PUNJAB VIDHAN SABHA

DEBATES

15th March, 1974

Vol. I—No. 16

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Friday, the 15th March, 1974

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

Price Re. 147-30

PUNJAB VIDHAN SABHA

Friday, the 15th March, 1974

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhavan, Sector—1, Chandigarh, at 9.00 a.m. of the Clock. Mr. Speaker (Doctor Kewal Krishan) in the Chair.

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

PROPOSED LEVY OF PROFESSION TAX IN THE AREA OF PANCHAYAT SAMITI, NAUSHEHRA PANNUAN, DISTRICT AMRITSAR

*2518. **1. Comrade Achhra Singh**
Comrade Satya Pal Dang : Will the Minister for Excise and Taxation be pleased to state whether there is any proposal under the consideration of the Government to levy/impose profession tax in the area of Panchayat Samiti, Naushehra Pannuan in District Amritsar?

Finance Minister (Shri Hans Raj Sharma) : No please.

[ਨਹੀਂ ਜੀ]

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਆਇਆ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਜ਼ੇਰੇ ਗੌਰ ਸੀ ਔਰ ਆਇਆ ਕੋਈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫ਼ੀਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਇਸ਼ੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਪੋਜ਼ਲ ਅੰਡਰ ਕੰਨਸਿਡਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਨਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ ਇਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਂ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿਆਂਗਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ਾ ਟੈਕਸ ਦਾ ਇਨਸੀਡੈਂਸ ਹੈ ਇਹ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਤੇ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਨੂੰ ਅਬਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਤਾਂ ਅਬਾਲਿਸ਼ ਅੱਗੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਜਦੋਂ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਈ ਥਾਈਂ ਏਰੀਅਰਜ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੰਨ 1955 ਤੋਂ 1960 ਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਏਰੀਅਰ ਹਨ । ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਔਰ ਪੁੱਛਣਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੇਸਿਆਂ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ ਨੋਟਿਸ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਹਾਈਪੋਥੈਟੀਕਲ ਕੁਅਸਚਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੇਪਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦਿਓ।

REGULARISATION OF SERVICES OF AD HOC EMPLOYEES IN P.W.D., B. & R.

***1904. Shri Sardari Lal Kapur**: Will the Minister of State for Public Works be pleased to state whether the services of the employees of Punjab, P.W.D. (B and R)who are at present employed on an *ad hoc* basis, will be regularised; if so, when?

Shri Joginder Pal Pandey: Yes Sir,, shortly.

[ਹਾਂ ਜੀ, ਛੇਤੀ ਹੀ ।]

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਸ ਦਸ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਵੀਹ ਵੀਹ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਔਰ ਇਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਿਕ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਰਟਲੀ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਰਟਲੀ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰੋ ਜੇਕਰ ਕਰਨਾ ਹੈ । (You also know the meaning of it. You may please put a supplementary, if you so desire.)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਡੇਟ ਫਿਕਸ ਕਰਨਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ 29 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਰਕੂਲਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਔਰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 118 ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕੀਤਾ ਔਰ ਕੁਝ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨਜ਼ ਫੁਲਫਿਲ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਪਾਸੋਂ ਕੇਸ ਆਉਣ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਰ 20 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦਿਤਾ ਹੈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ 1 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਨੂੰ ਐਡਹਾਕ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਔਰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਬੰਦੇ ਤਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਹੀ ਐਡਹਾਕ ਤੇ ਵੀ ਲਗੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕਨਡੀਸ਼ਨਜ਼ ਫੁਲਫਿਲ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਤਨੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਟੋਟਲ ਸਨ ਐਡਹਾਕ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ, ਕਿਤਨੇ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ, ਔਰ ਕਿਤਨੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਔਰ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਤਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿਉਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੈ । ਕਿਤਨੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਜੇਕਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰਾ ਸਵਾਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿੱਗਰਜ਼ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਫਿੱਗਰਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਹਨ 180 ਐਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 18 ਕਲਰਕ ਹਨ, ਸਟੈਨੋ-ਟਾਈਪਿਸਟਸ ਵਰਕਿੰਗ ਇਨ ਦੀ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰਜ਼, ਚਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨਲ ਆਫੀਸ਼ਰਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਜ਼ੇਰੇਗੌਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਡਹਾਕ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੇਠਾਂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹ ਉਪਰ ਵੀ ਚਲ ਪਈ ਹੈ। ਜੂਨ ਐਰ ਜਨਵਰੀ, 1973 ਵਿਚ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਡੀ. ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ-ਮੋਸਟ ਐਸ. ਡੀ. ਓਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਜੂਨੀਅਰ ਐਸ. ਡੀ. ਓਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਕਰਕੇ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਅੱਠ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਗੱਲ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਉਂ ਰੌਂਗ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਰ ਨਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਕੇਸ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣ, ਫੌਰੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਹਾਂ ਜੀ, ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਐਰ ਧੱਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 13 ਐਕਸ. ਈ.ਐਨ. ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਗਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਐਡਹਾਕ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਲਏ ਗਏ ਬਲਕਿ ਲਿਸਟ ਵਿਚੋਂ 68 ਨੰਬਰ ਤਕ ਡਾਇਰੈਕਟ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ? ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚੋਂ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਮੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਐਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ]

ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ. ਨੇ ਇਕ ਸਿਨਿਆਰਿਟੀ ਲਿਸਟ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨੰਬਰ ਤਿੰਨ ਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਪੰਜਵੇਂ ਤੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 18 ਨੰਬਰ ਤੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮੈਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਨੰਬਰ ਦਾ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਤਾਂ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਨਹੀਂ ਬਣਿਆਂ ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜਾ 63 ਨੰਬਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਬਲਕਿ ਕਨਕਰੰਟ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਨਕਰੰਟ ਡਿਊਟੀ ਚਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਸ. ਈ.ਐਨ. ਵਾਲੀ ਕੋਠੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕਾਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਭੱਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਔਰ ਦੂਜੇ ਐਕਸ.ਈ.ਐਨ. ਵਾਂਗ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨਟਰੈਕਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪਾਵਰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਅਡਾਪਟ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਐਕਸ.ਈ.ਐਨ. ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰੋ। (You are giving the information. Please put the question.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਕੁਐਸਚਨ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ ਜੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ (ਵਿਘਨ) (The hon. Member should put a question. He is giving information.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਖਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਗਨੋਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜੇ ਕਿਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਡੀ. ਸੀ. ਛੁੱਟੀ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਐਸ.ਡੀ.ਐ[ਮ.] ਉਸ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਪਰਫਾਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਵੇ[ਗਾ] ਜਾਂ ਡੀ. ਸੀ. ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਸਿਰਫ ਡਿਊਟੀ ਪਰਫਾਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ. ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਕਰ[...] ਹਨ ਇਹ ਹੋਰ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਐਡਹਾਕ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਦ[...] ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਤੁਹਾਡਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (The hon. Member has got no right to stop the other hon. Member from speaking) (*Interruption*).

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਲਾਸ ਟੂ ਵਿਚ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੀਨੀਆਰੇਟੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਬਣਨ ਵਾਸਤੇ ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਨੰਬਰ ਆਫ ਈਯਰਜ਼ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ? ਕੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸੀਨੀਆਰੇਟੀ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੇਣ, ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਰੀਜਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ 2—3 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਹਰੀਜਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਇੰਟਰੈਸਟ ਵਿਚ ਇਕ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੇ. ਪੀ. ਸਾਹਿਬ, ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ ਅਤੇ ਦਾਨਾ ਰਾਮ ਜੀ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਹੜਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਵੋ, ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਤੇ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ, ਕਰੰਟ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਕਰੰਟ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜੂਨ, 1973 ਵਿਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਨਵਰੀ, 1974 ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਲਗਾਣੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਜੇ ਪਰਮੋਟ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸੀਨੀਅਰ-ਮੋਸਟ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਵਿਚੋਂ ਕਰਦੇ। ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੂਨੀਅਰ ਐਸ. ਡੀ. ਓਜ਼. ਨੂੰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਵਾਲ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਵੀ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ-ਅਤੇ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਵੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ— ਕਿ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਂਟੀ-ਹਰੀਜਨ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰੋ (ਵਿਘਨ) (The hon. Member may please put a question). (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ......

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਜਦੋਂ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਝਗੜਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ । (Whenever the hon. Member rises to speak, he creates some trouble.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਤੁਸੀਂ ਬਲੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ? (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Order please.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੀ.ਸੀ. ਜੇ ਛੁਟੀ ਤੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਉਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਡੀ.ਸੀ. ਛੁੱਟੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੀਨੀਅਰ-ਮੋਸਟ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਅਫਸਰ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜੂਨੀਅਰ-ਮੋਸਟ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੂੰ ਡੀ. ਸੀ. ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰ ਨੰਬਰ 3, 4 ਅਤੇ 11 ਤੇ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੇਵੋ, ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਕਿਸੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਮੈਂ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ । ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਕਰੋ ਜੀ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Sardar Dhanna Singh Gulshan, please put the next question.) (*Interruption*) (*Noise*)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੁਣ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਫੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਕਿੰਨੀਆਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛ ਲਵੋ । (Sandhu Sahib now, we may take up the next question. Sufficient number of supplementary questions have been put on this question. Shri Badal has been present here and you can enquire from him the number of supplementary questions put on this question.)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ** **

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ** **

ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਬਗ਼ੈਰ ਚੇਅਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ) ਜੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਕ ਦੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਹੋਰ ਪੁਛ ਲਈਆਂ ਜਾਣ । (Whatever is being said by the hon. Members should not be recorded. If the Party Leaders desire then a few supplementaris may be allowed.)

आचार्य पृथ्वी सिंह आजाद : मंत्री जी ने हाऊस में जवाब देते हुए फरमाया है कि एड–हाक बेसिज़ पर जो प्रोमोशन्ज़ हुई हैं, उन को करंट चार्जिज दिए गए हैं और उन्हों ने मिसाल दी कि अगर डी. सी. कुछ दिन की छुट्टी पर चला जाए तो ऐस. डी. ऐम. उस का चार्ज ले लेता है । I fully agree with it but I would like to know from the hon. Minister as to who are those S.D.Os. and where were they working before their promotion as XENs ?

Sardar Ajaib Singh Sandhu : Nowhere.

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਹੜੀਆਂ ਐਡਹਾਕ ਪਰੋਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਚਾਰਜ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰੋਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਵਿਚ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਈ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ।

(ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਵੀ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ । (The hon. Minister has said that no injustice has been done to anybody and that he will again examine the matter.)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਹਰ ਇਕ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ, ਪੁਲਿਸ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਮਹਿਕਮੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 2, 3 ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ 10, 15 ਨੰਬਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮੋਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਹ ਖੋਜ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਮੈਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਂਗਾ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਲਗਾਏ ਉਸ ਨੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕੀਤੀ । ਜੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੀ ਲਗਾਏ ਹੋਣ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੌਣ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰੇਗਾ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ ਹਨ, ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਹਨ, ਸਭ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. : ਇਹ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਗੇ ਹਨ । ਕੀ ਉਹ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸੌਦਾ ਜੋ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ ?

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਆਈ । .. ..

(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਆਈ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ)

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਜੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੈਟਰ ਨੂੰ ਲੁਕ ਇਨਟੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਵਿਤਕਰਾ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੂਰ ਕਰਾਂਗੇ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਲੀਡਰਜ਼ ਨਾਲ ਗਲ ਹੋਈ ਸੀ । ਕੀ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟਾਈਮ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । (I had a talk with the party leaders about earmarking of the time of the House. Would the hon. Members like to devote the entire question hour to the putting of supplementary questions concerning a single question ?)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਰਿਕੁਐਸਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਇਮਪਾਰਟੈਂਟ ਕੁਐਸਚਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਦੋ ਮਿੰਟ ਜੇ ਵਧ ਵੀ ਲਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ।

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧਨੌਵਾਲੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਆਮ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਆਫੀਸਰ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। .. ..

(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਐਡਹਾਕ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਲਗੇ ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਆਫ ਦੀ ਪੀ. ਡਬਲੀਉ. ਡੀ. ਬਾਰੇ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੇ ਗਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। (You can refer to the question which relates to the employees of the P. W. D. employed on ad-hoc basis.)

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਮੈਂ ਉਥੇ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਰੀਕਾਰਡ ਠੀਕ ਕਰਨ ਜੇ ਕੋਈ ਗਲ ਹੈ ਜਿਥੇ ਐਮਪਲਾਈਜ਼ ਦਾ ਰੀਕਾਰਡ ਸੈਟਿਸਫੈਕਟਰੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਡ, ਗੁਡ ਨੂੰ ਵੈਰੀ ਗੁਡ ਅਤੇ ਵੈਰੀ ਗੁਡ ਨੂੰ ਬੈਸਟ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ।

(ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਾਂਡੇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਐਕਸ. ਈ. ਐਨ. ਲਾਇਆ ਹੈ ਅਸੀਂ ਠੀਕ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਸਿਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਕਿ 3 ਨੰਬਰ ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਦਾ ਹੈ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਉ। ਇਹ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਦਸਣ ਕਿ ਉਹ ਕਿਉਂ ਇਗਨੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? ਉਦੋਂ ਸਾਡੀ ਪੁਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (Notice is required for such a question.)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਇਸ ਲਿਸਟ ਵਿਚ 78 ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਹਨ ਜੋ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ 13 ਬਦਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀਨੀਆਰਟੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ 11 ਬੰਦੇ ਕਿਉਂ ਇਗਨੋਰ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਸਵਾਲ ਆਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਸਾਈਡਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪੁਛ ਗਿਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼. ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੋਈ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗੀ ?

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀ ਜੋ ਬੈਠਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼. ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ? (ਹਾਸਾ) (ਸ਼ੋਰ)

ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰਫਤ .. .. ਮਾਰਫਤ ਕੀ ਮੈਂ ਤੰਗ ਬੜਾ ਹਾਂ (ਹਾਸਾ) ਇਹ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇ ਹਨ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ, ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ, ਫੇਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਕਿਉਂ ਮਗਰ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਰੀਹਨ ਇਗਨੋਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀ ਕਰਾਉਣੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਝਟ-ਪਟ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਜੋ ਮੈਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਉਹ ਸਾਰੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖ ਦਿਤੀ । ਮੈਂ ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਹਿਸ ਦਾ ਮੌਜ਼ੂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾੜਾ ਹੋਵੇ । ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ।

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ) (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Speaker : No more supplementaries, please. ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੇ ਬਹਿਸ ਚਲਦੀ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦਾ ਯਕੀਨ ਵੀ ਦਵਾਇਆ ਹੈ । ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਬੇਜ਼ਾਬਤੀ ਦੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ । ਆਪਣੀ ਸੀਟਸ ਰਿਜ਼ੀਊਮ ਕਰੋ । (No more supplementaries, please. I will submit to the Hon'ble Members, that discussion on this question has been going on for the last half an hour. The Minister concerned has assured that an enquiry in the matter would be held. He has also stated that no illegality would be tolerated. Please resume your seats now.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

STARRED QUESTION No. 2098

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2098 ਕਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ 2098 ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੈਂ 2220 ਨੰਬਰ ਕਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । (Sardar Dhanna Singh Gulshan, if you do not want to put question No. 2098, then I call the next question No. 2220.)

(ਅਕਾਲੀ ਬੈਂਚਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੋਰ)

WALK OUT

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ । ** ** **)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਇਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said without the permission of the Chair, should not be recorded.)

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS (*Resumption*)

ROPAR—PATHANKOT ROAD

*2220. **Master Dalip Chand** : Will the Minister of State for Public Works be pleased to state whether it is a fact that Ropar—Pathankot road has been declared as a National Highway; if so, the time by which the construction of the said road is likely to be started together with the time by which the portion of the said road from Ropar to Garhshankar will be completed ?

Shri Joginder Pal Pandey : (a) Ropar—Hoshiarpur—Dasuya road has been recommended to be declared as National Highway but final decision from Govt. of India has not been received as yet. Dasuya-Pathankot road is already a part of National Highway No. 1-A i.e. Jullundur-Pathankot Road.

**Not recorded as ordered by the Chair.

[Minister of State for Public Works]

(b) Ropar—Hoshiarpur—Tanda road has been included under the Strategic Road scheme to be financed by Govt. of India. The estimates for widening and strengthening of Ropar—Balachaur, Balachaur—Garhshankar and Hoshiarpur—Tanda have recently been received from Govt. of India duly approved. It is expected that widening and strengthening of above Sections is likely to be completed by the end of March, 1976 subject to the availability of funds from Government of India.

[(ੳ) ਰੋਪੜ—ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ—ਦਸੂਆ ਸੜਕ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸੜਕ ਡਿਕਲੇਅਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਦਸੂਹਾ—ਪਠਾਨਕੋਟ ਸੜਕ ਅਗੇ ਹੀ ਜਲੰਧਰ—ਪਠਾਨਕੋਟ ਕੌਮੀ ਸੜਕ ਨੰ: 1-ਏ ਦਾ ਹਿਸਾ ਹੈ।

(ਅ) ਰੋਪੜ—ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ—ਟਾਂਡਾ ਸੜਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਟਰੇਟੇਜਿਕ ਪਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਰੋਪੜ-ਬਲਾਚੌਰ; ਬਲਾਚੌਰ—ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ—ਟਾਂਡਾ ਦੇ ਚੌੜਾ ਤੇ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਨੁਮਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਐਂਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰਾਲਾ ਤੋਂ ਹੁਣ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਫੰਡ ਮਿਲ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਮਾਰਚ 1976 ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।]

ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੋਪੜ ਤੋਂ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਤੱਕ 30 ਮੀਲ ਦੇ ਟੋਟੇ ਤੇ ਪੱਥਰ ਸੁਟਿਆ ਹੈ, ਬਜਰੀ ਵੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਰਚ 76 ਤਕ ਦੇ ਇਹ ਸੜਕ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਫੰਡ ਵੀ ਆ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸੜਕ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਰੋਪੜ-ਬਲਾਚੌਰ ਤਕ ਦੀ ਸੜਕ ਲਈ 56,93,500 ਰੁਪਏ, ਬਲਾਚੌਰ ਤੋਂ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਤੱਕ 55,27,100 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤਕ 58,76,400 ਰੁਪਏ ਆ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਕੁਲੈਕਟ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਵਾਈਡਨਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद : यह जो National Highway का काम चण्डीगढ़ से खरड़ और खरड़ से रोपड़ तक हो रहा है इसमें खरड़ तक काम already हो चुका है, मगर खरड़ से रोपड़ तक कब तक widening का काम किया जायेगा ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦੇਣ, ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਟ : ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸਿਉਂ ਕਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਪੁਲ ਬਣਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਆਲ ਵੈਦਰ ਰੋਡ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਇਆ ਇਹ ਉਥੇ ਪੁਲਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਸਪੈਸੇਫਿਕ ਕੁਐਸਚਨ ਦੇ ਦੇਣ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ ?

ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ : ਕੀ ਇਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ-ਟਾਂਡਾ ਰੋਡ ਜਲਦੀ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : 58,76,400 ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਮਿਲ ਚੁਕੇ ਹਨ ।

ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫੰਡਜ਼ ਮਿਲ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੜਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ-ਟਾਂਡਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਦੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜਦੋਂ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਤੋਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਜੋ ਚੋਆਂ ਤੇ ਪੁਲ ਬਣਨੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਕਦੋਂ ਤਕ ਆ ਜਾਏਗੀ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨਾਲ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਕਲੀਅਰ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਵੇਗੀ । ਜੋ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਚੋਅ ਹਨ, ਕੁਝ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਤਾਂ ਪਰੋਗਰਾਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਕ ਦੋ ਪੁਲਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਪੈਸੇ ਆਉਂਦੇ ਜਾਣਗੇ ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਜਾਏਗਾ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ : ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ-ਬਰਨਾਲਾ-ਬਠਿੰਡਾ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਕਦੋਂ ਤਕ ਚੌੜੀਆਂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੇਣ, ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ ।

VETERINARY HOSPITALS OPENED IN FEROZEPUR DISTRICT DURING 1972-73

*2392. **Comrade Mehtab Singh Nokerian** : Will the Minister of State for Development be pleased to state —

(a) the number of the New Veterinary Hospitals opened by the Government in district Ferozepur during 1972-73;

(b) the number of the Veterinary Hospitals opened in Jalalabad Constituency during the said period together with the number of those which have started functioning ?

Sardar Santokh Singh Randhawa :

(a) (i) Hospitals .. Nil

(ii) Dispensary .. One

(b) Nil please.

[(ੳ) (1) ਹਸਪਤਾਲ .. ਨਿਲ

(2) ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ .. ਇਕ

(ਅ) ਨਿਲ ।]

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਕੀ ਕੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ (ਵਿਕਾਸ) : ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਹਨ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਉਥੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਉਸ ਪਿੰਡ ਨੇ ਦੇਣੇ ਹਨ, ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ 5 ਮੀਲ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਰਿਕੁਮੈਂਡ ਕਰੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ : ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਲਈ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਫੇਰ ਉਸ ਥਾਂ ਲਈ ਕਿਉਂ ਡਾਕਟਰ ਭੇਜਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਕ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ, ਇਹ ਡਾਕਟਰ ਉਥੇ ਕਦੋਂ ਤਕ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਲਿਖਕੇ ਦੇ ਦੇਣ, ਮੈਂ ਦੇਖ ਲਵਾਂਗਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਹਲਕਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਥੇ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾ ਚੁਕੀ ਹੈ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਿ ਅੰਡਰ ਡਿਵੈਲਪਡ ਏਰੀਆ ਵਿਚ, ਬਾਰਡਰ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪਸ਼ੂ ਉਥੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਪਿਛਲੀ ਚੌਥੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚ 100 ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਹਦੀ ਬਜਾਏ 110 ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ । 8 ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ । 1972-73 ਵਿਚ 17 ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਬੋਹਰ ਨੂੰ । ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਰਡਰ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਐਤਕੀਂ ਸਬ-ਮਾਊਂਟੇਨੀਅਸ ਏਰੀਆ ਵਿਚ 16 ਮੋਬਾਈਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਹਨ । ਦੋ ਗੱਡੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ 30 ਪਲੇਨ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਬਾਰਡਰ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੇਟ ਦਾ ਬੈਕਵਰਡ ਏਰੀਆ ਹੈ ਉਥੇ ਜਿਹੜੇ ਆਵਾਮੀ ਵਸਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬੜੇ ਗਰੀਬ ਹਨ। ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾਏਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰਖੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਇਹ ਬਾਰਡਰ ਏਰੀਆ ਵਾਸਤੇ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੜੀ ਅੱਛੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ । ਇਸ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਕੌਨੀ ਪਿੰਡ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਥੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰਖਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ।

(ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਕੀ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This does not relate to the question.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੀ ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਪੰਜ ਮੀਲ ਦੇ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

(ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਬਾਇਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਕੀ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬੇਟ ਔਰ ਬੈਕਵਰਡ ਏਰੀਆ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਮੋਬਾਈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਏਰੀਆ ਵਾਸਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਅੱਛੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਇਹ ਬੜਾ ਅੱਛਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 16 ਮੋਬਾਈਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ । ਕੀ ਇਹ ਮੋਬਾਇਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਕੰਡੀ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ 16 ਮੁਬਾਇਲ ਡਿਸਪੇਸਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਬ-ਮਾਊਂਟੇਨੀਅਸ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਹਰ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਰਡਰ ਦਾ ਉਹ ਏਰੀਆ ਜਿਥੇ ਕਿ ਮਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦਾ ਮਾਲ ਉਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮਾਲ ਤੇ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿਹੜੀ 5 ਮੀਲ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਬਾਰਡਰ ਏਰੀਆ ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕੀ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਇਹ ਹਟਾਉਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਲ ਦੀ ਵਸੋਂ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਇਹ ਉਥੇ ਵੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਜ਼ ਖੋਲ੍ਹਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ; ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰਾਂਗੇ ।

STARRED QUESTION No. *2394

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Starred Question No. *2394.

DHARAMSALAS CONSTRUCTED IN JALALABAD CONSTITUENCY

*2393. **Comrade Mehtab Singh Nokerian** : Will the Minister of State for Social Welfare be pleased to state—

(a) the total number of Dharamsalas sanctioned in Jalalabad Assembly Constituency during 1972-73 ;

(b) the names of the villages wherein Dharamshalas referred to in part (a) above are to be constructed ;

(c) whether all the Dharamshalas sanctioned have since been constructed ?

Miss Sarla Parasher : (a) One

(b) Village Tahliwala

(c) Under construction

[(ੳ) ਇਕ

(ਅ) ਪਿੰਡ ਟਾਹਲੀਵਾਲਾ

(ੲ) ਉਸਾਰੀ ਹੇਠ ।]

For Starred Question No. 2394 and reply there to please see appendix I to this Debate.

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਲਕਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਤੌਰ ਤੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿ 80%, 50% ਅਤੇ 60% ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਹੈ । ਕੀ ਇਹ ਉਥੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੇਣਗੇ । ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਕੋਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਪਿੰਡ ਟਾਹਲੀਵਾਲ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ । ਕੀ ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਜਿਹੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਵੀ ਦੇਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਨ 1973 ਵਿਚ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਨੇ 5 ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ 2 ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਿਚ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਫੰਡ ਅਲਾਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਕੀਆਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਫਸਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪਰਵਾਨਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਥੇ ਰਿਸੀਵ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਆਵੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਚ 16 ਹੋਰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬਾ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਕਈਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਬਣਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਥੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹੋਣ ਉਥੇ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਆਦਿ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਟ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਜ਼ੇਰੇ ਗੌਰ ਹੈ । ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਸਿਵਿਲ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਇਰਿਟੀ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ 55 ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਅਤੇ 30 ਸੀਮਿੰਟ ਬੈਗਨਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਭਾਅ 150 ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਭਾਅ 350 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਸੋ ਇਤਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਜਾਂ 55 ਸੌ ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ । ਕੀ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੌਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਮੰਗ ਹੈ ਉਹ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ। ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਹੁਣ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਮਰੜੀ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਕੰਸਟੀਚਿਊਐਂਸੀ ਦਾ ਹੈ। (This question relates to Jallalabad constituency)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਥੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸ਼ਤ ਜਿਹੜੀ ਸੀ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਪੰਚ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਉਹ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਦੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਡੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਗਬਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। (ਵਿਘਨ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ (You are giving reply yourself (*Interruption*) You don't know how to put a question.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ ਫਿਰ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਉਠੇ।)

ਮਰੜੀ ਜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇਣਗੇ। ਮਸਤਾਨਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰੋ। (Whatever is being said by the hon. Member, should not be recorded (*Interruption*) Marhari Ji, Minister concerned will give reply to your question. Mastana Ji, please put a question.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਸਰਪੰਚ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ।)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੈਨਰ, ਢੰਗ ਦੱਸੋ । (Badal Sahib, please guide him. Teach him the proper procedure.)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ** **

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Members are saying should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਊਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦੇਣਾ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੰਦੇ । (Please resume your seat.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ ਫਿਰ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ।)

ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿੰਦੇ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਲਵਾਂਗਾ (ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰ ਲੈਣਾ । (You are interrupting the proceedings of the House (*Interruption*) Please resume your seat (*Interruption by Sardar Karnail Singh Markari*) You are interrupting the proceedings of the House. It means that I shall have to name you. (*Interruption*) You may put your supplementary after the hon. Member who is in possession of the House.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਰਪੰਚ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ-ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਈਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਰਪੰਚ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ ।

ਨੰਬਰ ਦੋ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਗੇ ?

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਟ੍ਰੱਪਟ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰਨ, ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ । (ਵਿਘਨ) ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਮਰੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ।

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਪਹਿਲਾਂ ਮਰੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਲਓ । (ਵਿਘਨ)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਸੁਣ ਲਿਆ ਹੈ । (ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਰੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝਾਓ । (ਵਿਘਨ) ਆਰਡਰ, ਆਰਡਰ ਪਲੀਜ਼ । (Badal Sahib, I would request you to ask Marhari Sahib not to interrupt the proceedings of the House. (*Interruption*) Order, Order, please.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦਾ ਪੈਸਾ ਸਾਰਾ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਰਪੰਚ ਪੈਸੇ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਰਕਾਰ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਅਲਾਟ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਫਰਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਫਰਦ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਉਹ ਉੜਾ ਦੇਣਗੇ ? ਜਾਂ ਉਡਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤੇ ਅਸੀਂ ਗੌਰ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਲਕਾ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੰਡ ਸੇਖਾ ਹੈ ਉਥੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਇਕ ਕਿਸ਼ਤ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਉਥੇ ਦੀ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਬਣਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ । ਇਹ ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ । ਕੀ ਇਹ ਹੁਣ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦੇਣ ਉਸ ਤੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

REGULARISATION OF SERVICES OF AD-HOC EMPLOYEES IN THE PUBLIC HEALTH DEPARTMENT

*1906. **Shri Sardari Lal Kapur** : Will the Minister of State for Public Health be pleased to state the services of the employees of Public Health Department who are at present employed on the ad-hoc basis will be regularised; if so when ?

Shri **Khushal Behl** : (Deputy Minister for Cottage Industry) : If and when the employees become eligible to be so under rules/ instructions.

(ਜੇਕਰ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ/ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ।)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ' ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?

ਉਪ ਮੰਤਰੀ, : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਐਡਹਾਕ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਰੇਗੂਲਰ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ।

REGULARISATION OF SERVICES OF AD-HOC EMPLOYEES IN THE P. W. D. (IRRIGATION BRANCH)

*1905. **Shri Sardari Lal Kapur** : Will the Minister of State for Irrigation & Power be pleased to state whether the services of the employees of Punjab P. W. D. (I. B.) who are at present employed on an ad-hoc basis will be regularised; if so, when ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia : If and when, they become eligible to be so under the Rules.

(ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਰੂਲਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ।)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਨਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ 300 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੇਗੂਲਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । (ਵਿਘਨ) 29 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਦੀ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਦੀ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਗੇ ਉਹ ਰੇਗੂਲਰ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਰਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਐਂਡ ਰੂਲਜ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ ਉਹ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦੇਣ। ਇਕ ਸਰਕੀਨਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਕਰੀਨ ਕਰਕੇ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੈਗੂਲੇਰਾਈਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਕੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ ਜੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

Sardar Surinder Singh Kairon : This is the A. B. C. of the department. I want to know.

Mr. Speaker : Please resume your seat.

Sardar Surinder Singh Kairon : I won't sit like this.

(ਇਸ ਵਕਤ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਪੋਨ ਕੀਤਾ।)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਉ ਮੈਂ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਪੁਛ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਜੀ। (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਪੁਛ ਲੈਣਾ। (ਵਿਘਨ) (You may put your supplementary question after Kapoor Sahib has done so.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾਂਗਾ। (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੈਰੋਂ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰ ਲੈਣਾ।(ਵਿਘਨ) (Kairon Sahib, I have requested you to put your supplementary question after Kapoor Sahib has done so.) (*Interruption*)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨਗੇ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ ? (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਸ ਸਕਦੇ। (ਵਿਘਨ)(ਸਰਦਾਰ ਸਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੋਂ ਵਲੋਂ (ਇਸ ਵਕਤ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਪਾਨ ਕੀਤਾ) ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਲੈਣਾ। (ਵਿਘਨ) (The hon Minister has stated that the information about the terms and conditions is not readily available with him.) (*Interruption*) by Sardar Surinder Singh Kairon) (At this stage the Speaker has kalled upon Shri Piem Gupta.)

(The hon. Member Sardar Surinder Singh Kairon may put his supplementary question after Shri Prem Gupta.)

(*Interruption*)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਜਿਹੜੇ ਐਡਹਾਕ ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ਕਿ 1 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਮਾਨੈਂਟ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ? (ਵਿਘਨ)

(ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

Mr. Speaker : Question hour is over. The remaining questions shall be deemed to have been answered under Rule 38 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly.

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE UNDER RULE 38

ANANDPUR HYDEL PROJECT

*2202 **Comrade Shamsher Singh Josh** : Will the Minister of State for Irrigation & Power be pleased to state whether the Anandpur Hydel Project is proposed to be constructed by the State Government under its own management ; if so, the reasons for taking this project out of the purview of the Punjab State Electricity Board ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia : (i) The Anandpur Sahib Hydel Project is being constructed by Hydel Administration under the control of High Powered Hydel Committee headed by the Irrigation & Power Minister in which Punjab State Electricity Board is duly represented. This Committee was set up in 1961 to execute Hydro-electric Projects in the State.

(ii) As the constitution of such Hydel Projects fall within the purview of the said Hydel Committee the question of having withdrawn Anandpur Hydel Project from the Punjab State Electricity Board does not arise.

[ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਕ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਹਾਈਡਲ ਕਮੇਟੀ (ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਕਮੇਟੀ) ਜਿਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਈ ਪਾਵਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਈਡਲ ਕਮੇਟੀ 1961 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਜੈਕਟ (Hydro Electric Project) ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਆਨੰਦਪੁਰ ਹਾਈਡਲ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।]

SYPHON ON THE BIST DOAB CANAL NEAR BALACHAUR

*2222. **Master Dalip Chand** : Will the Minister for Irrigation and Power be pleased to state :

(a) whether it is a fact that a large area of land continue to remain adversely affected due to the incompletion of the syphon on the Bist Doab Canal near Balachaur in front of village Mahindipur;

(b) if the reply to part (a) above be in the affirmative whether there is any proposal under the consideration of the Government to dig a drain from the said syphon up to the river ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia : (a) Yes, Sir,. The area involved is small. It was adversely affected on account of high flood in the Choe crossing Bist Doab Canal at R. D. 79,700 near village Balachaur. The flood was due to unprecedented rainfall in the catchment area during the last Monsoons.

(b) Yes, Sir.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ : ਕੇਵਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਰਕਬੇ ਵਿਚ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਪਿੰਡ ਬਲਾਚੌਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਹੜੀ ਚੋ ਬਿਸਤ ਦੋਆਬ ਨਹਿਰ ਦੀ ਬੁਰਜੀ ਨੰ: 79,700 ਤੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਦੇ ਕੈਚਮੈਂਟ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਵਰਖਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੋ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਹੜ੍ਹ ਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ ।]

COUPONS FOR WHEAT BONUS GIVEN TO FARMERS IN THE STATE

*2100. **Sardar Dhanna Singh Gulshan** : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) whether it is a fact that the Government made an announcement to give coupons for wheat bonus to the farmers from April, 1973;

(b) if the reply to part (a) above be in the affirmative, the district-wise number of farmers to whom the said bonus coupons have so far been issued and of those to whom these are still to be issued stating the form in which such coupons have been given ?

Sardar Gurdarshan Singh: (a) Yes, Sir.

(b) Bonus coupons were issued to all those persons who sold wheat to the Government agencies in Punjab. The amount of bonus under the scheme was payable in the form of cash or fertilizers. The

details of the amount disbursed under the scheme in cash or in the form of fertilizers are as under :—

Amount of bonus disbursed in cash alongwith cost of wheat purchased from 17th September 1973 to 31st October, 1973.	Amount of bonus disbursed through coupons upto 12th February, 1974 for Wheat procured between 1st April, 1973 and 15th September, 1973.	
	In the form of fertilizers	In cash
Rs. 23,06,400/-	Rs. 73.59 lac	Rs. 1,210.93 lac

Detailed information about the district-wise number of farmers to whom the said bonus coupons have so far been issued and of those to whom these are still to be issued is not readily available. The time and labour involved in collecting this information will not be commensurate with the benefit expected to be derived therefrom.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਬੋਨਸ ਕੂਪਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਵੇਚੀ । ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਬੋਨਸ ਦੀ ਰਕਮ ਨਕਦ ਜਾਂ ਖਾਦ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਨਕਦ ਜਾਂ ਖਾਦ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

17 ਸਤੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਤਕ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਕਣਕ ਤੇ ਬੋਨਸ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਕਣਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ।	1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ 15 ਸਤੰਬਰ, 1973 ਤਕ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਕਣਕ ਤੇ 12 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਤਕ ਦਿਤੇ ਗਏ ਬੋਨਸ ਦੀ ਰਕਮ ।	
	ਖਾਦ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ	ਨਕਦ
ਰੁ: 23,06,400	ਰੁ: 73.59 ਲੱਖ	ਰੁ: 1210.93 ਲੱਖ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਬੋਨਸ ਦਿਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਹਾਲੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇਵਾਰ ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਸੂਚਨਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਖਰਚ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਜਿਸ ਲਾਭ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।]

F.I.R. NO. 196 DATED 17TH DECEMBER, 1971 LODGED IN POLICE STATION PATHANKOT

***2166. Sardar Gurdev Singh Bakhshiwala**: Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether a F. I. R. No. 196 dated 17th December, 1971 was lodged in the Police Station Pathankot regarding an embezzlement amounting to Rs. 6,29,000 by any officer pertaining to the year 1966-67;

(b) whether any action has been taken by the police authorities against the officials involved in the said case ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : [(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ। ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 196 ਮਿਤੀ 17 ਸਤੰਬਰ, 1971 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 409/379 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਿਟੀ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਮੁਕਦਮਾ ਕੇਵਲ 32,355 ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਬਨ ਬਾਰੇ ਸੀ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ।

WHEAT BAGS BELONGING TO MARKFED RECOVERED BY POLICE OF PATRAN IN SAMANA POLICE STATION FROM A PRIVATE GODOWN ON OR ABOUT 7TH JULY, 1973.

***2314. Comrade Shamsher Singh Josh** : Will the Chief Minister be pleased to state :—

(a) whether it is a fact that 120 bags of wheat belonging to Markfed were recovered from the godown of a private grain dealer by the authorities of Police Post Patran in Samana Police Station on or near about 7th July, 1973;

(b) whether any case was registered against the grain dealer and his accomplices;

(c) whether he received a representation in July, 1973 from Shri Gurdit Singh member of Market Committee Samana, District Patiala in this connection; if so, the action taken against the defaulting officer and the above grain dealer ?

Giani Zail Singh: (a) 120 bags of wheat reportedly brought to the shop of Shri Pritam Singh arhtia of Patran Mandi by Gurdeep Singh an employee of the Samana Cooperative Marketing Society Ltd. alleged to belong to Markfed, were taken into custody by the Police on a complaint lodged by the aforesaid arhtia on 4th July, 1973.

(b) Yes, a case was registered by the police against Shri Gurdeep Singh the aforesaid employee of the Marketing Society under section 411/414 I. P. C. on the complaint of Shri Pritam Singh Arhtia.

(c) There is no such representations in the records of the Co-operative Department.

[(ੳ) ਕਣਕ ਦੀਆਂ 120 ਬੋਰੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਮਾਰਕਫੈਡ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦਸੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਸਮਾਨਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪਾਤੜਾਂ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਪਾਤੜਾਂ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆੜ੍ਹਤੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ 4 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਨੂੰ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਦਸੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਪਾਤੜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆੜ੍ਹਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈਆਂ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਆੜ੍ਹਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੇ ਪਲਿਸ ਵਲੋਂ ਧਾਰਾ 411/414 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸਭਾ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।।

(ੲ) ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀ-ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ।]

SETTING UP OF INDUSTRY IN VILLAGE ASRON IN DISTRICT HOSHIARPUR

*2221. **Master Dalip Chand**: Will the Chief Minister be pleased to state whether there is any proposal under the consideration of the Government to set up some industry in Village Asron in Hoshiarpur District, if so, the time by which the said Industry will be started there ?

Giani Zail Singh: There is no proposal under consideration of the Government to set up any industrial unit in public sector there.

[ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।]

ECONOMY MEASURES

*2200. **Comrade Shamsher Singh Josh**: Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) the economy measures taken by the Government during the last one year;

(b) total financial savings as a result of the above measures be also stated ?

Shri Hans Raj Sharma : (a) A statement showing the economy measures undertaken by the Government during the year 1973-74 is placed on the Table of the House separately.

(b) The total financial saving estimated as a result of these economy measures is of the order of Rs. 10 crores.

[(ੳ) ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਬੱਚਤ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਅ) ਬੱਚਤ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਕੁਲ ਅਨੁਮਾਨਤ ਵਿੱਤੀ ਬੱਚਤ ਲੱਗਭਗ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।]

Economy Measures adopted during the year 1973-74.

1. A cut at the rate of 5% on adhoc basis was imposed on the entire non-plan provision for the year 1973-74.

2. No additional grant on Travelling Allowance was allowed to the departments and they were to meet the requirements within the existing provision or to economise under other primary units of appropriation to meet even the additional expenditure on travelling allowance on account of enhancement in Travelling Allowance and Daily Allowance rates.

3. New telephones were restricted, as far as possible.

4. Officers were, as far as possible, to book ordinary trunk calls to reduce expenditure on account of telephone bills.

5. Minimum use of stationery, especially paper.

6. Reduction in the size of Annual Reports and the number of copies printed.

7. Maximum economy in the consumption of electricity.

8. No new furniture, air conditioners, heaters, cars and staff vehicles were to be purchased.

9. Strict economy to be effected in the construction of buildings by adopting alternative specifications and cheaper raw materials. Expenditure on non-essential and non-functional buildings to be restricted and where, without seriously affecting a programme, the same could be postponed, it should be so postponed and rented accommodation of minimum size arranged.

10. No new posts to be created except under the special employment programmes. The posts which are lying vacant for the last six months, not to be filled.

11. The expenditure on travelling allowances to be brought down to the minimum by restricting tours, holding of meetings and seminars etc. Ordinarily, no department to hold meetings of the field staff within four months of the previous meeting, unless there were exceptional and compelling circumstances to call a meeting sooner. This was also to apply to the district/divisional officer convening meetings of their staff located outside district/divisional headquarters.

12. Expenditure on entertainments to be substantially curtailed.

13. The departments carrying large inventory of stock to reduce the size of the inventory to the minimum required and make fresh purchases, in a regulated manner so that no surplus inventories were carried.

14. Any demand for revision of pay scales of employees was not to be considered.

15. A further cut of 10% was imposed on the provision for travelling allowance and contingencies.

16. Expenditure on petrol for vehicles during 1973-74 was restricted to the level of 85% of the actual consumption of petrol during the year 1972-73. In money terms, expenditure on petrol during the year 1973-74 was not to exceed that incurred during the year 1972-73.

17. Restrictions were imposed in regard to the use of staff cars.

18. Telephone S. T. D. barring facility was introduced to minimise expenditure on telephone S. T. D. Calls.

STARRED QUESTION NO. 2575**

ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ

ਅ: ਸ: ਨੰ: 2545-2 ਕਰ- 74/
ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ,
——ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਮਿਤੀ 14 ਮਾਰਚ, 1974

ਪਿਆਰੇ ਡਾ: ਸਾਹਿਬ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2575, ਜੋ ਮਿਤੀ 15 ਮਾਰਚ, 1974 ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 22 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਆਪ ਦਾ ਹਿੱਤੂ,
(ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ)

ਡਾਕਟਰ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
ਸਪੀਕਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

**For Starred Question No. 2575 and reply thereto please *see* appendix I to this debate.

ADULT EDUCATION BOARD

*2267. **Shri Prem Gupta** : Will the Minister for Education be pleased to state whether the Punjab Government has set-up an Adult Education Board, in the State, if so, the names of the members both official and non-official of the said Board, together with the detailed functions thereof ?

Shri Gurmail Singh : Yes, statements A and B containing the names of members both official and non-official of this Board and its detailed functions respectively are laid on the Table of the House.

[ਹਾਂ ਜੀ। ਸੂਚੀ ਏ ਅਤੇ ਬੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।]

STATEMENT 'A'

List of the members (official/non official) Members of State Board of Adult Education.

1.	Education Minister, Punjab	..	Chairman
2.	Secretary, Education	..	Member
3.	Director of Public Instruction, Punjab	..	Convener
	A representative of the following Departments		
4.	Finance Department	..	Member
5.	Planning Department	..	—Do—
6.	Health Department	..	—Do—
7.	Panchayat Department	..	—Do—
8.	Agriculture Department	..	—Do—
9.	Social Welfare Department	..	—Do—
10.	Animal Husbandry Department	..	—Do—
11.	Co-operative Department	..	—Do—
	Vice Chancellor or his representative of the following Universities		
12.	Punjab Agriculture University, Ludhiana	..	—Do—
13.	Punjabi University, Patiala	..	—Do—
14.	Guru Nanak University, Amritsar	..	—Do—
15.	Punjab University, Chandigarh	..	—Do—
16.	A representative of All India Radio, Jullundur	..	—Do—
17.	Sh. Nand Lal Retired Principal, Nawan Shehar	..	—Do—
18.	Sh. Mohan Singh, Barapind (Jullundur)	..	—Do—

19.	Mrs. Ranbir Kaur Rai, Kothi No. 78 Sector-2 Chandigarh	..	Member
20.	Sh. Ram Lal Chitti, Jullundur	..	—Do—
21.	Sh. Dalbir Singh, Secretary, Sikh Education Society, Amritsar	..	—Do—
22,	Master Ujjagar Singh (Retired) Headmaster Village and Post Office Samrai, District Jullundur	..	—Do—
23.	Mrs. Kahloh, Principal Guru Nanak College for Women, Model Town, Ludhiana	..	—Do—
24.	District Education Officer, Gurdaspur	..	—Do—
25.	Master Sunder Singh, Faridkot	..	—Do—
26.	Sh. Sher Singh Gupta, Journalist, Yadvindra Colony, Patiala	..	—Do—

STATEMENT 'B'

The Function of the State Board of Adult Education

1. To advise the State Government on all matters relating to adult education.
2. To promote adult education to draw up policies and programmes in these fields and to review their progress from time to time.
3. To ensure co-ordination between different agencies official and non-official working in the field of adult education.
4. To promote the production of literature and other teaching materials for adult education.
5. To act as a clearing house of ideas information and experience in the field of adult education and to mobilise manpower and resources for promoting adult education.
6. To promote research investigation and evaluation in adult education.
7. To advise, assist, or undertake all allied activities, and programmes as will promote adult education.
8. To set up such committees as may be necessary for :
    - (a) Literacy programme;
    - (b) Library services;
    - (c) Production of literature and training and;
    - (d) Continuious education.

[Minister for Education]

[ਸੂਚੀ 'ੳ']

ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਆਫ ਅਡੱਲਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ।

1.	ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ	..	ਚੇਅਰਮੈਨ
2.	ਸਿਖਿਆ ਸਕੱਤਰ	..	ਮੈਂਬਰ
3.	ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ	..	ਕਨਵੀਨਰ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ

4.	ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ	..	ਮੈਂਬਰ
5.	ਯੋਜਨਾ ਵਿਭਾਗ	..	,,
6.	ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ	..	,,
7.	ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ	..	,,
8.	ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ	..	,,
9.	ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ	..	,,
10.	ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ	..	,,
11.	ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਵਿਭਾਗ	..	,,

ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ

12.	ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ	..	ਮੈਂਬਰ
13.	ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	..	,,
14.	ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ	..	,,
15.	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	..	,,
16.	ਅਕਾਸ਼ ਬਾਨੀ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ	..	,,
17.	ਸ੍ਰੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਰਿਟਾਇਰਡ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ।	..	,,
18.	ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਬੜਾ ਪਿੰਡ ਜਲੰਧਰ	..	,,
19.	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਹਣਬੀਰ ਕੌਰ ਰਾਏ, ਕੋਠੀ ਨੰ: 78 ਸੈਕਟਰ 2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ		
20.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਲਾਲ ਚੀਤੀ, ਜਲੰਧਰ	...	,,
21.	ਸ੍ਰੀ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ, ਸਿਖ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।	..	,,

22. ਸ੍ਰੀ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ, ਰਿਟਾਇਰਡ ਹੈਡਮਾਸਟਰ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਸਮਰਾਏ (ਜਲੰਧਰ) .. ਮੈਂਬਰ

23. ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਹਲੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਲਜ ਫਾਰ ਵਿਮੈਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ .. ,,

24. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਖਿਆ ਅਫਸਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ .. ,,

25. ਮਾਸਟਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਫਰੀਦਕੋਟ .. ,,

26. ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਗੁਪਤਾ ਜਰਨਲਿਸਟ, ਯਾਦਵਿੰਦਰਾ ਕਾਲੋਨੀ, ਪਟਿਆਲਾ .. ,,

ਸੂਚੀ 'ਅ'

ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਬੋਰਡ ਆਫ ਅਡੱਲਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਲਗ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ।
2. ਬਾਲਗ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਉਨਤੀ ਲਈ ਪਾਲਿਸੀ ਪਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜੋ ਉਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ।
3. ਬਾਲਗ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤਾਲ ਮੇਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ।
4. ਬਾਲਗ ਸਿਖਿਆ ਲਈ ਲਿਟਰੇਚਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ।
5. ਬਾਲਗ ਸਿਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ; ਆਦਿ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸੋਮੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਨੁਖ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਲੱਭਣੇ ।
6. ਬਾਲਗ ਸਿਖਿਆ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ ਇੱਕਠੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉੱਨਤੀ ਲਿਆਉਣਾ ।
7. ਬਾਲਗ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਮਦਦ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਲਗ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਹੋਵੇ ।
8. ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ:—
   (ੳ) ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ।
   (ਅ) ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਸੇਵਾ ।
   (ੲ) ਲਿਟਰੇਚਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕਰਾਉਣੀ ।
   (ਸ) ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣਾ ।

———

TAKING OVER PUBLIC COLLEGE, MANDI GOBINDGARH (PATIALA) BY THE GOVERNMENT,

*2321. **Shri Prem Gupta** : Will the Minister for Education be pleased to state—

[Shri Prem Gupta]

(a) whether it is a fact that the Public College, Mandi Gobindgarh, (Patiala) is presently run by the Municipal Committee, Mandi Gobindgarh;

(b) whether it is also a fact that the Municipal Committee, Mandi Gobindgarh, has requested the State Government to take over this college; if so the steps taken or being taken by the Government to take over the same ?

Shri Gurmail Singh : (a) Yes.

(b) Yes. Government have decided not to take over the college.

[(ੳ) ਜੀ ਹਾਂ ।

(ਅ) ਜੀ ਹਾਂ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਟੇਕ ਓਵਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਲਿਆ ਹੈ ।]

STARRED QUESTION NO. 2560

ਅ:ਸ: ਨੰ: 947–1 ਭਾਸ਼ਾ-74/6467

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ,

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 14 ਮਾਰਚ, 1974

ਪਿਆਰੇ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੁਆਲ ਨੰ: 2560, ਜੋ ਮਿਤੀ 15 ਮਾਰਚ, 1974 ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਇਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਆਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ,

(ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ)

ਡਾ: ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ

ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ROAD ROLLERS HIRED BY GOVERNMENT

*2099. **Sardar Dhanna Singh Gulshan :** Will the Minister of State for Public Works be pleased to state—

(a) whether it is a fact that some road rollers are hired by the Government for construction of roads; if so, the amount paid as hire charges during the period from January, 1960, to January, 1974, as well as the amount yet to be paid ;

(b) the total number of road rollers hired during the period mentioned in para (a) above ?

Shri Joginder Pal Pandey

(a) Yes. (i) Hire charges paid = 21,97,937.20

(ii) Yet to be paid = 2,68,648.30

(b) 195

[(ਏ) ਹਾਂ ਜੀ (i) ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਰਾਇਆ = 21,97,937.20 ਪੈਸੇ

(ii) ਕਰਾਇਆ ਜੋ ਅਜੇ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ = 2,68,648.30 ਪੈਸੇ]

(ਬੀ) 195]

MEMORANDUM FROM REVENUE CLERKS ASSOCIATION IRRIGATION BRANCH

*2525. **Comrade Achhra Singh:** Will the Minister of State for Irrigation & Power be pleased to state:—

(a) whether Chief Minister, Punjab, received a memorandum dated 4-4-73 from the Revenue Clerks Association, Irrigation Branch at Abohar ; if so, a copy of the same be laid on the Table of the House ;

(b) the action, if any, taken on the said memorandum so far and the result there of ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia : (a) Yes, Sir. Memorandum was received in 5/73. Its copy is laid on the Table of the House.

(b) No action was taken on this Memorandum as the demands had already been examined and rejected.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਮੈਮੋਰੰਡਮ 5/73 ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਇਸ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ।]

[Minister of State for Irrigation and Power]

Copy of representation dated 4th May, 1973 from Sh. Chander Parkash Sharma, President, Revenue Clerks Association, Punjab, to the Honourable Chief Minister, Punjab, Chandigarh, Camp at Abohar.

Subject : —Memorandum by the Revenue Clerks Association Irrigation Branch Punjab to seek early justice regarding their case of anomalies in connection with the revision of grades which is likely to be delayed unnecessarily by the Finance Department where it is pending consideration.

Sir,

With due respect, we the representative of the above said association, beg to submit as under :—

1. That the last Pay Commission Punjab headed by honourable Mr. Justice Harbans Singh could not impart justice to all and hence some anomalies were left and consequently our case was taken up by the then Governor, Punjab, Mr. D.C. Pavate and having found substance in that the case was recommended by him to Secretary to Government, Punjab Irrigation.

2. The Secretary, Irrigation examined the case and forwarded the same on the basis of recommendation and facts mentioned in the report of Chief Engineer Canals and with his own recommendations to the Finance Department.

3. Now it is reliably learnt that the Finance Department does not want to decide the case on merits just now and want to keep it pending till the report of III Pay Commission of Government of India. That our case shall have no direct impact by the findings of that Commission because there are inherent and patent basis defects which deserve to be examined and rectified.

4. In view of the facts stated above it is requested that we the low class servants beg to submit that justice be imparted to us and case be called up for examination by your goodself through some proper officer.

5. In the meantime the comments of the Finance Department may also be sought.

At the time of study of the case we may be permitted to present our case through our council.

An immediate action is requested.

Thanking you.

Statement showing particulars pertaining to the Anomalies in the various pay scale of Non-Gazetted Establishment of Field Staff of Irrigation Department

S. No.	Name of Establishment	Particulars of Representation	Alleged anomaly	Comments of the Department	Remarks
1	2	3	4	5	6
	Revenue Establishment				
1.	A.R.C.	Their present scale is Rs. 110—4—130/5—200. They have demanded scale of 140—6—170/8—210/10—300	They are promoted from the I.B.C.s whose scale is 110—200 but after promotion they get the same scale of pay.	They have to perform responsibility higher than that of I.B Cs. so they deserve pay higher than the pay of I.B.Cs. As such they may be allowed the scale of 110—200 (Scale of I.B.Cs.) plus Special pay of Rs. 30.00	
2.	R.C.s	Their present scale is 140—300. They have demanded scale of Rs. 160—400	They want that they may be brought at par with Sadar Kanungo of Revenue Department.	They may be brought at par with Sadar Kanungo of Revenue Department as their duties are quite similar to each other. Their demand is therefore genuine and is recommended to be accepted *viz.* the scale of Rs. 160—400.	
3.	A/Cs.	Their present scale is 140—300 they have demanded Rs. 200—450 per mensem	—do—	They may be brought at par with Sadar Kanungo of Revenue Department as their duties are quite similar to each other. Their demand is, therefore, genuine and is recommended to be accepted *viz.* the Scale of Rs. 160—400 plus special pay of Rs. 30.00 P.M. is recommended.	
4.	H.R.C.	Their present scale is 160—400. They demanded for Rs. 200—450 per mensem	They want that they may be brought at par with Head Clerks.	The demand appears to be justified and scale of Rs. 200—450 is recommended for acceptance, equitable to Head Clerk of Irrigation.	

Copy of letter submitted to the Chairman, Anomalies Committee by the Chief Engineer, I.W. *Vide* his office No. 5585/NGE dated 25th June, 1969.

SETTING UP FOCAL POINT FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIES AT PATIALA

*2322. **Shri Prem Gupta**: Will the Chief Minister be pleased to state whether it is a fact that the Government proposes to set up a Focal Point at Patiala for the development of industries at Patiala; if so, the steps taken or being taken in this respect ?

Giani Zail Singh: The matter is under consideration of the Government.

[ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।]

STARRED QUESTION NO. 2559**

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2559.

STARRED QUESTION NO. 2561

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ

ਅ: ਸ: ਪ: ਨੰ. 1020—2 ਭਾਸ਼ਾ—74/6463
ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
ਮਿਤੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 14 ਮਾਰਚ, 1974

ਪਿਆਰੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲ ਨੰ: 2561, ਜੋ ਮਿਤੀ 15 ਮਾਰਚ, 1974 ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ., ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਦੋ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਆਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸਪਾਤਰ,
(ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ)

ਡਾ: ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

**For Starred Question No. 2559 and reply thereto please *see* Appendix I to this Debate.

UNSTARRED QUESTION AND ANSWER

HOUSE SITES SANCTIONED UNDER THE CENTRAL SCHEME

815. Comrade Satya Pal Dang: Will the Minister of State for Housing be pleased to state—

(a) the total number of applications so far sanctioned for grant of house sites under the Central Scheme ;

(b) the area of Government and Panchayat lands made available to the Government Department for grant of free house-sites ;

(c) the total number of beneficiaries so far put in actual possession of said house-sites ;

(d) the names of blocks for which schemes have been sent up by the State Government for approval of the Central Housing Ministry ;

(e) the block in case of which the schemes have been approved and sanctioned;

(f) the area of land acquired so far for the purpose ?

Mrs. Gurbrinder Kaur Brar: (a) The number of sanctioned applications as per Project reports submitted to Government of India is 3,13,942. Since the submission of these reports, the Deputy Commissioners have reported that another 6,398 persons are also eligible, thus bringing total to 3,20,340. The revised figures are under examination.

(b) 7,098 Acres—4 Kanals—8 Marlas.

(c) 1,74,479

(d) Project reports for all the 116 blocks shown at Annexure "A" in the State have been sent to the Government of India.

(e) Verka, Jandiala and Bhikhiwind.

(f) The awards for 134 acres 2 Kanals 18 Marlas are being announced and the area will be acquired during March, 1974.

[(ੳ) ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3,13,942 ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਭੇਜਣ ਉਪਰੰਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 6,398 ਹੋਰ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ 3,20,340 ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਨਵੇਂ ਆਂਕੜੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ ।

(ਅ)	ਏਕੜ	ਕਨਾਲ	ਮਰਲੇ
	7,098	4	8

(ੲ) 1,74,479

[Minister of State for Housing]

(ਸ) 116 ਬਲਾਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। (ਸੂਚੀ ਨੱਥੀ ਹੈ।)

(ਹ) ਵੇਰਕਾ ਜੰਡਿਆਲਾ ਅਤੇ ਭਿਖੀਵਿੰਡ।

(ਕ) 134 ਏਕੜ 2 ਕਨਾਲ 18 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭੂਮੀ ਮਾਰਚ, 1974 ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।]

ANNEXURE 'A'

Statement showing the names of blocks for which schemes have been sent to Central Housing Ministry for approval.

Name of District	Name of Block
Jullundur	1. Adampur
	2. Mukandpur at Aur
	3. Rurka Kalan
	4. Nawan Shahr
	5. Nur Mahal
	6. Banga
	7. Bhogpur
	8. Jullundur East
	9. Jullundur West
	10. Nakodar
	11. Phillaur
	12. Shahkot
Gurdaspur	13. Shri Hargobindpur
	14. Dera Baba Nanak
	15. Fatehgarh Churian
	16. Dhar Kalan
	17. Narot jaimal Singh
	18, Dorangla
	19. Batala
	20. Gurdaspur
	21. Dhariwal
	22. Pathankot
	23. Kahnowan
Hoshiarpur	24. Dasuya
	25 Talwara

Name of District	Name of Block
	27. Mahilpur
	28. Balachaur
	29. Garh Shankar
	30. Saroya
	31. Mukerian
	32. Hoshiarpur-I
	33. Hoshiarpur-II
	34. Bhunga
Ferozepur	35. Ferozepur
	36. Fazilka
	37. Guru Har Sahai
	38. Dharamkot
	39. Khuian Sarwar
	40. Ghal Khurd
	41. Zira
	42. Abohar
	43. Jalalabad
Ludhiana	44. Sudhar
	45. Jagraon
	46. Dhelon
	47. Pakhowal
	48. Doraha
	49. Sidhwan Bet
	50. Ludhiana
	51. Samrala
	52. Mangat
	53. Machhiwara
Kapurthala	54. Sultanpur Lodhi
	55. Phagwara
	56. Nadala
	57. Kapurthala
Amritsar	58. Patti
	59. Valtoha
	60. Majitha
	61. Tarsika
	62. Chogawan
	63. Khadur Sahib
	64. Gandi Wind

[Minister of State for Housing]

Name of District	Name of Block
	65. Rayya
	66. Bhikhiwind
	67. Ajnala
	68. Tarn Taran
	69. Jandiala
	70. Naushehra Panwan
	71. Chohla Sahib
	72. Verka
Patiala	73. Rajpura
	74. Patiala
	75. Dera Bassi
	76. Bhuner Heri
	77. Sirhind
	78. Dhadson at Nabha
	79. Bassi Pathana
	80. Samana
	81. Ghanaur
Bhatinda	82. Nathana
	83. Phul
	84. Rampura
	85. Mansa
	86. Bhatinda
	87. Budhalada
	88. Jhunir
	89. Sajat
	90. Talwandi Sabo
Sangrur	91. Malerkotla
	92. Cheema
	93. Sohnir
	94. Sangrur
	95. Sunal
	96. Mahal Kalan
	97. Dhur
	98. Ahmedgarh
	99. Lehragagga
	100. Barnala

Name of District	Name of Block
Ropar	101. Nurpur Bedi
	102. Ropar
	103. Anandpur Sahib
	104. Chamkaur Sahib
	105. Kharar
	106. Majri
Faridkot	107. Bagha Purana
	108. Muktsar
	109. Lambi
	110. Malout
	111. Nihal Singh Wala
	112. Faridkot
	113. Kot Kapura
	114. Moga-I
	115. Moga-II
	116. Kot Bhai

SHORT NOTICE QUESTION AND ANSWER

COMPLAINTS REGARDING SUB-STANDARD RICE DESPATCHED BY SOME SHELLER OWNERS OF DHARIWAL, DISTRICT GURDASPUR

*2603. **Comrade Raj Kumar** : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state :—

(a) whether Punjab Government have received any complaints in the month of January, 1974 from any State Government/ Government of India regarding supply of sub-standard rice despatched by some sheller owners of Dhariwal, district Gurdaspur, if so; the details of the complaints so received including the particulars of the shellers owners involved be laid on the Table of the House ;

(b) whether Government has investigated/compared and tallied samples drawn by Analysis Branch of the Food and Supplies Department, together with Food Corporation of India representatives at the time of despatching consignment with the samples drawn at the destination by complainant Government Representative; if so, the results thereof;

(c) whether any officers/officials of the Food and Supplies Department and/of other departments are involved in this affair, if so, their number and particulars;

(d) the action taken or proposed to be taken against the firms/ shellers owners/officials/officers found faulty ?

Sardar Gurdarshan Singh : (a) Yes. Complaints regarding receipt of sub-standard rice stocks in four wagons despatched from Dhariwal were received from destination stations. Details of the complaints so

[Minister of State for Food and Supplies]

received and the particulars of the sheller owners concerned are as under :—

No.	Wagon No.	Complaint from	No. of bags found sub-standard at destination as per complaint	Nature of defects	Name of sheller owner involved
1.	CR—51484	F.C.I. Calcutta South (W. Bengal)	55 bags	Filled with pin point and dust	M/S. Janak Raj and Sons, Rice Dealer, Dhariwal
2.	SE—37298	F.C.I. Cossipur (W. Bengal)	Some bags	Contained excessive broken and foreign matter	M/S. Ram Lubhaya Sardari Lal, Rice Dealer, Dhariwal
3.	ER—18026	F.C.I. Cossipur (W. Bengal)	A good number of bags	Contained excessive broken and foreign matter	M/S. Janak Raj and Sons, Rice Dealer, Dhariwal
4.	ER—71959	1. F.C.I. Calcutta 2. Govt. of India	349 bags	Contained fragments instead of rice	M/S. Ram Lubhaya-Sardari Lal, Rice Dealer, Dhariwal

(b) Yes. The matter has been investigated. An Assistant Food and Supplies Officer was deputed to destination stations to make enquiry. He inspected the Sub-standard stocks alongwith an officer of Food Corporation of India, Calcutta and drew samples of these stocks. The following bags were found sub-standard during joint-inspection.

S. No.	Wagon No.	No. of bags found sub-standard during joint inspection	Nature of defect
1.	CR—51484	40	23 bags fully broken rice and foreign matter 17 bags partly broken rice and foreign matter
2.	SE—37298	58	Excessive foreign matter and broken rice
3.	ER—18026	25	Excessive foreign matter and broken rice
4.	ER—71959	(a) 333 bags	Small broken-cum-fragments
		(b) 16 bags	Tota (big/small brokens) and foreign matter

The analysis results as per samples drawn by the staff of the District Analysis Laboratory, Gurdaspur at despatching station and those drawn at the destinations have been compared. Comparative Statement is at Annexure 'I'.

(c) Yes. Four officials of Food and Supplies Department, Punjab, and two officials of the Food Corporation of India who jointly inspected these consignments at despatching station are involved. Particulars of officials of the Food and Supplies Department are as under :—

1. Shri Sham Lal Joshi, Head Analyst
2. Shri Rajinder Singh, Junior Analyst
3. Shri Suresh Chander Madan, Junior Analyst
4. Shri Hari Pal Sood, Junior Analyst.

Particulars of the officials of the Food Corporation of India are as under :

1. Shri Sukhdev Singh, Godown Assistant.
2. Shri Amarjit, Quality Inspector.

(d) All the four officials of the Food and Supplies Department mentioned in para (c) above have been placed under suspension and disciplinary action is being taken against them. Regarding officials of the Food Corporation of India, Senior Regional Manager, F. C. I., Chandigarh, has been requested to take suitable action against them. The firms/shellers owners have been issued Show Cause Notices. Criminal proceedings have also been initiated against them.

[Minister of State for Food and Supplies]

ANNEXURE (i)

STATEMENT SHOWING THE ANALYSIS RESULTS OF ORIGINAL

S. No.	Place at which the sample was drawn	Lab. No.	Variety	Wagon No.
1	2	3	4	5
	Original samples drawn at the despatching Station .	R/1264	Rice IR-8 Raw.	CR—51484
1.	Samples drawn at the destination jointly by the officials of Punjab Government as well as FCI, Calcutta.	Misc. 64 Misc. 65 Misc. 66	,, ,, ,,	,, ,, ,,
	Original samples drawn at the despatching station.	R/1318	Rice IR-8 Raw.	SE—37298
2.	Samples drawn at the destination jointly by Punjab Government officials and FCI, Calcutta.	Misc. 67	,,	,,
	Original samples drawn at the despatching station.	R/1215	Rice I.R. 8-Raw.	ER—18026
3.	Sample drawn at the destination jointly by Punjab Government officials and FCI, Calcutta.	Misc. 68	,,	,,
	Original samples at the despatching station:	R/1344 R/1346	,, ,,	ER—71959
4.	Samples drawn at the destination jointly by Punjab Government officials and FCI, Calcutta.	Misc. 69 Misc. 70	,, ,,	,, ,,

SAMPLES OF DESPATCHING END AND COMPLAINT SAMPLES DRAWN AT DESTINATION

Cont. no.	No. of bags.	Analysis			
		Broken		Foreign matter	
		¼ to below ¾.	1/8 to ¼	Inorg.	Organic
6	7	8	9	10	11
DHW-260	240	24.00	—	—	0.60
,,	21	15.00	4.50	—	1.50
,,	17	18.00	25.50	—	22.80
,,	23	—	15.25	—	80.50
DHW-268	240	24.00	—	—	0.80
,,	58	12.00	17.00	—	27.90
DHW-229	240	20.00	3.00	0.10	1.00
,,	25	19.00	24.50	—	26.00
DHW-270	300	24.00	—	—	1.00
,,	300	17.00	—	—	1.00
DHW-271	333	—	12.50	—	85.50
,,	16	18.00	46.00	—	24.00

[Minister of State for Food and Supplies]

ANNEXUR (i)

STATEMENT SHOWING THE ANALYSIS RESULTS OF ORIGINAL

S. No.	Place at which the sample was drawn	results Damaged	results Chalky	results Discolour
1	2	12	13	14
	Original samples drawn at the despatching station	2.00	5.00	1.50
1.	Samples drawn at the destination jointly by the officials of Punjab Government as well as FCI, Calcutta.	1.50 1.00 1.00	6.00 6.50 2.00	0.50 1.00 1.00
	Original samples drawn at the despatching Station.	2.00	4.00	2.00
2.	Samples drawn at the destination jointly by Punjab Government officials and FCI, Calcutta.	2.50	5.50	0.50
	Original samples drawn at the despatchieg station.	2.00	4.00	2.00
3.	Sample drawn at the destination jointly by Punjab Government officials and FCI, Calcutta.	0.50	8.00	1.00
	Original samples at the despatching station.	2.00 1.50	5.00 7.00	2.00 1.50
4.	Samples drawn at the destination jointly by Punjab Government officials and FCI, Calcutta.	— 0.50	2.00 5.00	— 0.50

SAMPLES OF DESPATCHING END AND COMPLAINT SAMPLES DRAWN AT DESTINATION

Red	Admixture of inferior varieties.	Dehusked	Moisture	Net recovery
15	16	17	18	19
1.00	12.00	10.00	14.00	Pass
2.00	12.50	16.00	NT	1.25%
1.50	12.50	15.00	NT	53.475%
0.25	—	NT	NT	163.125%
1.00	10.00	11.60	14.00	0.20%
0.50	5.80	15.40	NT	59.575%
2.00	10.00	10.00	113.90	Pass
0.50	—	14 60	NT	59.325%
3.00	14.00	13.20	13.50	0.40%
2.00	10.00	10.80	13.80	0.10%
—	—	NT	NT	173.75%
0.50	—	NT	NT	65.50%

[Minister of State for Food and Supplies]

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ। ਧਾਰੀਵਾਲ ਤੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਚਾਰ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਤੇ ਮਿਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਹੈ :—

ਲੜੀ ਨੰ:	ਗਡੀ ਨੰ:	ਜਿਥੋਂ ਸ਼ਕਾਇਤ ਆਈ	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪਾਈਆਂ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ।	ਨੁਕਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	ਮਿਲ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਂ
1	2	3	4	5	6
1.	ਸੀ. ਆਰ 51484	ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕਲਕੱਤਾ (ਸਾਊਥ) ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ।	55 ਬੋਰੀਆਂ	ਨਕੂ ਤੇ ਘਟਾ	ਮੈ: ਜਨਕ ਰਾਜ ਐਂਡ ਸਨਜ਼ ਰਾਈਸ ਡੀਲਰ, ਧਾਰੀਵਾਲ
2.	ਐਸ. ਈ. 37298	ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕੋਸੀ ਪੁਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ	ਕੁਝ ਬੋਰੀਆਂ	ਟੋਟ ਅਤੇ ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ	ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਰਾਈਸ ਡੀਲਰ, ਧਾਰੀਵਾਲ।
3.	ਈਂ.ਆਰ. 18026	ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕੋਸੀਪੁਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ।	ਕਾਫੀ ਬੋਰੀਆਂ	ਟੋਟਾ ਅਤੇ ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ	ਜਨਕ ਰਾਜ ਐਂਡ ਸਨਜ਼ ਰਾਈਸ ਡੀਲਰ, ਧਾਰੀਵਾਲ
4.	ਈ. ਆਰ. 71959	(1) ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕਲਕੱਤਾ (2) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ	349	ਚੌਲਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਕੂ	ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਰਾਈਸ ਡੀਲਰ, ਧਾਰੀਵਾਲ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੇ ਜਾਕੇ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਲ ਦਾ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਲ

ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਕੱਢੇ; ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਬੋਰੀਆਂ ਸਾਂਝੇ ਨਰੀਖਣ ਸਮੇਂ ਘਟੀਆ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ।

ਲੜੀ ਨੰ:	ਗਡੀ ਨੰਬਰ	ਸਾਂਝੇ ਨਰੀਖਣ ਸਮੇਂ ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਨੁਕਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ
1	2	3	4
1.	ਸੀ. ਆਰ. 51484	40	23 ਬੋਰੀਆਂ ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਟੋਟਾ ਅਰਮੇਨਿਕ ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ 17 ਬੋਰੀਆਂ ਚਾਵਲ, ਚਾਵਲ ਦਾ ਟੋਟਾ ਅਤੇ ਆਰਮੇਨਿਕ ਫਾਰਿਨ ਮੈਟਰ
2.	ਸੀ. ਈ. 37298	58 ਬੋਰੀਆਂ	ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਟੋਟਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ
3.	ਈ. ਆਰ. 18026	25 ਬੋਰੀਆਂ	ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ ਅਤੇ ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਟੋਟਾ
4.	ਈ. ਆਰ. 71959	333 ਬੋਰੀਆਂ 16 ਬੋਰੀਆਂ	ਛੋਟਾ ਚਾਵਲ ਦਾ ਟੋਟਾ ਅਤੇ ਨਕੂ ਬੋਰੀਆਂ ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਵਡਾ ਟੋਟਾ ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਟੋਟਾ ਅਤੇ ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ

ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਨਮੂਨਿਆਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਵਰਣ ਅਨੈਕਸਰ 1 ਤੇ ਨਥੀ ਹੈ ।

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ । ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੇ ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆਂ ਦੇ 2 ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸਾਂਝਾਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ ।

ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਹੈ :—

1.	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਜੋਸ਼ੀ	ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ
2.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਮੀਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ
3.	ਸ੍ਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਮਦਾਨ	ਮੀਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ
4.	ਸ੍ਰੀ ਹਰੀ ਪਾਲ ਸੂਦ	ਮੀਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ

ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ :—

1.	ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ	ਗੁਦਾਮਾਂ ਅਸਿਸਟੈਂਟ
2.	ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਕੁਆਲਿਟੀ ਇਨਸਪੈਕਟਰ

(ਸ) ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਚਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪੈਰਾ "ੲ" ਵਿਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੁਅਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਸੀਨੀਅਰ ਰੀਜਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ., ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ । ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ /ਮਿਲਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਸੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

[Minister of State for Food and Supplies]

ਅਨੈਕਸਰ

ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨਮੂਨਿਆਂ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜਿਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਨਮੂਨਾ ਕਢਿਆ ਗਿਆ	ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਨੰਬਰ	ਕਿਸਮ	ਗੱਡੀ ਨੰ:
1	2	3	4	5
	ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਢਿਆ ਮੁਢਲਾ ਨਮੂਨਾ ।	ਆਰ. 1264	ਚਾਵਲ	ਆਈ. ਸੀ. ਆਰ.
1.	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕਠੇ ਰਲ ਕੇ ਕੱਢੇ ਨਮੂਨੇ	ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ 64 ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ 65(ਰਾ.) ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ 66	ਆਰ. 8	51484
	ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਮੁਢਲਾ ਨਮੂਨਾ	ਆਰ-1318	,,	ਐਸ. ਈ, 37298
2.	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਰਲ ਕੇ ਕੱਢਿਆ ਨਮੂਨਾ	ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ 67 ,,	,,	,,
	ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਢਿਆ ਮੁਢਲਾ ਨਮੂਨਾ ।	ਆਰ-1216		ਸੀ.ਆਰ. 18026
3.	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਰਲਾ ਕੇ ਕੱਢਿਆ ਨਮੂਨਾ	ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ 68	,,	,,
	ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਢੇ ਮੁਢਲੇ ਨਮੂਨੇ	ਆਰ-1344 ਆਰ-1346	,,	ਈ-ਆਰ 71959
4.	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਰਲਕੇ ਕਢੇ ਨਮੂਨੇ	ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ 69 ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ 70		

ਨੰਬਰ (i)

ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਵਰਣ

					ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ
ਕਨਟ੍ਰੈਕਟ ਨੰ:	ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ	ਟੋਟਾ			ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ
		$\frac{1}{4}$ ਤੋਂ $\frac{3}{4}$ ਦੇ ਹੇਠ	1/8 ਤੋਂ $\frac{1}{4}$ ਤਕ	ਇਨਆਰਗੇਨਿਕ	ਆਰਗੈਨਿਕ
6	7	8	9	10	11
ਡੀ. ਐਚ. ਡਬਲਯੂ	240	24.00	—	—	0.60
260	21	15.00	4.50	—	1.50
,,	17	18.00	25.50	—	22.80
,,	23	—	15.25	—	80.50
ਡੀ. ਐਚ. ਡਬਲਯੂ	240	24.00	—	—	0.80
268	53	12.00	17.00	—	27.80
ਡੀ. ਐਚ. ਡਬਲਯੂ	240	20.00	3.00	0.10	1.00
229	25	19.00	24.50	—	26.00
ਡੀ. ਐਚ.	300	24.00	—	—	1.00
ਡਬਲਯੂ 270	300	17.00	—	—	1.00
ਡੀ. ਐਚ.	333	—	12.50	—	85.50
ਡਬਲਯੂ 271	16	18.00	46.00	—	24.00

[Minister of State for Food and Supplies]

ਅਨੈਕਸਚਰ

ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨਮੂਨਿਆਂ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜਿਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਨਮੂਨਾ ਕਢਿਆ ਗਿਆ	ਦਾਗੀ ਦਾਣੇ	ਚਾਕੀ ਦਾਣੇ	ਡਿਸਕਲਰ ਦਾਣੇ
1	2	12	13	14
	ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਢਿੱਆ ਮੁੱਢਲਾ ਨਮੂਨਾ ।	2.00	5.00	1.50
1.	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਐਫ਼. ਸੀਂ. ਆਈ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਰਲਕੇ ਕਢੇ ਨਮੂਨੇ ।	1.50 1.00 1.00	6.00 6.50 2.00	0.50 1.00 1.00
	ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਮੁਢਲਾ ਨਮੂਨਾ ।	2.00 2.50	4.00 5.50	1.00 0.50
2.	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕਠੇ ਰਲਾ ਕੇ ਕਢਿਆ ਨਮੂਨਾ ।			
	ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕਢਿਆ ਮੁਢਲਾਂ ਨਮੂਨਾ ।	2.00 0.50	4.00 8.00	2.00 1.00
3.	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਰਲਕੇ ਕਢਿਆ ਨਮੂਨਾ ।			
	ਭੇਜ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਮੁਢਲੇ ਨਮੂਨੇ	2.00 1.50	5.00 7.00	2.00 1.50
4.	ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕਠੇ ਰਲਕੇ ਕੱਢੇ ਨਮੂਨੇ	— 0.50	2.00 50.00	— 0.50

ਨੰਬਰ (i)
ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਵਰਣ

ਨਤੀਜੇ				
ਲਾਲ ਦਾਣੇ	ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ	ਡੀਹਸਕ ਦਾਣੇ	ਸਿੱਲ	ਕਟੌਤੀ
15	16	17	18	19
1.00	12.00	10.00	14.00	ਪਾਸ
2.00	12.50	16.00	ਐਲ. ਟੀ.	1.25 %
1.50	12.50	15.00	,,	53.475 %
0.25	—	ਐਲ.ਟੀ	ਐਲ.ਟੀਂ	163.125%
1.00	10.00	11.60	14.00	0.20 %
0.50	5.80	15.40	ਐਲ.ਟੀ	59.575 %
2.00	10.00	10.00	13.90	ਪਾਸ
0.50	—	14.60	ਐਲ.ਟੀ	59.325%
3.00	14.00	13.20	13.50	0.40 %
2.00	10.00	10.80	13.80	0.10%
—	—	ਐਲ.ਟੀ	ਐਲ.ਟੀ	173.75
0.50	—	,,	,,	65.50%

ਕਾਮਰੇਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਇਹ ਕਲੀਅਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਚਾਰ ਵੈਗਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਚੋਗਾ ਨਿਕਲਿਆ, ਯਾਨੀ ਫਰੈਗਮੈਂਟਸ, ਕਣੀ, ਟੋਟਾ, ਡਸਟ ਅਤੇ ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ ਨਿਕਲਿਆ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ । ਉਥੇ ਆਮ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੀਲਡ ਇੰਨਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਡਾਇ-ਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਫੂਡ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਇਕ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਕਨਾਈਵੈਂਸ ਨਾਲ ਡਬਿਆਂ ਦੀ ਸੀਲ ਤੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫਕੀ ਕਣੀ ਅਤੇ ਫਾਰਨ ਮੈਟਰ ਭਰ ਦਿਤਾ । ਕੀ ਫੂਡ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਫੀਸ਼ੀਅਲਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਜੇ ਸਸਪੈਂਡ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸੂਟ ਲਾਂਚ ਕਰਨਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ : ਅਗਰ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੀਲਡ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੈਡ ਐਨਾਲਿਸਟ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵੀ ਇਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ਇਨਵਾਲਵਡ ਹੈ । ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਇੰਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਈਮਾਫ਼ੇਸਾਈ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਅਗਰ ਕੋਈ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਡਿਪਾਰਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਐਨਾਲਿਸਟਸ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਨਾਈਵੈਂਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਖਾ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਗੇ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਸੈਟਸ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਰਖੇ ਜਾਣ ਲਿਖਾਏ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਰਿਪੀਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅਰਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਰੈਕਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੈਗਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋਣਗੇ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਾਈਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਡੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । ਮੀਅਰ ਸਸਪੈਨਸ਼ਨ ਇਜ਼ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ । ਇਹ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲੋਂ ਕਦੋਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਉਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤਾਈਂ ਸਾਨੂੰ ਰੂਲਜ਼ ਪਰਮਿਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਇਮੀਜੀਏਟ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ । ਜਦੋਂ ਕੰਪਲੇਂਟ ਆਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਭੇਜੇ ਉਹ ਕਲਕਤੇ ਜਾ ਕੇ ਜਨਰਲ ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਆਏ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਬਾਹਰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਇਮੀਜੀਏਟਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਪ੍ਰਿਲਿਮੀਨਰੀ ਇਨ-ਕੁਆਇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਕ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਕੀਤੀ ਇਹ ਇਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਰਿੰਗ ਹੈ । ਕਲਕਤਾ ਧਾਰੀਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦੂਸਰੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ । ਕੀ ਇਸ ਰਿੰਗ ਦੀ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣਗੇ ? ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਜੋਸ਼ੀ ਹੈ ਇਹ ਫ਼ਿਲਮ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਵੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਤਨੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਸਕੈਂਡਲ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਧਨਾਢ ਵੀ ਹਨ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਏਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਕੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵੇਗੀ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਰੀਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਅਗਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਕਰਵਾਈਏ ਅਤੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਜਾਂ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ ਤੋਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਈਏ ਤਾਂ ਇਸ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰਾਂਗੇ ?

ਕਾਮਰੇਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨਜ਼ਰ ਕਿ ਇਹ ਅਨੈਲਿਸਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਫੂਡ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਅਨੈਲੇਸਿਜ਼ ਬਰਾਂਚ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਕੈਂਡਲ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਾਕਿਆਤ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਨਾ ਮੁੜ ਕੇ ਵਿਕਰ ਕਰਨ ਇਸ ਸਟੇਟ ਵਿਚ, ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਕਦਮ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਰੀਸੈਂਟਲੀ ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਮਾਲ ਡਿਸਪੈਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼, ਐਫ. ਸੀ. ਆਈ. ਦੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਅਤੇ ਸੇਠ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਰਲ ਕੇ ਕੁਰਪੱਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਜੋ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਤੋਂ ਪੱਤਾ ਲਗੇਗਾ, ਉਸਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਅਤੇ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਚੁਕਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਜਾਂ ਸੀ.ਬੀ. ਆਈ ਤੋਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ ਦੇਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਡ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਲਜ਼ ਪਰਮਿਟ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਲਜ਼ ਤਾਂ ਪਰਮਿਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਜੁਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹੋਣ। ਕੀ ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਇੰਟਰੈਸਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਇਹ ਫੇਅਰ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਟਰੈਸਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਇਹ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇੰਟਰੈਸਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਭੇਜ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰੋਗੇਸ਼ਨ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ।

(ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਗਰ ਕੋਈ ਸੀਮਿੰਟ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਚਾਵਲ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਕੀ ਕੁਆਲੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦੇਣ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਗਲਤੀ ਕੋਈ ਕਰੇ ਤਾਂ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਠੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਕਰਾਏਗੀ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਮੀਜੀਏਟਲੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਗੇਂਸਟ ਅਸੀਂ ਕਰੀਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜਾ ਇਮੀਜੀਏਟਲੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਰਾਈਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਛਿੱਤਰ ਖੜਕਣ ਤੋਂ ਹੱਟਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਰਮੀ ਵਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜਾ ਕਲੀਅਰਲੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਗੇਂਸਟ ਲਿਆਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਪਾਰਟ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ

ਹੈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਰੈਸਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਤਾਂ ਲੈਣੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗੇ । ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਰਟ ਨੋਟਿਸ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਕਿਤਨੀ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੱਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ । ਨਾ ਇਹ ਮਹਿਕਮਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਫੂਡ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ, ਅਨੈਲਿਸਟਾਂ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਚੰਗੇ ਚਾਵਲ ਕਢ ਕੇ ਫਕ ਪਾ ਦਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਰਹੇ । ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਪਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਉਠ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ੈਲਰਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਅਨੈਲਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਰੂਰ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਫੀਸ਼ਲਜ਼ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਸਪੈਂਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਸੂਤ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਭੇਜ ਕੇ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਦੂਜਾ ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਾੜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸਖਤ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈ। ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਲਈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੇਜੀਦੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ । ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਨੈਲਿਸਟਾਂ ਤੋਂ ਰੀਪੋਰਟ ਆ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤਸਲੀਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਂਗੇ ।

QUESTIONS OF PRIVILEGE

Mr. Speaker: Sardar Harbans Singh Jalal, M.L.A., has given notice of a privilege motion alleging that on 6th March, 1974 while the Minister for Finance was delivering a speech on the subject of old age pension, the Member wanted to get certain information from him with permission of the Chair. But the Minister did not supply the requisite information. I fail to understand how a question of a privilege has arisen in this case. I cannot compel a Minister to supply information on any particular point to him or for that matter to any other Member. There is no breach of privilege involved in this case. I do not, therefore, give my consent to the question of privilege being raised.

[Mr. Speaker]

2. Sardar Jaswinder Singh Brar, M.L.A., has given notice of a privilege motion alleging that the Minister of State for Irrigation and Power while replying to his Starred Question No. 2508 had made a false statement and thereby misled the House.

This motion is almost the same as was given notice of by him on 13th March, 1974, the only difference being that instead of the name of Shri Joginder Pal Pandey, the name of Sardar Gurbax Singh Sibia has been substituted. I have already refused to give my consent to raise the matter as a question of privilege.

3. On 13th March, 1974, I informed the House that Shri Gurdial Saini, M.L.A., had given notice of a privilege motion alleging that the Finance Minister had given a wrong reply to starred question No. 2511 which was deemed to have been answered on the 12th March, 1974 and that following the past practice, I would be writing to the Finance Minister asking him to clarify the position.

The Minister for Finance has since sent the clarification in writing. On going through the reply to the aforesaid question and the written clarification, I find that the Finance Minister did not give a wrong reply. The Finance Minister has, in his written clarification reiterated what he stated in the reply to the main question and he has also stated now that as soon as any demand from the Municipal Committee, Jullundur is received, it will definitely receive his considerate attention and suitable amount would be allocated for executing the scheme.

I, therefore, do not give my consent to the question of privilege being raised.

4. I also informed the House on 5th March, 1974 that Comrade Shamsher Singh Josh, M.L.A., had also given notice of a privilege motion alleging that the Revenue Minister had made two different statements in connection with the reply to starred question No. 2354 and thereby misled the House.

I had then reserved my ruling.

I wrote a letter to the Minister seeking clarification. He has given facts in support of his statement that the initiative to get the Punjab Land Reforms Act, 1972, included in the 9th Schedule of the Constitution was taken by the Financial Commissioner Revenue, Punjab though he was informed that no formal request was necessary as the Government of India were taking up the matter *suo motu*. Further the Government of India sought certain information, and copies of the Act and Rules which were supplied to them by the State Government. The Minister did not make two different statements as alleged by the Member.

For these reasons, I do not give my consent to the question of privilege being raised.

5. On 5th March, 1974 I informed the House that Comrade Raj Kumar, M.L.A., had given notice of a privilege motion alleging that the Minister for Revenue had given a wrong and misleading reply to starred question No. 2354 and that I was writing to the Minister concerned asking him to clarify the position.

In the notice of privilege Motion, it had been alleged that the Minister had stated that there was no land declared surplus in the State under the Ceiling law upto the end of September, 1973.

I have since received the clarification from the Minister. On going through the reply to the main question and supplementaries thereon as well as the written clarification now received, I find that the Minister did not make any mis-statement at all. In reply to the main question he categorically stated that uptil December, 1973, no land had been declared surplus under the new Land Ceiling Act of 1972. Further while answering supplementaries he reiterated this reply. He also stated that if it was intended to seek information with regard to the old Ceiling Laws, then the word "Laws" should have been used, in the question.

For these reasons, I do not give my consent to the question of privilege being raised.

6. After I had given my ruling yesterday on the notice of a privilege motion given in connection with certain observations made by the Public Accounts Committee in its Thirty-first Report presented to the House on 12th March, 1974 regarding the non-supply of some important information by a Department of the Government I had agreed to reconsider the matter.

In my opinion all Committees of the House are equally important and powerful because every Committee itself is the House in miniature. It would not be a healthy precedent if the recommendations/observations of one Committee are entrusted to another for follow up action or investigation. It is, I feel, the inherent right of every Committee of the House to see that the recommendations made by it are implemented by the Government. I am of the view that if departure is made from this established practice, it is, I am sure, likely to create unforeseeable complications in the working of the Parliamentary system of Government.

Comrade Satya Pal Dang has cited a case where two officers of the Government of India, who had given false evidence before the Public Accounts Committee of the Parliament was referred to the Committee of Privileges. In my opinion this precedent should not be taken as a guide in our case because giving false evidence before a Committee of the House is a very serious matter. In the instant case what has happened is that some officers of a Department, who had promised to supply some information asked for by the Committee failed to do so and the Committee has rightly taken the view, it has, in the recommendations made by it. Such lapses come to the notice of the Government through the reports of the Committees and it becomes the duty of the Government to see that suitable action is taken against the defaulting officers. The Public Accounts Committee has made its observations and recommenda-

[Mr. Speaker]

tions in very strong terms and I am sure the Government and the Committee itself will take note of these and see that the suitable action is taken and the honour and position of the Committee is vindicated. I, therefore, still hold the view that the matter need not be referred to the Committee of Privileges.

On my part I would request the Government that suitable action is taken against the particular officers mentioned in this case and impress upon the officers of the Government to show full regard and respect to the Committees of the House. The action taken in the matter should also be intimated to me at the earliest.

7. On 13th March, 1974 Captain Rattan Singh, Chaudhri Darshan Singh, Shri Kesho Ram, Sardar Darshan Singh K. P., and Sardar Sadhu Singh, M.L.As., gave notice of a motion stating that the daily 'Partap' in its issue dated 6th March, 1974 had published a Cartoon under the caption "Assembly Ya Pagal Khana', thereby casting aspersions on the Members of the House in the most undignified manner, which amounts to breach of its privilege and contempt. I had kept the matter pending.

I have now seen the cartoon and considered the matter. Humour plays an important part in the appeal of a Cartoon, but in this case caption of the Cartoon "Assembly Ya Pagal Khana" seems objectionable as it tends to put the House in ridicule. I give my consent to the question of privilege being raised under Rule 252 of the Rules of Procedure and Conduct of Business.

The hon. Member may now ask for leave of the House to raise the question of privilege.

8. There is another notice of a privilege motion by Captain Rattan Singh, Sardar Darshan Singh, Comrade Darshan Singh Canadian and Sardar Darbara Singh which is as under:—

'In an attempt to reiterate his feelings of disrespect of this august House, the Editor of Daily Partap, Shri Varinder, has in today's editorial emphatically and categorically referred to this House 'ਜੇ ਪਾਗਲ ਖਾਨਾ ਨਹੀਂ ਤੋਂ ਕਿਆ ਹੈ।'

This is an insult and contempt of this august House. Hence this is a question of privilege.

Captain Rattan Singh Ji, you may please move your privilege motion.

Captain Rattan Singh: Sir, I beg to ask for leave to move the following privilege motion—

> That the Daily 'Partap' in its issue dated the 6th March, 1974 had published a Cartoon under the caption "Assembly Ya Pagal Khana", thereby casting aspersions on the Members of the House in the most undignified manner, which amounts to breach of its privilege and contempt. I, therefore, request that this matter be referred to the Committee on Privileges.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ ਨੇ ਇਕ. ਪਰਿਵਿਲੇਜ਼ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਪਹਿਲੇ ਇਸ ਇਸ਼ੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਕਹਿ ਲੈਣਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ, ਕਾਮਰੇਡ ਕਨੇਡੀਅਨ ਦੀ। (Let the House decide this issue first, you may have your say later on. There is another notice of a Question of Privilege by Com. Canadian.)

Comrade Darshan Singh Canadian: Sir, I beg to ask for leave of the House to move the following privilege motion—

> 'In an attempt to reiterate his feelings of disrespect of this august House, the Editor of Daily 'Partap', Shri Varinder, has in today's editorial emphatically and categorically referred to this House 'ਘੋ ਪਾਗਲ ਖਾਨਾ ਨਹੀਂ ਤੋਂ ਕਿਆ ਹੈ'
>
> This is an insult and contempt of this august House. Hence this question of privilege is being raised. I, therefore, request that this matter be referred to the Committee of Privileges.

Mr. Speaker: Have the hon. Members leave of the House to raise the questions of privilege?

Voices: Yes, Yes

Mr Speaker: The leave is granted. These matters stand referred to the Committee of Privileges.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਟਾਈਮ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? (May we fix 6 months time for the report ?)

Voices : Yes, Yes.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਪਰਿਵਿਲੇਜ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 6 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਪਰਿਵਿਲੇਜ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਵੇਗੀ। (These matters are referred to the Committee of Privileges and the Gommittee would submit its report within 6 months.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (It should not be recorded.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

Mr. Speaker : There is another notice of a privilege motion by Comrade Darshan Singh Canadian and Comrade Achhra Singh, M.L.As., in connection with certain observations made by the Public Accounts Committee at Page 15 of its Thirty-first Report laid on the Table of the House on 12th March, 1974.

The ruling given by me in the case of the privilege notice given by Comrade Dana Ram applies to this motion also.

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਜੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗਲ ਕਹਿਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਲਵੋ। (Dang Sahib, there should be no discussion on the ruling. If there is any other matter then you may have your say.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਕਸਕਿਊਜ਼ ਮੀ, ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੈ।....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸਟਰਾਂਗ ਵਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰੋ। (Dang Sahib, I have addressed the Government in quite strong words. Please do not raise a discussion on this issue.)

Comrade Satya Pal Dang : It is an important matter.

(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਸ਼ੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ, ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿਘ ਜੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲਵੋ। (Dang Sahib, Sardar Umrao Singh Ji wants to say some thing. You may please resume your seat and listen to him.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੱਲ ਸਾਡੇ ਵਿਊਜ਼ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਹੀ ਲਏ ਸਨ।.. (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਚੇਅਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever Dang Sahib and other Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੈਂਚ ਖੜਕਾ ਰਹੇ ਸਨ । ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੋਰ ਸੀ । ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ ਜੀ ਵੀ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ।) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਸ਼ੋਰ) (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.) (*Interruption.*) (*Noise*)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ।) (ਥੰਪਿੰਗ)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਖੀਰਲਾ ਦਿਨ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਸ਼ ਥਰੂ ਨਾ ਕਰੋ ।....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਹੀਂ, ਰਸ਼ ਥਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ । ਅਜੇ ਤਾਂ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਰੂਲ 77 ਵਾਲੀ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬਹਿਸ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੈ । (No, we are not rushing through with the work. The discussion for 1½ hours under Rule 77 is yet to take place.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਇਮਪਾਰਟੈਂਟ ਮਸਲਾ ਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ।) (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ, ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ, ਕਾਲ ਅਪਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । (Dang Sahib, you may please resume your seat, I have already called upon Badal Sahib.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever Dang Sahib is saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ....

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ। (ਵਿਘਨ) (Badal Sahib, I will not allow discussion on the ruling.) (*Interruption*)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗੜਬੜ ਕਰਾਂਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ : ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Whatever the hon. Members are saying without permission should not be recorded.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਚਲੇਗੀ। (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ। ** **)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਆਰਡਰ ਪਲੀਜ਼। ਯੈਸ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਇਜ਼ ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ। (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded. Order please. Dang Sahib is on a point of order.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਰ ਦਿਓ। ......

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਗਲ ਸੁਣ ਲਓ। ਮੈਂ ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗਾ। (Dang Sahib, please listen to me. I will not allow discussion on the ruling.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

WALK OUT

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ** ** (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Whatever Dang Sahib is saying, should not be recorded. It is an aspersion on the Chair.

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਗਰੁਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ** **

Mr. Speaker : This is no point of order. Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by Sardar Darbara Singh amounts to an aspersion on the Chair. It should not be recorded.)

CALL ATTENTION NOTICE UNDER RULE 66.

Mr. Speaker: Call Attention Notice No. 191 stands in the name of Master Chand Singh.

(ਕ੍ਰਮ ਨੰਬਰ 191)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ, ਪਿੰਡ ਬੁੰਡਾਲਾ, ਬਲਾਕ ਗੁਰਾਇਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਮਿਤੀ 5 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਲੇਡੀ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਤੇ ਕੁਝ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਸਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਲਿਖੀ ਗਈ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿਤਾ । ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਸਕੂਲ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੈ । ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬੇਚੈਨੀ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਟੀਚਰਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਬੇਚੈਨੀ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕੇ ।

Mr. Speaker : Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

**Not recorded as/Expunged ordered by the Chair.

PAPERS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

Finance Minister (Shri Hans Raj Sharma) : Sir, I beg to lay on the Table the *Audit Report on the Accounts of the Punjab Financial Corporation for the year ended the 31st March, 1971 as required by section 37(7) of the State Financial Corporations Act, 1951.

I also lay on the Table the *Annual Financial Statement (Budget Estimates) of the Punjab State Electricity Board for the year 1974-75 as required under section 61 of the Electricity (Supply) Act, 1948, and the Performance Budget of the Punjab State Electricity Board for the year 1974-75,

I also lay on the Table the *Appropriation Accounts of the Government of Punjab for the year 1971-72 and the Report of the Comptroller and Auditor General of India for the year 1971-72.

I also lay on the Table the *Finance Accounts of the Government of Punjab for the year 1971-72.

STATEMENTS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE IN REPLY TO CALL ATTENTION NOTICES

Chief Parliamentary Secretary (Sardar Gurcharan Singh Nihal Singh Wala) : Sir, I beg to lay on the Table of the House replies to Call Attention Notices Nos: 31, 33, 106, 112, 120, 145, 161, 164, 165, 167 and 183.

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 31)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ: ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ਅਰਥਾਤ, ਖੇਮਕਰਨ, ਹਲਕਾ ਵਲਟੋਹਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜੰਗਾਂ ਕਾਰਨ ਅਗੇ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਮਹਿਕਮਾ ਡਰੇਨੇਜ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਕਾਰਨ ਡਰੇਨ ਤੋਂ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਸਾਈਫਨ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਕੇ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਈਫਨ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖੜੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਫਸਲਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ।

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia (Minister of State for Irrigation and Power) : Three Syphons for Khem Karan Distributary, Machhike Minor and Gajjal Distributary respectively constructed on the drain along Khem Karan Distributary are running at site. There has been no damage to any of these syphons during the years 1973 and 1974. In addition to the above distributaries crossings there are 14 water course crossings which are also running at site and there has been no damage or failure of water courses during floods. During the last week of January, 1974, supply of one of the water courses at R.D. 45,680 was disrupted for a period of 2 days only and it was immediately restored.

---

*Placed in the Library.

[ਖੇਮਕਰਨ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਨਾਲੇ ਤੇ ਖੇਮਕਰਨ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰੀ, ਮਾੜੀਕੇ ਮਾਈਨਰ ਤੇ ਗਜਲ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰੀ ਵਾਸਤੇ ਕਰਮਵਾਰ ਤਿੰਨ ਸਾਈਫਨ ਉਸਾਰੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਈਫਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 1973 ਜਾਂ ਸਾਲ 1974 ਵਿਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਉਪਰੋਕਤ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 14 ਖਾਲਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਾਸਿੰਗ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੌਕੇ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ । ਜਨਵਰੀ, 1974 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਬੁਰਜੀ 45680 ਤੇ ਖਾਲ ਕ੍ਰਾਸਿੰਗ ਤੇ ਕੇਵਲ 2 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਖਾਲ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਚਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।]

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 33)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ: ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ਅਰਥਾਤ ਹਿੰਦ-ਪਾਕ ਜੰਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਰਕਬਾ ਪਾਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ । ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਪਿੰਡ ਛੀਨਾ ਬਿੱਦੀ ਚੰਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਆਮ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼. ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਥੱਲੇ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਜੇ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗੀ । ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਟਾਲ ਮਟੋਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ (ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ): ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਥੱਲੇ ਰਹੀ, ਖਰੀਫ 1971 ਅਤੇ ਰਬੀ 1972 ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਰਬੀ 1972 ਤਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਗ ਪਰਵਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਉੱਤਰ ਆਉਣ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

(*Serial No. 106.*)

Acharya Prithvi Singh Azad : to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, since the introduction of Delhi pattern for the administration and sanctioning grant-in-aid to the privately managed schools, the number of students in the classes has increased and in some cases there are 100 or more students in the classes and especially in primary classes but the number of masters and teachers in the schools in the same as it was on the day when this number of staff members was freezed at the time of introducing the formula for sanctioning grant-in-aid to the privately

[Acharya Prithvi Singh Azad]

managed schools. This has created great hardship for the management and it is felt that the Punjab Government do not want to help the privately managed schools and this has created resentment in the public as well as in the teachers employed in such schools. The Government may please make a statement on the floor of the House in this connection.

Shri Gurmail Singh (Education Minister): Government provides grants to the privately managed schools in the State on the basis of strength of staff as it existed on 30th November, 1967. There is no embargo on school managements to employ additional staff at their own cost. However, the matter regarding post fixation on the basis of increased number of students in these schools after 30th November, 1967, is under consideration of the Government.

[ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਡਿਡ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 30 ਨਵੰਬਰ, 1967 ਵਾਲੀ ਸਟਾਫ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗਰਾਂਟ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਖਰਚ ਤੇ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਲਗਾਣ ਸਬੰਧੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲ ਮਨੇਜਮੈਂਟਸ ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਡਿਡ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ 3 ਨਵੰਬਰ, ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਧੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੋਸਟ ਫਿਕਸੇਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।]

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 112)

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ: ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ ਗੜ੍ਹ ਸ਼ੰਕਰ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ 1972 ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਰਕਮ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਪੈਸਾ ਬੇਅਰਥ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਅਜੇ ਤਕ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਚਾਰ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਟ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਵਸਥਾ ਕਾਰਨ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਮਸਿਆ ਫੌਰੀ ਜਨਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੰਤਾਨ ਸੰਜਮ): ਪਿੰਡ ਲਸਾੜਾ, ਮਹਿਦੂਦ, ਗੁਜਰ ਅਤੇ ਭਰਤਪੁਰ ਤਹਿਸੀਲ ਗੜ੍ਹ ਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ 2,89,607 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸੈਨੇਟਰੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਤੰਬਰ, 1971 ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਰਚ 1972 ਵਿਚ ਅਕਾਉਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਗਰਾਂਟ ਰਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਦੀ 1,90,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਸੈਨੇਟਰੀ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ 1972 ਵਿਚ (ਰੁਪਏ 1,80,000) ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ, 1973 ਵਿਚ (ਰੁਪਏ 10,000) ਦੀ ਰਕਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਰਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਸਕੀਮ ਉਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਹੁਣ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਵਿਚ ਨਿਸਚਿਤ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨਾਂ ਉਪਲਭਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਦਲਵੀਂ ਥਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਾਸਤੇ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਿਗਰਾਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਪਬਲਿਕ ਸਿਹਤ ਸਰਕਲ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਸਾਧਨ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ।

ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

[The scheme for "providing Water Supply to village Lassara, Mehdood, Gujjar and Bharatpur", tehsil Garhshanker, amounting to Rs. 2,89,607 was administratively approved by the Sanitary Board in September, 1971 and grant-in-aid of Rs. 1.00 lakh was released by the Accountant General, Punjab, in March 1972. The remaining amount of Rs. 1,90,000 was sanctioned by the Sanitary Board and released by Accountant General, Punjab, in October 1972 (Rs. 1,80,000) and in September 1973 (Rs. 10,000). The work on the scheme was taken in hand soon after the release of funds and the work on the scheme is in progress.

There has been delay in completion and commissioning of the scheme because the source of water has failed and an alternative source of water is being investigated. The Superintending Engineer, Public Health Circle, Hoshiarpur, has been directed to take immediate steps to find out a dependable source of water and then complete this water supply scheme.

The Executive Engineer concerned has been asked to explain why he did not make sure of the water source before starting the work on the scheme.]

(Serial No. 120)

Comrade Shamsher Singh Josh : to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, non-implementation of Award No. 9 of 1972 of Punjab Industrial Tribunal which had held that work-charged staff of the P. W. D. (B&R) etc. who have completed 3 years of continuous service should be made regular and those having completed 5 years of service should be confirmed.

Almost two years have passed since this Award was given, the same has ot been implemented. Great resentment prevails amongst work charged staff of P. W. D. (B & R), Irrigation Public Health whose number is nearly 30,000 all over the State. Punjab Government Mechanical workers Union have launched an agitation for the implementation of this Award since 18th February, 1972 and ,ahave started chain Hunger Fasts before Punjab Secretariat.

In view of the obvious importance of the matter, the Government may be asked to make a statement in the House.

Shri Hans Raj Sharma (Finance Minister) : An industrial dispute between the workmen and the Chief Engineer P. W. D. (B&R) Establishment Branch, Punjab, Patiala was referred for adjudication to the Industrial Tribunal Punjab, Chandigarh, on 13th January, 1972. The Tribunal gave its award on 29th May, 1972. Out of the four issues referred to the Tribunal, Government has already implemented the award in respect of three issues, namely; benefit of revised pay-scales, grant of seasonal uniforms and grant of cycle allowance to Beldars. It is correct that on the remaining one issue the Tribunal held that "the work-charged employees who have put-in three years of continuous service were entitled to being made permanent and to being confirmed after having put-in five years service as demanded by the workmen." The Award does not relate to the work charged-staff of P. W. D. Irrigation Branch and Public Health.

[Finance Minister:]

2. The matter was fully considered by the Government and it was decided to regularise w. e. f. 15th August, 1972 all work charged employees with 10th years or more service to their credit. Government also decided to withdraw the instructions according to which a work-charged employee when-ever he moved from one Project to another had to be re-employed and it was decided that there would be no break in service even in the cases of those who had not been made regular. The matter was also discussed in the meeting of the Labour Advisory Board held on 10th August, 1972. which is a representative body including representatives of both workers and employers. in view of the decision of the Government, workers representatives were satisfied as the decision not only made the work-charged employees reguler but gave an extra concession by the withdrawal of instructions regarding fresh employment of work charged employees when transferred from one Project to another. The Punjab P. W. D. Workers Union also gave in writing on 1st August, 1973 that "The decision announced in the award by the Industrial Tribunal in reference No. 9 of 1972 and reference No. 95 of 1967 in respect of the regularising the work-charged employees with three years service and confirming them after five years service will not be pressed for implementation in view of the decision of the Government to regularise the services of work-charged employees having 10 years service."

3. Government have been advised by the Law Department that P. W. D. (B&R) is not an industry as defined under Section 2 (J) of the Industrial Disputes Act.

4. Government do not propose to make any change in the previous decision in respect of regularisation of work-charged employees.

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 145)

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਾਰੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜੀ ਬਾਈਕਾਟ ਤੇ ਨਾਕੇਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਰੀਜਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੇ ਮਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਗੁੱਸਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਫੌਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ।

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) : ਪਿੰਡ ਨਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂ-ਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਜਾਂ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਨਾ ਹੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸਲ ਵਾਕਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨਾਰੀ ਦੇ ਇਕ ਹਰੀਜਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਨਸ਼ੀ ਰਾਮ ਪੁਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੰਜੂ ਰਾਮ ਆਦ ਧਰਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਰਾਤ ਵਾਸਤੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦਾ ਟਰੱਕ ਕਰਾਏ ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨੰਬਰਦਾਰ ਰਤਨ ਚੰਦ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਉਂਕਾਰ ਚੰਦ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਚੋਂ ਭਾਈ ਹੈ। ਮਿਤੀ 27 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੰਜੂ ਰਾਮ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਸੀਲਾ ਆਦ ਧਰਮੀ ਸਹਿਤ ਟਰੱਕ ਦੇ ਕਰਾਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਤਨ ਚੰਦ ਦੇ ਘਰ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਸੀਲਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਤਨ ਚੰਦ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਰਸੀਲਾ

ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਉਂਕਾਰ ਚੰਦ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ, ਇਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਤਨ ਚੰਦ, ਆਦ-ਧਰਮੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਗਲਤ ਰੂਪ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨਾਰੀ ਦੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਅਤੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਖਬਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ । ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਨਾਉ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਹੈ ।

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 161)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ ਖੇਮ ਕਰਨ ਤੇ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਹਾੜ੍ਹੀ ਦੀ ਫਸਲ ਘੱਟ ਹੋਈ ਤੇ ਕਈਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਦਰਿਆ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਡੀਪੂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਡੀਪੂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਆਟਾ ਬੜਾ ਘੱਟ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ) : ਖੇਮਕਰਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 4 ਆਟੇ ਦੇ ਕੱਚੇ ਡੀਪੂ ਅਤੇ 2 ਪੱਕੇ (ਰੈਗੂਲਰ) ਡਿਪੂ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੱਟੀ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਖੇਮਖਰਨ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, 119 ਡੀਪੂ ਹਨ । ਇਹ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੱਕ ਦੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਉਪਰੋਕਤ ਏਰੀਆ ਸਮੇਤ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮੰਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਡੀਪੂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5 ਹੋਰ ਆਟੇ ਦੇ ਡਿਪੂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਪੂਆਂ ਨੂੰ ਆਟਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਡੀਪੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਡੀਪੂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਟਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

[In Khem Karan Town there are four Kacha "only atta depots" and two (pucca) regular depots. Besides in Patti Sub-Division in which the area of Khem Karan and villages are also included, there are 119 depots which are in addition to the above six depots. This position is upto November, 1973. Thereafter depots have been opened in the above mentioned area including the border area according to the demand received for opening of depots. In this way after November, 1973, five more atta depots have been opened and more depots will be opened according to demand. So for as the supply of atta to these depots is concerned the depots located in the border villages were supplied atta according to their demand out of the allocation of wheat for Amritsar District The Deputy Commissioners have been asked to open more depots in the villages for the weaker section of the society and landless workers and institutions for the supply of adequate quantity of atta, have been issued.]

(Serial No. 164)

Sardar Sadhu Singh : to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the Police has arrested students of Guru Nanak Khalsa College, Sultanpur for violating section 144 of Cr. P. C. Further college is closed and there is loss of studies of the students. It has caused a great resentment in the *ilaqa*. I would request the Government to release the arrested students and studies be re-started by the opening of the College.

In view of urgent and obvious public importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ(ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ): ਕੁਝ ਸਮੇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ, ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਲੈਕਚਰਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 14 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਉਨ ਦੇ ਉਸੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਲੜਕੀ ਵਲ ਅਯੋਗ ਵਰਤਾਉ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਝਗੜਾ ਭੜਕ ਉਠਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ, ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਰਾਥੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਧੜਾ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਧੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਨਾਨਕੀ ਸਤਸੰਗ ਘਰ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਅੱਡ ਕਲਾਸਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 7 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸ ਦਿਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੇ ਵੱਟੇ ਵਰਸਾਏ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਹਮਲਾ ਭੀ ਕੀਤਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜੋ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਾਹਰ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਸੀ, ਅਮਨ ਅਮਾਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਦਾਖਲਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਭੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀ ਫੱਟੜ ਹੋਏ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 22 ਮਿਤੀ 7 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਅ/ਧ 307/452/506/148/149/186/353 ਆਈ. ਪੀ ਸੀ. ਥਾਨਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ 12 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 8 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ 4 ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਫਾ 144 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਹੜੀ 23 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਤਕ ਰਹੀ। ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਅਨਿਸਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਕ ਸਤਿਆਗ੍ਰਹਿ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ 5-5 ਵਿਅਕਤੀ ਦਫਾ 144 ਦੀ ਉਲੰਘਨਾ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 23 ਮਿਤੀ 9 ਫਰਵਰੀ, 1974, ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 24 ਮਿਤੀ 11 ਫਰਵਰੀ, 1974, ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 25 ਮਿਤੀ 12 ਫਰਵਰੀ, 1974, ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 26 ਮਿਤੀ 13 ਫਰਵਰੀ, 1974, ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 27 ਅਤੇ 28 ਮਿਤੀ 14 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਅ/ਧ 188 ਹਿੰ: ਡੰ: ਥਾਨਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ। ਧਾਰਾ 144 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਨਾ ਵਿਚ ਕੁਲ 67 ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 25 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ 42 ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 6 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ 2 ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ

ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, 2000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਕਾਲਜ 15 ਮਾਰਚ, 1974 ਤਕ ਬੰਦ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਫ਼ਾ 144 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਮਿਤੀ 24 ਫ਼ਰਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਭੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਾਲਜ ਦੇ ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮਤਲੂਬ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੈ ਲੇਕਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਹਿਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ।

(Serial No. 166)

Comrade Satya Pal Dang : to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, no sugar for the month of February not to speak of March, 1974 has yet been given to the depot holders of Amritsar and Chheharata. This means public have not got their levy sugar even for February, 1974 as yet.

There is acute discontentment amongst the people of Amritsar and Chheharata.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

Sardar Gurdarshan Singh (Minister for Food & Supplies) : Allocation of levy sugar for the month of February, 1974 was received from Government of India in the last week of January, 1974. It was sub-allotted to the various Co-operative Societies for issue to depot holders. As for Amritsar and Chheharata following quantities were allotted for the month of February, 1974.

Town	Quantity allotted	Sugar mill from which allotted
Amritsar	320.0 tonnes	Mawana Sugar Work, Mawana, (U.P.)
Chheharata	21.5 ,,	Batala Sugar Mill, Batala.

Above quantities of sugar were to be lifted from the sugar mills by the Amritsar Central Cooperative Consumer Store, Amritsar for distribution to the depot holders. The Amritsar Central Cooperative Consumer store has lifted 233 tonnes sugar out of February, 1974 allocation and has already distributed it to card holders through depots and fair price shops. The said store, however, failed to lift 21.5 tonnes of sugar allotted for Chheharata town and the remaining

[Minister of State for Food and Supplies]

87 tonnes out of 320 tonnes allotted for Amritsar town. The validity period for lifting of sugar from the sugar mills expired on 28th February, 1974. The allocation was got revalidated from Government of India upto 15th March, 1974. The Amritsar Central Cooperative Store has now made financial arrangements for lifting of sugar from both the sugar mills. In the meanwhile, sugar quota available with District Wholesale Cooperative Marketing Society, Amritsar from the previous months allotments was issued to the depot holders of Amritsar town for the remaining card holders who had not drawn their full ration of sugar for the month of February, 1974.

As soon as sugar quota of 21.5 tonnes from the Batala Sugar Mills is lifted by the Cooperative Consumer Store, the same will be issued to the depot holders of Chheharata for distribution to the card holders of this town during this month.

The above Cooperative Store has made financial arrangements for lifting of sugar from Mawana Sugar works. Mawana against allotment for the month of March, 1974, also both for Amritsar and Chheharata towns and it has already contacted the mills for lifting the sugar. It is expected that sugar for the month of March will also be available within this month for issue to the depot holders.

[ਮਹੀਨਾ ਫ਼ਰਵਰੀ, 1974 ਦੇ ਲੈਵੀ ਖੰਡ ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਪਤਾਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਹ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੀ ਡੀਪੂ ਹੋਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੋ ਤੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਛੇਹਰਟਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ ਦਾ ਕੋਟਾ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਸ਼ਹਿਰ	ਮਾਤਰਾ ਜੋ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ	ਖੰਡ ਮਿਲ ਜਿਥੋਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	320.00 ਟਨ	ਮਵਾਨਾ ਖੰਡ ਮਿਲ ਮਵਾਨਾ (ਯੂ. ਪੀ.)
ਛੇਹਰਟਾ	21.05 ,,	ਬਟਾਲਾ ਖੰਡ ਮਿਲ, ਬਟਾਲਾ

ਉਪਰੋਕਤ ਖੰਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਸਟੋਰ ਦੁਆਰਾ ਡਿਪੂ ਹੋਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਲਈ ਚੁੱਕੀ ਜਾਣੀ ਸੀ । ਇਸ ਸਟੋਰ ਨੇ 233 ਟਨ ਖੰਡ ਫਰਵਰੀ, 1974 ਦੀ ਅੇਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਚੁੱਕ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪੂਆਂ/ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਕਤ ਸਟੋਰ ਛੇਹਰਟਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੰਡ ਭਾਵ 21.5 ਟਨ ਅਤੇ 320 ਟਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਬਕਾਇਆ 87 ਟਨ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖੰਡ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਨਿਯਤ ਸਮਾਂ ਮਿਤੀ 28 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 15 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੱਕ ਵਧਵਾ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੈਂਟਰਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਸਟੋਰ ਨੇ ਹੁਣ ਦੋਵਾਂ ਮਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਖੰਡ ਚੁੱਕਣ ਸਬੰਧੀ ਪੈਸੇ,

ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੋਲਸੇਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕੀਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਾਸ ਜੋ ਕੋਟਾ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਬਚਦਾ ਸੀ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਿਪੂ ਹੋਲਡਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਮਹੀਨਾ ਫ਼ਰਵਰੀ, 1974 ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਰਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ ਸਨ ।

ਜਦੋਂ ਹੀ ਬਟਾਲਾ ਮਿਲ ਤੋਂ 21.5 ਟਨ ਖੰਡ ਦਾ ਕੋਟਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਹ ਉਕਤ ਸਟੋਰ ਦੁਆਰਾ ਛੇਹਰਟਾ ਦੇ ਡਿਪੂ ਹੋਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਟੋਰ ਨੇ ਮਵਾਨਾ ਦੀ ਖੰਡ ਮਿਲ ਨਾਲ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਰਚ, 1974 ਦੀ ਖੰਡ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜੋ ਛੇਹਰਟਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲ ਮੇਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਖੰਡ ਡਿਪੂ ਹੋਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ।]

(Serial No. 167)

1. Comrade Darshan Singh Canadian |
2. Comrade Satya Pal Dang | : to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, about one thousand girl students of S. D. Girls College Bhatinda have been holding daily demonstrations for the last 2/3 days and are going on an indefinite strike from 11th March, 1974. They are demanding action against those responsible for an illegal printed poster making wild and filthy allegations against the Principal and some of the girl students. The District authorities have so far failed to trace the culprits. There is much discontentment and resented amongst the public in general of Bhatinda and amongst the parents of the girl students in particular.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) : ਮਿਤੀ 4 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਐਸ.ਐਸ.ਡੀ. ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਐਸ. ਐਸ. ਡੀ, ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਬਚਾਓ" ਹੈ ਸੁਟੇ ਗਏ ਮਿਲੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤੋਹਮਤਾਂ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ।

ਐਸ.ਐਸ.ਡੀ. ਗਰਲਜ਼ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਇਕ ਦਿਨ ਜਲੂਸ ਕਢਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਲੇਡੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਾਹਰੇ ਲਾਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸਨ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਾਪਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਸੁਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਮਿਤੀ 11 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ. ਕੇ. ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ, ਕੋਤਵਾਲੀ ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਕਾਇਤ ਭੇਜੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਵੀ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੇ ਕੇਸ ਨੰ: 96 ਮਿਤੀ 11 ਮਾਰਚ, 1974 ਅ/ਧ 294/500 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਥਾਨਾ ਕੋਤਵਾਲੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਸੂਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਰ ਮੁਮਕਿਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਮਨ ਅਮਾਨ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਹੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਸਧਾਰਣ ਵਾਂਗ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(Serial No. 183)

Doctor Amir Singh Kalkat: to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, there is a scarcity of essential commodities i.e. Atta, Oil etc., in the Kandi Area in general and Talwara Block in Particular of Hoshiarpur District. Moreover, there is restriction on the movement of Atta etc., within the radius of 5 miles from the Himachal Pradesh Border. Being at the border of Himachal Pradesh, there is acute discontentment amongst the people of that area.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the house.

Sardar Gurdarshan Singh (State Minister for Food and Supplies): Supply of Atta and K. Oil is being made regularly in Kandi area. For this purpose six depots are functioning at Talwara proper for meeting requirements of atta of the adjoining villages. Besides three more depots have been opened in the Kandi area of Talwara Block for distribution of atta. Deputy Commissioner have been authorised to open more depots in the area as and when demand for the same is received. At present there is no pending demand for opening of atta depot from this area. Similarly three depots have been opened for Kandi area in Garh Shankar, three depots in Balachaur, four depots (three regular plus one newly opened atta depot in Janauri village) in Kandi area of Bhunga Block, one atta depot in Menhgarwal (Kandi area) and one depot in village Nainwa have been opened during the last about 15 days. Demand of atta from the consumers of the area is being met through these depots the atta depots has been opened in village Nainwa on 13th March, 1974. Some villages of this area fall within a radius of 5 miles from the border of Himachal Pradesh. Demands of atta of this area are being met.

There is no shortage of kerosene Oil at present in the said area of Hoshiarpur Distt.

Under the Inter-Zonal wheat and Wheat Products (Movement Control) Order, 1973, no person can take wheat/wheat Atta to a place within the radius of 5 miles of the Punjab border adjoining other states from a place outside that area. However, a bonafide resident of the belt area can take upto ten kgs. of wheat or wheat atta for his domestic consumption without any restriction. Powers have been delegated to all the District Food and Supplies Controller of the border district to issue permit for the movement of wheat/wheat atta from any place outside the belt area to any place within the belt area. Thus the demand of people residing in the 5 mile belt area adjoining other states including Himachal Pradesh has already been met with. No complaint has been received from the residents of the Kandi area adjoining Himachal Pradesh in this regard.

[ਕੰਡੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਟੇ ਅਤੇ ਮਿਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਬਕਾਇਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ 6 ਡੀਪੂ ਤਲਵਾੜਾ ਵਿਖੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਲਵਾੜਾ ਬਲਾਕ ਦੇ ਕੰਡੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਟੇ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਡੀਪੂ ਖੋਲੇ ਗਏ ਹਨ । ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੰਗ ਆਣ ਤੇ ਹੋਰ ਡੀਪੂ ਖੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਡੀਪੂ ਖੋਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਲੰਬਤ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਦੇ ਕੰਡੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 3, ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਚ 3, ਭੂੰਗੇ ਬਲਾਕ ਦੇ ਕੰਡੀ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਚਾਰ (ਤਿੰਨ ਪੱਕੇ ਅਤੇ ਇਕ ਜਨੌੜੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਡੀਪੂ ਆਟਾ ਡੀਪੂ), ਇਕ ਆਟਾ ਡੀਪੂ ਮੈਹਂਗਰਵਾਲਾ (ਕੰਡੀ ਦਾ ਇਲਾਕਾ) ਅਤੇ ਇਕ ਡੀਪੂ ਪਿੰਡ ਨੈਨਵਾ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਖੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਟੇ ਦੀ ਮੰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੀਪੂਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਆਟਾ ਡੀਪੂ ਪਿੰਡ ਨੈਨਵਾ ਵਿਚ 13 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਦ ਦੇ ਪੰਜ ਮੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਆਟੇ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮਿਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ।

ਇੰਟਰ-ਜ਼ੋਨਲ ਵੀਟ ਐਂਡ ਵੀਟ ਪਰਾਡਕਟਸ (ਮੂਵਮੈਂਟ ਕੰਟਰੋਲ) ਆਡਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਹਦ ਦੇ 5 ਮੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਸਥਿਤ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕਣਕ/ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਪੰਜ ਮੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਵਸਨੀਕ ਆਪਣੀ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤ ਲਈ 10 ਕਿਲੋ ਤਕ ਕਣਕ/ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੂੰ ਇਹ ਅਖਤਿਆਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ 5 ਮੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਕਣਕ/ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਮੇਤ, ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਹਦ ਦੇ 5 ਮੀਲ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਕੰਡੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਆਈ ।]

MOTION FOR THE CONSTITUTION OF THE COMMITTEE ON WELFARE OF SCHEDULED CASTES AND SCHEDULED TRIBES

Revenue & Elections Minister (Sardar Umrao Singh). Sir, I move—

"That a Committee of the House to be called the 'Committee on Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes' be constituted. consisting of the following nine members of the Assembly :

1.	Sardar Harchand Singh	Chairman
2.	Sardar Sadhu Singh	Member
3.	Sardar Basant Singh Khalsa	,,
4.	Sardar Ujagar Singh	,,
5.	Sardar Lachhman Singh	,,
6.	Shrimati Jaswant Kaur	,,
7.	Sardar Satpal Singh Randhawa	,,
8.	Comrade Dana Ram	,,
9.	Sardar Kundan Singh Patang	,,

2. That the functions of the Committee shall be—

i. to consider and examine the recommendations contained in the reports ef the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes, Government of India. in so far as the Punjab State is concerned and which fall within the purview of the State Government, and to report to the House as to the measures that should be taken by the State Government.

ii. to report to the House on the action taken by the Government on the measures proposed by the Committee;

iii. to examine the measures taken by the Government to secure due representation of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes in services and posts under its control (including appointments in public sector undertakings, statutory and Semi-Government Bodies) having regard to the provisions of Article 335 of the Constitution;

iv. to report to the House on the working of the Welfare Programmes for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes.

and

v. to examine such other matters as are specifically referred to it by the House or the Speaker.

3. That the term of the members of the Committee shall be upto the 31st March, 1975.

4. That in all other respects the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly shall apply with such variations and modifications as the Speaker may make."

Mr. Speaker : Motion moved—

"That a Committee of the House to be called the 'Committee on Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes' be constituted, consisting of the following nine members of the Assembly :

1.	Sardar Harchand Singh	Chairman
2.	Sardar Sadhu Singh	Member
3.	Sardar Basant Singh Khalsa	"
4.	Sardar Ujagar Singh	"
5.	Sardar Lachhman Singh	"
6.	Shrimati Jaswant Kaur	"
7.	Sardar Satpal Singh Randhawa	"
8.	Comrade Dana Ram	"
9.	Sardar Kundan Singh Patang	"

2. That the functions of the Committee shall be

(i) to consider and examine the recommendations contained in the reports of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes, Government of India, in so far as the Punjab State is concerned and which fall within the purview of the State Government, and to report to the House as to the measures that should be taken by the State Government;

(ii) to report to the House on the action taken by the Government on the measures proposed by the Committee;

(iii) to examine the measures taken by the Government to secure due representation of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes in services and posts under its control (including appointments in public sector undertakings, statutory and Semi-Government Bodies) having regard to the provisions of Article 335 of the constitution;

(iv) to report to the House on the working of the Welfare programmes for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes;

and

(v) to examine such other matters as are specifically referred to it by the House or the Speaker.

3. That the term of the members of the Committee shall be upto the 31st March, 1975.

4. That in all other respects the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly shall apply with such variations and modifications as the Speaker may make."

Mr. Speaker : Question is—

"That a Committee of the House to be called the 'Committee on Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes' be constituted, consisting of the following nine members of the Assembly :

1.	Sardar Harchand Singh	Chairman
2.	Sardar Sadhu Singh	Member
3.	Sardar Basant Singh Khalsa	"
4.	Sardar Ujagar Singh	"
5.	Sardar Lachhman Singh	"
6.	Shrimati Jaswant Kaur	"
7.	Sardar Satpal Singh Randhawa	"
8.	Comrade Dana Ram	"
9.	Sardar Kundan Singh Patang	"

[Mr. Speaker]

2. That the functions of the Committee shall be

(i) to consider and examine the recommendations contained in the reports of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes, Government of India, in so far as the Punjab State is concerned and which fall within the purview of the State Government, and to report to the House as to the measures that should be taken by the State Government ;

(ii) to report to the House on the action taken by the Government on the measures proposed by the Committee ;

(iii) to examine the measures taken by the Government to secure due representation of the Scheduled Castes and Scheduled Tribes in services and posts under its control (including appointments in public sector undertakings, statutory and Semi-Government Bodies) having regard to the provisions of Article 335 of the Constitution ;

(iv) to report to the House on the working of the Welfare Programmes for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes ;

and

(v) to examine such other matters as are specifically referred to it by the House or the Speaker.

3. That the term of the members of the Committee shall be up to the 31st March, 1975.

4. That in all other respects the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly shall apply with such variations and modifications as the Speaker may make."

The motion was carried.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ, ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਲੇ ਕਰਨੀ ਹੈ ? (Sardar Ajaib Singh, have you any Report to lay on the Table of the House ?)

ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਜ਼ : ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded).

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੋਸ਼ਨ ਪੁਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ 4 ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ ਸਨ । Why did not you allow them to speak ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਲ ਅਪਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ । (When the Members rose to speak I had already put the motion to the vote of the House.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

Comrade Satya Pal Dang : When the Minister moved the motion, 4/5 Members rose to speak. Under what Rule you did not call upon them to speak ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਦੋਂ ਮੋਸ਼ਨ ਪਾਸ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਠੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ । (You rose to speak after the motion was carried.)

ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਜ਼ : ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਝਾਓ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਡਿਫੈਕਟਿਵ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਲਿਆ ਕੇ ਸਿਰਫ ਆਈ-ਵਾਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੋਸ਼ਨ ਪੁਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) (You should have risen to speak before the motion was put to the vote of the House.)

(*Interruptions*)

ADJOURNMENT MOTIONS

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ ਨੇ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਸਾਡਾ ਸੈਸ਼ਨ ਉਠ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤੁਸੀਂ ਐਕਸੈਪਟ ਕਰ ਲਵੋ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ......

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ 8.55 ਤੇ ਆਈ ਸੀ, 24 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । (This Adjournment Motion was received at 8.55 a.m. It should have been sent 24 hours earlier.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗਵਰਨਰਜ਼ ਐਡਰੈਸ ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੈਂਟਰਲ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੇ ਜੋ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 15% ਤੋਂ ਘੱਟਾ ਕੇ ਢਾਈ ਪਰਸੈਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਬੜਾ ਇਨਸਾਫ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਬਰ ਗਲਤ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਬੈਂਚਾਂ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਬੂ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ : "ਪੰਜਾਬ, ਹਿਮਾਚਲ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਫੌਜੀ ਭਰਤੀ ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ—ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਟਾ 15.30 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਸਿਰਫ 2.6 ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ"।

(ਅਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ੇਮ ਸ਼ੇਮ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰਖ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਅਜ ਸਵੇਰੇ 8.50 ਤੇ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ 24 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। (Sardar Parkash Singh Badal, this is not a proper Adjournment Motion. It was received only at 8.50 a.m. today while 24 hours notice is necessary.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਮੈਂ ਗੱਲ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਲਵਾਂ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੱਲ ਕਰ ਲਵੋ ਜੀ। (Yes, carry on.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਇਹ ਐਂਟੀ-ਪੰਜਾਬ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸੇਫਟੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਤੋਹਫਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਾਲੀਟੀਕਲ ਪਵਾਇੰਟ ਆਫ ਵਿਊ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦਾ ਇਕ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਥਰੂ ਸੈਂਟਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਸਕੀਏ। ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਆਮ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਫ਼ੌਜੀ ਜਿਹੜੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫੀਲਿੰਗਜ਼ ਕੀ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 18 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਵਕਤ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦਾ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਜੋ ਫੀਲਿੰਗਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਸੈਂਟਰ ਸਰਕਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ

ਨਤਾਇਜ ਬੜੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਗੱਲ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਾਈਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੜਾ ਵਾਰਜ਼ ਵਿਚ ਮਰੇ ਅਤੇ ਵੂਡਗਰੇਨਜ਼ ਦੇਵੇ, ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਭਰਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦਾਣੇ ਲੈ ਆਉਣ, ਫੂਡਗਰੇਨਜ਼ ਲੈ ਆਉਣ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ । ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਮਿਲਟਰੀ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਮੁਆਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਟੇਕ ਅਪ ਕਰਾਂਗਾ । ਅਗੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹ ਆਪ ਜਾਕੇ ਸੈਂਟਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸੀ । ਇਹ ਹਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸੈਂਟਰ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਸੁਲਝਾਉਣ । ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਵੀ, ਇਹ ਮਸਲਾ, ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੁਰਅਸਰ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕੇ । ਸਾਡੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਵੀ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਧਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਆਖਿਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੂਲ ਨਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਗ ਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਹੈ, ਉਹ ਸੈਂਟਰ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਇਫੈਕਟਿਵ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਜਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਕਰਨ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾਉਣ ਵੇਲੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੈਟਰ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨਾਲ ਵੀ ਟੇਕ-ਅਪ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਗੇ । ਮੇਰੀ ਵੀ ਬਾਦਲ ਜੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੈਟਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰੈਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਮਿਲਟਰੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਬਾਰੇ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਟਾ 12-13% ਘੱਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬੜੇ ਰੀਪੀਟਿੰਗ ਰਿਜ਼ਲਟਸ ਹੋਣਗੇ । ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਇਕ ਬਾਰਡਰ ਸਟੇਟ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੋਣਾ ਹੈ । ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਰਮੀ ਵੀ ਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਇਕ ਬੜੀ ਦੁਖਦਾਇਕ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ । ਸਾਡੇ ਜਵਾਨ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਇਤਨੀ ਦੂਰ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੁਨਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ । ਆਇੰਦਾ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਡੀਫੈਂਸ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਇਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਧੱਕਾ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਲ ਕੇ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲਈ ਛਾਤੀਆਂ ਤਾਣ ਕੇ ਲੜੇ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ

[ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ]

ਤਾਂ, ਉਸ ਵਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਡੋਲ੍ਹਿਆ, ਚਾਇਨਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦਿਆਂ 1962 ਵਿਚ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਪਾਈਆਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ 1965 ਵਿਚ ਜੰਗ ਲੜੀ ਫੇਰ 1971-72 ਵਿਚ ਲੜੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਡੋਲ੍ਹਿਆ । ਜੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਰਿਜ਼ਲਟ ਇਹ ਨਿਕਲਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਬੜਾ ਭਾਰਾ ਤੁਸੀਂ ਧੱਕਾ ਕਰੋਗੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇਕਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਕੋਈ ਰੈਜ਼ੋਲੀਉਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰਨਾ ਹੈ, $11\frac{1}{2}$ ਵਜੇ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ । (If it is desired by the hon. Members to move a Resolution on this matter then this may be done provided this course is decided upon in the meeting of the Party Leaders to be held at 11.30 a.m.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਬੜਾ ਇਮਪਾਰਟੈਂਟ ਇਸ਼ੂ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਦੋ ਮਿੰਟ ਵੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ, ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਹੋ ਜਾਂ ਸ਼ੌਕ ਕਹੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਟੱਬਰ ਇਹੋ ਜੇਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਹਨ । ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਬੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਪਾਈਆਂ । ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹਿਸਾ ਫੌਜ ਵਿਚ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਮੁਆਮਲਾ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਚੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਫੇਰ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚੋਂ ਰੈਜ਼ੋਲੀਊਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਵਾਕਈ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ $11\frac{1}{2}$ ਵਜੇ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ । ਹੁਣ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਲੋਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ । (Sardar Parkash Singh Badal has raised a very important issue before the House. It will be discussed first in the meeting of the party leaders to be held at 11.30 a.m. This discussion may please be closed now.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਸਰ, ਮੈਂ ਇਕ ਕੰਮ ਰੋਕੂ ਮਤੇ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

(ਸ਼ੋਰ) ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਰੋਪੜ, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਗਰੀਬ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 8 ਗੁਣਾ ਮੁਆਮਲਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ 80 ਗੁਣਾ ਲੈਣ ਦਾ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਸਰਵ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਸਰਵ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ 80 ਗੁਣਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਇਕ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚੋਂ ਸਰਵਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਰੈਜ਼ੋਲੀਊਸ਼ਨ ਲਿਆਕੇ ਇੰਗਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਦੇ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਸਨ। ਉਥੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਉਥੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਜਾਂ ਸਕੂਟਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟੋਪੀ ਪਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਟੋਪੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਵੀ 11½ ਵਜੇ ਵਾਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਨਸਿਡਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। (It will also be considered in the meeting to be held at 11.30)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੂੰ....(ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। (Please resume your seat. Reply has already been given).

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ : ** ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever is being said without the permission of the Chair should not be recorded.)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਬੁਕਲੈਟ ਹਾਊਸ ਦੀ ਟੇਬਲ ਤੇ ਰਖਣ ਲਈ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਟੇਬਲ ਤੇ ਰੱਖੀ ਨਹੀਂ ਗਈ।)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ : ** ** ** (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, you are interrupting the proceedings of the House. (Whatever is being said by the hon. Members, should not be recorded. Sardar Balwinder Singh, you are interrupting the Proceedings of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ** ** **

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ** ** **

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਕਾਗਜ਼ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹਿਆ ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ।)†

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਬਗ਼ੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਦੀ ਚੇਅਰ ਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸਰ । ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ? ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । ਕਿਸੇ ਮਨਿਸਟਰ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿਉ । ਕੋਈ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) (Was any motion tabled about it ? This reference should not be recorded. In case there is anything against the Minister or the members it may be sent to me. You should have given notice of a Substantive Motion.)

ਜੱਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । (It should not be recorded.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

†The Speaker not having subsequently accorded the necessary permission, paper was not treated as laid on the Table.

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) ਮੇਰੇ ਖੇਮਕਰਨ ਦੇ ਲੋਕ ਤਬਾਹ ਹੋਏ (ਵਿਘਨ) ਨਹਿਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ; (ਸ਼ੋਰ-ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Please resume your seat.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ)

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । (ਸ਼ੋਰ-ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਤਰੀਖ ਨੂੰ ਜਨਾਬ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਫੇਰ ਸ਼ਾਰਟ ਨੋਟਿਸ ਕੁਐਸਚਨ ਦਿਤਾ, ਉਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸਬਜੁਡਿਸ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਬਜੁਡਿਸ ਮਾਮਲਾ ਇਥੇ ਡਿਸਕਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । (Subjudice matter cannot be discussed here.)

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਤੁਸੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਨ ਦਿਆ ਕਰੋ (ਵਿਘਨ) ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ** ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ (ਵਿਘਨ) (It should not be recorded.) (*Interruption*)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ** ** ** (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਤਾਂ ਰੈਫਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (That has already been referred to.) (*Interruption*)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ** ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is no point of order.)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ** ** **

Mr. Speaker : Sit down please.

**Not recorded/Expunged as ordered by the Chair.

ਆਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚੈਲੰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰੋ । ਉਹ ਪ੍ਰਿਵਲੇਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । (Please don't discuss this issue, since it has been referred to the Committee of Privileges.)

ਆਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ : ਘੰਟਾ ਅਧ ਘੰਟਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ । (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਤੁਹਾਡੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ, ਸੀ. ਐਮ., ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) ਜਗਰਾਉਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰੋਪੋਜ਼ਲ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਫਸਰ ਨੋਮ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ । ਇਹ ਨਾ ਐਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਹੋਈ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੋਈ ਹੈ । ਇਹ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਟਿਆਲਾ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਰੇ ਵਾਕੇ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਨਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਮਲਾ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਸੀਰੀਅਸ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । (That will affect the working of the Committee of Privileges. Whatever Chaudhri Darshan Singh has said, should be expunged.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣੇ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਉ । ਉਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (Please leave it. It is not in good taste.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । (It should not be recorded.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 21 ਅਤੇ 22 ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਦਭਾਵਨਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਰਣਬੀਰ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਭੁਖ ਹੜਤਾਲ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਕੇ ਇਥੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਇਕ ਪਿੰਡ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਉਥੇ ਦੇ ਲੋਕ ਬਾਹਿਰ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਲੀਫ ਏਟ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਫਸਰ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਤਾਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਫਸਰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਮੰਗਦਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨਾਂ ਲਈ ਗਰਾਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ । ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਜਾਈਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀਆਂ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਿਹੜੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ, ਉਹ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ। (ਵਿਘਨ) ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕੁਝ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ । (We should leave out that Call Attention Notice which has been rejected (*Interruption*) There are certain rules governing the tabling of Call Attention Notices.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ 5 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਚਾਰਿਆ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ, ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਓ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਕੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰਾਂਗੇ (You have sent it in writing, I will examine the same.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰੋਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ, 11.30 ਵਜੇ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ । (I will examine it after the meeting which is being held at 11-30 a.m.)

PRESENTATION OF THE COMMITTEE REPORTS

Comrade Satya Pal Dang : Sir, I beg to present the Sixth Report of the Committee on Public Undertakings for the year 1973-74.

Sir, I also beg to present the Seventh Report of the Committee on Punjab Undertakings relating to the Industrial Development Corporation.

Sardar Ajaib Singh Sandhu : Sir, I beg to present the Twelfth Report of the Committee on Subordinate Legislation for the year 1973-74.

Sir, it has not been possible to get the copies of the report printed for want of time. I have presented a typed copy of the report. The printed copies of the report are expected to be received from the Press in a few days and the same will be distributed amongst the hon'ble Members immediately there after.

DISCUSSION ON THE 20TH REPORT OF THE COMMISSIONER FOR SCHEDULED CASTES AND SCHEDULED TRIBES FOR THE YEAR 1970-71

Mr. Speaker : With the sense of the House, the Notices of Motions for the discussion of the 20th Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes for the year 1970-71, which was laid on the Table of the House on the 18th February, 1974, will be deemed to have been read and moved. Now Sardar Darbara Singh will speak.

1. Comrade Satya Pal Dang.
2. Comrade Darshan Singh Canadian.
3. Comrade Shamsher Singh Josh.
4. Comrade Raj Kumar.
5. Comrade Dana Ram.
6. Comrade Saghar Singh.
7. Comrade Jangir Singh Joga.
8. Comrade Achhra Singh.
9. Comrade Arjan Singh Mastana.

To move that the 20th Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes for the year 1970-71, which was laid on the Table of the House on the 18th February, 1974, be discussed.

10. **Sardar Ajaib Singh, Sandhu** : to move that the 20th Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes for the year 1970-71, which was laid on the Table of the House on the 18th February, 1974, be discussed.

11. Acharya Prithvi Singh Azad.
12. Shri Piara Ram Dhanowali.
13. Sardar Ujagar Singh.
14. Chaudhri Sunder Singh.
15. Sardar Darshan Singh, K. P.
16. Sardar Harchand Singh.
17. Bhagat Guran Dass Hans.
18. Shri Jai Muni.
19. Shri Prem Gupta.
20. Chaudhri Jagat Ram.
21. Sardar Gurdit Singh.
22. Sardar Sadhu Singh.

To move that the 20th Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes for the year 1970-71, which was laid on the Table of the House on the 18th February, 1974, be discussed.

23. Sardar Surjit Singh Barnala.
24. Sardar Gurdev Singh Sidhu.
25. Sardar Prehlad Singh.
26. Sardar Surjit Singh Sidhu.
27. Giani Arjan Singh Litt.
28. Sardar Sukhdev Singh Dhillon.
29. Sardar Karnail Singh.
30. Sardar Jagdev Singh.
31. Sardar Dhanna Singh Gulshan.
32. Sardar Basant Singh Khalsa.
33. Sardar Gurbachan Singh.
34. Giani Kundan Singh Patang.
35. Sardar Jaswinder Singh Brar.
36. Sardar Randhir Singh Cheema.

To move that the 20th Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes for the year 1970-71, which was laid on the Table of the House on the 18th February, 1974, be discussed.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਨਕੋਦਰ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ, ਮੈਂ ਮੁਖਤਸਰ ਜਿਹਾ ਹੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਜਾਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਉਹ ਵਰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲ ਆਦ ਜੁਗਾਦ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਰਖਿਆ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਵਰਗ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਹਿਜ਼ੀਬ ਦੇ ਉਤੇ ਇਕ ਦਾਗ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ 27-28 ਸਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦਾਗ ਨੂੰ ਕਤਨ ਧੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਣ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਰਗ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ? ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਮਨੂੰ ਜੀ ਵੇਲੇ ਇਕ ਮਜ਼ਹਬੀ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਕਹਿਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਲਿਤਾੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਸਮਾਜ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ: ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਰਦਾ ਕੌਣ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਧੰਨੋਵਾਲੀ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ, ਉਸ ਵਰਗ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜੀ ਔਰ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਦੇ ਵਿਚ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੈਂ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਕਸਪਲਾਇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੇਕ ਕਮਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੰਨੀ ਕਮਾਈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ 90% ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਵਰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੌਲਤ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੌਲਤ ਉਸ ਦੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੌਲਤ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਥੋਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ, ਡੌਲੇ ਅਤੇ ਬਾਹਵਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਹਸਤੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਦੌਲਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਔਖੇ ਸੌਖੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ 90% ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਰਗ ਹੈ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ।)

ਪਰ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਕਮਾਈ ਦਾ 90% ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਵਰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਕਿੰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਕੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ

ਦੇ ਵਿਚ ਆਰਟੀਕਲ 46 ਥੱਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਆਰਟੀਕਲਜ਼ ਦੇ ਥੱਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕਨਾਮਿਕ, ਕਲਚਰਲ ਅਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਐਕਟਿਵਿਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਰੋਟੈਕਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੋਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਹੈ ? ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਅਪੈਂਡਿਕਸ 8 ਵਿਚ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਅਦਾਦੋਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 8-9% ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 22% ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਾਸ 1 ਅਤੇ ਕਲਾਸ 2 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮਸਾਂ ਹੀ 1 ਜਾਂ ਡੇਢ ਫੀ ਸਦੀ ਇਹ ਹਨ । ਸਾਨੂੰ ਕੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਕਤੀਅਨ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ ਔਰ ਐਫ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕਨਸਰਨਜ਼ ਜਾਂ ਅਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟਸ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦਿਵਾਓ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਟੈਕਨੀਕਲ ਨੋ ਹਾਓ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਟੈਕਨੀਕਲ ਨੋ ਹਾਓ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸ ਨੇ ਦੇਣੀ ਹੈ ? ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਣੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹਨ । ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਣਪ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਾਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਧਵਾਏ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 22% ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ 25% ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ 50% ਵੀ ਕਰ ਦਿਓ ਪਰ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਇਹ 14-15% ਤੋਂ ਕਤੀਅਨ ਨਹੀਂ ਵਧਣੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਲੀਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬ ਨੇ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਾਲਤ ਅੱਛੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਤੇ ਪੋਚਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ । ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਸੀ, ਫਿਰ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਆਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਫੋੜੇ ਉਤੇ ਥੋਬਾ ਲਾਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਕੋਈ ਹੱਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ, ਮਜਬੂਰੀ, ਲਾਚਾਰੀ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਰਾਈਟ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, 27 ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਦਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਕਤੀਅਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਜਿਹੜੇ ਰੂਲਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਕਾਨਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਨ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ । ਧਾਰਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਉਹ 27 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਰਿਪੀਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ । ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਰੂਲਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਲਾਬ ਨਾ ਉਠੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਿਛੜੀਆਂ ਨਾ ਇਨਸਾਫੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ

[ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ]

ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ ਜੇਤੂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੱਲ ਕਢਣ ਅਤੇ ਇਹ ਹੱਲ ਲਭਣ ਲਈ ਇਕੋ ਹੀ ਰਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਹੈ, ਵਿਮੁਕਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜੇ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਜੋ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕੋਈ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ । ਸੰਨ 1962 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਫੀਰੀਅਰ ਲੈਂਡ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਅੱਜ ਤਕ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਕੁਝ ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਵੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਗੈਰ ਉਪਜਾਊ, ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਉਹ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸੁਝਾਵ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਇਹ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਧਨ ਵੀ ਦਿਓ । ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹ ਕੇ, ਟਿਊਬਵੈਲਜ਼ ਲਗਾ ਕੇ, ਵਾਹੀ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਉ । (ਵਿਘਨ) ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਹੈਫਹੇਜ਼ਰਡ ਵੇ ਨਾਲ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਨੇਪਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਨਾ । ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੀ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । 5 ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਵੇਲੇਬਲ ਹੈ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮਰਲਾ ਵੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ । ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮ ਐਕਟ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਸਿਰਫ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਖਟਣ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲਣੀ ਸੀ, ਬੇ-ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਲਈ ਨਿਕਲਣੀ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਅੱਜ ਤਕ ਦਬਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਢਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਹੱਲ ਕਢਿਆ ਸੀ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਏਂਜਲ ਨੇ । ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਹਾਨ ਲੈਨਿਨ ਅਗੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਕੱਢ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤੀਆਂ.... (ਘੰਟੀ) ਇਹ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਫੋਕੇ ਨਾਹਰੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗਲ ਵਲ ਦੁਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 1970-71 ਦੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਨਫਾਈਨ ਰਖੋ । (I would like to draw your attention towards the fact that you should only confine your speech to the Report of the Commissioner for the Scheduled Castes and Scheduled Tribes for the year 1970-71 which is under discussion in the House.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਫੇ ਸਫੇ ਤੇ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਬੇ-ਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਨਿਆਏ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਉਸ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੀ, ਉਸ ਅਨਿਆਏ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ: ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order).

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

Mr. Deputy Speaker: Please resume your seat.

Sardar Surinder Singh Kairon: I have the right to rise on a point of order.

Mr. Deputy Speaker: But you can't compel the Chair.

Sardar Surinder Singh Kairon: I can press my right of point of order.

Mr. Deputy Speaker: I have also to protect my rights. My rights are also the rights of the House.

Sardar Surinder Singh Kairon: But I can eertainly impress upon you my right of point of order.

Mr. Deputy Speaker: But yon can't compel and threaten the Chair. What is your point of order?

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ: ** ** ** (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਾ ਹੋਵੇ That will not form part of the record. I will not allow anybody to waste the time of the House. (This is no point of order. Any point which is not a point of order that will not form part of the record. I will not allow anybody to waste the time of the House.)

Sardar Dhanna Singh Gulshan: ** ** **

Mr. Deputy Speaker: It should not be recorded.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਤੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਹੱਲ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਲੈਨਿਨ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕੋਈ ਦੂਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਬੜਾ ਮਿਤਰ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਹ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਔਕੜ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ... (ਵਿਘਨ)

**Not recorded as ordered by the Chair.

Mr. Deputy Speaker : Sardar Darbara Singh, whatever you are saying is it relevant with the Report under discussion of the House?

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਮੈਂ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੀ। ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਿਸ ਨੇ ਕਢਿਆ ਹੈ।

Mr. Deputy Speaker: Whatever you say, should be relevant. You have been holding a very high position.

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜੀ ਇਨਕਲਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਹੈ... (ਵਿਘਨ) ਉਸ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Deputy Speaker: I am not anti Lenin or Marx. ਐਸੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। (ਵਿਘਨ) (I am not anti Lenin or anti Marx. Nothing of the sort) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 5-4 ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Deputy Speaker: You must have studied the history of Russia. ਕੀ ਉਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਹਰੀਜਨ ਜਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਸਨ ? (ਵਿਘਨ) (You must have studied the history of Russia. Were there any Harijans or Scheduled Castes?) (*Interruption*).

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਵੀਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਐਕਸਪਲਾਇਟ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਵੀਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਤਾਂ ਨਾਨ ਹਰੀਜਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰੋ। (Weaker section may be non-Harijan also. (*Interruption*) You should confine yourself to the Report only.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਇਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ.... (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਅਰਜ਼ ਨਾ ਕਰੋ, ਆਪਣਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰੋ। (You may not make any request, but raise your point of order.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ: ਅੱਛਾ ਜੀ । ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਜੈਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਮੁਕਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਰਜੁਆ ਕਲਾਸ ਐਕਸਪਲਾਇਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਧਰਿਆ ਸੀ....(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਠੀਕ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੋ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਟਾਈਮ ਮਿਲੇਗਾ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਹਿ ਲੈਣਾ । (Please resume your seat. You may express your views while taking part in the debate. You will get time for that.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਦੋ ਹੱਲ ਕਹੇ ਹਨ ਇਕ ਤਾਂ ਹੈ ਸੁਧਾਰਵਾਦੀ । ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ । ਆਪਣਾ ਸੂਟ ਲਾਹ ਕੇ ਉਤਾਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਬਿਰਲੇ ਟਾਟਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਥਲੇ ਹੋਵੇ । ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਪੱਕੀ ਅਤੇ ਅਸਟੈਬਲਿਸ਼ਡ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹਲ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਲ ਦਸਣਾ ਹੈ । ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਬਾਹਰ ਦਾ ਹਲ ਲਗਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਲ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ । ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰੋ....(ਵਿਘਨ) ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । (I feel you have not read the report. Please discuss the report which is before the House....(*Interruption*) You have not referred to the report during the last half an hour.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਹਲ ਜਿਹੜੀ ਇਕਤਸਾਦੀ ਨਾਬਰਾਬਰੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ, ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਦਬਾਈ ਰਖਿਆ ਹੁਣ ਤਕ ਉਹ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਵਡੇ ਵੱਡੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਬੀਬੀ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬਾ ਹਨ ਚਾਹੇ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ 1970 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਸਕਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ....(ਵਿਘਨ) (Sardar Darbara Singh Ji, the report of 1970 is under discussion....(*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਵੋਟਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲਗਾ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਹਰੀਜਨ ਨੂੰ 10 ਕਿਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 25% ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੋਟਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਜਦ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੋਰਸਿਜ਼, ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਦਿਤਾ ਜਾਏ, ਜਦ ਤਕ ਮਨਾਪਲੀਜ਼, ਵੈਸਟਿਡ ਇੰਟਰੈਸਟਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਨੈਸ਼ਨਾਲਾਈਜ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚੇਂਜ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਕੰਮ ਹੈ, ਸੈਲਫ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਰਾਹੁਣੇ ਨਾਲ ਇਹ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਤ ਆਪਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਰਾਹੁਣਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਗੰਨਾ ਪੁਟ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਜਟ ਮਾਰੇਗਾ । ਜਦ ਤਾਈਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਨਹੀਂ ਚੁਕਦੇ ਤਦ ਤਾਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰਾਂਗੇ । ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ, ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੈਟਰੀਆਟ ਅਤੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਅੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਐਕਸਪਲਾਇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਲਤਾੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਤਕਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਜੋ ਘੜੀ ਮੁੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਲੜਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਮੋਟਿਵ ਨਹੀਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਥੇ ਆਉਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਹੀ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ, ਇਹ ਧੱਕਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਮੈਂ ਲੜਦਾ ਰਹਾਂਗਾ (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੜੇ ਅੱਛੇ ਨੇਤਾ ਹਨ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਕਣਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਸ ਹੈ ਉਸ ਵਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀ ਦਿਤੀ ਜਾਏ........(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗਲ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ, ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਟਰੇਡਿੰਗ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਫੂਡ ਗਰੇਨ ਲਈ ਇਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਉਸ ਹੱਦ ਤਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਿੱਟੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾਣਾ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਵੇ । ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਜ਼ੋਨ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤੇ ਕਦੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੇ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਮੇਰੇ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜ ਸੱਤ ਸੱਜਣ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਣਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਹਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਆਫ਼ ਦੀ ਟ੍ਰੈਕ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ । ਤੁਸੀਂ ਕਣਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਸ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ । ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ

ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ (Sardar Darbara Singh ji, you are going off the track. You are talking about the wheat price. It appears that you have not read the report.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਛੂਤ ਛਾਤ ਜਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ ਟਰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚ 2— 4 ਆਰਟੀਕਲ ਪਾ ਲੈਣਾ ਇਹ ਕਤਈ ਹਲ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਮੀਜੀਏਟਲੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਹੱਕ ਜਿਹੜੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਸਿਰਫ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 100 ਕਿਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਆਗੀ ਸੀ, ਕਮਾਈ ਇਹ ਜਾਣ ਅਤੇ ਖਾਈ ਉਹ ਜਾਣ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸੀਲਿੰਗ ਲਾਈ ਹੈ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ . . .(ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ . . . .(ਵਿਘਨ) (Sardar Darbara Singh ji, please wind up now.)

(*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰਨ ਲਗਾ ਹਾਂ ਜੀ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਦਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ । ਜਿਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਿਓ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਖਾਈ ਜਾਣ ਇੰਡਸਟਰੀਆਲਿਸਟਸ (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਲਈ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਨੈਸ਼ਨਾਲਾਈਜ਼ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਤਦ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋ ਜਾਏਗਾ । ਜੇ ਕਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵਰਗ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ ਇਹ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਬੇਨੇਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਰੁਟੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਹਨ । ਇਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਕਲਾਸਲੈਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਰਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਹਿਜ਼ੀਬ, ਸਭਿੱਅਤਾ, ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਆਦਰ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ (ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਐਸ.ਸੀ.) ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ । ਸਾਡੇ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਰਾਏ ਸਿੱਖ ਭਰਾ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਆਊਟ ਆਫ ਦੀ ਵੇ ਨਹੀਂ ਗਏ..(ਵਿਘਨ) (Comrade Saghar Singh ji, you are to discuss the report only. You may not follow the preceding speaker. I have pointed this thing out to you in advance although you have not been irrelevant)

(*Interruption*)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। 25, 26 ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੀ ਬੋਲਾਂਗਾ, ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਤੁਹਾਡੀ ਗਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਗਾਂ। ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਹਰ ਪਲਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਹਰ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਫਾ ਚਾਰ ਤੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਅੱਜ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਅੱਜੇ ਤਕ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ ਇਹ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਵਾਇਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੇ ਪੂਰਾ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਲ ਵੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰਾਏ ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਸੁਝਾਉ ਦਿਆਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਰਾਏ ਸਿੱਖ ਭਰਾ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਰੌਲਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਵਾਇਦੇ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਥੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਜਾਂ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੱਸ ਦੀ ਗਲ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਇਦੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਹਰੀਜਨ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕੀ। ਇਹ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ 25 ਫੀ ਸਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ 25 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਠੀਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 25 ਫੀ ਸਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਠੀਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਵੇ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦਫਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ 84 ਹਜ਼ਾਰ ਪਲਾਟ ਦੇ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੈਂਟਰ ਤਕ ਭੇਜੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਹੋਏ। ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਥੱਲੇ ਬੈਠੇ ਡੀ.ਸੀ. ਜਾਂ

ਏ.ਡੀ.ਸੀ., ਐਸ.ਡੀ. ਐਮਜ਼. ਤੋਂ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਉਪਰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ । ਇਹ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀ ਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਹਲਕੇ ਵਾਰ ਕਿਤਨੇ ਪਲਾਟ ਦਿਤੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜ ਦੇਣ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਣ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਨੇ ਪਲਾਟ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਦਿੱਤੇ ਨਾ ਗਏ ਹੋਣ, ਇਹ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਹੈ । ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪੈਸਾ ਦੇਣਾ ਸੀ । ਅਜੇ ਤਕ ਸਾਡੇ ਇਥੇ 101 ਬਲਾਕ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਵੱਧਣਗੇ ਤਾਂ ਦੇਖਾਂਗੇ । ਤਿੰਨ ਬਲਾਕਾਂ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੁਪਇਆ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ 32 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ । ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਬਲਾਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਦੇ ਬਲਾਕਾਂ ਲਈ ਅਜੇ ਤਕ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਜ਼ਮੀਨ ਅਕੁਆਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ 6000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੇਟ ਤੇ ਲੈ ਲਉ ਪਰ ਇਥੇ 10000 ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੇਟ ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਨਹੀਂ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਜੇ ਸਾਡਾ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਤਸੱਲੀ ਕਰਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਇਤਨੇ ਪਲਾਟ ਅਸੀਂ ਵੰਡ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਥੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਉ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਆਪ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਨਾਲ ਟਾਈਮ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪੰਜ ਮਰਲੇ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਗਰਾਂਟ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੈ । ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਤਨੀ ਜਗਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਅੱਗੇ ਇਹ ਗਲ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਤਕਰਾ ਸੀ । ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘੱਟ । ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਲੋ ਖੰਡ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅੱਧਾ ਕਿਲੋ । ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ । ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਬਹੁਤ ਧੱਕਾ ਹੈ । ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਰੇੜ੍ਹੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਟੈਂਪੂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਰਿਕਸ਼ਾ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹਲ ਕਰੇ । ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸੁਝਾਉ ਦਿਉਗੇ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਬੇਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਿਆ ਹੈ ਇਹ ਅੱਜ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਲਾਮੀਆਂ ਵੀ ਰੋਕੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੇ ਖਰਚ ਕਰ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ]

ਲਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ! ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹਥਾ ਫਕਣ ਵਾਸਤੇ ਸਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਵੀ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ । ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਤਨੇ ਕੁ ਪਲਾਨ ਲੱਗਣੇ ਹਨ । ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤਕ ਕੋਈ ਤਕੜਾ ਬੰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੇ ਹੀ ਨਾਂ । ਮੈਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਬਾਦਕਾਰ ਇਸ ਬੇਟ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿਓ । ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਰਾਦਰੀ ਦਾ ਹੋਵੇ । ਜਿਹੜੇ ਬੇਮਾਲਕਾ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਮਸਲਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਟਕਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਹਰੀਜਨ ਐਮ.ਐਲ. ਏਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਦੀ ਗਈ ਪਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਿਬੜੀ ਨਹੀਂ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੀ ਇਰਾਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਬਾਕੀ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬੇਮਾਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਨਾਲ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਬੜੇ ਦਾਹਵੇ ਬੰਨ੍ਹਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਈਕਾਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ । ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ । ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਅੱਜ ਤਕ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਦੇ ਕੌਣ ਹਨ । ਇਥੇ ਕਿਸਾਨ ਲੋਕ ਅੱਡ ਅੱਡ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹਨ । ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਇਥੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਿਸਾਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਮਹੀਨਾ ਮਹੀਨਾ, ਵੀਹ ਵੀਹ ਦਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਗੱਲ ਇਥੋਂ ਤਕ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਝਗੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਬਾਈਕਾਟ ਨਾ ਹੋਵੇ (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਸੁਤੇ ਪਏ ਹੋ ?

Mr. Deputy Speaker : You sit down. Don't behave in such a way.

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (It should not be recorded)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਨਾਕਾ ਬੰਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਛੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਬਦਅਮਨੀ ਨਾ ਫੈਲੇ ।

ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਹਿਲੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਠੇਕੇ ਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 2 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । ਮੈਂ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਹੀ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 2/3 ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ । ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਉਹ ਠੇਕੇ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਇਦੇ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਇਦਿਆਂ ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਰੱਬੇ-ਬੰਦੀ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਕੱਢੀ ਗਈ ਹੈ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਰੂੜੀ ਸੁਟਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਰੂੜੀ ਸੁਟਦੇ ਸਨ ਉਥੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੇਤ ਰਖ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਜਲਦੀ ਵੇਹਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਹਰੀਜਨਾਂ) ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਸ਼ੋਰ) ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਮਨਿਸਟਰ ਤਕੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਰਾਜ਼ ਹੀ ਹੋਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੈਬਨਟ ਵਿਚ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨਿਸਟਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੜਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ .. (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਬਅੰਤ ਸਿੰਘ: ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨਿਸਟਰ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਕੈਬਨਟ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੜਦੇ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਬਨਟ ਦੀ ਪਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਤਾਂ ਸੀਕਰਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ: ਮੈਂ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਤਾਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਤੋਂ 10 ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਈ ਪਿੰਡ ਮਿਲ ਗਏ ਜਿਥੇ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਸਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਕ ਅਰਜ਼ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦੀ ਰਕਮ ਉਹੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿ ਇਕ ਰੁਪਏ ਗਜ਼ ਕਪੜਾ ਅਤੇ 16 ਰੁਪਏ ਮਨ ਕਣਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦੀ ਰਕਮ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਤਕ ਉਹ 6 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਹੀ ਵਜ਼ੀਫਾ ਵਜੋਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਕਮ ਵਧਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣ।

ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਮੈਂ ਦਸਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹੁਣ ਥਾਣੇਦਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਾਸਤੇ ਮਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਸ਼ਰਾਬ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਹਨ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਹੀ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਲਾਹਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਇਕ ਹਰੀਜਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਉਸ ਦਾ ਸੀਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸੀਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਰੀਜਨ ਤੇ ਜ਼ਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੈਜਾਰਟੀ ਤੇ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਰਵੀਆ ਹੈ ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਿਕਲੇ ਉਸ ਤੇ ਹੀ ਕੇਸ ਬਣੇ, ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਪਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁਲੀਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਔਰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਹਾਂਗਾ।

ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ, ਮੰਡੀ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ। ਮੈਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਔਰ ਉਥੇ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਮੰਡੀ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗੱਲ

ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀਆਂ ਬਨਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਹੜੀ ਸੜਕ ਜ਼ਫਰਨਾਮਾਂ ਰੋਡ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ, ਮੋਗੇ ਤੋਂ ਬਠਿੰਡੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਇਕ ਡਰੇਨ ਦਾ ਪੁਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਪੰਜ ਛੇ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪੱਕੇ ਪੁਲ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨਾਲ ਠੇਕਾ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਉਥੇ ਥਮਲੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਉਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਭੱਜ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਔਰ ਉਹ ਪੁਲ ਹਰ ਸਾਲ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਗੱਡੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਬਠਿੰਡੇ ਵਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਵਾਇਆ ਬਰਨਾਲਾ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਸ ਪੁਲ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਣਵਾ ਕੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬਨਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਟਾਈਮ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਧੰਨਵਾਦ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਜਨਾਬ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਟਾਈਮ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਟਾਈਮ ਮਿਲੇਗਾ ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ । ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ । (Gulshan Ji, you will also get time. Please resume your seat.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਜਨਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗਾਣੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਇਤਨੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਹੀ ਦਿਓ ਲੇਕਿਨ ਸਾਨੂੰ ਜੱਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਟਾਈਮ ਦਿਉ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਠੀਕ ਹੈ, ਤੁਸੀ ਬੈਠੋ । (You are right. Please resume your seat.)

आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद (खन्ना, ऐस. सी.) : डिप्टी स्पीकर साहिब, पिछले साल भी एक रिपोर्ट इस हाऊस के सामने आई थी, अच्छा होता अगर सरकार पिछले साल की जो बहस हुई थी, उस रिपोर्ट पर मैम्बरान ने जो सुझाव दिये थे और उन सुझावों पर जो सरकार ने कार्यवाही की हो वह भी रिपोर्ट के साथ अगर मिल सकती तो इस रिपोर्ट पर डिसकशन करने का जो मतलब था वह पूरा हो जाता ।

[आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद]

दूसरी बात डिप्टी स्पीकर साहिब यह है कि इस रिपोर्ट को डिसकस करने के बाद इस हाऊस ने एक पूरे अधिकारों वाली कमेटी मुकर्रर की थी। उसके चेयरमैन मेरे माननीय दोस्त सरदार हरचन्द सिंह जी थे। अगर वह रिपोर्ट भी आ जाती तो हमें पता लगता कि पहले सदन में रिपोर्ट पेश होने के बाद जो सुझाव दिये गये थे उन पर भी सरकार ने कोई ऐक्शन लिया है या नहीं।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਜਿਦਾ ਬੇਗਮ ਦੀ ਸੀਟ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਨਾਬ ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖ ਲਵੋ ਕਿ ਨਵਾਬ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੀ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਔਰ ਇਕ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਰੀਜਨ ਲੀਡਰ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕੀ ਇਹ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ? (ਹਾਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ, ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਵੀ ਪੱਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਨ। (ਹਾਸਾ) (Nothing to worry. Begum Sahiba is also a loyal Congress party member.)

आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद : सो डिप्टी स्पीकर साहिब, अगर वह रिपोर्ट भी आ जाती तो मैं अर्ज़ कर रहा था कि पता लग जाता कि पंजाब सरकार इस हाऊस की बनाई हुई कमेटी को कितना सहयोग देती है। और उसके सहयोग के आधार पर जो कमेटी बहस करती उसको देख कर फैसला कर लेते कि अब हम ने क्या करना है।

तीसरी बात मैं आपकी मारफत यह अर्ज़ करना चाहता हूँ कि हरिजनों के कल्याण के लिये पंजाब की सरकार ने क्या किया है। Mr. Deputy Speaker the Minister is not serious about it. It animportant matter.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ। Every body is serious. ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣ। (Please go on. Every body is serious. You may ask Sardar Harchand Singh to go to his seat.)

Acharya Prithvi Singh Azad : Sir, only you can ask him to do so.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। (He will go to his seat. This indication is sufficient for him.)

आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद : अगर उस महकमे की रिपोर्ट भी इस रिपोर्ट के साथ आ जाए तो मैम्बरान को पता चल सकता है कि पंजाब में हरिजन कल्याण के लिये कोई अच्छा काम हो रहा है तो हम दूसरी रियासतों के साथ उसका मुकाबला कर सकें ताकि पता लग सके कि काम हुआ है या नहीं ।

कामरेड दाना राम : डिपटी सपीकर साहिब, मेरा पुआइंट आफ आरडर इह है कि जिथे इसतरी जाती नाल बाहर धॱका हुंदा है उथे असैंबली विच वी हुंदा है । इथे इक इसतरी जाती नाल मखौल उड़ाइआ गिआ है ।

स्री डिपटी सपीकर : बिलकुल गलत गल है । किसे दा मज़ाक नहीं उड़ाइआ गिआ । (It is totally incorrect. No one has made fun of any one else.)

आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद : डिप्टी स्पीकर साहिब, मैं आपकी मार्फत सरकार को यह दर्खास्त करूंगा, पंजाब सरकार के वैलफेयर डिपार्टमैंट की रिपोर्ट और इस हाऊस की कमेटी की रिपोर्ट यह सारी चीज़ हमारे सामने आ जाया करे ताकि हम राए निश्चित कर सकें डिप्टी स्पीकर साहिब, यह जो रिपोर्ट है इसका आधार है Constitution का Article 46 जिसमें लिखा है कि :—

> "The State shall promote with special care the educational and economic interests of the weaker section of the people, and in, particular of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes, and shall protect them from social injustice and all forms of exploitation."

यह आर्टीकल जो है जहां इस रिपोर्ट की बुनियाद है वहां यह आर्टीकल हिन्दुस्तान के हरिजनों के कल्याण का सब से बड़ा ज़ामन है । इस लिये इस आर्टीकल के अधीन हर राज्य सरकार हरीजनों के कल्याण के लिये काम करने के लिये बाध्य है । वह खुशी से करती है या जिन भी हालात में करती है वह करती ज़रूर है । इस आर्टीकल के अधीन जब मैं सारी रिपोर्ट को पढ़ता हूँ तो मुझे अफसोस के साथ कहना पड़ता है :—

"पक्षी समझते हैं कि बागबान बदला है, हंस समझते हैं कि गगन बदला है, शमशान की खामोशी बताती है कि लाश वही है पर कफन बदला है ।"

पंजाब सारे हिन्दुस्तान में पहली रियास्त है जिसने अपनी रियास्त के हरिजनों का ठीक तरीके से कल्याण करने के लिए सब से पहले कदम उठाया था। चाहे आर्थिक पहलू से देखें, चाहे सामाजिक पहलू से देखें और चाहे राजनीतिक पहलू से देखें । डिप्टी स्पीकर साहिब, आपको याद होगा कि पंजाब के हरिजनों को पांवो तले रौंदने के लिये ब्रिटिश सरकार ने एक बहुत भयानक किस्म का, जिसे लैंड लैजिस्लेशन कहते हैं, कानून बनाया था । उस कानून का आशय यह था कि पंजाब का कोई हरिजन अपना सर छुपाने

[आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद]

के लिये कुछ जमीन भी नहीं खरीद सकता था। कांग्रेस सरकार ने सब से पहले हिन्दुस्तान में उस ऐक्ट को उड़ा कर के यह किया कि इन लोगों को घर मिले और ज़मीन खरीदने का अधिकार दिया गया। यह सामाजिक जिन्दगी में एक बहुत बड़ा कदम था जो पंजाब सरकार ने उठाया। डिप्टी स्पीकर साहिब, किसी समाज को ऊपर उठाने के लिये सबसे ज़रूरी काम जो होता है वह सामाजिक तालीम की तर्फ ध्यान देने का होता है। सबसे बड़ी बात यह है कि भारत के भविष्य का जो इतिहास है स्कूलों की चार दिवारी के अंदर लिखा जाता है। पंजाब सरकार ने समझा कि जब तक पंजाब के हरिजनों के पिछड़े वर्ग के लोगों को तालीम नहीं दी जायेगी तब तक वे दूसरों के बराबर नहीं आ सकते। डिप्टी स्पीकर साहिब, यह मैं आगे चल कर बताऊंगा कि यह तालीम देने का पग उठाया किस लिये था। डिप्टी स्पीकर साहिब, अगर इस रिपोर्ट के सफा 5 को आप देखने की कृपा करेंगे और पैरा 2.9 को देखें तो इस में शैड्यूल्ड कास्टस की जो एनरोलमैंट हुई है जो शैडयूल्ड कास्टस् की तरक्की की सबसे बड़ी ज़ामन और तरक्की का ज़रिया है उस का इस में ज़िक्र है। बाकी तो बाद में पूछूंगा लेकिन यह लाइन मैं आपकी मार्फत सरकार के ध्यान में लाना चाहता हूँ। अगर आप यह लाइनें देखें तो लिखा है:

> "The largest increase during the 5 year period was in primary schools (about 16 lakhs). Increase in middle schools was about 6.56 lakhs and in secondary schools about 4.24 lakhs. The enrolment position of Scheduled Caste students was satisfactory in the States of Assam, Gujrat, Kerala, Maharashtra, Tamil Nadu, Manipur, Tripura and in the Union Territory of Pondicherry."

The next line is very important and that should be considered by the Punjab Government. About Punjab, the Commissioner for Scheduled Castes says as under :—

> "But it remained unsatisfactory in the States of Jammu and Kashmir, Punjab, Himachal Pradesh........etc. etc."

I am not concerned with other States, but I am very much concerned with the State of Punjab.

तो, डिप्टी स्पीकर साहिब, जो निहायत ज़िमेवारी का सरकार का काम था और जिस काम को तेज़ी से करना था और इस तरह किया जाता तो पंजाब के अंदर सही मायनों में पिछड़े हुए वर्ग के अंदर इन्कलाब आ सकता था। लेकिन उस काम की तर्फ सरकार ने तवज्जो नहीं दी, जिस की गवाही यह रिपोर्ट दे रही है और, डिप्टी स्पीकर साहिब, मैं आपकी मार्फत हाऊस को यह जानकारी देना चाहता हूँ कि जब हम 1961 के जो तालीमी आँकड़े हैं उनकी तर्फ ध्यान देते हैं तो आसाम में शैड्युल्ड कास्टस् 24.41 गुजरात में 22.46, महाराष्ट्रा में 15.78 और इसी तरह से यह सब, मनीपुर, कैरला वगैरा में है। लेकिन पंजाब का जो आंकड़ा है वह 9.64 है। तो यह जो तरक्की की रफ्तार पंजाब में 24-25 सालों में हुई है वह है 9.64 और अगर इसको मान लिया जाये और क्योंकि यह 9.50 से ऊपर है इस लिये हिसाब की दृष्टि से 10 से ऊपर मान लिया जाये तो इस का अर्थ यह हुआ कि हमने 25 साल में 10 प्रतिशत बच्चों को तालीम दी है और इसी हिसाब से अगर 25,25 साल को एक तरफ रहने दें और 10, 10 साल का

समय लें तो 2050 में जाकर कहीं अपने बच्चों को 100 परसैंट तालीम दे सकेंगे और उस में 90 परसैंट बच्चे रहेंगे जो या तो आठवीं या कहीं अक्षर ज्ञान लेकर ही हट जायेंगे और 10 परसैंट ऐसे रह जायेंगे जिन्हें कि आज के समाज में पढ़ा लिखा कहा जा सकता है। मैं आपकी मार्फत कुछ सुझाव देना चाहता हूँ स्कूल्ज़ के मुताल्लिक ताकि हम अपने इस राज्य के बच्चों को दूसरों के बराबर ला सकें । डिप्टी स्पीकर साहिब, इसी रिपोर्ट के सफा 3 का 1.19 पैरा अगर आप देखें तो लिखा है :—

"Education is the only sector in which some concrete achievements have been made in its spread amongst the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes. This is clear from the fact that while in 1948-49 only 731 scholarships for post matric studies had been granted to the Scheduled Castes (647) and the Scheduled Tribes (84), in 1970-71 this figure rose to 2,00,000 (1,68,000 in the case of Scheduled Castes and 32,000 in the case of Scheduled Tribes.)"

तो यह जो बच्चों को तालीम हासिल करने का शौक पैदा हो उसका एक बड़ा ज़रिया जैसा कि फीस की माफी थी वहां बच्चों को स्कालरशिप देना भी था । डिप्टी स्पीकर साहिब, सरकार अपना काम किया हुआ बताना भी नहीं चाहती । कल के सवालों में सरदार अजायब सिंह संधू का सवाल था और उन्होंने सरकार से पूछा था कि शैड्यूल्ड कास्टस् के लड़कों को कितने स्कालरशिप दिये गये । अगर सरकार यह बता देती कि कितने स्कालरशिप बच्चों को हर साल दिये जाते हैं और इतने सालों मे हमने इतने दिये हैं तो आज मुझे शिकायत करने का मौका न मिलता और मैं अपनी छाती ठोक कर कहता कि पंजाब के अंदर सरकार इस मामले में पीछे नहीं, लेकिन वे आंकड़े नहीं हैं और इसलिए मैं अपनी सरकार का पक्ष पूरी ताकत के साथ ले नहीं सकता । दूसरे, डिप्टी स्पीकर साहिब, 1949 में वज़ीफे मुकर्रर हुए थे । आपतो इक्नामिकस पढ़े हुए हैं और आपको पता है कि 1949 में रुपये की क्या कीमत थी और वह आज क्या रह गई है यह सब को पता है लेकिन यह सरकार आज भी वही वज़ीफे दिये जा रही है । तो पहली बात तो यह है कि जो वज़ीफे हर पढ़ने वाले हरिजनों के लड़के को दिये जाने चाहिए विशेष करके जितने बालमीकियों के लड़के हैं चाहे वे पहली में हों, चाहे छटी में, चाहे दसवीं में हों और चाहे कालेज में हों, सब को दिये जाने चाहिएं ।

डिप्टी स्पीकर साहिब, आपको याद होगा, कि उस दिन हमारे चीफ मिनिस्टर साहिब ने ऐलान किया था कि बालमीकि भाई पिछड़े हुओं में से भी पिछड़े हुए हैं । इन लोगों को और लोगों के बराबर खड़ा करने के लिये education के क्षेत्र में आर्थिक अवस्था में ऊपर लाने के लिये दूसरों से विशेष ट्रीट करना होगा । अगर ऐसा नहीं करेंगे तो उनको दूसरे लोगों के बराबर नहीं खड़ा कर सकेंगे । कई भाई एतराज़ करते हैं कि पृथ्वी सिंह आज़ाद. मास्टर गुरबंता सिंह आगे बढ़ गये हैं मगर यह भाई भूल जाते हैं कि जागृती इन दो तीन सालों में नहीं आई । जाग्रति तो सन 1933 में ही आ गई थी जब कि गुरु रविदास ने अपने हक के लिये लड़ाई लड़ी । गुरु रविदास के पड़पोते धर्मदास जी जब गुरु गोबिंद सिंह की शरण में आ गये और आप पांच प्यारों में से भाई धर्म सिंह के नाम से जाने गये । इनका एक

[आचार्य पृथ्वी सिंह आजाद]

भाई राठी सिंह था एक भाई वीर सिंह एक भाई मोदन सिंह और एक भाई जोध सिंह थे यह सब शहीद हुए और बरादरी में जाग्रति आई । जाग्रति आने के बाद यह बरादरी आहिस्ता आहिस्ता आगे बढ़ती गई । गुरु गोबिंद सिंह के सिखों में से मज़हबी सिखों में जाग्रती आई । मगर मुझे दुख होता है कि इतनी देर से जाग्रती आने के बावजूद भी आज भी यह मेरे भाई शहरों में अपने सर पर गंद की टोकरी उठाये काम करते हैं और दूसरी तरफ हम उनमें सभ्यता के विस्तार की आशा करते हैं । मगर किसी की सभ्यता को उठाने के लिये पहले उन को बाकी सोसाइटी के बराबर लाना होगा । कानूनी तौर पर गंदगी उठाने का काम बंद होना चाहिए; अगर गंदगी उठा कर ही रोटी मिलेगी तो हमें इन लोगों को बराबर लाने के लिये 200 साल से ऊपर लगेंगे । पहले यह लोग मुरदार खाया करते थे पर अब इन्होंने मुरदार उठाना छोड़ दिया है । मगर पूरी जाग्रती तब तक नहीं आ सकती जब तक गंदा काम छुड़वाया नहीं जाता । आजकल equality की बात चलती है । मगर उनको पता नहीं है कि सरदार बादल और सरदार सुरजीत सिंह के बच्चे आज पब्लिक स्कूलों में पढ़ते हैं (एक माननीय सदस्य: आपके भी पढ़ते हैं) । मेरे बच्चे तो आम लोगों के बच्चों के साथ पढ़ते हैं । वह साधारण लोगों के बच्चों के स्कूलों में पढ़ते हैं जहां उन लोगों के बच्चे भी पढ़ते हैं, जहां उन हरिजनों के बच्चे पढ़ते हैं जो टट्टी अपने सिर पर उठाते हैं । हरिजनों में आज बच्चे पढ़ाने की न कोई ताकत है न किताबें खरीद सकते हैं आगे कैसे आयें। इस तरह Public Service Commission में हमारे बच्चों का बुरा हाल होता है । Inferiority Complex इतना होता है कि हमारे बच्चे ज़रा सी बात में घबरा जाते हैं। वह मामूली सी बात के भी मार्क्स होते हैं । अगर चौधरी सुन्दर सिंह की तरह कपड़े डाल कर कोई जाता है तो वह जाते ही topple down हो जायेगा क्योंकि इस तरह की activity के नम्बर कट जायेंगे मगर अगर आपकी तरह कोई well dressed जाता है तो उसके नम्बर बढ़ जायेंगे (विघ्न)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਕੁਝ ਲਫਜ਼ ਕਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ? ਉਹ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਭਰੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਅੱਜ ਹੀ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬੜਾ ਜਲਦੀ ਟਾਪਲ ਡਾਊਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜਿਸ ਰਾਹ ਤੇ ਪਿਆ ਹਾਂ ਉਸ ਉਤੇ ਹੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ 1947 ਤੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਕੇ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ (ਸ਼ੋਰ) ਪਰ ਮੈਂ ਜਿਹੜੇ ਕਪੜੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਚੰਗੇ ਹਨ । ਪਰ ਪਾਊਡਰ ਸ਼ਾਊਡਰ ਲਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗੂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਕ ਅੱਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਆਉਂਦਾ । (ਹਾਸਾ)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ ਨੇ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਕੁਝ ਲਫਜ਼ ਕਹੇ ਹਨ । ਪਰ ਆਜ਼ਾਦ

ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਹੀਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ, ਜੇ ਉਹ ਕੋਈ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਕੁੜੀ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਗਰੀਬ ਕੁੜੀ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੰਗੇ ਠਿਕਾਣੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ । ਦੂਸਰੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਕੋਈ ਘੱਟ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਹੋਰ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । (ਹਾਸਾ)

ਆਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ : ਇਸ ਵਿਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਲੀ ਇਕ ਕਾਸਟਲੈਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਹੁਣੇ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ ਨੇ ਕਾਸਟਲੈਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਇਕ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਏ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਹੁਣ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਛੱਡਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਆਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ : ਜਦ ਤੱਕ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਵੇਗੀ, ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ । ਪਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੀਟ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਨਰਲ ਸੀਟ ਤੋਂ ਲੜਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਇੰਦਾ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਸੀਟ ਤੋਂ ਲੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗਾ । (ਘੰਟੀ)

I was just going to close my speech but these friends raised so many points of order and snatched my time. I will take only five minutes more.

इन बैंचों की वाकफियत के लिये मैं अर्ज़ करता हूँ कि इस रिपोर्ट के सफा 14 पर para 2.43 में आश्रम स्कूल्ज़ का ज़िक्र है, इसमें पिछड़ी श्रेणी के लोगों के बच्चों को School Education के इलावा Technical Training भी दी जाती है। अगर इस तरह के Schools की तरह ऐसे Schools खोले जायें जिनमें 200 बच्चे अमीर घराने के, 200 बच्चे गरीब परिवारों के और 100 बच्चे रमदासियों Scheduled Castes and Scheduled Tribes के हों तो मैं समझता हूँ कि आज जितने भी सियासी झगड़े हैं वह सब के सब खत्म हो जायेंगे और यह ज़ात पात की तमीज़ आने वाली नसलों में अपने आप मिट जायेगी ।

डिप्टी स्पीकर साहिब, मैं आपकी सेवा में यह भी अर्ज करना चाहता हूँ कि वालमीकि बच्चों के लिये विशेष रूप से आश्रम स्कूल पंजाब स्टेट की सतह पर खोलने चाहिएं, तजुरबा करना चाहिए । मुल्लांपुर जगह है $2\frac{1}{2}$ बीघे ज़मीन वहां पर पड़ी है, समाज सेवा का काम करने वाले लोग उस स्कूल को चलाया करें ताकि उन बच्चों की काया कल्प कर सकें (विघ्न) मैं एक दूसरी महत्वपूर्ण बात आपके द्वारा सरकार के ध्यान में लाना चाहता हूँ सरकार ने बहुत कृपा की, पीछे ज्ञानी ज़ैल सिंह जी ने 25 प्रतिशत नौकरिया Scheduled Castes के लिये reserve कर दीं । सब ने बधाई भी दी और बधाई के साथ साथ, डिप्टी स्पीकर साहिब, मैं भी उन लोगों में से हूँ जो इसकी प्रशंसा करते हैं; सरकार ने हरिजनों के लिये

[आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद]

नौकरियां reserve कर दीं । (विघ्न) यह जो नौकरियां reserve की हैं, डिप्टी स्पीकर साहिब, यह कोई नई बात नहीं है । मैं हाऊस का समय बचाने के लिये हवाले नहीं दूंगा । यह महकमे की तर्फ से छपी हुई लालकिताब है। इसमें एक नहीं 75 order हैं सरकार के जो सारे डील करते हैं reservation के मुताल्लिक जो जो रियायतें दी गई हैं।Reservation के मुताल्लिक 1955' में यह नौकरियां सरकार ने reserve कीं पहली बार। जब देखा गया कि कुछ नहीं हो रहा तब अकाली सरकार ने—जिसकी बात अच्छी है उसको अच्छी कहना पड़ेगा और जो बुरी है उसको बुरा कहना पड़ेगा —अकाली सरकार ने पहली बार 30-7-1970 को एक notification निकाला और उस notification का आधार यह था कि 22% (विघ्न) initial stage पर appointment और 22 प्रतिशत ही class III और IV में reservation. इसका मतलब यह हुआ, डिप्टी स्पीकर साहिब,कि पंजाब में रखी जिस हिसाब से reservation class II and III में थी उसी हिसाब से reservation और promotion class II और III में सरकार ने दीं । अब हमारी अपनी सरकार जिसके नेता माननीय ज्ञानी ज़ैल सिंह जी हैं इन्होंने ऐलान किया है कि 25 प्रतिशत reservation class I, II, III and IV में देनी है । डिप्टी स्पीकर साहिब, मैं आपकी मार्फत इनको उस पिछले असूल को सामने रखते हुए दरखास्त करूंगा कि 25 प्रतिशत reservation in promotion की न कि जाए 20 प्रतिशत reservation जैसा कि उनका सुझाव है । (विघ्न)

इस रिपोर्ट के सफा 244 की तर्फ आपका ध्यान दिलाना चाहता हूँ और सफा 244 में appendix के 13 नम्बर पर पंजाब का ज़िक्र आता है । डिप्टी स्पीकर साहिब, देखिए 1970-71 से लेकर class I, Scheduled Castes की नुमायंदगी 3.80, class II में 3.90, class III में 9.81 और, डिप्टी स्पीकर साहिब, class IV में यह नुमांयदगी 27% है जिसमें पाखाना साफ करने वाले, दफ्तरों की सफाई करने वाले, पानी पिलाने वाले, अगर इनको निकाल दिया जाय तो यह नौकरियां 10 फीसदी से ज्यादा नहीं बनेंगी । मैं कहना चाहता हूँ कि जहां यह रियायतें दी हैं जब तक इनको implement करने की तरफ सरकार कोई कदम न उठाएगी उस वक्त तक यह रियायतें ऐलान के इलावा और कुछ नहीं रहेगा । मैं आपका ज्यादा समय नहीं लेना चाहता लेकिन मैं एक एक महकमे की जानकारी दे सकता हूँ । सारे पंजाब के अन्दर धांधली मची हुई है (विघ्न) पिछले दो सालों में किस किस महकमे के अन्दर किस किस के साथ क्या क्या बेइन्साफी हो रही, है यह मैं सब जानता हूँ ।(ਚੌਧਰੀ ਸੁਰਤ ਰਾਮ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ) Will you please remain silent ? डिप्टी स्पीकर साहिब, यह mentality जो है यह हरिजनों की बेहतरी के खिलाफ जाती है । यह झोली चुक की पालेसी है । (विघ्न) सुबह सरदार हरचंद सिंह जी ने एक केस के बारे में बताया कि adhoc basis पर S.D.O की promotion हुई है और जितने हरिजन थे वह सब के सब छोड़ दिए और सरदार हरचंद सिंह जी उसको मिनिस्टर के पास ले गए । मैं अर्ज करना चाहता हूँ कि अगर implementation ऐसी ही होनी है तो 25 प्रतिशत की बजाए अगर 100 प्रतिशत भी यह कर दें तब भी इन्साफ नहीं मिलेगा । Rules of Business में (विघ्न) अगर किसी

की तरक्की हो तो उसको फैसला करने का मजाज Welfare Department के Secretary को होना चाहिए। लेकिन यहां क्या होता है? नीचे से केस तैयार होकर जाता है Chief Secretary के पास जहां एक cell बनाया हुआ है जो इनको कन्ट्रोल करता है। नाम Chief Secretary का बड़ा हुसीनो जमील– जो उस cell को कन्ट्रोल करता है।जो केस महकमे की तर्फ से recomend होके जाता है, कि promotion होनी चाहिए, वह वहां पर turn down हो जाता है। तो जो इस सिलसिले में हाऊस की कमेटी बनी हुई है वह ही तमाम केसिज़ को मंगाए। (विघ्न) (घंटी) मैं दो मिनिटस और लूंगा। अभी इस हाऊस के अन्दर मेरे सवाल पर झगड़ा हुआ। (विघ्न)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ, ਹੁਣ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਹੁਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ I will take two minutes. (Azad ji, you have been making the speech since quite long and yet you say that you will take two minutes.)

आचार्य पृथ्वी सिंह **आजाद** : इस हाऊस के अन्दर मेरा एक सवाल आया। अगर उस सवाल को ठीक ढंग से समझ जाते तब ऐसा झगड़ा न पैदा होता। डिप्टी स्पीकर साहिब, reservation या promotion का इतना मुतबर्रक सिद्धांत है कि यह जो नान पी.सी.एस. आफीसरों के नाम I.A.S के लिये गये थे उनमें से एक आदमी का record इतना अच्छा है मगर उसके record को नहीं देखा गया। उसको इगनोर किया गया। इस तरह एक हरिजन की कुरबानी करने के बाद जिस सज्जन को लगाया गया अगर उसका कोई M.P. कुड़म न होता, उसका वज़ीर कुड़म न होता या कोई लीडर उसका कुड़म न होता तो जिस हरिजन की कुरबानी दी गई है वह I.A.S जरूर बनता। (तालियां) डिप्टी स्पीकर साहिब, मैं आपके द्वारा सरकार से अर्ज़ करना चाहता हूँ और खास कर मास्टर गुरबन्ता सिंह से कि आप एक ऐसा cell बनायें कि जो हरिजनों की reservation या appointments जो होती हैं और उसमें जो बेकायदगियें होती हैं उनकी तरफ ध्यान करें। ठीक है High Powered Committee हो और उस में तीन चार मैम्बर opposition के हों, Communist हों, कुछ हमारी पार्टी के भी उसके मैंबर हों और एक Senior IAS, Officer उस कमेटी में हो। इस तरह से 5 आदमी बैठ कर scrutinise करें। मगर यहां पर तो यह होता है कि पोस्ट रिज़र्व हो जाती है। (विघ्न) मेरे पास केस बहुत से हैं मगर टाइम इतना नहीं है कि आपको बता सकूं। मैं बताना चाहता हूँ कि Medical Deptt. में class I की पोस्ट reserve हुई। Public Service Commission ने उस पोस्ट की advertisement की। एक सज्जन वहां है जो कि उनसे मिला हुआ है। उसने जाकर High Court में writ कर दी कि एक पोस्ट है इसलिये 100% Reservation नहीं हो सकती। लेकिन इस चीज को न तो L.R ने बताया, ना Advocate General ने बताया और न ही महकमे के Secretary ने बताया कि उससे पहिले वहां पर 4 पोस्टें डायरैक्ट भर चुके हैं। Dr. M. R. Chadha, Sutantra Rai, Dr. T.D. Sharma और एक सज्जन वे हैं। इस लिये जब पांचवीं पोस्ट Scheduled Castes

[आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद]

को जानी है तो reservation होनी चाहिए मगर यह कहना कि इस तरह 100प्रतिशत reservationनहीं हो सकती और High Court में writ कर दी सैक्रेटरी साहिब ने जो दफ्तर की तरफ से गये उसने जाकर कहा कि हमारी गलती थी इसलिये हम promotion विदडरा करते हैं। मैं इस तरह की 10 मिसालें दे सकता हूँ। एक हफ्ता पहले एक और वाक्या हुआ (घंटी) सरकार ने एक हरिजन कीpromotion कर दी और एक ने जाकर उस के खिलाफ High Court में अपील कर दी । डिप्टी स्पीकर साहिब, ** ** ** उन्होंने वहां जाकर कहा कि यह promotion नहीं होनी चाहिए थी। मैं Judgement की कापी लाया हूँ । वे उनकी promotion नहीं चाहते । वे उनकी तरक्की नहीं चाहते । इस लिये मैं आपके द्वारा निहायत अदब से कहना चाहता हूँ कि न तो चौधरी दर्शन सिंह बोलेगा और न आज़ाद ही बोलेगा क्योंकि वे Congress के हितैषी हैं और Congressको कायम रखना चाहते हैं और सरकार को कायम रखना चाहते हैं। मगर हरिजनों का ख्याल रखते हुए हमें इस तरह कहना पड़ेगा और मास्टर जी इसमें कुछ परिवर्तन करें ।

डिप्टी स्पीकर साहिब, आखिर में मैं आपका धन्यवाद करता हूं कि आप ने मुझे बोलने का टाईम दिया है ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਏ. ਜੀ. ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ ਇਹ ਕੱਟ ਦਿਤੇ ਜਾਣ । (The words uttered by the hon. Member with reference to the Chief Secretary and Advocate General should be expunged.)

Acharya Prithvi Singh Azad : Sir, I am within my rights to mention the Chief Secretary, Secretary of the Department, Advocate General and the Legal Remembrancer as on their advice the decision is taken. Sir, I am within my rights if a reference is made to them.

Mr. Deputy Speaker : The relevant rule on the point is as under :—

"A member while speaking shall not—

(i) reflect upon the conduct of persons in high authority unless the discussion is based on a substantive motion drawn in proper terms."

ਸੈਕਟਰੀਜ਼ ਬਹੁਤ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਰ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕੰਡਕਟ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ । ਏ. ਜੀ. ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਕੰਡਕਟ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਐਲ. ਆਰ. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੱਟਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

The relevant rules on the point is as under.

"A member while speaking shall not—

(i) reflect upon upon the conduct of pesson in high authority unless the discussion is based on a substantive motion drawn in proper terms."

**Expunged as ordered by the Chair.

(There are so many Secretaries hence a general reference to them does not matter. But there is only one Chief Secretary. So his conduct can not be discussed here. There is one A. G. in Punjab hence his conduct cannot be discussed here. Similarly there is only one L.R. in Punjab, and his conduct also cannot be discussed here. Therefore, these words should be expunged.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਚਾਰਿਆ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ। I will not allow you. (Please resume your seat. I will not allow you.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਬੋਲਣਾ ਹੈ।

Mr. Deputy Speaker : Please resume your seat. I will not allow you.

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਧੂ ਜੀ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਬੁਰਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। (ਵਿਘਨ) ਆਚਾਰਿਆ ਜੀ ਨੇ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਵਲ ਸੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਪਲ ਸੈਕਟਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਕੱਟਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਂਟੀ-ਹਰੀਜਨ ਕਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹੋ।

Mr. Deputy Speaker : I have already given my ruling.

ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Members are saying that should not be recorded.)

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਵੇਂ ਹੀ ਘਬਰਾ ਗਏ ਹਨ। ਸੈਕਟਰੀ ਕਹਿ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ It should not form part of the record. (ਵਿਘਨ) (Whatever the hon. Member is saying, should not form part of the record.) (*Interruption*)

आचार्य पृथ्वी सिंह आज़ाद : प्वायंट आफ, आर्डर सर । डिप्टी स्पीकर साहिब, मेरी बड़ी मुअदबाना दरखास्त है कि हरिजनों का महकमा या उस महकमे की तमाम Services का जो झगड़ा है उसकी निगरानी Chief Secretary करता है। Incharge Chief Secretary है । डिप्टी स्पीकर साहिब, मैं Chief Secretary की बात नहीं कह रहा, न ही मैं जिस तरह आज कल R.S.Talwar,Chief Secretaryहै, मैं उसको डिस्कस कर रहा हूँ मैं तो जो सरकार का Chief Secretary है और जो सरकार का काम चलाता है, जो सरकार का सैक्रेटरी इस महकमे की राए को रद करता है या मन्जूर करता है, वह जो Chief Secretary है, मैंने उसको discuss किया है। यदि आप वह भी नहीं रखना चाहते तो मैं दर्खास्त करूंगा कि मेरी सारी स्पीच ऐक्सपंज कर दी जाए ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਬੋਲਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਸਪੀਚ ਐਕਸਪੰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । (You have spoken very well. I cannot expunge your whole speech.)

ਆਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ : ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਹੀ ਕੱਢ ਲਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਬਾਰੇ ਗਲ ਹੋਈ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਕਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ? (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਂਟ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਕੰਡਕਟ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਸਾਰੀ ਗਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ । ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ ਉਹ ਹੈ 1970-71 ਦੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ । ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੈਂਟ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਦਾ ਕੰਡਕਟ ਸਾਡੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਡਿਸਅਲਾਓ ਕੀਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (Sandhu Sahib, the conduct of the present Chief Secretary is not under discussion of the House. (*Interruption*) Please listen to me. The 20th Report of the Commissioner for Scheduled

**Expunged as ordered by the Chair.

Castes and Scheduled Tribes is under discussion in the House. So we have to discuss that report and not the conduct of the present Chief Secretary; so I disallowed it.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਅੰਡਰ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਹੈ । 1970-71 ਦੀ ਜੋ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਹੈ ਉਹ ਅੰਡਰ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (You are again under wrong notion. The 20th Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes, 1970-71, is under discussion.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਹੁਣ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਨਾ ਕਰੀਏ ਫਿਰ. . . .(ਵਿਘਨ) ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਨਸਾਫ ਹੋਵੇ. . . . (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (We stress that justice should be given to the Harijans.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤਾਂ ਇਹ ਫਿਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਣੇ ਚਾਹੀਦੇ । ਅਸੀਂ ਟਾਲਰੇਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । (ਵਿਘਨ)

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਪੀਚ ਤੇ ਕੋਈ ਫੁਲ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਖੀਰਲੇ ਲਫਜ਼ ਕਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਟਾਓ ਜਾਂ ਰਖੋ ਲੇਕਿਨ ਅਸਲ ਜਿਹੜਾ ਝਗੜਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਹੀ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਦਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਕਟਾਓ ਤਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋ ਕਿ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਮੋਸ਼ਨ ਲੈ ਆਓ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੰਡਕਟ ਠੀਕ ਨਹੀਂ. . . . (ਵਿਘਨ) (ਨੋ, ਨੋ) (You may bring a Substantive Motion against the conduct of the Chief Secretary) (*Interruption*) (*Voices* : No no).

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਫਿਰ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਮੋਸ਼ਨ ਜਨਾਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਆਉਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Deputy Speaker : You have the right to bring such a Motion against me. If you bring such a Motion against me, I will request Chaudhri Sunder Singh, a member of Panel of Chairman to occupy the Chair, and I will withdraw from the Chair, otherwise you should withdraw your words. (*Interruption, Noise*).

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ: ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਿਦਡਰਾ ਕਰੋ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ) ਤੁਸੀਂ ਚੇਅਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ । ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਕਹੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਹੋ ਪਰ ਚੇਅਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਜ਼ਾਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ.... (ਵਿਘਨ) ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਅਮਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

Mr. Deputy Speaker : You may bring a Substantive Motion in this behalf. I will not allow you to discuss it like this.

Sardar Ajaib Singh Sandhu : Sir, rule 109 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly reads like this :—

> "If the Speaker is of the opinion that a word or words has or have been used in debate which is or are defamatory or indecent or un-parliamentary or undignified, he may, in his discretion order that such word or words be expunged from the proceedings of the Assembly.
>
> (2) The portion of the proceedings of the Assembly so expunged shall be marked by asterisks and an explanatory foot-note shall be inserted in the proceedings as follows—
>
> 'Expunged as ordered by the Chair.'

ਜਨਾਬ, ਨਾ ਤਾਂ ਡੈਫਾਮੇਟਰੀ ਹਨ, ਨਾ ਇਨਡੀਸੈਂਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਹਨ । ਮੈਨੂੰ ਦਸੋ ਕਿਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਇਸ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਰੂਲ 109 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 4 ਪੁਆਇੰਟਸ ਤੇ ਕਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਰੂਲ 93 ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਲਓ । ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਰਰੈਲੇਵੈਂਟ ਹੋਣਗੀਆਂ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ । ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਅਗੇ ਨਾ ਜਾਣ । (I have already given my ruling. It is correct that it is provided in Rule 109 that expunction can be made on these four points but I will also suggest that you should read Rule 93. According to this Rule there are certain things which we cannot mention in our speech. The irrelevant remarks cannot come on the record of the House. Therefore, I would request the hon. Members of this House that they should not pursue this matter further.)

Sardar Ajaib Singh Sandhu : Rule 93(1) of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly reads—

> "The matter of every speech shall be strictly relevant to the matter before the Assembly."

Mr. Deputy Speaker : The matter before the Assembly is 20th Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes for the year 1970-71. (*Interruption*)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਰੂਲ 93 ਦੀ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਡੀਫੈਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । ਲੇਕਿਨ ਤੁਸੀਂ ਰੂਲ 93 ਕੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਇਥੇ ਅਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਮੋਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ—

Explanation to rule 93(2) (i) of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly reads—

> "The words 'persons in high authority' mean persons whose conduct can only be discussed on a substantive motion drawn in proper terms under the Constitution or such other persons whose conduct, in the opinion of the Speaker, should be discussed on a substantive motion drawn in terms to be approved by him.'

ਸਬਟਾਂਟਿਵ ਮੋਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਮੋਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਡਕਟ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ । ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਆਫਿਸਰਜ਼ ਦਾ ਤਾਲੁਕ ਹੈ ਉਹ ਹਾਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਐਗਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਪਰੰਪਰਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰੌਮਬੀਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਕੋਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ । ਮੈਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਗੌਰਮਿੰਟ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ । ਇਹ ਰੂਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤੀ ਗਈ. . . .(ਵਿਘਨ) ਜਿਹੜੇ ਅਫਸਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਔਰ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਕਸਪੰਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੇ ਕਰ ਉਹ ਵਰਡਜ਼ ਅਨਡਿਗਨੀਫਾਈਡ ਨਾ ਹੋਣ । ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਨਲੈਸ ਜਿਹੜੇ ਵਰਡਜ਼ ਪਬਲਿਕ ਇੰਟਰੈਸਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ ਅਤੇ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤੁਸੀਂ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਕਰਾਂਗਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਮਨਿਸਟਰ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਜਾਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੋ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਆਫੀਸਰਜ਼ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਬਰੋਬੀਟ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ । ਤੁਹਾਡੇ ਜਿਹੜੇ ਕੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਫਰੇਮਰ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕੋਈ ਇੰਟੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਮੋਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਆਓ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਉਹ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਗੌਰਮਿੰਟ ਸ਼ੁਡ ਟੇਕ ਨੋਟਿਸ ਆਫ ਫੀਲਿੰਗ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ । ਐਕਸਪੰਕਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਿਆ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕਲੀਅਰ ਕਟ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਲਫਜ਼ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰਾ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਟ ਕਰਕੇ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਹਾਊਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖ ਸਕਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਸਕਣਗੀਆਂ । ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਮਪਰਾ ਹੈ ਇਹ ਮਾੜੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਅਲੱਗ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੁਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ । (ਵਿਘਨ) (There are seperate rules for the Committee and according to those rules the Committees can send for the officer.) (*Interruption*)

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਦੇ ਆਖ਼ਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ । ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਲਫਜ਼ ਕਢਾ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਜ਼ਮੂਨ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਦੇ ਥਲੇ ਨਹੀਂ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

Mr. Deputy Speaker : I said that the conduct of the Chief Secretary is not under discussion.

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਅਲਾਉ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ । The conduct of the Chief Secretary is not under discussion. (I have been allowing whatever was being said against the Government. The conduct of the Chief Secretary is not under disscussion.)

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਕੰਡਕਟ ਦਾ ਇਕ ਆਸਪੈਕਟ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ । ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਫ਼ਾ 4 ਪੈਰਾ 1(3) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ :

"A cursory look at the balance-sheet of our socio-economic achievements will show that we are far behind our goal before we can claim to have uplifted the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes in the right sense." Further it has been mentioned in the same para that "the fact, however, remains that these communities have not, generally, been able to derive benefits of the socio-economic progress in the country to any appreciable extent, with the result that the gap between the scheduled and the non-scheduled classes, which was already fairly wide at the time of securing political freedom, has continued to become wider and wider during all these years.

ਆਜ਼ਾਦ ਜੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੁਆਇੰਟ ਆਊਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਪਾਵਰ ਹੈ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਉਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰੀਜਨ ਜਿਹੜ ਉੱਚੇ ਨਹੀਂ ਉਠ ਰਹੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰ ਹਨ । ਇਸ ਤੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾ ਲਗ ਗਈਆਂ । ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲਓ ਉਸ ਤੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਹਨ (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਸ ਦਿਓ ਕਿ ਕਿਸ ਰੂਲ ਥੱਲੇ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਮੋਸ਼ਨ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਨੰਬਤ ਦੋ ਜਨਾਬ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ 1970-71 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ੇਰੇ ਗੌਰ ਹੈ । ਮੈਂ ਜਨਾਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਥੱਲੇ ਹੈ । 1970-71 ਵਿਚ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ They all are under discussion ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਕਰਕੇ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਜੋ ਹਾਊਸ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । (I have not tried to defend any body. I am conducting the proceedings of the House according to the Rules of the Procedure.)

(ਇਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ (ਨਥਾਣਾ ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 1970-71 ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਘੜਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕ ਦਿਤਾ ਔਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਜੋ ਸਦਨ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪਰਗਟ ਕਰਨੇ ਹਨ ਇਹ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਤਕ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਖੀ ਹੈ ਉਹ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ

[ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ]
ਤਰਥੱਲੀ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਥੱਲੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਨ ਸੰਖਿਆ 1,37,91,060 ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀ 33,48,217 ਹੈ ਔਰ ਜਿਸ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 24% ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਅਰਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਗਰੀਬੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ 31 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਤਕ 7,58,613 ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕੇਵਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਿਣੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਔਸਤਨ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਿਲਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਜੋ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅੰਨ ਸੰਕਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ, ਤੇਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਖਾਦ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬਾਰਿਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਅੰਨ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਮੱਕੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 190 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਕਣਕ 150 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਚੀਨੀ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ, 13 ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਤਕ ਘੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦਾਲਾਂ ਦਾ ਰੇਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਹਾ, ਸੀਮਿੰਟ, ਕੋਇਲਾ, ਕਪੜਾ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਭੁੱਖਾ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ 241 ਸਫੇ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਕਲਾਸ ਵਨ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਨਾਂ ਲੈਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਕਲਾਸ ਵਨ ਦੇ 8,023 ਵਿਚੋਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਵਲ 31 ਹਨ। ਕਲਾਸ ਟੂ ਦੇ ਸਾਰੇ 4,408 ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਵਲ 134 ਹਨ। ਕਲਾਸ ਥਰੀ ਦੇ 1,26,341 ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੱਛੜੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ 12,431 ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਫੋਰਥ ਕਲਾਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ, ਟਾਈਮ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ

ਟਾਈਮ ਲੈਣਾ ਹੈ । ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਚਾਰ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਉ । (Gulshan Ji, the time at your disposal is very short. Master Chand Singh is also to speak for five minutes. Master Gurbanta Singh also wants to participate in the discussion. The Minister concerned is also to give reply to the discussion. Therefore, please wind up your speech within four or five minutes.)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਅੱਛਾ ਜੀ । ਮੈਂ ਚਾਰ ਪੰਜ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ । ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵਾਸਤੇ 25 ਫੀ ਸਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਐਲਾਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਹ ਕੀਤਾ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਤੋਂ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰੀਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਫਿਰ ਐਲਾਨ ਹੋਇਆ । ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਐਲਾਨ ਸਿਰਫ ਐਲਾਨ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਣ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇ । ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਕੋਈ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਤਨੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਨਹੀਂ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਗੰਦੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਅਨਿਆਇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਇਹ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਇਕ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਲੇਕਿਨ ਅਜੇ ਤਕ ਉਸ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਇਕ ਇਹ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 5 ਜੂਨ, 1973 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੇ ਉਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪਲਾਟ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Please resume your seat now)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ । (ਘੰਟੀ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੈਂਟ ਪਰਸੈਂਟ ਪਲਾਟ ਦੇ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਕਟਿੰਗ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤਕ 26% ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਨ । ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਭਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਿਤਨਾ ਧੱਕਾ ਅਤੇ ਅਨਿਆਇ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦਾ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਹਨ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆ ਕਟਿੰਗਜ਼ ਹਨ । ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘਵਾਲਾ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਲੰਡਕੇ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਆਈ ਹੈ । ਜੇ ਕਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿਆਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹੁਨ (ਘੰਟੀ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਦੋ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਹੀ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਸੁਝਾਓ ਹਨ :

ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਵੇਹਲਿਆਂ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਿਆ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸਿਖਿਆ ਲਈ 100 ਰੁਪਿਆ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਦੁਪਿਹਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਕਪੜੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਰਕਾਰ ਮੁਫਤ ਕਰਕੇ ਦੇਵੇ । ਉਦਯੋਗਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਰਕਾਰ ਲਗਾਵੇ ਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਖਪਤ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇ । ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ 40% ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਜੋ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਉਸ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਭਾ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਉਤੇ ਦੇ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਲਵੇ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । ਤੁਸੀਂ ਤਕਰੀਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਇਹ ਰੂਲਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ । (Please resume your seat. You cannot make a written speech. This is violation of the Rules.)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਮੈਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿਉ । ਮੇਰੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਦੇ । (Please send it to me, you cannot place any paper on the Table of the House without my permission.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਉਹ ਕਾਗਜ਼* ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ।)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਤਡਰ ਇਹ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਇਥੇ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਜਲਾਸ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਯੁਗ ਹੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਠੀਕ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (Yes, that era should dawn.)

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ (ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਡਿਬੇਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਡਿਬੇਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਦੇਣਗੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ 4, 5 ਮਿੰਟ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੈਣੇ ਹਨ । ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਤੌਖਲਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਇਹ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਉਤਨੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਂਕੜੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਅਸੀਂ 25% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਰਖੀ ਹੈ ਕਈ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿ ਸਿੱਧੀ ਰਿਕਰੂਟਮੈਂਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 25% ਤੋਂ ਵੀ ਟੱਪ ਗਈ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੁਣ ਤਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਤਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਕਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 60 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਇਥੇ ਵੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਤਨੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ 1963 ਵਿਚ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਲਾਮੀ ਰਾਹੀਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਲੇਕਿਨ ਇਥੇ ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਐਸੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਨਿਲਾਮੀ ਰੁਕ ਗਈ । (ਸ਼ੋਰ)

---

*The Speaker not having subsequently accorded the necessary permission, the paper was not treated as laid on the Table.

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇਨਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਿਕਮਾ ਐਸਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸਨ 25% ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ ?

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆ ਜਾਣ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਇਮ ਕਿਉਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 25% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ । ਕੀ ਉਹ ਸਵੀਪਰਜ਼ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ ?

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਕਲਾਸ 4 ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਭੰਗੀਆਂ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ । ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਜਾਣ ਮੈਂ ਵਿਖਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । (We cannot compel the Minister to give this information)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਦਸਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ? (ਸ਼ੋਰ)

ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ : ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਂ ਬੇਹਤਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੀਜਨ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ? (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਟਰੱਪਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ । ਤੁਸੀਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋ ਇਸ ਦਾ ਜਨਤਾ ਤੇ ਇੰਪਰੈਸ਼ਨ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ । (I have already requested the hon. Members that it does not look nice to interrupt the proceedings of the House. You are the representatives of the people, who do not carry good impression of such behaviour.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : ** ** ** (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Speaker : Please resume your seat. This is no point of ord.r.

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵੈਲਫੇਅਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਰੀਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਲਾਮੀ ਕਰ ਕੇ ਦਿਆਂਗੇ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦ ਦੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਹੈ ਕੀ ਇਕ ਇੰਚ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

SHORT ADJOURNMENT OF THE HOUSE

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੁਣ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਢਾਈ ਵਜੇ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਬੈਠਾਂਗੇ। (Now the House is adjourned till 2-30 P. M.)

1-30 P. M. | *(The Sabha then adjourned and re-assembled at 2-30 P. M.)*

DISCUSSION ON THE 20TH REPORT OF THE COMMISSIONER FOR SCHEDULED CASTES AND SCHEDULED TRIBES FOR THE YEAR 1970-71

(*Resumption*)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਦੋਂ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ! ਹੁਣ ਫਿਰ ਇਹ ਬੋਲਣਗੇ। (Master Gurbanta Singh Ji was on his legs when the House adjourned. Now he will resume his speech.)

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਈਏ ਔਰ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਤਕਸੀਮ ਕਰ ਦੇਈਏ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੜੇ ਹੋਏ।)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਅਜੇ ਤਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲਣ ਹੀ ਲਗੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਹੜਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ? (Chaudhri Sahib, what is your point of order; the hon Minister has just started to speak ?)

**Expunged as ordered by the Chair.

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਦੋ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਦਿਤੇ ਜਾਣ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਠੀਕ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਟਾਈਮ ਮਿਲੇਗਾ (Yes, you will also get the time.)

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰਫਤ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹੋ। ਜਿਹੜਾ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿਆਂਗੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਟੈਪ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਿਆ ਹੈ ਇਕ ਬੜਾ ਹੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਸਟੈਪ ਹੈ ਔਰ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਔਰ ਕੋਈ ਵੀ ਝਗੜਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸਰਕੂਲਰ ਹੋਵੇ, ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੋਣ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਦਾਖਲਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਔਰ ਬਿਲਕੁਲ ਅੱਛੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ। (ਥੰਪਿੰਗ) ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਬੜੀ ਹੀ ਅੱਛੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤੌਖਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅੱਗੇ ਜੋ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਿਕ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਲੇਕਿਨ ਅਗਾਂਹ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਰਿਆਇਤਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਔਰ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ। (ਥੰਪਿੰਗ) ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਲਾਟ ਵੀ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ 35% ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਘਟ ਹਨ। ਖੈਰ ਉਹ ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬਾ ਹੀ ਦੱਸਣਗੇ

ਕਿ ਕਿਤਨੇ ਕਿਤਨੇ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਔਰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲਾਅ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਲੜਕੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਕਰਜ਼ਾ ਬਗੈਰ ਸੂਦ ਦੇ ਦਿਵਾਇਆ ਕਰੀਏ ਤਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਸਕੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੇ ਬਚੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਔਰ ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਦਾ ਰੇਟ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀ ਹੱਦ 1800 ਰੁਪਈਏ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ 1800 ਰੁਪਈਏ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਜ਼ੀਫੇ ਮਿਲਣਗੇ ਉਹ ਹੱਦ ਵਧਾ ਕੇ 3600 ਰੁਪਈਏ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ 6000 ਰੁਪਈਏ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਹੁਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਨਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਜ਼ੀਫਾ ਮਿਲੇਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਦੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਇਨਕਮ ਨਹੀਂ ਵਧੀ ਉਥੇ 1800 ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਨਕਮ ਦਾ ਅਸੂਲ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੈ । ਅੱਜ ਕਲ ਚਪੜਾਸੀ ਦੀ ਵੀ ਸਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 1800 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਲਿਮਿਟ ਨੂੰ ਰੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੋਗੇ ?

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਫ਼ਾਇਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਪੀਚ ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ ਅਸੀਂ 6000 ਰੁਪਈਏ ਸਾਲਾਨਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ।......(ਵਿਘਨ)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ।

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ । (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੁਣੋ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਨਟਰੱਪਸ਼ਨ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਟਰੱਪਟ ਨਾ ਕਰੋ । (You please listen to the Minister patiently. This becomes a point of interruption, as you are speaking while seated in your seat. Do not interrupt in such a manner.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਪਏ ਪਏ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ ।....

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਐਂਡ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਲਈ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ । ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲਈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ? ਕੀ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ?

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲਾਹੁਲ ਸਪਿਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਸਨ ਔਰ ਫਿਰ ਵੰਡ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਲਾਕਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਇਸ ਲਈ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੱਤ ਅੱਠ ਲੱਖ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਹਨ । ਰਾਏ ਸਿੱਖ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਹੀ ਹਨ ।

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੱਸ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਕਾਂਗੜਾ ਪੰਜਾਬ ਪਾਸ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਰਿਆਇਤ ਸੀ ਪਰ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਨਹੀ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਸੋ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਇਹ ਹੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਦਿਤੇ ਜਾਣ । ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਲੱਖ 80 ਹਜ਼ਾਰ ਪਲਾਟ ਦੇ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ** ** **

Mr Speaker : This is no point of order. Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਉ ਕਿ ਮੈਂ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ।

Mr. Speaker : This is only an interruption. Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

**Expunged as ordered by the Chair.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬੜੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਟਰੱਪਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਦੀ ਇਹ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। (I am very sorry to remark that you are interrupting the Minister in this way. The hon. Members are not giving up this habit.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਇਨਚਾਰਜ ਨੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਇਨਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਲੈ ਲੈਣ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਸ ਖਤਮ ਹੀ ਕਰਨ ਲਗਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਅਨਟੱਚੇਬਿਲਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ....

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਹੈ ਜੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਚਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਦਿਨ ਹੈ....(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ। ** ** **। ਇਹ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਦਡਰਾਅ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਓ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। (It means you are not interested in listening to the views of the hon. Minister.)

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਅਨਟੱਚੇਬਿਲਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਬਾਈਕਾਟ ਤਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਗਰੀਬੀ ਔਰ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਕਰਕੇ। ਗਰੀਬੀ ਔਰ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਛੂਤ ਛਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਗਲੀ ਮੋਸ਼ਨ ਵੀ ਆਉਣੀ ਹੈ, ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਵਾਇੰਡ-ਅਪ ਕਰੋ। (The next Motion is also to be taken up. Master ji may please wind up so that next item may be taken up.)

**Expunged as ordered by the Chair.

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ। ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਈਕਾਟਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰਵਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵੀ ਹਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬੜਾ ਤੌਖਲਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਵੈਸਚਨ ਆਵਰ ਵਿਚ ਵੀ ਬੜਾ ਤੌਖਲਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਗਲਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕਲ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿ ਜਿਥੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਵ, ਕਿੰਨੀ ਹੀ ਵੱਡੀ ਹਸਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਸ ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿਚ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਏਗਾ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖ਼ੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈਜ਼ (ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ) **:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਡੇਢ੍ਹ ਘੰਟਾ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਵੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਫੂਡ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵ੍ਹੀਟ ਦੀ ਪਰਾਈਸ ਦਾ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : 15 ਮਿੰਟ ਤਾਂ ਸਰਲਾ ਪਰਾਸ਼ਰ ਜੀ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਣ। (Minister of State for Social Welfare, Miss Sarla Prasher is to speak for fifteen minutes. So it would be proper if she replies to the debate now.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬਜ਼ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਵਿਮੁਕਤ ਜਾਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਮੀਨਲ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਤਾਦਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਏ ਸਿਖ, ਸੈਂਸੀ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਪਿਛੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਉਚੇਚੇ ਸਟੈਪ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਿਹੜੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਖੜੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਠੀਕ ਚਲੇਗਾ। ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਚੋਪੜਾ ਨੂੰ 5 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 5 ਮਿੰਟ ਦੇ ਹਿਸਾਬ

ਨਾਲ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (I would request the hon. Members, who have risen to speak to let the hon. Minister give the reply to the debate. Only then the business of the House can be regulated. Both Master Chand Singh and Chaudhri Sunder Singh will be allowed to speak for five minutes each.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਆਨ-ਏ-ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਚੋਪੜਾ ਜੀ ਅਤੇ ਚੌਧਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਟਾਇਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਦੇਵੋ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਿਲਾਂਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕਲੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (Master Chand Singh is the only Member from his Party and he should be given time to speak.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਹੀਂ ਜੀ। ਸਰਲਾ ਜੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ। (No. Miss Sarla Prasher will give reply to the debate.)

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੱਕੇਰੀਆਂ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੋ, ਬੈਠ ਜਾਵੋ ਜੀ। (This is no point of order. Please, don't waste the time of the House. Please resume your seat.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰ ਪੁਰ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਬੜੀ ਅਹਿਮ ਬਹਿਸ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਫ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 27 ਸਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨਿੱਘਰਦੀ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰੀਜਨ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਮਾੜੇ ਬਣੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹਨ, ਇਕਨੌਮੀਕਲੀ ਵੀ, ਸੋਸ਼ਲੀ ਵੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਿਛੇ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੋ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ.... ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਪੁਆਇੰਟਸ ਤੇ ਹੀ ਬੋਲਣ। (I would ask Masterji to refer to the relevant points only.)

**Expunged as ordered by the Chair.

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਵਗਾਰ ਚਲਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 5 ਰੁਪਏ ਸੈਂਕੜਾ ਦਾ ਵਿਆਜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚੇ, ਬੱਚੀਆਂ ਜਿਹੜੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵਗਾਰ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉੱਚੇ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ਲੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਕੜਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਾਈਨੈਂਸ਼ਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਜਨ ਵਿਚਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਆਜ ਨਾ ਲਗੇ ਅਤੇ 3000 ਦਾ ਫਾਰਮ ਭਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਿਨਾ ਵਿਆਜ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਫਾਰਮ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ 3200 ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ 3500 ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਆਜ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਅਮਾਊਂਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਤਨੀ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਹੁਣ ਮੈਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਰੂੜੀ ਪਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਮਾਲ ਪਸ਼ੂ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੀ ਹਰੀਜਨ ਸੌਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ । ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਪੱਕੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ । ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸਿੰਗ ਸਕੀਮ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1970-71 ਵਿਚ 0.40 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ । ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਕਿੰਨਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਵੀ ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ । ਕੇਰਾਲਾ ਵਿਚ 3.02 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 1 ਲੱਖ 68 ਹਜ਼ਾਰ, ਆਂਧਰਾ ਵਿਚ 2 ਲੱਖ 50 ਹਜ਼ਾਰ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ** ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ (This is no point of order.)

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ** ** **

Mr. Speaker : This is po point of order. ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਹਾਊਸ ਦੇ ਡੈਕੋਰਮ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਸਕਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । (This is no point of order. I would

**Expunged as ordered by the Chair.

request the Minister concerned to maintain the decorum of the House. He should be attentive as the Report of the Commissioner for Scheduled Castes and Scheduled Tribes is being discussed.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਬੜਾ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵਾਇੰਡ-ਅਪ ਕਰੋ ਜੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (Your time is over. Wind up your speech now.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 25% ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਲਾਗੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ। ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਹੈ ਜਿਥੇ 450 ਕਲਰਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 90 ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ 15 ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ 25% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਆਫ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਹੈ। ਰਾਏ ਸਿਖ ਵੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਪੁਆਇੰਸ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦਿਉ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦੇ ਦਿਉ। (ਵਿਘਨ)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। He is obstructing the proceedings of the House. (Whatever is being said by the hon. Member, Master Chand Singh, should not be recorded. He is obstructing the proceedings of the House.)

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਨਰੋਟ ਮਹਿਰਾ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇਸ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਚਾਰਮ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਅਖੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਪੁਆਇੰਟਸ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰਖਾਂਗਾ। ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮੁਤਅਲਕ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ

**Not recorded as ordered by the Chair.

[ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ]

ਹਨ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਦਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਇਸ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪਛੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕਸੂਰ ਕਿਸਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੰਦਰਾਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ, ਜਿਹੜਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਉਸ ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ ਕਿਤਨੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਉਹ ਪੇਜ 3 ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ।

"To sum up, unless radical measures are taken on priority basis, and all out efforts made in the right directions, for proper development of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes, the problem may assume the form of a crisis. To check that situation, the foremost and the most important requirement is to bring about a change in the thinking of all concerned, both at governmental and the people's level. What should be the right thinking for this purose, cannot be explained better than in the words of the Prime Minister, Shrimati Indira Gandhi herself. She says :—

> "As in family, the parents look upon their children with equal affection but a sick child gets additional attention, similarly, in the society the weaker sections have to be nursed by giving some preferential treatment and the privileged sections should make sacrifices willingly for the welfare of the have nots. All sections of people including the intelligentsia, youth and women should work to this end."

"The frequent occurrences of harassment and atrocities on these people clearly indicate the unresolved social tensions and the sickening state of our social order. The efforts made by the Government since Independence to help these communities to better their standards, for their proper integration with the mainstream of society have not met with due success. The welfare measures undertaken during the various Five Year Plans have also not made the desired impact on them and they continue to suffer from poverty and social degradation."

ਇਹ ਗੱਲ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਜੋ ਪੂਰਾ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਆਪ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸਾਫ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛੂਤ ਛਾਤ ਦੀ ਵਜਾਹ ਨਾਲ 1100 ਆਦਮੀ ਮਰਿਆ, ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਖਰਾਬ ਕਰਦੀ ਹੈ ਆਖਿਰ ਉਸ ਦਾ ਹਲ ਕੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਦੇ ਜੋ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਪਾਈਏ ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ 3625 ਹਨ। Scheduled Castes 495 and Scheduled Tribes 244, thus they are about one out of five of the whole strength of M.L.A.s of India. If they are helpless who will get their rights for them. ਇਹ ਕੋਈ ਇਕੱਲੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਉਸ ਦੀਂ ਬਰਕਤ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੁਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਨੇ ਬੜੀ ਤਾਕਤ ਇਹਨਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਕਤ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਰਹਿਣ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਦੀ ਯੂਨਿਟੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਚਲ ਹੀ ਤਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਲੈਂਡ

ਰੀਫਾਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੈਂਡ ਰੀਫਾਰਮ ਹੁੰਦੀ ਕੀ ਹੈ । ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਇਕ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਮੁਲਕ ਹੈ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਨਹੀਂ, ਲੈਂਡ ਰੀਫਾਰਮ ਏਥੇ ਨਿਕੰਮੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਲੈਂਡ ਰੀਫਾਰਮ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁਲਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਟੇਟ ਜਾਣਕੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਿੰਦੂ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਇਹੋ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕਰਾਂ । ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :—

> I do not want to be re-born but if I have to be re-born I should be born as untouchable, so that I may share the serious suffering inflicted upon them.

ਸਵਾਮੀ ਰਾਮਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਰਮ ਹੰਸ ਦੇਵਾ ਸਵਾਮੀ ਵਵੇਕਾਨੰਦ ਕਾ ਗੁਰੂ ਥਾ ਵੋਹ ਰਾਤ ਕੋ ਅਪਨੇ ਬਾਬੂ ਸੇ ਸਵੀਪਰ ਕੇ ਘਰ ਜਾ ਕਰ ਉਸ ਕਾ ਘਰ ਸਾਫ ਕਰਤਾ ਥਾ ਵਹਾਂ ਸੇ ਉਸ ਕੋ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮਿਲੀ ਥੀ ।

ਜਹਾਂ ਤਕ ਲੈਂਡ ਰੀਫਾਰਮਜ਼ ਕਾ ਤੁਅੱਲਿਕ ਹੈ, ਵੋਹ ਤੋ ਸਿਰਫ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਜੰਮੂ ਔਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੇਂ ਕੀ ਹੈ । ਬਿਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲੈਂਡਲੈਸ ਟੈਨੈਂਟਸ ਕੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦੀ ਹੈ । ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਕੇ ਮਰਨੇ ਕੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁੱਛ ਨਾ ਥੀ । ਕਿਦਵਈ ਮਰਾ ਤੋ ਬੱਚੋਂ ਕੇ ਲੀਏ ਕੁੱਛ ਨਾ ਛੋੜਾ । ਬੰਦੋਦਕਰ ਮਰੇ ਤੋਂ ਕਰੋੜੋਂ ਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਛੋੜ ਗਏ । ਹਿੰਦੂ ਔਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਮੇਂ ਬੇਸ਼ਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ । ਇਨਕਾ ਬੇਸ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਪਰ ਮਬਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਯੇਹ ਕਿਆ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਲਾਏਂਗੇ ? ਯੇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਤੇ । ਮੈਂ ਕਹਿਤਾ ਹੂੰ ਕਿ—

No man gets his rights by request. Rights are wrested from unwilling hands.

ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਸਿਧੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਲਉ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ, ਉਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ।

ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੋ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦਸ ਦੇਣ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ । ਵਜ਼ੀਰੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ । ਦੋ ਭਾਈ ਮੇਰੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਆਚਾਰਿਆ ਜੀ ਇਥੇ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਬੋਲੇ ਹਨ, ਇਹ ਹੁਣ ਬੋਲਣ ਲਗੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਲੜੇ ਹੋਏ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ । ਜੇ ਇਹ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਹਾਂਗਾ । ਤੁਸੀਂ ਤਕੜੇ ਰਹੋ । ਕਈ ਮਨਿਸਟਰ ਬੜੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ, ਮੈਂ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਲੈਂਡ ਰੀਫਾਰਮਜ਼ ਤੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਿਖ ਧਰਮ ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਸੇਫਟੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬੈਠੋ । (Please resume your seat.)

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਕੜੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਤਕੜੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅੱਛਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਾਂ ।

I seek God in the poor and it is for my salvation that I go to them and worship them. The poor and miserable are for our salvation.

ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਪਰ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਕੰਮ ਚੰਗੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬੈਠੋ । (Please resume your seat.)

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ । ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਕਰੋ। ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਚੰਬੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਏ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ । ਜਿਹੜਾ ਗਰੀਬ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਉਹਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗਾ । (ਵਿਘਨ) ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਸਾਫ ਹੈ ਤਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ । ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਆਹ ਮਾਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹਾਂ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੋਕੇਰੀਆਂ (ਜਲਾਲਾਬਾਦ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ., ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਏ ਸਿਖ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜ ਤਕ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਰਾਏ ਸਿਖ 15 ਲਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਨ ਔਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਬੰਦ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਥਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ । ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਸੀ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਉਦੋਂ ਐਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਥਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਮੁਆਫ ਹੋ ਗਈਆਂ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਛੜਾਪਨ, ਤਾਲੀਮ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਇਹ ਗਲਾਂ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਰਹੀਆਂ । ਇਸੇ ਗਲ ਤੋਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਉ ਕਿ ਰਾਏ ਸਿਖ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ । ਜੇ ਛੋਟੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਤੇ ਹੋਣਗੇ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹੀ ਮਾਸਟਰ ਜਾਂ ਪਟਵਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਹੋਣ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜ ਤਕ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਜਾਂ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਨਹੀਂ ਲਗਾ । ਇਹ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨ ਭਰਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟਾਂ ਤੇ ਜਾਣ ਲਗ ਪਏ ਹਨ । ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਹੈ, 26 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਛੜਾਪਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਸਟਰ

ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ । ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰਤਾ ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਐਡੀ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ । ਇਹ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਏ ਸਿਖ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬਜ਼ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਏ ਸਿਖ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜੱਟ ਸ਼ੂਦਰ ਹਨ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਰਦਾਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਬੈਂਚਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ .. (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਇਸ਼ੂ ਦੇ ਉਤੇ ਸਰਦਾਰ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਨੇ ਗਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਕੇ ਪੂਰੇ ਪੂਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਕ ਦਿਆਂਗਾ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦ ਸਾਡੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ । (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਵਾਈਂਡ ਅਪ ਕਰੋ । (Please wind up.)

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਘਟੋ ਘਟ 10-12 ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣਕੇ ਆਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂ ਤਕ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਘਾਹ ਖੋਤਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਿਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਧੰਨਪੁਰੇ ਵਿਚ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਝੁੱਗੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗ ਲਾ ਦਿਤੀ । (ਘੰਟੀ) ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮੰਗੇਰਵਾਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੋਇਆ । (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ । (Please resume your seat.)

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਡਿਪੋ ਤੇ ਇਕ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਰ ਜੋ ਕਿ ਹਰੀਜਨ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਚੂਹੜਾ ਅਤੇ ਚਮਿਆਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਇਸ ਤੇ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (ਘੰਟੀ) ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ (ਕੁਮਾਰੀ ਸਰਲਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਬਜੈਕਟ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟਿਕ ਪੈਟਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਚੈਲੰਜ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਇਸ ਪਛੜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਈਫ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਨੂੰ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਸ ਅੰਗ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਵੱਜੋ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਬੜੀ ਸੀਰੀਅਸਨੈਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਸਪਲਾਇਟੇਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਹੁਣ ਤੱਕ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰੀਜਨ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਬਣ ਸਕਣ ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਤੇ ਉਹ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਰਿਹੈਬਿਲੀਟੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ, ਪੰਚਾਇਤ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਪਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੰਕੜੇ ਪੁੱਛਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁਛ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਔਰ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰੀ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾ ਲੈਣਾ। ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਹੋਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗਣੀ ਹੈ ਉਹ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਗਰਾਂਟ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਰੱਖੀ ਹੈ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਇਸ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ

ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਔਰ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਹ ਰਕਮ ਜਿਸ ਦੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਗਰੀਬ ਲੈ ਸਕੇਗਾ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਫੈਮਿਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਔਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜਾ ਖੂਹ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਵੱਖਰੀ ਗਰਾਂਟ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਜ਼ਮੀਨ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬੇਇੰਤਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ । ਅਗਰ ਉਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਸੋਚਣੇ ਪੈਣਗੇ । ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੀ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 1 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਬਗੈਰ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ 7% ਵਿਆਜ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਕੋਈ ਲਿਮਿਟ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਮਿਟ ਲਗਾਈ ਹੈ । ਔਰ ਲਿਮਿਟ ਲਗਾ ਕੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ 4% ਵਿਆਜ ਹੋਵੇਗਾ । 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ 5% ਵਿਆਜ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਉਤੇ 6% ਵਿਆਜ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 9% ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਸੀ । ਹੁਣ ਅਗਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਬੈਕਵਰਡ ਨੂੰ ਰਿਹੈਬਿਲੀਟੇਟ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੈਕਨੀਕਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਣਗੇ । ਕੰਪ੍ਰੀਟਿਵ ਫੀਲਡ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਟੈਕਨੀਕਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਜ਼ੀਫੇ ਰੱਖੇ ਹਨ । ਜਦ ਉਹ ਟੈਕਨੀਕਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ, ਆਦਿ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਫਾਲੋ ਅੱਪ ਐਕਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਅਸੀਂ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇ, ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਿਹਲੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਔਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਟੈਕਨੀਕਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵਿਹਲੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਲੋਨ ਦੇ ਕੇ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸਟੈਬਲਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਦਦ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਅ-ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਦੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲ ਸਕੀਮ ਹੈ । ਇਹ ਐਨਵਾਇਰਮੈਂਟਲ ਸਕੀਮ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਇਹ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਦਮ ਹੈ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਕੀਮ 1972-73 ਵਿਚ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ 47.50 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । 1973-74 ਦੇ ਵਿਚ ਫਿਰ ਇਹ ਰੁਪਿਆ 50 ਲੱਖ ਕਰ ਦਿਤਾ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ]

ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ 1974-75 ਵਿਚ 93 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਰਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਹਰੀਜਨ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਸਾਰੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦਿਤੇ ਜਾ ਸਕਣ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਗਲੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਉਹ ਚੰਗਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖੀ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਔਰ ਇੰਡਸਟਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਦ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰੀ-ਮੈਟਰਿਕ ਜਿਹੜੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵਖਰਾ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਟਾਈਪਿੰਡ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਡੀਕਲ, ਇੰਜੀਨੀਰਿੰਗ ਔਰ ਹੋਰ ਹਾਇਰ ਟੈਕਨੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ 3,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਰੀ ਇਨਟਰੈਸਟ ਲੋਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਸਕਣ ਅਤੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਲਗ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਾਜ ਤੇ ਲਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। (ਥੰਪਿੰਗ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: 5 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰ ਦਿਉ ਜੀ। (ਵਿਘਨ) (Please wind up within five minutes.) (*interruption*)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ: ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਪੂਰੀ ਤਵੱਜੋ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਥੁੜ ਨਾ ਰਹੇ। ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਨਸੈਨਟਿਵ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਨਸੈਨਟਿਵ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕਣ। (ਥੰਪਿੰਗ)

ਇਕ ਚੀਜ਼, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਹੋਰ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਠੀਕ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਸੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਔਰ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੈਲਫ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਦੂਸਰੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ

ਇਕ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਸਕੀਮ ਹੈ । ਇਹ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬਲਕਿ ਦੂਸਰੇ ਵਰਗ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਜੋ ਲੋਕ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਤ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker: Order, order please.

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ: ਇਕ ਚੀਜ਼, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸਿੰਗ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ । ਹਾਊਸਿੰਗ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਲਾਟ ਦਿਤੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੀ ਜਾਂ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਖੀ ਗਈ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਕਈ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਹੈ ਇਸ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ 10% ਪਲਾਟ ਹਨ ਜੋ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹਨ ਔਰ ਮਿਊਨਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਔਰ ਇਮਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਪਲਾਟ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ 10% ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਰਿਜ਼ਰਵ ਰਖੇ ਜਾਣ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਬੈਕਵਰਡ ਲੋਕ ਜੋ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰਖਿਆ ਹੈ ।

ਇਕ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ । ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 20% ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ 25% ਡਾਇਰੈਕਟ ਰਿਕਰੂਟਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਔਰ 20% ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ, ਉਹ ਇਨ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਕਲਾਸ ਵਨ ਅਤੇ ਟੂ ਦੇ ਵਿਚ ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਔਰ ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਲਾਈਨਜ਼ ਤੇ 10% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 14 ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਕ ਹੋਰ ਅਸ਼ੰਕਾ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਇਮਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਅਸ਼ੰਕਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਦਸਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇਨ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਜੋ ਕੇਸ ਹੈ ਉਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਆਫਿਸ ਨੇ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸੈਕਟਰੀ, ਵੈਲਫੇਅਰ ਆਫ਼ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਕਨਸਲਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ । ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੂਪ ਹੋਲਜ਼ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜਾਂ ਅਸ਼ੰਕੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਥੰਪਿੰਗ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਖ਼ਿਰ ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਬਹਿਸ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ । ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਚੈਪਟਰ ਵਿਚ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਸ ਰਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ]

ਰਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਮਪਲੀਮੈਨਟੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੰਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ—

'General lack of sense of urgency on the part of those responsible for the implementation of the schemes.'

ਇਹ ਅਰਜੈਂਸੀ ਅਸੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਈਏ ਔਰ ਸੈਨਸ ਆਫ ਸਪਿਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ ।ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ–

'lack of people's participation in the implementation of the schemes'.

ਸੋ ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਾਂਗੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਇਹ ਜੋ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਟ ਪਰਸੈਂਟ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਦੀ, ਇਮਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਨ ਦੀ ਔਰ ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਵਰਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ, ਤੁਹਾਡੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ....(ਵਿਘਨ) ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਮੁਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਜਾਣਨਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਇਕੁਵੇਲਿਟੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਜੋ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਫਿਰਕਾਦਾਰੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ? (ਥੰਪਿੰਗ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੁਛਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਸਨ....)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਲੈਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੋਈ ਕੁਐਸਚਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ । (I request the hon. Members to resume their seats and let the hon. Minister proceed with the reply. The Minister concerned is supposed to give the reply and not the hon. Members.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੰਗੀ ਹੈ ਇਹ ਦਰਅਸਲ ਜਦ ਤਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੋਚਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗਾ ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲੀਡ ਲੈਣ, ਮੇਰਾ ਮਹਿਕਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗਾ। (ਵਿਘਨ)।

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਨਾਲ ਹੋਈ 1 ਅਪਰੈਲ, 1973 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਹਨ....(ਵਿਘਨ)।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ, ਇਹ ਕੋਈ ਕੁਅਸਚਨ ਆਵਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਦ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਰੂਲਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋ (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (Gulshan Ji, it is not the question hour. You start reading whenever you like. You had been a Member of the Parliament and you are well versed with the rules of the House. (*Interruption*) Please resume your seat.)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਗੇ ਗੌਰਮੈਂਟ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ ਜਾ ਨਹੀਂ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਫ਼ਰਦ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 25% ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਇਹ 25% ਕਦੋਂ ਤਕ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ?

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੇ ਹੁਣੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਮਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਆਫ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇਨ ਪਰੋਮੋਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਦੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦੇਣ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕਿਤੇ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਦੀ ਬ੍ਰਾਂਚ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਏਗੀ ?

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਜਿਹੜੀਆਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪਿਲੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਕੀ ਚੰਗੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇਗੀ ? (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਇਥੇ ਡਿਸਕਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਿਹੜੀ ਡਿਸਕਸ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨੀ ਇੰਪਲੀ— ਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ ?

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੜਕੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਰਸੈਂਟੇਜ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ 68 ਪ੍ਰਤਿ- ਸ਼ਤ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ 5 ਸੀਟਾਂ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ ?

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਧੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਦੀ ਕਲੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਮਹਿਕਮਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਲੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੈਕਟਰੀ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਹਿਲੋਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਇਨ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਟੋਟਲੀ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਆਫ਼ਿਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਦੀ ਕੰਨਸਲਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕਰੇਗਾ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੌਰਮੈਂਟ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ਼ ਬਿਜ਼ਨਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸੈਕਟਰੀ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਫਾਈਨਲ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਔਰ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਫੈਸਲਾ ਚੀਫ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਬਾਈਂਡਿੰਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਸੈਕਟਰੀ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਬਾਈਂਡਿੰਗ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ : ਕੰਨਸਲਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਇੰਪਲੀ- ਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸੈਕਟਰੀ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਵੀ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ 5,500 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਮੰਨ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਸਰੀ ਗਲ ਜਿਹੜੀ ਸੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸੀ ਹੈ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਪਰਟੀਕੁਲਰ ਕੇਸ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਦੇਣ ਮੈਂ ਵੇਖ ਲਵਾਂਗੀ ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੋਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਫ਼ਾਰਮੈਲਟੀਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਪਲੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਖਰੀ ਗਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਿਮੁਕਤ ਜਾਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਰਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੇਖ ਲਵਾਂਗੇ ਕਿ ਅਗਰ ਰਾਏ ਸਿਖ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਵਿਚ ਇੰਨਕਲੂਡ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਨਸੈਸ਼ਨ ਮਿਲੇਗਾ। ਜੋ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਮੁਕਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕੰਨਸੈਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ।

MOTION UNDER RULE 77

Sardar Parkash Singh Badal (Giddarbaha) : Sir, I beg to move—

> That the situation created by shortage and mal-distribution of diesel, fertilizers etc. in the State be taken into consideration

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਡੀਜ਼ਲ ਔਰ ਫ਼ਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲੀ ਇਥੇ ਬਹਿਸ ਰਖੀ ਹੈ .... (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੇਵਲ ਚਾਰ ਸਪੀਕਰ ਬੋਲਣਗੇ, ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (Only four speakers will be allowed to take part in the debate. Half an hour has been allotted to the hon Minister concerned to give reply to the debate.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਾਡੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣਗੇ ਜੀ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਫ਼ਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਇਕ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਮਿੰਟ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਰਖਿਆ ਹੈ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ । ਮੈਂ ਲੀਡਰਜ਼ ਆਫ ਦੀ ਪਾਰਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਤਿੰਨੇ ਬੋਲਣਗੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਗਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । (Then 7½ minutes shall be given to each of your party Members. One and a half hour has been allotted for this discussion. I would submit to the party leaders that all the three movers of the motion shall take part in the discussion and if any other hon. Member wants to take part in the debate his name may please be sent to me.)

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤੇ ਸਿਰਫ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਬਹਿਸ ਹੋਣੀ ਹੈ । ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਲੈਣਾ ਹੈ । ਇਕ ਘੰਟਾ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਜ਼ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Please resume your seat.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫੂਡ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਜਾਣਾ ਸੀ । ਇਹ ਆਲਰੇਡੀ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੰਟਰੈਸਟ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਰੀਫ ਕਰਨਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋ-ਦਿਨ ਮੀਟਿੰਗਜ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਬਾਰੇ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਟੇਕ ਅਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। (ਸ਼ੋਰ (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਇਕਾਨਮੀ ਤੇ ਬੜਾ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਡੀਜ਼ਲ ਜਿਥੇ ਖੇਤ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਉਥੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਪਹੁੰਚਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਜੋ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਲਵ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਿਤਨੇ ਕਦਮ ਚੁਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚੁਕੇ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਪੂਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ। ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਵਰਲਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਾਈਂਟਿਸਟ, ਡਾਕਟਰ ਬਾਰਲੋਗ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੂਡ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਦੀ ਅਸੈਸਮੇਂਟ ਵਾਸਤੇ ਆਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵੀ ਥੋੜੇ ਦਿਨ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਇੰਨਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂਬਰਜ਼ ਲਾਬੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਗਲ ਕਰ ਲੈਣ। (Members may exchange their views in the lobbies.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਟਾਈਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਦਾ ਵੀ ਡੀਜ਼ਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਡੀਜ਼ਲ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। (They refresh themselves by talking.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਡੀਜ਼ਲ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ 1 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ :

> "If the situation continues for another 10 days more then a million tons of wheat will be lost. Wheat plants are dying out in Punjab because farmers do not have diesel oil to run tubewells. He described the situation as tragic. Many of the farmers held on to their positions in the line for five or 6 days."

ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੂਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਬੜੀ ਠੀਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਭਰਾ ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਕਣਕ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਵਕਤ ਪਾਣੀ ਨਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ

ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 33 ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਤ ਘਾਟਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਫਾ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ 6 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਓ ਕਿ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਰੀਂ ਬਾਹਰੋਂ ਅਨਾਜ ਮੰਗਵਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰੀ ਵੀ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸਮਸਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਧੱਕਾ ਲੱਗਣਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦਾ ਕਹਿਰ ਪੈ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਵੀ ਬਰੇਕ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਚ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਕਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਡੀਜ਼ਲ ਇੰਜਣ ਜਿਹੜੇ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਟ ਕਾਰਣ ਟੈਲੀਫੋਨਾਂ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਵੀ ਕਟ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸਿਸਟਮ ਸਾਰਾ ਦਰਹਮ ਬਰਹਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਲਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕੀ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟਰੱਕ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਸਿਚੁਏਸ਼ਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੀਜ਼ੈਂਟਰੀ ਦੀ ਸੋਨੇ ਵਰਗੀ ਫਸਲ ਅੱਜ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸਿਵਾਏ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਨ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁਕਣ ਦੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨ, ਉਹ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਲੈਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ (ਸ਼ੋਰ) ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਡੀਜ਼ਲ ਲੈਣ ਲਈ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫ਼ਾਇਨਾਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗਲ ਕਹੀ ਸੀ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਵਿਚ ਕਿ ਇਹ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ ਪੂਰਾ ਮਿਲੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਟਾਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਕਹਾਉਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਕਿਉਂ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੋਟਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀ ਲਾਬੀ ਹੈ ਉਹ ਬੜੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦਿਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਫਸਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੰਪਨੀਆਂ ਜੋ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੋਕਲ ਆਫੀਸਰ ਭੇਜੇ, ਉਸ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਫਸਰ ਭੇਜੇ; ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਪਾਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਡੀਜ਼ਲ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਸਕਣ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਅੰਡਰ-ਸੈਕਟਰੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੈਕਟਰੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੈਕਟਰੀ ਲੈਵਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਮਿਲੇ। ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ ਰੀਜ਼ਨਿੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਤਕੜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਥਰੈਟ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਲੜ ਸਕਣ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹਲ ਹੋਵੇ । ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਹੀ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕਿਤਨੀ ਕੰਜ਼ਮਪਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਸਟੇਟ ਦੀ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਕੰਜ਼ਮਪਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੋਟਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਵਿਚ ਬੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਬੜਾ ਮਿਹਨਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਮਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ੇਵਰਾਤ ਗਹਿਣੇ ਰਖ ਕੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ । ਜਿਤਨੀ ਕੰਜ਼ਮਪਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਤਨਾ ਸਾਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਜ਼ਮਪਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਮਿਲੇ । ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਕਰਨ ਲਗਿਆਂ ਫਿਗਰਜ਼ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਵੱਧ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਹੋਈ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਫੈਕਟਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਹੈ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਫਿਗਰਜ਼ ਕਿਥੋਂ ਲੈਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਗਰਜ਼ ਨਾਲ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ ......।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤ ਸਪਲਾਈ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਇੱਕ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਇਥੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਕੀ ਇਹ ਉਦੋਂ ਗਲਤ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ । ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੇਲੇ ਇਤਨੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿੰਨੀ ਸਾਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਰਸੀਵ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਸ਼ੋਰ) ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ 20 ਤੋਂ 28 ਫਰਵਰੀ ਤਕ ਜਦ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿੰਨਾ ਡੀਜ਼ਲ ਰਸੀਵ ਕੀਤਾ ਕੀ ਉਹ ਨੋਮੀਨਲ ਸੀ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਹਾਂਗਾ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਜਿਹੜੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਇਹ ਅੱਧੀ ਬੰਦ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਇਹ ਡੀਜ਼ਲ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਚਲਾ ਸਕੇ ।

ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਹਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿਸਟਰੀ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਰਲਡ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਵਰਲਡ ਫਿਨੋਮਨਾ ਹੈ। ਪਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਜ਼ਿਮੇ-ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਰੂਡ ਆਇਲ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ

ਕਈ ਦੇਸ਼ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਿ ਇਹ ਕਰੂਡ ਆਇਲ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕਰੂਡ ਆਇਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਇਤਨੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਟੋਟਲ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ 7 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਇਥੇ 22 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਦੀ ਰਿਕੁਆਇਰਮੈਂਟ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੋ ਪਲੈਨਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਰਿਸੋਰਸਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਉਹ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕੇ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਔਫ ਸ਼ੋਰ ਆਇਲ ਡਰਿਲਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ । ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਆਕੇ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਡਰਿਲਿੰਗ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਅਗਰ ਸਾਡੀ ਡਰਿਲਿੰਗ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਿਤਨੀ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਤਨੀ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ । ਜਿਤਨਾ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਦੂਜਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਝਾਓ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਬੈਰਿਅਰਜ਼ ਹਨ ਉਥੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਦਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਬਲੈਕ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਤਨੀ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰਿਆਣੇ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਪੈਟ੍ਰੋਲ ਪੰਪ ਤੇ ਗਏ ਸੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ 2 ਮੀਲ ਲੰਬੀ ਲਾਇਨ ਲਗੀ ਹੋਈ ਸੀ । (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਬੈਰਿਅਰਜ਼ ਦੀ ਗਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰ ਠੀਕ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਕੁਰਪਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ । (Dr. Sahib, you cannot read newspaper in the House.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫੂਡ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੈ ਆਏ ਸਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਵਿਖਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਆਉਣ।

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਕੱਲ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈ ਆਉਣ ਤਾਕਿ ਉਹ ਆਪ ਆ ਕੇ ਇਥੇ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਡੀ ਕੁਝ ਮਦਦ ਕਰਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਤਨੀ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਕੋਲ ਉਹ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ । 2 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਖਾਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਨਾਇਟਰੋਜਨ ਦੀ ਖਾਦ ਇਥੇ ਹੁਣ ਪੁਜੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਤੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕਨਜ਼ਮਪਸ਼ਨ ਪਰ ਹੈਕਟਰ ਹੈ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਖਾਦ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਹੋ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਬੁਰੇ ਲਵਜ਼ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਲਗਣਗੇ । ਇਥੇ ਖੋਤੇ ਔਰ ਘੋੜੇ ਇਕੋ ਭਾ ਦੇ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਤਨੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਤਨੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਪਰ ਇਥੇ 3 ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਖਾਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਵੰਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਸੂਬਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਲ ਵੀ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਦ ਦੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਖਾਦ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 100 ਰੁਪਏ ਬੋਰੀ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਖਾਦ ਵੇਚਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜ਼ਾਤੀ ਨਾਲਜ ਦੀ ਬਿਨਾ ਤੇ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੱਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਖਾਦ ਦਾ 1/3 ਹਿੱਸਾ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਔਰ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ । ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਮਸਲਾ ਪਹਿਲੇ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆ ਚੁਕਾ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛੇ ਸੀ. ਪੀ. ਐਸ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੌੜ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਖਾਦ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਅਡਲਟਰੇਟਿਡ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸਦਾ ਰੀਜ਼ਲਟ ਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਉਹ ਰੀਜ਼ਲਟ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ । ਉਸ ਰੀਜ਼ਲਟ ਵਿਚ ਕਲੀਅਰਲੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਅਡੱਲਟਰੇਟਿਡ ਹਨ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਅਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਲਡ ਕਰਦੀ ਹੈ । (ਸ਼ੇਮ) ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ ਦਾ ਕੇਸ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ । ਉਥੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ

ਮਿਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਰਕਿਟ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਜਾਹਲੀ ਖਾਦ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਘੱਟ ਹੀ ਇਮਾਨਦਾਰ ਔਰ ਮੇਹਨਤੀ ਅਫਸਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਔਰ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਭੇਜ ਕੇ ਛਾਪਾ ਮਰਵਾਇਆ ਔਰ ਖਾਦ ਫੜੀ ਗਈ, ਉਥੇ ਛਿਲਕਾ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਔਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਹਲੀ ਖਾਦ ਬਣਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਉਸ ਬੰਦੇ ਵਲੋਂ ਉਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਤਨਾ ਪਰੈਸ਼ਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪਰਾਈਟ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੀਲਡ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਥੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ, ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਕੁਰੱਪਟ ਅਫਸਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨਾਲ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਔਰ ਬਿਜਲ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। 12 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ 12 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਤਕ ਪੰਜ ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਟਰੀਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਬਗੈਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਲੋਨ ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਧਰੋਹ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੰਪਲੀਟਲੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੇਫਗਾਰਡ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ (ਥੰਪਿਗ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ, ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ, ਖਾਦ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਔਰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। (ਥੰਪਿੰਗ)

Mr. Speaker : Motion moved :—

That the situation created by shortage and mal distribution of diesel, fertilizers etc. in the State be taken into consideration.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਨੂਰ ਮਹਿਲ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਮਸਲਾ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤ, ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ 70/80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪੰਜਾਬੀ ਆਬਾਦੀ ਬੇਚੈਨ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਲੋਕ ਡੀਜ਼ਲ ਵਲ ਆਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰੁਸਤ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦਾ ਲੈਵਲ **ਘੱਟ** ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਬਿਜਲੀ

[ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ]

ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਔਰ ਉਸ ਨੇ ਡੀਜ਼ਲ ਪੰਪਿਗ-ਸੈਟ ਖਰੀਦੇ । ਡਿਵੈਲਪਿੰਗ ਅਕਾਨਿਮੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਟਰੈਕਟਰ ਖਰੀਦੇ । ਇਨਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡੀਜ਼ਲ ਵਾਲੀ ਸਾਈਡ ਨੂੰ ਰੀਵਰਟ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਕਾਰਣ ਐਸੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾ ਕਰਕੇ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਡੀਪੈਂਡ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੀਪੈਂਡ ਕਰਕੇ ਹੁ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਕੇਨੀਅ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਨੈਸ਼ਨਲ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮਸਲਾ ਹੈ । Supply of diesel is an international problem । ਇਸ ਇਨਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਐਫਰਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰੀਏਟਿਡ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਨਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮਸਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਸੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਟੇ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚੋਂ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਲੈ ਆਉਣਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇਮਪਾਸੀਬਲ ਗੱਲ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਐਫਰਟਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਹੁਣ ਵੇਖਣਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੀਜ਼ਲ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਐਫਰਟਸ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ । ਉਹ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਲੇਕਿਨ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨੂੰ ਡੀਨਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । 70-80 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨਵੇਂ ਪੰਪਿਗ-ਸੈਟ ਲੱਗ ਜਾਣ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਰੈਕਟਰ ਖਰੀਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ naturally the demand for diesel shall increase ਉਸ ਡੀਮਾਂਡ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੀਜ਼ਲ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਇਕ ਗਲ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫਿੱਗਰਜ਼ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੋ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਥੋਹੜੀ ਜਿਹੀ ਘੱਟ ਹੈ ਔਰ ਡੇਢ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਚੈਕ ਅੱਪ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡੀਜ਼ਲ ਗਿਆ ਕਿਥੇ ਹੈ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਉਥੇ ਤਾਂ ਡੀਪੂ ਹੈ , ਹਿਸਾਰ ਵਿਚ ਡਿਪੂ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਡਿਪੂ ਹੈ । ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਡੀਪੂ ਹੀ ਉਸ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ । ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਤਕ ਵੱਡਾ ਡੀਪੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਤਕ ਸਟਾਕ ਇਨ ਹੈਂਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ shortage can be created at any time. ਇਹ ਕੰਮ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਡਿਪੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਡੀਪੂਆਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਗੱਡੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਤਕਸੀਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇ । ਪਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੱਥਰਾ ਤੋਂ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਮਾਮੂਲੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਤਾਂ ਮਾਲੂਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੰਜ ਪੰਜ ਛੇ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਤੰਗੀ ਕੱਢਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਥੋਹੜੀ ਜਿਹੀ ਗਲ ਰੀਲਾਈਬਲ ਸੋਰਸ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੀ ਹੈ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਕਨਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਖਰ-ਉ-ਦੀਨ ਅਲੀ ਅਹਿਮਦ ਜੀ ਵੀ ਸਨ । ਉਥੇ ਰੀਮਾਰਕਸ ਪਾਸ ਹੋਏ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ।

There is no shortage of diesel in the State of Punjab. These are the remarks from the Government of India and they say there is only something wrong with the distribution of diesel in the State.

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਤਨੀ ਸਪਲਾਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਔਰ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਫਿਗਰਜ਼ ਵੀ ਕੁਰੈਕਟ ਹਨ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਪ੍ਰੀਹੈਨਸ਼ਨ ਕੱਢਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਸੋਚੋ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚਲੀ ਹੈ। ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਡੀਪਾਜ਼ਿਟਰਜ਼ ਸਨ everybody ran to the Bank ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਈਏ ਦੇ ਚੈਕ ਇਸ਼ੂ ਕਰ ਦਿਤੇ । ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਗਹਿਣੇ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਡਿਪਾਜ਼ੇਟਰ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਮੰਗਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਨੌ ਸੌ ਜਾਂ ਪੌਣੇ ਨੌ ਲੈ ਲੈ ਬਲਕਿ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਦਿਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਚੁੱਕ ਆਪਣਾ ਜਿਤਨਾ ਰੁਪਿਆ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਗੇ ਮਿੰਨਤ ਤਰਲਾ ਕਰਕੇ , ਆਪਣਾ ਸ਼ੇਅਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਵੇ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਰੁਸਤ ਆਖਿਆ ਹੈ 25/26 ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਪਲਾਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਉਥੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਫੂਡ ਐਂਡ ਸਪਲਾਈ ਗਿਆ । ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਰੈਂਕ ਦਾ ਅਫਸਰ ਜਾਂਦਾ, ਜਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਇਨਚਾਰਜ਼ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਅਪਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਟਰ ਡੀਜ਼ਲ ਹੋਰ ਦਿਓ । 10,000 ਦੂਜਾ ਐਲ. ਡੀ. ਓ ਦਾ ਤੇ 50,000 ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਆਉਣਾ ਹੈ Who bothers with the proposal or the contract for the supplies. ਤੁਸੀਂ ਪਰੈਸ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਡੀਜ਼ਲ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇਗਾ । ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਇਨਚਾਰਜ ਨੂੰ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀ-ਬਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰੋ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਪਰੀਹੈਨਸ਼ਨ ਕੱਢੀ ਜਾਵੇ । ਗੋਲੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਮਰੇ but for bad system of distribution ਉਸ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰੋ । ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਸਿਸਟਮ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਇੰਜਨ ਹੈ ਅਤੇ 4 ਭਰਾ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਡੀਜ਼ਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸੋ, ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਤਾਂ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਐਪਰੀਹੈਨਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕੱਢੀ ਗਈ । ਕੁਝ ਐਪਰੀਹੈਨਸ਼ਨਜ਼ ਇਹ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਂਕਾਂ ਦੇ ਟੈਂਕ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਟਰ ਦਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਪਬਲਿਕ ਦੀ ਤਵੱਜੋ ਹੋਰਡਰਜ਼ ਵਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਲੋਕ ਹੋਰਡ ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਪਰਾਪ ਰ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਨੀ । ਇਕ ਇਕ ਇੰਜਨ ਵਾਲਾ ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਡੀਜ਼ਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਗਰਾਮ ਸੇਵਕ ਹਨ, ਪਟਵਾਰੀ ਹਨ, ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਫਰਿਸਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਟਾ ਮਿਲੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਹੋਰਡਰਜ਼ ਵਲ ਤਵੱਜੋ ਦੇਵੇ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਤਾਂ ਪਬਲਿਕ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਹੈ, ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਹੋਰਡਰਜ਼ ਨੂੰ ਫੜੋ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਮਾਇਦਾਰਾਂ , ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੇ 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਲਿਟਰ ਹੋਰਡ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਡਿਸਟਰੀ-ਬਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰੋ । ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਇਕ ਇੰਜਨ ਹੈ, ਇਕ ਟਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਟਾ ਫਿਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਘਰ ਦੇ ਆਦਮੀ ਜਾ ਕੇ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਲੈ ਆਉਣ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਫਲਾਂ ਫਲਾਂ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਤੋਂ ਡੀਜ਼ਲ ਮਿਲੇਗਾ, ਇਕ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਕੰਟੀਨਿਊ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕੇ । ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਡਬਲ ਸਪਲਾਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਵੀ ਹੋਵੇ। There should be some proper check ਸੋ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁਕਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਨਾ ਚਿਰ ਗੱਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 5 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਯੂ. ਪੀ. ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪਾਸੀਬਿਲਟੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ, ਖਾਦ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ 33 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਘੱਟ ਜਾਣੀ ਹੈ। 86 ਲੱਖ ਟੱਨ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਫੂਡ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ 1974-75 ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਣਾ । ਇਸ ਕਰਕੇ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਮੈਕਸੀਮਮ ਡੀਜ਼ਲ, ਖਾਦ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਕ ਵਾਰੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਪਰਾਪਰ ਕਰੋ ਸਟੋਰੇਜ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਆਪਣਾ ਬਣਾਉ, ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਡਿਪੈਂਡ ਨਾ ਕਰੋ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀ ਹਰਿਆਣੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਡੀਪੂਆਂ ਤੇ ਬੈਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਥੋਂ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰਲ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੂੰ ਐਪਰੋਚ ਕਰਨਾ ਪਿਆ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਟੋਰੇਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਜਿਹੜੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਵਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । The shortage could be self-created ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਉਨਾ ਚਿਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ । Every year, the Board pays Rs. 15 crores for the loan which they have taken 34 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪਲੱਸ ਚੋਰੀ more than 50% electricity is wasted through the negligence and mismanagement of the Board. It tops at No. 1 in the wastage of electricity. ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ It is not a national problem. It is an international problem. ਖਾਦ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ ਤਕ 80,000 ਟੱਨ ਦੀ ਡਿਮਾਂਡ ਸੀ, ਪਰ 22,000 ਟੱਨ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਡਲਟਰੇਸ਼ਨ , ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਵਗੈਰਾ ਹੋਈ Unless you kill the creator of the poverty, the things will not be set right. ਹੁਣ ਵੀ 1973-74 ਵਿਚ 16 ਲੱਖ ਟੱਨ ਦੀ ਮੁਖਤਲਿਫ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਪਰ 10.33 ਲੱਖ ਟੱਨ ਸਪਲਾਈ ਹੋਈ, 6 ਲੱਖ ਟੱਨ ਕਿਥੋਂ ਪੂਰੀ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਗਲਤ ਫਿਗਰਜ਼ ਹਨ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫਿਗਰਜ਼ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਖਾਦ ਵਿਚ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਿੱਟੀ ਮਿਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਅਜੈਂਸੀਆਂ ਗਲਤ ਹਨ, ਇਹ ਕੰਮ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ , ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਡਾਇਰੈਕਟ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਐਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

ਤੀਜੀ ਗੱਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਚਲੇ ਵੀ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਫੂਡ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੀਜ਼ਲ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਲੇ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਦੀ ਵੀ ਸੈਂਸ ਹੈ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਬ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ 1.54 ਪਰਸੈਂਟ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਡੇਢ੍ਹ ਪਰਸੈਂਟ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 60 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਣਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪੂਲ ਵਿਚ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਫਾ 40 ਲੱਖ ਟੱਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਫੁਲ ਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । 13 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਸੈਂਟਰ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਾਂਗੇ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਾਓ । 6 ਲੱਖ ਟਨ ਦਾ ਸਟੇਟ ਪੂਲ ਵੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਜੇ 36 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਵੇਚਣ ਚਲੇ ਹੋ, ਜੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਕਣਕ ਦੇ ਗੱਡੇ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਲੱਦ ਕੇ ਵੇਚਣ ਚਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਵੀ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ । ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਉਥੇ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਜੱਟ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕਾਹੂ ਬਸਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪੁਛਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 12 ਆਨੇ ਲਗਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੱਟ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 10 ਆਨੇ ਲਗਾ ਲਵੋ, 50 ਪੈਸੇ ਲਗਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਥੱੜੇ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਉਤਰ ਜਾ । ਇਹ ਦਿੱਲੀ ਚਲੇ ਹਨ, ਇਹ ਉਥੇ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਤਾਂ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ, ਇਹ ਕਣਕ ਲੈ ਕੇ ਚਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਠੀਕ ਕੀਮਤ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇਣਗੇ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਕੀਮਤ ਘੱਟ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਬਿਆਨ ਦੇ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ 115 ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ । ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟ ਆਫ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਮਧਿਆ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਯੂ. ਪੀ. ਵੀ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਹੈ ਕਣਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾਉਣ ਤਾਂ 120 ਜਾਂ 125 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਨਾ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਵਾਉਣ । ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ 6 ਲੱਖ ਟੱਨ ਦਾ ਸਟੇਟ ਨੇ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਥੋਂ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਲੈ ਆਉਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੱਧ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੋਂ 120-125 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਭਾਅ ਮੁਕੱਰਰ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਐਪਰੀ-ਹੈਨਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਵਰ ਦੀ ਕਿਲਤ ਹਲ ਕੀਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ unless you kill the creator of the poverty ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਹੋਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ

[ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ]

ਜਾਂਦਾ, ਡੀਜ਼ਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ । ਇਸ ਦੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਪਰਾਪਰ ਹੈਂਡਜ਼ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਹਾਲਾਤ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ 33 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੂਡ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ । ਕੱਲ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਣਕ ਇੰਪੋਰਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਣਕ ਇਮਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 175/- ਤੋਂ ਲੈਕੇ 200/- ਤੱਕ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਮੰਗਦੇ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰਸ਼ੀਆ ਤੋਂ ਲਓ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਲਓ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਉਤਨਾ ਕੁ ਮੁੱਲ ਤਾਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਿਨਸ ਦੀ ਪਰਾਪਰ ਪਰਾਈਸ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਪਰ ਟਾਈਮ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਦ ਮਿਲੇ, ਡੀਜ਼ਲ ਮਿਲੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਸੀ ਆਈ. ਡੀ. ਦੇ ਬੰਦੇ ਖੜੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਿਠਾ ਦਿਉ । ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਹੈ ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਹੈ, ਫੇਰ ਐਨੀ ਜਮਾਤ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਦੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਤਕਲੀਫ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਡੀਜ਼ਲ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਸਟਾਫ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਫਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ । (They are members of our permanent establishment. You need not worry as there is no danger to you.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹਰ ਵਕਤ ਲੱਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਫਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਡਰ ਡਰ ਕੇ ਉਠਦੇ ਹੋਣਗੇ । ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਕਬੀਰਾ ਤੇਰੀ ਝੌਂਪੜੀ ਕਲ ਕਟਿਅਨ ਕੇ ਪਾਸ, ਕਰਨਗੇ ਸੋ ਭਰਨਗੇ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਭਯੋ ਉਦਾਸ" ਜੇ ਇਹ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਕਿਉਂ ਹਨ । (ਹਾਸਾ)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ** **

Mr. Speaker : This is no point of order.

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ (ਧੂਰੀ) : ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਅੱਜ ਜਿਹੜਾ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਰੇ ਸਮਾਂ ਰਖਿਆ ਹੈ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਇਸਦੀ ਇਤਨੀ ਇਮਪਾਰਟੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਜੇ ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੈਂਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਪੰਜਾਬ

**Expunged as ordered by the Chair.

ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਕਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਫਾਜ਼ਲ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਲਈ ਪਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਅੱਜ ਉਸ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਭੇਜਣ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਢਾਈ ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੇਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਇੰਜਨ ਡੀਜ਼ਲ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 80 ਲਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਟਰੈਕਟਰਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਿਤਨਾ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੇ ਉਸ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ । ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਏਥੇ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੰਦੇ ਭਾਗ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਕਾਨੋਮੀ ਕੈਪੀਟਿਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੱਸਣ । ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਰਖਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗ਼ਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਸਸਤੇ ਰੇਟ ਤੇ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਅਪਨਾਈ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀਆਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਗਵਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਦੀ ਇਨਪੁਟ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਫਿਕਸ ਰੇਟ ਤੇ ਅਨਾਜ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣਾ ਹੈ , ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਜੋ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਨਪੁਟਸ ਹਨ, ਡੀਜ਼ਲ ਹੈ ਖਾਦ ਹੈ, ਬੀਜ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਾ ਵੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਸੀ । ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਕਸਡ ਰੇਟ ਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਮਿਲਦਾ । ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟੇਟ ਟਰੇਡਿੰਗ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਰੱਖੀ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਦੀ ਇਨਪੁਟਸ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਪਲੈਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਏ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਜੇ ਤਾਈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡੀਮਾਂਡ ਕੀ ਹੈ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਤਨੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਿਤਨੀ ਡੀਮਾਂਡ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਬੀਜ ਵਾਸਤੇ ਕਿਤਨੀ ਕਣਕ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖੁਰਾਕ ਵਾਸਤੇ ਕਿਤਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰਜ਼ ਦੀ ਇਨਪੁਟ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਤਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਐਕਸਪੋਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਖਾਦ ਦੀ ਜਾਂ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਮ-ਪੋਰਟ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਫੇਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਲੈਨ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਂਦੇ । ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਸਪਰਟਸ ਨੂੰ ਸਪੀਡੀ ਸਟੈਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਹੁਣ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ । ਕਿਤੇ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿਤੇ ਨੈਚੁਰਲ ਗੈਸ ਅਤੇ ਆਇਲ ਮਨਿਸਟਰੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਿਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰ ਫੁਟਿੰਗ ਤੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਘੱਟ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਕੈਲਕੁਲੇਟ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗੇ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਲ ਾਈਨਾਂ

[ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ]

ਕਿਉਂ ਲਗਦੀਆਂ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਦਿਨ ਔਰ ਰਾਤ ਦੀਆਂ । ਬਲੈਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਆ ਕੇ ਇਕ ਦਮ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਅਫਸੋਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਆਈ. ਪੀ.ਸੀ. 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ, ਬਲੈਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਾਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦਾਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਕੇਸ ਵੀ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਦੂਸਰਾ ਬਲੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੇ ਚਾਲਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਲਏਬਲ ਹੈ, ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਉਹ ਮੁੜ ਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਐਜੀ-ਟੇਸ਼ਨਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪੀਸਫੁਲ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਟੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਪੂਰਥਲੇ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਰ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । This is all on the Paper ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਰੈਡੀਕਲ ਪਾਲਿਸੀ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪਰਾਪਰ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ, ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣਾ । ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅਡਲਟ-ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਤੁਰੰਤ ਫੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ ਜੇ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੱਸੇ ਫਲਾਨੇ ਥਾਂ ਘਿਓ ਦੀ ਅਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸ਼ਕਾਇਤ ਟ੍ਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ, ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਤੇ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਪੁਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੀ ਉਲਝਣ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਯੂਸ ਹੋਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਬਾਰੇ । ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਦੀ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਪਿਕਚਰ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਅੰਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਨੰਗਲ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਲੈ ਲਵੋ 36 ਫੀਸਦੀ ਲੋੜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਥੋਂ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਬਾਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਹਰੋਂ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਲੋੜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭਾਖੜੇ ਫੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਨੰਗਲ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਖਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਟ ਇਜ਼ ਐਟ ਦੀ ਕਾਸਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਐਂਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ । ਇਥੋਂ ਸਾਰੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । ਤੇਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤੇਲ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸਿਵਿਲ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਦੇ ਅਫਸਰ ਰਲਕੇ ਬਲੈਕ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ । ਅਬੋਹਰ ਵਿਖੇ ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਮਨਿਸਟਰ ਹਨ ਉਥੇ 85 ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਰੀ ਦੇ ਦਸਖ਼ਤ ਕਰਾ ਲਏ ਪਰ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ । ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸਟੋਰਾਂ ਵਿਚ ਬਲੈਕ ਚਲਦੀ ਹੈ । ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ 100/- ਥੈਲੇ ਮਗਰ ਡੇਢ ਸੌ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸਟੋਰਾਂ ਤੋਂ ਬੋਰੀਆਂ ਪਰਾਈਵੇਟ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਬੋਹਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਉਣਗੇ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਿੱਲੀ ਗਏ ਹਨ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਮਿਥਣ । ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੇਸ ਉਥੇ ਪੁਟ ਕਰਨਗੇ । ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਸੈਂਟੇਫਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣਾ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇਨਪੁਟਸ ਹਨ ਚਾਹੇ ਬਿਜਲੀ, ਖਾਦ ਜਾਂ ਬੀਜ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਵੀ ਪਰੋਡਿਊਸ ਵਧਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਐਂਟੀ ਕਿਸਾਨ ਪਾਲੇਸੀ ਹੋਵੇਗੀ । ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਜਮਾਤ ਹੈ ਕੈਪੀਟਲ ਕਲਾਸ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਐਡਮਨਿਸਟੇਸ਼ਨ ਰਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵੀਸ਼ੀਅਸ ਸਰਕਲ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਡਿਫੈਂਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਡੈਲੀਕੇਟ ਔਰ ਮੋਸਟ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਕੰਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਸੈਂਸ਼ੀਅਲ ਕਮੋਡਿਟੀਜ਼ ਔਰ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗਾਰੰਟੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਵਿਘਨ) (ਘੰਟੀ) ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਫੂਡ ਗਰੇਨਜ਼ ਦੀ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰੀਜ਼ਨੇਬਲ ਭਾਅ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਪੈਟ੍ਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਲਈ, ਤੇਲ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਪਾਪੂਲਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਹਨ, ਇਹ ਤੇਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੁਜੈਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਰਾ ਆਗਸਤ ਹਾਊਸ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਕਰੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਾਰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸੈਂਟ੍ਰਲ ਗੌਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਰਿਥਕ ਸੰਕਟ ਡੂੰਘਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ । ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਤੇਲ ਬਿਜਲੀ ਔਰ ਖਾਦ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਵਧਦੇ ਚਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ ? ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਟਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਇਹ ਸੰਕਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁਝਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਡੀਜ਼ਲ ਔਰ ਕਾਲਾ ਤੇਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ । ਹੁਣ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ, ਪੈਟ੍ਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸੌ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਢੋਲੀਆਂ ਲੈਕੇ ਖੜੇ ਹਨ । ਇਸ ਨਾਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੇਬਰ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਲਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਿਰ ਥੱਲੇ ਬਾਂਹ ਦੇ ਕੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਨ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਰੱਮਾਂ ਦੇ ਡਰੱਮ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਿਥੇ ਫਾਰਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ,

[ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ]

ਉਮਰਾਉ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਅਮੀਰ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਤਹਿਸੀਲ ਲੈਵਲ ਤੇ ਹਰ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਕੋਟਾ ਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਤੇਲ ਉਥੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਡ ਸਿਸਟਮ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਖਾਦ ਦਾ ਮਸਲਾ, ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਯੂਰੀਆ ਗਾਇਬ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 29 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਇਕ ਕੇਸ ਫੜਾਇਆ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜ ਬੋਰੀਆਂ ਯੂਰੀਆਂ ਰੇਤ ਦੀਆਂ ਖ਼ਰੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਅਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਛਿਲਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਡੀ. ਆਰ. ਨੂੰ ਕੇਸ ਫੜਾਇਆ ਸੀ। ਡੀ.ਆਰ. ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਤੌਰ ਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਾਉਣ (ਘੰਟੀ) ਜੋ ਬਲੈਕ ਮੇਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਛੱਡਣ ਨਾ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਤੇ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਰੈਪੀਟੀਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਬੈਠੋ ਹੁਣ। ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੁਣ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲਣਗੇ। I cant allow any Member now (You are repeating your arguments. Please resume your seat. Now Sardar Gurdarshan Singh is to speak. I would request the hon. Members that one and a half hour were fixed for this discussion. The hon. Minister has also to speak for half an hour. I can't allow any more Member now.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਪਾਨ ਕੀਤਾ।)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਸਲਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਮੈਂ ਵੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। (If more hon. Members want to speak then the time of the sitting will have to be extended.)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਲਓ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ।)

Mr. Speaker : I won't allow anybody. ਫਿਰ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ । (I won't allow any body, otherwise the time of the sitting will have to be extended.) (*Interruption*)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਟਾਈਮ ਵਧਾ ਲਵੋ ।

ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਨਾ ਵਧਾਓ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਿਜ਼ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ । (All the hon. Members have expressed their wishes. Sarder Gurdarshan Singh Ji, Please start your speech.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ (ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਧਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਧਰ ਬੈਠੇ ਹਨ.... (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਿਉ, ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ : ਮੈਂ ਦੱਸਣ ਲਗਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਆਈ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ । ਅਸੀਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ । (The majority of the Members wish to listen to the hon. Minister.)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਅਸੀਂ ਬੋਲਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਟਾਈਮ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਫਿਰ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ । (Then the time of the sitting will have to be extended.)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਲਉ ।

ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਨਾ ਕਰੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (House is not in favour of extending the time of the sitting.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Whatever is being said without the permission of the Chair, should not be recorded. The hon. State Minister may continue his speech.) (*Interruption*) (*Noise*)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ : ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੋਲ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ (ਵਿਘਨ) ਉਹ ਬੜੇ ਐਜੀਟੇਟਿਡ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਐਜੀਟੇਟਿਡ ਹੋਣਾ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੋਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ . . . (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

(ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜੇ ਰਹੇ ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਖੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) Please resume your seat (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ). (The hon. Minister is on his legs to give the reply to the discussion. (*Interruption*) Please resume your seat.) (*Interrpution*) (*Noise*)

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ । (If the you so desire, I can request the House for expressing its opinion.)

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਠੀਕ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਲਵੋ ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਹਾਊਸ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਚਾਹੇ ਵਧਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਪਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਹਾਊਸ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਏ । (If the House so desires the time of the sitting can be extended (*Interruption*) According to the programme one and a half hour was allotted for this purpose. It appears that the House is against extending the time of the sitting.)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਹਾਊਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਏ ।

ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਨਾ ਵਧਾਓ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੋ ਮਿੰਟ ਬੋਲਣਾ ਹੈ । ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਟਾਈਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ?

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦਿਉ । ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 10 ਮਿੰਟ ਵਾਸਤੇ ਵਧਾ ਦਿਓ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜੇ ਹੋਏ । ਪਰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੀ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (Is it the pleasure of the House that the time of the sitting be extended ?)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਹਾਂ ਜੀ । ਨਹੀਂ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਥੇ ਕੱਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (The Minister concerned has to go to Delhi (*Interruption*) (*Noise*) to attend a meeting to be held tomorrow. (*Interruption*) This behaviour is not in the interest of the State.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਰਿਕੁਐਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਾਰੇ ਬੜੇ ਕੀਨ ਹਨ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 15 ਮਿੰਟ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਫਿਰ 20 ਮਿੰਟ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਰ 5 ਸਪੀਕਰ ਬੋਲ ਸਕਣਗੇ। (Then the time of the sitting may be extended by 20 minutes which will enable 5 hon. Members to speak.)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਠੀਕ ਹੈ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 20 ਮਿੰਟ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ 5 ਮਿੰਟ ਬੋਲਣਗੇ। (The time of the House is extended by 20 minutes. Now Sardar Darbara Singh will speak for 5 minutes.)

MOTION UNDER RULE 77 (*Resumption of Discussion*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਨਕੋਦਰ) : ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਡੀਜ਼ਲ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਇਤਨੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ ਜਾਂ ਸਕੇਅਰ-ਸਿਟੀ ਹੈ, ਜੇ ਇਹੀ ਹਿਸਾਬ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਲ ਪੈ ਜਾਵੇਗਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਇਸ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਉਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਸ ਤੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਇਸ ਸਾਲ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ 3 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅਗੇਂਸਟ ਸਾਡੇ ਕੋਲ 58 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਪਲਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 42 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ। ਇਹ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਇਲਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਓ ਉਥੋਂ ਸਾਨੂੰ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਾਫ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਫਾਰਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਉਤਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਦੇ ਫਾਰਮਰਜ਼ ਕੋਲ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਥੇ ਫਾਰਮਰਜ਼ ਦੇ ਉਤੇ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਣਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੀਜ ਸਕਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੀਜਣ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ। ਇੰਟਰਨੇਸ਼ਨਲ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ

ਭਾਵੇਂ ਜਾਓ, ਭਾਵੇਂ ਸੋਵੀਅਤ ਕੋਲ ਜਾਵੋ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਗਣੀ ਤਿੱਗਣੀ ਪਰਾਈਸ ਤੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ 114 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਅਨਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਚੌਹਾਨ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਮੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੇ ਫਿੱਗਰਜ਼ ਹਨ ਉਹ 110 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਆਏ ਹਨ ਉਹ 104 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਦਲਕੇ 94 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਤੇ ਆ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਖਪਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮਾਰਕਿਟ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ ਹੈ ਉਹ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲਾਂ 60-62 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ 225/- ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਤੋਂ ਵੀ ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਟੇਸ਼ਨਜ਼ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਭਾਅ ਉਚਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਉਚੇਚਾ ਸੈਸ਼ਨ ਬੁਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਇਹ ਇਕ ਕੌਮੀ ਮਸਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਕ੍ਰਿਟਿਸਿਜ਼ਮ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਹੱਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਡੇ ਵਡੇ ਕੰਟਰੀਜ਼ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਿਆਣੇ ਸੈਂਟਰਲ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਡੇ ਫਾਰਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਈਰਾਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸਪਲਾਈ ਹੈ ਉਹ ਐਸ਼ੋਅਰ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ। ਚਿੰਤਾ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਿਹੜੀ ਡਿਸਟਰੀ-ਬਿਊਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹ ਬੋਸੀਦਾ ਹੈ, ਨਿਕੰਮੀ ਹੈ, ਆਊਟ ਡੇਟਿਡ ਹੈ, ਕੁਰੱਪਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਸਿਸਟਮ ਵੱਲ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵੇਲਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਮਾਰਕਫੈਡ, ਸੈਂਟਰਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਏਜੰਸੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਸੋਸਾਈਟੀਜ਼, ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਵਲੋਂ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਸਮਾਜਵਾਦ ਵਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੁਰੇ ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦਾ ਜੋ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋ ਰਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲੈ ਆਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੱਧੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰੇ ਬਲੈਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੈਰਲਲ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਨ ਉਹ ਬਲੈਕ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਕੁਰੱਪਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ......(ਵਿਘਨ)

ਚੌਧਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ : ** ** (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : This is no point of order.

**Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਚੰਗੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ । ਉਹ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਰਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਬਲੈਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੋ ਐਬ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਦੋ ਰੰਗੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੈਰਲਲ ਏਜੰਸੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਅਤੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ, ਤਦ ਦਾ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭੱਠਾ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਇਹ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਦੇਖਣ ਕਿ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? ਜੇ ਇਹ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਤੇਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੇਲ ਅਸੀਂ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀਜ਼ ਕੋਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਆਇਲ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਬੜਾ ਤਕੜਾ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਪ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਬੰਬਈ ਤੋਂ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਇਥੇ ਇਹ ਪੰਪਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ, ਟੈਂਕਰਾਂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਤੇਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਡਰੰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਅਡੱਲਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । (ਘੰਟੀ) ਜੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀ-ਬਿਊਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹ ਟੋਟਲ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਤੇਲ ਸਰਕਾਰੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਐਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟ ਇਕ ਕਾਇਮ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਇਕਲਾ ਕਤਰਾ ਸਰਕਾਰ ਵੰਡੇ ਤਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ, ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਜੋ ਮੁਸੀਬਤ ਆਉਣੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । ਜੇ ਇਥੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਮੈਨੂੰ ਦੁਖ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਇਕ ਇਕ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀ ਬੈਠੇ ਹਨ—(ਵਿਘਨ) ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਜਾਕੇ ਹਾਲ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ । ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਫੇਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । ਮੈਂ ਇਥੇ ਬੈਠਾ ਹਾਂ । ਮੈਨੂੰ 10 ਟੈਲੀਗਰਾਮਾਂ ਆ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ । ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਤਨੀ ਭੀੜ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕੀਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਮਾੜੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਥੇ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਕਿੰਨੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਮੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਫੂਡ ਐਂਡ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਬਣੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਅਗੇ ਜਾਕੇ ਕੀ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ ਹੁਣ ਜੀ । (ਵਿਘਨ) (Please resume your seat now.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਇਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੀਹੈਬਲੀਟੇਸ਼ਨ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕਬੂਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲਾ ਦਿਓ । (ਵਿਘਨ) (ਔਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਤਾੜੀਆਂ) ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਵੇਲਾ ਹੈ ਸੰਭਲਣ ਦਾ, ਇਹ ਸੰਭਲ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਤਾੜੀਆਂ) ਬਸ ਜੀ ਇਤਨਾ ਕਹਿਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (ਇਸ ਵਕਤ ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲੱਕਟ ਜੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਊਜ਼ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਹੁਣ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਣ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (ਇਸ ਵਕਤ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ ਸੀ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲੱਕਟ : (ਟਾਂਡਾ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਗਲ ਕਰਨ ਦੇ......(ਵਿਘਨ) ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੈਕਚੁਅਲ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਗਰਾਸ ਐਗਜ਼ੈਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਐਕਸ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਸਪੀਚ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਕਚਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਆਇਸਡ ਮਾਈਂਡ ਨਾਲ ਸਪੀਚ ਕੀਤੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੈ ਵੀ ਪਰ ਇਤਨੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਤਨੀ ਇਹ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਖੜੇ ਹੋਕੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ।)

ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਜੇ ਸਾਡਾ ਸ਼ੇਰ ਬੋਲਣ ਹੀ ਲਗਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹਨ. . . .(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇੰਟਰੱਪਟ ਨਾ ਕਰੋ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (I would request the hon. Members not to interrupt the hon. Member who is speaking) (*Interruption*) (*Noise*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ** ** ** (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਲਫਜ਼ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। (ਵਿਘਨ, (ਸ਼ੋਰ) (This is no point of order. (*Interruption*) These words should not form part of the proceedings (*Interruption*) (*Noise*)

(ਇਸ ਵਕਤ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ, ਕੁਝ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ।)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ** ** ** (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (It should be expunged) (*Interruption*) (*Noise*)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਉਥੇ ਲੋਕੀਂ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਖੜੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਮੈਂ ਡੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਰ ਕੋਈ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਿਆ (ਵਿਘਨ) ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਰੀਮੀਨਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦੇਵਾਂਗਾ। (ਸ਼ੋਰ) (ਵਿਘਨ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਡੀਜ਼ਲ ਆਇਲ ਹੈ ਇਹ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਓ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 50 ਰੁਪਏ ਡਰਮ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਏ) (ਸ਼ੋਰ)(ਵਿਘਨ) ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ 150 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) ਬੜੇ ਬੜੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਪੰਜ ਸੌ ਲੀਟਰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਰਾਓ (ਸ਼ੋਰ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੀਚਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸਾਫ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਹੁਣ ਫਿਰ ਭੱਜਣਗੇ ਡੀਜ਼ਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਚਾਲਾਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਕਰਨ ਦੀਆਂ (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਰੈਕਟਰ ਅਸੈਸੀਨੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਜ਼ਖੀਰਾਦਾਰ ਹਨ (ਵਿਘਨ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) (ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੈਂਚਾਂ ਥਪ ਥਪਾ ਰਹੇ ਸਨ) ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵੱਲ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) (ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਸ਼ੋਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ।)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ ? (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Comrade Mehtab Singh Ji, what is your point of order ? (*Interruption*) (*Noise*)

(ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸ਼ੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀ ਬੋਲਿਆ)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ** ** **

**Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕਟ ਦਿਤਾ ਜਾਏ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਚੇਅਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਕਹੀ ਜਾਏ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (It should be expunged (*Interruption*) (*Noise*) Nothing should be said without the permission of the Chair (*Interruption*) (*Noise*)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਕਲੱਕਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤੇਲ ਆ ਗਿਆ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੇਲ ਪਿਆ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲੱਕਟ : ਮੈਂ ਚੈਲੰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਇਕ ਲਿਟਰ ਵੀ ਤੇਲ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖਣ (ਵਿਘਨ) (All the hon. Members are requested to resume their seats.) (*Interruption*)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ** ** ** (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਪਾਰਟ ਨਾ ਬਣੇ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (This is no point of order. It should not form part of the proceedings.) (*Interruption*) (*Noise*)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖ਼ੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ (ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੋਨੋਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜੋ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਤੇ ਪੂਰਾ ਗੌਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕੁਝ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਆਈ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸਨ, ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਸਟਰਾਈਕ, ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਜਿਹੜਾ ਡੀਜ਼ਲ ਸਪਲਾਈ ਹੋਣਾ ਸੀ ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਜੋ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਹਨ ਉਹ ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਹੜਾ ਡੀਜ਼ਲ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫ਼ਰਵਰੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸਾਲ ਫ਼ਰਵਰੀ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਵੱਧ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰਖਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖਪਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ਼ ਇਡੀਆ ਨੂੰ ਪਰੈਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਖਪਤ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡੀਜ਼ਲ ਦਿਤਾ ਜਾਏ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਇਕ ਲੱਖ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਹੁਣ 2 ਲੱਖ 14 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 79% ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਵੱਧੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖਪਤ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਖਪਤ ਕੋਈ 15,800 ਕਿਲੋ ਲੀਟਰ ਵੱਧੀ ਹੈ।। (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ 7 ਹਜ਼ਾਰ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 2350 ਕਿਲੋ ਲਿਟਰ ਖਪਤ ਵੱਧੀ

*Expuned as ordered by the Chair.

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ]

ਹੈ । ਕੇਵਲ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਵਿਚ ਕੋਈ 18150 ਕਿਲੋ ਲੀਟਰ ਖਪਤ ਵਧੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬੜਾ ਪਰੈਸ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ, ਟਰਕਾਂ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋ ਲਿਟਰ ਖਪਤ ਵੱਧੀ ਹੈ । ਕੱਲੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਤੇ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋ ਲਿਟਰ ਖਪਤ ਵੱਧੀ ਹੈ । ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਸੀਂ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਲੋ ਲੀਟਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੋ ਸਾਡੀ ਫ਼ਰਵਰੀ ਵਿਚ ਸਪਲਾਈ ਆਈ ...... (ਵਿਘਨ).

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਰੀਜ਼ ਦੇ ਆਂਕੜੇ ਦਸੇ ਹਨ ਪੰਪਿੰਗ ਸੈਟਸ ਅਤੇ ਬਸਿਜ਼ ਐਂਰ ਟਰੈਕਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਸੈਂਟੇਜ ਆਫ ਇਨਕਰੀਜ਼ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਵੱਧੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਕੋਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇਨਕਰੀਜ਼ ਹੋਈ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ (ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ) : ਜੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਐਗਜ਼ੈਕਟ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਸ ਦਿਆਂਗਾ ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਨਕਰੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਨ ਹਨ । ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਹੋ ਗਈ, ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੰਪਿੰਗ ਸੈਟਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਲਾਉਣੇ ਪਏ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਖਪਤ ਹੋਈ ਸੀ 26304 ਕਿਲੋ ਲਿਟਰ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਬੰਬਈ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤਕਰੀਬਨ 60,000 ਕਿਲੋ ਲਿਟਰ ਮਨਥਲੀ ਡੀਜ਼ਲ ਆਵੇ ਤਦ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜੋ ਬੰਬਈ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਪਲਾਂਟ ਕੁਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਮਨਿਸਟਰੀ ਆਫ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਐਂਡ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਦਿਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਚ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 50,000 ਕਿਲੋ ਲਿਟਰ ਡੀਜ਼ਲ ਦਿਆਂਗੇ । ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੋ ਥੁੜ ਹੈ ਉਹ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ । ਇਹ ਵੀ ਦਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 14700 ਕਿਲੋ ਲੀਟਰ ਡੀਜ਼ਲ 1 ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਲੈਕੇ 13 ਮਾਰਚ ਤਕ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਛੁਟੀ ਵੀ ਆ ਗਈ ਸੀ । ਅਗਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਲਾਉਂਦਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਿ ਅਸੀਂ ਥੁੜ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ । ਜੋ ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਕਤਾਰਾਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰਣ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਹਨ । ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਥੁੜ ਆਏ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਕਤਰਾ ਕਤਰਾ ਡੀਜ਼ਲ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕੀਏ । ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੋਰਡਿੰਗ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ । ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲਿਸਟਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੋਰਡਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ । ਅਸੀਂ ਅਸਲੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਤਕ ਡੀਜ਼ਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਫਿਟ ਕਮਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਾਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਕੀ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਐਲ. ਡੀ. ਓ. ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ : ਇਸ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ ਜੀ । ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰਖਣ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਸਨ । ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤਾਂਕਿ ਬਲੈਕ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ । ਪਿਛੇ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਹੋਈ ਹੈ । ਰੇਲਵੇ ਦੀਆਂ ਸਟਰਾਈਕਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਣ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਆਈ । ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਤਰਾ ਲੋੜਵੰਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਅਸੀਂ ਡਿਸਟ੍ਰੀ-ਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਚੇਂਜ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 500 ਪੈਟਰੋਲ ਦੇ ਪੰਪ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਤੇ ਇਕ ਨਿਗਰਾਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ । ਉਥੇ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਬਠਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ ਕਿ ਟੈਂਕਰਜ਼ ਜਦੋਂ ਚਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬਲੈਕ ਤੇ ਵੇਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਕਿ ਨਿਗਰਾਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਉਣ ਤਾਂਕਿ ਟੈਂਕਰਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਆਉਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਹੋਵੇ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੋਰਡਿੰਗ ਦੀ ਬੜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ ਸੀ । ਪਰਸੋਂ ਹੀ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰਡਿੰਗ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਸਿਰਫ 500 ਲਿਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਡੀਜ਼ਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ । ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੰਤਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 89 ਕੇਸ ਅਸੀਂ ਅਨਅਰਥ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਸੌ ਲੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡੀਜ਼ਲ ਹੋਰਡ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਨਿਕਲਣਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਸੌ ਲਿਟਰ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਲਿਮਟ 300 ਲੀਟਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂ ਉਛਾਲਿਆ ਜਾਵੇ । ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਮਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਰੀਅਸਲੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਦਫਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਲੋਕ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਧੁਕਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ ।

5.16 P. M. (ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਕੁਝ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਸਪਲਾਈਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਮਾੜੀ ਗਲ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤਕਰੀਰ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹੋ । (Instead of seeking information you have started making a speech.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅੱਜ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਯੂਨਾਨੀਮਸਲੀ ਇੱਕ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਈਏ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 125 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਲੋਕ ਡੀਜ਼ਲ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚ ਕੇ ਪ੍ਰਾਫ਼ਿਟ ਕਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਬਲੈਕ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਮਿਲੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਗਰ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਟੈਂਕਰ ਰੋਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਦਸ ਆਦਮੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਜਾਏ ਟੈਂਕਰ ਪਟਰੋਲ ਪੰਪ ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੋ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਅਸੀਂ ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਾ ਪਾਉਣ । ਅਸੀਂ ਹਰ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਦਿਆਂਗੇ । ਹੁਣ ਅਸੀਂ 20 ਲੀਟਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂਕਿ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਮਿਲੇ ! ਅਸੀਂ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਇੰਪਰੂਵ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਐਤਵਾਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਮਾੜੀ ਗਲ ਹੈ । ਐਤਵਾਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਰਡਰਜ਼ ਦੇਣ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪਟਰੋਲ ਪੰਪ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰੱਖਣ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਈਏ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 10,15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਡੀਜ਼ਲ ਲੈ ਲਓ । ਕੋਈ ਕਾਰਡ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਆਪਰੇਟ ਕਰਨ । ਇਹ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਠੀਕ ਰਹੇ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ । ਹੋਰਡਿੰਗ ਲੋਕ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਬੰਦ ਕਰਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਹਨ ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਲਤ ਕਾਰਡ ਬਣਾਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ । ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਹੈ । ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਕੋਈ ਕਰਾਇਸਿਜ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਨਾਲ , ਸਟਰਾਈਕਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ,

ਬੰਦ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਹਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਆਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਦੀ ਕਾਲ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਹੀਟਰ ਤਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 120 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਸਪੀਡ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ 60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੇ ਚਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਮਰਜੰਸੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਇੱਕ ਔਂਸ ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤਕ ਪਹੁੰਚੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (This is no point of order. Please resume your seat.)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਰੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਹੀਟਰ ਇਹ ਕਦ ਬੰਦ ਕਰਨਗੇ ਮੈਂ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਡੀਜ਼ਲ ਨਾਲ ਕੀ ਮੇਲ ਹੋਇਆ ? (ਵਿਘਨ)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖ਼ੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਲੌਂਗ ਟਰਮ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ । ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕੈਪੇਸਿਟੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਰੀਜ਼ ਕਰਕੇ ਇਕ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਲਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਦੇ ਰੇਲਵੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਡੀਜ਼ਲ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ 2 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਬਣੀ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਇਸ ਡੀਜ਼ਲ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਸੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਵਿਚ ਫਿਗਰਜ਼ ਦਸ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸੈਟਸਿਫਾਈ ਕਰਨਗੇ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਫੈਕਚੁਅਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਫਿਗਰਜ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਜੋ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਬੈਰੀਅਰਜ਼ ਤੇ ਜੋ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਵਲ ਅਸੀਂ ਕਦਮ ਚੁਕਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੀਕੁਆਇਰਮੈਂਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗੇ ।

**Expunged as ordered by the Chair.

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ]

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਿਲਵਰਤਨ ਦੇਣ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਉਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਪਰ ਏਕੜ/ਹੈਕਟੇਅਰ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮਹਾਨਤਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਤਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

Mr. Speaker : The House stands adjourned *sine die.*

The Sabha then adjourned *sine die.*

5.26 p.m.

1620—286ਕਾਪੀਆਂ—ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਰੈਸ, ਪਟਿਆਲਾ।

APPENDIX I

TO

PUNJAB VIDHAN SABHA DEBATES

Vol. I—No. 16

Dated the 15th March, 1974

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

PANCHAYAT FUND WITH THE SARPANCH, GRAM PANCHAYAT OF VILLAGE NOKERIAN, DISTRICT FEROZEPUR

*2394. **Comrade Mehtab Singh Nokerian** : Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) the total amount of Panchayat Funds at present deposited with the Sarpanch, Gram Panchayat of Nokerian Village, Block Jalalabad, district Ferozepur;

(b) the amount of expenditure incurred so far, out of the said Fund together with the different types of works on which the said amount has been spent;

(c) whether any embezzlement is reported to have been made in the said Fund ?

Sardar Santokh Singh Randhawa : (a) Rs. 261.53

(b) Rs. 45,092.22 was spent on the following works from 20th August, 1967 to 6th March, 1974.

1. Construction of School Building.
2. Model Village.
3. Construction of Culverts.
4. Repair of Hand Pump.
5. Purchase of Utensils for Panchayats.

(c) No.

[(ੳ) 261.53 ਰੁਪਏ ।

(ਅ) 45,092.22 ਰੁਪਏ ਮਿਤੀ 20 ਅਗਸਤ, 1967 ਤੋਂ 6 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੱਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

1. ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਨਾਉਣ ਬਾਰੇ ।
2. ਮਾਡਲ ਗਰਾਮ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ।

3. ਪੁਲੀਆਂ ਬਨਾਉਣ ਤੇ ।

4. ਨਲਕੇ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਤੇ ।

5. ਪੰਚਾਇਤ ਲਈ ਬਰਤਨ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ।

(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।]

STORM WATER DRAIN SCHEME INAUGURATED BY THE CHIEF MINISTER AT PATIALA

*2559. **Sardar Jasdev Singh Sandhu** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether any scheme to cover the storm water drain was inaugurated by him at Patiala a few days ago;

(b) whether any pamhlets were also got issued in Punjabi, Hindi and Urdu by the Public Relations Department, Punjab, at the time of inauguration of the said scheme; if so, the number of copies of the pamphlets got published in each language together with the expenses incurred thereon ?

Giani Zail Singh : (a) Yes, on 19th November, 1973.

(b) No. The Public Relations Department did not issue any such pamphlets.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ, ਮਿਤੀ 19 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ।

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ । ਲੋਕ ਸਪੰਰਕ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਇਸ਼ਤਹਾਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ।]

INDUSTRIES NOT COVERED BY MINIMUM WAGES ACT

*2575. **Comrade Achhra Singh**
Comrade Satya Pal Dang } : Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) the names of Industries in Punjab which are not covered by the Minimum Wages Act, i. e., have not been included in the Schedule of the said Act;

(b) the number of Workers/employees engaged in each of the said Industries as on 1st February, 1974 be laid on the Table of the House ?

Shri Hans Raj Sharma : (a) & (b) The requisite information is attached.

Names of Industries and number of workers employed in Industries which have not been included in the Schedule of the Minimum Wages Act, 1948.

S. No.	Name of Industry	Approximate number of workers employed
1	2	3
1.	Auto-mobile Repair Shops and Service Stations (not attached with any Public Motor Transport Company).	.. 1,000
2.	Auto-mobile Body Building Establishments.	.. 636
3.	Milk processing and Milk Product Manufacturing Establishments.	.. 1,826
4.	Soap Making and Silicate Manufacturing Establishments.	.. 950
5.	Bakeries and Biscuit Making Units.	.. 1,688
6.	Enamel and Plastic Ware Making Establisments.	.. 100
7.	Matal Box (Trunk, Drums, Ice Box) Manufacturers.	.. 700
8.	Allopathic Pharmacy	.. 300
9.	Manufacturers of Chutney, Jams, Squashes Murraba and Pickles etc.	.. 200
10.	Ice Factories and Cold Storages	.. 1,000
11.	Cement Pipe, Cement Poles, Cement Jali Making Establishments.	.. 600
12.	Electric Cable and Wire Making Factories.	.. 775
13.	Vegetable Ghee Manufacturing Establishments.	.. 1,200
14.	Soda/Aerated Water Manufacturers Establishments.	.. 350
15.	Steel Pipes/Conduit Pipes	.. 503

APPENDIX II

TO

PUNJAB VIDHAN SABHA DEBATES

Vol. I—No. 16

Dated the 15th March, 1974

(CONTAINING ANSWERS TO UNSTARRED QUESTIONS CONVERTED AS SUCH FROM BEING STARRED QUESTIONS)

CHIT FUND COMPANIES

*1907 (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapur** : Will the Chief Minister, be pleased to state—

(a) the total number of registered Chit Fund Companies in the State at present;

(b) the number of registered Chit Fund Companies, the managements of which are reported to have run away, since 1st January, 1970, after depriving the public of their hard-earned money;

(c) whether the Government is considering any proposal to impose certain restrictions/ban on the registered Chit Fund Companies in the State; if so, the details thereof ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ਏ) 297 ।

(ਬੀ) 15 ।

(ਸੀ) ਹਾਂ ਜੀ ਚਿਟ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਚੰਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਸਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸਚਿਤ ਰਕਮ ਜਾਂ ਜਿਨਸ ਚੰਦੇ ਵਜੋਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਚੰਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਗੁਣੇ ਪਾ ਕੇ ਜਾਂ ਨਿਲਾਮੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਵੇ, ਇਨਾਮ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਿਲ ਦਾ ਖਰੜਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਲੱਕੀ ਸਕੀਮਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਚੰਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਝ ਚੰਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਨਾਮ ਦੀ ਰਕਮ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਚਿਟ ਫੰਡ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ

ਵਿਚ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਟਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 294-ਏ ਅਧੀਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਭਾਗੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1974 ਤਕ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 294-ਏ ਅਧੀਨ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਰੋਕ ਰਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਬੰਧਤ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਬਸਕਰਾਈਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਂ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਮਿਤੀ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1974 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

CASES OF MURDERS IN LUDHIANA PROPER AND LUDHIANA DISTRICT

*1909. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor**: Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) the number of murders which took place in Ludhiana proper and Ludhiana district during 1972-73, alongwith the number of culprits apprehended

(b) the number of culprits involved in the said cases who were finally awarded punishment, together with the details of such punishments ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: (ਏ) 1972-73 ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣਾ ਪਰਾਪਰ ਵਿਚ 18 ਕਤਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ 56 ਕਤਲ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਵਿਚ 92 ਮੁਲਜ਼ਮ ਫੜੇ ਗਏ।

(ਬੀ) 33 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਭਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਸੂਚੀ

(1) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 92 ਮਿਤੀ 21 ਅਪਰੈਲ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਰਾਏਕੋਟ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ।

(2) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 160 ਮਿਤੀ 15 ਮਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਖੰਨਾ ਵਿਚ 4 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ।

(3) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 65 ਮਿਤੀ 27 ਮਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਖਮਾਣੋ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ।

(4) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 133 ਮਿਤੀ 18 ਜੂਨ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ:ਦੰ: ਥਾਣਾ ਪਾਇਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ।

(5) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 187 ਮਿਤੀ 15 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ:ਦੰ: ਥਾਣਾ ਡੇਹਲੋਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 201 ਭਾ: ਦੰ: ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ 2,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

(6) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 276 ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭਾ:ਦੰ: ਥਾਣਾ ਜਗਰਾਉਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 304 (1) ਭਾ: ਦੰ: 5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਸਖਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ।

(7) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 204 ਮਿਤੀ 26 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਡਵੀਜ਼ਨ ਨੰ: 3 ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ : ਦੰ: ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਕ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 352 ਭਾ:ਦੰ: ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਠਣ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ।

(8) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 285 ਮਿਤੀ 1 ਅਗਸਤ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਸਿੰਧਵਾਂ ਬੇਟ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(9) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 346 ਮਿਤੀ 26 ਅਗਸਤ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 304(1) ਭਾ: ਦੰ: 10 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਸਖਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ।

(10) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 188 ਮਿਤੀ 6 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਪਾਇਲ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 304(1) ਭਾ: ਦੰ: 5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਸਖਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ।

(11) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 270 ਮਿਤੀ 20 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 304(1) ਭਾ: ਦੰ: 5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ।

(12) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 266 ਮਿਤੀ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਡੇਹਲੋਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(13) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 272 ਮਿਤੀ 17 ਅਕਤੂਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਡੇਹਲੋਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(14) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 429 ਮਿਤੀ 5 ਨਵੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ।

(15) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 305 ਮਿਤੀ 21 ਨਵੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(16) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 394 ਮਿਤੀ 13 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਖੰਨਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(17) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 235 ਮਿਤੀ 13 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਪਾਇਲ ਵਿਚ 4 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(18) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 479 ਮਿਤੀ 18 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(19) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 246 ਮਿਤੀ 19 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਡਵੀਜ਼ਨ ਨੰ: 4 ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ।

(20) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 240 ਮਿਤੀ 19 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਪਾਇਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(21) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 15 ਮਿਤੀ 12 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਡਵੀਜ਼ਨ ਨੰ: 2 ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ 2 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ।

(22) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 20 ਮਿਤੀ 13 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ:ਦੰ: ਥਾਣਾ ਦਾਖਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(23) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 22 ਮਿਤੀ 29 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ: ਦੰ: ਥਾਣਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

(24) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 101 ਮਿਤੀ 28 ਅਪਰੈਲ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭਾ:ਦੰ: ਥਾਣਾ ਜਗਰਾਉਂ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਈ ।

TACCAVI LOANS

***1910. (C.U.) Shri Sardari Lal Kapur**: Will the Minister for Revenue and Elections be pleased to state—

(a) the amounts of taccavi loans advanced, district-wise in the State, during 1972-73;

(b) the amounts of taccavi loans, realised, district-wise in the State, so far;

(c) the arrears of taccavi loans, not yet realised, district-wise in the State, alongwith the reasons therefor?

Sardar Amrao Singh (Revenue and Elections Minister) : (a), (b) and (c) A statement giving the requisite information is laid on the table of the House. The arrears of taccavi loans (Rs. 1,35,33,600) are mainly due to the fact that the State experienced heavy rains and floods, consequently incapacitating the farmers to make payment of Govt. dues.

[(ੳ), (ਅ) ਅਤੇ (ੲ) ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਤਕਾਵੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ (ਰੁ: 1,35,33,600) ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਆਏ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਬਕਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ।]

(a)(b) & (c) :—Statement showing the districtwise position of taccavi loans advanced during 1972-73, amounts realized during 1972-73 and 1973-74 upto August, 1973 and arrears at the end of August, 1973.

District	Amount of Taccavi loans advanced during the year 1972-73	Amount of Taccavi loans realized during 1972-73 and 1973-74 (April 1973 to August, 1973)	Arrears of taccavi loans at the end of August, 1973
1	2	3	4
Jullundur ..	54,79,800	41,24,907	9,59,382
Hoshiarpur ..	26,07,700	42,05,145	1,63,157
Amritsar ..	93,75,000	35,33,247	25,04,852
Gurdaspur ..	1,12,54,150	43,33,772	32,98,206
Kapurthala ..	19,69,675	21,98,148	2,52,113
Total ..	3,06,86,325	1,83,95,219	71,77,710
Patiala ..	44,22,170	40,52,616	13,71,688
Sangrur ..	4,56,000	59,34,384	9,16,768
Ropar ..	13,39,300	31,35,830	2,39,323
Ludhiana ..	59,57,000	56,35,289	11,96,753
Total ..	1,21,74,470	1,87,58,119	37,24,532

1		2	3	4
Ferozepur	..	63,73,900	99,58,805	14,99,262
Bhatinda	..	10,02,525	43,64,279	4,58,819
Faridkot	..	1,31,02,452	1,24,29,175	6,73,277
Total	..	1,41,27,877	2,67,52,259	26,31,358
Grand Total	..	5,69,88,672	6,39,05,597	1,35,33,600

DRINKING WATER SUPPLY SCHEMES

*1912 (C.U.)Shri Sardari Lal Kapur : Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to State—

(a) the areas, district-wise in the State, where there is acute scarcity of drinkining water at present;

(b) the details of the new schemes for the supply of drinking water which are under consideration of the Government at present;

(c) the amount the Government propose to spend during the curren financial year on the drinking water supply schemes, districtwise, in the State ?

Sardar Balbir Singh : (a) Acute scarcity of drinking water exists in the districts of Gurdaspur, Hoshiarpur, Ropar, Patiala, Ferozepur Faridkot, Bhatinda and Sangrur. The number of scarcity villages in each district is as under :—

1.	Hoshiarpur	..	474
2.	Gurdaspur	..	241
3.	Ropar	..	358
4.	Patiala	..	303
5.	Ferozepur	..	263
6.	Faridkot	..	440
7.	Bhatinda	..	505
8.	Sangrur	..	516
	Total	..	3100

(b) Water Supply Schemes covering 654 new villages have been approved by the State Sanitary Board during 1973-74 in its meetings held on 24th April, 1973 and 7th January, 1974 and taken in hand during the current financial year. A list of the schemes sanctioned is laid on the Table of the House.

(c) An amount of Rs. 625 lakhs is proposed to be spent on rural Water Supply Schemes during the current financial year. The district-wise break-up is as under :—

Hoshiarpur	..	Rs. 128.46 lakh
Gurdaspur	..	Rs. 36.22 „
Ropar	..	Rs. 117.52 „
Patiala	..	Rs. 105.14 „
Ferozepur	..	Rs. 89.03 „
Faridkot	..	Rs. 18.74 „
Bhatinda	..	Rs. 125.45 „
Sangrur	..	Rs. 4.44 „
Total	..	Rs. 625.00 Lakh

[(ੲ) ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਥੁੜ ਰਾਜ ਦੇ ਗੁਰਦਾਸਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਰੋਪੜ, ਪਟਿਆਲਾ, ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ. ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

1. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	..	474
2. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	..	241
3. ਰੋਪੜ	..	358
4. ਪਟਿਆਲਾ	..	303
5. ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	..	263
6. ਫਰੀਦਕੋਟ	..	440
7. ਬਠਿੰਡਾ	..	505
8. ਸੰਗਰੂਰ	..	516
	..	3100

(ਬੀ) 1973-74 ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਸੈਨੀਟਰੀ ਬੋਰਡ ਨੇ 654 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਮੰਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਹਾਊਸ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਸੀ) ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ (1973-74) ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਤੇ 625 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹੇਵਾਰ ਵੇਰਵਾ ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	..	128.46 ਲੱਖ ਰੁਪਏ
ਗੁਰਦਾਸ ਪੁਰ	..	36.22 ,, ,,
ਰੋਪੜ	..	117.52 ,, ,,
ਪਟਿਆਲਾ	..	105.14 ,, ,,
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	..	89.03 ,, ,,
ਫਰੀਦਕੋਟ	..	18.74 ,, ,,
ਬਠਿੰਡਾ	..	125.45 ,, ,,
ਸੰਗਰੂਰ	..	4.44 ,, ,,
ਕੁਲ	..	625.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ

List of New Rural Watersupply Schemes of Submountainous areas for which grant in aid sanctioned by the Sanitary Board on 24th April, 1973

S. No.	Name of Scheme	Block	Estimated cost excluding cost of land
1	2	3	4
	Patiala District		
	1st Priority		
1.	Providing Water supply Scheme for group No. 4 Villages, Nagla, Jhootha, Handesra, Tasimbli, Kasouli etc. (12 villages) ..	Dera Bassi	14,27,466
2.	Providing Water supply Scheme for group No. 5 villages Jeoli, Jorla kalan, Chhachhrauli and Malikpur etc. (18 villages)	—do—	4,76,894

1	2	3	4
	Patiala District—concld.		
3.	Providing Water supply Scheme for group No. 5 villages Ojhan, Devigarh and Binjal (5 Nos.) ..	Bhunerheri	5,02,185
4.	Providing Water supply Scheme for group of No. 5 village Bhagrana Block (Rajpura) (1 village) ..	Rajpura	2,24,663
5.	Providing Water supply Scheme for group No. 5 of villages Harion, Upall Heri, Bhattari etc. (4 Nos.) ..	—do—	2,39,000
6.	Providing Water supply Scheme for group No. 5 of villages Harion, Singhpura, Ramgarh, Budha Nabha and Dyalpur (16 villages) ..	Rajpura and Dera Bassi	17,68,683
7.	Providing Water supply Scheme for Group No. 7 of villages Khurala Kurali (11 villages) ..	—do—	9,27,035
	Gurdaspur District		
1.	Extension of Water supply Scheme Attepur and Bhool, Chak in Dhar Block providing Water supply Scheme to villages Ferozepur in Dhar Block ..	Dhar	97,711
2.	Extension of Water supply Scheme Phangota and its abadies ..	—do—	2.58,561
3.	Extension of Water supply Scheme Dhangoli, Kiray Khurd of Chack Madho Singh (6 villages) ..	Dhar Kalan	1,99,970
4.	Extension of Water supply Scheme Bhamlada, Naloh, Bhatwan, (3 villages)	—do—	2,96,895
5.	Extension of Water supply Scheme Madhopur and Mirzapur etc. and its abadies ..	—do—	2,55,520
6.	Extension of Water supply Scheme Hardosari and its abadies ..	—do—	1,00,970
7.	Extension of Water supply Scheme Nutfarka, Tharial and Garoli (3 villages)	—do—	4,55,949
8.	Extension of Water supply Scheme village Doong .	—do—	3,48,145
9.	Extension of Water supply Scheme Phanguri Raugh and its abadies ..	—do—	3,15,655
10.	Extension of Water supply Scheme Hara Sukhnail, Khukhnail, Ladhoti, Harishanker ..	—do—	4.74,702
11.	Extension of Water supply in Mohalla Harijan ..	—do—	89,918

1	2	3	4
Ropar District			
1.	Providing Water supply Scheme for group of villages Dher ..	Anandpur Sahib	1,46,760
2.	Providing Water supply Scheme Golani, Passi and Passiwal ..	—do—	3,32,295
3.	Providing Water supply Scheme Chorachat, Chutewal, Bhatto, Bela Dhani and Majuwal ..	—do—	2,92,175
4.	Providing Water supply Schemes village Bhanopali ..	—do—	79,237
5.	Providing Water supply Seheme Rajgiri, Dhamana, Mada Majra, Jatwar (4 villages) ..	Nurpur Bedi	2,86,339
6.	Providing Water supply Scheme Kathiana, Keema Majra, Batlour, Tibba Tapprian (5 villages) ..	—do—	3,44,101
7.	Providing Water supply Scheme Gochar, Tarapur and their adjoining villages (7 villages) of Majri ..	—do—	4,53,065
8.	Providing Water supply Scheme village Ghanora (Heerpur) ..	—do—	1,20,135
9.	Providing Water supply Scheme Nalhoti, Raisara ..	—do—	1,22,608
10.	Providing Water supply Scheme Agampur ..	Anandpur Sahib	2,13,830
11.	Providing Water supply Scheme Burwa Mirpur etc. ..	Nurpur Bedi	2,15,203
12.	Providing Water supply Scheme Ghanaur, Narad, Maura, Dehni, Dabhur and Barewal etc. (6 villages) ..	Anandpur Sahib	4,21,318
13.	Providing Water supply Scheme Chabarwal Karura, Jhangrian, Sekhpur Garura, Rampur Kalwan ..	Nurpur Bedi	4,50,792
14.	Providing Water supply Scheme Nawangram, Nada etc. (4 Nos.) in Block Majri (Now Kharar) 4 villages ..	Majri Now Kharar	3,62,648
15.	Providing Water supply Scheme Rurkee, Kham Tiwar (5 Nos.) ..	—do—	4,01,053
16.	Providing Water supply Scheme Togar, Mastgarh, etc. (4 Nos). ..	—do—	3,17,859
17.	Providing Water supply Scheme Majri, Sultanpur, Hoshiarpur etc. (6 villages) ..	—do—	3,54,766

1	2	3	4
	Ropar District—contd.		
18.	Providing Water supply Scheme Kumbra Block Kharar ..	Majri Now Kharar	3,74,818
19.	Providing Water supply Seheme Boothgarh, Bazidpur etc. ..	—do—	3,49,771
20.	Providing Water supply Scheme Tangori	Kharar	1,14,716
21.	Providing Water supply Scheme Alipur, Landial and Shaffipur ..	—dc—	1,03,550
22.	Providing Water supply Scheme Balamgarh ..	Ropar	1,19,505
23.	Providing Water supply Scheme Magror, Akbarpur, Majri, Jattan, Majri Tibbian, Khaladpur, Phulpur, Grewal Baghwali	—do—	3,13,421
24.	Providing Water supply Scheme Bankarpur	Kharar	181885
25.	Providing Water supply Scheme Manikpur, Sharif, Raguana etc. ..	Majri	2,81,058
26.	Providing Water supply Scheme Sialba, Khera Majri etc. ..	—do—	2,87,490
27.	Providing Water supply Scheme Alowal, Awankot etc. ..	Ropar	2,50,236
28.	Providing Wate rsupply scheme for villages Dugeri, Ahmedpur etc. ..	Ropar	2,18,633
29.	Providing water supply schemes for villages Madpur, Jhallan-Simble etc. (5 Nos.) ..	—do—	2,6 ,910
30.	Providing water supply scheme for villages Mundi Kharar, Desumajra Daon and Ballo Majra ..	Kharar	5,53,465
31.	Providing water supply scheme for villages Kakut, Jodhpur, Majri, Hirdapur and Kheri ..	Ropar	3,39,834
32.	Providing water supply scheme for villages Ganauli, Nauhan, Thali Singhpur etc. (13 Nos.) ..	—do—	6,24,392
33.	Providing water supply scheme for villages Wasepur, Tira Chohar Majra, Bhagat Majra etc. ..	Majri	3,67,492
34.	Providing water supply scheme for villages Bhagomajra, Atalgarh, Bhagwantpura Charrian, Chaklan, Kishanpur, Kakron, Kalal Majra, Khabra, Lehali, Santpur and Singh in District Ropar (13 Nos.) ..	Ropar	5,22,713
35.	Providing water supply scheme for villages Mullanpur, Salanatpur, Ferozepur etc. (10 villages) ..	Majri	7,19,602

1	2	3	4
	Ropar District—contd.		
36.	Providing water supply scheme for villages Dafferpur, Montekri, Sundran, Kheri, Pandwala, Haibatpur ..	Kharar	3,73,690
37.	Providing water supply scheme for villages Santa Block Kharar ..	—do—	1,27,297
38.	Providing water supply scheme for villages Bari Babiani, Chhoti Babiani, Panjola and Panjoli ..	Ropar	1,89,373
39.	Providing water supply scheme for villages Ramgarh, Siastpur, Bhadal and Santokhgarh (4 villages) ..	—do—	1,53,800
40.	Providing water supply scheme for villages Barri Chotti Nangal ..	Majri	64,505
41.	Providing water supply scheme for villages Jatpur Rolli, Azampur etc. (8 Nos.) ..	Nurpur Bedi	4,75,921
42.	Providing water supply scheme for villages Sohana and Matour ..	Kharar	5,64,576
43.	Providing water supply scheme for villages Aulakh, Tokhargarh, Bains etc. (5 villages) ..	Nurpur Bedi	4,32,377
44.	Providing water supply scheme for villages Mahain Khameran, Faquirpur, Mehroli Mangewal etc. (12 Nos.) ..	Anandpur Sahib	5,73,065
45.	Providing water supply scheme for village Khizarpur ..	Majri	2,80,269
46.	Providing water supply scheme for villages Usmanpur, Sando etc. ..	Nurpur Bedi	1,87,017
47.	Providing water supply scheme for villages Sekhu Majra, Kurali and Kurra (3 Nos.) ..	Kharar	2,78,236
48.	Providing water supply scheme for villages Thana, Gobindgarh, Barsalpur Taprian and Labangarh ..	Majri	1,63,030
49.	Providing water supply scheme for villages Shampur, Bara Phul etc. (8 Nos.) ..	Ropar	3,69,009
50.	Providing water supply scheme for village Siswan ..	Majri	61,783
51.	Providing water supply scheme for villages Khanpur, Bhankan, Samundari and Boothgarh (4 villages) ..	Nurpur Bedi	2,21,041
52.	Providing water supply Scheme for villages Bajpur, Chajja, Chunta and Sarthali ..	—do—	3,30,380

1	2	3	4
	Ropar District—concld.		
53.	Providing water supply scheme for villages Bari Jhakian, Choti Jhakian etc. ..	Ropar	2,03,675
54.	Providing water supply scheme for villages Sahota, Tarapur and Mahiwal ..	Anandpur Sahib	1,87,400
55.	Providing water supply scheme for villages Kotla Nihnag, Sukhrampur ..	Ropar	2,30,109
56.	Providing water supply scheme for village Lodhipur ..	Anandpur Sahib	61,400
57.	Providing water supply scheme for villages Desgran and Khanpur ..	—do—	1,09,647
58.	Providing water supply scheme for village Mediwan ..	—do—	32,500
59.	Providing water supply scheme for village Shiampur ..	Kharar	97,358
60.	Providing water supply scheme for village Dhalpur ..	—do—	86,227
	Hoshiarpur District		
1.	Providing water supply scheme for group of villages Mehamadwal etc. (5 Nos.) ..	Mahilpur	4,64,767
2.	Providing water supply scheme for group of villages Saidulapur etc. (8 Nos.) ..	—do—	7,34,702
3.	Providing water supply scheme for group of villages Butawal Gujjaran, Chadeli etc. (7 Nos.) ..	—do—	4,38,313
4.	Providing water supply scheme for group of villages Jandoli, Chak Mallan, Singhpur, Parsowal etc. (6 Nos.) ..	—do—	4,40,844
5.	Providing water supply scheme for group of villages Haveli, Mugowal, Lalran, and Pathrala (4 Nos.) ..	—do—	3,66,551
6.	Providing water supply scheme for group of villages Sahungra in Block Saroya and Mukandpur, Ghagogupur in Block Garhshankar ..	Garhshankar	2,47,048
7.	Providing water supply scheme for group of villages Dada, Manjhi, Tutanwali, Galwal (5 Nos.) ..	Hoshiarpur	3,48,544
8.	Providing water supply scheme for group of villages Bari Khad, Bahora etc. (S Nos.) ..	Bhunga	6,63,557
9.	Providing water supply scheme for group of villages Janauri, Damgarh etc. (7 Nos.) ..	—do—	7,26,732

1	2	3	4
	Hoshiarpur District—contd.		
10.	Providing water supply scheme for group of villages Niazain and Adamwal Garhi etc. (4 Nos.) ..	Bhunga	1,44,777
11.	Providing water supply scheme for group of villages Mohalla, Fatehpur, Siri, Pandain, Baler Natholi, Rauli Block Hazipur ..	Hazipur	2,18,880
12.	Providing water supply scheme for group of village Kangupir, Sariana, Naushera Simbli and Wazira etc. (7 Nos.)	Mukerian	6,82,461
13.	Providing water supply scheme for group of villages Behbowal, Chalhian, Kalian, Singhpura Ramgarh etc. (7 Nos.) ..	Dasuya	5,12,318
14.	Providing water supply scheme for group of villages Rampur, Haler, Dadial and Nakeonama, Sanso Naknna Hardo etc. ..	—do—	5,09,220
15.	Providing water supply scheme for group of village Morian, Rater etc. (9 Nos.) ..	—do—	3,94,320
16.	Providing water supply scheme for group of villages Makhowal, Kalowal etc. (9 Nos.) ..	—do—	4,27,679
17.	Providing water supply scheme for group of villages Sahora, Kandi, Sahora, Dadhial, Kadarpur, Patti Mawa Bathan etc. ..	—do—	1,79,205
18.	Providing water supply scheme for group of villages Nangal Behlan and Ransoa in Block Dasuya ..	—do—	2,41,889
19.	Providing water supply scheme for group of villages Sajjan, Mund, Nagro and Bhatoli ..	—do—	4,33,825
20.	Providing water supply scheme for group of villages Dhaddar, Ghogra, Jalal Chak etc. ..	—do—	2,98,284
21.	Providing water supply scheme for group of villages Sagre, Mirpur, Kothi etc. ..	—do—	2,22,911
22.	Providing water supply scheme for group of village Phander (Pandoli) ..	—do—	1,38,152
23.	Providing water supply scheme in Baba Tonsa, Majri Jattan, Bal Asron etc. in Kandi area ..	Balachaur	7,60,944
24.	Providing water supply scheme for group of villages Paniali, Dharampur Sahiba, Haitpur Jattan etc. (7 Nos.) ..	Saroya and Balachaur	6,88,683
25.	Providing water supply scheme for group of villages Rattewal, Suranpur, Kathgarh etc. (Rattewal group of villages) ..	Balachaur	8,84,010

1	2	3	4
	Hoshiarpur District—concld.		
26.	Providing water supply scheme for group of villages Baggan, Dallowa (2 Nos.) ..	Mukerian	2,41,587
27.	Providing water supply scheme for group of villages Dhamian, Bariana Dewal etc. (6 Nos.) ..	—do—	2,49,966
28.	Providing water supply scheme for group of villages Sunderpur, Bhagrana etc. (6 Nos.) .	—do—	2,27,732
29.	Providing water supply scheme for group of village Budhabar (1 No.) ..	—do—	2,58,177
30.	Rough cost estimate for Providing water supply Scheme Kunta, Nurpur, Hazipur, Nadali and Nangal Ishar (5 Nos.) ..	—do—	2,65,827
31.	Providing water supply scheme in village Nushera ..	—do—	12,808
32.	Providing water supply scheme in villages Bhadarpur, Mannan etc. ..	Hoshiarpur	1,79,068
33.	Providing water supply scheme in villages Rajowal, Sainahan and Bhagowal ..	Hoshiarpur I	3,28,176
34.	Providing water supply scheme in villages Bassi Gulam Husain ..	—do—	1,78,882
35.	Providing water supply scheme in villages Bassi Mustafa, Mehatpur and Nahan Kalan etc. ..	—do— II	4,09,479
36.	Providing water supyly scheme in villages Buthgarh and Nangal ..	—do—	1,70,200
37.	Providing water supply scheme in villages Bassi, Maroof, Sailan, Bassi Kaso (6 Nos.) ..	Hoshiarpur	1,40,030
38.	Providing water supply scheme in villages Daulowal, Chasipur, Kun-Kun, Gobindpur ..	—do—	2,22,287
39.	Providing water supply scheme in villages Hazipur, Nika Chak, Chakrial, Hindwal etc. (12 Nos.) ..	Hajipur	9,34,506
40.	Providing water supply scheme in villages Mahal Thind etc. .	Bhunga	2,19,695
41.	Providing water supply scheme in villages Bhatoli, Mirjapur, Bambowal etc. ..	—do—	2,80,494
42.	Providing water supply scheme in villages Garahi Mattoun, Bora etc. (10 Nos.) ..	Saroya and Garhshankar	16,21,961
43.	Providing water supp'y scheme in villages Bhajal, Goljan etc. ..	—do—	4,92,037

LIST No. 5

New Rural Water Supply Schemes for villages on International Borders of Ferozepur and Gurdaspur Districts for which Part funds have been sanctioned during 1973-74 in the meeting of the Sanitary Board held on 24th April, 1973.

S. No.	Name of Scheme	Estimated Cost	Funds allotted during 1973-74 in the meeting of Sanitary Board held on 24-4-73	Balance funds required during 1974-75	Remarks
1	2	3	4	5	6
	District Gurdaspur				
1.	Providing Water Supply Scheme for village Kalanaur	4,54,780	4,55,000	—	
2.	Providing Water Supply Scheme for village Gandian and Paniar	3,20,000	3,20,000	—	
		Total	7,75,000		
	District Ferozepur				
			(Rs. in lakhs)		
1.	Providing Water Supply Scheme for group of villages Koel Khera, Dewan Khera ..	5,36,134	2.50	2,86,134	
2.	Providing Water Supply Scheme for village Gidderanwali ..	1,61,071	1.00	61,061	
3.	Providing Water Supply Scheme for village Manjgarh ..	1,55,515	1.00	55,615	

S. No.	Name of Scheme		Estimated Cost	Fund allotted during 1973-74 in the meeting of Sanitary Board held on 24-2-74 (Rs. in lakhs)	Balance funds required during 1974-75	Remarks
1	2		3	4	5	6
4.	Providing Water Supply Scheme for village Kallar Khera	..	2,33,158	1.00	1,38,138	
5.	Providing Water Supply Scheme for village Saidanwali	..	3,01,492	1.00	1,51.492	
6.	Providing Water Supply Scheme for village Jandwala Hanwanta	..	2,53,168	1.00	1,53,168	
7.	Providing Water Supply Scheme for village Khippanwali	..	3,31,374	1.50	1,81,374	
8.	Providing Water Supply Scheme for village Ghallu	..	2,45,170	1.00	1,45,170	
9.	Providing Water Supply Scheme for village Patrewala	..	2,73,273	1.50	1,23,273	
10.	Providing Water Supply Scheme for group of villages Khem wali and Lakhewali	..	2,93,118	1.50	1,43,118	
11.	Providing Water Supply Scheme for group of villages Roop Nagar Block Khuian Sarwar	..	1,58,636	1.00	58,636	
12.	Providing Water Supply Scheme for village Sappanwali Block Khuian Sarwar	..	2,12,984	1.00	1,12,984	
13.	Providing Water Supply Scheme for village Mauzam	..	1,94,462	1.00	94,462	
14.	Providing Water Supply Scheme for village Chuhariwala Chisti	..	1,23,185	0.50	73,185	
15.	Providing Water Supply Scheme for village Amirkhas	..	1,51,158	0.50	1,01,158	

S. No.	Name of Scheme	Estimated Cost	Funds allotted during 1973-74 in the meeting of Sanitary Board held on 24-4-73 (Rs. in lakhs)	Balance funds required during 1974-75	Remarks
1	2	3	4	5	6
16.	Providing Water Supply Scheme for village Muthianwali ..	1,64,109	1.00	64,109	
17.	Providing Water Supply Scheme for group of villages Pire-Ke-Uttita and Nathu Chisti ..	1,07,013	0.50	57.013	
18.	Providing Water Supply Scheme for village Bhamba Wattu ..	1,51,399	1.00	51,399	
19.	Providing Water Supply Scheme for Sohna Sander ..	99,929	0.50	49,929	
20.	Providing Water Supply Scheme for village Khanwala ..	97,489	0.50	47,489	
21.	Providing Water Supply Scheme for village Pacca Chisti ..	1,21,194	0.50	71,194	
22.	Providing Water Supply Scheme for village Alamshah ..	1,54,690	1.00	54,690	
23.	Providing Water Supply Scheme for village Kahalshah ..	85,913	0.50	35,913	
24.	Providing Water Supply Scheme for village Chak Soh dhar ..	94,735	0.50	44,735	
25.	Providing Water Supply Scheme for village Meharsona ..	86,679	0.50	36,679	
26.	Providing Water Supply Scheme for village Beriwala ..	1,33,350	0.50	83,350	
27.	Providing Water Supply Scheme for village Mehar Kheva ..	1,16,152	0.50	61,1 52	
		Total	25.00	29,34,620	

LIST No. 6

List of New Rural Water Supply Schemes for villages in Abohar Block alongwith Haryana and Rajasthan Border for which part funds have been sanctioned during 1973-74 in the meeting of Sanitary Board held on 24th April, 1973.

S. No.	Name of Scheme	Estimated Cost	Funds allotted during 1973-74 in the meeting of Sanitary Board held on 24-4-73 (Rs. in lakhs)	Balance funds required during 1974-75	Remarks
1	2	3	4	5	6
	Ferozepur District				
1.	Providing Water Supply Scheme for village Himatpura ..	2,22,652	1.00	1,22,652	
2.	Providing Water Supply Scheme for village Bazidpura ..	3,16,316	1.00	2,16,316	
3.	Providing Water Supply Scheme for village Kandwala Amarkot ..	3,48,188	1.00	2,48,188	
4.	Providing Water Supply Scheme for village Ramsara ..	3,10,348	1.00	2,10,343	
5.	Providing Water Supply Scheme for village Dohetarian wali ..	2,48,266	1.00	1,48,266	
6.	Providing Water Supply Scheme for village Amarpura ..	2,11,416	1.00	1,11,416	
7.	Providing Water Supply Scheme for village Wahatwali ..	4,08,530	1.00	3,08,530	
8.	Providing Water Supply Scheme for village Bhagsar ..	1,93,881	1.00	93,881	

1	2	3	4	5	6
9.	Providing Water Supply Scheme for village Khierpura ..	1,52,148	1.00	52,148	
10.	Providing Water Supply Scheme for village Khulran ..	3,32,488	1.00	2,32,488	
11.	Providing Water Supply Scheme for village Rampura ..	2,73,163	1.00	1,73,163	
12.	Providing Water Supply Scheme for village Bishampura ..	1,44,830	0.50	94,830	
13.	Providing Water Supply Scheme for village Dodewala ..	2,02,994	1.00	1,02,994	
14.	Providing Water Supply Scheme for village Rajpura ..	4,14,770	1.00	3,14,770	
15.	Providing Water Supply Scheme for village Sukhchain ..	1,22,286	0.50	82,286	
16.	Providing Water Supply Scheme for village Sardarpura ..	1,67,428	0.60	1,07,428	
17.	Providing Water Supply Scheme for village Kara Khera ..	2,57,347	1.00	1,57,347	
18.	Providing Water Supply Scheme for village Salimpura Shah ..	1,45,972	1.00	45,972	
19.	Providing Water Supply Scheme for village Bhanwala Hanwan ..	1,11,625	0.50	61,625	
20.	Providing Water Supply Scheme for village Jalharki Alias Kankorwali ..	96,262	0.90	6,262	
21.	Providing Water Supply Scheme for village Baganwali ..	1,63,059	1.00	63,059	
22.	Providing Water Supply Scheme for village Ferozeshah ..	2,50,000	1.00	1,50,000	
		Total ..	20.00		

STATEMENT No. III

List of new Rural Water-supply Schemes of Haryana and Rajasthan Border which was Administratively approved by the Sanitary Board in the meeting of Sanitary Board, Punjab *vide* resolution No, 5 of the meeting held on 24th April, 1973 but no funds were allotted as Grant-in-aid sanctioned on the 7th January, 1974.

S. No.	Name of Work	Block	Administratively approved estimated cost	No. of villages covered	Grant in-aid Sanctioned on 7th January, 1974
1	2	3	4	5	6
	(District Bhatinda)		Rs		(Rs. in lacs)
1.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Bandi, (Phunike) and Mahlan	Sangat	5,55,523	3	1.50
2.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Gurthari	-do-	1,37,072	1	0.50
3.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Kutti	-do-	1,20,484	1	0.50
4.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Phallor	-do-	2,14,122	1	0.50
5.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Bajak and Nandgarh	-do-	3,80,889	1	0.50
6.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Sekhu Pucca Khurd and Tirkhan Wala	-do-	7,37,400	3	1.50

STATEMENT NO. III—CONTD.

S. No.	Name of Scheme	Block	Estimated cost	No. of villages covered	Grant in aid sanctioned on 7th January, 1974
1	2	3	4	5	6
	District Bhatinda—*Concld.*		Rs		(Rs. in lacs)
7.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Malwal Bhagwan garh and Dunewala	Sangat	5,87,558	3	1.50
8.	Providing Water-supply Scheme for group of village Gheri Butter	-do-	2,66,199	1	0.50
9.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Gheri Bhagi and Mehta	-do-	6,43,356	2	1.00
10.	Providing Water-supply Scheme for group of village Kale Bander	-do-	2,31,746	1	0.50
11.	Providing Water-supply Scheme for group of village Kamaloo	Talwandi Saboo	1,51,659	1	0.50
12.	Providing Water-supply Scheme for group of village Phulokheri	-do-	1 32,571	1	0.50
13.	Providing Water-supply Scheme for group of village Jagga Ram Tirath	-do-	3,75,826	1	0.50
14.	Providing Water-supply Scheme for group of village Bhagwanpura	-do-	1,44,063	1	0.50
15.	Providing Water-supply Scheme for group of village Bhagi Bander	-do-	3,06,565	1	0.50

STATEMENT No. I

List of Rural Water-supply Schemes of remaining 5 villages of submontane areas of District Patiala for which Administrative approval has been given and grant-in-aid sanctioned by Sanitary Board on 7th January, 1974.

S. No.	Name of Work	Block	Estimated Cost	No. of villages covered	Grant-in-aid sanctioned by Sanitary Board on 7th January, 1974
1	2	3	4	5	6
			Rs		Rs
1.	Providing water-supply scheme for group of villages Sanctioned, Badi. Harijan Choti Kishan Pur and Pir Machhlan, Dera Bassi Distt. Patiala,	Dera Bassi	2,21,467	4	2,22,000
2.	Providing water-supply scheme for group of villages Sanctioned Badi Harijan Choti Kishanpur and Pir Machhla, Kakrali	-do-	1,05,320	1	1,05000
		Total	3.26,787	5	3,27,000

STATEMENT II

List of Rural Water-supply Schemes of International Border of District Ferozepur out of 34 villages list of which was supplied by the Deputy Commissioner, Ferozepur, for which the Administrative approval has been given and grant-in-aid sanctioned on 7th January, 1974.

S. No.	Name of Scheme	Block	Estimated Cost	No. of villages covered	Grant in-aid sanctioned during 1973-74
1	2	3	4	5	6
1.	Providing Water-supply Scheme for village HariPura	Khuyian Sarwar	2,29,475	1	2,29,500
2.	Providing Water-supply Scheme for village Bakainwala	-do-	2,19,898	1	2,20,000
3.	Providing Water-supply Scheme for Lakhoke Behram	Guru Har Sahai	1,90,889	1	1,21,000
4.	Providing Water-supply Scheme for Chunga	-do-	95,228	1	95,200
5.	Providing Water-supply Scheme for village Guru Har Sahai	-do-	2,37,329	1	2,37,300
6.	Providing Water-supply Scheme for village Pamjawa Mandal	Khuyian Sarwar	1,38,853	1	1,39,000
		Total	11,11,672	6	11,12,000

District Faridkot			Rs		(Rs in laes)
1.	Providing water-supply scheme for village Banwala	Lambi	1,79,803	1	0.50
2.	Providing water-supply seheme for village Hakoowala	-do-	1,33,235	1	0.50
3.	Providing water-supply scheme for village Kandu Khera	-do-	1,83,262	1	0.50
4.	Providing Water-supply scheme for village Gagar	-do-	3,68,568	1	0.50
5.	Providing water-supply scheme for villages Phulkhera, Arniwala	-do-	2,96,621	2	1.00
6.	Providing water-supply scheme for village Bhitiwala	-do-	2,62,487	1	0.50
7.	Providing water-supply scheme for village Adhania	-do-	2,28,496	1	0.50
8.	Providing water-supply scheme for village Kangan Khera	-do-	1, 63,028	1	0.50
9.	Providing water-supply scheme for villagc Shena Khera	-do-	1,32,535	1	0.50
		Total	19,38,035	10	5.60 lacs

STATEMENT—IV

List of important Rural Water-supply Schemes for which representations have been received from the Public Governemnt etc. for which administrative approval and grant-in-aid sanctioned by Sanitary Board on 7th January, 1974.

S. No.	Name of Scheme	Estimated cost	No. of villages covered	Grant-in-aid Sanctioned
1	2	3	4	5
		Rs		Rs. in lacs
1.	Providing extension of Water-supply scheme at village Sarainaga District Faridkot	1,54,868	1	1.50
2.	Providing Water-supply scheme for village Ude Karan Tehsil Muktsar District Faridkot	2,22,072	1	0.50
3.	Providing Water-supply scheme for group of villages Ablu, Kothe Dandwan and Kothe Kora Wala Kothe Sheliqaladne Kothe Lal Singh, District Bhatinda	6,87,697	5	0.75
4.	Providing Water-supply scheme for village Bibiwala Block Nathana Distt Bhatinda	1,86,630	1	0.50
5.	Providing Water-supply scheme for village Tharajwala Block Lambi Distt. Faridkot	3,33,741	1	0.50
6.	Providing Water-supply scheme for village Gurusar Block Kot Bhai Distt. Faridkot.	4,46,777	1	0.75
	Total	20,30,794	10	4.50

16.	Providing Water-supply Scheme for group of villages of Bhunger Muhabte Suraj, Sema Bhunger Charat Singh and Nutt	Talwandi Saboo	4,25,361	4	2.00
17.	Providing Water-supply Scheme for village Nathana	Jhunir	1,68,840	—	0.50
18.	Providing water-supply Scheme for village Ullakh	-do-	1,45,693	1	0.50
19.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Bhama Kalan, Bhera Khurd, Raman Mandi and Dasodian	-do-	6,68,024	4	2.00
20.	Providing Water-supply Scheme for group of villages Raipur, Bojewal, Chapian Wali and Udip	-do-	11,56,662	4	2.00
	Sangrur				
1.	Providing Water-supply Scheme for village Mandi	Lehragaga	2,56,996	1	0.50
		Total	2,56,996	37	18.50
	District Ferozepur				
1.	Providing Water-supply Scheme for village Dalmir Khera	Sarwar	2,47,051	1	0.50
2.	Providing Water-supply Scheme for village Dhingawali	-do-	2,35,149	1	0.50
3.	Providing Water-supply Scheme for village Bhanger Khera	-do-	2,57,805	1	0.50

STATEMENT III

S. No.	Name of Scheme	Block	Estimated cost	No. of villages covered	Grant-in-aid sanctioned on 7th January, 1974
1	2	3	4	5	6
	District Ferozepur—Concld.		Rs		(Rs in lacs)
4.	Providing water-supply scheme for village Shergarh	Sarwar	2,41,487	1	0.50
5.	Providing water-supply scheme for village Waryam Khera	-do-	3,41,205	1	0.50
6.	Providing water-supply scheme for village Patti Billa	-do-	1,84,030	1	0.50
7.	Providing water-supply scheme for group of village Khuhi Khera, Rukan Khera	-do-	3,17,267	1	0.50
8.	Providing water-supply scheme for village Khatwan	-do-	1,68,635	1	0.50
9.	Providing water-supply scheme for village Bhagu	Abohar	2,49,749	1	0.50
10.	Providing water-supply scheme for-village Narai pura	do-	2,46,433	1	0.50
11.	Providing water supply scheme for Mehrajpura	-do-	2,04,793	1	0.50
		Total	26,93,604	11	5.50

List No. 1 Showing names of Jayanti villages which are included in the list of 3,100 scarcity villages and for which estimates for providing drinking water supply have been prepared.

District	Name of village	Estimated Cost	Grant-in-aid sanctioned on 7-1-74
1	2	3	4
Sangrur	Dhilwan	.. 4,04,943	0.50
	Aloarukh	.. 1,83,075	0.50
	Ghaller	.. 3,11,321	0.50
	Tolawala	.. 1,90,840	0.50
	Lohat Baddi	.. 2,65,302	0.50
	An Dana	.. 2,47,184 &	0.50
		.. 16.00 lacs	
Bhatinda	Bhai Rupa	.. 8,35,573	0.61
	Kishangarh	.. 4,04,519	0.50
	Ballanwali	.. 4,88,886	0.50
	Sema	Estimate yet to be prepared.	
	Laloana		
	Mehta		
		17.30 lacs.	
Faridkot	Ganji Gulab Singh (Gulab Singh Wala)	1,43,475	0.50
	Dhurkot (Ransab)	.. 3,69,417	0.50
	Sandhwan	.. 3,75,128	0.50
	Burj Sidhwan	.. 4,36,741	0.50
	Sheikh	Estimate yet to be prepared	
		.. 13.24 lacs.	
Ferozepur	Thaliwala	.. 94,788	0.50
	Jhotianwali	Estimate yet to be prepared	

COMMITTEES CONSTITUTED BY GOVERNMENT TO CONSIDER THE QUESTION OF TRANSFER OF TEACHERS OF LOCAL BODIES SCHOOLS

*1985. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of Education and Revenue be pleased to state—

(a) the names of Members of the Committees recently appointed by the Government to recommend transfers of teachers of Local Bodies Schools in the State, alongwith the names of the Chairman/Vice Chairman, district wise;

(b) the details of the recommendations made by the Committees referred to in part (a) above since these were set up;

(c) the action taken by the Government on the recommendations of the said Committees;

(d) the criteria on the basis of which transfers of teachers of Local Bodies Schools in the State are effected ?

Shri Gurmail Singh (Education Minister) : (a) There are no Local Bodies Schools in the State of Punjab and as such the question of appointing Committees for the transfer of teachers working in such schools does not arise.

(b) (c) and (d) Does not arise.

[(ੲ) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(ਬੀ) (ਸੀ) ਤੇ (ਡੀ) ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।]

STRIKE BY STAFF OF PUNJAB STATE ELECTRICITY BOARD

*1986. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor**: Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to State—

(a) the number of Technical, gazetted and non-gazetted staff, separately, of Punjab State Electricity Board who went on strike as a result of the suspension of Shri Harbans Singh Chairman, recently;

(b) the number of days for which the employees referred to in part (a) above, remained on strike;

(c) the details of the disciplinary action taken against the said employees for their resorting to strike;

(d) the areas in the State which were adversely affected in the matter of supply of electric energy as a result of strike of the said employees?

Shri Gurbakhsh Singh Sibia : (a), (b). (c) and (d) The requisite information is laid on the Table of the House.

[(ੳ), (ਅ), (ੲ), (ਸ) ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।]

The requisite information to parts (a), (b), (c) and (d) to Starred Q. No. 1986 (renewed)

(a) Out of 814 Technical gazetted staff (Engineer Officers), 356 Engineer Officers were on stay-in-strike. No technical non-gazetted staff was on strike.

(b) The striking Engineering Officers remained on stay-in-strike for different periods from 16th August, 1973 to 27th September, 1973.

(c) No disciplinary action has been taken against the Officers on stay-in-strike.

(d) No area in Punjab has been affected with respect to maintaining continuity of electric supply,

[(ੳ) 814 ਤਕਨੀਕੀ ਗਜ਼ਟਡ ਸਟਾਫ (ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ) ਵਿਚੋਂ 356 ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ ਕੰਮ ਛੋੜ ਹੜਤਾਲ ਉਤੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਤਕਨੀਕੀ ਅਗਜ਼ਟੀ ਸਟਾਫ਼ (ਨਾਨ-ਗਜ਼ਟਡ) ਹੜਤਾਲ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਅ) 16 ਅਗਸਤ, 1973 ਤੋਂ 27 ਸਤੰਬਰ, 1973 ਤਕ ਵਖ ਵਖ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੜਤਾਲੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਛੋੜ ਹੜਤਾਲ ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲੀ ਹੈ।

(ੲ) ਕੰਮ ਛੋੜ ਹੜਤਾਲ ਉਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(ਸ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਚਾਲੂ ਰਖਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ।]

RUST RESISTANT VARIETIES OF SEEDS

*1987. (RENEWED) (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapur** : Will the Minister for Agriculture and Forests be pleased to state—

(a) the extent of damage caused by rust district-wise, in the State during the year 1972-73 and current financial year separately;

(b) the steps taken by Government for procuring rust resistant varieties of seeds of wheat, rice, barley, maize and pulses ?

Master Gurbanta Singh (Agriculture and Forest Minister) : (a) There is no district-wise assesment. However overall loss in yield due to rust was assessed at 14 to 23— in the State during the year 1972-73 on the basis of the estimates worked out by a Committee set up for the purpose. The loss was on the higher side in the sub-mountaneous areas and on the lower side in the remaining districts of the State. Some reports of rust attack during the current financial year have been received in respect of the sub-mountaneous areas. However, the assessment of the loss is in progress.

(b) The Agriculture Department procured about 29,272 quintals of wheat seed of rust resistant varieties which was distributed to the farmers at subsidised rates. The Farmers were advised to avoid late sowing of wheat as there seem to be higher chances of rust attack on late sown crops. There is no problem of rust on rice, barley maize and pulses.

[(ਏ) ਜ਼ਿਲੇ-ਵਾਰ ਕੋਈ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਨਹੀਂ । ਪਰੰਤੂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਲ 1972-73 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਸਟ ਦੇ ਕਾਰਨ 14 ਤੋਂ 23 ਨੁਕਸਾਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੀ। ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਸਬ-ਮਾਉਨਟੇਨੀਅਸ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਘਟ ਸੀ। ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਬ-ਮਾਊਨਟੇਨੀਅਸ ਏਰੀਏ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਰਸਟ ਦੇ ਅਸਰ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

(ਬੀ) ਖੇਡ਼ੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 29,272 ਕਵਿੰਟਲ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਰਸਟ ਰਜ਼ਿਸਟੈਂਟ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਬੀਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰ ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ । ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਕਣਕ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਨਾ ਬੀਜਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਰ ਨਾਲ ਬੀਜੀ ਗਈ ਫਸਲ ਤੇ ਰਸਟ ਦੇ ਅਸਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਚਾਵਲ, ਜੌਂ ਮਕੀ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਤੇ ਰਸਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮਸਿਆ ਨਹੀਂ ।]

FAMILY PLANNING PROGRAMME

*1989. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister for Finance be pleased to state whether the Government has considered the broadening of the scope of Family Planning Programme in the State ; if so, the details thereof ?

Shri Hans Raj Sharma : No Sir.

[ਜੀ ਨਹੀਂ ।]

OLD AGE PENSIONS

*1990. (C. U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Social Welfare be pleased to state—

(a) whether the Government is examining the proposal for granting old age pensions to all persons in the State ; if so, the age which has been fixed for the purpose.

(b) the date by which the new scheme for old age pension is likely to be enforced in the State ?

Miss Sarla Parasher : (a) No. However, Old Age Pension is granted by Government only to those persons who are covered under the categories mentioned in Rule 3 of Old Age Pension Rules (Copy enclosed).

Question does not arise.

[(ੳ) ਜੀ ਨਹੀਂ । ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਬੁਢਾਪਾ ਪੈਨਸ਼ਨ ਰੂਲਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੈਟੇਗਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ) ।

(ਅ) ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।]

Extract of Rule 3 of old Age Pension Rules.

The following categories of persons shall be entitled to the pension—

(i) Persons who are of the age of 65 or above in the case of men and 60 or above in the case of women and have no means of subsistence and none in a position to support them, provided that in either case they are domiciled and have resided in the Punjab State for more than 3 years at the time of making an application and provided further that—

(a) a person shall be deemed to be a destitute who has no adult son/s or no property yielding a monthly income upto Rs. 15 P.M. Such persons who are in receipt of assistance amounting to less than Rs. 15 per mensem shall also be termed as destitute, but where both husband and wife are old, they shall be termed as destitute if the monthly income of the family is less than Rs. 30 ;

(b) the old persons who reside with their earning son/s or son's son shall not be termed as destitute if the son's son(s) are in a position to support them and their income exceeds the limits prescribed below but where the income of the earning hands whether living with or separately falls within the following limit, such aged persons shall be termed as destitute.

(i) a single person having monthly income up to Rs. 50 per mensem.

(ii) a family of husband and wife having monthly income of Rs. 90 per mensem and an allowance of Rs. 25 per mensem is allowed to each child subject to maximum of Rs. 150 per mensem, per family, subject, of course, to merits of each case. Keeping in view further liabilities of such earning hands with regard to education expenses, etc., of their children studying in high classes/colleges.

(ii) Professional beggars and medicants shall not be considered to be destitute but persons who are not actually beggars but get occasional assistance from some people may be allowed pension if they otherwise are eligible and the sanctioning authority is satisfied that they are really destitute.

(iii) a widow shall be deemed a destitute even if she has a earning brother.

(iv) step son(s) shall not be considered a son for the purpose of grant of this pension.

(v) persons who shall become destitutes because of any irregular or intemporate habits shall not be eligible for the benefit under this scheme.

DELAY IN REGISTERATION OF CASES BY THE POLICE.

*2030. (C. U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether abnormal instances of delay in the registeration of cases by the police involving offences against women and girls in the State have come to the notice of the Government;

(b) if so, whether the Government has issued instructions to the police for prompt registeration of cases involving immoral offences against women and girls ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ਏ) ਜੀ ਨਹੀਂ ।

(ਬੀ) ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀਂ ਸਭ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ADVISORY COMMITTEES SET UP TO CURB THE TENDENCY OF IMMORAL TRAFFIC IN WOMEN AND GIRLS

*2041. (C. U.) Shri Sardari Lal Kapoor : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether it is a fact that the Government set up Advisory Committees, district-wise in the State, to suggest ways and means for suppression of immoral traffic in women and girls, on 12th August, 1966. vide Punjab Government Gazzette (Home Department Judicial) No. 3 (16)—2J—63/24532, dated 12th August, 1966 ;

(b) whether the Government has under consideration any proposal to reconstitute the said committees and in consultation with the Executive Committee or Punjab State Branch of Association for Moral and Social Hygiene in India ?

Giani Zail Singh : (a) Yes. Non-official Advisory Bodies were set up vide Home Deptt. Notification No. 3 (16)—2J—65/24532, dated the 12th August, 1965 and not on 12th August, 1966.

(b) Yes. The Deputy Commissioners have been asked to recommend the names of the personnel to be appointed on these bodies.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ। ਗ੍ਰਿਹ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਅਧਿ ਸੂਚਨਾ ਨੰ: 3 (16) 2ਜੇ—65/24532, ਮਿਤੀ 12 ਅਗਸਤ, 1965 ਦਵਾਰਾ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਾਡੀਜ਼ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਮਿਤੀ 12 ਅਗਸਤ, 1966 ਨੂੰ।

(ਅ) ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਾਡੀਜ਼ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣ।]

SALE OF ILLICIT LIQUOR IN THE STATE

*2042 (C. U.) Shri Sardari Lal Kapoor : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether there is. at present. any proposal under the consideration of the Government to stop the distillation of illicit liquor in the State; if so the details thereof ?

(b) if the answer to part (a) above be in the affirmative, the steps, if any, taken so far to curtail the sale of illicit liquor; if so, the details thereof ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ਏ) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਦੀ ਰੋਕ ਥਾਮ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ, 1914 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਇਸ ਵਬਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋਰ ਭੀ ਸਖਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਕਸ਼ੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਡੰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਗਸਤ, 1973 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਆਬਕਾਰੀ (ਤਰਮੀਮ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1973 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਬਾਦ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋ ਕੇ ਐਕਟ ਬਣ ਗਿਆ।

(ਬੀ) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਦਨਾਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਾਲ 1973 ਵਿਚ 20,689 ਮੁਕੱਦਮੇ ਆਬਕਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 5,4,573.929 ਲਿਟਰ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ 9,616,870 ਲਿਟਰਜ਼ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ 2,711.55 ਕੁਇੰਟਲ ਲਾਹਣ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ।

OPENING V. D. CLINICS IN LARGE INDUSTRIAL AREAS.

*2043. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister for Finance be pleased to state whether there is any scheme at present under the consideration of the government for opening V.D. Clinics in large industrial areas of the State with a view to checking the increased incidence of venereal diseases; if so, the details thereof ?

Shri Hans Raj Sharma : Yes, sir, A proposal for opening of four V.D. Clinics at Gurdaspur, Hoshiarpur, Jullundur and Bhatinda is under consideration of the Government ?

[ਜੀ ਹਾਂ। ਚਾਰ ਵੀ. ਡੀ. ਕਲਿੰਕਸ ਦੀ ਰਚਣਾ ਲਈ ਇਕ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।]

INMATES OF WOMEN'S RESCUE HOME AT JULLUNDUR AND AMRITSAR

*2044. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Social Welfare be pleased to state :—

(a) the number of inmates at Women's Rescue Homes at Jullundur and Amritsar, at present separately;

(b) the nature of offences committed by the inmates of the said Homes for which they have been detained ?

Miss Sarla Parasher : (a) (i) 32 at Jullundur.

(ii) 78 at Amritsar.

(b) Statement containing the requisite information is laid on the table of the House.

[ੳ (i) 32 ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ।

(ii) 78 ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ।

(ਅ) ਸੂਚੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਹੈ ਹਾਊਸ ਦੇ ਟੇਬਲ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।]

Statement showing the nature of offences committed by the inmates of the State Protective Home, Jullundur and State After Care Home, Amritsar, for which they have been detained

State Protective Home, Jullundur

(i)	Under the Suppression of Immoral Trafic, Act ..	1
(ii)	Under Sections 363, 368, 376 Criminal Procedure Code/Indian Penal Code ..	18
(iii)	Court cases without any section	6
(iv)	Voluntary cases	7

State After-Care Home, Amritsar

(i)	Under Section 55/109 of the Criminal Procedure Code ..	6
(ii)	Under Sections 363, 366, 376, 386 of the Cr. P.C./ Indian Penal Code ..	3
(iii)	Court cases without any section	4
(iv)	Voluntary cases	65

[ਸਟੇਟ ਪਰੋਟੇਕਟਿਵ ਹੋਮ, ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਸਟੇਟ ਆਫਟਰ-ਕੇਅਰ ਹੋਮ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿਚ ਰੋਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਇਨਮੇਟਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੂਚੀ।

ਸਟੇਟ ਪਰੋਟੇਕਟਿਵ ਹੋਮ, ਜਲੰਧਰ

(i)	ਐਸ. ਆਈ. ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ..	1
(ii)	ਧਾਰਾ 363/368/376 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ..	18
(iii)	ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕੋਰਟ ਕੇਸ ..	6
(iv)	ਵਾਲੰਟਰੀ ਕੇਸ ..	7

ਸਟੇਟ ਆਫਟਰ ਕੇਅਰ ਹੋਮ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

(i)	55/109 ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ..	6
(ii)	ਧਾਰਾ 363, 366, 376, 389 ਅਧੀਨ ..	3
(iii)	ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਕੋਰਟ ਕੇਸ ..	4
(iv)	ਵਲੰਟਰੀ ਕੇਸ ..	65

SAMPLES TAKEN UNDER THE PURE FOOD ACT

*2045. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister for Health and Family Planning be pleased to state—

(a) the number of samples under the Pure Food Act, taken in Punjab in general and Ludhiana in particular, from April 1973 up to 31st December, 1973, alongwith the results thereof ;

(b) the number of cases of samples taken under the said Act, which are at present pending in the courts along with the period since when these are pending ?

Sardar Balbir Singh : (a) The number of samples under the Prevention of Food Adulteration Act, 1954, taken in Pnujab in general and Ludhiana in particular from April, 1973 upto 31st December, 1973 along with the results thereof is given :—

	No. of samples taken	*Results* Adulterated	Genuine	No. of food samples not analysed due to the defective seals etc.
Punjab	1,680	574	1,096	10
Ludhiana	115	42	73	—

(b) No. of cases under Prevention of Food Adulteration Act, 1954, which were pending in the courts on 31st December, 1973 :—

Over two years old ..	801
Over one year old ..	514
Over six months old ..	275
Less than six months old ..	328
Total ..	1,918

[(ੳ) ਪਿਉਰ ਫੂਡ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਮਿਤੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਤਕ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ।

		ਨਮੂਨੇ ਲਏ ਗਏ	ਮਿਲਾਵਟ ਪਾਈ ਗਈ	ਠੀਕ ਨਿਕਲੇ	ਉਹ ਨਮੂਨੇ ਜਿਹੜੇ ਸੀਲ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਏਨਾ-ਲਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ
ਪੰਜਾਬ	..	1,680	574	1,096	10
ਲੁਧਿਆਣਾ	..	115	42	73	—

(ਅ) ਪਿਉਰ ਫੂਡ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਿਹੜੇ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ 31 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਤਕ ਲਮਕ ਰਹੇ ਹਨ :—

ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਣੇ	..	801
ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਣੇ	..	514
6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਣੇ	..	275
6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੁਰਾਣੇ	..	328
ਜੋੜ	..	1,918

ALLEGED ILLEGAL SALE OF MEDICINES BY THE EMPLOYEES OF VETERINARY HOSPITALS AND DISPENSARIES TO THE LOCAL CHEMISTS IN THE STATE

*2108.(C.U.) 1. **Shri Sardari Lal Kapoor**
2. **Shri Brij Lal Goel** : Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) the number of Veterinary Hospitals and Dispensaries, district-wise, in the State as at present:

(b) whether any check is exercised on the employees of the Veterinary Hospitals and Dispensaries, referred to in part (a) above to ensure that the medicines for cattle provided therein, are not sold to the local chemists; if so, the details thereof ;

(c) whether it has come to the notice of the Government that in large number of Veterinary Hospitals and Dispensaries of the State, the people bringing sick cattle for treatment, are asked to purchase the medicines from the local chemists;

(d) if the reply to part (c) above be in the affirmative, whether the Government propose to hold an enquiry into the said racket of secret sale of medicines to the local chemists by the employees of Veterinary Hosptials and Dispensaries of the State ?

Sardar Santokh Singh Randhawa : (a) A statement is placed on the Table of the Sabha.

(b) Yes, Sir. Regular check is exercised by the departmental Officers through periodic inspections.

(c) No, Sir.

(d) In view of (c) above, question does not arise.

(ੳ) ਸੂਚੀ ਅਨੁਲਗ 'ੳ' ਅਨੁਸਾਰ ਸਭਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ, ਨਿਯਤ-ਕਾਲੀ ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਵਿਭਾਗੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਰੈਗੂਲਰ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ।

(ਸ) ਉਪਰੋਕਤ 'ੲ' ਅਨੁਸਾਰ, ਸੁਆਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।]

ANNEXURE 'A'

Name of District		Hospital	Dispensaries	Total
1. Patiala	..	23	27	50
2. Kapurthala	..	13	11	24
3. Sangrur	..	20	29	49
4. Bhatinda	..	21	28	49
5. Ropar	..	16	20	36
6. Jullundur	..	30	21	51
7. Hoshiarpur	..	20	20	40
8. Ludhiana	...	27	13	40
9. Ferozepur	..	19	9	28
10. Amritsar	..	35	29	64
11. Gurdaspur	..	24	22	46
12. Faridkot	..	28	29	57
Total		276	258	534

CASES OF PLYING OF TRANSPORTS BY PRIVATE TRANSPORTERS AFTER THE EXPIRY OF ROUTE PERMITS

*2110. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Transport and Civil Aviation be pleased to state—

(a) whether it is a fact that some of the private transport operators continue plying their vehicles at present even after the expiry of the route permits; if so, the action the Government proposed to take in the matter;

(b) the number of cases, referred to in part (a) above, which came to the notice of the Government from 1st March, 1972 to date ?

Sardar Dilbagh Singh Daleke : (a) No. Sir.

(b) 13 cases in 1972 and 1973.

[(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਬੀ) 1972 ਅਤੇ 1973 ਵਿਚ 13 ਕੇਸ ।]

Statement showing the cases where private Transporters were detected plying their vehicles after the expiry of the route permits since 1-3-72 to 9-1-74

S. No.	Date and Time	Place of Offence	Owners Address	Registration No.	Court Orders
1.	4-7-72 8.45 A.M.	Near Sunet	Manager, The Ludhiana Transport Co. (P.) Ltd. Ludhiana	PNL-9821 Bus	Pending
2.	7-7-72 8.30 A.M.	Husan Pur	Manager, The New Sutlej Transport Co. (P.) Ltd. Jullundur	PNJ-9901 Bus	Rs. 45/ 5/-JMIC
3.	7-7-72 9.30 A.M.		Manager, The New Sutlej Transport Co. (P.) Ltd. Jullundur	PNQ-3600 Bus	55/JMIC 5/LDH 5/ 23-8-72
4.	10-7-72	Ludhiana—Patiala Road	Manager, The Desmesh Transport (P.) Ltd. Ludhiana	PUL-2192 Bus	20/-JMIC 17-LDT 3/— 22-9-72
5.	14-7-72	Ludhiana—Chandigarh Road	Manager, The National Transport Co. Ltd. Ludhiana	PNL-9572 Bus	22/-Fine 20/-JMIC 20/-LDH 25-8-72

6.	24-3-73 4.15 A.M.	Near Badowal	Manager, The Kundan Vidaya Mandir School Ludhiana.	PNT-2369 Bus	15/-Fine 35/— JMIC LDH 6-7-73
7.	13-9-73 7.5 A.M.	Near Dhandari	Chander Sharma s/o Tek Chand Goel, Bag, Amritsar	PUM-9060 Truck	30/-Fine 15/-JMIC 18-9-73
8.	27-11-73	Near Manan	Charanjit Singh s/o Bant Singh Madhura Khan	PNC-1593 Truck	50/-Fine 20/-JMIC 3-12-73
9.	2-12-73	Near Sahnewal	Kuldip Singh s/o Mohinder Singh Dhuri	HRK-7575 Truck	30/-Fine 20/-CJM 3-12-73
10.	28-12-73	Near Sutlej Bridge	Kashmira Lal s/o Hari Chand Pathankot	PUG-6313 Truck	Pending
11.	9-1-74	Near Dhandari	Inderjit Singh s/o Arjan Singh Chandi Road Dehra Dun	USK-4737 Truck	do
12.	20-11-73	Route permit expired	Ex-Army Transport Society, Phagwara	PND-3140 Bus	Pending in the court
13.	19-5-72	do	Abohar Pursharthi Transport Co. Abohar	PNO-7180 Bus	Case was compounded by the D. T. O.

ਲੜੀ ਨੰ:	ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ	ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ	ਮਾਲਕ ਦਾ ਪਤਾ	ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰ:	ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ
1	2	3	4	5	6
1.	4 ਜੁਲਾਈ, 1972 8.45 ਏ.ਐਮ.	ਸੁਨਿਤ ਦੇ ਨੇੜੇ	ਮੈਨੇਜਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰ: ਲਿ:, ਲੁਧਿਆਣਾ	ਪੀ. ਐਨ. ਐਲ. 9321 ਬਸ	ਪੈਂਡਿੰਗ ਲੁਧਿਆਣਾ
2.	7 ਜੁਲਾਈ, 1972 9.30 ਏ.ਐਮ.	ਹੁਸੈਨ ਪੁਰ	ਮੈਨੇਜਰ, ਨਿਯੂ ਸੂਰਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰ: (ਪ) ਲਿ:, ਜਲੰਧਰ	ਪੀ. ਐਨ. ਜੇ. 9901 ਬਸ	45 ਰੁ: 5 ਰੁ: ਜੇ.ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ.
3.	7 ਜੁਲਾਈ, 1972 9.30 ਏ.ਐਮ.		ਮੈਨੇਜਰ, ਨਿਯੂ ਸੂਰਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ (ਪ) ਲਿ:, ਜਲੰਧਰ	ਪੀ. ਐਨ. ਕਿਊ. 3600 ਬਸ	55 ਰੁ: ਜੇ.ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. 5 ਰੁ: ਲੁਧਿਆਣਾ 5 ਰੁ: 23 ਅਗਸਤ, 1972
4.	10 ਜੁਲਾਈ, 1972	ਲੁਧਿਆਣਾ-ਪਟਿਆਲਾ ਰੋਡ	ਮੈਨੇਜਰ, ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰ (ਪ) ਲਿ: ਲਧਿਆਣਾ	ਪੀ. ਯੂ. ਐਲ. 2192 ਬਸ	20 ਰੁ: ਜੇ.ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. 17 ਰੁ: ਲੁਧਿਆਣਾ 3 ਰੁ: 22-8-72

5.	14 ਜੁਲਾਈ, 1972	ਲੁਧਿਆਣਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੋਡ	ਮੈਨੇਜਰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰ: ਲਿ: ਲੁਧਿਆਣਾ	ਪੀ. ਐਨ. ਐਲ. 9572 ਬਸ	22 ਰੁ: ਫਾਈਨ 20 ਰੁ: ਜੇ.ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. 20 ਰੁ: ਲੁਧਿਆਣਾ 25 ਅਗਸਤ, 1973
6.	24 ਮਾਰਚ, 1973 4.15 ਏ.ਐਮ.	ਬਦੋਵਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ	ਮੈਨੇਜਰ, ਕੁੰਦਨ ਵਿਦਿਆ ਪੀਠ ਮੰਦਿਰ ਸਕੂਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ	ਪੀ. ਐਨ. ਟੀ. 2363	15 ਰੁ: ਫਾਈਨ 35 ਰੁ: ਜੇ.ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. ਲੁਧਿਆਣਾ, 6 ਜੁਲਾਈ, 1973
7.	13 ਅਗਸਤ, 1973 7.05 ਏ.ਐਮ.	ਢੰਡਾਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ	ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਪੁੱਤਰ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਗੋਲ ਬਾਗ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਪੀ.ਯੂ.ਐਲ 9060 ਟਰੱਕ	30 ਰੁ: ਫਾਈਨ 15 ਰੁ: ਜੇ.ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. 18 ਸਤੰਬਰ, 1973
8.	27 ਨਵੰਬਰ, 1973	ਮੀਨਾਂਨ ਦੇ ਨੇੜੇ	ਚਤਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬੰਤ ਸਿੰਘ, ਬਧੂਰਾ ਖਾਂ	ਪੀ. ਐਨ. ਸੀ. 1593 ਟਰੱਕ	50 ਰੁ: ਫਾਈਨ 20 ਰੁ: ਜੇ.ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. 2 ਦਸੰਬਰ, 1973
9.	2 ਦਸੰਬਰ, 1973	ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ	ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਧੂਰੀ	ਐਚ. ਆਰ. ਕੇ. 7575 ਟਰੱਕ	30 ਰੁ: ਫਾਈਨ 20 ਰੁ: ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. 3 ਦਸੰਬਰ, 1973
10.	28 ਦਸੰਬਰ, 1973	ਸਤਲੁਜ ਬਰਿਜ ਦੇ ਨੇੜੇ	ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਲਾਲ ਪੁੱਤਰ ਹਰੀ ਚੰਦ, ਪਠਾਨਕੋਟ	ਪੀ. ਯੂ. ਜੀ. 6313 ਟਰੱਕ	ਪੈਂਡਿੰਗ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ	ਜੁਰਮ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ	ਮਾਲਕ ਦਾ ਪਤਾ	ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੰ:	ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮ
1	2	3	4	5	6
11.	9 ਜਨਵਰੀ, 1974	ਢੰਡਾਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ	ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪੁੱਤਰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀ ਰੋਡ, ਡੇਰਾਦੂਨ	ਯੂ. ਐਸ. ਕੇ. 4737 ਟਰੱਕ	ਪੈਂਡਿੰਗ
12.	20 ਨਵੰਬਰ, 1973	ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਐਕਸ-ਪਾਇਰਡ	ਐਕਸ ਆਰਮੀ ਟਰਾਂਸ-ਪੋਰਟ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਫਗਵਾੜਾ	ਪੀ. ਐਨ. ਡੀ. 3140 ਬਸ	ਪੈਂਡਿੰਗ ਕੋਰਟ ਵਿਚ
13.	19 ਮਈ, 1972	ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਐਕਸ-ਪਾਇਰਡ	ਅਬੋਹਰ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰ:, ਅਬੋਹਰ	ਪੀ. ਐਨ. ਓ. 7180	ਡੀ. ਟੀ. ਓ. ਰਾਹੀਂ ਕੰਪਾਊਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।]

HEALTH CENTRES OPENED SINCE 15TH MARCH, 1972

***2132** (CU) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to State the total number of Health Centres opened by the Government district-wise in the State during the period from 15th March, 1972 upto date ?

Sardar Balbir Singh : Only one Primary Health Centre was opened during the period the detail of which is as under:—

P. H. C.	Kuthala	Ahmedgarh Block	Sangrur District

[ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਹੈ :—

ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ, ਕੁਠਾਲਾ	ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਬਲਾਕ	ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ]

FACILITIES OF X-RAYS AND PATHOLOGY IN THE STATE

***2133. (CU) Shri Sardari Lal Kapoor**: Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to state—

(a) the names of places at tehsil headquarters and in rural areas in the State where facilities of X-Rays and Pathology exist at present ;

(b) whether the Government propose to extend on a larger scale, the facilities of X-Rays and Pathology at the headquarters of tehsils and blocks in the State ; if so, the details thereof ?

Sardar Balbir Singh : (a) The information is placed on the table of the House.

(b) Yes, Sir, Details are placed on the Table of the House.

[(ੳ) ਸੂਚਨਾ ਸਭਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਜੀ, ਹਾਂ । ਵੇਰਵਾ ਸਭਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।]

List of Tehsil Hospitals where X-Ray and Laboratory (Pathology) facilities exist

1. Moga.
2. Dasuya.
3. Phagwara
4. Batala.
5. Nabha.

6. Samana
7. Pathankot.
8. Mansa.
9. Garhshankar.
10. Mukatsar.
11. Barnala
12. Fazilka.
13. Malerkotla.
14. Patti.
15. Rajpura.

Tehsil Hospitals where only Laboratory (Pathology) facilities exist.

1. Nawanshehar.
2. Tarn Taran.
3. Anandpur Sahib.
4. Ajnala

Tehsil Hospitals where only X-Ray facilities exist.

1. Nakodar,
2. Sunam.

Rural Hospitals where X-Ray facilities exist.

1. P.H.C. Budhlada.

Rural Hospitals where Laboratory (Pathology) facilities exist.

1. Badal.
2. Shankar.

List of Hospitals where X-Ray and Laboratory (Pathology) facilities are being provided, the staff having been sanctioned.

Tehsil Hospitals	Rural Hospitals
1. Samrala	1. Kalamajra

List of Hospitals where only X-Ray facilities are being provided, the staff having been sanctioned.

Tehsil Hospitals	Rural Hospitals
1. Nawanshehar	1. Badal
2. Tarn Taran	2. Shankar
3. Anandpur Sahib	
4. Ajnala	
5. Sultanpur Lodhi.	

List of Hospitals where only Laboratory (Pathology) facilities are being provided, the staff having been sanctioned.

Tehsil Hospitals	Rural Hospitals
1. Nakodar	—

X-Ray and Laboratory (Pathology) facilities are proposed to be provided in the following Hospitals during the 5th Plan period :—

(i) 7 Tehsil Hospitals as part of the scheme 'Upgradation of Tehsil Hospitals'.

1. Phillaur.
2. Balachaur.
3. Jagraon.
4. Zira.
5. Kharar.
6. Rampura Phul.
7. Sirhind (Bassi Pathana)

(ii) 29 Primary Health Centres as part of scheme 'Upgradation of 29 Primary Health Centres to 30 beds Hospitals'. Decision about their location is yet to be taken.

(iii) 12 Primary Health Centres as part of the scheme 'Common Medical Facilities in Rural Areas'. During 1974-75, these facilities are proposed to be provided only in two P. H. Cs. at Bharatgarh (Rupar) and Kahnuwa (Gurdaspur). The location of the remaining ten is yet to be decided.

SAMPLES OF VANASPATI GHEE TESTED SINCE 15TH MARCH, 1972

***2135 (CU). Shri Sardari Lal Kapoor**: Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to state—

(a) the names of mills, factories, firms in the state manufacturing vanaspati ghee, whose samples were subjected to tests with a view to find out adulteration in their manufactured products during the period from 15th March, 1972 upto date.

(b) whether the Government has taken action against the firms/mills/factories whose vanaspati ghee products were found to be defective, as a result of the said tests; if so, the details thereof?

Sardar Balbir Singh : (a) The names of mills factories and firms in the State manufacturing Vanaspati Ghee whose samples were seized and analysed from 15th March, 1972 upto-date alongwith their test results are given below :—

Sr. No.	Names of mills, factories and firms	Samples seized	Results	
			Genuine	Adultrated
1.	M/S. Oswal Vanaspati and Allied Industries, Ludhiana	.. 12	1	11
2.	M/S.Krishan Chand and Co. Vanaspati, Manufacturing, Ludhiana	.. 7	2	5
3.	M/S. Amrit Vanaspati Co. Rajpura	.. 10	4	6
4.	M/S. Amritsar Vanaspati Co. Rajpura	.. 1	—	1
5.	M/S. Nav Bharat Vanaspati and Allied Industries Doraha Ludhiana:	.. 6	1	5
6.	Markfed Factory, Khanna	.. 5	2	3
7.	Firms names not known (unspecified)	.. 4	4	—

In all the 31 samples of Vanaspati which were found adultered prosections have been launched in the courts in each case.

[(ੲ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਿਲਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਨਾਸਪਤੀ ਘੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਨਾਸਪਤੀ ਘੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲਿੱਤੇ (ਫੜੇ) ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਮੁਆਇਨੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:—

ਲੜੀ ਨੰ:	ਮਿੱਲਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ	ਨਮੂਨੇ ਲਿਤੇ (ਫੜੇ ਗਏ)	ਨਤੀਜੇ	
			ਸੁਧ ਨਮੂਨੇ	ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੇ ਨਮੂਨੇ
1.	ਮੈਸਰਜ਼ ਓਸਵਾਲ ਬਨਾਸਪਤੀ. ਅਲਾਇਡ ਇਨਡਸਟ੍ਰੀਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾਂ	12	1	11
2.	ਮੈਸਰਜ਼ ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਐਂਡ. ਕੰਪਨੀ, ਬਨਸਪਤੀ ਮੈਨੂੰਫੈਕਚਰਿੰਗ, ਲੁਧਿਆਣਾ	7	2	5

1	2	3	4	5
3.	ਮੈਸਰਜ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਨਾਸਪਤੀ .. ਕੰਪਨੀ, ਰਾਜਪੁਰਾ	10	4	6
4.	ਮੈਸਰਜ਼ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਨਾਸਪਤੀ .. ਕੰਪਨੀ, ਰਾਜਪੁਰਾ	1	—	1
5.	ਮੈਸਰਜ਼ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਨਾਸਪਤੀ .. ਕੰਪਨੀ ਅਲਾਇਡ ਇਨਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੋਰਾਹਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ)	6	1	5
6.	ਮਾਰਕਫੈਡ ਫੈਕਟਰੀ, ਖੰਨਾ ..	5	2	3
7.	ਫਰਮ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ .. (ਅਨਸਪੈਸੀਫਾਈਡ)	4	4	—

ਜਿਹੜੇ 31 ਨਮੂਨੇ ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੇ ਪਾਏ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ 31 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ।]

CHECKING OF STOCK OF CHEMISTS IN THE STATE

***2136 Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Health & Family Planning be pleased to state the number of chemists shops, district-wise in the State, whose stocks has been checked by the authorities concerned from 15th March, 1972 upto date for finding out if spurious medicines are kept by them for sale of the public, along with the results of such checks ?

Sardar Balbir Singh : The number of chemists shops district-wise in the State whose stocks were checked from 15th March, 1972 upto end of January, 1974 to detect spurious medicines are given below :—

Sr. No.	Name of the district		No. of chemists shops checked
1.	Faridkot	..	135
2.	Rupar	..	56
3.	Ludhiana	..	294
4.	Gurdaspur	..	28
5.	Ferozepur	..	189
6.	Bhatinda	..	151
7.	Kapurthala	..	42
8.	Patiala	..	245
9.	Jullundur	..	154
10.	Amritsar	..	270
11.	Sangrur	..	91
12.	Hoshiarpur	..	112

As a result of such checks, six cases of spurious drugs were detected during the above period. In four cases prosecutions were launched in the court of law and in two cases Drugs Licences were cancelled.

[15-3-1972 ਤੋਂ ਜਨਵਰੀ 1974 ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਜੋ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਡਰਗਜ਼ ਇਨਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੇ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਚੈਕ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੀ :—

ਲੜੀ ਨੰ:		ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਜਿਤਨੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਚੈਕ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ
1.	..	ਫਰੀਦਕੋਟ	135
2.	..	ਰੋਪੜ	56
3.	..	ਲੁਧਿਆਣਾ	294
4.	..	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	28
5.	..	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	189
6.	..	ਬਠਿੰਡਾ	151
7.	..	ਕਪੂਰਥਲਾ	42
8.	..	ਪਟਿਆਲਾ	245
9.	..	ਜਲੰਧਰ	154
10.	..	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	270
11.	..	ਸੰਗਰੂਰ	91
12.	..	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	112
			1767

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ 6 ਕੇਸ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪਕੜੇ ਗਏ ਸਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4 ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਮਿਸਟਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਕਦਮੇ ਚਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।]

SALES OF MEDICINES BY QUACKS

*2137. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Health & Family Planning be pleased to state—

(a) whether it has come to the notice of the Government that quacks generally sell dangerous medicines on the roadsides and at the road-crossings in the State by attracting crowds of people around them ;

(b) if reply to part (a) above be in the affirmative, the action the Government propose to take to stop the sale of dangerous medicines by the quacks in the State ?

Sardar Balbir Singh : (a) Majmas are no doubt being held on the roadsides and at road-crossings, but the drugs sold in these majmas are not allopathic, but are Unani, Ayurvedic like Churan, Tablets for Pain, Dantmanjan, Surma, Eye-lotion etc. not of dangerous category.

(b) Powers are being conferred under Section 33 (2) of the Punjab Ayurvedic & Unani Practitioners Act, 1963 on Drug Inspectors also to enforce effectively the provisions of Section 28 ibid which lay down that no practitioner, whether registered or not, shall sell any medicine of the Ayurvedic system or Unani System in a public place as a hawker or by assembling a Majma, as it has been found that the powers already vested in the Registrar, Board of Ayurvedic and Unani Systems of Medicine, Punjab, and the Vaids in-charge of dispensaries are not being effectively exercised.

[(ੳ) ਮਜਮੇਂ ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਅਤੇ ਮੋੜਾਂ ਤੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਆਯੂਰਵੈਦਿਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੂਰਣ, ਦਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ, ਦੰਦਾਂ ਦਾ ਮੰਜਨ, ਸੁਰਮਾਂ, ਅੱਖਾਂ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਖਤਰਨਾਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ।

(ਅ) ਪੰਜਾਬ ਆਯੂਰਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਜ਼, ਐਕਟ 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 33 (2) ਅਧੀਨ ਡਰੱਗ ਇਨਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ । ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾਂ, ਆਯੂਰਵੈਦਿਕ ਜਾਂ ਯੂਨਾਨੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦਵਾਈਆਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਮਜਮੇਂ ਆਦਿ ਰਾਂਹੀਂ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਯੂਰਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸਿਸਟਮ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਸ਼ਨ ਬੋਰਡ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਸਰੀਆਂ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਵੈਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।]

PERSONS ARRESTED IN CONNECTION WITH BLACKMARKETING, SMUGGLING AND ADULTERATION IN COMMODITIES OF DAILY USE

*2138 **Sardar Dhanna Singh Gulshan** : Will the Chief Minister be pleased to state the district-wise number of blackmarketeers, smugglers and persons indulging in adulteration in commodities of daily use who were arrested in the State under the Defence of India Rules during the period from January, 1973 to January, 1974 along with the number of those against whom cases were registered and results thereof ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਸੂਚੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਚੋਰ ਬਜ਼ਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਦਾਦ	ਚੋਰ ਬਜ਼ਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ।	ਦਰਜ ਹੋਏ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ
ਪਟਿਆਲਾ ..	2	2	ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਕੋਲਾ (Non-sponsored) ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਰਖਣਾ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਦੋਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਦਰਜ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਅਖਰਾਜ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜ਼ਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ।
ਕਪੂਰਥਲਾ ..	10	10	ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਕਦਮੇ ਅਜੇ ਜ਼ੇਰੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਹਨ ।
ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ..	—	4	ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਮੁਕਦਮਾ ਅਜੇ ਜ਼ੇਰੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਹੈ ।
ਫਰੀਦਕੋਟ ..	1	1	ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਿਨਾਂ ਤੇ ਮੁਕਦਮਾ ਦਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਝੂਠੀ ਪਾਈ ਗਈ । ਇਸ ਲਈ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿਚ ਅਖਰਾਜ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਅੰ ਮਿਤਸਰ	..	11	11	ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ । 9 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕਦਮੇ ਅਜੇ ਜ਼ੇਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਹਨ ।
ਬਠਿੰਡਾ	..	16	16	...ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪੈਟਰੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਰੋਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਉਹ ਪੈਟਰੋਲ ਕੇਵਲ ਡੈਡ ਸਟਾਕ ਸੀ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਫਰੋਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਸਨ । 14 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਹੋਏ ਮੁਕਦਮੇ ਅਜੇ ਜ਼ੇਰ ਤਫਤੀਸ਼ ਹਨ ।
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	..	2	2	ਦੋਨਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਮੁਕਦਮੇ ਅਜੇ ਜ਼ੇਰ ਤਫਤੀਸ਼ ਹਨ।
ਲੁਧਿਆਣਾ	..	8	8	ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁਧ ਦਰਜ ਮੁਕਦਮੇ ਜ਼ੇਰ ਸਮਾਇਤ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 7 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਮੁਕਦਮੇ ਅਜੇ ਜ਼ੇਰ ਤਫਤੀਸ਼ ਹਨ ।
ਜਲੰਧਰ	..	—	—	—
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	..	—	—	—
ਸੰਗਰੂਰ	..	—	—	—
ਪੜ	..	—	—	—

CASE OF MURDER OF FOUR PERSONS IN BASTI KOT MIT SINGH, AMRITSAR

*2139 (C. U.) **Sardar Dhanna Singh Gulshan** : Will the Chief Minister be pleased to state whether it is a fact that during the month of November, 1973 four murders were committed at a time in Basti Kot Mit Singh, Amritsar ; if so, the results of the action, if any so far taken by the police in this regard ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ । ਦੋਸ਼ੀ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਕੋਟ ਮਿਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲੜਕੀ ਦੇ ਸੌਹਰੇ ਦੀ ਲਾਇਸੰਸੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ, ਕੁੜਮ, ਜਵਾਈ ਦੇ ਚਾਚੇ ਅਤੇ 4 ਸਾਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 606 ਮਿਤੀ 23 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਅ/ਧ 302/34 ਭ: ਦ: ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਰਜ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ੇਰ ਤਫਤੀਸ਼ ਹੈ ।

STEPS TAKEN TO DISCOURAGE CONSUMPTION OF NARCOTICS ETC.

*2140. (C. U.) **Sardar Dhanna Singh Gulshan** : Will the Minister of State for Excise and Taxation be pleased to state whether the Government has taken any steps since November, 1973, to discourage the consumption of narcotics and liquor in the interest of maintaining public health; if so, the details thereof ?

Shri Yash Pal : Since November, 1973, no concrete steps could be taken to discourage the consumption of narcotics and liquor but the Government is planning a full fledged compaign to persuade the masses to desist from consuming liquor and narcotics. Government also proposes to check the continuous increase in the consumption of liquor as a first step and then after containing the consumption to decrease it gradually be persuation in the interest of public health, an all out effort is being made by the Excise Intelligence Bureau to check Excise vends, execute large scale raids against pockets notorious for illicit distillation and to keep a constant vigil against adulteration.

[ਸਤੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਖਪਤ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪੱਕੇ ਉਪਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਪੂਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਤਜਵੀਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਖਪਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਪਰੇਰਨਾ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਖਪਤ ਨੂੰ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਐਕਸਾਇਜ਼ ਇਨਟੇਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸਾਇਜ਼ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਛਾਨ ਬੀਨ, ਬੜੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਸ਼ੀਦ ਦੇ ਬਦਨਾਮ ਅਡਿਆਂ ਤੇ ਛਾਪੇ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੂਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।]

WHEAT COUPONS ISSUED TO THE FARMERS IN THE STATE

*2141 (C. U.) **Sardar Dhanna Singh Gulshan** : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state :—

(a) whether it is a fact that the State Government had decided to issue wheat coupons to the farmers in 1973;

(b) if the reply to part (a) above be in the affirmative, the details of the amount given in the form of coupons or cash together with the district-wise names and addresses of the beneficiaries ?

Sardar Gurdarshan Singh : (a) Yes, Sir.

(b) The details of the amount given in the form of coupons or cash is as under :—

Amount of bonus disbursed in cash alongwith cost of wheat purchased from 17th September, 1973 to 31st October, 1973.	Amount of bonus disbursed through coupons upto 12th February 1974 for wheat procured between 1st April,1973 and 15th September, 1973.	
	In the form of fertilizers.	In cash
Rs. 23,06,400	Rs. 73.59 lac	Rs. 1210.93 lac

The Districtwise names and addresses of the beneficiaries are not readily available. The time and labour involved in collecting this information will not be commensurate with the benefit expected to be derived there from.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਕੂਪਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਜਾਂ ਨਕਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਗਈ ਬੋਨਸ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

17 ਸਤੰਬਰ 1973 ਤੋਂ 31 ਅਕਤੂਬਰ 1973 ਤਕ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਕਣਕ ਤੇ ਬੋਨਸ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਕਣਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ।	1 ਅਪਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ 15 ਸਤੰਬਰ, 1973 ਤਕ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਕਣਕ ਤੇ 12 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਤਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬੋਨਸ ਦੀ ਰਕਮ ।	
	ਖਾਦ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ	ਨਕਦ
ਰੁ: 23,06,400	ਰੁ: 73.59 ਲੱਖ	ਰੁ: 1210.93 ਲੱਖ

ਬੋਨਸ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇਵਾਰ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਖਰਚ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਜਿਸ ਲਾਭ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।]

COW'S MILK SOLD BY MILK VENDORS AND HALWAIS IN THE STATE.

*2142. (C. U.) **Sardar Dhanna Singh Gulshan** : Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to state :—

(a) whether it is a fact that the milk vendors in the State write on their cans and the Halwais display sign board on their shops that they sell cow's milk ;

(b) if the reply to part (a) above be in the affirmative. whether the Govt. conducts any tests to see that actually it is cow's milk ?

Sardar Balbir Singh : (a) Yes. Almost, invariably the milk vendors in the State write on their cans and the Halwais display sign boards on their shops that they sell cow's milk.

(b) No.

[(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ, ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਛੜੀ ਆਪਣੇ ਡਰੰਮਾਂ ਤੇ ਅਤੇ ਹਲਵਾਈ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ "ਇਥੇ ਗਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਵਿੱਕਦਾ ਹੈ" ਬੋਰਡ ਲਗਾਂਦੇ ਹਨ ।

(ਬੀ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।]

CONSTRUCTION OF A BUILDING AND RESIDENTIAL QUARTERS OF BALACHAUR TEHSIL

*2223. (C. U.) **Master Dalip Chand** : Will the Minister of State for Public works be pleased to state whether it is a fact that an amount for the construction of building and residential quarters of Balachaur Tehsil has already been sanctioned, if so, the time by which the Government propose to complete the construction of the said building and quarters ?

Sardar Umrao Singh (Revenue and Elections Minister) : No, Sir.

[ਨਹੀਂ ਜੀ ।]

NEW MARKET OUTSIDE BALACHAUR CITY

*2225. **Master Dalip Chand** : Will the Minister for Agriculture be pleased to state whether the Government is making any arrangements to start the sale and purchase of food grains in the new market which has been set up outside Balachaur City this year ?

Master Gurbanta Singh : Yes. New Mandi Balachaur has already been notified as Sub-Yard, and the auction platforms are under construction.

[ਹਾਂ ਜੀ, ਨਵੀਂ ਮੰਡੀ ਬਲਾਚੌਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਬਯਾਰਡ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਕਸ਼ਨ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਚਾਲੂ ਹੈ ।]

COMPENSATION FOR LAND ACQUIRED FOR THE BUND CONSTRUCTED IN VILLAGE KHOJA BET IN BALACHAUR CONSTITUENCY

*2228. **Master Dalip Chand** : Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to state the time by which the State Government intend to give compensation for the land acquired for the Bund constructed in village Khoja Bet of Balachaur Constituency to control Sutlej Water, to those land owners of the said village who have not been paid any compensation so far ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia: Necessary documents for the acquisition of lands in question are under preparation. The payment to the land owners of village Khoja Bet of Balachaur Constituency will be made soon after completing the requisite formalities required under the Land Acquisition Act, 1894.

[ਬੰਧ ਹੇਠ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਬਲਾਚੌਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖੋਜਾ ਬੇਟ ਦੇ ਬੰਧ ਹੇਠ ਆਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਭੌਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਜਲਦ ਪੇਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।]

SETTING UP PATWAR KHANNA IN EACH PATWAR CIRCLE

*2230 (C.U.) **Master Dalip Chand**: Will the Minister for Revenue and Elections be pleased to state whether there is any proposal under the consideration of the Government to set up a Patwar Khanna in each Patwar Circle of the State ?

Sardar Umrao Singh: Yes.

[ਹਾਂ ਜੀ ।]

CONSTRUCTION OF A BRIDGE OVER MEHMOODPUR DRAIN

*2231 (C.U.) **Master Dalip Chand**: Will the Minister of State for Public Works be pleased to state whether there is any proposal under the consideration of the Government to construct a bridge over the Mehmoodpur Drain which is being dug in the Bet area of Balachaur Constituency for the convenience of the people of the said area ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia: Not yet, please.

[ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਜੀ ।]

DISPENSARY IN VILLAGE POJIAL IN BLOCK SAROA.

*2232 (C.U.) **Master Dalip Chand**: Will the Minister of state for Health and Family Planning be pleased to state whether there is any proposal under the consideration of the Government to open a dispensary in village Pojial in Block Saroa ?

Sardar Balbir Singh: No, Sir.

[ਨਹੀਂ ਜੀ ।]

DISTURBANCES CREATED BY STUDENTS' UNIONS

*2237. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Chief Minister be pleased to state :—

(a) the number of disturbances created by the students and the students Unions, district wise in the State, from 15th March, 1972 upto date.

(b) the reasons for disturbances referred to in Part (a) above,

(c) the action the Government propose to take to avoid such like disturbances in future ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ਏ) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ ਮਿਤੀ 15 ਮਾਰਚ, 1972 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਕੀਤੀਆਂ ਡਿਸਟਰਬੈਂਸਿਜ਼ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

ਨੰਬਰ	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਡਿਸਟਰਬੈਂਸਿਜ਼ ਦੀ ਤਾਦਾਦ
1.	ਪਟਿਆਲਾ	33
2.	ਸੰਗਰੂਰ	3
3.	ਬਠਿੰਡਾ	—
4.	ਰੋਪੜ	8
5.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	3
6.	ਜਲੰਧਰ	2
7.	ਲੁਧਿਆਣਾ	9
8.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	2
9.	ਕਪੂਰਥਲਾ	13
10.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	10
11.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	10
12.	ਫਰੀਦਕੋਟ	7

(ਬੀ) (1) ਮੋਗਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ (1972) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ ।

2. ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ/ਕਾਲਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦਾਖਲੇ ਨਾ ਦੇਣਾ ।

3. ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਰੀਗਲ ਸਿਨੇਮਾ ਮੋਗਾ ਦਾ ਮੁੜ ਚਾਲੂ ਹੋਣਾ ।

4. ਮਿਤੀ 10 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਦਫਾ 144 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜ਼ਦਾਰੀ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਮੁੱਠ ਭੇੜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ।

5. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ।

6. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਸਟਾਫ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ।

(ਸੀ) 1. ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਹਮਦਰਦਾਨਾ ਅਤੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਗੌਰ।

2. ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ।

3. ਗਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਯੋਗ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ।

DEATH OF SHRI BHOLA RAM DRIVER, PUNJAB ROADWAYS, AT FEROZEPUR

*2260. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Transport and Civil Aviation be plaesed to state :—

(a) whether it is considered regular, on the part of Drivers and Conductors of Punjab Roadways Transport Buses, to eat, drink and sleep in the buses at night;

(b) whether the Government propose to take any action against the Transport Authority, who allowed the late Shri Bhola Ram Bus Driver and his conductor to resort recently to drinking in the bus at Ferozepur, which resulted in the fire to the bus and death of driver ?

Sardar Dilbagh Singh Daleke : (a) No, Sir.

(b) The matter is under investigation.

[(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਬੀ) ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੀ ।]

TEN MEMBER COMMITTEE APPOINTED TO SUGGEST MODIFICATION IN OLD LAW/RULES

*2262. C.U. **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether the Government has set-up a Ten Member Committee to suggest modifications in the old laws and the rules and regulations made there under, so as to bring them in conformity with the changed social, economic and political conditions; if so, the names of the Members of the said Committee;

(2) the names of the Acts and the Rules and Regulations made thereunder which would be modified by the Committee, referred to in part (a) above ?

Giani Zail Singh : (a) Yes. A list containing the names of the members is laid on the Table of the House.

(b) All Acts, Rules and Regulations, in so far as they are applicable to the State of Punjab, are to be reviewed by the Committee.

[(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ । ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸੂਚੀ ਸਭਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

(ਬੀ) ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹਨ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰੀਵਿਊ ਕਰਨੇ ਹਨ ।]

Names of Members

1.	Director of Prosecution, Punjab ..	Chairman
2.	Shri Rattan Lal Jagga, Advocate, Punjab and Haryana High Court, Chandigarh ..	Member
3.	Shri Sant Ram Singla, Political Secretary to Chief Minister, Punjab ..	—do—
4.	Shri Swaran Singh Mann, Advocate, Muktsar ..	—do—
5.	Shri Mohinder Singh Pannu, Advocate, Chandigarh	—do—
6.	Shri Sewa Ram, Advocate, Jullundur ..	—do—
7.	Shri Juggal Kishore Goinka, Advocate, Amritsar ..	—do—
8.	The President Young Lawyers' Association, Ropar ..	—do—
9.	Comrade Hari Singh c/o Communist Party of India Office, Chandigarh ..	—do—
10.	Assistant Director Prosecution, Punjab ..	Convener-Secretary

ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ

[1.	ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ..	ਚੇਅਰਮੈਨ
2.	ਸ੍ਰੀ ਰਤਨ ਲਾਲ ਜੱਗਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ..	ਮੈਂਬਰ
3.	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਗਲਾ, ਰਾਜਸੀ ਸਕੱਤਰ/ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ..	ਮੈਂਬਰ
4.	ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮੁਕਤਸਰ ..	ਮੈਂਬਰ
5.	ਸ੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ..	ਮੈਂਬਰ
6.	ਸ੍ਰੀ ਸੇਵਾ ਰਾਮ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਲੰਧਰ ..	ਮੈਂਬਰ
7.	ਸ੍ਰੀ ਜੁਗਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਗੋਇਣਕਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ..	ਮੈਂਬਰ
8.	ਪ੍ਰਧਾਨ, ਯੰਗ ਲਾਯਰਜ਼ ਅਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਰੋਪੜ ..	ਮੈਂਬਰ
9.	ਕਾਮਰੇਡ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਮਾਰਫਤ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ..	ਮੈਂਬਰ
10.	ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ ..	ਕਨਵੀਨਰ ਸਕੱਤਰ]

MEASURES TAKEN FOR ECONOMISING IN THE CONSUMPTION OF INDUSTRIAL RAW MATERIAL

*2264. (C.U.) 1. **Shri Sardari Lal Kapoor**
2. **Shri Vishva Mittar Sekhri** } . Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether the Government in the Industries Department has taken adequate measures for economising the consumption of fuel and Industrial raw materials and also for staggering of working hours in the context of the current fuel and power shortages, if so, the details thereof;

(b) the steps the Government propose to take to achieve better fuel efficiency so that industrial production could be buttressed even with lower availability of fuel and electricity in the State ?

Giani Zail Singh : (a) Yes. The Industries Department has already organized training courses for economising use of fuel at Gobindgarh and other places where there is large concentration of re-rolling mills, using coal and oil for re-heating furnaces. In order to cut down dependence on importd petroleum products like furnace oil, light diesel oil etc. the State Government is now planning to advise the local Industry to modify their equipment so as to switch over to the use of steam coal/coke where ver possible. The Industry is also being advised to economise use of coal/coke by re-designing their equipment.

For economising industrial raw materials, the industry is being advised to improve the design of their equipment so as to have better out-put and end-value per unit weight of raw materials used. As regards staggering of working hours for meeting power shortage, the Punjab State Electricity Board has devised some measures for staggering power supplies to various sectors.

(b) In view of the energy crisis faced by the country, the Industries Department plans to educate the industry to re-design their equipment for better out-put per unit weight and change over from petroleum products to coal/coke and economise use of fuel with the help of National Productivity Council and other such Institutions.

(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ। ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇੰਧਨ ਦੀ ਘੱਟ ਖ਼ਪਤ ਲਈ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਜਿਥੇ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੋਲਿੰਗ ਮਿੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਕੋਲੇ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਰੀ-ਹੀਟਿੰਗ ਭੱਠੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇੰਧਨ ਦੀ ਖਪਤ ਵਿਚ ਸਰਫ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕੋਰਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਰਨਿਸ ਔਇਲ, ਹਲਕਾ ਡੀਜ਼ਲ ਔਇਲ ਵਰਗੀਆਂ ਦਰਾਮਦ ਪੈਟਰੋਲ ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ

ਸਥਾਨਿਕ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਦਲੇ ਕਿ ਉਹ ਜਿਥੇ ਭੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਸਟੀਮ ਕੋਲ/ਕੋਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਣ । ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਇਹ ਭੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੀ-ਡੀਜ਼ਾਇਨ ਕਰਕੇ ਕੋਲ/ਕੋਕ ਦੀ ਖਪਤ ਵਿਚ ਸਰਫ਼ਾ ਕਰਨ ।

ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਸਰਫਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਯੋਗ-ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕਰਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿ ਵਜ਼ਨੀ ਇਕਾਈ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ । ਜਿਥੋਂ ਤੀਕ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਵਖ ਵਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਵਕਤ ਵੰਡਣ ਦੇ ਕੁਝ ਤਰੀਕੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ।

(ਅ) ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਠਨਾਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰੀ-ਡੀਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਕਿ ਕਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿ ਵਜ਼ਨੀ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਕੋਲ/ਕੋਕ ਵਰਤਣ ਲਗ ਪੈਣ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪ੍ਰੋਡਕਟੀਵਿਟੀ ਕੌਂਸਲ (National Productivity Council) ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਸਰਫ਼ਾ ਕਰਨ ।]

PETROL USED IN THE GOVERNMENT JEEPS AND CARS

*2265. **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Transport and Civil Aviation be pleased to state whether the Government have taken any steps for saving petrol used in jeeps and cars of the Government with a view to save fuel; if so, the details thereof ?

Sardar Dilbagh Singh Daleke : Yes, Sir. Following steps have been taken :—

(1) Ban has been placed on the use of bigger cars and orders have been issued to replace these by Ambassador cars.

(2) 15% cut has been imposed in the expenditure Budgets of all departments on petrol.

(3) Use of official staff cars by the officers has been restricted The replacement of jeeps by Motor Cycles/Scooters, where feasible, is also under consideration of the Government.

[ਜੀ ਹਾਂ । ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਦਮ ਲਏ ਗਏ ਹਨ :—

(1) ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਐਮਬੈਸੇਡਰ ਕਾਰਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

(2) ਸਮੂਹ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਪੈਟਰੋਲ ਦੇ ਬਜਟ ਉਤੇ 15% ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

(3) ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੀਪਾਂ ਦੀਂ ਥਾਂ ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ/ਸਕੂਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਜਿਥੇ-ਜਿੱਥੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।]

ABOLITION OF POST OF ADDITIONAL INSPECTOR-GENERAL OF POLICE, PUNJAB

***2277. Comrade Satya Pal Dang :** Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether it is a fact that the Police Commission which was appointed on 3rd February, 1961, recommended the abolition of the post of Additional Inspector General of Police, Punjab; if so, whether the Government accepted or rejected the said recommendation ;

(b) if the said recommendation was accepted, the date on which it was implemented ;

(c) whether the said post exists at present ;

(d) if so, the date when it was recreated and the reasons therefor ?

Giani Zail Singh : (a) Yes. The recommendation of the Commission was implemented with effect from 1st November, 1966.

(b) It was implemented with effect from 1st November, 1966. This post was again sanctioned with effect from 13th September, 1968 as a personal measure to compensate Shri A. S. Midha whose services were required in the State and he could not be spared for the higher assignment of Director in the S.S.B. This post ceased to exist with effect from 28th February, 1971 on his death.

(c) Yes.

(d) 15th June, 1973. It was felt that Inspector-General of Police needed relief so as to effectively supervise the Police Force, re-organise it and deal with policy and other matters and it was considered necessary to give the routine administrative work of the Department to another officer i. e. Additional Inspector-General of Police.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਸ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 1 ਨਵੰਬਰ, 1966 ਤੋਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ।

(ਅ) ਇਹ ਮਿਤੀ 1 ਨਵੰਬਰ, 1966 ਤੋਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ। ਇਹ ਆਸਾਮੀ ਮਿਤੀ 13 ਸਤੰਬਰ, 1968 ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਏ. ਐਸ. ਮਿੱਢਾ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਪੈਨਸੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਐਸ. ਐਸ. ਬੀ. ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਅਸਾਮੀ ਲਈ ਭੇਜਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਏ. ਐਸ. ਮਿੱਢਾ ਦੇ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਿਤੀ 28 ਫਰਵਰੀ, 1971 ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ।

(ਸ) 15 ਜੂਨ, 1973। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰ ਸਕਣ, ਇਸ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਰ ਸਕਣ, ਪਾਲਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜਿੱਠ ਸਕਣ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਹਿਕਮੇਂ ਦਾ ਆਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਫ਼ਸਰ ਯਾਨੀ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।]

DEATH OF SHRI MINNA SINGH, VILLAGE BALLOH, DISTRICT BHATINDA, ON 11TH JULY, 1973 IN POLICE CUSTODY

2288 (C.U.) 1. **Sardar Dhanna Singh Gulshan**
2. **Sardar Gurdev Singh Badal** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether it is a fact that a person named Minna Singh of Village Balloh, Police Station Phul, District Bhatinda expired on 11th July, 1973 while in Police custody at Police Station Rampura Phul ;

(b) whether any case in this conncetion was registered on 2nd November, 1973 under section 302—201 against the S. H. O. Phul, if so, the results thereof ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: (ੲ) ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਆਮਲਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(ਬੀ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 169 ਮਿਤੀ 3 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਅ/ਧ 302/201 ਹਿੰਦ ਡੰਡਾਵਲੀ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ, ਐਸ. ਆਈ. ਪੁਲਿਸ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਅਫਸਰ ਥਾਨਾ ਫੂਲ ਅਤੇ ਥਾਣਾ ਫੂਲ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਹੈ ਜੋ ਅਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਪਾਸ ਜ਼ੇਰ ਤਫਤੀਸ਼ ਹੈ।

MURDER OF NACHHATTAR SINGH, VILLAGE DIWANA, DISTRICT SANGRUR

*2289 (C.U.) **Saradr Dhanna Singh Gulshan** : Will the Chief Minister be pleased to state whether it is a fact that a person named Nachhattar Singh of village Diwana, Police Station Bhadaur, district Sangrur was murdered by some unidentified persons during February-March, 1973; if so, the details thereof and the action taken by the police so far in this connection ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ । ਨਛੱਤਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਦੀਵਾਨਾ, ਥਾਣਾ ਭਦੌੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 25/26 ਮਾਰਚ, 1973 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਨਜਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਮੰਜੇ ਤੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 28, ਮਿਤੀ 26 ਮਾਰਚ, 1973 ਅ/ਧ 302, ਆਈ: ਪੀ: ਸੀ: ਥਾਣਾ ਭਦੌੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ । ਹੁਣ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਸਟਾਫ ਸੰਗਰੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

GOVERNMENT ADVERTISEMENTS

*2290. (C. U.) **Sardar Dhanna Singh Gulshan**
Sardar Gurdev Singh Badal } : Will the Chief Minister be pleased to state whether it is a fact that the Government gives advertisement to the Newspapers and Magazines from time to time ; if so, the names of such Newspapers and Magazines as well as the amount paid to each one of them during the period from January 1, 1973 to January 1, 1974 ?

Giani Zail Singh : Yes please.

A statement showing the names of Newspapers and Magazines as well as amount paid to each of them during the period from January 1, 1973, to 31st December, 1973, is laid on the Table of the House.

[ਹਾਂ ਜੀ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ, 1973, ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਗਿਆਪਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਸਦਨ ਦੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।]

ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਸਕ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਅਤੇ ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮਿਤੀ 1-1-73 ਤੋਂ 31-12-73 ਤਕ ਦਿਤੇ ਗਏ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ।

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
	ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ			
1.	ਟ੍ਰੀਬੀਊਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	2,27,823.75	43,055.47	2,70,879.22
2.	ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼, ਨ: ਦਿੱਲੀ	49,697.55	30,570.00	80,267.55
3.	ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ	33,223.60	13,813.00	47,036.60
4.	ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ	1,922.80	13,389.00	15,311.80
5.	ਪੈਟਰੀਆਟ,ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ	6,811.14	7,641.00	14,452.14
6.	ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ	189.75	4,056.00	4,245.75
7.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਰਲਡ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ	14,068.30	10,656.00	24,724.30
8.	ਮਦਰਲੈਂਡ,ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ	3,466.44	—	3,466.44
9.	ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸਟੈਂਡਰਡ, ਕਲਕਤਾ	2,640.00	3,250.00	5,890.00
10.	ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਬੰਬਈ	4,224.00	—	4,224.00
11.	ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪਰੈਸ, ਬੰਬਈ	3,828.00	—	3,828.00
12.	ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪਰੈਸ, ਮਦਰਾਸ	1,161.60	—	1,161.60
13.	ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, ਕਲੱਕਤਾ	9,039.12	1,528.00	10,567,12
14.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਰਲਡ, ਲਖਨਊ	2,244.00	—	22,44.00
15.	ਹਿੰਦੂ ਮਦਰਾਸ	4,156.90	597.00	4,753.90
	ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ			
1.	ਪੰਜਾਬ ਮੇਲ, ਚੰਡੀਗੜ	9,631.45	4,728.00	14,359.45
2.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੋਲੈਡੈਰਿਟੀ, ਦਿੱਲੀ	2,850.05	3,875.00	6,725.05
3.	ਸਪੋਕਸਮੈਨ, ਦਿੱਲੀ	1,724.80	860.00	2,584.80
4.	ਨਾਰਦਨ ਨਿਊਜ਼, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	2,763.00	2,763.00
5.	ਧੜਕਨ, ਚੰਡੀਗੜ	—	545.00	545.00
6.	ਮੈਨਸਟਰੀਮ, ਦਿੱਲੀ	1,056.00	—	1,056.00
7.	ਨਿਯੂਵੇਵ, ਦਿੱਲੀ	4,664.00	1,900.00	6,564.00
8.	ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਆਬਜ਼ਰਵਰ, ਦਿੱਲੀ	—	1,775.00	1,775.00
9.	ਯੰਗ ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	7,255.00	7,255.00

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
	ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ—ਚਲਦਾ			
10.	ਇੰਡੀਅਨ ਟਰੇਡ ਜਰਨਲ	—	40 ਸ:ਮ	40 ਸ:ਮ
11.	ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਸਮਾਚਾਰ	—	1,162.00	1,162.00
12.	ਸਟੇਟਸ, ਦਿੱਲੀ	—	4,300.00	4,300.00
13.	ਸਪਤਾਹਿਕ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ, ਹਿੰਦੀ	—	990.00	990.00
14.	ਸ਼ੰਕਰ ਵੀਕਲੀ, ਦਿੱਲੀ	—	500.00	500.00
15.	ਕਾਰਵਾਂ, ਦਿੱਲੀ।	—	1,176.00	1,176.00
16.	ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਇੰਡੀਆ, ਦਿੱਲੀ	—	11,060.00	11,060.00
17.	ਇਲਸਟਰੇਟਿਡ ਵੀਕਲੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	—	1,800.00	1,800.00
18.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੋਸਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	1,304.00	1,304.00
19.	ਇੰਨਫਾ, ਦਿੱਲੀ	—	500.00	500.00
20.	ਲਿੰਕ, ਦਿੱਲੀ	—	1,091.00	1,091.00
21.	ਸੀ ਇੰਡੀਆ, ਦਿੱਲੀ	—	195.00	195.00
22.	ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ, ਦੇਹਰਾਦੂਨ	—	134.00	134.00
23.	ਆਵਾਜ਼ੇ ਉਸਤਾਦ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	185.00	185.00
24.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਡੈਮੋਕਰੇਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	250.00	250.00
25.	ਨਿਯੂਜ਼ ਕਰਾਨੀਕਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ	—	1,805.00	1,805.00
26.	ਜਨਤਾ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ	—	233.00	233.00
27.	ਸਿੱਖ ਰੀਵੀਯੂ, ਕਲਕੱਤਾ	—	575.00	575.00
28.	ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਸਮਾਚਾਰ ਨਿਯੂਜ਼ ਏਜੰਸੀ	—	1,650.00	1,650.00
29.	ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ, ਹਾਕੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ	—	300.00	300.00
30.	ਪਿਯੂਪਲਜ਼ ਹੈਲਥ ਫਾਊਨਡੇਸ਼ਨ	—	500.00	500.00
31.	ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਥੀਏਟਰ	—	600.00	600.00
32.	ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਸੋਸਾਇਟੀ		535.00	535.00
33.	ਗਾਂਧੀ ਪੀਸ ਫਾਊਨਡੇਸ਼ਨ	—	500.00	500.00
34.	ਇੰਡੀਅਨ ਇਨਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਪਬਲਿਕ ਉਪੀਨੀਅਨ	—	300.00	300.00
35.	ਬਾਈਵਰਡ, ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ	—	1,200.00	1,200.00
36.	ਇੰਡੀਅਨ ਅਕਾਡਮੀ ਆਫ ਥਰੀ ਆਰਟਸ		100.00	100.00
37.	ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਯੰਗ ਵੂਮੈਨਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ	—	300.00	300.00
38.	ਈਸਟਰਨ ਈਕਾਨੋਮਿਸਟ	—	650.00	650.00
39.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੁਕ ਟਰੱਸਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	—	500.00	500.00
40.	ਟੈਟਲਰ ਦਿੱਲੀ	—	234.00	234.00
41.	ਐਗਰੀਕਲਚਰਿਸਟ	—	666.00	666.00

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
	ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ-ਚਲਦਾ			
42.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫਾਇਨੈਂਸ	—	500.00	500.00
43.	ਇੰਡੀਅਨ ਜੀਆਲਜੀਕਲ ਏਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	—	100.00	100.00
44.	ਐਨ ਅਪੀਲ ਬਾਈ ਦੀ ਲੇਡੀਜ਼ ਗਰੁਪ	—	100.00	100.00
45.	ਯੂਥ ਕਲਚਰਲ ਏਸੋਸੀਏਸ਼ਨ	—	100.00	100.00
46.	ਵੂਮੈਨ ਆਨ ਦੀ ਮਾਰਚ	—	100.00	100.00
47.	ਯੂਥ ਐਂਡ ਸਪੋਰਟਸ	—	900.00	900.00
48.	ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਵਿਸਟਾ	—	450.00	450.00
49.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਨਿਯੂਜ਼ ਸਰਵਿਸ	—	300.00	300.00
50.	ਧੀਰ ਬੰਗਲੌਰ	—	160.00	160.00
51.	ਦਿੱਲੀ ਦਰਪਨ, ਦਿੱਲੀ	—	350.00	350.00
52.	ਸਾਹਿਤ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਮੰਚ	—	150.00	150.00
53.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸਵੀਨਰ	—	200.00	200.00
54.	ਫਾਰਨ ਟਰੇਡ	—	200.00	200.00
55.	ਯੁਵਾ ਭਾਰਤੀ	—	510.00	510.00
56.	ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਓਵਰਸੀਜ਼	—	1,365.00	1,365.00
57.	ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਐਂਡ ਈਕਾਨਮਿਕ ਰੀਸਰਚ ਬੀਓਰੋ	—	500.00	500.00
58.	ਹਰਿਆਣਾ ਹੀਰੋਜ਼ ਜਰਨਲ	—	100.00	100.00
59.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਥ ਫੋਰਮ	—	1,000.00	1,000 .00
60.	ਬਲਿਟਜ਼, ਬੰਬਈ	—	4,494.00	4,494.00
61.	ਪਿਯੂਪਲ ਲਖਨਊ	—	225.00	225.00
62.	ਯੁਗ ਕਿਰਨ	—	353.00	353.00
63.	ਯੋਜਨਾਂ ਦਿੱਲੀ	—	275.00	275.00
64.	ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ	—	600.00	600.00
65.	ਹਿਮਾਚਲ ਹੈਰਲਡ	—	120.00	120.00
66.	ਡੇ ਸਟਾਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ	—	500.00	500.00
67.	ਬੇਰੀਕੇਡ, ਲੁਧਿਆਣਾ	—	470.00	470.00
68.	ਆਨੰਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੱਤਰਿਕਾ, ਕਲੱਕਤਾ	—	1,169.00	1,169.00
69.	ਰਫੀ ਅਹਿਮਦ ਕਿਦਵਾਈ ਕਮੇਟੀ	—	600.00	600.00
70.	ਡਾਕਟਰ ਜ਼ਾਕਰ ਹੁਸੈਨ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਕਮੇਟੀ	—	550.00	550.00

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
	ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ-ਚਲਦਾ			
71.	ਵਿਕਾਸ ਕਿਰਨ ਪਬਲਿਸ਼ਰ	—	500.00	500.00
72.	ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼		800.00	800.00
73.	ਇੰਨਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਜੀਓ, ਪਾਲੀਟੈਕਸ	—	300.00	300.00
74.	ਮਥਰਾ ਭੂਮੀ	—	4,000.00	4,000.00
75.	ਯੰਗ ਮਾਰਚ	—	250.00	250.00
76.	ਇੰਡੀਅਨ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ	—	800.00	800.00
77.	ਪ੍ਰੈਸਟੇਜ ਜਰਨਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	—	450.00	450.00
78.	ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਸੋਸਾਇਟੀ	—	300.00	300.00
79.	ਬਾਲਕ ਬਾਲੀਕਾ ਏਸੋਸੀਏਸ਼ਨ	—	300.00	300.00
80.	ਇੰਡੀਅਨ ਟਾਈਡਿੰਗ	—	150.00	150.00
81.	ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸੋਸਾਇਟੀ	—	275.00	275.00
82.	ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਅਨ ਰੈਸਲਿੰਗ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ	—	300.00	300.00
83.	ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਨ ਮੈਟਰੋਪਾਲੀਟਨ ਕਾਂਗਰਸ	—	300.00	300.00
84.	ਪਰੈਪੇਰੇਟਰੀ ਕਮੇਟੀ 10ਵੀਂ ਵਰਲਡ ਯੂਥ ਫੈਸਟੀਵਲ	—	400.00	400.00
85.	ਡਾਕਟਰ ਨੱਟ ਰਾਜ ਕਲਚਰ ਟਰੂਪ	—	150.00	150.00
86.	ਕਲਾ ਦਰਪਨ	—	250.00	250.00
87.	ਸੀ—ਪੰਜਾਬ	—	250.00	250.00
88.	ਕਲਾ ਸੰਗਮ	—	400.00	400.00
89.	ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼, ਐਨੂਅਲ ।	—	500.00	500.00
90.	ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼	—	330.00	330.00
91.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕੈਮੀਕਲ ਲਾਬਰੇਟਰੀਜ਼	—	100.00	100.00
92.	ਸਿੱਖ ਰਜਮੈਂਟਲ ਸੈਂਟਰ	—	200.00	200.00
93.	ਇੰਡੀਅਨ ਟਾਈਮਜ਼	—	400.00	400.00
94.	ਭੰਗੜਾ ਰੀਵਾਈਵਲ ਸਿਲਵਰ ਜੁਬਲੀ ਸੈਲੀਬਰੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ	—	200.00	200.00
95.	ਥਾਟ ਦਿੱਲੀ	—	200.00	200.00
96.	ਦੁਰਗਾ ਪੂਜਾ ਸੈਲੀਬਰੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ	—	100.00	100.00
97.	ਸਕਤਰੇਤ ਨਵੀਨ ਰੰਗ ਮੰਚ	—	400.00	400.00
98.	ਰਾਜਸਥਾਨ ਯੰਗ ਜਰਨਲਿਸਟ ਕਾਂਗਰਸ	—	300.00	300.00
99.	ਭਾਰਤ ਸੇਵਕ ਸਮਾਜ	—	1,125.00	1,125.00
100.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਥ ਫਾਰਮਰ	—	200.00	200.00

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਜੋੜ
	ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ-ਖ਼ਤਮ			
101.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੋਸਟ ਆਫ਼ ਆਯੂਰਵੈਦਿਕ ਸੋਸਾਇਟੀ	—	500.00	500.00
102.	ਪੰਜਾਬ ਖਾਦੀ ਐਂਡ ਵਿਲਿਜ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਬੋਰਡ	—	150.00	150.00
103.	ਟੀਚਰਜ਼ ਸੈਲੀਬਰੇਸ਼ਨ ਵੀਕ	—	200.00	200.00
	ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ			
1.	ਅਜੀਤ ਜਲੰਧਰ	1,56,408.40	20,933.00	1,77,341.40
2.	ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, ਜਲੰਧਰ	76,042.40	13,375.00	89,417.40
3.	ਕੌਮੀ ਦਰਦ, ਜਲੰਧਰ	15,187.60	4,850.00	20,037.60
4.	ਜਥੇਦਾਰ, ਜਲੰਧਰ	34,898.20	6,474.00	41,372.20
5.	ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ	40,768.60	7,369.17	48,137.77
6.	ਰਣਜੀਤ, ਪਟਿਆਲਾ	24,937.61	7,400.00	32,337.61
7.	ਅਜੀਤ, ਦਿੱਲੀ	332.20	—	332.20
8.	ਸੂਰਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ	15,190.28	4,930.00	20,120.28
9.	ਜਥੇਦਾਰ, ਦਿੱਲੀ	4,013.02	—	4,013.02
10.	ਜਥੇਦਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਜਲੰਧਰ (ਇਕੱਠਾ)	2,513.28	3,890.00	6,403.28
	ਪੰਜਾਬੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ			
11.	ਮੌਜੀ, ਜਲੰਧਰ	1,168.20	628.00	1,796.20
12.	ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	503.00	420.00	923.00
13.	ਖਾਲਸਾ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	635.75	150.00	785.75
14.	ਖਾਲਸਾ ਸਮਾਚਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	1,133.80	300.00	1,433.80
15.	ਹਾਣੀ, ਜਲੰਧਰ	1,551.00	150.00	1,701.00
16.	ਪਹੁ ਫੁਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ	5,470.60	2,218.00	7,688.60
17.	ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	4,142.20	1,036.00	5,178.20
18.	ਇੰਤਕਾਮ, ਪਟਿਆਲਾ	5,492.80	1,623.00	7,115.80
19.	ਦਲੇਰ-ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ	2,594.10	1,061.00	3,655.10
20.	ਸ਼ਮਸ਼ੀਰੇ-ਹਿੰਦ, ਪਟਿਆਲਾ	1,165.90	1,035.00	2,200.90
21.	ਗੈਰਤ, ਪਟਿਆਲਾ	1,306.25	987.00	2,293.25
22.	ਫਤਿਹ, ਦਿੱਲੀ	7,990.60	1,408.00	9,398.60

ਲੜੀ ਨੰ:	ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਜੋੜ
	ਪਜਾਬੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ-ਚਲਦਾ			
23.	ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ, ਦਿੱਲੀ	15,346.10	2,061.00	17,407.10
24.	ਪੰਥ, ਦਿੱਲੀ	4,042.50	360.00	4,402.50
25.	ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ, ਦਿੱਲੀ	418.00	—	418.00
26.	ਲੋਕ ਦਰਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ	630.41	—	630.41
27.	ਸਿੱਖ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	2,339.15	—	2,339.15
28.	ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੰਗਾਰ, ਪਟਿਆਲਾ	2,443.78	1,031.00	3,474.78
29.	ਆਜ਼ਾਦ, ਦਿੱਲੀ	482.25	270.00	752.25
30.	ਰਣਜੀਤ, ਬੰਬਈ	1,179.19	640.00	1,819.19
31.	ਦੇਸ਼ ਦਰਪਣ, ਕਲਕੱਤਾ	646.80	1,600.00	2,246.80
32.	ਸੰਘਰਸ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	740.00	—	740.00
33.	ਪੰਚਾਇਤ ਆਵਾਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ	664.40	567.00	1,231.40
34.	ਮਾਨਸਰੋਵਰ, ਦਿੱਲੀ	665.50	270.00	935.50
35.	ਸਮਰਾਟ, ਜਲੰਧਰ	1,403.00	246.00	1,649.00
36.	ਐਜੂਕੇਟਰ, ਦਿੱਲੀ	1,015.30	120.00	1,135.30
37.	ਪੰਜ ਪਾਣੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	1,774.00	1,774.00
38.	ਲੋਕ ਰਣ, ਰਾਜਪੁਰਾ	1,133.00	401.00	1,534.00
39.	ਸੱਚਾ ਹਮਦਰਦ, ਪਟਿਆਲਾ	1,651.50	731.00	2,382.50
40.	ਸੋਸ਼ਲ ਸੰਦੇਸ਼, ਬਟਾਲਾ	684.75	120.00	804.75
41.	ਨਿਰਭੈ ਸੇਵਿਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	2,389.25	150.00	2,539.25
42.	ਪੰਜਾਬੀ ਜੋਧਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ	656.05	267.00	923.05
43.	ਅਨਖੀ ਜੋਧਾ, ਕਪੂਰਥਲਾ	1,319.55	270.00	1,589.55
44.	ਦਸਤਕਾਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ	1,383.18	270.00	1,653.18
45.	ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਖਾ, ਦਿੱਲੀ	577.50	—	577.50
46.	ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਮਾਰਗ, ਪਟਿਆਲਾ	3,439.32	831.00	4,270,32
47.	ਸੇਵਾਦਾਰ, ਦਿੱਲੀ	2,032.00	267.00	2,299.00
48.	ਰਵੀਦਾਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, ਜਲੰਧਰ	747.13	610.00	1,357.13
49.	ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	567.60	562.00	1,129.60
50.	ਕੌਮੀਦਰਪਨ, ਪਟਿਆਲਾ	531.52	628.00	1,159.52
51.	ਰੋਪੜ ਗੱਜ਼ਟ, ਰੋਪੜ	701.58	215.00	916.58
52.	ਪੰਜਾਬੀ ਰਤਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	871.75	420.00	1,291.75
53.	ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਦੁਨੀਆ, ਜਲੰਧਰ	624.40	847.00	1,471.40
54.	ਗਰਜ, ਦਿੱਲੀ	—	600.00	600.00
55.	ਲਕ ਰੰਗ, ਦਿੱਲੀ	—	430.00	430.00

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
ਪੰਜਾਬੀ ਹਫਤਾਵਾਰੀ-ਚਲਦਾ				
56.	ਡਾਕਟਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	—	150.00	150.00
57.	ਦਰਿਸ਼ਟੀ, ਜਲੰਧਰ	—	1,025.00	1,025.00
58.	ਪ੍ਰੀਤਮ, ਦਿੱਲੀ	—	90.00	90.00
59.	ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਇਜੈਸਟ, ਦਿੱਲੀ	—	300.00	300.00
60.	ਉਤਮ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ	—	150.00	150.00
61.	ਜੀਵਨ ਪ੍ਰੀਤੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	150.00	150.00
62.	ਵਹਿਣ	—	200.00	200.00
63.	ਲੋਕ ਯੁਗ, ਪਟਿਆਲਾ	923.00	934.00	1,857.00
64.	ਪੰਜਾਬ ਸਮਾਚਾਰ	—	270.00	270.00
65.	ਨਵਾਂ ਰਾਸਤਾ, ਸਮਾਨਾ	—	895.00	895.00
66.	ਰੂਪ, ਪਟਿਆਲਾ	1,030.48	831.00	1,861.48
67.	ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਦਿੱਲੀ	158.40	150.00	308.40
68.	ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	—	975.00	975.00
69.	ਭਾਰਤੀ ਨਾਰੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	—	240.00	240.00
70.	ਨਵਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਜਲੰਧਰ	—	200.00	200.00
71.	ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	750.00	750.00
72.	ਬੀਬਾ ਰਾਣਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	—	160.00	160.00
73.	ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮਾ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ	—	556.00	556.00
74.	ਸੀਤਲ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਰੋਹ ਕਮੇਟੀ	—	680.00	680.00
75.	ਕਵਿਤਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	—	160.00	160.00
76.	ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੱਤਰੀਕਾ, ਦਿੱਲੀ	—	590.00	590.00
77.	ਨੱਵ ਜੀਵਨ, ਸਿੰਘਾਪੁਰ	—	2,075.00	2,075.00
78.	ਕੌਮੀ ਸਵਤੰਤਰ, ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ	621.40	390.00	1,011.40
79.	ਲੇਡੀਰਾਜ, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ	—	120.00	120.00
80.	ਕੰਵਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	—	225.00	225.00
81.	ਗਿਆਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ	—	245.00	245.00
82.	ਨਵਾਂ ਸਾਹਿਤ, ਦਿੱਲੀ	—	120.00	120.00
83.	ਵਿਕੇਂਦਰਿਤ	—	700.00	700.00
84.	ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ, ਪਟਿਆਲਾ	—	300.00	300.00

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
	ਪੰਜਾਬੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ-ਖ਼ਤਮ			
85.	ਪਲਕ ਸੀਪੀਆਂ, ਪਟਿਆਲਾ	—	515.00	515.00
86.	ਸਾਂਝੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਜਲੰਧਰ	—	190.00	190.00
87.	ਆਰਸੀ, ਦਿੱਲੀ	—	150.00	150.00
88.	ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰ ਕਾਨਫਰੰਸ	—	400.00	400.00
89.	ਨੱਵ ਬਸੰਤ	—	637.00	637.00
	ਹਿੰਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ			
1.	ਹਿੰਦੀ ਮਿਲਾਪ, ਜਾਲੰਧਰ	27,044.71	5,873.00	32,917.71
2.	ਵੀਰਪਰਤਾਪ, ਜਾਲੰਧਰ	32,422.30	8,814.00	41,236.30
3.	ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ, ਜਾਲੰਧਰ	19,120.65	5,192.56	24,313.21
4.	ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਹਿੰਦੀ, ਦਿੱਲੀ	37,961.00	308.00	38,269.00
5.	ਨ:ਭ:ਟਾਈਮਜ਼, ਦਿੱਲੀ	35,994.50	110.00	36,104.50
6.	ਸੇਵਾ ਗਰਾਮ, ਦਿੱਲੀ	3,468.27	470.00	3,938.27
7.	ਸਾਖਸ਼ੀ, ਦਿੱਲੀ	4,461.20	780.00	5,241.20
8.	ਪਾਇਲਟ, ਬਠਿੰਡਾ	2,071.45	1,050.00	3,121.45
9.	ਜਨਤਾ ਜਨਾਰਧਨ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	875.66	—	875.66
10.	ਤੇਜਇੰਦਰ ਸਮਾਚਾਰ, ਫਗਵਾੜਾ	87.56	—	87.56
11.	ਜਾਗਰਾਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹਿੰਦੀ, ਕਾਨਪੁਰ	—	626.00	626.00
12.	ਰਾਜਸਥਾਨ ਪੱਤਰਕਾ, ਜੈਪੁਰ	—	88.00	88.00
13.	ਲੋਕ ਸੱਤਾ, ਬੰਬਈ	—	200.00	200.00
14.	ਜਾਗਰਾਨ ਹਿੰਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ, ਰੀਵਾ	—	30.00	30.00
15.	ਹੀਕਾਵਾਦਾ, ਭੂਪਾਲ	—	55.00	55.00
16.	ਤਰੁਨ ਦੂਤ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	—	100.00	100.00
17.	ਤਾਂਡਵ, ਦਿੱਲੀ	—	525.00	525.00
18.	ਭਾਰਤ ਦਰਪਨ	—	290.00	290.00
19.	ਰਾਸ਼ਟਰ ਛਾਇਆ	—	275.00	275.00
20.	ਜਨ ਸਾਧਾਰਣ	—	142.00	142.00
21.	ਅਮਰ ਭਾਰਤ , ਦਿੱਲੀ	—	212.00	212.00

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
	ਉਰਦੂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ			
1.	ਮਿਲਾਪ, ਜਲੰਧਰ	24,901.12	11,368.24	36,269.36
2.	ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ, ਜਲੰਧਰ	28,011.55	10,640.00	38,651.55
3.	ਪਰਤਾਪ, ਜਲੰਧਰ	11,813.12	10,483.00	22,296.12
4.	ਪਰਦੀਪ, ਜਲੰਧਰ	8,481.15	5,559.60	14,040.75
5.	ਤੇਜ, ਦਿੱਲੀ	3,266.12	550.00	3,816.12
6.	ਸਵੇਰਾ, ਦਿੱਲੀ	2,113.64	525.00	2,638.64
7.	ਰੈਹਜਾਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	1,512.28	1,319.00	2,831.28
8.	ਤਰਜਮਾਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	778.48	1,514.00	2,292.48
9.	ਸਮਾਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ	1,251.71	1,412.00	2,663.71
	ਉਰਦੂ ਹਫਤਾਵਾਰੀ			
10.	ਆਰੋਮਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ	754.20	—	754.60
11.	ਹਿੰਦੂ, ਜਲੰਧਰ	1,079.20	425.00	1,504.20
12.	ਹਰੀਜਨ, ਜਲੰਧਰ	764.50	240.00	1,004.50
13.	ਸਦਾਕਤ, ਲੁਧਿਆਣਾ	737.20	1,219.00	1,956.20
14.	ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ, ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ	852.60	395.00	1,247.60
15.	ਚਿਤਾਵਨੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	1,027.12	402.00	1,429.12
16.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਟਾਈਮਜ਼, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	614.90	420.00	1,034.90
17.	ਤੂਫਾਨ, ਬਟਾਲਾ	345.60	270.00	615.60
18.	ਆਜ ਕੀ ਲਹਿਰ, ਧਾਰੀਵਾਲ	260.50	—	269.50
19.	ਜੈ ਪੰਜਾਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	366.30	—	366.00
20.	ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ	1,217.70	905.00	2,122.70
21.	ਕੇਸਰ ਕਿਆਰੀ	—	813.00	813.00
22.	ਇਤਫਾਕ ਤਰਨਤਾਰਨ	—	300.00	300.00
23.	ਚਿਟਾਨ, ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ	—	300.00	300.00
24.	ਭਾਰਤ ਦਰਪਨ	—	320.00	320.00
25.	ਲੁਧਿਆਣਾ ਐਕਸਪਰੈਸ, ਲੁਧਿਆਣਾ	—	1,406 00	1,406.00
26.	ਮਿਲਾਪ, ਦਿੱਲੀ	—	2,520.00	2,520.00
27.	ਜਗਤ, ਦਿੱਲੀ	—	830.00	830.00
28.	ਨਜ਼ਰਾਨਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ	—	365.00	365.00
29.	ਤੁਆਵਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	—	540.00	540.00
30.	ਜਾਨ ਨਿਸਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	—	816.00	816.00

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
31.	ਮਿਲਾਪ, ਲੰਡਨ	—	9,050.00	9,050.00
32.	ਆਦਰਸ਼, ਪੰਜਾਬ	—	300.00	300.00
33.	ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ, ਜਲੰਧਰ	178.75	3,90.00	568.75
34.	ਦੁਆਬਾ, ਜਲੰਧਰ	—	270.00	270.00
35.	ਗਰਦਸ਼ੇ ਯਾਮ	—	200.00	200.00
36.	ਲੁਧਿਆਣਾ ਪੋਸਟ	—	120.00	120.00
37.	ਜਵਾਹਰ ਜੋਤੀ, ਪਠਾਨਕੋਟ	—	531.00	531.00
38.	ਨਿਡਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	—	120.00	120.00
39.	ਮੇਹਨਤ, ਜਲੰਧਰ	—	250.00	250.00
40.	ਬੀਸਵੀਂ ਸਦੀ, ਦਿੱਲੀ	—	775.00	775.00
41.	ਸ਼ਹਿਰ	—	300.00	300.00
42.	ਅਵਾਰਨ, ਬਟਾਲਾ	178.08	250.68	428.76
43.	ਮਸਤਾਨਾ ਜੋਗੀ	—	575.00	575.00
44.	ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਰੰਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ	—	120.00	120.00

WHEAT PURCHASED BY THE GOVERNMENT IN 1973.

*2291. (C. U.) 1. **Sardar Dhanna Singh Gulshan**
2. **Sardar Gurdev Singh Badal** : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) whether it is a fact that the State Government purchased wheat in 1973; if so, quantity in quintal purchased district-wise upto December, 1973;

(b) the profit gained by the State Government by selling the said wheat to other States together with the quantity thereof stored in Central Stores ?

Sardar Gurdarshan Singh : (a) Yes Sir. The State Government purchased the following quantities of wheat district-wise upto December, 1973 :—

Name of the District		Quantity (in tonnes)
Amritsar	..	1,50,650
Bhatinda	..	88,926
Faridkot	..	1,72,162
Ferozepur	..	1,01,390
Gurdaspur	..	73,592
Hoshiarpur	..	51,944
Jullundur	..	1,40,832
Kapurthala	..	59,720
Ludhiana	..	2,44,718
Patiala	..	1,43,980
Ropar	..	18,027
Sangrur	..	2,00,545
	Total	14,48,686

(b) The entire quantity of wheat purchased by the State Government for the Central Pool is transferred to the Food Corporation of India, on 'No Profit No Loss' basis. The State Government claims only the cost of wheat and other incidentals incurred on the purchase, storage and handling of the wheat purchased.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇਵਾਰ ਕਣਕ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਮਾਤਰਾ ਦਸੰਬਰ 1973 ਤੱਕ ਖਰੀਦੀ :—

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਂ		ਮਾਤਰਾ (ਟਨਾਂ ਵਿਚ)
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	..	1,50,650
ਬਠਿੰਡਾ	..	88,926
ਫਰੀਦਕੋਟ	.	1,72,162

ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	.	1,01,390
ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	..	73,592
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	..	51,944
ਜਲੰਧਰ	..	1,40,832
ਕਪੂਰਥਲਾ	..	59,720
ਲੁਧਿਆਣਾ	..	2,44,718
ਪਟਿਆਲਾ	..	1,43,980
ਰੋਪੜ	..	18,027
ਸੰਗਰੂਰ	..	2,00,545
	ਜੋੜ :—	14,48,686

(ਅ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਪੂਲ ਲਈ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਣਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ 'ਨਾ ਲਾਭ ਨਾ ਹਾਨੀ' ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੇਵਲ ਕਣਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਭੰਡਾਰ ਅਤੇ ਢੋ ਢੋਆਈ ਆਦਿ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ ਹੀ ਵਸੂਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।]

CASES OF MURDERS DURING 1972-73 AND 1973-74

*2294. (C. U.) 1. **Sardar Dhanna Singh Gulshan**
2. **Sardar Sukhdev Singh Dhillon**
3. **Sardar Gurdev Singh Badal** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) the number of cases of murders which took place in the State District-wise during 1972-73 and 1973-74 to date;

(b) the details of the said cases in which two, three, four, or more persons were murdered at a time and at the same place;

(c) the main reasons which have come to light for the said murders;

(d) the special measures, adopted by the Government to avert such murders in future ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ਏ) ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਬੀ) ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਸੀ) ਇਹ ਕਤਲ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਝਗੜੇ, ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਝਗੜੇ, ਨਜਾਇਜ਼ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧ, ਘਰੇਲੂ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ ਕਰਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ।

(ਡੀ) ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਏ. ਆਈ. ਜੀ. ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨਸਦਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

ਸੂਚੀ

(ਏ) ਸਾਲ 1972-73 ਅਤੇ 1973-74 (28 ਫਰਵਰੀ 1974) ਤੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਕਤਲ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ।

(ਏ)

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ		1972-73	1973-74
1. ਜਲੰਧਰ	..	57	60
2. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	..	92	136
3. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	..	26	29
4. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	..	42	34
5. ਕਪੂਰਥਲਾ	..	11	12
6. ਪਟਿਆਲਾ	..	42	45
7. ਲੁਧਿਆਣਾ	..	55	45
8. ਸੰਗਰੂਰ	..	51	68
9. ਰੋਪੜ	..	16	8
10. ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	..	63	68
11. ਬਠਿੰਡਾ	..	75	74
12. ਫਰੀਦਕੋਟ	..	65	63
ਜੋੜ :	..	595	642

(ਬੀ)

1972-73	1973-74
1 ਜਲੰਧਰ	
(1) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 412 ਮਿਤੀ 3 ਨਵੰਬਰ 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਨਕੋਦਰ ।	(1) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 126 ਮਿਤੀ 13 ਅਪਰੈਲ 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34/148/149 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਨੂਰਮਹਿਲ ।
(2,3) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 550/557 ਮਿਤੀ 9 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਫਲੌਰ ।	(2) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 156 ਮਿਤੀ 5 ਜੁਲਾਈ 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307/ ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਬੰਗਾ ।
(4) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 104 ਮਿਤੀ 4 ਮਾਰਚ 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਨਕੋਦਰ ।	(3) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 1470 ਮਿਤੀ 14 ਨਵੰਬਰ 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਜਲੰਧਰ ।
	(4) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 44 ਮਿਤੀ 14 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: ਤੇ 25/54/59 ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਥਾਨਾ ਫਲੌਰ ।
2. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	
(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 54 ਮਿਤੀ 2 ਜੁਲਾਈਂ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਖਾਲਗ ।	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 138 ਮਿਤੀ 29 ਮਾਰਚ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/201/148/149 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਰਾਮਦਾਸ
(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 114 ਮਿਤੀ 29 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307/452/148/149 ਭ: ਦ: ਅਤੇ 25/54/59 ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਥਾਨਾ ਪਲਰਾ ।	(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 606 ਮਿਤੀ 23 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 12 ਮਿਤੀ 9 ਜਨਵਰੀ, 1972 ਥਾਨਾ ਵਲਟੋਹਾ ।	(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 28 ਮਿਤੀ 30 ਜਨਵਰੀ 1974 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਝਬਾਲ ।
(4) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 39 ਮਿਤੀ 12 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਸਿਰਹਾਲੀ ।	
(5) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 172 ਮਿਤੀ 16 ਮਾਰਚ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 364/302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਿਰਹਾਲੀ ।	
3. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	
(1) ਕੋਈ ਨਹੀਂ	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 226 ਮਿਤੀ 20 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ।
4. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	
(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 51 ਮਿਤੀ 14 ਫਰਵਰੀ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਧਾਰੀਵਾਲ।	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 115 ਮਿਤੀ 9 ਜੂਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307/148/149 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 47 ਮਿਤੀ 2 ਮਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਕਲਾਨੌਰ ।	(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 269 ਮਿਤੀ 31 ਜੁਲਾਈ 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ ।
(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 108 ਮਿਤੀ 28 ਜੂਨ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307/326/148/149 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ।	

5. ਕਪੂਰਥਲਾ		
	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 496 ਮਿਤੀ 6 ਨਵੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਫਗਵਾੜਾ ।	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 197 ਮਿਤੀ 19 ਸਤੰਬਰ 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਭੁਲੱਥ ।
6. ਪਟਿਆਲਾ		
	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 37 ਮਿਤੀ 3 ਅਪਰੈਲ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਨਾਭਾ ।	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 149 ਮਿਤੀ 27 ਜੂਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ ਪਟਿਆਲਾ ।
	(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 30 ਮਿਤੀ 27 ਮਾਰਚ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਮੂਲੇਪੁਰ ।	(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 164 ਮਿਤੀ 4 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਮਾਣਾ ।
	(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 38 ਮਿਤੀ 21 ਅਕਤੂਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307/34/148/149 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਘਨੌਰ ।	
7. ਲੁਧਿਆਣਾ		
	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 346 ਮਿਤੀ 26 ਅਗਸਤ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ।	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 73 ਮਿਤੀ 8 ਅਪਰੈਲ 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਪਾਇਲ ।
	(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 479 ਮਿਤੀ 18 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾ ।	(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 151 ਮਿਤੀ 17 ਜੂਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/452 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਦੇਹਲੋਂ ।
	(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 246 ਮਿਤੀ 19 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਡਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 4, ਲੁਧਿਆਣਾ ।	(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 289 ਮਿਤੀ 8 ਅਗਸਤ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਲੁਧਿਆਣਾ ।
		(4) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 242 ਮਿਤੀ 21 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਪਾਇਲ ।

8. **ਸੰਗਰੂਰ**		
	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 155 ਮਿਤੀ 19 ਅਕਤੂਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਮੂਨਕ ।	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 146 ਮਿਤੀ 1 ਜੂਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 307 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸੁਨਾਮ ।
		(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 197 ਮਿਤੀ 8 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਬਰਨਾਲਾ ।
		(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 124 ਮਿਤੀ 31 ਅਗਸਤ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34/120 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ।
		(4) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 90 ਮਿਤੀ 20 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 304/302/ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਮੈਹਣਾ ।
		(5) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 51 ਮਿਤੀ 22 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307/34 ਭ:ਦ: ਅਤੇ 25/54/59 ਐਕਟ ਅਸਲਾ ਥਾਨਾ ਸੁਨਾਮ ।
9. **ਰੋਪੜ**		
	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 121 ਮਿਤੀ 8 ਅਗਸਤ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਖਰੜ ।	(1) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ।
10. **ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ**		
	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 170 ਮਿਤੀ 23 ਮਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਥਾਨਾ ਸਦਰ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ	(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 105 ਮਿਤੀ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/364/324/148/149/336 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ।

(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 196 ਮਿਤੀ 9 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਮਮਦੋਟ ।

(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 223 ਮਿਤੀ 1 ਅਗਸਤ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: 25/54/59 ਐਕਟ ਆਰਮ, ਥਾਨਾ ਜ਼ੀਰਾ ।

(4) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 202 ਮਿਤੀ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਮਖੂ ।

(5) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 340 ਮਿਤੀ 6 ਨਵੰਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ।

(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 209 ਮਿਤੀ 7 ਜੂਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ।

(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 294 ਮਿਤੀ 30 ਅਗਸਤ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਜ਼ੀਰਾ ।

(4) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 169 ਮਿਤੀ 9 ਸਤੰਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/364 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਮਖੂ ।

(5) ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 271 ਮਿਤੀ 10 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਗੁਰੂ ਹਰ ਸਹਾਏ ।

(6) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 326 ਮਿਤੀ 25 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/307/436/396/454/38/148/149 ਭ:ਦ: ਅਤੇ 25/54/59 ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਥਾਨਾ ਸਦਰ ਅਬੋਹਰ ।

11. **ਬਠਿੰਡਾ**

(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 26 ਮਿਤੀ 23 ਮਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਬਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ।

(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 160 ਮਿਤੀ 22 ਮਈ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਮਾਨਸਾ ।

(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 316 ਮਿਤੀ 31 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਕੋਤਵਾਲੀ, ਬਠਿੰਡਾ ।

(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 31 ਮਿਤੀ 21 ਫਰਵਰੀ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਨਹੀਆਂ ਵਾਲੀ ।

(4) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 95 ਮਿਤੀ 16 ਮਾਰਚ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149/ ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਕੋਤਵਾਲੀ, ਬਠਿੰਡਾ ।

(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 63 ਮਿਤੀ 9 ਜੂਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/34 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਮੌੜ ।

(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 103 ਮਿਤੀ 17 ਜੂਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ।

(4) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 43 ਮਿਤੀ 19 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਬਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ।

12. ਫ ਇਦਕੋਟ

(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 116/72 ਥਾਨਾ ਕੋਤਵਾਲੀ ਫਰੀਦਕੋਟ ।

(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 173 ਮਿਤੀ 17 ਅਗਸਤ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ ਫਰੀਦਕੋਟ ।

(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 201 ਮਿਤੀ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1972 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸਦਰ ਫਰੀਦਕੋਟ ।

(1) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 148/73 ਥਾਨਾ ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ ।

(2) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 208 ਮਿਤੀ 6 ਅਗਸਤ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302 ਭ: ਦ: ਥਾਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮੋਗਾ ।

(3) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 201 ਮਿਤੀ 4 ਜੂਨ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/148/149 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਕੋਟ ਭਾਈ ।

(4) ਮੁਕਦਮਾ ਨੰਬਰ 293 ਮਿਤੀ 25 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ, 302/34 ਭ:ਦ: ਥਾਨਾ ਲੰਬੀ ।

LAND UNDER KHARIF CROPS DURING 1973-74

*2295. (C.U.) 1. Sardar Dhanna Singh Gulshan
2. Sardar Sukhdev Singh Dhillon
3. Sardar Balwinder Singh Bhunder
4. Sardar Gurdev Singh Badal
: Will the Minister for Agriculture and Forests be pleased to state—

(a) the acreage of land under Kharif and Rabi crops separately as per Government figures during 1973-74 ;

(b) the quantity of fertilizers required for the area under the said crops as per Government figures and the quantity thereof actually supplied to the farmers by the Govt ;

(c) if the quantity of fertilizers is less than the required, the reasons therefor ;

(d) the details of facilities provided to the farmers to make good the loss suffered by them due to short supply of fertilizers ?

Master Gurbanta Singh : (a) The area under Kharif 1973-74 crops was 12.03 hectares and under Rabi 1973-74 crops it was 28.12 lac hectares.

(b) 22.40 lac tonnes of fertilizer was required for the area under the said crops for the period from 1st April, 1973 to 31st March, 1974. 14.16 lac tonnes of fertilizer was actually supplied to the farmers from the 1st April, 1973 upto the 31st January, 1974.

(c) The supplies of fertilizers have been less than the requirements because of an overall shortage of fertilizers in the country and in the International Market.

(d) No facility is feasible to make good the loss. However, all out efforts have been made by taking up the matter with the Union Government at the highest level to get more supplies of fertilizers.

[(ੳ) 1973-74 ਵਿੱਚ ਖ਼ਰੀਫ (ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ) ਅਧੀਨ 12.03 ਲੱਖ ਹੈਕਟਰ ਰਕਬਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਬੀ (ਹਾੜੀ) (1973-74) ਅਧੀਨ 28.12 ਲੱਖ ਹੈਕਟਰ ਰਕਬਾ ਸੀ ।

(ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਰਕਬੇ ਲਈ 1973-74 ਵਿੱਚ 1 ਅਪਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੀਕ 22.40 ਲੱਖ ਟਨ ਖਾਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 1 ਅਪਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ 31 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੀਕ 14.16 ਲੱਖ ਟਨ ਖਾਦ ਦੀ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ।

(ੲ) ਖਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲੋਂ ਖਾਦ ਦੀ ਘਾਟ ਸਪਲਾਈ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਖਾਦ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ ।

(ਸ) ਖਾਦ ਦੇ ਘਾਟੇ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਹੋਰ ਖਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੋਸਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।]

REMOVAL OF LIQUOR SHOPS FROM NEAR RELIGIOUS PLACES ETC.

*2302. (C. U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister for Excise and Taxation be pleased to state—

(a) the number of country liquor and foreign liquor shops removed, district-wise, in the State, from near the religious places, schools, and densely populated areas, since he assumed office ;

(b) the number of country liquor and foreign liquor shops, which the Government propose to remove, district-wise in the State, from near the religious places, schools, and densely populated areas during the current year ?

Shri YashPal : (a) Two, one in Jullundur and the other in Ropar District.

(b) The complaints are being looked into. Therefore, it is difficult to fix the number. According to rules, no liquor shop can be situated near religious places or Schools.

[(ੳ) ਦੋ : ਇਕ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਖੇ।

(ਅ) ਸ਼ਕਾਇਤ ਦੀ ਘਖ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਸਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਰੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।]

LOWERING THE PRICES OF COMMODITIES OF DAILY USE

*2303. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Minister of State for Food & Supplies be pleased to state —

(a) the steps the Government propose to take to appreciably lower the prices of commodities of daily use and foodstuffs in the State ;

(b) the action the Government propose to take against the Shop-keepers charging extra-ordinary high prices of commodities of daily use and foodstuffs ?

Sardar Gurdarshan Singh : (a) and (b) Information is laid on the Table of the House as Annexure.

[(ੳ) ਅਤੇ (ਅ) ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਲਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।]

ANNEXURE

(a) Steps taken or proposed to be taken to maintain the prices of commodities of daily use and foodstuffs are given below :—

1. Distribution of wheat atta has been started through the fair price shops right from the beginning of the year. The scale of ration has been kept liberal i.e. 10 Kg. per head per month subject to maximum of 80 Kgs. per card per month. Retail price of wholemeal atta is Re. 1/- per Kg. : at the Fair Price Shops.

2. In order to meet the demand of atta of casual labour and other needy persons who are not in possession of cards, separate depots of resultant atta have been opened from where atta upto 15 Kg. is issued without card at a time. Retail price of resultant atta is Re. 0.97 per Kg. at the fair price shops.

3. Distribution of maize atta has also been started through depots. The price of maize atta has been fixed at Re. 0.96 per Kg. for sale through fair price shops.

4. At present 10,616 fair price shops, co-operative consumer stores, atta depots and village Co-operative Consumers Societies are functioning in the State for distribution of wheat atta, sugar, vanaspati, rice and kerosene oil. District Officers have also been authorised to open more atta depots wherever necessary particularly in the rural areas and labour colonies to stabilise the market prices.

5. Persistant efforts have been made for the enhancement of the allocation of wheat to the State out of the Central Pool. Since the Government of India, keeping in view the overall food situation in the country, did not increase the allocation to Punjab beyond 12,000 tonnes per month. Purchases of wheat have been made in the State account at market rates for making available larger quantity of wheat atta at the depots at the same rate at which the atta prepared out of the wheat allocated from the central pool is sold. This is likely to involve additional burden to the State exchequre to the extent of Rs. 50 lacs.

6. Rice is also being distributed through fair price shops and depots at fixed prices. For this purpose State Government have decided to purchase 50,000 tonnes rice in the State account. Coarse rice is issued to habitual eaters in lieu of wheat atta. There is no abnormal rise in the price of rice in the open market.

7. For the common men, maida and suji are also supplied through the fair price shops at fixed prices. These commodities are also being issued on the occasions of marriages and other social functions at fixed prices.

8. Distribution of wheat atta and pulses at subsidised rate has been started for low paid Government and Semi-Government employees, Industrial workers and Trade employees drawing salary upto Rs. 575/- per month, the subsidy being Rs. 5/- per quintal. This scheme has been first introduced in Amritsar town and other towns are being covered in the scheme one by one.

9. Sugar at 500 gram per head per month is being distributed at the fixed rate of Rs. 2.15 per Kg. in urban and rural areas through depots, fair prices shops, consumers stores and village Co-operative Societies. The Government of India have been requested to enhance the allocation of sugar to maintain the above scale for public distribution.

10. Inspite of the fact that prices of edible oils had increased the Government have abled to maintain adequate production of vanaspati in the local vanaspati Mills. Vanaspati is being supplied by the Mills to wholsale dealers at fixed prices for distribution to the consumers through fair price shops. Controlled price of vanaspati is fixed by Government of India from time to time.

11. Punjab Civil Supplis Corporation has been set up for procurement of Essential Commodities and ensure the supply at reasonable rates through normal retail channels. It will start functioning by the beginning of Mareh, 1974. This will provide a long term solution to the recurrent problems of shortages and rising prices of essential Commodities.

12. The Government of India have reduced the allocation of kerosene oil but supply line of kerosene oil is being maintained through fair price shops and depots at fixed price.

13. Prices of soft coke have been fixed and its distribution is being arranged through retail coal dealers, present rate of soft coke being received by rail is Rs. 19.60 per quintal.

(b) State Government have fixed the prices of wheat, atta, maida, suji, levy sugar, rice and vanaspati under the D.I.R. Wholesale and retail prices of soft coke have also been fixed under D.I.R. Instructions have also been issued to the District authorities to check hoarding, black marketing and other cases of contraventions of various control orders effectively. The dealers are also required to display the prices of Essential Cammodities under the Punjab Commodities Price Marketing and Display Order, 1972 and they cannot charge prices at rates higher than those displayed by them and also cannot refuse to sell any article if it is in stock with them.

[(ੲ) ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਖਾਦ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮ ਜਾਂ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ :

(1) ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਣਕ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਵੰਡ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਾਸ਼ਨ ਦਾ ਸਕੇਲ ਚੰਗਾ/ਖੁਲ੍ਹਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ 10 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਂ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 80 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਰਡ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ਹੋਲਸੇਲ ਆਟੇ ਦੀ ਪਰਚੂਨ ਕੀਮਤ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ 1 ਰੁਪਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਹੈ।

(2) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਤਫਾਕੀਆ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰੀਜ਼ਲਟੈਂਟ ਆਟੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ 15 ਕਿਲੋ ਆਟਾ, ਇਕ ਸਮੇਂ ਤੇ, ਬਿਨਾ ਕਾਰਡ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਰੀਜ਼ਲਟੈਂਟ ਆਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਚੂਨ ਕੀਮਤ 97 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ-ਗਰਾਮ ਹੈ।

(3) ਮੱਕੀ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਵੰਡ ਵੀ ਡੀਪੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਮੱਕੀ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 96 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਮਿਥੀ ਗਈ ਹੈ।

(4) ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 10,616 ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਆਟਾ ਡੀਪੂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਸਟੋਰ, ਕਣਕ ਮੱਕੀ ਦਾ ਆਟਾ, ਸ਼ੂਗਰ, ਬਨਾਸਪਤੀ ਘੀ, ਚਾਵਲ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੰਡੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਰਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੰਟਰੋਲਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਬਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਡੀਪੂ ਖੋਲ੍ਹਣ।

(5) ਕੇਂਦਰੀ ਭੰਡਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਣਕ ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ,ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 12,000 ਟਨ ਕਣਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕੀ । ਇਸ ਲਈ ਡੀਪੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਭੰਡਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਕਣਕ ਦੇ ਦਰਾਂ ਤੇ ਹੀ ਕਾਫੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿਚ ਆਟਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ ਖਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਕਣਕ ਖਰੀਦੀ ਗਈ । ਇਸ ਦਾ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੇ ਲੱਗਭੱਗ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦਾ ਫਾਲਤੂ ਭਾਰ ਪਵੇਗਾ ।

(6) ਚਾਵਲ ਵੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਡੀਪੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਥੇ ਦਰਾਂ ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 50,000 ਟਨ ਚਾਵਲ ਰਾਜ ਖਾਤੇ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੋਟਾ ਚਾਵਲ ,ਕਣਕ ਆਟੇ ਦੀ ਥਾਂ ਚਾਵਲ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਚਾਵਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਅਸਾਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵੱਧੀਆਂ ।

(7) ਆਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੈਦਾ ਅਤੇ ਸੂਜੀ ਵੀ ਵਾਜਬੀ ਸਸਤੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਥੇ ਦਰਾਂ ਤੇ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਵਸਤੂਆਂ ਸਮਾਜਕ ਮੌਕਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਮਿੱਥੇ ਦਰਾਂ ਤੇ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

(8) 575 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਕ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ, ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ, ਸਨਅਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਟਰੇਡ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ 5 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਵਿੰਟਲ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ ਤੇ ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਕੀਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਇਸ ਸਕੀਮ ਥਲੇ ਲਏ ਜਾਣਗ ।

(9) ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ/ਕਨਜ਼ਿਊਮਰ ਸਟੋਰ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਈ—ਟੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਖੰਡ 500 ਗਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਂ 2.15 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ, ਮਿਥੇ ਦਰਾਂ ਤੇ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਸਕੇਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਖੰਡ ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ ।

(10) ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਧਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਲ ਬਨਾਸਪਤੀ ਮਿਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਸਥਿਰ ਰਖਣ ਲਈ ਯੋਗ ਰਹੀ ਹੈ । ਬਨਾਸਪਤੀ ਮਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਲਸੇਲਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡਣ ਵਾਸਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਬਨਾਸਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਿਸਚਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

(11) ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਿਲ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਉਚਿਤ ਦਰਾਂ ਤੇ ਸਾਧਾਰਣ ਪਰਚੂਨ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ

ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਇਹ ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਕੰਮ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ । ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਸੱਮਸਿਆ ਦਾ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ।

(12) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਘਟਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਪਰ ਮਿਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਾਈਨ ਮਿਥੇ ਦਰਾਂ ਤੇ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਡੀਪੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਕਾਇਮ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ ।

(13) ਸਾਫਟ ਕੋਲੇ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਮਿਥੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰੀਟੇਲ ਡੀਲਰਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਾਫਟ ਕੋਲਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਰੇਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਕੀਮਤ 19 ਰੁਪਏ 60 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਨਿਸਚਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

(ਅ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ ਮੈਦਾ ਸੂਜੀ, ਲੈਵੀ ਸੂਗਰ, ਚਾਵਲ ਅਤੇ ਬਨਾਸਪਤੀ ਘੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਹੇਠਾਂ ਨਿਸਚਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਸਾਫਟ ਕੋਲੇ ਦ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਹੇਠਾਂ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਸਾਫਟ ਕੋਲੇ ਦੀ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਹੇਠ ਨੀਅਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰਡਿੰਗ ਬਲੈਕਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਕਮਾਡਿਟੀ ਅਤੇ ਡਿਸਪਲੇ ਆਰਡਰ 1972 ਅਧੀਨ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਲਟਕਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀਂ ਉਹ ਵਸਤੂ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।]

PROPOSAL TO COVER THE MINOR/DISTRIBUTARY BETWEEN GURDWARA DUKH NIWARAN SAHIB AND MOHINDRA COLLEGE, PATIALA.

*2323. (C.U.) **Shri Prem Gupta** : Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to State whether it is a fact that the Government has decided to cover the Minor/Distributary between Gurdwara Dukh Niwaran Sahib and Mahendra College, Patiala; if so, the steps being taken in this respect ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia : (1) No, Sir.

(2) Question does not arise.

[(1) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(2) ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।]

PROVIDING TRUCK STAND AT PATIALA

*2324. (C.U.) **Shri Prem Gupta** : Will the Minister of State for Transport and Civil Aviation be pleased to state whether it is a fact that the Government has decided to provide a Truck Stand at Patiala ; if so, the steps taken or being taken in this regard?

Sardar Dilbagh Singh Daleke : Yes, Sir. The Municipal Committee, Patiala, has been requested to take action regarding provision of truck stand.

[ਹਾਂ ਜੀ, ਨਗਰਪਾਲਕਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਟਰੱਕ ਸਟੈਂਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ।]

ALLEGED RAPE OF A WOMAN BY S.D.O.S. OF THE ELECTRICITY DEPARTMENT.

*2334. (CU.) **Shri Sardari Lal Kapoor** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether it is a fact that two SDO's of Electricity Department were suspended recently in Ludhiana for raping the wife of class IV employee of their Department;

(b) if the answer to part (a) above be in the affirmative, whether any case was registered against them and challan put in the court; if so, whether the case has been decided and the punishment, if any, awarded to them by the Court ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੲ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਬੀ) ਹਾਂ ਜੀ । ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 64 ਮਿਤੀ 24 ਮਾਰਚ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 376/450 ਭ. ਡੰ: ਥਾਣਾ ਡਵੀਜ਼ਨ ਨੰ: 4 ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਚਾਲਾਨ ਮਿਤੀ 4 ਅਪਰੈਲ, 1973 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਇਸ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੇਸ਼ੀ ਹੁਣ ਮਿਤੀ 17 ਅਪਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਨਿਯਤ ਹੋਈ ਹੈ ।

FINANCIAL ASSISTANCE FOR DAYANAND MEDICAL COLLEGE LUDHIANA

*2335. (C.U.) **Shri Sardari Lal Kapoor**: Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to state—

(a) whether it is a fact that the Government informed the Managing Body of Dayanand Medical College, Ludhiana, that they should stop the private practice of the Doctors attached to that College and that compensatory allowance in lieu of stoppage of their private practice, would be given by the Government;

(b) whether it is also a fact that he did not keep up his promise, referred to in part (a) above, with the result that the Doctors attached to the said college, left the college;

(c) whether the Government would give some financial assistance to Dayanand Medical College, Ludhiana, so as to enable it to be financially self-sufficient and be able to continue the service that it has been doing to the public of Ludhiana and its all-round areas ?

Shri Gurmail Singh (Education Minister) : (a) The Punjab Government had asked the Managing Body of Dayanand Medical College Ludhiana to rationalise the private practice of the doctors attached to that college and thus fall in the line with State Medical Colleges. No. Assurance was given for compensatory allowance by Government.

(b) In view of (a) the question of not keeping the promise does not arise. Some of the doctors tendered provisional resignation to the college management.

(c) The question of enhancing financial assistance is already under active consideration of the Government. A grant of Rs. six lacs has been sanctioned towards Endowment Fund.

[(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਯਾ ਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਮੈਨਜਿੰਗ ਬਾਡੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨੀਕਰਣ (ਰੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼) ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆ ਸਕਣ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੰਪੈਨਸੇਟਰੀ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਆਸ਼ਵਾਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(ਅ) 'ੳ' ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਵਾਇਦਾ ਨਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੁਝ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦਿੱਤੇ।

(ੲ) ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਐਂਡੋਮੈਂਟ ਫੰਡ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।]

STARTING BUS SERVICE ON BALACHAUR-NURPUR BEDI ROAD VIA BHADDI

*2343 (C.U.) **Master Dalip Chand**: Will the Minister of State for Transport and Civil Aviation be pleased to state whether the Government propose to start a Bus Service on Balachaur-Nurpur Bedi Road via Bhaddi; if so, when; if not, the reasons therefor ?

ਸ੍ਰੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ : ਹਾਂ ਜੀ। ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਰੂਟ ਤੇ ਪਿੰਡ ਭੱਡੀ ਤੋਂ ਕਾਟਾ ਸਭੋਰ ਤੱਕ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੜਕ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਬੱਸ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੜਕ ਦੇ ਇਸ ਟੋਟੇ ਤੇ ਬੱਸ ਚਲਣੀ ਔਖੀ ਹੈ।

ROPAR GARHSHANKAR HIGHWAY ROAD

*2345 (C.U.) **Master Dalip Chand**: Will the Minister of State for Public Works be pleased to state whether the Highway road from Ropar to Garh-Shankar at present under construction is likely to be completed upto 31st December, 1974?

Shri Joginder Pal Pandey (a) No.:

(b) It is likely to be completed by the end of March, 1976, subject to availability of funds from Government of India under Strategic Road Scheme.

[(ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਟੈਰੇਟੈਜਿਕ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੇ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਮਾਰਚ, 1976, ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।]

MINI SECRETARIATS

*2347. (C.U.) **Chaudhri Ram Singh**: Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether the Government have established Mini Secretariats in some districts of the State; if so, the names of such districts;

(b) whether the Government propose to establish such Mini Secretariats in other districts as well ?

Sardar Umrao Singh (Revenue and Elections Minister) : (a) Mini Secretariats are being established in the districts of Ludhiana and Ropar.

(b) Yes, Sir.

[(ੳ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰੋਪੜ ਵਿਖੇ ਮਿਨੀ-ਸਕੱਤਰੇਤ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ ।]

DEVELOPMENT OF HORTICULTURE IN THE STATE

*2348 (C.U.) **Chaudhri Ram Singh**: Will the Minister for Agriculture and Forests be pleased to state whether the Government have chalked out any programme for the development of Horticulture in the sub-mountaneous areas of the State; if so, the details thereof ?

Master Gurbanta Singh : Yes. There is a programme for development of Horticulture in the sub-mountaneous areas of the State falling in the districts of Hoshiarpur, Gurdaspur, Ropar and Patiala. The schemes in operation to help the growers are :—

a) Scheme for the grant of Horticultural loan @ Rs. 5,000/- per acre;

(b) Scheme for the grant of subsidy on fruits plant @ 75%; and

(c) Scheme for the expansion and production of Mango, Litchi and other fruits.

[ਹਾਂ ਜੀ । ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਰੋਪੜ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਗਵਾਨੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈਂ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸਕੀਮਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਚਾਲੂ ਹਨ, ਇਹ ਹਨ :—

(ੳ) ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ 5,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਾਗਵਾਨੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ।

(ਅ) ਫ਼ਲਦਾਰ ਬੂਟਿਆਂ ਤੇ 75% ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ।

ੲ) ਅੰਬ, ਲੀਚੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਰਕਬਾ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ।]

DEVELOPMENT OF HINDI IN THE STATE

*2349 (C.U.) **Chaudhri Ram Singh** : Will the Minister of Education be pleased to state whether the Government have prepared any scheme for the Development of Hindi in the State; if so, the details of the said scheme ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ । ਸਕੀਮ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ :

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 10 ਅਗਸਤ, 1973, ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹਿੰਦੀ ਪ੍ਰੋਮੋਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀਂ, ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ । ਇਸ ਬੋਰਡ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸੁਝਾ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਜਿਹੜੇ ਸੁਝਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਅਵੱਸ਼ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਹਰ ਸਾਲ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕਵੀ ਸ੍ਰੀਂ ਦੇਵ ਰਾਜ ਦਿਨੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕਵੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੀਂ ਦੀਆਂ ਸਰਵੋਤਮ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਛਪਾਈ ਉਤੇ 1500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਹਰ ਸਾਲ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਵਨਾਗਰੀ ਵਿਚ ਛਾਪਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਲੇਖਕ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ ਤੇ ਕਵੀ ਸਮੇਲਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਹਿੰਦੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ 1.78 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸਾਲ 1974-75 ਵਿਚ 1.79 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਹੈ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਾਲ 1974-75 ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਕ ਪਲਾਨ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ **1.50** ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ । ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਿਤ, ਭਾਸ਼ਾ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਕੱਢਣ ਦੀ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ ਹੈ । ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉਭਰਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਲਈ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕਹਾਣੀ, ਇਕਾਂਗੀ ਅਤੇ ਡਰਾਮਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ । ਹਰ ਸਾਲ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਲਿਖਾਰੀ ਕਲੱਬ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ ਹੈ ।

PIGGERY FARMS

*2362 (C.U.) **Chaudhri Ram Singh** : Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) the names of places considered suitable for starting Piggery Farms in the State;

(b) the names of places where Government Piggery Farms have so far been started in the State;

(c) the names of places where the Government proposes to start more such Piggery Farms ?

Sardar Santokh Singh Randhawa : (a) Ordinarily all towns and villages connected by rail or road with the cities in the State.

(b)
1. Kharar (District Ropar) } Non-Plan
2. Nabha (District Patiala)
3. Punjab Agriculture University, Ludhiana.
4. Jullundur City } Plan
5. Gurdaspur City
6. Badal (Faridkot)

(c)
1. Ferozepur.
2. Amritsar.
3. Sangrur.

[(ੳ) ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਜੋ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੜਕ ਜਾਂ ਰੇਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਅ) 1. ਖਰੜ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ) ⎤
2. ਨਾਭਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ) ⎥
3. ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ⎦ ਨਾਨ-ਪਲਾਨ
4. ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ⎫
5. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ⎪ ਪਲਾਨ
6. ਬਾਦਲ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ) ⎭

ੲ) 1. ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ

2. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

3. ਸੰਗਰੂਰ]

ALLEGED RESIGNATION OF S. P. AND OTHER POLICE OFFICERS/ OFFICIALS OF FARIDKOT DISTRICT

*2365. (C.U.) **Comrade Saghar Singh, Comrade Shamsher Singh Josh** : Will the Chief Minister be pleased to state —

(a) whether it is a fact that S. P. Faridkot, 4 D. S. Ps. and 24 S. H. Os of the said district submitted their resignation to the Government as a protest against the suspension of a Crime Investigating Inspector of Faridkot; if so, the date when the said Inspector was suspended, by whom and the reasons for his suspension,

(b) whether it is also a fact that the said Inspector was later reinstated; if so, the reasons therefor ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ :

(ਏ) ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ।

(ਬੀ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

PANCHAYAT LAND IN ILLEGAL POSSESSION OF INFLUENTIAL PERSONS IN THE VILLAGES

*2366. (C.U.) **Comrade Saghar Singh Comrade Shamsher Singh Josh**] : Will the Minister of State for Development be pleased to state whether it is a fact that thousands of acres of Panchayat land is under illegal possession of certain influential persons in the villages; if so, the total areas of such land and the steps taken by the Government for the vacation of the same from the illegal possessions ?

Sardar Santokh Singh Randhawa: Yes. There are 29,866 acres of Shamlat Lands under un-authorised occupants and 5,445 cases of ejectment are going on in different courts.

[ਹਾਂ, 29,866 ਏਕੜ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਹੇਠ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਾਬਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ 5,445 ਮੁਕਦਮੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ।]

OPENING OF NEUROLOGY UNIT IN GOVERNMENT MEDICAL COLLEGE, AMRITSAR

*2391. (C.U.) **Comrade Raj Kumar** : Will the Minister for Education be pleased to state—

(a) whether he received letter No. 2140, dated 7th December, 1973 from a legislator regarding opening of Neurology Unit in Government Medical College, Amritsar; if so, a copy of the letter be laid on the Table of the House;

(b) the steps taken by the Government to create Nourology Unit as mentioned in part (a) above;

(c) the approximate time likely to be taken in commissioning of the said Unit ?

Shri Gurmail Singh : (a) Yes Sir. A copy of the letter is laid on the Table of the House.

(b) It has been decided in principle to create Neurology Unit.

(c) About a year.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ, ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖ ਦਿਤੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਇਸ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਅਸੂਲਨ ਤੌਰ ਤੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

(ੲ) ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਸਾਲ ।]

Copy of letter No. 2141, dated 7th December, 1973 from Comrade Raj Kumar, M.L.A. (Dhariwal), 354, Sector 21-A, Chandigarh addressed to the Secretary to Government Punjab, Health and Family Planning and others concerned.

Subject :—For opening separate unit of neurology in Medical College, Amritsar.

Memo

This is to invite your attention on the subject noted above.

Some months back I have the delight of understanding that in order to promote advance in medical technology and there apentics in the State Government established certain sub-specialities such as Neurosurgery, Paediatric Surgery in the Department of Surgery at Medical College, Amritsar. Besides these two, some others were also established,

The fact that sub-speciality of Neurosurgery has been established without simultaneous organization of separate unit of neurology in the college is badly telling upon growth and development of this sub-speciality. I suppose, it should not be difficult for the Government to do so when trained personnel is available in the college itself for this purpose.

Early organization of this unit in medical college, Amritsar' will bring about considerable improvement of patient cases, student teaching and research besides lift in the stature of college still more.

May I hope for early action and reply as to the action taken.

COUNTRY LIQUOR ISSUED TO PUNJAB VENDS FROM 1962-63 TO 1973-74

*2403. (C.U.) **Comrade Raj Kumar** : Will the Minister for Excise and Taxation be pleased to state—

(a) the quantity of country liquor issued to Punjab vends during the period from 1962-63 to 1972-73 and 1973-74, upto 31st January, 1974, year-wise;

(b) the percentage of quota lifted by country liquor licensees against the fixed quota during the years mentioned in part (a) above ?

Shri Yash Pal: (a) The quantity of Country liquor issued to Punjab venders from the year 1962-63 to 1972-73 and 1973-74 (upto 31st January, 1974) is at Annexure 'A'.

(b) The percentage of quota lifted by Country liquor licensees against the fixed quota from the year 1962-63 to 1972-73 and 1973-74 (upto 31st January, 1974) is at Annexure 'B'.

[(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਕੋਟਾ ਜੋ ਸਾਲ 1962-63 ਤੋਂ 1972-73 ਅਤੇ 1973-74 (31 ਜਨਵਰੀ, 1974) ਤਕ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਨੈਕਸਚਰ 'ਏ' ਤੇ ਹੈ ।

(ਅ) ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ-ਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਚੁਕੇ ਗਏ ਕੋਟੇ ਦੀ ਪਰਸੈਂਟੇਜ ਵਿਕਸਤ ਕੋਟੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਲ 62-63 ਤੋਂ 72-73 ਅਤੇ 73-74 (31-1-74) ਤਕ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਨੈਕਸਚਰ 'ਬੀ' ਤੇ ਹੈ ।]

ANNEXURE 'A'

S. No.	Year	Quantity of Country liquor issued (in proof litres)
1	2	3
1.	1962-63	21,57,790
2.	1963-64	26,07,492
3.	1964-65	44,77,260
4.	1965-66	42,51,339
5.	1966-67	53,16,964
6.	1967-68	75,00,134
7.	1968-69	86,94,240
8.	1969-70	90,88,007
9.	1970-71	88,77,578
10.	1971-72	88,66,197
11.	1972-73	91,94,030
12.	1973-74 (Upto 31-1-74)	78,14,331

ANNEXURE 'B'

S. No.	Name of year	Quota fixed (in P.L.)	Quota lifted (in P.L.)	Percentage
1	2	3	4	5
1.	1962-63	21,60,252	21,57,790	99.9%
2.	1963-64	23,02,277	26,07,492	111.0%
3.	1964-65	40,64,693	44,77,260	110.1%
4.	1965-66	44,53,681	42,51,339	95.4%
5.	1966-67	53,38,357	53,16,964	99.6%
6.	1967-68	74,09,014	75,00,134	101.2%
7.	1968-69	1,20,89,600	86,94,240	71%
8.	1969-70	92,00,000	90,88,007	98.78%
9.	1970-71	88,75,000	88,77,578	100%
10.	1971-72	88,75,000	88,66,197	99.9%
11.	1972-73	92,00,000	91,94,030	99.9%
12.	1973-74	93,00,000	78,14,331	84% (for 10 months)

CONSUMPTION OF I.M.F.S. AND BEER IN THE STATE FROM 1962-63 TO 1973-74

*2404. (C.U.) **Comrade Raj Kumar** : Will the Minister for Excise and Taxation be pleased to state—

(a) the quantity of consumption of I.M.F.S. and Beer in the State during the years 1962-63 to 1972-73 and 1973-74 (upto 31st January, 1974) year-wise;

(c) the reasons for the increase or decrease in the consumption, as the case may be ?

Shri Yash Pal: (a) The quantity of consumption of I. M. F. S. and Beer in the State during the year 1962-63 to 1972-73 year-wise, is at annexure 'A'. Figures for 1973-74 have not yet been compiled.

(b) The increase in consumption of liquor and beer is due to increase in population, more income and better standard of living. The changed social habits and wrong notices of prestige are also responsible for this increase.

[(ੳ) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਸਾਲ 1962–63 ਤੋਂ 1972–73 ਤਕ ਖਪਤ ਦਾ ਸਾਲਵਾਰ ਵੇਰਵਾ ਅਨੈਕਸਚਰ 'ਏ' ਤੇ ਹੈ । ਸਾਲ 1973–74 ਵਿਚ ਖਪਤ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

(ਅ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਬੀਅਰ ਦੀ ਖਪਤ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦਾ ਮਿਆਰ ਚੰਗਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਤਬਦੀਲ ਹੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਆਦਿਤ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਸ਼ਾਨ ਵੀ ਇਸ ਵਾਧੇ ਲਈ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹਨ ।]

ANNEXURE 'A'

S. No.	Year	Consumption of I.M.F.S (in P.L.)	Consumption of Beer (in P.L.)
1	2	3	4
1.	1962-63	1,54,240	5,40,048
2.	1963-64	1,73,834	6,25,396
3.	1964-65	2,17,466	6,59,750
4.	1965-66	3,91,966	7,48,271
5.	1966-67	3,32,386	7,38,321
6.	1967-68	3,75,468	8,13,641
7.	1968-69	6,58,416	10,09,467
8.	1969-70	8,74,320	13,48,729
9.	1970-71	12,51,530	14,84,884
10.	1971-72	14,04,596	16,50,256
11.	1972-73	19,33,599	27,82,104

Figures for 1973-74 have not been compiled as yet.

ARREARS OF EXCISE REVENUE FROM 1968-69 TODATE

*2405. (C.U.) **Comrade Raj Kumar** : Will the Minister for Excise and Taxation be pleased to state—

(a) whether the recovery of excise revenue is in arrears in the State, if so, the year-wise break up of figures of the said arrears for the period from 1968-69 upto date, yearwise;

(b) the reasons for the said arrears;

(c) the steps taken or proposed to be taken to realize the said arrears ?

Shri Yash Pal : (a) Yes. The year-wise break up of figures of arrears for the period from 1968-69 onwards are as under—

Year	Amount of arrears (Rs. in lacs)
1968-69	691.35
1969-70	49.70
1970-71	5.32
1971-72	0.42
1972-73	Nil

Figures for 1973-74 are not available as the position of arrears is compiled at the end of every year.

(b) The quota for the year 1968-69 was fixed at an extra-ordinary high level and the licencees gave high and speculative bids. The situation went out of control and heavy arrears piled up. The Government have sympathetic consideration to this problem and agreed to give certain concessions in the form of remissions to the licencees and certain concessions for eligibility. The arrears for the year 1969-70 and 1970-71 were due to irresponsibility in bidding and some of the highest bidders did not deposit the security within the prescribed period and refused to start the licences. Legally they did not become licencees. The vends in such cases were resold on lower bids and the difference technically became arrears.

(c) Coercive processes are resorted against the parties/licensees who do not pay up the dues. Properties are attached after completing due formalities under the rules. At times parties go to the courts and the process becomes time consuming.

[(ੳ) ਹਾਂ । ਸਾਲ 1968-69 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:—

1968-69	..	691.35 ਲੱਖ ਰੁਪਏ
1969-70	..	49.70 ,,
1970-71	..	5.32 ,,
1971-72	..	0.42 ,,
1972-73	..	ਨਿਲ

ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਬਕਾਏ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਕਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

(ਅ) ਸਾਲ 1968-69 ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਕੋਟਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਲਾਇਸੰਸ-ਦਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਲੇਕਿਨ ਜਦ ਹਾਲਾਤ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਰਿਕਵਰੀ ਬਕਾਏ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ । ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕੋਟਾ ਦੇਣ ਵਿਚ, ਸਵਾਏ ਪਹਿਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ, ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ । ਸਾਲ 1969-70 ਅਤੇ 1970-71 ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਗੈਰ-ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਹੈ । ਉਚੀ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮੁਕਰਰ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ।

(ੲ) ਲਾਇਸੰਸ-ਦਾਰਾਂ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਪਣਾ ਬਕਾਇਆ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਅਰਸਵ ਤਰੀਕੇ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਕੁਰਕ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਕਦੀ ਕਦੀ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਲੰਮਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।]

MEETING HELD BY HIGH POWERED COMMITTEE ON SCHEDULED CASTES

*2420. (C. U.) Sardar Dhanna Singh Gulshan : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether it is a fact that the meeting of High Powered Committee constituted by the Government to look into the problems of the Scheduled Castes was held in Chandigarh on June, 5, 1973; if so, the details of the decisions taken therein ;

(b) the dates on which the said Committee held meetings thereafter together with the details of the decisions taken and the action, if any, taken thereon ?

Miss Sarla Parasher (Minister of State for Social Welfare) : (a) Yes. Details of the decisions taken is laid on the table of the House.

(b) After 5th June, 1973 no meeting has so far been held.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਲਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਭਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(ਅ) 5 ਜੂਨ, 1973 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ।]

Details of decisions taken in the meeting of the High Powered Committee held on 5th, June, 1793

1. The Committee recommended that 10% of promotion posts in Class I & II services of the State Government should be reserved for members of Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Backward Classes;
2. It was decided that any controversy between the Welfare Department and the Services Branch of the Chief Secretary's Organisation regarding the issuing of advice in matters relating to reservation policy should be sorted out by the Secretary Welfare in consultation with the Chief Secretary;
3. It was decided that the Welfare Department should make efforts to persuade all Corporations, Semi Government Undertakings etc. to implement the reservation policy of Government and it was decided that the Secretary, Welfare Department will take up the matter with the concerned Secretary's to Government. It was felt that it may not be possible to issue legal directives in some cases but that this issue should be resolved through persuation. It was decided that the Education Secretary may examine in consultation with the Law Department, if necessary, the possibility of with holding grants-in-aids to those institutions which refused to adhere to the reservation policy.
4. A committee consisting of the Education Minister, Irrigation & Power Minister, Chief Parliamentary Secretary, Education Secretary and Secretary, Social Welfare and Urban Development was set up to consider the problems connected with the implementation of the pre-matric Scholarship Scheme.

[ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 5 ਜੂਨ, 1973 ਨੂੰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1. ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸ 1 ਅਤੇ 2 ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਲਈ 10% ਆਸਾਮੀਆਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ।

2. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਖਾਂ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪਾਲਿਸੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਝਗੜਾ, ਸਕੱਤਰ, ਭਲਾਈ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਜੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

3. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਅੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਾਉਣ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਕੱਤਰ, ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ

ਚਲਾਏਗਾ। ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਦਾਇਤੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਇਹ ਮਸਲਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿਖਿਆ ਸਕੱਤਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ, ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਅਦਾਰੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰੀਖਣ ਕਰਨ।

4. ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਸਿੰਚਾਈ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰੀ, ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ, ਸਿਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੈਟਰਿਕ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਜ਼ੀਫੇ ਦੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਔਕੜਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ।]

CONFIRMATION OF NURSE DAIS

*2422. (C.U.) **Sardar Dhanna Singh Gulshan** : Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to state whether it is a fact that employees working as nurse dais in Government service in the State from 1956 to December, 1973 have not been confirmed so far; if so, the time by which the Government propose to confirm them ?

Sardar Balbir Singh : No, Sir. All the Nurse Dais, except six, are confirmed.

[ਨਹੀਂ ਜੀ। 6 ਨਰਸ ਦਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਨਰਸ ਦਾਈਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹਨ।]

STRIKE BY EMPLOYEES OF PUNJAB ROADWAYS ON THE 27TH JANUARY, 1974.

*2423. (C.U.) **Sardar Dhanna Singh Gulshan** : Will the Minister of State for Transport and Civil Aviation be pleased to state, whether it is a fact that the employees of the Punjab Roadways went on strike on the 27th January, 1974; if so, the total loss suffered by the Government due to the said strike ?

Sardar Dilbagh Singh Daleke : Only the Operational and Workshop Staff of Ferozepur Depot observed one hour's strike on 27th January, 1974 from 1 P.M. to 2 P.M. There was no loss.

[ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਡਿਪੂ ਦੇ ਉਪਰੇਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਸਟਾਫ ਨੇ ਹੀ ਮਿਤੀ 27 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ 1 ਵਜੇ ਤੋਂ 2 ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।]

STARTING OF NEW CINEMA WITHIN THE MUNICIPAL LIMITS OF CHHEHARTA

*2445. 1. (C.U.) Comrade Satya Pal Dang
2. Comrade Dana Ram
} : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether any licence/permission has been granted for starting a new cinema house within the Municipal limits of Chheharta; if so, the date on which this license/permission was granted;

(b) the name of the person/party/firm granted the said permission/licence ;

(c) whether it is a fact that the same party was earlier refused permission at the same site ;

(d) if so, the reasons which led the Government to change the decision ;

(e) whether it is also a fact that the said site adjoins residential area as well as a Gurdwara?

Giani Zail Singh : (a) Permission to construct a new cinema house within the Municipal limits of Chheharta has been given to M/S Bhatia Brothers as a result of acceptance of their appeal by the appellate authority prescribed under sub-section (3) of section 5 of the Punjab Cinemas (Regulation) Act, 1952.

(b) The reply is covered by (a) above.

(c) This party had been refused permission to construct cinema house at Chheharta by the licensing authority.

(d) The question of changing the decision by the Government does not arise in as much as the permission to construct the cinema house has been given as a result of acceptance of the appeal by the appellate authority in exercise of its quasi judicial functions.

(e) No.

INSTRUCTIONS ISSUED TO DEPOT HOLDERS FOR REGISTRATION OF RATION CARDS.

*2446. (C.U.) 1. Comrade Satya Pal Dang
2. Comrade Dana Ram
} : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) whether any instructions have been issued that no depot should have more than 500 ration cards and every one has to get re-register his card with a depot within his municipal ward; if so, the date on which the said instructions were issued ;

(b) whether it is a fact that the said instructions have not yet been implemented; if so, the reasons for the same ?

Sardar Gurdarshan Singh: (a) Yes, Sir. The instructions were issued on 17th November, 1973.

(b) The instructions have been implemented in the case of Amritsar Town. In the case of other towns also the instructions will get implemented as soon as the process of sanctioning new additional depots gets completed. The matter is being processed.

[(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ । ਹਦਾਇਤਾਂ 17 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ।

(ਬੀ) ਹਦਾਇਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ । ਦੂਜੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡੀਪੂਆਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ । ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ।]

AUTHORITY ISSUED TO A.G. PUNJAB FOR PAYMENT OF 75% GRATUITY TO THE RETIRED EMPLOYEES

*2447. (C.U.) **Comrade Mehtab Singh Nokerian**: Will the Minister for Finance be pleased to state whether it is a fact that the Punjab Government have authorised the Accountant-General, Punjab, to authorise payment of 75% Gratuity to officers within one month of their retirement without awaiting Government orders; if so, whether these orders are being implemented; if not the reasons therefor ?

Shri Hans Raj Sharma: Yes, Sir. It is a fact that orders to this effect were issued by Government. The Accountant-General, Punjab, has reported that these are being implemented.

[ਹਾਂ ਜੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ । ਮਹਾਂ ਲੇਖਾਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ, ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।]

SCHEME FOR PLANTING NEW TREES IN FORESTS ETC.

*2456. (C.U.) **Chaudhri Ram Singh**: Will the Minister for Agriculture and Forests be pleased to state—

(a) whether the Government have prepared any comprehensive programme for planting new trees in the forests, in the State; if so, the details thereof;

(b) whether the Government have prepared any scheme for preserving the existing forests; if not, whether any such scheme is under the consideration of the Government ?

Master Gurbanta Singh: (a) and (b) } A statement is laid on the Table of the House.

Statement showing information regarding Vidhan Sabha Question No. 2456

(a) Government have prepared a comprehensive programme of planting new trees for most of the forests in the State. The details are given in the respective Working Plans. The following Working Plans are being implemented :—

1. Working Plan for the demarcated and undemarcated protected forests of Shahpur Kandi Tract.
2. Working Plan of Grand Trunk Road.
3. Working Plan for Karanpur, Bindraban and Nand Bir forests of Hoshiarpur Forest Division.
4. Revised Working Plan for the forests of the Beas and Hoshiarpur Forests Division.
5. Working Plan of Block forests of Ludhiana and Jullundur Forest Division.
6. Working Plan of strip forests of Rupar Forest Division.
7. Working Plan of strip forests of Ludhiana Forest Division.
8. Working Plan of strip forests of Jullundur Forest Division.
9. Working Plan of strip forests of Patiala Forest Division.
10. Working Plan for Upper Bari Doab Canal plantations.

(b) Matters concerning the preservation of existing forests are also dealt with in the Working Plans and they deal with all matters concerning the management of forests. For the preservation of existing forests rules are issued under the Indian Forest Act or the Punjab Land Preservation Act as necessary.

[ਵੇਰਵਾ ਬਾਬਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ 2456 ਬਾਰੇ

(ੳ) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿਚ ਜੰਗਲੀ ਰੁਖ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਬੰਧਿਤ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪਲੈਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ :—

(1) ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਕੰਡੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੱਦ ਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦੇ ਤੇ ਨਾ ਲਿਆਂਦੇ ਹੋਏ ਸੁਰਖਿਅਤ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ।

(2) ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ।

(3) ਹੋਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਣ ਮੰਡਲ ਦੇ ਕਰਨਪੁਰ, ਬਿੰਦਰਾਬਨ ਅਤੇ ਨੰਦ ਬੀਰ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ।

(5) ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਣ ਮੰਡਲ ਦਾ ਸੋਧਿਆ ਹੋਇਆ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ।

(5) ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਣ ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਬਲਾਕ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ।

(6) ਰੋਪੜ ਵਣ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪਟੀ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ ।

(7) ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਣ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪਟੀ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ ।

(8) ਜਲੰਧਰ ਵਣ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪਟੀ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ ।

(9) ਪਟਿਆਲਾ ਵਣ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪਟੀ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ।

(10) ਅਪਰਵਾਰੀ ਦੁਆਬ ਨਹਿਰ ਤੇ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨ।

(ਅ) ਮੌਜੂਦਾ ਜੰਗਲਾਂ ਦਾ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕੰਮ ਵਰਕਿੰਗ ਪਲੈਨਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਮੌਜੂਦਾ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮ ਭਾਰਤੀ ਵਣ ਐਕਟ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਭੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।]

PROMPT/REGULAR SUPPLY OF ESSENTIAL COMMODITIES TO THE PUBLIC IN THE STATE

*2457. (C.U.) **Chaudhri Ram Singh**: Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state whether the Government have made any arrangements or prompt and regular supply of essential commodities to the Public in the State; if so, the details thereof?

Sardar Gurdarshan Singh: Yes, Sir. Details of the steps taken in this behalf are laid on the table of the House.

[ਹਾਂ ਜੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਚੁਕੇ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।]

ANNEXURE

1. A net work of Fair Price Shops/Consumer Co-operative Stores/Village level Co-operative Societies, and depot are functioning.

2. All Essential Commodities i. e. Wheat Atta, Maize Atta, Sugar, pulses, Rice, Maida/Suji, Vanaspati and Kerosene Oil are kept at the Fair Price Shops, Co-operative Consumer Stores/Depots for distribution.

3. Sugar is distributed through Village level Co-operative Societies in the Rural Areas and Atta depots are also functioning in the needy villages for distribution in rural areas.

4. Kerosene Oil is also distributed in the rural areas through village level Co-operative Societies and atta depots.

5. Punjab State Civil Supplies Corporation has been set up to ensure procurement, supply and distribution of essential commodities at reasonable rates. This Corporation is expected to start functioning from the month of March, 1974.

[1. ਫੇਅਰ ਪਰਾਈਸ ਦੁਕਾਨਾਂ/ਕੰਨਜ਼ੂਮਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸਟੋਰਾਂ/ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਡੀਪੂਆਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

2. ਕਣਕ ਆਟਾ, ਮਕੀ ਆਟਾ, ਖੰਡ, ਦਾਲਾਂ, ਚਾਵਲ, ਮੈਦਾ, ਸੂਜੀ, ਬਨਾਸਪਤੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਆਦਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਦਾਰਥ ਇਕ ਹੀ ਫੇਅਰ ਪਰਾਈਸ ਦੁਕਾਨ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕੰਜ਼ੂਮਰ ਸਟੋਰ/ਡੀਪੂ ਤੇ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

3. ਖੰਡ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

4. ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਟਾ ਡੀਪੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

5. ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਭਾਅਵਾਂ ਤੇ ਵੰਡ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ।]

ORDER ISSUED REGARDING CONTROLLING THE PRICES OF TYRES

*2470. (C.U.) **Comrade Dana Ram**
Comrade Satya Pal Dang
: Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) whether any order was issued by the Government in the Food and Supplies Department for controlling the prices and/or supplies of tyres for buses, Rickshaw cycles etc. after he took over charge, if so, the date and the exact nature of the orders so issued

(b) whether subsequently the operation of the said order was stayed by the Government, if so, the reasons for the same.

(c) whether the rickshaw workers Union (Regd.) Ekta Bhawan, Putlighar, Amritsar, made a representation dated 1st February, 1974 in this connection to the Minister incharge on the subject of Stay order to Rickshaw Tyre Dealer's if so, a copy of the same be laid on the table of the House.

(d) the action, if any, taken by the Government in this connection.

(e) the number of times such orders were issued earlier during the preceding three years and whether the same were stayed/withdrawn?

Sardar Gurdarshan Singh (Minister of State for Food and Supplies): (a) and (b) Three control orders covering tyres and tubes of various categories were promulgated by the State Government in the year 1969. These were :—

1. The Punjab Cycle Tyres and Tubes Control Order, 1969.

2. The Punjab Motor Car and Tractor Tyre Tubes Control Order, 1969.

3. The Punjab Scooter Tyres and Tubes Control Order, 1969.

These Control Orders came into force on 9th October, 1969, excepting sub-clause (2) of clause-3 thereof in each case. This clause related to the taking out of a licence by a dealer dealing in such tyres. The operations of this sub-clause, however, remained suspended as a result of orders issued by Government from time to time. This sub-clause was sought to be enforced under the Governor's Rule on 31st December, 1971 but its operation was again stayed on 14th January, 1972 during the said Rule. This position continued thereafter, though it was reviewed from time to time. On 3rd January, 1974, instructions were issued to the District Authorities to enforce this clause with effect from 20th January, 1974 by which date the dealers were to be required to take out licences. These instructions were subsequently stayed on the representations of the dealers. The enforcement of this clause in respect of the Punjab Cycle Tyres and Tubes Control Order, 1969, has been stayed till further orders while in the other two cases the stay will expire after 11th March, 1974.

(c) Yes. A copy of the representation is laid on the table of the House.

(d) Representation is under consideration of the Government.

(e) These orders were issued thrice during the preceding three years and on each occasion were stayed.

[(ਏ) ਅਤੇ(ਬੀ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1969 ਵਿਚ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਟਾਇਰ ਅਤੇ ਟਿਯੂਬਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :

(1) ਪੰਜਾਬ ਸਾਈਕਲ ਟਾਇਰ ਅਤੇ ਟਿਯੂਬ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1969

(2) ਪੰਜਾਬ ਮੋਟਰ ਕਾਰ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਟਾਈਰ ਅਤੇ ਟਿਯੂਬ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ, 1969

(3) ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਟਰ ਟਾਇਰ ਅਤੇ ਟਿਯੂਬ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ 1969 ਤੋਂ ਹਰ ਇਕ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਲਾਜ਼ 3 ਦੀ ਸਬ-ਕਲਾਜ਼ 2 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਹ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ 9 ਅਕਤੂਬਰ, 1939 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ । ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਡੀਲਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲਾਇਸੰਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੈ । ਸਮੇਂ

ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 31 ਦਸੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਇਸ ਕਲਾਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ 14 ਜਨਵਰੀ, 1972 ਨੂੰ ਇਸ ਤੇ ਮੁੜ ਕਾਰਵਾਈ ਰੋਕ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਜਾਰੀ ਰਹੇ ਅਗਰਚੇ ਇਸ ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 3 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਲਾਜ਼ 20 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਇਸੰਸ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਡੀਲਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀ-ਬੇਨਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਰੋਕ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੰਜਾਬ ਸਾਇਕਲ ਟਾਇਰ ਅਤੇ ਟਿਊਬਾਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ 1969 ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਇਸ ਕਲਾਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮ ਤੱਕ ਰੋਕ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਰੋਕ 11 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(ਸੀ) ਹਾਂ। ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਡੀ) ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(ਈ) ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤਿੰਨ ਬਾਰ ਜਾਰੀ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਬਾਰ ਹੀ ਰੋਕ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।]

ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ

ਵਲੋਂ

ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਜਿ:) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਏਕਤਾ ਭਵਨ, ਪੁਤਲੀਘਰ,
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਸ: ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ,
ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਮਹਿਕਮਾ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ
ਪੰਜਾਬ।

ਵਿਸ਼ਾ:—ਸਟੇ ਆਰਡਰ ਰਿਕਸ਼ਾ ਟਾਇਰ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ,

ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟਾਇਰ ਟਿਯੂਬ ਦੀ ਬਲੈਕ ਤੋਂ ਅਤਿ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਕਈ ਵਾਰ ਮੰਗ ਕਰ ਚੁਕੀ

ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਟਾਇਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਟਿਯੂਬਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਟ ਤੇ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ। ਮਹਿਕਮਾ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵੀ ਸਾਈਕਲ ਡੀਲਰਾਂ ਨਾਲ ਚਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਈਕਲ ਡੀਲਰ ਵੀ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਸ਼ਾ ਟਾਇਰ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਟ ਤੇ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਫੀ ਬਲੈਕ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮਿਤੀ 16 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਇਕ ਬਿਆਨ ਛਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਟਾਇਰ ਟਿਯੂਬ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ 20 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਲਾਈਸੰਸ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਕਮ ਇਸ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਾਇਰਾਂ-ਟਿਯੂਬਾਂ ਦੀ ਬਲੈਕ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਿਲੀਫ ਮਿਲੇਗੀ ਪਰ 17 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਟਾਇਰ, ਟਿਊਬਾਂ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦਾ ਸਟੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗਰੀਬ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਸ਼ਾ ਟਾਇਰ 11 ਰੁਪਏ ਦਾ ਟਾਇਰ 23-24 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਡੀਲਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟਾਇਰਾਂ ਟਿਊਬਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਰਜਿ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਟੇ ਆਰਡਰ ਦੇਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਕੋਲ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇ ਆਰਡਰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਟਾਇਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਟਿਯੂਬਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਤੇ ਮਿਲਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰਾਰ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟਾਇਰ ਟਿਊਬਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਟ ਤੇ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਅਤਿ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਮਿਤੀ 1 ਫਰਵਰੀ, 1974

ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ
ਕਾਰ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਰਜਿ:
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ALLEGED SCANDAL OF ADULTERATION IN SOHNA GHEE MARKFED.

***2471 (C.U.) Comrade Satya Pal Dang**
Comrade Dana Ram } : Will the Chief Minister be pleased to state whether any Legislator wrote to the Minister on 21st November, 1971 regarding a scandal relating to Sohna Ghee (Markfed) prepared with heavily greased adulterated oil, if so, copy thereof alongwiththe action taken thereon be laid on the Table of the House.

Giani Zail Singh: No communication dated 21st November, 1971 was received from any Legislator by the Co-operation Department.

[21 ਨਵੰਬਰ, 1971 ਦਾ ਕੋਈ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਲੈਜਿਸਲੇਟਰ ਤੋਂ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੁਜਾ ।]

COMPLAINT FROM THE RESIDENTS OF VILLAGE KASEL DISTRICT AMRITSAR AGAINST THE EX-SARPANCH

*2477 (C.U.) 1. **Comrade Dana Ram**
2. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister of State for Development be pleased to state —

(a) whether any complaint from a number of inhabitants of village Kasel, tehsil Tarn Taran, district Amritsar regarding mis-appropriation of the Panchayat funds to the extent of thousands of rupees by the ex-sarpanch S. Harsa Singh, is pending with the Government/District Authorities, if so, since how long;

(b) whether any enquiry into the said complaint has been ordered and completed, if so, the findings of the enquiry be laid on the Table of the House, if enquiry has not been held or completed, the reasons therefor ?

Sardar Santokh Singh Randhawa : (a) Yes. The complaint is pending since 6th July, 1972.

(b) Yes. The findings of the enquiry are laid on the Table of the House.

[(ੲ) ਹਾਂ, ਸ਼ਕਾਇਤ 6 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ।

(ਬੀ) ਹਾਂ । ਪੜਤਾਲ ਰਪੋਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।]

FINDINGS OF THE ENQUIRY

2/3 separate complaints have been filed against Shri Harsa Singh, Ex-sarpanch of village Kasel, Tehsil Tarn Taran by the residents of the village, including Shri Gurbux Singh, Balwant Singh etc. The charges against him have been repeated in the complaints and I have taken the complaint from page 29 to 36 which contains the charges in other complaints as well as some additional charges, have been taken to be the basic complaint for enquiry against Shri Harsa Singh and, therefore, this complaint will be dealt with in detail. Each charge has been taken separately and the evidence produced by the respective parties and findings have also been given separately in respect of each charge. Evidence and findings charge-wise are given below :—

1. The charge is that the Sarpanch auctioned *Shore* land which was the property of the Gram Panchayat for Rs. 500 and this money has not been accounted for. The lease was for taking out *Shora* from the land. It is admitted by Shri Harsa Singh Sarpanch that he sold *Shore* in year 1955 and neither before that nor thereafter and the amount in respect of the sale proceeds was given by him to Shri Ranjodh Singh *vide* Cheque No. 69765 dated 17th November, 1955 drawn in

Cooperative Bank, Amritsar. The objection of the complainants was that the counter foil of the cheque book may be seen. This has been produced for my inspection by the Ex-Sarpanch and a cheque for Rs. 500 has been duly issued by Shri Harsa Singh, Ex-sarpanch. This amount has, therefore, been rightly spent by Shri Harsa Singh for construction of the school building. However, the way in which it has been spent is not proper and regular because the proper course was that the Panchayat should have passed a resolution and then only the money could be paid to the Member who was involved in construction of the School building. Although actually the expenditure has taken place, the required resolution was not passed by the Gram Panchayat and, therefore, the expenditure was not regular. However, since the Sarpanch is no longer in the office at this stage, no action can be taken against him at this stage because the expenditure relates back to a period about 19 years back and this expenditure at this stage is not auditable. In fact many audit inspections have taken place after that period and this expenditure has not been objected to in any of the audit reports. The expenditure is, therefore, only irregular and not unjustified.

2. In this it has been alleged that the earlier Sarpanch Shri Sohan Singh had deposited Rs. 350 in the Co-operative Society Kasel out of which he had withdrawn Rs. 175 and the remaining Rs. 175 still remain. It is alleged that the remaining Rs. 175 were withdrawn by Shri Harsa Singh on 1st April, 1958 and mis-appropriated by him. Shri Harsa Singh has replied that this money actually was the private property of Shri Sohan Singh but had been deposited by him in his name as a Sarpanch by some mistake and at the instance of the complainants themselves he signed the cheque and drawn this amount and handed over to Shri Ranjodh Singh at the instance of Sohan Singh. It is mentioned by him that this money had nothing to do with the Panchayat funds. I have carefully considered the evidence placed by the respective parties on record. The complainants have produced certificate issued by Shri Inder Singh, in fact Rs. 350 were deposited on 27th September, 1953 in the name of Panchayat Committee through Shri Sohan Singh and Rs. 175 were drawn by Shri Harsa Singh the then Sarpanch, Kasel after a resolution of the Co-operative Society dated 1st April, 1958. The fact that the money deposited in the name of Shri Sohan Singh was drawn by Shri Harsa Singh shows that the money was not the private property of Shri Sohan Singh but belonged to the Panchayat Committee and, therefore, this money was taken away by Shri Harsa Singh irregularly He has stated that this money was handed over to Shri Ranjodh Singh but no receipt has been produced to show that this money was given to Shri Ranjodh Singh. It appears that this money has been mis-appropriated by Shri Harsa Singh but since thh transaction is 16 years old, now it will be vain to pursue the matter at this stage and the case is not likely to be established in the court. The only alternative is to direct Shri Harsa Singh to make good this money and deposit in the Panchayat funds so that the loss can be compensated. It is appropriate to point out that Shri Harsa Singh had no authority to hand over this money to Shri Ranjodh Singh despite the fact that the complainants had requested him to do so.

3. It is alleged that the Sarpanch has not shown any record concerning the grants etc; received from 1954 to 1963, even the cash books and the register Karwai are not available. Shri Harsa Singh has stated that the B.D. & P.O. had taken these books away on 18th May, 1963 and did not return. The complainants have stated that these books had actually been returned and Shri Harsa Singh is holding them back. In fact the fact as to whether these books are available or not, is not much relevant. The main charge is that the grants have not been properly shown and spent. The Ex-sarpanch has produced report dated 10th August, 1963 made by Shri Nanak Singh an official in the office of B.D. & P.O. Gandiwind who has mentioned that he has checked all the accounts and there is no discrepancy in the accounts which have been maintained correctly. The main point involved was that the grants given by the Block office have not been correctly entered in the Grants Register. I have checked the accounts. The following grants have been correctly entered in the register of the grants :—

1.	Culverts	..	Rs. 384
2.	Streets	..	Rs. 50

3. Harijan Well	..	Rs. 600
4. School	..	Rs. 136
5. Veterinary Hospital	..	Rs. 1,000

A report was also called from the B.D.P.O. Gandiwind about these grants. The B.D.P.O. has sent his report 'A-I' which is at page 103. According to that, all the grants have been correctly accounted for, and a separate report is 'A-2'. According to these two reports these grants have heen correctly spent. In fact the amount spent is more than the amount received. There are certain discrepancies about five grants which are clarified as below :—

(i) Discretionary grants of Rs. 500 for general sanitation.

The Sarpanch has stated that no such grant was received. This is confirmed by the report of the B. D.P.O. which is 'A-I'. It has been mentioned that this grant was sanctioned to the extent of Rs. 1,500 instead of Rs. 500 but has not been received.

(ii) Rs. 300 grant for culverts.

This has been shown in the cash book. Word culverts has been scored out and word "Nakian Lai" has been inserted. Grants register of the B.D.P.O. was checked who has verified that infact this money was not given to the Panchayat but was given in the form of name pipes and, therefore, the same need not have been mentioned in the register.

(iii) Grant of Rs. 1,200 for school building,

The Grants Register of the B.D.P.O. was checked and it is mentioned therein that this grant was given to village Kals and not to village Kasel but it was wrongly shown against village Kasel and, therefore, there is no question of spending this grant.

(iv) Rs. 1,000 for Veterinary Hospital.

The B.D.P.O. has reported in his report 'A-I' that against Rs. 1,000, Rs, 1,111 have been spent by the Panchayat and receipts have been correctly produced. The receipt were seen by me as well.

(v) Rs. 100 grant for Youth Camp.

This grant of Rs. 100 has been received and the Sarpanch has produced the receipts for purchase of certain sports items from Sports Corner, Hall Bazar, Amritsar worth Rs. 124/52 P. This grant has, therefore, been correctly utilized. The register of the B.D.P.O shows that from 10th September, 1964 to 30th March, 1968 grants worth Rs. 1,801 were given-receipts worth Rs. 3449 were produced. Therefore, the grants have been correctly utilised. The complainants could not point out any grant which have been mis-used or mis-appropriated by the Ex-sarpanch. It is long time past when the registers were taken by the B.D.P.O. and new registers have been maintained by the Sarpanch. It is not immediately possible to fix the responsibility for the loss of the registers and as far as this enquiry is concerned, these registers are not relevant because the proper utilisation of the grants is established beyond doubt even without these registers.

4. It is alleged that one he-buffalo was given by the Government to the Panchayat and was sold by the Sarpanch for Rs. 400 in favour of Shri Mehboob Singh but no money was shown in the cash book. In reply Shri Harsa Singh has stated that in fact that he-buffalo was given to Shri Mehboob Singh in consultation with the B.D.P.O for keeping it for the benefit of the residents of the village and was being used for breeding purposes by the villagers without any payment to anybody. Infact the Sarpanch was taking care of the he-buffalo and did not

charge anything for the maintenance of the he-buffalo and, therefore gave it to Shri Mehboob Singh so that the burden is removed from him. In fact the proper course would have been to charge for the service from the persons who utilised the same and ensured the maintenance of the he-buffalo. In support of their contention the complainants filed the affidavit of Shri Mohinder Singh, Karam Singh and Bawa Singh to the effect that the he-buffalo was sold to Mehboob Singh for Rs. 350. However, in the complaint itself it has been mentioned that the he-buffalo was sold for Rs. 400 to Shri Mehboob Singh. This discrepancy in fact shows that the charge has only been coined and infact the he-buffalo was not sold but given just for maintenance to Shri Mehboob Singh. Had it been sold the then B.D.P.O. would have claimed the Samiti share out of the sale proceeds and action would have been taken at that time. Further the fact that since that time uptil 1972 there has been no complaint against Shri Harsa Singh in respect of such sale is clear indication to the fact that the he-buffalo was never sold by the Panchayat. The complainants party wanted to produce the affidavits of Shri Bhagwant Singh son of Mehboob Singh in support of their contention but no such affidavit has been produced despite the time given to them. It is, therefore, not established that the he-buffalo was ever sold. Only there has been an irregularity in as much as that the service was tendered free and the Ex-sarpanch handed over this he-buffalo for maintenance to a person who had nothing to do with the Panchayat.

5. It has been pointed out in the audit report (Para 8) for 1963-64 that income from the shamilat land has not been shown in the cash book for year 1956-57 to 1959-60. In reply Shri Harsa Singh has stated that he has been duly showing the income in the cash book in the year whenever shamilat land was auctioned. I have seen the copy of the audit report produced by the complainants. According to para 8(b) income for 1956-57 to 1959-60 has not been shown. No evidence has been led by the complainants party to show that the land was auctioned during these years. This charge is, therefore, not established for want of any evidence on record.

6. The audit had objected in para 11(1) that Rs. 50 had been spent by the Panchayat for installing a hand pump in the Veterinary Hospital but no receipt has been produced. The receipt was produced by the Sarpanch which is dated 30th June, 1961. The receipt has been duly issued by Dr. Nirman Singh Veterinary Assistant Surgeon, a copy of the receipt is 'A-3' and is at page 143. This charge, is, therefore, not established.

7. According to audit report para 11(2), Rs. 50 have been shown to be given to Headmistress Middle School for repairs but the receipts was not produced. The Sarpanch showed a receipt dated 15th April, 1960 issued by the Headmistress Government Middle School and a copy of which has been kept and is 'A-4' at page 141. On the other hand the complainants had produced a copy of report made by Shrimati Swaran Lata, Headmistress Middle School to show that Rs. 100 were spent on 11th January, 1969 out of the building fund. On seeing these two controversial receipts,

I find that receipt 'A—4' has been correctly issued by the Headmistress for Rs. 50/- because the receipt 'A—5' made by Smt. Swaran Lata relates to year 1969 whereas Rs. 50/- have been paid in 1961 and before the audit report for the year 1963-64. Therefore, we have to believe the receipt issued by the Headmistress who was working at the relevant time. The only thing is that there has been procedural irregularity in as much as that the proper resolution has not been passed before giving this money.

8. This charge relates to the utilisation of Rs. 5000/- which was given as grant for the play ground of Government Middle School. The complainants are of the view that this grant has not been properly utilised and most of the money has been wrongly shown. The ground was actually levelled with the voluntary labour of the residents of the village but the amount has been shown to have

been spent for the levelling of the ground. The Sarpanch in reply has stated that in fact the money was correctly spent but the cash book for year 1960 and actual payees receipts were not returned to him by the B.D.P.O. Both the parties were directed to appear with the evidence whatever they have got in support of their contentions. The Ex-sarpanch has produced certain record in support of his contention that the money was properly spent for the levelling of the play ground. He has produced photostat copy of one document in which Shri Gurbux Singh complainant has himself stated that Rs. 3722/- and Rs. 500/- have been spent through him. This shows that atleast Rs. 4200/- have been spent for levelling of the school play ground through Shri Gurbux Singh who is one of the complainants. This money relating to the payment of rent for the bulldozer and certain payment to contractors. Shri Gurbux Singh has not produced any evidence or given his own statement or affidavit to contradict this receipt in any way and the expenditure according to the dates mentioned in the photostat copy relate to year 1964. Further Shri Harsa Singh has produced a copy of the report of a Committee formed by the village to check the accounts of the village panchayat. The Committee at length checked the accounts from year 1964-65 to 1969-70 and in para No, 4 it has been mentioned by the Committee that Rs. 5000/- given by the Government have been spent whereas Rs. 5000/- collected by the villagers has not been spent. It has also been mentioned that Rs. 5000/- have been spent on the levelling of the ground and it has been spent very negligently. This means that actually the Committee appointed by the villagers have checked the accounts and agreed that Rs. 5000/- have been spent for levelling of the ground but the amount has not been spent carefully. Again a detail of the expenditure prepared at the end of the report of the Committee shows that in all Rs 5011/- have been spent for the school ground. From these facts it can be inferred that the money was spent by the Sarpanch although there has been some negligence in maintaining the accounts etc. Since the Ex-sarpanch says that the receipts have been mis-placed as they were taken into custody by the B.D.P.O. The two documents referred to above which are only evidence available shows that the money has infact been spent and the grants has been utilised for the levelling of the school play ground. This charge is, therefore, not proved.

In the 2nd para of this allegation, they have alleged that no money has been spent on any well, and if it has been spent it should be pointed out as to which was the well on which this money has been spent. The B.D.P.O. in his report has pointed out that Rs. 598/88 P. has been received by the Sarpanch for the Harijans well and have been correctly spent. This charge is also, therefore, baseless. Infact according to the verification made by Shri Devinder Singh Block Overseer a copy of which is 'A—2' Rs. 901/40 P have been spent against a grant of Rs. 600/-

The third part of this eharge relates to the allegation that the expenditure has been shown on the earth-work on approach road. The total expenditure during year 1960 is Rs. 1,320 while in 1962 it is Rs. 2555. The complainants have made affidavits to the effect that Rs, 600 were only spent to connect Dhand-Kasel road with the bye-pass and no other amount has been spent. Affidavits have been given by Charan Dass, Mohinder Singh and Natha Singh. They have admitted that an expenditure of Rs. 600 was made whereas the remaining work was done on voluntary basis. They have also admitted that certain expenditure was done by the panchayat on the compoud wall of the Maternity Hospital. It is mentioned that no receipt or muster-rolls have been produced by the Ex-Sarpanch to link the expenditure with the actual receipts. In fact the Sarpanch has not been in a position to explain this expenditure. However, it is admitted by the complainants themselves that certain expenditure was made on the link road as pointed out above and certain other expenditure on the compound wall of the Hospital was also made Since the cash books of the relevant period are not readily available, it is not possible to say as to how much amount has actually been spent and how much amount was not spent. There may be certain amount which has been embezzled out of the Panchayat fund but since we cannot pin point the exact amount and the time to which this expenditure relates is about 12 to 14 years past there is no possibility of any case succeeding against ex-sarpanch. Further that the fact that the residents of the village kept quiet for a long time cuts at the very root of any case which may be registered at this stage. There is no possibility of any court case succeeding against the Sarpanch at this late stage.

9. The allegation in this para is that infact no drain was dug or if it was dug it was voluntary efforts of the residents of the village. It has been pointed out by the complainants that no money was spent on the digging of the drain but has been shown in the cash book and in para 12(b) of the audit report, and the expenditure to the tune of Rs. 1654 has been shown by the Sarpanch and R 904 has been shown to have been written off because of the voluntary efforts of the residents of the village. As far as the writting off is concerned the money could not have been given to the Sarpanch and mere writting off is not in any way objectionable. So far as the expenditure of Rs. 1654 is concerned, the Sarpanch says that there was no labour available in the village and the residents of village Ladhewal worked on the drain. On the other hand the complainants say that no expenditure has been made on the digging. Since the Sarpanch has not been able to produce the muster rolls it is not possible to say whether the money was actually spent or not. It is to be taken that the money was not properly spent and the Sarpanch is liable for this much amount. For the reasons pointed out in para a above, a criminal case for mis-appropriation may not succeed due to in-ordinate delay because the expenditure relates to a period about 10 years past.

10. This item also relates to the expenditure on the digging of the drain. The expenditure is to the tune of Rs. 325.35 P. and the comments are similar to para 9.

11. This item relates to some expenditure on the installation of electricity. This expenditure has been passed by the Adult and, therefore, need not be reviewed. Further in this very point certain grants have been mentioned which have not been properly spent. It may be pointed out that a report was called for from the B. D. P. O. about the expenditure on these grants have been correctly utilised.

Further detailed discussion has been made in para 3 above. The B.D.P.O. has not verified any other grants nor have the complainants produced any evidence to show that any other grants were made

The audit para to which a reference has been made is also not there in the audit report a copy of which has been filed by the complainants. Since there is no other grants mentioned by the B.D.P.O. which have been made to the Gram Panchapats Kasel there is no need to discuss this point any further.

12. It has been pointed out by the Auditor in para 6 that the expenditure on repairs of the hand pump and white washing of the Middle School building is not appropriate. Since the expenditure was only in appropriate it can at the most be recovered from the Ex-sarpanch. The total amount on these two items is Rs. 58.60. However taking into account the fact that money was spent on Public service works it may be written off,

13. It relates to expenditure on school play ground which have already been discussed in detail under item No. 8(1). Further the second part of this item relates to expenditure on newspapers. The Auditor has pointed out in para 6 that proper entry has not been made in respect of the newspapers received. This is only an irregularity and no action is possible at this stage.

14. It has been mentioned in para 6 of the Audit report that payment of Rs. 10 was being made to the Chowkidar Shri Bant Singh without a corresponding resolution and therefore, this expenditure was irregular. This is also an irregularity and not mis-appropriation of the panchayat funds. The amount being minor and spent for Chowkidar who is always helpful to the Panchayat may better be regularised.

15, It relates to the cement which was available with the Panchayat. It has been alleged that 81 bags of cement has been shown by the Audit to be with the Panchayat at that time. The disposal of this cement may be shown. I have seen the copy of the audit report. In para 6 the total cement shown with the Panchayat is 10 bags worth Rs. 81 and not 81 bags alleged by the complainants. The Sarpanch has pointed out that cement was actually utilised through Shri Gurbux Singh complainant on various construction works. I feel that is minor point and the cement actuall

would have been utilised on the works of the Panchayat of which mention has been made by the complainants themselves namely the compound wall of Maternity Hospital and the School Play-ground the Harijan well etc.

16. It is alleged that no income has been shown from Panchayat land from years 1954 to 1972. The complainants were asked to support their allegation that the Panchayat land was being auctioned every year but no such evidence has been produced except one receipt for Rs. 350 which relates to year 1955-56. Even that receipt has not been produced but only a photostat copy showing Rs. 350 has been shown to have been taken by the Sarpanch on 13th August, 1965 in respect of panchayat land. Original has not been produced. The Sarpanch has opposed this receipt on the ground that infact this receipt has never been issued by him. He has stated that he gave certain blank receeipts to Shri Gurbux Singh and others for collection of Defence Fund in year 1965 and this receipt has been forged out of that receipt book just to prepare a forged case against the Sarpaneh. Infact this receipt cannot be of much help in proving that Rs. 350 were charged although this is supported by the affidavit made by Shri Balwant Singh in whose favour this receipt has been issued. The receipt is not believable on 2/3 accounts. Firstly the panchayat land for 1965-66 would normally be auctioned in February, or March, 1966 and not in August, 1965 and secondly in the affidavit itself the figures have been over written and charged showing that Shri Balwant Singh was not sure about year or about the amount and the complainants have only got this affidavit from him to prepare a receipt against the Sarpanch. If there has been such a receipt issued in 1965 the complainants party would have naturally made this complaint earlier. The B.D.P.O. in his report 'A-I' pointed out that shamilat land has been correctly auctioned and amount received from this auction was shown 1966-67 to 1971-72. Therefore, part of the allegation that no auction was made from 1954 to 1972 and no income was shown is falsified by this report. Further the date in the receipt is in different land than the other entries. The allegation to my mind is baseless and has not been proved by the proper evidence by the comp ainants.

17. According to the audit report it has been objected that court fee has not been deposited from the persons who are filing cases before the Panchayaf. This is an irregularity and the amount of court fee can be recovered from the litigants. It is neither alleged by the complainants that the amount was mis-appropriated nor any evidence led to show that the money was actually recovered and not accounted for. No action is, therefore, possible in this allegation.

18. The complainants have alleged that according to audit report there were 27125 bricks and 34 bags of cement with the Panchayat in the year 1963. Their disposal may be shown by the Sarpanch. The Sarpanch in reply has stated that the bricks were partly utilised for construction and partly removed by the villagers as these were not utilised. It is grave act of negligence on the part of the Panchayat to have ignored the protection of these bricks. I feel the cement has been properly utilised because the Sarpanch has stated that the cement has been utilised through Shri Gurbux Singh and Shri Gurbux Singh has not been able to rebut this allegation. Some of the bricks have been utilised while the remaining have been removed by the residents of the village. The entire Panchayat is, therefore, responsible to pay the price of these bricks which can be recovered after working it out according to the prices at that time. No evidence has been led to show that the bricks and the amount mis-appropriated and, therefore, it is not possible to file any case against the Sarpanch or else to indict him alone. The act of negligence has taken place and at the most we can recover the amount from the entire Panchaya of that time.

19. The allegation is that certain grants have not been properly utilised. A detailed report by the B.D.P.O. which is 'A-I' throws sufficient light on the utilisation of these grants and have been discussed earlier in para 3 above. No further comment is, therefore, necessary.

20. The allegation is that Rs. 750 paid to the Zila Parishad were collected by the residents of the village. The Sarpanch has explained that infact this Rs. 750 was collected for a different purpose of making bridge over the minor out of which Rs. 200 were contributed by the Panchayat. In any case since no evidence has been led to show that Rs. 750 were collected for giving to the Zila Parishad, this charge is not established.

21. It is alleged that Rs. 2,000 were paid by the Market Committee for depositing with the P. W. D. Department but has not been shown in the cash book. The Ex-sarpanch has shown ignorance about the receipt of this money. However, this money has actually been deposited through the village with the P.W.D. Department and, therefore, the charge that this has not been shown in the cash book is immaterial.

22. The Ex-sarpanch has shown the receipt for expenditure worth Rs. 111/90 for purchase of medicines for the Veterinary Hospital. The mere fact that a resolution was not passed for purchasing of these medicines is not of much importance because the money is properly spent on some useful purpose and therefore, more technicality should not in any way be taken to go against the Ex-sarpanch.

23, This item relates to the payment of bill for the news-papers about which findings have already been given in para 13 above.

24. Comments are the same as in respect of para 22.

24, 25, & 26. These relate to expenditure on the School. A grant to the extent of Rs. 136 was given in 1968-69 and Rs. 500 was given in year 1970-71. These grants have been properly spent. In addition the expenditure has also been made from the panchayat fund. The Ex-sarpanch has not been in a position to show the actual receipts for the bricks and therefore, it is not possible to say as to whether the bricks were actually purchased or old bricks were used. The total bricks alleged to have been purchased are 8625 plus 3500 plus 2500. Unless the Sarpanch can produce receipts for the purchase of these bricks this money is recoverable from him.

27. Relates to the purchase of Newspapers which has already been discussed against Item No. 13

29. Relates to the utilisation of grant given to the Youth club. As already pointed out in para 3 above, this grant has been utilised for the purchase of sports good worth Rs. 124/52 P and therefore, this allegation is not established.

30. The allegation is that Rs. 309 shown to have been spent on the bath room of the Middle School has not been spent but the money was spent out of the School building fund. Shri Harsa Singh has not been able to produce any receipt to show that this money was spent on the school building where-as in reply he has stated that the money was actually spent for the purpose. This expenditure is, therefore, not properly made and may be recovered from the-Ex-sarpanch.

31. This item is about the utilisation of 5,050 bricks on the well of the Harijans. As mentioned earlier no receipt has been shown by the Sarpanch for the purchase of the bricks and their utilisation is next point in issue. Since the purchase has not been properly shown it is to be presumed that the bricks were never actually purchased as mentioned is paras 25, 26 and 28, the amount of the bricks is recoverable from the Sarpanch unless he can show the receipts issued by the bricks-owner for the purchase of these bricks.

32. The allegation is that the sports goods purchased by the Panchayat have not been handed over to the new Panchayat. The Ex-Sarpanch has stated that he has handed over these items to the Sarpanch. This point has not been pressed by the complainants as they say that as the broken items of the sports have been handed over.

33. This para again relates to the utilisation of bricks mentioned in paras 25, 26, 28 and 31, and, therefore, needs no further comments,

34. The comments are the same as in para 8 relates to earth work on the road.

35. Relates to the fact that Rs. 5,956 received by the Panchayat was not kept by him in any post office but was kept with him and wrongly shown to have been spent for the purchase of land for the Panchayat Ghar which transaction took place in september, 1972 when this Sarpanch was no longer the Sarpanch. No evidence has been led by the complainants to substantiate this allegation. In fact according to the cash book this amount was entered in the cash book on 27th March, 1971 and, therefore, could not be in any way mis-used by the Ex-Sarpanch nor can it be taken to have been kept by the Ex-Sarpanch with himself in a wrong manner. The payment in respect of the land for the Panchayat Ghar has been made on 30th September, 1971 and, therefore, there has been no irregularity. The allegation is baseless. Infact Rs. 5,000 had been deposited by the Ex-Sarpanch in the Post Office on 31st March, 1971 in the small saving account.

36. The item relates to the accounts of Women Industrial Co-operative Society with which the Panchayat was not in any way connected. No evidence has been led by any party to show any recovery between the Panchayat and the Women Industrial Co-operative Society.

37. Relates to the auction of the trees belonging to the Primary School for Rs. 500. No evidence has been led. Sarvshri Mohinder Singh, Karam Singh, Bawa Singh & Gurbux Singh have given affidavits that the trees in Primary School were auctioned but the amount has not been mentioned in the affidavits nor has any evidence led to show that the trees were auctioned by the Sarpanch nor any specific amount has been given.

38. Relates to the expenditure of Rs. 1,700 for transport of wheat during the regime of Sardar Partap Singh Kairon, Chief Minister. No evidence has been led on this point by any party and no comments are, therefore, possible.

39. This is the same as Item No. 2 and, therefore, no further comments are necessary.

40. Infact this item is repetition of details of the other items. As this para relates to the audit objection of the total expenditure in various years. The audit objections relate to various years and have only been put at one place by the complainants without showing as to what was the nature of these audit objections. It cannot be taken that the expenditures mentioned in this para were un accounted. Since the allegations are vague it is not possible to give any findings.

41. This relates to expenditure on earth work on Dhand Kasel Road. It is alleged that the expenditure has been wrongly shown as work was done on voluntary basis. This fact is not correct because the complainants even in the affidavit submitted by the persons on behalf of the complaints party it has been admitted that expenditure on this road to the extent of Rs. 600 was actually made.

42. This relates to grant of fishery to the extent of Rs. 1000. It was explained by the Sarpanch that the grant was given in the shape of fish seed and not in the form of cash. The complainants were satisfied with the reply.

Revenue Earning Scheme

43. The Sarpanch said that no such grant was received nor did the complainants party pressed this point. No eveidence is available to show that any such grant was ever given.

To sum up, as will be clear from the facts discussed in detail above there have been certain irregular expenditures and also certain expenditures which have not been explained fully by the Sarpanch. Almost all the expenditure are about 10 to 12 years old and, therefore, at the most the recovery can possibly be made from the Ex-Sarpanch for irregular expenditures. The expendtures in certain cases where mis-appropriation is involved either beciause the money has not been properly spent or because certain items like bricks and cement were shown to have been purchased but no receipts have been preoduced, an embezzlement case could be registered at the time if the complaint was made well in time. It may be pointed out that the complainants have infact kept silent for over 10 to 12 years and have made this complaint at a very late stage. As mentioned in various paras of my report a case for mis-appropriation or embezzlement will not be possible at this stage because concrete evidence to show misappropriation will not be forthcoming. Further the delay of about 10 years in bringing out the allegation will straightway prove to be fatal to any criminal ca se registered against the Ex-sarpanch. The appropriate thing is to work out the price of various items mentioned in detail in my report and to try to effect the recovery from the Ex-sarpanch. It may also be pointed out that actually the transactions involved are very old and it may not be very much fair with the Sarpanch to accept that he would have kept the receipts and muster rolls of these transactions with him to show the expenpiture especially when the audit reports in respect of all the expennitures have already taken place. Technically speaking we cannot ask for the accounts from the Ex-sarpanch in respect of expenditure which are more than five years old and in this case almost all the expenditure are 10 to 15 years old.

It will also be appropriate to mention that infact there were no complaints against the Sarpanch. The B. D. P. O. had earlier made a Committee for checking the accounts which make any report and one official of the B.D.P.O. office Shri Nanak Chand infact reported in 1963 that the accounts were checked and were in order. Since the cash book and other Karwai register etc. relating to this period are not available it is quite possible that the expenditures have been made according to the specified rules but the evidence is not available with the Sarpanch to prove that the expenditures were made in accordance with the fixed norms. The cases if any registered against the Ex-Sarpanch will fail on this account.

It is also pointed out that infact the spate of complaints were started against the Ex-sarpanch after the recent elections and the complainants have kept quite for a long period of more than 10 years. Had the expenditures been irregular and had there been mis-ap propriation of the funds it would have been brought to the notice of the authorities by the complainants at that time. The real cause of these complaints appears to be group rivalry in the elections.

Sd/—
Sub-Divisional Officer (Civil),
Tarn Taran.

[ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ,ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿਘ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਸੇਲ ਵਿਰੁਧ 2—3 ਵਖਰੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਪੰਨਾਂ 29 ਤੋਂ 36 ਦੂਜੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ । ਹਰ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਵਖਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਿਟਾ ਵਖਰਾ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਦੋਸ਼ ਵਾਰ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਹੇਠ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(1) ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਸ਼ੋਰੇ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ 500 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਇਦਾਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ । ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੋਰਾ ਕਢਣ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਨਿਲਾਮੀ ਸੀ । ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 1955 ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਲਾਮੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਰਾਹੀਂ ਚੈਕ ਨੰ: 69765 ਮਿਤੀ 17 ਨਵੰਬਰ, 1955 ਰਾਹੀਂ ਦਿਤੇ ਗਏ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਚੈਕ ਬੁਕ ਦੀ ਦੂਜੀ ਕਾਪੀ ਵੇਖੀ ਜਾਵੇ । ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਮੇਰੇ ਨਰੀਖਣ ਲਈ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ 500/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਇਹ ਰਕਮ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੇ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚੀ ਗਈ ਹੈ । ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਰਕਮ ਖਰਚੀ ਗਈ ਹੈ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਠੀਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ । ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਖਰਚ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਖਰਚਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਹੁਣ ਜਦਕਿ ਸਰਪੰਚ ਆਪਣੀ ਪਦਵੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖਰਚ 19 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖਰਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਰੀਖਣ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਰੀਖਣ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੀ ਵੀ ਨਰੀਖਣ ਰਪੋਟ ਵਿਚ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਖਰਚਾ ਕੇਵਲ ਬੇਕਾਇਦਾ ਅਤੇ ਅਨਿਆ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

(2) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਰਪੰਚ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨੇ 350/- ਰੁਪਏ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਕਸੇਲ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸਨੇ 175 ਰੁਪਏ ਕਢਵਾ ਲਏ ਅਤੇ 175 ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ । 'ਇਹ ਇਤਰਾਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ 175 ਰੁਪਏ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਅਪਰੈਲ, 1958 ਨੂੰ ਕਢਵਾ ਲਏ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਜੀ ਸੰਪਤੀ ਸੀ ਜ ਕਿ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਵਲੋਂ ਬਤੌਰ ਸਰਪੰਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਦੇ

ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਨੇ ਚੈਕ ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਕਢਵਾ ਲਈ ਅਤੇ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਰਕਮ ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ । ਉਸਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਕੱਤਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਕਸੇਲ ਵਲੋਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ 350 ਰੁਪਏ ਮਿਤੀ 27-9-1953 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਂ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 175 ਰੁਪਏ ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਕਸੇਲ ਵਲੋਂ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮਤੇ ਮਿਤੀ 1 ਅਪਰੈਲ,1958 ਰਾਹੀਂ ਕਢਵਾਏ ਗਏ ਸਨ । ਰਕਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾਈ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਕਢਵਾਈ ਗਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਕਮ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਬੇਕਾਇਦਗੀ ਨਾਲ ਕਢਵਾਈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੋਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਦੁਰ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਲੈਣ ਦੇਣ 16 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਜਾਣਾ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਹਲ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਵਿਚ ਇਹ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰੇ । ਇਥੇ ਇਹ ਦਸਣਾ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੋਧ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ।

(3) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਨੇ 1954 ਤੋਂ 1963 ਤਕ ਮਿਲੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ, ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 18-5-63 ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਲੈ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਹਨ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਪਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਅਸਲ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਰਾਂਟ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਖਰਚੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ । ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਗੰਡੀਵਿੰਡ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਮਿਤੀ 10-8-63 ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਹਿਸਾਬ ਚੈਕ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ

ਅਤੇ ਹਿਸਾਬ ਠੀਕ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਅਸਲੀ ਗਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਲਾਕ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਮੈਂ ਹਿਸਾਬ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਗਰਾਂਟਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਹਨ ।

(1)	ਕਲਵਰਟਸ	384/-ਰੁਪਏ
(2)	ਗਲੀਆਂ	50/-ਰੁਪਏ
(3)	ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਖੂਹ	600/-ਰੁਪਏ
(4)	ਸਕੂਲ	136/-ਰੁਪਏ
(5)	ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਹਸਪਤਾਲ	1,000/-ਰੁਪਏ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਸਬੰਧੀ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਗੰਡੀਵਿੰਡ ਪਾਸੋਂ ਰਿਪੋਟ ਮੰਗਵਾਈ ਗਈ । ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਟ ਏ-1 ਭੇਜੀ ਜੋ ਕਿ ਪੰਨਾ 103 ਤੇ ਹੈ । ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਖਰੀ ਰਿਪੋਟ ਏ -2 ਤੇ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਿਪੋਟਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਗਰਾਂਟਾ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਹੋਈ ਉਸਤੋਂ ਘੱਟ ਮਿਲੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਗਰਾਂਟਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਫਰਕ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:—

(1) ਆਮ ਸਫਾਈ ਸਬੰਧੀ 500/-ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਵਿਚ ਫਰਕ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਰਾਂਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਰਪੋਟ ਏ-1 ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰਾਂਟ 1,500- ਰੁਪਏ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ 500/-ਰੁਪਏ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ।

(2) ਕਲਵਰਟਸ ਲਈ 300/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ । ਇਹ ਗਰਾਂਟ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਕਲਵਰਟ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਕੱਟ ਕੇ ਨਾਕਿਆਂ ਲਈ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਗਰਾਂਟ ਰਜਿਸਟਰ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਰਕਮ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਬਲਕਿ ਪਾਈਪ ਆਦਿ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(3) ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਰਾਤ ਲਈ 1,200/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਗਰਾਂਟ ਰਜਿਸਟਰ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਕਲਸ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਕਸੇਲ ਨੂੰ । ਇਹ ਪਿੰਡ ਕਸੇਲ ਦੇ ਨਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਖਰਚ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਦਾ ।

(4) ਡੰਗਰਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ 1,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਟ ਏ—1 ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 1,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ 1,111 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਠੀਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਹ ਰਸੀਦਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਵੇਖੀਆਂ।

(5) ਯੂਥ ਕੈਂਪ ਲਈ 100- ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ। ਇਹ ਗਰਾਂਟ 100 ਰੁਪਏ ਲਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ 124-52 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਖੇਡ ਦਾ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਬਾਰੇ ਸਪੋਰਟ ਕਾਰਨਰ, ਹਾਲਬਜ਼ਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗਰਾਂਟ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 10-9-64 ਤੋਂ 30-3-68 ਤਕ 1,801 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾ ਮਿਲੀਆਂ ਅਤੇ 3,449 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਗਰਾਂਟਾਂ ਠੀਕ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤੇ ਕਿਸੀ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਸ ਸਕੇ ਜੋ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਰਜਿਸਟਰ, ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਨਵੇਂ ਰਜਿਸਟਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਗੁੰਮ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਤੇ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਨਿਯਤ ਕਰਨੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰਾਂਟਾ ਦੇ ਖਰਚੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

(4) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸਾਨ੍ਹ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 400/- ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਰਕਮ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਵਿਚ ਜਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨ੍ਹ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਏ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਫੀਸ ਆਦਿ ਦੇ ਨਸਲ ਸੁਧਾਰ ਕਰੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰਪੰਚ ਉਸ ਸਾਨ੍ਹ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨ੍ਹ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰ ਹਲਕਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਠੀਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਸਾਨ੍ਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਫੀਸ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਨ੍ਹ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ। ਆਪਣੇ ਪਖ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਕਾਇਤ-ਕਰਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸਾਨ੍ਹ 350/- ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਕਾਇਤ ਵਿਚ ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਨ੍ਹ 400/- ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਫਰਕ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ

ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਬਲਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖ ਭਾਲ ਲਈ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚੋਂ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਸੰਮਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1972 ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਵਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਸਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਬੂਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਐਫੀਡੈਵਿਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਹ ਬੇਕਾਇਦਗੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਭਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

(5) 1963-64 ਦੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿਚ ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1956-57 ਤੋਂ 1959-60 ਤਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿਚ ਦਸੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਾਪੀ ਮੈਂ ਵੇਖੀ। ਪੈਰਾ 8(ਬੀ) ਅਨੁਸਾਰ 1956-57 ਤੋਂ 1959-60 ਦੀਂ ਆਮਦਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਨਿਲਾਮੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

(6) ਆਡਿਟ ਨੇ ਪੈਰਾ 11(1) ਵਿਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 50/-ਰੁਪਏ ਡੰਗਰਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਨਲਕਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੇਕਿਨ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਮਿਤੀ 30-6-61 ਦੀ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਰਸੀਦ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਵੈਟਰਨਰੀ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਸਰਜਨ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਏ(3) ਪੰਨਾ 143 ਤੇ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਚਾਰਿਜ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

(7) ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 11(2) ਅਨੁਸਾਰ 50/-ਰੁਪਏ ਹੈਡਮਿਸਟਰੈਸ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਦਿਤੇ ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਮਿਤੀ 15-4-60 ਨੂੰ ਹੈਡਮਿਸਟਰੈਸ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦੀ ਕਾਪੀ ਰਖੀ ਗਈ ਅਤੇ (ਏ-4) ਪੰਨਾ 141 ਤੇ ਹੈ । ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰਨਲਤਾ, ਹੈਡਮਿਸਟਰੈਸ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ

ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 11-1-1969 ਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ ਇਮਾਰਤ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਸ ਵਿਰੋਧੀ ਦੋ ਰਿਪੋਟਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸੀਦ ਨੰ: ਏ-4 ਹੈਡਮਿਸਟਰੈਸ ਵਲੋਂ 50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਠੀਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਰਸੀਦ ਨੰ: ਏ-5 ਜੋ ਕਿ ਹੈਡਮਿਸਟਰੈਸ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਸਾਲ 1969 ਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ 50 ਰੁਪਏ 1961 ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 1963-64 ਦੀ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਟ ਵਿਚ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈਡਮਿਸਟਰੈਸ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਰਸੀਦ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਹ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੈ ।

(8) ਇਹ ਦੋਸ਼ 5,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗਰਾਂਊਂਡ ਲਈ ਮਿਲੀ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਹੈ । ਸ਼ਕਾਇਤ-ਕਰਤਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਤਰ ਰਕਮ ਗਲਤ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਗਰਾਊਂਡ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਸਾਫ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਰਕਮ ਗਰਾਊਂਡ ਦੀ ਸਫਾਈ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਠੀਕ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਲੇਕਿਨ 1960 ਦੀ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਅਤੇ ਅਸਲ ਰਸੀਦਾਂ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਦੋਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ । ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਕਮ ਗਰਾਊਂਡ ਨੂੰ ਲੈਵਲ ਕਰਾਉਣ ਤੇ ਠੀਕ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਉਸਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸ਼ਕਾਇਤ-ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਖਰਚ ਕੀਤੀ 3,722 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 500 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਨਕਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 4,200 ਰੁਪਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਰਕਮ ਬੁਲ ਡੋਜ਼ਰ ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਕਿਰਾਏ ਬਾਰੇ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਫੋਟੋ ਰਸੀਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਤੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ 1964 ਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਪੋਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ । ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ 1964-65 ਤੋਂ ਲੈਕੇ 1969-70 ਤਕ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੈਰਾ ਨੰ: 4 ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ 5,000 ਰੁਪਏ

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿਲੇ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ 5,000 ਪਿੰਡ ਵਲੋਂ ਇਕਠੇ ਕੀਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 5,000 ਰੁਪਏ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਲੈਵਲ ਕਰਨ ਤੇ ਬੜੀ ਅਣਗਹਿਲੀ 'ਨਾਲ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹਿਸਾਬ ਚੈਕ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ 5,000 ਰੁਪਏ ਗਰਾਊਂਡ ਲੈਵਲ ਕਰਨ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਵਿਚ ਖਰਚ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਤੇ ਕੁਲ 5,011 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸੀਦਾਂ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣ ਕਰਕੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਉਪਰ ਦਸੇ ਦੋ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਇਸ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਰੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੂਹ ਤੇ ਕੋਈ ਰਕਮ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਖੂਹ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਟ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਲਈ 598-88 ਰੁਪਏ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਠੀਕ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਨਿਰਾਧਾਰ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਲਾਕ ਓਵਰਸੀਅਰ ਵਲੋਂ ਵੈਰੀ-ਫਾਈ ਕਰਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਏ-2 ਤੇ ਹੈ ਅਨੁਸਾਰ 901.40 ਰੁਪਏ 600 ਰੁਪਏ ਮਿਲੀ ਰਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

ਦੋਸ਼ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਕੰਮ ਲਿੰਕ ਸੜਕ ਬਾਰੇ ਦਿਖਾਏ ਖਰਚ ਬਾਰੇ ਹੈ। 1960 ਵਿਚ ਕੁਲ ਖਰਚ 1,320 ਅਤੇ 1962 ਵਿਚ ਕੁਲ ਖਰਚ 2,555 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡੈਂਡ ਕਸੇਲ ਸੜਕ ਨੂੰ ਬਾਈ ਪਾਸ ਸੜਕ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਬਾਰੇ 600 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਕਮ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਦਾਸ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿਘ ਅਤੇ ਨਥਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ 600 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਖਰਚ ਮੈਟਰਨਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਇਸ ਖਰਚ ਨੂੰ ਅਸਲ ਰਸੀਦਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਮਸਟਰਰੋਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਸਰਪੰਚ ਇਸ ਖਰਚ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੰਨਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਕੁਝ ਖਰਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖਰਚ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਤੇ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਸਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋਕਿ ਗਬਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਖਰਚਾ 12 ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੀ ਗਲ ਕਿ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤੇ ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਚੁਪ ਰਹੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

9) ਇਸ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਲ ਨਹੀਂ ਖੋਦੀ ਗਈ ਅਗਰ ਖੋਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਖੋਦੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਦਸਿਆ ਕਿ ਖਾਲ ਦੇ ਖੋਦਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਕਮ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੇਕਿਨ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਨੋਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 (ਬੀ) ਵਿਚ ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ 1654 ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 904 ਰੁਪਏ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਮੁਆਫ ਕੀਤੇ ਦਸੇ ਹਨ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਰਕਮ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਕਿਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ 1654 ਰੁ: ਦੇ ਖਰਚ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਲਾਡੋਵਾਲ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਡਰੇਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਖੁਦਾਈ ਤੇ ਕੋਈ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਜੋ ਸਰਪੰਚ ਮਸਟਰਰੋਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਸਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਕਮ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਕਾਫੀ ਰਕਮ ਦਾ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਪੈਰਾ 8 ਵਿਚ ਦਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕਦਮਾ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਖਰਚ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ।

10) ਇਸਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਡਰੇਨ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਤੇ ਹੋਏ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਹੈ ਇਹ ਖਰਚ 325.35 ਪੈਸੇ ਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਟਿਪਣੀ ਪੈਰਾ 9 ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

11) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਬਿਜਲੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਆਡਿਟ ਵਲੋਂ ਇਹ ਖਰਚਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਖਰਚੇ ਸਬੰਧੀ

ਲਈ ਰਿਪੋਟ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਰਚ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਵੇਰਵਾ ਉਪਰ ਪੈਰਾ 3 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ । ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਵੈਰੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਸੀ ਹੋਰ ਗਰਾਂਟ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਟ ਦੇ ਜਿਸ ਪੈਰੇ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਰਿਪੋਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਕਿਉਂਜੋ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਕਸੇਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗਰਾਂਟ ਮਿਲਣ ਬਾਰੇ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੇ ਰਿਪੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ।

12) ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਰਾਈ ਗਈ ਸਫੈਦੀ ਅਤੇ ਨਲਕੇ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਖਰਚ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਖਰਚਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਲਈ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜ 58-60 ਰु: ਹੈ । ਕਿਉਂਜੋ ਇਹ ਰਕਮ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਟੇ ਖਾਤੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ।

13) ਇਹ ਖਰਚਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਖੇਡ ਦੀ ਗਰਾਊਂਡ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੈਰਾ 8(1) ਵਿਚ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਸਬੰਧੀ ਹੈ । ਆਡੀਟਰ ਨੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਖਰਚ ਸਬੰਧੀ ਯੋਗ ਇੰਦਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੇਵਲ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ।

14) ਆਡਿਟ ਰਪੋਟ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਰु: ਸ੍ਰੀ ਬੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਕੀਦਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਮਤੇ ਦੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਖਰਚ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਣਗਿਹਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਦਾ ਗਬਨ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਖਰਚ ਥੋੜੀ ਰਕਮ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਚੌਕੀਦਾਰ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇੱਕ ਹੈ ਬਾਰੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਰਚ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

15) ਇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਪਏ ਸੀਮਿੰਟ ਨਾਲ ਹੈ । ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਡਿਟ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਚਾਇਤ ਪਾਸ 81 ਥੈਲੇ ਸੀਮਿੰਟ ਦਿਖਾਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ । ਮੈਂ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਖੀ ਹੈ । ਪੈਰਾ 6 ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਪਾਸ ਕੁਲ ਸੀਮਿੰਟ 10 ਥੈਲੇ ਜੋ ਕਿ 81 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ 81 ਥੈਲੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਸੀਮਿੰਟ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਦੇ ਦਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਕੰਮਾਂ ਮੈਟਰਨਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ, ਸਕੂਲ ਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ।

16) ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1954 ਤੋਂ 1972 ਤਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਮਦਨੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆ ਨੂੰ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰ ਸਾਲ ਬੋਲੀ ਤੇ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਵਾਏ ਇਕ ਰਸੀਦ ਦੇ 350 ਰੁ: ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਾਲ 1955-56 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਫਿਰ ਵੀ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਵਲ ਫੋਟੋ ਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀ 350 ਰੁ: ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜ਼ਮੀਨ ਸਬੰਧੀ ਸਰਪੰਚ ਰਾਹੀਂ ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ,1965 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ । ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਇਸ ਬਿਨੈ ਤੇ ਇਸ ਰਸੀਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਰਸੀਦ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਕੱਟੀ ਗਈ । ਉਸਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਖਾਲੀ ਰਸੀਦਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਰਖਿਆ ਫੰਡ ਇਕਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲ 1965 ਵਿਚ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਰਸੀਦ ਬੁਕ ਵਿਚੋਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜਾਅਲੀ ਕੇਸ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਕੱਢ ਲਈ ਹੈ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਰਸੀਦ 350 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਰਸੀਦ ਦੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਲ-ਫੀਆਂ ਬਿਆਨ ਸਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਕ ਵਿਚ ਇਹ ਰਸੀਦ ਕੱਟੀ ਗਈ ਸੀ । ਦੋ ਤਿੰਨ ਅਕਾਊਂਟਾਂ ਤੇ ਰਸੀਦ ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਹਿਲੀ ਗਲ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 1965-66 ਲਈ ਫਰਵਰੀ ਜਾਂ ਮਾਰਚ 1966 ਵਿਚ ਪਟੇ ਚੜ੍ਹਨੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਅਗਸਤ 1965 ਵਿਚ । ਦੂਜੇ ਐਫੀਡੇਵਿਟ ਵਿਚ ਵੀ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਓਵਰ-ਰਾਈਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਲ ਤੇ ਰਕਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਕੇਵਲ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਸੀਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਤੋਂ ਲਿਆ ਹੈ । ਜੇਕਰ 1973 ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਕੱਟੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਕਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੁੰਦੀ । ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਟ (ੳ-1) ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਠੀਕ ਹੀ ਪਟੇ ਤੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਪੈਸਾ 1966-67 ਤੋਂ 1971-72 ਲਈ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਇਕ ਭਾਗ ,ਕਿ 1954 ਤੋਂ 1972 ਤਕ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਆਮਦਨੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਇਸ ਰਿਪੋਟ ਰਾਹੀਂ ਝੂਠੀ ਨਿਕਲੀ ਹੈ । ਰਸੀਦ ਵਿਚ ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਹੋਰ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹਥੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਿਰਾਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕੁਨਿੰਦਾ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਬੂਤ ਰਾਹੀਂ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

17) ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਫਾਇਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਲੈਕੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈ ਗਈ । ਇਹ ਇਕ ਬੇਕਾਇਦਗੀ ਹੈ ਤੇ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ

ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਿਸਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ, ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ।

(18) ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ 27,125 ਇਟਾਂ ਤੇ 34 ਬੋਰੇ ਸੀਮਿੰਟ ਸਾਲ 1963 ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਪਤ ਸਰਪੰਚ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਇੱਟਾਂ ਇਮਾਰਤ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਇੱਟਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਉਠਾ ਲਈਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਰਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਟਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਇਕ ਭਾਰੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਹੈ। ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸੀਮਿੰਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ । ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਸੀਮਿੰਟ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਕੁਝ ਇੱਟਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਉਠਾ ਲਈਆਂ । ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਟਾਂ ਲਈ ਸਾਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਕੰਮ ਲਈ ਇੱਟਾਂ ਵਰਤੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਗਬਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਇਕਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਣਗਹਿਲੀ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਇਹ ਰਕਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਪਾਸੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(19) ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਗਰਾਂਟਾਂ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਰਪੋਟ ਏ-1 ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਫੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰ ਪੈਰਾ 3 ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੇ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ।

(20) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ 750 ਰੁਪਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕਠੇ ਕੀਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ 750 ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਮੰਤਵ ਲਈ ਇਕਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਮਾਈਨਰ ਦੇ ਉਪਰ ਪੁਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 200|- ਰੁਪਏ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ । ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ 750|- ਰੁਪਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

(21) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ. ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਆਡਿਟ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ 2,000 ਰੁਪਏ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਕੈਸ਼ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਏ । ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਸਬੰਧੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਰਕਮ ਪਿੰਡ ਵਲੋਂ ਪੀ: ਡਬਲਯੂ. ਡੀ. ਪਾਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਰਕਮ ਕੈਸ਼ ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ, ਨਿਰਮੂਲ ਹੈ ।

(22) ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਡੰਗਰਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਬਾਰੇ ਦਵਾਈ ਖਰੀਦਣ ਲਈ 111.90 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ । ਇਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮਤਾ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਲਈ ਖਰਚੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਕਨੀਕੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਲੈਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ।

(23) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਰਾ 13 ਵਿਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ।

(24) ਇਸ ਬਾਰੇ ਟਿਪਣੀ ਪੈਰਾ 22 ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ।

(24,25,ਅਤੇ 26) ਇਹ ਖਰਚੇ ਸਕੂਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ । 1968-69 ਵਿਚ 136 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ 500 ਰੁਪਏ 1970-71 ਵਿਚ । ਇਹ ਗਰਾਂਟਾਂ ਠੀਕ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਖਰਚਾ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਇਟਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਸਲ ਰਸੀਦਾਂ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾ ਸਕਿਆ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਟਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹੀ ਵਰਤੀਆਂ ਹਨ । ਕੁਲ ਇਟਾਂ ਜੋ ਖਰੀਦੀਆਂ ਦਸੀਆਂ ਹਨ ਉਹ 8625, 3500, 2500 ਹਨ । ਜਦ ਤਕ ਸਰਪੰਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਟਾਂ ਦੇ ਖਰੀਦਣ ਸਬੰਧੀ ਰਸੀਦਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਇਹ ਰਕਮ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਹੈ ।

(27) ਇਹ ਖਰਚ ਅਖਬਾਰਾਂ ਖਰੀਦਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਪਰ ਪੈਰਾ 13 ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ।

(29) ਦੋਸ਼ ਯੂਥ ਕਲਬ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਗਰਾਂਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ ਉਪਰ ਪੈਰਾ 3 ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਗਰਾਂਟ ਖੇਡ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ 124-25 ਰੁਪਏ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

(30) ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 309 ਰੁਪਏ ਜੋ ਕਿ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਾਥ ਰੂਮ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਸਲ ਵਿਚ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ । ਇਹ ਰਕਮ ਸਕੂਲ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਖਰਚੀ ਗਈ ਹੈ । ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲੇ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਸਕੂਲ

ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਕਮ ਇਸੀ ਕੰਮ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਖਰਚ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਵੇ।

(31) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਤੇ 5050 ਇਟਾਂ ਵਰਤਣ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਇਟਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦੂਸਰਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਖਰੀਦ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਟਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਖਰੀਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਪੈਰਾ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇ ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਭੱਠੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਾਸੋਂ ਇਟਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸਬੰਧੀ ਰਸੀਦਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

(32) ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੇਡ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਮਾਨ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਟੁੱਟੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਚਾਰਜ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

(33) ਇਸ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਟਿਪਣੀ ਪੈਰਾ 8 ਵਿਚ ਦਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਹੈ।

(34) ਇਹ ਪੈਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਇਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋਕਿ ਪੈਰਾ 25, 26, 28 ਅਤੇ 31 ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੇ ਹੋਰ ਟਿਪਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

(35) ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 5956/- ਰੁਪਏ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਕਿਸੀ ਡਾਕਘਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਖੇ ਗਏ ਬਲਕਿ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰਖੇ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤ ਘਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਖਰਚ ਬਾਰੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਸਤੰਬਰ 1972 ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਕਮ ਮਿਤੀ 27 ਮਾਰਚ, 1971 ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਇਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤ ਘਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 30 ਸਤੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੇਕਾਇਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਨਿਰਾਧਾਰ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ 5,000 ਰੁਪਏ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਮਿਤੀ 31 ਮਾਰਚ, 1971 ਨੂੰ ਡਾਕਘਰ ਵਿਚ ਛੋਟੀ ਬਚਤ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(36) ਦੋਸ਼ ਵੋਮੈਨ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਚਾਇਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਵੋਮੈਨ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਕਿਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

(37) ਦੋਸ਼ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਰਖਤ 500।- ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਸਰਵਸ਼੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਰਖਤ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ । ਲੇਕਿਨ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਰਕਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਖਤ ਨੀਲਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਰਕਮ ਦਸੀ ਹੈ ।

(38) ਦੋਸ਼ 1700।- ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ ਢੁਆਈ ਸ੍ਰ: ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਖਰਚ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਲਈ ਇਸਤੇ ਕੋਈ ਟਿਪਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ।

(39) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਉਪਰ ਪੈਰਾ 2 ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੇ ਹੋਰ ਟਿਪਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

(40) ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਉ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪੈਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਖਰੇ ਖਰਚ ਦੇ ਆਡਿਟ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਹੈ । ਆਡਿਟ ਇਤਰਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਵਲੋਂ ਇਕਠੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਦਸਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿ ਆਡਿਟ ਇਤਰਾਜ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸੀ । ਇਸ ਪੈਰੇ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਖਰਚ ਕਿਸੇ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਹੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ ਗਲਤ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕਢਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(41) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਡਾਂਡ-ਕਸੇਲ ਸੜਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਰਚ ਗਲਤ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਮੁਫਤ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਹ ਗਲ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਜਦਕਿ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੜਕ ਤੇ ਲਗਭਗ 600 ਰੁਪਏ ਠੀਕ ਠੀਕ ਖਰਚ ਹੋਏ ਸੀ ।

(42) ਇਹ ਦੋਸ਼ ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਲਈ ਮਿਲੀ 1000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਬਾਰੇ ਹੈ । ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਗਰਾਂਟ ਨਕਦ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ

ਬਲਕਿ ਮੱਛੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰ ਦੇ ਤੌਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ।

(43) ਮਾਲ ਕਮਾਉ ਸਕੀਮ-ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਰਾਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਮਿਲਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਉਪਰ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਬੇ-ਕਾਇਦਗੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ । ਲਗਭਗ ਇਹ ਸਾਰੇ ਖਰਚ 10 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਕਾਇਦਾ ਖਰਚਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਤਰ ਵਸੂਲੀ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਕੁਝ ਖਰਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਕਮ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਇਟਾਂ ਸੀਮਿੰਟ ਆਦਿ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਇਹ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਗਬਨ ਦਾ ਕੇਸ ਤਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ । ਇਹ ਦਸਣਾ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤੇ 10 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਚੁਪ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਹਾਲਤ ਤੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕੀਤੀ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰਪੋਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਬਨ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਠੀਕ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ । ਚੰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਰਪੋਟ ਵਿਚ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਦਿਤੀਆਂ ਮਦਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਢ ਲਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੈਣ ਦੇਣ ਇਤਨਾ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਰਸੀਦਾਂ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰਰੋਲ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰਖਦਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਰਚੇ ਆਡਿਟ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ । ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ 5 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ; ਖਰਚ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਜਦਕਿ ਇਹ ਖਰਚ 10 ਤੋਂ 12 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ।

ਇਥੇ ਇਹ ਦਸਣਾ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਹਿਸਾਬ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਈ ਰਪੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਇਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਚੰਦ ਨੇ 1963 ਵਿਚ ਰਪੋਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਿਸਾਬ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਠੀਕ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਰਜਿਸਟਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ ਕਿ ਖਰਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ ਖਰਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਾਇਆ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਕਾਇਤ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਬਾਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਾ 10 ਸਾਲ ਤਕ

ਚੁਪ ਰਹੇ ਜੇਕਰ ਖਰਚਾ ਬੇਕਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾਂ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਤਿਆਂ ਵਲੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਬਾਜ਼ੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਹੀ/-
ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ (ਸਿਵਲ)
ਤਰਨਤਾਰਨ

PROPOSED ABOLITION/SHIFTING OF OFFICES OF REGIONAL DEPUTY DIRECTORS, LOCAL GOVERNMENT.

***2482 (C.U.) 1. Comrade Dana Ram**
2. Comrade Satya Pal Dang : Will the Minister for Finance be pleased to state:

(a) whether there is any proposal under the consideration of Government to abolish the offices of the Regional Deputy Directors, Local Government, if so, reason therefor;

(b) if answer to part (a) above be in the negative, whether there is any proposal to shift the said offices to Chandigarh and if so, the reasons therefor ?

Shri Hans Raj Sharma: (a) No sir.

(b) Yes sir. Government is considering to shift the offices of the Deputy Directors to Chandigarh for administrative reasons.

[(ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ।

(ਅ) ਜੀ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਕੀ ਕਾਰਨਾ ਕਰਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।]

DEPOTS/FAIR PRICE SHOPS

***2487 (C.U.) Comrade Satya Pal Dang**: Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state :

(a) the number of such depots/fair price shops functioning at present for supply of wheat atta to the consumers in the State which also cater to the needs for poor persons residing in the rural areas; and

(b) whether depots/fair price shops are also proposed to be started in the villages too to cater to the needs of landless poor persons ?

Shri Gurdarshan Singh: (a) 3127.

(b) Depots are already functioning in the villages where these are needed and these also cater to the needs of the landless persons.

[(ੳ) 3,127

(ਅ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਡਿਪੂਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਥੇ ਡਿਪੂ ਖੋਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਡਿਪੂ ਬੇਜ਼ਮੀਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।]

VILLAGE CONVERTED INTO JAYANTI VILLAGE

*2491. C.U. 1. **Sardar Dhanna Singh Gulshan**
2. **Sardar Gurdev Singh Badal**
: Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) whether it is a fact that certain villages in the State were proposed to be converted into Jyanti villages with the aid of Central Government in 1973;

(b) whether any recommendations of legislators in this respect were sought;

(c) the details of villages converted into Jayanti villages so far, district-wise except Bhatinda district; and

(d) the names of blocks and the Legislators on whose recommendations the villages except those falling in Bhatinda district were converted into Jayanti villages ?

Sardar Santokh Singh Randhawa: (a) The Scheme was received from the Government of India during the year 1972 and according to the scheme one village in each block was to be converted as Jayanti village. However, no separate Jayanti aid was given by the Government of India for this purpose.

(b) Yes.

(c & d) A statement, indicating the villages recommended by the M.L.A.s and the villages finally selected, block-wise, is placed on the tabe of the House. Recommendations of the M.L.A.s were given due consideration but final selection was made keeping in view the relative backwardness and needs for development of the villages.

[(ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ। ਜੈਂਤੀ ਸਕੀਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 1972 ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਹਰ ਬਲਾਕ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜੈਂਤੀ ਪਿੰਡ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ੲ,ਸ) ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਲਾਕ ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜੈਂਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਚੋਣ ਹੋਰ ਗਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪਛੜਿਆ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ।]

ANNEXURE A

Sr. No.	Name of the Block	Name of the M.L.A.	Name of the village recommended	Name of the village finally selected
1	2	3	4	5
District Amritsar				
1.	Tarantarn	Shri Dilbagh Singh	Daleke	Daleke
2.	Khandur Sahib	Smt. Jaswant Kaur	Nagoke	Nagoke
3.	Bhikiwind	S. Arjan Singh Mastana	Kalsian Kalan	Kalsian Kalan
4.	Patti	S. Arjan Singh Mastana	Saido	Saido
5.	Ajnala	Shri Harcharan Singh	Lakhuwal	Lakhuwal
6.	Raya	Jathedar Sohan Singh Jalalusman	Dhardeo	Dhardeo
7.	Gandiwind	Sh. Gurdit Singh	Bhakna	Bhakna
8.	Valtoha	Sh. Arjan Singh Mastana	Poonian	Poonian
9.	Tarsikka	Sh. Karnail Singh Marhari	Saidon Lehal	Saidon Lehal
		Sh. Karnail Singh Marhari	Phorshi	
		Jathedar Sohan Singh Jalal Usman	Udhoke Kalan	
10.	Jandiala	Sh. Gurmej Singh	Nawanpind	Nawan Pind
		Sh. Karnail Singh Marhari	Bandala	
11.	Verka	Sh. Satya Pal Dang	Kathania	Kathania
		Sh. Gurmej Singh	Ghumanpura	Ghumanpura

		Sh. Gurmej Singh	Fatehgarh	
		Sh. Gurmej Singh	Shaker Chak	
		Sh. Harcharan Singh	Othian	
13.	Chogawan	Sh. Harcharan Singh	Tola Nangal	Tola Nangal
		Sh. Harcharan Singh	Othian	
14.	Naushera Panuan	Sh. S. S. Karion	Jaura	Jaura
14.	Chola Sahib	—	—	Dader Sahib
14.	Majitha	Sh. Kirpal Singh Randhawa Sh. Gurmej Singh	Kathu Nangal Chawinda Devi	Kathu Nangal
District Faridkot				
1.	Baghapurana	Sh. Gurcharan Singh Nihal singh wala	Ganji-Gulab-Singh	Ganji-Gulab-Singh
2.	Kotkapura	Sh. Jaswinder Singh Brar	Mehta	Ghania
		Sh. D. S. Gulshan	Ghania	
3.	Moga—I	Smt. Gurdev Kaur	Landeke	Landeke
		Smt. Kulwant Kaur	Ranki	
4.	Moga—II	Smt. Gurdev Kaur	Jhandewala	Jhandiana
		Sh. Gurcharan Singh Nihal singh wala	Damrukalan	
5.	Muktsar	Sh. Ujagar Singh	Kanian Wali	Kanian Wali
6.	Lambi	Sh. Dana Ram	Danewala	Sikhwala
		Sh. Dana Ram	Sikhwala	Sikhwala
7.	Malout	Smt. Gurbrinder Kaur	Thraj wala	Buraj Sindhwan
		Smt. Gurbrinder Kaur	Buraj Sindhwan	

1	2	3	4	5
8.	Kot Bhai at Gidherbaha	..	..	Sheikh
9.	Nihal Singh Wala	Sh. Saghar Singh	Dhurkot	Dhurkot
10.	Faridkot	Sh. Jaswinder Singh Brar	Sandhwan	Sandhwan
		Giani Zail Singh	Sandhwan	
		Sh. Gurdev Singh Badal	Mamunwala	
District Ferozepur				
1.	Zira	Sh. Nasib Singh Gill	Pandori Khatrian	Nurpur Machiwara
		Sh. Nasib Singh Gill	Nurpur Machi wara	
2.	Ferozepur	Sh. Lachman Singh	Hazara	Hazara
		Sh. Balmukand	Karian Pehlwan	
3.	Dharamkot	Sh. Nasib Singh Gill	Soodan	Bhugurran
		Smt. Kulwant Kaur Kaile		
4.	Guruharsahai	Sh. Nasib Singh Gill	Tahliwala	Tahliwala
		Sh. Lachman Singh	Suwaya Rai	
5.	Khujan Sarwar	Sh. Kanshi Ram	Kheowali Dhab	Waryam Khera
		Sh. Balram	Waryam Khera	
6.	Ghal Khurd	Sh. Balmukand Sharma	Changali Qadian	Changali Qadian
7.	Abohar	..	..	Kera Khera
8.	Jalalabad	Sh. Mehtab Singh	Kathgarh	Katianwali
9.	Fazilka	..	..	Jhotianwali

District Gurdaspur				
1.	Batala	Sh. Vishwa Mittar	Bakhewala	Bakhewala
		Sh. Waryam Singh Bhagowalia	Chaha	
2.	Shri Hargobind Pur	Sh. Santokh Singh Randhawa	Dhaipai	Dhaipai
3.	Dera Baba Nanak	Sh. Santokh Singh Randhawa	Threeke	Threeke
4.	Gurdaspur	Sh. Khushal Behal	Hayat Nagar	Hayat Nagar
		Sh. Jai Muni	Awankhe	
5.	Dhariwal	Sh. Khushal Behal	Jaura Chikan	Sohal
		Sh. Raj Kumar	Sohal	
6.	Pathankot	Sh. Ram Singh	Saihi Kulian	Chashma
		Sh. Sunder Singh	Chashma Chakaur	Chakaur
7.	Fatehgarh Churian	Sh. Santokh Singh Randhawa	Velle Teja	Vella Teja
8.	Dharkalan	Sh. Ram Singh	Chahar	Chahar
9.	Narot Jaimal Singh	Sh. Sunder Singh	Bhadurpur	Bhadurpur
		Sh. Sunder Singh	Bakshi Jaimal Singh	
10.	Dorangla	Sh. Jai Muni	Jhabkra	Jhabkra
11.	Kahnuwan	Sh. Khushal Behal	Tibber	Chak Sharif
		Sh. Satnam Singh	Chak Sharif	
District Hoshiarpur				
1.	Hoshiarpur—I	Bhagat Guran Dass	Nanda Chaur	Nanda Chaur
2.	Hoshiarpur—II	Master Kundan Singh	Bohan	Bohan
		Bhagat Guran Dass	Nari	
3.	Bhunga	Sh. Amir Singh	Thughae	Dhunga Kalan

1	2	3	4	5
		Bhagat Guran Dass	Mai Kang	
4.	Mahilpur	Sh. Darshan Singh Canadian	Bachholi	Mahilpur
		Sh. Gurmail Singh	Mahilpur	
5.	Garhshankar	Sh. Darshan Singh Canadian	Jassowal	Jassowal—I
6.	Balachaur	Sh. Dalip Chand	Bagowal	Bagowal
7.	Dasuya	Sh. Sat Pal Singh Randhawa	Panwan	Panwan
		Sh. Amir Singh	Takiwal Khun khun	
8.	Tanda	Sh. Amir Singh	Rajpurgahot	Sohian
9.	Talwara	Sh. Kewal Krishan	Batwara	Batwara
10.	Mukerian	Sh. Kewal Krishan	Johanpur	Johanpur
11.	Saroya	Sh. Dalip Chand	Poje wal	
		Sh. Darshan Singh Canadian	Mehandwani	Mehandwani
District Jullundur				
1.	Nawan Sher	Sh. Dilbag Singh	Pali ghiki	Sheikhupur Bag
		Sh. Dilbag Singh	Shekupur Bag	
2.	Phillaur	Sh. Jagat Ram	Garhi Mehtab Singh	Mandi (near Apra)
		Sh. Surjit Singh Atwal	Mandi (near Apra)	
		Sh. Umrao Singh	Dhaleta	
3.	Banga	Sh. Jagat Ram	Pharala	Pharala
4.	Nurmehal	Sh. Umrao Singh	Meowal	Meowal
5.	Nakodar	Sh. Darbara Singh	Gandhran	Gandhran
		Sh. Darshan Singh K.P.	Bopa Rai	

6.	Goraya at Rurka Kalan	Sh. Umrao Singh	Sarhali	Sarhali
7.	Bhogpur	Sh. Gurbanta Singh	Bhullowal	Bhullowal
		Sh. Harbhajan Singh	Pandori Nigran	
8.	Jullundur West	Sh. Gurbanta Singh	Bhatija	Lambra
		Sh. Gurdial Saini	Chogattee	
		Sh. Darshan Singh K.P.	Laliana	
9.	Adampur	Sh. Gurbanta Singh	Dhangur	Beas Pind
		Sh. Harbhajan Singh	Haripur	
		Sh. Harbhajan Singh	Beas Pind	
10.	Shakot	Sh. Darbara Singh	Giderpindi	Kotligujran
		Sh. Darshan Singh	Kotligujran	
11.	Mukandpur	Sh. Surjit Singh Atwal	Sheikupura	Sheikupura
		Sh. Jagat Ram	Katt	
12.	Jullundur West	Sh. Gurbanta Singh	Sikhapind	
		Sh. Balbir Singh	Tehan	
		Sh. Darshan Singh K.P.	Khurlan Kingra	Kotli Than Singh
		Sh. Darshan Singh K.P.	Garha	
		Sh. Balbir Singh	Kotli Than Singh	
District Kapurthala				
1.	Kapurthala	Sh. Kirpal Singh Randhawa	Bhandel Bet	Bhandel Bet
		Sh. Sadhu Singh	Kana Mitha	
2.	Nadala	Sh. Kirpal Singh Dhillon	Dhilwan	Dhilwan
3.	Phagwara	Sh. Piara Ram Dhanowali	Ranipur	Ranipur
4.	Sultanpur Lodhi	Sh. Sadhu Singh	Wattan-wali	Wattanwali

1	2	3	4	5
	District Ludhiana			
1.	Ludhiana	Sh. Basant Singh Khalsa	Threeke	Threeke
		Sh. Joginder Pal Pande	Habowal	
2.	Samrala	Sh. Parlhad Singh	Malmajra	Malmajra
		—Do—	Roopalan	
		—Do—	Manki	
3.	Machiwara	Sh. Acharya Prithvi Singh Azad	Shamshpur	Kheri Nodh Singh
		—Do—	Kheri Nodh Singh	
4.	Dehlon	Sh. Beant Singh	Kheri Pander	Kheri Pandher
		Giani Arjan Singh	Mukandpur	
		Basant Singh Khalsa	Umedpur	
5.	Pakhowal	Sh. Arjan Singh Litt	Suraj Littan	Buraj Littan
		Sh. Basant Singh Khalsa	Dohson Kalan	
6.	Mangat	Sh. Basant Singh Khalsa	Bora Jassiana	Bora
		Capt. Rattan Singh	Bora	
7.	Doraha	Sh. Beant Singh	Mangewal	Mangewal
8.	Sudhar	Sh. Arjan Singh Litt	Boparoi	Boparai
		Sh. Jagdev Singh Talwandi	Sudhar	

9.	Jagraon	Sh. Tara Singh China	Kaunkekalan	Kaunkekalan
		Sh. Jagdev Singh Talwandi	Nallans	
10.	Sindhwan Bet	Sh. Tara Singh China	Gursian Qadar Baksh	Gursian Qadar Baksh
	Dirstrict Ropar			
1.	Ropar	Sh. Gurbachan Singh	Kotli Nihanga	Kotli Nihang
2.	Majri	Sh. Shamsher Singh Josh	Tira	
		Sh. Ajaib Singh Sandhu	Madho Sangtiana	Madho Sangtiana
3.	Chamkaur Sahib	Sh. Gurbachan Singh	Bahrampur Bet	Behrampur Bet
4.	Kharar	Sh. Shamsher Singh Josh	Khanpur	Khanpur
5.	Anandpur Sahib	Giani Zail Singh	Agampur	Agampur
6.	Nurpur Bedi	Miss. Sarla Parsher	Kheri Kamlot	Nagram Kamlot
	District Patiala			
1.	Patiala	1. Sh. Jasdev Singh Sandhu	Barsat	Khiliar Bhaini
		2. Sh. Prem Singh Prem	Raipur	
		3. Sh. Prem Singh Prem	Kanli	
		4. Sh. Prem Gupta	Harijan Basti, Triepura	
2.	Sirhind	Sh. Harchand Singh	Jalala	Solana Jiwan Singh Wala
3.	Dera Bassi	Sh. Hans Raj Sharma	Nagla	Nagla

1	2	3	4	5
4.	Nabha	Sh. Gurdarshan Singh	Pedan	Pedan
5.	Rajpura	Sh. Brij Lal Goel	Aluna	Aluna
		Sh. Hans Raj Sharma	Karala	
6.	Bassi Pathana	Sh. Randhir Singh Cheema	Roopal Heri	Mustfabad
		Sh. Randhir Singh Cheema	Nandpur	
7.	Samana	Sh. Gurdev Singh Sidhu	Bhamna	Bhamna
		Sh. Harchand Singh	Fathegarh Churian	
		Sh. Jasdev Singh Sandhu	Badshahpur	
8.	Ghanaur	Sh. Prem Singh Prem	Manjoli	Manjoli
		Sh. Prem Singh Prem	Ajrawar	
		Sh. Brij Lal Goel	Tapla	
9.	Bhunerheri	Sh. Jasdev Singh Sandhu	Balbera	Devigarh
		Sh. Prem Singh Prem	Devigarh	
		Sh. Prem Singh Prem	Mashingan	
District Sangrur				
1.	Sangrur	1. Shri Gurbax Singh Sibia	Kalaran	Alo-Arokh
		2. Shri Gurbax Singh Sibia	Alo-Arokh	
		3. Shri Sukhdev Singh Dhindsa	Ubhewal	
2.	Sunam	Shri Gurbax Sibia	Behariwal	Chhahar
		Shri Gurbachan Singh	Chhahar	

3. Cheema	Shri Gurbachan Singh	Gandwan	Tola wala
	Shri Sukhdev Singh Dhindsa	Tola wala	
4. Sehna	Shri Kundan Singh Patang	Dhilwan	Dhilwan
5. Teja Lalam	Shri Surjit Singh Barnala	Karamgarh	Karamgarh
	Shrl Surjit Singh Barnala	Quantelha	
	Shri Chand Singh	Hamidi	
6. Malerkotla	Smt. Sajida Begam	Saraud	Saraud
	Shri Com. Achhra Singh	Gowara	
7. Dhuri	Com. Achhra Singh	Ruldu Singh Wala	Ruldu Singh Wala
	Shri Chand Singh	Berri	
8. Ahmedgarh	Smt. Sajida Begam	Bhudtan	Lohat Baddi
	Shri Chand Singh	Lohat Baddi	
9. Lehragaga	Shri Brish Bhan	An-dana	An-dana
	Shri Gurbachan Singh	Shabi-Hari	
10. Barnala	Shri Surjit Singh Barnala	Naiwala	Bhatter
	Shri Sukhdev Singh Dhindsa	Dangarh	

"ਅਨੁੱਲਗ ੳ"

ਰਾਜ ਵਿਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜੈਂਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਬਲਾਕ ਦਾ ਨਾਉਂ	ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਦਾ ਨਾਉਂ	ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਉਂ	ਚੁਣੇ ਗਏ ਜੈਂਤੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਉਂ
1	2	3	4	5
ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ				
1.	ਤਰਨ ਤਾਰਨ	ਸ੍ਰੀ ਦਿਲਬਾਗ਼ ਸਿੰਘ	ਡਾਲੇਕੇ	ਡਾਲੇਕੇ
2.	ਖੰਡੂਰ ਸਾਹਿਬ	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ	ਨਾਗੋ ਕੇ	ਨਾਗੋ ਕੇ
3.	ਭਿਖੀ ਵਿੰਡ	ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ	ਕਲਸੀਆ ਕਲਾਂ	ਕਲਸੀਆ ਕਲਾਂ
4.	ਪੱਟੀ	ਉਹੀ	ਸੈਦੋ	ਸੈਦੋ
5.	ਅਜਨਾਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ	ਲਖੋਵਾਲ	ਲਖੋਵਾਲ
6.	ਹਾਇਆ	ਜਥੇਦਾਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ-ਉਸਮਾਨ	ਧਰਦਿਉ	ਧਰਦਿਉ
7.	ਗਾਂਡੀਵਿੰਡ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ	ਤਖਨਾ	ਤਖਨਾ
8.	ਵਲਟੋਹਾ	ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ	ਪੂਨੀਆਂ	ਪੂਨੀਆਂ
9.	ਤਰਿਸਕਾ	ਸ੍ਰੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰਹੜੀ —ਉਹੀ— ਜਥੇਦਾਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ-ਉਸਮਾਨ	ਸੋਦੇ ਲੈਹਣ ਤੋਰਸੀ ਉਦ ਕਲਾਂ	ਸੈਦੋ ਲਹਿਲ
10.	ਜੰਡਿਆਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰਹੜੀ	ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ ਬਡਿਲਾ	ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ
11.	ਵੇਰਕਾ	ਸ੍ਰੀ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਜ਼ ਸਿੰਘ —ਉਹੀ— ਸ੍ਰੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ	ਕਠਾਨੀਆਂ ਘੁਮਨਪੁਰਾ ਫਤਿਗੜ੍ਹ ਸਕਰਚਕ ਉਥੀਆਂ	1. ਕਠਾਨੀਆਂ 2. ਘੁਮਨਪੁਰਾ
12.	ਚੁਗਾਵਾਂ	ਸ੍ਰੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ —ਉਹੀ—	ਤੋਲਾ ਨਗੰਲ ਉਥੀਆਂ	ਤੋਲਾ ਨਗੰਲ
13.	ਨੋਸ਼ਿਹਰਾ ਪਨੂਆਂ	ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ	ਜੋੜਾ	ਜੋੜਾ
14.	ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ	—	—	ਡਡੇਰ ਸਾਹਿਬ
15.	ਮਜੀਠਾ	ਸ੍ਰੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਣਧਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ	ਕਥੂਨੰਗਲ ਚਵਿੰਡੀ ਦੇਵੀ	ਕਥੂਨੰਗਲ

1	2	3	4	5
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ				
1.	ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘਵਾਲਾ	ਗੰਜੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ	ਗੰਜੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ
2.	ਕੋਟ ਕਪੂਰਾ	ਸ੍ਰੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ	ਮਹਿਤਾ	ਘਣੀਆਂ
		ਸ੍ਰੀ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ	ਘਣੀਆਂ	
3.	ਮੋਗਾ—1	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ	ਲੰਡੇ ਕੇ	ਲੰਡਕੇ
		ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ	ਰਣਕਵੀ	
4.	ਮੋਗਾ—2	ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ	ਝੰਡੇ ਵਾਲਾ	ਝੰਡੇ ਵਾਲਾ
		ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘਵਾਲਾ	ਤਮਰੂ ਕਲਾਂ	
5.	ਮੁਕਤਸਰ	ਸ੍ਰੀ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ	ਕਾਨਿਆਵਾਲੀ	ਕਾਨਿਆਵਾਲੀ
6.	ਲੰਬੀ	ਸ੍ਰੀ ਦਾਨਾ ਰਾਮ	ਦਾਨੇ ਵਾਲਾ	ਸਿੱਖਵਾਲਾ
		—ਉਹੀ—	ਸ਼ਿੱਖਵਾਲਾ	
7.	ਮਲੋਟ	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਤਬਿੰਰਦਰ ਕੌਰ	ਥੇਰਾ ਜਵਾਲਾ	ਬੁਰਜ ਸਿੰਧਵਾ
		— ਉਹੀ—	ਬੁਰਜ ਸਿੰਧਵਾਂ	
8.	ਕੋਟ ਭਾਈ ਸਥਿਤ ਗਿਦੜ ਬਾਹਾ	—	—	ਸ਼ੇਖ
9.	ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ	ਸ੍ਰੀ ਸਘੜ ਸਿੰਘ	ਧੂੜ ਕੋਟ	ਧੂੜ ਕੋਟ
10.	ਫਰੀਦਕੋਟ	ਸ੍ਰੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ	ਸੰਧਵਾਂ	ਸੰਧਵਾਂ
		ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ	ਸੰਧਵਾਂ	
		ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ	ਮੈਮੂਨਾਵਾਲੀ	
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ				
1.	ਜ਼ੀਰਾ	ਸ੍ਰੀ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਪੰਡੋਰੀ ਖਤਰੀਆਂ	ਨੂਰਪੁਰ ਮਾਛੀਵਾੜਾ
		—ਉਹੀ—	ਨੂਰਪੁਰ ਮਾਛੀਵਾੜਾ	
2.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਸ੍ਰੀ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ	ਹਜਾਰਾ	ਹਜਾਰਾ
		ਸ੍ਰੀ ਬਾਲਮੁਕੰਦ	ਕਰੀਆ ਪਹਿਲਵਾਣ	
3.	ਧਰਮਕੋਟ	ਸ੍ਰੀ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਸੁੱਦਾਂ	ਭੂਗੁਜਰਾਂ
		ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ	ਕੈਲੋ	
4.	ਗੁਰੂ ਹਰਸਹਾਏ	ਸ੍ਰੀ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਟਾਹਲੀਵਾਲਾ	ਟਾਹਲੀਵਾਲਾ
		ਸ੍ਰੀ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ	ਸੁਮਾਰਾਏ	
5.	ਖੂਈਆਂ ਸਰਵਰ	ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ	ਖਿਉਵਾਲੀ ਢਾਬ	ਵਰਿਆਮ ਖੇੜਾ
		ਸ੍ਰੀ ਬਲ ਰਾਮ	ਵਰਿਆਮ ਖੇੜਾ	

1	2	3	4	5
6.	ਘੱਲ ਖੁਰਦ	ਸ੍ਰੀ ਬਾਲ ਮੁਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ	ਚੰਗਾਲੀ ਕਾਦੀਆਂ	ਚੰਗਾਲੀਆਂ ਕਾਦੀਆਂ
7.	ਅਬੋਹਰ	—	—	ਕੇਰਾ ਖੇੜਾ
8.	ਜਲਾਲਾ ਬਾਦ	ਸ੍ਰੀ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ	ਕਾਠਗੜ੍ਹ	ਕਟਿਆਂਵਾਲੀ
9.	ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ	—	—	ਝੋਟਿਆਂਵਾਲੀ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ				
1.	ਬਟਾਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਮਿਤਰ	ਬਖੇਵਾਲਾ	ਬਖੇਵਾਲਾ
		ਸ੍ਰੀ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਬਗੋਵਾਲੀਆ	ਚਾਹਲ	
2.	ਸ੍ਰੀ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦਪੁਰ	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ	ਢੈਪਈ	ਢੈਪਈ
3.	ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ	ਫਰੇਕੇ	ਫਰੇਕੇ
4.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	ਸ੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ	ਹਿਆਤਨਗਰ	ਹਿਆਤ ਨਗਰ
		ਸ੍ਰੀ ਜੈ ਮੁਨੀ	ਅਵਾਨਖਾ	
5.	ਧਾਰੀਵਾਲ	ਸ੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ	ਚੌੜਾ ਚਿਕਨ	ਮੋਹਲ
		ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ	ਮੋਹਲ	
6.	ਪਠਾਨਕੋਟ	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ	ਸ਼ਾਹੀ ਕੁਲੀਆਂ	ਚਸ਼ਮਾ ਚਕਰ
		ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਚਸ਼ਮਾ ਚਕੋਰ	
7.	ਫਤੇਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ	ਵੇਲਾ ਤੇਜਾ	ਵੇਲਾ ਤੇਜਾ
8.	ਧਰ ਕਲਾਂ	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ	ਚਾਹਰ	ਚਾਹਰ
9.	ਨਰੋਟ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ	ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਬਹਾਦਰਪੁਰ	ਬਹਾਦਰਪੁਰ
		—ਉਹੀ—	ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ	
10.	ਦੁਰਾਗਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਜੈਮਨੀ	ਝਬਕਰਾ	ਝਬਕਰਾ
11.	ਕਾਹੁਨੂਵਾਣ	ਸ੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ	ਟਿਬਰ	ਚੱਕ ਸ਼ਰੀਫ
		ਸ੍ਰੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ	ਚੱਕ ਸ਼ਰੀਫ	
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ				
1.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ-1	ਭਗਤ ਗੁਰਾਂਦਾਸ	ਨੰਦਾ ਚੋਰ	ਨੰਦਾ ਚੋਰ
2.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ-2	ਮਾਸਟਰ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ	ਬੋਹਨ	ਬੋਹਨ
		ਭਗਤ ਗੁਰਾਂਦਾਸ	ਨਾਰੀ	
3.	ਭੂੰਗਾ	ਸ੍ਰੀ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ	ਠੁਗੇ	ਢੂੰਗਾ ਕਲਾਂ
		ਭਗਤ ਗੁਰਾਂਦਾਸ	ਢੂੰਗਾਕਲਾਂ	
4.	ਮਹਿਲਪੁਰ	ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ	ਬਚਹੋਲੀ	ਮਹਿਲਪੁਰ
		ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ	ਮਹਿਲਪੁਰ	

1	2	3	4	5
5.	ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ	ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ	ਜਸੋਵਾਲ	ਜਸੋਵਾਲ
6.	ਬਲਾਚੋਰ	ਸ੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ	ਬਗੋਵਾਲ	ਬਗੋਵਾਲ
7.	ਦਸੂਆ	ਸ੍ਰੀ ਸੱਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ	ਪਨਵਾਣ	ਪਨਵਾਣ
		ਸ੍ਰੀ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ	ਟਕੇਵਾਲ ਖੂਣ	
8.	ਟਾਂਡਾ	ਸ੍ਰੀ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ	ਰਾਜਪੁਰ ਗਹੋਟ	ਸੋਹੀਆਂ
9.	ਤਲਵਾੜਾ	ਸ੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਕਰਿਸ਼ਨ	ਬਟਵਾਰਾ	ਬਟਵਾਰਾ
10.	ਮਕੇਰੀਆਂ	—ਉਹੀ—	ਜੋਹਨਪੁਰ	ਜੋਹਨਪੁਰ
11.	ਸਰੋਆਂ	ਦਲੀਪ ਚੰਦ	ਪੋਲੇਵਾਲ	ਮਹਿੰਦਵਾਨੀ
		ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ	ਮਹਿੰਦ ਵਾਨੀ	
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ				
1.	ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ	ਸ੍ਰੀ ਦਿਲਬਾਗ਼ ਸਿੰਘ	ਪਾਲੀਘੀਕੀ	ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ ਬੱਰਾ
		—ਉਹੀ—	ਸ਼ੇਖ਼ਪੁਰ ਬੱਰਾ	
2.	ਫਿਲੌਰ	ਸ੍ਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ	ਗੜ੍ਹੀ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ	ਮੰਡੀ (ਜਨਦੀਕ ਅਪਰਾ)
		ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	ਮੰਡੀ (ਨਜ਼ਦੀਕ ਅਧਰਾ)	
		ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ	ਢਲੇਟ	
3.	ਬੰਗਾ	ਸ੍ਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ	ਫਹਾਲਾ	ਫਹਾਲਾ
4.	ਨੂਰ ਮਹਿਲ	ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ	ਮਿਉਵਾਲ	ਮਿਉਵਾਲ
5.	ਨਕੋਦਰ	ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ	ਗੰਦੜਾ	ਗੰਦੜਾ
		ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ.	ਬੋਪਾਰਾਏ	
6.	ਗੁਰਾਇਆ ਸਥਿਤ ਰੁੜਕਾ ਕਲਾਂ	ਸ੍ਰੀ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ	ਸਰਹਾਲੀ	ਸਰਹਾਲੀ
7.	ਭੋਗਪੁਰ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ	ਭਲੋਵਾਲ	ਭੁਲੋਵਾਲ
		ਸ੍ਰੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ	ਪੰਡੋਰੀ ਨਿਗਰਾਨ	
8.	ਜਲੰਧਰ ਪੂਰਬੀ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ	ਭਟੀਜਾ	ਲਾਬੜਾ
		ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ	ਚੋਗਠੇ	
		ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ.	ਲਲਿਆਣਾ	
9.	ਆਦਮਪੁਰ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ	ਢੰਗੂਰ	ਬਿਆਸ ਪਿੰਡ
		ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ	ਹਰੀਪੁਰ	
		—ਉਹੀ—	ਬਿਆਸ ਪਿੰਡ	
10.	ਸ਼ਾਹਕੋਟ	ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ	ਗਿਦੜ ਪਿੰਡੀ	ਕੋਟਲੀ ਗੁਜਰਾਂ
		ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ	ਕੋਟਲੀ ਗੁਜਰਾਂ	

1	2	3	4	5
11.	ਮੁਕੰਦਪੁਰ	ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ	ਸ਼ੇਖੁਪੁਰਾ
		ਸ੍ਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ	ਕਟ	
		ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ	ਸਿਖਾਪਿੰਡ	ਕੋਟਲੀ ਥਨ ਸਿੰਘ
		ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ	ਟੇਹਨ	
12.	ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ	—ਉਹੀ—	ਕੋਟਲੀਥਨ ਸਿੰਘ	
		ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ	ਖੁਹਲਾ ਕਿਗੰਰਾ	
		—ਉਹੀ—	ਗਾਹਰਾਂ	

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ

1.	ਕਪੂਰਥਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ	ਤਡੱਲਬੇਟ	ਤਡਲਬੇਟ
		ਸ੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ	ਕਾਨਾਮਿਠਾ	
2.	ਨਡਾਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ	ਢਿਲਵਾਂ	ਢਿਲਵਾਂ
3.	ਫਗਵਾੜਾ	ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧਨੋਵਾਲੀਆ	ਰਾਣੀਪੁਰ	ਰਾਣੀਪੁਰ
4.	ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਲੋਧੀ	ਸ੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ	ਵਟਾਵਾਲੀ	ਵਟਾਵਾਲੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

1.	ਲੁਧਿਆਣਾ	ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ	ਫਰੀਕੇ	ਫਰੀਕੇ
		ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ	ਹਬੋਵਾਲ	
2.	ਸਮਰਾਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਲਾਦ ਸਿੰਘ	ਪਲ ਮਾਜਰਾ	ਪਲ ਮਾਜਰਾ
		—ਉਹੀ	ਰੂਪਾਲਾ	
		—ਉਹੀ—	ਮਨਕੀ	
3.	ਮਾਛੀਵਾੜਾ	ਸ੍ਰੀ ਅਛੱਰਾ ਸਿੰਘ	ਸ਼ਮਸਪੁਰ	ਖੇਡੀ ਨੋਧ ਸਿੰਘ
		—ਉਹੀ—	ਖੜੀ ਨੋਧ ਸਿੰਘ	
4.	ਡੇਹਲੋਂ	ਸ੍ਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ	ਖੈਡੀ ਭੰਡੋਰ	ਖੇਡੀ ਭੰਡੇਰ
		ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ	ਮਕੰਦਪੁਰ	
		ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ	ਸਮੁੰਦਪੁਰ	
5.	ਪਖੋਵਾਲ	ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ	ਬੁਰਜਲਿਟਾਂ	ਬੁਰਜਲਿਟਾਂ
		ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ	ਦੋਸ਼ਨ ਕਲਾਂ	
6.	ਮਾਨਗੱਟ	ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ	ਜਸਿਆਨਾ	ਬੋਗ
		ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ	ਬੋਰਾ	
7.	ਦੋਰਾਹਾ	ਸ੍ਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ	ਮੰਗੋਵਾਲ	ਮੰਗੋਵਾਲ
8.	ਸੁਧਾਰ	ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ	ਬੋਪਾਰਾਏ	ਬੋਪਾਰਾਏ
		ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ	ਸੁਧਾਰ	

1	2	3	4	5
9.	ਜਗਰਾਉਂ	ਸ੍ਰੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਚੀਨਾ	ਕਾਉਕੇ ਕਲਾਂ	ਕਾਉਕੇ ਕਲਾਂ
		ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ	ਹੱਸੋ	
10.	ਸੰਧਵਾਂ ਬੇਟ	ਸ੍ਰੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ	ਗੁਰਸੀਆ ਕਾਦਰ ਬਖਸ਼	ਗੁਰਸੀਆ ਕਾਦਰ ਬਖਸ਼
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ				
1.	ਰੋਪੜ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ	ਕੋਟਲਾ ਨਿਹੰਗ	ਕੋਟਲਾ ਨਿਹੰਗ
2.	ਮਾਜਰੀ	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼	ਤੀਰਾ	
		ਸ੍ਰੀ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਮਾਧੋ ਸੰਗਤਿਆਨਾ	ਮਾਧੋ ਸੰਗਤਿਆਨਾ
3.	ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ	ਬਾਹਿਰਾਮ ਪੁਰ ਬੇਟ	ਬਹਿਰਾਮ ਬੇਟ
4.	ਖਰੜ	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ	ਖਾਨਪੁਰ	ਖਾਨਪੁਰ
5.	ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ	ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ	ਆਗਮਪੁਰ	ਆਗਮਪੁਰ
6.	ਨੂਰਪੁਰ ਬੇਦੀ	ਮਿਸ ਸਰਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਰ	ਖੇੜੀ ਕਮਲੋਟ	ਨਗਰਾਨ ਕਮਲੋਟ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ				
1.	ਪਟਿਆਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਬਰਾਸਾਤ	ਕੰਲਰਭੈਣੀ
		ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ	ਰਾਏਪੁਰ	
		—ਉਹੀ—	ਕਾਨਲੀ	
		ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ	ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀ	
			ਤਰੀਪੁਰਾ	
2.	ਸਰਹੰਦ	ਸ੍ਰੀ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ	ਜਲਾ	ਸਲਾਨਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ
3.	ਡੇਰਾ ਬਸੀ	ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ	ਨਾਗਲਾ	ਨਾਗਲਾ
4.	ਨਾਭਾ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ	ਪੈਂਦਾ	ਪੈਂਦਾ
5.	ਰਾਜਪੁਰਾ	ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਗੋਇਲ	ਅਲੂਨਾ	ਅਲੂਨਾ
		ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ	ਕੇਰਾਲਾ	
6.	ਬਸੀ ਪਠਾਨਾ	ਸ੍ਰੀ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ	ਰੁਪਾਲ ਹੇੜੀ	ਮੁਸਤਫਾਬਾਦ
		—ਉਹੀ—		
7.	ਸਾਮਾਨਾ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ	ਬਾਹਮਨਾ	ਬਾਹਮਨਾ
		ਸ੍ਰੀ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ	ਫਤੇਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ	
		ਸ੍ਰੀ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪੁਰ	
8.	ਘਨੌਰ	ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ	ਮਨਜੋਲੀ	ਮਨਜੋਲੀ
		—ਉਹੀ—	ਅੱਜ	
		ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਗੋਇਲ	ਟਪਲਾ	

1	2	3	4	5
9.	ਤੁਨਾ ਹੇੜੀ	ਸ੍ਰੀ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ	ਬਲਬੇਰਾ	ਦੇਵੀਗੜ੍ਹ
		ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ	ਦੇਵੀਗੜ੍ਹ	
		—ਉਹੀ—	ਮਾਸੀਗਾਂ	
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ				
1.	ਸੰਗਰੂਰ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ	ਕੁਲਾਰਾਂ	ਘਲੋਂ—ਰੱਖ
		—ਉਹੀ—	ਘਲੋਂ—ਰੱਖ	
		ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ	ਉਬੇਵਾਲ	
2.	ਸੁਨਾਮ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ	ਬਹਿਰੀਵਾਲ	ਚਾਹਰ
		ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ	ਚਾਹਰ	
3.	ਚੀਨਾ	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ	ਗਦੇਵਾਨ	ਤੋਲਾ ਵਾਲਾ
		ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ	ਤੋਲਾਵਾਲਾ	
4.	ਸਹਿਨਾ	ਸ੍ਰੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ	ਢਿਲਵਾਂ	ਢਿਲਵਾਂ
5.	ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ	ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ	ਕਰਮਗੜ੍ਹ	ਕਰਮਗੜ੍ਹ
		—ਉਹੀ—	ਕੋਟੇਲਾ	
		ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਸਿੰਘ	ਹਮੀਦੀ	
6.	ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਜਿਦਾ ਬੇਗਮ	ਸਰੋਦ	ਸਰੋਦ
		ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ	ਗੁਵਾਰਾ	
7.	ਧੂਰੀ	ਕਾਮਰੇਡ ਅਛੱਰਾ ਸਿੰਘ	ਰੁਲਦੂਸਿੰਘਵਾਲਾ	ਰੁਲਦੂਸਿੰਘਵਾਲਾ
		ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਸਿੰਘ	ਬੈੜੀ	
8.	ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਜਿਦਾ ਬੇਗਮ	ਤੁਦਾਨ	ਲੋਹਤਬੱਡੀ
		ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਸਿੰਘ	ਲੋਹਤਬੱਡੀ	
9.	ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ	ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਸ਼ਭਾਨ	ਅਨਦਾਨਾ	ਅਨਦਾਨਾ
		ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ	ਸਬੀ—ਹਰੀ	
10.	ਬਰਨਾਲਾ	ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ	ਨੈਵਾਲ	ਤਟੇਰ]
		ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਡੰਸਾ	ਬਸਨਗੜ੍ਹ	

PROPOSED CONSTRUCTION OF A BYE PASS AT PATIALA

*2492. (C.U.) **Shri Prem Gupta**: Will the Minister of State for Public Works be pleased to State whether it is a fact that the Government has decided to construct a bye pass at Patiala, if so, the steps being taken in this regard?

Shri Joginder Pal Pandey: The Government of India has approved the construction of Bye-Pass at Patiala under Strategic Roads Scheme. However, on account of shortage of funds Bye-Passes are being given a low priorty. Proposed alignment/survey is in hand at present.

[ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਸਟਰੇਟਜਿਕ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਬਾਈ ਪਾਸ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਣ ਬਾਈ-ਪਾਸਾਂ ਨੂੰ ਘਟ ਅਗੇਤ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਜਵੀਜ਼ ਅਧੀਨ ਐਲਾਇਨਮੈਂਟ/ਸਰਵੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।]

APPLICATION FOR THE TRANSFER OF OWNERSHIP OF EVACUEE LANDS PLOTS, AND BUILDINGS IN URBAN AREA.

*2496 1. **Comrade Dana Ram**
2. **Comrade Satya Pal Dang** } : Will the Minister of Revenue and Elections be pleased to state that—

(a) whether any applications have recently been invited and received for the transfer of ownership of evacuee lands, plots and buildings in urban area in the State. If so, their total number, town-wise ;

(b) that last date for receipt of such applications ;

(c) the category of persons who are entitled to be given the ownership of such lands, plots and buildings alongwith the terms and conditions.

(d) whether ownership has been transferred in any case. If so, a town-wise list there of be laid on the Table of the House ?

Sardar Umrao Singh : (a) Yes. 815 applications have recently been received for the transfer of ownership of built up plots and buildings in urban areas in the State in response to a Press Note dated 24th December, 1973. A town-wise list of such applications is placed on the Table of the House (Annexure 'A'). The urban evacuee agri. lands are not transferred to the individuals on the basis of unauthorised possession.

(b) 23rd March, 1974

(c) The category of persons entitled under the Press Note and the terms and conditions on which the transfer of such built up plots/ buildings is to be made, are placed on the Table of the House (Annexure 'B')

(d) No. The Rules framed for the implementation of the policy of the Government for the transfer of such built up plots/buildings have been challenged in the High Court of the States of Punjab and Haryana through a Write Petition filed by R.R. Wadhawan etc. Vs. State and others, on 13th January, 1974. The Hon'ble High Court has ordered "Status Quo" on 17th January, 1974. The matter being subjudice the disposal stands stayed.

[(ੳ) ਜੀ ਹਾਂ । ਮਿਤੀ 24 ਦਸੰਬਰ 1973 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਪਰੈਸ ਨੋਟ ਦੇ ਅਧੀਨ 815 ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਰਕਬਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਹੋਏ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੇ ਮਲਕੀਅਤੀ ਹਕੂਕ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀਆਂ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੀ ਕਸਬੇ-ਵਾਰ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । (ਅਨੁਲੱਗ 'ਏ') । ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਾਹੀ ਯੋਗ ਭੋਂ ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਅੱਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ।

(ਅ) 23 ਮਾਰਚ, 1974

(ੲ) ਪਰੈਸ ਨੋਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਲੋਕ ਉਪਰੋਕਤ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਉਸਾਰੀ ਹੋਏ ਪਲਾਟ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । (ਅਨੁਲੱਗ 'ਬੀ') ।

(ਸ) ਨਹੀਂ ਜੀ । ਉਪਰੋਕਤ ਉਸਾਰੀ ਹੋਏ ਪਲਾਟਾਂ ਅਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 13 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਆਰ. ਆਰ. ਵਧਾਵਨ ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 17 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 'ਸਟੇਟਸ' ਕੌ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਬ-ਜੁਡੀਅਸ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਉਸਾਰੀ ਹੋਏ ਪਲਾਟਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।]

ANNEXURE 'A'

List of applications (Town-wise) received as a result of Press Note issued on 24 December, 1973.

District	Town	No. of applications
1	2	3
Ferozepur	Ferozepur	38
	Jallalabad	2
	Zira	1
	Dharamkot	1
	Abohar	6
Rupar	Kharar	1
	Morinda	4
	Kapurthala	7
	Sultanpur Lodhi	1
	Phagwara	3
Ludhiana	Ludhiana	24
	Jagraon	3
Faridkot	Faridkot	19
	Kot Kapura	10
	Moga	13
	Mukatsar	2
Sangrur	Sangrur	1
	Malerkotla	4
	Sunam	2
	Bhawanigarh	1
	Bhadour	1
Amritsar	Amritsar	250
	Jandiala Guru	1
	Patti	4
	Taran Tarn	4
	Chhehrta	11
	Ajnala	3
Hoshiarpur	Hoshiarpur	36
	Haryana	1

1	2	3
Hoshiarpur—*Concld*	Dasuya	2
	Tanda	1
	Mukerian	3
	Garhshankar	7
Gurdaspur	Gurdaspur	4
	Pathankot	12
	Batala	31
	Qadian	7
	Dhariwal	1
Bhatinda	Bhatinda	11
	Mansa	1
Patiala	Patiala	15
	Bassi Pathana	4
	Nabha	3
	Sirhind	5
Jullundur	Jullundur	224
	Phillaur	6
	Nakodar	9
	Nawanshahar	2
	Rahon	6
	Noormahal	2
	Dakoha	3
	Adampur	2
	Grand Total	815

ANNEXURE 'B'

(1) Evacuee houses and building plots on which residential construction has already been raised, should be transferred to the occupants, whether displaced or non displaced on prevailing market price provided their possession was continuous and undisputed from 1st January, 1970 or before and provided in the case of build ing plots the construction had been raised on or before the said date.

(2) Commercial premises/shops/commercial building and building sites, if occupied and built upon or before 1st January, 1970, should be transferred on the prevailing market price.

(3) (a) In order to guard against undue advantage being taken by th unauthorised occupants for the transfer of plots disproportionate to the constructions raised by them, the occupants will be offered along with the built up area, one and a half times of this area as a court-yard subject to some marginal adjustments including the area under passages.

(b) In case, after disposal of the land in the manner stated above some part thereof is left out and the same cannot be disposed of as an independent unit, it shall also be transferred to the occupant provided he agrees to pay the price of the excess area at one and a half times the prevailing market price in case of commercial properties and at one and a quarter times the prevailing market price in case of residential properties. In the event of his refusal to purchase the excess area at the above enhanced rate, he shall not be eligible to the transfer of even the admissible area which shall be disposed of by open auction.

(4) The transfer of a building site on the basis of possession would be admissible to an occupant who does not own a residential house or plot.

(5) Subject to the condition stipulated at (4) above, where a person was occupying more than one house or more than one building plot, he would be entitled to the transfer of only one of these two properties. The principle would also apply to the occupants of commercial premises etc.

(6) Where a property was occupied by more than one family, it should be transferred to them jointly provided they submit a joint application, or individually, if each occupied portion has separate access. The properties which may be indivisible, should be disposed of by auction.

(7) Where urban evacuee agricultural land may have been encroached upon and utilized for construction of residential buildings/commercial buildings, it should be transferred to the occupants on the prevailing market price, subject to the fulfilment of other conditions laid down above.

(8) Each transferee should be required to pay 25% of the price, in addition to the npto-date rent and other dues, if any, relating to the property transferred to him, in cash/within 30 days of the determination of his eligibility, while the balance will be recovered in three half-yearly instalments bearing an interest @6% per annum. In case of default of any instalment, interest @9% on the amount under default shall be charged. In case the transferee/purchaser fails to pay any instalment with interest within 3 months of the date on which it became due, the property will revert to the compensation pool and the instalment (s) and interest if any, already paid will be forfeited.

(9) The members of the Scheduled Castes will, however, be entitled to the following concessions :—

(i) Scheduled Castes/Backward Classes occupants may purchase these properties at 25% of the price payable by non-Scheduled Caste occupants.

(ii) They may pay the price in 12 instalments first of which shall be paid on sale and the remainder in 11 equal six monthly instalment.

(iii) The interest on instalments shall be 4% per annum.

(iv) If a Scheduled Caste purchaser/transferee does not pay the instalment on the due date, 8% interest will be charged on the amount under default. If, however, he fails to pay the instalment(s) and interest due thereon within six months of the date on which the instalment (s) became due, the property will revert to the compensation pool and the amount already paid towards price and interest, if any, will be forfeited.

(v) Where it is established that members of Scheduled Castes had built houses on evacuee land i. e. (land owned by Muslim-migrants) before 15th August, 1947, such persons shall be entitled to retain those houses without any further payment.

(10) Urban evacuee agricultural land and other properties should be disposed of by negotiations to Government departments/institutions etc. as per existing policy of the Government.

(11) All other unban agricultural land/properties not covered by principal mentioned here-in-before shall be disposed of by public auction or otherwise in accordance with the provisions of Law and Rules framed.

[ਅਨੈਕਸਚਰ "ਏ"

ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਮਿਤੀ 24 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਤਹਿਤ (ਸ਼ਹਿਰਵਾਰ) ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਸ਼ਹਿਰ	ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	.. 38
	ਜਲਾਲਾਬਾਦ	.. 2
	ਜ਼ੀਰਾ	.. 1
	ਧਰਮਕੋਟ	.. 1
	ਅਬੋਹਰ	.. 6
ਰੋਪੜ	ਖਰੜ	.. 1
	ਮੁਰਿੰਡਾ	.. 4
ਕਪੂਰਥਲਾ	ਕਪੂਰਥਲਾ	.. 7
	ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ	.. 1
	ਫਗਵਾੜਾ	.. 3
ਲੁਧਿਆਣਾ	ਲੁਧਿਆਣਾ	.. 24
	ਜਗਰਾਉਂ	.. 3
ਫਰੀਦਕੋਟ	ਫਰੀਦਕੋਟ	.. 19
	ਕੋਟਕਪੂਰਾ	.. 10
	ਮੋਗਾ	.. 13
	ਮੁਕਤਸਰ	.. 2
ਸੰਗਰੂਰ	ਸੰਗਰੂਰ	.. 1
	ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ	.. 4
	ਸੁਨਾਮ	.. 2
	ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ	.. 1
	ਭਦੌੜ	.. 1
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	.. 250
	ਜੰਡਿਆਲਾ ਗੁਰੂ	.. 1
	ਪੱਟੀ	.. 4
	ਤਰਨਤਾਰਨ	.. 4
	ਛੇਹਰਟਾ	.. 11
	ਅਜਨਾਲਾ	.. 3
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	.. 36
	ਹਰਿਆਣਾ	.. 1
	ਦਸੂਹਾ	.. 2
	ਟਾਂਡਾ	.. 1

1	2		3
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਖ਼ਤਮ			
	ਮੁਕੇਰੀਆਂ	..	3
	ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ	..	7
ਗਰਦਾਸਪੁਰ	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	..	4
	ਪਠਾਨਕੋਟ	..	12
	ਬਟਾਲਾ	..	31
	ਕਾਦੀਆਂ	..	7
	ਧਾਰੀਵਾਲ	..	1
ਬਠਿੰਡਾ	ਬਠਿੰਡਾ	..	11
	ਮਾਨਸਾ	..	1
ਪਟਿਆਲਾ	ਪਟਿਆਲਾ	..	15
	ਬੱਸੀ ਪਠਾਨਾਂ	..	4
	ਨਾਭਾ	..	3
	ਸਰਹੰਦ	..	5
ਜਲੰਧਰ	ਜਲੰਧਰ	..	224
	ਫਿਲੌਰ	..	6
	ਨਕੋਦਰ	..	9
	ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ	..	2
	ਰਾਹੋਂ	..	6
	ਨੂਰਮਹਿਲ	..	2
	ਦਕੋਹਾ	..	3
	ਆਦਮਪੁਰ	..	2
	ਕੁਲ ਜੋੜ		815

ਅਨੈਕਸਚਰ, 'ਬੀ'

(1) ਨਿਕਾਸੀ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਇਮਾਰਤੀ ਪਲਾਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਉਸਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਾਬਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਲੋਕਲ, ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਬਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਝੱਗੜੇ ਦੇ ਮਿਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ, 1970 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤੀ ਪਲਾਟ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸਾਰੀ ਉਪਰ ਦੱਸੀ ਤਿਥੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ ।

(2) ਵਪਾਰਕ ਇਹਾਤੇ/ਦੁਕਾਨਾਂ/ਵਾਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤੀ ਪਲਾਟ ਜੇਕਰ ਮਿਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ, 1970 ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਚਲਤ ਬਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ।

(3) (ੳ) ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿਤ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਣ-ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸਾਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਡਿਓਢਾ ਰਕਬਾ ਵੇਹੜੇ ਲਈ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੋਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਕੁਝ ਰਕਬਾ ਬਚ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਵਖਰੇ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਭੀ ਕਾਬਜ਼ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਵਾਧੂ ਰਕਬੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਦੇ ਡੇਢ ਗੁਣਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ (ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਪਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹੋਣ) ਅਤੇ ਸਵਾ ਗੁਣਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ (ਜੇਕਰ ਉਹ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੋਵੇ) ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ । ਉਸ ਵਲੋਂ ਇਹੀ ਰਕਬਾ ਉਪਰ ਦੱਸੇ ਵੱਧ ਰੇਟ ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਉਹ ਰਕਬਾ ਭੀ, ਜਿਸਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਾਉਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਰਕਬਾ ਆਮ ਬੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(4) ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਮਾਰਤੀ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਪਲਾਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

(5) ਮਦ ਨੰ: 4 ਤੇ ਦਰਸਾਈ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਕਾਨ ਜਾਂ ਇਕ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਮਾਰਤੀ ਪਲਾਟ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ, ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਅਸੂਲ ਵਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ਾਂ ਤੇ ਭੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ।

(6) ਜਿਥੇ ਕਿ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇ । ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਾਬਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਾਂਝੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਗਲ ਬਾਤ ਤੌਰ ਤੇ ਜੇਕਰ ਹਰ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਰਸਤਾ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਾਇਦਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਆਮ ਬੋਲੀ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਣ ।

(7) ਜਿਥੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਾਹਕ ਭੋਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਭੋਂ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਤ ਬਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਣ ।

(8) ਹਰ ਇਕ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰੀ ਜਿਹੜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਸਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕੀਮਤ ਦਾ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਕਾਇਆਜਾਤ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਾਤਰ ਮਾਨਣ ਦੇ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਨਕਦ ਅਦਾ-

ਕਰੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਤਿੰਨ ਤਿਹਾਈ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ 6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਦਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਸਹਿਤ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਸੇ ਕਿਸ਼ਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ, ਪਛੜੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦੇ 9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਾਤਰ/ਖਰੀਦਦਾਰ ਕਿਸ਼ਤ ਦੀ ਮਿਥੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਕਿਸ਼ਤ ਨਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿਸ਼ਤ ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜਬਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ।

(9) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ :—

(1) ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਬਜ਼ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉਸ ਕੀਮਤ ਦੇ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੇ ਖਰੀਦਣਗੇ ਜਿਹੜੀ ਕੀਮਤ ਗੈਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੋਲੋਂ ਵਸੂਲਣ ਯੋਗ ਹੈ।

(2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕੀਮਤ 12 ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤੁਰਤ ਬਾਅਦ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ 11 ਛਮਾਹੀ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਵਸੂਲੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਤੇ 4 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਆਜ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

(4) ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦਾ ਖਰੀਦਾਰ/ਟਰਾਂਸਫਰੀ ਮਿਥੀ ਤਰੀਖ ਤੱਕ ਕਿਸ਼ਤ ਨਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪਛੜੀ ਹੋਈ ਕਿਸ਼ਤ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਤੇ 8 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸ਼ਤ .ਮਿਥੀ ਤਰੀਖ ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਵਿਆਜ ਸਹਿਤ ਨਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਭੀ ਰਕਮ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ਼ਤ ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।

(5) ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪਰਵਾਸੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ, 15 ਅਗੱਸਤ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕੁੱਝ ਦਿੱਤਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ।

(10) ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਿਕਾਸੀ ਵਾਹਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਲਿਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ।

(11) ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਉਪਰੋਕਤ ਮਦਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਿਲਾਮੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜਿਠੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ।]

COMMITTEE TO RECOMMEND AMENDMENTS IN EAST PUNJAB RENT RESTRICTION ACT

*2498.(C.U.) **Comrade Satya Pal Dang**: Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether the present Government appointed a Committee to recommend amendments to the East Punjab Rent Restriction Act ; if so, the date on which the said Committee was appointed ;

(b) the total number of meetings held so far by the said committee and the date on which the last meeting was held ?

Shri Hans Raj Sharma : (a) Yes, Sir, on 10th January, 1973.

(b) The Committee held six meetings and the last meeting was held on 27th July, 1973.

[(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ, 10 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਨੂੰ ।

(ਬੀ) ਕਮੇਟੀ ਨੇ 6 ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਮੀਟਿੰਗ 27 ਜੁਲਾਈ 1973 ਨੂੰ ਹੋਈ ।]

PENSION AND GRATUITY FOR A SECTION OF REVENUE PATWARIS

*2513 (C.U.) 1. **Comrade Dana Ram**
2. **Comrade Satya Pal Dang** } Will the Minister for Revenue and Elections be pleased to state—

(a) whether it is a fact that a section of Revenue patwaris have not been/or are not being given any pension and gratuity on retirement on superannuation.

(b) whether a representation of Union of the said Patwaris was sent by the Government to the Director land Records, for opinion vide No. 4760 dated 27th March, 1972, if so, whether the Director Land Records, submitted his report ;

(c) the present position of the case ?

Sardar Umrao Singh (a) No, in so far as Patwaris who joined service on or before after 1st August, 1949, the date on which the posts of Patwaris were made pensionable, are concerned. The Patwaris who were already in service on 1st August, 1949 were given option either to continue in service beyond the age of superannuation under the old rates or to get pension, gratuity etc. as admissible under the pensionable rules.

(b) Yes. The report of the Director Land Records, was received.

(c) The matter is under consideration.

[(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਮਿਤੀ 1 ਅਗਸਤ, 1949 ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨੇਬਲ ਇਕਰਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਉਹ ਪਟਵਾਰੀ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਰੂਲਾਂ ਅਧੀਨ ਵੱਧ ਵਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਉਪਰੰਤ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਉਹ ਵੱਧ ਵਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਕੇ ਰੂਲਾਂ ਅਧੀਨ ਪੈਨਸ਼ਨ ਗਰੈਚੂਟੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ।

(ਬੀ) ਜੀ ਹਾਂ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

(ਸੀ) ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।]

RIFLE CLUB FORMED BY PUNJAB STATE PANCHAYATI RAJ KHED PARISHAD.

*2517. (C.U.) 1. **Comrade Mehtab Singh Nokerian**
2. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) whether the Punjab State Panchayati Raj Khed Parishad formed any Rifle Club in 1970; if so, the full name of the Club along with the aim and purpose thereof;

(b) the financial aid, if any, given by the Government to the said Club since its formation upto-date, date-wise;

(c) the purpose for which the said financial aid was given in each case;

(d) whether the said Club has rendered any accounts about the utilisation of the said grants to the Government, and whether the same have been checked up by any authority of the Government?

Sardar Santokh Singh Randhawa (a) Yes, the full name of the Club is the 'District Panchayati Raj Rifle Shooting Club' at Mastuana, district Sangrur. The aims and purposes of the Club are to promote Rifle shooting activities in the area.

(b) No.

(c) The question does not arise.

(d) The question does not arise.

[(ੳ) ਹਾਂ, ਇਸ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਉਂ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਰਾਈਫਲ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਲੱਬ" ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮਸਤੂਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਈਫਲ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਹਾਤੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਉੱਨਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(ਅ) ਨਹੀਂ,

(ੲ) ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(ਸ) ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।]

DEDUCTION OF UNAUTHORISED COMMISSION BY ARHTIAS FROM WHEAT BONUS OF PEASANTS

*2523.(C.U.) 1. **Comrade Satya Pal Dang** } : Will the Minister of
2. **Comrade Dana Ram** }
State for Food and Supplies be pleased to state whether it has come to the notice of the Government that arhtias are deducting from wheat bonus of peasants, amounts equal to 2% to 3% as unauthorised and illegal Commission; if so, the action taken by the Government in this connection ?

Sardar Gurdarshan Singh (a) By and large there was no complaint about Arhtias deducting from wheat bonus, amounts equal to 2% to 3% as unauthorised and illegal commission. In Gurdaspur district, however, two complaints were received about unauthorised and illegal deduction of commission by two Arhtias viz. ; M/s R.K. Vohra of Dhariwal and M/s Parkash Chand Walaiti Ram of Gurdaspur. Cases against both these dealers have been registered with the police at Dhariwal and Gurdaspur respectively under section 420 of the I.P.C.

[ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਆਈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਣਕ ਦੇ ਬੋਨਸ ਵਿਚੋਂ 2% ਤੋਂ 3% ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਟਿਆ ਹੋਵੇ । ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਨਾਵਾਜਬ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਟਣ ਦੀਆਂ ਮੈਸ਼: ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਕੇ. ਵੋਹਰਾ, ਧਾਰੀਵਾਲ ਤੇ ਮੈਸ: ਪਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ, ਵਲਾਇਤੀ ਰਾਮ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈਆਂ ਸਨ । ਇਹਨਾਂ ਡੀਲਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਪੁਲਸ ਕੋਲ ਧਾਰੀਵਾਲ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ੇਰੇ ਦਫਾ 420 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ।]

HANDING OVER CHARGE BY EX-SARPANCH BAHONA, DISTRICT FARIDKOT

*2526. (C. U.) **Comrade Saghar Singh** : Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) whether it is a fact that Shri Gurbaksh Singh, Ex-sarpanch, Bahona, Block Moga, District Faridkot did not hand over the balance of the amount with him to the newly elected Panchayat in June, 1972; if so, the total amount due against the said outgoing Sarpanch;

(b) the steps if any taken by the Department to get the said amount recovered from the above Ex-Sarpanch and with what result ?

Sardar Santokh Singh Randhawa : (a) Yes, Rs. 22,310.99.

(o) A case has been got registered with the Police for the recovery of outstanding amount.

[(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ । 22,310.99 ਰੁਪਏ ।

(ਅ) ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਪੁਲਿਸ ਪਾਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ।]

NOMINATION OF CERTAIN CATEGORY OF MEMBERS TO THE MUNICIPAL COMMITTEES

*2540. (C. U.) **Sardar Ajaib Singh Sandhu** : Will the Minister for finance be pleased to state—

(a) whether the Government took any decision two years or so ago to nominate one lady member in general and one member from the sweeper category as members of each Municipal Committee in the State; if so, whether the said decision has been implemented by the Government; if not, the reasons therefor;

(b) if the reply to part (a) be in the affirmative, the number and names of the said members so nominated so far Committee-wise in the State ?

Shri Hans Raj Sharma : (a) Through an amendment made under the Punjab Municipal (Amendment) Ordinance 1972, promulgated on 26th June, 1972, it was provided that if no person belonging to Scheduled Castes of Balmiki, Chura or Bhangi is elected to a committee, the elected members of the committee shall co-opt one person belonging to the aforesaid castes, who is otherwise qualified to be elected, to be a member of such committee. It was also provided that if no woman is elected to a committee the elected members of a committee shall co-opt two women who are otherwise qualified to be elected as members of such committee and if woman is elected the elected members shall co-opt one such woman. It was further provided that if no person from amongst any of the backward classes is elected to a committee, the elected members of the committee shall co-opt one person belonging to any of the backward classes who is otherwise qualified to be elected to be a member of such committee. The aforesaid Ordinance was replaced by Punjab Municipal (Amendment) Act, 1972 (Punjab Act 10 of 1972) which came into force on 2nd September, 1972.

(b) In accordance with the provisions of sections 12—A, 12-B and 12-C of the Punjab Municipal Act, 1911 [inserted in the Act through the Punjab Municipal (Amendment) Act, 1972] all municipal committees in the State have elected or co-opted members belonging to Balmiki, Bhangi or Chura castes as also two women and one person belonging to backward classes. In cases where committees failed to elect or co-opt persons belonging to the aforesaid castes, category or classes on the committee, the Government

made the following nominations as required under section 12-E of the Punjab Municipal Act, 1911 :—

(1) Municipal Committee, Dina Nagar	One	Shri Shadi Ram s/o Shri Ralla. (Scheduled Caste.)
(2) Municipal Committee, Dhanaula	One	Shri Chhota Singh s/o Shri Chanan Singh (Scheduled Caste.)

REPRESENTATION FROM COOKS/KAHARS, MEDICAL COLLEGE/PUNJAB DENTAL COLLEGE AND HOSPITAL, AMRITSAR

*2546 (C. U.) **Comrade Satya Pal Dang**: Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to state—

(a) whether the Principal, Government Medical College, Amritsar received a representation dated 2nd February, 1974 from Shri Sarwan Kumar, General Secretary, Cooks/Kahars Medical College/Punjab Dental College and Hospital, Amritsar, entitled "Regular Services of Cooks/Kahars in the Medical Teaching Institution/Dental College and Hospital, Punjab; if so, a copy of the same be laid on the Table of the House;

(b) the action taken on the said representation ?

Shri Gurmail Singh (Education Minister): (a) Yes, Sir. A copy of the same is laid on the Table of the House.

(b) The matter is under consideration.

[(ੲ) ਜੀ ਹਾਂ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਬੀ) ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।]

Copy of letter No. nil, dated 2nd February, 1974, from Shri Sarwan Kumar, General Secretary, Cooks/Kahars Medical College, Dental College and Hospital, Amritsar, to the Principal, Medical College, Amritsar.

Subject :—Regular services of Cooks/Kahars in the Medical Teaching Institution/Dental College and Hospital, Punjab.

Sir,

In the general meeting of Cooks/Kahars, Medical College/Dental College and Hospital, Amristar, the following decisions were taken unanimously :—

(a) In accordance with the hostel establishment rules, i. e. three servants after 25 medicos may be regularised and considered permanent Government servant as Class IV ;

(2) Cooks/Kahars already in service may be given preference;

(3) The regularised Cooks/Kahars in respect with the existing accommodation in the Hostels will work satisfactorily;

(4) The cooks/kahars will not claim increasing their number, if the number of students will be increased in the present hostel existance.

Thanking you,

C. C. to :

(1) Worthy Health Minister, Punjab, Chandigarh, for information and necessary action please.

(2) The Secretary, Health, Punjab, Chandigarh.

(3) The Director, Research and Medical Education, Punjab, Chandigarh.

(4) The Hostel Superintendent, Medical Collegc/Dental College and Hospital, Amritsar;

(5) The Principal, Medical College/Dental College and Hospital, Amritsar & Patiaia.

(6) The City Convener, C. C. P. M. H., Amritsar;

(7) All local M. L. As. for information and necessary action please.

'Mela Punjab Da' Function Held at Delhi in 1973

*2549. (C.U.) **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) whether at any time during the year 1973, a function called 'Mela Punjab Da' was held in Ashoka Hotel, New Delhi, under the auspices of or with the co-operation of the Government of Punjab; if so, the purpose and the duration of the said Mela;

(b) the total expenditure incurred by the State Government in this connection;

(c) the number of dancers, singers and detail of other performances, if any, engaged by the State Government and the number of horses of the Punjab Government which participated in the Mela;

(d) whether any private parties were engaged by the State Government for performing any musical shadow play, or any drama etc., if so, a statement giving the name and address of each such party, the amount paid to each such party, exact work done by the said parties in the Mela and the name and address of the person who gave the receipt for the amount on behalf of each of the said parties be laid on the Table of the House;

(e) whether any press party was taken by the State Government to New Delhi from Chandigarh; if so, the composition of the party and the amount of expenses incurred on the same;

(f) whether any editors of Punjabi News papers etc. were also taken by the State Government to Delhi from Jullundur for each said Mela; if so, of which papers and the total expenditure incurred on them ?

Giani Zail Singh : (a) The Mela was organised by the Ashoka Hotel Management with the co-operation of Punjab Government. It was held from 18th October, 1973 to 21st October, 1973. Its purpose was to project the traditions and cultural heritage of Punjab, attract tourists and boost the demand for indigenous products of the State among the domestic and foreign visitors.

(b) Rs. 53,816.28

(c) The State Government engaged three parties of 20 artists each, who performed Bhangra, Giddha, Jhumar on this occasion. The number of horses which participated was eleven.

(d) No, Sir.

(e) Yes, Sir. The party consisted of 13 press correspondents credited to the State Government. The expenditure amounted to Rs. 790/-

(f) No, Sir.

AMOUNT PAYABLE BY PROPRIETORS OF RICE SHELLERS TO THE GOVERNMENT

*2556. (C. U.) **Shri Brish Bhan** : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) the total number of rice shellers at present in Punjab;

(b) the total amount payable by the Proprietors of the Rice shellers mentioned in part (a) above to the Government as at present stating the details thereof;

(c) the steps taken or proposed to be taken by the Government to recover the said amount ?

Sardar Gurdarshan Singh : (a) 375.

(b) Rs. 9,782.75 is due from various rice shellers owners. The details are as under :—

(i) Amount payable by the rice shellers owners on account of revision of Acceptance Notes as a result of ppeals reanalysis or superinspection.	..	8,682.75
(ii) Amount payable by them on account of forfeiture of securities.	..	700.00
(iii) Amount payable by them due to unnecessary calls for inspection of stocks.	..	400.00
Total	..	9,782.75

(c) Concerned rice shellers owners have been directed by the concerned District Food & Supplies Controllers to deposit the amount due from them and the cases are being pursued by them.

[( ) 375

(ਅ) ਮੁੱਖਤਲਿਫ ਰਾਈਸ ਸ਼ੈਲਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਰੁ: 9,782.75 ਲੈਣੇ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :——

(1) ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਸੁਪਰ ਇਨਸਪੈਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਸੈਂਪਲਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਸੋਧੇ ਗਏ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਸੂਲੀ ਜੋ ਹੋਈ ਹੈ	..	8,682.75
2. ਸਿਕਿਉਰਟੀਆਂ ਆਦੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਬਾਕੀ ਵਸੂਲੀਆਂ	..	700.00
3. ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਇਨਸਪੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਖਾ ਮਖਾਹ ਕਾਲ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਬਾਕੀ ਵਸੂਲੀਆਂ	..	400.00
ਜੋੜ	..	9,782.75

(ੲ) ਸਬੰਧਤ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਪਿਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।]

CANCELLATION OF APPROVAL OF CERTAIN BOOKS FOR SCHOOL LIBRARIES

*2558. (C. U.) 1. **Comrade Satya Pal Dang**
2. **Comrade Achhra Singh** : Will the Minister for Education be pleased to state—

(a) whether approval in case of any books approved for the school libraries in the State has been cancelled recently by the Director Public Instruction (in December, 1973 or January/February, 1974 or there-about); if so, a list of the said books be laid on the Table of the House;

(b) the reasons for the cancellation of the said approval ?

Shri Gurmail Singh : (a) Yes, on the 6th December, 1973. However, on reconsideration, these orders were withdrawn on the 25th February, 1974.

(b) In view of the reply in para (a) above, no further comments are required.

[(ੳ) ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਿਲੇ 4 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ 6 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਦੋਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਆਦੇਸ਼ 25 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ।

(ਅ) ਪੈਰਾ 'ੳ' ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਗਏ ਉਤਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹੋਰ ਟਿਪਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ।]

LABORATORY ATTACHED TO CASUALTY WARD OF V. J. HOSPITAL, AMRITSAR

***2565 (C.U.) Sardar Jasdev Singh Sandhu**: Will the Minister of State for Health and Family Planning be pleased to state—

(a) whether it is a fact that the laboratory attached to the casualty ward of the V. J. Hospital, Amritsar has been lying closed for the last few months; if so, the period for which the said laboratory remained closed during the year 1973-74 together with the reasons therefor;

(b) whether a clinical Pathologist has been appointed in the said laboratory; if so, the date of appointment ?

Shri Gurmail Singh (Education Minister) : (a) During the period for 19th September, 1973 to 25th February, 1974 Doctor Sukhwinder Kaur Roy was on maternity leave. The work of this laboratory was entrusted to the main clinical laboraotry of V. J. Hospital.

(b) Yes, Sir. The following clinical pathologist held the charge of the Laboratory:

1. Dr. Gurbachan Pal Singh Soni from 16th May, 1970 to 18th June, 1971.

2. Dr. Sukhwinder Kaur Roy from 21st June, 1971 to date.

[(ੳ) ਮਿਤੀ 19 ਸਤੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ 25 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਤਕ ਜਦ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰਾਏ ਛੁੱਟੀ ਤੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਬਾਰਟਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਵੀ. ਜੇ. ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਲਬਾਰਟਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ । ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਪਾਸ ਇਸ ਲਬਾਰਟਰੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਰਿਹਾ:—

(1) ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਬਚਨ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੋਨੀ 16 ਮਈ, 1970 ਤੋਂ 18 ਜੂਨ, 1971 ਤਕ ।

(2) ਡਾਕਟਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰਾਏ 21 ਜੂਨ, 1971 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ।]

PAYMENT OF ARREARS OF VETERINARY ASSISTANT SURGEONS

* **2567 (C.U.) Sardar Jasdev Singh Sandhu** : Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) the date on which Veterinary Assistant Surgeons have been allowed the pay scale of Rs. 400—1,000 ;

(b) whether all the Veterinary Assistant Surgeons have been paid their arrears after their adjustment in the new grades ?

Sardar Santokh Singh Randhawa: (a) The Veterinary Assistant Surgeons have been allowed the pay scale of Rs. 350—850 with the initial pay being fixed at Rs. 375/- from 24th January, 1974 and not Rs. 400—1,000.

(b) No. Because their pay is yet to be fixed by Accountant-General, Punjab.

[(ੳ) ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਸਹਾਇਕ ਸਰਜਣਾਂ ਨੂੰ 350—850 ਰੁਪਏ ਦਾ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲ ਅਤੇ 375/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਟਾਰਟ ਦੇਣਾ, ਨਾ ਕਿ 400—1,000 ਰੁਪਏ, ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੇਲ 24 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਜੇ ਏ. ਜੀ. ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ।]

PANCHAYAT LAND IN VILLAGE KAKA, DISTRICT LUDHIANA

*2570. (C.U.) **1. Comrade Dana Ram**
2. Comrade Arjan Singh Mastana : Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) the total acreage of panchayat land of Gram Panchayat, Kaka, district Ludhiana ;

(b) the area of the said land given to Harijans and Non-Harijans separately for cultivation purposes ;

(c) whether it is a fact that some area of the said land has been given to the ex-sarpanch of the same village below the rate of land revenue; if so, the extent of the said area together with the reasons therefor ?

Sardar Santokh Singh Randhawa : (a) 172 acres and 7 Kanals.

(b) (i) Harijans =26 acres 2 Kanals and 12 Marlas.

(ii) Non-Harijans = 110 acres 4 Kanals and 1 Marla.

(c) As no area of land has been leased out to the ex-sarpanch, the question of giving reasons therefor does not arise.

[(ੳ) 172 ਏਕੜ ਅਤੇ 7 ਕਨਾਲ

(ਅ) (1) ਹਰੀਜਨ = 26 ਏਕੜ 2 ਕਨਾਲ ਤੇ 12 ਮਰਲੇ ।

(2) ਗੈਰ ਹਰੀਜਨ = 110 ਏਕੜ 4 ਕਨਾਲ ਤੇ 1 ਮਰਲਾ ।

(ੲ) ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਕਬਾ ਪੱਟੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ।]

PLOTS ALLOTTED TO LANDLESS UNSKILLED LABOURERS IN VILLAGE RAMPURA, DISTRICT AMRITSAR

*2576. (C. U.) **Comrade Achhra Singh**
2. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister of State for Housing be please to state—

(a) the number of plots allotted/given to landless unskilled labourers in village Rampura, Block Verka, Tehsil and District Amritsar ;

(b) whether it is a fact that the work regarding levelling of the proposed streets in the said village has been got done through voluntary labour ?

Mrs. Gurbrinder Kaur Brar (a) 43.

(b) Yes.

[(ੳ) 43 ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ ।]

COMMITTEE APPOINTED TO MAKE RECOMMENDATIONS FOR INCREASE IN WAGES OF INDUSTRIAL WORKERS

*2577.(C.U.) 1. **Comrade Achhra Singh**
2. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether the present Government appointed a Committee to make recommendations about the demand for increasing wages of such industrial workers who do not get any benefit from the minimum wages fixed by the Government in view of their existing wages being already higher, etc.; if so, the same was appointed;

(b) whether the said committee had submitted its report to the Government; if so, when and a copy of the report be laid on the Table of the House;

(c) the action taken by the Government on the said report?

Shri Hans Raj Sharma : (a) Yes, it was appointed on 25th June, 1973.

(b) Not yet.

(c) Question does not arise.

REPRESENTATION FROM REGIONAL SECRETARY, ALL INDIA NATIONAL FITNESS CORPS. EMPLOYEES ASSOCIATION, JULLUNDUR

*2581. (C.U.) 1. **Comrade Achhra Singh**
2. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister for education be pleased to state whether the Government received a telegraphic representation dated 19th February, 1974 from the Regional Secretary, All-India National Fitness Corps. Employees Association Jullundur regarding non-payment of salary for January, 1971 to the said Fitness Employees; if so, a copy of the same be laid on the Table of the House?

Shri Gurmail Singh: Yes, but it relates to non-payment of salary for January, 1974. A copy of it which was to be laid on the Table of the House, is enclosed.

[ਹਾਂ ਜੀ । ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਜਨਵਰੀ, 1974 ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਬਾਰੇ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਜੋ ਕਿ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।]

ALL-INDIA NATIONAL FITNESS CORPS EMPLOYEES ASSOCIATION
NORTHERN REGION,

2—Sun-View, Arjun Nagar
Jullundur City (Pb.)
Date 19th February, 1974.

TELEGRAM

THE CHIEF SECRETARY TO
THE PUNJAB GOVERNMENT
CHANDIGARH

KNOCKED ALL STATE DOORS FOR REGULARISATION OF EMPLOYEES' SALARY. RESULT NO PAY FOR JANUARY. FITNESS EMPLOYEES STARVING AGITATED AND RESENT YOUTH WELFARE OFFICERS' UN-NECESSARY HARASSING ATTITUDE. KINDLY INTERVENE SAVE SITUATION.

R. K. S. DHAWAN
REGIONAL SECRETARY
FITNESS ASSOCIATION.

Not to be telegraphed: R. K. S. Dhawan, Regional Secretary, All-India N. F. C. Emp. Association, Northern Region ; 2, Sun-view, Arjun Nagar, Jullundur City.

Copy by post in confirmation to the Chief Secretary, Government Punjab, Chandigarh.

Copy by post to the D. P. I., Punjab, Chandigarh,

Regional Secretary.

GOVERNMENT ADVERTISEMENTS GIVEN TO PUNJABI/URDU PAPERS DURING 1972 AND 1973

*2596. (C. U.) **Comrade Satya Pal Dang**: Will the Chief Minister be pleased to state the value of the Government advertisments given to various daily Punjabi/Urdu papers in the State category-wise and class-wise during the years 1972 and 1973 and a statement in this respect giving figures for each of the two years separately for each Punjabi/Urdu papers be laid on the Table of the House ?

Giani Zail Singh : Statement showing the value of the Government advertisements given to the various daily Punjabi/Urdu papers during the year 1972 and 1973 is enclosed.

[ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 1972 ਅਤੇ 1973 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।]

ਵਖ ਵਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਅਤੇ ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮਿਤੀ 1-1-72 ਤੋਂ 31-12-72 ਤਕ ਦਿਤੇ ਗਏ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ		(ਰੁ:)	(ਰੁ:)	(ਰੁ:)
1.	ਅਜੀਤ, ਜਲੰਧਰ	102464.48	11346.00	113810.48
2.	ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, ਜਲੰਧਰ	52427.31	7535.00	59962.31
3.	ਕੌਮੀ ਦਰਦ, ਜਲੰਧਰ	13609.65	3654.00	17263.65
4.	ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾਂ, ਜਲੰਧਰ	35698.30	4884.00	40582.30
5.	ਜਥੇਦਾਰ, ਜਲੰਧਰ	42084.20	4531.00	46615.20
6.	ਰਣਜੀਤ, ਪਟਿਆਲਾ	32835.00	4765.60	37600.60
7.	ਪਰਭਾਤ, ਜਲੰਧਰ	3148.00	1094.00	4242.00
8.	ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, ਦਿਲੀ	2678.00	912.00	3590.00
9.	ਨਿਰਭੈ ਸੇਵਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	1014.25	—	1014.25
10.	ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	3146.00	371.00	3517.00
11.	ਸੂਰਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ	6786.56	816.00	7602.56
12.	ਡਾਕਟਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	1094.00	361.00	1455.00
13.	ਜਥੇਦਾਰ, ਦਿੱਲੀ	9760.58	959.53	10720.11
14.	ਅਜੀਤ, ਦਿੱਲੀ	2520.60	708.00	3228.60
	ਜੋੜ	309266.93	41937.13	351204.06
ਉਰਦੂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ				
1.	ਮਿਲਾਪ, ਜਲੰਧਰ	17086.08	4283.00	21369.08
2.	ਪਰਤਾਪ, ਜਲੰਧਰ	15100.16	5769.00	20869.16
3.	ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ, ਜਲੰਧਰ	25248.22	9561.00	34809.22
4.	ਪਰਦੀਪ, ਜਲੰਧਰ	8489.83	3158.00	11647.83
5.	ਤਰਜਮਾਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	1714.71	1513.00	3227.71

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
6.	ਰੋਹਜ਼ਾਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	2989.46	1556.00	4545.46
7.	ਸਵੇਰਾ, ਦਿੱਲੀ	2202.46	798.00	3000.46
8.	ਤੇਜ, ਦਿੱਲੀ,	3779.52	1802.88	5582.40
9.	ਸਦਾਕਤ, ਲੁਧਿਆਣਾ	44.00	1093.00	1137.00
10.	ਸਮਾਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ	1479.98	244.00	1723.98
11.	ਮਿਲਾਪ, ਦਿੱਲੀ	—	1380.00	1380.00
12.	ਪਰਤਾਪ, ਦਿੱਲੀ	—	1973.00	1973.00
13.	ਮਿਲਾਪ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ	—	500.00	500.00
	ਜੋੜ	78134.42	33630.88	111765.30

ਵਖ ਵਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਅਤੇ ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮਿਤੀ 1-1-1973 ਤੋਂ 31-12-1973 ਤੱਕ ਦਿਤੇ ਗਏ ਦਾ ਵੇਰਵਾ।

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
	ਪੰਜਾਬੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ			
1.	ਅਜੀਤ, ਜਲੰਧਰ	156408.40	20933.00	177341.40
2.	ਅਕਾਲੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, ਜਲੰਧਰ	76042.40	13375.00	89417.40
3.	ਕੌਮੀ ਦਰਦ, ਜਲੰਧਰ	15187.60	4850.00	20037.60
4.	ਜਥੇਦਾਰ, ਜਲੰਧਰ	34898.20	6474.00	41372.20
5.	ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ, ਜਲੰਧਰ	40768.60	7369.17	48137.77
6.	ਰਣਜੀਤ, ਪਟਿਆਲਾ	24937.61	7400.00	32337.61
7.	ਅਭੀਤ, ਦਿੱਲੀ	332.20	—	332.20
8.	ਸੂਰਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ	15190.28	4930.00	20120.28
9.	ਜਥੇਦਾਰ, ਦਿੱਲੀ	4013.02	—	4013.02
10.	ਜਥੇਦਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਜਲੰਧਰ (ਇਕੱਠਾ)	2513.28	3890.00	6403.28
11.	ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	2339.15	—	2339.15
12.	ਨਿਰਭੈ ਸੇਵਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	2389.25	150.00	2539.25
	ਜੋੜ	375019.99	69371.17	444391.16

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਕਲਾਸੀਫਾਈਡ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਡਿਸਪਲੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ	ਕੁਲ ਜੋੜ
	ਉਰਦੂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ			
1.	ਮਿਲਾਪ, ਜਲੰਧਰ	24901.12	113668.24	36269.36
2.	ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ, ਜਲੰਧਰ	28011.55	10640.00	38651.55
3.	ਪਰਤਾਪ, ਜਲੰਧਰ	11813.12	10483.00	22296.12
4.	ਪਰਦੀਪ, ਜਲੰਧਰ	8481.15	5559.60	14040.75
5.	ਸਵੇਰਾ, ਦਿਲੀ	2113.64	525.00	2638.64
6.	ਤੇਜ, ਦਿਲੀ	3266.12	559.00	3816.12
7.	ਰੋਹਜਾਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	1512.28	1319.00	2831.28
8.	ਤਰਜਮਾਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	778.48	1514.00	2292.48
9.	ਸਮਾਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ	1251.71	1412.00	2663.00
10.	ਸਦਾਕਤ, ਲੁਧਿਆਣਾ	737.20	1219.00	1956.20
	ਜੋੜ	82866.37	44577.96	127444.33

RAIDS CARRIED OUT BY MODEL POLICE STATION DAKHA LUDHIANA TO DETECT ILLICIT LIQUOR

*2600 (CU.) **Sardar Basant Singh Khalsa** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) the number of raids carried out by Model Police Station Dakha, Ludhiana, to detect the illicit liquor and opium during the months of November, December, 1973 and January, 1974;

(b) the quantity of illicit liquor and opium recovered in each case stating the names of the persons against whom case have been registered;

(c) whether any raids were also carried out on villages Dakha and Phagla during the said period ; if so, the names of the persons whose houses were raided?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਮਾਡਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾਖਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 31 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤਕ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਅਫੀਮ ਦੇ ਕੇਸ ਫੜਨ ਲਈ 8 ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ।

(ਅ) 1. ਮੁ: ਨੰ: 217 1 ਮਿਤੀ ਨਵੰਬਰ, 197 ਜ਼ੇਰ ਧਾਰਾ 61/1/11, ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਜਦਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਓਮ ਪਰਕਾਸ਼ ਪੁੱਤਰਰਾਮ ਲਾਲ ਕੌਮ ਰਾਏ ਸਿਖ, ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਸੰਗੋਵਾਲ ਥਾਨਾ ਨੂਰ ਮਹਿਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਕੋਲੋਂ 5,970 ਐਮ. ਐਲ. ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ 30 ਕਿਲੋ ਲਾਹਣ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

2. ਮੁ: ਨ: 223, ਮਿਤੀ 12 ਨਵੰਬਰ, 1973, ਜ਼ੇਰ ਧਾਰਾ 61/1/14 ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਭੱਟੀ ਦੋਹਾ ਕੋਲੋਂ 5070 ਐਮ. ਐਲ. ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ 35 ਕਿਲੋਗਰਾਮ ਲਾਹਣ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

3. ਮੁ: ਨੰ: 226, ਮਿਤੀ 17 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਜ਼ੇਰ ਧਾਰਾ 61/1/14 ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੱਟ ਵਾਸੀ ਜੰਗਪੁਰਾ ਕੋਲੋਂ 3,750 ਐਮ. ਐਲ. ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

4. ਮੁ: ਨੰ: 291, ਮਿਤੀ 25 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਜ਼ੇਰ ਧਾਰਾ 61/1/14 ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ, ਵਾਸੀ ਪੂਰੇਨ ਕੋਲੋਂ 22,500 ਐਮ. ਐਲੀਜ਼ ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

5. ਮੁ: ਨੰ: 292, ਮਿਤੀ 25 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਜ਼ੇਰ ਧਾਰਾ 61/1/14 ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਜਟ ਵਾਸੀ ਪੂਰੇਨ ਕੋਲੋਂ 15000 ਐਮ. ਐਲ. ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

6. ਮੁ: ਨੰ: 1, ਮਿਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਜ਼ੇਰ ਧਾਰਾ 61/1/14 ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜਟ ਵਾਸੀ ਹਰਬੰਸ ਕੋਲੋਂ 570 ਐਮ. ਐਲ. ਨਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ 80 ਕਿਲੋ ਗਰਾਮ ਲਾਹਣ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

7. ਮੁ: ਨੰ: 267, ਮਿਤੀ 17 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਜ਼ੇਰ ਧਾਰਾ 9/1/78 ਐਕਟ ਅਫੀX ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜਟ, ਵਾਸੀ ਜੰਗ ਪੁਰ ਕੋਲੋਂ 10 ਗਰਾਮ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

8. ਮੁ: ਨੰ: 300, ਮਿਤੀ 29 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਜ਼ੇਰ ਧਾਰਾ 99/1/78 ਐਕਟ ਅਫੀਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਪੁਤਰੀ ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਬਰਾਹਮਣ ਵਾਸੀ ਮੋਹੀ ਕੋਲੋਂ 1 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ।

(ੲ) ਮਿਤੀ 22 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦਾਖਾ ਵਿਚ ਬਚਿਤਰ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਬਿਤ ਸਿੰਘ ਜਟ ਵਾਸੀ ਦਾਖਾ ਦੇ ਮਕਾਨ ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਲੋਕਲ ਪੁਲਿਸ ਦਾਖਾ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਫਾਗਲਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਛਾਪਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ।

ADMINISTRATIVE SUB-DIVISIONS IN LUDHIANA DISTRICT

*2602. (C.U.) **Sardar Basant Singh Khalsa** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) the number of Administrative Sub-Divisions in district Ludhiana:

(b) the area and population of the said sub-divisions separately ?

Sardar Umrao Singh (Revenue and Elections Minister) :

(a) Three.

(b) The area and population of these Sub-Divisions are as under :—

S. No.	Sub-Division/ Tehsil	Area (Sq. Miles)	Population 1971
1.	Ludhiana	674.6	850,853
2.	Jagraon	441	291,253
3.	Samrala	3,53.8	277,315
Total	3	1,469.4	1,419,421

[(ੳ) ਤਿੰਨ ।

(ਅ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਰਕਬਾ ਅਤੇ ਆਬਾਦੀ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ/ਤਹਿਸੀਲ	ਰਕਬਾ (ਵ. ਮੀਲ)	ਆਬਾਦੀ (1971)
1.	ਲੁਧਿਆਣਾ	674.6	850,853
2.	ਜਗਰਾਉਂ	441	291,253
3.	ਸਮਰਾਲਾ	353.8	277,315
ਕੁੱਲ	3	1,469.4	1,419,421]

1620—286—ਗੌਰਮਿੰਟ ਪਰੈਸ, ਪਟਿਆਲਾ ।

PUNJAB VIDHAN SABHA

DEBATES

Vol. II—No. 1

5th August, 1974

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Monday, the 5th August, 1974

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

Rs.

CC.00

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਫਸਰ

ਸਪੀਕਰ	ਡਾ: ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ	ਮਕਾਨ ਨੰ: 47, ਸੈਕਟਰ 2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(ਦਫਤਰ-ਟੈਲੀਫੂਨ ਨੰ: 24738) (ਨਿਵਾਸ-ਟੈਲੀਫੂਨ ਨੰ: 24155)
ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ	ਸਰਦਾਰ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	ਮਕਾਨ ਨੰ: 10 ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(ਦਫਤਰ-ਟੈਲੀਫੂਨ ਨੰ: 24626) (ਨਿਵਾਸ-ਟੈਲੀਫੂਨ ਨੰ: 24169)
ਸਕੱਤਰ	ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਵਰੂਪ	696, ਸੈਕਟਰ 8, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(ਦਫਤਰ-ਟੈਲੀਫੂਨ (ਨੰ: 24762) (ਨਿਵਾਸ-ਟੈਲੀਫੂਨ ਨੰ: 25018)

ਕੈਬਨਿਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਉਪ-ਮੰਤਰੀਆਂ, ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ

1. ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ: 31, ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(29325)
	ਕਮਰਾ ਨੰ: 94, ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਭਵਨ	(25704)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ: 45, ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(24824)

2. ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ, ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ: 34, ਛੇਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(25714)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ: 43, ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(24188)

3. ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ: 38, ਛੇਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(26045)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ: 46, ਸੈਕਟਰ 2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(26053)

4. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	37, ਛੇਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(24132)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	42, ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(26120)

5. ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ, ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	28, ਦੂਜੀ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(25703)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	32, ਸੈਕਟਰ-3, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(25265)

6. ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ ਪਾਲ, ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	33, ਛੇਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(29319)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	518, ਸੈਕਟਰ 8/B, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(25237)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ

1. ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ, ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	34, ਤੀਜੀ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(25463)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	7, ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(25340)

2. ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	33, ਪੰਜਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(29354)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	8, ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(25383)

3. ਕੁਮਾਰੀ ਸਰਲਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	31, ਤੀਜੀ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(24832)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	9, ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(25497)

4. ਜਥੇਦਾਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ-ਉਸਮਾਨ, ਲੋਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	31, ਸਤਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(25791)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	71, ਸੈਕਟਰ-7, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(24172)

5. ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ, ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	34, ਸਤਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(27638)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	6, ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(25288)

6. ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ	ਕਮਰਾ ਨੰ:	30, ਸਤਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ	(27640)
ਨਿਵਾਸ	ਮਕਾਨ ਨੰ:	48, ਸੈਕਟਰ 9, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	(26188)

7. ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ, ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ: 35, ਸਤਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ (25333)

ਨਿਵਾਸ ਮਕਾਨ ਨੰ: 4, ਸੈਕਟਰ 4, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (25739)

8. ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ: 32, ਸਤਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ (27639)

ਨਿਵਾਸ ਮਕਾਨ ਨੰ: 8, ਸੈਕਟਰ-3, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (27626)

8. ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਬਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਾੜ, ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ:

ਦਫਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ. 31, ਪੰਜਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ (24812)

ਨਿਵਾਸ ਮਕਾਨ ਨੰ: 173, ਸੈਕਟਰ 7, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (24430)

ਉਪ ਮੰਤਰੀ

1. ਸ੍ਰੀ ਬਲ ਰਾਮ, ਉਪ-ਮੰਤਰੀ, ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ:

ਦਫਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ: 6, ਅੱਠਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ (25786)

ਨਿਵਾਸ ਮਕਾਨ ਨੰ: 169, ਸੈਕਟਰ 9, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (27856)

2. ਸ੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ, ਉਪ-ਮੰਤਰੀ, ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ:

ਦਫਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ: 21, ਸਤਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ (27637)

ਨਿਵਾਸ ਮਕਾਨ ਨੰ: 66, ਸੈਕਟਰ-7, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (25338)

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ

1. ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ:

ਦਫਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ: 32, ਪੰਜਵੀਂ ਮੰਜ਼ਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ (28386)

ਨਿਵਾਸ ਮਕਾਨ ਨੰ: 77, ਸੈਕਟਰ 7, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (25137)

ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ

1. ਸਰਦਾਰ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੂ

ਦਫਤਰ ਕਮਰਾ ਨੰ: 1, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (24347)

ਨਿਵਾਸ ਮਕਾਨ ਨੰ: 63, ਸੈਕਟਰ-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (20684)

ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅੱਖਰਵਾਰ ਸੂਚੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ/ਗਰੁਪ ਦਾ ਸਬੰਧ, ਚੋਣ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ

ਕ੍ਰਮ ਨੰ:	ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਪਾਰਟੀ/ਗਰੁਪ ਸਬੰਧਤਾ	ਚੋਣ ਹਲਕਾ	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ
1	2	3	4	5
1.	ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਮੁਕਤਸਰ (ਐਸ ਸੀ)	ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ
2.	ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਬੜਾ ਪਿੰਡ	ਜਲੰਧਰ
3.	ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਮੋਰਿੰਡਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਰੋਪੜ
4.	ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ, ਡਾਕਟਰ	ਕਾਂਗ.	ਟਾਂਡਾ	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
5.	ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਵਲਟੋਹਾ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
6.	ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ, ਗਿਆਨੀ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ	ਲੁਧਿਆਣਾ
7.	ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਧੂਰੀ	ਸੰਗਰੂਰ
8.	ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਕਾਦੀਆਂ	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
9.	ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਦਸੂਹਾ	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
10.	ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰ	ਲੁਧਿਆਣਾ
11.	ਸਰਲਾ ਪਰਾਸ਼ਰ, ਕੁਮਾਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਨੰਗਲ	ਰੋਪੜ
12.	ਸਾਜਿਦਾ ਬੇਗਮ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ	ਕਾਂਗ.	ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ	ਸੰਗਰੂਰ
13.	ਸੱਘ[illegible] ਸਿੰਘ, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਐਸ. ਸੀ.)	ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ
14.	ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
15.	ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ	ਕਪੂਰਥਲਾ
16.	ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ	ਬਠਿੰਡਾ
17.	ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਧਨੌਲਾ	ਸੰਗਰੂਰ

1	2	3	4	5
18.	ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਫਿਲੌਰ	ਜਲੰਧਰ
19.	ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਬਰਨਾਲਾ	ਸੰਗਰੂਰ
20.	ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਪੱਕਾ ਕਲਾਂ	ਬਠਿੰਡਾ
21.	ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਪੱਟੀ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
22.	ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ ਉਸਮਾਨ, ਜਥੇਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਬਿਆਸ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
23.	ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
24.	ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਚੌਧਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਨਰੋਟ ਮਹਿਰਾ (ਐਸ. ਸੀ.)	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
25.	ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਅਜਨਾਲਾ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
26.	ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਅਮਲੋਹ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਪਟਿਆਲਾ
27.	ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਫੂਲ	ਬਠਿੰਡਾ
28.	ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਡਾਕਟਰ	ਕਾਂਗ.	ਆਦਮਪੁਰ	ਜਲੰਧਰ
29.	ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਬਨੂੜ	ਪਟਿਆਲਾ
30.	ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਜੰਡਿਆਲਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
31.	ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ, ਚੌਧਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਫ਼ਾਜ਼ਿਲਕਾ	ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
32.	ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਕਪੂਰਥਲਾ	ਕਪੂਰਥਲਾ
33.	ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਮਜੀਠਾ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
34.	ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਡਾਕਟਰ	ਕਾਂਗ.	ਮੁਕੇਰੀਆਂ	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
35.	ਕੇਸ਼ੋ ਰਾਮ ਗੋਇਲ, ਸ੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਬਠਿੰਡਾ	ਬਠਿੰਡਾ
36.	ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ, ਸ੍ਰੀਮਤੀ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਧਰਮ ਕੋਟ	ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
37.	ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ, ਗਿਆਨੀ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਭਦੌੜ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਸੰਗਰੂਰ

1	2	3	4	5
38.	ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ	ਕਾਂਗ.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
39.	ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
40.	ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ	ਫਰੀਦਕੋਟ
41.	ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਨਾਭਾ	ਪਟਿਆਲਾ
42.	ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਜਲੰਧਰ ਉੱਤਰ	ਜਲੰਧਰ
43.	ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਅਟਾਰੀ (ਐਸ. ਸੀ.)	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
44.	ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਸਮਾਣਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਪਟਿਆਲਾ
45.	ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਬੁਢਲਾਡਾ	ਬਠਿੰਡਾ
46.	ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਫਰੀਦਕੋਟ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਫਰੀਦਕੋਟ
47.	ਗੁਰਦੇਵ ਕੌਰ ਗਿੱਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ	ਕਾਂਗ.	ਮੋਗਾ	ਫਰੀਦਕੋਟ
48.	ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਸੰਗਰੂਰ	ਸੰਗਰੂਰ
49.	ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਰੋਪੜ	ਰੋਪੜ
50.	ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਲਖਮੀਰਵਾਲਾ, ਜਥੇਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ.ਅ.ਦ.	ਸੁਨਾਮ	ਸੰਗਰੂਰ
51.	ਗੁਰਬਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਾੜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ	ਕਾਂਗ.	ਮਲੋਟ	ਫਰੀਦਕੋਟ
52.	ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ	ਕਾਂਗ.	ਕਰਤਾਰਪੁਰ (ਐਸ. ਸੀ.)	ਜਲੰਧਰ
53.	ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਵੇਰਕਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
54.	ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਮਾਹਿਲਪੁਰ (ਐਸ. ਸੀ.)	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
55.	ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ, ਭਗਤ	ਕਾਂਗ.	ਸ਼ਾਮ ਚੌਰਾਸੀ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
56.	ਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ	ਕਮਿਊ. ਪਾ. (ਮਾਰਕਸ)	ਸ਼ੇਰਪੁਰ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਸੰਗਰੂਰ

1	2	3	4	5
57.	ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਡਕਾਲਾ	ਪਟਿਆਲਾ
58.	ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਕੋਟਕਪੂਰਾ	ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ
59.	ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ	ਕਾਂਗ.	ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
60.	ਜਗਤ ਰਾਮ, ਚੌਧਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਬੰਗਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਜਲੰਧਰ
61.	ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਰਾਏਕੋਟ	ਲੁਧਿਆਣਾ
62.	ਜੈ ਮੁਨੀ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਦੀਨਾ ਨਗਰ (ਐਸ. ਸੀ.)	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
63.	ਜੁਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੱਖਣ	ਲੁਧਿਆਣਾ
64.	ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਮਾਨਸਾ	ਬਠਿੰਡਾ
65.	ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਜਗਰਾਉਂ	ਲੁਧਿਆਣਾ
66.	ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਨਕੋਦਰ	ਜਲੰਧਰ
67.	ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਗੜ੍ਹ ਸ਼ੰਕਰ	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
68.	ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਕੇ. ਪੀ. ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਜਮਸ਼ੇਰ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਜਲੰਧਰ
69.	ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਚੌਧਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਨੂਰ ਮਹਿਲ	ਜਲੰਧਰ
70.	ਦਲੀਪ ਚੰਦ, ਮਾਸਟਰ	ਕਾਂਗ.	ਬਲਾਚੌਰ	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ
71.	ਦਾਨਾ ਰਾਮ, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਲੰਬੀ (ਐਸ. ਸੀ.)	ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ
72.	ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ	ਜਲੰਧਰ
73.	ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ	ਤਰਨ ਤਾਰਨ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
74.	ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਨਥਾਣਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਬਠਿੰਡਾ
75.	ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਜ਼ੀਰਾ	ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ

1	2	3	4	5
76.	ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ	ਫਰੀਦਕੋਟ
77.	ਪਰਤਾਪ ਚੰਦ ਭੰਡਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
78.	ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਸਮਰਾਲਾ	ਲੁਧਿਆਣਾ
79.	ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਰਾਏਪੁਰ	ਪਟਿਆਲਾ
80.	ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਪਟਿਆਲਾ	ਪਟਿਆਲਾ
81.	ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀਆ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਫਗਵਾੜਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਕਪੂਰਥਲਾ
82.	ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ, ਆਜ਼ਾਦ, ਅਚਾਰਿਆ	ਕਾਂਗ.	ਖੰਨਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਲੁਧਿਆਣਾ
83.	ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੱਖਣ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
84.	ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਦਾਖਾ (ਐਸ.ਸੀ.)	ਲੁਧਿਆਣਾ
85.	ਬਲਰਾਮ, ਚੌਧਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਅਬੋਹਰ	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
86.	ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਜਲੰਧਰ ਛਾਉਣੀ	ਜਲੰਧਰ
87.	ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ	ਬਠਿੰਡਾ
88.	ਬਾਲਮੁਕੰਦ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
89.	ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਪਾਇਲ	ਲੁਧਿਆਣਾ
90.	ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਗੋਇਲ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਰਾਜਪੁਰਾ	ਪਟਿਆਲਾ
91.	ਬ੍ਰਿਸ਼ ਭਾਨ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਲਹਿਰਾ	ਸੰਗਰੂਰ
92.	ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਜਲਾਲਾਬਾਦ	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
93.	ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਈਆਂਵਾਲਾ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
94.	ਯਸ਼ ਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਜਲੰਧਰ ਦੱਖਣ	ਜਲੰਧਰ
95.	ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸਰਦਾਰ	ਸ਼੍ਰੋ. ਅ. ਦ.	ਸਰਹੰਦ	ਪਟਿਆਲਾ

1	2	3	4	5
96.	ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਕੈਪਟਨ	ਕਾਂਗ.	ਕੁੰਮ ਕਲਾਂ	ਲੁਧਿਆਣਾ
97.	ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਧਾਰੀਵਾਲ	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
98.	ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਚੌਧਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਪਠਾਨਕੋਟ	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
99.	ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਗੁਰੂ ਹਰ ਸਹਾਏ	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
100.	ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਭਾਗੋ ਵਾਲੀਆ, ਸਰਦਾਰ	ਕਾਂਗ.	ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
101.	ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ, ਸ੍ਰੀ	ਕਾਂਗ.	ਬਟਾਲਾ	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
102.	ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼, ਕਾਮਰੇਡ	ਭਾ. ਕਮਿਊ. ਪਾ.	ਖਰੜ	ਰੋਪੜ
103.	ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ	ਕਾਂਗ.	ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ	ਰੋਪੜ
104.	ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਡਾ:	ਜ. ਸ.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਪਾਰਟੀ-ਵਾਰ ਵੰਡ

	ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ		ਗਿਣਤੀ
1.	ਕਾਂਗਰਸ	..	67
2.	ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ	..	25
3.	ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ	..	10
4.	ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ)	..	1
5.	ਜਨ ਸੰਘ	..	1
	ਜੋੜ	..	104

PUNJAB VIDHAN SABHA

Monday, the 5th August, 1974.

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhavan, Sector-I, Chandigarh 160001, at 2.00 p.m. of the Clock. Mr. Speaker, (Dr. Kewal Krishan). in the Chair.

OBITUARY REFERECNES

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮਾਨਯੋਗ ਫੈਜ਼ਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਔਰ ਕੁਝ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਸੈਂਕਟਿਟੀ ਰਹੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਹੋਰ ਏਜੰਡਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ । ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਐਗਰੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । (Members of the Treasury Benches as well as certain Members of the Opposition are desirous that obituary references be made first to maintain the sanctity of the occasion. After that rest of the agenda may be taken up. Does the House agree to it?)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਨਸੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਸਾਰੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਈਆਂ ।)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ: * * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਡੀਲੀਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by the hon. Member, should be deleted.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਸਸਪੈਂਡ ਨਾ ਹੋਣ । ਜੇ ਇਹ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰ ਦਿਉ ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਤਦ ਸਹਿਮਤ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੁਐਸਚਨ ਆਵਰ ਲਈ ਜੋ ਇਕ ਘੰਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਕੁਐਸਚਨ ਆਵਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇਕ ਘੰਟਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੁਣ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ । (Question Hour will be of full one hour's duration. Now we take up the obituary references.)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ): ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਘੇ ਵਿਅਕਤੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰਖਾਂਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ :—

(1) ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਯਾਦਵਿੰਦਰਾ ਸਿੰਘ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ. ਐਲ ਏ. ਔਰ ਸਾਬਕਾ ਮਹਾਰਾਜਾ। (2) ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਬੀ. ਰਾਣਾ, ਮਨਿਸਟਰ ਆਫ ਸਟੇਟ. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ। (3) ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ। (4) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ ਐਮ. ਪੀ.। (5) ਜਥੇਦਾਰ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਫਗੂਵਾਲੀਆ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ. ਐਲ ਏ.। (6) ਸ੍ਰੀ ਖਰੈਤੀ ਰਾਮ ਸਰੀਨ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ.। (7) ਸ੍ਰੀ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਭੰਡਾਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ. ਐਲ. ਏ.। (8) ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ. ਐਲ. ਏ.। (9) ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਥ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. (ਪੈਪਸੂ)। (10) ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਲਾਲ ਜੌੜਾਂ, ਸਾਬਕਾ ਐਮ. ਐਲ. ਏ.। (11) ਸੇਠ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਐਮ. ਪੀ. (12) ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ, ਜਰਨਾਲਿਸਟ। (13) ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਸੀ. ਸੀਤਲਵਾਡ, ਸਾਬਕਾ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਯਾਦਵਿੰਦਰਾ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ, ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਪੂਤ ਸਨ। ਜੀਵਨ ਭਰ ਉਹ ਲੋਕਰਾਜੀ ਅਸੂਲਾਂ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਕੌਮਪਰਸਤੀ ਦੇ ਹਿਮਾਇਤੀ ਰਹੇ। ਉਹ ਇਕ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੁਰਾਣੀ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਲਾਉਣ ਲਈ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਿਦਕ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਸਫਾਰਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਣ ਅਤੇ ਨਵੇਕਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਅਤੇ ਵਖ-ਵਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਯਾਦਵਿੰਦਰਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 7 ਜਨਵਰੀ, 1913 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ, ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲੀ ਗੋਲ-ਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸਨ, ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਏ ਅਤੇ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 1939 ਵਿਚ ਉਹ ਚੈਂਬਰ ਆਫ ਪ੍ਰਿੰਸਿਜ਼ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ। 1944 ਵਿਚ ਉਹ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋ-ਚਾਂਸਲਰ ਅਤੇ 1947 ਵਿਚ ਚਾਂਸਲਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। 1947 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਲੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਰਿਆਸਤ ਇੰਡੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ। ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀ ਵਿਲੀਨਤਾ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਰਿਆਸਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਰਾਜ ਪਰਮੁੱਖ ਬਣੇ ਅਤੇ 1956 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸੇ ਪਦਵੀ ਤੇ ਰਹੇ।

ਉਹ ਇਕ ਖਿਡਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਭਾਰਤੀ ਓਲੰਪਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਓਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਹਿਸਾ ਲੈਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ। ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਮਿਆਰ ਮਿਥਿਆ।

1956-57 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਸੰਘ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ 1958 ਵਿਚ ਪੈਰਸ ਵਿਖੇ ਯੂਨੈਸਕੋ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਡੈਲੀਗੇਟ ਬਣਕੇ ਆਏ। 1959, 1961-62 ਅਤੇ 1963 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਹ 1939 ਤੋਂ 1945 ਤਕ ਅਤੇ 7 ਨਵੰਬਰ, 1962 ਤੋਂ 3 ਦਸੰਬਰ, 1965 ਤਕ ਕੌਮੀ ਰਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ।

ਸਾਲ 1967 ਵਿਚ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਡਕਾਲਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ 23 ਸਤੰਬਰ, 1968 ਤਕ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। 1971 ਵਿਚ ਉਹ ਸਫੀਰ ਬਣਾਕੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਉਘੇ ਨੀਤੀਵਾਨ, ਉਸਾਰੂ ਕਾਰਜਕਰਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸਭ ਤੋਂ ਸਚੇ ਤੇ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸਪੂਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਬੀ. ਰਾਣਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਨਅਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ, ਬੜੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸੁਭਾ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰ ਵਿਵੇਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਵਾਂ ਅਤੇ ਮਿਤਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫਾਦਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਦ੍ਰਿੜਤ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸਚਾਈ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਖੋ ਵਖਰੀਆਂ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬਲਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਖਿਡਾਰੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਣਾ ਇਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ, ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਅਤੇ ਮਿਡਲ ਟੈਂਪਰ ਬੈਰਿਸਟਰ ਸਨ। ਬੰਬਈ ਰਾਜ ਦੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੋ ਹਿਸੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1960 ਵਿਚ ਉਹ ਗੁਜਰਾਤ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਪੀਕਰ ਬਣੇ ਅਤੇ 1967 ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤਕ ਉਹ ਇਸੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਰਹੇ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਣਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਨਅਤੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜ ਭਾਗ ਸੰਭਾਲਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਯੋਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਅਤੇ ਉਘੇ ਖਿਡਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਭਰਪੂਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਨ। ਉਹ ਇਕ ਨੇਕ ਨੀਅਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਰਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਉਘਾ ਹਿਸਾ ਪਾਇਆ। 1923-26 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ

ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ। 1930 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਵਿਲ ਨਾਫੁਰਮਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੈਦ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। 1937 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਜਰਾਤ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰਕਾਦਾਰਾਨਾ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਤਾੜੇ ਹੋਏ ਕਿਸਾਨ ਵਰਗ ਦੇ ਆਗੂ ਸਨ। ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਵਰਗ ਦੇ ਆਗੂ ਰਹੇ ਹਨ। 1924 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੱਥੇ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੈਦ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। 1930 ਵਿਚ ਫੇਰ ਕਾਂਗਰਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਦ ਕਟ ਕੇ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਜਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰ ਮੁਸਲਿਮ ਜਿਸ ਜ਼ਬਰ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾਲ ਕਢੇ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਭਰਪੂਰ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਫਰਵਰੀ, 1937 ਔਰ 1946 ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। 1947 ਵਿਚ ਪਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਧਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1952 ਵਿਚ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। 1957 ਵਿਚ ਅਤੇ ਫੇਰ 1962 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਉਹ 1948 ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ, 1957 ਵਿਚ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ 1962 ਵਿਚ ਯੋਜਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਉਤੇ ਰਹੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀ ਥੰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਆਰਥਕ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਨੇੜਿਉਂ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਉਚੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਸਾਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਇਤਫਾਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਪਏਗੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ ਇਕ ਸਚੇ ਸੁਹਿਰਦ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਸਨ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮੂਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 1932 ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। 1942 ਵਿਚ 'ਭਾਰਤ ਛਡੋ ਲਹਿਰ' ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਲੈਣ ਕਾਰਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਵਾਮ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਤਾੜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਕਿਰਤੀ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਅਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿਤਾ । 1954 ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਕਾਰਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ । ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਲੇਬਰ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੋਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਕਰਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ । 1949 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜੀਵਨ ਭਰ ਇਕ ਟ੍ਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਰਹੇ ।

ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਣਥਕ ਘੋਲ ਕੀਤਾ । 1944-46 ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਸਰਵ ਭਾਰਤੀ ਇਸਤਰੀ ਕੌਂਸਲ, ਉਤਰੀ ਜ਼ੋਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ । 1946 ਵਿਚ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਇਸਤਰੀ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ । ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਉਪਰੰਤ 1957 ਤਕ ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ । 1964 ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ । ਅਪਰੈਲ, 1972 ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਉਹ ਇਕ ਮਹਾਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਸਨ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਬਹੁਤ ਵਡਮੁਲੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਦੋ ਪਤਨੀ-ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਬਿਲ, ਦੂਜਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਲ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਪਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਜ਼ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਵਾਉਣ ਲਈ ਅਣਥਕ ਘੋਲ ਕੀਤਾ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਮਹਾਨ ਆਗੂ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਤਾੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬਚਿਆਂ ਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਅਰਪਤ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਜੋ ਖੱਪਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ।

ਜੱਥੇਦਾਰ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਫਗੂਵਾਲੀਆ ਇਕ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟੀ । ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਉਚੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ, ਨਿਰਪਖਤਾ, ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ ਗੌਰਵ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਉਹ ਸਾਦਗੀ, ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਸਨ । ਉਹ ਰਿਆਸਤੀ ਪ੍ਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੇ ਉਘੇ ਲੀਡਰ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੈਦਾਂ ਕਟੀਆਂ ਬਲਕਿ ਕੁੱਟਾਂ ਵੀ ਖਾਧੀਆਂ ।

ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1902 ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਫਗੂਵਾਲਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ । ਜੀਵਨ ਭਰ ਉਹ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਲਈ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਉਹ ਪੈਪਸੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ । ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਬਹਾਦਰ ਲੜਾਕਾ, ਪ੍ਰਜਾ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਆਗੂ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਸਦਾ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਖਰੈਤੀ ਰਾਮ ਸਰੀਨ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਅਗਾਂਹ ਵੱਧੂ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਨ । 1940 ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ । 1941 ਵਿਚ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਭਾਰਤ ਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫਿਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1944 ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਟਾਲੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਉਹ ਇਕ ਵਡੇ ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਸਨ ਅਤੇ 28 ਅਪਰੈਲ, 1962 ਨੂੰ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ । ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਯੋਗ ਹੈ ।

ਉਹ 1953-57 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਯੁਵਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ 1957 ਤੋਂ 1959 ਤਕ ਤੇ 1963 ਤੋਂ 1964 ਤਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ । ਉਹ 1952 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਅਤੇ 1962 ਤਕ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ।

ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਨਅੱਤੀ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਮਸ਼ੀਨ ਟੂਲਜ਼ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਰਾਜ ਸਨਅੱਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ, ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਪਾਰ ਮੰਡਲ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ, ਸਰਵ ਭਾਰਤੀ ਵਸਤੂ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸੰਸਥਾ ਬੰਬਈ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਨਅੱਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਨੇ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਸਨੱਅਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਹਮਦਰਦ ਗੁਆ ਲਿਆ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਭੰਡਾਰੀ ਇਕ ਸੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਉਘੇ ਸਮਾਜ-ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਇਕ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਸਨ । ਉਹ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਅਤੇ ਹੰਢੇ ਹੋਏ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਨ । ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਯੋਗ ਸੀ । 1932 ਵਿਚ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਏ । ਉਹ ਸਰਵ-ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ 6 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹੇ । ਉਹ 12 ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ।

ਇਕ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਛੱਡੀ । 1957 ਵਿੱਚ ਉਹ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ।

ਉਹ ਇਕ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਲਿਤਾੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਅਣਥੱਕ ਯਤਨ ਕੀਤੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਇਕ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ, ਇਕ ਯੋਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਇਕ ਜੁਝਾਰੂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਫਗਵਾੜਾ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਪ ਇਕ ਸੱਚੇ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਇਕ ਉਘੇ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਸਨ। ਉਹ ਕਪੂਰਥਲਾ ਰਾਜ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਕ ਸਿਦਕੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਨਿਰੰਤਰ ਘੋਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਿਆਸਤੀ ਪਰਜਾ-ਮੰਡਲ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਪੱਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 12 ਸਾਲ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ।

ਉਹ 1962 ਵਿਚ ਫਗਵਾੜਾ ਚੋਣ-ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਇਕ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਹੈ।

ਉਹ ਸਾਦਗੀ, ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸਨ। ਉਹ ਇਕ ਟ੍ਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਿਸਟ ਸਨ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟ੍ਰੇਡ-ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ, ਪੰਜਾਬ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਰਹੇ। ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਕਨਵੀਨੀਅਰ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜੀਵਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਅਰਪਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਇਕ ਯੋਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨ, ਇਕ ਸਿਦਕੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਇਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਥ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੋਢੀ ਆਗੂ ਸਨ। ਉਹ ਇਕ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹਕੇ ਸਿਰਫ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੈਤੋਂ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਹਕੂਮਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਅਮਿੱਟ ਰਹੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਮਰਾਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੰਘੋਲ ਵਿਖੇ 28 ਜਨਵਰੀ, 1911 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। 1951 ਤੋਂ 1953 ਤਕ ਉਹ ਪੈਪਸੂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਨੂੜ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਬੜੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੀ। ਲਗ ਭਗ 10 ਸਾਲ ਤਕ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸੇਵਕ ਸਮਾਜ ਤਹਿਸੀਲ ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ। 1939-40 ਵਿੱਚ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤੌਰ ਤੇ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਉੱਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ। ਉਹ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਦੇ ਉੱਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਹੇ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਏ, ਯੋਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਲਾਲ ਜੌੜਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇਕ ਉੱਘੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਨ। ਉਹ ਇਕ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਨ। ਉਹ ਇਕ ਉਚੇ ਅਸੂਲਾਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਨੇਕ ਨੀਅਤ ਵਿਅੱਕਤੀ ਸਨ। ਉਹ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ। ਉਹ ਉਚੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਕਾਰਖਾਨਾ ਵੀ ਚਲਾਇਆ ਪਰ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। 1921 ਵਿਚ ਉਹ ਸਿਵਲ ਨਾਫੁਰਮਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਮਰ-ਪੱਤਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

1952 ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਬੜਾ ਵਡਮੁੱਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੱਗ ਭਗ 10 ਸਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਕ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼-ਭਗਤ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ, ਸਮਾਜ-ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸੇਠ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਜੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਜ਼ਿਲਾ ਜੱਬਲਪੁਰ ਵਿਚ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1896 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਤੌਰ ਤੇ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਪੱਧਰ ਤਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। 1920 ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਾ-ਮਿਲਵਰਤਣ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘੋਲ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੱਗਭਗ 8 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟੀ। 1920 ਤੋਂ ਉਹ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ 1923 ਤੋਂ 1973 ਤੱਕ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ।

ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵਡੇ ਅਮੀਰ, ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਵਰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨ ਸਨ ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਜਦ ਉਹ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ। ਸੇਠ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਦ ਤੋਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਐਕਟਿੰਗ ਸਪੀਕਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਮਿਟ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ

ਯੋਗਤਾ, ਨੇਕਨੀਤੀ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟਵਾਦਤਾ ਕਰਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ 1938 ਤੋਂ 1944 ਤਕ 'ਸਟੇਟਸਮੈਨ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਅਤੇ 1957 ਤੋਂ 1960 ਤਕ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹ ਹੋਰ ਕਈ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਇੰਡੀਆ ਫ੍ਰਾਮ ਕਰਜ਼ਨ ਟੂ ਨਹਿਰੂ ਐਂਡ ਆਫਟਰ' ਅਤੇ 'ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲਜ਼ ਕਾਰੂਸਪਾਉਂਡੈਂਸ' ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਹਨ। ਆਪ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਜਰਨਿਲਿਸਟ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਰਨਿਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਚਮਨ ਲਾਲ ਸੀਤਲਵਾਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਬਹੁਤ ਉਘੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਸਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤਕ ਬਾਰ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। ਜੂਰਿਸਟ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ ਰਹਿਤ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਭੁੱਤ ਯੋਗਤਾ ਕਾਰਨ 1937 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਦਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

1948 ਤੋਂ 1952 ਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਆਮ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸੀਤਲਵਾਦ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਬੜੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਪੁਰਤਗਾਲ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ-ਪੁਰਤਗਾਲ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੇਗ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਪੱਖ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ।

ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਜਾਰੀ ਰਖੀ ਅਤੇ 1966 ਤੋਂ 1972 ਤਕ ਉਹ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। 1957 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪਦਮ ਵਿਭੂਸ਼ਣ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼', 'ਕਾਮਨ ਲਾ ਇਨ ਇੰਡੀਆ, 'ਲਾ ਐਂਡ ਕਲਚਰ' ਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਲੇਖ ਯੋਗ ਹਨ। 1955 ਤੋਂ 1958 ਤਕ ਉਹ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਰਤੂ ਕਾਰਨ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਉਚਿਤਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਦਾ ਹੈ ਔਰ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਇਸ ਨਾਲ ਇਤਫਾਕ ਕਰੇਗਾ ਔਰ ਉਪਰੰਤ 2 ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਸਾਇਲੈਂਸ ਔਬਜ਼ਰਵ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ (ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਜੋ ਅਫਸੋਸ ਦਾ ਮਤਾ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ । ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਉਚੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਛੱਡ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਔਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ 62 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਏ । ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ 1971 ਤੋਂ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਬੈਸਡਰ ਰਹੇ । ਉਹ 1965 ਤੋਂ 1967 ਤੱਕ ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਬੈਸਡਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਐਟਕਿੰਸਨ ਕਾਲਜ, ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਲਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਨਾਰਸ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆ ਲਈ । ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲੌਰ ਪੁਲਿਸ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲਈ । ਉਹ ਸੱਚੇ ਤੇ ਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਗਲ ਜਿਸ ਦਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਰਿਣੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਯੂਨਿਅਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੋਰਟਸ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ । ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਪੋਰਟਸ ਦੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਉਚਾ ਹੈ । ਉਹ ਇੰਡੀਅਨ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਸਪੋਰਟਸ ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਲਾਈਫ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਪੋਰਟਸ ਤੇ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਜ਼ੀਡੈਂਟ ਤੇ ਪੇਟਰਨ ਰਹੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਜੋ ਕਿ ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਐਫ. ਓ. ਆਰ. ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵੀ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤੀ । ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਜ਼ੀਡੈਂਟ ਵੀ ਰਹੇ । ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋ ਪਰਸਨੈਲਿਟੀ ਸੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚਾਰਮਿੰਗ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਇਨਟਰੈਸਟ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਜੋ ਬਗੀਚਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਯੁਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਸਜਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਰਤਕ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਉਹ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫਸੋਸ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕ ਹੋਏ ।

ਦੂਸਰੀ ਹਸਤੀ ਜੋ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ । ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 74 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 10 ਜੂਨ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਸਨ । ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ 50 ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ । ਉਹ 1937 ਤੋਂ 1967 ਤਕ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ

ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ 5 ਦਫ਼ਾ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੈਬਨਿਟ ਮਨਿਸਟਰ ਰਹੇ । ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦੱਲ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਸੱਚਰ ਫਾਰਮੂਲਾ, ਰਿਜਨਲ ਫਾਰਮੂਲਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਹੱਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਕੀਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੈਂਕ ਬੈਲੈਂਸ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੇਬਰ ਮੂਵਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਹਿਸਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੜਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਲੇਬਰ ਲੀਡਰ, ਸੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਹੀਰੋ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠੇ ਹਾਂ । ਉਹ ਕਈ ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਹੇ । ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਗਠਨ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋ ਜਲਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਰਾਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੰਗਠਨ ਵਾਸਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਚਮਨ ਲਾਲ ਸੀਤਲਵਾਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਲੀਗਲ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ, ਅੱਜ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ । ਸ੍ਰੀ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਚਮਨ ਲਾਲ ਸੀਤਲਵਾਦ ਜੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਫਸਟ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਫਸਟ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 63 ਸਾਲ ਲੀਗਲ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਚ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਏ । ਉਹ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਕੀਲ ਸਨ । ਉਹ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਵੀ ਰਹੇ ਅਤੇ 12 ਸਾਲ ਉਹ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਰਹੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਦਮਵਿਭੂਸ਼ਨ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤਾ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸਨ । ਉਹ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫੋਰਮ ਦੇ ਰਿਪ੍ਰੈਜ਼ੈਂਟੇਟਿਵ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਡੀਅਨ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ ਯੂ. ਐਨ. ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਲੀਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜਸਟਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਜੋ ਕੇਸ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੁਰਤਗੇਜ਼ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵੇਲੇ ਜੋ ਪੁਆਇੰਟ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਰਿਪ੍ਰੈਜ਼ੈਂਟ ਕੀਤਾ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ 63 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਜਰਨਾਲਿਸਟ ਸਨ । ਪੰਜਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਮਾਣ ਕਰੇ ਉਤਨਾ ਹੀ ਥੋੜਾ ਹੈ । ਉਹ 1938 ਤੋਂ 1944 ਤਕ 'ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਅੱਖਬਾਰ' ਦੇ ਚੀਫ ਐਡੀਟਰ ਰਹੇ । ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ ਕੌਂਸਲ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆ । 'ਇੰਡੀਆ ਫ਼੍ਰਾਮ ਕਰਜ਼ਨ ਟੂ ਨਹਿਰੂ ਐਂਡ ਆਫਟਰ' ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੇ ਚਿਠੀਆਂ ਪੱਤਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛਾਪੇ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਰਨਾਲਿਸਟ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ।

ਸੇਠ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ 78 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਚਲੇ ਗਏ । ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਓਲਡੈਸਟ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1961 ਵਿਚ ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ । ਉਹ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵਡੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 109 ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਡਰਾਮੇ ਵੀ ਲਿਖੇ । ਇੰਡੀਅਨ ਡੈਲੀਗੇਸ਼ਨ, ਕਿਸਾਨ ਵੈਲਥ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਜੋ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੀਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਨ ਵੈਲਥ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਜੋ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਡੈਲੀਗੇਟ ਸਨ । ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਆਏ ।

ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਲਾਲ ਜੌੜਾ, ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਸ਼ਰੀਫ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਆਦਮੀ ਸਨ । ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਰੇਲ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਪੋਲਿਟਿਕਸ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਬੀ. ਰਾਣਾ, ਜਿਹੜੇ ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਿਚ ਯੂਨੀਅਨ ਮਨਿਸਟਰ ਆਫ ਸਟੇਟ ਫਾਰ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਗਏ । ਉਹ ਬੰਬਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਔਰ ਜਿਸ ਵਕਤ ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਬੰਬਈ ਵੱਖਰੇ ਹੋਏ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਸਪੀਕਰ ਚੁਣੇ ਗਏ । ਉਹ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਰਹੇ ।

ਉਹ ਬੜੇ ਨਿਸ਼ਾਨਚੀ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਈਫਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਫਾਊਂਡਰ ਮੈਂਬਰ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਈਫਲ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਉਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ । ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛੜ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਜੱਥੇਦਾਰ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਫਗੂਵਾਲੀਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਮਾਣ ਕਰੀਏ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੜਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਫਗੂਵਾਲੀਆ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਹੈ ਉਹ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਹੈ । ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਰਹੇ ਔਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਜਾ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਹ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 18 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟੀ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਜੋ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੱਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤੀਆਂ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਫਗੂਵਾਲੀਆ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਨ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਗਨੀ ਹੋਤਰੀ ਜੀ ਪੁਰਾਣੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਅਤੇ ਫਰੀਡਮ-ਫਾਈਟਰ ਸਨ। ਉਹ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਗਵਾੜਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 1962 ਵਿਚ ਫਗਵਾੜਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਉਹ ਨਿਹਾਇਤ ਸ਼ਰੀਫ ਸਜਣ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਭੰਡਾਰੀ ਜੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਤੋਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਂਕ ਦੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚੇ। ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਥ, ਐਕਸ ਐਮ. ਐਲ. ਏ., ਪੈਪਸੂ, ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਖਰੈਤੀ ਰਾਮ ਸਰੀਨ, ਐਕਸ ਐਮ. ਐਲ. ਸੀ. ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਬੜੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿਸਾ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਫਿਰ, ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ, ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬ): ਸਪੀਕਰ ਸਹਿਬ, ਸਦਨ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੋਕ-ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਔਰ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਜਿਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਿਲਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਜਣਾ ਦੇ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਘੇ ਔਰ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਉਹ ਸਜਣ ਸਨ। ਜਨਰਲ ਯਾਦਵਿੰਦਰਾ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ ਔਰ ਐਂਬੈਸਡਰ ਬਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਜਣਾਂ ਵਿਚੋਂ 9 ਸਜਣ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਪਰੀਸ਼ਦ ਦੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬੜੇ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਡੀਆਂ ਸਨ।

ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੇ ਔਰ ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਨਿਹਸੁਆਰਥ ਜੀਵਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁਆਰਥ ਵਾਸਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਿਆਸੀ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਮੱਤ-ਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਔਰ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਲਾਲ ਜੌੜਾ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅੱਕਤੀਗਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ

[ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼]

ਕਿ ਉਹ ਬੜੇ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਸਰਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਔਰ ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਦੇਰ ਉਹ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਛਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਧੱਬਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂ ਲੋਕ ਸੁਵਰਗਵਾਸ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਜਰਨਾਲਿਸਟ ਅਤੇ ਐਮ. ਸੀ. ਸੀਤਲਵਾਦ। ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਜਰਨਾਲਿਸਟ ਸ੍ਰੀ ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਯਾਦਵ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬੜੀ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਰਹੇ. ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਵਿਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 'ਪਰਦੀਪ ਅਖਬਾਰ' ਵਿਚ ਬੜੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਇਸ ਮਤੇ ਵਿਚ ਨਾਮ ਨਾ ਹੋਣਾ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਇਸ ਮਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਜਿੱਥੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰੇਗਾ ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜੀ।

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ (ਮਾਨਸਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਰਖਿਆ ਹੈ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਥੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਛੜ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੱਚਾ ਬੱਚਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸੇਵਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਬੜੇ ਸਿੱਧੇ ਸੁਭਾ ਦੇ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਵਾਸਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਕ ਕਛਹਿਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ ਔਰ ਕਛਹਿਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਘੱਟ ਹੀ ਲੱਭਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਤਨੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਚੰਗੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਤੇ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਲਾਜ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੱਜ ਸਾਥੋਂ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਬੜਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਜੱਥੇਦਾਰ ਫਗੂਵਾਲੀਆ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ 88 ਦੀ ਹਿਦਾਇਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ 85 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਔਰ ਸਰਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਔਰ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ 50 ਸਾਲ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ 3 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਬੈਠੀ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ

ਕਰਨਾ ਪਿਆ । ਫਗੂਵਾਲੀਆ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 1919 ਦੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਵਾਅਕੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋ ਕੇ ਫੌਜ ਵਿਚ ਬਗਾਵਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੈਦ ਹੋਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਕੈਦਾਂ ਕਟਦੇ ਰਹੇ । ਉਹ 1928 ਤੋਂ 1950-51 ਤਕ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲਿਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਔਰ ਰਜਵਾੜਾ-ਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦੇ ਰਹੇ । ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰੀਵਾਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਛਬੀਲ ਦਾਸ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਕੈਦ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰਖਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਘਾਟ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਸੀਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ, ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਹੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗ ਹਿਸਾ ਪਾਇਆ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਾਥ ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਜਪੁਰੇ ਦੀ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਰਕਰਦਾ ਕਾਰਕੁਨ ਸਨ । ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ 1940-41 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ ਔਰ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਤਹਿਰੀਕ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਕੇਸ ਲੜਦੇ ਸਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਔਰ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੇ ਵੀ ਪਰਧਾਨ ਰਹੇ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਬੜਾ ਘਾਟਾ ਹੈ ।

ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਥੀ ਸਾਡੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਇਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬੜਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਘੁਲਾਟੀਏ, ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਨ ਵਾਲੇ, ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਗੂਵਾਲੀਆ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਕ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿਤੀ, ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਤਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਾਨਯੋਗ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ, ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਸਮਿਲਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਯਾਦਵਿੰਦਰਾ ਸਿੰਘ ਆਫ਼ ਪਟਿਆਲਾ, ਐਕਸ. ਐਮ. ਐਲ. ਏ., 61 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 17 ਜੂਨ, 1974 ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਉਹ 25 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠੇ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ, ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ ਅਤੇ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਹੁਤ ਥਲੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਏ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਗਵਾਂਢੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਲੋਹ-ਪੁਰਸ਼ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ । ਉਹ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ 8 ਸਾਲ ਰਹੇ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਯੂਨੈਸਕੋ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰਾਇਤੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਣ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਗਏ । 1967 ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਅਕਸਰੀਅਤ ਨਾਲ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਚੁਣੇ ਗਏ । ਉਹ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸਫੀਰ ਵੀ ਰਹੇ ਅਤੇ 1971 ਤੋਂ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਦੇ ਸਫੀਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵਿੱਛੜ ਗਏ।

'ਛੁੱਪ ਗਏ ਵੁਹ ਸਾਜ਼ੇ ਹਸਤੀ ਛੇੜ ਕਰ,
ਅਬ ਤੋਂ ਬਸ ਏਕ ਯਾਦ ਹੀ ਯਾਦ ਹੈ' ।

ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਬੀ. ਰਾਣਾ, ਸਟੇਟ ਮਨਿਸਟਰ, ਯੂਨੀਅਨ ਗੌਰਮਿੰਟ, ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਵੀ ਬੜਾ ਦੁੱਖਦਾਈ ਹੈ। ਉਹ 1960 ਤੋਂ 1967 ਤਕ ਗੁਜਰਾਤ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਰਹੇ । ਫਿਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ । ਇਹ ਪਰਿਵਹਿਣ ਤੇ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਸਨੱਅਤ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਸਨ । ਉਹ ਮੰਨੇ ਪਰਮੰਨੇ ਖਿਲਾੜੀ ਸਨ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰਾਈਫਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਰਾਈਫਲ ਕਲੱਬਜ਼ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹਿੱਸਾ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਵਫਾਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹਿਣਗੇ ।

ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਐਕਸ. ਰੈਵਿਨਿਊ ਮਨਿਸਟਰ, ਪੰਜਾਬ, 1937 ਤੋਂ 1967 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ 30 ਸਾਲ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। 1957 ਤੋਂ 1967 ਤਕ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ । 1923 ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੰਗੇ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਉਘਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਉਹ ਦਰਵੇਸ਼ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਵੀ ਸਨ । ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅਤੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ, ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਕੇ ਉੱਘਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸਿਧੇ ਸਾਦੇ, ਢਿੱਲੇ ਢਾਲੇ ਬਸਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਅਤੇ ਫਕੀਰ ਜਾਪਣ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵਸੀਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ-ਕੁਨ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਰਖਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੀ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਨਾਲ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੜਾ

ਘਾਟਾ ਪਿਆ । ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਸੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੀ, ਨੇਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੇਵਕ ਸੀ ਪਰ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ ।

'ਕਰੋੜੋਂ ਸਾਲ ਸੇ ਯੂੰ ਤੋ ਹੈ ਆਦਮੀ ਕਾ ਵਜੂਦ,
ਨਿਗਾਹ ਅਬ ਭੀ ਤਰਸਤੀ ਹੈ ਆਦਮੀ ਕੇ ਲਿਯੇ' ।

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ ਜੀ, 1946 ਤੋਂ 1957 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਅਸੰਬਲੀ ਦੇ ਅਤੇ 1964 ਤੋਂ 1970 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਕੌਂਸਿਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੇਸ਼-ਭਗਤ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੀਤਾ ਦੇਵੀ ਜੀ ਨੇ ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਜਾਤੀ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾ ਸਕਦੀ। ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਅੱਜ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੁੱਕੇ ।

ਜਥੇਦਾਰ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਫ਼ਗੂਵਾਲੀਆ, ਐਕਸ. ਐਮ. ਐਲ. ਏ., ਨੇ 18 ਸਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੜ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਮੇ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਵਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਡਰ ਪਰਵਾਨੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਦਿਤੀ । ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਣ ਵਾਲੇ, ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ, ਜੱਥੇਦਾਰ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਫ਼ਗੂਵਾਲੀਆ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਖਵੇਸ਼ੀ-ਪਰਵਰੀ ਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਪਧਰ ਤੋਂ ਗਿਰੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਡਰ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਖਰੈਤੀ ਰਾਮ ਸਰੀਨ, ਐਕਸ. ਐਮ. ਐਲ. ਸੀ, 53 ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਪੰਜਾਬ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰ, ਆਪਣੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ, ਗਰੀਬ ਪਰਵਰੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਤੌਰ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਕੁੰਦਨ ਲਾਲ ਭੰਡਾਰੀ, ਐਕਸ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ., ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰ ਜੰਗੇ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਅਤੇ ਉੱਘੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ, ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਕਾਲ ਮਿਰਤੂ ਨਾਲ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਦਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਐਕਸ. ਐਮ. ਐਲ. ਏ., ਫਗਵਾੜਾ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ 1962 ਤੋਂ 1967 ਤਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰ, ਆਰੀਆ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਂਝਿਆ ਹੋਣ ਤੇ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ।

ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਨਾਥ, ਐਕਸ. ਐਮ. ਐਲ ਏ., ਪੈਪਸੂ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੀ 1952 ਦੀ ਪੈਪਸੂ ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਅਤੇ ਉੱਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਭਾਰੀ ਗ਼ਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ।

[ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ]

ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਨ ਲਾਲ ਜੰਡਾ, ਐਕਸ.-ਐਮ. ਐਲ. ਏ., ਦਾ ਬਤੌਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਜੰਗੇ-ਅਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਪਸਮਾਂਦਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨੱਅਤਕਾਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਵੀ ਭਾਰੀ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ 1952 ਤੋਂ 1957 ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ।

ਸੇਠ ਗੋਵਿੰਦ ਦਾਸ, ਐਮ ਪੀ., 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1896 ਨੂੰ ਜੱਬਲਪੁਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨੇਤਾ ਦਾ ਬੇਵਕਤ ਵਿਛੋੜਾ ਕੌਮ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਹਿੱਸਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਨਾ ਭੁਲਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 50 ਸਾਲ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਬੜਾ ਸਮਾਰੋਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਂਟਰਲ ਹਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਉੱਘੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਮਕਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਹਿੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ 109 ਡਰਾਮੇ, ਇੰਦੂਮਤੀ ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੇਖਾਂ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ 'ਗਾਂਧੀ ਯੁੱਗ ਪੁਰਾਣ' ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦੇਸ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਿਣੀ ਰਹੇਗਾ। ਉਹ ਨੇਤਾ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ, ਕਵੀ, ਨਾਵਲ ਨਵੀਸ ਤੇ ਸੰਸਦ ਸੱਦਸਯ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ :

'ਤੂ ਏਕ ਸਾਜ਼ ਥਾ ਤੇਰੇ ਨਗਮੇਂ ਹਜ਼ਾਰ ਥੇ,
ਤੂ ਏਕ ਫੂਲ ਥਾ ਤੇਰੇ ਜਲਵੇ ਹਜ਼ਾਰ ਥੇ'।

ਸ੍ਰੀ ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਜਰਨਲਿਸਟ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਅਕਾਸ਼ ਤੇ ਚਮਕਣ ਵਾਲੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਭਾਰਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। 'ਦੁਰਗਾ ਰਤਨ ਅਵਾਰਡ' ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਜਰਨਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਦਮ ਵਿਭੂਸ਼ਨ ਐਮ. ਸੀ. ਸੀਤਲਵਾਦ, ਐਕਸ-ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, 6 ਸਾਲ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਾਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹੇਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਦਯਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗਰਦਿਸ਼ ਜੀ ਐਡੀਟਰ 'ਪਰਦੀਪ' ਵੀ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਦੇ ਇਕ ਉਘੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਜੋ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿਛੱੜ ਗਈਆਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋ ਮਿੰਟ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਮੌਨ ਧਾਰਨ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਛੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੱਸਤੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਇਸ ਵਕਤ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦ ਮਿੰਟ ਮੌਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ)।

[I associate myself with the feelings expressed by the Leader of the House, Leader of the Opposition, Leaders of other Parties and other hon. Members on the sad and sudden demise of these great personalities.

Lt. General Yadvindra Singh of Patiala, ex-M. L. A. expired on 17th June, 1974 at the age of 61. He was crowned on attaining the age of 25 years. Even though a Maharaja, he renounced the aristocratic conventions and conspicuous living and tried to come nearer to the common man. After Independence, the contribution made by him in making the other neighbouring princely States agree to merge with India according to the wishes of iron-man Sardar Patel, will always be remembered. He represented India in the meetings of U, N. O. and Agricultural Conferences of U.N.E.S.C.O. He was elected to the Punjab Vidhan Sabha with a solid majority. He served the Government of India as its Ambassador to Italy and since 1971, he was the Indian Ambassador to Netherlands till he expired.

'ਛੁੱਪ ਗਏ ਵੁਹ ਸਾਜ਼ੇ ਹਸਤੀ ਛੇੜ ਕਰ,
ਅਬ ਤੋਂ ਬੱਸ ਏਕ ਯਾਦ ਹੀ ਯਾਦ ਹੈ,

The separation from us of Shri M. B. Rana, State Minister, Union Government, is also very painful. He was Speaker of the Gujarat Assembly from 1960 to 1967 and after that he was elected to the Lok Sabha. Previously, he held the portfolio of Transport and Navigation in the Government of India and at the time of his death he was Minister for Industries. He was a prominent sportsman. His contribution in setting up numerous Rifle Clubs under the National Rifle Association of India cannot be forgotten. He will always be remembered for his love and sincerity towards friends.

Giani Kartar Singh, ex-Revenue Minister, Punjab, was Member, Punjab Legislative Assembly from 1937 to 1967. He was a Minister in the Punjab Cabinet from 1957 to 1967. After joining the Akali Dal in 1923, he was imprisoned many-a-time for his participation in the Independence Movement. He was known as a saint politician. He was also a religious leader. He considered all Sikhs and Panth his family and was of the opinion that they could make a considerable contribution in developing, strengthening and uniting India. This simply dressed saint had a vast knowledge and wonderful memory and was an example in himself. Punjab has suffered an irreparable loss in his death. Though, an Akali, a Congressman, a leader and a social worker, yet he was a lover of humanity.

'ਕਰੋੜੋਂ ਸਾਲ ਸੇ ਯੂੰ ਤੋ ਹੈ ਆਦਮੀ ਕਾ ਵਜੂਦ,
ਨਿਗਾਹ ਅਬ ਭੀ ਤਰਸਤੀ ਹੈ ਆਦਮੀ ਕੇ ਲਿਯੇ' ।

Shrimati Sita Devi was a Member of the Punjab Legislative Assembly from 1946 to 1957 and a Member of the Punjab Legislative Council from 1964 to 1970 and was presently representing Punjab in the Rajya Sabha. She was imprisoned many-a-time for her participation in the Independence Movement. The services rendered by her cannot be forgotten by our female population and Harijans in general and the labouring classes in particular. The tears of agony shed by the labourering classes at her sad demise are still visible.

[Mr, Speaker]

Jathedar Jangir Singh Phaguwalia, ex-M. L. A. set an example of dauntless patriotism in the cause of Independence. He suffered in prison for 18 years for defying the Britishers. He was a member of the Akali Party. He will be long remembered for waging a war against corruption and devalued moral traditions.

Shri Kharaiti Ram Sarin, ex-M.L.C., left for heavenly abode at a rather young age. i. e. 53 years. He was an ex-member of the Punjab Legislative Council. He will be long remembered as a great patriot, champion of the poor people and soldier of the Congress Party.

Shri Kundan Lal Bhandari, ex-M.L.A., actively participated in the Independence movement. He was a loyal worker of the Congress Party. His death has shocked all of us. The contribution made by him as a Member of the Punjab Legislative Assembly and as President of the Ferozepur Congress deserve appreciation.

Shri Om Parkash Agnihotri was Member of the Punjab Legislative Assembly from 1962-67. He was also ex-Chairman of the Phagwara Municipal Committee. He was an ideal teacher of the Arya High School. The whole of Punjab has deeply felt the loss at his sudden death.

Shri Bishan Nath became Member of the Pepsu Assembly which was formed in 1952 after Independence. He was a great social-worker and scholar. The Punjab State has suffered a considerable loss at his sudden death.

Shri Chandan Lal Jaura, ex-M. L. A., will be long remembered for his dedicated service to the poor and down-trodden people and his contribution as a Congress worker in the Independence movement. He was a very well-known industrialist. He was a Member of the Punjab Legislative Assembly from 1952 to 1957. His sudden death is a great loss to the people of Punjab.

Seth Govind Dass, M. P, was born at Jabalpur on 16th October, 1896. The country has suffered an irreparable loss in his death. He was an important Congress leader and his contribution in the Independence movement cannot be forgotten. Last year, in the Lok Sabha Central Hall, a function was organised to appreciate the services, rendered by him as a parliamentarian for 50 years. He wrote 109 plays in Hindi, 'Indumati' novel and thousands of poems and articles, and 'Gandhi Yug Puran' His is a great contribution and service to the cause of country, for which it will always remain indebted to him. He was a great leader, social reformer, poet, novelist, and a seasoned parliamentarian. It can be very aptly said about him.

"ਤੂ ਏਕ ਸਾਜ਼ ਥਾ ਤੇਰੇ ਨਗ਼ਮੇ ਹਜ਼ਾਰ ਥੇ,
ਤੂ ਏਕ ਫੂਲ ਥਾ ਤੇਰੇ ਜਲਵੇ ਹਜ਼ਾਰ ਥੇ '।

Who is not familiar with Shri Durga Das, Journalist, whose name shines like a star in the world of journalism. The contribution made

by this great and unique personality as a journalist will be considered as a treasure in the literature of journalism. The most illuminating example in this respect is setting up of the 'Durga Rattan Award'. His absence in the field of journalism will always be felt.

Padam Vibhushan, Shri M. C. Setalvad, ex-Attornev General of India was Member of the Rajya Sabha for 6 years. The services rendered by him to the country as Chairman of the Law Commission and Jurist will always be remembe-ed.

Daya Krishan Gardish was also a famous journalist of Punjab. He was editor of 'Pardeep'. The gap left by his sudden death in the field of journalism cannot be filled up.

I would request the hon. members to rise in their seats and observe silence for two minutes and pray for the salvation of departed souls. The message of condolence will be sent to the bereaved families.]

(All the members of the House stood in silence for two minutes as a mark of respect to the memory of the departed leaders.)

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

3.00 p. m.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਕੁਐਸ਼ਚਨ ਆਵਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । (You have started raising point of order during the Question Hour.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੁਤਾਹੀ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਅਸੀਂ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਹਟੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਿਕ ਇਕ ਮਜਮੂਈ ਫੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵੱਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਵੇਗਾ । ਮੈਂ ਸਮੱਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ।......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੁਜੀਂ ਇਕ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆਕੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦਾ ਟਾਈਮ ਰਖ ਲਵੋ । (Sardar Umrao Singh Ji, you may move a motion and fix two hours for the purpose.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਈ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੇ ਵੀ ਰੀਪਰਜ਼ੈਂਟ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਲਈਏ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਠੀਕ ਹੈ । (All right.)

Now Question No. 2622 by Com. Saghar Singh

ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਗਾਏ ਜਾਣ/ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰ

*2622. 1. **ਕਾਮਰੇਡ ਸਘੱੜ ਸਿੰਘ** 2. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ** } ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ 1974 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਈ. ਏ. ਐਸ.ਅਫ਼ਸਰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਆਸਾਮੀ/ਕੰਮ ਤੋਂ ਰਹੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ): ਕੇਵਲ 1 ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਐਨ. ਐਸ. ਰਤਨ ਹੈ, ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਰਹੇ । ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਬਰੀਉਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ, ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਤੇ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਆਸਾਮੀ ਦਾ ਚਾਰਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਪੂਰਵ ਸਲਾਹ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਨਿਯਮਾਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਦੌੜਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਆਸਾਮੀ (ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ) ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ-ਹੀਨਤਾ ਅਤੇ ਦੁਰਾਚਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਚੀਫ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਇਹ ਅਫ਼ਸਰ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਨ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਉਬਰਾਏ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿ ਪੰਜ ਛੇ ਲੱਖ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਜ਼ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਲ ਏਜੰਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਮਿਸਟਰ ਰਤਨ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ? ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਅਫ਼ਸਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਸਟਰ ਰਤਨ ਪਾਸੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਲਿਆ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਖੁਦ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਕਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਵਰਡਿੰਗ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Order please.

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਉਸ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਦੀ ਵਰਡਿੰਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ —

To

The Chairman &
Directors, Punjab Breweries Limited,
Regd. Office S.C.O. 54, 55, 56,
Sector 17—A,
Chandigarh.

Sir,

With deep regrets I bring to your kind notice that I am tendering my resignation from the post of Managing Director of your Company. I am taking this step because I feel that the Directors of the Company no longer trust my integrity, honesty and abilities, and I am given to understand that I have outlived my utility. Under the circumstances, the only proper course for me is to resign from the job as it is not possible for any one to work when one has lost the confidence of those for whom one has been working.

I am very very thankful to the Chairman and the Directors of the Company for giving me the chance to serve the Company and make some contribution, in my own humble way, for the success of the Country.

I request the Directors to relieve me of my duties at the earliest possible and convene an urgent meeting of the Board of Directors for passing the necessary resolution for this purpose.

I once again thank the Board of Directors and sincerely regret the inconvenience, if any, being caused to the Board and the Company.

Yours faithfully,

Nripinder S. Rattan.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਬਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੋਲ ਏਜੰਸੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਔਰ ਮਿਸਟਰ ਰਤਨ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ? ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਰਤਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਬਦਲਕੇ ਨਵਾਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿੱਖਵਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ? (ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ)

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੋਲ ਏਜੰਸੀ ਦੇਣ ਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ । ਉੱਥੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ....(ਵਿਘਨ)

Chaudhri Darshan Singh: The resignation speaks that he had lost the confidence of the Directors. May I know from the hon'ble Minister did he make the enquiries from the Directors as to what confidence had been lost?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸੱਕਤਰ : ਉਹਦੇ ਮੰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਆਈ ਹੋਣੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ । ਮੈਂ ਮੁੜਕੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਉਣਗੇ ?

Chief Parliamentary Secretary : Question does not arise.

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ: ਚੀਫ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਲਈਆਂ ਹਨ ? (ਥੰਪਿੰਗ) ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਐਰਾਈਜ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਆਨ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਗੈਰ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਮਿਸਕਾਨਡਕਟ ਸੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੋਸਟਿੰਗ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕੀ ਮੈਂ ਜਜ਼ਬਾਤ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਕਸੂਰ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ । ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿਤਾ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੇਖ ਰਹੀ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਜਗਾਹ ਤੇ ਪੋਸਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਗੱਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਉਹ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣ । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਧੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜੈਂਸੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਇਆ, ਜੋ ਓਬਰਾਏ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਕਮਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । ਅਤੇ ਹਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦਾ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਸਬ-ਅਜੈਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਰਤਨ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ, ਬਾਕੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਮੰਨਵਾਇਆ ਗਿਆ । 6 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਇਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅੰਡਰ ਸਸਪੈਨਸ਼ਨ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪੀਰੀਅਡ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਐਸੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਗੈਰ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । 6 ਮਹੀਨੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਰਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਮੁਤੱਲਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੁੱਝਕੇ ਖਿਠਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਘਾਟੇ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨਾ ਕਰਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੀ ਮੰਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਏ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥਰੂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗੇ ।

AGRICULTURAL PLOTS ATTACHED TO THE RESIDENTIAL ACCOMMODATION OF THE DEPUTY COMMISSIONERS AND SUPERINTENDENTS OF POLICE IN THE STATE

*2669 **Master Chand Singh**: Will the Chief Minister be pleased to state whether there are any agricultural plots attached with the residential accommodations allotted by the Government to the Deputy Commissioners, Superintendents of Police and Senior Superintendents of Police, if so, the details thereof?

Sardar Gurcharan Singh Nihalsingh wala (Chief Parliamentary Secretary) : The details of land attached to the residences of the Deputy Commissioners, Senior Superintendents of Police and Superintendents of Police and some of which may be put to agricultural use by the officers is laid on the Table of the House.

[ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ/ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਥਾਨਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਬੰਧੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।]

Sr. No.	Name of District Head Quarter	Designation of the officers.	Surplus area in Canals after excluding the essential utility area
1.	Patiala	Deputy Commissioner	5.63
		Superintendent Police	4.52
2.	Amritsar	Deputy Commissioner	2.22
		Senior Superintendent Police	3.66
3.	Hoshiarpur	Deputy Commisssoner	13.24
		Superintendent Police	8.26
4.	Kapurthala	Deputy Commissioner	60.21
5	Gurdaspur	Superintendent Police	41.71

[Chief Parliamentary Secretary)

1	2	3	4
6.	Ludhiana	Senior Superintendent Police	15.75
7.	Ferozepur	Deputy Commissioner	6.87
		Superintendent Police	15.34
8.	Bhatinda	Deputy Commissioner	15.32
		Senior Superintendent Police	6.67
9.	Jullundur	D.C. & Superintendent	5.66
		Total	205.06 Kanals
			20.5 Acres

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲਾ ਹੈਡ ਕੁਆਟਰ ਦਾ ਨਾਂ	ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਪਦਵੀ	ਫਾਲਤੂ ਜਗ੍ਹਾ ਕਨਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਕੱਢਕੇ ਬਣਦੀ ਹੈ
1.	ਪਟਿਆਲਾ	ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ	5.63
		ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ	4.52
2.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ	2.22
		ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ	3.66
3.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ	13.24
		ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ	8.26
4.	ਕਪੂਰਥਲਾ	ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ	60.21
5.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ	41.71
6.	ਲੁਧਿਆਣਾ	ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ	15.75
7.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ	6.87
		ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ	15.34
8.	ਬਠਿੰਡਾ	ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ	15.32
		ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ	6.67
9.	ਜਲੰਧਰ	ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ	5.66
		ਟੋਟਲ	205.06 ਕਨਾਲ
			20.5 ਏਕੜ]

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਇਹ ਤਾਂ ਕੁਐਸ਼ਚਨ ਗਲਤ ਹੈ।......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। (The question is in order.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਡੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਐਸ. ਪੀ. ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਉੱਥੇ 48 ਕਵਿੰਟਲ ਕਣਕ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਭਾਅ ਤੇ ਵੇਚੀ ਗਈ, ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ 117 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਖ਼ਰੀਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਏਗੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਪੈਸਫਿਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੀ. ਸੀ., ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਅਤੇ ਐਸ. ਪੀ. ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਲਿਸਟ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਹਿਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹ ਲਈ ਹੈ, ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। (No please, he has already read it.)

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਜੋ ਇਨਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛੀ ਸੀ, ਉਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਕਣਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬੀਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੱਢੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਪਲੀ-ਮੈਂਟਰੀ ਓਰੀਜਨਲ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਵਾਲ ਬੜਾ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਠੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਟੈਚਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਬੇ-ਗਾਰ ਲੈ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੀ ਆਮਦਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੋਰਸ਼ਨ ਜਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਟੈਚਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਉਤੇ ਮੈਂ ਕੁੱਝ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਦ ਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਜ਼ਮੀਨ ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਲਾਨ ਵਾਸਤੇ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਫਰੋਖਤ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰੀਏ। ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਕੋਠੀਆਂ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਕਿਰਾਇਆ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਿਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਲਕਿ ਪੂਰਾ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਗੱਲ-ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਠੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਉਸ ਅਫਸਰ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਹੀ ਨਾ ਵੱਧ ਜਾਵੇ । ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਦਫ਼ਤਰ ਵਗੈਰਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੋਠੀਆਂ ਨਾਲ ਦੀ ਕਾਫੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿ ਦਫਤਰਾਂ ਵਗੈਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਰੋਖਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਸੱਕਣ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਕੀ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਬੈਂਗਲੋਜ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਫਲਦਾਰ ਦਰਖਤ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ. . . (ਤਾੜੀਆਂ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਫਲਦਾਰ ਦਰਖਤ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਿਰਾਇਆ ਲਾਗੂ ਕਰਨਗੇ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਦੋ ਰਿਆਸਤਾਂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਠੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਕੋਠੀਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹੁਣ ਮਨਿਸਟਰ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਕਿਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਦਿਉ । ਦੂਜੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੇਟਰੀ ਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਵਾ ਦੇਂਦੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਯਾਰੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਆ ਗਈ ਹੈ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਯਾਰੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ । ਯਾਰੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਯਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਪਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਤੁਸੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ :

"ਸੁਣ ਯਾਰ ਹਮਾਰੇ ਕਰੋ ਬਿਨੰਤੀਆ"

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਯਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਯਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਸੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਯਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। (Friendship is always with a friend.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਮੈਂ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਆਕੂਪਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੱਕ ਅੰਬ ਦਾ ਬੂਟਾ

ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਠੇਕੇ ਤੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ । ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰ ਆ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਦੇ ਚੇਂਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਇਕ ਅੰਬ ਦਾ ਬੂਟਾ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਬੂ ਬ੍ਰਿਸ਼ ਭਾਨ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਵਾਂਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਇਕ ਬੂਟਾ ਸੀ ਜਾਂ ਦੋ ਦੋ ਸਨ । (ਹਾਸਾ)

ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇਨਾਮ ।

*2605. **ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ (ੳ) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਗਿਣਤੀ ਕਿਤਨੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀ ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ?

(ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਨਾਮ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ;

(ੲ) ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਨਹੀ ਸੀ ਕੀਤਾ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ) : (ੳ) ਸਟੇਟਮੈਂਟਾਂ 'ਏ' ਅਤੇ 'ਬੀ' ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਅ) ਅਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ 'ਏ' ਉੱਤੇ ਹੈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ।

ਇਨਾਮ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਟੇਟਮੈਂਟ 'ਬੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਜ਼ ਹਨ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸ਼ਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਨੇ ਅਤੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਈ.ਜੀ. ਪਾਸੋਂ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

(ੲ) ਏਸਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਕੰਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ।

[ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ]

ਸਟੇਟਮੈਂਟ 'ਏ'

ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਸ 1973 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿੱਖੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੇਵਾ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

1.	ਡੀ. ਸੀ. ਚਕਰਾਵ੍ਰਤੀ	ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ., ਬੇਤਾਰ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
2.	ਸ਼੍ਰੀ ਓ. ਪੀ. ਸ਼ਰਮਾ	ਐਸ. ਪੀ., ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।
3.	ਸ਼੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ ਸ਼ਰਮਾ	ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਰਿਟਾਇਰਡ)
4.	ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ. ਕੇ. ਸਾਹਨੀ, ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ.	ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰਿਓ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
5.	ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ	ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਫਿਲੌਰ ।
6.	ਸ਼੍ਰੀ ਧਨੀ ਰਾਮ	ਸੱਬ-ਇੰਨਸਪੈਕਟਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ।

ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ 1974 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿੱਖੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੇਵਾ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਮੈਡਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

1.	ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ.	ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਜਲੰਧਰ ਰੇਂਜ ।
2.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬੈਹਨੀਵਾਲ	ਐਸ. ਪੀ., ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ., ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
3.	ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੱਲਾ	ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਫਿੰਗਰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਬਿਊਰਿਓ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
4.	ਸ਼੍ਰੀ ਮੁੱਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ	ਪੀ. ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰਿਓ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
5.	ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ	ਇੰਨਸਪੈਕਟਰ ਪੁਲਿਸ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ।
6.	ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ	ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ., ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ., ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਸਟੇਟਮੈਂਟ 'ਬੀ'

ਇਨਾਮ

ਨੰਬਰ	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	105
2.	ਜਲੰਧਰ	36
3.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	78

4.	ਕਪੂਰਥੱਲਾ	8
5.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	113
6.	ਪਟਿਆਲਾ	63
7.	ਲੁਧਿਆਣਾ	43
8.	ਰੋਪੜ੍ਹ	65
9.	ਸੰਗਰੂਰ	47
10.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	204
11.	ਬਠਿੰਡਾ	113
12.	ਫਰੀਦਕੋਟ	28

[(a) Statements A&B are enclosed herewith.

(b) (i) Awards were conferred by the Government of India on the recommendations of the State Government as indicated in statement 'A'

(ii) The rewards as indicated in statement 'B' were given on the recommendations of the Supervisory officers by the District Superintendents of Police, and by the Deputy Inspectors General Police on the recommendations of the Superintendents of Police, and by the Inspector General of Police on the recommendations of Deputy Inspector General of Police.

(c) No case has come to notice in which the police officers who did not do any commendable work were given Awards/Rewards.

STATEMENT 'A'

Police Medal for Meritorious Services were awarded to the following officers on Independence Day, 1973 .

1.	Shri D.C. Chakravarty	Deputy Inspector General of Police, Wireless, Punjab, Chandigarh.
2.	Shri O.P. Sharma	S.P./C.I.D., Punjab, Chandigarh.
3.	Shri Diwan Chand Sharma	D.S.P./Amritsar (Retired)
4.	Shri C.K. Sahney, I.P.S.	Director Vigilance Bureau, Punjab, Chandigarh.
5.	Shri Balwant Singh	D.S.P./Phillaur.
6.	Shri Dhani Ram	S.I. Jullundur District.

[ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ]

Police Medal for Meritorious Services were awarded to the following Officers Republic Day, 1974

1.	Shri Baljit Singh Dhaliwal, I.P.S.	D.I.G. Jullundur Range, Jullundur Cantt.
2.	Sh. Gurbachan Singh Bahniwal	S.P./C.I.D. Punjab, Chandigarh.
3.	Sh. Shiv Mohan Singh Bhalla	D.S.P./Finger Print Bureau, Phillaur.
4.	Sh. Mukhtiar Singh Brar	P.D.S.P, Vigilance Bureau, Punjab, Chandigarh.
5.	Sh. Kartar Singh	Inspector of Police, Sangrur District.
6.	Sh. Harjit Singh	D.S.P./C.I.D., Punjab.

STATEMENT 'B'

REWARDS

Sr. No.	District	No. of cases,
1.	Amritsar	105
2.	Jullundur	36
3.	Gurdaspur	78
4.	Kapurthala	8
5.	Hoshiarpur	113
6.	Patiala	63
7.	Ludhiana	43
8.	Rupar	65
9.	Sangrur	47
10.	Ferozepur	204
11.	Bhatinda	113
12.	Fridkot	28]

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਕੀ ਚੀਫ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿੰਨੀਆਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵਾਲਿਆਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਕੀ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੀ ਮੰਨ ਲਈ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਲਿਸਟ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ: ਕੀ ਚੀਫ ਪਾਰਲੀਆਮੈਂਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇਕਾਰ ਹਨ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਵਾਰਡ ਵਾਸਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਮੈਂਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਅਥਾਰਿਟੀਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਸਟੇਟ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਰਿਕਮੈਂਡਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤਰੀਕਾਕਾਰ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਰਿਕਮੈਂਡਸ਼ਨ ਨਾ ਤਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਾਊਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਲਿਸਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁਪਰਡੰਟ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੰਮ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੜੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚਕਰਵਰਤੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਕੋਮੈਂਡੇਅਬਲ ਸਰਵਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਰੀਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੱਕ ਬਿਮਾਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਰਟੀਕੂਲਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਕੇ ਉਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਉਹੀ ਐਵਾਰਡ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਘੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਕੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਦੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਭੇਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 15 ਅਗਸਤ ਜਾਂ 29 ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੌਣ ਕੌਣ ਮੰਜ਼ੂਰੇ ਨਜ਼ਰ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਕਿਤਨੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਇੱਥੇ ਰੇਲੇਵੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵੇਲੇ ਮੰਜ਼ੂਰੇ ਨਜ਼ਰ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੰਜ਼ੂਰੇ ਨਜ਼ਰ ਉਹ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਚਮਚਾਗੀਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਸਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਕਿ ਇਸ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਰੀਕਮੈਂਡੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਗ਼ਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੋਕ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਚੁਣ ਕੇ ਇਥੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਉਹ ਲੋਕ ਉਸ ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਚੁਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਜਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ 204 ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ 105

[ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ]

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿੱਚ 113, ਪਟਿਆਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਲੀ ਹਨ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਦਾ ਦਾਨਿਸਤਾ ਖਾਸ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰਿਕਮੈਂਡ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਮਾੜੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਪੁਆਇੰਟ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਵਾਂਗਾ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਇਹ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲੈਣ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾੜੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । (ਹਾਸਾ) (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker: Order order, please.

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰੀਜਨ ਵੀ ਹਨ ।

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਇਹ ਸੈਪਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ ਅਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇੱਥੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਇੱਥੇ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ । (The question is not about the Harijan Officers. The question is about the bravery and the honesty of officers)

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ: ਕੀ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਰਿਕਮੈਂਡ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ।

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਇਹ ਸੈਪੇਰਟ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ ਅਸੀਂ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਜਨਸੰਘ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਟਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਐਵਾਰਡ ਦੇਣਗੇ । (ਸ਼ੋਰ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਜੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਅਫਸਰ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਰਿਕਮੈਂਡ ਕਰਾਂਗੇ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ (Next question)

REPRESENTATION FROM TRADE UNION COUNCIL, MOGA

*2628. 1. **Comrade Achhra Singh**
2. **Comrade Satya Pal Dang**
: Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether the Labour Commissioner, Punjab received a representation dated 24th May, 1974 from the Trade Union Council, Moga requesting for the opening of office of Labour Inspector Grade I.

(b) if the answer to part (a) be in the affirmative a copy of the same be laid on the Table of the House.

(c) the decision, if any, taken by the Government in this connection ?

Shri Hans Raj Sharma: (a) Yes Sir.

(b) A copy is placed on the Table of the House.

(c) Since the Labour Commissioner had already issued orders shifting the headquarters of Labour Inspector Grade I, Faridkot, to Moga, no action was required to be taken.

[(ੳ) ਜੀ ਹਾਂ ।

(ਅ) ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ੲ) ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਰਤ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਗਰੇਡ 1 ਫਰੀਦਕੋਟ ਦਾ ਹੈਡਕੁਆਟਰ ਮੋਗੇ ਵਿੱਖੇ ਬੱਦਲਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੇ ਸਨ । ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ।]

ਕਾਪੀ ਪੱਤਰ ਨੰ: ਨਿਲ ਮਿੱਤੀ 24 ਮਈ, 1974 ਵੱਲੋਂ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕੌਂਸਲ, ਮੋਗਾ ਵੱਲ ਕਿਰਤ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਵਿਸ਼ਾ :—ਲੇਬਰ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਗਰੇਡ 1 ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਮੋਗਾ ਵਿੱਖੇ ਸਥਾਪਿਤੀ ਬਾਰੇ

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀਓ,

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੋਗਾ ਵਿੱਖੇ ਸਨਅੱਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 700 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ । ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ/ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਲੇਬਰ ਇਨਸਪੇਟਟ ਗਰੇਡ 1 ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਮੋਗੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਿਪਟਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਿਰਤ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਗਰੇਡ 1 ਦਾ ਦਫਤਰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਖੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਨਅਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਫਰੀਦਕੋਟ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਗਰੇਡ 1 ਦਾ ਦਫਤਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੈਂਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀਆ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਰਤ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਗਰੇਡ 1 ਦਾ ਦਫਤਰ ਮੋਗਾ ਵਿੱਖੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਧੰਨਵਾਦ ।

ਨਿਵੇਦਕ
ਸਹੀ/-
ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸਹਿਗਲ
ਸਕੱਤਰ,
ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕੌਂਸਲ, ਮੋਗਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਬਦਲ ਕੇ ਮੋਗੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਲੇਬਰ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਗਰੇਡ 1 ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੋਸਟ ਲਿਆ ਕੇ ਉਥੇ ਭਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੋਗੇ ਵਿਚ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਲੇਬਰ ਦੀ ਤਦਾਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਵੀ ਕਦੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਮੋਗੇ ਦੇ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਤੋਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਕੇ ਉਥੋ ਦੇ ਲੋਕਾਂ (ਲੇਬਰਰਜ਼) ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਪਿਛੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵੀ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਲੇਬਰਰਜ਼ ਦੀ ਤਦਾਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਖੋਲੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਪਵੇ ਉਹ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਨਾਲ ਐਕਸਚੇਕਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਕੀ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਲਮ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇ ਮੁੱਤਲਕ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਲਮ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸੀਵੀਐਰੇਜ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿੰਨੇ ਪਰਸੈਂਟ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ।

ਮੰਤਰੀ: ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸੈਪਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦਸ ਦਿਆਂਗੇ। ਕਲ ਹੀ ਮੈਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਉਥੇ ਮਿਲ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਹੀ ਮਿਉਂਨਸੀਪੈਲਿਟੀ ਕੋਲੋਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਕੇ ਦਸ ਦਿੰਦਾ ।

SANITARY CONDITION IN LUDHIANA CITY

*2606 **Shri Sardari Lal Kapur**: Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether it has come to the notice of the Government that the sanitary conditions in the Ludhiana City are not satisfactory.

(b) if the reply to (a) above be in the affirmative, the action the Government propose to take to improve the sanitary conditions in that city ?

Shri Hans Raj Sharma: (a) The Municipal Committee, Ludhiana has reported that the sanitary conditions in the town are now better than before. However, there is scope for further improvement.

(b) Maintenance of sanitary system is primarily the responsibility of the Municipal Committee. Much of the city has been covered by underground drainage and sewerage and arrangements for laying underground sewerage in respect of the remaining areas are also under

way. The State Government gave an assistance of Rs. 46 lacs to the Municipal Committee, Ludhiana in the last two years for taking up development works. A sum of Rs. 36 lacs has also been spent by the Municipal Committee, Ludhiana, for the slum improvement work and sanitation in slum areas, which was given to the Municipal Committee by the Central Government, in the form of subsidy. Government is also preparing a project for Integrated Urban Development of the city which is proposed to be submitted to Government of India for financial assistance under the Central Scheme of Integrated Development of Cities.

[(ੲ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦੀ ਹਾਲਤ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜ਼ਾਇਸ਼ ਹੈ ।

(ਬੀ) ਸਫਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਹੈ । ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਡਰੇਨ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਵਰੇਜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛਲੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 46 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ । ਹੋਰ 36 ਲੱਖ ਰਪਏ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਸਲੱਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਸਬੰਧੀ ਖਰਚੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਉਪਦਾਨ (ਸਬਸਿਡੀ) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਉਨਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਇਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰਲ ਸਕੀਮ ਆਫ਼ ਇੰਟੈਗਰੇਟਿਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਸਿੱਟੀਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।]

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਇਹ ਦਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸੈਂਟਰ ਨੇ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਲਈ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਲੰਧਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਫੀਸਰਜ਼, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਜਾਂ ਐਸ. ਡੀ. ਓਜ਼ ਨੂੰ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਫਾਈ ਦੇ ਲਈ ਸਰਪਰਾਈਜ਼ ਵਿਜ਼ਿਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਸਫਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ....ਮੇਰਾ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਹੈ....(ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਨਾ ਦਿਉ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰੋ । (Please put your supplementary question instead of giving suggestion)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਮੈਂ ਇਹੋ ਪੁਛਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਸਫਾਈ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸਰਪਰਾਈਜ਼ ਵਿਜ਼ਿਟ ਕਰਨਗੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਵਰਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜਿਥੇ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮਝਣ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਇਖਤਿਆਰ ਵਰਤਕੇ ਸਫਾਈ ਕਰਾਉਣ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਪਲੈਨਜ਼ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਲਈ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਬੜਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਫਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੜੇ ਬੜੇ ਲੈਂਡ-ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਅਨਪਲੈਂਡ, ਅਨਕਲੀਂਡ ਕਾਲੋਨੀਜ਼ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਕੀ ਸਫਾਈ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਬਿਲ ਬਣਾਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਅਨਆਥੋਰਾਈਜ਼ਡ ਕਨਸਟਰਕਸ਼ਨ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਝਗੜਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈਲਥ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਕੋਲ ਹੈ ਜਾਂ ਲੋਕਲ-ਬਾਡੀਜ਼ ਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਅੜਚਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇਗੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੁਦ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਐਸੇ ਗਰੀਬ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸੀਵਰੇਜ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੇ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਗਰਾਂਟ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਤਾਂ ਅਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਰ ਸਕੀਮ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧਨੋਵਾਲੀ : ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਮਿਉਂਸੀਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫੰਡਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਸਲੱਮ ਏਰੀਆਜ਼ ਦੇ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਮਦਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਅਸੀਂ ਸਲੱਮ ਏਰੀਆਜ਼ ਦੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਕੰਮ ਵੀ ਅਸੀਂ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਜੋ ਪੈਸਾ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਜਿਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਲਈ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਭਗਤ ਗੁਰਦਾਸ ਹੰਸ: ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹੁਣ ਫੇਰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਹੇਠ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ 2 ਸ਼ਹਿਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ: ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦਿਉ, ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ ।

ENQUIRY INTO THE AFFAIRS OF IMPROVEMENT TRUST, AMRITSAR

*2620. 1. **Comrade Saghar Singh**
2. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister for Finance be pleased to:

(a) state whether any enquiry into the affairs of the Improvement Trust, Amritsar, was ordered to be held by the Regional Deputy Director, Amritsar, by rhe Government during the year 1972 or 1973, or the first quarter of 1974; if so, specific allegations which were enquired into by the said Deputy Director;

(b) state the findings regarding each of the allegations;

(c) lay on the table of the House a copy of the enquiry report;

(d) state the details of the action taken by the Government on the finding of the said enquiry ?

Shri Hans Raj Sharma: (a) Yes Sir. The allegations relate to the irregularities committed by the functionaries of the Improvement Trust, Amritsar, in financial matters, allotment of plots, recovery of price and framing of schemes;

(b) The enquiry has not been finalised; further probe into the various allegations has been ordered.

(c) Since the matter is still under enquiry, it would not be in public interest to lay a copy of the report on the table of the House, at this stage.

(d) Final action will be taken on the completion of the enquiry.

[(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ । ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਗਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰਸਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਕੀਮਤ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਬਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਕਾਇਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ।

(ਬੀ) ਪੜਤਾਲ ਹਾਲੇ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

(ਸੀ) ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਜੇ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਪੋਟ ਦੀ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਲੋਕ ਹਿਤਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

(ਡੀ) ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।]

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਫੀਸਰ, ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਕੇਡਰ ਦੇ ਇਕ ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. ਆਫੀਸਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਫੇਰ ਹੁਣ ਕਿਸ ਲਈ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ? ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਇਨਵਾਲਵਡ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਰਕਢ ਲੀਡਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੈਲਟਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਇਕ ਆਫੀਸਰ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਫੇਰ ਕਿਉਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ: ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ । ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਫਾਈਂਡਿੰਗਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੀ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਕਿਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਕ ਜਗਾਹ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਇਹ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਫਲਾਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਏ ਜਾਣ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਥੇ ਇਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੋਂ 22 ਲੱਖ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਵਾ ਦਿੱਤੀ, ਮੈਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਤਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੇ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ?

ਮੰਤਰੀ: ਜੋ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਬਕਾਇਦਾ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ । ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਮਿਟੀ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਵਾਂਗੇ ।

CASES OF MISUSE AND EMBEZZLEMENT OF FUNDS EARMARKED FOR MID-DAY MEALS IN SCHOOLS

*2604. **Shri Sardari Lal Kapur**: Will the Minister for Education be pleased to state—

(a) whether any case of ambezzlement and misuse of funds earmarked for mid-day meals in the schools were detected during the period from 1st January, 1974 to date, if so, their number, districtwise in the State;

(b) the details of action, if any, the Government propose to take so as to prevent embezzlement and mis-use of such funds ?

Shri Gurmail Singh: (a) Yes.

(i)	Amritsar	2
(ii)	Faridkot	7
(iii)	Hoshiarpur	8

(b) The action to prevent mis-use of funds will be decided after the result of enquiries in these cases is known. However, this particular scheme has been discontinued from this year.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(1) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ .. 2

(2) ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ .. 7

(3) ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ .. 8

(ਅ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੰਡਜ਼ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਹ ਖਾਸ ਸਕੀਮ ਇਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਸਨ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ?

ਮੰਤਰੀ: ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਮੇਟੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅਜੇ ਕੰਪਲੀਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਚਾਰਜਿਜ਼ ਕੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ: ਚਾਰਜਿਜ਼ ਦੀ ਡੀਟੇਲ ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ । ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਹਨ । ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਸੀਂ 8 ਬੀ.ਈ.ਓਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ, ਉਹ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਟੇ ਲੈ ਆਏ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਫਰਦਰ ਅਜੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ।

Sardar Prem Singh Prem: In reply to para (b), it is said, 'The action to prevent mis-use of such funds will be decided after the result of enquiries in these cases is known.'

May I know, sir, how does the action to prevent mis-use of such funds depends upon the result of enquiries already instituted and as long as the enquiries are not completed the mis-use of funds will have the sanction of the Government to continue.

ਮੰਤਰੀ: ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਕੀਮ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੈਫਰੈਂਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰਕੇ ਫਾਈਨਲ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ?

ਮੰਤਰੀ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਖਣਾ ਪਏਗਾ । ਜਿੰਨਾ ਜਿੰਨਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੋਏਗਾ ਉਨਾਂ ਉਨਾਂ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਪਏਗਾ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ: ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਅੱਠ ਬੀ.ਈ.ਓਜ਼. ਦਸੇ ਹਨ ਇਹ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਹਨ । ਆਇਆ ਬਾਕੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੀ ਵੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ ?

ਮੰਤਰੀ: ਇਹ ਅੱਠ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜਿਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 2 ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ 7 । ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਸ ਦੇਣ ਪਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੇਫਰੈਂਸ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਸ਼ੂ ਡਿਫਰੈਂਟ ਹੈ । ਉਥੇ ਬੀ. ਈ. ਓਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਸੀ (ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਲੇਕਿਨ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕੀ ਗੌਰਮੈਂਟ ਹੋਰ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਸਿਵਾਏ ਬਦਲੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਸ-ਯੂਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿੱਤਾ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ: ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੰਪਲੀਟ ਹੋਣ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ?

DEATH OF A STUDENT OF GOVERNMENT HIGH SCHOOL, BATALA DUE TO BULLET INJURY IN MAY, 1974.

***2633. Shri Vishwa Mittar Sekhri**: Will the Minister for Education be pleased to state—

(a) whether a student of Government High School, Batala, died in May, 1974 because of bullet injury;

(b) whether it is fact that the said bullet was fired because of the negligence of the Platoon Commander of the N.C.C. if so, the action the Government propose to take to compensate the parents of the deceased student ?

Shri Gurmail Singh: (a) Yes.

(b) The case is pending before the local Court. The question whether it was on account of negligence of Platoon Commander Home Guard (It is wrongly mentioned in the question as Platoon Commander N.C.C.) can be known only when the verdict of the court has been received.......

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਕੇਸ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿ ਇਹ ਹੋਮ ਗਾਰਡ ਪਲਾਟੂਨ ਕਮਾਂਡਰ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਪਲਾਟੂਨ ਕਮਾਂਡਰ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਗਲਤੀ ਨਾਲ

ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੀ ਕੋਤਾਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ, ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੇਵਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉਪਰੰਤ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ।]

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫੈਸਲਾ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲਾਈਟ ਐਮਿਊਨੀਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੰਦੂਕ ਚਲ ਗਈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ । ਰੂਲਜ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਲਾਈਟ ਐਮਿਊਨੀਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਬੰਦੂਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਗਈ, ਇਸ ਦੇ ਉਥੇ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ ।

ਮੰਤਰੀ: ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਤਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਚਲ ਰਹਾ ਹੈ । ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਦਸ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਤਲਾਹ ਮੰਗਵਾ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਰੂਲਜ਼ ਦੀ ਜੋ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੀ ਕੋਈ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਹੈ ? ਸਿਰਫ ਕੋਰਟ ਉਤੇ ਹੀ ਡਿਪੈਂਡ ਕਰੀ ਜਾਣਗੇ ਜਾਂ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ?

ਮੰਤਰੀ: ਜੇ ਕੇਸ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਆਈ । ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਚਲਦਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲੇਟੈਸਟ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗਵਾ ਲਿਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਤਾਹੀ ਹੋਏਗੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ । ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ: ਲਾਈਟ ਐਮੀਨੀਊਸ਼ਨ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੂਲਜ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਹੈ । ਕੀ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦੂਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਗਈ, ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ । ਲਾਈਟ ਐਮੀਊਨੀਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ । ਇਹ ਉਥੇ ਕਿਉਂ ਗਈ ?

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਇਹਦੇ ਤੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਵੀ ਅਰਾਈਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ । ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮਿਸਲੀਡ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫੇਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮਿਸਲੀਡ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮਿਸਲੀਡ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਰੀਚ ਆਫ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿਉ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੇ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸਵਾਲ ਐਡਮਿਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਸਵਾਲ ਐਡਮਿਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ। (I would request the hon. Education Minister to inform the House whether the Court gave its decision before or after the question was admitted.)

ਮੰਤਰੀ: ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੱਤ ਦਿਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਨਾਰੰਗ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਜਾਣ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਕੀ ਇਹ ਦਸਿਆ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪੇਅਰੈਂਟਸ ਨੂੰ ਰੀਲੀਫ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ, ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਕੰਪਨਸੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ: ਜੋ ਸੇਖੜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਹੈਲਪ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ ਉਹ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਟ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਦੱਸ ਦੇਣ।

ਮੰਤਰੀ: ਵੈਸੇ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਦੋ ਕੁ ਲਫਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਐਡ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਮੇਰਾ ਕੱਢਵਾ ਕੇ ਦੇਖ ਲੈਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਜੋ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੇਅਰੈਂਟਸ ਨੂੰ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਖੜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਹਮਦਰਦਾਨਾ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਫੇਰ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਹੋਏਗਾ ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੇਅਰੈਂਟਸ ਨੂੰ ਮਦਦ ਮਿਲ ਜਾਏਗੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ, ਡੀ. ਸੀ. ਵਲੋਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਉਹਦੇ ਪੇਅਰੈਂਟਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਰਾਜ਼ੀਵਲ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਤਾ ਲਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਜਾਏਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਸੱਤ ਤਾਰੀਖ ਤਕ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (This question is postponed till 7-8-1974.)

ENQUIRY HELD AGAINST B. E. O. DEHLON BLOCK, DISTRICT LUDHIANA, NOW B.E.O. AHMEDGARH BLOCK (SANGRUR).

*2688 **Comrade Achhra Singh**: Will the Minister for Education be pleased to state—

(a) whether any enquiry was held against the B.E.O. Ahmedgarh Block, District Sangrur, when she was serving in Dehlon Block District Ludhiana as B.E.O.; if so, with what result.

(b) the action taken against the said officer on the basis of the enquiry report ?

Shri Gurmail Singh: (a) Yes. She was found to be interfering to some extent in the purchase of School material.

(b) She was given a warning, a copy of which was placed on her personal file, and transferred to Ahmedgarh Block (Sangrur).

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਉਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਲਈ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਦ ਤੱਕ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਈ ਗਈ ।

(ਅ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਮਿਸਲ ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਤੇ ਡੇਹਲੋਂ 2 ਬਲਾਕ ਤੋਂ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਬਲਾਕ ਵਿਖੇ ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।]

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ 'ਹਾਂ ਜੀ, ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਜੋ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ', ਮੈਂ ਫਿਰ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਜਦ ਕਿ ਉਸਦਾ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਹੀ ਸੀ। ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਤੇ ਹੈ । ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਚਾਰਜ ਲੱਗੇ ਸਨ ਉਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਫਿਰ ਗੌਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੀਰੀਅਸ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਗੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ....(ਵਿਘਨ)

ਅਵਾਜ਼ਾਂ : ਇਹ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

Mr. Speaker : Order please.

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ. ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਰਨਿੰਗ ਉਸ ਦੀ ਪਰਸਨਲ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦੇਣੀ ਇਹ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ । (ਵਿਘਨ) ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰਨਿੰਗ ਉਸ ਦੀ ਪਰਸਨਲ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਨਿੰਗ ਉਸਦੀ ਪਰਸਨਲ ਫਾਈਲ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੇ ਦੋਨੋਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਉਠਾ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਫਿਰ ਇਹ ਕੈਮੋਫਲੇਜ਼ ਕਰਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ? (ਹਾਸਾ) (ਵਿਘਨ)

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ।)

STARRED QUESTION No. *2623

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2623.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ-ਤਿਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਾ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਕੱਤ੍ਰੇਤ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਵਿਚ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇ ਦੇਣ । (ਵਿਘਨ) (I would request the Government to give reply to this question during the current Session.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਹੁਣੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੌਰਮਿੰਟ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ । (Government can request for extension.)

*For Starred Question No. 2623 and reply thereto please see Debate, dated 13th August, 1974 (M.S.).

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਅਸੀਂ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਹੈ, ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਆਂਗੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਜੇਲ, ਪੰਜਾਬ

*2624. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਮੌਜੂਦਾ ਆਈ. ਜੀ. ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਿਹੜੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ;

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਈ. ਜੀ. ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸਨ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਈ. ਜੀ. ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਸ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਸਨ;

(ੲ) ਕੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਈ.ਜੀ. ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਉਹ ਹਰ ਇਕ ਕਿੰਨੇ-ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਹੇ ;

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ) : (ੳ) ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ, ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਇਨਸਪੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਮਿਤੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਤੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

(ਅ) ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਈ. ਜੀ. ਜੇਲ੍ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ, ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਨ ।

(ੲ) ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਭੀ ਅਫਸਰ ਆਈ. ਜੀ. ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਜਦੋਂ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਆਈ. ਜੀ. ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਈ. ਜੀ. ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਇਹ ਅਨਡਿਜ਼ਾਇਰੇਬਲ ਗੱਲ ਹੈ । ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿੰਡਿਕਟਿਵਨੈਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼ ਵਿਚ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ? ਕੀ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ? ਕੀ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪਾਰਟੀਲੈਸ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਮੈਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਿਆਤ ਲਈ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 1973 ਵਿਚ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਮਨਿਸਟਰੀ ਆਫ ਹੋਮ ਅਫੇਅਰਜ਼ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਮਨਿਸਟਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਕਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲੈਟਰ ਨੰਬਰ ਆਦਿ ਦਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੂਹ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਰੇ ਮਨਿਸਟਰ ਇਹ ਖੂਹ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਜੋ ਹੈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮਨਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਖੂਹ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦੇਵੇ । ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕਹੇ ਕਿ ਖੂਹ ਵਿਚ ਛਾਲ ਮਾਰੋ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਛਾਲ ਮਾਰੀ ਹੈ । ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜਚਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਕੇਡਰ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਅਫਸਰ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਉਥੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਸਿਲੈਕਟ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਹਾਈਲੀ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਿਥੇ ਫਿੱਟ ਇੰਨ ਹੋ ਜਾਣ, ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਉਹ ਚਲਾ ਸਕਣ, ਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਾਏ ਹਨ । ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਾਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ । ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਫ਼ਸਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਚੰਗੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪੋਸਟ ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਚਾਹੇ ਉਹ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲਗਾਏ ਗਏ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਆਈ.ਜੀ. ਪਰਿਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣਾ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ? ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਕਰਾਈਟੇਰੀਆ ਸੀ ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਤਜ਼ਰਬਾ ਸੀ ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਤਜ਼ਰਬਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਪੂਰੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਇਆ ਹੈ । ਇਹ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਹੈ ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਦਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਸਿਰਫ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਹੋਰ ਵੀ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਬਦਲਕੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਭ ਕਿਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਿੱਤ ਕਿਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਸਾਹਿਲ ਤੇ ਇੱਟ ਲਗਾ ਕੇ ਵੇਖੀ ਹੈ । ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਤੇਸੀ ਨਾਲ ਕੰਧ ਚੁਣੀ ਹੈ ? ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ? (ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹਨ । ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨ ਹੀ ਚੁੱਕੇਗਾ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁੱਕਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੱਪੜੇ ਸਿਊਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਖੱਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਊਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਟ ਲਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਲਾਈ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Question Hour is over. The remaining questions shall be deemed to have been answered under Rule 38 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly.

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE UNDER RULE 38.

ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ

*2629. **ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਗੋਇਲ** : ਕੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਦਰਾਂ ਤੇ ਵੇਚਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ;

(ਅ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਫਰਜ਼ੀ ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਦੀਆਂ 400 ਬੋਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ;

(ੲ) ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ;

(ਸ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 1 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ-ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਦੀ ਗਲਤ ਵੰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਖੋਹ ਕੇ ਖੱਪਤਕਾਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?

ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਰਕਫੈਡ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ-ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਧਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੋ ਖਾਦ ਦੇ ਸਟਾਕ ਮਿਤੀ 1 ਜੂਨ, 1974 ਨੂੰ ਗੁਦਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸਨ ਜਾਂ ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਡਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਰਾਂਜ਼ਿਟ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਵੇ । ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ ਸਨ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ ।

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ੲ) ਮਿਤੀ 5 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਨਾਭਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ (Grievances Committee) ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਖਾਦ ਦੀ ਗਲਤ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨੀ

ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੀਤੀ ਸੰਗਤ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਵੰਡਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ/ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

(ਸ) ਹਾਂ ਜੀ ।

ਕੁਝ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੇ ਸੇਲਜ਼ ਮੈਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਸੁਨਾਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਦੀ ਕਲਾਸ 3 ਅਨੁਸਾਰ ਫੌਜ਼ਦਾਰੀ ਦਾ ਕੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

[(a) Government had requested the Markfed and the Agro-Industries Corporation direct and others through the Director of Agriculture, Punjab for selling the old stocks of fertilisers lying in the godowns on 1st June, 1974 and also including the stocks which were in transit in pursuance of the orders placed prior to 1st June, 1974 at the old rates. Subsequently this request of Government, and the instructions issued by the Director of Agriculture, Punjab, on that basis, were withdrawn. It is, however, not known as to whether any other State of India has passed such orders.

(b) No, Sir.

(c) Some verbal complaints about mal practices and distribution of fertilisers were made to me during the meeting of the Public Grievances Committee held at Nabha on 5th July, 1974. A departmental enquiry is being conducted.

All possible eforts have been are being made to ensure equitable distribution of chemical fertilisers among the farmers.

(d) Yes, Sir.

Some complaints received against the salesmen of the Punjab Agro Centres are being looked into. A criminal case has already been instituted in the court of Judicial Magistrate Ist Class Sunam against one salesman under section 7 of the Essential Commodities Act read with clause 3 of the Fertiliser (Control) Order, 1957.]

PERMITS ISSUED FOR EXPORT OF WHEAT SEED

*2649 **Comrade Shamsher Singh Josh** : Will the Minister for Agriculture and Forests be pleased to state—

(a) the number of permits for export of wheat seed issued by the State Government during the period from March, 1974 to July, 1974.

(b) the name of firms/individuals to whom the above mentioned permits were issued stating the quantity for which these were issued in each case;

(Comrade Shamsher Singh Josh)

(c) whether the firms/individuals mentioned in part (b) above have been dealing in seed Trade or not ?

Master Gurbanta Singh : (a) Three (3)

(b) 1. Farmers who contracted with the National Seed Corporation for the production Seed. .. 15709 Qtls. to Delhi

2. Director, Central State Farms Ladowal. .. 4800 Qtls.

3. Director of Agricultur, Himachal Pradesh .. 815 tonnes.

(c) Yes.

[(ੳ) ਤਿੰਨ (3)

(ਅ) 1. ਕਿਸਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੀਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਠੇਕਾ ਕੀਤਾ .. 15709 ਕੁਇੰਟਲ ਦਿੱਲੀ ਵਾਸਤੇ

2. ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਸਟੇਟ ਫਾਰਮਜ਼, ਲਾਡੋਵਾਲ । .. 4800 ਕੁਇੰਟਲ

3. ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ । .. 815 ਟਨਜ਼

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ ।]

COLLECTION OF OCTROI BY CONTRACTORS

*2651 1. **Comrade Dana Ram**
2. **Comrade Satya Pal Dang** } Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether the collection of octroi in case of any of the Municipal Committees in the State has recently been entrusted to contractors; if so, the names of such Municipal Committees;

(b) the date from which the said work has been entrusted to the contractors; in the case of each Municipal Committees;

(c) the names and the addresses of the said Contractors in each case;

(d) the procedure adopted by the Government/Local Bodies concerned in selecting the contractors for the purpose and the terms and conditions in each case ?

Shri Hans Raj Sharma : (a) Yes, sir in the Municipal Committees of Muktsar and Malout. In Malout the collection of 'toll tax' and 'transit pass fee' has also been leased out, in addition to octroi.

(b) In both the Municipal Committees the work of collection of the aforesaid taxes was entrusted to the lessees with effect from 1st July, 1974.

(c) Name and addresses of the lessees in each case are.—

(i) Municipal Committee, Muktsar: M/s. Avnash Arora B & Co., Muktsar and

(ii) Municipal Committee, Malout: M/s. Harbans Lal Challana & Co., Malout.

(d) The leases in both these cases were given by open auction to the highest bidders by the Municipal Committee concerned. Before doing so, the sanction required under section 83 of the Punjab Municipal Act, 1911, was obtained by the Administrators of both these Municipal Committees from the Regional Deputy Director, Local Government, Ferozepur. A copy each of the terms and condition on which the collection of these taxes has been leased out by the two Municipal Committees is placed on the Table of the House.

ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਲਾਮੀ ਠੇਕਾ—ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਮੁਕਤਸਰ

1. ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ 5000 ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਬੋਲੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

2. ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੁਲ 75,000 ਰੁਪਏ ਬਤੌਰ ਸਿਕਿਉਰਟੀ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਜੇ ਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ 5000 ਰੁਪਏ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

3. ਬੋਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਜਾਂ ਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਜਾਂ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਜਨਾਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ, ਨਗਰ ਪਾਲਕਾ, ਮੁਕਤਸਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ।

4. ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਡਿਊਲ ਚੂੰਗੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ।

5. ਮੌਜੂਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਵੀ ਮਹਿਕਮਾਂ ਚੂੰਗੀ ਪਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਬਗੈਰਾ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਦੇਵੇਗੀ ਪਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਮੁਕਤਸਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟਾਫ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਉਹ ਖੁਦ ਦੇਵੇਗਾ ।

6. ਫ਼ਾਰਮ ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਖੁਦ ਦੇਵੇਗੀ ।

7. ਮੌਜੂਦਾ ਚੂੰਗੀਆਂ ਦਾ ਕਰਾਇਆ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜੇ ਕਰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕਰਾਇਆ ਠੇਕੇਦਾਰ ਖੁਦ ਦੇਵੇਗਾ ।

[Minister for Finance]

8. ਮਹਿਸੂਲ ਦੇ ਰੇਟ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਚੁੰਗੀ ਸੁਪਰਡੰਟ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫ਼ਸਰ ਕਰੇਗਾ ।

9. ਕਿਸੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਕਾਇਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫ਼ਸਰ ਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਕੇਗਾ ।

10. ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਗੀਆਂ ਚੈਕ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫ਼ਸਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵੇਗਾ ।

11. ਕੁਲ ਆਮਦਨੀ ਚੁੰਗੀ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਫਾ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਨਾਲ 7 ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਫਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ।

12. ਠੇਕਾ 1 ਜੁਲਾਈ, 74 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ, 1975 ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ।

13. ਮੌਜੂਦਾ ਸਟਾਫ ਤੇ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਮੇਟੀ ਮਜ਼ੀਦ ਕੋਈ ਸਹੂਲਤ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

14. ਤਾਵਾਨ ਤੇ ਤਲਾਈ ਦੀ ਆਮਦਨ ਠੇਕੇਦਾਰ ਲਵੇਗਾ ।

15. ਮੌਜੂਦਾ ਟੋਲ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਠੇਕੇਦਾਰ 1 ਅਕਤੂਬਰ, 1974 ਸੇ 31 ਮਾਰਚ, 1975 ਤੱਕ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਟਰੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਫੇਰਾ ਅਤੇ 50 ਪੈਸੇ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਟੈਂਪੂ ਪ੍ਰਤੀ ਫੇਰਾ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ।

16. ਉਪਰ ਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕਲੈਰੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫ਼ਸਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ।

17. $37\frac{1}{2}\%$ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 75% ਸਰਚਾਰਜ ਫੀਸ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਸਰਚਾਰਜ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

18. ਜੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਖਿਲਾਫ ਵਰਜ਼ੀ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਕਮ ਸਕਿਉਰਟੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਦੋਬਾਰਾ ਨਿਲਾਮੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਜੋ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

19. ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਮੁਨਾਸਬ ਸਮਝਣ ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ ਬਹੱਕ ਕਮੇਟੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ,

ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ

ਸਹੀ/-
ਪ੍ਰਬੰਧਕ,
ਨਗਰਪਾਲਕਾ, ਮੁਕਤਸਰ।

ਸਹੀ/-
ਕਾਰਜ ਸਾਧਕ ਅਫਸਰ,
ਨਗਰਪਾਲਕਾ, ਮੁਕਤਸਰ।
28 ਜੂਨ, 1974

ਅਟੈਸਟਿਡ
ਸਕੱਤਰ,
ਨਗਰਪਾਲਕਾ, ਮੁਕਤਸਰ।
31 ਜੁਲਾਈ, 1974

ਨਗਰਪਾਲਕਾ, ਮਲੋਟ

ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਿਲਾਮੀ ਠੇਕਾ ਮਹਿਸੂਲ ਚੁੰਗੀ, ਟੋਲ ਟੈਕਸ ਤੇ ਫੀਸ ਰਾਹਦਾਰੀ

1. ਇਹ ਕਿ ਠੇਕਾ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਮਿਤੀ 1 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1975 ਤੱਕ ਆਮ ਨਿਲਾਮੀ ਰਾਹੀਂ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਲ ਚੁੰਗੀ, ਟਾਲ ਟੈਕਸ, ਤੇ ਰਾਹਦਾਰੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਠੇਕਾ ਵਖਰਾ ਵਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

2. ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 10,000 ਰੁਪਏ ਜਮਾਨਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਰਕਮ ਬੋਲੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

3. ਆਖਰੀ ਬੋਲੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਂ ਬੋਲੀ ਛੱਡੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਆਖਰੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਰਕਮ ਘਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ ਨਾ ਛੱਡਣ। ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬਿਨਾਂ ਦਸੇ ਕੋਈ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦੇਣ।

4. ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ਬੋਲੀ ਛੱਡੀ ਜਾਵੇਗੀ ਨੂੰ ਕੁਲ ਬੋਲੀ ਦਾ $\frac{1}{4}$ ਹਿਸਾ ਬੋਲੀ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਆਖਰੀ ਤਿੰਨ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 20 ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਕਮੇਟੀ ਫੰਡ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ 20 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਛੁਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਇਹ ਰਕਮ ਅਗਲੇ ਕੰਮ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸ਼ਤ ਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸ਼ਤ ਦਾ 10% ਤਾਵਾਨ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਵੀ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਖਰੀ ਬੋਲੀ ਦੀ $\frac{1}{4}$ ਰਕਮ ਵਿਚ ਵੀ ਜੇ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਦੇਣ।

[Minister for Finance]

5. ਜੇ ਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਤਕ ਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਠੇਕਾ ਕੈਂਸਲ ਕਰ ਦੇਣ ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਐਡਵਾਂਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਠੇਕਾ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੋਬਾਰਾ ਨਿਲਾਮ ਕਰਨ । ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੂੰ ਜੇ ਕਰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

6. ਜੇ ਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ 30 ਜੂਨ, 1975 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਠੇਕਾ ਛੱਡ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਠੇਕਾ ਦੋਬਾਰਾ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਤੇ ਜੇ ਕਰ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

7. ਜੇ ਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਠੇਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਰਖੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ ਡੀਡ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ।

8. ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜੋ ਸਟਾਫ ਚੂੰਗੀਆਂ ਲਈ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਸਟਾਫ ਚੁੰਗੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ, ਪ੍ਰਾਵੀਡੰਟ ਫੰਡ, ਹਾਊਸ ਰੈਂਟ ਆਦਿ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਕਮੇਟੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗੀ । ਠੇਕੇਦਾਰ ਇਸ ਸਟਾਫ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਰਚੇ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ । ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਚੂੰਗੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਲਈ ਹੋਰ ਸਟਾਫ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਰਖੇ ਗਏ ਸਟਾਫ ਦਾ ਕੋਈ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਰੱਖਣ ਲਈ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗੇਤਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਰਖੇ ਗਏ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ । ਚੂੰਗੀਆਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਲਈ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਜੋ ਮਾਲ ਮਹਿਸੂਲ ਚੂੰਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਹਦੂਦ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਸੰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

9. ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਰਖੇ ਗਏ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਆਦਿ ਦੇਣ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਸਕੱਤਰ/ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਸ਼ਕਾਇਤ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ।

10. ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਰਖੇ ਗਏ ਸਟਾਫ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਚੂੰਗੀਆਂ ਦੇ ਸੁਪਰਡੰਟ ਚੂੰਗੀ/ ਸਕੱਤਰ ਵਲੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਰੂਲਜ਼ ਅਨਸਾਰ ਲਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਪਰੰਤੂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ।

11. ਜੋ ਸਟਾਫ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰੂਲਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ 8 ਘੰਟੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਹਰ ਹਫਤੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕ/ਸਕੱਤਰ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਵੀ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਰੂਰਤ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਤੇ ਲਗਾ ਦੇਣ ਇਸ ਲਈ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

12. ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜੋ ਚੁੰਗੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਜੋ ਚੁੰਗੀਆਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲੈ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਕਮੇਟੀ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੁੰਗੀਆਂ ਆਦਿ ਲਈ ਬਿਜਲੀ ਫਰਨੀਚਰ ਆਦਿ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਕਮੇਟੀ ਕਰੇਗੀ। ਪਰੰਤੂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਚੁੰਗੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੁੰਗੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਚੁੰਗੀ ਨੂੰ ਹਦੂਦ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੁੰਗੀ ਵੀ ਖੋਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਸਟਾਫ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਉਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਕੋਲੋਂ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗੇਤਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ।

13. ਮਹਿਸੂਲ ਚੁੰਗੀ, ਟਾਲ ਟੈਕਸ ਤੇ ਰਾਹਦਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ਼ਡੀਊਲ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਈਟਮ ਤੇ ਮਹਿਸੂਲ ਚੁੰਗੀ ਦੇ ਰੇਟ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸੁਪਰਡੰਟ ਚੁੰਗੀ/ਸਕੱਤਰ/ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਫਾਈਨਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਠੇਕਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ਡੀਊਲ ਤੇ ਟਾਲ ਟੈਕਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਰਮੀਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਵਸੂਲੀ ਤਰਮੀਮ ਸ਼ੁਦਾ ਰੇਟ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਤੇ ਜੇ ਕਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਹਿਸੂਲ ਮੁਆਫ ਜਾਂ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਈਟਮਾਂ ਤੇ ਮਹਿਸੂਲ ਚੂੰਗੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਹੈ, ਦਾ ਮਹਿਸੂਲ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

14. ਜੇ ਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅੱਕਤੀ ਕੋਈ ਮਾਲ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਇਗੀ ਮਹਿਸੂਲ ਚੁੰਗੀ, ਟਾਲ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਰਾਹਦਾਰੀ ਫੀਸ ਹਦੂਦ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਤਾਵਾਨ ਲਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਸਕੱਤਰ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਤਾਵਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਲੋਂ ਰਖੇ ਗਏ ਸਟਾਫ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅੱਕਤੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਲ ਚੂੰਗੀ ਦੀ ਰਸੀਦ ਕਟੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਮਾਲ ਹਦੂਦ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਜੋ ਤਾਵਾਨ ਮਹਿਸੂਲ ਬਣੇਗਾ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਫੰਡ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

15. ਮਿਤੀ 30 ਜੂਨ, 1974 ਤਕ ਜੋ ਮਹਿਸੂਲ ਚੂੰਗੀ ਦੀ ਰਕਮ ਬਾਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਹੱਕ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

[Minister for Finance]

16. ਮਹਿਸੂਲ, ਚੁੰਗੀ, ਟਾਲ ਟੈਕਸ ਤੇ ਰਾਹਦਾਰੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਰਸੀਦ ਬੁਕਾਂ ਤੇ ਚੁੰਗੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ, ਫਾਰਮ ਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਵਲੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਖਤਮ ਹੋਈਆਂ ਰਸੀਦ ਬੁਕਾਂ ਵੀ ਸੁਪਰਡੰਟ ਚੁੰਗੀ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

17. ਚੁੰਗੀਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ ਦੀ ਆਮਦਨ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਚੁੰਗੀ ਤੇ ਸੁਪਰਡੰਟ ਚੁੰਗੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੀ ਕਰੇਗਾ । ਇਹ ਰਕਮ ਠੇਕੇਦਾਰ ਜਾਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਹਸਤਾਖਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

18. ਠੇਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਮੁਨਾਸਬ ਸਮਝਣ ਇਕਰਾਰ ਨਾਮਾ ਬਾਹੱਕ ਕਮੇਟੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਜ਼ੁਮੇ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ :-

1. **ਸ਼ਰਤ ਨੰ: 1** ਠੇਕਾ ਮਹਿਸੂਲ ਚੁੰਗੀ, ਟਾਲ ਟੈਕਸ, ਤੇ ਰਾਹਦਾਰੀ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਨੀਲਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

2. **ਸ਼ਰਤ ਨੰ: 4** ਪੇਸ਼ਗੀ ਰਕਮ ਕੁਲ ਬੋਲੀ ਦਾ 1/4 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਬਜਾਏ 1/6 ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਮਾਹਵਾਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਸਬੰਧਤ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 30 ਤਰੀਖ ਤੱਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਣੀ ਪਵੇਗੀ । ਜੇ ਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ 30 ਤਾਰੀਖ ਤਕ ਕਿਸ਼ਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਏਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ 10% ਤਾਵਾਨ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਕਰ ਠੇਕੇਦਾਰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 15 ਤਾਰੀਖ਼ ਤਕ ਕਿਸ਼ਤ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਏਗਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਠੇਕਾ ਕੈਨਸਲ ਕਰ ਦੇਣ । ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਲੋਂ ਐਡਵਾਂਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈ ਹੋਈ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਠੇਕਾ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਕਰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਘਾਟਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

3. **ਸ਼ਰਤ ਨੰ: 8** ਚੁੰਗੀ ਇਨਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਵਰਾਂ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ 8 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ।

4. **ਸ਼ਰਤ ਨੰ: 9** ਜੋ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਪਕੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਸਹੀ/—
ਪ੍ਰਬੰਧਕ,
ਨਗਰਪਾਲਕਾ, ਮਲੋਟ ।

ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਹੋਏ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤ

*2621 1. ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ
2. ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ } ਕੀ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ 16 ਜਾਂ 17 ਮਈ, 1974 ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਬਠਿੰਡਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕੇ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਸੀ,

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ? ਜੇ ਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ;

(ੲ) ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਉਕਤ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੱਤਰ, ਮਿਤੀ 20 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ;

(ਸ) ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ਪਾਲ : (ੳ) ਅਤੇ (ਅ) ਮਿਤੀ 16 ਜਾਂ 17 ਮਈ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ, ਮੈਂਬਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੇ ਟੈਲੀਫੂਨ ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੰਟ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਉਹ ਡੀ.ਸੀ. ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲੈਣ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਨਾਂ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤੇ ਨਾ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੰਟ ਨੂੰ। ਸੁਪਰਡੰਟ ਜੇਲ੍ਹ ਨੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(ੲ) ਜੀ ਹਾਂ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 20 ਮਈ, 1974 ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਬਾਬਤ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਦੀ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਸ) ਸ੍ਰੀ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਦਾ ਪੱਤਰ ਆਉਣ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਫਸਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੁਨਾਸਬ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

[ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ]

Copy of Letter

Ajoy Bhavan
345, Sector 21-A,
Chandigarh.

20th May, 1974.

My dear,

I am writing this to draw your urgent and personal attention to the following—

Comrade Bhan Singh Bhaura, a member of Lok Sabha, was in Bhatinda on 16th and 17th of this month. He wanted to meet some of Railway employees in Bhatinda Jail and also Comrade Joginder Bhasin, the District Secretary of our party. The Superitendent of Jail was requested accordingly by Comrade Bhaura. The Superintendent informed Comrade Bhaura that only relatives of those in Jail in connection with the railway strike could be allowed to interview them as per instructions given by the Deputy Commissioner. Comrade Bhaura then tried to contact the Deputy Commissioner but he was not available. The S.D.M. and other officers pleaded their helplessness in view of the instructions given by the Deputy Commissioner. The net result was that Comrade Bhaura was not allowed any interview.

It is most surprising and shocking that a member of Parliament should not have been allowed his request to interview some of the undertrial prisoners.

The orders given by the D.C. are clearly not only unjustified but also illegal and quite arbitrary.

This is to request you to call for the explanation of the officers concerned and take suitable action.

It is also requested that necessary instructions may be issued to ensure that this type of thing does not happen again.

I would be thankful if I am informed of the action that you may take in the matter.

With regards.

Yours sincerely,
Sd/—
(Satyapal Dang)

Giani Zail Singh,
Chief Minister, Punjab,
Chandigarh.

ਜਯੰਤੀ ਗ੍ਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ ਗਏ ਪਿੰਡ

*2644. ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਅਤੇ ਬਲਾਕਵਾਰ ਕਿੰਨੇ ਪਿੰਡ "ਨਹਿਰੂ ਜੈਯੰਤੀ ਗ੍ਰਾਮ" ਵਿੱਚ ਬਦਲੇ ਗਏ ਹਨ;

(ਅ) ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕਾ ਭਦੌੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚੋਂ ਉਕਤ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਦੋਂ ਤਕ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ;

(ੲ) ਭਾਗ (ਅ) ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : (ੳ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਵਾਰ ਅਤੇ ਬਲਾਕ-ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਸਚਿਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੀਆਂ । ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਾਲੂ ਵਿਤੀ ਸਾਲ 1974-75 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । ਭਦੌੜ ਚੋਣ ਹਲਕਾ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪਿੰਡ ਢਿਲਵਾਂ, ਬਲਾਕ ਸ਼ਹਿਣਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

(ੲ) ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡ ਸਕੀਮ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਹਰ ਇਕ ਮਹਿਕਮਾ, ਆਪਣੇ ਫੰਡਜ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਨੁਸਾਰ ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਚਾਲੂ ਕਰ ਚੁਕਿਆ/ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

[(a) District-wise and block-wise number of villages which have been selected for conversion as "Jayanti villages" is placed on the Table of the House.

(b) No definite time limit can be indicated by which the Jayanti villages will have the provision of all the facilities earmarked for them Efforts, are, however, being made to get all of them completed by the end of 1974-75 through the departments concerned. There is only one village namely, Dhilwan block Sehna, District Sangrur, which has been selected as Jayanti village in Bhadaur Assembly constituency.

(c) There is no special allocation of funds for the scheme of Jayanti villages to start the work but the concerned Departments are giving top-priority to the work in Jayanti villages. Individual items of work have been/are being provided by the respective Departments for execution out of the funds available with them.]

List of villages selected as Jayanti villages

S. No.	Name of the Block	Name of the Jayanti Village
1	2	3
District Amritsar		
1.	Tarntaran	Daleke
2.	Khandur Sahib	Nagoke
3.	Bhikhiwind	Kalsiankalan

S. No.	Name of the Block	Name of the Jayanti Village
1	2	3
4.	Patti	Saido
5.	Ajnala	Lakhuwal
6.	Rayya	Dhardeo
7.	Gandiwind	Bhakhna
8.	Valtoha	Poonian
9.	Tarsika	Saidolehal
10.	Majitha	Kathunagal
11.	Jandiala	Nawanpind
12.	Verka	1. Ghumanpura 2. Kathania
13.	Choganwan	Tolanagal
14.	Nausherapanuan	Jaura
15.	Chola Sahib	Dader Sahib
District Bhatinda		
1.	Nathana	Sema
2.	Phul	Bhairupa
3.	Rampura	Bhalanwali
4.	Mansa	Bhainibaga
5.	Bhatinda	Kotshamir
6.	Sangat	Mehta
7.	Jhunir	Sangha
8.	Budhlada	Kishangarh
9.	Talwandi Sabo	Laleana
District Faridkot		
1.	Baghapurana	Ganjigulab Singh
2.	Muktsar	Kanianwali
3.	Lambi	Sikhwala
4.	Malout	Burjsindhwan
5.	Nihalsinghwala	Dhurkot Ransingh
6.	Faridkot	Sandhwan
7.	Kotkapura	Ghauia
8.	Moga-I	Landeke
9.	Moga-II	Jhandiana

S. No.	Name of the Block	Name of the Jayanti Village
1	2	3
10.	Kot bhai at (Gidderbaha)	Sheikh
District Ferozepur		
1.	Zira	Nurpur Machiwara
2.	Ferozepur	Hazara
3.	Dharamkot at Kot Isekhan	Bhugujran
4.	Guruharsahai	Tahliwala
5.	Khuiansarwar	Waryam khera
6.	Ghal Khurd	Changali Qadian
7.	Abohar	Kerakhera
8.	Jallalabad	Katianwali
9.	Fazilka	Jhotianwali
District Gurdaspur		
1.	Shrihargobindpur	Dhapai
2.	Derababa Nanak	Thakherke
3.	Dharkalan	Chakker
4.	Fatehgarh Churian	Wella Teja
5.	Narot Jaimal Singh	Bahadurpur
6.	Dorangla	Jhabkra
7.	Batala	Bhakhewal
8.	Gurdaspur	Hayatnagar
9.	Dhariwal	Sohal
10.	Pathankot	Chassma Chakaur
11.	Kahnuwan	Chak Sharif
District Hoshiarpur		
1.	Hoshiarpur-I	Nandachaur
2.	Garhshanker	Jassowal
3.	Balachaur	Bagowal
4.	Tanda	Sohian
5.	Mukerian	Johanpur
6.	Talwara	Batwara
7.	Hoshiarpur-II	Bohan

[Minister of State for Development]

S. No.	Name of the Block	Name of the Jayanti Village
1	2	3
8.	Bhunga	Dhunga Kalan
9.	Mahilpur	Mahilpur
10.	Dasuya	Panwan
11.	Saroya	Mehndwani
District Ropar		
1.	Ropar	Kotla Nihang
2.	Chamkaur Sahib	Behrampur Bet
3.	Kharar	Khanpur
4.	Majri	Madhosangtiana
5.	Anadpur Sahib	Agampur
6.	Nurpur Bedi	Nagrankamlot
District Jullundur		
1.	Baunga	Pharala
2.	Nurmahal	Meowal
3.	Goraya at Rurka Kalan	Sarhali
4.	Nawanshehar	Sheikhupur Bag
5.	Phillaur	Mandi (Near Apra)
6.	Nakodar	Gandhran
7.	Bhogpur	Bhullowal
8.	Jullundur East	Lambra
9.	Adampur	Beaspind
10.	Shahkot	Kotli Gujran
11.	Mukandpur	Sheikhupur
12.	Jullundur West	Kotlithan Singh
District Kapurthala		
1.	Phagwara	Ranipur
2.	Sultanpur Lodhi	Wattanwali
3.	Kapurthala	Bhandalbet
4.	Nadala	Dhilwan

S. No.	Name of the Block	Name of the Jayanti Village
1	2	3
District Ludhiana		
1.	Doraha	Mangowal
2.	Sindhwan Bet	Gorsian Qader Baksh
3.	Ludhiana	Threeke
4.	Samrala	Malmajra
5.	Machiwara	Kherinodh Singh
6.	Pakhowal	Burj Littan
7.	Dehlon	Kheri Pandher
8.	Sudhar	Boparai
9.	Jagraon	Kaunke Kalan
10.	Mangat	Bora
District Patiala		
1.	Sirhind	Salana Jiwan Singh Wala
2.	Dera Bassi	Nagla
3.	Nabha	Pedan
4.	Patiala	Kaller Bhaini
5.	Rajpura	Aluna
6.	Bassi Pathana	Mustfabad
7.	Ghanaur	Manjoli
8.	Bhunaheri	Devigarh
9.	Samana	Bahmna
District Sangrur		
1.	Sehna	Dhilwan
2.	Sangrur	Alorakh
3.	Sunam	Chhahr
4.	Chemma	Tolawal
5.	Mahal Kalan	Karamgarh
6.	Malerkotla	Saraud
7.	Dhuri	Ruldu Singh Wala
8.	Ahmedgarh	Lohat Badi
9.	Lehragaga	An-Dana
10.	Barnala	Bhattlan

Note :—Village Sandhwan (Faridkot Block) Waryamkhera (Khuian Sarwar Block) Mehndwani (Block Saroya), Malmajra (Samrala Block), Karamgarh (Mahal Kalan Block) have been transferred to Kotkapura Block, Abohar, Balachaur Machiwara and Barnala blocks, respectively, under the new demarcation of Block Boundaries.

[ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ]

ਅਨੁਲਗ 'ੳ'

ਲੜੀ ਨ:	ਬਲਾਕ ਦਾ ਨਾਮ	ਜੇਯੰਡੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ
	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	
1.	ਤਰਨ ਤਾਰਨ	ਦਲੇਕੇ
2.	ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ	ਨਾਗੋਕੇ
3.	ਭਿੱਖੀਵਿੰਡ	ਕਲਸੀਆਂ ਕਲਾਂ
4.	ਪੱਟੀ	ਸੈਦੋਂ
5.	ਅਜਨਾਲਾ	ਲਖੂਵਾਲ
6.	ਰਾਈਆਂ	ਧਾਰ ਦੀਉ
7.	ਰੰਡੀਵਿੰਡ	ਭਕਨਾ
8.	ਵਲਟੋਹਾ	ਪੂਨੀਆਂ
9.	ਤਰਸਿਕਾ	ਸੈਦੋਂ ਲਹਿਲ
10.	ਮਜੀਠਾ	ਕੱਥੇ ਨੰਗਲ
11.	ਜੰਡਿਆਲਾ	ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ
12.	ਵੇਰਕਾ	(1) ਘੁਮਨਪੁਰਾ (2) ਕਠਾਨੀਆਂ
13.	ਚੋਗਾਵਾਂ	ਤੋਲਾ ਨੰਗਲ
14.	ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪਨੂੰਆ	ਜੋੜਾ
15.	ਚੋਲਾ ਸਾਹਿਬ	ਦਫੇਰ ਸਾਹਿਬ
	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ	
1.	ਨਯਾਨਾ	ਸੇਮਾ
2.	ਫੂਲ	ਭਾਈ ਰੂਪਾ
3.	ਰਾਮਪੁਰਾ	ਬਨਨਵਾਲੀ
4.	ਮਾਨਸਾ	ਖੈਨੀ ਬਗਾ
5.	ਬਠਿੰਡਾ	ਕੋਟ ਸ਼ਮੀਰ
6.	ਸੰਗਤ	ਮਹਿਤਾ
7.	ਫੂਨੀਰ	ਸਾਂਘਾ

ਲੜੀ ਨ:	ਬਲਾਕ ਦਾ ਨਾਮ	ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ
8.	ਬੁਢਲਾਡਾ	ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ
9.	ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ	ਲਾਲੇਆਨਾ
	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ	
1.	ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ	ਗੰਜੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿਘ
2.	ਮੁਕਤਸਰ	ਕਾਨੀਆਂ ਵਾਲੀ
3.	ਲੰਬੀ	ਸਿਖਵਾਲਾ
4.	ਮਲੋਟ	ਬੁਰਜ ਸਿਧਵਾਂ
5.	ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	ਧੂਰ ਕੋਟ (ਰਨ ਸੀਂਹ)
6.	ਫਰੀਦਕੋਟ	ਸੰਧਵਾਂ
7.	ਕੋਟ ਕਪੂਰਾ	ਘਨੀਆ
8.	ਮੋਗਾ—1	ਲੰਡੇਕੇ
9.	ਮੋਗਾ—2	ਡੰਡਿਆਂਨਾ
10.	ਕੋਟ ਭਾਈ (ਸਥਿਤ ਗਿਦੜਬਾਹਾ)	ਸ਼ੇਖ
	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	
1.	ਜ਼ੀਰਾ	ਨੂਰ ਪੁਰ ਮਾਛਾਵਾੜਾ
2.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਹਜ਼ਾਰਾ
3.	ਧਰਮਕੋਟ (ਸਥਿਤ ਈਸੇ ਖਾਂ)	ਬੂਗੁਜਰਾਂ
4.	ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਸਹਾਇ	ਟਾਹਲੀਵਾਲਾ
5.	ਖੂਹੀਆਂ ਸਰਵਰ	ਵਿਰਆਮ ਖੇੜਾ
6.	ਘਲ ਖੁਰਦ	ਚੰਗਾਲੀ ਕਾਦੀਆਂ
7.	ਅਬੋਹਰ	ਕੇਰਾਂ ਖੇੜਾ
8.	ਜਲਾਲਾਬਾਦ	ਕਟਿਆਂਵਾਲੀ
9.	ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ	ਝੌਟਿਆਂ ਵਾਲੀ

[ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ]

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

1.	ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦਪੁਰ	ਢੋਪਈ
2.	ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ	ਠਾਕਰਕੇ (ਨਾਕਰਕੇ)
3.	ਧਾਰ ਕਲਾਂ	ਚੱਕਰ
4.	ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ	ਵੇਲਾ ਤੇਜਾ
5.	ਨਰੋਟ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ	ਬਹਾਦਰਪੁਰ
6.	ਦੋਰਾਂਗਲਾਂ	ਝਬਕਰਾ
7.	ਬਟਾਲਾ	ਬਖੇਵਾਲ
8.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	ਹਿਆਤ ਨਗਰ
9.	ਧਾਰੀਵਾਲ	ਸੋਹਲ
0.	ਪਠਾਨਕੋਟ	ਚਸ਼ਮਾ ਚਕੋਰ
1.	ਕਾਹਨੂੰਵਾਨ	ਚੱਕ ਸ਼ਰੀਫ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ

1.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ—1	ਨੰਦਾ ਚੌੜ
2.	ਗੜ੍ਹ ਸ਼ੰਕਰ	ਜਸੋਵਾਲ
3.	ਬਲਾਚੌਰ	ਬਗੋਵਾਲ
4.	ਟਾਂਡਾ	ਸੋਹੀਆਂ
5.	ਮੁਕੇਰੀਆਂ	ਜ਼ੌਨਪੁਰ
6.	ਤਲਵਾੜਾ	ਬਟਵਾਹਾ
7.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ—2	ਬੋਹਨ
8.	ਭੂੰਗਾ	ਦੁਗਾ ਕਲਾਂ
9.	ਮਹਿਲਪੁੱਰ	ਮਾਹਿਲਪੁਰ
10.	ਦਸੂਆ	ਪਾਟਵਾਂ
11.	ਸਰੋਆ	ਮਹਿੰਦਵਾਨੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ

1.	ਬੰਗਾ	ਫਰਾਲਾ
2.	ਨੂਰ ਮਹਿਲ	ਮੀਉਵਾਲ

3.	ਗੋਰਾਯਾ (ਸਮੇਤ ਰੁੜਕਾ ਕਲਾਂ)	ਸਰਹਾਲੀ
4.	ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ	ਸ਼ੇਖੂ ਪੁਰ ਬਾਗ਼
5.	ਫਿਲੌਰ	ਮੁੰਡੀ (ਨੇੜੇ ਅਪੜਾ)
6,	ਨਕੋਦਰ	ਗੁੰਦਰਾ
7.	ਭੋਗਪੁਰ	ਭੁਲੋਵਾਲ
8.	ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ	ਲੰਬੜਾ
9.	ਸ਼ਾਹ ਕੋਟ	ਕੋਟਲੀ ਗੁਜਰਾਂ
10.	ਮੁਕੰਦ ਪੁਰ	ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ
11.	ਜਲੰਧਰ ਪੂਰਬੀ	ਕੋਟਲੀ ਥਾਨ ਸਿੰਘ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ

1.	ਫਗਵਾੜਾ	ਮਹਿੰਗੇਵਾਲ
2.	ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ	ਵਟਾਂ ਵਾਲੀ
3.	ਕਪੂਰਥਲਾ	ਕੰਦਲ ਬੇਟ
4.	ਨਡਾਲਾ	ਢਿਲਵਾਂ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

1.	ਦੋਰਾਹਾ	ਮਹਿੰਗੇਵਾਲ
2.	ਸਿਧਵਾਂ ਬੇਟ	ਗਰੋਸੀਆਂ ਕਾਦਰ ਬਖਸ਼
3,	ਲੁਧਿਆਣਾ	ਧੀਰੀਕੇ
4.	ਸਮਰਾਲਾ	ਮਲਮਾਜਰਾ
5.	ਮਾਛੀਵਾੜਾ	ਖੇੜੀ ਨੌਧ ਸਿੰਘ
6.	ਪਖੋਵਾਲ	ਬੁਰਜ ਲਿਟਾਂ
7.	ਡੇਹਲੋਂ	ਖੇੜੀ ਪੰਡਰ
8.	ਸੁਧਾਰ	ਬੋਪਾ ਰਾਇ
9.	ਜਗਰਾਉਂ	ਕਾਉਂਕੇ ਕਲਾਂ
10.	ਮਾਂਗਟ	ਬੋਰਾ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂ ਪਟਿਆਲਾ

1.	ਸਰਹਿੰਦ	ਸਲਾਨਾ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ
2.	ਡੇਰਾ ਬਸੀ	ਨਾਗਲਾ
3.	ਭਾਦਸੋਂ (ਸਮੇਤ ਨਾਭਾ)	ਪੇਦਾਂ

[ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ]

ਲੜੀ ਨੰ:	ਬਲਾਕ ਦਾ ਨਾਮ	ਜੈਯੰਤੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ
4.	ਪਟਿਆਲਾ	ਕੱਲਰ ਭੈਣੀ
5.	ਰਾਜਪੁਰਾ	ਅਲੂਨਾ
6.	ਬਸੀ ਪਠਾਨਾਂ	ਮੁਸਤਫ਼ਾਬਾਦ
7.	ਘਨੌਰ	ਮੰਜੌਲੀ
8.	ਭੁਨਰਹੇੜੀ	ਦੇਵੀਗੜ੍ਹ
9.	ਸਮਾਨਾ	ਬਾਮਨਾ
	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ	
1,	ਰੋਪੜ	ਕੋਟਲਾ ਨਿਹੰਗ
2,	ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ	ਬੈਹਰਾਮਪੁਰ
3.	ਖਰੜ	ਖਾਨਪੁਰ
4.	ਮਾਜਰੀ	ਮਾਧੋ ਸੰਗਤਿਆਨਾ
5.	ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ	ਅਗਮਪੁਰ
6.	ਨੂਰਪੁਰ ਬੇਦੀ	ਨੰਗਰਾਨ ਕਮਲੋਟ
	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ	
1.	ਸ਼ਹਿਣਾ	ਢਿਲਵਾਂ
2.	ਸੰਗਰੂਰ	ਅਲੋਰਖ
3.	ਸੁਨਾਮ	ਢਾਤ
4.	ਚੀਮਾ	ਤੋਲਾਵਾਲਾ
5.	ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ	ਕਰਮਗੜ੍ਹ
6.	ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ	ਸਰਦੌ
7.	ਧੂਰੀ	ਰੁਲਦੂ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ
8.	ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ	ਲੋਹਟ ਬੱਦੀ
9.	ਲਹਿਰਾ ਗਾਗਾ	ਅਨਦਾਨਾ
10.	ਬਰਨਾਲਾ	ਭਾਟਲਾਂ

STARRED QUESTION No. 2639

ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ,
ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ,
ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਅ.ਸ.ਪ. ਨੰ: 3477-3ਪਸ—74

ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 5 ਅਗਸਤ, 1974 ।

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2639, ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ (ਵਲੋਂ) ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾਂ ਸਬੰਧਤ ਥਾਂਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 15 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਸਹੀ/—
ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ

ਡਾ: ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਲੀਡਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ

*2627 1. ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ
2. ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ } : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ

ਕਿ :—

(ੳ) ਲੀਡਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ, ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ, 1974 ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ;

(ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ;

(ੲ) ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ;

(ਸ) ਉਕਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਏ ਗਏ ;

[ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ/ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

(ਹ) ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ 28 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਹੜਤਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ; ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 226 ; ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਜ ਹਨ ;

(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਸ) ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ (ਸੂਚੀ ਨੰ. 2) ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(ਹ) ਜੀ ਨਹੀਂ ; ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਦਰਅਸਲ ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮੇ ਹਮਲਾਆਵਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ: 534, ਮਿਤੀ 28 ਮਈ, 1974 ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਵਲੀ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਜਲੰਧਰ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ ।

ਲੀਡਰ ਇਨਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ, ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਦੀ ਸੂਚੀ ।

1.	ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰ ਰਾਜ	ਧਾਰਾ 323/324/506/341/148/149 ਭ:ਡ:
2.	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ	,,
3.	ਸ੍ਰੀ ਲਸ਼ਕਰ ਚੰਦ	,,
4.	ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ	,,
5.	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਰਾਮ	,,
6.	ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਚੰਦ	,,
7.	ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ	,,
8.	ਸ੍ਰੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ	,,
9.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਲੁਭਾਇਆ	,,
10.	ਸ੍ਰੀ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ	,,
11.	ਸ੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ	,,
12.	ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ	,,
13.	ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ	,,
14.	ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤੂ	,,

15.	ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਵਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ	ਧਾਰਾ 323/324/506/341/148/149 ਭ:ਡ.
16.	ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ	,,
17.	ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,
18.	ਸ਼੍ਰੀ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ	,,
19.	ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ	,,
20.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਧਨੀ	,,
21.	ਸ਼੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼	ਧਾਰਾ 506/148/149 ਭ:ਡ: 25/54/59 ਐਕਟ ਅਸਲਾ
22.	ਸ਼੍ਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਮਨਜੀਤ ਕੁਮਾਰ	,,
23.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,
24.	ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲ ਕਿਸ਼ਨ	,,
25.	ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼	,,
26.	ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ	,,
27.	ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀ ਚਰਨ	ਧਾਰਾ 323/324/452/506/148/149/427 ਭ: ਡ:
28.	ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ	,,
29.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਲਾਲ	,,
30.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਇਕਬਾਲ	,,
31.	ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਂਤਾ ਰਾਮ	,,
32.	ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ	,,
33.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਆਸਰਾ	,,
34.	ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,
35.	ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ	,,
36.	ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ	,,
37.	ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ	,,
38.	ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ	,,
39.	ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ	,,
40.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ	ਧਾਰਾ 107/151 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ
41.	ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਹਾਦਰ	,,
42.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਰਾਮ	,,
43.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ	,,

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

44.	ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ	ਧਾਰਾ 107/151 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ
45.	ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਰਾਮ	,,
46.	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਨਾਥਾ	,,
47.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਯਸ਼	,,
48.	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤਾ ਰਾਮ	,,
49.	ਸ੍ਰੀ ਬਾਬੂ ਰਾਮ	,,
50.	ਸ੍ਰੀ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ	,,
51.	ਸ੍ਰੀ ਈਸ਼ਵਰ ਦਾਸ	,,
52.	ਸ੍ਰੀ ਮੇਵਾ ਲਾਲ	,,
53.	ਸ੍ਰੀ ਸੀਚਤ ਲਾਲ	,,
54.	ਸ੍ਰੀ ਅਕਬਰ	,,
55.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਧੇ ਸ਼ਾਮ	,,
56.	ਸ੍ਰੀ ਪੂਨੂੰ ਰਾਮ	,,
57.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਵਲ	,,
58.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਗੁਸਾਨਲ	,,
59.	ਸ੍ਰੀ ਪਿੱਠੂ ਰਾਮ	,,
60.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਜ	,,
61.	ਸ੍ਰੀ ਜੀਤ ਰਾਮ	,,
62.	ਸ੍ਰੀ ਜਿਓਵਨਾ ਰਾਮ	,,
63.	ਸ੍ਰੀ ਹਿਖ ਲਾਲ	,,
64.	ਸ੍ਰੀ ਦਿਲਕੂ	,,
65.	ਸ੍ਰੀ ਮੁਰਲੀ	,,
66.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਫੇਰ	,,
67.	ਸ੍ਰੀ ਸੁਖੂ ਯਾਦੇ	,,
68.	ਸ੍ਰੀ ਪਤਰਾਜ	,,
69.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਰਾਮ	,,
70.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਪੱਤ	,,
71.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਢੋਹਨ	,,
72.	ਸ੍ਰੀ ਦੇਵ ਕੁਮਾਰ	,,
73.	ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ	,,

74.	ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਚੰਦ	ਧਾਰਾ 107/151 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ
75.	ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਾਲ	,,
76.	ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ	,,
77.	ਸ਼੍ਰੀ ਥਮਨ ਕੁਮਾਰ	,,
78.	ਸ਼੍ਰੀ ਕੌਰ ਚੰਦ	,,
79.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ	,,
80.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ	,,
81.	ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਹ	,,
82.	ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ	,,
83.	ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਰਧਾਹੀ ਲਾਲ	,,
84.	ਸ਼੍ਰੀ ਤਿਵਾੜੀ ਲਾਲ	,,
85.	ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਸ਼ਨ ਪਾਲ	,,
86.	ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਚੰਦ	,,
87.	ਸ਼੍ਰੀ ਲਲਤਾ ਪਰਸ਼ਾਦ	,,
88.	ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਵੀ ਦਾਸ	,,
89.	ਸ਼੍ਰੀ ਹਘਬੀਰ ਸਿੰਘ	,,
90.	ਸ਼੍ਰੀ ਤਿਲਕੂ ਰਾਮ	,,
91.	ਸ਼੍ਰੀ ਬੰਸ ਰਾਮ	,,
92.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਪਤ	,,
93.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਭਜੂ	,,
94.	ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਭਾਨ	,,
95.	ਸ਼੍ਰੀ ਹਾਮ ਲਾਲ	,,
96.	ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਸ ਦੇਵ	,,
97.	ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ	,,
98.	ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਪਰਸ਼ਾਦ	,,
99.	ਸ਼੍ਰੀ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ	,,
100.	ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੰਗਾਰਾ ਲਾਲ	,,
101.	ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਪਤ ਹਾਮ	,,
102.	ਸ਼੍ਰੀ ਦੋਕਲ ਪਰਸ਼ਾਦ	,,
103.	ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੀਨਕ ਹਾਮ	,,
104.	ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਰਲੀ ਹਾਮ	,,
105.	ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਮਿਲਨ	,,
106.	ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਜਨ ਦਾਸ	,,
107.	ਸ਼੍ਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ	,,
108.	ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਬਾਰੀ ਰਾਮ	,,
109.	ਸ਼੍ਰੀ ਹਾਮ ਲਾਲ	,,

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

111.	ਸ੍ਰੀ ਜੋਤੀ ਰਾਮ	,,
112.	ਸ੍ਰੀ ਤਿਲਕ	,,
113.	ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ	,,
114.	ਸ੍ਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ	,,
115.	ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤੂ	,,
116.	ਸ੍ਰੀ ਫੂਲ ਚੰਦ	,,
117.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਰੈਣ	,,
118.	ਸ੍ਰੀ ਚਮਨ ਲਾਲ	,,
119.	ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਾ ਨੰਦ	,,
120.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਭਰੋਸਾ	,,
121.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ	,,
122.	ਸ੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਰਾਮ	,,
123.	ਸ੍ਰੀ ਜੁਆਰੀ	,,
124.	ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਤਾ ਰਾਮ	,,
125.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਆਸਰਾ	,,
126.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਮਿਲਣ	,,
127.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਧਨੀ	,,
128.	ਸ੍ਰੀ ਯੋਗ ਰਾਜ	,,
129.	ਸ੍ਰੀ ਸੇਵਕ ਰਾਮ	,,
130.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਖ਼ਾਲੀ	,,
131.	ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਦੂਬੇ	,,
132.	ਸ੍ਰੀ ਗੁਲਾਬ	,,
133.	ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤੂ ਰਾਮ	,,
134.	ਸ੍ਰੀ ਜੁਗਨ	,,
135.	ਸ੍ਰੀ ਪੱਧਕ ਧਾਰੀ	,,
136.	ਸ੍ਰੀ ਦੋਸ਼ਾਈ ਰਾਮ	,,
137.	ਸ੍ਰੀ ਬਲ ਬਹਾਦਰ ਗਿਰੀ	,,
138.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਯਾਦਵ	,,
139.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਾਸ	,,
140.	ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ	,,
141.	ਸ੍ਰੀ ਰੋਸ਼ਨ ਲਾਲ	,,
142.	ਸ੍ਰੀ ਬੀਰ ਚੰਦ	,,
143.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਤਿਲਕ ਸਤੀ ਰਾਮ	,,

145.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੁਲਾਰਾ	ਧਾਰਾ 107/151 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ
146.	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਲਾਤ	,,
147.	ਸ੍ਰੀ ਪਥਰੂ	,,
148.	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਤੀ	,,
149.	ਸ੍ਰੀ ਮਿਤ੍ਰੂ	,,
150.	ਸ੍ਰੀ ਧਰਮ ਪਾਲ	,,
151.	ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ	,,
152.	ਸ੍ਰੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ	,,
153.	ਸ੍ਰੀ ਬਾਂਕੇ	,,
154.	ਸ੍ਰੀ ਧਰਮਪਾਲ	,,
155.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੁਲਾਰੀ	,,
156.	ਸ੍ਰੀ ਬੀਰ ਬਾਲੀ	,,
157.	ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ	,,
158.	ਸ੍ਰੀ ਮਨਮੋਹਣ	,,
159.	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ	,,
160.	ਸ੍ਰੀ ਕਿਸ਼ਨ ਲਾਲ	,,
161.	ਸ੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਰਾਜ	,,
162.	ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ	,,
163.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ	,,
164.	ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਜੀਤ	,,
165.	ਸ੍ਰੀ ਰਮਨ ਲਾਲ	,,
166.	ਸ੍ਰੀ ਕਰੀਮ ਲਾਲ	,,
167.	ਸ੍ਰੀ ਪੂਰਨ ਚੰਦ	,,
168.	ਸ੍ਰੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ	,,
169.	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਦੱਤ	,,
170.	ਸ੍ਰੀ ਸੱਤਪਾਲ	,,
171.	ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਰਾਮ	,,
172.	ਸ੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਰਾਜ	,,
173.	ਸ੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਨਾਥ	,,
174.	ਸ੍ਰੀ ਅੰਬੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ	,,
175.	ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਬਿੰਦ ਮਿਸਰਾ	,,
176.	ਸ੍ਰੀ ਲੋਕ ਕਰਨ	,,
177.	ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ	,,
178.	ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਬਾਲੀ	,,
179.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਬਹਾਦਰ	,,

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

180.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ	ਧਾਰਾ 107/151 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ
181.	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਲਾਲ	,,
182.	ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ	,,
183.	ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰਜੀਤ	,,
184.	ਸ੍ਰੀ ਹਰਪਤ	,,
185.	ਸ੍ਰੀ ਲਾਲਸਾ	,,
186.	ਸ੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਚੰਦ	,,
187.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਪਲਤਨ	,,
188.	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਲਾਲ	,,
189.	ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ	,,
190.	ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ	,,
191.	ਸ੍ਰੀ ਦੇਵੀ ਰਾਮ	,,
192.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ	,,
193.	ਸ੍ਰੀ ਵਾਸ ਦੇਵ	,,
194.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਵਨ	,,
195.	ਸ੍ਰੀ ਮਧਾਰੀ	,,
196.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਫੇਰ	,,
197.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਉਦਸ਼ਤ	,,
198	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚਨਥਾਂ	,,
199.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੁਹਾਲ	,,
200.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਸੁੰਦਰ	,,
201.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਧੇਮਾਨ ਸਿੰਘ	,,
202.	ਸ੍ਰੀ ਲਾਲਧਰ ਪਾਂਡੇ	,,
203.	ਸ੍ਰੀ ਕਲਾਸ਼	,,
204.	ਸ੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ	,,
205.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਪਰਾਗ	,,
206.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਾਥਾ	,,
207.	ਸ੍ਰੀ ਕਾਲੂ ਰਾਮ	,,
208.	ਸ੍ਰੀ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ	,,
209.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼	,,
210.	ਸ੍ਰੀ ਰੋਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ	,,
211.	ਸ੍ਰੀ ਤਟਲੋਚਨ ਸਿਘ	,,
212,	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਸਿੰਘ	,,
213.	ਸ੍ਰੀ ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ	,,
214.	ਸ੍ਰੀ ਹਮੇਸ਼ ਲਾਲ	,,

215.	ਸ੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ	ਧਾਰਾ 107/151 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ
216.	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ	,,
217.	ਸ੍ਰੀ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ	,,
218.	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ	,,
219.	ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ	,,
220.	ਸ੍ਰੀ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ	,,
221.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਮੂਰਤੀ	,,
222.	ਸ੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਰਾਮ	,,
223.	ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,
224.	ਸ੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਪਾਲ	,,
225.	ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,

ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ (ਸੂਚੀ ਨੰ: 2)

1. ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 426 ਮਿਤੀ 29 ਅਪਰੈਲ, 1974, ਧਾਰਾ 323/324/148/149 ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਵਲੀ, ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਜਲੰਧਰ ।

ਮਿਤੀ 29 ਅਪਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਫਾਦਾਰ ਕਾਮੇ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਦ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਗੇਟ ਤੇ ਆਏ ਤਾਂ ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।

2. ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 528 ਮਿਤੀ 27 ਮਈ, 1974 ਧਾਰਾ 506/148/149 ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਵਲੀ, ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਜਲੰਧਰ ।

ਕੁਝ ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਫਾਦਾਰ ਕਾਮੇ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਤੇ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ । ਹਮਲਾਆਵਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਾਸ ਚਾਕੂ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਵਫਾਦਾਰ ਕਾਮੇਂ ਨੂੰ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਕਤਲ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ।

3. ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 534, ਮਿਤੀ 28 ਮਈ, 1974 ਧਾਰਾ 323/324/452/506/148/149/427 ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਵਲੀ, ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਜਲੰਧਰ ।

ਮਿਤੀ 28 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਵਫਾਦਾਰ ਕਾਮੇ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪਥਰਾਓ ਆਦਿ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ।

STARRED QUESTION NO. 2643

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2643.

ਰਾਜ ਵਿਚ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਨਾਲੀ

*2635. **ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ** : ਕੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਨਾਲੀ ਅਪਨਾਈ ਗਈ ਹੈ ;

(ਅ) ਕੀ ਸੈਂਪਲ ਕੇਵਲ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਹੀ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ;

(ੲ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੈਂਪਲ ਕਲਕੱਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜਣ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਤੇ ਕਦੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਫੂਡ ਸੈਂਪਲਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਫੂਡ ਲਬਾਰਟਰੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ, ਰੇਲਵੇ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਦਸਤੀ ਪਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ ਫੂਡ ਅਡੱਲਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਅਧੀਨ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਫੂਡ ਸੈਂਪਲਜ਼ ਖਾਸ ਆਦਮੀ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਖਰਾਬੀ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਭੇਜੇ ਸੈਂਪਲ ਮਿਲਣ ਤੇ ਸੈਂਪਲਾਂ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਉਸ ਤੇ ਨਕਲੀ ਨੰਬਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਵਾਰੀ ਨਾਲ ਸੈਂਪਲ ਤੇ ਫਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ ਅਲਾਟ ਕਰਨਗੇ । ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸੈਂਪਲ ਕੇਵਲ ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਟੈਸਟ ਨਾ ਕਰੇ ਬਲਕਿ ਹਰ ਇਕ ਸੈਂਪਲ ਦੋ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਲਬਾਰਟਰੀ ਦੇ ਅਮਲੇ ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਨਤੀਜੇ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਐਨਾਲਿਸਟ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਰਪੋਟਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਟੈਸਟ ਰਪੋਟਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਨਹੀਂ । ਫੂਡ ਸੈਂਪਲਜ਼ ਨਗਰ ਪਾਲਕਾ ਲਬਾਰਟਰੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

(ੲ) ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਫੂਡ ਲਬਾਰਟਰੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਲਬਾਰਟਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਂਪਲ ਕੇਵਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਭੇਜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਮੁਕਦਮੇ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਜੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਜੇਹੀ ਮੰਗ ਕਰੇ ।

---

*For Starred Question No. 2643 and reply thereto please see appendix to this Debate.

ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਸਲੀ-ਪੇਟੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਨਾ ਮਿਲਣਾ

*2630. **ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿਤਰ ਸੇਖੜੀ** : ਕੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਅਤੇ ਪੇਟੈਂਟਿਡ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਸੌਖੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ;

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਨ ਸਿਹਤ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ, ਜੀ ।

(ਅ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੇਟੈਂਟ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ । ਪੇਟੈਂਟ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਦੋ ਵਾਰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

STARRED QUESTION No. 2638

ਅ.ਸ. ਪੱਤਰ ਨੰ: 304-ੲ-ਕਿਊ-ਸਿਬਿ(7)-74/
ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਜਨ ਸਿਹਤ ।

ਮਿਤੀ 2/5 ਅਗਸਤ, 1974

ਵਿਸ਼ਾ:—ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2633 ਵਲੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ।

ਪਿਆਰੇ,

ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2638 ਜੋ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਵਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਹੈ ਪਰ ਜੁਆਬ ਅਜੇ ਤਿ ਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ । ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ 9 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਲਈ ਨਿਯਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ,

ਹਿਤੂ
ਸਹੀ/—ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ।

STARRED QUESTION No. 2642

ਅ.ਸ. ਪੱਤਰ ਨੰ: 306—ਏ-ਕਿਉ-ਸਿਬ-(7)-74/
ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਜਨ ਸਿਹਤ
ਮਿਤੀ 2/5 ਅਗਸਤ, 1974

ਵਿਸ਼ਾ:-ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2642 ਵਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ.

ਪਿਆਰੇ,

ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2642, ਜੋ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਵਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਹੈ ਪਰ ਜਵਾਬ ਹਾਲੇ ਤਕ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ 19 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਲਈ ਨਿਯਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ,

ਹਿਤੂ,
ਸਹੀ/- ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।

STARRED QUESTION No. 2625

ਅ.ਸ.ਪ. ਨੰ: 11585-ਸਅ(7)-74/
ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ,
ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਮਿਤੀ......

ਵਿਸ਼ਾ:-ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2625 ਵਲੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ.

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ,

ਸਟਾਰਡ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2625 ਵਲੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਜੋ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਦਾ ਉਤਰ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 19 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸੁਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਹਿਤੂ,
ਸਹੀ/- ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੀਬੀਆ

ਡਾਕਟਰ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

PROCUREMENT OF WHEAT IN THE STATE

*2650 1. **Comrade Dana Ram**
2. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) the total quantity of wheat procured by the State Government through different agencies during each of the months from April, 1974 onward ;

(b) the quantity of wheat procured by the State Government through different agencies month-wise, during the corresponding period in 1972 and 1973, respectively ?

Sardar Gurdarshan Singh : The requisite information is laid on the Table of the House.

(a) Year 1974-75

(in tonnes)

Name of the month	Total quantity procured through all agencies
April, 74	20,872
May, 74	4,81,643
June, 74	2,88,388
July, 74 (upto 29 July, 1974)	97,025
Total	8,87,928

(b)

Name of the month	Year 1972-73 Total quantity procured through all agencies	Year 1973-74 Total quantity procured through all agencies
April	49,012	2,24,636
May	23,97,114	16,63,143
June	6,73,600	6,10,089
July	49,939	95,589
Total	31,69,665	25,93,457

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ]

[ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

(ੳ)

ਸਾਲ 1974-75

(ਟਨਾਂ ਵਿਚ)

ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਉਂ		ਕੁਲ ਪਰੋਕਿਉਰਮੇਂਟ ਸਾਰੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ
ਅਪਰੈਲ, 74	..	20,872
ਮਈ, 74	..	4,81,643
ਜੂਨ, 74	..	2,88,388
ਜੁਲਾਈ, 74 (29-7-74 ਤਕ)	..	97,025
ਜੋੜ	..	8,87,928

(ਅ)

ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਨਾਉਂ	ਸਾਲ 1972-73 ਕੁਲ ਪਰੋਕਿਉਰਮੇਂਟ ਸਾਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ	ਸਾਲ 1973-74 ਕੁਲ ਪਰੋਕਿਉਰਮੇਂਟ ਸਾਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ
ਅਪਰੈਲ	49,012	2,24,636
ਮਈ	23,97,114	16,63,143
ਜੂਨ	6,73,600	6,10,089
ਜੁਲਾਈ	49,939	95,589
ਜੋੜ	31,69,665	25,93,457]

UNSTARRED QUESTIONS AND ANSWERS

ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 816

ਸਭਾ ਦੇ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 816 ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਵਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਕ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਹੀ/- ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ
ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤੇ
ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ।

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ,
ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ੀ:ਸ: ਨੰ: 5441-5ਟ(1)-74

ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 2 ਅਗਸਤ, 1974

ਬਰੇਟਾ ਨੇੜੇ ਮਿਲੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਵਿਧਾਇਕ ਵਲੋਂ ਮੈਜਰਨਾਮਾ

817. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ :

(ੳ) ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਵਲੋਂ "ਬਰੇਟਾ ਨੇੜੇ ਮਿਲੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ" ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਮੈਜਰਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 28 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ; ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨੱਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ;

(ਅ) ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ; ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਅਫਸਰ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਅਹੁਦਾ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਹ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ;

(ੲ) ਪੜਤਾਲੀਆ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਣਗੇ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ । ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਮਿਤੀ 29 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਬਹਾਦਰਪੁਰ ਨੇ ਸੁਨਾਮ ਰਜਵਾਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਤਰਦੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਥਾਣੇ ਰਿਪੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਰਿਪੋਰਟ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਹਵਾਲਦਾਰ ਕਸ਼ਮੀਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 174 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਕਾਫੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੀ ਗਲੀ ਸੜੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਸੀ । ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਲਈ ਇਹ ਲਾਸ਼ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਨੋਟਮੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਹਾਲੇ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਮਿਤੀ 24 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਰਦਾ ਲਾਸ਼ ਬਾਰੇ, ਜੋ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੇ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਥਾਣੇ ਬਰੇਟੇ ਵਿਖੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਰਿਪੋਰਟ ਪੁੱਜਣ ਤੇ ਮੁੱਖ ਅਫਸਰ ਥਾਣਾ ਬਰੇਟਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਸ਼ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਲਈ ਘੱਲੀ ਸੀ । ਪਰ ਡਾਕਟਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਲਾਸ਼ ਪਛਾਣੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲਾਸ਼ ਕਾਫੀ ਗਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ । ਇਹ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਵਿਸਰਾ ਕੈਮੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਇਸ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ, ਫਿੰਗਰ-ਪ੍ਰਿੰਟ, ਬਿਊਰੋ, ਫਿਲੌਰ ਨੂੰ ਮਿਰਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੱਢਣ ਲਈ ਭੇਜੇ ਸਨ ਪਰ ਉਥੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ।

(ੲ) ਪੜਤਾਲ ਹਾਲੇ ਜਾਰੀ ਹੈ ।

ਬੀ-ਬਲਾਕ (ਰੇਲਵੇਜ਼) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮਿਡਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ

818. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬੀ-ਬਲਾਕ (ਰੇਲਵੇਜ਼) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮਿਡਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਸਬੰਧੀ 18 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਦੀ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]
ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 2072 ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਵੱਖ ਵੱਖ 15 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਅਤੇ 1 ਜੂਨ, 1974 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ ;

(ਅ) ਕੀ 8 ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਉਸ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕੁਲ ਜਗ੍ਹਾ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਾਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ;

(ੲ) ਜੇ ਭਾਗ (ਅ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਕਤ ਸਕੂਲ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਯੋਗ ਜਗ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈਂ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 15 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਸਟਰੈਂਗਥ .. 997

1 ਜੂਨ, 1974 ਨੂੰ ਸਟਰੈਂਗਥ .. 1011

(ਅ) ਕੋਈ ਨਾਰਮ ਨਹੀਂ ਜੀ । ਬੱਚੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਹੀ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ।

(ੲ) ਸੰਨ 1973 ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਅਕੋਮੋਡੇਸ਼ਨ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਬਲਾਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਸਕੂਲ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਕੋਮੋਡੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਾਲ ਕਮਰਾ ਦੇ ਦਿਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਅੱਠ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਿਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ । ਰੇਲਵੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਪਾਸ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵਧੀਆਂ ਥਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸੀ ਹੈ ।

REPRESENTATION FROM STAMP VENDORS WORKING IN DISTRICT COURTS AMRITSAR

819. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister for Revenue and Elections be pleased to state—

(a) whether the Government received a copy of the representation dated 25th April, 1974 addressed to the Governor Punjab from the Stamp Vendors working in District Courts, Amritsar, listing their grievances regarding the rates of commission etc. and requesting the removal of the same; if so, a copy of the same be laid on the Table of the House;

(b) the details of the action taken by the Government in this connection and the result thereof ?

Sardar Umrao Singh : (a) Yes. A copy of the representation is laid on the Table of the House.

(b) The matter is under consideration.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਪ੍ਰਤਿਬੇਨਤੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੀ ।]

COPY OF THE REPRESENTATION

To

His Excelency, The Governor of Punjab,
Chandigarh.

Sir,,

We the Stamp Vendors, working in the District Courts, Amritsar, request as follows :—

1. That since 1930 uptil-now, we the Stamp Vendors, working in the District Courts, get only 0.50 p. (Fifty paise) Commission on the sale of Court fee stamps worth Rs. 100 and the same commission, we get on the court fee stamp papers also which is quite insufficient and under the present circumstances, when essential commodities have gone up hundred times above, this commission is not only less but is a grave injustice to the poor Stamp Vendors. Therefore, we demand that at least this commission be given to us at the rate of Rs. 5 per cent, instead of Rs. ½ per cent.

2. On court fee stamp papers we also get only 50 paise per cent commission inspite of the fact that we maintain regular register, entry and maintain other records as is being done in the case of Non-Judicial Stamp papers on which the commission at Amritsar is Rs. 2/50 per cent and at Chheharta, Baba Bakala and other places this commission Non Judicial stamps is Rs. 4/50 per cent. This may be brought under the same category at par with the Non-Judicial Stamp Papers.

3. We demand that Commission on the Sale of Non-Judicial Stamps may also be increased at least up to Rs. 5 per cent. Specially the case of Stamp Vendors, working in the District Courts, is quite different in the case of Stamp Vendors, working in Tehsil Headquarters, etc., because we sell stamps of value of Rs. 1 to 3 and 15 only, because registration of property is made in the Tehsil Offices and none try to come to purchase Non Judicial Stamps, Sale Deeds or Mortgage Deeds from us. Secondly the Government have granted about 12 licenses for Stamp Vending in the City of Amritsar and thus people requiring Non-Judicial Stamps for Sale deeds etc. never try to come to the District Courts, which is about three miles away from the City and thus we, poor Stamp Vendors, under the present circumstances, could not earn our livelihood to meet our daily expenses. Therefore, we demand that different rate of commission upto the value of Rs. 15 be fixed and above Rs. 15 different rate of commission be ordered.

4. Here we also bring to your kind notice that at present too different rates of commission for Non Judicial Stamps exists i.e. Rs. 2/50% at Amritsar, Rs. 4/50 % at Caheharta, Baba Bakala etc.. this discrimination may be removed.

5. Now when the Government have raised Stamp Duty we may also be allowed to sell Non-Judicial Stamps and Judicial Stamp Papers for one deed and one suit at least up to Rs. 2,000 instead of Rs. 750.

[Revenue & Election Minister]

6. The Stamp Vendors may also be allowed to correct entries on the Judicial and Non-Judicial Stamps as we cannot refund this, we also demand that the procedure of refund for Stamps Vendors be made easy, as at present we get 50 p. % commission but at the time of refund we pay Rs. 10 % deduction.

Sir,

We have already submitted more than a dozen of memorandas in which we have mentioned all the points in detail. This is merely a reminder. We hope that your honour will look into the matter, regarding our demands, personally and will be kind enough to redress our grievances and will use your good offices to accept our just, genuine and right demands.

With regards.

Yours faithfully,

Sd/-

Stamp Vendors, District Courts.
Amritsar.

Dated 25th April. 1974

ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੇਂਟਸ ਵਰਕਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਜਿਸਟਰਡ) ਜਲੰਧਰ ਵਲੋਂ ਮੇਜਰਨਾਮਾ

820 **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਸ ਵਰਕਰਜ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਜਿਸਟਰਡ) ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ, ਜਲੰਧਰ ਵਲੋਂ ਇਸਦੇ ਮਹਾਂ-ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਖਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਮਿਤੀ 18 ਮਈ, 1974 ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਐਸ.ਐਚ.ਓ., ਪੀ.ਪੀ. ਨੰ: 4 ਦੁਆਰਾ ਕੇਸਰੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਜੇ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ;

(ਅ) ਕੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਮੇਜਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਪੱਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਤੀ 15 ਅਪਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਏ.ਆਈ.ਟੀ.ਯੂ.ਸੀ. ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਕੇਸਰੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਬੈਹਿਰਿਆਂ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਵਿੱਚ ਧਰਨਾ ਮਾਰਿਆ ਸੀ । ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਬਾਹਰਲੇ ਮਜਦੂਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲਵਰਤਣ ਨਾਲ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ । ਕੇਸਰੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਬੈਹਿਰਿਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੇ ਪਥਰਾਉ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਸ਼ੋ ਰੂਮ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਜਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਿਤੀ 16 ਅਪਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਜੈਨ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਦੋਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ

ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਹ ਗੱਲ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਹੋਵੇ । ਹੁਣ ਕੇਸਰੀ ਰੇਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਬਹਿਰੇ ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਆਮ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਲੋਂ ਮੇਜਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੂਸ਼ਣ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ ।

COPY OF THE RFPRESENTATION

HOTEL AND RESTAURANT WORKERS UNION (REGD.)

G. T. ROAD, JULLUNDUR

Affiliated with A.I.T.U.C.

Ref. No. 74 Dated 18th May, 1974.

The Deputy Commissioner.
Jullundur.

Sir,

It is respectfully brought to your kind notice as under :—

1. That on 16th April, 1974, Police of P.P. No. 4 took three workers of Kesri Restaurant, Jullundur, to the Police Chowki, where these workers were beaten and by putting undue pressure and coercion, these workers were pressed to sign on blank papers. The S.H.O. PP.No. 4 threatened these workers that in case they disclosed this fact to any body else outside, he will give serious beating to them again and will teach them a lesson and that they will be put behind the bars.

2. That the proprietor of the Restaurant Shri Prem Chand Jain has made false case against the workers and in his presence the SHO got above said signature on blank papers from these workers by causing threatenings and harassments to them. The workers were also threatened that they will be implicated in false theft cases and Shri P. C. Jain is trying to implicate them too.

3. Provident Fund Inspector, Jullundur is also requested that more than 20 workers are working in the Kesri Restaurant and that he should make a check on this point too and take necessary action. The Proprietor does not mark presence of certain workers intentionally.

4. Labour Officer Jullundur is requested that the Proprietor of the said Hotel is not marking presence of certain workers in the attendance Register. He is also evading and avoiding Provident Fund. This enquiry should be made within two days in the interest of the workers. In case no action is taken by the authorities concerned on the above issues immediately, the entire responsibility of the consequences will be on the Proprietor/Management of Kesri Restaurant.

Thanking you,

Yours faithfully,
Sd/-
Om Parkash.
General Secretay.

Copy to :—

1. Labour Commissioner, Chandigarh.
2. Shri Sat Pal Dang, M.L.A., Chandigarh.
3. S. S. P., Jullundur.
4. Provident Fund Inspector, Jullundur.
5. Labour-cum-Conciliation Officer, Jullundur.
6. Police Post No. 4, Jullundur.

All for necessary action and intervention please.

HOUSES/QUARTERS CONSTRUCTED BY THE HOUSING BOARD

821. Comrade Satya Pal Dang : Will the Minister of State for Housing be pleased to state—

(a) the total number of Houses/Quarters constructed by the Housing Board so far ;

(b) the names of different places at which these houses have been constructed and the number of Houses constructed at each place indicating also the dates to which the information relates ?

Mrs. Gurbrinder Kaur Brar : (a) and (b) Nill. 400 houses for the economically weaker sections of society are under completion. 304 of these houses are being constructed in the Urban Estate Mohali and 96 in the Urban Estate, Patiala.

[(ੳ) ਤੇ (ਅ) ਕੋਈ ਨਹੀਂ । ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਲਈ 400 ਮਕਾਨ ਬਣ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 304 ਮਕਾਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ ਮੁਹਾਲੀ ਤੇ 96 ਮਕਾਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।]

FOODGRAINS DEPOTS WITHIN THE MUNICIPAL LIMITS OF CHHEHARTA

822 **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) the number of foodgrains depots within the Municipal limits of Chheharta stating the names of the owners and the Location of each depot ;

(b) the number of cards registered with each of the said depots indicating also the exact date on which these cards stood registered with them ;

(c) whether there are any Municipal wards in Chheharta which have no depots ; if so, their names ;

(d) whether any applications for allotment of depots in the wards referred to in part (c) above, are pending with the Government ; if so, the number of such applications for each such ward ?

Sardar Gurdarshan Singh : (a) and (b) 13. Names of owners and location of each Depot and the cards registered at each are as under :—

S. No.	No. of ward	Name of Depot-Holder with address	No. of Cards Registered
1.	1-A	Sh. Om Parkash, Mohalla Naraingarh, Chheharta	550
2.	2	M/s Girdhari Lal Om Parkash, Mujib Building, Chheharta	674

S. No.	No. of ward	Name of Depot-Holder with address	No. of Cards Registered
3.	4	Sh. Harbans Lal Sharma, Mujib Building, Chheharta	537
4.	4	Sh. Tara Chand, opposite Sugar Mills, G. T. Road, Chheharta	552
5.	4	Sh. Kuli Chand, opposite Sugar Mills, G.T. Road, Chheharta	560
6.	4	Sh. Gulab Chand, opposite Sugar Mills, G. T. Road, Chheharta	535
7.	6	O.C.M. Co-operative Store O.C.M., Chheharta	235
8.	7	Co-operative Store Partap Bazar, Chheharta	631
9.	8	M/s. Hans Raj Jagat Ram, G. T. Road, Chheharta.	350
10.	9	Sh. Gurmej Ram, Subhash Road, Chheharta.	415
11.	9	Sh. R. R. Kumar Dhawan, Partap Bazar, Chheharta	354
12.	10	Sh. Gian Chand, Azad Road, Chheharta	520
13.	10	Sh. Mansa Ram, Azad Road, Chheharta	310

Above cards stood registered on 2nd August, 1974.

(c) Yes, Five Wards Nos. 1, 3, 5, 7A and 11,

(d) Yes. No. of applications for each ward is given below :—

No. of Wards	No. of Applications for allotment of Depots
1	1
3	3
5	2
7A	1
11	3

[Minister of State for Food and Supplies]

[(ੳ) ਅਤੇ (ਅ) 13 ਡਿਪੂ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਥਾਂ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਕਾਰਡ ਹਰ ਇਕ ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਹੇਠ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:—

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ	ਡਿਪੂ-ਹੋਲਡਰ ਦਾ ਨਾਂ ਤੇ ਪਤਾ	ਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1	1-ਏ	ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮੁਹੱਲਾ ਨਰੈਣ ਗੜ੍ਹ, ਛੇਹਰਟਾ	550
2	2	ਮੈਸਰਜ਼ ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਮੁਜੀਬ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਛੇਹਰਟਾ	674
3	4	ਸ੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੁਜੀਬ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਛੇਹਰਟਾ	537
4	4	ਸ੍ਰੀ ਤਾਰਾ ਚੰਦ, ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿਲਜ਼ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ. ਛੇਹਰਟਾ	552
5	4	ਸ੍ਰੀ ਬੁਲੀ ਚੰਦ, ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿਲਜ਼ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ, ਛੇਹਰਟਾ	560
6	4	ਸ੍ਰੀ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ, ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿਲਜ਼, ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ, ਛੇਹਰਟਾ	535
7	6	ਓ. ਸੀ. ਐਮ. ਕੋ-ਓਪਰੇਟਿਵ ਸਟੋਰ, ਛੇਹਰਟਾ	235
8	7	ਕੋ-ਓਪਰੇਟਿਵ ਸਟੋਰ, ਪਰਤਾਪ ਬਜ਼ਾਰ, ਛੇਹਰਟਾ	631
9	8	ਮੈਸਰਜ਼ ਹੰਸ ਰਾਜ ਜਗਤ ਰਾਮ, ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ, ਛੇਹਰਟਾ	350
10	9	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਜ ਰਾਮ, ਸੁਭਾਸ਼ ਰੋਡ, ਛੇਹਰਟਾ	415
11	9	ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਆਰ. ਕੁਮਾਰ ਧਵਨ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਜ਼ਾਰ, ਛੇਹਰਟਾ	354
12	10	ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਚੰਦ, ਅਜ਼ਾਦ ਰੋਡ, ਛੇਹਰਟਾ	520
13	10	ਸ੍ਰੀ ਮੁਨਸ਼ਾ ਰਾਮ, ਅਜ਼ਾਦ ਰੋਡ, ਛੇਹਰਟਾ	310

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਡ 2 ਅਗਸਤ, 1974 ਤਾਈਂ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਏ ਹੋਏ ਸੀ।

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ। ਪੰਜ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ 1, 3, 5, 7 ਏ ਅਤੇ 11

(ਸ) ਹਾਂ ਜੀ। ਹਰੇਕ ਵਾਰਡ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :—

ਵਾਰਡ ਨੰ:	ਡਿਪੂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1	1
3	3
5	2
7 ਏ	1
11	3]

SCHEME TO SUPPLY TEXT BOOKS FREE OF CHARGE TO SCHEDULED CASTES STUDENTS ETC.

823. Comrade Satya Pal Dang: Will the Minister for Education be pleased to state :

(a) whether the Government have framed any scheme/schemes to provide text-books free of charge to the students belonging to the Scheduled Castes studying in the colleges, etc., in the State or to any other section of the students; if so, a copy each of such scheme(s) be laid on the Table of the House ;

(b) the date(s) from which each of the said scheme(s) has been enforced ?

Shri Gurmail Singh : (a) No.

(b) Question does not arise.

[(ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ।

(ਅ) ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।]

ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ

824. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਗ:** ਕੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਟਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ;

(ਅ) ਹਰ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਕਤ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਟਾਈਮ ਕੀ ਕੀ ਹਨ;

(ੲ) ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਰੂਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹਾਨੀ ਉਠਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ;

(ਸ) ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਈ, 1974 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਰੂਟ ਦੀਆਂ ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਵਲੋਂ 20 ਮਈ, 1974 ਤਰੀਕ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਜਰਨਾਮਾ ਮਿਲਿਆ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਵੇ;

(ਹ) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ:

(ੳ) 1. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਰਾਸਤਾ ਲੁਧਿਆਣਾ
2. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਜੰਮੂ ਬਰਾਸਤਾ ਲੁਧਿਆਣਾ
3. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਫਰੀਦਕੋਟ
4. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਰਾਸਤਾ ਰੋਪੜ
5. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਮਨਾਲੀ
6. ਜਲੰਧਰ-ਦਿੱਲੀ
7. ਜੰਮੂ-ਦਿੱਲੀ

(ਅ)

1.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ	15-15	2
	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ	15-15	
2.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ	10-30	
	ਜੰਮੂ ਤੋਂ	9-50	
3.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ	13-45	
	ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ	5-00	
4.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ	6-50	
	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ	4-40	

5.	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ	7-30
	ਮਨਾਲੀ ਤੋਂ	7-30
6.	ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ	6-15
	ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ	10-00
7.	ਜੰਮੂ ਤੋਂ	5-15
	ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ	5-15

(ੲ) 1. ਲਾਹੇਵੰਦ ਰੂਟ

1. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਰਾਸਤਾ ਲੁਧਿਆਣਾ
2. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਮਨਾਲੀ
3. ਜਲੰਧਰ-ਦਿੱਲੀ
4. ਜੰਮੂ-ਦਿੱਲੀ

2. ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਰੂਟ

1. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਜੰਮੂ ਬਰਾਸਤਾ ਲੁਧਿਆਣਾ
2. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਫਰੀਦਕੋਟ
3. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਰਾਸਤਾ ਰੋਪੜ

(ਸ) ਹਾਂ ਜੀ । ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ ।

(ਹ) ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੂਟਾਂ ਤੇ ਡੀਲਕਸ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਟਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭਦਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ।

COPY OF THE REPRESENTATION

Satyapal Dang, M.L.A.

Ekta Bhawan,
Chheharta
Camp : Chandigarh

Dated, the 20th May, 1974

MY DEAR SHRI DILBAGH SINGH,

I am writing this to draw your urgent and personal attention to the following :—

Amritsar-Chandigarh route is one of the few routes on which Delux buses being run do not result in losses for the Punjab Roadways. Most other routes including some recently started ones result in losses for the Punjab Roadways as far as Delux buses are concerned. It is, therefore, strange that every other day there should be no Delux bus available for the Amritsar-Chandigarh route for their normal timings while Delux buses are always available on the routes which result in losses. This has been pointed out to me by a number of persons who are in the know of things.

[Minister of State for Transport and Civil Aviation]

I am writing this to request you to please look into the working and economy of Delux buses of different routes of the Punjab Roadways. I would suggest the following :—

(i) The routes on which they result in losses, the system of Delux buses should be abolished.

(ii) Delux buses should be provided only on routes where they result in profits and in those routes delux buses should be made regular.

I would also request that these should be in proper order. The ones provided on Amritsar-Chandigarh route are generally in extremely bad condition.

Early action and reply are requested.

With regards.

Yours sincerely,

Sd/—

(Satya Pal Dang)

Shri Dilbagh Singh Daleke
Minister for Transport, Punjab,
Chandigarh.

FATAL/NON-FATAL ACCIDENTS IN FACTORIES

825. Comrade Satya Pal Dang: Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) the total number of factories in Punjab (Registered under the Factories Act, 1948) as on 1st January, 1971, 1st January, 1972, 1st January, 1973 and 1st January, 1974;

(b) the total number of workers working in such factories during the years 1971, 1972, 1973 and 1974 ;

(c) the number of accidents-fatal and non-fatal (separately) that took place in the said factories in each of the said four years ;

(d) the man days lost as a result of these accidents dnring each of the said four years ?

Shri Hans Raj Sharma :

(a)	1st January, 1971	4,850
	1st January, 1972	4,933
	1st January, 1973	4,958
	1st January, 1974	5,186 (Provisional)
(b)	1971	1,18,503
	1972	1,18,657
	1973	1,25,44[illegible] (Provisional)
	1974 (upto 30th June, 1974)	1,34,790 (Estimated)

		Fatal	Non-Fatal
(c)	1971	26	2,361
	1972	22	2,611
	1973	19 (Provisional)	2,158 (Provisional)
	1974 (upto 30th June, 1974)	8	901

(d)	1971	31,412
	1972	34,001
	1973	31,442 (Provisional)
	1974	Not available yet.

[(ੳ)	1 ਜਨਵਰੀ, 1971	4,850
	1 ਜਨਵਰੀ, 1972	4,933
	1 ਜਨਵਰੀ, 1973	4,958
	1 ਜਨਵਰੀ, 1974	5,186 (ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ)
(ਅ)	1971	1,18,503
	1972	1,18,657
	1973	1,25,447 (ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ)
	1974 (ਅਪ-ਟੂ 30 ਜੂਨ, 1974)	1,34,790 (ਐਸਟੀਮੇਟਿਡ)

		ਘਾਤਕ	ਅਘਾਤਕ
(ੲ)	1971	26	2,361
	1972	22	2,611
	1973	19 (ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ)	2,158 (ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ)
	1074 (ਅਪ-ਟੂ 30 ਜੂਨ, 1974)	8	901

(ਸ)	1971	31,412
	1972	34,001
	1973	31,442 (ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ)
	1974	(ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ)]

ਹਰਸ਼ਾ ਛੀਨਾ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ/ਤਾਮਰ ਪੱਤਰ

826. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ**: ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 1946 ਦੇ ਹਰਸ਼ਾ ਛੀਨਾ ਮੋਰਚੇ ਸਬੰਧੀ ਜੇਲ੍ਹ ਕੱਟੀ—

(1) ਰਾਜਸੀ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ; ਅਤੇ

(2) ਤਾਮਰ ਪੱਤਰ ਲੈਣ ਦੇ, ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ;

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ;

(ੲ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਅਜਿਹੇ ਕਿੰਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਮਰ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ—ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਤਾਮਰ ਪੱਤਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

(ਅ) 162 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਅਜੇ ਤਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਿਅੱਕਤੀ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈ ਹੈ ।

(ੲ) 18

ਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਹਸਪਤਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਾਸ ਐਂਬੂਲੈਂਸ

827. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ**: ਕੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :

(ੳ) ਕੀ ਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਹਸਪਤਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਾਸ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸ ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ;

(ਅ) ਇਸ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ 1974-75 ਤੱਕ ਅਤੇ ਸਮੇਤ ਹਰ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖਰਾਬ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਈ ਰਹੀ ;

(ਏ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ;

(ਸ) ਕੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਹੋਇਆ ਕਰੇ, ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ, 1961 ਵਿਚ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਸੀ ।

(ਅ) ਸਮਾਂ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ ।

(ੲ) (*i*) ਸਾਲ 1969-70 ਅਤੇ 1973-74 ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬੀ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਗੱਡੀ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ।

(*ii*) ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਖਰਾਬੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਕਰਵਾਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਦੇਰੀ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

(ਸ) ਹਾਂ ਜੀ । ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੋਬਾਈਲ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਹੋਣ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੰਟ, ਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਹਸਪਤਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾਉਣ ਹਿੱਤ ਸਪੇਅਰ ਹਿੱਸੇ ਮਾਰਕੀਟ ਤੋਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ, ਧਾਰੀਵਾਲ ਤੋਂ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਭੇਜ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੁਪਰਡੰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ. ਜੇ. ਹਸਪਤਾਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਜਾਂ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਮਤਨ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਸਮਾਂ ਸੂਚੀ—ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਗੱਡੀ ਖਰਾਬ ਹੋਈ:

ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ	ਸਮਾਂ		ਕੁਲ ਦਿਨ
1969-70	14 ਅਕਤੂਬਰ, 1969 ਤੋਂ 1 ਮਾਰਚ, 1970	139 ਦਿਨ	
	9 ਮਾਰਚ, 1970 ਤੋਂ 10 ਮਾਰਚ, 1970	2 ਦਿਨ	141 ਦਿਨ
1970-71	22 ਜੂਨ, 1970 ਤੋਂ 5 ਅਗਸਤ, 1970	ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ	
	12 ਨਵੰਬਰ, 1970 ਤੋਂ 14 ਨਵੰਬਰ, 1970	3 ਦਿਨ	
	3 ਦਸੰਬਰ, 1970 ਤੋਂ 7 ਦਸੰਬਰ, 1970	5 ਦਿਨ	64 ਦਿਨ
	8 ਫਰਵਰੀ, 1971 ਤੋਂ 10 ਫਰਵਰੀ, 1971	3 ਦਿਨ	
	22 ਫਰਵਰੀ, 1971 ਤੋਂ 27 ਫਰਵਰੀ, 1971	6 ਦਿਨ	
	9 ਮਾਰਚ, 1971	1 ਦਿਨ	

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ]

1971-72	20 ਅਪਰੈਲ, 1971	1 ਦਿਨ	
	7 ਮਈ, 1971 ਤੋਂ 10 ਮਈ, 1971	4 ਦਿਨ	
	13 ਮਈ, 1971 ਤੋਂ 14 ਮਈ, 1971	2 ਦਿਨ	
	21 ਅਗਸਤ, 1971 ਤੋਂ 26 ਅਗਸਤ, 1971	6 ਦਿਨ	23 ਦਿਨ
	11 ਫਰਵਰੀ, 1972	1 ਦਿਨ	
	10 ਮਾਰਚ, 1972	1 ਦਿਨ	
	24 ਮਾਰਚ, 1972 ਤੋਂ 31 ਮਾਰਚ, 1972	8 ਦਿਨ	
1972-73	1 ਅਪਰੈਲ, 1972 ਤੋਂ 11 ਅਪਰੈਲ, 1972	11 ਦਿਨ	
	7 ਜੂਨ, 1972 ਤੋਂ 10 ਜੂਨ, 1972	4 ਦਿਨ	
	23 ਜੂਨ, 1972	1 ਦਿਨ	
	7 ਜੁਲਾਈ, 1972 ਤੋਂ 12 ਜੁਲਾਈ, 1972	6 ਦਿਨ	
	1 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਤੋਂ 8 ਸਤੰਬਰ, 1972	8 ਦਿਨ	
	20 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਤੋਂ 11 ਅਕਤੂਬਰ, 1972	13 ਦਿਨ	53 ਦਿਨ
	18 ਨਵੰਬਰ, 1972 ਤੋਂ 19 ਨਵੰਬਰ, 1972	2 ਦਿਨ	
	29 ਨਵੰਬਰ, 1972	1 ਦਿਨ	
	2 ਦਸੰਬਰ, 1972	1 ਦਿਨ	
	7 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਤੋਂ 9 ਦਸੰਬਰ, 1972	3 ਦਿਨ	
	13 ਫਰਵਰੀ, 1973	1 ਦਿਨ	
	19 ਫਰਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ 20 ਫਰਵਰੀ, 1973	2 ਦਿਨ	
1973 74	7 ਜੂਨ, 1973 ਤੋਂ 8 ਜੂਨ, 1973	2 ਦਿਨ	
	20 ਸਤੰਬਰ, 1973	1 ਦਿਨ	
	8 ਨਵੰਬਰ, 1973	1 ਦਿਨ	
	28 ਦਸੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ।		

ਗੌਰਮਿੰਟ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰੋਡ, ਫਗਵਾੜਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਥਿਤ ਅਣ-ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਬਜ਼ਾ

828. ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਰੋਡ, ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਹੈ;

(ਅ) ਉਕਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਅਧੀਨ ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਖੇਤਰ (ਛੱਤਿਆ ਹੋਇਆ ਖੇਤਰ) ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਖਾਲੀ ਭੂਮੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਖੇਤਰ ਹੈ;

(ੲ) ਉਸ ਭੂਮੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ;

(ਸ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਕੋਲੇ ਦੇ ਡਿਪੂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਤਿੰਨ ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(ਹ) ਕੀ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਫਗਵਾੜਾ ਨੂੰ ਪੇਰੈਂਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀ, ਫਗਵਾੜਾ ਵਲੋਂ ਇਸ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਮਿਤੀ 22 ਫਰਵਰੀ, 1973, 6 ਮਾਰਚ, 1973, 24 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਅਤੇ 25 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਦੇ ਮੈਜਰਨਾਮੇ ਮਿਲੇ, ਜੇ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ;

(ਕ) ਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਜੀ ਹਾਂ ।

(ਅ) 1. ਛਤਿਆ ਹੋਇਆ ਰਕਬਾ .. 15 ਮਰਲੇ

2. ਖਾਲੀ ਭੂਮੀ ਦਾ ਰਕਬਾ .. 8 ਕਨਾਲ 18 ਮਰਲੇ

(ੲ) ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰੋਮਦਾਰ ।

(ਸ) ਜੀ ਹਾਂ

(ਹ) ਜੀ ਹਾਂ, ਸਵਾਏ 24 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੇਨਤੀ ਦੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

(ਕ) ਜੀ ਹਾਂ ।

SUPPLY OF WHOLEMEAL ATTA TO MEMBERS OF PUNJAB DHABA TANDOOR UNION, JULLUNDUR CITY

829. Comrade Satya Pal Dang: Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state —

(a) whether members of the Punjab Dhaba Tandoor Union Jullundur City, were being supplied wholemeal atta at depot rates by the Food and Supplies Department till about 30th October, 1973, and its supply was discontinued thereafter ; if so, reasons therefor ;

(b) whether the said Union submitted any memorandum after 30th October, 1973, to the Food and Supplies Minister in this connection, if so, a copy of the same be laid on the Table of the House;

(c) the action taken by the Government in this connection ?

Sardar Gurdarshan Singh: (a) Yes. Due to inadequate allocation of wheat by the Government of India and increase in the demand of atta from domestic consumers at the Fair Price Shops, it was decided to discontinue issue of wholemeal atta to hotels, restaurants, Dhabas and other catering establishments in the State and instead to issue resultant atta to these establishments.

(b) Yes. A copy is enclosed.

(c) A reply was sent to the Punjab Dhaba and Tandoor Union, Jullundur City, communicating the State Government's decision.

[(ੳ) ਜੀ ਹਾਂ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਘੱਟ ਕਣਕ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਫੇਅਰ ਪ੍ਰਾਈਸ ਸ਼ਾਪਸ ਤੋਂ ਹੋਲਮੀਲ ਆਟੇ ਦੀ ਮੰਗ ਵੱਧ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਹੋਟਲਾਂ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ, ਢਾਬਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਇਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਹੋਲਮੀਲ ਆਟਾ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਸਟੈਬਲਿਸ਼ਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਲਟੈਂਟ ਆਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ਅ) ਜੀ ਹਾਂ। ਇਕ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ੲ) ਪੰਜਾਬ ਢਾਬਾ ਅਤੇ ਤੰਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਯੋਗ ਉਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।]

COPY OF MEMORANDUM

The Food & Supply Minister,
(Punjab)
Chandigarh.

Respected Sir,

I take this earliest opportunity to felicitate you and congratulate you on your being included in the Punjab Cabinet as a Minister, the honour which you rightly deserve, from my side and all the members of Punjab Dhaba Tandoor Union.

2. We take this opportunity to inform you that the members of our Union are to get their supply of wheat Flour on reduced rates the supply has suddenly suspended since 30th October, 1973 without assigning any reasons of this act on the part of the Director of the Food and Supply Department of Punjab. This has caused great hardships to our community and we are obliged as a consequence to procure our demands at higher rate from the market and this charge revised high rates from our customers, who are hardly hit with their unavoidable increase in the rates of Chapaties. Already the prices of pulses, coal, flour and vegitables have soared very high.

3. On the 4th of this month a deputation of our Union waited upon the Director Food and Supply at Circuit House, Jullundur and presented memorandum to him presenting our demands, comprising of supply of wheat flour, rice, coal and Pulses on cheap rates enabling us to cater to our customers the food on reasonable and reduced prices. The Director assured our delegation that our demands would be met at an early date and the supply of the above mentioned commodities shall commence to us very shortly. But it is extremely regreted no action has been taken so far on our very genuine demands as nothing has been heard from the Director in the matter till date.

4. It is prayed, therefore, that the Director of Food and Supply be kindly directed rates without loss of any further time.

Thanking you.

Yours faithfully,

(Comrade Sukhdev Singh)
President
Punjab Dhaba Tandoor Union,
Jullundur City.

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਛਪਾਉਣ ਲਈ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚ ਦਾ ਆਡਿਟ

830. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ:** ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਭੇਦ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਛਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖਰਚ ਸਬੰਧੀ, ਕੋਈ ਆਡਿਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ;

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਕਾਊਟੈਂਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਇਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;

(ੲ) ਕੀ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ., ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਅਕਾਊਟੈਂਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ, ਸਾਲ 1966-67 ਤਕ । ਕੁਝ ਊਣਤਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਸਾਲ 1967-68 ਤੋਂ 1972-73 ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਜੇ ਤਕ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

UNSTARRED QUESTION NO. 831

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 831 ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਅਨ-ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ., ਵਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਹੀ - ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ,

ਉਪ-ਮੰਤਰੀ, ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ

ਸਕੱਤਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਗ: ਸ: ਪੱਤਰ ਨੰ: 5680-4 ਉ ਸ 11-74/ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 6 ਅਗਸਤ, 1974.

ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸ਼ਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਕਾਰਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ

832. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ:** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਕਾਰਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: ਹਾਂ ਜੀ, ਗੂੰਗੇ, ਬੋਲੇ, ਅੰਨ੍ਹੇ, ਆਦਿ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਕਾਰਾ ਅਤੇ ਆਰਥੋਪੀਡੀਕਲੀ ਨਕਾਰਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਧੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਉਪਰਲੀ ਉਮਰ ਸੀਮਾ ਵਿਚ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਅੰਨ੍ਹੇ (ਨੇਤਰ-ਹੀਨ)

1. ਬੁਣਾਈ
2. ਖਿਡਾਉਣੇ ਬਨਾਣਾ
3. ਟੋਕਰੀਆਂ ਬਨਾਣਾ
4. ਬੈਂਤ ਦਾ ਕੰਮ
5. ਨਵਾਰ ਬਣਾਈ
6. ਚਰਖਾ ਕਤਣਾ
7. ਹੈਂਡ ਪੰਪ ਉਪਰੇਟਰ
8. ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਜ਼

ਗੂੰਗੇ

1. ਬੈਂਤ ਦਾ ਕੰਮ
2. ਮੁਰਗੀ ਪਾਲਣਾ
3. ਚੂੜੀ ਸਾਜ਼ੀ
4. ਸ਼ਹਿਦ ਮੱਖੀ ਪਾਲਣਾਂ
5. ਡੇਰੀ ਉਦਯੋਗ
6. ਜਿਲਦ ਸਾਜ਼ੀ
7. ਕੰਮਪੋਜ਼ਿੰਗ
8. ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ
9. ਕਪੜੇ ਸਲਾਈ ਤੇ ਕਟਣਾ

ਬੋਲੇ 7

1. ਬੈਂਚ ਫਿਟਿੰਗ
2. ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ਨ
3. ਵਾਇਰ ਮੈਨ
4. ਤਰਖਾਨਾ ਕੰਮ
5. ਲੁਹਾਰਾ ਕੰਮ
6. ਢਲਾਈ
7. ਟੀਨ ਤੇ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਕੰਮ
8. ਖੜਾਉਣੇ ਬਨਾਣਾ
9. ਜੁਤੇ ਬਨਾਣਾ
10. ਘੜੀ ਸਾਜ਼ੀ

ਆਰਥੋਪੀਡਿਕ

1. ਅਧਿਆਪਕ
2. ਦਫਤਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ (ਕਲਰਕ, ਸਟੈਨੋਗਰਾਫੀ ਦਫਤਰੀ ਸਹਾਇਕ ਆਦਿ)
3. ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ (ਦਫਤਰੀ, ਸੇਵਾਦਾਰ ਆਦਿ)

ਡਕਨੀਕੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਣਤਾ

4. ਤਰਖਾਨਾ ਕੰਮ
5. ਫਿਟਰਜ਼
6. ਪੇਂਟਰਜ਼
7. ਦਰਜ਼ੀ ਤੇ ਮਕੈਨਿਕ
8. ਡੈਕੋਰੇਟਰਜ਼

PROVINCIALISATION OF SERVICES OF PANCHAYAT SECRETARIES ETC.

833. **Comrade Satya Pal. Dang**: Will the Minister of State for Development be pleased to state—

(a) whether the Government has decided to provincialise the services of Panchayat Secretaries;

(b) whether there is any proposal under the consideration of the Government to provincialise any category of Panchayati Raj employees;

(c) whether it is a fact that the Government has prohibited Block Samitis and Zila Parishads from enforcing any gratuity scheme for their employees ?

Sardar Santokh Singh Randhawa: (a) The matter is under the consideration of Government.

(b) Yes. The proposal to provincialise the posts of Secretary Zila Parishad is under consideration.

(c) No.

Instructions regarding the introduction of Gratuity Scheme for all the employees of the Panchayat Samitis and Zila Parishads were issued with Development Department Memo No. 1374—4 ECD II—74/9428, dated the 24th May, 1974.

[(ੳ) ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ ।

ਸਕੱਤਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਂਤੀਕਰਣ ਕਰਣ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੈਚੂਇਟੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੀਮੋ ਨੰ: 1374-4 ਅਸਵਿ-2-74/9428, ਮਿਤੀ 24 ਮਈ, 1974 ਰਾਹੀਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ।]

ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਵਲੋਂ ਮੇਜਰਨਾਮਾ

834. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ**: ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 18 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਮਿਲਿਆ, ਜੇਕਰ ਅਜੇਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ;

(ਅ) ਉਕਤ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਤੀ 18 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 8 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਅਲਗ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਅਨ-ਦਸਖਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਮਿਲੀ ਸੀ । ਇਹ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਭਾ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਸਟਾਫ ਦੇ ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀ । ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਫਾਈਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ।

ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੋ ਦੂਸ਼ਨ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਸਨ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਗਈ ।

COPY OF REPRESENTATION

To

The Chief Minister,
Punjab, Chandigarh.

Subject :—Representation by the Punjab Police Prosecutors concerning the separation of the Prosecuting Agency from the Police Department.

Respected Sir,

In connection with the impending separation of the Prosecuting Agency from the Police Department we the members of the Prosecuting Agency of the Police Department beg to submit as under :—

(1) That we are all law-graduates and are qualified lawyers. Our basic profession is to practise law in the legal profession so that we could also practise at the bar as Advocates even after Retirement from service.

(2) That our basic qualifications for recruitment as Prosecutors, nature of duties, cadre, training and all other conditions of service are entirely different from other members of the Police Force. Our duties are specifically laid down in Chapter XXVII of the Punjab Police Rules, which is not applicable to other members of the Police Force.

(3) That in spite of the fact that our duties are specifically defined as stated above, the Police bosses had been extracting work from us which had nothing to do with our duties as Prosecutors as laid down in the Police Rules and had been treating us as merely their clerks to write official memos for them and to attend to all sundry work purely in the nature of the usual office routine. The Prosecutors were regularly ear-marked for writing the Weekly and the Monthly diaries for the District Superintendent of Police and to prepare replies for the Assembly Questions and to all other references received

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

from the Headquarters. Under Police discipline, they were also made to write findings in the departmental enquiries and orders in the enquiries on behalf of the Superintendent of Police, the D. I. G. and the I.G. himself. To say the least they were required to perform duties which seriously affected their efficiency as Prosecutors and thus had to work under most dis-advantageous conditions, quite against the conditions of their service.

(4) That in order to get their lot ameliorated and to be true to their professional duties for the State, they had been pleading to separate the Prosecuting Agency from the Police Department and were very jubiliant when the Government ultimately decided to separate this Agency from the Police Department.

(5) That to their utter dismay, they have now learnt that the separation is not being effected enbloc and that most of them especially the P.I.s and the P.D.S.P.s will be retained by the Police Department.

(6) That it is learnt that the Police Department is pressing to retain the Prosecutors on the ground of the scrutiny of the Police cases by them. We humbly request that this ground is absolutely untenable as scrutiny in the right sense can only be done by the Prosecutor who is actually to conduct that case in Court as is the case at present. It is possible that the Police Law Officer having no practical experience may even mis-guide the Police investigator on wrong lines. The Law Commission which has very emphatically pleaded for the separation of the Prosecuting Agency from the Police Department and for the establishment of a Directerate of Prosecution' has also stressed at the same time that scrutiny of Challans should be done not by the Police itself but by the Directorate. The Law Commission has gone even to this extent that guidance to the Investigator also during the investigation of the case should be provided by the Directorate. Under the present set up it is the duty of the Police Gazetted Officers to scrutinize every case diary submitted to them by the Investigating Officer. to record their comments thereon and then to guide the Investigator during the Investigation. The Gazetted Officers are even required to forward the cases in Courts. It is, therefore, submitted that the argument of the Police for requiring certain Police Officers for scrutiny and guidance is absolutely without force.

(7) That in spite of the above submissions if it is still decided to give certain law-officers to the Police Department, the same can be provided on deputation from the Directorate of Prosecution because they will be having the upto-date knowledge in law and will prove more useful.

(8) That the real purpose for which the Police Department wants to retain most of us as has already been submitted above is not the scrutiny of the cases of the guidance during the investigation, but they want us purely for their clerical work and to get highly trained P.A's for them. The so called scrutiny is just a cover for their designs. Our submission is that if the Government wants to give them P.As why retain a P.D.S.P. with Rs. 1,500 as pay for this purpose and why not to recruit a clerk with Rs. 250 as salary and to save the exchequer from a big financial burden.

(9) That it is further submitted that our chances of promotion if we are retained in the Police Department will be very meagre and otherwise also it will not be possible to adjust us as Prosecutors with the Executive Police after the Prosecution duties are taken away from the Police Department and the result will be that our careers will receive a major set-back for which we beseech your honour to from a catastrophe.

(10) That if it is argued that previous also the Police Prosecutors had been posted in the P. T. C., the C.I.D., and the Vigilance Department, our submission in this regard is that even this is against the conditions of our service as given in Chapter XXVII of the Police Rules and we had been accepting these duties only with the spirit as to why annoy the Senior Police Officers when these duties are only for a short period and we always return to our main job, of the prosecution of cases in courts. In this context it may also be stated that it has always been the demand of the Police Department to provide to them a well experienced civilian staff for the Law Classes of the Police Training College and our humble submission in this regard is that the Directorate will be the only competent body to provide a highly experienced and trained civilian staff in this regard if all of us are taken enblock under the newly set up Directorate of Prosecution. There can absolutely be no legal/technical hitch in this regard because we can submit our options undertaking to go on deputation in this regard for a fixed period.

(11) That it may again be reiterated that the views of the Law Commission the Police Commission and the one man Pay Commission are for the complete separation of the Prosecuting Agency from the Police Department. Otherwise also it is submitted that the retention of the Police Prosecutors in the Police Department after this separation of the Prosecuting Agency against their will tantamount to a change in their conditions of service which is not warranted by the provisions of the Punjab State Reorganisation Act, 1966. As such the chances of the aggrieved parties preferring writ petitions in the High Court can also not be ruled out, with the result that the separation of the Prosecuting Agency from the Police Department will be unduly delayed.

(12) That another fact which has come as a bomb-shell is that about 122 posts of A.P.P.s including 24 posts of Selection Grade A.P.P.s have since been sanctioned for the Director of Prosecution to be filled up out of the existing P.S.I.s The P.S.I.s who will be absorbed as Selection Grade A.P.Ps. will be given the grade of Rs. 400-25-850 which is much higher than the grade of the P.I.s who are not being absorbed in the new set up. There can not be more injustice than this that the subordinates should be made to by-pass their officers without any rhyme or reason.

We, therefore, humbly beseech your kind honour to give justice to us and to separate us from the Police Department enbloc.

Thanking you in anticipation.

Yours most faithfully,
The Members of the Punjab Police
Prosecuting Agency.

[ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਜੀਓ।

ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਨ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਵਾਚਣ ਹਿੱਤ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ :—

(1) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਵਖਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਨਿਘਾ ਸੁਆਗਤ ਹਰ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਸਬੰਧੀ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿਲੋਂ ਰਿਣੀ ਹਾਂ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

(2) ਇਹ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ. ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸੁਝਾਓ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਬਰਾਂਚ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇਹਾ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਸੀਂ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(3) ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿਧੇ ਅਤੇ ਅਸਿਧ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਅੱਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਹੀ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਰਵਿਸ ਕੰਡੀਸ਼ਨਜ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਾਂ। ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਾਅ-ਕਮਿਸ਼ਨ, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੇ-ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀ-ਕਿਊਸ਼ਨ ਬਰਾਂਚ, ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਮਨਸ਼ਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਸੋਧ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਬਰਾਂਚ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਵ ਅਤੇ ਮੰਤਵ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਕਰਨਾ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੇ ਮੰਤਵ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ।

(4) ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਬਤੌਰ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊ-ਟਰਜ਼ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਦ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੱਦ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਡਿਊਟੀ, ਹਾਲਾਤ, ਤਰੱਕੀ, ਤਨਖਾਹ, ਟਰੇਨਿੰਗ ਆਦਿ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਨੌਕਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਡੀ ਡਿਊਟੀ, ਕੰਮ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਰੂਲਜ਼ ਦਾ ਚੈਪਟਰ 27 ਲਾਗੂ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਚੈਪਟਰ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਨੌਕਰੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਸਾਡਾ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰੈਕਟਿਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਅਸੀਂ ਬਤੌਰ ਵਕੀਲ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ

ਨੌਕਰੀ ਬਾਰੇ ਤਰੱਕੀ ਆਦਿ ਦੇ ਬਹੁਤ ਭੈੜੇ ਅਤੇ ਨਾਂ-ਫਾਇਦੇ ਮੰਦ ਹਾਲਾਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੰਤਵ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਹਿਕਮਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਤਰੱਕੀਆਂ ਲੈਂਦੇ। ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮਹਿਕਮਾ ਪੁਲਿਸ ਪਾਸ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਰਵੀ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜੇਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਨਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਦੇ ਹੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਰੀ-ਆਰਗੀਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਆਵੇਗਾ।

(5) ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਰਵੀ ਦੋ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਏਜੰਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ੀਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੇਵਲ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ, ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਇਹ ਅਲਿਹਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲੈਣਾ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(6) ਇਹ ਕਿ ਅਸੀਂ 18/20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੇਂ ਬੰਦੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿਚ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਕੰਮ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਬਰਾਂਚ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੇਵਲ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਹਾਂ ।

(7) ਇਹ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਏ ਜਾਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਲੋੜ ਦਸੀ ਗਈ ਹੈ :—

(1) ਕਿ ਤਫਤੀਸ਼ ਪਿਛੋਂ ਚਲਾਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਢਲੀ ਪੜਚੋਲ ਸਾਡੇ ਵਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

(2) ਤਫਤੀਸ਼ ਸਮੇਂ ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਬਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ । ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਓ ਉਕਾ ਹੀ ਸੱਤਹੀਨ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜ ਹੈ। ਤਫਤੀਸ਼ ਪਿਛੋਂ ਚਲਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਪੜਚੋਲ ਦਾ ਉਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੰਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲ ਪੜਤਾਲ ਕੇਵਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਕਦਮੇਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਰਨੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲਾਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪੜਚੋਲ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗੀ । ਅਜੇਹੀ ਪੜਚੋਲ ਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਲਾਅ-ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਹੀ ਸਪਸ਼ੱਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਿਆਨ ਅਪ-ਟੂ-ਡੇਟ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜਚੋਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਲਾਭਦਾ-ਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ । ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੜਚੋਲ ਉਸ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਹੀ ਠੀਕ ਰਹੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਹ ਰੋਜ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਪੈਣਾ ਹੈ ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਸਮੇਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਬਰੀ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਜੇਹੀ ਰਹਿਬਰੀ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਪੁਲਿਸ ਰੂਲਜ਼ ਵਿਚ ਅਜੇਹੀ ਰਹਿਬਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਾ ਗਜ਼ਟਿਡ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਮੇਂ ਹੈ ।ਪੁਲਿਸ ਰੂਲਜ਼ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਤਫਤੀਸ਼ ਸਮੇਂ, ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਤਫਤੀਸ਼ੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਹਿਬਰੀ ਦੇਣਗੇ, ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਚਲਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਫਾਰਵਰਡ ਕਰਕੇ ਭੇਜਣਗੇ । ਅਜੇਹਾ ਕੰਮ ਪੁਲਿਸ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰਾਨ ਹੁਣ ਤਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ

ਵਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਦ ਵਿਚ ਅਜੇਹਾ ਕਰਨਗੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਵੱਖ ਹੋਇਆ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਇਕ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਦੋਹਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੇ ਜਨਰਲ ਕੰਟਰੋਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਹੇਗਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਰਾਇ ਆਦਿ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਵਿਭਾਗ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ।

(8) ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਬਦਕਿਸਮਤ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸਿਕਿਊਟਰਜ਼ ਮੁੱਢਲੀ ਚਲਾਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਬਾਰੇ ਲੋੜ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਨਜਾਇਜ਼ ਸੁਝਾਓ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੀ ਭੈੜੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ । ਉਂਝ ਵੀ ਕੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 1,500 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 1,000 ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਚਲਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਬੇ-ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਹਿਬਰੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਮੁਲਕ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿਤ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਜੇਹਾ ਕੰਮ 200-300 ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

(9) ਇਹ ਕਿ ਪੈਰਾ ਨੰ: 8 ਉਕਤ ਵਿਚ ਜੋ ਸੁਝਾਓ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਰਖੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਸਾਨੂੰ ਰਖਣ ਦਾ ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸਲ ਮੰਤਵ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਉਹ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਅੱਜ ਤਕ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸਿਕਿਊਟਰਜ਼ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਕੰਮ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਤੌਰ ਕਲਰਕ ਵੀ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਸੁਪਰਡੰਟ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਹਵਾਰੀ ਡਾਇਰੀਆਂ, ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾ-ਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਹੁਕਮ ਆਦਿ ਇਕ ਹੈਡ ਕਲਰਕ ਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਅਤੇ ਆਈ. ਜੀ. ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦਫਤਰ ਸੁਪਰਡੰਟਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਜਿੰਮੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੁਖ ਤੋਂ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਨਾ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਸੁਝਾਓ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

(10) ਇਹ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਕਢਕੇ ਵੱਖ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਬਰਾਂਚ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ । ਅਸੀਂ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕੁਝ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਵੱਖ ਹੋਈ ਪਰਾਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਬਰਾਂਚ, ਵਿਚੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਡੇਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਉਸ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ ਬਣੇਗਾ । ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਥੁੜ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਬੰਦੇ ਭਰਤੀ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

(11) ਇਹ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਅੱਡ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਉਸ ਮਹਿਕਮੇਂ ਵਿਚ ਨਿਕਲਣਗੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਵੇਂ ਬੰਦੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਜੇਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸਹਿਣ ਯੋਗ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਸਾਡੇ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਜਿਹੜਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੰਮ ਇਕ ਵਕੀਲ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾਂ ਚੰਗਾ ਵਕੀਲ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟਰ 2 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਕਿਸੀ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸਿਕਿਊਟਰ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਾ ਕਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੱਕ ਮਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਲਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਨਿਮਰਤਾ ਪੂਰਬਕ ਸੁਝਾਓ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਅਸਾਮੀਆਂ ਸਾਡੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਆ ਜਾਣ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੋਣਗੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਰਵਿਸ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਕੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਭੀ ਇਨਸਾਫ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੇਹੇ ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਆਸਵੰਦ ਹਾਂ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਪੂਰਨ ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਆਸ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਵੇ । ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਾ ਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਅਸੀਂ ਆਸਵੰਦ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਆਸ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸਾਥੋਂ ਖੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਪਾਤਰ

ਪੁਲਿਸ ਪਰਾਸੀਕਿਊਟਰਜ਼, ਪੰਜਾਬ

ਕਾਪੀਆਂ :—

1. ਹੋਮ ਸੈਕਟਰੀ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
2. ਫਾਇਨੈਂਸ ਸੈਕਟਰੀ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
3. ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਪਰਾਸਿਕਿਊਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।]

UNSTARRED QUESTION No. 835

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 835 ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਮਿਤੀ 26 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਜੋ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਹੀ-

ਜੁਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ, ਪੰਜਾਬ ।

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ

ਸਕੱਤਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਗ:ਸ:ਪ: ਨੰ: 7995-ਬਸ 1(1)-74, ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 5 ਅਗਸਤ, 1974

ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਿਆਂ/ਥਿਰੀ-ਵੀਲਰਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਰ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ।

836. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ (ਥਿਰੀ-ਵੀਲਰਾਂ) ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ/ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਵਾਰ ਜਾਂ ਤਿਮਾਹੀ ਜਾਂ ਸਲਾਨਾ ਕਿਸ ਦਰ ਤੇ ਕਰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ;

(ਅ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 28 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਵਾਰ ਅਤੇ ਕਸਬਾਵਾਰ ਕਿੰਨੇ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ (ਥਿਰੀ ਵੀਲਰ) ਚਲਦੇ ਸਨ :

(ੲ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਉਕਤ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਸਿਰਫ ਮਿਉਨਿਸਪਲ ਹਦਾਂ ਤਕ ਹੀ ਬੱਧ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ : (ੳ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ (ਥਿਰੀ ਵੀਲਰ) ਦੇ ਮਾਲਕ/ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਦਿਤੇ ਟੈਕਸ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ :—

(1)	ਟੋਕਨ ਟੈਕਸ	100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ
(2)	ਪੈਸੰਜਰ ਟੈਕਸ	272 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ

[ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰੀ]

(ਅ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਨਾਂ ਜ਼ਿਲਾ	ਸ਼ਹਿਰ	ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1.	ਪਟਿਆਲਾ	ਪਟਿਆਲਾ	1
2.	ਪਟਿਆਲਾ	ਰਾਜਪੁਰਾ	13
3.	ਬਠਿੰਡਾ	ਬਠਿੰਡਾ	5
4.	ਸੰਗਰੂਰ	ਬਰਨਾਲਾ	1
5.	ਫਰੀਦਕੋਟ	ਮੋਗਾ	1
6.	ਜਲੰਧਰ	ਜਲੰਧਰ	208
7.	ਲੁਧਿਆਣਾ	ਲੁਧਿਆਣਾ	155
8.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	148
9.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	ਪਠਾਨਕੋਟ	3
		ਜੋੜ	585

(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

ਗਲਵਾਲੀ ਗੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਸਪੁੱਤਰ ਘਨਈਆ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਮੈਜ਼ਰਨਾਮਾ।

837 **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਸਪੁਤਰ ਘੱਨਈਆ ਸਿੰਘ, ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ 2790/17 ਗਲੀ ਜਮੀਤਾਂ ਕੰਬੋਜ਼ ਗਲਵਾਲੀ ਗੇਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲੋਂ ਉਸਦੀ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਾਬਾਲਗ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਸਬੰਧੀ ਮਿਤੀ 28 ਫਰਵਰੀ, 1974 ਦਾ ਕੋਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾਂ ਮਿਲਿਆ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਨੱਕਲ ਅਤੇ ਇਸਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਵੇ ।

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ । ਮੁਕਦਮਾਂ ਨੰ: 261 ਮਿਤੀ ਜੁਲਾਈ, ਅਗਸਤ, 1973 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 363/366 ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਂ ਵਲੀ ਥਾਣਾ. 'ਸੀ' ਡਵੀਜ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸ਼ਕਾਇਤ ਮਿਲਣ ਤੇ ਦਰਜ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਦੋਸ਼ੀ ਜੂਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 6 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਆਪ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਗੱਵੀਆਂ ਲੜਕੀ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਮਿਤੀ 9 ਮਈ 1974 ਨੂੰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਕੇਸ ਦਾ ਚਾਲਾਨ ਮਿਤੀ 26 ਜੂਨ 1974 ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ।

ਸ਼ਕਾਇਤ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਲ ਨਥੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਮੇਜਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕਾਪੀ

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਸੱਕਤਰੇਤ, ਪੰਜਾਬ,
(ਕੰਪਲੇਂਟ ਸ਼ਾਖਾ)

ਨੰ: ਮੁ: ਮੰ: ਨੰ:—74/ਆਰ/703
ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ........
ਭੇਜਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 6 ਮਾਰਚ, 1974

ਪੜਤਾਲ ਉਪਰੰਤ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਇਸ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੀ ।

ਹੁਕਮ ਨਾਲ
ਸਹੀ/—
ਰਾਮ ਸਰੂਪ
ਸਕੱਤਰ/ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਕੰਪਲੇਂਟ ਸੈਕਸ਼ਨ)

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ

ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ,

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਘੱਨਈਆ ਸਿੰਘ ਮਕਾਨ ਨੰ: 2790/17, ਗਲੀ ਜਮੀਤਾਂ ਕੰਬੋਜ ਗਲਵਾਲੀ ਗੇਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਉਮਰ 15 ਸਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਹੈ । ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਤੇ ਚਾਚੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਠ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਮੁਕਤਸਰ ਚਾਚੀ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ 12 ਦਿਨ ਰੱਖਿਆ । ਵਿਆਹ ਉਤੇ ਦਾ ਭਰਾ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਕਤਸਰ ਜੋ ਕਿ ਬਦਮਾਸ਼ ਸੀ । ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਜੋ ਕਿ ਉਥੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਮਿਤੀ 2 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਨੂੰ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਛਡ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਦ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਭਰਾ ਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਆਹ ਜੰਡੀਆਲੇ ਵਿਆਹ ਗਏ ਹੋਏ ਸੀ । ਤਾਂ ਸਤਿਨਾਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ । ਘਰ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਆਂਢ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਲੜਕੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ । ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਤੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਲਭਣ ਗਈ । ਪਰ ਫਿਰ ਤੁਰ ਕੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ । ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਘਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਉ ਨੂੰ ਪਕੜਿਆ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮਾਨਤਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਸਬੂਤ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਦਮਾਸ਼ ਨੇ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਕਾਹਨਪੁਰ ਤੋਂ ਲਿਆਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕਤਸਰ ਵੇਚੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਅੱਜੇ ਤੱਕ ਮੁਕਤਸਰ ਵਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਅਤੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਉ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਨਾਂ ਸਬੂਤ ਮਿਲਣ ਤੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਚੁਪ ਰਹੀ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਡਾ ਲੜਕੀਆਂ ਫਰਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗਰੋਹ ਹੈ । ਮੈਂ ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਅਗੇ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੈ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪਰੀਵਾਰ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਕੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਟਾਫ ਕੋਲੋਂ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮੇਰੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਇਹ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ 2000/- ਰੁਪਏ ਅਲੈਕਸ਼ਨ ਫੰਡ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 6,000 ਰੁਪਏ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਪੁਲਿਸ ਮੇਰਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਜੇ ਤੂੰ ਲੜਕੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲੜਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਦੇ, ਅਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਕਦਮਾ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਚਲਾਵਾਂਗਾ ਫਿਰ ਤੈਨੂੰ ਲੜਕੀ ਦਿਖਾ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਤੇ ਮੇਰਾ 6/7 ਸਾਲ ਦਾ ਲੜਕਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਖਤ ਦੰਡ ਵੀ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਮੈਨੂੰ ਦਵਾਈ ਜਾਵੇ । ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬੜੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਮਿਤੀ 28 ਫਰਵਰੀ, 1974

ਆਪਦਾ ਦਾਸ

ਪਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਘਨਈਆ ਸਿੰਘ

ਮਕਾਨ ਨੰ: 2790/17 ਗਲੀ ਜਮੀਤਾਂ

ਕੰਬੋਜ਼ ਗਲਵਾਲੀ ਗੇਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

1. ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।
2. ਆਈ. ਜੀ. ਪੁਲਿਸ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।
3. ਸ੍ਰੀ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ।

MEMORANDUM FROM NON-ENGINEERING LECTURERS ASSOCIATION GOVERNMENT POLYTECHNIC, PUNJAB, BATALA.

838. Comrade Satya Pal Dang : Will the Minister for Excise and Taxation be pleased to state :—

(a) whether he received a memorandum No. GA-5/B-3, dated 4th March, 1974 from Non-Engineering Lecturers Association Government Polytechnics, Punjab, Batala, regarding removal of disparity in pay scales, if so a copy there of be laid on the Table of the House ?

[ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ]

(i) the action/decision taken by the Government on the said Memorandum ?

(ੳ) **ਸ੍ਰੀ ਯਸ ਪਾਲ** : (ੳ) ਨਾਨ-ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਲੈਕਚਰਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਬਹੁਤਕਨੀਕੀ, ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਨੰ: ਜੀ.ਏ-5/ਬੀ/3, ਮਿਤੀ 4 ਮਾਰਚ 1974 ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਐਪਰ ਸਕੱਤਰ, ਨਾਨ-ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਲੈਕਚਰਾਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰੀ ਬਹੁਤਕਨੀਕੀ, ਬਟਾਲਾ, ਤੋਂ ਪੇ ਸਕੇਲ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੂਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਇਕ ਪ੍ਰਤਿ-ਬੇਨਤੀ ਨੰ: ਜੀ.ਏ.-5/ਬੀ-2, ਮਿਤੀ 2 ਮਾਰਚ 1974 ਪਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(ਅ) ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਖ਼ਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਲੈਕਚਰਾਰ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਨ-ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਲੈਕਚਰਾਰ ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਕੇਡਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵੇਤਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਤੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

Copy of letter No. G/A—5B—2 dated 2nd March, 1974 from Shri Satnam Singh Secy., Non-Engg. Lecturers Association. Government Polytechnic Batala (Pb.,) addressed to the Hon'ble Minister, Technical Education Punjab, Chandigarh.

Subject : Removal of Disparity in Pay Scale.

1. The pay scale of Non-Engineering Lecturers in the Polytechnics of Punjab is very poor as compared to our counterparts in other states e. g· the following table illustrates this point : —

	Name of State	Pay scale of non-Engg. Lect.	Pay Scale of Engg. Lect.	Disparity in scale.
		Rs.	Rs.	
1.	Rajasthan	375—850	375—850	Nil
2,	Assam	350—925	350—925	Nil
3.	Bihar	325—985	325—985	Nil
4.	Delhi	400—950	400—950	Nil
5.	Punjab	300—600	400—1,100 plus 100/- p.m. as special pay.	Almost double
6.	Jammu & Kashmir	Rs. 520—900	Rs. 520—900	Nil

From the data given above, two points are very clear :

(1) The non-Engg. lecturers in the polytechnics of Punjab are given a much poorer pay-scale as compared to their counterparts in other States of India. Whereas the Engineering Lecturers in the Polytechnics of Punjab have been given a much higher grade than their counterparts.

(2) In other States there is no disparity in the pay scales of Non-Engg. & Engg. Lectureres but in Punjab there is wide disparity· We earnestly request that this disparity be kindly removed in Punjab.

[ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਮੰਤਰੀ]

FACTS SUPPORTING OUR DEMAND

1. There is no disparity in the pay-scale of Engineering and Non-Engg. Lectureres in the Engineering Colleges of Punjab. They enjoy the same benefits.

2. Educational Advisor (Technical) Govt. of India Ministry of Education Delhi has time and again emphasised upon the state Government, to remove this disparity vide letter No. F. 23.34/675, dated 18th August, 1969, F. 23—34/67 /ts dated 4th September, 1970 letter No. F-8-12/66—II dated 21st January, 1971 (Copies attached).

3. All India Council of Technical Education as well as Northern Regional Council of Technical Education have also been recommending for the removal of disparity.

The special committee of All-India Council of Technical Education on re-organisation and Development of polytechnic Education in India, in its report in November, 1971 has specifically recommended uniform pay-scale for Non-Engg. and Engg. Lecturers (Copy attached).

4. The Director Technical Education, Punjab convened a meeting of all the Principals on 20th and 21st Dec. 1971 and agreed that the Non-Engg Lect. holding Post-Graduate qualifications should be equated to Lecturer in Engg, (copy attached).

5. The Principal, Technical Teachers Training Institute, Chandigarh held a seminar of the Principals of the Polytechnics of North Region and they agreed that in the interest of Polytechnic Education, the Non-Engg. Lecturer should be put at par with the Engg. Lecturers.

6. Polytechnic Engineers Association is also out to support our demand for parity in pay scale.

7. All the Principals of Govt., Polytechnics in Punjab, have very strongly recommended to the Punjab Government that the Non-Engg. Lecturers of Polytechnics should be put at par with the Engg. Lecturers in pay scale.

8. The Engg. Lecturers and Demonstrators (Drawing Instructors) have been given the benefit of special pay of Rs. 100 and Rs. 50 respectively, where as we the intermediate category of Non-Engg. Lecturers have been deprived of this benefit which tanamounts to discriminatory treatments. Kindly grant us special pay.

9. On the recommendations of All India Council of Technical Education. the States of Gujarat Mysore Delhi and Madhya Pardesh have the post of Head of Department for Non-Engg. Lecturers. This benefit should kindly be extended to us.

III FINANCIAL IMPLICATIONS :

We are 15 Non-Engg. Lecturers (Jr. Lect.) in the four Government Polytechics of Punjab. Eleven of us are already having a basic pay of more than Rs.400 Therefore, in granting us a New Grade, the initial expenditure will be quite negligible. The present grade expires in 12 years. The new grade will have a longer span and can give an incentive to our most aggrieved category in the Polytechnic set-up.

We must humbly request you for the redressal of this grievous wrong.

Hoping for favourable action.

UNSTARRED QUESTION NO. 839

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 839 ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ 1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾਂ ਇਕੱਤਤ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਹੀ :—
ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ
ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ।
ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974.

ਸਕੱਤਰ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।
ਡ: ਸ: ਨੰ: 7631–ਸਿ 3(3)·74, ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 5 ਅਗਸਤ, 1974।

ENQUIRY HELD AGAINST PRINCIPALS/HEADMASTERS/TEACHERS LENT BY GOVERNMENT (ON DEPUTATION) TO AIDED SCHOOLS IN FEROZEPUR DISTRICT

840 Comrade Satya Pal Dang: Will the Minister for Education be pleased to state :—

(a) the number and names of Principals/Headmasters Teachers whose services were lent by the Government (on deputation), to Privately managed aided schools in Ferozepur District during the last three years ;

(b) the period of deputation of the said Principals/Headmasters Teachers in each case ,

(c) whether any allegations against any of them were enquired into in the month of September, 1973 by a Deputy Director of Public Instruction, If so, their names and the result of the enquiry in each case ?

Shri Gurmail Singh : (a) None from these categories.

(b) Question does not arise.

(c) Question does not arise.

[(ਏ) ਇਹਨਾਂ ਕੇਟਾਗਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ।

(ਬੀ) ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(ਸੀ) ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ]

For unstarred question No. 839 and reply thereto please see appendix to to this Debate.

DEMAND NOTICE DATED 13th MAY, 1971 SERVED ON THE MANAGEMENT OF HIND SAMACHAR, JULLUNDUR

841 **Comrade Satya Pal Dang**: Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether any notice of demands was served on 13th May, 1971 on the management of the daily Hind Samachar Jullundur by any Union or workers, if so, a copy of the same be laid on the table of the House,

(b) whether it is a fact that the Government decided not to refer it for adjudication, if so, the date of the said decision,

(c) whether the Government received any representation for reconsideration of the said decision, if so, when and whether it is still pending ?

Shri Hans Raj Sharma: (a) Yes. A demand notice was served by workman Shri Bhadar Sain on 13th May, 1971. A copy is laid on the table of the House.

(b) Yes, It was rejected on 13th January, 1972.

(c) Yes. A representation dated 24th January, 1972 was received and rejected vide letter, dated 2nd March, 1972. Shri Bhaddar Sain again represented on 25th January, 1974 and the matter is being pursued with management.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ। ਸ੍ਰੀ ਭਦਰ ਸੈਨ ਕਿਰਤੀ ਨੇ ਇਕ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 13 ਮਈ, 1971 ਦਿਤਾ ਸੀ। ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੈ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਹ ਮਿਤੀ 13 ਜਨਵਰੀ 1972 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਕ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਮਿਤੀ 24 ਜਨਵਰੀ 1972 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਮਿਤੀ 2 ਮਾਰਚ 1972 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਭਦਰ ਸੈਨ ਨੇ ਫਿਰ ਮਿਤੀ 25 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

COPY OF DEMAND NOTICE

From Regd. AD.

Bhaddar Sain, Ex-Bill clerk-cum Typist,
Shive Niwas, Opposite Sabzimandi,
G. T. Road, Jullundur.

Through

Shri H. S. Sodhi, Secretary,
Jullundur News Papers Employees Federation,
G. T. Road, Jullundur.

To

The Management,
The Daily Hind Samachar, Jullundur.

DEMAND NOTICE

Sir,

Please arrange to meet the following demands of your workman within fifteen days from the date of receipt of this demand notice, failing which we shall take all steps as may be necessary to realize the demands.

Bhaddar Sain Ex-Bill clerk cum Typist.

Re-instatement with continuously of service as Bill Clerk Cum Typist from and May, 1971 with full back wages, as the termination of service was illegal, unjustified and also not in order.

Dated 13th May, 1971

Sd/—

Bhaddar Sain,
Workman

AMOUNT ALLOCATED BY THE GOVERNMENT OF INDIA UNDER THE SCHEME HALF-A-MILLION JOBS PROGRAMME

842. Comrade Satya Pal Dang: Will the Minister for Finance be pleased to state: -

(a) The amount allocated to Punjab by the Government of India for the year 1973-74 under the scheme "Half-A-Million Jobs Programme".

(b) the amount so utilized by the State Government,

(c) the amount allocated under the same scheme for the year 1974-75 ?

Shri Hans Raj Sharma: (a) Rs. 21733 lakhs.

(b) Rs. 132.36 lakhs.

(c) No new schemes under the 'Half-a-Million Jobs Programme' are being launched during 1974. The sipll-over requirements in respect of certain schemes launched last year under that programme which are to continue for sometime during 1974-75, are under the consideration of the Government of India. Government of India have, however, allocated Rs. 70 lacs to Punjab under their new scheme 'Special Employment Promotion Programme during 1974-75.

[(ੳ) 217.33 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ।

(ਅ) 132.36 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ।

[ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ]

(ੲ) ਸਾਲ 1974-75 ਵਿਚ 'ਹਾਫ਼-ਏ-ਮੀਲਿਅਨ ਜੌਬਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਹੇਠ ਕੋਈ ਨਵੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸਕੀਮਾਂ ਉਤੇ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਸਾਲ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਵਾਸਤੇ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ, ਕੀਵੇਂ ਖਰਚਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ Special Employment Promotion Programme' ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਲਈ 70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰਖੇ ਹਨ।

ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਇੰਜੀਨੀਅਰ

843 ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ—

(ੳ) ਕੀ ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ 'ਪੜੇ ਲਿਖੇ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਦਿਹਾਤੀ ਮੰਡੀ ਸਰਵੇ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਸੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤਾ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ;

(ਅ) ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ;

(ੲ) ਕੀ ਸਾਲ 1974-75 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਕਤ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ; 30 ਇੰਜੀਨੀਅਰ; ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ;

(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਰਖੇ ਗਏ ਸਨ।

UNSTARRED QUESTION NO. 844

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 844, ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ 1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਸਤਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਵਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਹੀ/—

ਉਪ-ਮੰਤਰੀ, ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ

ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

FINANCIAL ASSISTANCE FOR YOUNG ENTRANTS INTO LEGAL PROFESSION,

845. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Chief Minister be pleased to state :—

(a) Whether the State Government has taken any measurers to help financially or in any other way fresh young entrants into the legal profession;

(b) if the answer to part (a) be in the negative whether there is any such proposal under the consideration of the Government ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿਚ ਦਾਖਿਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ !

(ਅ) ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਐਸੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਛੇਹਰਟਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ।

846. **ਕਾਮਰੇਡ ਸਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ:-

(ੳ) ਕੀ ਸਿਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਛੇਹਰਟਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਕਬਾ ਕਿੰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ;

(ੲ) ਉਕਤ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਦੋਂ ਤਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ;

(ਸ) ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਜੀ ਹਾਂ ।

(ਅ) (i) 86 ਕਨਾਲ 10 ਮਰਲੇ ।

(ii) 2, 48, 687.50 ਰੁਪਏ

(iii) 11 ਜੁਲਾਈ 1973

(ੲ) ਜਦੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਜ਼ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ ।

(ਸ) ਸਕੂਲ ਦੇ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਲਈ ਜੀ ।

ਬਿਨਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 846 ਦੇ ਭਾਗ (ਸ) ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੋਧਿਆ ਉੱਤਰ, ਇਸੇ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪੰਨਾ 170 (ੳ) ਤੇ ਦੇਖੋ ।

UNSTARRED QUESTION NO. 847

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 847 ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ 1974 ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਮਿਤੀ 24 ਜੁਲਾਈ 1974 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਜੋ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਹੀ/-

(ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ)

ਪੰਜਾਬ ।

ਸੇਵਾ ਵਿਚ,

ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਗ: ਸ: ਪੱਤਰ ਨੰ: 73-ਵਸ 2 (ਵਿ:)-74, ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 5 ਅਗਸਤ, 1974.

. . . . . .

INDUSTRIAL TRAINING INSTITUTES IN THE STATE

848. Comrade Satya Pal Dang : Will the Chief Minister be pleased to state —

(a) The number and names of Industrial Training Institutes in the State which are manned by staff in the service of the Government but whose day to day management and administration is in the hands of some private managements and others ;

(b) the circumstances under which such arrangements had to be made;

(c) the terms and conditions between the managements on the one hand and the Government on the other, in each case;

(d) the total expenditure, per annum, being incurred by the Government in each case and under what heads ?

Jathedar Sohan Singh Jalalusman: (Minister of State for Public Health) (a) Three.

(i) Industrial Training Centre Dayanand Polytechnic Institute, Amritsar.

(ii) Industrial Training Centre, Meharchand Technical Institute Jullundur.

(iii) Industrial Training Centre, Polytechnic Institute Phagwara.

(b) These Institutes are continuing under the private managements as per the arrangements made by the Government of India prior to 1st November 1956, i. e. before the transference of these institutes to the State Governments.

(c) Terms and conditions between the managements and the State Government concerning each Centre at Annexure—I is laid on the table of the House.

(d) Annexure—II showing the expenditure incurred in each case is laid on the Table of the House.

[(ੳ) ਤਿੰਨ ।

1. ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਂਟਰ ਦਿਆਨੰਦ ਪਾਲੀਟੈਕਨਿਕ ਇੰਸਟੀਚੂਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।

2. ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਂਟਰ ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚੂਟ, ਜਲੰਧਰ ।

3. ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਂਟਰ, ਪਾਲੀਟੈਕਨਿਕ ਇੰਸਟੀਚੂਟ ਫਗਵਾੜਾ ।

(ਅ) ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ 1 ਨਵੰਬਰ 1956 ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਦ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

(ੲ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਅਨੁਲੱਗ I ਤੇ, ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਸ) ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਰਚਾ ਆਦਿ ਅਨੁਲਗ—II ਤੇ, ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।]

[Minister of State for Public Health]

(ANNEXURE—1)

GOVERNMENT OF INDIA
DIRECTORATE GENERAL OF RESETTLEMENT AND EMPLOYMENT
MINISTRY OF LABOUR

No RTC/370 (1)/54

Dated the 30th September, 1954

MEMORANDUM

Subject : Training Scheme for Craftsmen.

The President is pleased to sanction, under the Training Scheme for Craftsmen the establishment of a Training Centre to be called Industrial Training Centre Dayanand Polytechnical Institute Amritsar, with the seats in Technical and Vocational trades as given below with effect from the date of commencement of the Training.

Technical.	Trades		Seats
1.	Electrician	..	64
2.	Electroplator	..	32
3.	Fitter	..	32
4.	Mechanic Motor	..	32
5.	Moulder	..	32
6.	Mechanic (Radio)	..	32
7.	Turner	..	32
		..	248
Vocational			
1.	Cutting and Tailoring	..	32
2.	Printing Machine Operator	..	16
3.	Hand Weaving.	..	16
4.	Book Binding	..	16
		..	80
	Total	..	328

In regard to the technical trades only 50% of the distributed soats should be filled up in August, 1954. Supernumeraries upto 50% of the seats under operation may be filled up at the discretion of the Regional Director according to the popularity of the trades and the previous experience of defections to that the average number of Supernumeraries admitted may not exceed 20% of the seats filled up. The seating capacity of the Centre and the trades are liable to be changed in the light of the requirements for training at any time without assigning any reason therefor after giving you one month notice.

2. The period of training in the technical trade will be two years, of which the first 18 months will be spent at the Centre and the remaining 6 months will be in factories. The period of Training in Vocational Trades will be one year. The trainees will be posted to the Centre by the Regional Director of Resettlement and Employment, Punjab.

3. The training will be imparted under the following terms & conditions for the duration of the Scheme. The conditions may be added to or amended by Government of India without notice.

(a) The training will be imparted according to the syllabus prescribed for each trade and within the period laid down to the satisfaction of this Ministry.

(b) You, as the Head of the Centre, will be paid a training fee of Rs. 5 per mensem per trainee for Vocational trades and Rs. 11 per mensem per rtainee for all technical trades for the actual number of trainees on the rolls These rates including vacation and holiday should not exceed Rs. 2/- per month per trainee and no member of staff should be paid an allowance exceedings 20% of his pay. No training fee will be payable in the case of traineees who join after or leave before, the 15th of the month, but training fee at full rates for those who join the Centre before 15th of the month may be charged, but for such trainees the rate of fee will be limited to 50% of the full fee.

Raw materials required for training in all trades will be provided by you at your cost and you will be allowed to retain the sale proceeds of the goods manufactured by the trainees.

(c) Orders sanctioning the expenditure on contingencies i. e. (General Contingent Grant) to cover the following items of expenditure have already been issued :—

(i) Stamps, (2) Purchase of Government publication (3) medical training of trainee, (4) repairs to and washing of workshop clothing, (5) freight, mazdoor hire and cartage of Stores purchase from Government funds and not from training fee or other sources, (6) Contingent expenditure at the hostel, and (7) miscellaneous contingent expenditure at the Training Centre.

(d) Sanction is also accorded to the grant of a permanent advance of Rs. 35/- (Thirty five only) to the Centre, any amount of advance held by you at present in excess of this amount should be refunded to Government under intimation to Regional Director of Resettlement and Employment and Accountant General, Controller concerned and to this Ministry ;—

(e) Additional equipments, where necessary, will be supplied to the Centre at the cost of the Government of India. All such equipments including furniture and fitting will remain the property of the Central Government and should be duly accounted for.

(f) The Regional Director of Resettlement and Employment will issue necessary orders regarding appointment of instructional Clerical, medical, Hostel and class IV Staff at the Centre.

(g) A grant will be paid to the Centre to meet the cost of sports equipments, preparation and maintenance of play grounds and for the provisions of recreational amenties for the trainees at the Centre as usual.

[Minister of State for Public Health]

(h) The Centre should observe not more than 19 holidays in a year excluding Sundays. A list of such holidays may be prepared by you to suit the local conditions with the approval of the Regional Director of Resettlement and Employment.

(i) The Centre will be open to Inspection by the officers of the Central Government.

(j) Orders and instructions that may be issued from time to tim by this Ministry as well by the Regional Director of Resettlement and Employment, A.D.T. amended vide A.D.T. memo No. Dr/1/10/(11)/54 dated 8th November, 54 should be duly carried out.

(k) A monthly progress report will be sent by you simultaneously to the Director General of Resettlement and Employment (Statistical Section). Gurdwara Road, New Delhi, and to the Regional Director of Resettlement and Employment, in the prescribed form on the 1st working day of the month following that to which the report relates. If no trainees are undergoing training during the month a nil report should be sent.

That to which the report relates. If no trainees are undergoing training during the months 'Nil' report should be sent.

4. Trainees will be required to deposit on admission a sum of Rs. 10/— each as caution money to guard against loss or damage to equipment. tools and materials entrusted to his charge. A second deposite may also be asked for if the first one has been exhausted. The caution money is refun able to trainees on the satisfactory completion of the course after deduction of Government dues, if any. The receipts on account of Caution Money realised from the Trainees should be deposited in the treasuries in the personal ledger account opened, in your name and the refunds of the same when made should be debited to the same account. The account and the vouchers etc., are open to Inspection and Security by Audit Officers and the Regional Director of Resettlement and Employ ment.

5. The trainees will be given the following concessions while at the Centre.

(i) Free training,

(ii) A scholarship of Rs. 25/— per mensem each to about 331/3 per cent of the trainee subject to the reservation as far as possible of 121/2 per cent of the scholarships to trainees belonging to Scheduled tribes.

he number of scholarships will be determined on a regional basis with reference to the number of seats sanctioned in the entire region and will not be related to the number of trainees actually under training in each Centre. The list of trainees to whom the scholarships have been allotted at the Centre will be intimated by the Regional Director Resettlement and Employment to you and to the audit authorities concerned. To the trainees intechnical trades the scholarships will be paid for the ordinary paid for the last six months of training in factories, but Government may in special cases grant a small allowance during that period to the trainees in Vocational trades, the scholarships will be paid throughout the period of training.

(iii) Two sets of workshops clothing will be provided free every four months to those who have to work on or near moving machinery at a cost not exceeding Rs. 418.

(iv) Free facilities for recreation and medical treatment.

(v) Trainees will be provided with free hostel accommodation where available but this will not include free supply of food. Trainees will be required to arrange their own messing and no responsibility will be taken by Government in this behalf. The Hostel Superintendent will, however, encourage the formation of joint messes and help in organising them without including Government in any financial responsibility. The Regional Director will place at the disposal of these messes such cooking utencils and hostel furniture, as may be already available, free of charge.

6. You will be drawing and disbursing officer. Bills relating to payment of scholarships should be drawn in arrears at the close, of the months to which they relate while bills for training fees may be drawn in advance for the first months on the date of opening of the Centre and thereafter in advance on the first of every month on the basis of the number of trainees on the rolls on that date. A part from the balance in hand of the permanent advance and the training fee, any other amount drawn and not disbursed within a fort-night should be remitted back to the Treasury and not kept in hand.

7. Funds required to meet the expenditure should be drawn from the local Treasury on presentation of bills in the prescribed form. The expenditure is debit-able to the Head "57—Miscellaneous. Employment Exchanges and Resettlement B-4 Scheme for the Training of Craftsman. Any recovery made from the trainees should be credited to the Head "XI, XI-Miscellaneous"

8. A monthly statement of receipts realised and expenditure incurred should be submitted by you to the Regional Director of Resettlement and Employ-ment concerned and to the Ministry of Labour, Directorate General of Resettlement and Employment in the prescribed form by the 5th of month following that to which the receipts and expenditure relate.

9. The necessary bill and account forms may be obtained on application from the Manager, Government of India Forms Stores, Calcutta. Request for the supply of other forms pamphlets etc. issued in connection with the scheme should be addressed to the Regional Director of Resettlement and Employment.

10. All correspondence unless otherwise laid down specifically should be addressed to the Regional Director of Resettlement and Employment not to the Ministry of Labour direct.

Sd—(S. Rangaswami)

Under Secretary to the Government.

To

The Principal,
Industrial Training Centre,
Dayanand Polytechnic Institute,
Amritsar (Punjab).

Copy to the Ministry of Finance, Labour Division (with 3 copies for com-munication to the Accountant General, Punjab with reference to their U.O No. 1304, dated 21-9-54.

Sd/—

Under Secretary to the Government

Copy also to :—

1. The Regional Director of Resettlement and Employment, Punjab (with 5 copies) for further necessary action.
2. The Deputy Director of Training (Supplies) Dighaghat, Patna
3. Assistant Deputy Director of Training, Headquarters.
4. Manager, Government of India, Forms Stores, Calcutta.
5. RTS (with 2 spare copies) RAT/RS/RB/RCO Branch.
6. Ministry of Education, New Delhi.

Sd/—(T.S. Raghavan),

for Under Secretary.

[Minister of State for Public Health]

(ANNEXURE—I)

GOVERNMENT OF INDIA

DIRECTORATE GENERAL OF RESETTLEMENT AND EMPLOYMENT

MINISTRY OF LABOUR

No. RTC—369(i)/54, dated, the New Delhi, the 30th September, 1954

MEMORANDUM

Subject :—Training scheme for craftsmen.

The President is pleased to sanction, under the training scheme for Craftsmen the establishment of a Training Centre, to be called Industrial Training Centre Mehrchand Technical Institute, Jullundur with the seats in technical and vocational trades as given below with effect from the date of commencement of the training.

Technical	*Trades*	*Seats*
1.	Moulder	32
2.	Pattern Maker	32
3.	Plumber	32
4.	Fitter	32
5.	Welder (G&E)	16
6.	Carpenter	32
		176

Vocational

1.	Cutting and Tailoring	32
2.	Manufacture of Sports Goods (Wood)	16
3.	Manufacture of sports Goods (Leather)	16
4.	Manufacture of Foot-Wear	16
	Total	80
	Grand Total	256

NOTE : In regard to the technical trades only 50% of the distributed seats should be filled up in August, 1954. Supernumeraries up to 50% of the seats under operation may be filled up at the discretion of the Regional Director according to the popularity of the trades and the previous experience of deflections so that the average number of supernumeraries admitted may not exceed 20% of the seats filled up. The seating capacity of the centre and the trades are liable to be changed in the light of the requirements. The Government of India reserve the right to terminate the arrangements for training at any time without assigning any reason thereof after giving you one month's notice.

The period of training in the technical trade will be two years of which the first 18 months will be spent at the centre and the remaining 6 months in factories. The period of training in vocational trades will be one year. The trainees will be posted to the centre by the Regional Director of Settlement and Employment, Punjab:

3. The training will be imparted under the following terms and conditions for the duration of the scheme. The conditions may be added to or amended by the Government of India without notice :—

(a) The training will be imparted according to the syllabus prescribed for each trade and within the period laid down and to the satisfaction of this ministry.

(b) You, as the Head of the centre, will be paid a training fee of Rs. 5 (Rs. five only) per mensem per trainee for Vocational Trades and Rs. 11 (Rs. eleven only) per mensem per trainees for all technical trades for the actual number of trainees on the rolls. These rates include the cost of all consumable stores, such as oil, steel, cotton-waste, miscellaneous raw materials, hand-tools replacements, repairs to equipment on account of wear and tear, stationery including account forms, as well as cost of light and power, allowances if any, to the existing supervisory, instructional, clerical and Class IV staff and use of existing buildings and equipment. The expenditure for over time work, on allowances, extra duties and to compensate for loss of vacation and holiday should not exceed Rs. 2 per month per trainee and no member of staff should be paid an allowance exceeding 20 % of his pay. No training fee will be payable in the case of trainees who join after, or leave before, the 15th of the month, but training fee at full rates for those who join the centre before 15th of the month may be charged, but for such trainees the rate of fee will be limited to 50 % of the full fee.

Raw materials required for training in all trades will be provided by you at your cost and you will be allowed to retain the sale proceeds of the goods manufactured by the trainees.

(c) Orders sanctioning the expenditure on contingencies i.e. (General contingent Grant) to cover the following items of expenditure have already been issued.

(1) Stamps, (2) Purchase of Government publications, (3) medical treatment of trainees, (4) Repairs to and washing of workshop clothing, (5) freight, mazdoor hire and cartage of stores purchased from Government funds and not from training fee or other sources, (6) Contingent expenditure at the hostel, and (7) miscellaneous contingent expenditure at the training centre.

(d) Sanction is also accorded to the grant of a permanent advance of Rs. 65/- (sixty-five only) to the centre. Any amount of advance held by you at present in excess of this amount should be refunded to Government under intimatoin to Regional Director of Resettlement and Employment and Accountant General, concerned and to this Ministry.

(e) Additional equipments, where necessary, will be supplied to the centre at the cost of the Government of India. All such equipments including furniture and fittings will remain the property of the Central Government and should be duly accounted for.

(f) The Regional Director of Resettlement and Employment will issue necessary orders regarding appointment of instructional, clerical, medical hostel and Class IV staff at the centre.

(g) A grant will be paid to the centre to meet the cost of sports, equipment peeparation and maintenance of play-grounds and for the provisions of recreational amenities for the trainees at the centre as usual.

[Minister of State for Public Health]

(h) the centre should observe not more than 19 holidays in a year excluding Sundays. A list of such holidays may be prepared by you to suit the local conditions with the approval of the Regional Director of Resettlement and Employment.

(i) the centre will be open to Inspection by the Officers of the Central Government.

(j) Orders and instructions that may be issued from time to time by this ministry as well by the Regional Director of Resettlement and Employment/ Asstt. Director of Training should be duly carried out.

(k) A monthly progress report will be sent by you simultaneously to the Director General of Settlement and Employment (Statistical Section), Gurdwara Road, New Delhi and to the Regional Director of Resettlement and Employment, in the prescribed form on the 1st working day of the month following that to which the report relates. If no trainees are under going training during the month, nil report should be sent.

4. Trainees shall be required to deposit, on admission a sum of Rs. 10 each trainee as caution money to guard against loss or damage to equipment. tools and materials entrusted to his charges. A second deposit may also be asked for if the first one has been exhausted. The caution money is refundable to trainees on the satisfactory completion of the course after deduction of Government dues, if any. The receipts on account of Caution Money realised from the trainees should be deposited in the treasuries in the Personal Ledger Account opened in your name and the refunds of the same when made should be debited to the same account. The account and the vouchers etc. are open to Inspection and Scrutiny by audit officers and the Regional Director of Resettlement and Employment .

5. The trainees will be given the following concessions while at the Centre :—

(i) free training.

(ii) a scholarship of Rs. 25 per mensem each to about 33-1-/3% of the trainee subject to the reservation, as far as possible, or 12% of the scholarships to trainees belonging to Scheduled castes and 5 per cent to trainees belonging to Scheduled Tribes.

The number of scholarships will be determined on a regional basis with reference to the number of seats sanctioned in the entire region and will not be related to the number or trainees actually under training in each centre. The list of trainees to whom the scholarships have been allotted at the centre will be intimated by the regional Director of Resettlement and Employment to you and to the audit authorities concerned. To the trainees in technical trades, the scholar ship will be ordinarily paid for the last six months of training in factories, but government may in special cases grant a small allowances during that period. To the trainees in vocational trades, the scholarships will be paid throughout the period of training.

(iii) Two seats of workshop clothing will be provided free every four months to those who have to work on or near moving machinery, at a cost not exceeding Rs. 4/8.

(iv) free facilities for recreation and medical treatment.

(v) Trainees will be provided with free hostel accommodation where available but this will not include free supply of food. Trainees will be required to arrange their own messing and no responsibility will be taken by Government in this behalf. The hostel superintendent will however, encourage the formation of Joint messes and help in organising them without involving government in

any financial responsibility. The Regional Director will place at the disposal of these messes such cooking utensils and hostel furniture, as may be already available, free of charge.

6. You will be drawing and disbursing officer, bill relating to payment of scholarships should be drawn in arrears at the close of the month to which they relate while bills for training fees may be drawn in advance for the first month on the date of opening of the centre and thereafter in advance on the first of every month on the basis of the number of trainees on rolls on that date. Apart from the balance in hand of the permanent advance and the training fee, any other amount drawn and not disbursed within a fortnight should be remitted back to the Treasury and not kept in hand.

7. Funds required to meet the expenditure should be drawn from the local Treasury on presentation of bills in the prescribed forms. The expenditure is debitable to the Head "57—Miscellaneous—Employment Exchanges and Resettlement B—4 Scheme for the training of Craftsmen." Any recovery made from the trainees should be credited to the head "XLV—Miscellaneous".

8. A monthly statement of receipts realised and expenditure incurred should be submitted by you to the Regional Director of Resettlement and Employment concerned and to the Ministry of Labour, Directorate General of Resettlement and Employment in the prescribed forms by the 5th of the month following that to which the receipts and expenditure relate.

9. The necessary bill and account forms may be obtained on applications from the Manager, Govt. of India forms Stores, Calcutta. Request for the supply of other forms pamphlets etc. issued in connection with the scheme should be addressed to the Regional Director of Resettlement and Employment.

10. All correspondence unless otherwise laid down specifically should be addressed to the Regional Director of Resettlement and Employment and to the Ministry of Labour direct.

Sd/—

(S. Rangaswami)

Under Secretary to the Govt. of India.

To

The Principal, Industrial Training Centre.

Mehrchand Technical Institute, Jullundur (Pb.)

Copy to the Ministry of Finance, Labour Division (with 3 copies for information to the Accountant General Punjab) with reference to their U. O. No. 1304 dated 21st September, 1954

Sd/-

(S. Rangaswami)

Under Secretary to the Govt. of India.

Copy also to :—

1, The Regional Director of Resettlement and Employment, Punjab (5 copies) for further necessary action.

Sd/—

[Minister of State for Public Health]

(Annexure 'I')

GOVERNMENT OF INDIA

DIRECTORATE GENERAL OF RESETTLEMENT AND EMPLOYMENT

MINISTRY OF LABOUR

No. RTC-362(1)/54 Dated 30th September, 1954.

MEMORANDUM

Subject : Training Scheme for Craftsmen.

The President is pleased to sanction, under the training Scheme for Craftsmen the establishment of a Training Centre, to be called Industrial Training Centre, Polytechnic Institute, Phagwara, with the seats in technical trades as given below with effect from the date of commencement of the training.

Technical Trade		Seats
(1) Draughtsman (Civil)	..	32
(2) Draughtsman (Mech.)	..	32
(3) Fitter	..	32
(4) Carpenter	..	32
Total	..	128

Note : In regard to the technical trades only 50% of the [illegible] seats should be filled up in August, 1954. Supernumeraries upto 50% of the seats under operation be filled up at the discretion of the Regional Director according to the popularity of the trades and the previous experience of [illegible] so that the average number of supernumeraries admitted may not exceed 20% of the seats filled up. The seating capacity of the Centre and the [illegible] are liable to be changed in the light of the requirements. The Government of India reserve the right to terminate the arrangements for training at any time without assigning any reasons therefor after giving you one month's notice.

2. The period of training in the technical trade will be two years of which the first 18 months will be spent at the Centre and the remaining 6 months in factories. The trainees will be posted to the Centre by the Regional Director Resettlement and Employment, Punjab.

3. The training will be imparted under the following terms and conditions for the duration of the scheme. The conditions may be added to or amended by the Government of India without notice :—

(a) The training will be imparted according to the syllabus prescribed for each trade and within the period laid down and to the satisfaction of this Ministry.

(b) You, as the Head of the Centre, will be paid a training fee of Rs. 11 (Rs. eleven only) per mensem per trainee for all Technical trades for the actual number of trainees of the rolls. These rates include the cost of all consumable stores, such as oil, steel cotton waste, miscellaneous raw materials, hand-tools replacements, repairs to equipment on account of wear and tear stationery including account forms, as well as cost of light and power, allowance if any, to the existing Supervisory, Instructional Staff, clerical and Class IV Staff and use of existing buildings and equipment. The expenditure for over-time work or allowances, extra duties and to compensate for loss of the cost of all consumable stores, such as oil, steel, Cotton-Waste, Miscellaneous raw materials, hand tools replacements, repairs to equipment on account of wear and tear, stationery including account

forms as well as cost of light and power allowances if any to the existing staff building and equipment. The expenditure for over time work on allowance, extra duties and to compensate for loss of vacation and holiday should not exceed Rs. 2 per month per trainee and no member of staff should be paid an allowance exceeding 20% of his pay. No training fee will be payable in the case of trainees who join after or leave before the 15th of the month, but training fee at full rates for those who join the Centre before 15th of the month may be charged but for such trainees the rate of fee will be limited to 50% of the full fee.

Raw materials require for training in all trades will be provided by you at your cost and you will be allowed to retain the sale proceeds of the goods manufactured by the trainee.

(c) Orders sanctioning the expenditure on contingencies i. e. (General Contingent Grant) to cover the following items of the expenditure have been issued :—

(1) Stamps (2) Purchase of Government Publications (3) Medical treatment of trainees (4) Repairs to and washing of workshop Clothing (5) Freight, Mazdoor hire and cartage of stores purchased for the Government funds and not from training fee or other sources (6) Contingent expenditure at the hostel and (Miscellaneous Contingent expenditure at the training Centre.)

(d) Sanction is also accorded to the grant of a permanent advance Rs. 85 to the Centre. Any amount of advance held by you at present excess of this amount should be refunded to Government under intimation to Regional Director of Resettlement and Employment and Accountant General concerned and to this Ministry.

(e) Additional equipments, where necessary will be supplied to the Centre at the cost of the Government of India. All such equipments including furniture and fittings will remain the property to the Central Government and should duly accounted for.

(f) The Regional Director of Resettlement and Employment will necessary orders regarding appointment of instructional, clerical, medical, hostel and class four staff at the Centre.

(g) A grant will be paid to the Centre to meet the cost of sports equipment, preparation and maintenance of play grounds and for the provisions for recreational amenities for the training at the Centres as usual.

(h) The Centre will be open to inspection by the Officers of the Central Government.

(i) The Centre should observe not more than 19 holidays in a year excluding Sundays. A list of such holidays may be prepared by you to suit the local conditions with the approval of the Regional Director of Resettlement and Employment.

(j) Orders and instructions that may be issued from time to time by this Ministry as well by the Regional Director of Resettlement and Employment/Assistant Director and A.I.T. Punjab, Ambala Memo. No. DR/1/1011/54/11-N-54.

(k) A monthly progress Report will be sent by you simultaneously to the Director General of Resettlement and Employment, (Statistical) Gurdwara Road, New Delhi and to the Regional Director Resettlement and Employment in the prescribed form on the Ist working day of the months following that to.

4. The trainees will be required to deposit, on admission sum of Rs. 10 each, as caution money to guard against loss or damage to equipment, tools and materials, entrusted to his charge. A second deposit may also be asked for if the Ist one has been exhausted. The Caution money is refundable to trainees on the satisfactory completion of the course after deduction of Government dues, if any. The receipt on account of Caution Money realised from the trainees should be deposited into the Treasuries in the personal Ledger Account opened in your name and the refunds of the same when made, should be debited to the same account. The account and the vouchers etc. are open to Inspection and scrutiny by Audit-officers and the Regional Director of Resettlement and Employment.

[Minister of State for Public Health]

5. The trainees will be given the following concessions while at the Centre :—

(i) Free training.

(ii) A scholarship of Rs. 25 per mensem each to about 33⅓% of the trainees subject to the reservation, as far as possible, of 12½% of the Scholarships to trainees belonging to Scheduled Castes and 5 percent to trainees belonging to Scheduled Tribes.

The number of Scholarships will be determined on regional basis with reference to the number of seats sanctioned in the entire region and will not be related to the number of trainees actually under training in each Centre. The list of trainees to whom the scholarships have been allotted at the Centre will be intimated by the Regional Director of Resettlement and Employment to you and to the Audit authorities concerned. The trainees in Technical trade, scholarship will be paid for the first 18 months only, and the scholarship will be ordinarily paid for the last six months of training in factories, but Government may in special cases grant a small allowance during that Period. To the trainees in Vocational trades, the scholarship will be paid throughout the period of training.

(iii) Two seats of workshop clothing will be provided free every four months to those who have to work on or near moving machinery, at a cost exceeding Rs. 4/8/-.

(iv) Free facilities for recreation and medical treatment.

(v) Trainees will be provided with free hostel accommodation where available but this will not include free supply of food. Trainees will be required to arrange their own messing and no responsibility will be taken by Government in this behalf. The hostel Superintendent will, however, encourage the formation of joint messes and help in organising them without involving Government in any financial responsibility. The Regional Director will place at the disposal of these messes such cooking utensils and hostel furniture, as may be already available, free of charge.

6. You will be drawing and disbursing officer. Bills relating to payment of scholarships should be drawn in arrears at the close of the month to which they relate while bills for the training fees may be drawn in advance for the first month on the date of opening of the Centre and thereafter in abeyance on the first of every month on the basis of the number of trainees on the rolls on that date.

Apart from the balance in hand of the permanent advance and the training fee, any other amount drawn and not disbursed within a fortnight should be remitted back to the Treasury and not kept in hand.

7. Funds required to meet the expenditure would be drawn from the local Treasury on presentation of bills in the prescribed forms. The expenditure is debitable to the Head "57—Miscellaneous-Employment Exchanges and Resettlement B-4-Scheme for the Training of Craftsmen". Any recovery made from the trainees should be credited to the head "XLVI-Misc.-Misc."

8. A monthly statement of receipts realised and expenditure incurred should be submitted by you to the Regional Director of Resettlement and Employment concerned and to the Ministry of Labour, Directorate General of Resettlement and Employment in the prescribed forms by the 5th of the month following that to which the receipts and expenditure relate.

9. The necessary bill and account form may be obtained on application from the Manager, Government of India Forms Stores, Calcutta, request for the supply of other forms pamphlets etc. issued in connection with the scheme should be addressed to the Regional Director of Resettlement and Employment.

10. All correspondence unless otherwise laid down specifically should be addressed to the Regional Director of Resettlement & Employment and not to the Ministry of Labour direct.

Sd/-

(S. Rangaswami)

Under Secretary to Government of India.

To

The Principal,

Industrial Training Centre,

Polytechnic Institute,

Phagwara (Pepsu).

Copy to the Ministry of Finance, Labour Division (with copies to communication to the Accountant General, Punjab) with reference to the U. O. No. 1304, dated 21st September, 1954.

Sd/-

(S. Rangaswami)

Under Secretary to the Government of India.

[Minister of State for Public Health]

ANNEXURE II

Detail of Expenditure for 1973-74 (Non-Plan)

	Amritsar	Jullundur	Phagwara
P. O. O.	—	—	—
P. O. E.	2,81,605	2,47,618	1,51,619
T. A.	3,085	4,080	2,016
O. A. & H.	3,03,138	2,53,325	1,43,018
Stipend	57,114	47,235	23,786
Contingencies	1,17,890	92,764	65,589
Total	7,62,832	6,45,022	3,86,028
Plan			
T. A.	11,003	—	5,468
Stipend	22,037	38,547	—
Contingencies	—	17,293	28,122
Total	33,040	55,840	33,590
GRAND TOTAL	7,95,872	700,862	4,19,618

AIDED INDUSTRIAL TRAINING INSTITUTES IN THE STATE

849. Comrade Satyapal Dang : Will the Chief Minister be pleased to lay on the Table of the House a district-wise list of aided Industrial Training Institutes in the State at present ?

Jathedar Sohan Singh Jalalusman (Minister of State for Public Health):

District		Names of the Institutes
Amritsar	..	Industrial Training Centre, Dayanand Polytechnical Institute, Amritsar.
Jullundur	..	Industrial Training Centre, Meharchand Technical Institute, Jullundur.
Kapurthala	..	Industrial Training Centre, Polytechnic Institute, Phagwara.

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਂ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਂਟਰ, ਦਿਆਨੰਦ ਪੋਲੀਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।
ਜਲੰਧਰ	ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਂਟਰ, ਮੇਹਰਚੰਦ ਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਜਲੰਧਰ ।
ਕਪੂਰਥਲਾ	ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਸੈਂਟਰ, ਪੋਲੀਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਫਗਵਾੜਾ ।

AIDED POLYTECHNICS IN THE STATE

850. Comrade Satya Pal Dang : Will the Minister for Excise and Taxation be pleased to state—

(a) the number, names and location of aided Polytechnics in the State at present districtwise;

(b) the amount of aid being given by the Government at present in each case ?

ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ ਪਾਲ : (ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ, ਫਗਵਾੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਮੇਹਰਚੰਦ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ, ਜਲੰਧਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਥਾਪਰ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ, ਪਟਿਆਲਾ ।

[ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ]

(ਅ) ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਦੇ ਕੁਲ ਅਵਰਤੀ ਘਾਟੇ ਦਾ 90% ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

	ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ ਦਾ ਨਾਂ	ਰਕਮ
1.	ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ, ਫਗਵਾੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ।	1,89,758
2.	ਮੇਹਰ ਚੰਦ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ, ਜਲੰਧਰ	1,82,129
3.	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ	4,38,032
4.	ਥਾਪਰ ਬਹੁ ਤਕਨੀਕੀ, ਪਟਿਆਲਾ	3,52,232

PROPOSAL TO CONNECT LUDHIANA WITH CHANDIGARH BY PROVIDING DIRECT LINK

851. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister of State for Public Works be pleased to state—

(a) whether the Punjab Government have represented to the Railways Ministry, Government of India, for connecting Ludhiana with Chandigarh by providing direct link, if so, the date when the said representation was made;

(b) whether any reply has been received from the Railway Ministry in this regard; if so, the details thereof ?

Shri Joginder Pal Pandey : (a) Yes, the Punjab and Haryana Governments and the Union Territory Administration Chandigarh, jointly represented to the Government of India, Ministry of Railways on 16th May, 1967, through the Chief Engineer, Union Territory Administration, Chandigarh for undertaking Engineering Survey and fixing alignment of Jagadhri-Chandigarh-Ludhiana Railway line.

(b) Yes, the railway authorities-*vide* their letter dated the 5th July, 1967, replied that the project was not likely to be remunerative and that the survey, if carried out then may become out of date at a future date when the Government may be in a position to take up this work. Later, however, on persuation the railways agreed to undertake the proposed survey at the cost of the respective Governments. The survey has now been completed as intimated by the Senior Civil Engineer, Northern Railway, *vide* his letter dated 10th July, 1973 and the survey report is under the examination of the Railway Board, Government of India, Ministry of Railways.

[(1) ਜੀ ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੀਟਰੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਮਿਤੀ 16 ਮਈ, 1967 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਰੇਲ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਗਾਧਰੀ-ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ-ਲੁਧਿਆਣਾ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਰਵੇ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਅਲਾਈਨਮੈਂਟ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ।

(2) ਜੀ ਹਾਂ, ਰੇਲਵੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 5 ਜੁਲਾਈ, 1967 ਰਾਹੀਂ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਰਵੇ, ਜੇ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਰਿਪੋਟ ਆਉਟ-ਆਫ-ਡੇਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ । ਬਾਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇਣ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਤੇ ਸਰਵੇ ਕਰਨਾ ਮੰਨ ਲਿਆ । ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਉਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 10 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਵੇ ਹੁਣ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਰੇਲ ਮੰਤਰਾਲਾ ਇਸ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰ ਰਹ ਹਨ ।]

ਲੀਡਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਵਲੋਂ ਮੇਜਰਨਾਮਾ

852. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ :

(ੳ) ਕੀ ਜੂਨ, 1974 ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਲੀਡਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੜਤਾਲੀ ਕਾਮਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀਆਂ ਜਾਣ ;

(ਅ) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਪਰੰਤੂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਟਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਜਲੰਧਰ ਵਲੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਇਕ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 29 ਜੂਨ, 1974 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਨਕਲ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੁਛ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਮੁਕਦਮੇ ਸੱਚੇ ਪਾਏ ਗਏ । ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਢੇ ਗਏ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਹਾਲੀ ਤਕ ਸਫ਼ਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਉਤਾਰਾ ਦਰਖਾਸਤ ਮਿਤੀ 29 ਜੂਨ, 1974 ਵਲੋਂ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਟਲ ਮਜ਼ਦੂਰ ਯੂਨੀਅਨ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ, ਜਲੰਧਰ (ਸ੍ਰੀ ਓਮ ਪਰਕਾਸ਼), ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਵਿਸ਼ਾ : ਨੋਟਿਸ ਬਾਬਤ ਮਰਨ ਵਰਤ ।

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲੀਡਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਰਕਸ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਮਾਲਿਕਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੜਤਾਲ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤਕ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਬਲਕਿ ਨਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਦਫ਼ਾ 144 ਲਗਿਉਂ ਬਗੈਰ 29 ਅਤੇ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰੀ ਧਰਨਾ ਚੁੱਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਗਏ । ਬਲਕਿ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ । ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਾਮਰੇਡ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ, ਐਮ. ਪੀ. ਨਾਲ 16 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਮਗਰ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਗਲ-ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਇਸ ਲਈ ਯੂਨੀਅਨ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 3 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਵਜੇ ਫੈਕਟਰੀ ਗੇਟ ਉਤੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਸੁੰਦਰ ਬੈਠਣਗੇ ਜੇਕਰ ਥਲੇ ਦਿਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ।

1. 19-4-1973 ਦੇ ਡਿਮਾਂਡ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਦਿਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ।
2. ਸਾਰੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕਦਮੇ ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾਣ ।
3. ਸਾਰੇ ਕੱਢੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਦੇ ਕੇਸ

853. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ—

(ੳ) ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੈਲ-ਮਈ, 1974 ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭੰਨ ਤੋੜ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਰ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ;

(ਅ) ਉਕਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਏ ਹਨ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਵੇਰਵਾ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਹਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਜ ਹੈ ।

ਸੂਚੀ

ਪੰਜਾਬ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਭੰਨ ਤੋੜ ਦੇ ਮੁਕਦਮੇ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
1.	ਰੋਪੜ	53 ਮਿਤੀ 18-4-1974 ਧਾਰਾ 40 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਐਕਟ, ਖਰੜ ।	..	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ।	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ।
2.	ਰੋਪੜ	55 ਮਿਤੀ 21-4-1974 ਧਾਰਾ 40 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਐਕਟ, ਰੋਪੜ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
3.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	97 ਮਿਤੀ 18-4-74 ਧਾਰਾ 430/511 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. 114 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., 40 ਇਲੈਕਟਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ।	4	ਉਹੀ	ਪੈਂਡਿੰਗ
4.	,,	100 ਮਿਤੀ 22-4-74 ਧਾਰਾ 427/430 ਭ.ਡ. 119 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., 40 ਇਲੈਕਟਰੀਸਿਟੀ ਐਕਟ ਥਾਣਾ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ।	2	ਉਹੀ	ਉਹੀ
5.	,,	97 ਮਿਤੀ 23-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਏ, 40 ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਐਕਟ, 430 ਭ. ਡ., 119 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ।	2	ਉਹੀ	ਉਹੀ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
6.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	99 ਮਿਤੀ 24-4-74 ਧਾਰਾ 430 ਭ. ਡ., 40 ਇਲ: ਐਕਟ, 114/119 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ।	2	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ।	ਪੈਂਡਿੰਗ
7.	,,	67 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ.ਐਸ.ਏ,. 430 ਭ. ਡੀ., 40 ਇਲ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਹਰਿਆਣਾ ।	4	ਉਹੀ	ਉਹੀ
8.	,,	70 ਮਿਤੀ 26-4-74 ਧਾਰਾ 430/511 ਭ. ਡ., 114 ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., 40 ਇਲ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਹਰਿਆਣਾ ।	2	ਉਹੀ	ਉਹੀ
9.	ਲੁਧਿਆਣਾ	180 ਮਿਤੀ 17-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ. ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ।	34	ਉਹੀ	ਉਹੀ
10.	,,	102 ਮਿਤੀ 17-4-74 ਧਾਰਾ ਉਕਤ ਵਾਂਗ ਥਾਣਾ ਦਾਖਾ ।	12	ਉਹੀ	ਉਹੀ
11.	,,	167 ਮਿਤੀ 17-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ. ਐਸ. ਏ. ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ।	15	ਉਹੀ	ਉਹੀ
12.	,,	209 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ., ਥਾਣਾ ਜਗਰਾਉਂ ।	5	ਉਹੀ	ਉਹੀ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
13.	ਲੁਧਿਆਣਾ	191 ਮਿਤੀ 22-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਲੁਧਿਆਣਾ।	7	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ।	ਪੈਂਡਿੰਗ
14.	,,	101 ਮਿਤੀ 29-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ. ਥਾਣਾ ਛੋਲੋਂ ।	9	ਉਹੀ	ਉਹੀ
15.	,,	141 ਮਿਤੀ 18-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਖੰਨਾ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
16.	,,	99 ਮਿਤੀ 20-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ. ਥਾਣਾ ਡੇਲੋਂ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
17.	,,	185 ਮਿਤੀ 21-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ. ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
18.	ਜਲੰਧਰ	87 ਮਿਤੀ 23-4-74 ਧਾਰਾ 427 ਭ. ਡ. ਅਤੇ 37 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਥਾਣਾ ਸ਼ਾਹਕੋਟ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
19.	,,	215 ਮਿਤੀ 24-4-74 ਧਾਰਾ 37 ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ. 40 ਇਲ: ਐਕਟ 427 ਭ.ਡੀ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਜਲੰਧਰ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
20.	,,	125 ਮਿਤੀ 30-4-74 ਧਾਰਾ 433 ਭ. ਡ., 118 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਥਾਣਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ।	5	ਉਹੀ	ਉਹੀ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
21.	ਜਲੰਧਰ	430 ਮਿਤੀ 30-4-74 ਧਾਰਾ 433 ਭ. ਡ. 114 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਜਲੰਧਰ ।	..	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ।	ਪੈਂਡਿੰਗ
22.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	43 ਮਿਤੀ 27-4-74 ਧਾਰਾ 37 ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., 7 ਈ. ਐਸ. ਐਮ. ਏ., 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ., ਥਾਣਾ ਰਾਮਦਾਸ ।	8	ਉਹੀ	ਉਹੀ
23.	,,	67 ਮਿਤੀ 18-4-74 ਧਾਰਾ 332/353/427 ਭ. ਡ. ਥਾਣਾ ਬਿਆਸ ।	3	ਉਹੀ	ਉਹੀ
24.	,,	125 ਮਿਤੀ 20-4-74 ਧਾਰਾ 427/148/149, ਭ.ਡ. ਥਾਣਾ ਝਬਾਲ ।	1	ਉਹੀ	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ
25.	,,	214 ਮਿਤੀ 23-4-74 ਧਾਰਾ 37 ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ।	5	ਉਹੀ	ਉਹੀ
26.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	73 ਮਿਤੀ 16-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ।	6	ਉਹੀ	ਪੈਂਡਿੰਗ
27.	,,	75 ਮਿਤੀ 17-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ. ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ।	5	ਉਹੀ	ਉਹੀ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
28.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	74 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਧਾਰੀਵਾਲ ।	3	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ।	ਪੈਂਡਿੰਗ
29.	,,	5 ਮਿਤੀ 21-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ., ਥਾਣਾ ਧਰਕਲਾਂ ।	..	ਉਹੀ	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ
30.	,,	112 ਮਿਤੀ 27-4-74 ਧਾਰਾ 427/148/149 ਭ. ਡੀ. 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ.. ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਪਠਾਨਕੋਟ ।	8	ਉਹੀ	ਉਹੀ
31.	,,	176 ਮਿਤੀ 18-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ. ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
32.	,,	179 ਮਿਤੀ 20-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਬਟਾਲਾ ।	1	ਉਹੀ	ਪੈਂਡਿੰਗ
33.	ਕਪੂਰਥਲਾ	121 ਮਿਤੀ 20-4-74 ਧਾਰਾ 427/ਤ. ਡ. ਥਾਣਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ।	1	ਉਹੀ	ਉਹੀ
34.	ਪਟਿਆਲਾ	134/74 ਧਾਰਾ 119 ਡੀ. ਆਈ, ਆਰ. ਥਾਣਾ ਰਾਜਪੁਰਾ ।	21	ਉਹੀ	ਉਹੀ
35.	,,	115/74, ਧਾਰਾ 427 ਭ. ਡ. ਅਤੇ 119 ਡੀ. ਆਈ.ਆਰ. ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਪਟਿਆਲਾ ।	4	ਉਹੀ	ਉਹੀ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
36.	ਪਟਿਆਲਾ	110/74 ਧਾਰਾ 119 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ: ਥਾਣਾ ਸਮਾਨਾ।	3	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ।	ਪੈਂਡਿੰਗ
37.	,,	58/74 ਧਾਰਾ 9 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਨਾਭਾ।	5	ਉਹੀ	ਉਹੀ
38.	,,	130/74 ਧਾਰਾ 9 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ., ਏ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ।	2	ਉਹੀ	ਉਹੀ
39.	ਸੰਗਰੂਰ	40 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਲਹਿਰਾ।	3	ਉਹੀ	ਉਹੀ
40.	,,	41 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਲਹਿਰਾ।	3	ਉਹੀ	ਉਹੀ
41.	,,	128 ਮਿਤੀ 20-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ. ਥਾਣਾ ਸੰਗਰੂਰ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
42.	,,	51 ਮਿਤੀ 23-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ. ਥਾਣਾ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ।	..	ਉਹੀ	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।
43.	,,	37 ਮਿਤੀ 24-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
44.	,,	73 ਮਿਤੀ 24-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ,ਏ., ਥਾਣਾ ਲੌਂਗੋਵਾਲ।	..	ਉਹੀ	[illegible]

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
45.	ਸੰਗਰੂਰ	74 ਮਿਤੀ 24-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ. ਥਾਣਾ ਲਾਂਗੋਵਾਲ	..	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ ਹੋਇਆ ।	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ।
46.	,,	107 ਮਿਤੀ 29-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ. ਥਾਣਾ ਸੁਨਾਮ ।	3	ਉਹੀ	ਪੈਂਡਿੰਗ
47.	,,	128 ਮਿਤੀ 20-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.,ਏ. ਥਾਣਾ ਸੰਗਰੂਰ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
48.	,,	84 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ. ਏ. ਥਾਣਾ ਧਨੌਲਾ ।	..	ਉਹੀ	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ।
49.	ਫਰੀਦਕੋਟ	120 ਮਿਤੀ 22-4-74 ਧਾਰਾ 379/421 ਭ. ਡ. 30 ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਕੋਟ ਕਪੂਰਾ ।	6	ਉਹੀ	ਪੈਂਡਿੰਗ
50.	,,	132 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 37 ਡੀ.ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਲੰਬੀ ।	3	ਉਹੀ	ਉਹੀ
51.	,,	119 ਮਿਤੀ 22-4-74 ਧਾਰਾ 379/428 ਭ. ਡ., ਥਾਣਾ ਕੋਟਕਪੂਰਾ	..	ਉਹੀ	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ।
52.	,,	120 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 36 ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., ਥਾਣਾ ਕੋਟ ਭਾਈ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
53.	ਫਰੀਦਕੋਟ	121 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 36 ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., ਥਾਣਾ ਕੋਟ ਭਾਈ।	..	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ।	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।
54.	ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ	89 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 40 ਇਲੈ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਗੁਰੂ ਹਰ ਸਹਾਏ।	2	ਉਹੀ	ਪੈਂਡਿੰਗ
55.	,,	90 ਮਿਤੀ 20-4-74 ਧਾਰਾ 40 ਇਲੈ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਗੁਰੂ ਹਰ ਸਹਾਏ।	..	ਉਹੀ	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।
56.	,,	47 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 40 ਇਲੈ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ।	6	ਉਹੀ	ਪੈਂਡਿੰਗ
57.	,,	89 ਮਿਤੀ 25-4-74 ਧਾਰਾ 40 ਇਲੈ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ
58.	,,	163 ਮਿਤੀ 27-4-74 ਧਾਰਾ 40 ਇਲੈ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਧਰਮਕੋਟ।	6	ਉਹੀ	ਉਹੀ
59.	ਬਠਿੰਡਾ	132 ਮਿਤੀ 18-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਬਠਿੰਡਾ।	11	ਉਹੀ	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ	ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ:, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਆਦਿ	ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਵੇਰਵਾ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
60.	,,	133 ਮਿਤੀ 21-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਬਠਿੰਡਾ ।	2	ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਲਾਈਨਾਂ/ਪੋਲਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ।	ਅਦਮ-ਪਤਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।
61.	,,	135 ਮਿਤੀ 23-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ. ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਬਠਿੰਡਾ ।	..	ਉਹੀ	ਪੈਂਡਿੰਗ
62.	,,	61 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 427/379 ਭ. ਡ.. 40 ਇਲ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਭਿਖੀ	3	ਉਹੀ	ਉਹੀ
63.	,,	135 ਮਿਤੀ 18-4-74 ਧਾਰਾ 427/379 ਭ. ਡ 40 ਇਲੈ. ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਮਾਨਸਾ ।	2	ਉਹੀ	ਉਹੀ
64.	,,	25 ਮਿਤੀ 22-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ.ਐਸ.ਐਸ.ਏ., ਥਾਣਾ ਬਾਲੀਆਂਵਾਲੀ ।	2	ਉਹੀ	ਉਹੀ
65.	,,	27 ਮਿਤੀ 19-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ., ਥਾਣਾ ਨੇਹੀਆਂਵਾਲਾ ।	2	ਉਹੀ	ਉਹੀ
66.	,,	30 ਮਿਤੀ 25-4-74 ਧਾਰਾ 2 ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਏ., ਥਾਣਾ ਨੇਹੀਆਂਵਾਲਾ ।	..	ਉਹੀ	ਉਹੀ

21 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਡਾ: ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ

854. 1. ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
2. ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
3. ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ
} ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ

ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ 21 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਡਾ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ?

(ਅ) ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਿਹੜਾ ਅਫਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਡਾ: ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਡਾਕਟਰ ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਗੁੱਡਾ ਅਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ।

(ਅ) ਇਸ ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਗੋਪਾਲ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਲਾਹੁਣ ਦੇ ਕੇਸ

855. 1. ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
2. ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
3. ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ
} ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ

ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਗਹਿਣੇ ਲਾਹਕੇ ਸੰਘਣੀ ਅਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ?

(ਅ) ਕਿੰਨਿਆਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ?

(ੲ) ਕਿੰਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 8 ।

(ਅ) ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੇ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਕੇਸ ਜ਼ੇਰ ਤਕਮੀਲ ਹਨ ।

(ੲ) ਪੰਜ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਿਆ । ਤਿੰਨ ਅਦਮਪਤਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਲਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ ।

FISH BREEDING CENTRES

856. **Sardar Jaswinder Singh Brar** : Will the Minister of State for Development be pleased to state the number of Fish Breeding Centres set up by the Fisheries Department in the State during the last five years to-date together with the expenditure incurred thereon and the amount of Revenue accrued therefrom ?

Sardar Santokh Singh Randhawa : During the Fourth Five-Year Plan period of the Fisheries Department which culminated on 31st March, 1974, the construction works of setting up the following four Seed Farms in the State were taken up and the expenditure incurred thereon till the aforesaid date is noted against each :—

(i)	Fish Seed Farm at Rajasansi (District Amritsar)	..	Rs. 6,89,455
(ii)	Fish Seed Farm at Hayatnagar (District Gurdaspur).	..	Rs. 7,73,460
(iii)	Fish Seed Farm at Birshikargah (District Kapurthala).	..	Rs. 3,44,579
(iv)	Fish Seed Farm at Punjab Agricultural University Campus, Ludhiana.	..	Rs. 3,35,700

2. These Fish Seed Farms are still under construction by the Punjab P.W.D., B. & R. and the Chief Engineer, Punjab Agricultural University Ludhiana, for being completed during the current financial year, 1974-75. This being so, no amount of revenue has accrued from the sale of the fish seed so far.

[ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮਿਤੀ 31 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਹੋਈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਚਾਰ ਬੀਜ਼ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸੀ ਮਿਤੀ ਤਕ ਇਸ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਹੋਏ ਖਰਚੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਹਨ :—

1.	ਫਿਸ਼ ਸੀਡ ਫਾਰਮ ਰਾਜਾ ਸਾਂਸੀ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)	..	ਰੁ: 6,89,455
2.	ਫਿਸ਼ ਸੀਡ ਫਾਰਮ ਹਿਆਤਨਗਰ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ)	..	ਰੁ: 7,73,460
3.	ਫਿਸ਼ ਸੀਡ ਫਾਰਮ ਬੀਰਸ਼ਿਕਾਰਗਾਹ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ)	..	ਰੁ: 3,44,579
4.	ਫਿਸ਼ ਸੀਡ ਫਾਰਮ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ।	..	ਰੁ: 3,35,700

[State Minister for Development]

ਇਹ ਫਿਸ਼ ਸੀਡ ਫਾਰਮਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ 1974-75 ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਦੀ ਅਜੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਉਸਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਜੇ ਤੀਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫਿਸ਼ ਸੀਡ ਦੀ ਵੇਚ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ।

UNSTARRED QUESTION NO. 857

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 857, ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ: ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਸ: ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਸ: ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਐਲ. ਏਜ਼. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਬਹੁਤ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਮਿਤੀ 24 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ।]

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਜੋ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਹੀ/—
(ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ)
ਪੰਜਾਬ ।

ਸੇਵਾ ਵਿਚ,

ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਗ: ਸ: ਪੱਤਰ ਨੰ: 74-ਏਸ2 (ੳ ਵਿ:)-74, ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 5 ਅਗਸਤ, 1974

CASES OF EMBEZZLEMENT IN CO-OPERATIVE DEPARTMENT

858. 1. Sardar Jaswinder Singh Brar
2. Sardar Sukhdev Singh Dhindsa.
3. Sardar Jagdev Singh
} Will the Chief Minister be pleased to state :—

(a) the number of cases of embezzlement in the Co-operative Societies which have come to the notice of the Government since 1973 to-date ;

(b) the district-wise details of the amount involved in the said cases ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 1 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1974 ਤੱਕ 230 ਗਬਨ ਦੇ ਕੇਸ ਜਿਹੜੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ ।

(ਅ) ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ 84.04 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਬਨ ਹੋਇਆ, ਗਬਨ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰ ਵੇਰਵਾ ਅੰਕਤਕ 'ੳ' ਤੇ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਹੈ ।

ANNEXURE 'A'

Details of the amount involved in embezzlement cases which came to the notice of the Government from 1st January, 1973 to 30th June, 1974.

	Name of District	No. of cases	Amount involved (in lacs)
1.	Ropar	4	0.56
2.	Hoshiarpur	16	2.97
3.	Jullundur	9	1.43
4.	Kapurthala	2	1.86
5.	Patiala	46	7.74
6.	Sangrur	31	25.28
7.	Gurdaspur	38	13.65
8.	Amritsar	30	4.36
9.	Ludhiana	20	1.17
10.	Bhatinda	4	1.72
11.	Faridkot	18	18.55
12.	Ferozepur	12	4.75
	Total	230	84.04

ਭਰਸ਼ਟ ਅਫਸਰਾਂ ਲਈ ਸਜ਼ਾ

859. 1. ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
2. ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ } ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ
3. ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਲਭਣ ਅਤੇ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਕੰਜੇ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਏਜੰਸੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ । ਚੌਕਸੀ ਵਿਭਾਗ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਵਿਭਾਗ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੰਜੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਦਮ ਚੁਕਦਾ ਹੈ:—

(1) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਇਕਤਰ ਕਰਨਾ;

(2) ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚਲਣ, ਪਬਲਿਕ ਫੰਡਜ਼ ਦਾ ਦੁਰਉਪਯੋਗ, ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਵਿਧੀ ਬੇਕਾਇਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ;

(3) ਪਬਲਿਕ ਸਰਵੈਂਟਸ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੋਏ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ;

(4) ਇਨਕਵਾਇਰੀ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸਰਕਾਰੀ ਪਰਾਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ;

(5) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਂਦੇ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਪਕੜਨ ਲਈ ਰੇਡ ਕਰਨੀ ;

(6) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ, ਅੰਕੜੇ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ;

(7) ਦੂਸਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਅਫਸਰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਉਪਾਏ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਨਾ; ਅਤੇ

(8) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ।

ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਚੁਰਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ

860. **ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ**
ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ } : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ
ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿੰਨੇ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ;

(ਅ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਟਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 99 ।

(ਅ) ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ .. 42
ਸਕੂਟਰ/ਮੋਟਰ
ਸਾਈਕਲ .. 64

ਮੋਟਰ ਕਾਰਾਂ ਚੁਰਾਣ ਵਾਲੇ 7 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ । ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਕੇਸ ਜ਼ੇਰ ਸਮਾਇਤ ਅਦਾਲਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ੇਰ ਤਕਮੀਲ ਹਨ ।

ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਸਲਾ ਫੜਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਲ

861. 1. ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
2. ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿਘ
3. ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
: ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਕੱਤਲਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਸਲਾ ਫੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਲ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਲ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਿਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1974 ਤੱਕ ਦੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਇਸੇ ਅਰਸੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 75 ਕਤਲ ਘਟ ਹੋਏ ਹਨ । ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਸਲਾ ਫੜਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਜਿਹੜੇ ਸਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਖਾਸ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਭੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮਿਤੀ 30 ਜੂਨ, 1974 ਤੱਕ ਐਕਟ ਅਸਲਾ ਦੇ ਤਹਿਤ 2321 ਮੁਕਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਨਾਲੋਂ 496 ਵੱਧ ਹੈ ।

QUOTA OF CONTROLLED CLOTH FOR VILLAGES

862. 1. **Sardar Jaswinder Singh Brar**
2. **Sardar Jagdev Singh**
3. **Sardar Sukhdev Singh Dhindsa**
:Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) the details of quota of controlled cloth fixed for the villages of the State;

(b) the arrangements made by the Government for the distribution of the said cloth;

(c) the criteria adopted while fixing the quota per head ?

Sardar Gurdarshan Singh : (a) 846 bales per month.

(b) Through Primary Service Co-operative Societies, selected by the Assistant Registrar of Co-operative Societies concerned.

(c) Quota of controlled cloth and the population have been taken as criteria for determining the scale of distribution per head.

[(ੳ) 846 ਬੇਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ।

(ਅ) ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਵਲੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਰਵਿਸ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ।

(ੲ) ਹਰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਪੜੇ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਨੀਯਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਟਰੋਲਡ ਕਪੜੇ ਦਾ ਕੋਟਾ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।]

DEVELOPMENT OF PUNJAB UNIVERSITY

863. 1. Sardar Jaswinder Singh Brar
2. Sardar Sukhdev Singh Dhindsa
3. Sardar Jagdev Singh

: Will the Minister for Education be pleased to state the details of negotiations being held with the Centre in connection with the future of the Punjab University?

Shri Gurmail Singh: No negotiations have been/are being held with the Centre by the Punjab Government in connection with the future of the Punjab University.

[ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਭਵਿਖ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ।]

1973 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਡਾਕਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ

864. 1. ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ
2. ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
3. ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ

:ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ 1973 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਡਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਿੰਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ;

(ੲ) ਉਕਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਿੰਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 10 ।

(ਅ) 47 ।

(ੲ) ਹਾਲੀਂ ਤਕ ਕਿਸੇ ਮੁਕਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ।

1973 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੋਈਆਂ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕਾਂ/ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ

865. 1. **ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ**
2. **ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ** } : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ
3. **ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ**

ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) 1973 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਵਿੱਧੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ;

(ਅ) ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀ ਕਸੌਟੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ;

(ੲ) ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ, ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਹੜੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਵਿਧੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : 1973 ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਬਾਰੇ—

(ੳ) 1973 ਤੋਂ ਬਾਦ 10 ਸੈਂਟਰਲ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ 57 ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਈਟੀਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

(ਅ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਅੰਕਣ ਪੱਤਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1961 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਰੂਲਜ਼, 1963 ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਬਾਈਲਾਜ਼ ਵਿਚ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

(ੲ) ਮਹਿਲ ਕਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕਨਜ਼ਿਊਮਰਜ਼ ਸਟੋਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਪੜੇ ਦੀ ਵੰਡ

866. 1. **ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ**
2. **ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ** } : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਕੋ-
3. **ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ**

ਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਕਨਜ਼ਿਊਮਰ ਸਟੋਰ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਪੜੇ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਦਸਣਗੇ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਕਪੜਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕਨਜ਼ਿਊਮਰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨਵੀਂ ਦਿਲੀ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਭੇਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕਨਜ਼ਿਊਮਰ ਸਟੋਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ।

INCREASE IN PRICES OF WHEAT, COTTON AND PADDY

867. **1. Sardar Jaswinder Singh Brar**
2. Sardar Sukhdev Singh Dhindsa } Will the Minister for
3. Sardar Jagdev Singh

Agriculture and Forests be pleased to state :—

(a) whether keeping in view the present 100% increase in the prices of fertilizers, Government is taking steps so that the prices of Wheat, Cotton (Narma) and Paddy are also increased correspondingly ;

(b) whether the minimum and maximum prices of cotton (Narma) would be declared before the arrival of the next crop ?

Master Gurbanta Singh : (a) Yes. The State Government has taken steps to approach Government of India to fix the enhanced price for paddy—

(ii) Cotton is mainly purchased by private traders. Support price is fixed by the Cotton Corporation of India.

(iii) For wheat the support/procurement price is fixed by the Government of India, some times in the months of September and October. Case for enhanced price will be taken up at the appropriate time.

(b) The support price of cotton is announced by the Cotton Corporation of India. The State Government only recommends the price for cotton normally in the month of August. Action is being taken in this direction.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਉਪਜ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਨੀਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਹਨ ।

ਕਪਾਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਾਈਵੇਟ ਵਪਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤ ਕਾਟਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਨੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਕਣਕ ਲਈ ਸਮਰਥਨ/ਪਰਾਪਤੀ ਕੀਮਤ ਲਗ ਭਗ ਸਤੰਬਰ ਅਤੇ ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੇਸ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(ਅ) ਕਪਾਹ ਦੀ ਸਮਰਥਨ ਕੀਮਤ ਕਾਟਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੇਵਲ ਅਗਸਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਕਪਾਹ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।]

PROPOSED CONSTRUCTION OF CANAL COLONY/CANAL REST HOUSE AT BRIDGE NO. 64000 OF FARIDKOT RAJBAHA

869. 1. **Sardar Jaswinder Singh Brar**
2. **Sardar Sukhdev Singh Dhindsa** } Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to state whether the Government propose to canstruct a Canal Colony or Canal Rest House at Bridge No. 64000 Fridkot Rajbaha; if so, the time by which the same is likely to be completed ?

Sardar Gurbakhash Singh Sibia : (i) For the time being there is no proposal to construct a Canal Colony or Canal Rest House at R.D. 64000, Faridkot Distributory ;

(ii) Question doese not arise.

[(1) ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੈਨਾਲ ਕਾਲੋਨੀ ਜਾਂ ਕੈਨਾਲ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਜਬਾਹੇ ਦੀ ਬੁਰਜੀ 64000 ਤੇ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

(2) ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।]

LINING OF FARIDKOT RAJBAHA

870. 1. **Sardar Jaswinder Singh Brar**
2. **Sardar Sukhdev Singh Dhindsa** } Will the Minister of State
3. **Sardar Jagdev Singh**

for Irrigation and Power be pleased to state the time by which the Faridkot Rajbaha is likely to be lined completed together with the names of places where the work of lining is in progress?

Sardar Gurbaksh Singh Sibia : (i) The work of lining of Faridkot Distributary is likely to be completed during the Fifth Five-Year Plan.

(ii) The work has since been started at R.D. 64000 Faridkot Distributary near village Sandhwan.

[(i) ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਜਬਾਹੇ ਦੀ ਲਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਪੰਜਵੀਂ ਪੰਜ-ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ।

(ii) ਇਸ ਰਜਬਾਹੇ ਦੀ ਲਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਬੁਰਜੀ ਨੰ: 64000 ਪਿੰਡ ਸੰਧਵਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਜੀ ।]

ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ

871. 1. **ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ**
2. **ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ** } : ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਕਿਰਪਾ
3. **ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ**

ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ਾਵਾਰ ਕੁੱਲ ਕਿਤਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ, ਮਿਡਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ—

(ੳ) ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੋਂ ਮਿਡਲ .. 9

(ਅ) ਮਿਡਲ ਤੋਂ ਹਾਈ .. 4

(ੲ) ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ .. ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

DEEP TUBEWELLS BEING BORED IN CERTAIN AREAS OF KOTKAPURA AND FARIDKOT ASSEMBLY CONSTITUENCIES

872. Sardar Jaswinder Singh Brar
Sardar Sukhdev Singh Dhindsa
Sardar Jagdev Singh
: Will the Minister for Agriculture and Forests be pleased to state—

(a) whether it is a fact that deep tubewells are being bored by the Punjab State Tube-well Corporation set up by the State Government in such areas of Kotkapura and Faridkot Assembly constituencies where the water is impure;

(b) if the reply to part (a) above be in the negative, whether the Government proposes to bore deep tubewells at such places where the water is impure ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia (Minister of State for Irrigation and Power): (a) and (b) No, Sir.

[(ੲ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।]

PLOTS ALLOTTED TO HARIJANS FOR CONSTRUCTION OF HOUSES

873. Sardar Jagdev Singh
Sardar Jaswinder Singh Brar
Sardar Sukhdev Singh Dhindsa
Will the Minister of State for Housing be pleased to state—

(a) the number of residential plots allotted to the Harijans in the State during, 1972-73 and 1973-74, districtwise ;

(b) the number of such plots, the possession of which has since been given to the allottees ;

(c) the extent and nature of financial assistance given by the Government to the said Harijans for the construction of houses ,

(d) the criteria adopted for giving financial assistance ?

Mrs. Gurbrinder Kaur Brar : (a) The scheme for the provision of house sites has been conceived to provide house sites free of cost to families of landless workers in the rural areas who do not own a house site or a built up house or a hut on land of their own. The conditions for allotment of house sites are given in the statement "A", annexed.

It would be seen that there is no distinction between Harijans and non-Harijans in the matter of eligibility for allotment of house sites. As such, no separate record has been maintained of allotments of sites made to Harijans.

(b), (c) and (d) } In view of answer to part (a) above, question does not arise.

[(ੲ) ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਮੰਤਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇ-ਘਰੇ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਪਲਾਟ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਪਾਸ ਪਿੰਡਾਂ ਜਾਂ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਭੋਂ ਹੋਵੇ । ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੂਚੀ 'ੲ' ਵਿਚ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

ਇਸ ਦੇ ਵਾਚਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਹਰੀਜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਲਈ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਪਲਾਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ।

(ਬੀ), (ਸੀ) ਅਤੇ (ਡੀ) ਭਾਗ (ੲ) ਦੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।]

STATEMENT "A"

Criteria for allotment of house sites to the rural landless workers.

House sites can be allotted to families of landless workers in rural areas, provided—

(i) Neither the head of the family, nor any of its other members own any land whatsoever (agricultural or otherwise) in the village/rural areas;

(ii) the family depends for its livelihood mainly on the unskilled labour of its members (e.g. landless agricultural workers) ; and

(iii) the members of the family reside in the village/rural area for the major part of the year ;

for the purpose of this scheme, the term family will be deemed to consist of the workers, his wife and dependent parents/Children.

[Minister of State for Housing]

[ਸੂਚੀ 'ੲ'

ਭੂਮੀ-ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਕਰੀਟੇਰੀਆ (criteria)

ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕੇਵਲ ਉਹ ਯੋਗ ਪੇਂਡੂ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਲਾਭ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋਣਗੇ ਜੇਕਰ :—

1. ਨਾ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਪਾਸ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੋਂ ਹੋਵੇ (ਭਾਵ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਲਈ ਜਾਂ ਵੈਸੇ);

2. ਟੱਬਰ ਵਧੇਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਨਸਿੱਖਿਅਤ ਕਿਰਤ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇਗਾ (ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਕਾਮੇ); ਅਤੇ

3. ਟੱਬਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ।

ਇਸ ਸਕੀਮ ਲਈ 'ਟੱਬਰ' ਤੋਂ ਇਹ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਰਤੀ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਮਾਂ, ਪਿਓ/ਬੱਚੇ ।]

ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਯਾਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਲੈਣਾ

874. **ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ**
ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ
} ਕੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ

ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਦਯਾਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਲਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ (ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ) : ਕਿਉਂਕਿ ਦਯਾਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਲੈਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਇਕੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ ।

UNSTARRED QUESTION NO. 875

ਅ:ਸ:ਪ: ਨੰ: 7495-3 ਐਚ.ਜੀ.-74/
ਹਾਊਸਿੰਗ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਪਿਆਰੇ,

ਸਭਾ ਦੇ ਤਾਰਾ ਰਹਿਤ ਸਵਾਲ ਨੰ: 875 ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਵਲੋਂ/ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ,

ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭੇਜਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੰਚਾਲਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 41 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (11) ਅਧੀਨ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 16 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਹਿਤੂ
(ਗੁਰਬਰਿੰਦਰ ਕੌਰ)

ਸ੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

TRANSFER OF OWNERSHIP RIGHTS OF HOUSE SITES ALLOTTED FREE OF CHARGE TO RURAL AREA WORKERS

876. Comrade Satya Pal Dang : Will the Minister of State for Housing be pleased to state, whether any steps are being taken by the Government to transfer ownership rights of house-sites to rural wage workers who have been allotted free house sites out of the area of Panchayats or Government acquired lands ; if so, the details thereof ?

Mrs. Gurbrinder Kaur Brar : Sites for the construction of houses, free of cost, have been allotted and made over to eligible landless workers, under the scheme for the provision of house-sites to landless workers in rural areas. Sites have been created on lands made available by the local gram Panchayats and on Government owned lands. In both cases the allottees have been given all the rights to which any land owner is entitled. To ensure that the benefit of the allotment accrues to the allottee and to his legal heirs, the allottee has been debarred from selling , gifting, mortgaging or transferring the plot in any other manner. The afore-stated right of ownership shall pass on to the legal heir of the present allottees, subject to the same conditions.

[ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਯੋਗ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਪਲਾਟ ਦਿਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । ਇਹ ਪਲਾਟ ਲੋਕਲ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਭੋਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭੋਂ ਤੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਦੋਨਾਂ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਲਾਭ ਕੇਵਲ ਅਲਾਟੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਹੀ ਉਠਾ ਸਕਣ, ਅਲਾਟੀ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਵੇਚਣ, ਹਿੱਬਾ ਜਾਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮੁੰਤਕਿਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੱਕ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਤਕਿਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ।]

CONSTRUCTION OF HOUSES ON FREE HOUSE SITES ALLOTTED IN RURAL AREAS

877. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister of State for Housing be pleased to state the details of the steps being taken by the Government to enable allottees of free house sites in rural areas to build houses thereon ?

Mrs. Gurbrinder Kaur Brar : With a view to assisting allottees of house-sites to build worthwhile houses thereon, the Housing Department procured an allocation of Rs. 80 crores, in 1973-74. Originally, it was intended that the Housing Department would advance suitable loans to the eligible persons. On further consideration, it was felt that the afore-stated outlay could be enlarged upon many times if it was transferred to the Co-operative Department which would be able to raise suitable loans from the Life Insurance Corporation of India. It was accordingly decided to transfer the said outlay to the Co-operative Department, with the understanding that the said Department would, through its field staff, set up Co-operative Housing Societies, constituted by the homeless persons allotted sites, and advance suitable loans to the members of such societies. The work of organising Co-operative Housing Societies of the homeless persons has already been initiated by the Co-operative Department.

[ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਾਲ 1973–74 ਵਿਚ .80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪਲਾਟ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਦਿਤੇ ਗਏ ਪਲਾਟਾਂ ਤੇ ਚੰਗੇ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰ ਸੱਕਣ । ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ । ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਲਾਗਤ (outlay) ਨੂੰ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਜੀਵਨ ਬੀਮਾ ਨਿਗਮ ਕੋਲੋਂ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਖਰਚ (outlay) ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਸੌਂਪ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਭਾਗ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਮਲੇ ਦੀ ਮਾਰਫਤ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਲਈ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਬਨਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ । ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਕੰਮ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ।]

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਕਸੌਟੀ

878. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਸੌਟੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਯੱਗ ਪਾਲ : ਜੀ ਹਾਂ । ਜੇ ਕੋਈ ਕੈਦੀ ਹੇਠ ਦੱਸੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਬੀ' ਕਲਾਸ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

1. ਕਿਸੇ ਫੈਕਲਟੀ ਦੀ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਦੀ ਆਨਰਜ਼ (ਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਕਰ)
2. ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ ।
3. ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਹੜੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਚਾਇਤ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰਹੇ ਹੋਣ ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜਕ/ਸਿਆਸੀ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਚੰਗੇਰਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟ ਕਰਨ ਦੇ ਅਖਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ ।

DISPUTED CASES OF AGRICULTURAL WORKERS

879. Comrade Satya Pal Dang : Will the Minister for Finance be pleased to state whether cases of Nakabandi of agricultural workers at the hands of farmers due to wages or other disputes were brought to the notice of the Labour Department since 1st April, 1974 to date; if so, their number and the action taken in each case ?

Shri Hans Raj Sharma : Three complaints were received which were sent to the competent authorities viz. the Deputy Commissioners of the districts concerned and District Welfare Officers for redressal of grievance and appropriate action.

[ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਵਸੂਲ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਲਾਈ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਰਣ ਅਤੇ ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ।]

MAN-DAYS LOST IN PRIVATE/PUBLIC SECTORS DUE TO STRIKES/ LOCK OUTS

880. Comrade Satya Pal Dang : Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) the total number of man-days lost due to strikes in the private sector and the public sector, separately, in the State during the year 1973 ;

(b) the number of man-days lost as a result of lock-outs in 1974 to-date in private and public sector separately ?

Shri Hans Raj Sharma :

(a)	Private Sector	..	44,601	man-days
	Public Sector	..	21,797	,,
(b)	Private Sector	..	2,524	,,
	Public Sector	..	Nil	,,

[Finance Minister]

[(ੳ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖੇਤਰ	..	44,601	ਕਿਰਤ ਦਿਹਾੜੀਆਂ
ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ	..	21,797	,,
(ਅ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖੇਤਰ	..	2,524	,,
ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ	..	ਕੋਈ ਨਹੀਂ।	,,]

UNSTARRED QUESTION NO. 881

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੁਆਲ ਨੰ: 881 ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਵਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜੁਆਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਹੀ/-
ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ,
ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974

ਸਕੱਤਰ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ।

ਗ:ਸ;ਪ: ਨੰ: 7425-ਸਿ. 1(2)-74/ ਮਿਤੀ 5-8-74 ।

UNSTARRED QUESTION NO. 882

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 882 ਜੋ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਹੀ/- ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ
ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ।
ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ।

ਸਕੱਤਰ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ।

ਗ:ਸ: ਨੰ: 7633-ਸਿ 3(3)-74, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974 ।

Amended reply to part (c) of Unstarred Question No. 846 by Comrade Satya Pal Dang re. construction of Building of the Government High School, Cheharta, District Amritsar.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ: (ਸ) ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਛੇਹਰਟਾ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨਾਲ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਖੇਡਣ ਵਾਸਤੇ ਗਰਾਉਂਡ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ 12 ਨਵੰਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਾਲ 1974 ਵਿਚ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਰੀਜਨਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸਮੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ 15-20 ਦਿਨ ਲਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਪੈਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਗੰਦਾ ਪਾਉਣ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਅਗੋਂ ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਖੇਡਣਾ ਰੋਕਣਾ ਪਿਆ।

ਭਾਗ (ਸ) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰ ਇਸ ਵਾਦਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪੰਨਾ ਨੰ: 125 ਤੇ ਦੇਖੋ।

ਸ:
ਪੰ:
ਗ:

ਸੁਅ
ਜਵ

ਸਕੱ:
ਪੰਜਾ:
ਗ:ਸ:

NO-CONFIDENCE MOTIONS

Mr. Speaker: I have received notices of two No-Confidence Motions in the Ministry under rule 58. The first is from Comrade Satya Pal Dang, M. L. A. Comrade Shamsher Singh Josh, M. L. A., Comrade Jangir Singh Joga, M.L.A., Comrade Dana Ram, M. L. A., Comrade Saghar Singh, M.L.A., Comrade Arjan Singh, M.L.A., Comrade Mehtab Singh M.L.A. and Comrade Darshan Singh Canadian M.L.A. and the second is from Sardar Parkash Singh Badal M.L.A., Sardar Surjit Singh Barnala, M.L.A., Sardar Ajaib Singh Sandhu M.L.A. and Sardar Jaswinder Singh Brar, M.L.A. Now I call upon Comrade Satya Pal Dang or any other signatory to seek leave of the House for moving the first No-Confidence Motion.

Comrade Satya Pal Dang : Sir, I beg to ask for leave to move the following No-Confidence Motion—

> "This House expresses its lack of confidence in the present Ministry."

for the following reasons among others.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਰੀਜ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਰਕੂਲੇਟ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ) (Dang Sahib, the reasons have already been circulated, so you need not read these out.) (*Interruption*).

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਇਹ ਪੜ੍ਹਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੀ ।

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਸਰਕੂਲੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਜੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂਬਰਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕੂਲੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋਏ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਸਰਕੂਲੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਦਿਉ । (Please read these out if these have not already been circulated.)

Comrade Satya Pal Dang : The following are the grounds—

1. That no effective steps have been taken to check the price-rise spiral, increasing hoarding and profiteering and the policy of State-Trading in wheat reversed by Centre has not been restored and extended to all foodgrains despite the poor procurement, rise in prices and hoarding by landlords and foodgrain dealers.

2. Failure to implement the positive measures of the Punjab Land Reforms Act 1973 and sabotage of their implementation by Revenue Minister who is in league with Congress and Akali vested interests.

3. Following anti-working class labour policy.

[Comrade Satya Pal Dang]

Non-implementation of commitments made to large sections of workers and employees and adoption of anti-democratic measures and use of brutal repression against Railway and Electricity workers and others and large-scale victimisation and transfers on political grounds, in particular of teachers and electricity employees.

4. Reversal of the declared policy of progressive nationalisation by Transport Minister in league with Private transport vested interests and favouritism shown in giving profit earning routes to private transporters at the cost of Punjab Roadways and open and naked efforts at Government level to disrupt and weaken Punjab Roadways Workers, Union.

Mr. Speaker : The Motion is in order. It reads —

"This House expresses its lack of confidence in the present Ministry".

Those hon. Members who are in favour of leave being granted may please rise in their places.

(Seven members rose in their seats)

Mr. Speaker : Since Only seven hon. Members have risen in favour of leave being granted which is less than the number required under rule 58(2) of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly, the leave is refused.

Now I call upon Sardar Parkash Singh Badal or any other signatory to seek leave of the House for moving the second No-Confidence Motion.

Sardar Parkash Singh Badal : Sir, I beg to ask for leave to move the following No-Confidence Motion :—

"This House expresses its lack of confidence in the present Congress Ministry headed by Giani Zail Singh".

The following are the grounds :—

"1. Failure of the Govt. to arrest soaring rise of prices and to ensure fair distribution of necessities of life amongst common people of Punjab.

2. Total sell out of the economic interests of the Punjab through scrapping of State Trading in foodgrains with a view to helping the monopolists and vested interest at the cost of both the producers and consumers.

3. Failure to secure the vital interests of the State by way of ensuring adequate supply of diesel and proper distribution of agricultural inputs, diesel, coal, power, cement and industrial raw materials.

4. Failure to secure clearance by Central Govt. for Thein Dam and Anandpur Hydel Project, which are vital for the economic survival of the Punjab.

5. Breakdown of law and order, administrative discipline, total demoralisation right from the top of the State services and rampant corruption due to wide-spread political interference in State administration under the present Government.

6. Subversion by the present Government of the democratic processes in Local Self Government, Panchayati Raj, Land Mortgage Banks, Co-operative Institutions, elections through wholesale rejection of nomination papers of opposition candidates, wrong declaration of results and postponement of elections.

7. Repression of students, teachers, youth and trade union movements and destitution of salaried classes.

8. Subversion by Zail Singh Govt. of the Punjab Legislature through resorting to taxation by ordinances in violation of solemn promises made in the Vidhan Sabha, particularly by taxing the Kisans and the poor classes.

9. Failure of the present Govt. in social and economic uplift of scheduled castes and backward classes and its anti-Harijan policies in services and also in general.

Mr. Speaker : The Motion is in order. It reads—

> "This House expresses its lack of confidence in the present Congress Ministry headed by Giani Zail Singh."

Those hon. Members who are in favour of leave being granted may please rise in their places.

(Twenty-four members rose in their seats.)

Mr. Speaker : Since twenty-four hon. Members have risen in their places who are more than the number required under rule 58(2), the leave is granted.

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਹੋ ਜਾਏ ਔਰ ਐਡਮਿਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਨਿਰੀ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਇਨਸਪੀਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬੇਸਿਕ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸਫ਼ੀਸ਼ੈਂਟ ਟਾਈਮ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਦਿਨ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਔਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਐਸਾ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੀ। (It can be discussed immediately.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਥੇ ਨੋ-ਕੋਂਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਪੇਸ਼ ਹੋਈਆਂ, ਜੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਇਥੇ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਕੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਹੈ, ਰੂਲਜ਼ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਪੂਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚੀਜ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਕਲੀਅਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਇਤਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਆਗਸਤ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ; ਤੁਸੀਂ ਅਨਾਊਂਸ ਕਰ ਦਿਓ ਕੋਈ ਦੋ ਦਿਨ With the consultation of Leader of the Opposition and Leader of the House.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਅਲਾਓ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦਾ ਤਾਂ ਸੁਆਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੂਲਜ਼ ਬੜੇ ਕਲੀਅਰ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ 2 ਵਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। (It has been done twice in this Assembly.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਮੈਂ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਰੂਲਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਪੇਜ 39 ਦਾ ਪੈਰਾ 3 ਹੈ....

Sub-rule (3) of Rule 58 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly reads as under:

> "If leave is granted under sub-rule (2), the Speaker may, after considering the state of business in the Assembly, allot a day or days or part of a day for the discussion of the motion."

ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਜ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਹੈ ਉਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਹਫਤੇ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਗਰੁੱਪਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਟਾਈਮ ਫਿਕਸ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਰਪਜ਼ ਹੀ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਡਿਫੀਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਅੱਜ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਮੋਸ਼ਨ ਐਡਮਿਟ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਔਰ ਜਿਹੜਾ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਰਨਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਰੂਲਜ਼ ਸਪੈਸੀਫਿਕ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੂਲਜ਼ ਵਿਚ ਨਾ ਲਿਆਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਾਇਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰ ਲਵੋ । ਜੇ ਸਾਡੇ ਰੂਲਜ਼ ਕਲੀਅਰ ਹੋਣ ਔਰ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪ੍ਰੀਸੀਡੈਂਟਸ ਹੋਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੂਲਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੁਆਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਲੇਕਿਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਕਿ ਉਹ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਜੇ ਉਹ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਏ ਤਾਂ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 2-3 ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਰੂਲਜ਼ ਬੜੇ ਕਲੀਅਰ ਹਨ । ਰੂਲਜ਼ 58 ਅਤੇ 38 ਹੈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਥਲੇ ਦਿਤਾ ਹੈ:

> "If the Speaker is of opinion that the motion is in order he shall read the motion to the Assembly and shall request those members who are in favour of leave being granted to rise in their place,....

ਜਿਹੜਾ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਦੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵਿਚ ਵਿਹ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੋਸ਼ਨ ਇਨ ਆਰਡਰ ਹੈ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਲੀਅਰਲੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ the motion is in order, but it does not mean that the leave has been granted.

Mr. Speaker: The leave has already been granted.

Captain Rattan Singh: Sir, leave has been granted but it has not been put in the List of Business....

ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਿਸਟ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ । ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁਪੋਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਆਇਆ ਲੀਵ ਗ੍ਰਾਂਟ ਹੋ ਜਾਏਗੀ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਸ਼ੁਡ ਬੀ ਹੈਪੀ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੁਲ ਅਪਰਚੂਨਿਟੀ ਦਿਤੀ ਹੈ, The Government is not prepared to transact any business now. I think this should be appreciated. ਜਿਹੜਾ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰੂਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਇੰਟਰਪਰੈਟੇਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਹੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ......

[Captain Rattan Singh]

In this connection, I read out Sub-rule (3) of Rule 58 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly—

> "If leave is granted under sub-rule (2), the Speaker may, after considering the state of business in the Assembly, allot a day or days or part of a day for the discussion of the motion."

Whenever such discussion is to be held, the speaker has to take into consideration the views of the Leader of the House. The Leader of the House has very clearly said that he is not prepared to transact ony other business but to face the No-confidence Motion of the Opposition. I think this should be welcom and the precedents of this House, in this respect, are clear. We have followed this precedent previously also. I think they should not waste more time of the House and the mover should start discussion.

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲ ਬੜੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜਾ ਵੈਲਿਡ ਆਬਜੈਕਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਵੀ ਆਬਜ਼ੈਕਸ਼ਨ ਠੀਕ ਹੀ ਸੀ । ਹੁਣ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 58 ਦੀ ਸੱਬ ਸੈਕਸ਼ਨ ਜੋ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਜੋ ਐਂਸਬਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਨੋ-ਕਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਸੈਕਸ਼ਨ 58 (1) (b) ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਓਪਨਿੰਗ ਲਾਈਨ ਹੈ....

> "the member asking for leave shall, before the commencement of the sitting for that day, give to the Secretary a written notice of the motion which he proposes to move."

ਸੋ ਅੱਜ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ । ਸਬ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਕਲੀਅਰ ਹੈ and their is no question of vagueness in this section. Sub-section (3) of Rule 58 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly is as under :—

> "If leave is granted under sub-rule (2), the Speaker may, after considering the state of business in the Assembly... ."

So, Sir, that work has to be done....

ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੇਸ ਮੁਕਾਉਣਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕਾਗਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਬਿਲ ਇੰਟਰੋਡਿਊਸ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਪਾਸ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣੀ ਹੈ ।

Then the Hon. Speaker to allot a day or days or part of a day for the discussion of the motion.

ਉਹ ਸਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਦਿਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਸਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ 10 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਦਿਨ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ।

ਇਹ ਅਸੂਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਸੂਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤੁਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਦਿਨ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿਓ । ਫਿਰ ਸਬ–ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਕਲੀਅਰ ਹੈ You have to allot a day for the discussion of the motion.

Mr. Speaker : The words "part of a day" are also mentioned in the Ruls.

Sardar Surjit Singh (Barnala) : Sir, Sub-rule (4) of Rule 58 reads as under :—

> "The Speaker shall, at the appointed hour on the allotted day or, as the case may be, the last of the allotted days forthwith put every question necessary to determine the decision of the Assembly on the motion."

So, it is very clear that you have to take into consideration the business in the Assembly meant for today and then you have to allot a day for the discussion of the motion.

ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲਾ ਬੜਾ ਸਿੱਧਾ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਿਨ ਮੁਕਰੱਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤੇ ਇਹ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਡੈਲੀਬਰੇਸ਼ਨ ਹਨ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੇਨ ਗਾਈਡ ਲਾਈਨਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਹਨ ਜਾਂ ਇੰਡੀਅਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਹਨ ਅਗਰ ਇਹ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਇਨਸਿਸਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਗਰ ਇਹ ਕੋਈ ਇੰਸਟਾਂਸ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਜਾਂ ਇੰਡੀਅਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ । ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਇੰਸਟਾਂਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਔਰ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਈ ਹੈ । * * * * ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਰੱਖਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ * * * ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਹਾਊਸ ਤੇ ਰਿਫਲੈਕਸ਼ਨ ਹੈ । (The words * * * should be expunged. It is a reflection on the House.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਅਜੰਡਾ ਸਰਕੂਲੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ ਇਕ ਹੈ:

> 'Consideration of the programme of the current session of the Punjab Vidhan Sabha.'

ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਆਈਟਮ ਐਡ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ । ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੇ ਅੱਗੇ

---

*Expunged as ordered by the Chair.

[ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼]

ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਅੱਜ ਇਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਅੱਠ ਨੌ ਵਜੇ ਤਕ ਚਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ । ਜਿਹੜੇ ਵਿਚਾਰ ਇਥੇ ਰਖੇ ਜਾਣਗੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਧੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਵਿਊ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਜਾਏ । ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਟੇਕ ਅਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਡਿਸਾਇਡ ਕਰੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਾਰਟੀਜ਼ ਦੇ ਲੀਡਰਜ਼ ਡਿਸਾਇਡ ਕਰਨ ਕਿ ਇਸ ਤੇ ਕਦ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

Chaudhri Darshan Singh : On a point of order, Sir.

Mr. Speaker: Chaudhri Darshan Singh on a point of order.

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਆਪ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਦਾ ਮਤਾ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ ।

It is a motion not from an individual but a motion of No-confidence from the Akali Party as a party. The motion from the C. P. I. is also a motion of the party and not of any individual. The motion of the Akali Party has been admitted. Now they cannot take the plea that they are not ready for discussion and that some other time may be fixed. This argument of the opposition party carries no weight. The reasons being that they decided as a party, not one day ago, but many days ago. They decided as a party and they moved the motion which has been admitted. A news-item also appeared in the Newspapers many days back that Giani Zail Singh's Government shall be toppled and there shall be a 'No-confidence motion' against Giani Zail Singh's Government. This motion has not been given at the spur of the moment. It is a move for the last one week and now they say to-day that they are not prepared for the discussion and that some other day may be fixed.

Rule 58, Part 2 says that it is not the privilege of the Business Advisory Committee but it is the privilege of the Speaker alone. He may allot the time. The matter can not go to the Business Advisory Committee. The Government which has lost the confidence of this House has no business to stay in the office even for a second, Giani Zail Singh's Government has no business to stay in the office if it has not got the confidence of the House. How the business is transacted ? Only that business is transacted which is moved by the Government. No business shall be transacted in this House if it is not moved by the

Government. Why that Government should move for the transaction of the business which has lost the confidence of this House. Should Giani Zail Singh's Government move the business in this House if it has lost the confidence in this House and transact the business without facing the No-Confidence Motion ? This is not the first time when the No-Confidence Motion is to be discussed on the same day on which it has been admitted. There was recent precedent in this very August House. No-Confidence Motion was moved and it was discussed on the same very day. It is not only in this House but also in the Haryana Assembly where a motion of No-Confidence was moved and taken up for discussion on that very day.

Under these circumstances, I shall submit that the motion should be taken up at once. If Giani Zail Singh's Government does not have the confidence of this House, they have no right to bring forward business for transaction.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ । ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੋਸ਼ਨ ਟੇਕ-ਅਪ ਹੋਈ ਹੈ । ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਓਕੇਜ਼ਨਜ਼ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਰਹੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਚੰਗੀ ਰਵਾਇਤ ਚਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਬਾਕੀ ਇਥੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਨੋ-ਕਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਉਹ ਟੇਕ-ਅਪ ਹੋਈ । ਉਥੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਮੀਜੀਏਟਲੀ ਟੇਕ-ਅਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਮਿਸਾਲ ਦਿਤੀ ਗਈ ਕਿ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਉਥੇ ਪੰਜ ਸੌ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਹਾਊਸ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹਾਊਸ ਉਸ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ । ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਥੇ ਅੱਧਾ ਦਿਨ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਇਸ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿਓ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਟਰਾਂਜ਼ੈਕਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਬਲਿਕ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਾਕੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੋਵੇਗੀ । ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਰਹੇ । ਇਸ ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਵਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਵ ਅਤੇ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਦੀ । ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਦਡਰਾ ਕਰ ਲੈਣ । ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ । ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀ ਵਿਚ ਆਏ ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਆਉਣ । ਜੇ ਮੂਵ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੇ ਸਟਿਕ ਕਰਨ, ਹਿੰਮਤ ਕਰਨ । ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਪੀਕਰ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ । ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਂਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਟਾਇਮ ਲਿਮਟ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ

[ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ]

ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਪੈਂਡਿੰਗ ਨਾ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਡਿਸਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਰੂਲਜ਼ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਦੀ ਸਪਿਰਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੈ। ਜੋ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਹੀ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਵ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। 10 ਮਿੰਟ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਤਿਆਰੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦੀ ਨਸ ਨਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਡਵਾਇਸ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਇਥੇ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਡਵਾਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਤਾਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੱਜਣ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਆਨਰੇਬਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਉਸੇ ਦਿਨ ਡਿਸਕਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੈਂ ਵੀ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਉਸ ਦਿਨ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਡਿਸਕਸ ਹੋਈ ਸੀ।

'No confidence motion has been admitted and it will be taken up on such and such day.'

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੋ-ਕਾਂਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਡੇ ਅਲਾਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਥੇ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਇਹ ਡਿਸਕਸ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਅਜੰਡੇ ਤੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਨਾ ਕਰੋ।

It is provided in sub-rule (2) of rule 58,

'If not less than one-fifth of the then existing strength of the members of the House rise accordingly, the Speaker shall intimate that leave is granted and that the motion will be taken on such day, not being more than ten days from the day on which the leave is asked....'

ਉਸਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਬ ਰੂਲ 3 ਵਿਚ ਅਗੇ ਵੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'day or days or part of a day' ਫਿਕਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਨਾਬ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠੋਂ ਤੋਂ ਚਲੋ ਉਪਰ ਤੋਂ ਨਾ ਚਲੋ।

Revenue and Election Minister : Is it not a part of the day ?

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : It is a very serious matter. ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਖਾਸੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਤਨੇ ਪਾਜ ਉਘਾੜ ਦਈਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਕਰ ਦੇਈਏ ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸੱਜਣ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮਾੜੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਠਕੇ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਸੰਮਤੀ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ 67 ਮੈਂਬਰ ਸਾਡੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣ ਲੈਣ ਤਾਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਚੰਗੀਆਂ ਤੇ ਮੰਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਦੋ ਦਿਨ ਦਿਤੇ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਪੂਰਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 4.35 ਮਿੰਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਰਖੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਲਾਹ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਹਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਫਿਕਸ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਦਿਨ ਫਿਕਸ ਕਰ ਲਵੋ, ਕਲ ਕਰ ਲਵੋ, ਪਰਸੋਂ ਕਰ ਲਵੋ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦਸਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣ। (ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਕਾਹਲੀ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ?

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲ ਦਸ ਨਹੀਂ ਚੁਕੇ ਹੋ ? (Dr. Sahib, have you not already given your views ?)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਹਾਂ ਜੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਹਿ ਚੁਕੇ ਹੋ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। (When you have already given your point of view through a point of order then there is no need to do so again.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਹਦੇ ਮੁਤਲਿਕ ਹੀ ਬੋਲਾਂਗਾ ਜੋ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹ ਹੀ ਕਲੀਅਰ ਕਰਾਂਗਾ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨੋ-ਕਾਂਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਐਡਮਿਟ ਹੋਣਾ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਉਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਆ ਗਈ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਦਿਓ ਲੇਕਿਨ ਐਡਮਿਟ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਤੇ ਬਹਿਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਰੂਲ ਬੜਾ ਕਲੀਅਰ ਹੈ ਕਿ Speaker after considering the state of business in the Assembly.

ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੂਲ ਲੇ ਡਾਊਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਾਸੈਸ ਹੋ ਜਾਵੇ otherwise it cannot be said that you have considered the state of business in the Assembly.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਿਰ ਉਹੋ ਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਪੇਜ 594 ਤੇ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਲੀਅਰਲੀ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਨੂੰ ਕੰਡਕਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨੋ-ਕਾਂਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਆ ਜਾਵੇ।

At page 594 of Parliamentary Practice and Procedure by Kaul and Shakdher it has been stated that when leave of the House to the moving of the motion has been granted no substantive motion of policy is to be brought before the House by the Government till the motion of No Confidence has been disposed of.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜਾ ਕਲੀਅਰਲੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਕਾਂਫੀਡੈਂਸ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵੀ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਕਧਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਰੂਲਿੰਗ ਵੀ ਆ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮੋਸ਼ਨ ਟੇਕ ਅਪ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਖਤਲਿਫ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਯਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਅਸੰਬਲੀ ਦੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਲੀਵ ਗਰਾਂਟ ਹੋਈ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਹੋਈ। 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1969 ਨੂੰ ਨੋ-ਕਾਂਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਹੋਈ। ਉਸ ਉਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਈ, ਔਰ ਉਸ ਦਿਨ ਫੈਸਲਾ

ਹੋ ਗਿਆ । 4 ਨਵੰਬਰ, 1969 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਦੇ ਅਗੇਂਸਟ, ਸੈਂਸਰ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਈ ਔਰ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ । 12 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਔਰ ਉਸ ਦਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ । ਪ੍ਰੀਸੀਡੈਂਟਸ ਰੂਲਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ । ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਹਾਊਸ ਦੀ ਸੈਂਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਹੀ ਟੇਕ ਅਪ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ । (The hon. Members have expressed their views. Of course, there are different precedents. However, the precedents of this House of many past years are that the leave was granted and discussion held on the same day. No-Confidence Motion was moved on 25th April, 1969. It was discussed and decided upon the same day. A Censure Motion against Shri Krishan Lal was moved on 4th November, 1969. It was discussed and decided upon the same day. Similarly a motion was moved on 12th December, 1972 and disposed of the same day. Precedents take the form of rules. We canot brush aside these precedents. Moreover, I feel that the majority of the House wishes to take up this motion today. We may decide the issue in the meeting of the Business Advisory Committee being held at 4-30 P.M. to day.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਟਾਈਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਰ ਲਵੋ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਹਾਊਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ, ਪ੍ਰੀਵਿਲਜ਼ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ, ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਅਨਾਊਂਨਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਉਹ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਹੁਣ ਹੀ ਆ ਜਾਣ । (The House may continue to dispose of Call Attention Motions, Privilege Motions etc. and in the meantime the Business Advisory Committee may consider this issue and its decision may be announced in the House.

I would request the Members of the Business Advisory Committee to come to my Chamber right away.)

QUESTIONS OF PRIVILEGE

Mr. Speaker : I have received notice of a Privilege Motion from Sardar Gurdev Singh Sidhu, M.L.A., alleging that on the 17th July, 1974, when he went to Punjabi University, Patiala, to attend the convocation, he was stopped at the Gate of the University by some Police Officer, who snatched away the invitation card from him and tore it off.

In my opinion, no breach of privilege has been committed because the Member was not obstructed in any way in the execution of his duties as a Member of the Assemby at that time.

I, however, request the Government to ensure that the hon. Members are shown due courtesies when they go to attend such functions, especially when they are duly invited.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

Mr. Speaker : I am giving my ruling. You may please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ । (Please resume your seat.)

Mr. Speaker : There is another notice of a Privilege Motion received from Sardar Jasdev Singh Sandhu, M.L.A., alleging that today when he along with some other Members of the House entered the outer enclosure of the Vidhan Sabha, police constables on duty obstructed them and misbehaved with them. I am making enquiries into the matter and will give my ruling later.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੀ, ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

Mr. Speaker : Let me enquire first.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪਹਿਲੀ ਮੋਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੀ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਮੈਂ ਰੀਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ । (I have rejected that.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਹਰ ਤਾਂ ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਦਾ ਤਾਂ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੀਰੀਅਸ ਵਿਊ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਖੜੇ ਸਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ । ਮੈਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗਾ । (Please resume your seat. I will give a ruling after making the enquiry.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਬੜੀ ਸੀਰੀਅਸ ਗਲ ਉਤੇ ਪ੍ਰੀਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੂਵ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਸੰਬਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ । ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ....

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਾਂਗਰਸ ਅਸੰਬਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ । ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਮੂਵ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ? (Do you want to move the motion ?

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਮੂਵ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿਓ । (Please give notice in writing.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ 11 ਵਜੇ ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਇਹ ਇਕ ਬੜਾ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਮੈਟਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਆਫਿਸ ਨਾਲ ਤੁਅਲਕ ਰਖਦਾ ਹੈ । ਰੇਲੇਵੈਂਟ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੂਵ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਲੇਕਿਨ ਜੇ ਚੇਅਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । (It can be moved only with the permission of the Chair.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਤੁਸੀਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ । ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ.... ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਸਬਜੈਕਟ-ਮੈਟਰ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦੇਵੋ । (You have started speaking while seated. Please give notice in writing.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਤੁਸੀਂ ਰੂਲ ਪੜ੍ਹ ਲਵੋ ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਤੁਸੀਂ ਰੂਲ ਪੜ੍ਹੋ । ਰੂਲਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਕਿ—

Privilege Motion can be moved orally.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । (It can be done with the permission of the Speaker.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਲਵੋ ਫਿਰ ਅਲਾਊ ਕਰੋ ਜਾਂ ਨਾਂ ਕਰੋ । ਤੁਸੀਂ 11 ਵਜੇ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਰੀਸੈਂਟ ਵਾਕਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (The matter should be of recent occurrence.)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ।)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਰੂਲ 253 ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ, ਮੈਂ ਰੂਲ ਪੜ੍ਹ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ । (Please resume your seat. I read the relevant rule).

> "A member wishing to raise a question of privilege shall give notice in writing to the Secretary before the commencement of the sitting on the day the question is proposed to be raised. If the question raised is based on a document, the notice shall be accompanied by the document".

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਰੂਲ 256 ਪੜ੍ਹੋ । ਰੂਲ 256 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :

> "The Speaker may, if he is satisfied about the urgency of the matter, allow a question of privilege to be raised at any time during the course of a sitting. Such question shall be raised at the earliest opportunity and shall not ordinarily require notice".

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਰਜੈਂਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੇ ਅਰਜੈਂਸੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । (There is no such urgency involved in this case. Permission can be granted only if the matter is of urgent nature.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਨੂੰ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦੇਵੋ, ਮੈਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਲਵੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦੇਵੋ । (Dang Sahib, please give it in writing).

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਵੋ, ਫਿਰ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸ ਸਕੋਗੇ ਕਿ ਅਰਜੈਂਸੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੀ ਡਿਸਾਈਡ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵਿਲਜ ਮੋਸ਼ਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, 11-00 ਵਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜੈਂਸੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਉਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। (Dang Sahib, you have made a mention of the meeting of the Congress Party. That was at 11 O'clock and there is no urgency involved in it).

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਬਗੈਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। (What ever Mr. Sandhu has said without the permission of the Chair, should be expunged).

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਰੂਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਗਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਵੋ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਹਾਊਸ ਦੇ ਇਹ ਪਰੈਸੀਡੈਂਟ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਓਰਲ ਪ੍ਰਿਵਿਲਿਜ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਡਿਸਕਰੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਵੋ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵਿਲਿਜ ਮੋਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ? ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਊ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਅਰਜੈਂਸੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਅਜੀਬ ਗਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਰਾਈਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਵਿਲਿਜ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਅਲਾਊ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਡਿਫਰੈਂਟ ਗਲ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲਿਜ ਮੋਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਗੇਂਸਟ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲਵੋ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸਬਜੈਕਟ ਮੈਟਰ ਕੀ ਹੈ? ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਕਹੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੂਵ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਹੀਂ ਜੀ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਸਬਜੈਕਟ ਮੈਟਰ ਦੀ ਅਰਜੈਂਸੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦੇਵੋ। (No. Dang Sahib You may please speak about the urgency involved in the matter).

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਮੈਟਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਰਜੈਂਸੀ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ।)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

[ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ]

ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬਾਕੀ ਬਿਜ਼ਨੇਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਮੇਰੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਤਸ਼ਰੀਫ ਲੈ ਆਉਣ । (There is no urgency involved in this matter. What ever Mr. Dang has said is an aspersion on the Chair and it should be expunged.)

(*At this stage the hon. Members Comrade Satya Pal Dang, Sardar Ajaib Singh Sandhu and Sardar Karnail Singh Marhari rose to speak.*)

(Dang Sahib and other members of the Business Advisory Committee may please come to my Chamber.)

4.49 P.M (ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਲਗਿਆਂ ਇਹ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਚੇਅਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਪਰੋਟੈਕਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਫਿਸ ਨੂੰ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਐਕਸਪੰਜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ * * * ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲਿਜ ਮੋਸ਼ਨ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਅਗੇਂਸਟ ਬਣਦੀ ਹੈ ।

CALL ATTENTION NOTICES UNDER RULE 66

(Serial No. 6)

Shri Sardari Lal Kapur : Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the misuse of loudspeakers all over the State is creating a great nuisance for the students, sick persons and other residents of cities, towns, and villages of the State. Even though the attention of the Government has been drawn many times in and outside this House to the grave misuse of loudspeakers by the lottery-wallas, cinema owners and others, nothing has been done, so far, by the Government to put a stop to this nuisance. The Government should, therefore, make a statement on the floor of the House, as to what it proposes doing to save the public from this nuisance of loudspeakers, which is increasing day by day.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । Call Attention Motion No. 7. (*Interruption*) (Admitted. The Minister concerned may please make a statement. Call Attention Motion No. 7.)

---

*Expunged as already ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * (ਵਿਘਨ)

Mr. Deputy Speaker : This is no point of order.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਨੋ ਕੰਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੇ ਬੋਲ ਲੈਣਾ । (ਵਿਘਨ) (Whatever the hon. Member is saying should not be recorded. Sandhu Sahib, No-Confidence Motion is coming up. Ycu may speak during that discussion).

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਨਾਹਰੇ ਲਗ ਰਹੇ ਸਨ * * *)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ; ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ) (Whatever is being said without the permission of the Chair that should not be recorded).

Sardar Ajaib Singh Sandhu : By sitting here, you can't protect this Government.

Mr. Deputy Speaker : I am protecting you all.

Sardar Ajaib Singh Sandhu : You are protecting the Government. This is not the way.

Mr. Deputy Speaker : You have no right to fight. You have the right to say. Raise a point of order if you have any.

ADJOURNMENT MOTIONS

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਭੇ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਸੋਂ 2, 3 ਦਿਨ ਹੋਏ ਉਥੇ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਜਨਸੰਘੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ, ਜਨਸੰਘੀ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ । ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੇ ਸਾਡੇ ਪਾਪੂਲਰ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿ 200 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਹੀ ਖਤਰਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਪੂਲੈਰਿਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਐਡਮਿਟ ਕਰੋ ......

Mr. Deputy Speaker : That has been disallowed.

---

*Expunged/not recorded as ordered by the Chair.

Sardar Ajaib Singh Sandhu : That has been disallowed on the ground that it relates to the ordinary administration of law and is inadmissible under Rule 61(x) of the Rules of Procedure.

Mr. Deputy Speaker : Call Attention Motion No. 7.

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ।)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ । (He is reading the Call Attention Motion).

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਮੇਰੀ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । (That has been disallowed).

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਕਿਸ ਦੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਹਾਡੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਵੀ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । (Your Adjournment Motion has also been disallowed.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਡਿਸਅਲਾਓ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਰੀਜ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਡਿਸਅਲਾਓ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੈਟਰ ਸਬਜੁਡਿਸ ਹੈ । ਪਰ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ :

> 'The business of the House may be adjourned to discuss a definite matter of urgent public importance and of recent occurence i. e. the situation of extreme lawlessness prevalent in the State so much so that Judicial Magistrates are being openly assaulted in the public.'

ਇਹ ਮੇਰੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀਕੁਲਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੇਫਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ । ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਬਜੁਡਿਸ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ...... ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ......

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ, ਪਹਿਲੇ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲਉ । (Doctor Baldev Parkash Ji, first please listen to Captain Sahib.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਹ ਆਰਡੀਨੇਰਿਲੀ ਰੂਲ ਆਊਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਤਾੜੀਆਂ) ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਥੇ ਨੋ ਕੌਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਐਡਮਿਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਟਰਾਂਜ਼ੈਕਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਿ ਨੋ-ਕਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ

5.00 P.M.

ਜਾਂਦੀ। ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ। ਹਾਊਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਵਕਤ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹਾਊਸ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨੋ-ਕਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਵੀ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਨੋ-ਕਨਫੀਡੈਂਸ ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਣਾ ਸੀ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਗਲ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਹੀ ਕੁਐਸਚਨ ਆਵਰ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਮੈਨਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਚਵਾਨ ਨੇ ਇਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਰਾਹੀਂ ਵੇਜਿਜ਼ ਫਰੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਦਲੀਲ ਇਹ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟਣਗੀਆਂ, ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਪੇਅਰਜ਼ ਨੂੰ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਗਰੀਬ ਪੀਅਨ ਜੋ 150-200 ਰੁਪਏ ਮਾਹਵਾਰ ਤਨਖਾਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਜ਼ਬਰੀ ਬਚਤ ਢੰਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੇਜਿਜ਼ ਫਰੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਰਿਸਪਾਂਸੀ-ਬਿਲਟੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਿਸਪਾਂਸੀਬਿਲਟੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਰਿਪਰਕਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੈਣੇ ਹਨ, ਇਥੇ ਦੇ ਗਰੀਬ ਪੀਅਨ, ਛੋਟੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਪੈਣੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਸੀਰੀਅਸ ਕਡੀਸ਼ਨ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਡਿਸ-ਕੰਟੈਂਟਮੈਂਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪੁਛੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਰੀਕਨਸਿਡਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। (Dang Sahib, its reply has already been given to you.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਵੀ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਉਰਦੂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਫੋਟੋ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬ ਸਾਹਿਬ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਖੜੇ ਵਿਖਾਏ ਹਨ। ਹੈਡਿੰਗ ਇਸ ਤੇ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ "ਰਾਮ ਅਤੇ ਲਛਮਣ ਦੀ ਜੋੜੀ"। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤ ਤੇ ਸਟ ਮਾਰੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ (ਸ਼ੋਰ) (ਹਾਸਾ)

CALL ATTENTION NOTICES UNDER RULE 66

(Resumption)

(Serial No. 8)

Shri Sardari Lal Kapur : Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely 'large number of class III and Class IV employees of Ludhiana Municipality have not been paid their salaries for the last $1\frac{1}{2}$ to 2 years. This is causing great hardship to them in these times of high cost of living. On the representations of these employees, they are told that the cases relating to the payment of their overdue salaries is under the consideration of the Local Government Directorate of the State Government. Since the Directorate of the Local Government, Punjab, does not take any active interest in the cases of such adversely affected employees, this is a fit case on which the Minister concerned should make a statement on the floor of the House, as to what the Government is doing for the large number of employees of Ludhiana Municipality who have not been paid their salaries for the last $1\frac{1}{2}$ to 2 years.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(Serial No. 9)

Shri Sardari Lal Kapur : Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, the meteoric rise in the prices of foodstuffs e. g. atta, ghee, sugar, pulses and articles of daily necessities of life e. g. cloth etc., is very adversly telling upon the plight of Government and non-Government employees in the State.

This is, therefore, a fit matter on which the Minister concerned should make a statement on the floor of the House as to what the Government propose doing to help the poor people, the employees as also the poor kisans and Kammis in the villages.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(Serial No. 12)

1. **Comrade Achhra Singh**
2. **Comrade Satya Pal Dang**
3. **Comrade Jangir Singh Joga**
4. **Comrade Dana Ram**

: Sir, we beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the Government has not honoured its commitment to the students of the Dayanand Medical College, Ludhiana to take over the College. New admissions have not taken place to this College. New admissions have not taken place also in case of Guru Gobind Singh Medical College, Ferozepore. A large number of even very good students aspiring to be doctors have not been able to get admission in any Medical College because the number of seats in two Government Colleges is limited. This will lead to shortage of doctors in the future while there is serious discontentment amongst sections of students right now.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 13)

1. **ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ**
2. **ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ**
3. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ**
4. **ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ**

: ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਧਰਨੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਖਾਵੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(Serial No. 16)

Comrade Shamsher Singh Josh : Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, serious set back to agricultural production in the State as a result of acute shortage and exorbitant increase in the prices of fertilizers and other agricultural inputs as well as irregular supply of electricity.

This has adversely affected the agrarian economy of the State.

In view of the obvious importance of the matter the Government may please be asked to make a statement in the House.

[*Note* : All the issues mentioned in the above Notice relate to one single subject-development of agriculture. Hence it may be treated as such.]

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

PAPERS LAID ON THE TABLE

Minister for Revenue (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to lay on the Table the Annual Report on the working of the Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation for the year 1971-72, as required under section 27(6) of the Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation Act, 1970.

I also lay on the Table the—

(a) Punjab Municipal (Amendment) Orninance, 1974 (Punjab Ordinance No. 2 of 1974).

(b) Indian Stamp (Punjab Amendment) Ordinance, 1974. (Punjab Ordinance No. 3 of 1974).

(c) Punjab Agricultural Produce Markets (Amendment) Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 4 of 1974).

(d) Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Ordinance, 1974, together with its Corrigendum (Punjab Ordinance No. 5 of 1974).

(e) Punjab Contingency Fund (Amendment) Ordinance, 1974 together with its Corrigendum (Punjab Ordinance No. 6 of 1974).

(f) Punjab Entertainments Duty (Amendment) Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 7 of 1974).

(g) Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Amendment Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 8 of 1974).

I also lay on the Table *the Punjab Panchayat Samitis and Zila Parishads Service (House Building Advance) Rules, 1974, as required under Section 115(4) of the Panchayat Samitis and Zila Parishads Act, 1961.

I also beg to lay on the Table the following Rules as required under Section 98(3) of the Punjab Housing Development Board Act, 1972 :—

(a) The Punjab Housing Development Board (Conditions of Service of Chairman and Members) Rules, 1973.

(b) The Punjab Housing Development Board (Transaction of Business) Rules, 1973.

(c) The Punjab Housing Development Board (Accounts) Rules, 1974.

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । (That has been disallowed.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵੀਊ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਖੁਦ ਮੁਖਤਿਆਰ ਰਿਆਸਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ । ਮੈਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਉਥੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

Sardar Harchand Singh : The Administrator of the Punjab State Land Mortgage Bank, Chandigarh in direct recruitment of Accountants ignored the Harijan candidates even when they were better qualified than the selected ones and no reservation quota was given to the Harijans.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (It has already been disallowed.) (*Interruption*)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਇਹ ਡਿਸਅਲਾਓ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਂ ਜੀ । (Yes please.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਇਹ ਸਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨਾਲ ਬੜਾ ਧੱਕਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਚਾਲ੍ਹੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਹਨ, ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਹੈ, ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਹਨ.... (ਵਿਘਨ) ਅੱਧਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਡੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਹਨ ਉਥੇ ਅਧਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਵਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਹਦਾ ਫੈਸਲਾ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਜੋ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਇਕ ਬੜਾ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਲ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮਾਲ੍ਹਪੁਰ ਵਿਚ ਲੇਡੀ ਲੈਕਚਰਾਰ ਨੇ ਮੇਲ ਲੈਕਚਰਾਰ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਹਸਬੈਂਡ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਸੀ ਅਤੇ ਬੀਵੀ ਜੱਟਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨਕੇਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਟਰਮੀਨੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਪਿਆ। ਚੌਧਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਥੇ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਨੂੰ ਦੁਖ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਇਕ ਕੇਸ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਸਰੋਜ ਰਾਣੀ ਹੈਲਥ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੈ। ਇਹ ਸੋ ਕਾਲਡ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸੋ ਕਾਲਡ ਹਰੀਜਨ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸੀ.ਐਮ.ਓ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੰਟਰਕਾਸਟ ਮੈਰਿਜ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾ ਚਖਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਲੜਕੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਚਾਰ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਰੋਕੀ ਰਖੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਡ-ਟਰਮ ਟਰਾਂਸਫਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੋਈ ਮਿਡ-ਟਰਮ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੇ ਉਸ ਨੌਜੁਆਨ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਜਾਂ ਹਰੀਜਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਚੌਧਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਵੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਮਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਹੁਣ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹੋ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਗਲ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਚੁਕੇ ਹਨ (He has already given his statement in this respect)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਇਹ ਪੈਨਾਲਾਈਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

PRESENTATION OF SUPPLEMENTARY ESTIMATES (FIRST INSTALMENT) FOR THE YEAR 1974-75

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh): Sir I beg to present *the Supplementary Estimates (First Instalment) for the year 1974-75.

PRESENTATION OF REPORT OF THE COMMITTEE ON ESTIMATES ON THE SUPPLEMENTARY ESTIMATES (FIRST INSTALMENT) FOR THE YEAR 1974-75

The Chairman Estimates Committee (Chaudhri Sunder Singh): Sir I beg to present the *Report of the Committee on Estimates on the Supplementary Estimates (First Instalment) for the year 1974-75.

POINTS OF ORDER RE-POSTPONEMENT OF DISCUSSION ON THE NO-CONFIDENCE MOTION

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਿਹੜੇ ਉਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀ....(ਵਿਘਨ) (All the Members did not attend the meeting of the Business Advisory Committee. All the present Members took this decision)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਨੋ-ਕਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਅੱਜ ਹੀ ਟੇਕ ਅਪ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ) (In the Business Advisory Committee's meeting it was decided that the No-confidence Motion be taken up to-day.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਤੁਸੀਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ। ਅਜੇ ਤਕ ਪਰੈਸੀਡੈਂਟ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਅਪਣੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਰੁਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਯੂਨੈਨੀਮਸਲੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ ਬੜੀਆਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਗੱਲਾਂ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ। ਅੱਜ ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਐਗਜ਼ੈਕਟ ਟਾਈਮ ਤੇ ਉਥੇ ਗਏ ਪਰ ਉਥੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ

---

*placed in the Library.

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੁੜਕੇ ਇਥੇ ਆ ਗਏ ਕਿ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਵੇ । ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ) ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੋਈ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਫੇਰ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

You should have announced, "I have considered the agenda before the House and I have also consulted the Members of the Business Advisory Committee and I hereby allot so much time for the discussion of No-Confidence Motion,'

ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ । ਇਹ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਜ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਹੈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 5-15 ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਹੁਣ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦਿਉ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਆ ਕੇ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਟੇਕ ਅਪ ਕਰ ਲਓ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ? (That depends upon the wishes of the House.) (*Interruption*)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਹਾਊਸ ਦੋ ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪੰਜ ਵਜ ਗਏ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਟਾਈਮ ਥੋੜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : 'ਪਾਰਟ ਆਫ ਡੇ' ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ । ਟਾਈਮ ਸਾਡੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤਕ ਹਾਊਸ ਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 3 ਘੰਟੇ ਹੋਰ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ('Part of the day' is left. If the House agrees, the time of the sitting may be extended up to 8-00 p.m. That way there will be three hours at our disposal.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਸਾਢੇ ਛੇ ਵਜੇ ਉਠਣਾ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਅਜੇ ਤਾਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਇਸ ਲਈ ਅਜੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਲਾਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ 3 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਘਟ ਟਾਈਮ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸਾਢੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤਕ ਹੋਵੇਗਾ । (I do not think that less than three hours time should be allotted for the consideration of this motion. Therefore, the time of the sitting is extended upto 8-30 p.m.) (*Interruption*)

POINT OF ORDER RE. POSTPONEMENT OF DISCUSSION ON THE NO-CONFIDENCE MOTION

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ 2 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਦੋਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਜਾਂ ਘੰਟਾ ਲੇਟ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਨਾਬ ਆਪਣੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਏ ਮੀਟਿੰਗ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਜਦ ਦੇ ਅਸੀਂ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਬਣਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਦ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਸਲਟ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਉਡੀਕਿਆ ਸੀ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣੋ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਰੂਲਜ਼ ਕਿਉਂ ਬਣਾਏ ਹਨ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : 3 ਘੰਟੇ ਟਾਈਮ ਰੱਖ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਟਾਈਮ ਨਾ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰੀ ਜਾਓ। (Three hours time have been allotted for this purpose (*Interruption*) Therefore, you should not waste the time of the House by raising points of order.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever has been said by Shri Sandhu, should be expunged.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੋਟ ਆਫ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆਏ ਹਾਂ....

WALK-OUT

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਿਵ ਦਿਤਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ (ਵਿਘਨ)

As a protest against your attitude and attitude of the Government, we stage a walk-out.

5-23 p. m. (At this stage the members of the C. P. I. group present in the House staged a walk out.)

*Expunged as ordered by the Chair.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : (ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ) ਤੁਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਨੂੰ ਕਿੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਹੁਕਮ ਹੈ......

POINT OF ORDER RE-POSTPONEMENT OF DISCUSSION ON THE NO-CONFIDENCE MOTION

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੋ ਕਾਲਡ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹੋ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ......

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : No discussion on the ruling । ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ । ਤੁਸੀਂ ਵਕਤ ਕਿਉਂ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ? (No discussion on the ruling. Please take your seat. Why are you wasting the time of the House ?)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਵੋ । ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬਣੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਪਰੈਸੀਡੈਂਟ ਦੱਸ ਦਿਓ ਜਦ ਕਿ ਫਸਟ ਡੇ ਹਾਊਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਹੋਈ ਹੈ । (Precedents are there. The motion was moved the same day.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਅਜਿਹਾ ਪਰੈਸੀਡੈਂਟ ਦਸੋ ਜਦ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹਾਊਸ ਦੋ ਵਜੇ ਮੀਟ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ । ਅੱਜ ਦੋ ਵਜੇ ਹਾਊਸ ਮੀਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਹੀ ਹਾਊਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਵੀ ਅਜ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਐਸਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਹਨ । (Precedents are there.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਸ ਦਿਓ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਜਦ ਕਿ ਹਾਊਸ ਮੀਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਿਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ । ਅਜ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਠੀਕ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (It should not be recorded.)

NO-CONFIDENCE MOTION (*Resumption of Discussion*)

Sardar Parkash Singh Badal (Gidderbaha) : Sir, I beg to move—

> This House expresses its lack of confidence in the present Congress Ministry headed by Giani Zail Singh.

ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਗਿਲਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆਂ ਹੈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਵੀ ਚੁੱਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਨਹੀਂ ਮਗਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਸੂਲ ਤੇ ਲੜਨਾ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਕੇ ਅਸੀਂ ਲੜਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਰਾਏ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਠੀਕ ਹੋਵੇ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਨਿਸਟਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੋਟ ਆਫ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅੱਜ ਹੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੋਟ ਆਫ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੀਟ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਪਾਸੇ (ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖ ਲਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਵਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚੈਲੰਜ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਹੈ। ਇਹ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ, ਭਾਵੇਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਉਥੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਾਰਟ ਨਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਲੇਕਿਨ ਤੁਸੀਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਰੂਰ ਲਈ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜ਼ਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਉਥੇ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : * * * *

Mr. Speaker : This is no point of order.

---

*Not recorded expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਦਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਸੀ । ਉਸ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਜੋ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਉਸ ਦੀ ਅੱਜ ਤਕ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਉਥੇ ਜੋ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਹੋਇਆ ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਤ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਇਕ ਇਕ ਵਾਰਡ ਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ । ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਸਟਰੱਕਸ਼ੰਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਹੋਵੇ ਇਹ ਸੀਟ ਜਿਤਣੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਹਲਕੇ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੇਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ । (ਤਾੜੀਆਂ) ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਬਾਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ । ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਥੋਂ 6-7 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤਕੇ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਹਾਰੀ ਹੈ । ਕੀ ਇਹ ਬੇਪ੍ਰਤੀਤੀ ਨਹੀਂ ? (ਤਾੜੀਆਂ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪਰੈਸੀਡੈਂਟ ਦਿਖਾਓ । ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 12 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤਕ ਹਾਊਸ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ । (Doctor Baldev Parkash has left the House. He asked for some precedent, when the sitting of the House was extended on the very first day of the Session. On the 12th September, 1972 the sitting of the House continued up to 9 p.m.)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦਸੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹਾਊਸ ਕਦ ਐਕਸਟੈਂਡ ਹੋਇਆ ਸੀ ?

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਨਿਸਟਰੀ ਵੇਲੇ ਵੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਸੀ ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰੀ ਰਾਤ ਦੇ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਹਾਊਸ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਹਾਰ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜਨਤਾ ਦਾ, ਕੁਝ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ, ਕੁਝ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਲਈ ਕੁਝ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਹੋਇਆ ਕੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ । ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ, ਸਾਂਝੇ ਫਰੰਟ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਲ ਦੇਣੀ

ਪਈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ । ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਤੰਗ ਹਨ । ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪਰੇਡ ਕਰਾਈ, ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਸੱਦੀ ਗਈ । ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਨਾ ਕਰਨਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਪਰਸਨਲ ਵਾਕਫੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਫੂਡ ਕੰਟਰੋਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਇਸ ਬੰਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਈਸੈਂਸ ਕੈਂਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਟਰਾਲੀ ਸਮੇਤ ਅੰਦਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ । (ਤਾੜੀਆਂ) ਵੋਟ ਆਫ਼ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਕਰਨੀ ਕਿਉਂ ਪਈ ? ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਕੀ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਜ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੈ । ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਪਰਾਈਸ ਰਾਈਜ਼ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਦਾ, ਸਕੇਅਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਨਾਨ-ਅਵੇਲੇਬਿਲਿਟੀ ਆਫ ਅਸੈਂਸ਼ੀਅਲ ਗੁੱਡਜ਼ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਭਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਵਰਲਡ ਫੀਨਾਮੀਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਨਸੋਲ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅੱਜ ਜੋ ਪ੍ਰਾਈਸ ਰਾਈਜ਼ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਹੈ, ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਹੈ । ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ । ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਇਕ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਆਪ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 2/3 ਹਿੱਸਾ ਬੀਲੋ ਪਾਵਰਟੀ ਹੈ । ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ 28 ਪੈਸੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਰਲਡ ਵਿਚ ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ 36% ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਵੈਸਟ ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ 5%, ਯੂ. ਕੇ. ਵਿਚ 15% ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ 13% ਹੋਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਕਨਵਿੰਸ ਹੋ ਜਾਵੋਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ ।

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ ਕਿ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਧਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮਨੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹੈ। 1960-61 ਵਿਚ ਮਨੀ ਸਰਕੁਲੇਸ਼ਨ 2,871 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ 11,294 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਰਕੁਲੇਸ਼ਨ ਹੈ! ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਮਨੀ ਸਪਲਾਈ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਭਾਵਾਂ ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। 5 ਸੌ ਜਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਸ ਰਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦੀ। ਮਨੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਿੱਧਾ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਬਲੈਕਮਨੀ ਔਰ ਬਲੈਕ ਮਾਰਕਿਟ। ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਔਰ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਲੈਕ ਮਨੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਅੱਜ ਬਲੈਕਮਨੀ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਕਨਾਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ ਪੈਰਲਲ ਇਕਾਨਮੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਉਹ ਬਲੈਕਮਨੀ ਨਾਲ, ਕਾਲੇ ਧਨ ਨਾਲ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਜਿਤਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਬਲੈਕਮਨੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਧਣਗੀਆਂ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਲੈਕਮਨੀ ਨੂੰ ਆਪ ਨਹੀਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯੂ. ਪੀ. ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬਲੈਕਮਨੀ ਦੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਹੈ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਚੌਧਰੀ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਮਨ ਪੂਲ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿਥੋਂ ਆਇਆ? ਸਹੀ ਮਾਹਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜੇ ਇਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡੀਮਾਨੇਟਾਈ-ਜ਼ੇਸ਼ਨ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ ਔਰ ਬਲੈਕਮਨੀ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਪਰ ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਬਲੈਕਮਨੀ ਖਤਮ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਨਾ ਮਹਿੰਗਾਈ ਖਤਮ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਵਰਲਡ ਫੀਨਾਮੀਨਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਈਸ ਰਾਈਜ਼ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਕ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗੀ, ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗੀ ਤਦੋਂ ਤਕ ਕੀਮਤਾਂ ਨਹੀਂ ਘਟਣਗੀਆਂ। ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵਰਲਡ ਫੀਨਾਮੀਨਾ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਿਆ? ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਇਕ ਬਦਕਿਸਮਤ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਬਜਾਏ ਵਧਣ ਦੇ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਸਾਡੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੋ ਹਨ ਉਹ ਸਾਡੇ ਬਹਾਦਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ, ਬਹਾਦਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਹ ਵੱਧ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਹਰ ਪਲੈਨ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਤੇ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ

ਕਾਬੂ ਪਾ ਲਵਾਂਗੇ । ਪਹਿਲੀ ਪਲੈਨ ਵਿਚ 12 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਅਨਾਜ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਇਆ ਗਿਆ ਔਰ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ । ਦੂਜੇ ਪਲੈਨ ਵਿਚ 17 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਅਨਾਜ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਇਆ ਗਿਆ । ਤੀਜੇ ਪਲੈਨ ਵਿਚ 26 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਥੇ ਪਲੈਨ ਵਿਚ 25 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਅਨਾਜ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਇਆ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਅਨਾਜ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਪਵੇ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ । ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਤਨਾ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਅਨਾਜ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਫ ਤੌਰ ਤੇ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ । (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ) ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਡੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਮਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੀ ਆੜ ਲੈਕੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Order, order. No interruption please.

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਵਖਰਾ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਸ ਰਾਈਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਪ੍ਰਾਈਸ ਘੱਟ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ ? ਅੱਜ ਜਿੰਨੀ ਮਿਲਾਂ ਦੀ ਕਪੈਸਟੀ ਹੈ ਉਤਨਾ ਵੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ । ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ । ਅੱਜ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਨਾਸਪਤੀ, ਕਪੜਾ, ਰੋਟੀ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿੰਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਅੱਜ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ 40% ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਕਪੈਸਟੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ; ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਥੱਲੇ 60% ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਬਿਜ਼ਨਸਮੈਨ ਹਨ ਉਹ ਕਪੜਾ, ਜਿਹੜਾ ਆਮ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਫਾਈਨ ਕਪੜਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਕਿ ਬਲੈਕਮਨੀ ਵਿਚ ਸਰਮਾਇਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਔਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਖਰੀਦ ਸਕੇ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੋ 40% ਕਪੜਾ ਕੰਟਰੋਲਡ ਆਈਟਮ ਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ; ਉਹ ਪਨੈਲਟੀ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਮ ਕਪੜਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ । ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਖ ਕੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ, ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਦੂਸਰਾ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਹੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਨ-ਪ੍ਰੌਡਕਟਿਵ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 200 ਸਿਨਮੇ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ 200 ਸਿਨਮਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਖੁਰਾਕ, ਕਪੜਾ, ਸੀਮਿੰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਪੁਆਇੰਟ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਭੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੋ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ਵੈਸੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸੀਮਿੰਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰ ਕੋਲੋਂ ਲੈ ਲਵੋਂ, ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਲਵੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ .... (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ: * * * * (ਵਿਘਨ)।

Mr. Speaker : This is no point of order.

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਅਟਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ.... (ਵਿਘਨ) ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪਤਾ ਹੋਵੇ।

ਸੋ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਹੀ ਮਾਹਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦ ਜੋ ਲੋਕ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਓ ਉਥੇ ਜੋ ਥੀਨ ਡੈਮ ਦੀ ਕਨਸਟ੍ਰੱਕਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖੋ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਟੀਸਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਟਰੱਕ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਜੋ ਕੁਝ ਹਾਲਤ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ ਕਿ ਸੀਮਿੰਟ ਦਾ ਰੇਟ 14 ਰੁਪਏ 82 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕੱਟਾ ਹੈ। ਟ੍ਰੀਬਿਊਨ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਇਹ 95 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੱਟਾ ਵਿਕਿਆ ਹੈ।

*Expunged as ordered by the Chair.

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿਉਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਇਹ ਬਲੈਕਮਾਰਕੀਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਡਰਜ਼ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਸਣ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਇਥੇ ਹੋਰਡਰਜ਼ ਹਨ ਜਾਂ ਬਲੈਕ-ਮਾਰਕੀਟਰਜ਼ ਹਨ ਕਿੰਨੇ ਫੜੇ ਹਨ ? ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਜਿਹੜੇ ਲਾ-ਵਾਰਸ ਹੋਣਗੇ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਫੜੇ ਗਏ ਹੋਣ ਲੇਕਿਨ ਅਸਲ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਫੜੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਮਹਿੰਗਾਈ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਥੁੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਅਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਬੇਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਭਰਾ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਸਾਡਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਥ ਦੇਣਗੇ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ)।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਦਫਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪਿਛਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਉਦੋਂ ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ; ਅਸੀਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਕਈ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦਾਂ ਵੀ ਦਿਤੀਆਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਫ਼ਾਈਨਾਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਬਣੇ ਹੋ ਅਤੇ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ। ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਉਠਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਟੈਕਸ ਦਾ ਕੁਹਾੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਤੇ ਚਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। 22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਲਾਏ। ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦੇ ਜੇ ਉਹ ਟੈਕਸ ਅਮੀਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਮਾਇਆਦਾਰਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਪਰ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਟੈਕਸ ਲਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਰੀਆਂ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਨਮਾ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਥੱਕਾ ਹੋਇਆ ਉਥੇ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇਖਣ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਪਰ ਕੈਪੀਟਾ ਟੈਕਸ 84 ਰੁਪਏ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚ 124 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਟੈਕਸ ਹੈ ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਟੈਕਸ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਨਡਾਇਰੈਕਟ ਟੈਕਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਟੈਕਸ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਵਖਰੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਰ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਟੈਕਸ ਗਿਣੀਏ ਤਾਂ 640 ਰੁਪਏ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਜਟ ਦੇ ਵੇਲੇ 212 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ 232 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੇਲਵੇ ਦੇ 128 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ 158 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੋਸਟ ਐਂਡ ਟੈਲੀਗਰਾਫਸ ਦੇ....(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਬਜਟ ਹੀ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। (You have started discussion on the Central Government Budget.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਔਰ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਇਆ । ਤੁਸੀਂ ਅਸੰਬਲੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਕੱਢ ਲਵੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਾਇਆ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ 72 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਰਿਲੀਫ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਬੈਟਰਮੈਂਟ ਲੈਵੀ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਸੀਂ ਉਹ 35.54 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੇਵੀ ਉੜਾ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ, ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟੈਕਸ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕਰਾਪਸ ਟੈਕਸ, ਹਰੀਜਨ, ਚੌਕੀਦਾਰਾ ਟੈਕਸ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਜਿਹੜੇ ਟੈਕਸ ਸਨ ਉਹ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿਤੇ ਸਨ । ਅਸੀਂ ਇਥੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਚਲੇ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਮਾਮਲਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਾ ਮੰਗਵਾਉਣੀ ਪਵੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਬਰਡਨ ਹੈ ਇਹ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਐਸਾ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ ਅਮੀਰਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟਸ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸਨ ਉਹ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਬੜੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੜੇ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੇ ਸਨ । ਉਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਸਨ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸਟੈਂਡ ਸਟਿਲ ਹੈ । ਇਥੇ ਕੋਈ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ । ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੈਂਕਰਪਟਸੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਐਗਜ਼ੈਕਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਲੇਕਿਨ 25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ, ਮਾਰਕਫੈਡ ਤੋਂ, ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ, ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਔਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਦਿਤੀਆਂ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਮੈਂਟਸ ਕਰਨੀਆਂ ਸਨ । ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿਤੇ ਕਿ ਅਸੀਂ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਪੇਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । (ਵਿਘਨ)

ਹੁਣ ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਵਲ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਲੰਮਾ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ? ਅੱਜ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ ਉਹ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । (ਸ਼ੇਮ) (ਸ਼ੇਮ) ਅੱਜ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਕਲੰਕ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ਰੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੱਬਜੁਡਿਸ ਹੈ, ਇਹ ਡਿਸਕਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੇ ਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡੀਮਾਰੇਲਾਈਜ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਣਾ। ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਰੋਪੜ ਵਿਚ ਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਚੈਕਿੰਗ ਤੇ ਖੜਾ ਸੀ। ਇਹ 3 ਅਗਸਤ ਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੱਥ ਦਿਤਾ ਲੇਕਿਨ ਟਰੱਕ ਆਪ੍ਰੇਟਰ ਖੜਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਕਿਰਤ ਪੁਰ ਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਟਰੱਕ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿਤੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਸੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨਕਰੇਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਿੱਸੇ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲਜ਼ ਨੂੰ ਔਰ ਹੈਡਕਾਂਸਟੇਬਲਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ ਔਰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਾ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀ ਇਤਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਮੁਲਜ਼ਮ ਠੀਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਤਨੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਨਾਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੋਗਾ ਮਰਡਰ ਕੇਸ ਹੋਇਆ। ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਪਬਲਿਕ ਓਪੀਨੀਅਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਾਂ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਸਪੈਂਡ ਹੋਏ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ। ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਹਰੀਜਨ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ। ਵੈਰੋ ਵਾਲ ਇਕ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਉਥੇ ਇਕ ਸਬ-ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਜੱਗੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਸ਼ਾਬ ਪਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਪਾਈ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ।

Mr. Speaker : Order please.

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ। ਉਸ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਕਰਵਾਈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਸਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੁਣਦੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿੰਡ ਘੱਗਾ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਪੰਚਾਇਤ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਨਵਾਲਵਡ ਸੀ । ਉਸ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁੱਛਾਂ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ । ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜੇ ਟੇਬਲ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਤੇ ਰਖਵਾਉਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਟੇਬਲ ਤੇ ਰਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਪਾਤੜਾਂ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੇਰਿਆ ਗਿਆ । ਮੈਂ ਇਸ ਸਿਲਸਲੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਮੁਅੱਜ਼ਜ਼ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਐਫੀਡੇਵਿਟ ਦਿਤੇ ਕਿ ਉਸ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ।

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਜੈਤੋ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੇਸ ਦੇ ਸਿਲਸਲੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਗਏ । ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਪੀਸਫੁਲ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਜਲਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ । ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਪੁਲਿਸ ਕਪਤਾਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਇਰਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ । ਪਰ ਅੱਜ ਤਕ ਉਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਚੌਧਰੀ ਬਲ ਰਾਮ ਜੀ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਇਹ ਕਹਿ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ਲੇਕਿਨ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਉਥੇ ਇਕ ਗੋਪੀ ਰਾਮ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕੀਤਾ । ਉਥੇ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਧੁਵਾਇਆ । ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫੇਰਨਾ ਸੀ ।

ਦਿਆਲਪੁਰ ਥਾਣੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਬਠਿੰਡੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਘਰ ਘਰ ਵਿਚ ਇਹ ਚਰਚਾ ਹੈ । ਉਥੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਇੰਟਰਸਟਡ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਪਰਚਾ ਤਾਂ ਦਰਜ ਹੋਣਾ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿਓ, ਪੈਸੇ ਦਿਓ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਪਰਚਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਹੱਬ ਦੀ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ—ਊਂਜ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਮ-ਮੁਹੰਮਦ-ਸਿੰਘ । ਲੇਕਿਨ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਕੋਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਸ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ) ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪਬਲਿਕ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਿੱਸੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੋਕ ਅੱਜ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਅੱਜ ਕਲ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਇਥੋਂ ਤਕ ਜੁਰੱਅਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਫਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਜੋ ਪੈਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਇਕ ਬੱਸ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ । ਰਾਹ ਵਿਚ ਇਕ ਜੀਪ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸਨ । ਡਰਾਇਵਰ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਕੋਲ ਜੋ ਪੈਸੇ ਸਨ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਜੋ ਗਹਿਣੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜੋ ਨਕਦੀ ਸੀ ਉਹ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਇਹ ਖਬਰ ਟਰਬਿਊਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ ਹੈ । ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਇਤਨੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਡੇ-ਲਾਈਟ ਰਾਬਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਡੇਕਾਇਟੀਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : (ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ) ਮਲੋਟ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਦਿਉ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਕਹ ਲੈਣਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਆਫਿਸ ਦੇ ਕੈਸ਼ੀਅਰ ਤੋਂ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਡੇਢ੍ਹ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਿਸਟਲ ਪੁਆਇੰਟ ਤੇ ਕੈਸ਼ ਲੁਟ ਲਿਆ । ਅੱਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜੇ ਕਿਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਿਲਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਮਾਲ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਜਾਨ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੰਨੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਰਖਦਾ ਹਾਂ । ਉਥੇ ਰਾਤ ਦੇ ਇਕ ਵਜੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਦੇ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਕੇ ਕੈਸ਼ ਗੁੰਡੇ ਲੁਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਮੋਬਿਲ ਆਇਲ ਲੈ ਗਏ । ਅੱਜ ਕਲ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਡਾਕੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦੇਵੋਗੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਨਮੂਨੇ ਹੀ ਦਸਦਾ ਹਾਂ । ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਨੋ-ਕਾਂਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ । ਅੱਜ ਫੇਵਰੇਟਿਜ਼ਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ-ਮਨੀ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਹਰ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ । ਫੇਵਰੇਟਿਜ਼ਮ ਇਥੋਂ ਤਕ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂ ਇਕ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਗਾੜ੍ਹੇ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਂ ਜ਼ਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਡਿਫੈਂਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ ਲਾਇਆ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ, ਕਾਰ ਅਤੇ ਕੋਠੀ ਤੇ ਲਗ ਭਗ 5,000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਖਰਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬੜੀ

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 72 ਸਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਕਾਮੋਡੇਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ । ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ 25 ਗਰੈਜੂਏਟ ਅਕਾਮੋਡੇਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ । ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਨਾਨ-ਆਫੀਸ਼ਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਫੂਡ ਐਂਡ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਮਰ 72 ਸਾਲ ਦਸੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਫਰਕ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : (ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ) ਉਮਰ ਦੇ ਫਰਕ ਕਾਰਣ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਮੋਡੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਉਹ ਬੜੇ ਉੱਚੇ ਸੱਜਣ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਉੱਚਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਲੁਕੋ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਗੱਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡਸਿਪਲਿਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਾਂ ਕੋਡ ਆਫ ਕੰਡਕਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਐਡਜਸਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਮੇਰੀਆਂ ਅਭੁਲ ਯਾਦਾਂ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਸੀਕਰਿਟਲੀ ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਤਾਂ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਟਿਕਟ ਵੀ ਅਸੰਬਲੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ । ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁਲ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5,000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ।

6-00 p.m.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੇਸਟੇਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਟਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਪਾਸ ਪੈਸੇ ਘੱਟ ਹਨ ਔਰ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨਪ੍ਰੋਡੱਕਟਿਵ ਕੰਮ ਜੇਕਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿਚ ਬੱਚਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਲੇਕਿਨ ਹੋਇਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਇਕ ਪਹਿਲਾਂ ਪਬਲਿਕ ਰੀਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਅੱਪਗਰੇਡ ਕਰਕੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪਬਲਿਕ ਰੀਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੀ ਪੋਸਟ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਇਕ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪਬਲਿਕ ਰਿਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਹੈ ਔਰ ਇਕ ਬੋਰਡ ਇਕੱਲੇ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ । ਉਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਗਰੇਡ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਤਾਂ ਪਬਲਿਸਿਟੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਹਾਸਾ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਪ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਟਾਈਮ ਲਵੋਗੇ ? (Badal Sahib, how much more time will you take?)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਕਾਫੀ ਟਾਈਮ ਲੈ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅੱਧਾ ਕੁ ਘੰਟਾ ਹੋਰ ਕਾਫੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (I think half-an-hour is sufficient.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਤੁਸੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਹੋਗੇ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਜੀ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਅਜੇ ਤਾਂ ਇਹ ਭਖੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੀ। (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੁਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬੜੇ ਬੜੇ ਲੀਡਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੂੰ ਬੜਾ ਤਕੜਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਹੀ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪਲੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ) (ਵਿਘਨ) ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਕਹੀ ਜਾਓ ਪਰ ਜੇ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਹੈ ਔਰ ਕਹਿਣਾ ਕੁਝ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਸਰਕਲਜ਼ ਵਿਚ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੰਜ ਚਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਸੱਜਣਾ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨਾਲ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਗੱਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ) ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੰਦੇ ਪਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ? ਜਦੋਂ ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਡੀਡੇਟਸ ਦੇ ਨਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਪੇਪਰਜ਼ ਰੀਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦਸਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਥੇ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਛੱਡੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਦੋ ਆਦਮੀ ਕੌਣ ਹਨ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਰੀਜੈਕਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਰੀਜੈਕਟ ਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਜਿੱਤ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਰੀਕਾਰਡ ਪਾੜ ਦਿਤਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰਿਆ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿਤਾ। (ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਹੋਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਦਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਤੋਂ, ਲੋਕ ਰਾਜ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੁਣ ਤਾਂ ਲਾਠੀਆਂ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਫਿਰ ਪਸਤੌਲ ਚੁਕਣਗੇ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ੀਰੇ ਦਾ ਕੇਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ ਬੈਂਕ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਵਿਚ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਏ. ਆਰ. ਨੇ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਕਰ ਦਿਤੀ ਲੇਕਿਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ... ਨਾਲ ਉਹ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਪੋਸਟਪੋਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਪਾ... ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਧਾਰਾ 307 ... ਹੇਠ ਮੁਕਦਮੇ ਬਣਾਏ ਗਏ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ... ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹੋ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਤਮ ਕਰ ... ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਡੀਸੈਂਟ੍ਰੇਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗੀ। ..., ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਲਣਗੇ। ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ... ਨੂੰ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਹੋਣਗੇ ਲੇਕਿਨ ਹੋਇਆ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ... ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇ... ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮੈਂ ਨੋ-ਕਾਂਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪ ... ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਤੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ... ਮੋਗਾ ਫਾਇਰਿੰਗ ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਇਆ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ... ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ... ਲਿਆ। ਮੈਂ ਜੇਕਰ ਵਧਾ ਕੇ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਕਾ ਵੀ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾ... ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ ਗਿਆ ... ਉਹ ਧਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਚਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸਰਕ... ਕਿ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੀ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊ... ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਸਥੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁ... ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਖੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਥੰਪਿੰਗ) ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਖੂਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਜਿਹੜਾ ... ਲੜਕਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀਆਂ ਮੈਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕ... ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ?

ਸਰਦਾਰ ... ਸਿੰਘ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ।

ਸਰਦ... ... ਜਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ... । (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ... ਵਾਇਓਲੈਂਸ ਪ੍ਰੀਚ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ? ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਅ...ਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਕਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਵਾਇਓਲੈਂਸ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਹੈ Those should no... form part of the proceedings.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਵਿਚ ਕਹੇ ਹਨ, ਵਾਇਉਲੈਂਸ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । (ਹਾਸਾ) (ਵਿਘਨ) (He has spoken these words while he was sentimental. He has not preached violence.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸੱਤ ਕਤਲ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖ਼ੂਨ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਜ਼ਬਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ । (He has said that such sentiments can be there.)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹਨ । (ਹਾਸਾ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ । (This is no point of order.)

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਇਉਲੈਂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । (He has not preached violence.)

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । (He has not preached violence.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਲਫਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਹਨ ।

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ । ਇੰਟਰਪਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ । (I will examine that. Please don't interrupt. These are no points of order.)

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : * * * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । (This is no point of order. The time of the House will be wasted by raising such points of order.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਮੈਂ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਦੀ ਗਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇਨਸਪੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਅਜੇ ਤਕ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਜੋ ਮੰਨੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ । ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨੋ-ਕਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਐਂਟੀ-ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਇਹ ਰਾਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਅਸੀਂ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇਨਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਮੈਂ ਇਕ ਦੋ ਪੁਆਇੰਟ ਹੋਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਐਂਟੀ-ਕਿਸਾਨ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਹੀ ਰੋਟੀ ਦਿਤੀ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ 750 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਫਾਰੇਨ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਬਚਾ ਕੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਫਿਗਰਜ਼ ਦਸਦਾ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ 27 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਵ੍ਹੀਟ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 9 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਰਾਈਸ ਦਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਕ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇੰਟਰਪਟ ਨਾ ਕਰਨ । (The hon. Members may not interrupt.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦਾ ਭਾਅ ਦੁਗਣਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਡੁਬਣਾ ਹੈ । ਡਾਇਮੋਨੀਅਮ ਦਾ ਭਾਅ 1335 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ 3005 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਹੋਰ ਫਿਗਰਜ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਰ ਖਾਦ ਦਾ ਭਾਅ ਦੁਗਣਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜਾ

*Expunged as ordered by the Chair.

ਇਨਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਪੁਰਾਣੇ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਦੁਗਣੇ ਭਾਅ ਤੇ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਖਾਦ ਪੁਰਾਣੇ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਪਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਰੇਟ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਬੜੀ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਗਲ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਨਫਲੂਐਂਸ਼ਲ ਕਿਸਾਨ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਦ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਸ ਗਲ ਬਾਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ, ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ 1000 ਜਾਂ 2000 ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨ ਹੋਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੇਣੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਡਿਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟਿਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਫਿਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਦਿਤੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇੰਨੀ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਇੰਮਪਿਉਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ। ਬੰਬਈ ਦੀ ਇਕ ਫਰਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਖਾਦ ਭੇਜੀ ਸੀ। ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ ਵਿਚ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਡੀ. ਸੀ. ਨੇ ਇਸ ਫਰਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਿਆ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਇਹ ਭਰਾ ਉਸ ਫਰਮ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਭੈੜੀ ਖਾਦ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਵੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਟੌਕਿਸਟ ਦੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਪਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਕ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, 6 ਮਹੀਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ 10 ਰੁਪਏ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਟੌਕਿਸਟ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਤੇ ਖਰੀਦ ਕੇ 35-36 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ 150 ਰੁਪਏ ਜਾਂ 175 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਓਪਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਜਾਂ 300 ਰੁਪਏ ਦੇ ਭਾਅ ਤੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਖਾਦ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਦਿਕਤ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਹੈ ਅਤੇ ਬੜੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝਲਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵੇ ।

ਫਿਰ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਥੇ ਹੋਰ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪਰਾਜੈਕਟ ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ । ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਥੀਨ ਡੈਮ ਅਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਹਾਈਡਲ ਸਕੀਮ ਦੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁਕਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਾਜੈਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ।

ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਚੁਕਦੀ । ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹੋ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੀ ਭਰਤੀ ਵਿਚ ਹਿਂਦ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਰਸੈਂਟੇਜ ਨੂੰ ਘਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਰੈਜੋਲਿਊਸ਼ਨ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਵਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਲੈ ਲਵੋ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਧੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੰਨੀ ਬੱਟੀ ਕਰੂ ਹੋਇਆ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੂਨ ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਅਤੇ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਜੀ ਗੁਸੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਗੁਸੇ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਵਾਲੇ ਚੰਗਾ ਕਹਿਣਗੇ ਜੇ ਉਹ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਵੇ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵਾਈਡਲੀ ਇੰਟਰੈਸਟ ਅਤੇ ਇਕਨੌਮਿਕ ਇੰਟਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸੇਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸਿਰਫ ਇਤਨੀ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਜੂਹਾਤ ਨਾਲ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫਰੈਸ਼ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਨ ਪਸੰਦ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆ ਸਕਣ ।

Mr. Speaker : Motion moved—

This House expresses its lack of confidence in the present Congress Ministry headed by Giani Zail Singh.

Before the House proceeds further with the 'No Confidence Motion,' I have to make an announcement regarding the Panel of Chairmen.

PANEL OF CHAIRMEN

Mr. Speaker : Under rule 13(1) of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly, I nominate the following Members to serve on the Panel of Chairmen :—

1. Captain Rattan Singh.
2. Sardar Prem Singh Prem.
3. Sardar Jasdev Singh Sandhu.
4. Comrade Jangir Singh Joga.

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION

(Resumption)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ (ਕੁੰਮ ਕਲਾਂ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਆਨਰੇਬਲ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਵਕਤ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਵੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਬੋਲਦੇ ਬੋਲਦੇ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚ ਲੈ ਆਏ । ਖੈਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਭਲੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਇਹ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਰਹੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਬੇਸ਼ਕ ਰੀਕਾਰਡ ਕਢਵਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ 'ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਜੱਜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਂ ਆਰਡਰ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਆਰਡਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਹ ਆਰਡਰ ਸੋਚ ਕੇ ਕੀਤਾ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪਵੇਗੀ ।' ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਕਹੀ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਰੀਕਾਰਡ ਕਢਵਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੇਰੀ ਗਲ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਮੰਨੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਤਾਰੀਖਾਂ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਕ ਆਵਾਜ਼—ਪਹਿਲੇ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੇਖ ਲਵੋ ।)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਪਬਲਿਕ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੀ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ਤਾਂ.... (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਰੀਕਾਰਡ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਦਿਖਾਉਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗਾ' ਜਦ ਕਿ ਇਥੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਚੈਲੰਜ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਇਹ ਵਕੀਲ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਗਲੇ ਦਾ ਭੱਠਾ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 1971 ਵਿਚ ਹੋਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ (ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ) ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ । 13 ਸੀਟਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ 12 ਸੀਟਾਂ ਲੈਣ ਵਿਚ ਹਾਰ ਗਏ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ । ਮੈਨੂੰ ਇਥੇ ਇਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਥੇ ਕਹਿਣਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗਲ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ :

'ਛੱਜ ਤਾਂ ਬੋਲੇ ਛਾਣਨੀ ਕੀ ਬੋਲੇ ।'

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਬੜਾ ਸ਼ੋਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਾਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਗਲ ਨਹੀਂ ਆਖੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਕੀ ਇਹ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੋਲਣ ਜੋਗੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ?

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਬਲਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੋਈ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਇਕ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਸੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਵੀ ਰਿਜ਼ਾਇਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Please resume your seat. Order please.

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : * * * * *

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ, ਸਰ ।

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : Not allowed. ਤੁਸੀਂ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣਾ । (ਸ਼ੋਰ) Please resume your seat. (Not allowed. You may give your personal explanation afterwards. Please resume your seat.) (*Interruption*)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਆਪਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : Please resume You seat. ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਸਪੰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਜੋ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਐਕਸਪੰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਸ਼ਰਾਬ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗਲ ਨਾ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ । (ਸ਼ੋਰ) (Please resume your seat. Whatever has been said from both the sides, may be expunged. Whatever hon. Member Doctor Baldev Prakash has said that should also be expunged. Nothing about wine should come on record.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : * * * *
(ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ * * *)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਚੇਅਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਐਸਾ ਅਨਸਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਲੋ ਮਲੀ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ । ਜਿਹੜਾ ਅਨਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲੈ ਕੇ ਘਸੀਟਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਹੀ ਅਜ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਕਹਿਕੇ ਵਾਈਲਡ ਪਰੀਚ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਥੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨਰੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਨ ਸੰਘ ਨਾਲ ਹੈ, ਬੀ. ਕੇ. ਡੀ. ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬੜੇ ਬੜੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਹਨ,

*Expunged/not recorded as ordered by the Chair.

[ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ]

ਸੁਤੰਤਰ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ । ਅੱਜ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਜਣ, ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਵੀ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਹਿਮਾਇਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ, ਅਨ-ਨਸੈਸਰਲੀ ਅਤੇ ਨੌਇੰਗਲੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਹਮਖਾਹ ਇਸ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ) ਉਹ ਫਾਰਨ ਐਲੀਮੈਂਟ . . . . (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਚੇਅਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said without the permission of the Chair that should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਉਹ ਫਾਰਨ ਪਾਵਰਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਜੋ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਨ ਪਾਵਰ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਧਰ (ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ) ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਪਤਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਕਹਿ ਦਿਓ । (Captain Sahib, please repeat your wording.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨ ਐਸਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਨੌਇੰਗਲੀ ਐਨੀਮੀ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਜੋ ਲਫਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹੇ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ) ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ । ਤੁਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵੇਖ ਲਵੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵੇਖ ਲਵਾਂਗਾ ਜੇ ਕੋਈ ਐਸੇ ਸ਼ਬਦ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਟਾ ਦੇਵਾਂਗਾ । (I will see the record and objectionable words shall be deleted.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਖਬਾਰ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬੜਾ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ . . .

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਾ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ । (To meet somebody is not an offence.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਏਥੇ ਐਸੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਐਸੀ ਗਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡੀਫੈਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਮਿਲਕੇ ਆਏ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਝੂਠ, ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਉਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ ਇਹ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਸੱਚਾ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ । (ਵਿਘਨ)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ । (Let Sardar Surjit Singh complete his point.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਮੈਂ ਲੰਡਨ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਗਲ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ । ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ । ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬੋਲੇ ਸੀ । ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਥੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੋਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ ਹੈ । ਨਾ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵੇਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ । ਇਹ ਹੀ ਮਿਲਕੇ ਆਏ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ । ਸਾਰੇ ਹੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ) (It seems that the hon. Members do not want to participate in the discussion. All of them are speaking simultaneously.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਜਨਾਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਰੈਲੇਵੇਂਟ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਉ । (ਵਿਘਨ) (Let Captain Rattan Singh proceed with his speech.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ । (Please resume your seat. Captain Sahib may proceed.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹੇ ਵਲ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : * * * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । (Whatever is being said without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪਤਾ ਹੈ ਇਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Please resume your seat.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਹੋ, ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ । ਇਕ ਸੈਕਿੰਡ ਦੇ ਦਿਉ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜਾ ਕੀਮਤੀ ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (The hon. Members are wasting the precious time of the House.) (*Interruption*)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਨਫਰਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਮਿਲਿਆ । (ਵਿਘਨ) ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗੱਦਾਰੇਆਜ਼ਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਦਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਕੋਈ ਮਿਲਣ ਜਾਏ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਜਵਾ ਜੀ ਹੋਏ ਜਾਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜੇ ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ.

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਦਾ ਪਰਧਾਨ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : * * * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : * * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is no point of order.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨ 12 ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ । ਇਕ ਸੀਟ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤੀ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) ਇਕ ਹੋਰ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਮਨਿਸਟਰ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਉਹ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜਿਆ, ਉਹ ਸੀ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ (ਵਿਘਨ) ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਥੇ ਗਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੇਖ ਲਉ । ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਆਪ ਕਰੋ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਫੇਰ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਕਹੋ । (ਥੰਪਿੰਗ) ਗਲ ਉਹ ਕਰੋ ਜਿਹੜੀ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ । ਤੁਸੀਂ ਧੱਕੇ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੱਗ ਇਥੇ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : * * * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਇਹ ਬਗ਼ੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਚੇਅਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by the hon. Member without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ....(ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਟਾਈਮ ਲਉਗੇ ? ਦਸ ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਲੈ ਲਵੋ । (How much more time would you like to take ? You may continue for ten minutes more.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਜਿੰਨਾ ਟਾਈਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਜ਼ਾਇਆ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨਾਂ ਟਾਈਮ ਹੋਰ ਲਵਾਂਗਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਭਰਾ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

---

*Expunged/not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : * * * * *

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : * * * * *

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ ।)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । Captain Sahib, please wind up. (Whatever is being said without the permission, should not be recorded. Captain Sahib please wind up.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਇਹ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ (* *) ਸਮਝਕੇ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗਰੈਬ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਹੋ । (Sandhu Sahib, you are the Deputy Leader of the Akali Party.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, (* *) ਸ਼ਬਦ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : (* *) ਸ਼ਬਦ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ । (The word [* *] is not in good taste. It should not be recorded. Captain Sahib, please wind up now.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ.... (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : * * * * *

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

Mr. Speaker : You are obstructing the proceedings of the House.

(ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ : * * * * *)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (It should not be recorded.)

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਬੜੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ (* *) ਸਮਝਕੇ ਕਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰੋ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਐਕਟ ਵਿਚ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਸੀ .... (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਰੋਕੋ, ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸ਼ੋਰ ਸੀ । * * * *)

ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ । ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

(Badal Sahib, please control your party members. What are they doing ? I would request Badal Sahib, to check his party members. Whatever is being said without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂਬਰਜ਼ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ । (ਵਿਘਨ)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਐਕਟ ਵਿਚ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਾਵਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ।

WALK OUT

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਪਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਆਬਸਟਰੱਕਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨੇਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। (It should not be recorded. You are obstructing the proceedings of the House. I will have to name you.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਅਸੀਂ ਪਰੋਟੈਸਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਅਸੀਂ ਪਰੋਟੈਸਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ।)

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION

(Resumption)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : 1969 ਵਿਚ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਐਕਟ ਵਿਚ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਸਖਤ ਮੁਖਾਲਫਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਜੋ ਇਹ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਐਕਟ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਹੈ ਇਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੇ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਐਕਟ ਵਿਚ ਦਰੁਸਤੀ ਆਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲੋ। (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਵਿਘਨ, ਸ਼ੋਰ) ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੋ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰਕੇ ਬਾਹਿਰ ਗਏ ਸਨ, ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਏ। * * * *)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। (The slogans should not be recorded.)

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਅੱਜ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ......

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is no point of order.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਘੁਰਕੀ ਦੇ ਕੇ ਬਿਠਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ । (ਵਿਘਨ) ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ? (ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਘੰਟਾ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦਰੁਸਤ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗ਼ਲਤ ਸੀ । ਉਹ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ । ਜੇ ਇਥੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਵੀ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਪਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਫਰਜ਼ ਤੁਹਾਡਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਕ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਹਾਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਦਿਉ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ । ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੱਖੋ । ਇਹ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਗਨਿਟੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਘਟਦੀ ਹੈ । ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਤੇ ਜ਼ਾਤੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੋ ਨਾ ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਹਨ । ਉਸ ਦੀ ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਲਾਈਫ ਨੇ ਮਹਾਨ ਰਵਾਇਤ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰ ਲਵੋ ।

---

*Expunged as ordered by the Chair.

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰੋ। (ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) 4 ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਬਲੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਹਿ ਲੈਣ ਔਰ ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਡੀਫੈਂਸ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇਵੇ ਔਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾਂ ਦਿਉ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਅਫ਼ਸੋਸ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਟਾਈਮ ਤੁਸੀਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਉ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣੋ। ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੀ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿੰਨਾਂ ਹੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਜਾਂ ਗਲ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਉਤਨਾ ਹੀ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਔਰ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸ਼ੋਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ ਕੁਝ ਬੋਲੇ ਪਰ ਸ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਨ ਔਰ ਉਹ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੋ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਮੈਟਰ ਹੈ, ਇਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਆਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਦੇ ਹੋਏ, ਡਿਗਨਿਟੀ ਅਤੇ ਡੈਕੋਰਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਦੇ ਹੋਏ, ਡੀਬੇਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਖਾਹਮਖਾਹ ਇੰਟਰੱਪਟ ਨਾ ਕਰਨ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (I am sorry to remark that the hon. Members who represent lakhs of people in the House waste its valuable time. They are debasing the parliamentary system. I would point out to the hon. Members that the motion of no-confidence against the Ministry is now before the House and it is a serious matter and they should treat it so. I am sorry to note that instead of availing of this opportunity we are wasting the time of the House

in mutual bickerings. I am of the view that the arguments of Captain Rattan Singh and other hon. Members from the Treasury Benches should also come on record so that the people of Punjab may be able to understand how their representatives are serving them. I would, therefore, request all the hon. Members to make their contribution in a dignified manner thus upholding the decorum and fair name of the Parliamentary system. They should avoid causing interruptions; it is not proper to do so.)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਔਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਹਰ ਇਕ ਗਲ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਤਲਖੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਤਨਾ ਵਡਾ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਤਲਖੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੋ। (Bajwa sahib, please resume your seat now.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਇਕ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਸਮਝਦਾਰ ਪਾਰਟੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਰ ਮੁਮਕਿਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸੱਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ 2-3 ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਵਜ੍ਹਾ ਤਾਂ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹਿਰ ਪੈ ਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰਾ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕਿਤਨੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਉਹ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੁਝ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਮੌਸਮ ਕਿੰਨਾ ਖਰਾਬ ਸੀ? ਹਰ ਮੁਮਕਿਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਅੱਛੇ ਭਾਅ ਦਿਤੇ ਜਾਣ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫ਼ਾਰਮਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 76 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਮਿਲਿਆ ਔਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 76 ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਅਨਾਊਂਸ ਕਰੋ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਇਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਐਤਕੀਂ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਅਸੀਂ ਉਹ ਵਧਾ ਕੇ ਵੇਚੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹਈ ਅਤੇ ਉਹ 6 ਕਰੋੜ ਦਾ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਇਹ ਕਲੀਅਰ ਗਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਵੀਂ ਕਣਕ ਜਦੋਂ ਆਈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਕਸੀਮੱਮ ਭਾਅ 125 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ 125 ਰੁਪਏ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇਹੀ ਮੰਗ ਸੀ

[ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ]

ਕਿ 125 ਰੁਪਏ ਰੇਟ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਰੇਟ 105 ਰੁਪਏ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਪਰ ਕਣਕ 105 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਵਿਕੀ, ਇਹ 110 ਔਰ 125 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 130 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਕੀ ਹੈ । ਇਸ ਨਾਲ 70-80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਦਸਦੇ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਮਦਰਦ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹਮਦਰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਲੀਵਿਯਨ ਤੇ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਗਲਤ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਸੀ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਲਤ ਟੈਕਸ ਨਾ ਲਗੇ । ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਹੋਵੇ ਔਰ ਇਕ ਸੈਕਟਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਟੈਕਸ ਨਾ ਦੇਵੇ । ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਗਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਬਲੇ ਤਾਰੀਫ ਗਲ ਸੀ । ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਈਸੋਲੇਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲਾ ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਭਾਅ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਭਾਅ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੇਟ ਸਾਡੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹਨ । ਮਈ-ਜੂਨ ਵਿਚ ਠੰਢ ਪੈ ਗਈ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਰਫ ਪਿਘਲ ਨਹੀਂ ਸਕੀ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਿਲਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਦਫ਼ਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੰਗਲ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਫੈਕਟਰੀ ਬੰਦ ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 8-10 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਵੱਧ ਦੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣ । ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਸਾਡੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 10 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਬਿਜਲੀ ਆਈ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਯੂ.ਬੀ.ਡੀ.ਸੀ. ਸਿਸਟਮ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਇਹ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਜੋ ਕੁਝ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਇਕ ਆਦਮੀ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗਲ ਕਹੀ ਹੈ । ਕਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਇਹ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਕੈਨੇਡੀ ਨੂੰ ਐਜ਼ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ੂਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇਨਸੀਡੈਂਟ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਅਪੀਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਜੇ ਇਹ ਗਲਾਂ ਅਪੀਲੇਬਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੁੰਦੀ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਗੇ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਔਰ ਇਹ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਤੇ ਮਿਹਣਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਥਾਈਂ ਡੈਮ ਨੂੰ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਕਰਾਓ । ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਸਾਡੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ 1966-67 ਵਿਚ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰੱਕੀ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਭਰੇ ਸੀ। ਉਹ ਹਾਈ ਯੀਲਡਿੰਗ ਵੈਰਾਇਟੀ ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਬੜਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ । ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਗਲ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਇਹ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਹੈ । ਅਗਰ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗਲ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਲ ਬੈਠੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ । ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਇਕਨਾਮਿਕ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਹੀ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਅੱਜ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਸਪਲਾਇਟ ਕਰਨ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਫਿਊਚਰ ਹੈ ਉਹ ਗਰੇਵ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਮਿਹਨਤੀ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਚੇ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਈਏ । ਅਸੀਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚ ਮੁਚ ਅੱਛੇ ਇਨਸਾਨ ਹੋ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਕਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੰਭਾਲ ਗਈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ, ਦੁਖ ਹੈ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤੇ ਜ਼ਾਤੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਖਬਰ ਛਪੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ। (ਵਿਘਨ) ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਲਵੋ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਦਾ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) ਉਹ ਮਾਈਨਾਰਿਟੀ ਲਈ ਲੜਦੇ ਝਗੜਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਾਈਨਾਰਿਟੀ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪਦ ਲਈ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲੈ ਗਏ ਹੋ । (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੈ ਆਉਣਾ ਕੀ ਇਹ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਹੈ ?

Mr Speaker: He (Captain Rattan Singh) should be relevant.

Captain Rattan Singh: Sir, in the end, with all humility, I oppose the No-Confidence Motion. (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ: ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਹ ਲਵੋ ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ?

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਗਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਚਲੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਈਨਾਰਿਟੀ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਲਿਆਏ ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਲੀਡਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ । ਇਹ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਕੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਆਪ ਬਣਦੇ ਹਨ ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ: ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਵਕਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਈਨਾਰਿਟੀ ਲਈ ਲੜਦੇ ਹਾਂ । ਮਾਈਨਾਰਿਟੀ ਲਈ ਲੜਨਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨਹੀਂ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਈਨਾਰਟੀ ਲਈ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਜਾਰਟੀ ਮਾਈਨਾਰਿਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਅਗਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਲਗਣ ਲੇਕਿਨ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਹੋ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕੁਝ ਹੋ । ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਆਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮੈਂਬਰੀਆਂ ਹਟ ਜਾਣਗੀਆਂ; ਤੁਹਾਡੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਹਟ ਜਾਣਗੇ । ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਔਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਲਏ ਹੋਏ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿਓ । (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੋਏ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੋ–ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੋਏ । ਇਹ ਸਿੰਬਾਲਿਕ ਹੈ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਆਵੇ ਕਿਹੜੀ ? ਇਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ । ਆਪਣੇ ਇਸ ਪੁਆਇੰਟ ਤੇ ਆਖ਼ਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ । ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨੋ–ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬੜੀ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹ ਨੋ-ਕੰਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਸਾਡੀ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਔਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਫਾਦ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਸਹੀ ਮਾਹਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈਫਟਿਸਟ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਦੀ ਔਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਇਥੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੰਤਾ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਤਫਸੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਲੋੜ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਪੁਜ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ । ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹਨ, ਖਾਹ ਸਨਅਤ ਲਈ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਅ-ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਹੈ, ਖਾਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾ-ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਆਸਮਾਨ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬਲੈਕ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਗੁਲੂਕੋਸ ਖਰੀਦ ਕੇ ਕੋਈ ਖਾ ਲਵੇ . . . . (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਪਰਤਾਪ ਚੰਦ ਭੰਡਾਰੀ: * * *

Mr. Speaker: This is no point of order.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਗੁਲੂਕੋਸ ਬਜਾਰੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਮਰੀਜ਼ ਖਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਕਰ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਲਈ ਕੋਈ

*Expunged as ordered by the Chair.

ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ ਸੱਨਅਤ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਗਰ ਉਹ ਲੈ ਲਵੋ ਤਾਂ ਸੱਨਅਤ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਨਅਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਕਾਰਣ ਵਧੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੜਾਈਆਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਥੇ ਸਰਕਾਰ ਬਲੈਕਮਾਰਕੀਟੀਆਂ ਨੂੰ, ਹੋਰਡਰਜ਼ ਨੂੰ, ਅਡਲਟਰੇਟਰਜ਼ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਚੈਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮੈਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਚਵਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਗਲ ਮੰਨੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਕੜਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿ ਇਹ ਗਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਲੜਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਥੇ ਇੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਸਿਜ਼ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਸੁਮਾਲੀ ਵਿਅਤਨਾਮ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਪਿਛਲੇ 10-15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧੀ ਹੈ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟੀਆਂ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰੇ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਚਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚਾਹੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਹਿਤ ਆਇਆ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ, ਅਨਾਜ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਕਹਿਤ ਨਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦੀਆਂ, ਹੋਰਡਿੰਗ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਫ਼ੇ ਦੀ ਹਵਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਟਾਟੇ, ਬਿਰਲੇ ਨਾਲ ਯਾਰੀਆਂ, ਲੱਖਾਂ ਪਤੀਆਂ, ਕਰੋੜਾਂ ਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਲੜੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨਾਜ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲਵੇ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਵੀ ਪਰ ਉਹ ਪਾਲਿਸੀ ਸੈਬੋਟੇਜ ਹੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿਟੇ ਠੀਕ ਨਿਕਲਦੇ ਜੇ ਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਨੀਤੀ ਛੱਡ ਦਿਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਜ਼ਖੀਰੇ ਬਾਜ਼ ਲੱਖਾਂਪਤੀ ਬਣ ਗਏ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਇਕ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਵਿਚ ਉਸ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਪ੍ਰੈਲ, ਮਈ, ਜੂਨ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹ 25,93,457 ਟਨ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰੀ ਅਪ੍ਰੈਲ, ਮਈ, ਜੂਨ ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ 18,87,988 ਟਨ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵੱਧ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵੱਧ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ,

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਕਿਉਂ ਘੱਟ ਹੈ ? ਉਹ ਕਣਕ ਕਿਥੇ ਗਈ ? ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਜ਼ ਕੋਲ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਪਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਠੀਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਠੇ ਪਾਸੇ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਕਿਥੇ ਗਿਆ ? ਇਹ ਸਾਰਾ ਬਲੈਕਮਾਰਿਕਟ ਵਿਚ ਗਿਆ ਹੈ । ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਾਂਗ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਥੇ ਵੀ 3 ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਆਟਾ ਨਾ ਵਿਕਣ ਲਗ ਪਏ । ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਟਾਟਾ, ਬਿਰਲਿਆਂ ਦੇ ਯਾਰ ਹਨ । ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ, ਪੁਰਅਮਨ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ? ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫਰਮ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲੀਵਰਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਵਾਲੇ ਬਨਸਪਤੀ ਘੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਟਾਟਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ 75 ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਬਨਸਪਤੀ ਘੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 3 ਰੁਪਏ ਫੀ ਕਿਲੋ ਘੀ ਦਾ ਰੇਟ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਮਿਲਾਂ ਬੰਦ ਰਹਿਣਗੀਆਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ ਅਤੇ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਆਫ ਇੰਟਰਨਲ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਐਕਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ? ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ । ਮੈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬਨਸਪਤੀ ਘੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਸਵਾ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਂਦੀ ? ਬੜਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇਸਨੂੰ ਚਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ ? ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਸ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਹੈ । ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਢਦੇ, ਅਸੰਬਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਬਿਲ ਲਿਆ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ? ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਲਈ ਤਰਸਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ । ਜੋ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਨੀਤੀ ਹੈ ਉਹੀ ਇਥੇ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਸਰਮਾਇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਰੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਇਕ ਤਿਰੰਗਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਤਿਰੰਗੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਵੀ ਤਿਰੰਗੇ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਕੀਮਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਗਲਤ ਨੀਤੀ ਕਾਰਣ ਹੀ ਸੀਮਿੰਟ, ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਿਨ ਬਦਿਨ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਵੀ ਹੈ । ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਕੁਰੱਪਟ ਹੈ । ਨਿਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੀ ਕੁਰੱਪਟ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕਲਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪਰਮਿਟ ਕੋਟੇ ਲੈ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਡਕਟਿਵ ਕੰਮ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਮਾਲ ਦੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਕੋਟੇ ਅਤੇ ਪਰਮਿਟ ਵੇਚ ਕੇ ਕਮਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਾਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨਸਾਰ ਤਾਂ ਕੋਇਲਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਇਲਾ

ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਫੈਕਟਰੀਜ਼ ਕੋਇਲੇ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਣ ਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਸ ਲਈ ਬੇਕਾਰ ਫਿਰਦੇ ਹਨ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਿਤਨਾ ਕੋਇਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ 60% ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵਿਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਖਾਨੇ ਬੰਦ ਪਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਕੋਇਲਾ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ । ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਈ ਬੋਗਸ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਐਸੀਆਂ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ? ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਥੇ ਆਪ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ, ਖੰਡ ਅਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਕਿਉਂ ਕਮੀ ਹੈ ? ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਾਟੇ ਅਤੇ ਬਿਰਲੇ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਿਚ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਨਵੀਂ ਕਲਾਸ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਬੋਗਸ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਥਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ । ਅੱਜ ਮਹਿੰਗਾਈ ਇਸ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਟਾਟਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਹੱਥ ਪਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ । ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਠੀਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕੋਟਾ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹੈ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹ ਨਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਮਗਲ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਨਫਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਕਾਰਖਾਨਾ ਚਲਾ ਕੇ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਮਾਇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਰਮਾਇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਹੈ, ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ, ਅਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਚਲਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀਮਤਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਣਗੀਆਂ। ਡੇਅਰੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅੰਨ੍ਹੀ ਖਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਡੇਅਰੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਦੁੱਧ, ਘਿਉ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ । ਫਿਰ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਔਕੜ ਆਈ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਰਲ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੀਏ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਵਜ਼ਨ ਦਿੰਦਾ ਅਗਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹਕੀਕਤ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਅਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਨੰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਟੈਕਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਣ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ । ਤੁਸੀਂ ਕਾਰਣ ਇਹ ਲੱਭਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਾਟਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਰਲਿਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਉਤੇ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੀ । ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦਰਮਿਆਨੇ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । 15000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਤਕ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਦੇ ਉਪਰ ਜ਼ਬਰੀ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਵੇਜ ਫਰੀਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅੱਜ ਸਵਾ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਚਪੜਾਸੀ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਜੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਨਸ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਚਵਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਰਮਾਇਦਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ, ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਟਾਟੇ ਅਤੇ ਬਿਰਲਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਧਣ, ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਧੂੜ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕ ਮਰੀ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ ਬੋਝ ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਤੁਸੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ । ਬਜਾਏ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ, ਸ਼ਾਰਟੇਜਿਜ਼ ਦਾ, ਬਲੈਕ ਦਾ, ਹੋਰਡਿੰਗ ਅਤੇ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਮਾਇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇ । ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਪਰ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਅੱਜ ਆਟੇ ਦੀ ਵੰਡ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ? ਇੱਕ ਡਿਪੂ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜ ਸੌ ਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਰਖਣੇ । ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ, ਦੋ ਨਹੀਂ ਇਕਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਡਿਪੂ ਦਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਸਪੈਂਡ ਹੋਏ । ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਚਾਰ ਹੋਰ ਡਿਪੂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਐਡਮਨਿਸ-ਟਰੇਟਿਵ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ । ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ? ਜਿਹੜੇ ਬਲੈਕ ਕਰਦੇ ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ, ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਉਪਰੋਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਜਾਏ ਚਾਰ ਚਾਰ ਡਿਪੂ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਅੱਜ ਜਿਹੜੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ, ਅੱਜ ਜਿਹੜੀ ਹੋਰਡਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਅੱਜ ਜਿਹੜੀ ਅਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਬਲੈਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੜਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਨਫਾ । ਨਫੇਖੋਰਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਰੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰ ਹੈ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਇਥੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੱਕ ਗਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਐਲਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਸਤ, 1973 ਤਕ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਫਾਲਤੂ ਨਿਕਲੇਗੀ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ, ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ? 15 ਅਗਸਤ, 1973 ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੁਣ 15 ਅਗਸਤ 1974 ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਸੀਲਿੰਗ ਐਕਟ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਬੜਾ ਡਿਫੈਕਟਿਵ ਸੀ । ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੌਜ਼ਿਟਿਵ ਕਲਾਜ਼ਾਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਪਲਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਜ਼ ਦਾ ਉਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅੰਦਰੋਂ ਵੀ ਬੜਾ ਜ਼ੋਰ ਹੈ । ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਜੇਕਰ ਫੈਮਿਲੀ ਦੀ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਫਾਈਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ. 31 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹ 60,068 ਏਕੜ ਸੀ । ਇਹ ਇਮੀਜੀਏਟ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਅਵੇਲੇਬਲ ਸੀ । 35,358 ਏਕੜ ਅੰਡਰ ਲਿਟੀਗੇਸ਼ਨ ਸੀ । ਇਸ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤਨੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ? ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਫਲਾਣੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਫਲਾਣੀ ਫਲਾਣੀ ਥਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਪਰ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਵੰਡੀ ਗਈ, ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ । ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਐਕਚੁਅਲ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੈਡੀਕਲ ਐਗਰੇਰੀਅਨ ਰੀਫਾਰਮਜ਼ ਦਾ ਬੜਾ ਰੌਲਾ ਸੀ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਪੱਖ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ । ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਅਬੋਹਰ ਔਰ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਦੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ, ਲੈਂਡ ਲਾਰਡ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਇਵੈਕਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉਹ ਤਾਂ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ । ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠ ਮੈਂ ਚਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਾਂ ਔਰ ਇਸ (ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਹੇਠਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਲੇਬਰ ਲਈ ਤਨਖਾਹਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ । ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਲੇਬਰ ਲਈ ਤਨਖਾਹਾਂ ਜਿਤਨੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਲੇਬਰ ਜਾਇਜ਼ ਤਨਖਾਹ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਓ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਾਈਕਾਟ ਨੂੰ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਔਫੈਂਸ ਡਿਕਲੇਅਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਦਰਅਸਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਯਤ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਅਮਲ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਹੋਣਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਮੁੱਕਰਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੀਡ ਫਾਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਮੁਕੱਰਰ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਕੰਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ । ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਰਕਾਰ ਸੀਡ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰੇ । ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੈਦਾਵਾਰ ਜੇਕਰ ਵਧਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ . ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਦੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਦਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਥੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਹ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮਨਿਸਟਰੀ ਨਾਲ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਨਗੇ । ਉਹ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨਗੇ । ਪੈਦਾਵਾਰ ਜੇਕਰ ਵਧਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਨੀਤੀ ਇਹੋ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ।

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਮੈਂ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਕ ਹਰੀਜਨ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਇਕ ਲੜਕੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਨਾਨ-ਹਰੀਜਨ ਹੈ, ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ । ਪਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਉਥੇ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਕ ਹਿੰਦੂ ਲੜਕੇ ਨੇ ਹਰੀਜਨ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਦਾ ਜੁਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੈਪਰੇਟ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੈਨਲ ਆਫ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਭਾਪਤੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਛੱਡੋ, ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਗਲ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਔਰ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਵੇਖਣਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਿਸ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਲਗਣ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਵਧਾ ਦਿਤੇ ਪਰ ਕੀ ਆਰਡੇਨਰੀ ਬੱਸਾਂ ਉਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ? ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਿਰਾਏ ਵਧੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਪੈਣਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਲੋਕਲ ਬੱਸਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀਆਂ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਜਲੰਧਰ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਬੱਸਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀਆਂ । ਉਹ ਕਿਰਾਏ ਵੀ ਵੱਧਾ ਦਿਤੇ ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਟੈਕਸ ਹੈ । ਗੈਲਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਥਰਡ ਕਲਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ । ਉਹ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਟੈਕਸ ਵੱਧਾ ਦਿਤਾ । ਇਸ ਦਾ ਬੋਝ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ ਔਰ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਇਕ ਇਹ ਹੀ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ । ਜਿਹੜੀ ਤੁਸੀਂ ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਉਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕਰਕੇ ਐਲਾਨੀਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਬਿਆਨਾ ਵੱਧਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਮੈਂ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ । 50 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲੀਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਜੋ ਬੋਝ ਪਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ 106.5% । ਜਿਹੜਾ 20 ਰੁਪਏ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੇ 80% ਤੇ ਜਿਹੜਾ 500 ਰੁਪਏ ਬੇਸਿਕ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹਦੇ ਉਪਰ 88% ਪਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਤਕੜਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਲੀਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਤਨਾਸਿਬ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਘਟ ਵਧਿਆ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਗਰੀਬ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧਿਆ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: ਇਹ ਇਨਕੁਰੇਕਟ ਫਿਗਰਜ਼ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਥੋਂ ਲਏ ਹਨ।

ਚੌਧਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ: ਮੈਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ 50 ਰੁਪਏ ਮਾਲੀਆ ਕਿਤਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ?

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਂ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡ ਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਫਾਰਮਰ ਹੈ। ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਬੋਝ ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਤੇ ਪਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿਉ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਛੋਟੇ ਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਛੋਟੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿਆ ਕਰੋ। (ਵਿਘਨ)

ਫਿਰ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਕਪਤਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗਲ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਗਲਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਠੀਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵੰਡ ਹੁਣ ਠੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ? ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਈਨ ਲਾਸਿਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਉਂ ? ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਇਹ ਲੈਂਡਲਾਰਡਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਅਗੇਂਸਟ ਕਿਤਨੇ ਕਿਤਨੇ ਏਰੀਅਰਜ਼ ਡਿਊ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੀਕਵਰੀ ਨਹੀ ਹੁੰਦੀ ਇਹ ਤਾਂ ਕੈਪੀਟੈਲਿਸਟਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੈਪੋਟਿਜ਼ਮ ਕਰਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਉਤੇ ਦੋ ਲਖ 88 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਆਪ ਵੇਖ ਲਵੋ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੀ ਹਸ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰ ਰਾਹੀਂ ਇੰਡਸਟਰੀਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ। ਪਰ ਅਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਬੰਦ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਗੇ ਵੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਚੁਕਾ ਹਾਂ। ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਨ। ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਟਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੰਡਸਟਰੀਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਨੇ, ਉਬਰਾਇ ਹੋਟਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੁੱਟਣ ਦਾ ਢੰਗ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਦਸ ਚੁਕਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਸੀ, ਅਕਾਲੀ ਸੱਜਣ ਵੀ ਸਨ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਉਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਬਿੱਗ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਰੇਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੀ ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਸ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਚਲ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਰੱਪਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ । ਰੋਡਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਹ ਮੈਂ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ, ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਫਾਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ 100% ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਹ ਕਰਦੇ ਕੀ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਓਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੋਪਲੀ ਰੂਟਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਨਵੇਂ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਦਿਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 6 ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ । ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਰਿਪਰੈਜ਼ੈਂਟੇਟਿਵ ਸ਼੍ਰੀ ਸਮਰਾ ਨੇ ਇਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 12 ਲਖ ਐਸੀ ਮਾਈਲੇਜ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਮਿਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕੋਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਓਪਰੇਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਟਾਂ ਤੇ ਉਪਰੇਟ ਕਰਨ । ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦਾ ਫਲੀਟ ਨਾਕਾਰਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਚੌਥਾ ਹਿਸਾ ਫਲੀਟ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਵਿਚ ਟਾਇਰ-ਟਿਊਬ ਅਤੇ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ.ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖੜਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਕਸੂਰ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ ? ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਾਇਰ ਅਤੇ ਟਿਊਬਜ਼ ਵਾਸਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲਿਆ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰ-ਟੇਕਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰੀਵਾਲ ਬੀ.ਐਸ.ਆਈ. ਮਿਲ ਦਾ ਇਕ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਗਲਾਂ ਸਨ । ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਪੱਤੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਜਗ੍ਹਾ ਹਾਲ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲੇਗੀ, ਅੱਡਿਆਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹਾਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਗਲ ਦਸਦਾ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਲੀਡਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਹੈ । ਉਥੇ 100 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੜਤਾਲ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਘੱਟ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਪਿਛੇ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ । ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਖਾਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਜ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੀਡਰ ਕਾਰਖਾਨੇ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਕੋਲ 2, 3, 4 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ

ਹੋਵੇਗਾ । ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨਾ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਹੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਕੁਝ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਲੇਬਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੇਬਰ ਨੂੰ ਕਢਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਸਕਿਲਡ ਟਰਨਰ ਨੂੰ 150 ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਨਸ ਦੇ ਰੇਟ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਫਿਕਸ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਡਬਲ ਰੇਟ ਤਾਂ ਕੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਰੇਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ । ਸਾਡੇ ਇੰਨਾ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕੈਪੀਟਲਿਸਟਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਇਥੋਂ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੀ ਤਕਲੀਫ ਦਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਗੁੰਡੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਟਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕੈਪੀਟਲਿਸਟਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਹੋਰ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਮਸਲੇ ਤਾਂ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ, ਪਰ ਇਕ ਗਲ ਬਾਰੇ ਦਸਦਾ ਹਾਂ । ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਏ ਸ਼ਰਮਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਕੁਆਰਟਰ ਬਣਵਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਇਰ ਪਰਚੇਜ਼ ਸਿਸਟਮ ਤੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਵਰਕਰਜ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਢ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਰਖ ਲਵੋ । ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਆਰਡਰਜ਼ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ । ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਗਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਵੇਖੇ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਠੀਕ ਵਰਤਾਓ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਦੀ ਸਕੀਮ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਪਸ ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਜਦੋਂ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਇਥੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 3-4 ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕੂਲਰ ਇਸ਼ੂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਟਾਈਮ ਲਵੋਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ 10 ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਮਿਲਣਗੇ । (How much time will you take ? You will get ten minutes more only.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸੋ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਮੇਰੀ ਲਗਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਵੇਖੀ ਤੇ ਟੁਟਦੀ ਨੂੰ ਜਗ ਜਾਣਦਾ (ਹਾਸਾ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦੇਵੋ ਕਿ ਕਿਸ ਦੀ ਯਾਰੀ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ । ਫਿਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇਨਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ਼ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਇੰਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਜੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟੈਰੋਗੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੇਬਰ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਥੇ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਬਾਰੇ ਇਕ ਗਲ ਦਸਦਾ ਹਾਂ । ਹੋਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਗਏ । ਉਥੇ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੰਟ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਇਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਟਿਆ ਗਿਆ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਸਟਰਾਈਕ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜ ਇੰਨੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਕਾਰ ਹਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਫਿਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਬੁਰੀ ਹੈ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬੈਕਆਊਟ ਕਰ ਗਈ ਹੈ । ਜਦ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਹੈ । ਫਿਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ । ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਕਦਮੇ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਤਿੰਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤਨੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਥੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੀ ਰੀਪਰਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨ ਖਤਮ ਹੈ, ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਖਤਮ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਇਕ ਚੋਟੀ ਦਾ ਸਰਮਾਇਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕੈਬਰਾ ਡਾਂਸ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਫਸੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਟਾਈਮ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਗਲਤ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ? ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਥੇ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਇਸ ਨਾਲ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਨੂੰ ਇਨਕਰੇਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਜਦ ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ ਵਿੱਚ ਅਡਲਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਛੋਟੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਪਕੜਵਾਇਆ ਤਾਂ ਬੜਾ ਰੌਲਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਕੜਿਆ ਕਿਸ ਨੂੰ ਗਿਆ ? ਇਕ ਪਾਗਲ ਔਰਤ ਨੂੰ। ਇਕ ਪਾਗਲ ਔਰਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਜ਼ਰਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਬੇਗੁਨਾਹ ਪਾਗਲ ਔਰਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਈਟ ਰਿਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਦਾ ਡੇਂਜਰ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਰਮਿਆਨਾ ਵਰਗ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਰਾਈਟ ਰਿਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਕਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਟਾਟਾ, ਬਿਰਲੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਵੀ ਹੱਥ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲੜਦੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਖੱਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਜੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸਹੀ ਮਾਨ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡਕੜੇ ਹੋਕੇ ਲੜਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਮੈਂ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਲੜੇਗੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲੇਗੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰੈਸਿਵ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਇਹ ਮਨਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰੈਸਿਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਨਿਸਟਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰੈਸਿਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ । (ਹਾਸਾ) ਹੁਣ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । (ਘੰਟੀ) ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗਾ ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ । ਇਨਡਾਇਰੈਕਟਲੀ ਇਹ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ, ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਦਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਈ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡ ਹਨ, ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਬਿਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੌਜ਼ੇਟਿਵ ਫੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਬਿਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆ ਕੇ ਪਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਜ਼ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ । (ਘੰਟੀ) (ਸ਼ੋਰ)

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਲਹਿਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਨਤਾ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਈ ਐਸੀਆਂ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਬਦਲਿਆ ਅਤੇ ਰਾਈਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਕ ਭਾਰੀ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ । (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Chairman: Order, order please.

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਸ਼ੋਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

PERSONAL EXPLANATIONS

BY REVENUE AND ELECTION MINISTER, MINISTER OF STATE FOR TRANSPORT AND CIVIL AVIATION AND COMRADE SATYA PAL DANG

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ, ਸਰ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਅਤੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵੀ ਦਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਂਡ ਰੀਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲੈ ਆਏ ਹਨ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸੈਬੋਟੇਜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ? ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਅਸੀਂ ਹੀ ਇਥੇ ਲੈ ਆਏ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਇਹ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਮਲ ਵੀ ਇਸ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਲੇ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਜੇ ਅਸੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 1951 ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਟੈਨਿਉਰ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਪਲਸ ਡਿਕਲੇਅਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 40 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਪਲਸ ਡਿਕਲੇਅਰ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਭਰਾ ਮਨਿਸਟਰੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਹੇ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਮਨਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਆਏ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੀਜੀਮ ਵਿੱਚ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਕਸੀਮ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਿਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਿਆਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਕਸੀਮ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਕਰੀਏ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਜ਼ ਲੋਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਟੇ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਟੈਨੈਂਟਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਲਿਜੀਬਲ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਪਲਸ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਅਸੀਂ 15 ਕੇਸਿਜ਼ ਵਿੱਚ ਲੈਜੀਟੀਮੇਟ ਟੇਨੈਂਟਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੇ ਆਰਡਰ ਕੀਤੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਲਭ ਕੇ ਰਿੱਟਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਅੱਜ 40 ਰਿੱਟਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ ਅਤੇ ਸਟੇ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਚਲਣ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਫੈਮਿਲੀ ਦੀ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕੇਰੇਲਾ ਪੈਟਰਨ ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਿਲ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਚੀਜ਼ ਕੇਬਨਿਟ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਆ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਨਾਮੀਨੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ

[ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ]

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਆਦਿ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ; ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ।

ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ) : ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟ ਰਹੇ । ਅਸੀਂ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਸੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਚਲ ਰਹੇ ਹਾਂ (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਆਪਰੇਟਰਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Chairman: Order order, please.

ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਲਜ਼ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਪੀ. ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਇੰਟਰ-ਸਟੇਟ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਨੇ ਲਾਂਗ ਰੂਟਸ ਦੇ ਲਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪਰਮਿਟ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੈਲਫ ਸਫੀਸ਼ੈਂਟ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ, ਟਾਇਰਜ਼ ਅਤੇ ਲੁਬਰੀਕੈਂਟਸ ਦਾ ਸਟਾਕ ਹੈ । ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਵੀ ਡੀਪੂ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ । ਇਹ ਖਿਆਲ ਵੀ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਨਿੱਤ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਲਾ-ਬੰਦੀਆਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦਾ ਪਹੀਆ ਜਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਹੀਆ ਜਾਮ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦੁੱਖ ਬਹੁਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਰਸਤੇ ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਇਸ ਲਈ ਵਰਕਰਜ਼ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ । (ਤਾੜੀਆਂ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਸਫਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਤਨੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ 20 ਕਾਰਾਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਵਿਕਦੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਫੜੇ ਗਏ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਨੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਫੜਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ।.... (ਸ਼ੋਰ) ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਦੇ ਦੇਣ ।

ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਇਹ ਵੀ ਜੋ ਕੁਝ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ । ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਈ 20 ਕਾਰਾਂ ਫੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਐਸੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਹੈ । (ਤਾੜੀਆਂ)

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION *(Resumption)*

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਨਕੋਦਰ): ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਮਤਾ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਦੇ ਮਤੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਇੰਨਾਂ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਸਭ ਖੈਰੀਅਤ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸਭ ਗਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਭ ਫਰਜ਼ੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਪੀ ਕੋਈ ਕੋਰੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਲ ਮਾਰੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖੋ ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਹਦਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਬਠੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਘਟ ਸਸਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ? ਮਹਿੰਗਾਈ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਇਹ ਇਕ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫੀਨਾਮੀਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਮੁਲਕ ਜਾਂ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਬੱਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬੱਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟਿਕ ਨਜ਼ਾਮ ਅਪਣਾਈਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਰੋਧਤਾ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕਰੀਰ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪਰੈਕਟੀਕਲੀ ਉਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬੱਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਪਿਛਲੇ 10—12 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੇ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਰੁੱਖ ਬਦਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਉਤੇ ਅਜ ਹਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ। 1962 ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਸੰਭਾਲੇ। 1970 ਤਕ ਅਸੀਂ ਜੋ ਡੀਵੈਲਪਮੇਂਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਨਿਉਕਲੀਅਰ ਪਾਵਰ ਦਾ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਅਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਛੇਵੀਂ ਨਿਉਕਲੀਅਰ ਪਾਵਰ ਹਾਂ (ਤਾੜੀਆਂ) ਇਹ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਮਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਅੱਜ ਬਲਵਾਨ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਪਈ ਪਰ ਇਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਹਾਂ।

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਹਾਲੇ ਕਾਫੀ ਸਪੀਕਰਜ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਪਲੈਜ਼ਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। (Still there are many Members who have to take part in the discussion. So if it is the pleasure of the House the time of the sitting may be extended.)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ: ਹਾਂ ਜੀ, ਹਾਂ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 9.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (The time of the sitting is extended up to 9.00 p.m.)

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION (*Resumption*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਾਡੇ ਜਰਨੈਲ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਨਿਆਜ਼ੀ ਕੋਲੋਂ ਹਥਿਆਰ ਰਖਵਾਏ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਧੌਣ ਉੱਚੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹਿੱਕ ਚੌੜੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵੇਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਐਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਜੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧ ਗਈ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨੀ ਪੈ ਗਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਸਿਆਣੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹੈ । ਉਹ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਹੈ ।

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ** ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪਾਰਟ ਆਫ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏ । (This is no point of order. The word ** which the hon. Member has used should not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ ਆਦਮੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਗਲ ਸੁਣ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (I would request Sardar Parkash Singh Badal that when someone from his own party is on his legs, he should be heard and others should take their seats.)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਪਾਰਟ ਆਫ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ । (This is no point of order. It will not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ਸਨ)

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਫੇਰ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਕੋ ਬੰਦਾ ਐਟ ਏ ਟਾਈਮ ਖੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਰੇਫਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਜੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। (I can declare an improper point of order as 'No point of order'.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ** ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ (ਵਿਘਨ) ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (This is no point of order. The word ** should not be recorded. (*Interruption*) Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਹੈ? (What is your point of order ?)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤੇ ਰਾਈਜ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹੇ ਤਾਂ ਹੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (When an hon. Member rises on a point of order and states his point, only then it can be said that a point of order has been raised.)

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ: * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀ ਹੈ। (This is no point of order.)

(ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ. ਪਤੰਗ ਸਾਹਿਬ ਐਵੇਂ ਹੀ ਪਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਗੱਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ।

ਗਿਆਨੀ ਕੁਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ: * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।(This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਤੁਸੀ ਬੈਠ ਜਾਓ। ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਕੋਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸਦਨ ਦਾ ਟਾਈਮ ਬੜਾ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ ਜ਼ਰੂਰ ਇੰਟਰੱਪਟ ਕਰੋ ਲੇਕਿਨ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣ ਦਿਉਗੇ ਤਾਂ ਟਾਈਮ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਰੈਲੇਵੇਂਟ ਪੁਆਇੰਟਸ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰੱਪਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (Please resume your seat. I would submit that the time of the House is very precious. You may interrupt only when it is necessary to do so. If you go on obstructing the proceedings of the House, then the time of the sitting will have to be extended. I would request you not to raise such irrelevant points of order, I will not allow this.)

ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: (ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ) ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਹੁੰ ਖੁਆਉ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚ ਕਹਿਣਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਾਡੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਜਿਸ ਤੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਬਾਰੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਈਂਟਿਫਿਕ ਅਤੇ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਅੱਗੇ ਲਿਆਕੇ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀ ਅੱਜ ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਆਈਆਂ। ਸਾਡੇ ਤੇ ਚੀਨ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਕੜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘੇ ਹਾਂ। (ਵਿਘਨ) ਹੁਣ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ

*Expunged as ordered by the Chair.

ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਢੂੰਡ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਸਾਡੀ ਇਕੋ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਉਹ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਗੇ ਲਿਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਵਰਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਤਕੜੇ ਹੋਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਅਸੀਂ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਤੇ ਥੋਪੀ ਹੈ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਿਰਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ:

"Total sell out of the economic interests through scrapping of State Trading in Foodgrains with a view to helping the monopolists and vested interests at the cost of both the producers and consumers".

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਕਨਾਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰੋ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਫੂਡ ਗਰੇਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਰਪਲੱਸ ਸਟੇਟ ਹੈ। ਫੂਡ ਗਰੇਨਜ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਨਵੀਂ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀ ਡਟਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਫੂਡ ਗਰੇਨਜ਼ ਵਿਚ ਸਰਪਲੱਸ ਸਟੇਟ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੂਡ ਗਰੇਨਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਉਤੇ ਹੋਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਦਮ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹਨ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਇਹ ਕਿਉਂਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਟੇਟਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਜਿਹੜੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਲਿਸੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਡੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 6 ਲੱਖ ਟਨ ਦਾ ਅਨਾਜ ਉਚੇਚਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂ ਭੰਡਾਰ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਕਾਫੀ ਭੰਡਾਰ ਰਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰਜ਼ ਨੂੰ 105 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਨਾਜ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੰਗੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਭਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਥੇ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਦਾ ਵੀ ਇੰਟਰੈਸਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਫਗਾਰਡ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਪਰੋਡਿਊਸਰ 125 ਰੁਪਏ ਪਰ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਣਕ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ 105 ਰੁਪਏ ਹੀ ਭਾਅ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰੋਡਿਊਸਰ ਦਾ ਖਾਸ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ

[ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ]

105 ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ 125 ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰੋ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ: ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 125 ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੜੀ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਬੜੀ ਸਾਧਾਰਣ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਸਟੇਟ ਟਰੇਡਿੰਗ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕਣਕ 105 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇਣੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ 125 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹਿਸਾਬ ਲਾ ਲਵੋ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਸਾਲ ਪਰੋਡਿਊਸਰ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾ ਲਵੋ ਕਿ 105 ਰੁਪਏ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 125 ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਦੇ ਕੇ ਜੇ ਅਸੀਂ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਨੂੰ 105 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਣਕ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? (ਤਾੜੀਆਂ)

ਫਿਰ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਭਾਅ ਸੌ ਫੀ ਸਦੀ ਵੱਧ ਗਏ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚੀ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਰੇਟ ਖਾਦ ਦਾ ਜੋ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਥੱਲੇ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਖਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ; ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ ਰੂਸ, ਚੀਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਦਿ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਐਨੀ ਕਰੰਸੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸੂਝ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਦੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਫਾਸਫੋਰਸ ਦੀ ਹੋਵੇ ਸਾਰੀਆਂ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਮੈਨੂੰ ਲੋੜ ਸੀ ਉਤਨੀ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਲਵੋਗੇ? (How much more time will you take?)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਮੈਂ 10 ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਲਵਾਂਗਾ।

Mr. Chairman: Please wind up within five minutes.

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ? (On what topic do you want to speak?)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : * * *

Mr. Chairman: This is no point of order.

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਖਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ। ਇਥੇ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਖਾਦ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਕੇਅਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੈ-ਭੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪ ਬਲੈਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਉਹ ਲੋਕ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਰੀ ਖਾਦ ਦੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਹਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕੱਢ ਲਵੋ। (ਤਾੜੀਆਂ) (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

8.30 p.m.

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ।)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ। ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਪੀਕਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਮਨਾਇਆ ਸੀ। (ਵਿਘਨ) ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਥੈਲੇ ਰੇਹ ਦੇ ਪਏ ਹਨ ਔਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਥੈਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੈ ਚਲੋ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਹਜ਼ਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਰੀ ਰੇਹ ਦੀ ਨਿਕਲੇਗੀ। (ਵਿਘਨ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਰੇਟ 100 ਪਰਸੈਂਟ ਵਧਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ 27 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹਾਲੀ ਤੱਕ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ? (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker: Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕਨਾਮਿਕ ਇਨਟਰੈਸਟ ਕਿਵੇਂ ਸੇਫ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

*Expunged as ordered by the Chair

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹਜ਼ਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਥੈਲੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਪਏ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ....(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਚੋਰ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਸ਼ਤੀਰ ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਿਆ ? (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜ਼ਲਾਲ: * * * (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker: This is no point of order.

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ: * * (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ. ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਾਦ ਦਾ ਭਾਅ 100 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਰੇਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਕਣਕ ਅਸੀਂ ਵੇਚਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਕਣਕ ਉਹ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਸਤੀ ਖਾਦ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖਾਦ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ? ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 76 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਕੁਇੰਟਲ ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ ਅਤੇ 2 ਕੁਇੰਟਲ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਖਾਦ ਪਾਈਏ ਤਾਂ 300 ਰੁਪਏ ਫੀ ਏਕੜ ਦੀ ਫਸਲ ਤੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ 150 ਰੁਪਏ ਲਗਦੇ ਸੀ। 12 ਕੁਇੰਟਲ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 75 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 125 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 50 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 12 ਕੁਇੰਟਲ ਦੇ 600 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਫਿਟ ਹੋਇਆ ਜਦ ਕਿ ਲਗੇ ਵਾਧੂ 150 ਰੁਪਏ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਉ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜੇ ਕਢਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਸਾਬ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਮਿਟੀ ਵਾਲੀ ਆਈ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲ ਵੀ ਲਾ ਲੈਣ (ਵਿਘਨ) (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਭਰੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਆੜ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਗੇ ਦੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ

*Expunged/Not recorded as ordered by the Chair.

ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਣੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ: ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ।

Mr. Speaker: No interruption please.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਿਜੀਮ ਵਿਚ ਇਕ ਬੁਢਾ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ....(ਵਿਘਨ) ਫਿਲੌਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਕਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਰਿੰਦਰ, ਗੁਰਦੇਵ ਆਦਿ ਰੋਪੜ ਦੇ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਸਨ, ਇਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਜੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਤਾਂ ਇਹ ਬੜੇ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। (ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ) ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੋ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਸੁਤੰਤਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇਥੇ ਅਮਨ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਇਹ ਅਮਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਉਦੋਂ? (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ * * * *)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਐਕਸ-ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਅਲਫ-ਲੈਲਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਦੋਂ ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਸੀ? (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲੀ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਸੀ ਕਿ ....(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਦੋਂ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। (ਵਿਘਨ)

* Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਹੁਣ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ (Sardar Darbara Singh Ji, please wind up now.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੋਢੀ ਸਨ....

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਹੱਥੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 7 ਕੈਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ । ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਲ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਈ.... (ਸ਼ੋਰ) (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਪੀਚ ਕੰਟੀਨਿਊ ਕਰੋ; ਤੁਸੀਂ ਰੁਕ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਇੰਟਰਪਸ਼ਨਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ....(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Sardar Darbara Singh Ji, please continue your speech so that there may not be interruptions.)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲੋਂ ਖੁੰਝੀ ਡੂਮਣੀ ਗਾਵੇ ਆਲ ਪਤਾਲ..(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਗੁਲਸ਼ਨ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਹੋ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Gulshan Ji, you are a seasoned parliamentarian. Such interruptions do not behove you.) (*Interruption*) (*Noise*)]

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਹੋ ਥੱਲੇ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਉਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਹੀ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ)

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 9.00 ਵਜੇ ਤਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਡੀਬੇਟ 9.00 ਵਜੇ ਤਕ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ.... (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (The sitting of the House was extended upto 9.00 p.m. I feel that this discussion will not be over till 9.00 p.m.) (*Interruption*) (*Noise*)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ ਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਲ ਨੂੰ 2-3 ਘੰਟੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਰਖ ਲਵੋ । ਅੱਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਨਾ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ। ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਤੇ ਦੇਣੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲ ਤੱਕ ਰੱਖ ਲਵੋ (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ 10.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (The time of the sitting is extended upto 10.00 p.m. with the consent of the House.) (*Interruption*) (*Noise*)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪੁਆਇੰਟਸ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਨੋ-ਨੋ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਟਰੈਡੀਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ 9.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁਣ 10.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ, ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਸਟਰੌਂਗਲੀ ਪਰੋਟੈਸਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੀ ਸਿਟਿੰਗ ਹੋਰ ਕੰਟੀਨਿਊ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਸਿਟਿੰਗ ਦੀ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਦੇ 12.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ, ਇਹ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿਟਿੰਗ ਦੀ ਕੀ ਜਸਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਅੱਜ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਸ ਸਿਟਿੰਗ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੰਟੀਨਿਊ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਫਿਰ 9.00 ਵਜੇ ਮੀਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹਾਊਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ ? (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕੰਸੈਂਸਿਜ਼ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (Doctor Sahib, it is the consensus of the House.) (*Interruption*)

Voices: No, No.

WALK-OUT

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਸਟਰੌਂਗਲੀ ਪਰੋਟੈਸਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (ਸ਼ੋਰ) (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਰਵੀਏ ਦੇ ਵਿਰਧ ਅਸੀਂ ਬਤੌਰ ਪਰੋਟੈਸਟ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਉਹ ਕੁਝ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕੁਝ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ।)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਦਾ ਕੋਈ ਚਲਣ ਦਾ ਢੰਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਡੈਕੋਰਮ ਮੇਨਟੇਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਰਵੈਂਟ ਹਾਂ ਮਾਸਟਰ ਨਹੀਂ, ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਹਾਊਸ 10.00 ਵਜੇ ਤਕ ਚਲੇਗਾ, ਫਿਰ ਵੋਟਿੰਗ ਹੋ ਜਾਏਗੀ । (ਵਿਘਨ) (I am the servant and not the master of the House. As desired by the House, the sitting will last till 10.00 p.m. Then the voting shall take place.) (*Interruption*)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਰੋਟੈਸਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਾਸਿਸਟ ਟੈਂਡੈਂਸੀ ਨਾਲ ਹਾਊਸ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । (ਸ਼ੋਰ) ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕੰਡਕਟ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਣਾ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੋ । (I am to conduct the House according to its wishes. Please resume your seat.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਰਵੈਂਟ ਹਾਂ । ਹਾਊਸ ਦੀ ਕੰਸੈਂਸਿਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ 10.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚਲੇ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (I am the servant of the House. The House wishes to sit till 10.00 p.m.) (*Interruption.*) (*Noise*)]

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਿਰੇ ਪੂਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਹੋ । ਅਸੀਂ ਦੋ ਵਜੇ ਦੇ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਦੋ ਦੋ ਸੌ ਮੀਲ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹਾਂ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਿਨ ਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਟਿੰਗ ਦਾ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ

ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ 10.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚਲੇਗਾ ਇਹ * * * ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਹਨ ਕਿ * * * ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। (The words * * * should be expunged.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਜ ਸਟੈਮਿਨਾ ਦੇਖਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੈਠਣ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਬੈਠਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋ ਸੌ ਮੀਲ ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੂਰੋਂ ਚਲ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ। (ਵਿਘਨ)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ 2.00 ਵਜੇ ਦੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ 9.00 ਵਜ ਗਏ ਹਨ....(ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਅਜੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਰਿਪਲਾਈ ਦੇਣਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (It is the wish of the House. Please resume your seat. Sardar Darbara Singh Ji, please wind up now. The Minister is still to speak and Mr. Badal is also to give the reply to the Debate.) (*Interruption*) (*Noise*)

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION (*Resumption*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚਿਆ ਹੈ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦਾ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਤਕਰੀਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਮੈਨੂੰ ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਥਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਹੁਣ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ ਜੀ (Please wind up now.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ....(ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਆਰਡਰ ਆਰਡਰ, ਪਲੀਜ਼। ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ ਜੀ। (Order order, please. Wind up within two or three minutes.)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ 9.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਆਬਸਟਰਕਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰੋ । ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Please do not cause obstruction. Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਵੱਧ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜ ਸੌ ਫੀ ਸਦੀ ਵਾਧਾ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਕ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਟਿਊਬਵੈਲਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਨ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਦਮ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਢਾਈ ਲੱਖ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਇਤਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਇਜ਼ਾਫਾ ਇਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਤਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਕਰਦੇ ਹਨ.... ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਅਗਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਲਾਬੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ । ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਲਾਬੀ ਨਾ ਬਣਾਉਣ । (I would request the hon. Members to go to the lobbies if they want to talk and not to turn the House into a lobby.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ. ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਚੰਨ ਉਤੇ ਥੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਜਿਤਨਾ ਇਹ ਵੱਧ ਥੁਕਣਗੇ ਉਤਨੀ ਵੱਧ ਥੁੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਪਵੇਗੀ ।

ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਢਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ । ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਪੀਕਰ ਅਜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਅਸੀਂ ਮੂਵ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ ਮੂਵਰ ਹੀ ਬੋਲਿਆ ਹੈ । 9.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ।

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਖਾਣਾ ਤਾਂ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪੱਕਿਆਂ ਪਿਆ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ । (The meal is being kept ready for you in the Hostel. You will certainly get it.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ): ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇਥੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਸੀਂ ਹੋਸਟਲ ਮੈਸੇਜ ਭਿਜਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਗੇ । ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 10.00 ਵਜੇ ਤਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ । (We will send a message that the time of the sitting has been extended upto 10.00 P. M. They shall wait for you.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ. ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ.... ।

ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਆਵਾਜ਼ਾਂ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (It is very regrettable. Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੜਾ ਲੈਟੀਚੂਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਸਤਾਰਾਂ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ । ਤੁਸੀਂ ਇਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈਟੀਚੂਡ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ । ਤੁਸੀਂ ਪਾਰਸ਼ਲ ਬਣ ਰਹੇ ਹੋ ।

Mr. Speaker : Please do not interrupt.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਕਾਰਣ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਐਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਣੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਰੋਜ਼ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਣਕ ਨਾ ਵੇਚੋ, ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਨਾ ਲੈ ਜਾਉ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਅਸੂਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੜਤਾਲ ਕਰੋ ਤਾਕਿ ਇਥੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਟਰਬੱਲਡ ਵਾਟਰਜ਼ ਵਿਚ ਵੇਖ ਕੇ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਲੈਣ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਨ 1971 ਵਿੱਚ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ । ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਾਰਟੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਅੱਜ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ । (Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਨ ਪਰ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ । ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਡਫਲੀ ਵਜਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਸਾਜ਼ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਢੱਡ ਸਾਰੰਗੀ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਵਜਣੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

Mr. Speaker : Doctor Baldev Prakash Ji, on a point of order.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਹੋ (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੌਲਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ । (The time of the House has been extended upto 10-00 P.M. If the noise and interruption continue like this then it will be a great loss to Punjab.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਹੈ । (Whatever is being said should not be recorded. This is an aspersion on the Chair.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਪਾਰਸ਼ਲ ਹੋ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ ।

---

* Not recorded as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤੋਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੈ ? (From whom do you want to seek information ?)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਾਕ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਮੈਂਬਰ ਮਰੜ੍ਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣ । ਮੈਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜਦਾ ਹਾਂ ਫਿਰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ ਦਾ ਸਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਕੀ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਅਲੈਕਸ਼ਨ ਲੜਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ? (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬਾਜ਼ੂ ਅਜ਼ਮਾਏ ਹੋਏ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਡੀਪੈਂਡੈਂਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਤਨਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣਾ ਹੈ ਲਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਗੇ ਵੀ ਲਗਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ । (ਹਾਸਾ) (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Order please.

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : * * * *

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ । ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ । (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded. Chaudhri Sahib, please resume your seat. You are not audible even to me.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਕਵਾਸ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉ ਜੀ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਪੀਕਰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ . ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬੋਲੋ ਮੇਰੇ ਤੇ ਨਾ ਬੋਲੋ । (Doctor Sahib, you may speak on the No-Confidence Motion and not about me.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : * * * *

---

* Not recorded/expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚੇਅਰ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ that shoud not form part of the proceedings. ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬੋਲੋ । ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੀ ਬਾਬਤ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਕਰ ਲੈਣਾ । (Whatever Doctor Sahib has said about the Chair, that should not form part of the proceedings. Doctor Sahib, you are a seasoned Parliamentarian. You may please speak relevant to the No-Confidence Motion. You may give your views about me privately.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਹੁਣ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਹੈ । ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever Doctor Sahib has said just now, this is an aspersion on the Chair. It should not be recorded.)

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : * * * *

Mr. Speaker : This is no point of order.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਇਤਨਾ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦੁੱਖ ਹੈ ।....

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਬਾਈ-ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ।....

Mr. Speaker : That has already been expunged. ਉਹ ਗਲ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਕਰੋ । (ਵਿਘਨ) (That has already been expunged. Do not refer to it.) (*Interruption*)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਰਕਟ-ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰ ਆਈ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਇਹ ਠੀਕ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ । (Doctor Sahib, you are again referring to the same issue. It will not be proper for you.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੀ ਡਿਗਨਿਟੀ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਡਿਮਾਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ)

*Expunged/not recorded as ordered by the Chair.

Mr. Speaker : Pleas; resume your seat.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਾਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਖਸ਼ਾ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ । ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਘਰ ਤੋਂ ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੇ ਚਲੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਇਤਨੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਗਲ ਸੀ । ਅੱਜ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਟ੍ਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਦੇ ਸੱਜਣ ਬੋਲੇ ਹਨ ਔਰ ਦੋਨਾਂ ਸੱਜਣਾ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹਨ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਕਹਿਣਗੇ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਤਾਂ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਈ ਕੁਝ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਲੋਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਕੀਤਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ । ਰਾਈਟ ਔਰ ਲੈਫਟ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਰਾਈਟਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਲੈਫਟਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਉ ।

Mr. Speaker : No interruptions please.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਆਟਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲੈਫਟ ਰਾਈਟ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਫਾਰੇਨ ਪਾਵਰ ਦਾ ਹੀ ਹੱਥ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਵੀ ਗਲ ਹੋਵੇ ਮੋਗਾ ਫਾਇਰਿੰਗ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਦੀ ਗਲ ਹੀ ਸੁਝਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਟੌਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਆਏ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਗਲ ਕਹਿ ਲਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਸੁਣ ਲਤੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਬਾਈ-ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । (ਸ਼ੇਮ, ਸ਼ੇਮ) ਉਥੇ ਪੋਲਿੰਗ ਏਜੰਟ ਕੌਣ ਬਣਾਇਆ ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਥੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਗਲੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਕੂਚੇ ਕੂਚੇ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਵਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਦਿਵਾਉਣਾ ਹੈ । ਔਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ..

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : * * * *

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ : * * * * (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਇਕਠੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਨਾ ਬੋਲਣ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇੰਟਰੱਪਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਮਿੰਟ ਬੋਲੋਗੇ ? (Whatever is being said without the permission of the Chair, should not be recorded. I would ask the hon. Members not to interrupt like this and let Doctor Baldev Prakash speak. Doctor Sahib, how much more time will you take ?)

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਇਕ ਘੰਟਾ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਇਹ ਧੱਕਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ 10 ਮਿੰਟ ਬੋਲ ਚੁਕੇ ਹੋ, 10 ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਬੋਲ ਲਵੋ । (Doctor Sahib, you have already spoken for ten minutes. You may take ten minutes more.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਇਥੇ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ । ਇਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਆ, ਇਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਟਰੱਪਟ ਨਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕੰਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਠੀਕ ਠੀਕ ਡਿਬੇਟ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕੇ । (Chaudhri Sahib, please resume your seat. This is no point of order. (*Interruption*) I would like to point out that it has been decided to finish the business by 10.00 P.M. So I would request that such interruption may not be caused so that all members may be able to make their contribution.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਫਿਰ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਰੋਜ਼ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ । ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਅਸਤੀਫਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਗਲਤ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਲੇਕਿਨ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਕੁਰਸੀ ਛੱਡਣੀ ਪਵੇਗੀ । ਰੋਜ਼ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਦਿੱਲੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ । ਆਖਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਇਹ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ, ਸਰ ।

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਪੀਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇਣਾ । You may give your personal explanation after Doctor Baldev Prakash has finished his speech.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਖਤਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਜੋ ਹਾਲਤ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਵਿਊ ਨਾਲ ਵੇਖ ਲਵ, ਕਰੱਪਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ; ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਲਾ-ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ੇਵਰਾਤ ਉਤਾਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਜਨਤਾ ਦੀ ਕੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁਟ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਨਹੀਂ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : * * * *(ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is no point of order.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਲਾ-ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਕਿਹਾ ਸੀ । ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਕਾਂਡ ਹੋਏ ਹਨ, ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਉਠਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੱਸ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਇਹ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਾ-ਐਂਡ ਆਰਡਰ । ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੱਥਕੜੀ ਲਗਾਈ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦੇਵੇ, ਇਹ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲਾ-ਐਂਡ ਆਰਡਰ । (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸ਼ੇਮ ਸ਼ੇਮ)

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਦੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਲਾ-ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ । ਕਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਡਾਲੇਕੇ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਕੀਤਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿਟ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਗਲ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 10 –12 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪੋਸਟਪੋਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਕੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ?

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਇਲੇ ਅਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਬਲੈਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬੋਰੀ ਸੀਮਿੰਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਪਰ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਸੀਮਿੰਟ ਲੈ ਲਵੋ । ਕੋਇਲੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਖੁਦ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੀ 60 ਪਰਸੈਂਟ ਬਲੈਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੋਟਾ ਜਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਦਾ । ਕੋਟੇ ਅਤੇ ਲਾਈਸੈਂਸਾਂ ਵਿਚ ਬਲੈਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is no point of order.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਹੇਠ ਬਲੈਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਕਿੰਨੇ ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਰੀਆਂ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਸੀਮਿੰਟ 3 ਫਰਮਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਬਲੈਕ ਕਰ ਲਈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਸ ਉਥੇ ਹੀ ਠੱਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : * * *

Mr. Speaker : This is no point of order.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਮੇਨ ਫੰਕਸ਼ਨ ਫ਼ਾਇਨੈਂਸ਼ਿਅਲ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਨੂੰ ਟਰਾਂਜ਼ੈਕਟ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਆਦਿ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਗੈਰ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀਆਂ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ । ਪਰ ਹੋਇਆ ਕੀ ? ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵੱਧਾ ਦਿੱਤਾ । ਪਹਿਲੇ ਜਿਹੜਾ 3.20 ਪੈਸੇ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਤੱਕ ਦਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ 4 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਿੱਧਾ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤਾਰੀਖ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਜੋ ਕਿ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਵੇਚਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਜਦ ਲੋਕ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿਰਾਇਆ ਸੀ 2 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਜਦ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਕਿਰਾਇਆ

*Expunged as ordered by the Chair.

ਦੇਣਾ ਪਿਆ 3—20 ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਜਦ ਹੁਣ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸੜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ 4 ਰੁਪਏ । ਪਿਛੇ ਡਾਲੇਕੇ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਫਰ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਸਾਡੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਿਜਲੀ ਤੇ 10, 10 ਘੰਟੇ ਦੀ ਕੱਟ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਰੇਟ ਡਬਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਕੀ ਇਹ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀਆਂ ਤੇ ਹੀ ਟੈਕਸ ਲਗ ਰਹੇ ਹਨ ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵੈਸਟਡ ਇੰਟਰੈਸਟ ਕਰੀਏਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ । ਕੁਝ ਲੋਕ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਤੇ ਹੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਇਥੇ ਕੁਝ ਗਲਾਂ ਕਹੀਆਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੈ ਪਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਨੋ-ਪਾਰਟੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਜੈ ਪਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਅੱਜ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਿਸ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸ਼ਤਰੂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ, ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ 5 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਅਸੰਬਲੀ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਾਲਵ ਕਰ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ । ਪਰ ਕੋਈ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰੇ ਅਤੇ ਹੋ ਵੀ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਅਤੇ ਲੁਟ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਬਗੈਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ । (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਲਈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ, ਐਸ.ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕਿਸਾਨ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੈ........

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੋਪੜਾ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ 5 ਮਿੰਟ ਹੀ ਲੈਣੇ ਹਨ । (Chopra Sahib, you are to take five minutes only.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ 25 ਮਿੰਟ ਲਵਾਂਗਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ 25 ਮਿੰਟ ਹੀ ਲਏ ਹਨ ।

PERSONAL EXPLANATION BY SARDAR DARBARA SINGH

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੱਜ ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀਤੀ ਹੈ—

ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੇਜਲੀ ਫੱਫੇ ਕੁੱਟਣਿ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ । ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਕੇਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲਾ-ਮਨਿਸਟਰ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਬੰਬਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ।....(ਸ਼ੋਰ)

ਅੱਜ ਇਹ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਜੱਜ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਹ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਸੀ, ਨੈਪੋਟਿਜ਼ਮ ਵਰਤੀ ਗਈ, ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਲਿਕ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਕ ਸਾਫ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਂ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਵਾਕਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਕ ਮਹਾਨ ਪਾਰਟੀ ਹੈ । ਜੇ ਉਹ ਮਹਾਨ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਜ ਦੀ ਗਦੀ ਤੋਂ ਲਹਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਮਹਾਨ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਿਚ ਕੇ ਲਾਹ ਦੇਵੇ । (ਹਾਸਾ)

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION

(Resumption)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਭੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਇਹ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਦੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਂਦੀ । ਅੱਜ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਚੈਕ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਗ਼ਰੀਬੀ ਵੱਧਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਅੱਜ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਇਤਨਾ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਤ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਕੀਮਤਾਂ 30% ਵਧੀਆਂ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਬਹਿਸ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁਆਇੰਟ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ । (This subject of high prices has already been discussed at length. Please refer to some new point.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗਾ ਜੀ । ਅੱਜ ਸਨਅਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਦੋਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪਾਸ ਆਪਣਾ ਪੇਟ ਪਾਲਣ ਲਈ ਮੰਗਾਂ ਰਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਖਾ ਮਰਨ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ 6 ਰੁਪਏ 50 ਪੈਸੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ । ਤਹਿਸੀਲ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਕਰਮ ਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਾਈਕਾਟ ਹੋਇਆ । ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਾਈਕਾਟ ਹੋਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਭੈੜੀ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਇਥੇ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘਟ ਕੀਮਤ ਤੇ ਖਾਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਇਥੇ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸਸਤੀ ਹੈ । ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਤੇ ਖਾਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਫੇਰ ਜਿਹੜੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਈ ਮਿਲਾਵਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਉਹ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੇਜ-ਫਰੀਜ਼ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੇਚੈਨ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਵੇਜ ਫਰੀਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ, ਜੇ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਫਰੀਜ਼ ਕਰੋ । ਮਹਿਗਾਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ 30% ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਉਹ ਵਕਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ 100% ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ । ਜੇ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਮੰਗਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਦਬਾਓ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧਣ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸਿਜ਼ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਟੀਚਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 22 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਵਿੱਚ 5 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਇਕ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ । ਜਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਚੰਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ।

ਮੈ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ ਇਹ ਦੇ ਵਿਚ ਬੜਾ ਸਕੈਂਡਲ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਦੀ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਮੈਂਟ ਕਰਵਾਈ । 8/- ਜਾਂ 4/- ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਲੈ ਲਏ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸੀਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਵਕਤ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੀਲੈਕਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਬਲੈਕ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਸੀਮਿੰਟ 14 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬੋਰੀ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ ਪਰ ਉਹ 45 ਰੁਪਏ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ । ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 105 ਰੁਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲੈਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ 125 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਇਹ ਕਿਧਰ ਦਾ ਇਨਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੈਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 125 ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ 105 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬੋਰੀ ਕਣਕ ਦੀ ਲੈ ਆਵੇ । ਆਟਾ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਛੋਟੀ ਜੇਹੀ ਕਾਪੀ ਜੇ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ 90 ਪੈਸੇ ਦੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ......

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਆ ਹੀ ਗਈ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰੋ । (The issue regarding high prices has come, please refer to some new point.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਅੱਜ ਉਹ ਕਾਪੀ 1.75 ਦੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਦੁੱਗਣੀ ਕੀਮਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਘਿਉ ਦਾ ਭਾਉ 9 ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਮੁਕਰੱਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਅਜ 15-16 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਕੋਈ ਵੀ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦੀ ਨਿਤ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਸਸਤੀ ਨਹੀਂ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਮੈਟਰ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ । (I think you have no new matter to refer.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਬੇਕਾਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਧਾਈ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 8000 ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਕੁੱਖਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਵੇਕੇਂਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਬੇਕਾਰ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਲਾਉਂਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਏ. ਐਸ. ਆਈ. ਰੰਗ ਰਲੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਚਾਲਾਨ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਧਨੌਲੇ ਦੇ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕੁਟ ਕਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ । ਜਦੋਂ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਏਧਰ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਕਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਬਰਨਾਲੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੋਪੜਾ ਜੀ, ਬੈਠੋ, ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿ ਲਿਆ ਹੈ । (Chopra ji, please resume your seat. You have spoken quite a lot.)

WALK OUT

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : * * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਚੋਪੜਾ ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by Mr. Chopra, should not be recorded.)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਦੋ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਅਜੇ ਬੋਲਣੇ ਹਨ । ਪਹਿਲਾਂ ਯਸ਼ ਜੀ, ਫੇਰ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਫੇਰ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ । (Two Members from this side, Shri Yash and the Chief Minister, have still to speak and then the Leader of the Opposition will give reply to the Debate.)

*Not recorded as ordered by the Chair.

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION

(*Resumption*)

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ ਪਾਲ) : ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹਦੇ ਉਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੁਹਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹਦੇ ਉਤੇ ਅਦਮ ਇਤਮਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਦਮ ਇਤਮਾਦ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੈ : ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੇ ਇਤਮਾਦ ਕਦੋਂ ਸੀ ? ਜਦੋਂ ਦੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੈ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਦਮ ਇਤਮਾਦ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਲਕਿ ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਲੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਇਤਮਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਚੰਗਾ ਮਾੜਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੇ ਅਦਮ ਇਤਮਾਦ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੀ ਅਦਮ ਇਤਮਾਦ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਮੇ ਹੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਦਮ ਇਤਮਾਦ ਕਰਨ (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਤਮਾਦ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੀ। ਇਥੇ ਵੀ ਇਕ ਰਫੜ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੇਰ ਇਹ ਆਪੋ ਵਿਚ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਅਦਮ ਇਤਮਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਉਤੇ ਇਤਮਾਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Order, order please.

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਲੇਕਿਨ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੁੱਝ ਅੰਕੜੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਟੈਕਸ ਕਿੰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਟੈਕਸ ਕਿੰਨਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਬੇਨਤੀਆਂ ਹਨ : ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਕੜੇ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਅਧੂਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਟੈਕਸ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ 85 ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ, 69 ਰੁਪਏ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ 107 ਰੁਪਏ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਗਰਜ਼ ਅੱਧੀਆਂ ਦਸੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨਾਂ ਟੈਕਸ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਕਿੰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮਦਨ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਿੰਨੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮਦਨ 900 ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ 1350 ਰੁਪਏ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸੁਣੋ। ਮੇਰੀ ਫੇਰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਸੁਣੋ। ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

[ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ]

ਕਿ ਜੀ ਮ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮਦਨ ਵੱਧਣ ਦੇ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਦੀ ਪਰਸੈਂਟੇਜ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੇਲੇ ਟੈਕਸ 7% ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ 8% ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ ਟੈਕਸ 1% ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਟੈਕਸ 1% ਵੱਧਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸ ਕਿਉਂ ਵਧੇ। ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੀ ਚੌਥੀ ਪਲਾਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 243 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ 7% ਤੋਂ 8% ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਪਲਾਨ ਦਾ ਖਰਚਾ 801 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਟੈਕਸ 1% ਵਧਿਆ ਹੈ ਪਰ ਪਲਾਨ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਖਣਗੇ ਕਿ ਵਡੀ ਪਲਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕੀ ਹੈ? ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਪਾਰਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਨਤੀ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਪਲਾਨ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਘੱਟ ਖਰਚ ਕਰੇਗੀ। ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉਚਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਪਲਾਨ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਪਲਾਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਸਬਰ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉ। ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਨਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਕਿਤੇ ਭੱਜ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਭੱਜਣਗੇ। ਭੱਜਣਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਕੋਲ ਭੱਜ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ। (ਵਿਘਨ) ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਇਹ ਪਲਾਨ ਕਿਉਂ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਭੁਲੇਖੇ ਨਾਲ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਖੋ, ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਕਿੰਨਾਂ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗਰੀਨ ਰੈਵੋਲੂਸ਼ਨ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਰਾਂਤੀ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਜਿਸ ਦਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੋਈ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਦਬਾਉ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਜਗ ਪਈ ਫੇਰ ਦਬਾਉ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਬੁੱਝ ਗਈ। ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਇਕ ਕੰਟੀਨਿਯੂਸ ਪਰੋਸੈਸ ਹਨ। 1967-68 ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਣਕ ਏਸ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਇੰਟਿਸਟਾਂ, ਸਾਡੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਪੱਧਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਇਹ ਪਲੈਨਿੰਗ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪਲੈਨਿੰਗ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਪਲੈਨਿੰਗ ਤੇ 243 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਪਲਾਨ ਤੇ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਨਾ ਕਾਲਜ/ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਥੇ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੀ ਫੀਸ ਮੁਆਫ ਕਰੋ। ਫੇਰ ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਐਟਮ ਦਾ ਧਮਾਕਾ

ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮ-ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੱਤੇ ਖਾਵਾਂਗੇ, ਨੰਗੇ ਰਹਾਂਗੇ । ਪਰ ਐਟਮ ਬੰਬ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ । ਇਹ ਵੱਕਾਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ । ਇਹ ਕੰਮ ਉਹੀ ਪਾਰਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਣੀ ਹੋਵੇ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਯਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਇਆ । ਕੀ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ?

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਟਮ ਬੰਬ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਬਲਕਿ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐਟਮੀ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ, ਜ਼ਰੂਰ ਬੋਝ ਪੈਣਾ ਹੈ । ਜੇ ਕਹੋ ਕਿ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਫੇਰ ਠੀਕ ਹੈ । ਘਰ ਬੈਠੇ ਰਹੋ । ਜੇ ਖੇਤ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖੇਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਕਹੋ ਕਿ ਖੇਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ, ਨਹਿਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ, ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ, ਤਾਂ ਅਲਗ ਗੱਲ ਹੈ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟੈਕਸ 7% ਦੀ ਬਜਾਏ 8% ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਹੈ (ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ) ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਚਿੱਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਲੀ ਕਰ ਲਉ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਜੀਬ ਗਲ ਕਹੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਛਡਿਆ ਹੈ । ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਪਤਾ (ਵਿਘਨ) ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦੇਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਜ਼ਾ ਨਾਲ ਔਰ ਜਿਹੜੀ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਨਿਕੰਮਾ ਆਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਅਲਹਿਦਾ ਕਈ ਪਹਿਲੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਪਾਲਿਸੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਖਾਮੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਖੂਬੀਆਂ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ । ਅਨਾਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਨਵੀਂ ਪਾਲਿਸੀ ਇਸ ਸਾਲ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਕਣਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਫਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ 84 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ । ਔਰ ਜਿਹੜੀ ਕਣਕ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਨਾਲ, ਜੇ ਕਰ ਉਹ ਅਨਾਜ ਵੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਘਟੋ ਘਟ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਏਗਾ ।

[ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ]

ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਕਪਾਹ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਮਿਲੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਫਿੱਗਰਜ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਅਗਰ ਟੋਟਲ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਵੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਫਾਲਤੂ ਚਲਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ ਕਿ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਫਾਲਤੂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਖਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ......

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਲਵੋਗੇ ? (How much more time will you take ?)

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ 5 ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਲਵਾਂਗਾ।

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਫਿਰ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹੋਰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (Then the time of the sitting will have to be extended. The time of the sitting is extended by half an hour.)

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION

(Resumption)

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਵਰਤੀ ਸੀ ਉਹ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ ਹੁਣ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਗਈ। ਅਗਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਿੰਨੀ ਖਾਦ ਵਰਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਗਰ ਉਹ ਹੁਣ ਵਰਤਣ ਤਾਂ 110 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਾਦ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸੌਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਣਸਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਵੀ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ। ਖਾਦ ਤੇ 40 ਕਰੋੜ ਵੱਧ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਉਪਜ ਤੋਂ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੱਧ ਮਿਲਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਕਦ 210 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਜਿਣਸ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਣਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਮਿਲੇ, ਝੋਨੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਮਿਲੇ। ਜੇ ਵੇਚਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਮਿਲੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਲੈਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਸਸਤੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਮਿਲੇ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਵੇਚੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਤੇ ਅਤੇ ਲਵੋ ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਤੇ। ਜੇ ਸਸਤੀ ਵੇਚੋਗੇ ਤਾਂ ਸਸਤੀ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਵੇਚੋਗੇ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਹੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਇਨਸਿਸਟ ਕਰੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਵੇਚਾਂਗੇ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਤੇ ਲਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਜਾਂ ਧਰਮਖਾਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਮੰਗੋਗੇ ਤਾਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਵੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ

ਪਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਚ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਢਾਈ ਸਾਲ ਇਸ ਵਜ਼ਾਰਤ ਬਣਿਆਂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਜ਼ਾਰਤਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 10-12 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਪਰ ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 79 ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਰਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 20 ਕਮੇਟੀਜ਼ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 20 ਕਮੇਟੀਜ਼ ਦੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 2 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਲਦੇ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 18 ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਝ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਉਂਸੀਪਲ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਨ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕੇ।

ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 18 ਹਜ਼ਾਰ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ 157 ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੀ ਕਰਾਏ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ 219 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਬਨ ਵੀ ਪਕੜਿਆ ਹੈ। 157 ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। 12 ਸਾਲ ਹੋਏ ਹਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ। ਇਥੇ ਤੁਹਾਡੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵੀ 5 ਸਾਲ ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਆਪਿਸ ਵਿੱਚ ਲੜ ਕੇ, ਜਨਸੰਘ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ, ਜਨਸੰਘ ਦੇ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸਮਰਪਣ ਕਰਕੇ ਇਤਨਾ ਚਿਰ ਕੱਢਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਏ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਏ (ਤਾੜੀਆਂ) ਪਰ ਉਲਟਾ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਇਥੇ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਤੋੜੀਆਂ ਜਾਣ। ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਟੀ ਛਡ ਗਏ। ਹੁਣ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਐਸੰਬਲੀ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਘ ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਸ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦੀਵਾ ਜਾਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਝਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਉਥੇ ਬਿਹਾਰ ਐਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਜਨਸੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ? ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਸੰਬਲੀ ਤੋੜ ਦਿਓ, ਕਿਧਰੇ ਕੋਈ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਸੰਬਲੀ ਤੋੜ ਦਿਓ, ਕਿਧਰੇ ਰੇਲ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਲਹਿ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ

[ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ]

ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਓ । ਜੇ ਬੱਸ ਦਾ ਟਾਇਰ ਫਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਓ, ਕਿਧਰੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਨਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਓ । ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ? ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਪਰ ਜੇ ਅੱਜ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮੱਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਟੀਕਲੀ ਉਹ ਐਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ, ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸੈਟ ਅੱਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੈਮੋਕਰੈਸੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਕਿ ਕਦੇ ਸਾਡਾ ਵੀ ਦਾਅ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਰ ਹੁਣ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਸਮਝਦੇ ਹਨ । ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਰੋਸੈਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਦੇ ਪਾਵਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਲੱਭਿਆ ਜਾਵੇ । ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਐਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਛੋਟਾ ਕਰਾ ਦਿਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਭਾਖੜਾ ਨੰਗਲ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਪਰ ਸਾਡਾ ਰਾਜ ਰਹੇ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਨਾ ਰਿਹਾ ।

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮ੍ਹਾਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਢੇ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (The time of the sitting is extended upto 10.30 P.M. with the consent of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਛੋਟਾ ਕਰਾਇਆ ਹੈ । ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਸੀ ?

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕੰਸੈਂਸਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਈ । ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਵੱਧਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਾਇਆ ਹੈ । (The time of the sitting has been extended with the consent of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੇ ਸਵੇਰ ਦਾ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੀਤਾ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦੀ ਕੰਸੈਂਟ ਨਾਲ ਸਮ੍ਹਾਂ ਵਧਾਇਆ ਹੈ । (The time of the sitting has been extended with the consent of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਜਾਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਕੱਲ 2 ਵਜੇ ਕਰ ਲਵੋ ?

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮ੍ਹਾਂ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੱਲ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮ੍ਹਾਂ 2 ਵਜੇ ਦਾ ਕਰ ਲਵੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ । (The No-confidence Motion will be voted upon today.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਫਿਰ ਕੱਲ ਨੂੰ ਹਾਊਸ 2 ਵਜੇ ਕਰ ਲਵੋ ?

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਤੁਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਵੋ, ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਬੈਠੋ ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਅਜ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪਰ ਹਾਊਸ ਕੱਲ ਨੂੰ 2 ਵਜੇ ਮੀਟ ਕਰੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ । (It depends upon the House.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਇਹ ਖੱਤਮ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮ੍ਹਾਂ ਵਧਾ ਦਿਉ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਠੀਕ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਖੱਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਚਲੇਗਾ । (All right, until the business of the House is completed, the House will continue.)

10.00 P.M.

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਹ ਰਾਇ ਕਿ ਕੱਲ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ 9.00 ਵਜੇ ਦੀ ਬਜਾਏ 2.00 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮਝੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ।

Mr. Speaker : Is it the pleasure of the House ?

Voices : Yes, yes.

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਇਹ ਮੁਕਾ ਕੇ ਕੱਲ ਸੈਸ਼ਨ 2.00 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਕੱਲ ਇਹ 2 ਸਿਟਿੰਗਜ਼ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ? ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੱਲ ਨੂੰ 2 ਸਿਟਿੰਗਜ਼ ਕਰ ਲਉ ਅਤੇ ਇਕ ਸਿਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਰ ਲਉ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਦੋ ਸਿਟਿੰਗਜ਼ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ। (Your party does not agree to the holding of double sitting on any one day.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਕੱਲ ਨੂੰ ਡਬਲ ਸਿਟਿੰਗ ਕਰ ਲਉ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਹੁਣ 10-00 ਵਜ ਗਏ ਹਨ ਔਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਥਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਸੋਚ ਲਉ। ਕੱਲ ਨੂੰ 2 ਸਿਟਿੰਗਜ਼ ਕਰ ਲਉ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਕੱਲ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 2.00 ਵਜੇ ਮੀਟ ਕਰੇ, Is it the pleasure of the House ? (Is it the pleasure of the House that the House should meet at 2-00 P.M. tomorrow?)

Voices : Yes, yes.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੱਲ ਦਾ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸ਼ਾਮ 2.00 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅੱਜ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। (The House will meet at 2-00 P.M. tomorrow but today's business should be finished today.)

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION (Resumption)

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ ਉਹ ਕਿਉਂ ਹੋਈ ਹੈ ? ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵਧਾਈਆਂ ਹਨ। ਕਰੂਡ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਵਧਾਈ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਕਰੂਡ ਮਹਿੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨਾਲ ਪੈਟਰੋਲ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਡੀਜ਼ਲ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੂਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਮੁਲਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਰੂਸ ਵਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਇਤਨਾ ਮਹਿੰਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹ 1100 ਰੁਪਏ ਟਨ ਕਾਗਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਹੁਣ ਉਹ 2600 ਰੁਪਏ ਟਨ ਕਾਗਜ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀਮਤਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਨਾਲ ਇਤਫ਼ਾਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ 150 ਫੀਸਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧੀ ਹੈ, ਜਪਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵੱਧੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤੋਂ ਔਖੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰੀ ਜਾਉ ਪਰ ਨਿਰੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਗਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਨਸੰਘ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਮਹਿੰਗਾਈ ਘਟਾਈ ਹੈ ? ਜਨਸੰਘ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰੇਲਵੇ ਸਟਰਾਈਕ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 6-6 ਆਦਮੀ ਜਲੂਸ ਕਢਦੇ ਰਹੇ.... (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸੁਝਾਵ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਅ ਘਟ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਭਾਅ ਹਨ ਉਹ ਅਗਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਮਤਾਂ ਘਟ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । ਜੇ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਚੀਨੀ ਸਵਾ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ 2 ਭਾਅ ਰੋਕ ਦਿਉ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਭਾਅ ਰਹਿਣ ਦਿਉ ਤਾਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਯਸ਼ ਜੀ ਤੋਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਸੰਘ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਕਰ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖਬਾਰ 'ਅਜੀਤ' ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਸੋ ਯਸ਼ ਜੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਗਲ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 1947 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਜੋ 'ਮਿਲਾਪ' ਅਖਬਾਰ ਤੁਸੀਂ ਕਢਦੇ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਫਾਦਾਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਉਸ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੇਜ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸੀ ? (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਦੱਸਣ । (ਵਿਘਨ)

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਮਿਲਾਪ' ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਜਿਗਰ ਥਾਮ ਕੇ ਸੁਣਨ । ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ 'ਮਿਲਾਪ' ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਪਰੈਸ ਸੀ ਉਹ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਣਬੀਰ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਡੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਿਲਾਪ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਰੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੀ । ਸਾਡੇ ਭੈਣ ਜੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਉਥੇ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕੁੱਝ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਖਬਾਰ ਕਢ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਛਾਪਿਆ । ਅਸੀਂ ਡੀ.ਸੀ. ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਹ ਅਖਬਾਰ ਨਹੀਂ ਛਪਵਾ ਰਹੇ, ਇਹ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ 'ਮਿਲਾਪ' ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਹੈ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 'ਮਿਲਾਪ' ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ....(ਵਿਘਨ) ਉਦੋਂ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕਿਥੇ ਸੀ ? ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ ਕਿਥੇ ਸਨ ? ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਥੇ ਸਨ ? (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀਆਂ ਗਲਾਂ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਗਲ ਹੋਈ....

'ਜਾਟ ਰੇ ਜਾਟ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਤੇ ਖਾਟ, ਤੇਲੀ ਰੇ ਤੇਲੀ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਪਰ ਕੋਹਲੂ ।'

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਾ ਅਕਲ ਨਾ ਮੈਂਤ । ਕੋਈ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਗਲ ਕਰੋ । (ਵਿਘਨ)

[ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ]

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 1947 ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਚਲੇ ਆਏ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਚਿਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ, ਭਰਾ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ 'ਮਿਲਾਪ' ਅਖਬਾਰ ਕਢ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਤੁਅੱਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮੁਤੱਲਕ ਇਹ ਅੱਜ ਅਖਬਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਗੇ ? (ਵਿਘਨ) ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ....

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਯਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਐਵੇਂ ਗੁਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਗਲ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇੰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਿਲਾਪ ਪਰੈਸ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਪਰੈਸ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਪਰੈਸ ਸਾੜ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਮਗਰੋਂ ਕੌਣ 'ਮਿਲਾਪ' ਅਖਬਾਰ ਕਢਦਾ ਰਿਹਾ ? (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸਨ। (ਵਿਘਨ) (There were Muslim employees.) (*Interruption*)

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਖਿਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਥੇ ਕੋਈ ਛਾਪਾਖਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। (ਵਿਘਨ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਦੋ ਇਲਾਜ਼ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਫਾਲਤੂ ਰੁਪਿਆ ਹੈ ਉਹ ਘਟਾਇਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਕੇ ਪੈਸਾ ਕਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਕਰਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਕਾਰਖਾਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਉ, ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਖੀਆਂ ਛੱਪ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਖੀਆਂ ਤਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਡੰਡ ਪਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਕਰ ਲੈਣਾ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਗਲ ਕਹਿ ਕੇ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਅਦਮ ਇਤਮਾਦ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ ਇਹ ਅਦਮ-ਇਤਮਾਦ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜੰਮੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਦਮ-ਇਤਮਾਦ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰਨਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ) : ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੀ ਨੇ ਅੱਜ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲ ਇਹ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਦਾ ਮਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਔਰ ਉਹ ਸਬੂਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿਤ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਬਾਦਲ

ਸਾਹਿਬ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁਕੇ ਹਨ ਔਰ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਅਤੇ ਪਰਤੀਤੀ ਦਾ ਬੈਰੋਮੀਟਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਇਹ ਗਲ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀਓ ਆਓ ਔਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲੜੋ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਤਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਾਰਦੇ ਹੋ । ਪਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣਾ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਤਾਂ ਖੜਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਬਗੈਰ ਜਨਸੰਘੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਨਸੰਘ ਵਾਲੇ ਬਲਰਾਮ ਜੀ....

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਨਹੀਂ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ....

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਭੁਲ ਗਿਆ । ਬੜੇ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਆਏ ਹਨ, ਭੁਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਥੇ ਆਉਣਾ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਲਈ ਲਾਭਵੰਦ ਹੋਵੇਗਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਸਤੇ ਇਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਉਹ ਲੜੇ ਔਰ ਇਤੇ ਜਨਸੰਘ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤਾ ਔਰ ਇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਜਲਸੇ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀ ਰੌਣਕ ਹੋਵੇ ਉਤਨੀ ਚੰਗੀ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਦਿਤੀਆਂ । ਚਲੋ ਮੈਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜਿਤ ਗਏ ਲੇਕਿਨ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਤਨੀ ਗੱਲ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਬਾਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਔਰ ਉਸ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਸਾਢੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਲਈਆਂ ਔਰ ਜਿਹੜਾ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਲੱਖ 57 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਲਈਆਂ । ਚਲੋ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਆਈਆਂ ਔਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ 12 ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਔਰ 11 ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ 11 ਵਿਚੋਂ ਸਾਡੀ ਸੀਟ ਇਕ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਪਲੇ ਪਈ ਔਰ ਉਹ ਵੀ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਜਿਤੇ ਔਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਹੜੇ ਸਨ ਉਹ ਸਾਡੇ 10 ਜਿੱਤੇ । ਉਹ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿਤ ਕੇ ਆਏ । ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਰੈਫਰੰਡਮ ਹੋਇਆ । ਅਸੀਂ ਉਸ ਰੈਫਰੰਡਮ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈ ਕੇ ਜਿਤੇ ਔਰ ਉਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਪ੍ਰਤੀਤੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਉਹ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੰਤਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਜੰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕਹਿਣ ਗਈ ਸੀ ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੇ ਇਧਰ ਜੰਤਾ ਦੇ ਰਿਪਰੈਜ਼ੈਂਟੇਟਿਵਜ਼ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ । ਜਿਹੜੀ ਨਵੀਂ ਥਿਊਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਯਸ਼ ਜੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣੀ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਜਿਤੀ ਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿਤਿਆ ਜਾਏ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਬੜਾ ਸੌਖਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਚਲਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੈ । ਇਹ ਗਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਇਹ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿ ਉਹ ਪਬਲਿਕ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸ ਸਕਣ । ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਜਨਸੰਘ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਲਸਾ ਅਮਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ । ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਨਾਰਿਟੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗਰੀਵੈਂਸਿਜ਼ ਦੱਸਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਬੇਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦਾ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਹਾਉਸ ਦਾ ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਿਨੀ ਬਜਟ ਵੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਟੈਕਸਿਜ਼ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਰਕਰ ਜਾਂ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੇਰੇ ਤੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਬੜੀ ਨਰਮਾਈ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹਾਂ । ਲੇਕਿਨ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ 60 ਆਦਮੀ ਜਾ ਕੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਗਲ ਕਰਨ, ਮੈਂ ਪੁਲੀਸ ਭੇਜਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਵੋ ਤਾਂਕਿ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਨਾ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀ ਕਰਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀ ਕਰਬ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ । (ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੜੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮੇਰਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਾ ਖਰਾਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬੜੀ ਮਦਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ।

(ਵਿਘਨ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਦੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਬੜਾ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾ- ਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ । ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਕੀ ਹਨ ? ਸਕੂਲ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ, ਗੱਡੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋਣ, ਟਾਂਗੇ ਅਤੇ ਮੋਟਰਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣ, ਸਾਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਵਾਏ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਇਹ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕੇ । ਦੁਕਾਨਾਂ ਕਿਉਂ ਬੰਦ ਹੋਈਆਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ਰਾਫਤ ਵਰਤੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ । ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਤਾਂ ਖੜੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਲੁਟ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਫਸੋਸ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼

ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਰਗੇ ਸ਼ਰੀਫ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਰਗੇ ਸ਼ਰੀਫ ਆਦਮੀ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਉਲਟ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ । ਨੇਤਾ ਤਾਂ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ, ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧੰਧੇ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਰਸਤੇ ਚਲ ਪਏ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਇੱਕ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਘ ਫਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਇਹ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਕ ਲੱਖ ਚਿੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਲੱਖ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਚਿਟੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਖਤਰਾ ਬੜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਖਤਰੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ । ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ । ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਲੋਕੀਂ ਹੜਤਾਲ ਅਫ਼ਸੋਸ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਤਫਾਕ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੰਦ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ । ਇਹ ਇਸ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਤ ਬਖਸ਼ੇ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਸਨ ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਰਾਹ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਸੋਚ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਬੇਪ੍ਰਤੀਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਿਆ । ਬੰਦ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ :

'ਖੁਲੀ ਦੁਕਾਨ ਹਮਾਰੀ ਹੈ, ਬੰਦ ਦੁਕਾਨ ਤੁਮਹਾਰੀ ਹੈ ।'

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਕੋਈ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਸੀਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਜੀ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਸਨ । ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੁੱਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਸੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਗਈ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਗਈਆਂ, ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : (ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ) (ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਗਏ । ਸਮਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਯਸ਼ ਜੀ, ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ । ਪਰ ਮੈਂ ਇਕ ਗਲ ਜ਼ਰੂਰ ਆਨਰੇਬਲ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਥੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣੀਆਂ । ਇਹ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੌਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਸਰਕਾਰ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਚਲੀ ਗਈ । ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਸੀ । ਤਿੰਨਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਰਿਕਾਰਡ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਲੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਣ ਦਾ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਤਫਾਕ ਰਖੋਗੇ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਈ । ਮੋਗੇ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਚਲੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਚਲੀ ਕਿ ਸਿਨਮੇ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਰੌਲਾ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਰੌਲੇ ਵਿੱਚ ਗੋਲੀ ਚਲੀ । ਦੋ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਅਤੇ ਚਾਰ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ । ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗੇ । ਇਹ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਅਖਵਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ 60 ਆਦਮੀ ਮਰੇ ਹਨ । ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਲਕੋਏ ਸਨ, ਛੁਪਾਏ ਸਨ ਉਹ ਲਿਆ ਕੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਰ ਗਏ ਹਨ । ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਲਿੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਜਿਤਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਹੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਪੰਜ ਫੀ ਸਦੀ ਸਚਾਈ ਹੋਵੇ ਉਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਗਲਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹੀਆਂ ਹਨ ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੁਣ ਕਰਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਕਤਲ ਦੇ ਕੇਸ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ 71 ਘਟੇ ਹਨ । ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਨ ਦੇ ਕੇਸ 71 ਘਟੇ ਹਨ। ਉਧਾਲੇ ਗਏ ਕੇਸ 37 ਘਟੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਕੈਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ 5 ਘਟੇ ਹਨ । ਜਨ੍ਹਾਬਿਲਜ਼ਬਰ ਦੇ ਕੇਸ 16 ਘਟੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਨ੍ਹਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਕੇਸ 71 ਘਟੇ ਹਨ । ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਕ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਅਤੇ 18 ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 570 ਹੈ । ਜ਼ਖੀਰਾਅੰਦੋਜ਼ੀ ਦੇ ਸਬਧ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖੀਰਾਅੰਦੋਜ਼ ਬਲੈਕਮਾਰਕਿਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰ ਸਾਡੇ ਯਾਰ ਹਨ । ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਵਾਲੇ ਦੋਸਤ ਇਸ ਵੇਲੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਤਨੀਆਂ ਕਿਤਨੀਆਂ

ਯਾਰੀਆਂ ਗਿਣਾਈਆਂ ਸਨ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਿਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ । ਉਹ ਆਪ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਾ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ । ਇੱਕ ਲਫਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਰੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਮੈਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ । ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਭੁਲ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪ ਲੋਕਲ ਸੈਲਫ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਕੋਈ ਪਲਾਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਸੱਬਕ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਔਰ ਵੋਟਿੰਗ ਤਕ ਰਹੇਗਾ । (The time of the sitting is extended till the reply of Mr. Badal and voting on the No-confidence Motion is completed).

DISCUSSION ON NO-CONFIDENCE MOTION (Resumption)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਿਤਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦਿਉ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 37 ਬੰਦੇ ਡੀਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ 144 ਬੰਦੇ ਇੰਡੀਆ ਹੋਰਡਿੰਗ ਐਕਟ ਦੇ ਥਲੇ ਫੜੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 13 ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ । ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਚਲਦੇ ਪਏ ਹਨ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੈਤੋਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਕੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ । ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗਿਆਤ ਲਈ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਕੜੇ ਗਏ ਹਨ । ਬਾਦਲ ਜੀ ਔਰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਡਿਸਟਰਬ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ । ਤੁਹਾਡੀ ਗਿਆਤ ਲਈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਕਰਵਾਏ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਲ੍ਹ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਨਾਭੇ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਕੋਈ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਗਲ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਦਰ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸੱਦਿਆ ਸੀ । ਉਥੇ ਪਬਲਿਕ ਰੀਸੈਪਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵਰਕਰ ਨੇ ਖਾਣਾ ਦਿੱਤਾ । ਲੇਕਿਨ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਆਦਮੀ ਕਾਲੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦਰ ਆ ਵੜੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਟਰਬ ਕੀਤਾ । ਖੈਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣਾ ਝਸ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ । ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਕਿਉਂ ਚਲੇ ਹੋ । ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕੋਈ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਵਰਕਰ ਦੇ ਘਰ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਗਏ, ਮੈਂ ਵੀ ਗਿਆ, ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਗਏ । ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਗਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹ ਹੀ ਵਿਅੱਕਤੀ ਵੇਖੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਥੇ ਕਾਲੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਖੜੇ ਸਨ । ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਰ ਵੀ ਪਾਏ । (ਵਿਘਨ)

Mr Speaker : Order, please.

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਉਥੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਾਂਗਾ । ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਨਾ ਲਈਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਦੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਲਸੇ ਜਲੂਸ ਡਿਸਟਰਬ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕੋ । ਤੁਸੀਂ ਡਿਕਟੇਟਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲ ਨਾ ਵਧੋ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਜੈਤੋਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਕੜਾਂਗਾ । ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਕ ਨੂੰ ਹੀ ਪਕੜਾਂ । ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਹੈ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰਕੇ ਸਿਰ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਪਾੜਿਆ ਹੈ ਔਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਈਫਲ ਨਾਲ ਫਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਹੀ ਲੁਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਰਾਹਜ਼ਨੀ ਦੀਆਂ, ਡਕਾਇਤੀ ਦੀਆਂ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ 13 ਘੱਟ ਹਨ । ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਨੂੰ ਕੌਣ ਲੁੱਟਦੇ ਹਨ ? ਇਸ ਦੀ ਡੀਟੇਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੀਬਿਊਨ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ । ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌੜਿੰਡੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਿਹੜੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਡਾਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਥੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਡਾਕਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ । ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਫੀਮ ਪਕੜੀਏ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਪਕੜੀਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਡਾਕਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਖਸ਼ੇ । ਪਰ ਇਹ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਿਆ ਕਰਨ ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਲਜ਼ਾਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ....

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਉ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ ਮੰਨ ਲਉ । (ਹਾਸਾ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਅਸਤੀਫੇ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਸ ਚਲੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਨਾ ਆਉਂਦੇ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜਨਤਾ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਨਤਾ ਨੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਹੋਈ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣ ।

ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜੋਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਅਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : No interruptions please.

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, ਝਗੜਾ ਪਾ ਕੇ, ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ । ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । (ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਜਨਤਾ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਬਠਿੰਡਾ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਦੀ ਚੋਣ ਹੋਈ ਉਥੇ ਜਨਤਾ ਨੇ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਵੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਾ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਥੇ ਤੁਸੀਂ ਆ ਗਏ, ਜਿਥੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਆ ਗਏ । (ਵਿਘਨ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਦਾ, ਅਸੀਂ ਜ਼ਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਔਰ ਨਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਔਰ ਇਹ ਵੀ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਠਿੰਡੇ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ । ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਤੇਰੇ (ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਤੇ ਬੇ-ਪਰਤੀਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਲਗੇ । ਦੋਸਤੀਆਂ ਨਿਭਦੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਿਆਲ ਪੁਰ ਥਾਣੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਥੇ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਾਕਿਆਤ ਹੋ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਵੇਖਣਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਇਹ ਐਕਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਸਿਰਫ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਅਸਲੀ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪੰਚਾਇਤ ਜੋ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਹੋਰ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਵੀ ਦੱਸੋ, ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਢਿਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਯਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾ-ਇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਇਆਂ 8-9 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । 9 ਸਾਲ ਤਕ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਪੈਟੀਸ਼ਨਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਬੜੀਆਂ ਭਾਰੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਪੈਟੀਸ਼ਨਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ । ਫਿਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ..

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈਆਂ......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਜੀ । (He has not said so.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ 1954 ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ 13 ਸਾਲ ਬਾਅਦ 1967 ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, 13 ਸਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰਾਏ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਦਸੀ ਹੈ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ।

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਸੀ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਸਨ ਇਹ ਵੀ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 104 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਤਾਂ ਕਰਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਸੀ । (ਹਾਸਾ)

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਅੰਦਾਜ਼ਨ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਾਦ ਮਾਰਕਫੈਡ ਦੇ ਪਾਸ ਔਰ ਕੁਝ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਾਸ ਸੀ । ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਖਾਦ ਪੁਰਾਣੀ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । ਲੇਕਿਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਤਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਰਨਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ, ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਾਥੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਸਨ , ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੀਤੇ । ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਖਾਦ ਪੁਰਾਣੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੁਝ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਬਲੈਕ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ । ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਇਸ ਖਾਦ ਨੂੰ ਸਸਤੀ ਲੈ ਕੇ ਹਰਿਆਣੇ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਧੀ ਹੋਈ ਕੀਮਤ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਵੱਧ ਮਾਰਕਫੈਡ ਕੋਲ ਆਵੇਗਾ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ 10 ਏਕੜ ਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਛੋਟਾ ਕਿਸਾਨ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਜਿੰਨੀ ਵੀ ਖਾਦ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਖਰੀਦਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਵੱਧ ਕੀਮਤ ਦੇਣਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਇਥੇ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ 20 ਕਰੋੜ ਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 20 ਕਰੋੜ ਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖਾਦ ਪੁਰਾਣੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਖਰੀਦਣੀ ਪਵੇਗੀ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੱਜ ਇਥੇ ਡਟ ਕੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਤਕੜੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡ ਹਨ, ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ । ਅੱਜ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੱਡਾ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕੁੱਝ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਛੋਟਾ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਦਮ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਚੁਕੇ ਗਏ ਹਨ,ਉਹ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਗੇ । ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਆਬਿਆਨਾ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਲਗਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 5 ਏਕੜ ਤੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ 10 ਏਕੜ ਤੱਕ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੇ ਕੁਝ ਵਧਣਾ ਨਹੀਂ । ਜਿਹੜੇ 10 ਏਕੜ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ, 100, 200 ਜਾਂ 500 ਏਕੜ ਦੇ ਮਾਲਿਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੀ ਵਧੇਗਾ ।

ਬਾਕੀ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫੀ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸੈਟ-ਅਪ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਲੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਦੇਂਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਰਖਾਨਾ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰਨ ਦੇਵੋ । ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ 4 ਕਰੋੜ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਅਸੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੋ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਚਲੋ ਠੀਕ ਹੈ, ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡੋ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਪਰਾਜੈਕਟ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 6,711 ਨਵੇਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਗੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਵੇਲੇ 36,713 ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜੋ ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਲੈਟਰ ਆਫ ਇੰਟੈਂਟ 1972-73 ਵਿਚ 19 ਮਿਲੇ, 1973-74 ਵਿੱਚ 43 ਮਿਲੇ ਅਤੇ 1974-75 ਵਿੱਚ 24 ਮਿਲੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ 24 ਲੈਟਰ ਆਫ ਇੰਟੈਂਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 5 ਵੱਡੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਗਤ 10 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ, ਲੱਗ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ 10 ਪਰਾਜੈਕਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 64 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ, ਲਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਸਾਰੀਆਂ ਫਾਰਮੈਲਿਟੀਜ਼ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਗਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਾ ਵਧਦੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ । ਕਾਟਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਸਾਢੇ 4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕੀਮਤ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਵਧਾਈ ਹੈ । ਫਿਰ ਮੱਕੀ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵੱਧੀ ਹੈ ਔਰ ਝੋਨੇ ਵਿਚ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕਿਤਨੀ ਹਮਦਰਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ, ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ, ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਣ ਤਾਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਿਵਾਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਵਾਸਤੇ ਇਤਨਾ ਨਹੀਂ ਲੜਿਆ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 261 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 1972-73 ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਐਕਸਪੋਰਟ ਹੋਈ ਸੀ ਉਹ 23.72 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ 1973-74 ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਐਕਸਪੋਰਟ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ 40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਵੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਸਪੋਰਟ ਵੱਧਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਵੱਧਣਾ ਹੈ । ਜੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ।

ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਖਾਦਾਂ ਘੱਟ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਔਰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਉਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਕੂਲਾਂ

ਵਿੱਚ ਉਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਸਪਤਾਲ ਹੋਰ ਕਈ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਕਾਲਜ ਕਈ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ ਕਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਬੜੇ ਫਖਰ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਉਨਤੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਤਨੀ ਤਰੱਕੀ ਪਿਛਲੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਧੀ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈ ਮੰਨ ਜਾਵਾਂਗਾ । ਹਾਂ ਇਹ ਗਲ ਬੜੀ ਔਖੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਿਤ ਸਕੇ । ਪਰ ਜਿਤ ਵੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦਿਲ ਜੋ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ੇਅਰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਹੈ :

ਮੁਹੱਬਤ ਰੰਗ ਦੇਤੀ ਹੈ ਜਬ ਦਿਲ ਸੇ ਦਿਲ ਮਿਲਤਾ ਹੈ,
ਪਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਤੋ ਯੇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੇ ਮਿਲਤਾ ਹੈ । (ਹਾਸਾ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਵਿੱਚ ਕਈ ਚੰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਊਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਚ ਕਈ ਐਸੀਆਂ ਗਲਾਂ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ......

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘੱਘੇ ਦੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਪੁਲਿਸ ਐਕਸੈਸ ਹੋਈ ਹੈ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੇ ਮੁਤਲਕ ਵੀ ਕੁਝ....(ਸ਼ੋਰ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ 125 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਖਾਦ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੋਂ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡੇ ਦੇ ਕੋਲ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਥੇ ਕਾਰਖਾਨਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣੇ ਹੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਘੱਘੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਥੇ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਗਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਪੀਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਗਲਾਂ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਤਫਾਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤੇ ਅਸੀਂ ਗੌਰ ਕਰਕੇ ਜਿਥੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋਗੈਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਉਥੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗੈਸ ਕਰਾਂਗੇ । ਬਾਕੀ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਹਸ਼ਰ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਇਤਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ (ਗਿਦੜਬਾਹਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਬੇ-ਪਰਤੀਤੀ ਦਾ ਮਤਾ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਉਸ ਤੇ ਜੋ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ, ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਜੋ ਪੁਆਇੰਟਸ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੱਖ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਪੁਆਇੰਟਸ ਰਖੇ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਬਾਈ-ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਜਿਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਰ ਜਿਤ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜੋ ਜਿਤੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਜਿਤੀ ਉਹ ਇਕ ਚਾਲ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵੇਖਿਆ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀ 'ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਓ'। ਇਸ ਚਾਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਫਸ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਗਲਤੀ ਕਰ ਬੈਠੇ।

ਦੋ ਬਾਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਜਿਤੇ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਸਾਡਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਜਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੀਟ ਕਦੀ ਵੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ ਉਥੇ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਤਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਜਿਤਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਹਾਰ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਤੇ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਗਲ ਬੰਦ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾਂ ਦੇ ਵਿਚ 4 ਕਰੋੜ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਗਲ ਵੀ ਹੋਈ ਕਿ ਕੋਈ ਬੰਦ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਉਥੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਕੰਟਰੋਵਰਸੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਰਹੀ। ਸਾਡਾ ਜੋ ਖਿਆਲ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਇਹੋ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਰੋਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਕਾਲਜ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਾਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਫੇਰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਬੰਦ ਦੇ ਕਾਰਨ 4 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦ ਬਿਲਕੁਲ ਸਕਸੈਸਫੁਲ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨਸਕਸੈਸਫੁਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੋਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਲਾ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਕ ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਤਰੀਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਰੀਬੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਟਰਾਡਿਕਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 50% ਗੱਲਾਂ

ਸਚੀਆਂ ਅਤੇ 50% ਗਲਤ ਕਹੀਆਂ ਹਨ । ਏਥੇ ਜੋਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਦਿਆਲਪੁਰੇ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੋ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹ ਬਾਕਾਇਦਾ ਤਫਤੀਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਅਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੇ ਸਾਡਾ ਬੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੁਣ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਮੁਜਰਮ ਹੈ ਕੋਈ ਆਫੀਸਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਇਥੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦ ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੇ ਰੇਟ ਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਦ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤੀ । 5 ਕਰੋੜ ਦਾ ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਰਖਾਨਾ ਲਗਣਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧਾ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਇਹ 20 ਕਰੋੜ ਤਾਈਂ ਲੈ ਗਏ । ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ 10—10 ਏਕੜ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਪਾਵਾਂਗੇ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਅੱਗੋਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸ ਕਰਨ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਇਤਨੀ ਹਾਲਤ ਖਰਾਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਮਹਿੰਗੀ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਜੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਂਦੇ ਜੋ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਊਟ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇ—ਆਊਟ ਦਸਦੇ । ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਥੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅਜ ਅਤਿ ਦੁੱਖੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਔਰ ਇਹ ਠੀਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰਜ਼ਾਈ ਵੀ ਹੈ । ਉਹਦੀ ਹਾਲਤ ਬੇਸ਼ਕ ਠੀਕ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜਾ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਦੁਕਾਨ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਜਿਸਦਾ ਨਿਰਭਰ ਮਹਿਜ਼ ਖੇਤੀ ਤੇ ਹੈ ਉਹ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਲਿਤਾੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਫਿਗਰਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਜਗਲਰੀ ਹੈ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਲੈਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਫਿਗਰਜ਼ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਅਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਤਨੀ ਬਿਜਲੀ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਤਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ । ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ । ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਬੇਰਾਏ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ, ਉਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਇਮਾਨਦਾਰ ਵੀ ਹੈ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪੱਖ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵੱਧੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਭਾਅ ਮਿਲਿਆ ਹੈ

[ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਉਹ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਇਕ ਵਡਾ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਵੀ ਗਏ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਪਜ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਨਫਰਤ ਹੋ ਗਈ । ਜਦੋਂ ਦੇ ਕਾਟਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਕਾਟਨ ਦੇ ਭਾਅ ਵਧਾਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਨਰਮਾ ਲਾਉਣਾ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਜੇ ਉਹ ਉਧਰ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਰਮੇ ਦਾ ਭਾਅ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤਾ । ਅਜ ਕਿਸਾਨ ਤਬਕਾ ਵਿਉਪਾਰੀ ਦੇ ਹਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਲਗਿਆ ਮੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਅਜ ਕਿਸਾਨ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੇ । ਉਹ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੌਂ ਸਕਦਾ । ਇਹੋ ਹਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਹੋਈ ਹੈ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ 267 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ 30—30 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਕਮਾਇਆ ਹੈ । ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਇੰਟਲ ਮਗਰ 5/- ਵਧ ਦੇ ਦਿਤੇ ਤਾਂ ਕੀ ਆਫ਼ਤ ਆ ਗਈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਦੀ ਜਿਆਤ ਲਈ ਮੈਂ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਦੀ ਓਪਨਿੰਗ ਰਸਮ, ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ 4.30 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣੀ ਸੀ ਉਹ ਕਲ ਸਵੇਰੇ 11.00 ਵਜੇ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਿਹਤ, ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਨਗੇ ।(It is for the information of all the hon. Members that the opening ceremony of the dispensary in the M.L.As Hostel will now be performed at 11.00 a.m. tomorrow instead of 4.30 P. M. today, by the State Minister for Health, Sardar Balbir Singh.)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਪਰਾਪਰ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਲੈਕਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਮੈਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਬਹੁਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁਆਇੰਟਸ ਪੁਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਇਹ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵੋਟ ਆਫ ਨੋ—ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਵੇਲੇ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਛੁਪ ਛੁਪ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਓ ਅਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਓ । ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਪਤਾਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਹਨ....

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਬਾਦਲ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਮੈਂ ਕੋਈ ਡਿਪਲੋਮੇਸੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣਗੇ, ਗਲਤ ਮਤਲਬ ਕਢਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਬਿਫਿਟਿੰਗ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ॥ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਸੀ । ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ

ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰ ਲਉ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਉ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਉਹ ਵੋਟ ਪਾਉਣ, ਫਿਰ ਦੇਖੋ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੁੱਝ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ਼ ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇਗਾ । ਐਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ।

Mr. Speaker : Question is—

That this House expresses its lack of confidence in the present Congress Ministry, headed by Giani Zail Singh.

(After taking the sense of the House by voices, Mr. Speaker said, 'I think Noes have it'. This opinion was challenged. The bells were sounded. The question was put again and Mr. Speaker said 'I think Noes have it.' Again it was challenged. The Members were asked to rise in their places. Twenty six members rose in support of the Motion and sixty against the motion. The motion was declared lost.)

Ayes : 26

Noes : 60

The motion was declared lost.

Mr. Speaker : The House stands adjourned till 2.00 P.M. on the 6th August, 1974.

11.13 p.m.

(The Sabha then adjourned till 2.00 P.M. on Tuesday, the 6th August, 1974.)

———

1314—31-1-75—282—Pb. Govt. Press. Patiala.

APPENDIX

TO

PUNJAB VIDHAN SABHA DEBATES

Dated the 5th August, 1974

Vol. II—No. 1

STARRED QUESTION AND ANSWER

ਭਦੌੜ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਰਾਮਗੜ੍ਹ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤਕ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼

*2643. **ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ** : ਕੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਕੀ ਮੋਗਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਭਦੌੜ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਰਾਮਗੜ੍ਹ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੱਕ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ,

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੋਗਾ ਤੋਂ ਜੋਗਾ ਬਰਾਸਤਾ ਪਿੰਡ ਪਿਥੋ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ, ਬੱਸ ਰੂਟ ਨੰ: 325 ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ : (ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

UNSTARRED QUESTION AND ANSWER

ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ

839. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਕਤ ਕਿੰਨੇ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੇ ਹਨ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਹਰ ਇਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ;

(ੲ) ਉਕਤ ਹਰ ਇਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵਜ਼ੀਫੇ/ਸਟਾਈਪਿੰਡਜ਼ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ;

(ਸ) ਉਕਤ ਹਰ ਇਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ (ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਕਿੰਨੇ ਗਰੀਬ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਜ਼ੀਫੇ/ਸਟਾਈਪਿੰਡਜ਼ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ (ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ) : (ੳ) ਅਤੇ (ਅ) ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੱਥੀ ਹੈ ।

(ੲ) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ।

(ਸ) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ।

ਮਾਡਲ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ/ਨਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਲੜੀ ਨੰ :	ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਮ	ਕੁਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1.	ਅਸ਼ੋਕਾ ਮਾਡਲ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ, ਕੋਟਕਪੂਰਾ (ਕੱਚੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ	245	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ
2.	ਗੌ: ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਤਲਵਾੜਾ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ)	407	,,	,,
3.	ਜੀ. ਐਨ. ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	136	2	,,
4.	ਗੌ: ਮਾਡਲ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ	1,832	52	114
5.	ਗੌ: ਕੋਅਪ੍ਰੇਟਿਵ ਐ: ਮਾਡਲ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਜਲੰਧਰ	5 55	12	21
6.	ਗੌ: ਮਾਡਲ ਹਾਇਰ ਸਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਸਮਿਟਰੀ ਰੋਡ, ਲੁਧਿਆਣਾ	513	1	—
7.	ਗੌ: ਮਾਡਲ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਮਿਲਰ ਗੰਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ	443	—	—
8.	ਗੌ: ਮਿਡਲ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ, ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ	564	1	—

1	2	3	4	5
9.	ਗੌ: ਬ੍ਰਾਂਚ ਮਾਡਲ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਚੁਨੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ	347	4	11
10.	ਗੌ: ਸਪੈਸ਼ਲ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਨੰਗਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿੱਪ (ਰੋਪੜ)	209	3	—
11.	ਗੌ: ਸੀਨੀਅਰ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਫੀਲ ਖਾਨਾ, ਪਟਿਆਲਾ	526	2	2
12.	ਗੌ: ਸੀਨੀਅਰ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ, ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼, ਪਟਿਆਲਾ	428	2	13
13.	ਗੌ: ਜੂਨੀਅਰ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ, ਨਾਭਾ	543	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	15
14.	ਗੌ: ਜੂਨੀਅਰ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ, ਅਬੋਹਰ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ)	181	3	2
15.	ਡੀ. ਸੀ. ਮਾਡਲ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਕੈਂਟ	1,350	—	—

Published under the Authority of the Punjab Vidhan Sabha and Printed by the Controller, Printing & Stationery, Punjab, at the Govt. Press, Patiala.

18
SP.

PUNJAB VIDHAN SABHA

DEBATES

6th August, 1974

Vol. II—No. 2

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Tuesday, the 6th August, 1974

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

Price : Rs. 31.10

PUNJAB VIDHAN SABHA

Tuesday, the 6th August, 1974

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhavan, Sector 1, Chandigarh at 2-00 P.M. of the Clock. Mr. Speaker (Dr. Kewal Krishan) in the Chair.

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

STARRED QUESTION NO. 2665

Mr. Speaker: Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2665.

STARRED QUESTION NO. 2684

Mr. Speaker: Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2684.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : *2609, ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ । (Starred Question No. 2609 stands in the name of Shri Sardari Lal Kapur.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਮੇਰਾ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ । (Extension has been asked for in respect of the first two questions.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਹੀ ਨਾ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਸ ਦੀ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਅੱਜ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ । (Request for the extension has been received from the Govt. only today.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣ । (The questions in which extension has been asked for, I will request the Govt. to give replies to the during the current session period.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਦੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲ ਹਨ, ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2664, 2665 ਅਤੇ 2666 ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਤਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿਵਾਓ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ। (All the hon. Members will get replies to their questions.)

ਰੀਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾੜਨਾਵਾਂ

*2609. **ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ**: ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ 1 ਅਪਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ—

(i) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਓਵਰਡਰਾਫ਼ਟ ਦੀ ਰਕਮ ਘੱਟ ਕਰਨ;

(ii) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਓਵਰਡਰਾਫਟ ਘੱਟ ਕਰਨ; ਲਈ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਾੜਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ;

(ਅ) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਰਕਮ ਨਾ ਕਢਵਾਉਣੀ ਪਵੇ?

ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ: (ੳ) (i) ਤੇ (ii) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮਿਤੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ 37 ਦਿਨ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਅਧੀਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਦੇ ਹਰ ਦਿਨ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ।

(ਅ) ਸਾਲ 1974-75 ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੈਰ ਯੋਜਨਾ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਕਫਾਇਤਾਂ ਵਰਤਣ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਉਪਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਾਧੂ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਸਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਵਿਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਖਰਚੇ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫੰਡਜ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕਾਰਜ਼-ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਚੰਗੇਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਨੇ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਸੀ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ: ਕੁਝ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਿਸਟਮ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ: ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਅੱਗੇ ਵੀ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਹੋਈ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ: ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਾਜਬ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਆਊਟ ਫਲੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਸੀਟ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨੋਟਿਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 1947 ਤੋਂ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ: ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਕੋਈ ਲਿਮਿਟ ਵੀ ਮੁਕੱਰਰ ਹੈ? Did we cross that limit?

ਮੰਤਰੀ: ਵੇਜ ਐਂਡ ਮੀਨਜ਼ ਬਾਰੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਲਿਮਿਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਕਰਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਦੇ ਸਬਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਇੰਸਟਰੱਕਸ਼ੰਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਆਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਹਨ?

ਮੰਤਰੀ: ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਹ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਪੇਮੈਂਟਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਟੇਟਸ ਗੌਰਮਿੰਟਸ ਦੀ ਕੋਈ ਮੱਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਟਾਈਟ ਅੱਪ ਕਰੋ, ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਮੋਬੋਲਾਈਜ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫ਼ਾਈਨੈਂਸ਼ਲ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸਟਰੀਮ ਲਾਈਨ ਕਰੋ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਪੁੱਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੁੱਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ।

Will the Finance Minister be pleased to state whether the Punjab Government has earlier also over drawn money from the Reserve Bank of India?

Minister: I need a separate notice, Sir.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸਮਝ ਜਾਣਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । (But the hon. Minister has already given the reply.)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਪੀਰੀਅਡ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਟਾਨੋਮਸ ਬਾਡੀਜ਼ ਨੂੰ, ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਂ ਡਿਫਰੈਂਟ ਬੋਰਡਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਪਣਾ ਫੰਡ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਕਰਾਓ ਇਨਸਟੈਡ ਆਫ਼ ਬੈਂਕਸ ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਆਪਣੇ ਫੰਡ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਓ ਪਰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਹੀ ਹੀ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ :ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਦਾ ਕੋਈ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਵਾਲੇ ਇੰਟਰੈਸਟ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

ਮੰਤਰੀ: ਇੰਟਰੈਸਟ ਤਾਂ ਦੇਣਗੇ ਹੀ । ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਹਿਕਮੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਖ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। They could not spend without the permission of the Finance Department. ਅਗਰ ਉਹ ਨਾ ਹੁੰਦਾ 20 ਕਰੋੜ ਦੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਵੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਲੇਕਿਨ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ । Budgetary gap is some thing else and over-drafting is some thing else· ਬਜਟ ਦੇ ਗੈਪ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਸੀਂ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਰੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਕਾਨੋਮੀ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਬਜਟਰੀ ਗੈਪ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸਟੈਪਸ ਲਏ ਹਨ ਕਿ ਓਲਡ ਸਟਾਕ ਨੂੰ ਡਿਸਪੋਜ਼ ਆਫ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ 16 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਰਿਕਵਰੀ ਆਫ ਏਰੀਅਰਜ਼ 2 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਲਾਰਜਰ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ Borrowing ਦਾ 3 ਕਰੋੜ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਪੋਜੀਸ਼ਨ ਅੱਛੀ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਜਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਆਈਟਮਜ਼ ਤੇ ਵੱਧ ਖਰਚ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ? ਜੇ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਉਤੇ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ: ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਸ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਵੀ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਕੁਝ ਮਹਿਕਮੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਬਲਿਕ ਵਰਕਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਮੈਡੀਕਲ, ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਆਦਿ ਕੁਝ ਮਹਿਕਮੇ ਹਨ ।]

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਤਕੀ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟ ਵਿਚ ਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਵਕਾਰ ਵਧਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟਿਆ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ: ਅੱਗੇ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਐਨਾ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਸ ਬੜੀ ਡਿਫੀਕਲਟੀਜ਼ ਵਿਚ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਲੋਕਲੀ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਮੋਬੇਲਾਈਜ਼ ਕਰਕੇ ਉਸ ਡਿਫੀਕਲਟੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਹਾਂ । 10 ਦਿਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਮੈਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਜ਼ੀਰ ਚਵਾਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਧਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ....we compliment the Punjab Government for removing the budgetary gap and for removing the over-draft.

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ: ਆਇਆ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ, ਮਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਫ਼ਾਇਦਾ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ 4 ਆਨੇ ਦੀ ਹੈ ਉਹ ਚੌਥੇ ਦਿਨ 6 ਆਨੇ ਜਾਂ 8 ਆਨੇ ਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸੈਕਟਰੀਜ਼ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹੈਡ ਆਫ ਦੀ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਓਵਰ-ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਾਈਨਾਂਸ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਓਵਰ-ਐਕਸਪੈਨਡੀਚਰ ਕੀਤਾ ? ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੈਡ ਆਫ਼ ਦੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੂਲਜ਼ ਦੀ ਵਾਇਲੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?

Minister: We are looking into it.

ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਝਗੜੇ

*2681 **ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ :** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨੈ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਜਟ ਸਮਾਗਮ, 1974 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਤਾਜ਼ਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੇ ਹੀ 'ਟੇਕ-ਅੱਪ' ਕਰਨਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਔਰ ਉਸ ਦੇ ਬਣਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਪੀਕਿੰਗ ਏਰੀਆ ਦੂਸਰਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ । ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਕਾਂਗੜਾ, ਕਾਲਕਾ ਔਰ ਊਨਾ ਵਗੈਰਾ ਵਿਚ ਹਨ ਔਰ ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੀ, ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਪੀਕਿੰਗ ਏਰੀਆ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਪੈਸੀਫਿਕ ਏਰੀਆ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਸੈਲ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਕੋਈ ਮੁਕਰਰ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਏਰੀਆ ਲੈ ਸਕਣ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਤਫਸੀਲ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਜਿਹੜਾ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਦਾ ਹੈ ਉਹ ਐਮੀਕੇਬਲੀ ਸੈਟਲ ਹੋਵੇ ਔਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਖਾਹਸ਼ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਹਾਉਸ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਔਰ ਜੋ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹਨ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਕਦਮ ਵਧਾਏ ਜਾਣਗੇ । ਜਿੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੁਣ ਤਕ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਅਸੀਂ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਤੀ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਕਿ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉਤੇ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬੀ ਨਿਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਹਿਮਾਚਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹਰਿਆਣਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਥੇ ਦੀ ਜਨਸੰਘ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਹੋਵੇ ਉਲਟ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਔਰ ਆਖਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਅੱਡ ਅੱਡ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ?

ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਇਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਨਾ ਵਡੇ ਜਾਣ । ਸਾਡੀ ਇਹ ਵੀ ਖਾਹਸ਼ ਹੈ ਪੜੋਸੀ ਸਟੇਟਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੁੜਤਨ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੋ ਵਸੀਲੇ ਵਰਤਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਉਹ ਅਸੀਂ ਵਰਤਾਂਗੇ ਔਰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਵਿਚ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਕ ਜ਼ਬਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ, ਵਿਚਾਰ ਤੇ ਸਿਆਣਪ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਵਿਚ ਲਵੋਗੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਵਿਚ ਲਵੋਗੇ । (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕਾਫੀ ਤਜਰਬਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਨਾ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਸੋਚੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇ । ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬੇਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੋ ਕੇ ਲੜਿਆ ਜਾਵੇ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੜਾਈ ਦੀ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ । ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਸਟੇਟ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕੰਪਲੀਕੇਟਿਡ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਵਾਰਦੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਹੈ ਔਰ ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ । ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਸੀਂ ਲਵਾਂਗੇ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਕਮਿਉਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਇਸ ਹਾਉਸ ਵਿਚ ਲੀਡਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਰਾਏ ਲਵਾਂਗੇ । ਜਿਹੜੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹਨ ਔਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੇ ਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਅਸੀਂ ਰਾਏ ਲਵਾਂਗੇ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਲੈ ਆਇਆ ਕਰਨ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣੇਗੀ ਔਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਜਿਹੜੀ ਬਣਨੀ ਹੈ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਆਦ 6 ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ । ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਵਲੋਂ ਜੋ ਪ੍ਰੈਸ ਕਮਿਉਨਿਕ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ਉਸ ਪ੍ਰੈਸ ਕਮਿਉਨਿਕ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਟਰਮਜ਼ ਆਫ ਰੈਫਰੈਂਸ ਜੋ ਨਿਯਤ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਡੀਟੇਲਜ਼ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਲਾਭ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰੀਏ ਔਰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੀਏ। ਜਿੰਨਾ ਘੱਟ ਰੌਲਾ ਪਵੇ ਉਨਾਂ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਨਾਲ ਤੁਆਲਕਾਤ ਵੀ ਚੰਗੇ ਰਹਿਨਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਗੱਲ ਬਾਤ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਹੱਲ ਹੋਣਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਕ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ, ਕੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬਾਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ? ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਕੇਸ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਸੀਂ ਲੈਣੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲੈਟਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਇਨਟੈਰਿਮ ਰਿਪਲਾਈ ਅਸੀਂ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਅਸੀਂ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਬਿਹਤਰ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇਣ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਵਾਂ । ਜਿਸ ਵਕਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਹੋ ਗਈ । ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਐਵੇਂ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਲਈ । ਭੁਖ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸ ਕਮਿਊਨਿਕ ਵਿਚ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਰਖਿਆ ਔਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਿਮਾਚਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ । ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦੋ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਤੁਆਲਕਾਤ ਵਿਗੜਨ ਦਾ ਡਰ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ਼ ਵਿਚ ਲਵਾਂਗਾ । (ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਸਚਾਈ, ਲਿਆਕਤ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਯੋਗ ਕਦਮ ਉਠਾਵਾਂਗਾ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਫਿਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਔਰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਵੀ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨਹੀਂ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦ ਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਬਣੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਲਿੰਗੁਇਸਟਿਕ ਐਕਸਪਰਟਸ ਦੀਆਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਕੀ ਇਹ ਹੁਣ ਇਹ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣੇ ਉਹ ਲਿੰਗੁਇਸਟਿਕ ਐਕਸਪਰਟਸ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਹੋ ਸਕੇ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਲਿੰਗੁਇਸਟਿਕ ਐਕਸਪਰਟਸ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਫਿਰਕਾਦਾਰੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ, ਨਿਰਪੱਖ ਹੋਵੇ ਤਾ ਕਿ ਇਨਸਾਫਾਨਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਸਕੇ ।

STARRED QUESTION NO. 2676*

Mr. Speaker: Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2676.*

*For Starred Question No. 2676 and reply there to please see Puniab Vidhan Sabha Debate dated 13th August, 1974 (After noon sitting).

ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਤਬਦੀਲੀ

*2657 (1) ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ
(2) ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਕਿੱਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕੇ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ।

(ਅ) ਉਕਤ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ । ਤਜਵੀਜ਼ ਨੇ ਅਜੇ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(ਅ) ਤਜਵੀਜ਼ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਬਣੀ ਹੈ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਦੱਸਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਪਤਾ ਚਲ ਜਾਏ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਕਣ ?

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ: ਜੋ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਬਣੀ ਹੈ ਉਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਣਗੇ?

ਮੰਤਰੀ: ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਣਪ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਣ ਲੇਕਿਨ ਦਸਣ ਚੰਗੇ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਦੋਂ ਤਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ? ਕੀ ਇਹ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਇਧਰ ਦੇ ਉਧਰ ਅਤੇ ਉਧਰ ਦੇ ਇਧਰ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੋਵੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਵੋਕੇਸ਼ਨਾਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਉਸ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]
ਟਰੇਨਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਦੇ ਸੋਮੇ ਖੁਲ੍ਹਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ? ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਐਕਸਚੇਂਜ ਨੂੰ ਵੀ ਰਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਦੱਸ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੇਹਲੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੁਜੈਸ਼ਨਜ਼ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਜੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ ਕਰਨ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਿੱਧਾ ਸੁਆਲ ਸੀ ਕਿ 'ਜੇ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਰਵੇ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਵੇ'। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਖੀ ਕਿ ਕੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ?. ..

ਮੰਤਰੀ : ਸੁਆਲ ਬੜਾ ਸਿੱਧਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਵੀ ਬੜਾ ਸਿੱਧਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਕਮੇਂਡੇਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵੋਕੇਸ਼ਨਾਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਏਮ ਹੈ ਉਹ ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਪਰੋਵਾਈਡ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਰੈਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਇਹ ਸਕੀਮ ਕੰਪਲੀਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜਿਹੜੇ ਮੈਟਰੀਕੁਲੇਟ ਹਨ ਜਾਂ ਗਰੇਜੂਏਟ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਹਲੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਕੀ ਅੱਨ-ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਅਲਾਊਂਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਹਾਲੇ ਰਿਕਮੈਂਡੇਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਇਆ ਮੰਤਰੀ ਮਹੋਦਯ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੋਕੇਸ਼ਨਾਲਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਰਿਕਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਸਾਰਿਆਂ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਨੂੰ ਸਰਕੂਲੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਜੈਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਦੇਣ ?

ਮੰਤਰੀ: ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਏ ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੇਕਾਰੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਦੀ ਪੋਟੇਂਸ਼ਿਲਿਟੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਅਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 4 ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰਜ਼, ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਮਪਲਾਇਮੈਂਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਟੈਕਨੀਕਲ ਇੰਡਸਟਰੀਅਤ ਟਰੇਨਿੰਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਕਨਸਰਨਡ ਅਫਸਰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਜਵੀਜ਼ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ?

ਮੰਤਰੀ: ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਹ ਮੇਰੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ 9 ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਚਲੇ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ. ਬੀ. ਟੀ. ਅਤੇ ਬੀ. ਐੱਡ ਵਿਹਲੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ? ਅਗੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਫਿਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਿਸਟਮ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ। (This question relates to the system of Education and not to employment.)

ਪੁਸਤਕ "ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ" ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ

*2677. **ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ:** ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ "ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ" ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਲੈਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਇਸ ਗਲਤੀ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ?

(ਅ) ਸਬੰਧਤ ਪੁਸਤਕ ਕਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਲਿਖੀ ਜਾਂ ਕਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਪਾਸੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ?

(ੲ) ਉਕਤ ਪੁਸਤਕ ਲਿਖਣ ਤੇ ਜਾਂ ਲਿਖਵਾਉਣ ਤੇ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨਾਂ ਖਰਚ ਹੋਇਆ?

(ਸ) ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀ ਲਾਗਤ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ, ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਵੇਦਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਆਰੀਆਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਤੇ ਸਭਿਅੰਤਾ ਦੇ ਹੋਰ ਪੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ, ਊਦੇ ਸਿੰਘ, ਰਾਣਾ ਪਰਤਾਪ ਦੀਆਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸਤਰੀਆਂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਾਵੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਬੇਸ਼ਕ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਣਾ ਸਮਾਜਕ ਪੱਖੋਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀਆ ਹਨ ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ । ਉਹ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(ਅ) ਡਾ: ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਹੈਡ ਆਫ਼ ਹਿਸਟਰੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਮਹਿੰਦਰਾਂ ਕਾਲਜ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਲਸ਼ਨ ਰਾਜ ਕੌਰ, ਐਮ. ਏ. (ਹਿਸਟਰੀ) ਬੀ. ਟੀ. ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਜੇ. ਬੀ. ਟੀ. ਸਕੂਲ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਖਿਆ ਅਫਸਰ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਸਰਵੇ ਅਫਸਰ ਹਨ, ਪਾਸੋਂ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ ਹੈ,

(ੲ) 9,195.50 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਏ ।

(ਸ) ਇਸ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸੋਧਨ ਲਈ ਇਕ ਉਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ, ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:—

1. ਸ਼੍ਰੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਰੰਗ, ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ, ਚੇਅਰਮੈਨ
2. ਡਾਕਟਰ ਸਤਿਆ ਕੇਤੂ, ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ, ਗੁਰੂਕੁਲ ਕਾਂਗੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ । .. ਮੈਂਬਰ ।
3. ਡਾਕਟਰ ਪੀ. ਐਲ. ਮਹਿਰਾ, ਹੈਡ ਆਫ ਹਿਸਟਰੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ .. ਮੈਂਬਰ ।
4. ਡਾਕਟਰ ਵੀ. ਸੀ. ਪਾਂਡੇ, ਰੀਡਰ ਇਨ ਐਨਸ਼ੀਐਂਟ ਹਿਸਟਰੀ ਐਂਡ ਕਲਚਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ .. ਮੈਂਬਰ ।
5. ਡਾਕਟਰ ਕੇ. ਸੀ. ਯਾਦਵ, ਰੀਡਰ ਇਨ ਹਿਸਟਰੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਕੁਰਖਸ਼ੇਤਰ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ .. ਮੈਂਬਰ ।
6. ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿਖਿਆ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ .. ਮੈਂਬਰ.

ਇਸ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਲਿਖਵਾਉਣ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਭਗ 10,000 (ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ) ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਉਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ: ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਸ ਦਿਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਲਿਖਣੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨਾਮ ਦੇ ਦਿਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਮਾਹਿਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਗਲਤ ਹੈ ਜਦੋਂ ਆਪ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ?

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਡੀਟੇਲ ਵਿਚ ਦੱਸ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਅਵੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਮਾਹਿਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਕੁਐਸਚਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਸੀ । ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ । ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਫੀਲਿੰਗ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਫੀਲਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇੰਜਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਔਬਜੈਕਸ਼ਨੇਬਲ ਪੋਰਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲਿਆ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਰੀਆਂ ਸਮਾਜੀਆਂ ਦੇ ਧਰਨਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹੇਠੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨਾ ਕੋਈ ਧਰਨੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਔਰ ਨਾ ਹੀ ਧਮਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਇਹ ਸਮਝੇ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਸਮਪੂਰਣ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਮੈਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ, ਲੋਕ ਆਪ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਈ, ਇਤਰਾਜ਼ ਯੋਗ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੇ ਚੇਪੀਆਂ ਲਗਾ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਮਗਰ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨੇਤਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਜਚੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਨੁਕਤੇ ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਨਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਕ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਲੋ ਧਰਨਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਡਾ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਵੋ । ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਦਾ ਵਕਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਧਰਨੇ ਦਾ ਸੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਹ ਹੀ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਲਉ । (ਵਿਘਨ) ਸਵਾਮੀ ਇੰਦਰਵੇਸ਼ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ । (ਵਿਘਨ) ਉਥੇ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਯੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਔਰ ਹਵਨ ਵਿਚ ਵੇਦ ਮੰਤਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਹਵਨ ਯੱਗ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਘਿਉ ਪਾਓ । ਘਿਉ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਦਿਤਾ । ਮੈਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਘਿਓ ਪਾਇਆ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਤੁਸੀਂ ਮੰਤਰ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ? (ਹਾਸਾ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਪੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੁਣੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਕੰਮ ਹੈ । ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਯੱਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਵਿਦਾ ਹੋ ਗਏ । ਔਰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਇੰਜਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮੈਂ ਖੁਦ ਕਨਵਿੰਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ ਇੰਜਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ । ਜੋ ਅਸਲ ਪਿਉ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੁਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਘਟਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਹੀ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪੁਆਇੰਟ ਆਊਟ ਕੀਤੀ ਹੈ । (ਥੰਪਿੰਗ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਗਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਵਿਚ ਮੁਖਤਲਿਫ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਸੈਨਟੀਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਗੈਰਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵੇਖ ਲਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ? ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਹਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਗਰੰਟੀ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹਿਸਟਾਰੀਕਲ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਟਾਰਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਲਿਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਔਰ ਹਿਸਟਾਰੀਕਲ ਟਰੁਥ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ । ਕੋਈ ਗੱਲ ਹਿਸਟਰੀ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਲੇਕਿਨ ਹਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਐਸਾ ਹਿੱਸਾ ਆ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਤਨਾਂ ਹਿੱਸਾ ਜਿਹੜਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਹਿਸ਼ਟਰੀ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਐਸਾ ਹਿੱਸਾ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਨੀਰੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਇਜ਼ਤ ਹੋਵੇ, ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵਧੇ ਔਰ ਅਸਲੀਅਤ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਛੁਪਾਈਏ ਨਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਬਾਤ ਨਾ ਕਰੀਏ । ਮਾਹਰੀਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਿਸਟਸ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਉਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਗੇ ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਲਗਾਉਣੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਟਾਈਮ

ਜ਼ਰੂਰ ਲਗੇਗਾ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਉਸ ਕਲਾਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਅੱਗੇ ਕਰ ਦਿਤਾਂ ਜਾਵੇ। ਤਾਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਸਕੂਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਨੇ ਛਾਪੀ ਸੀ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਆ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇ ਫੀਲਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਇੰਜਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਾਹਰੀਨ ਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪਰੂਵ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਰੀਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਹੋ ਸਕੇ?

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਵੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਹਿਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਹਿਸਟਰੀ ਦੀ ਅਥਾਰਿਟੀ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ । ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਸ਼ਿਕਸ਼ਾ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਬਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਕੋਈ ਏਜੰਸੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਅਪਰੂਵ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ ਆਬਜੈਕਸ਼ਨੇਬਲ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਵੇ ? ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਏਜੰਸੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਉਹ ਪੋਰਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਕੇ ਕਢਵਾਇਆ ? ਜੇਕਰ ਐਸੀ ਏਜੰਸੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਉਹ ਤਾ ਹੈ। ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵੈੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਔਰ ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਬਾਕੀ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (ਵਿਘਨ)

ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨਜ਼ ਦੀ ਜੋ ਰਾਏ ਹੈ ਉਹ ਕਈ ਦਫਾ ਡਿਫਰ ਕਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਦਾ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਿਸਰਚ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੁਝ । ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਲਈ ਜੋ ਐਕਸਪਰਟ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਅਸੀਂ ਮੰਨਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਗਲਤ ਸਮਝ ਕੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਇਕ ਸਾਲ ਭਰ ਇਸ ਦਾ ਵਖੇੜਾ ਚਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ? ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਜੋ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹੈ, ਕੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ: ਕਿਤਾਬ ਤਾਂ ਵਾਪਿਸ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਐਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਆਰੀਆਂ ਦੇ ਭੋਜਨ ਦਾ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਆਰੀਆ ਲੋਕ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲ ਆਦਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ 'ਆਦਿ" ਲਫ਼ਜ਼ ਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਾਲੀ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਕਿ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਖੰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਸਟੰਟ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਹਵਨ ਕੰਡ ਲਗਾ ਕੇ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਵਧਾ ਦਿਤਾ?......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ। (Please put a specific question).

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ: ਫਲ, ਸਬਜ਼ੀ ਆਦਿ ਖਾਂਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗੀ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੱਸੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਛੋਟੀ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬੀ ਰਖਿਆ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਭਰਾ ਹੁਣ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਟਰੁਥ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਗੱਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਹੁਣ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2675 ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ। (Now we will take up the next question No. 2675)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਹੋਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਸਵਾਲ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (The reply to this question has come. We should not devote the full question hour to one question only.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਉਠ ਕੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਹ ਖਾਹਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੇ ਹੋਰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। (If it is the wish of the House that more supplementary questions be put concerning this question, then it is all right. However, when this book has been proscribed and an Expert's Committee has been constituted to look into the matter, there remains nothing about which more put supplementaries need be put.)

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ: ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਨਸੈਂਨਸਸ ਇਹ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰ ਲੈਣ। (If it is the consensus of the House and the members so desire than they may more supplementaries.)

ਮੰਤਰੀ: ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਣ ਦੇਵੋ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਛਾਪੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਹੈ। ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ?

ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨਜ਼ ਦੇ ਨਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦਸਣ, ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੈੱਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਹੋਏ, ਉਸਦਾ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ: ਜ਼ਰਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਰਿਪੀਟ ਕਰ ਦੇਵੋ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਕਿਤਾਬ "ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ" ਵਾਪਿਸ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਤੇ ਅਤੇ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਖਰਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਤਕ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚ ਆਇਆ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । (I think this question has already been replied to)

ਮੰਤਰੀ: ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਤਕ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚ ਆਇਆ, ਇਹ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲਿਖਣ ਤੇ ਖਰਚ ਆਇਆ 9,195.50 ਰੁਪਏ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਖਰਚ ਆਇਆ, ਉਹ ਹੈ :

1. ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਨ, 15,000 ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਆਇਆ 3,53,150 ।

2. ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਿੰਦੀ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਸਨ, 60,000 ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਹੋਇਆ 1,42,175 ਅਤੇ ਟੋਟਲ ਖਰਚ ਹੋਇਆ 4,96,325 ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇਵੋ । (Let Mr. Gupta put his question first.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਹੋ । Do not use these words. (No such remarks please.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਸਭ ਜਗ੍ਹਾ ਬੜਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ । ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਪੋਰਸ਼ਨ ਗਲਤ ਸਮਝ ਕੇ ਡਿਲੀਟ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੀ ਅਤੇ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਤੇ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਾਂ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਪਰਪੋਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਗੱਲ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਿਸਪਾਂਸੀਬਿਲਿਟੀ ਫਿਕਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਕਿਉਂ ਛਪਵਾਇਆ ਗਿਆ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੁਪਤਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਤਕਰੀਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ । ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ । (Gupta Ji, don't make a speech, ask a specific question.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਂ ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੁਛ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਕਾਪੀ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੈੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਕਿ ਆਇਆ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਵੈੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਛਾਪੇ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਘਾਟਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਐਸਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ 6 ਐਕਸਪਰਟ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨਜ਼ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਦੇਣ । ਟਾਈਮ ਮੁਕਰਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਡਿਫਰੈਂਸ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪੀਨੀਅਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪੀਨੀਅਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਨਵੀਂ ਉਪੀਨੀਅਨ ਦੇਣੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਇਸ ਨੇ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਦੇਣੀ ਹੈ । ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵੋਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਤਫਾਕ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜੇ ਰੂਸ ਦੀ ਹਿਸਟਰੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖੇਗਾ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਇਹ ਤਾਂ ਕਸੂਰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ ਹਿਸਟਰੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਅੰਬੇਦਕਾਰ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਅਸਲ ਵਾਸੀ ਭੀਲ ਅਤੇ ਦਰਾਵੜ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਹਰੀਜਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹਨ । ਚੌਧਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹਰੀਜਨ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਨਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲ ਗਿਆ

(ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ)

ਹੈ । ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਧੱਕ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਅਸਲ ਲੋਕਾਂ (ਹਰੀਜਨਾਂ) ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ । ਕੀ ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਇਨਕੁਆਇਹੀ ਕਰਾਉਣਗੇ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਸਲ ਹਿਸਟਰੀ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਈ ਸੀ, ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੁਆ ਕੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੁਆਉਣਗੇ ।

(ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

STARRED QUESTION NO. 2653*

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2653.

ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ) ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਆਸਾਮੀਆਂ

*2675 1. **ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ** :
2. **ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) 1973 ਵਿਚ ਹੋਏ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ) ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪਾਸ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿੰਨੇ ਸਨ ;

(ਅ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ) ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ ;

(ੲ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰਖਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤਕ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ;

(ਸ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਰਨਾਮਾ ਮਿਲਿਆ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ;

(ਹ) ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ) ਕਾਡਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਵੇ ।

---

*For Starred Question No. 2653 and reply there to please see Punjab Vidhan Sabha Debate dated 13th August, 1974 (Morning Sitting).

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਕਰਮਵਾਰ 118 ਅਤੇ 16 ।

(ਅ) 12, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਆਸਾਮੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 31 ਅਗਸਤ, 1974 ਤਕ ਹੈ ।

(ੲ) ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ 10 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. (ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸ਼ਾਖਾ) ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਾਸਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਪਲਭਧ ਖਾਲੀ ਆਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

(ਸ) ਹਾਂ ਜੀ । ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

(ਹ) ਸਿਥਿਤ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 117 ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 22 ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 1971 ਵਿਚ ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਦਾਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਰ ਉਥੇ 12 ਵਿਕੈਨਸੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ 12 ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 19 ਪੋਸਟਾਂ ਭਰੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਨੇ ਟੈਸਟ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਵੇਲੇ 10 ਵਿਕੈਨਸੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 10 ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਵਿਕੈਨਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੀ ਵਿਕੈਨਸੀਆਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 25% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ 20% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ 10 ਵਿਚੋਂ 2 ਵਿਕੈਨਸੀਆਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਲਈ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਹੁਣ 25% ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ 3 ਪੋਸਟਾਂ ਭਰਨਗੇ ?

(ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ 20% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ 10 ਪੋਸਟਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ 2 ਪੋਸਟਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 25% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । 25% ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਪਹਿਲੀ 5ਵੀਂ ਅਤੇ 9ਵੀਂ ਵਿਕੈਨਸੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜਦ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਆਦਮੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਉਹ ਪੋਸਟਾਂ ਕੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਦ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਮਿਲ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟਾਂ ਤੇ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇ । ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪਿਛੇ 19 ਵਿਕੈਨਸੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ

(ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ)

ਕੋਈ ਹਰੀਜਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ 10 ਪੋਸਟਾਂ ਹੋਰ ਭਰਨੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਟੋਟਲ 29 ਪੋਸਟਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ 29 ਪੋਸਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 7 ਪੋਸਟਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਲਈ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਈਕੋਰਟ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ 25% ਦੀ ਚਿਠੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ 7 ਪੋਸਟਾਂ ਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ ਲਗਾਵੇਗੀ ਜਦ ਕਿ 10 ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੇ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ. ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਛੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚਿਠੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ 10 ਪੋਸਟਾਂ ਵਿਚੋਂ 3 ਪੋਸਟਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਪੋਸਟਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ 25% ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹੀ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ।

Mr. Speaker : Question Hour is over. The remaining questions shall be deemed to have been answered under Rule 38 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly.

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE UNDER RULE 38

STARRED QUSTION NO. 2608

D.O. No. 4085-14m-74
Chief Minister, Punjab
Chandigarh

ਮਿਤੀ, 5 ਅਗਸਤ, 1974

ਪਿਆਰੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2608, ਜੋ ਮਿਤੀ 6 ਅਗਸਤ 1974 ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ,

1974 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਆਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਤਰ,

ਸਹੀ/-

(ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ)

ਡਾ: ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

STARRED QUESTION NO. 2685*

Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2685.)

STARRED QUESTION NO. 2666*

Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2666.)

STARRED QUESTION NO. 2656*

Extention has been asked for in respect of Starred Question No. 2656.)

ਪਿੰਡ ਭਿਖੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਮਹੰਤ ਕਮਲ ਦਾਸ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਕੇਸ

*2678. **ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ :

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਗਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਭਿਖੀ, ਥਾਨਾ ਭਿਖੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਮਹੰਤ ਕਮਲ ਦਾਸ ਦਾ ਜੂਨ, 1974 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤੇ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ?

1. For Starred Question Nos. 2685 and 2666 and replies thereto please see Annexture to Punjab Vidhan Sabha Debate dated, 16-8-74.

2. For Starred Question No. 2656 and reply thereto please see appendix to this Debate.

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਚਾਰ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਬੰਗੀ ਦੀਪਾ, ਥਾਨਾ ਰਾਮਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਗਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਮਹਾਨਾ, ਥਾਨਾ ਨਥਾਨਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਭਾਈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਚੌਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕਾਰ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

HANDING OVER CHARGE BY OUTGOING SARPANCHES IN DAKHA ASSEMBLY CONSTITUENCY

***2654. Sardar Basant Singh Khalsa** : Will the Minister of State for Development be pleased to state :—

(a) the number of Panchayats in the Dakha Assembly Constituency the outgoing Sarpanches of which have not handed over the charge to the newly elected Sarpanches so far together with the reasons therefor;

(b) the action taken by the Government in this connection ?

Sardar Santokh Singh Randhawa : (a) Four. The reasons are as follows :—

1. In two cases, the Ex-Sarpanches refused to hand over the charge and the cases are pending in the Court of Chief Judicial Magistrate, Ludhiana and the proceedings under section 15(4) of the Punjab Gram Panchayat Act, 1952 against them have been started.

2. In third case the Ex-sarpanch secured a Stay Order from the High Court through a writ petition which was decided on 8th December, 1972. The proceedings under section 15(2) of the Punjab Gram Panchayat Act, 1952 were started against him and now the case has been referred to the Sub-Divisional Magistrate, Ludhiana as provided under section 15(3) of the Punjab Gram Panchayat Act, 1952 on 20th January, 1973.

3. In the fourth case the charge has not been handed over to the newly elected Sarpanch as he was suspended during the previous term as Sarpanch for embezzlement of Panchayat fund and case under section 406 and 409 I.P.C. is still pending against him in the Court. On the advice of the Legal Remembrancer, notice has been issued to the acting Sarpanch for handing over of the charge to him (i. e. newly elected Sarpanch) under section 15 (2) of the Punjab Gram Panchayat Act, 1952.

(b) As against (a) above.

(ੳ) ਚਾਰ । ਕਾਰਨ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਹਨ :-

(1) ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੇ ਚਾਰਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਕੇਸ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 15(4) ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

(2) ਤੀਸਰੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਰਿਟ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਸਟੇ ਲੈ ਲਈ ਸੀ । ਰਿਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 8 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਹੋਇਆ । ਪੰਜਾਬ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਅਧੀਨ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਕੇਸ ਪੰਜਾਬ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 15(3) ਅਧੀਨ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

(3) ਚੌਥੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਚਾਰਜ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਪੰਚ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹਾਲਾਂ ਵੀ 406, 409, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਐਲ.ਆਰ. ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਹੁਣ ਐਕਟਿੰਗ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 15(2) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਦੇ ਦੇਵੇ ।

(ਅ) ਜਿਵੇਂ ਉਪ੍ਰੋਕਤ 'ੳ' ਤੇ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਗਰੈਚੁਇਟੀ ਦੇ ਕੇਸ

*2683. **ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ** : ਕੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ, ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀ 25 ਫਰਵਰੀ, 1972 ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵਿਚ 1 ਫਰਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਗਰੈਚੁਇਟੀ ਦੇ ਕੇਸ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭੇਜੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ;

[ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ]

(ਅ) ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 23 ਫਰਵਰੀ, 1972 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਗਰੈਚੁਇਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸਬੰਧੀ ਸੋਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਵੇ ;

(ੲ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਹਰ ਇਕ ਕੇਸ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਤੇ ਕਦੋਂ ਤਕ ਅੰਤਿਮ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ, ਸਰਵ ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਰ ਨੰ: 145 ਤੇ ਨਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਡਰਾਈਵਰ ਨੰ: 133

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ੲ) ਅਦਾਇਗੀ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਂਲੇਖਾਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਲਿਖਾ ਪੜੀ ਹੋ ਰਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ

*2607. **ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) 1 ਜਨਵਰੀ 1974 ਤੋਂ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1974 ਅਤੇ 1973 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕਰਨ, ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰੀ ਗਹਿਣੇ ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ;

(ਅ) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਵਧਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ;

(ੲ) ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਏ ਰਖਣ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ਏ) ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੀ ।

(ਬੀ) ਜੁਰਮਾਂ ਵਿਚ ਸਮੁਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ।

(ਸੀ) ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਐਂਟੀ ਗੁੰਡਾ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਚੌਕਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਦੀ ਵਬਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਫੈਦ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਕਮਰਚਾਰੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਵਰਦੀ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਸ਼ਤ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 1 ਜਨਵਰੀ 1973 ਤੋਂ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1973 ਅਤੇ 1 ਜਨਵਰੀ 1974 ਤੋਂ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1974 ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਅਗਵਾ, ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ, ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਜ਼ੇਵਰਾਤ ਖੋਹਣ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ :—

	1 ਜਨਵਰੀ 1973 ਤੋਂ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1973	1 ਜਨਵਰੀ 1974 ਤੋਂ 30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1974	ਵਾਧਾ/ਘਾਟਾ
ਅਗਵਾ	3	3	—
ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ	1	2	+1
ਜਬਰ ਜਨਾਹ	3	—	—3
ਔਰਤਾਂ ਪਾਸੋਂ ਜ਼ੇਵਰਾਤ ਖੋਹਣਾ	2	2	—
	9	7	—2

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਮੁਜਰਮ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ

*2682. **ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ 1973 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ 1974 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਕਾਰਨ ਮੁਜਰਮ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ;

[ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ]

(ਅ) ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਜਿਹਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਮਿਤੀ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1974 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਿਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੁਜਰਮ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 3 ਹੈ ।

(ਅ) ਉਪ੍ਰੋਕਤ 3 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਡਿਸਮਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਤੀਜੇ ਮਗਰੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

STARRED QUESTION NO. 2664

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ
ਸਿਹਤ ਤੇ ਸੰਤਾਨ ਸੰਜਮ ਵਿਭਾਗ,
ਪੰਜਾਬ,
ਅ. ਸ. ਨੰ: 9775-3 ਸਿ: (2)-74/-
ਮਿਤੀ 5 ਅਗਸਤ, 1974

ਪਿਆਰੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲ ਨੰ: 2664 ਜੋ ਮਿਤੀ 6 ਅਗਸਤ 1974 ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ (ਵਲੋਂ) ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 12 ਅਗਸਤ 1974 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ

ਆਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਪਾਤਰ
ਸਹੀ/-
(ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ)

ਸ੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ (ਡਾਕਟਰ)
ਸਪੀਕਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ।

PROPOSED CONSTRUCTION OF CHECK DAM IN THE KANDI AREA OF BALACHAUR ASSEMBLY CONSTITUENCY

*2717. **Master Dalip Chand** : Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to state whether there is any proposal under the consideration of the Government to construct a Check Dam in the Kandi Area of Balachaur Assembly Constituency along the Shivalik hills; if so, the time by which the construction work on the said Dam is likely to be started?

Sardar Gurbaksh Singh Sibia : Yes Sir. The proposal is at the investigation stage at present.

(ਹਾਂ ਜੀ । ਹਾਲੇ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਹੈ ।)

CONSTRUCTION WORK ON SHAHPUR BARRAGE IN DISTRICT GURDASPUR

*2680. **Chaudhri Ram Singh** : Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to state whether the construction work on Shahpur Barrage in District Gurdaspur has been taken in hand; if so, the time by which it is likely to be completed ?

Sardar Gurbaksh Singh Sibia : No. The time of completion of the work cannot be indicated at this stage.

(ਨਹੀਂ ਜੀ । ਕੰਮ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ।)

STARRED QUESTION NO. 2679

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬਿਆ

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ,
ਸਿੰਚਾਈ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ,
ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਅਗਸਤ 5, 1974 ।

ਪਿਆਰੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2679 ਜੋ ਮਿਤੀ 6 ਅਗਸਤ 1974 ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ

[ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ]

ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ 16 ਅਗਸਤ 1974 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਮਿਤ੍ਰ,

ਸਹੀ/-

(ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬਿਆ)

ਡਾਕਟਰ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ ।

PLOTS ALLOTTED TO HOMELESS PERSONS IN DAKHA ASSEMBLY CONSTITUENCY

*2655. **Sardar Basant Singh Khalsa** : Will the Minister of State for Housing be pleased to state :—

(a) the number of homeless persons who have so far been allotted plots in the Dakha Assembly Constituency together with the names of the villages wherein these plots have been allotted;

(b) whether the allotment orders in respect of these plots have since been issued; if so, whether the possession thereof has been handed over to the allottees ;

(c) the number of the villages in the said constituency wherein the plots have not been allotted so far ?

Shrimati Gurbrinder Kaur Brar : (a) and (b) The information is given in the statement, Annexure "A".

(c) 60 villages, action to acquire land in these villages is afoot.

(ੳ) ਅਤੇ (ਅ) ਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਨਥੀ ਅਨੇਕਸਚਰ 'ਏ' ਤੇ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ੲ) 60 ਪਿੰਡ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ANNEXURE "A"

PLOTS ALLOTTED TO HOMELESS PERSONS IN DAKHA ASSEMBLY CONSTITUENCY

Sr. No.	Name of Block	Name of Villages	No. of Homeless persons allotted plots	Whether allotment orders issued	Whether possession has been given
1	2	3	4	5	6
1.	Pakhowal	Mansuran	121	Yes	Yes
2.	,,	Dolan Khurd	37	,,	,,
3.	Ludhiana	Bains	16	,,	,,
4.	,,	Bulara	98	,,	,,
5.	,,	Barewal Awana	89	,,	,,
6.	,,	Duley	10	,,	,,
7.	,,	Dhandra	15	,,	,,
8.	,,	Dewatwal	37	,,	,,
9.	,,	Dhandari Kalan	80	,,	,,
10.	,,	Fathpur	15	,,	,,
11.	,,	Giaspura	53	,,	,,
12.	,,	Gahaur	23	,,	,,
13.	,,	Jandiali	21	,,	,,

[Minister of State for Housing]

Sr. No.	Namof Block	Name of Villages	No. of Homless persons allotted plots	Whether allotment orders issued	Whether possession has been given
1	2	3	4	5	6
14.	Ludhiana	Jamalpur	195	Yes	Yes
15.	,,	Kailpur	1	,,	,,
16.	,,	Lalton Kalan	81	,,	,,
17.	,,	Manakwal	10	,,	,,
18.	,,	Mulanpur	37	,,	,,
19.	,,	Majara	48	,,	,,
20.	,,	Nandpur	60	,,	,,
21.	,,	Pawa	28	,,	,,
22.	,,	Panglian	30	,,	,,
23.	,,	Sherpur Khurd	83	,,	,,
24.	,,	Sunet	25	,,	,,
25.	,,	Senehwal Khurd	26	,,	,,
26.	,,	Kulawal	142	,,	,,
27.	,,	Kanech	106	,,	,,
28.	,,	Jamet	43	,,	,,
29.	,,	Mamoodpura	10	,,	,,

30.	Dehlon	Tiba	41	,,	,,
31.	,,	Dangora	1	,,	,,
32.	,,	Harnampura	28	,,	,,
33.	,,	Jassar	33	,,	,,
34.	Mangat	Khera Bet	76	,,	No
35.	,,	Burj Mankaur	8	,,	,,
36.	,,	Burj Lambra	5	,,	,,
37.	,,	Bholewal Kadim	24	,,	,,
38.	,,	Alowal	45	,,	Yes
39.	,,	Jainpur	9	,,	,,
40.	,,	Salempur	11	,,	,,
41.	,,	Birmi	93	,,	No
42.	,,	Phagla	25	,,	,,
43.	,,	Changan	51	,,	Yes
44.	,,	Talwara	23	,,	,,
45.	,,	Baranhara	13	,,	,,
46.	,,	Talwandi Kalan	86	,,	No
47.	,,	Majara Khurd	11	,,	,,
48.	,,	Ladian Khurd	48	,,	Yes
49.	,,	Jassian	138	,,	No
50.	,,	Bholewal Kadim	24	,,	,,
51.	,,	Chak	110	,,	Yes
52.	,,	Bhatian	23	,,	,,
53.	,,	Baloke	8	,,	No

[Minister of State for Housing]

Sr. No.	Name of Blok	Name of Village	No. of Homeless persons alloted plots	Whether allotment orders issued	Whether possession has been given
1	2	3	4	5	6
54.	Mangat	Bagga Khurd	2	Yes	Yes
55.	,,	Ladowal Manj	121	,,	No
56.	,,	Kadian	20	,,	,,
		Total	2,617		
			(i) No. to whom possessions given	1973	
			(ii) No. to whom possessions remains to be given	639	

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਰ

*2687. ਕਾਮਰੇਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ 1 ਅਪਰੈਲ, 1974 ਤੋਂ ਜੂਨ 1974 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਭੈੜੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਯਾਦ ਪਤਰ ਮਿਲਿਆ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਵੇ ;

(ਅ) ਕੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਜੀ ਹਾਂ । ਮਿਤੀ 22 ਅਪਰੈਲ 1974 ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਦੀ ਨਕਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

Copy of letter No. 63-CM/74 dated 16th April, 1974, from Com, Raj Kumar, M.L.A. addressed to the Chief Minister, Punjab.

Subject :—Functioning of Grievances Committee in Gurdaspur District.

On 10th of April, when the Minister for Food & Supplies did not attend the meeting of Grievances Committee, even without formally regretting his inability to the Legislators. Following him in queue the Deputy Commissioner Gurdaspur, also relegated the importance of his presence in the Committee, to third priority. All this resulted in angry protest of some non-official members who had come to attend the meeting. Since quite some time I have noticed a tendancy, primarily, on the part of Government leaders to relegate the business of this committee to an un-importent position. The abrupt cancellation of programmes of visit to district without observing necessary protocol courtisies is not one point at issue, but the whole attitude of the Govt. towards such public bodies is in question.

When many among the Department heads failed to turn up for this meeting regularly and many among these who attend, come, wholly unprepared, then naturally the question arises, whether the publicmen, particularly the legislators and for that matter other widely busy persons should at all continue their association with grievance Committee under the given conditions.

The manner of dealing the matter before the committee hardly justifies any serious confidence in its efficiency. Issues are taken up in a half hearted way, then this lack of will on the part of the authorities and officers invariably crowned with traditional redtape and delay. The 'Dhariwal Cement Scandle' is a point at issue in my mind.

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

Rural public suffers mostly at the hands of revenue department. The Executive authorities of the Civil Administration are invariably at the centre of grievances. Irony of the fate is that the head of the district Administration namely the D.M./D.C. is posted in the Committee in such a manner that his actions can hardly be called into question. Unless it is statutorily made obligatory for the D. C. to ensure that in absence of a Minister one amongst the public men should preside over the meeting of Grievances Committee all and every except the District Administration would not ever receive the due attention to and Vigilance of the public men.

It is most unfortunate that continuing drift on the part of Govt. lead to a very unusual action on the part of non-official members to walkout of the meeting of the District Grievances Committee on 10th of April.

ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

*2686. **ਕਾਮਰੇਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ :** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਫਰਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਯਾਤਰਾ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਨਫਾਰਮਲ ਕੰਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਈ ਇਕ ਇਕਤਰਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲਾਨੌਰ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਅਕਬਰ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਸੈਲਾਨੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੀ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਇਨਫਾਰਮਲ ਕੰਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਕਲਚਰਲ ਅਫੇਅਰਜ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ 29 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ । ਇਸ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਪਲੱਬਧ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਇਕ ਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਘੜਾਮ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ, ਰੋਜ਼ਾ ਸ਼ਰੀਫ, ਸਰਹਿੰਦ ਅਤੇ ਕਲਾਨੌਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਆਦਿ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਕੀਮ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

UNSTARRED QUESTIONS AND ANSWERS

ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੈਨਿਕ ਸਕੂਲ

883. **ਕਾਮਰੇਡ ਸਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ :** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਸਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨਗੇ—

(ੳ) ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਸੈਨਿਕ ਸਕੂਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜਿਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਥਿਤ ਹਨ ;

(ਅ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸਾਲਾਨਾ ਗਰਾਂਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ;

(ੲ) ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਚੌਥੀ ਕਲਾਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗਰੇਡਾਂ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਸਕੇਲਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗੇਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਰਕਮ ਵੀ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ;

(ਸ) ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੇਡ, ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਸਕੇਲ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਉਹੀ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ;

(ਹ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ 1961 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਸਕੇਲਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ;

(ਕ) ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਸਕੇਲਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਵਿਚ ਸੋਧ ਲਈ ਕੋਈ ਮੰਗ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਲੰਬਿਤ ਪਈ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਇਕ, ਕਪੂਰਥਲੇ ਵਿਖੇ ।

(ਅ) ਨਿਲ ।

(ੲ) ਕੇਵਲ ਵਾਧੂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗੇਤੀ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ।

(ਸ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਹ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਕ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

1971 ਤੋਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ

884. ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ 1 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤਦ ਅਰਥ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸੁਪਰਡੰਟ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤੇ ਕੀ ਹਨ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸ ਕਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ;

(ੲ) ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ 1 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੇਵਲ ਇਕ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਨੂੰ ਤਦ ਅਰਥ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:—

ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਲੰਬੀ ਢਾਬ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ।

(ਅ) ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਿਤੀ 28 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਗੋਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਰਖਣ ਦੀ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਜੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(ੲ) ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰਤੀ ਹੋਏ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਸਮਾਂ 2 ਸਾਲ ਹੈ।

UNSTARRED QUESTION No. 885

ਵਿਸ਼ਾ—ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 885

ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 885 ਜੋ ਮਿਤੀ 6 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਵਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਹੀ/ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ
ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ।

ਸਕੱਤਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।

ਗ: ਸ: ਪੱਤਰ ਨੰ: 9696-ਜਿ2(4ਸ)-74/, ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 5 ਅਗਸਤ, 1974।

QUESTIONS OF PRIVILEGE

Mr. Speaker : Comrade Satya Pal Dang and Comrade Shamsher Singh Josh, M.L.A.s, gave notice of a Privilege Motion on 5th August, 1974 against the Chief Minister that in the meeting of the Congress Legislature Party it was decided that the discussion on the No-Confidence Motion be held on the 5th August, 1974 and the Speaker was directed to implement it.

In this connection I may, at the very outset, say that the Speaker is given no direction, was also not given any direction by anyone in regard to the performance of the duties entrusted to him by the House. He is the servant of the House and not the master. Further I may mention that there are precedents when the No-Confidence was discussed on the very day on which its notice was received. This is not the case only in Punjab, but this is also the practice in Haryana, our sister State.

In Haryana, a No-Confidence Motion against the Ministry was moved on 26th October, 1971 and was discussed on the same day for six hours. In Punjab, as I also mentioned yesterday, No-Confidence Motion against the Ministry was moved on 25th April, 1969 and discussed on the same day for 103 minutes (1 hour 43 minutes). Again on 12th December, 1972, a No-Confidence Motion against the Ministry was moved and discussed on the same day for 284 minutes (4 hours 44 minutes).

As regards yesterday, the sense of the House was that the motion should be discussed and disposed of the same day, namely, the 5th August, 1974. I appreciate and I hope the House will also appreciate the stand taken by the Leader of the House that since a notice of a No-Confidence Motion had been received he would not proceed with any official business involving policy matters till the motion of No-Confidence had been disposed of. The Opposition was given full time to have its say on the motion they have moved. The motion was discussed for 353 minutes or almost 6 hours.

No question of breach of privilege against the Chief Minister is involved and I do not give my consent.

Mr. Speaker : On the 5th August, 1974, I informed the House that I had received notice of a Privilege Motion from Sardar Jasdev Singh Sandhu, M.L.A. alleging that he, alongwith three other Members, namely, Sardar Sukhdev Singh Dhillon, Sardar Sukhdev Singh Dhindsa and Sardar Balwinder Singh were obstructed at 1-50 p.m. by a police constable and two Police Inspectors on duty near the outer enclosure of the Vidhan Bhawan. I had stated that I would enquire into the matter.

On enquiry I understand that the police on duty belongs to the Union Territory. The policemen and the officers on duty at the point mentioned by Sardar Jasdev Singh Sandhu did not know the Members and, therefore, one of them had asked for the entry pass. There could be no intention on the part of any police official to obstruct any member from entering the Vidhan Bhawan. Whatever was done was to ensure that only Members of the House entered the precincts of the Vidhan Bhawan. This, perhaps, could have been avoided if any official of the Vidhan Sabha was also on duty on this point. Since long it has been the practice to depute a Watch & Ward Assistant of the Vidhan Sabha at the inner check point near the bridge. From today, a Watch and Ward Assistant of the Punjab Vidhan Sabha has been deputed and will always be on duty in future at the barricade put by the Union Territory Police.

I assure the Members that by the arrangement now being made there would be no repetition of such an unpleasant incident. I further assure the Members that I am as much pained to know of this as they themselves are. I further have to inform the House that the officials concerned have offered their unconditional apology and expressed regrets for the inconvenience caused to the hon. Members mentioned in the motion.

[Mr. Speaker]

I hope that in view of the above the hon. Members will be satisfied and allow the matter to be closed. All officials on duty are expected to be very courteous and polite with all Members of the House irrespective of the party to which they may belong. I have issued strict directions that no lapse in this behalf will go unpunished.

Mr. Speaker : There is another notice of a Privilege Motion which was received yesterday from Comrade Shamsher Singh Josh, M. L. A., in which he has alleged that a Punjab Roadways Bus carrying some hon. Members from the M.L.A.s, Hostel to the Assembly building was stopped far away from the Vidhan Bhawan gate and was not allowed to enter the gate by a Police Inspector.

The facts in this case, as revealed to me, are that Union Territory Police has put up a barricade at some distance from the bridge outside the Vidhan Bhawan and only Members of the Vidhan Sabha or persons having entry passes for the galleries are permitted to enter the enclosure. When the bus was about to enter the barricade it was stopped by the policemen on duty. Seeing that the bus had stopped, the Watch and Ward Assistant, who was on duty near the bridge rushed to the place. He saw that in the bus there were 20 to 25 persons other than Members and there were a few members also in it. He requested that persons other than the Members may kindly get down at that spot and enter the enclosure after obtaining necessary passes. Perhaps, some of the hon. Members felt offended and all got down from the bus and walked from there to the Vidhan Bhawan. If the bus was carrying only the Members there was no question of its being stopped by anyone.

I feel that there is some misunderstanding and I assure that there could be no intention and no employee of the Vidhan Sabha Secretariat can even think to act in a way, which would be a cause of inconvenience or annoyance to any of the Members of the Vidhan Sabha much less to obstruct him from entering the Vidhan Bhawan.

The concerned officials have expressed regret and apologised for the inconvenience caused to the Members.

I hope that in view of the above the matter will be considered as closed.

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਜਿਹੜੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਮੈਟਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਵੀ ਸਨ, ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਆਨਰੇਬਲ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਸਨ....

On 5th August, the Speaker having participated in the meeting of the Congress Legislature Party and he was bound to implement the decision of that meeting. Hence we alleged that under the instructions of the Chief Minister and as a result of the resolution passed by the Congress Legislature Party in that meeting, the Speaker was not free to decide that matter. The Speaker under obligation has decided that the No-confidence Motion should be discussed on that very day. Hence our motion in regard to the breach of privilege should be admitted.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੌਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) **:** ਮੈਨੂੰ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋਸ਼ ਜੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ....

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪਦਾ ਰੂਲਿੰਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਚੁਕੇ ਹੋ ਕੀ ਉਹ ਫੇਰ ਵੀ ਡਿਸਕਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੌਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਡਾਂਗ ਜੀ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਜੀ ਉਹ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਇਥੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ । ਮੈਨੂੰ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਪਾਰਟੀ ਜੁਆਇਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਸਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੁਪਨਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਰੋਜ਼ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਠੋ ਅਤੇ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰੋ (ਵਿਘਨ) ਜਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਫੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੇਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਪੀਕਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਜੇ ਇਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਹ ਬੜੀ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਗੱਲ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਊਸ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਸਾਡੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੰਟੀਮੀਡੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲ ਚੁਕਿਆ ਹੈ । ਤੁਹਾਡੇ ਜਿਹੜੇ ਹੈਂਡਜ਼ ਹਨ ਟਾਈਮ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਫਰੀ ਹਨ । ਹੁਣ ਮੈਂ ਕੌਲ ਐਂਡ ਸ਼ਕਦਰ ਦਾ 255 ਸਫਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

'The Speaker is free to fix any time. The Speaker cannot be the subject of any breach of privilege motion since he is the protector of privileges.

ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵਲੈਜਿਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟਰ ਹੋ (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਸ਼ਨ ਬਰੀਚ ਆਫ ਪ੍ਰਿਵਲੇਜ ਦੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸਿਰਫ ਸਪੀਕਰ ਉਤੇ ਗਲਤ ਦੂਸ਼ਣ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਆਨਰੇਬਲ ਪਾਰਟੀ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਵਿਚ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਜੋ ਸਾਡੀ ਪਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

[ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ]
ਚਰਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੰਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹੱਕ ਤਲਫੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਖੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬਰੀਚ ਆਫ ਪ੍ਰਿਵਲਿਜ ਦਾ..(ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਬੜੀ ਵੇਰੀ ਨਾਂ ਲਿਆ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਜ਼ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਫੜ ਕੇ ਮੈਂਬਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਮੇਰਾ ਹੱਕ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾਨ ਪਾਰਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ (ਵਿਘਨ) ਫੇਰ ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਖੀਰ ਮਰਦੇ ਦਮ ਤਕ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ । ਮੈਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਰਹਾਂਗਾ । ਮੈਂ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਲੈਣ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਏਗਾ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗਾ । ਹੁਣ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਸੀ । ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ । ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਏਗੀ, ਤੁਸੀ ਵੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਡਿਨਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਸੀਰੀਅਸ ਹੈ ।

Morally I stand vindicated what; I stated in the privilege motion is absolutely correct.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਹਾਊਸ ਦਾ ਪਰੈਸੀਡੈਂਟ ਸੀ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਸਨ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਲੋ ਕੀਤਾ ਹੈ । (I have followed the precedents of the House.)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ) : ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਲਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਲੇਕਿਨ ਤੁਸੀਂ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਕਰਕੇ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ । ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਮਗਰ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਦਿਆਂ ਤਕ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗਾ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਖੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹੋਏਗਾ ਉਹ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗਾ । ਮੈਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਸਿਸਟ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗੇ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰਖਣ । ਇਹ ਬੜੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀਅਨ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀਅਨ ਹੋਣਾ ਹੋਰ ਗੱਲ

ਹੈ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਹੋਣਾ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗੇ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰਖਣ। ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਕਰਨ। ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਆਇਆ ਕਰੋ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਜਿਹੜੀ ਪਲ੍ਹੀ ਮੇਰੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਦੋਸਤ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਨੇ ਲਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਾ ਵਾਜਿਬ ਹੈ ਔਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਏਗਾ ਉਹਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਕਸਨ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਵਾਟਰਗੇਟ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਮਪੀਚਮੈਂਟ ਦਾ, ਕੀ ਉਹ ਕੰਮ ਹੁਣ ਇਹ ਕਰਨਗੇ ? ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਭੁਲਣੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਨਿਕਸਨ ਨੇ ਕਰਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਟੋਟਲ ਤਅਲੁਕਾਤ ਤੋੜ ਲੈਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬੀਮਾਰੀ ਇਥੇ ਵੀ ਫੈਲ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਬੱਗਲਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਦਸ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

PERSONAL EXPLANATION BY CAPTAIN RATTAN SINGH

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ, ਸਰ। ਜੋ ਕੁਝ ਸ੍ਰੀ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠ ਹੈ (ਵਿਘਨ)

QUESTIONS OF PRIVILEGE (*Resumption*)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗਾ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਯਾਰੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਨਾ ਬੋਲੀਂ ਮੇਰੀ ਭਾਵੇਂ ਜਾਨ ਕਢ ਲਉ। (ਵਿਘਨ)

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਇਹ ਬੋਲੀ ਗਲਤ ਹੈ (ਵਿਘਨ) (ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ (ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਇਕ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਤੇ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਔਰ ਇਤਫਾਕ ਵੀ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਔਰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਵਾਂਗਾ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ੋਸ਼ਲਿਸਟ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਦੇ ਹਾਮੀ ਹੋ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਤੁਸੀਂ ਕੈਪੀਟਲਿਸਟ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਦੇ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਕਿ ਹਿੰਦਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਥੇ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕੇ, ਨਾ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਸਕੇ, ਨਾ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਸਕੇ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗਦੀਓਂ ਉਤਾਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨਾ ਹੋਵੇ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਣਕੇ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਨਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜੇ ਹੋਏ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਫਿਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। (Dang Sahib, if you speak now that will initiate the discussion.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਸਫਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਜੋ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਲ ਵੀ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਣਗੇ ਵੀ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸਸ਼ੀ ਭੂਸ਼ਨ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੀ ਫਰੀਡਮ ਆਫ ਸਪੀਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਮਟਿਡ ਡਿਕਟੇਟਰਸ਼ਿਪ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਫਾਸਿਜ਼ਟ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜੇਗੀ ਅਤੇ ਲੜਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜੇਗੀ। ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਨ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਨੋਟਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਨੋਟਿਸ ਨੰ: 24। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (I request that the House take up the Call Attention Notices. Call Attention Notice, No. 24.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਿਵਿਲਜ਼ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਜੋ ਰਾਈਟ ਹੈ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰੋਕ ਕੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਿਵਿਲਜ਼ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਗੋਂ ਥਰੈਟਨਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਦਾ ਬੀਹੇਵੀਅਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬੜੀ ਗਲਤ ਲੈਂਗੂਏਜ ਯੂਜ਼ ਕੀਤੀ। (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਲਵੋ । (ਵਿਘਨ) Please resume your seat. ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਿਜੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਗੱਲ ਬੜੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਨਸਰੰਡ ਆਫੀਸ਼ੀਅਲਜ਼ ਨੇ ਰਿਗਰੇਟ ਸ਼ੋ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡੇਢ ਵਜੇ ਮੇਰੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ । ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਏ ਨਹੀਂ । ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਰਿਗਰੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ । ਸੋ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਗੱਲ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ । (First listen to me. Please resume your seat. I have clearly mentioned in my ruling that the officials concerned have expressed their regrets for the inconvenience caused to the hon. Members. I had also requested you to discuss this matter in my Chamber at 1-30 P. M. The Police Officers kept waiting for you in order to show their regrets in your presence but you did not turn up. So this matter should end here.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸੀ । ਇਕੱਲੇ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸੀ । ਮੈਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਉਹ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਮੰਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ । ਝਗੜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਮੈਂ, ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਜੋਗਾ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ, ਮਤਲਬ ਕਿ 8-10 ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸੀ । ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਹੋਰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵੀ ਸਨ । ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨਜ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ । ਜਿਸ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਨਹੀਂ । ਪਰ ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਉਹ ਬੱਸਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਥੇ ਰੋਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਐਨੇ ਆਦਮੀ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ । ਜਿਹੜੇ ਆਦਮੀ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋ ਮੀਲ ਤੇ ਬੱਸ ਖੜੀ ਕਰੋ । ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕੋ ਕਿਸਮ ਦਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਕਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਮੈਂਬਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੋਕਦੇ ਨਹੀਂ । ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 8-8 ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੇਈਏ ਜਾਂ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਈਏ । ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਕਹੀ । ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਉਹ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟਰਿਕਟ ਇੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਹਰ ਰੋਕੋ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਅੰਦਰ ਨਾ ਆਉਣ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵੀ ਨਾ ਆਉਣ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨਜ਼ ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ

[ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ]

ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਆਦਮੀ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਮਾਜਵਾਦ ਹੈ ? ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲਿਬਰਟੀ ਦਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤੇ ਸੀਰੀਅਸ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਸੰਘ ਵਾਲੇ, ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਅਤੇ ਫਾਸਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫਤਵਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅੱਜ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਕੰਟਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਵਿਲ ਲਿਬਰਟੀ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਰੂਸ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਛਤਰੀ ਇਥੇ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ । ((ਹਾਸਾ) (ਵਿਘਨ) ਜਦ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇਹ ਲੋਕ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਛੱਜ ਤਾਂ ਬੋਲੇ ਪਰ ਛਾਣਨੀ ਕੀ ਬੋਲੇ । (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਪਾਰਟੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠੂ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲਿਜ਼ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲਿਜ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ (Privilege Motion given notice of by Sardar Dhanna Singh Gulshan has been referred to the Committee of Privileges.)

ADJOURNMENT MOTIONS

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਗਰਾਊਂਡਜ਼ ਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਅਸੂਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਰਾਂਸਫਰਾਂ ਦੂਰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

Mr Speaker : Please resume your seat (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਤਾਂ ਦਿਓ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਅੱਡਜਰਨਮੈਂਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ । (It is not a fit subject for an Adjournment Motion.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤਾਂ ਦਿਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਦੂਰ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਮੈਂ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਕਲ੍ਹ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਕ ਮੈਨਡ ਕਰਾਸਿੰਗ ਤੇ ਰੇਲਵੇ ਗੱਡੀ ਅਤੇ ਕਾਰ ਦੀ ਟੱਕਰ ਵਿਚ 6 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰ ਗਏ ਹਨ । ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਥੇ ਬੜੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀ ਮਰ ਗਏ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਮੋਸ਼ਨ ਇਸ ਗਰਾਉਂਡ ਤੇ ਰਿਜੈਕਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਐਕਸਪਲੇਨੇਟਰੀ ਨੋਟ ਵਿਚ ਇਹ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰੇਲਵੇ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ. ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰਾਂ ਮੰਨੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਟੇਟ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਰਿਸਪੌਂਸੇਬਿਲਿਟੀ ਹੈ । ਜੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੈਸੇ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਮੈਨਡ ਕਰਾਸਿੰਗ ਬਣੇਗਾ । ਉਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਦੇਵੇਗੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਵਾਂਗਾ । (I will send this motion to the Chief Minister.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਥੇ ਮੈਨਡ ਕਰਾਸਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਮਰ ਗਏ ਹਨ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਠੀਕ ਹੈ । ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 24 (ਵਿਘਨ) (All right. Call Attention Motion No. 24.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: * * * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Member is saying, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਨਹੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ।

---

*Not recorded as ordered by the Chair

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਾਰੇ ਟੀਚਰ ਬਦਲ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਪਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਬਣੇ (ਵਿਘਨ) You are obstructing the proceedings of the House. (Whatever is being said, should not be recorded. It should not form part of the proceedings. (*Interruption*) You are obstructing the proceedings of the House.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਚੋਪੜਾ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ) You are obstructing the proceedings of the House. I will have to name you. [Whatever the hon. Member Mr. Chopra is saying, should not be recorded. (*Interruption*) You are obstructing the proceedings of the House. I *will* have to name you.]

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਬਗੈਰ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ) You are obstructing the proceedings of House. (Whatever the hon. Member, Shri Brar is saying without the permission of the Chair, should not be recorded. (Interruption by Sardar Jaswinder Singh Brar.) You are obstructing the proceedings of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ) ਹਾਊਸ ਦੇ ਕੁਝ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) Brar Sahib, please resume your seat. (Whatever the hon. Member Shri Brar is saying, should not be recorded) (Interruption by Sardar Jaswinder Singh Brar) There are certain rules of the House and the hon. Members should follow the same. (Interruption and Noise in the House) Brar Sahib, please resume your seat.)

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : × × ×

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ) (Whatever the hon. Member Sardar Jaswinder Singh Brar is saying, should not be recorded.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * × × ×

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Badal Sahib, please intervene (ਸ਼ੋਰ) This is no point of order. (*Interruption and Noise*) I am sorry at your such behaviour. (*Interruption and Noise*) Badal Sahib please intervene.) (*Noise*)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਗਲਤ ਢੰਗ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਟੀਚਰਾਂ ਅਤੇ ਟੀਚਰੈਸਿਜ਼ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਰੂਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ । ਜਿਹੜੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਬਦਲੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਇਓਲੇਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ । ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਬਦਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਸ੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਸਾਗਰ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਰੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ । (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਂਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਆਇਆ ਹੈ । ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟੀਚਰ ਬਾਹਰ ਧਰਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਇਸ ਡੇਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਕ ਐਸੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀ ਆਪਣਾ ਦੁਖ ਰੋ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਡਿਸਅਲਾਓ ਕਰ ਦਿਤੀ ਔਰ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਆਉਣੀਆਂ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਮੈਂ ਅਲਾਓ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ । (ਵਿਘਨ) (The supplementary Estimates are coming before the House and you should raise this point during that discussion. I will allow you.)

---

*Not recorded/Expunged as ordered by the Chair.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਇਨਚਾਰਜ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ । ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ 5,000 ਆਦਮੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬੇ-ਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਰੂਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ । (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣ । 5,000 ਆਦਮੀ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁਖ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਹੋਏ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੂਲ ਆਉਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਔਰ ਨਾਲ ਹੀ ਫਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਆਈਟਮ ਨੂੰ ਲੈ ਲੈਣਾ । ਮੈਂ ਇਹ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ. . . .(ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਦਾ ਸਕੋਪ ਬੜਾ ਲਿਮਿਟਿਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਡੀਮਾਂਡ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ ਔਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਐਡਮਿਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਘਟੋ ਘਟ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬ ਜਲਦੀ ਦੇ ਦੇਣ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਠੀਕ ਹੈ, ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ) Please resume your seats. ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟੀਚਰਜ਼ ਬਾਹਰ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ । ਗਰਾਂਟਸ ਤੇ ਜੋ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਹੈ ਔਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣ । (ਵਿਘਨ) (All right. This Ajournment Motion is converted into a Call Attention Motion. (Interruption and Noise in the House) (Interruption by Sardar Basant Singh Khalsa) Please resume your seats. I would like to point out to the hon. Members that the issue raised in the Adjournment Motion is very serious. Some teachers have come here in this connection. I would request that while giving a reply to the debate on the Supplementary Estimates, the hon. Minister concerned may throw light on the matter.) (*Interruption*)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ ਨਾ ਕਰੋ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਗਰਾਂਟਸ ਤੇ ਬਹਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਤੇ ਵੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾ ਦੇਣਾ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (You may throw some light on the issue while giving reply to the discussion on the Supplementary Grants. (*Interruption and Noise*)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਨਵੀਂ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰੋ। ਅਜ ਕੋਈ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਡੀਮਾਂਡ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚਾਹੇ ਡੀਮਾਂਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਇਸ਼ੂ ਆਇਆ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਕੁਝ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ) (Although it has not figured in the Demands yet some light may be thrown on this issue as it has cropped up here in the House.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਉਸੇ ਗਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਜੋ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜੀ ਨੇ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਬਦਲ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਗਲ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੀ ਸੀ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਕਟਾ ਦਿਤੀ....(ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ (ਵਿਘਨ) ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਤਾਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣ ਲਉ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਹਨ ਉਹੀ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਸਨ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਵਿਚ ਮੰਨ ਲਉ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਹਾਲੇ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮੇਰੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤੁਸੀਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਪਰ ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅੱਜ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਵੇਗੀ। (ਵਿਘਨ) ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਅੱਜ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੇਖ ਲਵੋ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਕਹਿ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ। (I have already requested them and I hope you will get a reply.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇਕ ਆਰਡੀਨਰੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਮੈਟਰ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਮੌਜੂ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਹੁਣ ਇਹ ਵੀ ਕੰਨਸੈਸ਼ਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਤੇ ਵੀ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਐਸਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ । ਜੇ ਕਰ ਕਿਸੇ ਐਮਪਲਾਈ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਬੇ-ਇਨਸਾਫੀ ਕਰਨਗੇ । ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਬਦਲ ਦਿਤੇ ਸਨ । ਇਸ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਮੈਟਰ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਜ਼ ਟਰਾਂਫਰਜ਼ ਐਡਮਨਿਸ਼ਟਰੇਟਿਵ ਮੈਟਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਕਰ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਫੇਵਰਟਿਇਜ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਐਸਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਮੈਟਰ ਇਥੇ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਟ ਇਜ਼ ਨਾਟ ਐਨ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਮੈਟਰ, ਇਹ ਮੈਟਰ ਬੜਾ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਹੈ ।

PERSONAL EXPLANATIONS BY SARVSHRI PREM GUPTA AND JASWINDER SINGH BRAR

ਸ੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲਾਨੇਸ਼ਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕੰਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹਾਂ । ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਵੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜੋ ਗਲ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪੁਖ਼ਤਾ ਰਾਏ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਤਾ, ਲੇਕਿਨ ਟੀਚਰਜ਼ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਕੇ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੁਝ । ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਇਥੇ ਆਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ? ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਡੀ.ਈ.ਓਜ਼ ਨੇ ਜਾਂ ਸੀ.ਈ.ਓਜ਼ ਨੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਨਕੰਨਵੀਨੀਐਂਸ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਦੇਣ ਕਿ ਇਹ ਹਾਈ ਹੈਂਡਿਡਨੈਸ ਹੋਈ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਕੀ ਇਹ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲਾਨੇਸ਼ਨ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੁਪਤਾ ਜੀ, ਬਰੀਫਲੀ ਐਕਸਪਲੇਨ ਕਰ ਦਿਉ । (Gupta ji, please be brief.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਰੀ-ਕੰਸਿਡਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਅੱਜ ਇਥੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲਾਨੇਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਗਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ [* x x x]

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) **:** ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕਿਹਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤੇ ਜਾਣ। (These words, if used should be expunged.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾ ਕੱਚਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਚੁਕਾਂ। ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਰਹਾਂਗਾ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਇਹ ਬੋਗਸ ਅਕਾਲੀ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * * * *

(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Member Sardar Jaswinder Singh Brar has said that should be expunged.)

—— ——

CALL-ATTENTION NOTICES UNDER RULE 66

(Serial No. 24)

Comrade Satya Pal Dang : Sir I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely there is serious discontentment amongst the employees of the Punjab Roadways for various reasons. Agreements made on 16th October, 1973, 6th December, 1973, 24th January, 1974 and 29th May, 1974

*Expunged as ordered by the Chair.

[Comrade Satya Paul Dang]

by the Government with Union of the employees have not been implemented. One fourth of the total fleet is standing idle in the workshops particularly at Moga Ferozepur, Batala and Ludhiana. Mileage to the extent of nearly 12 lacs is being missed every month. On the other hand, long important and productive/monopoly routes are being given to the private operators.

There is serious discontentment in the public too as public interests are vitally affected.

In view of the obvious and urgent importance of the matter the Government may please be asked to make a statement in the House.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ । (Admitted. The hon. Minister concerned may please make a statement.)

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 26)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ, ਤਹਿਸੀਲ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੜਿੰਗਖੇੜਾ ਅਤੇ ਕਿਲਿਆਂਵਾਲੀ ਵਿਖੇ ਰੋਜ਼ਨਾਮਚਾ ਬਾਕਿਆਤੀ ਬਗੈਰ ਮੋਹਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਵੱਲ ਦੁਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਮਹਿਕਮਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗਿਰਦਾਵਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਉਤੇ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮਜ਼ਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ । (Admitted. The hon. Minister concerned may please make a statement.)

ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 28

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮਹਿਕਮਾ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ ਦੇ ਹੈਡ ਕਵਾਟਰ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਬਦਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲਗ ਭਗ 1000 ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਚੋਟ ਲੱਗੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਆਦਿ ਏਥੇ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੀ ਔਕੜਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ । ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The hon. Minister concerned may please make a statement.)

(Serial No. 29)

Shri Sardari Lal Kapur : Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, due to short supply of electricity the industry and crops of the State are suffering a lot. Because of imperfect planning by the Punjab State Electricity Board, the industrialists of Ludhiana are very hard hit. They are given electricity for a short while and they do not get it for eight to ten hours daily with the result that huge loss is caused to the industrialists of Ludhiana and the labourers employed in those industries in Ludhiana proper become out of employment. Moreover, if an industrialist of Ludhiana, by chance, uses even two units more than prescribed, then his electricity connection is cut off, which results in further corruption at the time of reconnection. If an industrialist bribes the staff of the Electricity Board, then he is favoured by his electric meter being made to run backward, thus showing less consumption of electricity by the person who gives the bribe. Thus there is a regular racket of corruption which needs immediate attention by the Government. This is, therefore, a fit case on which the Minister for Power should make a statement on the floor of the House. Hence this Call Attention Motion.

Mr. Speaker: Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ । ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਰਿਜੈਕਟ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਕੋਈ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੇ । ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਐਡਮਿਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ । (Please come to my chamber. Some reasons must have been given for rejecting a Call Attention Notice. All the Call Attention Notices can't be admitted.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਉਹ ਰਿਜੈਕਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਾਰਨ ਦਿਤਾ ਹੈ :-

> I am directed to inform you that the same has been dis-allowed by the hon'ble Speaker on the ground that another motion given by him is under action.

ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਦੋ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ । ਇਕ ਉਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਭੇਜ ਦਿਉ । ਇਸਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਕਲ ਵਾਸਤੇ ਕੰਸਿਡਰ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ । (Please send it back. I will reconsider it for tomorrow.)

STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE IN REPLY TO CALL ATTENTION NOTICE

Chief Parliamentarry Secretary (Sardar Gurcharan Singh Nihal Singh Wala) : Sir, I lay on the Table of the House reply to Call Attention Notice No. 6.

(Serial No. 6)

Shri Sardari Lal Kapur : to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the misuse of loud-speakers all over the State is creating a great nuisance for the students, sick persons and othrr residents of cities, towns and villages of the State. Even though the attention of the Government has been drawn many times in and outside this House to the grave misuse of loud speakers by the Lottery-wallas, cinema owners and others, nothing has been done, so far, by the Government to put a stop to this nuisance. The Government should, therfore, make a statement on the floor of the House, as to what it proposes doing to save the public from this nuisance of loudspeakers, which is increasing day by day.

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) : ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਉਡ-ਸਪੀਕਰ ਆਦਿ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲਾਉਡ-ਸਪੀਕਰ ਆਦਿ ਯੰਤਰ (ਸ਼ੋਰ ਯੰਤਰ) ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਲਾਈਆਂ ਜਾਣ, ਕਿਸੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਬਣੀ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਰਖਕੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਦੂਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਯੰਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ । ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਤੇ ਲਾਈਆਂ ਜਾਣ, 10 ਵਜੇ ਰਾਤ ਤੋਂ 6 ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਯੰਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏਗਾ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

2. ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਕੜੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਹੁਣ ਫੇਰ ਜਾਰੀ

ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਤਾਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਣ, ਸਰਕਾਰ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾ ਲਏਗੀ ।

Sardar Jasdev Singh Sandhu : On a point of order, Sir. (Interruption)

PAPERS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

Finance Minister (Shri Hans Raj Sharma) : Sir, I beg to lay on the Table the *Punjab Motor Vehicles Taxation (Amendment) Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. I of 1974.)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਹੈ । ਹਰ ਵੇਲੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਉਠਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । (The Government has some business before it. It is not good to raise points of order every now and then.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਉ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗਲ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਨਾਬ ਰੋਜ਼ ਆਰਡਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਵਾਲ ਐਡਮਿਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜੇ ਤਕ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ 1973 ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨਾਂ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਏ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਰੀਜ਼ਨੇਬਲ ਟਾਈਮ ਫਿਕਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਟਾਈਮ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਜਵਾਬ ਮਿਲਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਆਏ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਰੂਲਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ । (This matter can be examined in the Rules Committee.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਸਟਾਰਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ੀਰੋ ਆਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਤਾਰ ਮਿਲੀ ਹੈ । ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਨਾਕਾ ਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। (You are misusing the time of the House.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜੋ ਕਿ ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭੇ ਵਿਚ ਹੈ, 20 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਾ ਦੇਣ, ਉਥੇ ਦਿਹਾੜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

---

*Placed in the Library.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । (Such petty matters should not be brought before the House very often.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਅੱਜ ਕਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ । ਹਰ ਪੇਪਰ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕੋਰੀਜੈਂਡਮ ਲਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਹੁਣੇ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਟਾਫ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਰਖ ਲਉ । ਮੈਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਇਨਐਫੀਸ਼ੈਂਸੀ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਆਰਡਰ ਆਫ ਦੀ ਡੇ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਸਾਨੂੰ ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ ਇਥੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਐਫੀਸ਼ੈਂਸੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮੈਨਟੇਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

Mr. Speaker : I will examine and remove this difficulty of this hon'ble Member.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੰਜ, ਛੇ ਅਤੇ ਸੱਤ ਤਰੀਕ ਦੀਆਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕਾਗਜ਼ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ ਇਹ ਪੜ੍ਹੋ । ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਦੇ ਵੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵਾਂਗਾ । (I will look into it.)

PRESENTATION OF COMMITTEE REPORT

Shri Prem Gupta (Chairman, Privileges Committee) : Sir I beg to present the Preliminary Report of the Committee of Privileges on the two Questions of Privilege referred to the Committee by the House on the 15th March, 1974, regarding pubication of a cartoon and an editorial in the daily 'Partap' Jullundur, of the 7th and 17th March, 1974, respectively;

and

I also move—

That the time fixed for presenting reports of the Committee of Privileges be extended up to the 31st March, 1975.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the time fixed for presenting reports of the Committee of Privileges be extended up to the 31st March, 1975.

Mr. Speaker : Question is—

That the time fixed for presenting reports of the Committee of Privileges be extended up to the 31st, March, 1975.

(After ascertaining the votes of the Members present by voices, Mr. Speaker gave an opinion. This opinion was challenged. The bells were sounded. The question was put again and carried by voice vote.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵੋਟਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਇਹ ਇਕ ਗਲ ਸਾਫ ਕਰ ਦੇਣ। ਪ੍ਰੀਵਿਲੇਜ਼ ਮੋਸ਼ਨ ਵੀਰਿੰਦਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਬੈਠਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੀ ਕਰਨ ਗਏ ਸੀ ਔਰ ਅਗੇ ਕਿਥੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ? (ਹਾਸਾ)

ਸਕੱਤਰ ਵਲੋਂ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ

ਸਕੱਤਰ: ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਬਿਲਾਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਛੇਵੇਂ ਸਮਾਗਮ, 1974 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ/ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਦਾ ਹਾਂ :-

1. ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰੈਵਿਨਿਊ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974
2. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਐਪ੍ਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿੱਲ, 1974
3. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਐਪ੍ਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ (ਨੰਬਰ 2) ਬਿੱਲ, 1974
4. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974
5. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਟਿਊਬਵੈਲ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974
6. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਮੋਟਰ ਸਪ੍ਰਿਟ (ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸੇਲਜ਼) ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਬਿੱਲ 1974
7. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974
8. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਟਾਊਨ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974
9. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974
10. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਮਾਰਕਿਟਸ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974 ।

(2) ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੰਚਾਲਨ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੇ ਨਿਯਮ 273 ਅਧੀਨ ਇਹ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੇ ਵਿਵਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਗੜ੍ਹਾ ਰੋਡ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੇੜੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਦਸਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨੰਬਰ 118 ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ ਔਰ 12 ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ।

DISCUSSION ON SUPPLEMENTARY ESTIMATES (FIRST INSTALMENT), 1974-75

Discussion on the Estimates of the expenditure charged on the Revenues of the State

Mr. Speaker : If any hon. Member wants to raise discussion on charged items he may please do so.

(No Member rose to speak)

VOTING OF THE DEMANDS FOR SUPPLEMETARY GRANTS

Mr. Speaker : There are 10 Demands for Grants which are to be discussed and voted upon to day. If the House agrees all the Demands may be deemed to have been read and moved, as per past practice. However, I would request the hon. Members that while raising discussion, Demand Number on which discussion is sought to be raised may please be indicated by the Members concerned. The Guillotine will be applied at 6-00 p.m.

Demand No. 10

A Minister to move that a supplementary sum not exceeding Rs. 45,00,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975, in respect of Police.

Demand No. 17

A Minister to move that a supplementary sum not exceeding Rs. 20,00,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975, in respect of Medical and Public Health.

Demand No. 18

A Minister to move that a Supplementary sum not exceeding Rs. 31,30,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975, in respect of Housing and Urban Development.

Demand No. 19

A Minister to move that a supplementary sum not exceeding Rs. 2,24,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Information, Publicity and Tourism.

Demand No. 21

A Minister to move that a supplementary sum not exceeding Rs. 71,00,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Social Security and Welfare.

Demand No. 23

A Minister to move that a supplementary sum not exceeding Rs. 2,90,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Co-operation.

Demand No. 24

A Minister to move that a supplementary sum not exceeding Rs. 10,00,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Agriculture.

Demand No. 31

A Minister to move that a suplementary sum not exceeding Rs. 15,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975, in respect of Community Development.

Demand No. 32

A Minister to move that a supplementary sum not exceeding Rs. 15,00,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975, in respect of Industries.

Demand No. 39

A Minister to move that a suplementary sum not exceeding Rs. 5,35,40,000 be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Loans and Advances by the State Government.

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, (ਥੰਪਿੰਗ) ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਅਤੇ ਗਰਾਂਟਸ ਕੋਈ 7 ਕਰੋੜ 33 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਕਾਫੀ ਅਮਾਂਊਟ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਲ ਇਹ ਗਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ । ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਵਿਚ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ । (ਵਿਘਨ)

ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਆਈਟਮਜ਼ ਐਸੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਕ ਆਇਆ ਹੈ 26 ਲਖ 44 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ Improvement in four slum areas of Ludhiana. ਇਕ ਹੋਰ ਆਇਆ ਹੈ Construction of houses for Harijans. ਇਹ ਦੋ ਆਈਟਮਜ਼ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਕਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਆਈਟਮ ਆਈ ਹੈ Modernisation of Police forces. ਠੀਕ ਹੈ ਪੁਲੀਸ ਫੋਰਸ ਵਾਸਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰਖਣਾ ਸੀ ਰਖ ਲਿਆ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ Contribution to the Post-Graduate Institute of Medical Education and Research, Chandigarh ਵਾਸਤੇ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਹੋ ਗਿਆ, ਠੀਕ ਹੈ ਗਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ Share capital contribution to the Punjab Film and News Corporation Ltd., ਵਾਸਤੇ ਵੀ 15 ਹਜਾਰ ਰੁਪਿਆ ਰਖ ਲਿਆ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਆਈਟਮ ਹੈ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਹ ਹੈ Grant of advances to Government

[ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ]

Employees for the purchase of wheat. ਠੀਕ ਹੈ ਲੋਨ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੈ ।

ਬਾਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵੇਖੋਗੇ ਕਿ ਇਹ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਹਨ :

(i) Loans to the Punjab State Co-operative Supply and Marketing Federation for the purchase of cotton.

(ii) Loans to the village panchayats for expenditure on Reveuue earning Schemes.

ਬਾਕੀ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ Share capital contribution to the Punjab Film and News Corporation Ltd., ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨੇ ਹਨ ਪਰ ਡੀਵੈਲਪ-ਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ । ਜੇਕਰ ਰਖਿਆ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥੋੜਾ ਹੈ । ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਰੁਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਰੁਕਿਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਸੜਕਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪੈਚਿਜ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । 60% ਤਾਂ ਕੱਟ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਇਸ ਕੱਟ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪੈਦਾਵਾਰ ਬਹੁਤ ਘਟੀ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਫੈਕਟਸ ਫਿਗਰਜ਼ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ । ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਨੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਐਸੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਤਕ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀਂ । ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵੇਲੇ 35 ਲਖ ਟਨ ਪ੍ਰੋਕਿਉਅਰ ਹੋਈ ਸੀ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 27 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਦੀ ਪ੍ਰੋਕਿਉਰਮੈਂਟ ਹੋਈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਬਾਸ਼ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ । ਇਸ ਸਾਲ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੇਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 18/20 ਲੱਖ ਟਨ ਤੋਂ ਵਧਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਦਾਵਾਰ ਘਟੀ ਹੈ, ਵਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਗਲ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਤੋਂ ਕਹੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਯੱਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਥੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ । ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 261 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਅੰਕੜੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖੇ ਗਏ ਹਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਅੰਕੜੇ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ 90 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਕਣਕ ਦੀ 76 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਾਈਸ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਟੇਬਲ ਪਰਾਈਸ ਮੰਨ ਕੇ ਅੰਕੜੇ ਲੈ ਲਏ । ਹੁਣ 105 ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਕਿਤੇ 112 ਰੁਪਏ ਤੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ 115 ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਹਿਸਾਬ ਲਗਾ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ 60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ 260 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਦਸ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਉਹ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਜਮ੍ਹਾ ਖਰਚ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਸੀ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ । (Dr. Amir Singh Ji, what is your point of order.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਜੀ ਕਿਹੜੀ ਡਿਮਾਂਡ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ । ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤੋਂ ਫੈਕਟਸ ਐਂਡ ਫਿਗਰਜ਼ ਲੈ ਲਵੋ, ਸਾਡੇ ਨਾ ਲਵੋ । 95/- ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਕਣਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਕਢਿਆ ਸੀ । ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ 95 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹੀ ਜਾਣ । ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਜੋ ਇਕ ਏਕੜ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ 250-300 ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੇ ਕਾਊਂਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਏਕੜ ਵਿਚ 10 ਕੁਇੰਟਲ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਗੇ ਇਕ ਕੁਇੰਟਲ ਤੇ 250 ਦੀ ਬਜਾਏ 25 ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ 50/- ਰੁਪਏ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਇਕ ਕੁਇੰਟਲ ਤੇ ਖਰਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ 25/- ਰੁਪਏ ਪਰ ਕੁਇੰਟਲ ਕੀਮਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਬਾਈਨਜ਼ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੇ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਪਰ ਕੁਇੰਟਲ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਬਾਈਨ 120 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ 145 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੀਜ਼ਲ ਦੇ ਰੇਟ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ । ਇਹ ਅੱਵਲ ਤਾਂ ਮਿਲਿਆ ਨਹੀਂ । ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 3-3, 4-4 ਦਿਨ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਤੇ ਖੜਾ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਛਡ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਖਰਾਬ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਸੀ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰੇਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । 5 ਹਾਰਸ ਪਾਵਰ ਦਾ ਫਲੈਟ ਰੇਟ 40 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਸਾਢੇ 67 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਇਸ ਖਰਚ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ 125 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਖਰਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਅਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜੋ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 35 ਪੈਸੇ ਸੀ ਹੁਣ 28 ਪੈਸੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ । ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ 7% ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਣਕ 135 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਘਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਅ 105 ਰੁਪਏ ਮੁਕਰਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਰਨਾਲਾ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਕਿੰਨੇ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣਗੇ ? (Barnala Ji, how many hon. Members from your party would take part in the discussion ?)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : 20 ਮਿੰਟ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲ ਲਵੋ ਅਤੇ 10 ਮਿੰਟ ਤੁਹਾਡੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ । (You may speak for twenty minutes and an other hon. Member of your party will be given 10 minutes.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਠੀਕ ਹੈ ਜੀ । ਸੋ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 135 ਰੁਪਏ ਕਣਕ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਘਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਅ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਇਆ 105 ਰੁਪਏ । ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਸਿਆਣਪ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਣਕ ਕਿਤੇ 112 ਰੁਪਏ ਕਿਤੇ 118 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਕਿਤੇ 120 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚੀ । ਇਹ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ 105/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਣਕ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡਾ ਵਿਉਪਾਰੀ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਣਕ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ 105 ਰੁਪਏ ਤੇ ਹੀ ਵਿਕ ਜਾਂਦੀ । ਕਿਸਾਨ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਿਆਣਾ ਹੋਇਆ । ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 240 ਕਰੋੜ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੈਣਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਬਚਾ ਲਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਕਣਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 135 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ 30 ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਘੱਟ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ 30 ਲਖ ਟਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 90 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਫਿਗਰਜ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਯਸ਼ ਜੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਦਸੇ ਹਨ, ਉਹ ਗਲਤ ਹਨ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਨਕੋ ਨਕੀ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ । ਦੇਸ਼ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕਿਸਾਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਾਟਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਥਲੇ ਦਬ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਹੀ ਚਿੰਤਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਵੱਜੋ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ।

ਫਿਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵੀ ਵਧਾਏ ਗਏ ਹਨ । ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਕਢਵਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘਟ ਹੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ 1970-71 ਦੇ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚ 156 ਮਿਡਲ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਗਰੇਡ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 245 ਪਰਾਈਮਰੀ ਸਕੂਲ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ 401 ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਅਗਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਰੀਫ ਕਰਦਾ । ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 3 ਕਾਲਜ ਬਣਾਏ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਸੀਂ ਬਣਾਈ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣ ਤੇ ਕੈਬਿਨਟ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ, ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ, ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕੰਮ ਅਸੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ?

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਗ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਸਸਤੀ ਵਿਕਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਡਿਮਾਂਡ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਸਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਅੱਜ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਥੇ ਤਕ ਕਿ ਸਾਬਨ ਦੀ ਟਿਕੀ ਵੀ ਮਿਲਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬਨਾਸਪਤੀ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਡੀਆਂ 2 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਖਲੋ ਕੇ ਕਿਤੇ ਅੱਧਾ ਅੱਧਾ ਕਿਲੋ ਘੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਈ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ । ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਕਾਰਖਾਨੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਚੀਜ਼ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਬਾਕੀ ਸੀਮੇਂਟ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ । ਡੀਜ਼ਲ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਥੁਰਾ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਤਕ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਲਗ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ । ਪਰ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਤਾਂ ਅੱਜ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 10 ਸਾਲ ਲਗ ਜਾਣਗੇ । ਇਹ ਰਿਫਾਈਨਰੀ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ । ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੰਮ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਗਰੀਨ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਗਰੀਨ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ 21 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਥੇ ਹਕੂਮਤ ਸੀ ਤਾਂ ਆਇਆ । ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵੱਧੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਨਾਜ ਲੈਣ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਫਿਰ ਉਹੀ ਹਾਲਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਗਰੀਨ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਲ ਕੀ ਹੈ । ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਜਾਂ 4 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਕਣਕ ਬਾਹਰੋਂ ਲੈਣੀ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਕਟਸ ਅਤੇ ਫਿਗਰਜ਼ ਦਾ ਠੀਕ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਜ ਤੋਂ 20 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਣਕ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ 15 ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਹੋਰ ਮੰਗਵਾਉਣੀ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਥੇ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਟਿਸਫਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਇਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ ।)

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਵੱਧੀ । ਜੇ ਕੁਝ ਵੱਧੀ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵੱਧੀ ਹੈ । ਕੁਝ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵੱਧੀ ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਵੱਧੀ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਫੂਡ ਗਰੇਨ ਦਾ ਤੁਅਲਕ ਹੈ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਘੱਟੀ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਥੇ ਗਰੀਨ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ

4-20 P.M.

[ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ]

ਆਇਆ ਮੇਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਦੋਸਤ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਦੀ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ । ਮੈਂ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਦਕੇ ਇਥੇ ਗਰੀਨ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਆਇਆ । ਅੱਜ ਹਾਲਾਤ ਫਿਰ ਵਿਗੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਵਡਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੀ ਇਕਾਨੋਮੀ ਸ਼ੈਟਰਡ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਕਾਨਮੀ ਸ਼ੈਟਰਡ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਥੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਖਾਲੀ ਪਏ ਹਨ, ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਥੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਥੋੜੇ ਥੋੜੇ ਕਰਕੇ ਕਰਵਾਏ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡਾ ਸੂਬਾ ਫਲਰਸ਼ਿੰਗ ਸੂਬਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਹਾਲਤ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ । ਮੇਰੇ ਕਈ ਦੋਸਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਰੈਕਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 8,8 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬਿਲ ਪਏ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾ ਮਿਲੇ । ਉਹ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਥੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਕਿ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਹੁਣ ਜਾ ਕੇ ਕਿਤੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪੈਸੇ ਮਿਲੇ ਹਨ । ਲੋਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਕਾਰਣ ਸੈਂਟਰਲ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵਡੀ ਤਦਾਦ ਵਿਚ ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਟੈਕਸ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਹਿਬ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉ ਕਿ ਸ਼ੂਗਰ ਤੇ 37% ਟੈਕਸ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਫਟ ਡਰਿੰਕਸ ਤੇ 20% ਟੈਕਸ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਹੈ, ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਤੇ 20% ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਮਿੰਟ ਅਤੇ ਪਟ੍ਰੋਲ ਡੀਜ਼ਲ ਆਦਿ ਤੇ ਵੀ ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਟੈਕਸ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਡੀਜ਼ਲ ਅਤੇ ਪੈਟ੍ਰੋਲ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਟੈਕਸ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਦਿਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਕਪੜੇ ਤੇ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਟੈਕਸ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ 20% ਤੋਂ ਲੈਕੇ 60% ਤਕ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਟਰੈਕਟਰ ਹਨ, ਮੋਟਰ ਇੰਜਨ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਸਟਮਜ਼ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਬੇ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੀ ਰਿਸਪੌਂਸੀਬਿਲਟੀ ਸੂਬੇ ਤੇ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਸੈਂਟਰ ਸਰਕਾਰ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ । ਫਿਰ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਵਖਰੇ ਵਖਰੇ ਅਦਾਰੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕੋਈ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਆਦਿ ਕਈ ਅਦਾਰੇ ਹਨ । ਜਦ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜੁਤੀਆਂ ਰਗੜਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਪੈਸਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਵੀ

ਅਸੀਂ ਹੀ ਲਾਉਣਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ।

ਕਈ ਵਾਰੀ ਮਨਿਸਟਰ ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਲੜਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪੈਸਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਅਤੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ ਲੜਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਜਦ ਅਸੀਂ ਪੈਸਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸੂਬਾ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸੂਬਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਰਲਾ ਸੂਬਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸੂਬਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਪੈਸਾ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਫ਼ਿਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪਰ ਕੈਪੀਟਾ ਇਨਕਮ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਲਾਣੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪਰ ਕੈਪੀਟਾ ਇਨਕਮ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪਰ ਕੈਪੀਟਾ ਇਨਕਮ ਇਕੋ ਜਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਕਹਿ ਕੇ ਟਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਜਿਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜਿਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰ ਕੈਪੀਟਾ ਇਨਕਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਸ ਦਾ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਟੈਕਸ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਪੈਸਾ ਦੂਜਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਹਕੇ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਹਨ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਔਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਕੰਮ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਉਹ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਨਾ ਜਾ ਕੇ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਉਪਜ ਕੀ ਵਧੇਗੀ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰ ਕੈਪੀਟਾ ਇਨਕਮ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਜਿਤਨੀ ਮੇਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਉਤਨੀ ਰਿਟਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰੱਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇਕਨਾਮਿਕ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਟੈਕਸ ਉਗਰਾਉਹਣ ਦੇ ਰੀਸੋਰਸਿਜ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਕੋਲ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਬਿਲ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਇਹ ਡਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਰਾਹੀਂ ਟੈਕਸ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਕੱਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟੈਕਸ ਬਸਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਾਏ । ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮੀਰਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਾਏ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ । ਸਿਨਮਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਿਨਮੇ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਾਏ ਪਰ ਸਿਨਮਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ । ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਉਪਜ ਤੇ ਵੀ ਫਰਕ ਪਵੇਗਾ ।

[ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ]

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਰੀਸੋਰਸਿਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਤਨੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫਾਈਨਾਂਸ਼ਲ ਅਟਾਨੋਮੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸੈਂਟਰਲ ਸਬਜੈਕਟਸ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਕੰਟਰੀਬਿਊਟ ਕਰੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕੇ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰ ਸਕੇ । ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਰੀਸੋਰਸਿਜ਼ ਜਿਤਨੇ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਫਾਈਨਾਂਸ਼ਲ ਅਟਾਨੋਮੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਹੁਣ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਡੀਫੈਂਸ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਭਰਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੀਫੈਂਸ ਪਰਪਜ਼ਿਜ਼ ਲਈ ਵੀ ਅਸੀਂ ਜੇ ਕੰਟਰੀਬੀਊਟ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਹਰਜ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸਟੇਟਸ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ । ਉਹ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਤਜਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਰੇਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ । ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਐਂਟਾਰੀਓ ਸਟੇਟ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਟਰੇਡ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਜਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਜੋ ਵੀ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਨਸੈਂਟਿਵ ਦੇਣ, ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨਜ਼ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਤਨੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪੈਸੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੀਸੋਰਸਿਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟੈਕਸਿਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨਕਮ ਸਾਡੀ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸੈਂਟਰ ਦਾ, ਇਹ ਇਕ ਮੇਨ ਰੀਜ਼ਨ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਟੇਟ ਦੀ ਇਕਾਨੋਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ੈਟਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਪਲੈਨਜ਼ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 200 ਕਰੋੜ ਦੀਆਂ ਪਲੈਨਜ਼ ਸਨ, ਹੁਣ ਇਹ 800 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਪਲੈਨਿੰਗ ਦੀ ਗਲ ਇਕ ਸੈਂਟਰਲ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ, ਇਹ ਮੈਂ ਅਖਬਾਰ ਇਕਨਾਮਿਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ :

"FOOL'S EXERCISE"

"Only a fool would venture to come out with figures with a degree of finality about the total outlay of the fifth plan at the moment."

Union Planning Minister, Shri D. P. Dhar here said to a representative of The U. N. I. This News is from Visakhapatnam:

ਅੱਜ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲੈਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪਲੈਨਜ਼ ਕਿਤਨੀ ਅਮਾਊਂਟ ਦੀਆਂ ਹਨ । ਪਲੈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਇਕਾਨੋਮੀ ਦੀ ਰੇਸ਼ੋ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਕ ਮਨਿਸਟਰ ਦੇ ਆਊਟ ਲੁਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰੀਜ਼ਾਈਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਉਹਦਾ

ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀਂ ਜੇ ਸਾਡੀ ਫ਼ਾਈਵ-ਈਅਰ ਪਲੈਨ ਰਹੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਤਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਗਲਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡੀਮਾਂਡ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਮ ਘੱਟ ਹੈ । ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਸਿਲਸਲੇ ਵਿਚ 26,44,000 ਰੁਪਿਆ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਸਲੱਮਜ਼ ਦੀ ਕਲੀਰੈਂਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ, ਮੈਂ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੈਸਾ ਜਿਤਨੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲੱਮ ਕਲੀਰੈਂਸ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਹਾਸਲ ਕਰੇ । ਸਲੱਮਜ਼ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਰੁਪਿਆ ਮਿਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪਲੈਨਿੰਗ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸਲੱਮ ਏਰੀਆਜ਼ ਜੋ ਹਨ ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਗ੍ਹਾਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਮਜਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੰਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ 45-50 ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ. ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੰਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਹੀ ਮਿਸਾਲ ਕੋਟ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਏਥੇ 469 ਕੇਸਿਜ਼ ਟੀ. ਬੀ. ਦੇ ਐਸ ਵੇਲੇ ਰੀਕਾਰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ । ਉਹ ਬੀਮਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਸ਼ਾਹੀ ਬੀਮਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੰਦੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਫੈਲਦੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਲਈ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇ ।

ਜਿਹੜੇ ਅਰਬਨ ਬਸਤੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਸਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਗਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ । ਇਹ ਬਸਤੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਬੜੇ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਬਸਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਦੇ 10-20 ਰੁ: ਗਜ਼ ਸੀ ਅਜ ਉਹ 150 ਰੁ: ਦੇ ਭਾਅ ਤੇ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਥਾਂ ਦੇ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਲੱਮਜ਼ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਠੀਕ ਕਰਾਏ ਜਾ ਸਕਣ । ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਜਿਥੇ ਅਰਬਨ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰੂਰਲ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਰੂਰਲ ਏਰੀਆਜ਼ ਵਿਚ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਤੇ ਘੱਟ ਖਰਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵੀ ਚੰਗਾ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਜਿਹੜਾ ਪੈਸਾ ਲੁਧਿਆਣੇ ਲਈ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਇਹ ਦਰੁੱਸਤ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਖਰਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮਰਾ ਜਿਹੜਾ ਸੁਝਾਉ ਹੈ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬੜੀ ਘੱਟ ਇੰਡਸਟਰੀ ਚਲਦੀ ਹੈ । ਫੇਰ

[ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ]

ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਸਮਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਲੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਅਸਾਸਾ ਲਾਕੇ ਕੰਮ ਚਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਾਉਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਲੋਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਣ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕੋਟੇ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਦਾ ਤੁਆਲੁਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਕਸੀਮ ਗ਼ਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਅਸਲ ਕੋਟਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਹ ਕੋਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਨਲੈਸ ਸਟੀਲ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕੋਟਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਟੀਲ ਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬਣਾਏ। ਜੇਕਰ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਮੁਨਾਸਬ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰੇ! ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੋਟਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਛੋਟੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਖਾਨੇ-ਦਾਰਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਪੈਸੇ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 150 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਲੇਬਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ਲੇਬਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਬਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕਦੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਇਕ ਸੁਝਾਉ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਸਿਰ ਚਾਲੂ ਰਖਣ ਲਈ ਜੈਨੇਰੇਟਰ-ਸੈਟਸ ਲਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਜਿਹੜੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪਲੈਨਿੰਗ 50 ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਜੇ ਇਸ ਚੀਜ ਵਲ ਧਿਆਨ ਰਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜਾ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਬੇਸ਼ਕ ਕਣਕ ਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹਲੇ ਟਾਈਮ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਇੰਡਸਟ-ਰੀਜ਼ ਲਗਾ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵਿਹਲੇ ਵਕਤ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾ ਸਕਣ। ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਨਸੈਂਟ੍ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਬਲਕਿ ਇਹ ਛੋਟੀ-ਛੋਟੀ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇੰਡਸਟਰੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਹਨ। ਹਾਲੇ ਤਕ ਉਹ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਧਿਆਨ

ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਰੁਪਿਆ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਉਹਦੀ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਭਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਰੁਪਿਆ ਜ਼ਾਇਆ ਹੋ ਜਾਵੇ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਰਾਈਵੇਟਲੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਕਵੀਅਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਵਿਘਨ) (ਘੰਟੀ) ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੋ ਚਾਰ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਮੈਡੀਕਲ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਉਸ ਨਾਲ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕੀ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਡਾਕਟਰਜ਼, ਡਾਇ-ਰੈਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸੈਕਟਰੀਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮਦਦ ਦਿਤੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਨਟਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬੀਮਾਰ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਸਕਣ, ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਾਲੋਅੱਪ ਪਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰਾ ਜ਼ਾਇਆ ਹੋ ਜਾਏਗਾ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਨਟਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਾਲੋਅੱਪ ਪਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾਈ ਰਖੋ ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਰਾਲੀ ਗਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖਰਾਬ ਹਨ ਅਤੇ ਟਰਕੋਮਾ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਆਮ ਹੈ । ਇਹਦੇ ਮੁਤਅੱਲਕ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰੇ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਕਨੇਡਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਵੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਦੂਜੇ-ਤੀਜੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਵਕਤਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਿਆਂ ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਵਾਰੀ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਚੇਚਕ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਕੋਈ 22,000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਇਹ ਬੀਮਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਗਈ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਉਥੇ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਹੋਏ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਟੀਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ । ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟੀਕੇ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਹੈਲਥ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿ-ਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੀਕੇ ਲਗ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੀ ਰੋਕ ਥਾਮ ਹੋ ਸਕੇ । ਜਿਸ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਬੜੀ ਭਿਆਨਕ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਰੋਕ ਥਾਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

[ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ]

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਇਕ ਗਲ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦਯਾ ਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਗਲ ਚਲੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਹੜਤਾਲ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਹੈ ਉਹ ਦਯਾ ਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਰੀਆ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀ ਸਭਾ ਜੇ ਇਹ ਕਾਲਜ ਸਾਡੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਰਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਗਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਇਹ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਦਯਾ ਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕੋਲ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਜਿਹੜਾ 10 ਲੱਖ ਜਾਂ 18 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਵੇਗੀ ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਜ਼ਾਇਆ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਏਗਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਚਲਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਗੇ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਨੇ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਚਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਾਂਗਾ ਐਫ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਦਸ ਲੱਖ ਜਾਂ ਅਠਾਰਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਲਜ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ, ਇਕੁਪਮੈਂਟ ਅਤੇ ਅੱਛੇ ਪਰੋਫੈਸਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅੱਛੇ ਪਰੋਫੈਸਰਜ਼ ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਜੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ 50 ਜਾਂ 60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਨੂੰ ਦਿਉ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਚਲ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਰਗੀ ਐਡੀ ਵਡੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਐਸੀ ਇਨਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਟੇਕਓਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਪੈਸੇ ਕਾਫੀ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ (ਮਾਨਸਾ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਡੀਮਾਂਡ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ 7 ਕਰੋੜ 33 ਲੱਖ ਦੀ ਇਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਡੀਮਾਂਡ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਤਅੱਲਕ ਜੋ ਕੁਝ ਫਿਲੌਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਹਨ, ਇਹ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਤਾਲੁਕ ਹੈ ਸਾਨੂੰ 26-27 ਸਾਲ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਹਦੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੁਰਾਇਮ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਹੁਣ ਬਦਲ ਚੁਕੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹਦੇ ਰਿਜ਼ਲਟ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਐਨਾ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਸ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਦਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਜੁਰਾਇਮ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਮਾਇਦਾਰੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਜੁਰਾਇਮ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜੁਰਾਇਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਉ ਔਰ ਕੁੱਟ ਕੇ ਰੋਗੀ ਕਰ ਦਿਉ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ ਨਾ ਨਿਕਲੇ।

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਉਤੇ ਜੋ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਟਰੇਨਿੰਗ ਉਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਜੋ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜਾ ਖਰਚ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਾਰਵਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਘੁਮਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ । ਅਜੇ ਤਕ ਕਈ ਐਸੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਲੰਧਰ ਵਿਚ ਜਾਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਬੇਕਾਂ ਵਿਚ ਡਾਕੇ ਵਜੇ ਹਨ । ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਡਕੈਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਣ । ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਜੀਪਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਡਾਕੂਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲਗ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਕੜ ਸਕਣ । ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕਾਮ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਹਥਿਆਰ, ਵਾਇਰਲੈਸ, ਜੀਪਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਵਾਰੀ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿਛਾ ਕਰ ਸਕਣ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਵਾਧੂ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਤੁਰਨ ਫਿਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਐਫ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲੈਣ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਮੈਡੀਕਲ ਗਰੁੱਪ ਹੈ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਗਰੁੱਪ ਹੈ ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਵੇਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਕ ਲਾਠੀ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਆਦਮੀ ਮਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਚਲਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਾਉਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਾ ਦਿਉ ਅਸੀਂ ਜ਼ਬਾਨੀ ਕਲਾਮੀ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਚੋਰੀ ਲੱਭ ਦਿਆਂਗੇ । ਕੋਈ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਇਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਲੱਭਣ ਵਾਸਤੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤਰੀਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਈ ਮੁਖਾਲਫਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਰੁਪਿਆ ਕਿਉਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਪਰ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਦਿਉ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨਾਂ ਬਹੁਤ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੂਰ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦ ਕੋਈ ਵਾਰਦਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ 4-5 ਘੰਟੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਨਸੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਉਥੇ ਮਾਨਸੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਉਥੇ ਥਾਣੇ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਥੇ ਥਾਣਾ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਹੈ । ਉਥੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਥੇ ਸਦਰ ਥਾਣੇ ਹਨ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ

[ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ]

ਥਾਣੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਦੂਸਰੀ ਡਿਮਾਂਡ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ । ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਥੇ ਹੈਲਥ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੈਲਥ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮੰਥਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ । ਹੈਲਥ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮਰੀਜ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ 3-3 ਦਿਨ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 3 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਰੀਜ਼ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਾਪਿਸ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ 3 ਦਿਨ ਤੱਕ ਤਾਂ ਟੈਸਟ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਜੇ ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ. ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਥੇ 15 ਦਿਨ ਟੈਸਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਈਫ ਬੀਮਾਰ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ. ਵਿਚ ਲੈ ਗਏ । ਉਸ ਨੂੰ ਉਥੇ 5 ਦਿਨ ਤੱਕ ਟੈਸਟ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, 5 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਹੀ ਉਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ । ਉਹ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਟੈਸਟ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਬੀਮਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਈ ? ਉਹ ਇਲਾਜ ਲੱਭਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਟੈਸਟ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਤਜ਼ਰਬੇ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇ ਕਰਨੇ ਹਨ ਉਥੇ ਤਾਂ ਤਜਰਬੇ ਕਰੋ ਪਰ ਸਾਰੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਜਰਬੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਗੋਂ ਮਰੀਜਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਇਲਾਜ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲ ਸਕਣ ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ । ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਲੁੱਟ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਮੋਗਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਹਨ । ਉਹ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਇਕ ਲੜਕਾ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਨੰਬਰ 10 ਘੱਟ ਹੀ ਹੋਣ, ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਗੋਂ ਪੈਸਿਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਲੁੱਟਨ ਦਾ ਢੰਗ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮੈਡੀ-ਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੈ । ਉਥੇ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲੋਂ 10-20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਚਾਹੇ ਤਾਲੀਮ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਦੂਸਰੀ ਤਾਲੀਮ ਹੈ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰੇ ਜੋ ਹਨ ਇਹ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਿਰਕੇਦਾਰੀਆਂ, ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੇਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰੇ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਹੈ ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਵੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਇਕੱਲਿਆਂ

ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਲੁੱਟਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ. ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਡੀਮਾਂਡ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਕਮਾ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ 10 ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਰਿਜ਼ਲਟ 17% ਆਇਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੀਚਰ ਸਿਕਸ-ਮੰਥ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਲਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਉਥੇ ਟੀਚਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਗ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਟੀਚਰ ਇਕ ਸਾਲ ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਪੱਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਉਹ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਟੀਚਰ ਪੱਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਫਿਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਟੀਚਰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਪੱਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਨਵੇਂ ਟੀਚਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਮੈਂਟ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਹੋਈ ਕਿ ਅੱਗਾ ਚੌੜ ਅਤੇ ਪਿੱਛਾ ਚੁਪੱਟ। ਇਹ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਟੀਚਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕੋਈ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬਿਲਡਿੰਗ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਚੌੜ ਚੁਪੱਟ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਬਣਾਵਾਂਗਾ ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੇ ਜਿਥੇ ਚਾਹੁਣ, ਭਾਵੇਂ ਉਥੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਸਕੂਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਡੇ ਨਾ ਕੋਈ ਬਿਲਡਿੰਗਜ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤਾਲੀਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਲੀਮ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ। (ਘੰਟੀ) ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਤਨਾ ਭੈੜਾ ਰਿਜ਼ਲਟ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂ-ਕਿ ਟੀਚਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਸਕੂਲ ਚਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੀ. ਈ. ਓ. ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 15-16 ਬਲਾਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਉਹ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਹਨ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਲਰਕ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਹਨ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੀ. ਈ. ਓਜ਼. ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਬਚ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਪੈਸੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

[ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ]

ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਛਪਦੀਆਂ। ਜੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪਦੀਆਂ ਹਨ ਉਦੋਂ ਜਾ ਕੇ ਛਪਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਨੇੜੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਜਲਦੀ ਛਪਾਈਆਂ ਜਾਇਆ ਕਰਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਾਸਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਐਤਕੀ ਈਸਟ ਜਰਮਨੀ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਉਥੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 10% ਲੋਕ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। 2 ਕਰੋੜ ਦੀ ਉਥੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਜਿੰਨੀ ਉਥੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਔਰ 10% ਲੋਕ ਉਥੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਲੋਕ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਢਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਜਿਹੜਾ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦਾ ਢੰਗ ਹੈ ਇਹ ਬੜਾ ਨਾਕਸ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ 10 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਮੁਰੱਬਾਬੰਦੀ ਹੋਏ ਨੂੰ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਇਥੇ ਨਹਿਰੀ ਮਹਿਕਮਾ ਚੱਕ ਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਧਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਧਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਹ ਰੋਂਦੇ ਕੁਰਲਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਊਣਤਾਈਆਂ ਹਨ। ਖਾਦ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਵੰਡ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਬੜੀ ਨਾਕਸ ਹੈ। ਖਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦਾ ਕੰਮ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਰੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਲਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਖਾਦ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਔਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਖਾਦ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਉਹ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਔਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਸੇਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਦੀ ਇਕ ਮੱਦ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਨੂੰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਰਮੀਮਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀ-ਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਜ਼ਾਨਚੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਰੁਪਿਆ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਲੱਖ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਉਹ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਵਗੈਰਾ ਆਪਣੀ ਵਾਈਫ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਪਤਾ ਲਗਣ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕੇ। (ਘੰਟੀ)

ਜਿਥੋਂ ਤਕ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਤਾਲੁਕ ਹੈ. ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਲੋਕੀ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ 5–7 ਬੰਦੇ ਹੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਔਰ ਇਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦਾਦੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸਮਝਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਖਾ ਲਉ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ

ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਸੀਹ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਚਲਾਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕੇ । (ਘੰਟੀ)

ਫਿਰ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਮੱਦ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਕਾਲਜ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ 2 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚੀ ਯਾਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ । ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗਲ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਚਲਾਵੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਵਿਚ ਲਾਏ ਜਾਣ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਨੂਰ ਮਹਿਲ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਤੇ ਅੱਜ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਨੁਕਤਾ-ਚੀਨੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਰਖਦੀ ਕਿ 7–8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫ਼ੋਰਸੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । 3-4 ਸੌ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜਿਸ ਸਟੇਟ ਦਾ ਬਜਟ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ 7–8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਅਗਰ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਵਡੀ ਗਲ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਅਣਹੋਣੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਇਕ ਫਾਰਮੈਲਿਟੀ ਹੈ, ਅਨਫੋਰਸੀਨ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰਨੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਗਲ ਅੱਜ ਦੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ੀਅਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਓਵਰ ਡਰਾਫਟ ਮੰਗਦੀ ਹੈ । ਓਵਰ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਮੰਗਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਨੇ ਬਗੈਰ ਫਾਈਨਾਂਸ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਲਿਮਟਿਡ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਵਰ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਕੀਤਾ ਔਰ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਲ ਦੌੜਨਾ ਪਿਆ । ਇਕੱਲਾ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਬਲਕਿ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਡਿਫਰੈਂਟ ਬੋਰਡਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਡਾਇ-ਰੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਰਪਲੱਸ ਫੰਡ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ । ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਸੂਦ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ । ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਤੇ ਸੂਦ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂ-ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅਗੇ ਕੋਈ ਸੋਰਸਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਜੋ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਤਨਾ ਕਢਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੇ ਉਹ ਸੂਦ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ । ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਕਿ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਪੈਸਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦਾ ਸੂਦ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਰਕਾਰ ਦੇ 3–3, 4–4 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੈਕਟਰੀਜ਼ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਹੈਡ ਆਫ ਦੀ ਡੀਪਾਰਟ-ਮੈਂਟਸ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਓਵਰ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਜਿਹੀ ਇਰਰੈਗੂਲੈਰਿਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਕੁਝ

[ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ]

ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ । ਜੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਾਂ ਸਾਮਾਨ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਮਿਲਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਤੇ ਗਲ ਵਖਰੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਡੀਮਾਂਡ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਯੂਟਿਲਿਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ? ਬਗੈਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖ਼ਰੀਦ ਲਈਆਂ ਔਰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰੀਦ ਲਈਆਂ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਾਂਸ਼ੀਅਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਇਕ ਡੀਮਾਂਡ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਲਿਸ ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਸਪਾਂਸਰਡ ਸਕੀਮ ਹੈ । ਕੋਈ ਕਰਾਇਮ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ unless the officer is properly armed with modern weapons, with transport facilities, with wireless set, etc. Every Police station must be connected with the control room. ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਫੁਲੀ ਇਕੁਇਪਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਮਾਡਰਨ ਢੰਗ ਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਨਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਫੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਨੇ 75 ਫੀਸਦੀ ਲੋਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ 25 ਫੀ ਸਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ, who is not trained in the modern system, ਚਲ ਸਕੇਗਾ ? (ਵਿਘਨ) ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ, ਇਨਵੇਸਟੀਗੇਟ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਡਰਨ ਤਰੀਕੇ ਅਡਾਪਟ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਕੇਸਿਜ਼ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟਾਰਚਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਡਰਨ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿਉ ।

ਇਕ ਗਲ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਬਾਰ੍ਹੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ । ਉਹ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰਿਮੇਨਜ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ । ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ । 1919 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲੀ। ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਉਥੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਔਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰੇ ਗਏ । He was not there at that time. He was in Lahore. Udham Singh was not present at the scene of occurrence. He was in a Yatim Khana. ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗੀ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 1919 ਦੇ ਵਾਕੇ ਨੂੰ 1940 ਤਕ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦਬਾਈ ਰਖਿਆ । 1933 ਵਿਚ ਯੂ. ਕੇ. ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਦੀ ਗੋਲੀ ਕੱਢ ਦਿਤੀ । From 1933 to 1940 for about seven years he was waiting for that opportunity.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਕਟੇਲ ਨਾ ਬਣਾਉ । (ਵਿਘਨ) (Chaudhri Sahib, please do not make a cocktail of your speech.)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਜੀ ।

ਹੁਣ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਗਲ ਹੋਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜਾ ਨੇਕ ਅਤੇ ਅੱਛਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ । ਜੇ ਕਰ ਲਕੜੀ ਦੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਦਾਗ ਪੈ ਜਾਏ ਤਾਂ ਰੰਦਾ ਫੇਰ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ ਕਪੜੇ ਤੇ ਕੋਈ ਧੱਬਾ ਪੈ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਹ ਧੱਬਾ ਧੋਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧੱਬਾ 45 ਕਰੋੜ ਦੀ ਕੌਮ ਤੇ ਲਗਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਮਿਟਾਇਆ । ਇਹ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਿਮੇਨਜ਼ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਬਿਫਿਟਿੰਗ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਇਕ ਗਲ ਸਿਵਿਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਡਿਮਾਂਡ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਸ ਮੰਗ ਦੇ ਥੱਲੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀਆਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਕਤ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤਾਂ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਪਰ This Corporation is absolutely redundant. They are not taking interest in their work. ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਔਰ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀਆਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ । ਇਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਫੇਅਰ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਥੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੀ ਕਰੇਗੀ । ਤੁਸੀਂ ਪੈਸੇ ਦਈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਉਸ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਵਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਲੂ ਕਰੋ । ਜਦ ਤਕ ਪ੍ਰਾਈਸਿਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਇਲਾਨ ਕਰ ਦਿਉ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਤਕ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਈਸਿਜ਼ ਇਨਕਰੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ । There shall be no increase in prices for one year.

ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਵਾਸਤੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਡਿਮਾਂਡ ਆਈ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਲਈ ਕੁਝ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚੇਜ਼ਿਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਲ ਵੀ ਅਜੇ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸੈਟ-ਅੱਪ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਤੀਸਰੀ ਗਲ ਮੈਂ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸੜਕਾਂ ਵੀ, ਸਕੂਲ ਵੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ So Long as urge for money is not checked, unrest shall never go from the country. Unrest shall increase. ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣੇ ਉਨਾਂ ਚਿਰ ਸਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ, ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹਸਪਤਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ । ਐਸੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਮਿਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਦ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਲਵੋ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ They are

[ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ]

a party to it. It shall be proper to minimise consumption instead of supplying adulterated products. ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਉ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰ ਦਿਉ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਕੱਢ ਲੈਣਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਪਾਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰੋ ।

ਇਕ ਹੋਰ ਗਲ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ Punjab is the highest taxed State. (*Interruption*) It is correct that *per capita* income of the Punjab is also the highest but disparity between the rich and the poor should be narrowed. People are not moving even on the road. They are not getting necessities of life. They have to stand in long ques for getting diesel and other items. ਵਾਂਚੂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਬਲੈਕ ਮਨੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । This amount is absolutely unaccounted. It is polluted money. One has a note of rupees ten in his pocket and the other has thousands of rupees. In this way you cannot control the prices. ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਸ ਇੰਡੈਕਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਇਕ ਫਿਲਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਹੈ । ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਫਿਲਮਅਸਤਾਨ ਦਾ ਬੜਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਚੇਤਨਾ ਨੰਦ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦਿਤਾ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਫਿਲਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕੀ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 20 ਸਿਨਮੇ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ । 10 ਉਥੇ ਜਿਥੇ ਕਿ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ 10 ਉਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਸਟੂਡੀਓ ਦੇਣ ਲਗੇ ਹਨ । 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਮੰਗ ਲਏ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਨੇਮੇਂ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ । ਜਿਥੇ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ, ਜਿਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੀ । ਗਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ । ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਪਰ ਇਹ ਸਿਨੇਮੇ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਇਕ ਹੋਰ ਗਲ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਕੱਲ ਵੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ, ਪੁਲਿਸ 14-15 ਬਣਾ ਦਿਤੇ ਅਤੇ 8-8 ਚੀਫ ਇਨਜੀਨੀਅਰਜ਼ । Officers sitting in the offices are creating more posts. Every year they say that this post should be created. Last year budget of the P.W.D. was Rs. 42 crores. They created more posts. They created three posts of Chief Engineers. The budget has come down

to 22 crores. Now alternatively they are proceeding on leave turn by turn. They have not abolished the posts. The posts should have been abolished and they should have been reverted. ਪੋਸਟਾਂ ਕਰੀਏਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । 14 ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਪ੍ਰਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਡੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਲਾ ਦਿਤਾ । (ਵਿਘਨ) They are the Technical Engineers. They are creating the posts and sanctions are being accorded. In Punjab there is the highest number o Administrative Heads. ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਅਕਾਨੋਮੀ ਕਰੋ । ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਤੁਸੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕੇ ਚਲਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਪਿਟਦੇ ਰਹਿਣਗੇ । ਇੰਨੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ (ਟਾਂਡਾ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬੜਾ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ । ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਆਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਐਸ਼ਿਜ਼ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਰਚ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਚੁੱਪ ਤਾਂ ਕਰੋਂ ਜ਼ਰਾ ਸੁਣੋ ਤਾਂ ਸਹੀ । ਤੁਹਾਡੇ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਖ਼ਿਆਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਤਨਾ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਈਏ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਬੜਾ ਵਡਾ ਅਤੇ ਇਮੈਜੀਨੇਟਿਵ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਆਏ । ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲੇ ਤਕ ਵੀ ਸਿੱਕਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ ਐਡਮਨਿਸ-ਟਰੇਟਰ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਕ ਸ਼ਹੀਦ ਉਥੇ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਸਾਡੀਆਂ ਜੋ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਰਲੀ ਜਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਲਾਸਟ ਵਿਸ਼ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ । ਇਕ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਸਰਦਾਰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਤਰ ਹੋਏ ਹਨ ਉਸ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਵੀ ਉਥੇ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਲੈ ਆਵੋ । ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਨੋ-ਕਾਨਫ਼ੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਬੇਸ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਯਾਦ ਰਖਣਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਗਲ ਬਾਤ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਸ [* * *] ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਲਫ਼ਜ਼ * * ਕੱਢ ਦਿਉ । Please sit down. (The word * * may be expunged, Please sit down)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : * * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ । (Whatever the hon. Member is saying, should not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਸਾਰਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ । ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੁੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿਉ । ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ, ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ । ਸਾਰਿਆਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਛੇੜਨ ਨਾ । ਮੈਨੂੰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਗੁੱਸਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਡਾਕਟਰ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈਣ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਸੁਕੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਨਾ ਖਾਣ । ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ ਛੱਕਣ । ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਣ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸਗੋਂ ਦਿਮਾਗ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਸਲੋਤਰੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਬੋਲੇ ।

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕਿਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਲੁਧਿਆਣੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਭੇਜ ਕੇ ਡਿਗਰੀਆਂ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੀਆਂ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਲਾਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਥੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਾਊਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਅਟੈਂਡ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਸਥੀਆਂ ਟਾਂਡੇ ਵਲ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ । ਉਥੇ ਇਤਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪਨਟੇਨੀਅਸ ਰਿਸਪਾਂਸ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜਾਏ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਔਰਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੂੜੀ : * * * * ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗਾ । (This is no point of order. Whatever the hon. Member is saying that should not form part of the proceedings).

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵਡੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਨਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ, ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਇਥੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ । ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆਂ 27 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਅੱਜ 34 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੈ । * * * * ।

ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ ਪਾਲ (ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ) : ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਗਲ ਹੈ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋਕ ਝੋਕ ਜਿਤਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਲੈਣ ਪਰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਹੇ । ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਲਫਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ । ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਫ਼ਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿਓ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਲਫਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚੋਂ ਕਢ ਦਿਓ । (These words should not form part of the proceedings).

*Expunged as ordered by the Chair.

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪੰਜਾਹ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਹਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਡਿਸਟਾਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਹੀ ਵੀਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਇਥੇ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਗਲ ਨੂੰ ਗਲਤ ਰੂਪ ਨਾ ਦੇਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਥੇ ਸਾਰੀਆ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਫਾਇਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੂਹਲੇ ਸੀ ਜਾਂ ਦੂਹਲਣ, ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮੈਂ ਬੜੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੀਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਅਰਥ ਮੈਂ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਤਨੇ ਅਰਬ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਨੋ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਲੈ ਆਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੰਡਸਟਰੀਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸੜਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਲਾਇ-ਬ੍ਰੇਰੀਜ਼ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕੰਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਸਟੈਂਡ ਸਟਿਲ ਹੈ, ਇਹ ਗਲਤ ਗਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਅਕਰੈਂਸ ਦਸਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਕੰਢੀ ਦੇ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵੀ ਲੜੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਹਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਦੋ ਚਾਰ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਕਸਰੀਅਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਇਸਨੂੰ ਝੁਠਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਚੀਵਮੈਂਟਸ ਹਨ ਉਹ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅਚੀਵਮੈਂਟਸ ਵਧਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਥੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲੇ ਹਨ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਗਏ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਰਟੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਤੇ

ਆ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗਲ ਤੇ ਕੋਸਣਾ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੰਗੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਐਸੀ ਸਟੇਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਟੈਰਿਫ ਕਈਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਬਿਜਲੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਤੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਟਰਾਈਕਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਰਾਤ ਦਿਨ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਸਪੀਚਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸ ਤਦਬੀਰ ਨਾਲ ਪੁਲੀਸ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਇਥੇ ਈਮਾਨਦਾਰ ਪੁਲੀਸ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਦਕੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਈ. ਜੀ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜਾ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਗਲ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿਤੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸਕੂਲ ਤੇ ਕਾਲਜ ਬਣਾ ਲਏ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਢਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਅਚੀਵਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਡਿਸਪੈਨਸਰੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਡਿਸਪੈਨਸਰੀਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੰਢੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਇਕ ਗਲ ਕਹੇ ਬਗੈਰ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ, ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਇਕ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਹੈ। ਹੈਲਥ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਮੰਥਨ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਭਾਵੇਂ ਮੰਥਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣ ਪਰ ਉਥੇ ਇਹ ਕੰਮ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਮਹਿਕਮਾਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਹੈ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਹਾਂ ਔਰ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਸੈਪਰੇਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਹੋਣਾ ਵੀ ਠੀਕ ਗਲ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਓਵਰ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੀ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਓਵਰ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕਨਾਮਿਕ ਕਰਾਈਸਿਜ਼ ਕਾਫੀ ਆਏ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਬੈਠੋ ਬੈਠੋ, ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (Please resume your seat. You have spoken enough.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਦੋ ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦਿਓ ਜੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਹੀਂ ਜੀ, ਬੈਠ ਜਾਉ। (No, please resume your seat.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਟਾਈਮ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਕੱਲ੍ਹ ਐਪ੍ਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿੱਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੇ ਬੋਲ ਲੈਣ। 6.00 ਵਜੇ ਗਿਲੋਟੀਨ ਲਗਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਟਾਈਮ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬੋਲ ਲੈਣ। ਤੁਸੀਂ ਫਾਇਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (Let Sardar Balwinder Singh Bhunder speak first. You may please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ (ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ) : ਮਾਨਯੋਗ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ 7 ਕਰੋੜ 33 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਇਕ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਦਾ ਖਰਚਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅੱਠ ਕਰੋੜ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਸ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਨਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਬੱਚਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਡੀਮਾਂਡ ਨੰਬਰ 21 ਵਿਚ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਫਿਲਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜੋ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਟਾ, ਘਿਉ, ਲੂਣ, ਸਾਬਣ ਤੇਲ ਵਗੈਰਾ ਉਹ ਮਿਲਣੀਆਂ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਰੋਜ਼ ਦਾ ਟੀ.ਏ. ਡੀ.ਏ. ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਗਲਤ ਖਰਚੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਰੇ ਪਾਸ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਟਾਈਮ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਇਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਵਾਸਤੇ 2.90 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਬੈਂਕ ਨੂੰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਆ ਜਾਵੇ। 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਇਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਪਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਲੱਖ ਜਾਂ ਦੋ ਲੱਖ ਪਾਉਂਦੇ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਚਾਲ ਹੈ। ਪਾਵਰ ਲੈਕੇ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ ਉਥੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਗਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਇਆ ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। (ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

ਮੈਂ ਠੀਕ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੀ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਿਮਾਂਡ ਨੰ: 24 ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਕੰਮਬਾਈਨਾਂ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੇ ਠੀਕ ਹੈ

ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਅਧੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਅਟਾਨੋਮਸ ਬਾਡੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਦਾਰੇ ਇਤਨੇ ਬਾਗ਼ੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਮਹਿਕਮੇਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ ਤੰਗ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਉਥੇ ਜਿਹੜਾ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ ਡੇਢ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਅੰਨ੍ਹੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਸੁਟ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ 33-34 ਮੁੰਡੇ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਉਥੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ ਔਰ ਹਰ ਇਕ ਪਾਸੋਂ ਪੈਸੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰੇ।

ਫਿਰ ਇਕ ਫਿਲਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਬਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੱਧ ਅਮੀਰ ਸੂਬਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਇਸ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਟਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਲੂਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤੇਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਘਿਉ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

5.40 ਸ਼ਾਮ | (ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਟੇਟ ਦੇ ਉਤੇ ਇਹ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ ਔਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਮਖੌਲ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ। ਕੀ ਇਹ ਖਰਚ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ? ਇਹ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਵਾਂ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ? (ਵਿਘਨ)

ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਗਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਡੀਮਾਂਡ ਨੰਬਰ 21 ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸਕੀਮ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਮੰਗਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਡਲ ਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਜੈਂਤੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਅਗਰ ਸਰਕਾਰ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਤਾਂ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ, ਇਕ ਪਿੰਡ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ। ਸਰਦਾਰ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਸੰਘਾ, ਉਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜੈਂਤੀ ਪਿੰਡ ਡਿਕਲੇਅਰ ਹੋਏ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਥੇ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਹਾਲੀ ਤੀਕ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (Your time is over).

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਜੀਪਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ . . . . . ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ ਜੀ, ਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ । (Please resume your seat, the time is very short).

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਇਕ ਮਿੰਟ ਮੈਂ ਹੋਰ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਟਾਈਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਕਾਫੀ ਬੋਲ ਲਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਉ । (Sardar Balwinder Singh Ji, Sardar Surjit Singh Barnala has spoken much on behalf of your party. So please resume your seat now).

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਇਸ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਾਸਤੇ 45 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ, ਵਾਇਰਲੈਸ ਲਈ ਅਤੇ ਜੀਪਾਂ ਲਈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰਚ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ, ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਮੋਗੇ ਦੇ ਕਾਂਡ ਵਰਗੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਘੰਟੀ) ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ .... ।

Mr. Speakar : Please resume your seat. ਟਾਈਮ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ । (Please resume your seat. The time is very short).

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ, ਮੈਂ 20-25 ਮਿੰਟ ਬੋਲਣਾ ਹੈ, ਗਿਲੋਟੀਨ ਦਾ ਟਾਈਮ ਵਧਾ ਦੇਵੋ । 6.10 ਕਰ ਦੇਵੋ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗਿਲੋਟੀਨ ਦਾ ਟਾਈਮ 6.15 ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਚੋਪੜਾ ਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਐਪਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਟਾਈਮ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਹੁਣ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 6.15 ਵਜੇ ਗਿਲੋਟੀਨ ਅਪਲਾਈ ਹੋਣਾ ਹੈ । ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਜੇ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਿਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਗਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੱਲ੍ਹ ਬੋਲ ਲੈਣਾ । (The Guillotine will be applied at 6.15 P.M. (*Interruption*) Chopra Ji, you and Dr. Baldev Parkash both will be given time tomorrow during the discussion on the Appropriation Bill. No time is left now because the Guillotine is to be applied at 6.15 P.M. The Finance Minister has yet to give a reply to the debate. If both of you are given two minutes each today, it will not serve any purpose. So you may speak tomorrow).

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਇਸ ਡਿਬੇਟ ਨੂੰ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ

ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਭ ਦੀ ਡੀਮਾਂਡ ਸੀ, ਬਿਆਨ ਦੇਣਗੇ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕਲ੍ਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । (This can be done tomorrow also).

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਅੱਜ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹਨ, ਉਹ ਬੜੀਆਂ ਸਾਫ ਹਨ. . . .(ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੱਲ ਵੀ ਐਪਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਹੈ । ਅੱਜ ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇਵੋ । (An Appropriation Bill will come before the House tomorrow also. Let the Finance Minister finish his speach first).

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਉ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗਲ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੋ । ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦੇਣ। ਜਦੋਂ ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲ ਚੁਕਣਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮਨਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਗਲ ਵਿਚੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਘੰਟੀ ਵਜਾ ਕੇ ਬੁਲਾ ਲਵੋ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਤਾਂ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਵੋ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਦੇਣਗੇ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਫ਼ਾਰ ਗਰਾਂਟਸ ਹਨ, ਇਹ ਬੜੀਆਂ ਸਾਫ ਹਨ । ਇਸ ਵਿਚ 733.33 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁਲ ਡੀਮਾਂਡ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਗਲ ਦਸੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੇ ਕੋਈ ਅਨਫੋਰਸੀਨ ਖਰਚੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਦੇ

[ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ]

ਐਕਸਚੈਕਰ ਤੋਂ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਸਾਡਾ 733.3 ਲੱਖ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸਿਰਫ 55.49 ਲੱਖ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਊਟਫਲੋ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਰੁਪਿਆ ਜਿਹੜਾ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੇਖਣਗੇ, ਕਿ ਕੁਝ ਤਾਂ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏਗਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਆਏਗਾ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਰੁਪਿਆ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਪਾਂ, ਵਾਇਰਲੈਸ ਵਗੈਰਾ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੋਸਟ-ਗਰੈਜੂਏਟ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸੇ ਰਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਚਾਹੋ ਮਾਰ ਦੇਵੋ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਜਿਹੜੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਗਰਾਂਟਾਂ ਅਸੀਂ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਊਸ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਡਬਲ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਵੀ ਡਬਲ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਮਦਦ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਡਬਲ ਗਰਾਂਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਵੀ ਡਬਲ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਸਲੱਮ ਏਰੀਆਜ਼ ਆਫ਼ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਫਾਰ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਆਫ ਕੰਟਰੋਲਡ ਏਰੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰੇਂਜਮੈਂਟ ਫ਼ਾਰ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਐਸ਼ਿਜ਼ ਆਫ਼ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸਤੇ ਵੀ 2 ਲੱਖ 24 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਹਾਊਸਿਜ਼ ਫਾਰ ਹਰੀਜਨਜ਼ ਵਾਸਤੇ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਰੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਹ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਈ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਟੂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤਸ ਐਂਡ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਟੂ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਜ਼ ਐਂਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਜ਼ ਵਾਸਤੇ ਖਰਚ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਸਿਸਟੈਂਸ ਟੂ ਪਰਾਈਮਰੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕਸ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਕੰਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਟੁਵਰਡਜ਼ ਦੀ ਸ਼ੇਅਰ ਕੈਪੀਟਲ ਆਫ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਰ ਰੁਪਿਆ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਕੈਪੀਟਲ ਸ਼ੇਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਸਿਵਿਲ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਸ਼ੇਅਰ ਕੈਪੀਟਲ ਦਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ਲ ਇੰਸ਼ਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਡਿਸਟਰੀ-ਬਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੀਮਤਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀਆਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਹੀ ਭਾਅ ਤੇ ਮਿਲ ਸਕਣ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪੈਸਾ ਸ਼ੇਅਰ ਕੈਪੀਟਲ ਕੰਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਰਖਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪੈਸਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਬਜਟ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਕੁਝ ਆਈਟਮਜ਼ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਰਾਪ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਔਰ ਉਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਜ਼ੂਲਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸੀ । ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫ਼ੋਰਥ ਪਲੈਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ 1969-70 ਵਿਚ ਪਲੈਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਤੇ 9.60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ 1973-74 ਵਿਚ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ 126 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਇਸ ਸਾਲ 126.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਅਸੀਂ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਗਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਗਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹੀ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ 1967-68 ਵਿਚ 21 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਰਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ 1973-74 ਵਿਚ 46 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਮੈਡੀਕਲ ਹੈਲਥ ਦੀ ਫੈਸੀਲਿਟੀਜ਼ ਤੇ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ 1967-68 ਵਿਚ 3.55 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 1973-74 ਵਿਚ ਇਹ 7.23 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੇ ਅਗਰ ਅਸੀਂ 1967-68 ਦੀਆਂ ਫਿਗਰਜ਼ ਲਈਏ ਤਾਂ ਉਹ 2.44 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਪਰ 1973-74 ਦੀ ਫਿਗਰਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ 10.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਸਿਰਫ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਕੀਮ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਬਜਟ ਹੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਤੇ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਾਏ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਟੈਕਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਾਏ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਹ ਵੀ ਤਾਂ ਵੇਖੋ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾਲੋਂ ਹੁਣ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਜੇ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਬਲਕਿ ਥੋੜ੍ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚ ਛੋਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

[ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ]

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਲ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੀ ਮੈਂ ਫਿਗਰਜ਼ ਦਸ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਤਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। 1967-68 ਵਿਚ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ 1973-74 ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ 11.68 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਸੀ। ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ 1969-70, 1970-71 ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਖਰਚ ਵੱਧਣ ਦੇ ਬਜਾਏ ਖਰਚ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। 1969-70 ਵਿਚ 4.64 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਰਚ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਫਿਗਰਜ਼ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੇਖ ਲੈਣਗੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਪਜ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤਦੇ ਵਧੇਗੀ ਜੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗੇਸਿਵ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰੈਸਿਵ ਖਿਆਲ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਖਰਚ ਘੱਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. ਡੀ. ਤੇ ਵੀ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 7 ਕਰੋੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ 35 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਹੁਣ ਹੋਰ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ ਦਾ ਹੀ ਬਜਟ ਹੈ ਅਸੀਂ 7 ਕਰੋੜ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਗ਼ੈਰਾ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * * *
(ਸ਼ੋਰ)

Mr. Speaker : No point of order. (Noise)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਗਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਗਲ ਨਾ ਕਰੋ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰੋ। (No remarks please, raise your point of order).

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬੋਲਾਂ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੋਲਾਂ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਬਦੋ ਬਦੀ ਗਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। (You have no point of order to raise but you are merely trying to interrupt)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : * * * *

Mr. Speaker : No point of order.

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਗਾ ਜੀ ਅਤੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਲਈ ਲੋਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਭੁਲ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਲੋਨ ਇੰਟਰੱਸਟ ਫਰੀ ਹੈ....

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕੀ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੰਟਰੈਸਟ ਫਰੀ ਲੋਨ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਿਛੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਲੋਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 7 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਗਿਣਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ 5 ਕਰੋੜ ਵੀਟ ਲੋਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗਿਲੋਟੀਨ 6.15 ਵਜੇ ਐਪਲਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। (Guillotine will be applied at 6.15 P.M.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸ਼੍ਰੀ ਸਹਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਟੇ ਵਗ਼ੈਰਾ ਦੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਨਾਸਬ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੋਟਾ ਮਿਲੇ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੈਨਰੇਟਰ ਸੈਟਸ ਲਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਜਿਤਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਬਿਜਲੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਲਈ ਅਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * * *

(ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ। (This is no point of order)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਕ ਗਲ ਕਪੂਰ ਜੀ ਨੇ ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰੀ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਹੀ ਸੀ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਆਫੀਸ਼ੀਅਲ ਤੌਰ ਤੇ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਲੈਵਲ ਤੇ ਇਕ ਇਨਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ....

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਮੈਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਪੁਲ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੇ ਆਏ ਸੀ, ਪਰ ਐਕਸੀਐਨ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ......।

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਕਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਨਹੀਂ । ਜੋ ਵੀ ਸੁਝਾਓ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸੁਜੇਸ਼ਨਜ਼ ਆਏ ਹਨ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਹੋਵੇ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਥੇ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗ਼ਬਨ ਦੀ ਵੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਕ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲ ਸਕੇ । ......

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : ਮੈਂ ਇਕ ਗਲ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 2 ਕਰੋੜ ਦੇ ਗ਼ਬਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਦਾ ਕੌਣ ਕੌਣ ਅਤੇ ਕਿਤਨੇ ਕੁ ਅਫ਼ਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ? ਉਸ ਵਿਚ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਕਿਤਨੇ ਆਫ਼ੀਸਰ ਹਨ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਟਾਪ ਹੈਵੀ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 5 ਕਰੋੜ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਇਸ ਸਾਲ ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ 10 ਕਰੋੜ ਦੀ ਬਚਤ ਕਰਾਂਗੇ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਘੱਟ ਸੀ ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਬੰਦੇ ਰੀਮੂਵ ਕਰਕੇ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਤ ਕੀਤੀ ।

ਇਕ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ : ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਵਿੰਡਿਕਟਿਵਨੈਸ ਬਾਰੇ ਦਸੋ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਉਹ ਵੀ ਦਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਅਸੀਂ ਪਨਿਸ਼ਮੈਂਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚ ਟਰਾਂਸਫਰਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ । 1972 ਵਿਚ 19 ਹਜ਼ਾਰ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਹੋਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥਾਂ ਲਈ ਟਰਾਂਸਫਰਾਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ 74 ਵਿਚ ਕੁਝ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਪਿਉਰਲੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਗਰਾਊਂਡਜ਼ ਤੇ ਹਨ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਡਸਿਪਲਨ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਤਾੜੀਆਂ) ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਵਿਨਡਿਕਟਿਵ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੂਥਲੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਿਓ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਇਹ ਝੂਠ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਸਹੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ ਤੇ ਡਿਸਿਪਲਨ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਗਲ ਕਰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਨ ਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਮਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹਨ (ਹਾਸਾ) ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਵਾਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ।

Mr. Speaker : Question is—

DEMAND NO. 10

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 45,00,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Police.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Question is—

DEMAND NO. 17

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 20,00,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975, in respect of Medical and Public Health.

The motion was carried.

WALK OUT

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ * * * *) (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਘ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ, ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ * * * * ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Members are sayings should not be recorded)

DISCUSSION ON SUPPLEMENTARY ESTIMATES (FIRST INSTALMENT) 1974-75 (*Resumption*)

DEMAND NO. 18

Mr. Speaker : Question is—

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 31,30,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975, in respect of Housing and Urban Development.

The motion was carried.

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

DEMAND NO. 19

Mr. Speaker: Question is—

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 2,24,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Information, Publicity and Tourism.

The motion was carried.

DEMAND NO. 21

Mr. Speaker : Question is—

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 71,00,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Social Security and Welfare,

The motion was carried.

DEMAND NO. 23

Mr. Speaker : Question is—

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 2,90,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Co-operation.

The motion was carried.

DEMAND NO. 24

Mr. Speaker: Question is—

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 10,00,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Agriculture.

The motion was carried.

DEMAND NO. 31

Mr. Speaker: Question is—

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 15,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Community Development.

The motion was carried.

DEMAND NO. 32

Mr. Speaker: Question is—

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 15,00,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Industries.

The motion was carried.

DEMAND NO. 39

Mr. Speaker : Question is—

That a Supplementary sum not exceeding Rs. 5,35,40,000/- be granted to the Governor to defray the charges that will come in course of payment for the year ending 31st March, 1975 in respect of Loans and Advances by the State Government.

The motion was carried.

PUNJAB AIDED COLLEGES (SECURITY OF SERVICE OF TEACHERS) BILL, 1974 (*Withdrawal of*)

Minister for Finance (Shri Hans Raj Sharma) : Sir, I beg to ask for leave to withdraw the Punjab Aided Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974 (Bill No. 11-PLA of 1974).

Mr. Speaker : Motion moved—

That leave be granted to withdraw the Punjab Aided Colleges (Security of Service of Teachers) Bill 1974 (Bill No. 11-PLA of 1974)

Mr. Speaker : Question is—

That leave be granted to withdraw the Punjab Aided Colleges (Security of Service of Teachers) Bill 1974 (Bill No. 11-PLA of 1974).

The motion was carried.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਸ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਸਮਾਨ ਤੇ (ਵਿਘਨ) ਆਪਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਨੋਜ਼ ਹੈਵ ਇਟ' । ਸਰਕਾਰ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਇਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਨਾਲ ਫਰਾਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਸਾਡਾ ਪਰੋਟੈਸਟ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ।

PRESENTATION OF FIRST REPORT OF THE BUSINESS ADVISORY COMMITTEE

Mr. Speaker : I present the First Report of the Business Advisory Committee. The Report reads :

After some discussion, it was decided that the following business be transacted at the sittings of the House mentioned below :—

Wednesday, the 7th August, 1974.	..	1. The Punjab Appropriation (No. 3) Bill, 1974.
		2. The Punjab Commercial Crops Cess Bill, 1974.
Thursday, the 8th August, 1974.	..	Off day.
Friday, the 9th August, 1974	..	Off day.

[Mr. Speaker]

Saturday, the 10th August, 1974.	..	Off day.
Sunday, the 11th August, 1974.	..	Holiday.
Monday, the 12th August, 1974.	..	1. The Punjab Panchayat Samitis and Zila Parishads (Amendment) Bill, 1974.
		2. The Indian Stamp (Punjab Amendment) Bill, 1974.
		3. The Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Bill, 1974.
		4. The Punjab Entertainment Duty (Amendment) Bill, 1974.
		5. The Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Second Amendment Bill, 1974.
		6. The Punjab Motor Vehicles Taxation (Amendment) Bill, 1974.
Tuesday, the 13th August, 1974.	..	1. The Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974.
		2. The Punjab Land Revenue (Amendment) Bill, 1974.

It was also decided that the House will meet on the 14th August, 1974. This day will be utilized for transacting non-official business. The details of the non-official business to be transacted on 14th August, 1974 will be decided in the meeting of the Business Advisory Committee to be held on the 12th August, 1974.

Minister for Revenue and Elections : Sir, I beg to move—

That this House agrees with the recommendations contained in the First Report of the Business Advisory Committee.

Mr. Speaker : Motion moved—

That this House agrees with the recommendations contained in the First Report of the Business Advisory Committee.

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਲਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਦੋਂ ਤਕ ਬਿਲ ਪਾਸ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (The time of the sitting is extended till the Bills on the Agenda are disposed of).

. ESENTATION OF FIRST REPORT OF THE BUSINESS ADVISORY COMMITTEE (*Resumption*)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਇਹ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬਹਿਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਉਥੇ ਸਨ । ਨਾਨ-ਆਫੀਸ਼ੀਅਤ ਡੇ ਬਾਰੇ ਗਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ । (Mr. Josh was also there in the meeting. Matter regarding business for the Non-Official Day was discussed. This will be decided later).

Mr. Speaker : Question is—

> That this House agrees with the recommendations contained in the First Report of the Business Advisory Committee.

The motion was carried.

THE PUNJAB HOMOEOPATHIC PRACTITIONERS (AMENDMENT) BILL, 1974.

Minister of State for Health & Family Planning (Sardar Balbir Singh) : Sir, I beg to introduce the Punjab Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill, 1974.

Sir, I beg to move—

> That the Punjab Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill, be taken into consideration at once.

Mr. Speaker : Motion moved—

> That the Punjab Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill be taken into consideration at once.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅੱਧਾ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਬਿਲ ਲਈ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਐਨਾ ਟਾਈਮ ਹੀ ਲੈਣਾ । (Only half an hour has been earmarked for each Bill. I would request that we should stick to the decision.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਦਾਖਾ, ਐਸ.ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਜ਼ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿਲ, 1974 ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰਜ਼ ਐਕਟ, 1965 ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਮੈਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਰਾਂਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਇਕ ਕੌਂਸਲ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਉਹਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮਿਆਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਿਹੜੇ ਨੌਮੀਨੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਨ, ਉਹ ਵੀ ਚਾਰ ਸਾਲ ਲਈ ਕੀਤੇ ਹਨ ।

[ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ]

ਸਾਨੂੰ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ ਪਰ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਹ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਖੇ ਗਏ ਹਨ । ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲੋਪੈਥੀ ਸਿਸਟਮ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਬੜਾ ਸਾਇੰਸ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਆਲੀਫੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਜੋ ਮਿਆਰ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਨੀਵਾਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਦਮੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦਾ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਹੋਵੇ,ਇਸ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਇਸ਼ੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਫੇਰ ਕਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋਵੇ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਹੋਵੇ ਉਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਐਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਚਲੋ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਪਾਸ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਊੜਾ ਆੜਾ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨਗੇ । ਜਿਹੜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਹਦੀ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਹੋਵੇ, 15 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀ ਮੈਡੀਕਲ ਲਾਈਨ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਚੰਗੇ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸਡ ਡਾਕਟਰਜ਼ ਅਵੇਲੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਿਸਟਮ ਭਾਵੇਂ ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ ਦਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਦਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ । ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿਉ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੋਮਿਓ-ਪੈਥਿਕ ਦੀਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਦੀਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਥੇ ਦਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਜੇ ਦਵਾਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਚੈਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਉਥੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬਿੱਲ ਤੇ ਬੋਲੋ । (Please speak on the Bill.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਮੈਂ ਦਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਹੀ ਉਥੇ ਇਹ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਨੂੰ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲ ਦਾ ਸਕੋਪ ਹੈ, ਉਸ ਤੇ ਬੋਲੋ । (Please confine yourself to the scope of the Bill.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਕੁਆਲੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਲਕਤੇ ਅਤੇ ਲਖਨਊ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ

ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਥੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਜਿਹੜੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਆਦਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਜ਼ਰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਝੂਠਾ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਹੀ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਚਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਕਤੇ ਅਤੇ ਲਖਨਊ ਵਿਚ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਚਲਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਟਰੇਂਡ ਆਦਮੀ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰਨ (ਘੰਟੀ) ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਕੀਮ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ, ਉਹ ਕੀ ਦਵਾਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ? (ਘੰਟੀ)

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ (ਪਟਿਆਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਆਬਜੈਕਟਸ ਐਂਡ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਮੰਤਵ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਕੌਂਸਲ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਨਵਾਲਵਡ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਰੈਗੂਲੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਪਰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਐਨਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਡਿਟੇਲ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਾਂ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਹਨ । ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ, ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਵੀ ਚਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੈਲਥ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਏਡ ਹੈ, ਉਹ ਐਨੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸਿਸਟਮ ਕੰਟਰੀ ਵਿਚ ਅਵੇਲੇਬਲ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾਂ ਐਕਸ-ਪਲੋਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਤਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ । ਹਰ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ । ਹਕੀਮਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ।

Mr. Speaker : Please be relevant.

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਬੋਲੋ ।
(Please confine yourself to the purpose of the Bill.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦਸ ਦਿਉ ਕਿ ਮੈਂ 4 ਮਿੰਟ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ 5 ਮਿੰਟ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ।

Mr. Speaker : Please be relevant.

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਂ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਾਰੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨਾਨ-ਟੈਕਨੀਕਲ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ । (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉ । (ਵਿਘਨ) ਜੇ ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਵੋ । (ਵਿਘਨ) (ਹਾਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਹੋਮਿਓ-ਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਕੁਐਕਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਰੋਕੇ ਜਾਣਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਬੰਦੇ ਜਿਥੇ ਦਿਲ ਕਰੇਗਾ ਆਪਣਾ ਡੱਬਾ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਣਗੇ । ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੁਐਕਸ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਠੀਕ ਗੱਲ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਦਾ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਕਿੰਨੇ ਚਿਰ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਦਾ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੋ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਮਹਿੰਗਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਨਾਲ ਸਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਬੜੇ ਬੜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਇਲਾਜ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਰਖੇਗਾ । ਜੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਕੋਲ ਫਿਰ ਹੋਰ ਦਵਾਈ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਆਦਮੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੋਰਡ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵੈੱਲ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਆਦਮੀ ਹੋਣ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਇਹ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਜੋ ਮੈਟਰੀਕੁਲੇਟ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਫੀਸ ਭਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਸਟੇਟ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੋਂ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਲੈ ਲਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫੀਸ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਸਟੇਟ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਲਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਇਹ ਗਲ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਹੋਵੇ, ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਦਵਾਈ ਦੇ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਉਲਟ ਦਵਾਈ ਦੇ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਮਰੀਜ਼ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਲਈ ਵੈਲ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਆਦਮੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਡਾਕਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ (ਆਦਮਪੁਰ) : ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਨੂੰ ਰਿਕੁਗਨਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਬਾਹਰਲੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕੁਗਨਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਨੂੰ ਰਿਕੁਗਨਾਈਜ਼

ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਥੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਵਾਸਤੇ ਬੜੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਆਦਮੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਕੋਈ ਐਸੀ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕੇ । ਜੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਵਾਈ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ । ਜੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਦਵਾਈ ਦੇ ਦਿਓ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । (Medicine should not be prescribed without proper diagnoses.)

ਡਾਕਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ : ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕੁਆਲੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਤਜ਼ਰਬੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ 4-5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੇ 4-5 ਸਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਸੇ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਉਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 20—30 ਸਾਲ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕੁਗਨਾਈਜ਼ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਰਿਕੁਗਨਾਈਜ਼ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ । (ਘੰਟੀ) ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੋਰ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ । ਜੇ ਕੋਈ ਘਟ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਰਿਕੁਗਨਾਈਜ਼ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ (ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ) **:** ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਬਿਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਸੀ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਗਲ ਕਹੀ ਹੈ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਲ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਬੰਦੇ ਡਿਗਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਸਿਰਫ ਤਜ਼ਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਮੈਟਰਿਕ ਕੁਆਲੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਔਰ 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਖੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਇੰਸ ਜਰਮਨ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਲੈਂਗੂਏਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਛਪਦੀਆ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਨ ਮੈਟਰਿਕ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਂਝਿਆਂ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ । ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ 15 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਧਾਰਾ 21 ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਕੌਂਸਲ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਵਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਆਲੀਫਾਇੰਗ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਗਰੀ ਡਿਪਲਮਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਅਵਾਰਡ, ਸਟਾਈਪਿੰਡ, ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪਸ, ਮੈਡਲ, ਪ੍ਰਾਈਜ਼ਿਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੀਵਾਰਡ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤਾ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ]

ਗਿਆ ਹੈ, ਟੈਕਸਟ ਬੁਕਸ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਮੇਨਟੇਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੋਈ ਸਟਡੀਜ਼ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਐਪੁਆਇੰਟ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਔਰ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੀ 3 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 4 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਟਰਿਕ ਦੀ ਕੁਆਲੀ-ਫੀਕੇਸ਼ਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਖੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਸੀ ਉਹ ਕੋਈ ਇਤਨਾ ਅੱਛਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਕਈ ਵੈਦ ਹਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਐਸੇ ਕੁਐਕਸ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿ ਇਹ ਸਕਸੈਸਫੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ । ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਔਰ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲ ਹੁਣ ਸਮਝ ਲਗ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ । ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਕਪੂਰ ਸ਼ਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਬਿਲ ਹੈ ਔਰ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਪ੍ਰਚਲਤ ਹੋਵੇਗਾ । ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੈਕਟੀਸ਼ਨਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਟੈਕਨੀਕਲ ਗਲ ਦੱਸੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਅਯੋਗ ਵਰਤੋਂ ਹੋ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਕਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ।

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill Clause by Clause.

CLAUSE 2

Mr. Speaker: Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 4

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 4 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 5

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 5 Stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 6

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 6 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 1

Mr. Speaker: Question is—

That Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Speaker : Question is—

That title be the Title of the Bill.

The motion was carried.

Minister of State for Health and Family Planning (Sardar Balbir Singh) : Sir, I move—

That the Punjab Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill, be passed.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the Punjab Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill, be passed.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੋ ਫਿਕਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਤੇ ਕੁਝ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਚੁਪ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਇਕ ਹੋਰ ਆਵਾਜ਼ : ਇਹ ਆਫਟਰ ਥਾਟ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਐਪਰੀਸ਼ੇਟ ਕਰੋਗੇ। (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਡਿਗਰੀ ਲਏ ਕਿਸੇ ਇਨਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆਂ ਨਿਰਾ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗੇ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਵੈਦ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਬੜਾ ਬਿਟਰ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੋਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੋਗੇ ਵਿਚ ਜੋ ਵਾਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਪਰਸਨਲੀ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼ ਕੋਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਗਲ ਕਹੀ ਹੈ ਉਹ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਅਸੀਂ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੂਲ ਬਣਾਉਣ ਤਾਂ ਘਟੋ ਘਟ ਦੋ ਗਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇਨਸ਼ੋਅਰ ਕਰਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਕਿ ਵਾਕਿਆਈ ਉਹ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਸੋਰਸ ਆਫ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਨਾ ਬਣੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਲੈ ਲਵੇ। ਉਹ ਰੂਲਜ਼ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿਸਟਮ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗਿਆਤ ਲਈ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਵੈਦ, ਹਕੀਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਇਸ ਗਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਖਾਜ਼ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫਾਇੰਗ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਗਲ ਵਲ ਸਟਰਿਕਟ ਧਿਆਨ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹੀ ਬੰਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਿਆਈ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੰਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਰਸ ਆਫ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਮੈਂ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Homoeopathic Practitioners (Amendment) Bill, be passed.

The motion was carried.

———

RESOLUTION UNDER CLAUSE 2 (a) OF ARTICLE 213 OF THE CONSTITUTION DISAPPROVING THE PUNJAB MUNICIPAL (AMENDMENT) ORDINANCE, 1974
AND
THE PUNJAB MUNICIPAL (SECOND AMENDMENT) BILL, 1974

Mr. Speaker : Practice in the past has been that Ordinance and the Bill seeking replacement of the Ordinance are discussed together though voting takes place on each item separately. If the House agrees the Resolution disapproving the Punjab Municipal (Amendment) Ordinance, 1974 and the Punjab Municipal (Second Amendment) Bill, 1974 be discussed together.

Voices : Yes, Yes.

Comrade Satya Pal Dang : Sir, I beg to move—

> That this House disapproves the Punjab Municipal (Amendment) Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 2 of 1974.)

Minister for Finance (Shri Hans Raj Sharma) : Sir, I beg to introduce the Punjab Municipal (Second Amendment) Bill, 1974. Sir, I also move—

> That the Punjab Municipal (Second Amendment) Bill be taken into consideration at once.

Mr. Speaker : Motions moved—

> (i) That this House disapproves the Punjab Municipal (Amendment) Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 2 of 1974);
>
> (ii) That the Punjab Municipal (Second Amendment) Bill be taken into consideration at once.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਡੈਕੋਰਮ ਅਤੇ ਡਿਗਨਿਟੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਹਾਊਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਟਾਈਮ ਜ਼ਰੂਰ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਚਲੀ ਚਲੇ। ਕਲ਼ ਵੀ ਰਾਤ ਦੇ 12 ਵਜੇ ਤਕ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਅੱਜ ਵੀ 12 ਵੱਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ ਜਾਂਏ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਟਾਈਮ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਨੇ ਹੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬਿਜ਼ਨਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਇਕ ਬਿੱਲ ਤੇ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਉਠਣਾ ਹੈ। (The time of the sitting is to be fixed by the House. It was decided in the Business Advisory Committee that only half an hour should be allotted for each Bill. The House will rise today only after transacting the Business, which is on the Agenda for to-day.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿਉਂ ਨਸਦੇ ਹਨ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਲ ਵੀ ਇਹ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਸੀ । ਸਾਰੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਰਾਤ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਤਕ ਬੈਠੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਦਿਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਤਰਮੀਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਗਲਤ ਸੀ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਔਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਇਕ ਗੁਣਾ ਗਲਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕਸੂਰ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਗੁਣਾਂ ਵਧ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 3 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਇਹ ਗਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਝਗੜੇ ਵਾਲੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਲੇਕਿਨ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ 5 ਸਾਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਆਟੋਮੈਟੀਕਲੀ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਵਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਤਾਂ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਮੁਕਰਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ । ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਅਸੀਂ ਕਰਾ ਦਿਆਂਗੇ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਿਆਦ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕ ਜਾਣ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ ਇਹ ਗਲ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਾਈਆਂ ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਾਣੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਉਹ ਗਲਤ ਗਲ ਸੀ । ਦਰੁਸਤ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਿਆਦ ਮੁਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਜਾਣ, ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਚਾਰਜ ਲੈ ਲੈਣ, ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਇਹ ਹੈ ਜਮਹੂਰੀ ਗਲ । ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ । ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਏ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏ, ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰਹਿਣ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਨਾਅਹਲੀਅਤ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਗੜਬੜ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਠੀਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਗੇ ਹੀ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਕਮੇਟੀ ਅੱਛਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ 5 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਚੋਣਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਸਰਕਾਰ ਖੋਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਬੇਅਸੂਲੀ ਗਲ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਐਕਟ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ 2 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਰਾ ਦਿਆਂਗੇ । ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਗੱਲ ਹੈ । ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ।

ਲੋਕਲ ਅਦਾਰੇ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ । ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਮਾੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਉਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਖਰਾਬੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਵਕਤ ਸਿਰ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣ । ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਵਕਤ ਸਿਰ ਚੋਣਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅੱਛਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫ਼ਿਰ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਤੁਹਾਡਾ ਲੋਕਲ ਫੰਡ ਅਕਾਊਂਟਸ ਦਾ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਦਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਰਹੇ ਉਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗ਼ਬਨ ਹੋਏ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਰਰੈਗੂਲੈਰਿਟੀਜ਼ ਹੋਈਆਂ ਔਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੇਵਰਟਇਜ਼ਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਾਉਣੇ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗਲ ਨਹੀਂ । ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਗਲ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣਾ ਨਾ ਕਰਾਏ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਂਬਰ ਤਾਂ ਰਹਿਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਸੀ ਹੁਣ ਦੋ ਸਾਲ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਨ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਚੋਣਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸੀ ਕੁਝ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਪਠਾਨਕੋਟ, ਪਟਿਆਲਾ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਆਦਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕੀਆਂ। ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਸਸਪੈਂਡ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ 5 ਸਾਲ ਨਹੀਂ 12 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋਰ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਰਹੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਾਂ ਉਂਜ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹੋਣ ਭਾਵੇਂ ਵਾਰਡਜ਼ ਬਣਾਉਣੇ ਹੋਣ । ਵਾਰਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ? ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਟਾਫ਼ ਲਾ ਦਿਉ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਰਡ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ਸੀ ? ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੱਧ ਰਹੀ ਸੀ, ਰਿਸ਼ਵਤ, ਬੇਕਾਰੀ ਭੁਖ ਨੰਗ ਸਭ ਕੁਝ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਸੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ੇਂਟਮੈਂਟ ਸੀ । ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਦਰਾ ਵੇਵ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, 1971-72 ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਈਆਂ । ਹੁਣ ਕੁਝ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਵੇਵ ਨਹੀਂ । ਮਿਆਦ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਰਹੇਗਾ ।

ਹੁਣ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੈਰਿਟ ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਆ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਾ ਲਿਆ ਕੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਆਫ ਔਬਜੈਕਟਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

> "........The elections to supersede Municipal Committees, therefore, had to be postponed by one year and consequently, an Ordinance was promulgated on the 8th April, 1974 to provide that the Municipal Committees shall remain suspended till the supersession is revoked by a notification by the State Government and further to provide that the period of supersession shall not exceed two years."

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਇਹ ਡੇਟ ਬੜੀ ਸਿਗਨੀਫਿਕੇਂਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ 8 ਅਪਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਜ਼ਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡਾ ਬੱਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਮੁਕਿਆ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਅਪਰੈਲ ਤਕ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਦੋਂ ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਬੱਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਚਲੋ ਮੈਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਮਨਿਸਟਰ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਹੜੇ ਵੈਲਿਡ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੱਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਚਲਾ ਗਿਆ, 10-15 ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਆ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੇ ਪਰ ਹਾਊਸ ਜਦੋਂ ਉਠ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਰ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਹਾਊਸ ਉਠ ਗਿਆ। 10 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਸਟਰੌਂਗਲੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਰਿਫਲੈਕਸ਼ਨ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਹੜੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਿਚ ਐਂਟੀ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਟੈਂਡੈਂਸੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਟਰਨਲ ਪਾਲਿਸੀਆਂ ਨਾਲ ਲੋਕ ਸੈਟਿਸ-ਫਾਈਡ ਨਹੀਂ, ਡਿਸਸੈਟਿਸਫਾਈਡ ਹਨ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਹਾਊਸ ਉਠ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਨਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਡਿਸਅਪਰੂਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਹੱਕ ਜੋ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਆਰਡੀ-ਨੈਂਸ ਨੂੰ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ। ਅੱਠ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਨਾਮੀਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਕਦ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਵਿਦਡਰਾਲਜ਼ ਕਿਹੜੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਕਰਾਕੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਪਬਲਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। 25 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਬਾਈ ਅਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਰਿਜ਼ਲਟ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਹਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 8 ਅਪਰੈਲ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾਮੀਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਵੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਜਾਂ ਅਜੇ ਹੱਦਾਂ ਵਧਾਉਣੀਆਂ ਹਨ? ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਅੰਧੇਰਗਰਦੀ ਲੋਕਲ

ਬਾਡੀਜ਼ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਵਿਚ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਮੈਜਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਲਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਰਖਾਂਗਾ । ਬਟਾਲਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 11 ਮੈਂਬਰ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਏ ਅਤੇ 10 ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਏ । ਡੇਢ ਸਾਲ ਤਕ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਕੰਸਟੀਚੂਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ । ਤਰੀਕਾ ਕੀ ਅਪਣਾਇਆ ? ਉਥੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਰੀਜਨ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਜਿਤ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਲਦ ਧਨੀ ਰਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਛਪੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਲੈਰੀਕਲ ਮਿਸਟੇਕ ਨਾਲ ਛਪਾਈ ਵਿਚ ਧਨੀ ਰਾਮ ਦੀ ਥਾਂ ਬਨੀ ਰਾਮ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ । ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਸ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਘਰ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਓਥ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਓ । ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਓਥ ਲੈਣ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਗਲਤ ਛਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਓਥ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਘੱਟ ਗਿਆ । ਆਪਣੀ ਮੈਜਾਰਟੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੱਥ ਕੰਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਰਤੇ ਹਨ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਹਾਂ । ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਾਇਮ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਓਥ ਨਾ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ । ਉਹ ਅਫਸਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈਂ ਪਰ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਓਥ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕਦਾ । ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣੇ । ਫਿਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਜਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਜਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਾਇਨਰਟੀ ਵਿਚ ਕਨਵਰਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮੈਜਾਰਟੀ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਆਪਸ਼ਨ ਕਰ ਲਈਆਂ । ਕੋਆਪਸ਼ਨਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਇਰਰੈਲੇਵੈਂਟ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਗੇ । (Dr. Sahib is a very old parliamentarian. He is fully familiar with the procedure. He will not be irrelevant.)

ਸ੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਰਹੋ । ਇਸ ਬਿਲ ਜਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵਿਚ ਬਟਾਲੇ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀ ਕਿਥੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਠੇਕਾ ਲਿਆ ਹੈ ਇਰਰੈਲੇਵੈਂਟ ਬੋਲਣ ਦਾ ।

Mr. Speaker: I have asked Dr. Baldev Parkash to be relevant.

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗਲ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਛੁਟੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਟਾਈਮ ਦਿਉ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਤੁਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦਬਾਉਂਦੇ ਹੋ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਓ। ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਨਾ ਕਰੋ। (Please let Dr. Sahib speak. Don't waste the time of the House.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਫੈਕਟਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਰੈਲੇਵੇਂਟ ਹਨ। ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਸੁਪਰਸੀਡਿਡ ਰਹਿਣ, ਉਹ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਐਡ-ਮਿਨਿਸਟਰੇਟਰ ਉਥੇ ਲਗੇ ਰਹਿਣ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੰਸਟੀਚੂਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ।

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੜੇ ਫੈਕਟਸ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਵਨ ਸਾਈਡਿਡ ਹਨ। ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਲਿਜ ਵਿਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਸੰਘ ਦੀ ਮੈਜਾਰਟੀ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ?

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਤਾਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਥੇ ਕਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆ ਗਏ ਸਨ, ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੰਸਟੀਚੂਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਉਥੇ ਕੋਆਪਸ਼ਨ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਕ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਾਈ ਹੈਂਡ....(ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ: ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਜਨਸੰਘ ਕਾਬਜ਼ ਹੈ। ਉਥੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ 80 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਦਿਤੀ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਟਾਈਮ ਤੇ ਬੋਲਣ। ਕਿਸੇ ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ ਸੁਣਨ ਤਾਂ ਸਹੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਰੈਲੇਵੇਂਟ ਰਹਿਣ। ਟਾਈਮ ਬੇਸ਼ਕ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿਓ। ਅਸੀਂ ਬੈਠਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਇਸ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ

ਵਿਚ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਾਂਸਟੀਚੂਟ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ । ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਰਡ ਪੂਰੇ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਹੱਦਾਂ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਧਾ ਸਕੀ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਉਥੇ ਦੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਸੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਕਿਥੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ?

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਸਪੋਰਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸੁਪਰਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਡਰ ਚਲੇ ਗਏ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ । ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਛੁਟੀ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ । (ਸ਼ੋਰ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਸਿਰਫ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਵਿਚ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਅਪੁਆਇੰਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪੀਰੀਅਡ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਤਾਂ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇਕਰ ਮਿਸਾਲ ਹੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਦੇਣ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਮਤਭੇਦ ਹਨ ਪਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਹੈ ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਚਲਣ । ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਵੀ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਅਗਰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਦੇਣ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੋਈ ਪਾਸਿੰਗ ਰੈਫਰੈਂਸ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (Even passing reference can be made.)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਰਰੈਲੇਵੇਂਟ ਬੋਲ ਲੈਣ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਹੀ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਰੂਰ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਿਲਕੁਲ ਰੈਲੇਵੇਂਟ ਬੋਲੋ । (Doctor Sahib, please be relevant.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਤੁਸੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪ ਹੀ ਦਸੋ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕਰਕੇ ਇਨਡਾਇਰੈਕਟਲੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਗਾ ਕੇ ਰੂਲ ਕਰੀਏ । ਕੀ ਇਹ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਹੈ ? ਅੱਜ ਉਹ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਠੀਕ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਥੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਦੋ ਸਾਲ ਤਕ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਗਾਕੇ ਰੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੀਨਾਨਗਰ ਦੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤਾ ਹੈ ।....

ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਤਾਪ ਚੰਦ ਭੰਡਾਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਤਾਪ ਚੰਦ ਭੰਡਾਰੀ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਇਨਫਰ-ਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਇਹ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਤੋੜ ਦਿਓ ਔਰ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ?

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸੋ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਗਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਟੈਨਸ਼ਨ ਖਰਾਬ ਹੈ । ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਘਬਰਾਓ ਨਾ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਹ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਈਂਡ ਅਪ ਕਰੋ । (Doctor Sahib, I will request you to please wind up within two three minutes.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਟੈਨਸ਼ਨ ਇਤਨੀ ਖਰਾਬ ਹੈ ਕਿ ਦੀਨਾਨਗਰ ਮਿਉਂਸਪੈਲਿਟੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਸੁਪਰਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਪਹਿਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿਨਾ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਰ ਤੇ ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਸ਼ੇਰ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਬਕਰੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿ........

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਾ ਸੁਣਾਓ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ । (Doctor Sahib do not narrate stories.)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣੀਆਂ ਹੀ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। (ਹਾਸਾ) (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਹੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਤਨੇ ਕਿਤਨੇ ਬੱਚੇ ਹਨ। (ਹਾਸਾ) (You should not say like this. They have got so many children of their own.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲੋਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਹਕੂਕ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਨ ....

ਸ੍ਰੀ ਜੇ ਮੁਨੀ: * * *

Mr. Speaker: This is no point of order. (*Interruption and Noise.*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker: Order please.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਰਾਜ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਲੋਕ ਲੋਕ-ਰਾਜ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ....।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। (The Elections to Municipal Committees have been held.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਊਸ ਅਗੇ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਲਾਲ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ। (Sardar Harbans Singh Jalal wants that the Bill be referred to a Select Committee. Jalal Ji you may please speak.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਬੋਲ ਲੈਣ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

**Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ (ਫੂਲ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਲਤ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ)(ਕਈ ਹੋਰ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਜਲਾਲ ਜੀ ਨੂੰ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦਿਓ, ਤੁਸੀਂ ਫੇਰ ਬੋਲ ਲੈਣਾ। (Master Ji, let us first listen to Shri Jalal. You may speak later on.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਟਾਈਮ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਰਵਾਇਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਕਿਤਨਾਂ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਸੱਜਣ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਵੀ ਹਏ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂਬਰ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਟੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਾ ਬਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰੀਗਰੈਟ ਸ਼ੋ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਵੀ ਪਹਿਲੇ ਬਿੱਲ ਵਾਂਗ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਕਸੁੱਟ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਿੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ? ਹੁਣ ਮੈਂ ਦਸਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਨਹੀਂ ਇਸ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਛੁਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਬਿਲ ਤੇ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਕਿਉਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਕਿਸੇ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਠੁਕਰਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੀ ਇਹ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਹੈ ? (Is it relevant ?)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਇਹ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਹੀ ਹੈ ਜੀ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਤੁਸੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਅਲੱਰਜਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (The hon. Member should be relevant.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ 5 ਮਿੰਟ ਦੇ ਦੇਵੋ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਬੋਲੋਗੇ ਤਾਂ । (Provided you are relevant.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਮੈਂ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਤਾਂ ਹਾਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੀ ਰੈਲੇਵੈਂਸੀ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

Mr. Speaker : I know what is relevancy. Please withdraw your words.

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਮੈਂ ਵਿਦਡਰਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਜੀ ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਪਾਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਨੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਪਿਛੇ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਲੀਆਂ ਝੰਡੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਆਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਚੋਣਾ ਕਰਵਾਣ ਦੀ ਜੁਰਅਤ ਨਹੀਂ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੋਈ ਕੰਸਟਰੱਕਟਿਵ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਦੇਵੋ । (Please give some constructive suggestion.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਦੇ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੀ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਬਿੱਲ ਤੇ ਬੋਲੋ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦੇਵੋ, ਭਾਵੇਂ 4 ਮਿੰਟ ਦੇਵੋ, 3 ਮਿੰਟ ਦੇਵੋ ਜਾਂ 2 ਮਿੰਟ ਦੇਵੋ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਚੋਣਾਂ 5 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਈ ਗਈ, ਫ਼ਿਰ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਅਰਸਾ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਡੀਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਹੋਣੀ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਹਦਬੰਦੀ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਡੀਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਆਫ ਵਾਰਡਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਟ ਕਰੇ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਰੈਂਚਾਇਜ਼ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਾਰਡਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ

[ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ]

ਸਬ-ਕਮੇਟੀਜ਼ ਵੀ ਬਣਾਈਆ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ ਉਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਭ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਲਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ। (Jalal Sahib, please wind up now.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਬਸ ਜੀ, ਇਕ ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ. ਇਸ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਮਿਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਇਕ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪਰਾਪਰਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ ਵੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਵੀਂ ਹੱਦਬੰਦੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਖ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਹੱਥ ਤੁਸੀਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਹਵਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ (ਪਟਿਆਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਹੀ ਬੋਲਣਾ ਜੀ। (You should be relevant please).

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਂ ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਗੱਲ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਸਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਇਸ ਵਿਚ ਇਨਵਾਲਵਡ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 1911 ਦਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਐਕਟ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਚ ਡਿਉਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਫਿਕਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਡਿਊਰੇਸ਼ਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇ ਡਿਊਰੇਸ਼ਨ ਖ਼ਤਮ ਹੋ

ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਬਣੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਇਸ ਬਿਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਆਈ, ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਲੀਅਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 5 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1 ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕੋਈ 100 ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 80 ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹਇਆ (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਏਰੀਆਜ਼ ਬਣੇ ਸਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਨਵੇਂ ਏਰੀਆਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਡਿਵੈਲਪ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਈ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਲਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੈਪਹੈਜ਼ਰਡ ਗਰੋਥ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਲੱਮਜ਼ ਬਣਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਕਲੋਨੀਜ਼ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਏਰੀਆਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਣਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕਈ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ਰੀਦ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਕੰਟਰੋਲਡ ਏਰੀਆਜ਼ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਮਿਊਂਸਪਲ ਹਦੂਦ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੈਪਹੈਜ਼ਰਡ ਗਰੋਥ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਲਿਮਿਟਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲੋਨੀਜ਼ ਵਗੈਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲੈਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਸਾਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਠੀਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਏਰੀਆਜ਼ ਬਣਨਗੇ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਡੀਲਿਮੀਟੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ, ਐਸ. ਸੀ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਇਸ਼ੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਅਰਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਕ ਸਾਲ ਸੀ, ਹੁਣ ਦੋ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਔਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਥੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ) : ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਜੀ * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਲਫ਼ਜ਼ * * ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। (This word * * may be expunged.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਲਫ਼ਜ਼ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ........

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਮੈਂ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (I have already ordered it to be expunged.)

*Expunged as ordered by the Chair.

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਈ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਤਨਾ ਅਰਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ । ਜਿਥੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹੈ ਉਥੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਥੇ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈਆਂ । 1972-73 ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਲੋਨ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚੋਂ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ 35 ਹਜ਼ਾਰ S. O. ਵਾਸਤੇ ਰੱਖਿਆ । ਬਾਕੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਹਾਊਸ 12.00 ਵਜੇ ਤਕ ਚਲਾਇਆ ਸੀ ਕੀ ਅੱਜ ਵੀ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਇਕ ਬਿੱਲ ਹੋਰ ਪਿਆ ਹੈ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੇ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਫਰਾਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ (ਘੰਟੀ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੈ (ਘੰਟੀ) ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਗੋਇਲ (ਰਾਜਪੁਰਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਬਿਲ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਉਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੁਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਕਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਨ, ਕਈ ਰਿਟਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਤਾਂ ਕਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਹੱਦਬੰਦੀ ਹੁਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ।

(ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਤਾੜੀਆਂ)

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਪਹਿਲੇ ਸੋਚੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਬਿਲ ਲੈ ਆਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ 12, 12 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਬਿਲ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜਿਥੇ ਕਿ ਹਰ 5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਵੇ । (ਘੰਟੀ) ।

ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰਨ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੀ । ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ (ਘੰਟੀ) ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਹੈ ਅੱਜ ਵੀ ਜੇ ਕਿਥੇ ਇਹ ਫਰੈਸ਼ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾ ਲੈਣ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਜਨਤਾ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੈ (ਘੰਟੀ)(ਸ਼ੋਰ)

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ (ਟਾਂਡਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬੜਾ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ.....

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ। (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ 2, 3 ਮਿੰਟ ਹੀ ਲਵਾਂਗਾ। ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬੜੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਿਲ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਬਿਲਕੁਲ ਹਾਰਮਫੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਰੀਜ਼ਨ ਦੇਕੇ ਦਸਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਕਿਤਨਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ 14 ਸਾਲ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪ ਵੀ ਤੰਗ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੇਂਜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸਾਹਿਬ, ਨੂੰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਸ ਨਾਲ ਸੁਖੀ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਤੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅੱਜ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਸਟੀਚੂਐਂਸੀ ਤੋਂ ਲੜ ਕੇ ਵੇਖ ਲੈਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ। (ਹਾਸਾ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਡਕਾਲਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 18-5-1973 ਨੂੰ ਜੋ ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਹੀ ਬਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਹੁਣ ਫਿਰ ਤਰਮੀਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਿਲ ਲੈ ਆਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗੇ

[ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ]

ਜੇ ਕੋਈ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਨਾ ਆਈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾ ਦਿਆਂਗੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਡਿਸਟਰਬੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇ । ਹੁਣ ਫਿਰ ਇਹ ਬਿਲ ਲਿਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਹੋਰ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਪਟਿਆਲੇ ਵਿਚ ਮਿਊਂਸਪੈਲਟੀ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਸਟਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ, ਨੌਮੀਨੇਸ਼ਨ ਪੇਪਰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਲਈ ਨਿਯਤ ਕਰ ਲਏ ਪਰ ਇਕ ਲਖਤ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੁਕਮ ਚਲਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਡਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਥੇ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਕੱਲ੍ਹ ਜੋ ਇਥੇ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਦਾ ਮਤਾ ਆਇਆ ਸੀ ਉਸ ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ । ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਾਈਆਂ ਹਨ । ਖਾਸ ਖਾਸ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਆਈਡੈਂਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ, ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ । ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਓਂਕਾਰ ਚੰਦ ਅਤੇ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਖੁਦ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਵਾਈਆਂ । ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਅਤ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਚੋਣਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਇਹ ਬਰਨਾਲਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਝਿਜਕਦੀ ਹੈ ।

ਫੇਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੀ ਦੇਵਾਂਗਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪੈਟੀ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟਿਵ ਅਫਸਰ ਲਾਇਆ ਹੈ । ਲੁਧਿਆਣਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਹੈ । ਇਹ ਅਫਸਰ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਰਿਹਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ । ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਠੀ ਬਣ ਗਈ ਫੇਰ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਥੇ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਫੇਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰੀਕਾਰਡ ਵੇਖੋ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਨੇ ਸਾਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ 4 ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ 4,39,000/- ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਾਮਾਨ ਸਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸਾ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਦਾ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਡਿਕਟੇਟਰ ਸਮਝਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਟਿਆਲਾ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਕਰਾਂ ਕਿ

ਉਥੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਨੇ ਕੁਝ ਕੁਰੱਪਟ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ ਕੀਤਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਅਪਰੋਚ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰੱਪਟ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੁਰੱਪਟ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਲਡ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਵੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਾਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਠੀਕ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਡਿਕਟੇਟਰਾਨਾ ਤੌਰ ਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਆਪਣੇ ਜ਼ਾਤੀ ਮੁਫਾਦ ਦੇ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਐਡ-ਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਾਏ ਹਨ ਉਹ ਕੁਰੱਪਟ ਹਨ ਮੈਂ ਇਹ ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਕੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਕੁਨਬਾ ਪਰਵਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਔਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਇਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਇਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਕਟੇਟਰਸ਼ਿਪ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਚੋਣ ਹਾਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਹੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਟਕਾ ਕੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਚੰਦ ਭੰਡਾਰੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇਂਦਰੀ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਿਲ ਤੇ ਦੋ ਵਡੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਬੋਲੇ ਹਨ । ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ 5 ਸਾਲ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਬਣਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ । ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕੀਤਾ । ਗੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕੀਤਾ । ਸਲੱਮ ਏਰੀਆਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ । ਅਸੀਂ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਏਰੀਆਜ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਏਰੀਆ ਦੀ ਲ਼ਿਮਿਟ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜੇ ਹੋਰ ਟਾਈਮ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਗੁਨਾਹ ਹੋ ਗਿਆ । ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਰ ਜਿਹੜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੋਈ ਉਹ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ । ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਲਓ ਅਸੀਂ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਜਿਤਦੇ ਹੋ । ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੇ ਐਤਕੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ 4 ਵਾਰੀ ਹਾਰੇ ਹਨ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਭੰਡਾਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਥੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਬਿਲ 5 ਸਾਲ ਇਥੇ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਇਹ 1962 ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸੀ ਇਹ ਬਿਲ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ 5-7 ਸਾਲ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ਫੇਰ ਇਕ ਸਿਲੈਕਟ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ । ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮੈਂ

[ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼]

ਕੋਈ ਐਤਕੀ ਹੀ ਜਿੱਤ ਕੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਮੈਂ 1957 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1967 ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਜਿਤ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਠੋਸ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇਕ ਬੜਾ ਹੀ ਇਨੋਸੈਂਟ ਬਿਲ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲ ਜਿਹੜਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਬਣਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 5 ਸਾਲ ਦੇ ਅਰਸੇ ਤੱਕ ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਹਾਂ ਜਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ 100 ਵਿਚੋਂ 72 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 80 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੋ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਤੇ ਇਨਐਫੀਸ਼ੈਂਸੀ ਅਤੇ ਮਾੜ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੀ ਉਹ ਸਸਪੈਂਡ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਬਿਲ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ 18 ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੇ ਵਾਰਡ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਰੀਆਜ਼ ਦੀ ਡੀਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਐਲ. ਆਰ. ਦੀ ਇਕ ਪੁਆਇੰਟ ਤੇ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਦੂਸਰੀ ਪਾਰਟੀ ਸਟੇਅ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੰਗ ਸੀ। 4-5 ਐਸੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡਜ਼ ਬਣਨੇ ਹਨ। ਦੋ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਅਜੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਸੀਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਸਕਦੇ। ਲਿਮਿਟਸ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਇਕ ਕਨਸਾਲੀਡੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼, ਅਰਬਨ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਨ ਇਹ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ ਦੀ, ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ 28 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਹੋਈ। ਇਹ ਸੀ।

"Members of the Committee referred to the alarming rate at which the areas immediately around the existing limits of local bodies were coming under totally unplanned and haphazard construction of residential, commercial and industrial buildings. With a view to immediately bringing these areas under control as also with a view to enabling the local bodies to augment their resources, the Committee unanimously recommended that immediate action be taken to bring urbanisable land adjoining the existing local bodies within the municipal limits".

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਰੈਜ਼ੋਲੀਊਸ਼ਨ ਵੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਮਿਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਨਸਟਰੱਕਸ਼ਨਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਹਨ ਉਹ ਮਹਿਸੂਲ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗੁਦਾਮ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਏ ਹਨ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਵਾਰਡ ਵੀ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਿਮਿਟਸ ਬੜ੍ਹਾਈਆਂ ਹਨ।

ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਸਲੱਮਜ਼ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਲਿਮਿਟਸ ਅੰਦਰ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਮਪਰੂਵਮੈਂਟ ਕਰਾਂਗੇ । ਨਵੇਂ ਵਾਰਡਜ਼ ਬਣਾਵਾਂਗੇ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਮਿਟ ਵਧਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਇਸ ਤੇ ਕੋਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਵਿਤ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣਗੇ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਮੈਂ ਇਕ ਇਨਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ ਐਫ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਨਾਉਂ ਦੱਸ ਦੇਣ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੀ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ । 18 ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਬਾਕੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ ਅਸੀਂ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ । ਸਾਰੀਆਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਧਾਰੀਵਾਲ, ਤਪਾ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਬੱਸੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਕਿ ਲਿਮਿਟਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰੋ । ਪ੍ਰਿਲੀਮਨਰੀ ਨੋਟਿਸਿਜ਼ ਭੁਚੋ ਮੰਡੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਾਸਤੇ ਇਸ਼ੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ । ਜਿਹੜੀ ਲਿਮਿਟਸ ਬੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਪ੍ਰਿਲੀਮਨਰੀ ਨੋਟਿਸਿਜ ਇਨ ਰਿਸਪੈਕਟ ਆਫ ਨਾਂਗਲ ਵੀ ਈਸ਼ੂ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਇਨ ਰਿਸਪੈਕਟ ਆਫ ਬਠਿੰਡਾ ਵਾਸਤੇ ਪਬਲਿਕ ਤੋਂ ਓਬ੍ਜੈਕਸ਼ਨ ਇਨਵਾਈਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੇਰੀਆਂ, ਛੇਹਰਟਾ ਅਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਲਿਮਨਰੀ ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਜ਼ਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਮਿਟਸ ਵਧਾਕੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਲੈ ਆਉ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਲੱਮਜ਼ ਨਵੇਂ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੋ । 15 Municipal Committees have passed resolutions expressing their intention to extend their existing limits and they have sent these resolutions to the Deputy Commissioners. ਹੋਰ 25 ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਲਈ ਐਕਸ਼ਨ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟ ਕਰਨ ਦਾ ਰੈਜ਼ੂਲਿਊਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ : ਧੰਨੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । (ਵਿਘਨ) ਇਥੇ ਵੈਸਟਿਡ ਇੰਟ੍ਰਸਟਸ ਹਨ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਧੰਨੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ (ਵਿਘਨ) ਐਨੇ ਕਦਮ ਅਹਿਮ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਵੈਸਟਿਡ ਇੰਟ੍ਰਸਟ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ । ਛੰਗਾਨੀ

[ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ]

ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੈਸਟਿਡ ਇੰਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗਾ । ਮੈਂ ਨਿਹਾਇਤ ਅਦਬ ਨਾਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਲਿਮਿਟਸ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਧਨਾਢ ਆਉਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਗੋਦਾਮ ਨੇ ਉਹ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫੇਰ ਪਲਾਟ ਬਣਾਕੇ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਪਲਾਟ ਬਣਾਕੇ ਵੇਚਕੇ ਪੈਸੇ ਵਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ । ਇਸ ਚੀਜ਼ ਵਾਸਤੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਥ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਹ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ (ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) 10-15 ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਇਹ ਤਾਂ 80 ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਅਜ਼ਮਾਈ ਕਰਨ ਬੈਠੇ ਹੋ (ਵਿਘਨ) ਜਿਥੋਂ ਹਾਰਦੇ ਹੋ ਉਥੋਂ ਫੇਰ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਹੋ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ (This is no point of order).

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਇਹ ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਹਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਾਕੇ ਦੇਖੋ । ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਹਿਮ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੋ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਪਾਰਟ ਆਫ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨਾ ਬਣੇ । (This is no point of order. Whatever the hon. Member has said should not form part of the proceedings.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਅਸੀਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੁਪਰਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੇਖ ਲਉ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਉਹ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਸੁਪਰਸੀਡ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ । ਕੋਈ ਮੋਟਿਵ ਇੰਪੁਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ । (ਵਿਘਨ) ਜੇ ਕੋਈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਅਸੈਂਬਲੀਆਂ ਸੁਪਰਸੀਡ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ? (ਹਾਸਾ) ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੁਪਰਸੀਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਵਰਨਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ

*Expunged as ordered by the Chair.

ਹਨ ਫੇਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਲੈਕਟਿਡ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈਕੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਡਨ ਸਪੀਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਦੀ ਪਰੰਮਪਰਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੁੜਵਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਔਰ ਪੰਜਾਬ ਅਸੈਂਬਲੀ ਭੰਗ ਕਰਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਸਤੰਬਰ ਮੇਂ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰੇਂਗੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋੜ ਦਿਉ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਾਇਮ ਰਖੋ। ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਜਿਹੜੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਹੋਵੇ ਉਹਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਹਰਜ ਕੀ ਹੈ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਥੇ ਜਨ-ਸੰਘ ਦੀ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਹੈ ਉਹ ਰਖੋ ਤਾਂ ਹੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਸੁਪਰਸੀਡ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਪਤਾ ਕਰ ਲਉ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਈਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। (ਵਿਘਨ) ਸਵਾਲ ਨਿਹਾਇਤ ਜ਼ੁਮੇਂਵਾਰੀ ਦਾ ਹੈ।

ਜੋ ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਉਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੈਸਟਿਡ ਇੰਟਰੈਸਟ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਬਿਲ ਆਇਆ ਹੈ। 1972-73 ਅਤੇ 1974 ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਅਤੇ ਲੋਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਇਸ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਕਿਤੇ ਲੋਨ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਵਾਟਰ-ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਸਕੀਮ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸਿਵਰੇਜ ਦੀ ਸਕੀਮ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇ ਮਹਿਸੂਲ ਚੁੰਗੀ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਰ ਸਾਲ ਬੜਾ ਫਿਨੋਮਿਨਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਗਨੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Mr. Speaker : Question is—

That this House disapproves the Punjab Municipal (Amendment) Ordinance 1974 (Punjab Ordinance No. 2 of 1974).

The motion was lost.

Mr. Speaker : Question is—

"That the Punjab Municipal (second Amendment) Bill bs taken into consideration at once.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill Clause by Clause.

CLAUSE 2

Mr. Speaker : There is a notice of amendment to this Clause by Chaudhri Ram Singh.

Chaudhri Ram Singh : Sir, I do not want to move my amendment.

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE I

Mr. Speaker : Question is—

That Clause I stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Speaker : Question is—

That Title be the title of the Bill.

The motion was carried.

Finance Minister : Sir, I beg to move—

That the Punjab Municipal (Second Amendment) Bill be passed.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the Punjab Municipal (Second Amendment) Bill be passed.

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (ਪਠਾਨਕੋਟ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ । ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਹਦੂਦ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਦੀ ਹੈ । ਡੀ.ਸੀ. ਉਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜੀ. ਏ. ਉਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਿਤੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ । ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ

ਕਿ 6-8 ਸਾਲ ਤੱਕ ਡਿਸਾਈਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ । ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਲਿਮਿਟ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ 2 ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਰਾਇ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਗਜ਼ਟ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਵਾਰਡ ਬਣਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ । ਹੁਣ 7—8 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੀਰੀਅਡ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ 7-8 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ 1 ਜਾਂ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੀ ਹੋਰ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗ ਲਵੋ ।(ਵਿਘਨ) ਇਹ ਇਕ ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਗੱਲ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ. ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਗੈਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਬਿਉਪਾਰੀ ਬਾਹਿਰ ਗੁਦਾਮ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਨ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਹਿਰ ਗੁਦਾਮ ਬਣਾਏ ਹਨ । ਉਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਸੂਲ ਚੂੰਗੀ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। (ਘੰਟੀ) ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਸੁਝਾਉ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਗਰ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਵੇ ਅਤੇ ਪੀਰੀਅਡ 3 ਸਾਲ ਲਈ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Municipal (Second Amendment) Bill be passed.

The motion was carried.

THE PUNJAB AGRICULTURAL PRODUCE MARKETS (AMENDMENT) BILL 1974

Agriculture and Forest Minister (Master Gurbanta Singh) : Sir, I beg to introduce the Punjab Agricultural Produce Markets (Amendment) Bill, 1974.

I also move.

That the Punjab Agricultural Produce Markets (Amendment) Bill be taken into consideration at once.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the Punjab Agricultural Produce Markets (Amendment) Bill be taken into consideration at once.

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ (ਸਮਰਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਮਾਰਕਿਟਸ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿਲ (ਆਰਡੀਨੈਂਸ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਾਂ । ਇਥੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਲ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ

[ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ]

ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕਿਟ ਫੀਸ ਡੇਢ ਰੁਪਏ ਦੀ ਥਾਂ ਸਵਾ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅਸਰ ਸਿੱਧਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਮਾੜਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਦੀ ਕਲਾਜ਼ 4 ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ । ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਆਮ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਇਕ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਮ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕਿਸੇ ਅਮੀਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ? । ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਤਾਂ ਸਵਾ ਦੋ ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਉਪਾਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੱਟ ਲੈਣੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਵੇਚਣਗੇ ਤਾਂ ਸਵਾ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਵੇਚੇਗਾ ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਖੁਲ੍ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਦੂਸਰਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਦੀ। 75 ਪੈਸੇ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੁਝਾਵ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਫੀਸ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਹੀ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਲੀਆਂ ਸੇਮ ਦੇ ਨਾਲਿਆਂ ਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪੁਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ । ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪੁਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫੀ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਸਾਡੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰੈਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਬ ਡਵੀਜ਼ਨ ਸਮਰਾਲਾ ਵਿਚ 42 ਸੜਕਾਂ ਐਸੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਕੱਚੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਟੀ ਵਗੈਰਾ ਹੀ ਸੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਪਾਲਿਸੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ।(ਘੰਟੀ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਨੇ ਉਧਾਰ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹੈ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਹੋਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਜਿਹੜੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਚੰਗੇ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਨਾ ਦੇਵੇ । ਉਹ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਝੀਲ ਬਣਾਂਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਾ ਦੇਵੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪੈਸੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰੋ । ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰੀ ਕਰਾਉਣੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ ਚੋਰੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣ । ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ । ਪਰ ਇਹ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਮੀਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਔਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਮੋਡੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗੇ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਐਡਮਿਨਿਸ-ਟਰੇਟਰਜ਼ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਧਾਂਦਲੀ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਰਾਲੇ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਦੀ ਜੋ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ 40-45 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਖਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਥੇ ਮੰਡੀ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਸਿਲੈਕਟ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਸੌਦਾ 52 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਰ ਨੇ 95 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਲਈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰੁਪਿਆ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਖਾ ਗਿਆ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । 20 ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਉਹ ਬੰਦਾ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਮਨਜ਼ੂਰੇ ਨਜ਼ਰ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ । ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਘੰਟੀ) (ਵਿਘਨ) ਬਸ ਜੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹੈ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਹੀ ਲਗਣਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਇਤਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ (ਮਾਨਸਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਤਾਂ ਦੋਨੋਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਪਹਿਲਾਂ 60 ਪੈਸੇ ਫੀਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਰੁਪਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਡੇਢ ਰੁਪਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਵਾ ਦੋ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ।

[ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ]

ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਇਹ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਫੀਸ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਭਾਰ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਬੋਝ ਆਮ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ ਉਹ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦਾਣਾ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ ਔਰ ਇਹ ਬੋਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਝ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਸਨੱਅਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਮੰਡੀਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹੈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਬੋਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਫਰਕ ਤਾਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਆਮਦਨ ਵੱਧੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਹੀ ਖਰਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੀ ਤਕ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਇਹ ਨੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਏ ਨੂੰ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਇਹ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਇਹ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀਆਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਆਪ ਕਰ ਸਕਣ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਰੁਪਿਆ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਬੜਾ ਗਿਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਰਕਿਟ ਫੀਸ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰੁਪਿਆ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਥੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਇਹ ਖਰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਔਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਭੱਜੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਅਜੇ ਤਕ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪਾਂਡੇ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ ਕੋਈ ਠੀਕ ਨਹੀ ਲਗਦੀ। ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ 56 ਵਿਚੋਂ 32 ਸੜਕਾਂ ਹਾਲੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁਪਿਆ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੰਡੀ ਮਾਨਸਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਖਰਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਥੋਂ ਰੁਪਿਆ ਘਟ ਵਸੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਰੁਪਿਆ ਵੱਧ ਵਸੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਘਟ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਲਦੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਲ

ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦੇ ਸਕਣ ਔਰ ਫੰਡ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋਵੇ । ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਗਿਲਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਧਾਂਧਲੀ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ ਔਰ ਇਕ ਇਕ ਆਦਮੀ 10–10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ 10—10 ਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਸਾਡੀ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਕੇਸ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ । (ਘੰਟੀ) (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਦੂਸਰੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜੇ ਤਕ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਗੱਡੇ ਲੇ ਕੇ ਆਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਦ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀਣ ਦਾ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਿਲਸਲਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖ਼ਾਹਮਖ਼ਾਹ ਤੂਲ ਦਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਹੋਰ ਬਿਲ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਹੋਰ ਬਿਲ ਲਿਆਉਣ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗੇ । ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਪਬਲਿਕ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਪਬਲਿਕ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਵਪਾਰੀ ਹਨ ਉਹ 11 ਰੁਪਏ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ (ਫਗਵਾੜਾ ਐਸ.ਸੀ.): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਮਾਰਕਿਟ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਬੜਾ ਅੱਛਾ ਬਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ । ਇਸ ਬਿਲ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਮਿਉਨਿਸਟ ਮੈਂਬਰ ਜੋਗਾ ਜੀ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ । ਉਹ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਏਮਜ਼ ਐਂਡ ਔਬਜੈਕਟਸ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ, ਕਿ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕਿਉਂ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ । ਇਹ ਤਾਂ ਬੜਾ ਹੀ ਸਿੰਪਲ ਬਿਲ ਹੈ । ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਧਾਰਾ 37 ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਮਾਰਕਿਟ ਫ਼ੀਸ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖੁਰਦ ਬੁਰਦ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸੀ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਫ਼ੀਸ ਖੁਰਦ ਬੁਰਦ ਕਰੇਗਾ ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਦੀ ਬਜਾਏ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ ਔਰ ਇਹ ਪੈਸਾ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੰਤਾ ਤੇ ਬੋਝ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੰਤਾ ਤੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਣਕ ਦੀ, ਚਾਵਲ ਦੀ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਹੈ ਅਸੀਂ ਠੀਕ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਇਹ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਪੈਸਾ ਮਾਰਕਿਟ ਫੀਸ ਰਾਹੀਂ ਦੂਸਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਣਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ 6 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਵੇਗੀ ।

[ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ]

ਫਿਰ ਜੋਗਾ ਜੀ ਨੇ ਗਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਗਰੀਬ ਜੰਤਾ ਤੇ ਪਏਗਾ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 70% ਆਬਾਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ । ਜਿਹੜੀ ਗਰੀਬ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਦੀ ਬਲਕਿ ਦਿਹਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਫੀਸ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲ ਖਰੀਦਾਰ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੋਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਰਮੀਮੀ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਬਣਨੀਆਂ ਹਨ, ਪੁਲ ਬਣਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਗੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਦੂਸਰੀ ਗਲ ਜੋਗਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਪੁਲ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਬਣਨੇ, ਪਰ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਔਬਜੈਕਟਸ ਐਂਡ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ "In order to provide link roads, culverts and bridges in the rural areas...." ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗਲ ਪੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਹੋਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ।

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ (ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇੰਨੋਸੈਂਟ ਜਿਹਾ ਬਿਲ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਕੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੇ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸੁਝਾਵ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੇ । ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਾਈਆਂ । ਮੈਂ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਛੇੜਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਖਤਿਆਰ ਦੇ ਦਿਤੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਮੀਨੇਟ ਕਰਾਂ । ਹੁਣ ਇਹ ਦੇਖਣ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਨਾਮੀਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਕਰਾਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਗ਼ਬਨ ਹੋਏ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਉ ਮੈਨੂੰ ਦਸੋ ਕਿ ਕਿਥੇ ਗਬਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਮੈਂ ਗ਼ਬਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਆਂਗਾ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੰਨੋ ਫੜ ਕੇ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿਆਂਗਾ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੋਝ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 29 ਲੱਖ ਟਨ ਕਣਕ ਅਤੇ ਸਾਢੇ ਨੌਂ ਟਨ ਚਾਵਲ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਹਨ । ਜਿਹੜੀ ਮਾਰਕਿਟ ਫ਼ੀਸ ਉਸ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚਾਵਲਾਂ ਤੇ ਲਗੀ ਹੈ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਈ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਤਾਹਨਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਮਨਿਸਟਰ ਬਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਮਾਰਕਿਟ ਫ਼ੀਸ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਇਹ ਬਿਲ ਮੈਂ 1967 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 100

ਰੁਪਏ ਮਗਰ 50 ਪੈਸੇ ਲਾਏ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਇਹ ਅੱਛੀ ਚੀਜ਼ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਬ੍ਰਿਜ, ਨਾਲੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪੈਸਾ ਜਿਹੜਾ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਗਰੀਵੈਂਸਿਜ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਹਨ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਬਾ ਖ਼ਾਲੀ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ।

(ਵਿਘਨ)

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਅਜੇ ਇੰਞਾਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਭੁਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੁਲ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਡੀ. ਨੇ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਬਰਸਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗੇ। (ਵਿਘਨ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਰਕਿਟ ਫੀਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਪੁਲ ਹਨ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਫਰਸ਼ ਪੱਕੇ ਕਰਾਂਗੇ, ਥੜੇ ਬਣਾਵਾਂਗੇ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਈ ਐਸੇ ਸਕੂਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਸੇ ਦਿਤੇ ਹਨ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਗੱਡਿਆਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਦਿਹਾਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦੇ ਇੰਜਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਮਿਊਨਟੀ ਕਿਚਨ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਜਿਹੜੇ ਫਸਲ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤਰਪਾਲਾਂ ਵੀ ਮੁਲ ਲੈ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਤੇ ਰਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਜੋਗਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੱਕ ਗਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚੀਜ਼ ਲੋਕ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਦੋ ਕਲਾਜ਼ਾਂ ਰਖੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ 250 ਜਾਂ 500 ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਅਤੇ 8 ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ 5,000 ਰੁਪਏ ਤਕ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਜੋਗਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟ ਫੀਸ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਕ ਕਲਾਜ਼ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ ਉਹ ਦੇਖਣ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਖਰੀਦਦਾਰ ਮੰਡੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਣਕ ਖਰੀਦੇਗਾ ਜਾਂ ਮਾਰਕਿਟ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ

[ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ]

ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਲਾਜ਼ ਛਾਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮਾਰਕਿਟ ਫ਼ੀਸ ਵਧਾਈ ਹੈ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਫਰਸ਼ ਹੋਣ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਡੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਚੰਗੀਆਂ ਬਣਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

Question is—

That the Punjab Agricultural Produce Markets (Amendment) Bill be taken into consideration at once.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill clause by clause.

CLAUSE 2

Mr. Speaker: Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 4

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 4 stand part of the Bill.

The motion was carried

CLAUSE 5

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 5 stand part of the Bill.

The motion was carried

CLAUSE 1

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 1 stand part of the Bill

The motion was carried

TITLE

Mr. Speaker : Question is—

That title be the Title of the Bill.

The motion was carried

Agriculture and Forest Minister (Mister Gurbanta Singh) : Sir, I beg to move—

That the Punjab Agricultural Produce Markets (Amendment) Bill be passed.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the Punjab Agricultural Produce Market (Amendment) Bill, 1974 be passed.

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Agricultural Produce Markets (Amendment) Bill, 1974 be passed.

The motion was carried

Mr. Speaker : The House stands adjourned till 9.00 a.m. on Wednesday, the 7th August, 1974.

8.26 p.m.	*The Sabha then adjourned till 9-00 A.M. on Wednesday, the 7th August, 1974.*

1241—12-11-74—282 Copies—Govt. Press, Patiala.

APPENDIX

TO

PUNJAB VIDHAN SABHA DEBATES

Dated 6th August, 1974

Vol II—No. 2

VILLAGES IN SAMRALA SUB-DIVISION NOT YET LINKED WITH ANY ROADS

***2656 1. Sardar Prehlad Singh**
2. Giani Kundan Singh Patang } Will the Minister of State for Public Works be pleased to state the total number of villages in Samrala Sub-Division which are not yet linked with any roads together with the reasons therefor ?

ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ. ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ): ਸਮਰਾਲਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਵਲ 42 ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬਣੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦੂਰੀ ਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘੱਟ ਦੂਰੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੜਕ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

Published under the Authority of the Punjab Vidhan Sabha and Printed by the Controller, Printing & Stationery, Punjab, at the Govt. Press, Patiala.

PUNJAB VIDHAN SABHA

DEBATES

7th August, 1974

Vol. II—No. 3

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Wednesday, the 7th August, 1974

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

Price [illegible]

PUNJAB VIDHAN SABHA

Wednesday, the 7th August, 1974

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhawan, Sector-1, Chandigarh 160001 at 9.00 A.M. of the Clock. Mr. Speaker (Dr. Kewal Krishan) in the Chair.

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

SUPPLEMENTARIES TO STARRED QUESTION NO. 2633

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਔਰ ਮਰਨ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦਾ ਵਕਫ਼ਾ ਸੀ ? ਉਹ ਲੜਕਾ ਦੋ ਘੰਟੇ ਉਥੇ ਹੀ ਪਿਆ ਤੜਪਦਾ ਰਿਹਾ ਅੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ । ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿਤੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਡੇਂਜਰਸ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੀ. ਜੇ. ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਤਨੀ ਹੀ ਗਲ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿ ਉਸ ਲੜਕੇ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆਂ ਔਰ ਹਸਪਤਾਲ ਜਾਣ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਕਿਤਨਾ ਵਕਫ਼ਾ ਸੀ ?

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ)

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਡੰਮੀ ਗੰਨਾਂ ਲੈ ਜਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿ ਲਾਈਟ ਗੰਨਾਂ ਵੀ ਲੈ ਜਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ? ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ।

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਰਾਈਫਲ .22 ਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਲੈ ਜਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਇਆ ਉਸ ਬੰਦੂਕ ਵਿਚ ਐਮੋਨਿਊਸ਼ਨ ਫਿਲਡ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪਲਟੂਨ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਬੰਦੂਕ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ?

ਮੰਤਰੀ : ਜਿਹੜਾ ਕੰਪਨੀ ਕਮਾਂਡਰ ਸੀ ਉਹ ਡੀਮਾਨਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੋਲੀ ਚਲੀ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ? ਔਰ ਕੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਉਥੇ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਲਟੂਨ ਕਮਾਂਡਰ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਡੀਮਾਨਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਦਰਅਸਲ ਵਾਕਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਫਿਲਡ ਪਈ ਸੀ ਔਰ ਉਸ ਬੱਚੇ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਚਲ ਗਈ ਹੈ । ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਉਣਗੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਦੱਸੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਕੇਸ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 31 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਨੂੰ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਔਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ ਘੰਟੇ ਬੱਚਾ ਤੜਫਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਡਿਊਟੀ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਸ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਉਪਰ ਹੋਰ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਵੀ ਹਨ । ਕੀ ਇਹ ਫੈਕਟ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਰ ਟਾਈਮ ਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਰ ਟਾਈਮ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਰ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਔਹ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਡਿਊਟੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ? ਅਗਰ ਫੈਕਟ ਹੈ then why does not he come out with it.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਹਰੀਜਨ ਹੋਵੇ, ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਹਰੀਜਨ ਹੋਵੇ ਔਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਰਾਈਟ ਉਹ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ । ਇਹ ਬੜੀ ਹੀ ਮਾੜੀ ਗਲ ਹੈ ।

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਔਰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹਰੀਜਨ ਹੋਵੇ । (ਹਾਸਾ)

ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਰਾਈਟ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਥੇ ਬੈਠਾ ਹਾਂ । ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਰਾਈਟ ਵੀ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟ ਕਰਨੇ ਹਨ ਔਰ ਨਾਨ-ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਵੀ ਔਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ।

ਜਿਥੋਂ ਤਕ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡਾ ਦੋ ਘੰਟੇ ਉਥੇ ਪਿਆ ਰਿਹਾ, ਇਹ ਗਲ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਜੋ ਗਲ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ।

ਜੋ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਰ ਵੀ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣ, ਮੈਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਲਡ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਪਰਸੋਂ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੇਰੈਂਟਸ ਨੂੰ ਕੀ ਰੀਲੀਫ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਪਤਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ । ਇਸ ਲਈ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਰੀਲੀਫ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਣ । ਬਾਕੀ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗਲ ਗਲਤ ਹੈ । ਉਸ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ 7 ਤਾਰੀਖ ਤਕ ਦੱਸ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਰੀਲੀਫ ਦਿਤਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੋਣੀ । ਨੈਕਸਟ ਕੁਐਸਚਨ ਪਲੀਜ਼ । (The information may not have been received by the Govt. Next question please).

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਦਿਨ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਾਹਵਾਂ ਉਲਾਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਰੀਲੀਫ ਦੇਵਾਂਗਾ । ਹੁਣ ਇਹ ਇਤਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਆਈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤ ਹੈ । (The Minister has already given the reply.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸੀ ਕਿ 7 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਕੇ ਦਸ ਦਿਆਂਗੇ ਕਿ ਲੜਕੇ ਦੇ ਪੇਰੈਂਟਸ ਨੂੰ ਕੀ ਰੀਲੀਫ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । (The Minister has given the reply.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕੀ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜੀ ਜਵਾਬ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । (He has given the reply that the boy was got admitted in the hospital.)

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਵਾਰਡ ਕੀ ਦਿਤਾ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਡੈਥ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ?

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਅਜੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਵਜ਼ੀਰ ਹੈ ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਦਿਨ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ 7 ਤਾਰੀਖ ਤਕ ਦੱਸ ਦਿਆਂਗੇ । ਹੁਣ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲ ਝਾਕ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ 7 ਤਾਰੀਖ ਤਕ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਹਾਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ । ਕੁਝ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਜਿਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਕਮੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਦੱਸ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟਲੀ ਜਾਂ ਇਥੇ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕੇਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕੀ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਲੜਕਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਪੇਅਰੈਂਟਸ ਨੂੰ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਇਤਫਾਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, "ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ" ਤਾਂ ਵੇਗ ਟਰਮ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਤਨੇ ਚਿਰ ਤਕ ਫਾਈਨਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ?

(ਕੋਈ ਉਤਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ)

MINIMUM WAGES FOR AGRICULTURAL WORKERS IN THE STATE

*2690. **Comrade Achhra Singh** : Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether it is fact that minimum wages for agricultural workers in the State were fixed only one year (or so) ago if so, the details thereof;

(b) whether it is a fact that the general price index then was 50% (or so) lower as compared with the price index at present;

(c) if the answer to part (b) above be in the affirmative whether Government is considering any proposal to raise the minimum wage structure of the said workers to make it compatible with the present price hike;

(d) whether there is any proposal under the consideration of the Government to provide separate staff from Labour Farm Inspectors etc. to implement the minimum wages ?

Shri Hans Raj Sharma : (a) Minimum wages for agriculture workers were not fixed but were revised in December, 1972. A copy of the notification dated 1st December, 1972 is placed on the table of the House.

(b) No Sir; working class consumer price index has increased by about 30% since December, 1972.

(c) Not yet.

(d) No Sir.

[(ੳ) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਉਜ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧ ਦਸੰਬਰ, 1972, ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਫਿਕਸ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਮਿਤੀ 1 ਦਸੰਬਰ, 1972 ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ੲ) ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਸ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।]

COPY OF THE NOTIFICATION

(Published in the Punjab Government Gazette, Legislative Supplement, dated the 8th December, 1972).

LABOUR DEPARTMENT

NOTIFICATION

The 1st December, 1972.

No. S. O. 46/C. A. XI/48/8.5/72.— In exercise of the powers conferred by sub-section (2) of section 5 of the Minimum Wages Act, 1948 (Central Act XI of 1948), the Governor of Punjab, after considering the advice of the Committee appointed under clause (a) of sub-section (1) of the said section, is pleased to revise and fix the following minimum rates of wages (all inclusive) in respect of the employment in Agriculture in the Punjab State as fixed/revised,—vide Punjab Government notification No, 18168-2L & E-II-67/1799, dated the 18th January, 1968 :—

Sr. No.	Categories of Employees/ Jobs	All inclusive minimum rates of wages fixed/revised
1.	Attached Labour (whole-time servant) :—	
	(a) Kandi Area ..	Rs. 960 consolidated per annum or foodgrains equivalent thereof with meals.
	(b) Other Areas ..	Rs. 1,200 consolidated per annum or foodgrains equivalent thereof with meals.
2.	Ploughing, embanking, sowing and manuring :—	
	(a) Kandi Area ..	Rs. 5.50 per day or Rs. 4.00 per day with meals.
	(b) Other Areas ..	Rs. 6.50 per day or Rs. 5.00 per day with meals.

(Finance Minister)

3. Transplanting of rice :—	
(a) Japanese method ..	Rs. 5 per kanal with meals.
(b) Traditional method ..	Rs. 4 per kanal with meals.
4. Weeding :—	
(a) For Kandi Area ..	Rs. 5.50 per day or Rs. 4.00 per day with meals.
(b) Other Areas ..	Rs. 6.50 per day or Rs. 5.00 per day with meals.
5. Irrigation ..	Rs. 6.50 per day or Rs. 5.00 per day with meals.
6. Harvesting of wheat ..	One Bhari per day or 1/20th of harvested wheat (or cash equivalent thereof).
7. Threshing of wheat ..	Rs. 7.50 per day or Rs. 6.00 per day with meals.
8. Winnowing including carriage of grains and stocking of Bhusa ..	1/20th of winnowed grain.
9. Jhoka (or stoker employed on gur making) ..	1.25 Kg. of gur per 40 Kgs. of gur produced.
10. Picking of cotton ..	1/16th of the Kapas picked or 15 paise per Kg. of Kapas picked.
11. Picking of Chillies ..	1/10th of the Chillies picked.
12. Threshing of paddy ..	8 Kg. per quintal of paddy threshed.
13. Blacksmiths/carpenters who are employed in operations incidental to or in conjunction with farming ..	Rs. 10 per day with meals.
14. Tractor Driver ..	Rs. 200 per month consolidated.
15. Harvesting or groundnuts or any other crops other than wheat ..	Rs. 6.50 per day or Rs. 5.00 per day with meals.
16. Tube well Operator ..	As fixed by Government for Tube well Operation Employment.
17. Mali ..	Rs. 180 per month consolidated.
18. Other Operations :—	
(a) Kandi Area ..	Rs. 5.50 per day or Rs. 4.00 per day with meals.
(b) Other Areas ..	Rs. 6.50 per day or Rs. 5.00 per day with meals.

Notes :—

1. Kandi Area means Nurpur Bedi and Anandpur Sahib Blocks of Ropar District, Dharkalan Block of Gurdaspur District and parts of Ropar and Hoshiarpur Districts lying between Chandigarh-Ropar, Garhshankar-Hoshiarpur-Dasuya-Hajipur-Talwara road and Shivalik hills.

2. The hours of work and overtime rate shall be as laid down in the Minimum Wages Act, 1948, and the rules.

K. D. VASUDEVA,

Secretary to Government, Punjab,
Labour and Employment Departments.

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਨਜ਼ਰ ਕਿ 1972 ਵਿਚ ਦਿਹਾੜੀ 5 ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਛੇ ਰੁਪਏ ਫਿਕਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਤਨੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਗਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦਿਹਾੜੀ ਵਿਚ 50% ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ? ਜੇਕਰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦ ਤਕ ਵਧਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 1972 ਵਿਚ ਰੇਟ ਰੀਵਾਈਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀ ਔਰ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀ । ਇਹ ਗਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮੀਨੀਮੱਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰੀਵਾਈਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਰੀਵਾਈਜ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ । ਅਸੀਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰਦੇ ਪਏ ਹਾਂ । ਬਾਕੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਲੇਬਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ । ਪਰ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਲੇਬਰ ਸਟਰਾਈਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਅਸਪੈਕਟ ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੇਬਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਥੇ ਲੇਬਰ ਅਨਐਂਪਲਾਇਡ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਦਿਹਾੜੀ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਕਣਕ ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿਹਾੜੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਫਿਕਸ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਵਧ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦੋਨਾਂ ਸਾਈਡਾਂ ਦੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵੀ, ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਯੂਨੈਨੀਮਸ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਵੀ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਵਰਕਰਜ਼ ਦੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਰੀ ਮੀਲਜ਼ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । We will see that wages are paid in kind. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਜਿਜ਼ ਇਨ ਕਾਈਂਡ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਇਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਟੋਮੈਟੀਕਲੀ ਕੰਪੈਨਸੇਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਨ ਕਾਈਂਡ ਵੇਜਿਜ਼ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਜਿਹੜੇ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਇਫੈਕਟਿਵ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਵੇਖੇ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਹਰੀਜਨ ਲੇਬਰ ਵੇਜਿਜ਼ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸੋਸ਼ਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਡ ਫਾਰਮਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਪਟਵਾਰੀ ਕੋਲ ਹੀ ਇਹ ਪਾਵਰ ਸੀ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1972 ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਵਰ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਹਰ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਅਫਸਰ, ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਫਸਰ, ਇਨਸ-ਪੈਕਟਰ ਆਫ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਬਲਾਕ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਦੀ ਪਾਵਰ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਵਾ ਸਕਣ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਵਰ ਦੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝਗੜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸੈਟ-ਅਪ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ : ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੋਏ ਇਕ ਅੱਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ ਸੀ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਮੈ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇਂ ਕਾਫੀ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਵਰਾਂ ਦੇ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਇਫੈਕਟਿਵ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਫੈਕ-ਟਿਵਲੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ, ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਉਣ ਜਾਂ ਭੇਜ ਦੇਣ, ਉਸ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ....

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਰਕਾਰੀ ਫਾਰਮਾਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਹਾਲੇ ਤੀਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਆਈ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੋਈ ਦਰਖਾਸਤ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਪਰਸੋਂ ਚੌਥੇ ਇਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਇਨਕੁ-ਆਇਰੀ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ। ਸਾਡਾ ਝਗੜੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। **ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,**

ਭਾਵੇਂ ਯੂ. ਪੀ. ਵਿਚੋਂ ਆਵੇ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚੋਂ ਆਵੇ, ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਆਈ ਲੇਕਿਨ 10 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਖਬਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਤ ਪਿੰਡ, ਸਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨਾਭਾ ਵਿਚ ਉਥੇ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਕਲ ਹੋਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਕਾਟ ਨੂੰ 21 ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਇਫੈਕਟਿਵ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਰਹੇ ? ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡੀ. ਸੀ., ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਫ਼ਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ? ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ ਕਿ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ : ਸਰਪੰਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਇੰਟਰਪਟ ਨਾ ਕਰੋ, ਇਹ ਅਸੈਂਬਲੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋ ਇਸ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖੋ (ਵਿਘਨ) Order please. (Please don't interrupt. Remember that you are sitting in the Assembly. (*Interruption*) Order please.)

ਮੰਤਰੀ : ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਰਇੰਨਟੈਂਡੈਂਟਸ ਆਫ਼ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸੈਲ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸੈਲ ਇਹ ਵੇਖੇਗਾ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਕੰਪਲੇਂਟ ਆਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਟਾਈਮ ਦੇਵੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਵਾਂਗੇ । (The hon. Member will also be given time to speak.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਲਾਉਤ ਪਿੰਡ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਾਇਆ ਸੀ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is no question)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਠੀਕ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ......

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਦੇਣੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣਾ ਜੀ । (You may please do so later on).

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 20 ਦਿਨ ਤੋਂ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਾਈਕਾਟ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ 500 ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ....

Mr. Speaker : No discussion.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 20 ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਬਾਈਕਾਟ ਹੋਏ ਨੂੰ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਜਾਂ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਇਤਨੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕੇ ? ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ । ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵੋ, ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਵਾਕਈ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋ ਤਾਂ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਮੰਤਰੀ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦੇਵੋ । (ਵਿਘਨ)

ਮੰਤਰੀ : ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਰਪੰਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਕ ਮੋਰਚਾ ਲਗਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਗਲ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜੋ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾਕਾ ਬੰਦੀ ਕਰਨਗੇ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਨਗੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਪੰਜਾਬ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧੱਕਾ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੁਐਸ਼ਚਨ ਆਵਰ ਵਿਚ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । (Point of order cannot be raised during Question Hour).

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੈਨੇਸ਼ਨ ਦੇਣੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣਾ ਜੀ । (You may do so later on.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਕੰਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਝੋਨੇ ਅਤੇ

ਕਣਕ ਵਗੈਰਾ ਦੀਂ ਬਿਜਾਈ ਹੋਣੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਅਰਸਾ ਇਹ ਲੋਕੀਂ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਰੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਇਦ ਉਦੋਂ ਭੁਲ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੇ ਸਨ । ਇਹ ਵੇਜਿਜ਼ ਪਹਿਲੇ 1962 ਵਿਚ ਰੀਵਾਈਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਿਰ 1972 ਵਿਚ ਰੀਵਾਈਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਭੁਲ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਸੀ । ਹੁਣ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਲੇਬਰ ਦੀ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮੈਕੇਨਾਈਜ਼ਡ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਬਾਹਰੋਂ ਲੇਬਰ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਰਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਬੈਕਵਰਡ ਏਰੀਆ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਏਰੀਆ ਹੈ ਉਥੇ ਵੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮੈਕੇਨਾਈਜ਼ਡ ਹੋਣ ਤੇ ਲੇਬਰ ਬਾਹਰੋਂ ਆਵੇਗੀ ।

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ...... (ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ) (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Order please. Please resume your seat.

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : * * * (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਲਫਜ਼ ਹਨ ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲੇ ਹਨ ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ । (Whatever has been said about the Party should be expunged).

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੋਰ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਤਿਨਕਾ । ਇਹ ਲਫਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹੇ । (ਸ਼ੋਰ)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਦਾ ਚਮਚਾ ਅਤੇ ਕੜਛਾ ਹੈ । ਕੀ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਠੀਕ ਹਨ ?

Mr. Speaker : Ruled out. No question.

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਖੜੇ ਹੋਕੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਜ਼ਾਜਤ ਮੰਗੀ)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸਲਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇੰਟਰਸੱਟਿਡ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਇਹ ਕੁਐਸਚਨ ਚਲਦਾ ਹੈ ਚਲਣ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । (If the House so desire, supplementary questions on this question may continue as long as the Members want to pursue it).

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਇਹ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲੇ 3 ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਡਰਾਮਾ ਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਾਪਰ ਰਿਪਲਾਈ ਲਈ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹੇ ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨਸਟ੍ਰੱਕਸ਼ਨਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਸੈਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗਾ । ਪਰ ਅੱਜ 22 ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਹੜਤਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਉਸ ਸੈਲ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਡਰਾਮੇ ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪ ਮਾਹਿਰ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਾਅਕੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਦਿਉ । ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਆਉਣ ਤੇ ਮੈਂ ਦਸ ਦਿਆਂਗਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਠੀਕ ਹੈ । (All right).

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਲੇਬਰ ਲਈ ਰਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸਭ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਜਾਂ ਵੱਧ ਘੱਟ ਹਨ ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਜਿਜ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਡਿਫਰੈਂਸ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ? ਜਿਹੜੀ ਪਰਾਈਵੇਟ ਲੇਬਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪ ਲੇਬਰ ਰੱਖੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਕਿਲਡ ਜਾਂ ਅਨਸਕਿਲਡ ਲੇਬਰ ਦੀ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

Minister : I can say without fear of contradiction that these wages are the highest in India as compared to those prevalent in any other State.

ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਵੇਜਿਜ਼ ਵੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਮੁਕੱਰਰ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿ ਗਰੀਨ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕਪੈਸਟੀ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ Capacity of paying those increased wages ਵੀ ਵਧੀ ਹੈ due to mechanisation of agriculture.

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕਪੈਸਟੀ ਵੀ ਵੱਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੇਜਿਜ਼ ਵੀ ਵੱਧੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੇਜਿਜ਼ ਹਨ

ਜਾਂ ਹੁਣ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜੋ ਬਣਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਗਵਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ ਮੈਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀਡਜ਼ ਫ਼ਾਰਮ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤਕ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਮੁਕੱਰਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਉਥੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਮੁਕੱਰਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾਏਗੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ ਜੀ ਬੈਂਚ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਲਈ ਖੜੇ ਸਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲੇ ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲਓ । (Kapur Sahib, let Comrade Dana Ram speak first).

ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਸੈਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਸੈਲ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਲਾਂਬੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਫਾਟਕ ਤੇ ਰੋਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸੈਲ ਨੇ ਕੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਮਾਲ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਕਰਾਉਣਗੇ ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਤੇ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ।

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਸੈਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਫਿਕਸ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਗਲ ਪੁੱਛਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਬਾਈਕਾਟ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਕ 7 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਇਕ 11 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਖਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ ਹੋਵੇਗੀ । ਮੈਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸਟੈਪ ਉਠਾ ਰਹੀ ਹੈ ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਈਕਾਟਾਂ ਦੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੁਭਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਮੰਤਰੀ : ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਗਲ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹਰੀਜਨ ਮੁਲ ਖਰੀਦੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਰਪਜ਼ ਲਈ ਇਕ ਸੈਲ ਕਰੀਏਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਖਬਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਫੌਰਨ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸੈਲ ਕਰੀਏਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਸੈਲ ਦਾ ਇਨਚਾਰਜ ਕੋਈ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਆਫੀਸਰ ਹੈ । ਦੂਸਰੇ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੰਡ

[ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ]

ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ 70 ਦਿਨ ਤੱਕ ਬਾਈਕਾਟ ਰਿਹਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਸਟੈਪ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏ। ਜੋ ਸੈਲ ਕਰੀਏਟ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਬ੍ਰੇਹਤਰੀ ਹੁੰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਇਥੇ ਇਕ ਪੈਟੀ ਆਫੀਸਰ ਐਸ. ਏ. ਐਸ. ਦੇ ਗਰੇਡ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਰਨਲ ਪਰਪਜ਼ਿਜ਼ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ।

ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਸੈਲ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਫੀਸਰ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਰਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵੀ ਹੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਇਹ ਦਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੈਲ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕੀ ਇਖਤਿਆਰ ਹਨ। ਕੋਈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਗਲ ਹਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਅੱਲਕ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਖਤਿਆਰ ਕੀ ਹਨ ?

ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜੋ ਫੀਲਡ ਆਫੀਸਰ ਦੀ ਨੌਈਅਤ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰਾਤ ਹਨ ਕੀ ਉਹ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜਾਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਾਲ ਗਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਇਖਤਿਆਰਾਤ ਨੂੰ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕੀ ਉਹ ਪ੍ਰਾਸੀਕੀਊਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਉਸ ਨੂੰ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਪਾਵਰਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪਰਾਸੀਕੀਊਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਜ਼ਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਬਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਇਕ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਦੀ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਉਸ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦੇ ਨਾਉਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਨੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੰਤਕਾਲ ਆਪਣੇ ਨਾਉਂ ਕਰਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਗਲ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਸੌਦਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਰਿਜਨਲ ਕੁਐਸਚਨ ਜੋ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਵਰਕਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਘੱਟ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ

ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰਲੀ ਸਟੇਟਸ ਤੋਂ ਵੇਜਿਜ਼ ਦੀਆਂ ਡੀਟੇਲਜ਼ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ । ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੇਜਿਜ਼ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਲਪਫੁਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਵੇਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਲਿਵਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਸ ਇੰਡੈਕਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਈਸ ਇੰਡੈਕਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ 1972 ਵਿਚ ਇਕ ਹਾਈਲੈਵਲ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਵੇਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਸ ਇਡੈਕਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ । ਜੋ ਵੇਜਿਜ਼ 1972 ਦੇ ਵਿਚ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੇਕਰ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਟੇਟਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ । ਅਨਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਸ ਵੀ ਅਗੇ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀ ਹੈ, ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਇਨਪੁਟ ਇਕ ਰੇਟ ਤੇ ਥਰੂਆਊਟ ਮਿਲਣ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 1972 ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ, ਰੇਟਸ ਰੀਵਾਈਜ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ । ਅਸੀਂ ਅਜ ਇਤਨੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੀਵਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਲਗੇ ਹਾਂ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 6.50 ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੇਟ ਤੇ ਦਿਹਾੜੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੇਟ ਕਿਤੇ ਦੀ ਕਿਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ । ਇਸ ਦਿਹਾੜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨ ? ਫੇਰ ਜੇ ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਰੇਟ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਭੇ ਵਿਚ 20 ਦਿਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੈ, ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬਾਈਕਾਟ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 6.50 ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ 4.50 ਰੁਪਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਦੱਸੇ ਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਰ । (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੈਪਟਨ ਰਤਨਸਿੰਘ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰ ਲਉ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਲੈਣਾ । (ਸ਼ੋਰ) (Captain Rattan Singh please put your supplementary question first, thereafter Chaudhri Sunder Singh, may put hissupplementary.)

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਟਾਈਮ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਲੈਣ ਫੇਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਲਈਉ। (Let Captain Sahib put his supplementary first and then you may put your supplementary). (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਬੜਾ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ)। (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। Order, order please. (The hon. Members should be serious. Order, order please).

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਹਨ (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : No interruption please.

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਉਹ ਸਪੈਸੇਫਿਕ ਕੁਐਸਚਨ ਦਾ ਸਪੈਸੇਫਿਕ ਆਂਨਸਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਆਇਆ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਲੇਬਰ ਦੇ ਐਗ੍ਰੀਕਲਚਰਲ ਲੇਬਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? ਅਗਰ ਘੱਟ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਦਮ ਉਠਾਏਗੀ ? ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋ ਸਟੈਂਡਰਡ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਾਈਨੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਖੇਚਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਣ।

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਉਪੀਨੀਅਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਫੈਕਟਸ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ। ਫੈਕਟਸ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਕਮ ਹਨ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਜਿਥੇ ਮੇਰੀ ਮੈਟਰ ਆਫ ਉਪੀਨੀਅਨ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਹਨ। ਐਗ੍ਰੀਕਲਚਰ ਵਿਚ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜ ਲਿਵਿੰਗ ਇੰਡੈਕਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਵਿੰਗ ਇੰਡੈਕਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਬੈਨੇਫਿਟਸ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਵਰਕਰਜ਼ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਰੈਚੂਟੀ, ਬੋਨਸ, ਮੈਡੀਕਲ ਆਦਿ ਉਹ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਇਹ ਝਗੜਾ ਉਦੋਂ ਤਕ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਿ ਮੀਨਜ਼ ਆਫ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਮੀਨਜ਼ ਆਫ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬੀਊਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਰਖਣਗੇ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ (ਵਿਘਨ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਹਾਤਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਬਾਰੇ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

Mr. Speaker : Please be specific (*Interruption*).

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਬਾਈਕਾਟ ਜਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਰਤੀ ਹਰੀਜਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਇਧਰ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਰੇਟ ਨਾਲ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫੈਮਿਲੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਘੱਟ ਹੈ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਿਹਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਧੱਕਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ (ਵਿਘਨ) ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜ਼ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਾਲਾ ਵਿਚ 10.80 ਰੁਪਏ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਕੇਰਾਲਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਸਕੀਮ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਇਥੇ ਵੀ 10.80 ਰੁਪਏ ਬਤੌਰ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ : ਲਾਸਟ ਟਾਈਮ ਜਦੋਂ ਕੇਰਾਲਾ ਤੋਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਜੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰੇਟ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗਵਾ ਲਵਾਂਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਕ੍ਰੇਟੇਰੀਏਟ ਲੈਵਲ ਤੇ ਸੈਲ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੀਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ, ਲੇਬਰਰਜ਼ ਅੌਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸੈਕ੍ਰੇਟੇਰੀਏਟ ਲੈਵਲ ਤੇ ਸੈਲ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਦਾ ਹੈਡ ਕੌਣ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ।

ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਸੈਲ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਤਕ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨਾ ਸੰਭਾਲ ਲਵੇ। (ਵਿਘਨ) ਕੀ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਅਗੇ ਨੂੰ ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਾਰਖਾਨੇ ਨਹੀਂ ਲਗਵਾਉਣਗੇ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਰਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। (This supplementary question does not arise).

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਚੰਦ ਭੰਡਾਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਾਵਲੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੀਏ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ? (ਤਾੜੀਆਂ)

ਮੰਤਰੀ : ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਵਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਅਤੇ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖਕੇ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਸਟ ਆਫ ਲਿਵਿੰਗ ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੁਗਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਦੁਗਣੀ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਸੈਕਟਰ, ਜੁਆਇੰਟ ਸੈਕਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਘਟੋ ਘਟ ਵੇਜਿਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹ ਕੀ ਹਨ? ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ...... (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Be brief and to the point.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਪਾਰਟ 'ਸੀ' ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਇਹ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਿਹਨਤ ਕਸ਼ ਹੈ....।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਤਕਰੀਰ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। (No such lengthy speech can be made during the Question Hour.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕਲੰਕ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੜੀ ਦੇਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਰਹੇ ਹੋ। (ਵਿਘਨ) Please be brief and to the point. Please don't make a speech. (You have been in the Speaker's Chair for a long time. (*Interruption*) Please be brief and to the point. Please don't make a speech.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨੌਈਅਤ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਕੇ ਕਿ ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਤੇ ਬੜਾ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਧੱਬਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਉਚੇਚਾ ਉਫਲਾਇੰਗ ਸਕੁਐਡ ਸਟੇਟ ਲੈਵਲ ਤੇ ਮੁਕਰਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਜਿਹੇ ਗੁਨਾਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਗੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੁਐਸ਼ਚਨ ਆਵਰ ਵਿਚ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਵਾਲ ਬੜਾ ਗੰਭੀਰ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਵੀ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਅਤੇ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਮਿਨੀਮਮ ਵੇਜਿਜ਼ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਨੀਫਿਟ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਨਾਕਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਸੈਲ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਬਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਕ ਫਲਾਇੰਗ ਸਕੁਐਡ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਇਮੈਰੀਲੀ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਵਰਕਰਜ਼ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਲੇਬਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼, ਗੌਰਮਿੰਟ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਜੁਆਇੰਟ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਚਲ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਰੀਆਲਿਸਟਿਕ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਰਿਐਲਟੀ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਰਖਕੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਾਂ ਲੇਕਿਨ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਉਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਲਕਸ਼ ਵਲ ਨੂੰ ਚਲ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਰਿਐਲਿਟੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਕੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਂਗੇ। (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ।)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। (Already a large number of supplementary questions have been put regarding this question.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਇਹ ਹੈ.. (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਹਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਆਇਆ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ; ਤੁਸੀਂ ਵਧਾਈ ਨਾ ਦਿਓ. ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰੋ । (No congratulations; please put a supplementary question.)

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡਾ ਸਵਾਲ ਪਛੜੀਆਂ ਸ੍ਰੇਣੀਆਂ, ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਾਂ ਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਰਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਿਰਫ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਯਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਫੱਫੇ ਕੁੱਟਣੀ ਵਾਲੀਂ ਗੱਲ ਹੈ । ਇਹ ਕਰਦੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : This is no supplementary question.

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਥੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਥਾਣਾ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਕੀੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੈ । ਉਥੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਥਾਣੇ ਭਿਜਵਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਭਰਾਏ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਰਿਆ, ਕੁਟਿਆ । ਕੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਿਸ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ : ਅਗਰ ਇਹ ਫੈਕਟਸ ਐਂਡ ਫਿੱਗਰਜ਼ ਲਿਖਕੇ ਦੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਗਲ ਠੀਕ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਾਪਿਸ ਦੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ।

Mr. Speaker : Question Hour is over. The remaining questions shall be deemed to have been answered under Rule 38 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly.

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE UNDER RULE 38

COMPLAINT OF CORRUPTION AGAINST THE NON-OFFICIAL MEMBERS OF THE IMPROVEMENT TRUST, AMRITSAR.

***2754. Dr. Baldev Parkash**: Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether any complaint of corruption was received by the Government against non-official members of the Improvement Trust, Amritsar in 1973-74;

(b) whether any enquiry was instituted against the members referred to in part (a) above; if so, the name of the officer who conducted the enquiry;

(c) the result of the said enquiry as also of the subsequent action taken by the Government in the matter ?

Shri Hans Raj Sharma : (a) Yes sir.

(b) Yes, sir. A preliminary enquiry was conducted by Shri V.P. Dubey, P. C. S. Regional Deputy Director, Local Government, Amritsar.

(c) The enquiry has not been finalised; further probe in to the various allegations has been ordered.

[(ਏ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਬੀ) ਹਾਂ ਜੀ । ਸ੍ਰੀ ਵੀ.ਪੀ. ਦੂਬੇ, ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ., ਰੀਜਨਲ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਨੇ ਆਰੰਭਕ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ।

(ਸੀ) ਪੜਤਾਲ ਹਾਲੇ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ।]

SCHOLARSHIPS FOR STUDENTS DOING GIANI AND PRABHAKAR ETC.

*2637. **Giani Kundan Singh Patang** : Will the Minister for Education be pleased to state whether the Scheduled Caste students studying for Giani, Vidwan and Budhiman in Punjabi and Rattan, Bhushan and Prabhakar in Hindi in the colleges inthe State are given stipends by the Government as is done in the case of students of other classes ?

Shri Gurmail Singh : No.

(ਨਹੀਂ ਜੀ) ।

ਸਮਰਾਲਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਅਪ-ਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ

*2658. 1. ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ
2. ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ } : ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਮਰਾਲਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਸਕੂਲ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਨਾਂ ਕਿਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : ਸਮਰਾਲਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਦਾ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਅਪਗਰੇਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

CLERKS APPOINTED AS MASTER/MISTRESSES IN THE EDUCATION DEPARTMENT IN MAY, 1974

*2670. **Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister for Education be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government approved the appointment of 55 B.Ed. Clerks of the Education Department as Masters/Mistresses, some time during the month of May, 1974; if so, the exact date when the said decision was taken ;

[Comrade Satya Pal Dang]

(b) whether the necessary instructions in this connection have been issued to the Director of Public Instruction, Punjab, if so, when;

(c) whether the said instructions have been implemented; if not the reasons therefor and the stage at which the matter stands at present ?

Shri Gurmail Singh : (a) Yes, on 3-5-74

(b) Yes. on 21-5-1974.

(c) The particulars of 55 B.Ed. Clerks are being collected and the case will be finalised after the receipt of the necessary data.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।
3-5-1974 ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ ।
21-5-1974 ।

(ੲ) 55 ਬੀ.ਐਡ. ਕਲਰਕਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਇਕਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਠ। ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।]

ਅਭਿਨੰਦਨ ਗ੍ਰੰਥ

*2626. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਮਈ, 1974 ਵਿਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਰੋਹ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਨ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਭਿਨੰਦਨ ਗ੍ਰੰਥ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛਪਵਾਇਆ ਸੀ । ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਜਾਂ ਛਪਵਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ?

(ਅ) ਉਕਤ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਸੁਆਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਦੌਰਾ ।

*2748. **ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ—

(ੳ) ਮਾਰਚ, 1974 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੌਰੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਬਿਤਾਏ।

(ੲ) ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਠਹਿਰਨ ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੀ.ਏ., ਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚਾ, ਪਟਰੋਲ ਆਦਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਲੇ ਦੇ ਟੀ.ਏ. ਵਜੋਂ ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਿਲਣ ਗਏ, ਕੁਲ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਆਇਆ ।

(ਸ) ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਠਹਿਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਵਿਵਰਨ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸਟੇਟਮੈਂਟ

(ੳ) ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) 11 ਦਿਨ ।

(ੲ) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਟੀ.ਏ. ਦਾ ਖਰਚਾ .. 62 ਰੁਪਏ 50 ਪੈਸੇ
ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਟੀ.ਏ. ਦਾ ਖਰਚਾ .. 245 ਰੁਪਏ 50 ਪੈਸੇ
ਅਮਲੇ ਦੇ ਟੀ.ਏ. ਦਾ ਖਰਚਾ .. 413 ਰੁਪਏ 43 ਪੈਸੇ
ਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚਾ (ਪਟਰੋਲ ਆਦਿ) .. 991 ਰੁਪਏ 03 ਪੈਸੇ

(ਸ) 2-3-74 ਸਥਾਨਕ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ, ਅਤੇ

3-3-74 ਤਾਮਰ ਪੱਤਰ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਵੀਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਪਬਲਿਕ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕੀਤਾ ।

10-3-74 ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇਨਾਮ ਵੰਡਣ ਦੀ ਰਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ ।

17-3-74 ਬੀ. ਆਰ. ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਵੰਡਣ ਦੀ ਰਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ ।

ਮਾਰਚ 1973 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੌਰੇ ਦਾ ਵੇਰਵਾ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	2 ਮਾਰਚ, 1974	ਨਾਗੋਕੇ
ਨਾਗੋਕੇ	2 ਮਾਰਚ, 1974	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	3 ਮਾਰਚ, 1974	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	5 ਮਾਰਚ, 1974	ਦਿੱਲੀ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਦਿੱਲੀ	5 ਮਾਰਚ, 1974	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	8 ਮਾਰਚ, 1974	ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ	8 ਮਾਰਚ, 1974	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	10 ਮਾਰਚ, 1974	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	10 ਮਾਰਚ, 1974	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	15 ਮਾਰਚ, 1974	ਦਿੱਲੀ
ਦਿੱਲੀ	16 ਮਾਰਚ, 1974	ਜਲੰਧਰ
ਜਲੰਧਰ	17 ਮਾਰਚ, 1974	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਸਟੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 18 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 23 ਮਾਰਚ, 1974 ਤਕ (ਕੋਈ ਟੀ. ਏ. ਡੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	24 ਮਾਰਚ, 1974	ਜਲੰਧਰ
ਜਲੰਧਰ	24 ਮਾਰਚ, 1974	ਦਿੱਲੀ
ਦਿੱਲੀ	25 ਮਾਰਚ, 1974	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	27 ਮਾਰਚ, 1974	ਮਾਰਾਊਲੀ (ਨਜ਼ਦੀਕ ਮੋਰਿੰਡਾ)
ਮਾਰਾਊਲੀ	27 ਮਾਰਚ, 1974	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	30 ਮਾਰਚ, 1974	ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ
ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ	30 ਮਾਰਚ, 1974	ਪਿੰਡ ਭਾਗੋ ਮਾਜਰਾ (ਨਜ਼ਦੀਕ ਖਰੜ)
ਭਾਗੋ ਮਾਜਰਾ	30 ਮਾਰਚ, 1974	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	31 ਮਾਰਚ, 1974	ਜਲੰਧਰ
ਜਲੰਧਰ	31 ਮਾਰਚ, 1974	ਕੋਟਕਪੂਰਾ
ਕੋਟਕਪੂਰਾ	31 ਮਾਰਚ, 1974	ਬਰਨਾਲਾ
ਬਰਨਾਲਾ	31 ਮਾਰਚ, 1974	ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

COUNTRY LIQUOR VENDS IN THE STATE

***2634. Shri Vishwamitter Sekhri** : Will the Minister for Excise and Taxation be pleased to State—

(a) the number of country liquor vends in the State district-wise on the date before he took over as the excise and Taxation Minister, Punjab;

(b) the number of such vends in the State at present district-wise together with the reasons for the increase, if any, in the number ?

Shri Yash Pal : (a) and (b) The necessary information is laid on the Table. Generally the new vends are opened to check illicit distillation and smuggling from neighbouring States.

[(ੳ) ਅਤੇ (ਅ) ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਨਵੇਂ ਠੇਕੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕਸ਼ੀਦ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਸਮਗਲਿੰਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਖੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।]

The number of Country Liquor Vends in the State district-wise before and after the present Excise and Taxation Minister took over is as under—

S. No.	Name of the District	Number of country liquor Vends before the date the present Excise and Taxation Minister, Punjab, took charge	Number of country Liquor Vends at present
1	2	3	4
1.	Hoshiarpur	88	93
2.	Jullundur	104	110
3.	Amritsar	98	105
4.	Gurdaspur	103	111
5.	Kapurthala	48	48
6.	Patiala	147	150
7.	Sangrur	229	232
8.	Ludhiana	148	155
9.	Ropar	72	74
10.	Ferozepur	97	99
11.	Bhatinda	220	227
12.	Faridkot	226	235
	Total	1580	1639

[ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ, ਬਾਦ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ।

ਲੜੀ ਨੰ.	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਮ	ਮੌਜੂਦਾ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1	2	3	4
1.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	88	93
2.	ਜਲੰਧਰ	104	110
3.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	98	105

[Minister for Excise and Taxation]

1	2	3	4
4.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	103	111
5.	ਕਪੂਰਥਲਾ	48	48
6.	ਪਟਿਆਲਾ	147	150
7.	ਸੰਗਰੂਰ	229	232
8.	ਲੁਧਿਆਣਾ	148	155
9.	ਰੋਪੜ	72	74
10.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	97	99
11.	ਬਠਿੰਡਾ	220	227
12.	ਫਰੀਦਕੋਟ	226	235
	ਜੋੜ	1,580	1,639]

ਬੀ.ਡੀ.ਓ. ਸਮਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਗਬਨ ਅਤੇ ਬੇਕਾਇਦਗੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ।

*2659 1. ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ
2. ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਬੀ.ਡੀ.ਓ., ਸਮਰਾਲਾ ਕੁਝ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਬਨ ਅਤੇ ਬੇਕਾਇਦਗੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ;

(ਅ) ਉਕਤ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲਾਂ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ: (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ—

(1) ਬਘੌਰ (2) ਘਰਖਨਾਂ (3) ਜਸਪਾਲੋਂ ।

(ਅ) ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਬਘੌਰ ਤੇ ਘਰਖਨਾਂ ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ 9 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਸਪਾਲੋਂ ਦੀ 7 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਦੇਰ ਦੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕਾਰਨ ਹਨ ·

(1) **ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਬਘੌਰ**—ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਸ੍ਰੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਬਘੌਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਦੇ ਗਬਨ ਬਾਬਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ

ਕਾਗਜ਼ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫ਼ਸਰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਉਤਰ ਆਉਣ ਤੇ ਇਹ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਲੋਂ ਛੇਤੀ ਨਿਪਟਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

(2) **ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਘਰਖਨਾ**—ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਸ੍ਰੀ ਹਰ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਵਿਚ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਸਮਰਾਲਾ ਨੇ ਸਾਰੀ ਮਿਸਲ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫ਼ਸਰ (ਸਿਵਲ) ਸਮਰਾਲਾ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਮਾਰਚ, 1974 ਦੀ ਭੇਜ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ (ਸਿਵਲ), ਸਮਰਾਲਾ ਇਸ ਦੀ ਪੁਛ ਗਿਛ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

(3) **ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਜਸਪਾਲੋਂ**—ਸ੍ਰੀ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਅਪਣੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਮਤੇ ਮਿਤੀ 6-9-73 ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਏ ਸਨ । ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਸਮਰਾਲਾ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਧੜੇ ਪੁਰਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਨੀ ਕਾਰਨ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਕੀਚੜ ਉਛਾਲਦੇ ਹਨ । ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਪੰਚੀ ਦੇ ਪਦ ਤੋਂ ਹਟਣ ਉਪਰੰਤ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਇਆ । ਦੋਵੇਂ ਧੜੇ ਇਸ ਇਨ-ਕੁਆਇਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਇਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਸਮਰਾਲਾ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੇ ਸਿਟੇ ਵਜੋਂ ਨਿਕਲੇ ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਮੌਤਾਂ

*2712. **ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ:** ਕੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਪਤ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ;

(ਅ) ਮਾਰਚ, 1973 ਤੋਂ ਅਗਸਤ, 1974 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਕਤ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ;

(ੲ) ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਖਪਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜੀ ।

[ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਨਿਯੋਜਨ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ]

(ੲ) (1) ਕੈਮਿਸਟਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦਵਾਈ ਦਾ ਖਰੀਦੋਫਰੋਖਤ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਚੈਕ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

(2) ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਡਰਗਜ਼ ਐਕਟ, 1949 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਖੁਲ੍ਹੀ ਵੇਚਣ ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਗ੍ਰਾਂਟ-ਇਨ-ਏਡ ਸਕੀਮ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਪੈਟਰਨ ਅਧੀਨ ਸਕੂਲਾਂ ਲਈ ਗ੍ਰਾਂਟ

*2744. **ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ**: ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠਲੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ (ਗ੍ਰਾਂਟ-ਇਨ-ਏਡ ਸਕੀਮ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਪੈਟਰਨ ਅਧੀਨ) 1-12-47 ਤੋਂ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ;

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ 95% ਗ੍ਰਾਂਟ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1-12-67 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ;

(ੲ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਭਾਗ (ਅ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ 95 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟ-ਇਨ-ਏਡ ਦੇਣਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

(ੲ) ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਵਿਧਾਨਿਕ) ਕਮਿਸ਼ਨ

*2761 **ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ** : ਕੀ ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਵਿਧਾਨਿਕ) ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਿਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

(ਅ) ਉਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਕੀ ਹੈ ;

(ੲ) ਉਕਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੂਰਨਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ;

(ਸ) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੂਰਨਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) : (ੳ) ਮਿਤੀ 29 ਜਨਵਰੀ, 1973 ।

(ਅ) ਇਹ ਇਕ 5 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ—

(1) ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਸ਼ੀਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ, ਸਰਕਾਰ, ਵਿਧਾਨ ਭਾਗ।	ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ
(2) ਸੈਂਟਰਲ ਆਫ਼ੀਸ਼ੀਅਲ ਭਾਸ਼ਾ (ਵਿਧਾਨਿਕ) ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਤਾ ਕਰਦਾ ਮੈਂਬਰ	,,
(3) ਡੀਨ ਆਫ ਦੀ ਲਾਅ ਫੈਕਲਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ	,,
(4) ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ	ਹੋਲ ਟਾਈਮ ਮੈਂਬਰ

(ੲ) **ਹੋਲ ਟਾਈਮ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ—**

(1) ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਲਾ–ਗਰੈਜੂਏਟ ਹੋਵੇ ।

(2) ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਐਮ.ਏ. ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆਨਰਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਣ ।

ਤਜਰਬਾ—ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ । ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਵੀ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਦੀ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ । ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਜਿਸ ਅਸਾਮੀ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਗੇ ਹੋਏ, ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ।

(ਸ) ਪੂਰਨਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸਬੰਧੀ ਹਾਲੀਂ ਤਕ ਕੋਈ ਨਿਰਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

JAN SANGH AND AKALI WORKERS ARRESTED AT JAITO ON THE 12TH JULY, 1974

***2733. Sardar Ajaib Singh Sandhu** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) Whether it is a fact that Jan Sangh and Akali workers were lathi charged and about ½ (half) dozen of them were arrested in the 12th July, 1974 while they were staging a dharna in front of the Jaito Police Station;

(b) If the answer to part (a) above be in the affirmative reasons for staging the said dharna?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਮਿਤੀ 12 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਜੈਤੋ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਘ ਵਰਕਰਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਠੀ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰੰਤੂ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਥਾਣੇ ਅਗੇ ਧਰਨੇ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਨਾਹਰੇ ਆਦਿ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨੁਕਸੇ ਅਮਨ (Breach of Piece) ਦਾ ਖਤਰਾ ਸੀ, ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 107/151 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ;

(ਅ) ਜੈਤੋ ਵਿਖੇ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਘ ਦੇ ਮਿਤੀ 2 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਦੇ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਲਸੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਿਥ ਤੇ ਇਕ ਸਟਾਲ ਪਿਛੋਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਹਵਾਈ ਫਾਇਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਘ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਧਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮਾਰ ਕੁਟਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਵਾਪਸੀ, ਫਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਫੌਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਜੈਤੋ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਲਈ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਸੀ ।

17-7-1974 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ

***2735 ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕੀ—

(ੳ) ਕੀ 17-7-1974 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਤੇ ਕੁਝ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਜਨ-ਸੰਘ ਵਰਕਰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ? ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨੇ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਤੇ (ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ । ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਖਲੱਲ, ਗੜਬੜ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰਖਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜਾਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ।

ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਾਖਾ ਨਹਿਰ ਤੇ ਛੋਟੇ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣਾ

*2645 ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਕੀ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਬਾਲੋਕੇ ਅਤੇ ਮੂਮਾ (ਭਦੌੜ ਹਲਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ) ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹਿਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਪੁਲ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਨ, ਬਠਿੰਡਾ ਸ਼ਾਖਾ ਨਹਿਰ ਤੇ ਛੋਟੇ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ : ਨਹੀਂ ਜੀ ।

STARRED QUESTION No. 2693

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2693.

STARRED QUESTION No. 2762

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2762.

SUPPLY OF ATTA BY FLOUR MILLS TO THE GOVERNMENT IN THE STATE

***2631. Shri Vishwa Mitter Sekhri** : Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) Whether it has come to his notice that Flour Mills in the State sometimes do not supply Atta (Wheat Flour) to the Governmet with the result that the Government had to get Atta (Wheat Flour) from the Chakies in the month of February, 1974.

(b) if the reply to part (a) above be in the affirmative, the reasons for the Flour Mills not supplying the Atta to the Government;

(c) whether Government contemplate taking action/steps requiring such Mills to prepare Atta for supply to the Food and Supplies Deptt. for ultimate distribution/sale among the public in the State.

Sardar Gurdarshan Singh : (a)No. Chakies are also engaged alongwith Roller Flour Mills for the prepration of wholemeal atta in the State.

(b) Question does not arise.

(c) Question does not arise.

[(ੳ) ਨਹੀਂ । ਚੱਕੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਮਿਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਟੇ ਦੀ ਪਿਸਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

(ੲ) ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।]

DEPOTS OF COARSE CLOTH OPENED IN KHANNA, SAMRALA AND MACHHIWARA TOWNS OF SAMRALA SUB-DIVISION

***2660. 1. Sardar Prehlad Singh :**

2. Giani Kundan Singh Patang: Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) whether any depots of 'Coarse Cloth' were opened by the Government in Khanna, Samrala and Machhiwara towns of Samrala Sub-Division during the period from 1972 to June, 30 1973; if so, their number ;

(b) the details of the arrangements made by the Government for the distribution of 'Coarse Cloth' in the remaining villages of Sub-Division, Samrala ?

Sardar Gurdarshan Singh: (a) Yes, excepting Machhiwara. Number of Depots at Khanna 2, Samrala 1, and Machhiwara nil.

(b) Distribution of coarse cotton cloth in remaining villages of Sub-Division of Samrala is made through 9 villages Societies/Primary Societies selected by Assitt. Registrar Coop. Societies,

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ, ਸਵਾਏ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਦੇ ਖੰਨਾ ਵਿਖੇ ਡਿਪੂਆਂ ਦਾ ਨ. 2 ਸਮਰਾਲਾ 1 ਅਤੇ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਨਿਲ ।

(ਅ) ਸਮਰਾਲਾ ਸਬ-ਡਵੀਜਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਰਸ ਕੌਟਨ ,ਕਪੜੇ ਦੀ ਵੰਡ 9 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਸਹਾਇਕ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।]

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੌਕਸੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰ

*2747. **ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼**: ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਕਸੀਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈਂ ਕੀ ਕਸੌਟੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ;

(ਅ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੋਕਸੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ;

(ੲ) ਹਰ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੂਲਿੰਗ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀਂ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ;

(ਸ) ਹਰ ਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ :

(ਹ) ਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੌਕਸੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ; ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਗਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—

1. ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਐਮ.ਪੀਜ਼ ਅਤੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼ ।
2. ਸਕੱਤਰ, ਸੈਲਰਜ਼ ਸੋਲਜਰ ਅਤੇ ਏਅਰਮੈਨ ਬੋਰਡ ।
3. ਪ੍ਰਧਾਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ।
4. ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ।
5. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਦੀ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ।
6. ਚੇਅਰਮੈਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ।
7. ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ।
8. ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕੁਝ ਉਘੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਵਰਕਰ ।

(ਅ) ਐਮ.ਪੀ. ਅਤੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(ੲ ਤੇ ਸ) ਉਪਰੋਕਤ (ੳ) ਤੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਉਤਰ ਵਿਚ ਦਸੀ ਗਈ ਕਸੌਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇਸ ਲਈ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਉਪਲਭਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

(ਹ) ਹਾਂ ਜੀ । ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

"ਅਨੁਲਗ ੳ"

ਐਮ. ਪੀ. ਅਤੇ ਐਮ ਐਲ. ਏ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ।

ਲੜੀ ਨੰ:	ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਨਾਂ		ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1.	ਜਲੰਧਰ	..	17
2.	ਰੋਪੜ	..	18
3.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	..	17
4.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	..	15

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

5.	ਲੁਧਿਆਣਾ ..	15
6.	ਸੰਗਰੂਰ ..	14
7.	ਪਟਿਆਲਾ ..	14
8.	ਫਰੀਦਕੋਟ ..	14
9.	ਬਠਿੰਡਾ ..	13
10.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ..	12
11.	ਕਪੂਰਥਲਾ ..	10
12.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ..	11

ਬਨਾਸਪਤੀ ਮਿਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚ ਲੈਣਾ।

***2632. ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਮਿਤਰ ਸੇਖੜੀ:** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ ਫਰਵਰੀ-ਮਾਰਚ, 1974 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬਜਟ ਸਮਾਗਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਬਨਾਸਪਤੀ ਮਿਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਲਈ ਸੀ;

(ਅ) ਕੀ ਉਕਤ ਮਿਲ ਨੇ ਬਨਾਸਪਤੀ ਘਿਉ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ; ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ ਅਤੇ ਕਸੂਰਵਾਰ ਅਫਸਰਾਂ/ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਹਨ ;

(ੲ) ਹੁਣ ਤਕ ਉਕਤ ਬਨਾਸਪਤੀ ਮਿਲ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿਰੁਧ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰਖਦੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ,

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ; ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਿਲ ਨੂੰ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ। ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ/ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ।

(ੲ) ਉਪਰੋਕਤ 'ਅ' ਅਨੁਸਾਰ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

PRODUCTION POTENTIAL OF VANASPATI GHEE MANUFACTURING MILLS IN THE STATE

***2689. Comrade Achhra Singh**: Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state—

(a) the maximum production capacity, per month, of the Vanaspati Ghee Mills at present in the State, mill-wise,

(b) the total production of vanaspati ghee in the State in the month of June, 1974.

(c) whether it is a fact that the actual production of Vanaspati ghee in the month of June, 1974 was far less than the capacity referred to in part (a) above; if so, the reasons thereof?

Sardar Gurdarshan Singh: (a) The present installed capacity per day of the Vanaspati Mills in the State, as intimated by the manufacturers concerned is as under :—

		(Tonnes per day)
(1)	Amrit Vanaspati and Co. Ltd., Rajpura	.. 100
(2)	Oswal Vanaspati and Allied Industries, Ludhiana	.. 30
(3)	Oswal Vanaspati and General Industries, Ludhiana	.. 25
(4)	Kishan Chand and Co. Ludhiana	.. 25
(5)	Nav Bharat Vanaspati and Allied Industries, Doraha	.. 50
(6)	Markfed Vanaspati and Allied Industries, Khanna	.. 50
(7)	Ranbir Chemical Industries, Kharar	.. 25
(8)	Amritsar Sugar Mills, Amritsar	.. 75
	Total	.. 380

(b) 894 tonnes.

(c) Yes. Low production of Vanaspati by mills was mainly due to prevailing high rates of indigenous edible oils, non-supply of imported oils on subsidized rates by Government of India, power cut and shortage of steam coal.

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ]

[ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 7 ਬਨਾਸਪਤੀ ਮਿੱਲਾਂ ਦੀ ਇਨਸਟਾਲਡ ਕੈਪਸਿਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਨਾਸਪਤੀ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :—

		(ਟੱਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ)
1.	ਮੈ: ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਨਾਸਪਤੀ ਐਂਡ ਕੋ: ਰਾਜਪੁਰਾ ..	100
2.	ਮੈ: ਓਸਵਾਲ ਬਨਾਸਪਤੀ ਐਂਡ ਅਲਾਈਡ ਇਨਡਸਟਰੀਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾ ..	30
3.	ਮੈ: ਓਸਵਾਲ ਬਨਾਸਪਤੀ ਐਂਡ ਜਨਰਲ ਇਨਡਸਟਰੀਜ਼, ਲੁਧਿਆਣਾ ..	25
4.	ਮੈ: ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਐਂਡ ਕੋ: ਲੁਧਿਆਣਾ ..	25
5.	ਮੈ: ਨਵ ਭਾਰਤ ਬਨਾਸਪਤੀ ਐਂਡ ਲਿਮਿਟਿਡ ਇਨਡਸਟਰੀਜ਼, ਦੋਰਾਹਾ ..	50
6.	ਮਾਰਕਫੈਡ ਬਨਾਸਪਤੀ ਅਤੇ ਅਲਾਈਡ, ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼, ਖੰਨਾ ..	50
7.	ਰਣਬੀਰ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼, ਖਰੜ ..	25
8.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੂਗਰ ਮਿਲਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ..	75
	ਜੋੜ ..	380

(ਅ) 894 ਟਨ ।

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ । ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸੀ ਤੇਲਾਂ ਦੇ ਭਾਅ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਬਸੀਡਾਈਜ਼ਡ ਭਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤੇਲਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਬਨਾਸਪਤੀ ਮਿੱਲਾਂ ਵਲੋਂ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਨ ਹੋਇਆ । ਪਾਵਰ ਕੱਟ ਅਤੇ ਸਟੀਮ ਕੋਲ ਦੀ ਥੁੜ ਬਨਾਸਪਤੀ ਦੀ ਘੱਟ ਉਪਜ ਕਾਰਨ ਹਨ ।]

SHORTAGE OF CEMENT IN THE STATE

***2734. Sardar Ajaib Singh Sandhu**: Will the Minister of State for Food and Supplies be pleased to state :—

(a) the extent to which the State is faced with the shortage of cement in relation to its consumption and demand at present ;

(b) the steps taken so far or proposed to be taken by the Government to over-come this shortage ;

(c) whether the Government intends to do away with the present partial control of cement; if so, the reasons therefor?

Sardar Gurdarshan Singh: (a) Against overall demand of 4.50 lac tonnes, the State received only about 1 lac tonnes of cement from January to June, 1974 which shows that Punjab is receiving hardly 22% of the demand.

(b) Information is laid on the Table of the House.

(c) Matter is under consideration.

[(ੳ) 4.50 ਲਖ ਟਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਇਕ ਲਖ ਟਨ ਸੀਮਿੰਟ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਜੂਨ, 1974 ਤਕ ਆਇਆ ਇਥੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਮੰਗ ਦਾ 22 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਮਿੰਟ ਆਇਆ ।

(ਅ) ਉੱਤਰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ;

(ੲ) ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।]

Steps taken so for or proposed to be taken by the Government to overcome cement shortage

1. From 1st July, 1973 Government of India introduced the system of allocating fixed quantities of cement to the State for its further allocation by the States themselves among the Government Departments, semi-government departments/bulk consumers, and general public. Efforts were made at personal level by the then Minister for Food and Supplies, through personal representations to the Union Minister for Industrial Development to get adequate quota fixed for Punjab. The quota of Punjab was fixed at 5.05 lac tonnes per annum or say 1,26,250 tonnes per quarter.

2. Continuous efforts were made to ensure full supplies against the quota. Officers of the Central Government were approached at the level of the Senior Officers of the Department quite frequently. The Minister for Food and Supplies also addressed demi-official letters, from time to time, to the Union Industrial Development Minister and followed these up through personal meetings also. Even the Chief Minister, Punjab has been addressing the Union Minister demi-officially. Recently Prime Minister has also been requested demi-officially about this matter.

3. Meetings were held with the representatives of the Manufacturers Officers of Government of India and Railways from time to time to accelerate the despatches of cement to Punjab.

4. In order to give fair and reasonably remunerative margin on sale of cement to the cement dealers, handling charges of cement have been revised from Rs. 17.00 to Rs. 28.60 per tonne, with effect from 1st June, 1974.

5. As an experimental measure, distribution control on cement was partially relaxed for a period of 2 months from 1st June to 31st July, 1974. and dealers were permitted to sell 50% of the stock received by them in free sale at the control rate.

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ]

ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਤਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 1 ਜੁਲਾਈ, 1973 ਤੋਂ ਸੀਮਿੰਟ ਦਾ ਕੋਟਾ ਹਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਲਈ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ, ਅੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਬਲਾਕ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਵੰਡ ਸਕੇ। ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਨਿਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਬਹੁ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਕੋਟਾ ਫਿਕਸ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਕੋਟਾ 5.05 ਲੱਖ ਟਨ ਭਾਵ 1,26,200 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਤਿਮਾਹੀ ਦਾ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ।

2. ਪੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸੀਮਿੰਟ ਮੰਗਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਨੇ ਵੀ ਅੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਕੇਂਦਰੀ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਮਿਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਅੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

3. ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਥੁੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ।

4. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਰਜਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਵੇਚ ਸਬੰਧੀ ਹੈਂਡਲਿੰਗ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਵਿਚ 17 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 28.60 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਟਨ ਮਿਤੀ 1 ਜੂਨ, 1974 ਤੋਂ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ।

5. ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 1 ਜੂਨ, 1974 ਤੋਂ 2 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਪਾਰਸ਼ੀਅਲ ਕੰਟਰੋਲ ਘਟਾ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਆਮਦ ਦਾ 50% ਆਪਣੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸਚਿਤ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ।

———

1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ।

*2746. **ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ:** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਵੇ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: ਜੀ ਹਾਂ। ਸੂਚੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

ਲੜੀ ਨੰ:	ਨਾਮ	ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਦਰ
1.	ਕਾਮਰੇਡ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾ, ਸਰਵੋਦਿਆ ਲੀਡਰ, ਫਿਲੌਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ..	100 ਰੁਪਏ ਮਾਸਕ
2.	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਵਿਧਵਾ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾਕਘਰ ਦੁਸਾਂਝ ਕਲਾਂ, ਤਹਿਸੀਲ ਫਿਲੌਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ..	50 ਰੁਪਏ ਮਾਸਕ
3.	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ, ਵਿਧਵਾ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਮਕਾਨ ਨੰ: 546 ਮੁਹੱਲਾ ਸਰਾਜਗੰਜ, ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ..	100 ਰੁਪਏ ਮਾਸਕ

REPRESENTATION FOR SERVICES CONCESSIONS FOR BLIND

*2671. **Comrade Satya Pal Dang**: Will the Chief Minister be pleased to—

(a) State whether any legislator forwarded to him on 1st July, 1974 a representation entitled 'Request for Service concessions for the Blind' signed by the Superintendent, Central Khalsa Orphage, Amritsar, and others; if so, a copy of the same be laid on the Table of the House ;

(b) lay the details of the action/decision taken by the Government in this connection on the Table of the House ?

Miss Sarla Prasher (Minister of State for Social Welfare): (a) Yes. A copy of the representation is placed on the table of the House.

(b) The representation is under sympathetic consideration of the Government.

[(ੳ) ਜੀ ਹਾਂ। ਰਿਪਰੇਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਅ) ਰੀਪ੍ਰੇਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।]

[Minister of State for Social Welfare]

COPY OF REPRESENTATION

Subject : Request for service concessions for the Blind,

Sir,

We deeply appreciate the fact that the Central State Government have been making a serious endeavour to place blind and other physically handicapped persons in suitable employment. Certain minor concessions have also been allowed. As a result of these concessions, a small number of blind persons have secured employment both in the Cenral and State Governments. One of the important concessions already allowed by the Central Government is that blind and other physically handicapped persons are allowed a relaxation by five years in the upper age limit for the purpose of entry into class III and IV services. Some of the State Governments have allowed even ten years.

2. As you are, no doubt, aware, this country has very meagre facilities for the education of the blind, parents are unwilling to send their blind children to sohools even if they do exist in the area. Moreover many blind children are educated in special schools away from parents. This is another factor which makes parents unwilling to part with their children. Further more, the standard of teaching in these schools is by no means high. All this results in the blind child taking more years than the normal child in acquiring the required academic or technical qualification.

3. Another important factor is that the blind adult has to wait much longer to be able to secure work. As a consequence, at the time of retirement, many blind persons are unable to put in the required number of years to earn a full pension.

4. Blindness does not affect longivity nor does it necessarily effect his efficiency in old age. In the circumstances, may we request that the Central and State Governments permit a blind employee to continue in service for a period of five years beyond the prescribed age of retirement, subject of course to medieal fitness and efficiency being maintained. This will confer on the blind the following main advantages :—

(i) He will be entitled to full pension.

(ii) He will not be a burden on the family for a long time. The families are unwilling to accept a blind person in old age; and

(iii) The blind adult who often marries late on account of late education and service and consequently delayed position of being self supporting.

5. Ordinarily the wives of the blind are handicapped. As such the blind man have to face more burden.

6. He would be grateful if this request is considered sympathatically and orders issued at the earliest possible movement.

Yonrs faithfully,

Sd/-
President

Institute for the blind
Amritsar

Sd/-
Superintendent
Central Khalsa Orphanage
Amritsar.

THUMB IMPRESSION
Hony. Gen. Secretary
The Bhartiya Andh Hitkari Sabha
Reg.
Amritsar.

Forwarded in original to Giani Zail Singh, Chief Minister, Punjab for favour of sympathetic consideration.

Camp Meerut Cantt.

Satyapal Dang (M.L.A.)
1st July, 1974.

UNSTARRED QUESTION AND ANSWER

ਗੌਰਮਿੰਟ ਵੁਡ ਵਰਕਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਜਲੰਧਰ

886. **ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ**: ਕੀ ਲੋਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵੁਡ ਵਰਕਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ, ਜੋ 1929 ਤੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

ਜਥੇਦਾਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਂ: ਗੌਰਮਿੰਟ ਵੁਡ ਵਰਕਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਜਲੰਧਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੋਰਸ ਦੀਆਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਨਵੇਂ ਦਾਖਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਬਦ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਮੰਜ਼ੂਰ ਸ਼ੁਦਾ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਥੋੜੇ ਬਹੁਤ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਉਹ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਾਸ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ।

ADJOURNMENT MOTION

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ 9 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਪੋਰਟ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦਾ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਰਿਜੈਕਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਰੂਲਿੰਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ....(ਵਿਘਨ) ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ ਜੀ । ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਕਿ....

'That the Government is not involved in the matter.

Further the matter could have been raised at the earliest opportunity or discussed during the course of discussion on the No Confidence Motion.

ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਲਿੰਗ ਆ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਲਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । (ਵਿਘਨ)

Sardar Ajaib Singh Sandhu: Let me clear.

Mr. Speaker : You cannot discuss this matter. No discussion can be allowed on the ruling.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੰਨਾ ਧੱਕਾ ਨਾ ਕਰੋ.... (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਉਠਾ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । (ਵਿਘਨ) (You are discussing this thing by raising a point of order. (*Interruption*) I cannot allow discussion.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨੀ । ਤੁਹਾਡੇ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੁਣ ਲਓ। (ਵਿਘਨ) ਧੱਕਾ ਨਾ ਕਰੋ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਹੈ । (*Interruption by Sardar Ajaib Singh Sandhu*) I am on my legs. Hear me first. ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤੁਸੀਂ ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਰੂਲਿੰਗ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ । ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਿਜੈਕਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰੀਸੈਂਟ ਅਕਰੈਂਸ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਇਸ ਵਾਕਿਆ ਵਿਚ ਗੌਰਮਿੰਟ ਇਨਵਾਲਵਡ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (It is an aspersion on the Chair. (*Interruption by Sardar Ajaib Singh Sandhu*) I am on my legs. Hear me first. I would like to point out that my ruling on your Adjournment Motion has reached you. That Adjournment Motion has been rejected for the reason that neither it relates to a recent occurrence nor the Government is involved in it. So no Adjournment Motion can be admitted bearing on this topic.) (*Interruption and noise in the House*)

(ਇਸ ਵਕਤ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ, ਕੱਲ ਵੀ ਮੈਂ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਦਿਤੀ ਫਿਰ ਕਈ ਸੱਜਣ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਕੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਅਲਾਓ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ । ਇਹ ਸਾਡੇ ਰੂਲਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਪਰੈਕਟਿਸ ਬੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੀਸੈਂਟ ਅਕਰੈਂਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਅਗੇ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਮੇਰੀ ਵੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਸੁਣ ਲਓ। (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੱਲ ਤੇ ਪਰਸੋਂ ਸਾਰੇ ਪਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਲਸੇ ਕਢੇ ਗਏ ਹਨ ਸਸਤੀਆਂ ਟੈਕਸਟ ਬੁਕਾਂ ਲਈ.... (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਟੈਕਸਟ ਬੁਕਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਗੱਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਰੀਸੈਂਟ ਅਕਰੈਂਸ ਦਸੋ। (The issue regarding text books is an old one, please quote some recent occurrence.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਰੀਸੈਂਟ ਅਕਰੈਂਸ ਹੈ ਜੀ ਕਿ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕੱਲ ਤੇ ਪਰਸੋਂ ਹੋਈਆਂ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਹਨ ਉਹ ਮੰਨਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀਆਂ ਵਿਚ ਰਿਪਰੈਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੋਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸਸਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਜਿੰਨਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਲਓ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਉਹ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦਿਉ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀਆਂ? (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ): ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਰੂਲਿੰਗ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿਤੀ। ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਇਤਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਗਿਆਂ ਕੋਈ ਰੂਲ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ।

ਕਮਿਉਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ: ਵਾਹ, ਵਾਹ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: ਜਿਹੜੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਸਬਜੈਕਟ ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਰੂਲਜ਼ ਬੜੇ ਕਲੀਅਰ ਹਨ ਕਿ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਇਕ ਸਬਜੈਕਟ ਤੇ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਔਰ ਅਰਜੈਂਟ ਮੈਟਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੋਸ਼ਨ ਗਲਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਔਰ ਫਿਰ ਉਸ ਤੇ ਇਨਸਿਸਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਉਹ ਰਿਜੈਕਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (ਵਿਘਨ) (That has been rejected, please resume your seat.) *(Interruptions)*

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣਦੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਇਤਨੇ ਕਾਹਲੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਏ ਹੋ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨਵਾਲਵਡ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀ 9 ਤਾਰੀਖ਼ ਤਕ ਸੀ ਔਰ ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁੰਡੇ ਦਿਲੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) ਜਦੋਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਸਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਇਨਵਾਲਵਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ? (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਨਡਵੀਜੁਅਲ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਬਿਜ਼ਨਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। (It is not a Government business, anyone can go in one's individual capacity.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਪਹਿਲਾਂ ਸੈਸ਼ਨ 9 ਤਾਰੀਖ਼ ਤਕ ਸੀ। ਕੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ....(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਅੱਜ ਐਪਰੋਪ੍ਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਇਸ਼ੂ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। (Appropriation Bill will be discussed today and you can raise any issue during that discussion.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ....

Mr. Speker : Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਰਿਜ਼ਯੂਮ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਸੀਟ ਕਰੀਏ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੂੰ ਸ਼ੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ..(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ, ਸਰ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਸਨਲ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਕੋਈ ਬਣਦੀ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹੀ (Josh Sahib, there is no issue which needs your personal explanation. (*Interruption*) Please resume your seat. He has not referred to any such matter.)

(ਇਸ ਵਕਤ ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕੱਲਕਟ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਕ ਅਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਿਤੀ, ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਦੋ ਗਰਾਊਂਡਜ਼ ਤੇ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੀਸੈਂਟ ਅਕਰੈਂਸ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨੋ-ਕਾਂਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਡਿਸਕਸ ਕਰ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 5-6 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ....(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਕੁਝ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਰਿਪੀਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। (ਵਿਘਨ) I have rejected that motion. No discussion can be allowed. (josh Sahib, you are repeating what Comrade Satya Pal Dang has said (*Interruption*) I have rejected that motion. No discussion can be allowed.)

WALK-OUT(S)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼: * * * (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਜੋ ਕੁਝ ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵਿਦਆਊਟ ਦੀ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਦੀ ਚੇਅਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। (The Slogans being raised should not be recorded. Whatever the hon. Member Comrade Shamsher Singh Josh has said without the permission of the Chair, should be expunged.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ (ਵਿਘਨ) (Dr. Sahib, please resume your seat) (*Interruption*)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਚੋਪੜਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ (ਵਿਘਨ) (Chopra Ji, please resume your seat.) (*Interruption*).

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਰਿਹਾ * * *)

*Not recorded/Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ (Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair should not be recorded.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਐਜ਼ ਏ ਪਰੋਟੈਸਟ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰਕੇ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ।)

ADJOURNMENT MOTION (RESUMPTION)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਜੋ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿਤੇ ਹਨ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਅਸਪਰਸ਼ਨ ਹੈ....(It is an aspersion on the Chair.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਲੈ ਕੇ ਚਲੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਨਰੇਬਲ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਕੋਈ ਇੰਡੀਵਿਜੁਅੱਲ ਕਪੈਸਿਟੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੇਰੀ ਡਿਊਟੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਗੀ। (ਵਿਘਨ) (Any hon. Member can go there in his individual capacity. But I have not been given any duty in this connection.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਐਪਰੋਪ੍ਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿੱਲ ਤੇ ਬੋਲ ਲੈਣਾ (ਵਿਘਨ) (You may please refer to it while speaking on the Appropriation Bill.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਐਪਰੋਪ੍ਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ 3 ਆਈਟਮਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ 15 ਮਿੰਟ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਔਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਈਟਮਜ਼ ਤੋਂ ਇਧਰ ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਬੜਾ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਇਸ਼ੂ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਟਾਈਮ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰ ਦਿਓ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਿਰੋਧੀ ਦੱਲ ਦੇ ਨੇਤ

ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅੱਸ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰਫਤ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ:

"ਚੌਹਦਵੀਂ ਕਾ ਚਾਂਦ ਹੋ ਯਾ ਆਫਤਾਬ ਹੋ,
ਜੋ ਕੁੱਛ ਭੀ ਹੋ ਖ਼ੁਦਾ ਕੀ ਕਸਮ ਲਾ ਜਵਾਬ ਹੋ" ।

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਇਤਨੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ....

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਆਸ਼ਕਾਨਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ....।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇ ਕੋਈ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਆਰਡਰ ਮੰਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹਾਂ । ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਐਫੀਲੀਏਟਿਡ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਯੂਥ ਰੈਲੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੁਇਟ ਇੰਡੀਆ ਮੂਵਮੈਂਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੋ, ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਔਰ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਭੱਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ । ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰ ਲਿਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਾਇਆ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਜੇਕਰ 9 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਨਿਸਟਰ ਦਾ ਉਥੇ ਆਫੀਸ਼ਲ ਕੰਮ ਵੀ ਹਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਉਣ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਭੱਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ । ਮਹਿਜ਼ ਉਥੇ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰਾ ਠੰਡੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸੋਚੋ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਕਈ ਜਲੂਸ ਕਢੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਕਢਣ ਦਿਉ । ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖੋ। ਤੁਸੀਂ ਜਿਤਨਾ ਰੌਲਾ ਪਾ ਲਿਆ ਹੈ ਠੀਕ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ: * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Member is saying should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੇਅਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਨਾਮ ਮੇਰਾ ਲਿਆ ਸੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਿੱਧਰ ਸੀ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਸ਼ਾਰਾ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅੱਤ ਵੱਲ ਸੀ । (He has referred to your personality.)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਨਹੀਂ ਜੀ ਮੇਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅੱਤ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੱਜ ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ....

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਦਿਤੇ ਸੀ ਉਹ ਉਲਟੇ ਦਿਤੇ। ਉਥੇ ਮਨਿਸਟਰ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ, ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕਰ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਾ ਲਗਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਕ ਇਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ 30-30 ਬੱਸਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ? ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਬਸਾਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸਾਰੇ ਦਰਹਮ ਬਰਹਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਲੋਕ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਅਗੇ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਇਹ ਬੜਾ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਮਸਲਾ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਲਈ ਟਾਈਮ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਐਪਰੋਪ੍ਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਤੇ ਬੋਲ ਲੈਣਾ। (You may please refer to it while speaking on the Appropriation Bill.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਉਸ ਵਕਤ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਟਾਈਮ ਰਖ ਲਵੋ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਲਵੋ। (Please first listen to Giani Ji.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਇਤਨੇ ਵਿਚ ਸ਼ੇਅਰ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਤਨੇ ਵਿਚ ਇਹ ਬੋਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ....

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: ਦੋਹਾਂ ਸੰਧੂਆਂ ਨੇ ਢਾਡੀ ਜੱਥਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ.... (ਹਾਸਾ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੋ ਤਕਰੀਰਾਂ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਡਾਊਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸ਼ੇਅਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰਫਤ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਵੀ ਐਂਡੋਰਸ ਕੀਤਾ ਹੈ.... (I have also endorsed it.)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਕੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ। ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਕ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੋ। (ਹਾਸਾ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਊਟੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ। ਡਿਊਟੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਲਗਾਈਆਂ ਹਨ ਔਰ ਇਕਲੇ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਬਲਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੀ. ਸੀ. ਸੀ. ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਡੀ. ਸੀ. ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਔਰ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਸਾਂ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਵਾਜ਼ਾਂ: ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ....(ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਢਬਵਾਲੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਗਏ ਹਨ ? ਜੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਬਸਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜੇ ਕਰ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਬਸਾਂ ਲਿਜਾਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਉਹ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਜੇ ਹੁਣ ਵੀ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। (You are repeating the same story.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਾਰੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ 9 ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਰੈਲੀ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ ਉਹ ਰਿਜੈਕਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਐਪਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਅਗਰ ਕੋਈ ਪਾਸ਼ਿੰਗ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਇਸ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਲੋਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। (I would submit for the information of the hon. Members that the Adjournment Motion given by S. Ajaib Singh Sandhu has been rejected. No discussion can be held on this issue. However, if you feel like it, you may make a passing reference to this issue while speaking on the Appropriation Bill. I want to close this controversy now.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ।

Mr Speaker: Call Attention Motion No. 31.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਓ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਕੋਈ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। (I will not allow discussion now.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਭਾਗ ਨਾ ਬਣੇ। (Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair, should not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਦਸੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਲਗੀ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰ ਲਓ। (I have not been put on duty. But I can't say if I will go or not. If you want to raise some other point you may do so.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਕ ਪੁਆਇੰਟ ਤੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਸ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਮੈਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ । ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰ ਲੈਣਾ । (I have closed discussion on this issue. I will not allow this discussion now. If you want to raise discussion on some other issue you may do so.)

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ): ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਕ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬੰਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਰਮਿਟ ਹਨ । ਜੇ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਬੱਸ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਬੱਸਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਰੈਸ਼ਰ ਥਲੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਿਆਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ । ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮਾ ਗਏ ਸਨ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦਸੋ ਕਿ ਆਇਆ ਇਹ ਇਨ ਆਰਡਰ ਹੈ ਜਾਂ ਆਊਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ । ਇਹ ਨਵੀਂ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਇਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਕਰੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਇਨ ਆਰਡਰ ਹੈ । (This is in order.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਹੁਣੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਮਨਿਸਟਰ ਵੀ ਡੀ. ਸੀ. ਸੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਵੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਹ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ । ਲੇਕਿਨ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਡਿਸਟਿਰਕਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਕੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਦਸਣ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਆਪਣੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਭਾਗ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਹੋਵੇ? ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿਆਂਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਚਲੋ ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਰਗੇ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਆਸ ਨਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਣਗੇ ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਕੋਈ ਵੀ ਜਲੂਸ ਹੋਵੇ, ਰੈਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਲਸਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਤੇ ਐਸ. ਪੀ. ਕਨਸੰਰਡ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਤਕ ਵੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਲੇਕਿਨ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਇਕ ਗੱਲ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਹੀ । ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਕਨਵਿੰਸਡ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਸੰਘ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਉਨਤੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਸੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ 9 ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਲਈ ਇਸ 9 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੇਸ਼ਕ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਓ । ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਲੋਗਨ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਇਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ । ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੇਤਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਸ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਐਡਰੈਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ ਹੈ । ਇਹ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਉਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕਿਤਨੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਭਰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਲਈ ਲੋਕ ਮਰ ਮਿਟੇ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਮੇਲੇ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: * * * (ਸ਼ੋਰ) (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਤੁਸੀਂ ਐਪਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸਿੰਗ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕਰ ਲੈਣਾ । ਮੈਂ ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਅਲਾਓ ਕਰ ਸਕਦਾ । (Whatever is being said without the permission of the Chair should not be recorded. You may make a passing reference while discussing the Appropriation Bill. I can't allow discussion on this issue now.)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। (I can not allow it.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਲਓ। ਐਪਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਹੁਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਇਸ ਰਿਕੁਐਸਟ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨੋਗੇ। ਹਾਊਸ ਦਾ ਬਿਜ਼ਨਸ ਆਬਸਟਰਕਟ ਨਾ ਕਰੋ। (I can disallow this discussion. Please listen to me. The Appropriation Bill will be before the House for three to four hours. You may raise this issue at that time. Please don't waste the time of the House. I hope you will accede to my request and not obstruct the proceedings of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਲਓ। ਤੁਸੀਂ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਇਹ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। (I will not allow this discussion.)

WALK OUT(S)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) Whatever Sandhu Sahib is saying should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਐਜ਼ ਏ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਅਸੀਂ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। (ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: * * *

Mr. Speaker: Whatever the hon. Member Master Chand Singh is saying should not be recorded.

(ਇਸ ਵਕਤ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ)

---

*Not recorded as ordered by the chair.

(ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ * * *)

Mr. Speaker : Whatever the slogans are being raised by the hon. Members should not be recorded.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਜਿਹੜੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ । (Sardar Darbara Singh Ji, please resume your seat. The discussion on that matter is closed.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ । ਇਕ ਮਹਾਨ ਰੈਲੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ਾਸਿਸਟ ਤਾਕਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਠਦੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਕੇ ਰੋਕਣ, ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਥੰਪਿੰਗ)

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਫ਼ਾਸਿਸਟ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵੀ ਮੰਨਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਦਲਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । (ਹਾਸਾ)

CALL ATTENTION NOTICES UNDER RULE 66

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ : 31)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ, ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਾਧੋਪੁਰ ਹੈਡ ਵਰਕਸ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਆਇਆ ਰਾਵੀ ਵਿਚ ਹੜਾਂ ਕਾਰਨ ਤੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਤੇ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਕਾਰਨ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਨਹਿਰ ਅਪਰਬਾਰੀ ਦੁਆਬ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸਿਲਟ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਬੰਦ ਹੈ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਸੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨ ।

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ ।(Admitted. The hon. Minister concerned may please make a statement)

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ. 32)

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ (ਜਲਾਲਾਬਾਦ): ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਰਡਰ ਏਰੀਆ ਦੇ 10 ਮੀਲ ਦੀ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਕੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ 2500/- ਰੁਪਏ (ਪੰਝੀ ਸੌ) ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਰ ਆਦਿ ਲਈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ 2500/- ਰੁਪਏ ਇੰਜਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਲੋਨ 2500/- ਰੁਪਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ 2500/- ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 2500/- ਰੁਪਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੋਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਜ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਪੈਦਾਵਾਰ ਪਹਿਲਾ ਸਾਉਣੀ ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਹੁਣ ਹਾੜੀ ਦਾ ਵੀ ਇੰਜਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਤੁਰਤ ਬਾਕੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The hon Minister concerned may please make a statement.)

(Serial No. 35)

Comrade Achhra Singh: Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, the salary of Veterinary Assistant Surgeons in Punjab has not been paid to them since January, 1974 which cause them great hardship to support their families.

In view of obvious and urgent importance of the matter I request the Minister to make a statement in this House.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ. ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The hon. Minister concerned may please make a statement)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਵਿਕਾਸ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਜੇਕਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 24 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੇ ਵੀ.ਏ.ਐਸ. ਡਾਕਟਰ ਹਨ ਉਹ ਨਾਨ ਗਜ਼ਟਿਡ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਸੀਂ ਦਿਦੇ ਸੀ । 25 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਨੂੰ 416 ਵੀ. ਏ. ਐਸ. ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਬਣਾ ਦਿਤੇ ਗਏ । ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਏ. ਜੀ. ਵਲੋਂ ਦੇਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਤਕ ਪੇ-ਸਲਿਪ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੰਦੇ ਜਾਵੋ । ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਾ ਕੀਤੀ । ਏ. ਜੀ. ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਦੀ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਏ । ਨੋਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੇ ਹਨ । ਏ. ਜੀ. ਨੇ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ । ਤਨਖਾਹ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨਾਂ ਸਨ । ਇਕ ਦੇ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਐਸਚਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੁਐਸਚਨ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (You may put a question afterwards. Now, you may please resume your seat.)

(Serial No. 38)

1. **Comrade Satya Pal Dang**
2. **Comrade Jangir Singh Joga**
3. **Comrade Dana Ram**
4. **Comrade Saghar Singh**

Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely inaccuracies in reports sent by B. D. O's and S. D. O's that free house-sites have been distributed and actual possession given to 1.84 lac rural wage workers. Allotments on paper have been reported to have been actually distributed with possession but house sites have been distributed in rare cases.

The lands made available by Panchayats remained by and large undistributed so far.

Steps should be taken to ensure actual distribution of house-sites to the beneficiaries.

The State Government had provided Rs. 2 crores for acquisition of land for house-sites during the current financial year. The work of acquisition of land for the purpose is slow and halting. There is possibility of cut in the budgetary allocation for the purpose.

The Minister should make a statement on the subject to elucidate the actual position and steps being taken to improve matters.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The hon. Minister concerned may please make a statement.)

(Serial No. 44)

Sardar Ajaib Singh Sandhu: Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the large-scale transfers of thousands of teachers in the State which has caused great hardship and inconvenience to them.

In view of the urgency of the matter the Government is requested to make a statement in the House.

Mr. Speaker: Admitted. The Minister concerned may please make a statement. ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ (Admitted. The Minister concerned may please make a statement. Kapur Sabib you wanted to ask a question with regard to your Call-Attention Motion.)

QUESTION ON STATEMENT MADE IN REPLY TO CALL-ATTENTION NOTICE NO. 6

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 6 ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਊਡ-ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ । ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਹਿਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ 1973 ਵਿਚ ਹੋਈ, ਪਰ ਹਾਲਾਂ ਤੀਕ ਇਹ ਨਿਊਸੈਂਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨੇ ਚਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਰਾਤ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਸਵੇਰੇ 6.00 ਵਜੇ ਤਕ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ ਵਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

(ਕੋਈ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਉਠੇ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਪਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ । ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੁਬਾਰਾ ਸਵਾਲ ਕਰੋ । (I am very sorry to say that the hon. Minister is not attentive. He has not heard the question put by Kapur Sahib. So I would ask him to pay full attention to what is said in the House. I would request Kapur Sahib to put the question again.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਜਿਹੜਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ ਲਾਊਡ-ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੇ ਮੁਤਲਿਕ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਮੁੱਕਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਤ ਦੇ 10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਦੇ 6.00 ਵਜੇ ਤਕ ਇਹ ਲਾਊਡ-ਸਪੀਕਰ ਵਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲਾਟਰੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਸਿਨਮਿਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਲੋਕੀਂ ਇਹ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਵਜਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਜੋ ਜਵਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਗੁਰਦਵਾਰਿਆਂ ਵਿਚ, ਮੰਦਰਾਂ ਵਿਚ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈ ਕੇ ਲਾਊਡ-ਸਪੀਕਰ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਈ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨਜ਼ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੀ ਵਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਬਗੈਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਲਾਊਡ-ਸਪੀਕਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਤਲਾਹ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਸੋ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ 3 ਚਿੱਠੀਆਂ ਇਥੇ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ।

Mr. Speaker : Not allowed.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ..

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ ਜੀ। ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲਣ ਲਗੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦਿਉ। ਇੰਟਰਪਟ ਨਾ ਕਰੋ। (Please resume your seat. Let Sardar Umrao Singh speak. Do not interrupt.)

PAPERS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh): Sir, I lay on the Table the Annual Financial Statement (Budget Estimates) and Supplementary Budget Estimates* of the Punjab State Electricity Board for the year 1973-74, as required under Section 61 (3) of the Electricity (Supply) Act, 1948.

I also lay on the Table the *Annual Reports and Accounts of the Punjab State Warehousing Corporation for the years 1967-68 (from 1st November 1967 to 31st March, 1968) and 1968-69, as required under section 31 (11) of the Warehousing Corporations Act, 1962.

*Placed in the Library.

THE PUNJAB APPROPRIATION (NO. 3) BILL, 1974

Finance Minister (Shri Hans Raj Sharma): Sir, I beg to introduce the Punjab Appropriation (No. 3) Bill.

Sir, I also move—

> That the Punjab Appropriation (No. 3) Bill be taken into consideration at once.

Mr. Speaker: Motion moved—

> That the Punjab Appropriation (No. 3) Bill be taken into consideration at once.

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੋ ਜੀ । (Please resume your seat.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਰਿਜੈਕਟ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਹਨ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਫਿਰ ਪਤਾ ਕਰ ਲੈਣਾ । (Some Call-Attention Notices have been rejected due to certain reasons. If however, the hon. Members are not satisfied, they may satisfy themselves later on.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ 43 ਨੰਬਰ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ......

Mr. Speaker: Order please.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਟਾਈਮ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਦੋ ਬਿਲ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅੱਧਾ ਅੱਧਾ ਟਾਈਮ ਰਖ ਲਵੋ ।

ADJOURNMENT MOTION CONVERTED INTO CALL-ATTENTION MOTION

ਸਰਦਾਰ ਅਜਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਜਲਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਸ਼ਨ ਸੀ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਬੰਦਾ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਨਵਰ ਕਰ ਦੇਵੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ । (I will examine it.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਕਰ ਦੇਵੋ ਜੀ । ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਬਣਾ ਦੇਵੋ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੀ, 12 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਆ ਜਾਵੇਗੀ । (All right, it will be taken up on the 12th instant.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 1965 ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਹਡਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਕਹਿ ਲਿਆ ਹੈ, ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (You have had your say. Please resume your seat now)

THE PUNJAB APPROPRIATION (NO. 3) BILL, 1974
(Resumption of Consideration)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ (ਕੋਟਕਪੂਰਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਤਕੜਾ, ਨਰੋਆ ਅਤੇ ਨਿਘਰ ਵੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ । ਪੈਸੇ ਦੀ ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚਾ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਪਾਲੀਸੀ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਇਥੇ ਗਲਤ ਹੋਈ । ਇਹ ਜੋ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਵਾਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲੱਕ ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਨੋਂ ਡੰਗ ਭੁਖੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਨਾ ਮਿਲੇ । ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਇੰਨੀ ਜੜ੍ਹ ਪਕੜ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੀ 2/3 ਆਬਾਦੀ ਹੀ ਗਰੀਬ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਇੰਨੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਤੰਗੋਂ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਟਾ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸੀਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਚਾਵਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਖੰਡ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਪਾਲੀਸੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਰਪੱਸ਼ਨ ਹੈ । ਮੁਲਕ ਦੇ ਵਿਚ 83 ਘਰਾਣੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 75/76% ਦੌਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਮਨਾਪਲਿਸਟਾਂ ਨੂੰ, ਬਲੈਕਮਾਰਕੀਟੀਆਂ ਨੂੰ, ਹੋਰਡਰਜ਼ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਪਰਾਈਸ ਰਾਈਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਲਤ ਨੀਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਅਡੱਲਟਰੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਖੰਡ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਘੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਆਟਾ ਵੀ ਇੰਨਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀ

ਉਜਰਤ 3/- ਤੋਂ 5/- ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕੀ ਇੰਨੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

(ਇਸ ਵਕਤ ਪੈਨਲ ਆਫ਼ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਹੈ ਇਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਗਲਤ ਪਾਲਿਸੀ ਜੋ ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸ ਨੂੰ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ, ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਪੇਟ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਵਡੇ ਵਡੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਜ਼ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਕੇ ਛੋਟੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇਥੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

ਸੈਂਟਰ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜੋ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਫਰਾਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਨਹੀਂ ਉਠਣ ਦੇ ਰਹੇ।

ਮੈਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਕਰਕੇ ਫਾਲਤੂ ਜ਼ਮੀਨ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੀ ? ਇਥੇ ਜਿਹੜੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ, ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮਨਾਪਲਿਸਟ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਵਾਏ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਇਹ ਗਰੀਬ ਤਬਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਕੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਲੈਣਗੇ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਢੰਡੋਰਾ ਪਿਟਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਜੈਯੰਤੀ ਵਿਲੇਜਿਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਰੀਬ ਤਬਕਾ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? 21 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ

[ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ]

ਜਿਹੜਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚੋਂ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਜਦ ਕਿ 136/- ਰੁਪਏ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਭਾਅ ਹੋਵੇ ਅਤੇ 98/- ਰੁਪਏ ਸੀਮਿੰਟ ਦਾ ਭਾਅ ਹੋਵੇ ਉਹ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਹੀ ਇਸ ਭਾਅ ਤੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸਾਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਦੇ 5, 6 ਜੀਅ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ 2,000 ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਕਬੂਤਰ ਦਾ ਘੌਂਸਲਾ ਹੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਰਕਮ ਇਸ ਨਾਲੋਂ 4 ਗੁਣਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਸੁਝਾਉ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਅਤੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਤਕ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਇਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦੋਨੋ ਪਹੀਏ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਸਮਾਜਵਾਦ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ, ਜਿੰਨਾਂ ਟਾਈਮ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਲਾਟ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਬੋਲੋ। (Brar Sahib, please finish your speech within the time allotted to you.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਰੱਜਕੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਜੋ ਕਿ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਹਰ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਹਰ ਗਰੀਬ ਨੂੰ 2,000 ਰੁਪਿਆ ਮਿਲਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਲਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਜੋ ਰਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਿਹਾਜ਼ਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ 65% ਮਾਰਕਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਗਨੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥੋੜੇ ਮਾਰਕਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਤਨੇ ਤਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਬਿਲਕੁਲ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ 20% ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 25% ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਵਾਈਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵੇਖ ਲਵੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਇਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਤਕੜੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੱਲ ਹੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਵਾਲ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਸਾਲ ਪੋਸਟਾਂ ਪੀ.ਸੀ.ਐਸ, ਦੀਆਂ ਭਰਨੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਨੇ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਵਧੇਗਾ ਹੋਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਣਗੇ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਮੈਰਿਟ ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 65% ਜਾਂ 70% ਨੰਬਰ ਲੈਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਬਲਕਿ ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਸ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਨੰਬਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ 65% ਨੰਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੰਬਰ ਦੇਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਵੈਟਨਰੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਇੰਟਰਵੀਊ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤੇ ਪਰਾਪਰ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ। ਇਹ ਫਰਜ਼ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਰਵਾਇਤ ਹੈ। ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਜੇ ਇਹ ਗਲ ਗ਼ਲਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ।

ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸਹੀ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਹਨ, ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਨਮੇ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਘਟ ਰੇਟ ਤੇ ਮਿਲਣ। ਹਰ ਰੋਜ਼ 20—30 ਮੀਲ ਤੱਕ ਉਹ ਲੋਕ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਸਾਂ ਦੇ ਟਿਕਟ ਕਨਸੈਸ਼ਨਲ ਰੇਟ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਅਗੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਬਰਾੜ ਜੀ, ਸਿਨਮਾ ਦੀ ਗਲ ਛੱਡੋ, ਸਿਨਮਾ ਦੇ ਟਿਕਟ ਸਸਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਬਚੇ ਸਿਨਮਾ ਵੇਖ ਕੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। (Brar Sahib, it will spoil the children if cinema tickets are made cheaper.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਖਰਾਬ ਹੁਦੇ ਇਥੇ ਕੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵਰਗ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਣ, ਉਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਜਲ ਭਵਿੱਖ ਹਨ । ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਐਗਰੀਕਲਚੁਰਲ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਇੰਜੀਨੀਰਿੰਗ ਕਾਲਿਜ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦਾ ਫਿਊਚਰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਰਿਟ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ।

ਫੇਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਖਿਆਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵਰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੜਾ ਸਤਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਵਾਸਤੇ ਉਭਾਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਬਸਾਂ ਭਰਕੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਮਜਬਰ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ, ਉਹ ਵਡਾ ਨੇਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲਈ ਹੀ ਲਾਈ ਹੈ । ਉਸ ਨੇ ਵਡੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ਮੂਵਮੈਂਟਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ । ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਜੇ ਇਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਰਗ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੰਗ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ।

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਤੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਦਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਹਨ, ਜੇ ਕਿਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਸ ਲਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਜਾਨ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ ਉਹਦੇ ਹਥ ਵਿਚ ਖੰਡਾ, ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਿਆ ਪਤਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸ ਨੇ ਖੰਡੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿਟਕਪੜੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰ ਮਾਰਕੇ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਦਰਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇ ਆਮ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਸ ਲਗਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਜਿੰਦ ਪੈਣੀ ਹੈ । ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਵਰਗ ਵਿਚੋਂ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹੀਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ । ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਮਾਰੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵਰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਇਤਨਾ ਭੈੜਾ ਸਲੂਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਤੇ ਚਲੋ ।

ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ । ਉਹ ਟਰਾਂਸਫਰਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਬਦਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੈਂ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਦਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਬਦਲੀਆਂ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿੰਡਿਕਟਿਵ ਨੇਚਰ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ । ਆਪਣੇ

ਦਫਤਰ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜਾ ਜਨ-ਸੰਘੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੈ, ਫਲਾਂ ਦਾ ਝੁਕਾ ਕਿਧਰ ਹੈ। ਮੈਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਆਪ ਦੀ ਵਸਾਤਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਟੀਚਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਰਾਈਟਰ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀਜ਼ ਦਾ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸੀਆ ਹੈ, ਸਭ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਉਹ ਹੁਣ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵਕਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਲੜਕੀ ਦਾ ਸੈਪੇਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ, ਲੜਕੀ ਟੀਚਰ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਲੜਕੀ ਦੀ ਅਪਵਾਇੰਟਮੈਂਟ ਉਸ ਦੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਪਿੰਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਲੜਕੀ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਟ ਵੀ ਹੈ, ਫਰੀਡਮ-ਫਾਈਟਰਜ਼ ਦੀ ਫੈਮਿਲੀ ਨੂੰ ਬੀਲਾਂਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਨੇ ਕਿਸੇ ਗਲ ਤੇ ਤੰਗ ਆਕੇ ਸੈਪੇਰੇਸ਼ਨ ਲਈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮੁੜ ਉਸ ਪਿੰਡ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਲਾਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਤਨਾ ਮੁਹਾਜ਼ ਚੁਕਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਗ੍ਹਾ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਏ ਤੋਏ ਹੋਈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਬਦਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਟੀਚਰ ਵਰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਵਿੰਡਿਕਟਿਵਨੈਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਤਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਫਨ ਵਿਚੋਂ ਕੀਲਾ ਲਭਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟਿਵ ਨੇਚਰ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਕੰਪਲੇਂਟ ਹੋਵੇ ਬੇਸ਼ਕ ਕਰੋ, ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟੋਲੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (ਘੰਟੀ)

ਮੈਂ ਵਾਈਂਡ ਅਪ ਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ ਸੀ, ਕਿ ਦਫਤਰਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਥਾਵਾਂ, ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 307 ਅਤੇ 351 ਆਦਿ ਕਈ ਦਫਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਣ ਬੁਝਕੇ ਫਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਕਬੀਰ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਭਗਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਉਠਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਭਗਤਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹਰਜ ਸੀ ? ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਹਾ, ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਫੀਲਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਮਜਰੂਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰੂਰਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ 5 ਸਾਲ ਲਗਾਕੇ ਜੀ. ਐਮ. ਐਸ. ਕਰਕੇ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਿਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਜ਼ ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਫੈਮਿਲੀ ਪਲੈਨਿੰਗ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਰੈਡਕਰਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਲੁਕ ਆਫਟਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਰੇਡ

[ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ]

ਐਮ. ਬੀ. ਬੀ. ਐਸ. ਡਾਕਟਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ । ਮੈਂ ਕੋਈ ਐਲੋਪੈਥਕ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਗਰੇਡ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਵਧਾਉਣ ਵਾਸਤੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਪਰਤੀਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ । ਇਹ ਲੋਕ ਐਲੋਪੈਥਿਕ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਖਰਾ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨਿਆ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ।

ਐਗ੍ਰੀਕਲਚਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਗ੍ਰੀਕਲਚਰਿਸਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਅਗੇ ਕਣਕ ਵਾਸਤੇ ਹਥ ਅਡਣੋ ਬਚਾ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਕਣਕ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਗਰੀਬ ਦੇ ਢਿਡ ਵਿਚ ਅੰਨ ਪਾਇਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲੂਕ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, 100 ਪਰਸੈਂਟ ਖਾਦ ਦੇ ਮੁਲ ਵਧਾ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਟ੍ਰੈਕਟਰ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 30,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ 54—55 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ । ਹੋਰ ਵੀ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀਆਤੇ ਜਿੰਦਗੀ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਰੇਟ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਬੀਜ ਖਾਲਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਉਹ ਬੀਜ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਰੂਸ ਅੱਗੇ ਝੋਲੀ ਅਡਣੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਟਾਇਆ ਸੀ । ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕਰਕੇ ਨਾ ਤੁਰ ਸਕਣ । ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੁਝ ਅੰਕੜੇ ਦਿਤੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹਰਾਕੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਐਗ੍ਰੀਕਲਚਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਗਰੀਬ ਵਰਗ ਨਾਲ ਤੁਅੱਲਕ ਰਖਦੇ ਹਨ । ਫਰੀਦਕੋਟ, ਬਠਿੰਡਾ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਮਾੜਾ ਪਾਣੀ ਹੈ । ਉਸ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਡੀਪ ਟੀਊਬਵੈਲ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਬੰਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ । ਕਣਕ, ਚੌਲ, ਨਰਮਾ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਉਥੇ ਡੀਪ ਟੀਊਬਵੈਲ ਬੋਰਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਪਲਸ ਪਈ ਹੈ । ਉਥੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਬਣਾਕੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਜੋ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਐਗ੍ਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਇਕ ਮਿਨੀ ਕੈਂਪਸ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਥੇ ਡੀਪ ਟੀਊਬਵੈਲ ਬੋਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ । ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਜੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਉਥੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਕੋਈ ਕਾਰਖਾਨਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੜੀ ਔਡ ਹੈ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਐਗ੍ਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿ ਉਸ ਬੈਕਵਰਡ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਸ਼ੂਗਰਕੇਨ, ਕਾਟਨ, ਸਪਿੰਨਿੰਗ ਅਤੇ ਜਿੰਨਿੰਗ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ

ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਦੂਜੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵੀ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣ । ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਚ ਖਾਦ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡੀਪ ਟਿਊਬਵੈਲ ਬੋਰ ਕਰੋ । ਇਹ ਖਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਇਕ ਖਾਦ ਦੀ ਬੋਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੰਜ ਸੱਤ ਰੁਪਏ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਖਾਦ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਸਮਝਕੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਪਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਉਗਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰ ਸਕੇ । (ਘੰਟੀ)

Mr. Chairman : Wind up please. ਮੈਂ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ । ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਦੇਣ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ, ਤਾਂ ਤੇ ਟਾਈਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ । (Wind up please. I am helpless unless your party leader says that no other member from his party will speak. Only then I can allow you more time.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦਿਉ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਅੱਛਾ ਜੀ । (All right)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਜੱਟਾਂ ਤੇ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਜੇ ਜੱਟ ਨੇ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧ ਲਿਆ ਫੇਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗੀ (ਵਿਘਨ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਵੜਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਦੁਗਣਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਬਿਜਲੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਦਿਵਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਟਿਊਬਵੈਲ ਚਲਦੇ ਨਹੀਂ, ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾਣੇ ਕਢਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਬਿਜਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਨਹੀਂ, ਮਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਗਣਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਹਾਊਸ ਟੈਕਸ ਹੋਰ ਲਗਾਉਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੇ ਹਨ । ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਬੜੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ 14 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਹਨ । 7 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੋਰ ਬਿਜਲੀ ਟੈਕਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਥੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰੇਟ ਨਹੀਂ ਵਧਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਮਾਲੀਆ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ, ਹਾਊਸ ਟੈਕਸ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੈਟਰਮੈਂਟ ਟੈਕਸ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 84% ਰਲੀਫ਼ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਨਾ ਕਰੋ । ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਨਾ ਮਰਨ ਦਿਉ । ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਮਰੇਗਾ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਗਰੀਬ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਉਹਦਾ ਢਿੱਡ ਕਿਵੇਂ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਾਈ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਫੇਰ ਉਹੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾ ਵੜਿਓ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਦਸੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਢਾਇਆ ਸੀ ।

[ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ]

ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਬਾਰੇ ਗਲ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਕੇਸਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਹੋਵੇ । ਪਰ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਨਟੇਨ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਅਖਤਿਆਰ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਟ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਜਿਥੇ ਵੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਾਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਦਫਾ 107 ਅਤੇ 151 ਤਹਿਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ, ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਨਸੰਘੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਕੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੈਤੋਂ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਵਾਈਸ ਪਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਮੁੰਡੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਨੇ ਗੁੰਡੇ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਸੰਘੀਆਂ ਦੇ ਜਲਸੇ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪਕੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਰ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਅਮਨ ਜਲਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ, ਕਾਂਸਟੀਚੂਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਹੱਕ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ । ਗੁੰਡੇ ਜਿਹੜੇ ਅਸਲਾ ਲੈਕੇ, ਪਸਤੌਲ ਲੈਕੇ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਭਾਟੀਆ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਪਰ ਉਹ ਹਾਲੇ ਤਕ ਪਕੜੇ ਨਹੀਂ ਗਏ । ਉਥੇ ਐਨੇ ਨਿਕੰਮੇ ਐਸ. ਐਸ. ਓ. ਅਤੇ ਐਸ. ਪੀ. ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਚੁਕਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਕ ਗੋਪੀ ਰਾਮ ਜੈਤੋਂ ਵਿਖੇ ਹੈ, ਇਹ ਉਥੇ ਦਾ ਵਪਾਰੀ ਆਦਮੀ ਹੈ । ਉਸ ਨੂੰ ਪਕੜਕੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਚੁਕਣ ਵਾਸਤੇ, ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਾਕਮ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਣ । ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪ ਰੱਜਕੇ ਪੈਸੇ ਖਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਉਹਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ. ਹੋਰ ਇਖਲਾਕ ਤੋਂ ਗਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹਨੂੰ ਹੀ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਕੇ ਗਧਿਆਂ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਪਰ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਉਸਦਾ ਮੂੰਹ ਮੈਂ ਆਪ ਧੁਆਇਆ ਹੈ । ਜੇ ਮੈਂ ਨਾ ਉਥੇ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨੂੰ ਗਧੇ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ । ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਫਿਰ ਫਿਰ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਧਿਆਂ ਤੇ ਬਿਠਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਲੋਕ ਰਾਜ ਹੈ ? ਇਸ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਕੇ ਤੋਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਫਰੀਦਕੋਟ ਬੀਨਾਂ ਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਜਗਾ ਨੂੰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਕੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਨੂੰ ਪਕੜਕੇ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਗੰਦਗੀ ਪਾਈ ਗਈ ।

ਉਸ ਨੂੰ ਯੂਰਿਨ ਪਿਲਾਇਆ ਗਿਆ । ਹੁਣ ਇਹ ਉਸ ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇਣ ਦੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਯੂਰਿਨ ਪਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਗਰੀਬ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਗੰਦਗੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਯੁਗ ਵਿਚ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਝੂਠੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਠੀਕ ਹੈ ?

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਠੀਕ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਇਥੇ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਦਿਨ ਦੁੱਗਣੀ ਅਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗੁਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 1 ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਗਬਨ ਹੁੰਦਾ ਫੜਿਆ ਹੈ । ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ? 2 ਲੱਖ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ । ਉਤੋਂ ਉਤੋਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅੰਦਰੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਿਸਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਆਪਣੇ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਐਮ. ਡੀ. ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਆਪ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 29 ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਪਾਈ ਹੈ । ਇਹ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਉਥੇ ਨਾਮੀਨੇਟ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਹ ਬੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕੇ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ । ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪਰਧਾਨ ਜਾ ਕੇ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਿਨੀ ਹਕੂਮਤ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕੇ । ਉਹ ਉਥੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਗਜ਼ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰਾ ਦਿਆਂਗਾ । ਪਰ ਫਿਰ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਉਹ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਪੋਸਟਪੋਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ । ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ੀਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਉਥੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੀਰੋ ਨੂੰ, ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਕਾਗਜ਼ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਲਕਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਉਥੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਆਦਮੀ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਲੇਕਿਨ

[ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ]

ਰਿਜ਼ਲਟ ਡਿਕਲੇਅਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਥੇ ਕੁਝ ਗੁੰਡੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਸੌ ਕਾਰਤੂਸ ਚਲਾਏ । ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੂਵਮੈਂਟ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਕਿ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਵੇਗੀ ? ਜਦ ਸਾਡਾ ਆਦਮੀ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਕਹਿਕੇ ਉਸ ਦਾ ਰਾਂਗ ਰਿਜ਼ਲਟ ਡਿਕਲੇਅਰ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ । ਇਤਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਡਰਾਇਆ ਗਿਆ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਹੀਰੋ ਵਰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਰਾਈਟ ਖੋਹੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਾਂ ਰੱਬ ਹੀ ਰਾਖਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । (Your time is over.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਇਹ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਫੂਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਫੰਡ ਲੈਣਾ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਮਰੇਡ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਕੇਰਲਾ, ਆਂਧਰਾ ਅਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਆਦਿ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 300, 400 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ 115 ਰੁਪਏ ਜਾਂ 116 ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਬਾਕੀ ਫਾਇਦਾ ਵਿਉਪਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰਡਰ ਆਦਿ ਲੈ ਗਏ ਹਨ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਜ਼ੀਰ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਜਰੇ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਬਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਪਰ ਜਦੋਂ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਲਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਹਿਰ ਜਾਣਗੀਆਂ । ਜਿਥੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ, ਉਥੇ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਵੇਗਾ ? ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਲਿਜ਼ਮ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਵੇਗਾ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਸੁਕਰਾਤ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫਿਲਾਸਫਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) ਹੁਣ ਉਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਜਦ ਪੜ੍ਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ।ਉਦੋਂ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਇਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਕੇ । ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਲਤ ਡਿਗਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਲਤ ਡਿਗਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਉਹ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕੇ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਇਥੇ ਨਾ ਕਰੋ । (ਘੰਟੀ)

Mr. Chairman Please wind up.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਇਹ ਤਾਂ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਚਪੇੜ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਡਿਗਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਸੀ । ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਕਹੇ ਸਨ, ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ । ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ । (The words used by you in connection with Vice-Chancellor do not behove you. These words are not in a good taste.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਬਚੋ ਜੋ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਪ ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਚੁਕੇ ਹੋ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਥੇ ਡਿਫੈਂਡ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਅੰਡਰ ਡਿਸਕੱਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਦੋਂ ਇਥੇ ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ । ਉਦੋਂ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ, ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਜ਼ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ ।

Mr. Chairman: Please wind up within five minutes.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਿਆ । ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਗਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਡਿਗਰੀ ਪਾੜਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਲੈ ਲਵੋ । 104 ਫ਼ਰਮਾਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਬੋਗਸ ਕੋਟਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਟੀਲ ਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ । ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੋ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਟਾਲਾ ਵਿਚ 216 ਫਰਮਾਂ ਬੋਗਸ ਕੋਟਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 135 ਬੋਗਸ ਫਰਮਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਹੈ । ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁਨੀਮ ਹੈ ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੁਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਤੁਸੀਂ ਮਾਰਕਫੈਡ ਲੈ ਲਵੋ, ਬੈਂਕਾਂ ਲੈ ਲਵੋ । ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣਾਏ ਹਨ । ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਵਿਚ ਘਪਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

Mr. Chairman: Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੈ । ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਨਾਮ ਨਿਹਾਦ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਟੱਪ ਗਈ ਹੈ । ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਕੁਝ ਐਲ. ਵੀ. ਓ. ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜੁਆਇੰਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਗਰੇਵਾਲ ਕੋਲ ਕੰਪਲੇਂਟ ਆਈ ਹੈ ਕਿ 27 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ: 300 ਰੁਪਿਆ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ 27 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ? (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ । (Brar Sahib, please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣ, ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਚੱਲਦੀ ਹਵੇ, ਜਿਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਨੌਪੋਲਿਸਟ ਪਲਦੇ ਹੋਣ, ਹੋਰਡਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮਿਟ ਅਤੇ ਕੋਟੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣ, ਬੋਗਸ ਪਰਮਿਟ ਅਤੇ ਕੋਟੇ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਜ਼ਰੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਸ ਲਗੇਗਾ । ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ ਜਰੂਰੀ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਈਮਾਨਾਂ ਦਾ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । (ਤਾੜੀਆਂ)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: (ਪਟਿਆਲਾ) ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਕਲ ਫਾਈਨਾਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਦੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦਸੀ ਸੀ ਕਿ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਤੇ ਅਸੀ ਤਕਰੀਬਨ 55 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਸਾਲ ਦਾ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਖਰਚਾ ਬੜਾ ਘੱਟ ਸੀ । ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਏਮ ਐਂਡ ਔਬਜੈਕਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਔਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਪਸਾਰ ਹੋਵੇ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੈਟਰਮੈਂਟ ਹੋਵੇ ਔਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਹੜੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਐਡਮਿਨਿਸ-ਟਰੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਮੈਂ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 2-3 ਗਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਾਉਣਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੀ ਇਹ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ।

ਇਕ ਅਵਾਜ਼: ਵਖਰਾ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ?

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਾਉਣਾ ਹੈ ਜੀ । (ਵਿਘਨ) ਮੇਰੀ ਰਾਇ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਬਲਮਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਬੜੀਆਂ ਕੰਮਪਲੀਕੇਟਿਡ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਹ ਮਹਿਕਮਾ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਲੈਵਲ ਤੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੇਟ ਲੈਵਲ ਤਕ ਅੱਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਫਰਕੇਸ਼ਨ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਲੈਵਲ ਤੇ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ

[ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ]

ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੜਾ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਇਹ ਚੰਗਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਔਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਤੇ 55 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਥੇ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਜੇ ਥੋੜਾ ਹਰ ਵਧ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਔਰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਇੰਡੀਪੈਂਡੰਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਮਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਤੇ ਸਾਰਾ ਦਾਰੋ ਮਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਟਰੈਂਗਥਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ।

ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਾਸਟਰਾਂ ਜਾਂ ਹੈਡਮਾਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਲੈਵਲ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉਚਾ ਹੋ ਸਕੇ । ਪਰ ਹੋਇਆ ਕੀ ਕਿ ਇਸ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀਆਂ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਦਿਤੇ ਔਰ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਕੰਟਰੋਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਰਿਪ੍ਰੇਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਮਾਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਅਲੈਕਟਿਵ ਸਿਸਟਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਇਕ ਗੱਲ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ, ਇਨਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਵਾਸਤੇ ਐਕਟ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਨਟਰੋਡਿਊਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਔਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਮੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰਿਵਾਈਜ਼ਡ ਲਿਆਓ । ਹੁਣ ਉਹ ਲੈ ਆਉਂਣਾ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਸਾਲ ਨਵੇਂ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਬੜੇ ਸਕੂਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਖੋਲੇ ਹਨ । ਪਰ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲ ਖੋਲਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਖੋਲ ਲਿਆ ਕਰਨ । ਜੇ ਅਸੀਂ 100 ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਖੋਲਣਾ ਹੈ, ਜਾਂ 150 ਸਕੂਲ ਖੋਲਣਾ ਹੈ ਜਾਂ 50 ਸਕੂਲ ਖੋਲਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਖੋਲਣੇ ਹਨ, ਉਹ ਖੋਲੋ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਟਾਈਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਐਡਮੀਸ਼ਨ ਦੇ ਟਾਈਮ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਐਕੇਡੈਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਨਾ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਡਿਫੀਕਲਟੀ ਹੋਵੇ ਨਾ ਪੇਰੈਂਟਸ ਨੂੰ ਡਿਫੀਕਲਟੀ ਹੋਵੇ ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਗਲ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ

[ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ]

ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ । ਜਿਥੋਂ-ਤਕ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ । ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੋਈ ਪਨਿਸ਼ਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪਨਿਸ਼ਮੈਂਟ ਹੀ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਘਰ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਤੁਸੀਂ 10 ਮੀਲ ਤੇ ਬਦਲ ਦਿਉ, 20 ਮੀਲ ਤੇ ਬਦਲ ਦਿਉ ਜਾਂ 50 ਮੀਲ ਤੇ ਬਦਲ ਦਿਉ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਚੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਡਿਸਲੋਕੇਟ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਫਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਹੋਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਗਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਅਗਰ ਐਡਮਿਨਿਸਟ-ਰੇਟਿਵ ਗਰਾਊਂਡਜ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੀ ਬੈਕ ਗਰਾਊਂਡ ਕੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਸ ਗਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ 1971 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਸ ਲੈਵਲ ਤੇ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ । ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਕਨਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ 2 ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈਆਂ ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰੋਪੋਜ਼ਲ ਲਿਆਂਦੀ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਕੋਈ ਟਰਾਂਸਫਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਨਡਿਕਟਿਵ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰੋਪੇਜ਼ਲ ਕਨਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਾ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਲੇਕਿਨ ਕੁਝ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਕਨਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ । ਕਨਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਐਗਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ । ਅਗੇ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਕੀ ਹੋਵੇ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਡਿਫਰੈਂਟ ਓਪੀਨੀਅਨਜ਼ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਢੰਗ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਸਾਲ ਅਪਨਾ ਲਉ, ਇਹ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋਪੋਜ਼ਲ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੀ ਕਰੇ । ਜੋ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪ ਫਾਲੋ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਅਸੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰ ਦਿਉ, ਫਲਾਣੇ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰ ਦਿਉ । ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਚੁਕੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ । ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੋ, ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਹੋ ਪਰ ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਇਹ ਬਦਲੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰੋ । ਜੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਵਾਲੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਵਿਘਨ) (ਘੰਟੀ) ਜੇ ਕੋਈ ਟੀਚਰਜ਼ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਊਚਲ ਬਦਲੀ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਿਊਚਲ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰ ਦਿਉ ਤਾਂ ਮਹਿਕਮਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਲਾਹ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਕਰ ਲਈ ਹੈ? (ਵਿਘਨ) (ਘੰਟੀ) ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ 5 ਮਿੰਟ ਦਿਉ ਜੀ। ਮੈਨੂੰ ਟਾਪਿਕ ਤਾਂ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ ਜੀ ।

ਮਹਿਕਮਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂ ਆ ਗਏ । ਜੇ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਖਾਲ੍ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਕੰਸਲਟੇਟਿਵ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਸਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਬਦਲੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਉ ਤਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ, ਸੈਕਟਰੀ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਨਵਾਂ ਸੈਟ-ਅੱਪ ਆਇਆ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਰੂਲ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਮੈਂ ਕਲ ਵੀ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਲਸੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਦਲੀਆਂ ਨੂੰ ਰੀਕਨਸਿਡਰ ਕਰ ਲਵੇ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੀਲੀਫ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਆ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਗਰਾਊਂਡ ਤੇ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਿਪ੍ਰੈਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂ ਸੀ. ਈ. ਓ. ਵਗੈਰਾ ਕੋਲ ਨਾ ਭੇਜੋ । ਉਹ ਕੀ ਰੀਕੰਸਿਡਰ ਕਰਨਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੈਵਲ ਤੇ ਕਰੋ । ਪੋਸਟਾਂ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਵੀ ਆਉਣੀਆਂ ਹਨ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਲਾਗ ਡਾਟ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੀਕੰਸਿਡਰ ਕਰ ਲਵੋ । ਇਸ ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਕ ਆਨਾ ਵੀ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ।

ਹੁਣ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਜਿਹੜੀ ਰੈਲੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹਿ ਹੀ ਦਿਤਾ ਹੈ । (The hon. Chief Minister has already made a mention about it.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਅੱਛਾ ਜੀ । ਮੈਂ ਹੁਣ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਆ ਗਏ ਹਨ । ਇਕ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੈ । ਠੀਕ ਹੈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲੈਵਲ ਤੇ ਜਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੈਵਲ ਤੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਥੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹਨ । ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਿਤੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸੈਟ-ਅੱਪ ਵਿਚ ਕੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਲੀ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡਿਡ ਹੈ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਲੋਕ ਮਹਿੰਗਾਈ ਤਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਬੜੀ ਔਖਿਆਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇ ਔਰ ਮਿਲੇ ਨਾ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਡਿਸਟ੍ਰਿਬਿਊਸ਼ਨ ਸਿਸਟਮ ਠੀਕ ਹੋਵੇ । ਜੇ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 4-4 ਘੰਟੇ ਧੁਪੇ ਖੜ੍ਹਾਈ ਰਖਣਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਹੁਣੇ ਆ ਜਾਏਗੀ, ਹੁਣੇ ਆ ਜਾਏਗੀ । ਜੇ ਕਰ ਡੀਪੂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਡੀਪੂ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿਉ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਡਿਫੀਕਲਟੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ

[ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ]

ਉਸ ਤੇ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਕਟ ਕਰੋ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਸਪਾਂਸਰਡ ਕੋਲ ਡੋਮੈਸਟਿਕ ਯੂਜ਼ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਨਾਨ ਸਪਾਂਸਰਡ ਕੋਲਾ ਜਿਹੜਾ ਟੱਰਕਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਭਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । 60 ਜਾਂ 70 ਰੁਪਏ ਕੁਐਂਟਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੋਕ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਪਕਾ ਸਕਦੇ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਟਾਂ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭਠੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰਡ ਕੋਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਟ ਤੋਂ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ । ਪਿਛੇ ਭੱਠੇ ਵਾਲੇ ਕੋਲਾ ਲਈ ਗਏ ਪਰ ਇੱਟਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀਆਂ, ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇੱਟਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਕਿਤੇ 70/— ਰੁਪਏ ਤੇ ਕਿਤੇ 100/- ਰੁਪਏ, ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਰਚ ਵਧ ਗਿਆ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਪਾਂਸਰਡ ਕੋਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਰਿਟਰਨ ਪੂਰੀ ਲਵੋ ਔਰ ਆਪ ਹੀ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟ ਕਰੋ ਭੱਠੇ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਨਾ ਛੱਡ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਟੇ ਪਰਮਿਟ ਕੋਈ ਲਈ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕੰਮ ਕੋਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਉ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਬੋਗਸ ਕੋਟਾ ਹੋਲਡਰਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਔਰ ਕਿੰਨੇ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿਤੇ । ਇਸੇ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਰਿਜ਼ੈਂਟਮੈਂਟ ਹੈ । ਕੋਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਕੋਈ ਬਿਨਾ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੇ ਲੱਖਾਂਪਤੀ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਐਸ. ਸੀ.): ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਪੁਲੀਸ ਦੀ ਡਿਮਾਂਡ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਗੇ ਵੀ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੋਡਰਨਾਈਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਖਰਚ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । 1946 ਵਿਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, 13 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਪੁਲੀਸ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ । ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਫਿਰ ਵੀ 13 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ 313 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਫਰਕ ਵੇਖ ਲਵੋ 13 ਔਰ 313 ਦਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਵੱਧਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਪੁਲੀਸ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਥਾਣੇ ਅਫ਼ੀਮ ਦੇ ਅੱਡੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਉਥੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕੋਈ ਇਜ਼ਤ ਨਹੀਂ। ਧੰਨੌਲਾ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਧੂਰ ਕੋਟ ਦਾ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਟੱਟੀ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਠੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਗੁਦੇ ਵਿਚ ਡੰਡਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਆਂਤੜਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਫਿਰ ਧੰਨੌਲੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਮਰ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਉਥੇ ਦੇ ਐਸ. ਆਈ. ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੱਚ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਮਾਰ ਕੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਪਰ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਬਰਨਾਲਾ ਜਾ ਕੇ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੁਦੇ ਵਿਚ ਡੰਡਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਗਿਲਾਸ ਮਾਰਿਆ । ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਲਮ ਬੰਦ ਹਨ । ਥਾਣੇਦਾਰ ਤੇ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਾਈਂ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਰਖਿਆ

ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਗਰੀਵੈਂਸਿਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਉਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 302 ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

8 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਧਨੌਲਾ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਟੈਲੀਫੂਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਕਾਲੇ ਕੋਟ ਦਾ ਕਪੜਾ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਕਾਲਾ ਕੋਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਫੀਮ ਨੂੰ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਔਰ ਇਹ ਪੁਲੀਸ ਰਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ 2 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਸ਼ੇਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਰਾਤ ਦੇ ਡੇਢ ਵਜੇ ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰ ਇਕ ਕੁਰੱਪਟ ਔਰਤ ਨਾਲ ਮੌਜ ਮਾਣਦਾ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਡਰਨਾਈਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪੁਲੀਸ ਰਾਜ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਾਧੂ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟ ਕਰੋ।

ਬਾਕੀ ਗਲ ਰਹੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਾਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਚਲੋ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ, ਚਲੋ ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹੋ ਪਰ ਫਰਾਡ ਨਾ ਕਰੋ। ਹਰ ਗਲ ਵਿਚ ਇਹ ਫਰਾਡ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਵਾਸਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੋਸਟਾਂ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ਮੈਂਟ ਆ ਗਈ ਹੈ ਬੀ. ਟੀ. ਅਤੇ ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਸਟੱਡੀ ਟੀਚਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਨੇ ਰਖਣੇ ਹਨ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜਾ ਵਡਾ ਫਰਾਡ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਟੈਕਸ ਥੋਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਉਥੇ ਰੀਜ਼ਿਲਟ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਏ ਹਨ। ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਰਿਜ਼ਲਟ ਅਜੇ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਏ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। 10ਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਰਸਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਰਿਜ਼ਲਟ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਰਹੇ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਟਰੈਂਥ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮਿੰਟ ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲੈ ਚੁਕੇ ਹੋ। (According to your party strength you are entitled to speak for one minute only, but you have taken much more time than that.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਬੜਾ ਅੱਛਾ ਸਿਸਟਮ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਇਕ ਕੁਰੱਪਟ ਮਹਿਕਮਾ ਬਣ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਤੇ ਗਬਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਇਤਨੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਦਸਣ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ

[ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ]

ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ? ਜਿਹੜੇ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦੇ ਨਹੀਂ । ਫੜਦੇ ਉਸਨੂੰ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ 500/- ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ 100/- ਰੁਪਿਆ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਲਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਲ੍ਹੀ ਅੰਗੂਠੇ ਲਗਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਗੇਂਸਟ ਲੋਨ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਇਕ ਓਂਕਾਰ ਚੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਲਾਰਜ ਸਕੇਲ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਐਸ. ਡੀ. ਓਜ਼. ਦੀਆਂ ਪੋਸਟਾਂ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਬਟੋਰੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਉਹ ਸ਼ਰੇਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਸਨੇ ਜਾਲ੍ਹੀ ਵੋਟਾਂ ਪਵਾ ਕੇ ਹਾਰੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਇਆ । ਉਸ ਨੇ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਵਾਈ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ: ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਡਿਫੈਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

Mr. Chairman : The names of the persons who are in high authority can be mentioned.

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ । ਉਥੇ ਚੋਣਾ ਹੋਈਆਂ । ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਕੁਟਿਆ ਗਿਆ । ਕੁਟਿਆ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਸੀ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੇ ਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਰੱਦ ਕਰਾ ਦਿੱਤੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਉ । (Please resume your seat now.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਲਾਬੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਬੀ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਉ । ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਗਮ ਸਾਹਿਬਾ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰੋ । (*Addressing Sardar Gurdarshan Singh* : Please don't talk in the House.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, 1971 ਵਿਚ ਜੀਤ ਰਾਮ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ । 1972-73 ਵਿਚ ਬੰਤ ਰਾਮ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਐਸਕੋਰਟ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦੱਦ ਨਾਲ

307 ਦੇ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਬੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਇਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਸੀਮੰਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਇੱਟਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ । ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨ ਤਾਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕੇ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ ਜੀ (Please wind up now.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਰੂਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤੁਸੀਂ ਕਾਮਰੇਡ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ? ਉਹ 10 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਗਰੁਪ ਨੂੰ ਇਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਰਿਪਰੈਜ਼ੈਂਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਮੈਂ ਜੋਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦੇਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਡੀ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । (I will give time to Mr. Josh. First of all the Opposition was given time. The next turn is that of Ruling Party and then comes your turn.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਪੁਆਇੰਟ ਅਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਵਾਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਰੂਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਰੀਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟ ਜਾਂ ਮੈਥਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰੀ ਜਾਓ । ਤੁਸੀਂ ਜੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫੇਵਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਬਹਿ ਕੇ ਕਰ ਲੈਣਾ । ਉਥੇ ਬਹਿ ਕੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੜੀਆਂ ਤਾਰੀਫਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਇਥੇ ਬਹਿ ਕੇ ਤਾਂ ਇਮਪਾਰਸ਼ਲ ਰਹੋ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਲਫ਼ਜ਼ ਵਿਦਡਰਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕੋਈ ਫੇਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ । ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਨੇ ਫੇਵਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਟਾਈਮ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (You should withdraw these words. I am not favouring any body here. The public has favoured the Congress Party. They will get time according to their party strength.)

Comrade Satya Pal Dang: I withdraw my words. I know how the proceedings of the House are being conducted and how these should be conducted.

Mr. Chairman: I also know these things. Please don't obstruct the proceedings of the House. The Congress Party have taken only twenty minutes.

Comrade Satya Pal Dang: It is not a question of twenty minutes. It is a question of method of giving time.

Mr. Chairman: Mr. Dang, you know parliamentary practice. You cannot challenge the orders of the Chair and the Chair (Captain Rattan Singh) fortunately has more experience in parliamentary affairs than you.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲੈ ਲਉ।

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ (ਪਾਇਲ): ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਰੁਪਿਆ ਇਸ ਬਿਲ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਜਟ ਜਦੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯਾਦ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਇਕਾਨਮੀ ਹੈ ਇਹ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਵਾਸਤੇ ਇਥੇ ਇਕ ਮੱਦ ਆਈ ਹੈ। ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਨੇ 40 ਲਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਡਿਬੈਂਚਰ ਫਲੋਟ ਕੀਤੇ ਹਨ। 10 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਰਿਫਾਈਨਾਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਢੇ 27 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ 8,000 ਟਰੈਕਟਰ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾ ਰਹੀ ਹੈ 20 ਕੰਬਾਈਨਾਂ ਅਤੇ 200 ਹਾਰਵੈਸਟਰਜ਼ ਮੰਗਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਕ ਗਲ ਇਹ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਨੂੰ ਉਚਾ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਟਰੈਕਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਫੈਕਟਰੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਜੇ ਅਸੀਂ ਟਰੈਕਟਰ ਇਥੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਇੰਜਣ ਬਣਾ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਮੁਹੱਈਆਂ ਕਰ ਸਕੀਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਣਕ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਅਨਾਜ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਮੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮੁਤਅੱਲਕ ਇਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਥੀਨ ਡੈਮ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹਨ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ, ਅੱਜ ਲੋਕ ਵੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਤਨੇ ਵਜੇ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕਿਤਨੇ ਵਜੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਟਾਈਮ ਬੰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਨੇ ਵਜੇ ਆਉਣੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿਤਨੇ ਵਜੇ ਤੋਂ ਕਿਤਨੇ ਵਜੇ ਤਕ ਫਲਾਣੇ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਮਿਲਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੋਨੇ ਦੀ ਗਲ ਸੀ। ਉਪਰੋਂ ਰੱਬ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਸੀ, ਬਾਰਸ਼ ਲੇਟ ਹੋਈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਔਰ ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਦੋ ਗੁਣਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਟੈਕਸ ਨਾ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਚੀਜ਼ ਵਰਤੀਏ, ਉਤਨੀ ਹੀ ਰਕਮ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਇਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਹਟਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ, ਫਲੈਟ ਰੇਟਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਯੂਨਿਟਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਲਏ ਜਾਣ। ਯੂਨਿਟ ਦਾ ਰੇਟ ਜਿਤਨਾਂ ਵੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਰ ਲਉ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੀ ਅਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਤਕੀ ਕਣਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਹੋਈ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਅਖਬਾਰਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕੀਮਤ ਵਧੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ।)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿਉ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੜ ਪੈਣਗੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ: ਲੜਾਈ ਉਦੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਫਾਰਮ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ।

Mr. Speaker: Order, please.

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲਿਜ ਵਿਚ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦਾ ਕੀ ਭਾਅ ਹੈ ? ਉਥੇ 108 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਕਿਤੇ 115 ਰੁਪਏ ਤੇ ਫਿਰ 122-123 ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਵਿਕੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਮੁਨਾਫਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਵਪਾਰੀ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ । ਅਗਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਮੰਨ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸੀ । ਉਸ ਨੇ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਾ । ਸੋ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਸਾਡੀ ਸੌਣੀ ਤਾਂ ਬੀਜੀ ਗਈ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਹਾੜੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਅਕਤੂਬਰ/ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹਾੜੀ ਬੀਜਣ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਬੀਜ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀ । ਜਿਹੜੇ ਬੀਜ ਅਸੀਂ ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੀ. ਬੀ. 377 ਜਾਂ 351 ਦਾ ਘੱਟ ਝਾੜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਬੀਜ ਉਤਨਾ ਝਾੜ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ । ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਤਕ ਬੀਜ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੇ ਭਾਅ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪੈਨਸੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬਸਿੱਡੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦੇ ਦੇਣ। ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਤਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸੈਨਟਿਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਵੱਧ ਸਕਦੀ । ਹੁਣ ਇਨਸੈਨਟਿਵ ਮਿਲਣ ਲਗੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਮੌਡਰੈਨਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅੱਛੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਾਈਮਜ਼ ਵੱਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਅਪੂਰ ਰੋਡਾਂ ਇਤਨੀਆਂ

[ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿਘ]

ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਮੱਗਲਰ ਕੋਈ ਕਰਾਈਮ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਪੁਲੀਸ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤਦ ਤਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਿਤਨੇ ਚਿਰ ਤਕ ਵੱਡੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੁੰਦੇ । ਅਗੇ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਜੀਪਾਂ ਵੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੈਟਰੋਲ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਘੁੰਮਣੋ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਰਾਤ ਦਿਨ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ । ਬਾਹਰਲਿਆਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਰ ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਉਥੇ ਪੁਲੀਸ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਔਰ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਥੇ ਸਾਡੀ ਪੁਲੀਸ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਵਾਕਿਆ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦਿਹਾੜੀ ਦਿਹਾੜੀ ਆਦਮੀ ਮਰਿਆ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਪੁਲੀਸ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ । ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲੀ ਸਕੀਮ ਫਿਰ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਤਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਥੇ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਵੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਫਿਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਸਟਾਫ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਹ ਸਟਾਫ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਔਰ ਉਸ ਤੇ ਅਫੀਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਰਾਈਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਟਾਫ ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ਕ ਸਟਾਫ ਵਧਾ ਦਿਉ । ਪਰ ਸੀ. ਆਈ. ਏ. ਸਟਾਫ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਂਜ ਹੀ ਚੰਗੇ ਹਾਂ ।

ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਗੇਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਕ ਮਾਡਲ ਥਾਣਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥਾਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ । ਜੇਕਰ ਉਥੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਚੰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਝੱਗਾ ਹੀ ਚੁਕ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫ਼ਸਰ ਉਥੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਠੀਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਣਗੇ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ. ਨੂੰ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਰਖਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ. ਨੇ ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰੀਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲਿਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਖਰਾਬ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਪੀ .ਜੀ. ਆਈ. ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰੀਜ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਥੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਭਜਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ।

ਸਾਡੇ ਹੈਲਥ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਔਰ ਹਰ ਇਕ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਫਲਾਣੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੱਤ ਜਿਹੜੀ ਸੀ ਉਹ ਸੁੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੱਤ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਲੱਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਈਂ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੱਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਈਂ ਫਿਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਟੀ. ਬੀ. ਸੀ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਣ। ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈਲਥ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੰਦ ਤਕ ਵੀ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) ਵੇਖਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੇਸ਼ੋ ਕੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਟੈਕਸ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਵੈਲਫੇਅਰ ਇਸ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ, ਪਰ ਇੰਨੇ ਨਹੀਂ ਲਗਣੇ ਜਿੰਨੇ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਟੈਕਸ ਲਗਣਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਬੈਠੋ ਜੀ। (Please resume your seat now.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ. 12-30 ਵਜੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਿਲੋਟੀਨ ਇਕ ਵਜੇ ਐਪਲਾਈ ਕਰ ਦੇਣਾ।

ਸਰਦਾਰ ਬਅੰਤ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੁਝ ਮੈਂ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਡਿਪਾਰਮੈਂਟ ਸਿਰਫ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਜੈਂਤੀ ਪਿੰਡ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਦਾ ਕੰਮ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਇੱਟਾਂ ਵਗੈਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਦਾ ਕੰਮ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋਸ਼ ਜੀ ਤੁਸੀਂ 10 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰ ਲੈਣਾ। (Josh Ji, please finish your speech in ten minutes.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : 10 ਮਿੰਟ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਸਿੰਗਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ 10 ਮਿੰਟ ਲੈਂਦੇ ਹਨ. ਮੈਨੂੰ ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ 15 ਮਿੰਟ ਤਾਂ ਦੇਵੋ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗਿਲੋਟੀਨ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਕ ਵਜੇ ਐਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਕੀ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਪਲੈਜ਼ਰ ਹੈ ? (If the House agrees, the Guillotine will be applied at 1.00 p.m. Is it the pleasure of the House?]

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਹਾਂ, ਜੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ (ਖਰੜ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੋ ਕਰੋੜ ਦੇ ਗਬਨ ਦੇ ਕੇਸ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰਿਆਂ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੈ । ਇਹ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਅਤੇ ਸੈਕਟਰੀਜ਼ ਹਨ, ਉਹ ਇਨੋਸੈਂਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਗਲਤ ਲਗਵਾ ਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਦਖਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਐਕਟ ਵਿਚ ਇਕ ਗਲਤ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਸੁੱਟ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਰ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ, ਹਰ ਚੋਣ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਖਲ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ । 10-7-74 ਨੂੰ ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਹੋਲਸੇਲ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਰੋਪੜ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਸੀ । ਉਥੇ ਚਾਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸਨ । ਇਕ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਮਰਥਕ ਸੀ, ਉਹ ਜਲੰਧਰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਬਿਠਾਈ ਰਖਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵੋਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਲੈ ਸਕੇ । ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਮਸਨੂਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇ 9 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮਾਰਕਫੈਡ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪੋਜੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨਾ ਆ ਸਕਣ। ਮੈਂ ਅਲੈਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੋਪੜ ਦੇ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ 7 ਵੋਟਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਕਰ ਦਿਤੇ । 3 ਪਟਿਆਲੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿਤੇ ਅਤੇ 4 ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਦਾ ਆਦਮੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਨਾ ਆ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਦਖਲ ਸਾਰੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਨਾਵਾਜਿਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 2 ਲੱਖ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਪਰਾਇਮਰੀ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕਸ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਰੁਪਿਆ ਕੰਟਿਨਜੈਂਸੀ ਵਿਚੋਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਟਿਊਬਵੈੱਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਇਸ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਤਾਂ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਹਨ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣਗੇ ਇਹ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਬੜੀ ਨਾਵਾਜਿਬ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਮਨਿਸਟਰ, ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕਸ ਨੇ 1970-71 ਵਿਚ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿਤਾ, 1971-72 ਵਿਚ 15 ਕਰੋੜ, 1972-73 ਵਿਚ 12 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਦਸ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਦਿਤਾ । ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ 18 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ ਸਾਢੇ 10 ਕਰੋੜ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕੀਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਂਦੇ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਅੰਕੜੇ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ 2 ਲੱਖ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਕੀ ਜਸਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਸਕੀਮ 1969 ਵਿਚ ਬਣੀ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ 8,000 ਟਰੈਕਟਰ ਲਿਆਉਣੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ 32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਹੋਣਾ ਸੀ । ਇਹ ਸਕੀਮ ਸੈਂਟਰਲ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਾਸ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਪਰ ਹੋਇਆ ਕੀ? ਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਇਹ ਸਕੀਮ ਚਾਰ ਸਾਲ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਵਿਚ ਛੁਪਾਈ ਰਖੀ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਤਾ । ਇਸ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਹੈ । ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 500 ਟਰੈਕਟਰ ਲੈਣੇ ਹਨ? ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ 8,000 ਟਰੈਕਟਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਉਣੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਸਿਰਫ 500 ਆਉਣੇ ਹਨ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੀ ਟਰੈਕਟਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ 7-8 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਮਿਲਣਗੇ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਪਵੇਗਾ । ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਕੈਂਡਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ 8,000 ਟਰੈਕਟਰ ਆਉਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਦੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਦੇ ਅਗੇਂਸਟ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਮੈਂਡ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਭੇਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਲੋਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਕ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰ ਲਈ ਗਈ । ਫਿਰ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 17 ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼ ਨੇ ਦਸਖਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦਿਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਵੀ ਸਨ ਸਰਵਸ਼੍ਰੀ ਦਲੀਪ ਚੰਦ, ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਬ੍ਰਿਸ਼ ਭਾਨ,

[ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼]

ਬਅੰਤ ਸਿੰਘ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ 17 ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੀਰੀਅਸ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਖਾਧਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਂਚਾਰ' ਵਿਚ ਇਕ ਖਬਰ ਛੱਪੀ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ : "ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਕੇ ਆਲਾ ਅਫ਼ਸਰ ਕੇ ਜਿਨਸੀ ਵਾ ਅਯਾਸ਼ੀ ਸਕੈਂਡਲ ਕਾ ਇੰਕਸ਼ਾਫ" ।

ਬੈਂਕ ਕੇ ਰੁਪਏ ਸੇ ਰੰਗ ਰਲੀਓਂ ਕੀ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਦਾਸਤਾਨ—

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ:-20-9-73—ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਕੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੈਂਕ ਕੇ ਏਕ ਆਲਾ ਅਫਸਰ ਕੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇੰਤਹਾਈ ਸਨਸਨੀ ਖੇਜ਼ ਅਯਾਸ਼ੀ ਵਾ ਜਿਨਸੀ ਸਕੈਂਡਲ ਕਾ ਧਮਾਕਾਖੇਜ਼ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ । ਆਜ ਯਹਾਂ ਏਕ ਤਹਿਰੀਰੀ ਬਿਆਨ ਮੇਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੈਂਕ ਮਜ਼ਕੋਰਾ ਆਲਾ ਅਫ਼ਸਰ ਪਰ ਸੰਗੀਨ ਇਲਜ਼ਾਮ ਭੀ ਆਇਦ ਕੀਆ ਕੇ 'ਵੋਹ ਬੈਂਕ ਕੇ ਰੁਪਏ ਸੇ ਅਯਾਸ਼ੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਔਰ ਅਾਪਣੀ ਜਿਨਸੀ ਭੂਖ ਮਿਟਾਤਾ ਹੈ" ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਫ਼ਸਰ ਤੇ ਬੜੇ ਸੰਗੀਨ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜੋ ਇਲਜ਼ਾਮਾਤ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰਾਂਗਾ, ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਪਾਸ ਵੀ ਸਬੂਤ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ 17 ਐਮ.ਐਲ. ਏਜ਼. ਨੇ ਰਿਪਰੈਜ਼ੈਂਟ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਮਨਿਸਟਰ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਜੋ 1973-74 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1973-74 ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕੁਮੱਰਸ਼ਲ ਕਰਾਪਸ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸਾਢੇ 8% ਘੱਟੀ ਹੈ ਔਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਫੂਡ ਗਰੇਨਜ਼ ਕਰਾਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਸਾਢੇ 9% ਘੱਟੀ ਹੈ । ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਇਹ ਦਿਤੇ ਹਨ ਕਿ ਡਰਾਟ ਆ ਗਿਆ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਰੀਜ਼ਨ ਸ਼ਾਰਟੇਜ ਆਫ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਲ ਕੋਈ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ । ਸਾਡੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਇਕਾਨਮੀ ਸਾਰੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੋ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਤਬਾਹੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ । ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦਿਨ ਬਦਿਨ ਘੱਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਇਨਪੁਟਸ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਪੂਰੇ ਭਾਅ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇਨਪੁਟਸ ਠੀਕ ਭਾਅ ਤੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਇਕ ਗੱਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਰੈਡੀਕਲ ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮ ਵਿਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਔਰ

ਇਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਾਈਨਾਂਸ਼ਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 10-8-1973 ਨੂੰ ਇਕ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 1 ਲੱਖ 74 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਭੂਮੀ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 1 ਲੱਖ 74 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਭੂਮੀ ਵਿਚੋਂ 48,424 ਏਕੜ ਭੂਮੀ ਤੁਰੰਤ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਯਾਨੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੈਂਡ ਰੀਫਾਰਮ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡੀ ਕਿਨੀ ? ਉਹ ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮਿਤੀ 1-1-1974 ਤਕ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ 350 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ। ਔਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਉਹ ਵੀ ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜੋਗਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲ ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ 46 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਔਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਂਡ ਰਿਫ਼ਾਰਮ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਸੀ? ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਸੀ ? (ਵਿਘਨ) ਜੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਸੀ?

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਰਾ ਦੇਖ ਲਓ। ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ-ਹੀਣ ਲੋਕ ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਜਾਂ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਲ 2,622 ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 2,622 ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਵਿਚੋਂ 1,470 ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਇਕੱਲੀਆਂ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਉਥੇ ਦੇ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਨੇ ਉਹ 1,470 ਦੀਆਂ 1,470 ਦਰਖਸਤਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 74 ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਸੂਏ ਦੇ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੜ ਕੇ ਉਹ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਕੋਈ ਦਰਖਾਸਤ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਹ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਅਗਰ ਇਤਨੀਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਰੱਦ ਕਰੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਧੋਖਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲੈਂਡ ਰਿਫ਼ਾਰਮ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। (ਵਿਘਨ) (ਘੰਟੀ) ਜੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ।

ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਿਦਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਜੋ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਕ ਫਿੰਡ (ਬਾਲ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਡੀ. ਈ. ਓ. ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ ਸਾਢੇ 11 ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਖਰੀਦੀ ਜਦ ਕੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ 2 ਰੁਪਏ 69 ਪੈਸੇ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਟੀਆਂ (ਸੀਟੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) 30 ਰੁਪਏ ਦਰਜਨ ਖਰੀਦੀਆਂ ਔਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਹ ਇਕ ਰਸੀ ਜਿਹੀ (ਰਸੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) 12 ਰੁਪਏ ਮੀਟਰ ਖਰੀਦੀ। ਇਹ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼]

ਚੀਜ਼ ਡੀ. ਈ. ਓ. ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਖਰੀਦੀਆਂ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਕੈਂਡਲ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਭਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ (ਘੰਟੀ)

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਫਰਮ ਦੀ ਵੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਉਸ ਫਰਮ ਨੇ ਡੀ. ਈ. ਓ. ਬਠਿੰਡਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੇਟਸ ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡੀ. ਈ. ਓ. ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੇਟਸ ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ । ਇਕੋ ਫਰਮ ਨੇ ਇਕੋ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਡਿਫਰੈਂਟ ਰੇਟਸ ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼: ਥੈਂਕ ਯੂ, ਗੁਪਤਾ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਠੀਕ ਕਰੋ । ਤੁਸੀਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਟਰਮੀਨੇਟ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਲਾਠੀਆ ਵਰਸਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਬਰੇਕਸ ਕਰਕੇ ਕੁਚਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ (ਘੰਟੀ) ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਰਕ ਚਾਰਜ ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਜੋ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆਂ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੀਆਂ ਜੋ ਮੰਗਾਂ ਹਨ ਉਹ ਮੰਨ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਧੰਨਵਾਦ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਪਰੋਪ੍ਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਤੇ ਬਹਿਸ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਡੀਮਾਂਡਜ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੁਪਿਆ ਮੰਗਿਆ ਹੈ । ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਡੀਮਾਂਡ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਰੁਪਿਆ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਮਾਡਰਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮਾਡਰਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਐਫੀਸ਼ੈਂਸੀ ਦਾ ਵੀ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਉਸ ਵਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ । ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅੱਜ ਰਵੱਈਆ ਪਾਰਟੀਜ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਖਾਸ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਥੱਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਤੇ ਚਲਦੀ ਹੈ । ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅੱਜ ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਪਰੋਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਹਿਨੀਅਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੈਤੋ ਦੇ ਵਿਚ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਲਸਾ ਹੋਇਆ ਔਰ ਉਸ ਜਲਸੇ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸ਼ਖਸ਼ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ । ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅੱਕਤੀ ਦਾ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣਾ ਔਰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਕ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸੱਜਣ

ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਬੜੇ ਆਲਾ ਅਫਸਰ ਉਥੇ ਬੁਲਾ ਲਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ—

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: * * * * (ਵਿਘਨ)

Mr Speaker: This is no point of order.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਾਈਮ ਜ਼ਰੂਰ ਵੇਸਟ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ। (ਵਿਘਨ) (ਗੁਪਤਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਗੁਪਤਾ ਸਾਹਿਬ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਹੋ (ਵਿਘਨ) (Gupta Sahib please resume your seat. Is it a point of order? You are a learned man.) (*Interruption*)

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ: * * * (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ। (This is no point of order)।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ, ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। Please resume your seat. (Gupta jee, you know well what a point of order is. Please resume your seat.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਆਲਾ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਹੋਮ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਾਕਈ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲੀ ਅਤੇ ਜਲਸਾ ਡਿਸਟਰਬ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਕਹੀ ਕਿ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਕਿਸ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ। ਇਹ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਬੰਦੂਕ ਹੋਵੇ ਉਹ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਚਲਾਵੇ ਉਹ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆਂ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਹਵਾਲਦਾਰ ਨੂੰ, ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਐਸ. ਪੀ. ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਆਲਾ ਅਫਸਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਰ

*Expunged as ordered by the Chair.

[ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼]

ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਗੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਇਹ ਚੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਰਵਈਆ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਬੰਦੂਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਉਸ ਕੋਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੈ ਉਹ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਫੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਚਲਾਈ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਲਾਈਸੈਂਸ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਨੋ ਗੱਲਾਂ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਹਾਈਐਸਟ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਟਰਾਡਿਕਟਰੀ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਤਵੱਕੋ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਕਿ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲੇ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹੈ ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਤੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸਮਾਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਦਫਾ 307 ਇਸ ਕਰਕੇ ਲਗਾਈ ਕਿ ਉਥੇ ਇਕ ਸੱਪ ਨਿਕਲ ਆਇਆ। ਇਹ ਉਥੇ 5 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੱਪ ਨਿਕਲਣ ਕਰਕੇ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਹ 5 ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਪ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ? .. ..

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਜਾਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੁਪਤਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਕਰੋ। (Gupta jee, you should confine yourself to the point of order.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਫੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਗੜ ਬੜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ** ** **

Mr. Speaker : This is an aspersion on the hon. Members, it should be expunged.

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਵਿਦਡਰਾ ਕਰਾਓ ਜੀ .. ..

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖ । (It has been expunged, please resume your seat.)

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿਤਰ ਸੇਖੜੀ : * * *

Mr. Speaker : No point of order.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਇਹੀ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਮਰੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੇ ਇਹ ਉਠਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ । (ਵਿਘਨ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਡਿਮਾਂਡ ਆਈ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ 300 ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਹਨ ਔਰ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਿਸਟਮ ਆਫ ਮੈਡੀਸਨ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਇਗਨੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਬੇਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਸੈਪਰੇਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਣਾਏ । ਇਸ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਮੈਡੀਸਨਜ਼ ਵਲ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਬਲਿਸਿਟੀ ਡਿਮਾਂਡ ਵਿਚ ਵੀ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਠੀਕ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਪਬਲਿਸਿਟੀ ਕਰੇ । ਲੇਕਿਨ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਔਰ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਪੈਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀ ਪਬਲਿਸਿਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਰੀਸੈਂਟਲੀ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਆਈਆਂ ਔਰ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਏ । ਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਥੀਆਂ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ । ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇਹ ਡਿਮਾਂਡ ਮੰਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ੋ ਵਾਸਤੇ ਚਲ ਪਈ । ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਤਕ ਨਹੀਂ ਗਿਆ । ਜਦੋਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ । ਅਸੀਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ । ਮੇਰਾ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਂਝਾ ਰੁਪਈਆ ਖਰਚ ਹੋਵੇ । ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਆਏ ਪਾਰਟੀ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । ਅਸੀਂ ਬਿਆਸਾ ਦੇ ਪੁਲ ਤੇ .. .. ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : * * *

(ਵਿਘਨ)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੋ । (ਵਿਘਨ) (Chaudhri Sahib, please resume your seat.) (*Interruption*)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਹੀਂ ਜੀ। (No please.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਲੂਸ ਨੂੰ, ਸਾਰੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਬਾਜ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਨਸੰਘ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲੈ ਕੇ ਕਿਉਂ ਜਲੂਸ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਕੀ ਇਹ ਬਗੈਰ ਝੰਡੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ?

ਜਥਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਮੇਜ਼ ਸਿੰਘ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿਘ ਸੰਧੂ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਕਰੈਡਿਟ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਤਨੀ ਤਾਰੀਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ : * * *

---

*Not recorded/Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਦਾ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ । (I would request the hon. Members not to misuse the facility of point of order.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਰਾਪੇਗੰਡਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ । ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਪਰਾਪੇਗੰਡਾ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ । ਉਹ ਤਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਗਏ ਸੀ ਕੋਈ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾਉਣ ਗਏ ਸੀ । (ਘੰਟੀ)

ਅਜ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕਮੇ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ । ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਸਰਕਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ । ਅੱਜ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨਜਸਟਿਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਿਹੜੀ ਫਿਲਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਿਕ ਮੈਂ ਇਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੇਸਟੇਜ ਆਫ ਮਨੀ ਹੈ । ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਵਿਅਰਥ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਿਕਚਰਾਂ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਐਡਵਾਂਸ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਸਨ । ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਚੇਤਨ ਅਨੰਦ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਨ ਦਿਤਾ ਸੀ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ । ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅਸੀਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਏ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Doctor Sahib, please resume your seat.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਟਾਈਮ ...ਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਬੇਸ਼ਕ ਟਾਈਮ ਵਧਾ ਦਿਉ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਟਾਈਮ ਅਗੇ ਹੀ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ । ਹੁਣ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਐਕਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ । (The time of the sitting of the House has already been extended. It cannot be extended further.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਲ੍ਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਹਾਊਸ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਐਪਰੋਪਰੀਏਸ਼ਨ ਬਿਲ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਬੜਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ 15 ਮਿੰਟ ਤਾਂ ਲਵੋਂਗੇ । (I suppose you will take 15 minutes.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਨਹੀਂ ਜੀ 20 ਮਿੰਟ ਤਾਂ ਲਵਾਂਗਾ ਹੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗਿਲੋਟੀਨ 1.15 ਵਜੇ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । (The Guillotine will be applied at 1.15 P.M.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਪੈਸਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਲ 1971-72 ਵਿਚ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਵਧਾ ਕੇ 74-75 ਵਿਚ ਸਾਢੇ 5 ਕਰੋੜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਇਹ ਚੈਕ-ਅੱਪ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡਿਮਾਂਡਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ 21 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਹੋਰ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜੈਂਤੀ ਵਿਲੇਜ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਰਚ ਹੋਵੇਗਾ । ਜਿਹੜਾ ਬਾਕੀ ਕੰਮ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਇਨਵਾਇਰਨਮੈਂਟਲ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਦਾ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰੀਜਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵਾਸਤੇ ਕੁਲ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਇਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵੀ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਡਿਵੈਲਪਡ ਕੰਟਰੀਜ਼ ਵਾਂਗ ਨਵੇਂ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਇਕੁਅਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਹਨ, ਸਮੱਗਲਰਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਐਂਟੀ-ਸੋਸ਼ਲ ਐਲੀਮੈਂਟਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੜਾ ਕੰਡੈਮਨੇਬਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਐਂਟੀ-ਸੋਸ਼ਲ

ਐਲੀਮੈਂਟ ਕੋਲ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਇਕੁਅਪਮੈਂਟ ਇਸ ਵਕਤ ਹਨ । ਜਦ ਤਕ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਕੁਅਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਂਟੀ-ਸੋਸ਼ਲ ਈਵਲਜ਼ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ । ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਮੱਗਲਰਜ਼ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਾਡਰੇਨਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਠੀਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ । ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਮਕਸਦ ਵਾਸਤੇ ਮਾਡਰੇਨਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ । ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੇ ਅਤੇ ਗੜਬੜ ਕਰਾਂਗੇ । ਅਗਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਉਸ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਉਹ ਉਥੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈਣ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿਤਰ ਸੇਖੜੀ : * * * *

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਗਲਤ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੈ ।

Mr. Speaker : No interruption please.

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : * * * *

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਜਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਪਾਰਟ ਨਾ ਬਣੇ । (Whatever Jalal Sahib has said should not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਉਹ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਸੇਖੜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਂ ਜੀ । (Yes please.)

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ । ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ । (This is no point of order. You may seek information.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਐਵੇਂ ਹੀ ਇਨਟਰੱਪਟ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਰਿਵਾਇਤ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐਕਸਟੈਂਡ ਹਰ ਦਫਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਧੂ : * * * *

Mr. Speaker : No point of order.

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਜਨਸੰਘ ਦਾ ਰਾਜ ਰਿਹਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਆਪ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ । ਇਹ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਕਰੱਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸੀ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਨ-ਵਾਇਲੈਂਸ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਰਖਦੀ ਹੈ, ਤਸ਼ੱਦਦ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਖਦੀ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੂਸਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਣ ਦੇਣਾ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਲਸਾ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਨਸੰਘੀਆਂ ਦਾਂ ਜਲਸਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾਂ ਜਲਸਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਜਲਸਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ । ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਸਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਚ ਤਸ਼ੱਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * *

Mr. Speaker : No point of order.

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦਾ ਜਲਸਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਨਸੰਘੀਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਕਰੇ । ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੋਈ ਤਸ਼ਦਦ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ । (ਸ਼ੋਰ)

Expunged as ordered by the Chair.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਮਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਜਲਸੇ ਅਤੇ ਜਲੂਸ ਕਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਵੀ ਗੜਬੜ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਗੜਬੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੈਂਬਲੀ ਡੀਜ਼ੌਲਵ ਹੋਈ, ਮੈਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਨਾ ਉਥੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹਟੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਥੋਂ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹਟੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕੰਨਸਟ੍ਰਕਟਿਵ ਕੰਮ ਨਾ ਕੀਤਾ। They want to Scuttle demccracy in the cotnry.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਲਿਸ ਜਿਥੇ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਮੇਨਟੇਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਐਂਟੀ ਸੋਸ਼ਲ ਐਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪਕੜਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੜਬੜ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਉਥੇ ਲਾ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਮੇਨਟੇਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੱਤਕ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। (ਸ਼ੋਰ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ .. .. ..

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : * * * *

Mr. Speaker : No point of order.

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : * * * * (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Spenker : No point of order.

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਹੈਲੋ, ਹੈਲੋ। (ਹਾਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਮਾਈਕ ਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ ਟੈਲੀਫੂਨ ਤੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ। (You are speaking on the mike and not the telephone.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੀ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਿਆਂ ਨੂੰ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਫੀ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ 1967-68 ਵਿਚ ਸਾਢੇ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ 1973-74 ਵਿਚ 7.23 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਰੰਟ ਈਅਰ ਵਿਚ ਜੋ ਕਿ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ

*Expunged as ordered by the Chair.

[ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ]

ਉਸ ਦਾ ਫਾਲੋ-ਅਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਰੋਪੜ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਫਾਲੋ-ਅਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਲਦੀ ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਇਸ ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮੈਡੀਕਲ ਮੰਥਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਾਡਾ ਇਕ ਬੈਕਵਰਡ ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਫੰਡਜ਼ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰ ਦਿਉ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰੌਲਾ ਪਾਵਾਂਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਗਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ। (He has said this in a lighter mood, otherwise he is not a man who causes interruptions.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਕ ਗੱਲ ਟੈਕਸਿਜ਼ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫਰੈਸ਼ ਟੈਕਸਿਜ਼ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਵਾਜ਼ਾ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਮਿਨੀ ਬਜਟ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਰਹੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਫਰੈਸ਼ ਟੈਕਸਿਜ਼ ਲਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸਿਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਦੇਣੀ ਹੈ। (ਤਾੜੀਆਂ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਸੈਸ਼ਨ ਤੱਕ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਲਈ, ਪਿਛਲੀ ਦਫਾ ਸੈਸ਼ਨ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਘਾਟਾ ਸੀ ਉਹ ਅਸੀਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਗਰਾਂਟਸ (ਮਿਨੀ ਬਜਟ) ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਓਵਰ ਡਰਾਫਟ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਫਰੈਸ਼ ਟੈਕਸਿਜ਼ ਲਾਉਣੇ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜਦੋਂ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਬਹਿਸ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮਿਨੀ ਬਜਟ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਦਸਣ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਮਿਨੀ ਬਜਟ ਦੀ ਗਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਜ਼ਾ ਕਰ ਦੇਵਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਐਗਜ਼ੈਕਟ ਲਫਜ਼ ਤਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੀ ਹਨ, ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਸੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਬਜਟ ਤੋਂ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅੱਜ ਆਇਆ ਹੈ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਜਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵਧਾ ਕੇ 25 ਤੋਂ 53 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਲੈ ਆਏ ਹਾਂ । (ਤਾੜੀਆਂ) ਅਸੀਂ ਜਾਬ ਓਰੀਐਂਟਿਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਐਕਸਪਰਟਸ ਦੀ ਰਾਏ ਮੰਗੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਗਈ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਾਂਗੇ । ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਬਜ਼ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਣ । ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਿਲ ਲਿਆ ਹੀ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਕਿਉਰਟੀ ਮਿਲੇਗੀ । ਇਸੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਵਿਚ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਬਚੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ । ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਫੀਸਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਈਏ । ਸਾਨੂੰ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੀ ਡਿਫੀਕਲਟੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ ।

ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਜੋਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਨੇ ਸ਼ਾਰਟ ਟਰਮਜ਼ ਲੋਨ ਦਿਤੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ 10.2 ਕਰੋੜ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਲੌਂਗ-ਟਰਮਜ਼ ਲੋਨੀਜ਼ ਨੂੰ 10.58 ਕਰੋੜ ਐਡਵਾਂਸ ਹੋਏ ਹਨ । ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੈਪੀਟਲ ਬੇਸ ਤੇ ਵੱਧਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਲੋਕ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਰੀਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕਣ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਨ ਕਿਤਨਾ ਮਿਲੇ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸੀਰੀਅਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਅਗੇ ਇਕ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਚਲਦੀ ਪਈ ਹੈ । ਪਰ ਜਿਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਦਾ ਤੌਰ ਤੇ ਵੇਖਣ ਲਈ 2-3 ਮਹੀਨੇ ਲਗ ਜਾਣੇ ਤਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ-ਏ-ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਲਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਸਰਦਾਰ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਮੈਨੇਜਰ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਤੇ 17 ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼ ਨੇ ਬੜੇ ਸੀਰੀਅਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਾਏ, ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਜੇਕਰ ਨਾਉਂ ਨਾ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਵੀ ਮੈਂ ਸਮਝ ਜਾਣਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਲਈ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਤੇ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਜਦੋਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੜੇ ਸੀਰੀਅਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਵਿਚ ਉਪਰ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਨੀਚੇ ਤਕ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਇਨਵਾਲਵਡ ਹਨ ਔਰ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਵੀ 17 ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਫੇਰ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟਲ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਡਾਇਰੈਕਟਲੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਗੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਲਰੇਡੀ ਮਹਿਕਮਾ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਤੋਂ ਕਰਾਉ । (ਵਿਘਨ)

ਵਿਤ ਮੰਤਰੀ : ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੂਵਮੈਂਟ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਔਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਆਫੀਸ਼ਲ ਇੰਟਰਫੀਅਰੈਂਸ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਹੋ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ)

ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਰੈਵੇਨੀਊ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 15 ਅਗੱਸਤ ਦਾ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਉਹਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ । 40 ਕੇਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਰਿਟਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਜਿਹਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਹੀ ਫੌਰਨ ਰਿਟਸ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾਈਨਥ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਆਫ ਦੀ ਕਾਂਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਐਕਟ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ (ਵਿਘਨ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਅਫਸਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਸੀ । ਉਹ ਅਸੀਂ ਬਦਲ ਦਿਤੇ ਸੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ । .. .. (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Now I apply the guillotine.

Question is—

That the Punjab Appropriation (No. 3) Bill 1974 be taken into consideration at once.

The motion was carried,

Mr. Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill clause by clause.

CLAUSE 2

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

SCHEDULE

Mr. Speaker : Question is—

That the Schedule stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 1

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Speaker : Question is—

That Ti le be the title of he Bill.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Appropriation (No. 3) Bill, 1974 be passed.

The motion was carried.

THE PUNJAB COMMERCIAL CROPS CESS BILL. 1974

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to introduce the Punjab Commercial Crops Cess Bill.

Sir, I also beg to move—

That the Punjab Commercial Crops Cess Bill be taken into consideration at once.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the Punjab Commercial Crops Cess Bill be taken into consideration at once.

EXTENSION OF THE TIME OF THE SITTING

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਿਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । Is it the pleasure of the House? (The time of the sitting should be extended till the passage of the Bill. Is it the pleasure of the House?)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਹਾਂ ਜੀ, ਹਾਂ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਿਲ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (The time of the sitting is extended till the passage of the Bill.)

THE PUNJAB COMMERCIAL CROPS CESS BILL, 1974

(*Resumption of consideration*)

ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ (ਕਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਕਮੱਰਸ਼ੀਅਲ ਕਰਾਪਸ ਸੈਸ ਬਿਲ, 1974, ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ । ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਤੇ .. .. (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਇਸ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਟਾਈਮ ਰਖਿਆ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਿਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸਕੋਪ ਬੜਾ ਕਨਫਾਈਂਡ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਂ ਲਿਮਿਟਿਡ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । (As the scope of the Bill is limited, you may have only a little time for speaking on it.)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਕੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਮਾਂ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 15–20 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁਕ ਜਾਏ । (It may be disposed of within 15 to 20 minutes.)

ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ : ਜਦੋਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਟੈਕਸ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਲਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਦਾ ਭਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਤਕੜਾ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਪਰ ਇਸ ਦਾ

ਬੋਝ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ੇਅਰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਹੈ :

"ਜਿਸ ਖੇਤ ਸੇ ਦਹਿਕਾਂ ਕੋ ਮੁਯੱਸਰ ਨਾ ਹੋ ਰੋਟੀ
ਉਸ ਖੇਤ ਕੇ ਹਰ ਖੋਸ਼ਾ-ਏ ਗੰਦਮ ਕੋ ਜਲਾ ਦੋ ॥"

ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਟੈਕਸ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਹਿਰੀ ਮਾਮਲਾ, ਸਰਚਾਰਜ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਰਚਾਰਜ, ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਰਚਾਰਜ, ਚੌਕੀਦਾਰਾ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਮਾਰਕਿਟ ਫ਼ੀਸ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਟੈਕਸ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਤਕੜੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਵਪਾਰੀ ਬਲੈਕ ਮਾਰਕਿਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਲੈਕ ਦੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਲਾਵਟ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਹੈ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਜਿਸਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜ ਏਕੜ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ, ਉਹ ਅੱਠ ਦੱਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਥੱਲੇ ਹੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਹੋਵੇ। ਭਲਾ ਪੰਜ ਏਕੜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲਾ ਕਿਸਾਨ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਆਮਦਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ 90 ਅਜਿਹੇ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜ ਏਕੜ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕਣਕ 105/ ਰੁਪਏ ਵਿਕੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਖਰੀਦ ਕਰਕੇ ਅਗੇ ਵਪਾਰੀ ਨੇ 120/-, 122/- ਜਾਂ 125/- ਰੁਪਏ ਵੇਚ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਣਕ 150/- ਵੀ ਵਿਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਪਾਰੀ ਵਿਹਲਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਦੇ ਦੋ ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਕ ਟੈਲੀਫੂਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਕਲਮ। ਇਹ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਅਨਜਾਣਪੁਣੇ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਕੇ ਕਮਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਜੇ ਜਿਹੜੀ ਸੀਲਿੰਗ ਵੀ ਲਾਉਣੀ ਹੈ ਉਹ 17 ਏਕੜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਲਗਾਉਣੀ ਹੈ, ਜੇ ਇਹ 17 ਏਕੜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਤਾਂ ਅਗੇ ਹੀ ਸੱਤ ਅੱਠ ਟੈਕਸ ਹਨ। ਕਣਕ ਦਾ ਭਾਅ 75/- ਤੋਂ 105/- ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੀ ਅਗੇ 100 ਬਿਘਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ 150/- ਰੁ: ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖਾਦ ਦੇ ਭਾਅ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ 200/- ਵੀ ਬੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤੇਲ ਦੇ ਭਾਅ ਦੂਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਟਰੈਕਟਰ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸੀ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ 50,000 ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਖਰਚ ਅਤੇ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਦਾ ਖਰਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਵੀ ਸੂਦ ਦੀ ਦਰ ਵਧਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ 12 ਰੁ: ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਔਰ ਜੇ ਕੋਈ ਡੀਫਾਲਟਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 20/- ਤਕ ਸੂਦ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਗਰੀਬ ਤੇ

(ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ)

ਅਗੇ ਹੀ ਬੋਝ ਹੋਣੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀ ਸੋਚ ਕੇ ਇਹ ਟੈਕਸ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਲਗਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ! ਜੇ ਮਾਰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਹਿਕਦਾ ਕਿਉਂ ਛੱਡਣਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਂਜ ਹੀ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰੇਟ ਡੇਢ ਗੁਣਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ । ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦੁਗਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਹਾੜੀ ਸੱਤ ਜਾਂ ਅੱਠ ਰੁਪਏ ਕਿਸਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਦੋਨੋ ਵਕਤ ਦੀ ਚਾਹ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਫੇਰ ਵੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭੁਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਜੇ ਲੜਨਗੇ ਤਾਂ ਕੀ ਲੜਨਗੇ ? ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਚਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਕਾਮੇ ਦੀ ਜਾਂ ਕਲਰਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ 10% ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤੀ । ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤਿਗਣੀ ਅਤੇ ਚੌਗਣੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਬੋਝ ਪਾਉਗੇ ਇਸ ਦਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ । ਕਿਸਾਨ ਤਾਂ ਅਗੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਰ ਕੇ ਰੋਜ਼ੀ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬੋਝ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਮਰ ਜਾਣਗੇ । ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਗਲ ਨੂੰ ਅਖੋਂ ਉਹਲੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰੀ ਮਾਮਲਾ ਵਸੂਲ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਨਿਸਟਰ ਹਨ ਜਾਂ * * ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਜ਼ੀਰ ਹਨ, ਉਹ 10-10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ । ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੈਸਾ ਕਮਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : * * * ਦਾ ਨਾਮ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । (The name * * * should be expunged.)

ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ * * * ਵਾਸਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਗਲ ਤਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ ਹੈ । ਉਹ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਤੇਲ, ਮੂੰਗਫਲੀ, ਸਰਸੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਆਦਿ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗੇ ਹਨ ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ । ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਮੂੰਗਫਲੀ 125/- ਜਾਂ 150/- ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਖਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹੀ 250/-, 300/- ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਜਦ ਕਿ ਉਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੰਨੇ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਗੰਨੇ ਤੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਹੈ । ਗੰਨਾ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ

*Expunged as ordered by the Chair.

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੰਡ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਇਹ ਮਿਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੋਈ ਮਹਿਮਾਨ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਖੰਡ ਦੀ ਆਮ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।

ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਮੂੰਗਫਲੀ, ਤੇਲ ਆਦਿ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਅਮੀਰਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿੰਟ, ਘਿਉ ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਆਦਿ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਭਾਅ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟੀਏ ਨੂੰ ਫੜ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਖੀਰੇਬਾਜ਼ ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕੀਤਾ ਫਿਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦੀ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਣ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2-3 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀਮਿੰਟ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸੀਮਿੰਟ ਦਾ ਭਾਅ ਸਾਢੇ 26 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਵਿਚ 30–35/- ਅਤੇ 40/- ਰੁਪਏ ਬੋਰੀ ਦੇ ਦੇਣੇ ਪਏ। ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਉਨਾਂ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਘੰਟੀ)

ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰੇਟ ਡਿਉੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਤੇਲ ਦੀ ਵੀ ਦੁਗਣੀ ਕੀਮਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਫਸਲ ਹੋ ਵੀ ਜਾਵੇਗੀ ? ਜੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿੰਨੇ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ? ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਫਸਲ ਆ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਈ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਉਣੀ ਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਹਨ ਉਹ ਗੈਰ ਯਕੀਨੀ ਹਨ। ਜਦ ਕਮਾਦ ਦੀ ਫਸਲ ਬੀਜਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਰੂੜੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਦ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਦੀ ਗੰਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਪੱਕਣ ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਲੂਆਂ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਆਲੂ ਬੀਜਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸਾਨ ਖਾਦ ਬਹੁਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਸਲ ਤੇ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵੇਚਣ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਅ 7-8 ਰੁਪਏ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਵਡੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਸਟਾਕ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਸਟਾਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹ ਦੇਖੇਗਾ।

(ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ)

ਬਿਜਲੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਜੇ ਬਿਜਲੀ ਪੂਰੀ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਸਮਾਲ ਸਕੇਲ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ । ਉਸ ਨੂੰ ਰਾ-ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਵਿਹਲਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਉਹ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ 2-4 ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਹਾੜੀ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੀ ਫਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । (ਘੰਟੀ) ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਸ ਉਤੇ ਇਹ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਮੈਂ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ (ਜਲਾਲਾਬਾਦ) : ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਕਮੱਰਸ਼ੀਅਲ ਕਰਾਪਸ ਸੈਸ ਬਿਲ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਬਿਲ ਗ਼ਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰੂ ਹੈ । ਇਹ ਮੁੜਕੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਲੱਕ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਬਿਲ ਹੈ । ਸਵਰਗੀ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਟੈਕਸ ਲਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਔਰ ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਗੀ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਿਆਰ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੌਣ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕੌਣ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਕੋ ਰਸੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਖਾਦ ਦੇ ਕੋਠੇ ਭਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗ਼ਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਖਾਦ ਵਰਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਖਾਦ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਜੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਟੈਕਸ ਲਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਹੈ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾ ਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੂੰ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਥਾਂ ਹੀ ਰਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਟੈਕਸ ਨੂੰ 2 ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । 30/- ਰੁਪਏ ਮਾਲੀਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਇਹ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਇਸ ਨੂੰ 30/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ 50/- ਰੁਪਏ ਤਕ ਮਾਲੀਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਅਤੇ 50/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ 100/- ਰੁਪਏ ਮਾਲੀਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਦੋ ਹਿਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਕੇ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਵੰਡ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗਰੀਬ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅਗੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਨਾ ਪਵੇ ।

ਇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਫਸਲ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕਈ

ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਫਸਲ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮੰਡੀਆਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੱਡੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਖੁਭ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਟਰੈਫਿਕ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜਿਣਸ ਭਿਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਫਸਲ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਲੈਂਡਲਾਰਡ, ਵੱਡਾ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਜਿਣਸ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਭਾਅ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਖੀਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਜਿਣਸ ਨੂੰ ਸਟਾਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਿਣਸ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਧੱਕਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸੜਕਾਂ ਵਾਲੀ ਗਲ ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਰਚ, 1973 ਤਕ ਸਾਰੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ 13 ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਸੜਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਕੀ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.ਡੀ. ਵਿਚ ਗਬਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਦਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸੜਕਾਂ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਬੜਾ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਕੇ ਜਿਣਸ ਜਦ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਪਰ ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਖੁਲ੍ਹ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਿਣਸ ਦਾ ਭਾਅ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਿਤ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਲੈਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਲੈਂਡਲਾਰਡਜ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਬਚਾਇਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਖੀਰੇ ਕਢਾਉਣ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਟੈਕਸ ਦੀ ਮੈਂ ਮੁਖਾਲਫਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਔਰ ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਗੇ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਬਚ ਸਕੇ। ਇਹ ਟੈਕਸ ਧਨਾਢ ਤੇ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਧਨਾਢ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜ ਖਾਦ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਹੋਰ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਡਾਕਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ । (Please resume your seat.)

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਇਸ ਦੀ ਮਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਹਿਣੀ ਪਵੇਗੀ । ਅੱਜ ਖਾਦ ਖੁਲ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਖਾਦ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਹੀ ਗਰੀਬ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾਕੇ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁਛਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਗਰੀਬ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਲਾਂ ਮੈਂ ਕਹੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ । ਟੈਕਸ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਜੀ ਸਦਕੇ ਲਗਾਵੇ ਪਰ ਧਨਾਢਾਂ ਤੇ ਲਗਾਵੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ, ਐਸ.ਸੀ.) **:** ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜਾਗੀਰਦਾਰ ਪੱਖੀ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਕਮੱਰਸ਼ੀਅਲ ਕਰਾਪ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਬੋਝ ਗਰੀਬ ਤੇ ਪੈਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਵਡੇ ਵਡੇ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਹੀ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੇਹ ਜੋ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਰੇਹ ਤਾਂ ਮਿਲਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਹੜੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਲਾਵਟਾਂ ਹੁੰਦੀਆ ਹਨ । ਜੇਕਰ ਯੂਰੀਆ ਚਾਹੀਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਆ ਲੈ ਜਾਓ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਡੀਜ਼ਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਲੰਮੀਆਂ ਕਿਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਗ ਕੇ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਤੋਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੀਜ਼ਲ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ । ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ । ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਕਰੱਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਸ ਉਪਰ ਅਗੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਟੈਕਸ ਹਨ । ਨਹਿਰੀ ਟੈਕਸ ਹੈ ਔਰ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਇਕ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਉਹ ਟਕਸ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਉਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕਢਣ ਲਈ ਹੈ । ਇਸ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਗੰਨੇ ਦਾ ਰੇਟ ਵੇਖ ਲਓ । 8/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ 12/- ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਤਕ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਸ਼ੀਰਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਖੰਡ ਜੋ ਬਣਦੀ ਹੈ ਉਹ 50/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ । 12 ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 50/- ਰੁਪਏ ਕਿਉਂ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ? ਕਪਾਹ ਦਾ ਕੀ ਭਾਅ ਹੈ ਲੇਕਿਨ

ਕਪੜੇ ਦੇ ਰੇਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੁੱਕ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਹੁਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋਰ ਵਧੇਗੀ । ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦਾ ਕੀ ਭਾਅ ਹੈ ? ਹੁਣ ਚਾਰ ਰੁਪਏ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਹੋਰ ਮਹਿੰਗੀ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । (ਵਿਘਨ) ਸੋ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦਾ ਕੀ ਭਾਅ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਘਿਉ ਦਾ ਭਾਅ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੇਖ ਲਉ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ ? ਅਜ 15 ਰੁਪਏ ਕਿਲੋ ਘੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਤਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਰੁਪਏ ਭਾਅ ਵਧਾ ਦਿਉ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ । ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਜ਼ਦੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਟਾ ਦਿਉ, ਘਿਉ ਦਿਉ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ? ਫੋਰਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਬਹੁਤ ਹੈ । ਇਹ 307 ਦਫਾ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, 144 ਦਫਾ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਰੱਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਵਮੈਂਟਾਂ ਉਠਣਗੀਆਂ । ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕ ਉਠਣਗੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ 307 ਦਫਾ ਲਗਾ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਗੀਰਦਾਰਾਂ ਤੇ ਇਹ ਦਬ ਕੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਇਹ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਇਸ ਨਾਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਉਠਣਗੇ ਔਰ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਹੁਣ ਟੈਕਸ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ?

(ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਿਲ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਵੈਸੇ....

Voices : No, no. ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਰੈਕਟ ਕਰ ਲੈਣ । (ਹਾਸਾ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਰੈਕਟ ਕਰ ਲੈਣ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛੋ ਜੀ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦਿਲੋਂ ਤਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਹੀ ਹੈ, ਬਾਹਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ । (He says that you are agreed inwardly but outwardly you are opposing it.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਐਸੀ ਸਟੇਟ ਹੈ ਜਿਥੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਹਨ । ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਅੰਕੜੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਐਨ. ਰਾਜ, ਇਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਇਕਾਨੌਮਿਸਟ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ । ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ । .. ..

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੇ ਰੀਜੈਕਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਗੱਲ ਗਲਤ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੁਨਾਸਿਬ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਹੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਅਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । (ਥੰਪਿੰਗ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਸਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਵੀ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ । ਸਿਫਾਰਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਕੜੇ ਦਿਤੇ । ਖੈਰ ਮੈਂ ਡੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਇਹ ਗਲ ਜ਼ਰੂਰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲੋਇਸਟ ਹੈ । ਹੁਣ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ 800 ਕਰੋੜ ਦਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਪਲਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਹਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਕਿਤੋਂ ਉਪਰੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਆਉਣਾ ਹੈ । (ਹਾਸਾ) (ਵਿਘਨ) ਮੇਰੀ ਗੁਜਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਮੋਬਲਾਈਜ਼ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ । ਹਰ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜਾ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਸੈਕਟਰ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਮੋਬੀਲਾਈਜ਼ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਹਨ ਟੈਕਸ । ਇਕ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਟੈਕਸ ਦੀ ਤਾਂ ਮੁਨਿਆਦ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ 5 ਸਾਲ ਸੀ, ਫਿਰ ਵਧਾ ਦਿਤੀ ਅਤੇ 1967-68 ਤੋਂ 1969-70 ਅਤੇ 1971 ਤਕ ਇਹ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ । ਇਹ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ । ਉਸ ਵਕਤ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ । ਮੈਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਫਾਇਦੇ ਵਿਚ ਸਭ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਟੈਕਸ ਹੈ, 6/- ਰੁਪਏ ਇਕ ਏਕੜ ਇਰੀਗੇਟਿਡ ਲੈਂਡ ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ 3/- ਰੁਪਏ ਇਕ ਏਕੜ ਅਨਇਰੀਗੇਟਿਡ ਲੈਂਡ ਤੇ ਹੈ । ਫਿਰ ਇਥੇ ਕੋਈ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸ ਕਣਕ, ਜਵਾਰ, ਬਾਜਰਾ ਵਗੈਰਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਿਆ । ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਲਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹਨ ਕੈਸ਼ ਕਰਾਪਸ । ਹਰ ਆਦਮੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ..... (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । (Sandhu Sahib wants to get some information.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਜਸਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ । ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਰਖ ਲਵੋ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿਓ ।

ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ : ਗੰਨੇ ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਵਿਘਾ ਅੱਧਾ ਵਿਘਾ ਗੰਨਾ ਬੀਜਦੇ ਹਨ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਗੰਨਾ ਬੀਜਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਹਿੰਮਤੀ ਹੈ ਪਰ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੰਨੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧੀ, ਕਾਟਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ, ਹਾਸਪੀਟਲ ਵਗੈਰਾ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਲੈਨ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਈਏ । ਜਿਨਾਂ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨਾਂ ਤਾਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਗੰਨੇ ਦਾ ਭਾਅ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਧੂਰੀ ਸੂਗਰ ਮਿਲ ਨੇ ਭਾਅ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਤੁਹਾਡਾ ਗੰਨੇ ਦੀਆਂ ਮਿਲਾਂ ਨਾਲ ਤੁਅੱਲਕ ਕਦੋਂ ਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ । ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਇਕ ਏਕੜ ਵਿਚੋਂ ਆਮਦਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਹੈ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦਾਂ ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਟੈਕਸ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਯੱਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਸੀ, ਆਂਕੜੇ ਦਸੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ 140-150 ਕਰੋੜ ਦੀ ਫਸਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ, ਯਾਨੀ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਰੁਪਏ ਪਿਛੇ ਟੈਕਸ ਨਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਟੈਕਸ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕਾਫੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਇਕ ਰੁਪਏ ਪਿਛੇ ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਨਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਸਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ । ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਥੋੜਾ ਹਿਸਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮ ਵਿਚ, ਪਲੈਨ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਗੇ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹਿਸਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਯੂਨੀਫਾਰਮਿਟੀ ਰਖ ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਬੋਝ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ : * * * * ।

Mr. Speaker : This is no point of order.

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਇਕ ਪੈਸਾ ਰੁਪਏ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਾਗੂ ਕਰੋ, ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਤਾਂ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਲਗਣਾ ਹੈ । ਹਰ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਤੇ ਲਾਗ ਹੋਣਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਅਮਨ ਖਰਾਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : * * * * ।

Mr. Speaker : This is no point of order.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਮੰਤਵ ਹੈ, ਜੋ ਸਪਿਰਟ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ । ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਸੈਕਟਰ ਅਤੇ ਰੂਰਲ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚੋਂ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ । ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ 10 ਸਾਲ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਦਿੰਦੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਕਈ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗਰਾਮਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ ਕਿ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਮੈਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਟੈਲੀਗਰਾਮਾਂ ਆਈਆਂ, ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਚਿੱਠੀ ਜਾਂ ਤਾਰ ਆਈ ਹੈ ?

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਲੜਕਾ ਉਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੈਰ ਖੈਰੀਅਤ ਵਾਸਤੇ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿਲ ਨੂੰ ਯੂਨੇਨੀਮਸਲੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ।

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Commercial Crops Cess Bill, 1974 be taken into consideration at once.

The motion was carried.

Expunged as ordered by the Chair.

Mr. Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill Clause by Clause.

SUB-CLAUSE (2) OF CLAUSE 1

Mr. Speaker: Question is—

That Sub-Clause (2) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 2

Mr. Speaker: Question is—

That clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Speaker : Now Clause 3 is before the House. There are some notices of amendments to this Clause. I will request Sardar Harbans Singh Jalal to move his amendments.

Sardar Harbans Singh Jalal (Phool) : Sir, I beg to move—

(i) That in part (a) of sub-clause (1), *For* "six" *substitute* "two"

(ii) That in part (b) of sub-clause (1) *for* "three" *substitute* "one".

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਕਮੱਰਸ਼ੀਅਲ ਕਰਾਪ ਸੈਸ ਬਿਲ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਕਲਾਜ਼ 3 ਦੇ ਉਤੇ ਮੈਂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਲਾਜ਼ 3 ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਉਹ ਫ਼ਸਲ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕੈਸ਼ ਕਰਾਪ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਐਕਟ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ। ਤੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ, ਗੰਨੇ ਤੇ ਆਲੂਆਂ ਵਗੈਰਾ ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਟੈਕਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 6/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਚੂਮਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਅਗੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਦਬ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਨਵਾਂ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰ ਚੋਰੀ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਟਲ ਸਕਦਾ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚੋਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਰਡ ਵਿਦਡਰਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਲਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਿਦਡਰਾ ਕਰ ਲਓ । (Jalal Sahib, please withdraw your words.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਚੰਗਾ ਜੀ ਮੈਂ ਵਿਦਡਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬਿਲ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ 6/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 1/- ਰੁਪਿਆ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦਤ ਭੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਭੀ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕਈ ਟੈਕਸ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਟੈਕਸ ਹਨ ਇਹ ਸਿਧੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਲਗ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸ ਲਾਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਇਹ 6/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਟੈਕਸ ਲਾਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬੜਾ ਵਡਾ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਸ਼ੋਰ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਪਰੈਸ ਰਿਪੋਰਟਰ ਨੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਇਕ ਦਮ ਇਤਨਾ ਬੋਝ ਪਾਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਕਿਉਂ ਘੁਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਟੈਕਸ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਗਲਾ ਵਢਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਰਾਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਇਕਦਮ ਹੀ ਗਲਾ ਵੱਢ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹਲਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । (ਹਾਸਾ) ਅਤੇ ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਕਰਕੇ ਗਲਾ ਵਢਣਾ ਇਹ ਮੇਰੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਹੀ ਗਲਾ ਵਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਹਾਨ ਸਿਖ ਦਾ ਤਗਮਾ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਾ, । ਧੰਨਵਾਦ ।

Mr. Speaker: Motion moved.—

(i) That in part (a) of sub-clause (1), *for* "six" *substitute* "two"
(ii) That in part (b) of sub-clause (1) *for* "three" *substitute* "one".

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਭੁਜੰਗੀ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਜੋ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਲੈ ਆਂਦੀ ਹੈ...(ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਗੁਡ ਟੇਸਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । (It is not in good taste.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਮੂਵ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ 6/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ 1/- ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ 6/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ 2/- ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ...... (ਸ਼ੋਰ)

ਕਈ ਅਵਾਜ਼ਾਂ : ਇਹ 2 ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਾਂ ਹਨ ਇਕ 1 ਰੁਪਏ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ 2 ਰੁਪਏ ਲਈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਇਹ 1 ਰੁਪਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ । ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਲਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

Mr. Speaker : Question is—

That in part (a) of sub-clause (1), *for* "six" *substitute* "two,"

The motion was lost.

Mr. Speaker : Question is—

That in part (b) of sub-clause (1), *for* "three" *substitute* "one".

The Motion was lost.

CLAUSE 3

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

Voices : All the Clauses of the Bill may be put to the vote of the House together.

Mr. Speaker : Since it is the sense of the House, I will put all the Clauses of the Bill to the vote of the House together.

CLAUSES 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 and 11

Mr. Speaker: Question is—

That clauses 4,5,6,7,8,9,10 and 11 stand part of the Bill.

The motion was carried.

SUB-CLAUSE (1) OF CLAUSE 1

Mr. Speaker: Question is—

That Sub-Clause (1) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Speaker : Question is—

That Title be the title of the Bill.

The motion was carried.

Revenue & Election Minister : Sir, I beg to move—

That the Punjab Commercial Crops Cess Bill, 1974 be passed.

Mr. Speaker : Motion moved.—

That the Punjab Commercial Crops Cess Bill, 1974 be passed.

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Commercial Crops Cess Bill, 1974 be passed.

The motion was carried.

Mr. Speaker : The House stands adjourned till 2-00 p.m. on Monday, the 12th August, 1974.

2.00 P.M. | (*The Sabha then adjourned till* 2-00 *p.m. on Monday, the 12th August, 1974.*)

1248—285 copies—21-11-74—Pb. Govt. Press, Patiala.

Published under the Authority of the Punjab Vidhan Sabha and Printed by the Controller, Printing & Stationery, Punjab, at the Govt. Press, Patiala.

21
S.P.

PUNJAB VIDHAN SABHA

DEBATES

13th August, 1974

(Morning Sitting)

Vol. II—No. 5

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Tuesday, the 13th August, 1974

(Morning Sitting)

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

Price Re. 32.05

PUNJAB VIDHAN SABHA

Tuesday, the 13th August, 1974.

(Morning Sitting)

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhavan, Sector-1, Chandigarh, at 9-00 A. M. of the Clock. Mr. Speaker (Dr. Kewal Krishan) in the Chair.

POSTPONED STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

POSTPONED STARRED QUESTION NO. 2653

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Postponed Starred Question No. 2653.

I. P. S. OFFICERS APPOINTED AS CHAIRMEN/MANAGING DIRECTORS OF PUBLIC UNDERTAKINGS IN THE STATE

***2623. Comrade Satya Pal Dang** : Will the Chief Minister be pleased to state—

(a) the names of I. P. S. Officers who have been appointed as Chairman/Managing Director of any of the Public Undertakings of the Punjab Government;

(b) the details of the said appointments including the dates of appointments;

(c) whether he received any representation from any legislator in May or June, 1974 protesting against the said appointments; if so, a copy of the same be laid on the Table of the House ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 1. ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ. ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ, ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ.

2. ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ.

(ਅ) 1. ਸ਼੍ਰੀ ਡੀ. ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ, ਆਈ. ਪੀ ਐਸ. ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਪੰਜਾਬ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਮਿਤੀ 24 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

2. ਸ਼੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਨਿਰਯਾਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਮਿਤੀ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

(ੲ) ਜੀ ਹਾਂ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

Copy of Letter from Sh. Satya Pal Dang, M. L. A., Ekta Bhawan, Chheherta (Amritsar) dated 25th May, 1974 to Giani Zail Singh, Chief Minister, Punjab, Chandigarh.

I have read in the press that D. I. G. of Police has been appointed as Chairman of the Housing Board. It is difficult to appreciate as to how a Police Officer can be regarded as suited for this post.

Some time back a D. I. G. of the Police was appointed (I think a Police Officer has been made) I.G. Prisons for the first time—an obviously undesirable practice.

Another D.I.G. had been made Managing Director of the Punjab Export Corporation.

I am writing this to protest against this practice of appointing Police Officers against such posts. I would strongly urge upon you and the Government to reverse and stop this practice.

Early action and reply are requested.

With regards.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ 2 ਅਫ਼ਸਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਲਾਏ ਹਨ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵਖਰੀਆਂ ਕੁਆਲੀਫੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਰਖੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਫਾਲਤੂ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਥੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਵੈਲਫ਼ੇਅਰ ਐਕਟਵਿਟੀਜ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਸੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ। ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲਾਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਵਲੋਂ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਸਟੇਟਸ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਦੂਜੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕੀ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ?

Chief Parliamentary Secretary (Sardar Gurcharan Singh Nihalsinghwala) : Question does not arise.

Sardar Prem Singh Prem : May I know, sir, as to what prompted the Government to make the appointments of these Officers in the public undertakings ; their business acumen or their capability for maintaining law and order ?

Chief Parliamentary Secretary : Their duty is not to maintain law and order. They are to perform the duties which have been assigned to them.

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਇਕ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕਪਤਾਨ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੱਜ ਵੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਚੀਫ ਇੰਜੀਨਿਅਰ ਵੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕੀ ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਤੇ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵੀ ਕਈ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਅਗਰ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਖਸੀ ਹਾਕਮ ਜੇ ਕਰ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਹ ਬੜੇ ਛਾਂਟ ਕੇ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਹੀ ਰਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੈ ਉਸ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਲਾਇਕ ਅਫਸਰ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

> "In order to have some statistical date on the subject, it may kindly be indicated if any I.P.S. Officer has so far been posted to non-Police post in your State. Full details of appointments that may have been made so far may kindly be sent to us very urgently."

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਪਰ ਇਥੇ ਕਈ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ, ਸਟੇਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਐਕਸਪੀਅਰੀਐਂਸ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਮੁਚੀ ਐਡਮਿਨਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਣਗੇ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਆਦਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟੈਕਨੀਕਲ ਪੋਸਟਾਂ ਤੇ ਵੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕ ਮੈਡੀਕਲ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨਿਅਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਪੈਸ਼ਿਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਰਲ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਦੂਜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਇਕ ਜਨਰਲ ਪੋਸਟ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਟੈਕਨੀਕਲ ਪੋਸਟ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਪੰਜਾਬ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਥੇ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਕੁਆਲੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਪੁਛਣੇ ਸਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਟਾਇਪ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਸਪੈਸੀਫਿਕ ਕੁਐਸਚਨ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਇਕ ਫਰੈਸ਼ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

Chaudhri Darshan Singh : The Police training is technical training. May I know from the hon. Chief Minister, is it or is it not a fact that these postings are due to unwarranted rapid promotions in the Police Cadre ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਅਨ-ਵਾਰੰਟਿਡ ਵੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਜਾਂ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਜਿਹੜੇ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਭੇਜਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉਥੇ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਫਿਰ ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਦਿੱਲੀ 26 ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਥੇ ਇਸ ਵੇਲੇ 13 ਬੈਠੇ ਹਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਥੇ 13 ਹੋਰ ਭੇਜਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਗ੍ਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਰਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਪਰ ਸਟੇਟ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਬਾਰਡਰ ਫੋਰਸ ਤੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਸ਼ੋਰ) ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੈਡ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਥੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੇ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੋਸਟ ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੀ ਕੋਈ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਵੀ ਆਈ. ਜੀ. ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਸਕੱਤਰ : ਇਹ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਠਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਕ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਪੋਸਟ ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਐਸ. ਆਫੀਸਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਆਈ. ਸੀ. ਐਸ. ਆਫੀਸਰ ਆਈ. ਜੀ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. ਆਫੀਸਰ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ।

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

MEMORANDUM FROM STUDENTS ORGANISATIONS REGARDING ALLEGED CORRUPTION PREVAILING IN THE GURU NANAK UNIVERSITY, AMRITSAR.

***2763. Comrade Satya Pal Dang** : Will the Minister for Education be pleased to state—

(a) whether the present Ministry, after the assumption of office, received any memoranda from any Students Organisation regarding alleged corruption prevailing in the Guru Nanak University, Amritsar; if so, a copy there of be laid on the Table of the House;

(b) the details of the action taken by the Government in this connection ?

Shri Gurmail Singh : (a) A memorandum was presented on 22nd October, 1973 to the Governor, Punjab and Chancellor, Guru Nanak University, Amritsar, by Shri Surinder Singh Sandhu, President, Punjab Students Congress. Subsequently, another memorandum was addressed by the same person to the Chancellor, Guru Nanak University, Amritsar. Copies of both the memoranda were also received by the Government. A copy each of these two memoranda is laid on the Table of the House.

(b) Both these memoranda were presented/addressed to the Chancellor, Guru Nanak University, Amritsar. The Vice-Chancellor was addressed in the matter. It has been intimated by him that Chancellor has also called for a report in the matter which is being sent by him (V. C.). On receipt of such report the further course of action will be decided.

[(ੳ) ਮਿਤੀ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਗਵਰਨਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਚਾਂਸਲਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

[Education Minister]

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਤੋਂ ਉਪ੍ਰੰਤ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਉਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਾਂਸਲਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਮੈਮੋਰੰਡਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ । ਦੋਹਾਂ ਮੈਮੋਰੰਡਮਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਅ) ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਚਾਂਸਲਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ/ਸੰਬੋਧਤ ਸਨ । ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਂਸਲਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਰਪੋਟ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਰਪੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।]

COPIES OF THE MEMORANDA

Surinder Singh Sandhu,
Student of M.A.-I,
Political Science Department
Khalsa College, Amritsar.

Dated————

To

————

————

————

Dear Sir,

I am enclosing herewith a copy of the memorandum presented to the Governor of the Punjab regarding mal-practices in the Guru Nanak University. The points mentioned in the memorandum are only a part of a bigger and serious malady eating up the health of our public life and causing disaster to our educatlonal set up. Corrupt educationists and intellectuals are much more dangerous than other corrupt persons.

I request you kindly to pay serious attention to the facts mentioned in the memorandum and take necessary action in purifying the educational atmosphere in the State by forcing the corrupt persons to quit the sphere.

I hope you wiil very kind y take up this issue in whatever possible capacity you are in a position to handle it and thus serve the puplic cause.

Thanking you.

Yours faithfully,

Sd/-

(Surinder Singh Sandhu)
President,
Punjab Students Congress.

———

The Chancellor,
Guru Nanak University,
Amritsar.

Your Excellency,

In continuation of the memorandum submitted to you at Amritsar on 22nd October, 1973, concerning the state of affairs of the Guru Nanak University Amritsar, I have to add as under :—

1. The Vice-Chancellor and the Registrar, whose academic achievements were never kept in view while appointing them to these exalted positions and who base their day to day functioning on considerations of Sikh—Non-Sikh, Jat—Non-Jat, ruralite-urbanite and Sandhu/Grewals-Bhapas, have resorted to crude factionalism against Khalsa College and its staff, Principal, students and Management. Forgetting about the long meritorious history of Khalsa College they started a malicious campaign against it endangering its very existence by harming its process of admissions by implicating its 700 students in cases of unfair means.

2. Functioning of the Vice-Chancellor and the Registrar of the Guru Nanak University within their own jurisdiction has become so shabby that the reputation of the University, founded after a great name, has become stinking. (Kindly refer to the memorandum already submitted).

Moreover we want to tell you that the top most few officers of the University are just busy in amassing wealth and enjoying gains at the cost of University's finances which is public money :

(a) They are building a house costing Rs. 3 lacs for the Vice-Chancellor forgetting about the poverty of the nation and the crisis our country's economy is facing.

(b) They, day in and day out, misuse the University conveyances and telephones for their private benefits.

(c) The Vice-Chancellor and the Registrar have in rapid successions promoted imcompetent and unqualified favourites, who are no doubt hiding their corrupt practices, to the senior positions around themselves.

(d In the various University bodies the Vice-Chancellor like a great Moughal, nominates men imbued with caste, communal, feudal and reactionary ideologies and have no imagination worth the name about the requirement of ordinary education of future generation, what to say of the higher education. These people, in turn, not only enjoy T.A./D.A. benefits but also utilise the University and its means for their individual interests.

3. Sir, a caucus has developed in G. N. U. which is controlling its affairs even in violation of the Guru Nanak University Act. Whereas the Guru Nanak University Act provides that the Senate of the University shall be its supreme authority the ruling caucus has never bothered to take this body into confidence on many vital issues including the appointments of senior officers and their dismissals.

It is this very caucus controlling the University affairs which in its mad egoism wanted to down grade the Khalsa College, Amritsar, which is now ruining the career of scores, nay, hundreds of Punjabi youngmen and women.

4. In this democratic age the rulers of this University like Sh. Bharpur Singh, Registrar, have refused even to discuss the problem of unfair means cases with the representatives of the students on the pleas that he would talk only to the Principal and none else. At a time when the principle of giving representation to the students on the University bodies has been conceded to by all the authorities in the country, this reactionary and autocrat Registrar must be stopped from behaving in that manner.

[Education Minister]

We may bring to your notice that while the Vice-Chancellor feels secure because he takes for granted support from S. Gurdial Singh Dhillon, Speaker, Lok Sabha, S. Darbara Singh, former Speaker, Vidhan Sabha and S. Harcharan Singh, M.L.A. Ajnala, the Registrar feels that he is on sure footing because of his past Sikh communal and opportunist politics of alignment with the persons in authority.

Hoping for justice and early action.

Thanking you.

We are

Yours faithfully,

Sd/—

(Surinder Singh Sandhu)

COPY OF THE MEMORANDUM

Presented to

GOVERNOR PUNJAB

&

CHANCELLOR, GURU NANAK UNIVERSITY, AMRITSAR (Pb.)

On 22nd October, 1973 at 6.30 P.M. at Circuit House, Amritsar.

Regarding dishonesty in academic and financial matters, corruption, favouritism and Money making in the Guru Nanak University, Amritsar.

Associated with
Punjab Students Federation,
Punjab Students Union (S.F.I.)
Guardian & Public Men of Punjab.

Presented by
Surinder Singh Sandhu
President,
Punjab Students Congress.

MEMORANDUM

The Chancellor,
Guru Nanak University, Amritsar.

Your Excellency,

The Guru Nanak University established to commemorate the 500th Birth Anniversary of Guru Nanak Dev Ji, will be completing the fourth year of its existence on November 24, 1973. One of the aims of the University as mentioned in the University Act, was to make arrangements for promoting the health and general welfare of its students. But the persons who matter here have taken to the promotion of their welfare and destruction of the physical and mental health of the student community. Forgetting all canons of social responsibility and public morality, the rulers of this University have stooped to the lowest depths of dishonesty in academic and financial matters, corruption, favouritism and money making. To add insult to the injury they boast about some of these misdeeds as their achievements.

The following few facts speak for themselves and we demand independent and high power inquiry into them :—

1. (a) Sh. Jasjit Singh son of Sh. Bishan Singh Samundri (Vice-Chancellor) got first division in his B.Sc. (Agri.) through unfair means. In fact he suddenly acquired brilliance with the appointment of the father as the Vice-Chancellor. Whereas cases of unfair means were framed in almost all the examination centres of Khalsa College, Amritsar, in April 1972-73, no such attempt was made with respect to the centre from where Sh. Jasjit Singh appeared.

(b) Sh. Kuljit Singh Aujla, son of Sh. Lal Singh Aujla got through his MBBS final illegally with the help of University high-ups. His was a case of twice reappear and not of failure, as University people made out, to give him the advantage. Even Justice Tek Chand, who went into a complaint was led away from the real issue by the University authorities with respect to this case, by misquoting a Judgement of Punjab and Haryana High Court.

(c) On the other hand about 700 students of Khalsa College, Amritsar were implicated in unfair cases because the Vice-Chancellor Guru Nanak University got annoyed with the Principal of Khalsa College.

(d) One Sh. Amarjit Singh Roll No. 1059 of B. Ed. (Session 1973 of M. G. N. College, Jullundur) got his shortage of lectures condoned by the Registrar of Guru Nanak University, illegally.

(e) Sh. Vidya Sagar Tiwari, a student of G. N. U. died in its hostel through sheer negligence of the authorities, in September, 1973.

2. Shri Lal Singh Aujla, mentioned in (b) is the Chairman of Improvement Trust, Amritsar and he got allotted a big plot to the Vice-Chancellor of G.N.U. on reserve price. The area of the plot was later on increased by changing the original plans. The Vice-Chancellor in return obliged him by appointing him as member of Unfair-means Committee of the University at very high remune-ration apart from benefitting his son mentioned above. Justice Tek Chand and the Registrar G. N. U. are other two members of that Committee.

3. Sh. Lal Singh Aujla used his influence to pay Rs. 1.07 lacs to the son of former Punjab Governor, Dr. D. C. Pavate as Architect's fee for designing alleged four Public markets of Amritsar. The actual work was not done by younger Pavate, but by others. This son of Dr. Pavate got his training from Mr. Jasbir Singh Sachdeva (M/s. Egleston Rajinder Kumar) an architect of Delhi, who was given the job of designing the G.N.U., by using the influence of his father (Dr. Pavate) on the Vice-Chancellor, who willingly obliged him. Dr. Pavate in return hushed up serious allegations of corruption levelled by Sh. Satya Pal Dang, Punjab M.L.A. against G.N.U. high-ups. Thus the plea of University autonomy used to cover up corruption, mutual benefits and swindling of public money.

4. In University buildings full payment was made for substandard material like bricks used in Chemistry and Physics Blocks and 'A' type houses. Brick work in cement was invariably of substandard nature and especially in western part of the University boundry wall, running along G. T. Road.

The contracts of the first phase of buildings were given at 100-112% above schedule rates, when P. W. D. rates were 80% above schedule. Even the non-scheduled items were allowed premium at the above mentioned rates. Thus lakhs of rupees were swindled.

Iron plated windows were purchased @ Rs. 22/- ft. against the market price of Rs. 6/- ft.

Top heavy and unjustifiable construction department has been set up in the University. While the Punjab University was built under the supervision of one XEN, in the G.N.U. there are three XENs and an SE and a Chief Engineer over them. A senior officer with doubtful integrity was especially brought here to serve the ends of university bosses and he proved himself equal to the task by providing labour and material in the construction of the Private houses of the University bosses who in return provided an A Class post to his wife without any advertisement.

[Education Minister]

5. The public money of the University was allowed to be kept in a private bank ignoring the nationalised banks. In fact the money was first kept in a nationalised bank but lateron moved to a private bank. In return, the Vice-Chancellor gets many benefits out of the owner of the bank, including a free car and a driver for his private use. The Registrar was also obliged by the authorities of this bank by appointing one of his nephews (Manjit Singh) as an official of the Punjab and Sind Bank.

6. (a) The Vice Chancellor has been given a sumptuary allowance of Rs. 150/- a month, but he entertains his guests out of his discretionary funds.

(b) In the matter of travelling allowance the record of the Vice Chancellor is worth scrutiny. He has charged huge amounts out of this head by inflating his visits. Even he has added some of the bills of his non official visits into the University accounts. For instance, on 26th December, 1969 he visited Lyallpur Khalsa College, Jullundur; on 27th December, 1969 B.U.C, College Batala; on 21st November, 1969 Sultanpur Lodhi and on 25th January, 1973 Hoshiarpur; in his personal capacity, but charged the T.A. from the university. To inflate income under this head he usually uses his private car instead of the staff car. It is learnt that on his visit to Edinburgh (U.K.) in August/September 1973 he did not avail of the return ticket concession and for the sake of his private visit to Paris and other places burdened the University with huge extra costs.

(c) The medical bills of the Vice Chancellor are more than those of hundreds of employees put together.

(d) In 1964, in his capacity as Principal, Khalsa College, Amritsar, the Vice-Chancellor got a loan from the College for the purchase of a car and could return the same in 1968-69. But now after becoming Vice Chancellor he has purchased 22 acres of land at Khankot, near Amritsar and got it made in a proper shape at a cost of Rs. 2 lakhs or so. Moreover he got a house built in Green Avenue, Amritsar, at a cost of more than Rs. 2 lakhs. He has also a huge deposit in a private chit fund account.

(e) The Vice Chancellor failed to get his income tax cleared on the plea that it was the job of the University clerks to do so, although it was strictly his private affair. His wife who has been a lecturer for many years in Govt. Service has failed to submit her income tax return for many years.

In fact the University's Registrar has also not cleared his income tax. Thus the bosses of the University has indugled in tax evasion as well.

To save themselves from trouble, the University bosses appointed the concerned official of the Income Tax Department as a lecturer in the evening shift of the Law Department.

7. In this University, merit is a casualty and ringing a qualification. Following are some of the cases of gross favouritism :

(a) Mr. A. K. Sood, dismissed as the Assistant Registrar on corruption charges by the University was reappointed on the recommendation of a woman Principal.

(b) Services of highly qualified Dr. (Mrs.) I. K. Sandhu Secretary Sportsmen were terminated because that very principal wanted it that way.

(c) Shri H. S. Dhinsa, Landscape Officer appointed after retirement on a fixed pay of Rs. 600/- p. m. was later on given Rs. 800/- p. m. + Rs. 100/- as Scooter allowance supplemented by another amount of Rs. 150/- as the Special pay. He was also allotted 'B' type house and made the Warden of Women Hostel. His main job is to provide green fodder to the buffaloes of Vice Chancellor and to look after the lawns of VC's private house in green Avenue.

(d) His junior, the Farm Manager was given special increments although the economy of the farm is in a bad shape due to corruption and inefficiency.

(e) Prof. Dewan Singh of Punjabi Department was appointed as reader by ignoring much higher qualified persons compared to him. Now he has been made professor and warden of the hostel, while his competency exploded when a student died in the hostel through sheer negligence and his examination results for the year, 1973 were no match to the college even like D.A.V. College, Jullundur.

(f) Mrs. Kohli, wife of the University S. E. looking after her household affairs for the last few years, suddenly got the post of the University Lady Doctor without any competetion and no doubt it would endanger the health of the families of the University employees.

(g) Dr. J. S. Grewal who was drawing a basic pay of Rs. 800/- p.m. as Reader in Punjab University not only became a professor but got an initial start of Rs. 1300/- p. m. and was also made Dean, Academic Affairs and Students' welfare with an additional allowance of Rs. 200/- p. m.

(h) Dr. Bains former head of Political Science Department of G. N. U. had to quit, because he failed to get an initial start of Rs. 1300/- p.m. (as in case of Dr. Grewal) although Dr. Bains was getting Rs. 1100/- as basic in Delhi University.

(i) Dr. A. C. Kapoor was appointed Officer on Special Duty after his retirement and given Professor's accommodation, to prepare the University Calendar, which was just published before his appointment.

(j) Shri Sujan Singh was appointed Secretary to Vice Chancellor, after his retirement, on Rs. 1250/- p. m. fixed; but later on, he was given Professor's Scale and allotted 'A' type house. He was also given a huge loan for house repair without any rules and regulations having been framed for the purpose.

(k) Similarly, the Deputy Registrar is also sanctioned a loan for purchase of vehicle when there is no provision in the rules to grant such loan to the persons appointed on contract.

(l) Shri Lakha Singh Sandhu, who was not even an applicant for the post, was appointed Assistant Registrar, Accounts.

(m) Shri Parkash Singh who was an Assistant before joining the G. N. U. and did not possess academic qualifications comparable to his many other colleagues has been made an Assistant Registrar and given a house out of turn.

(n) On the other hand Mr. Chhina, a highly qualified XEN, Dr. Bains and Dr. Chatterjee of Political Science Department had to quit because of the unjustifiably harsh treatment of the University authorities.

(o) Dr. K. S. Thind, who has been recently appointed as Reader in the Department of Language, Literature and Culture, was disqualified permanently from the University remunerative work a few years back, because he had been caught conniving in helping a candidate to get through the Giani Examination. The Vice-Chancellor waved this blot upon Dr. Thind and favoured him with the Readership.

8. To win over the Press, the Vice-Chancellor is favouring Sh. G. R. Sethi through latter's brother by sending most of the University's advertisements through them, although it brings a loss to the University's finances.

(9) Similarly, to win over student leaders, he has given admission to one such leader in the Law Department in violation of all rules. Another student, Hardial Singh Dhillon, was admitted to this class on the basis of wrong certificates of employment at two different places simultaneously.

Pending high-powered independent inquiry, we DEMAND the suspension of the Vice-Chancellor and the Registrar from their office and launching of criminal proceeding against them where-ever facts to that effect are prima facie established.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਬਨ, ਇਮਬੇਜ਼ਲਮੈਂਟ ਅਤੇ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਦੇ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਾਇਆਂ ਨੂੰ ਅਜ 10 ਮਹੀਨੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਇਕ ਕਲਾਜ਼ 25 ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

> The accounts of the income and expenditure of the University shall be submitted once in every year to the Government for such examination and audit as the Government may direct.

ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਰੀਅਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਕਲਾਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਾਪਰ ਆਡਿਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ?

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 8 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਪੈਰਾਵਾਈਜ਼ ਜਵਾਬ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਕਲਾਜ਼ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀਰੀਅਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 10 ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੁਝੀ ?

ਮੰਤਰੀ: ਜਦੋਂ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਚਾਂਸਲਰ (ਗਵਰਨਰ) ਯਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਹੈਡ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ 8 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਅਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੜੀਆਂ ਸੀਰੀਅਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਾਕੇ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭੇਜੇ ਗਏ । ਜੇ ਮੈਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹੋਵਾਂ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਇਹ ਕਿਧਰ ਦਾ ਇਨਸਾਫ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਕੁਰੱਪਟ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਸ਼ੀਲਡ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਕੁਰੱਪਟ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਇਹ ਜੋਸ਼ ਜੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬੇ-ਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ । ਅਜੇ ਗਵਰਨਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਤਨੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਇਮਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਕੋਠੀ ਦੋ ਲੱਖ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੋਵੇ, ਦੋ ਲੱਖ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਹੋਵੇ, ਕਿਤਨੀ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸੀਰੀਅਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਆਦਮੀ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡੀਫੈਂਡ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾ ਕੇ ਮੁਜ਼ਰਮ ਗਰਦਾਨਿਆ ਜਾਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁਰੱਪਟ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਗਵਰਨਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਜੇ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗੱਲ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਰਾ ਦੱਸ ਦਿਓ ।

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪੇਰਾ ਵਾਈਜ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੇ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਹੈ 8 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਅਜੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਆਈ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਖਾਹ-ਮਖਾਹ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਕੋਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰੇ । (ਸ਼ੋਰ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਇਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਵੀ. ਸੀ. ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਗੇ, ਅਜੇ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ । ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਆਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਹਾਸਾ)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਚਾਂਸਲਰ ਜਾਂ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਤਾਂ ਇਕ ਸੈਟ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਫਾ 25 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਰਾਪਰ ਆਡਿਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ । ਚਾਂਸਲਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕਾਗਜ਼ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੰਨਣਗੇ ਕਿ ਕੋਈ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਮੀਜੀਏਟ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਥੱਲੇ ਦੇ ਅਫਸਰ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਉਹਦੇ ਕੁਮੈਂਟਸ ਨਾ ਲਿੱਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਏ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਹੁਤੀ ਗਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੀ ਕਦੋਂ ਡਿਗਰੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ।

Mr. Speaker : Question does not arise.

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਬੜੀ ਔਖੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਮਿਲ ਜਾਏ । ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਡਿਗਰੀ ਮਿਲ ਗਈ । ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਨਾ ਹੀ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕੁਛ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

SCHEME TO SUBSIDISE MEALS TO STUDENTS RESIDING IN HOSTELS IN THE STATE

*2730. **Comrade Shamsher Singh Josh** : Will the Minister for Education be pleased to state whether the Government has decided to introduce the scheme of subsidised meals to the students residing in Hostels in the State; if so, the details of the said scheme ?

Shri Gurmail Singh : No.

[ਨਹੀਂ ਜੀ ।]

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਰਾਇਰਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਵਿਦਿਆ ਪੜ੍ਹਾਉਣੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਔਖੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੀਲ ਚਾਰ-ਜਿਜ਼ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕੀ ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਡਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਸਬਸਿਡਾਈਜ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇ ।

ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਦਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਹਨ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਪਰਾਇਰਟੀ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰਫਤ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਇਰਟੀ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਦਾਲਾਂ, ਆਟਾ ਬਨਾਸਪਤੀ ਘੀ ਔਰ ਕੈਰੋਸੀਨ ਆਇਲ ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸਟ ਬੁਕਸ ਠੀਕ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਮਿਲਣ । ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਛੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਨੇਕ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਕਿਚਨ ਵਿਚ ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਆਦਿ ਠੀਕ ਕੀਮਤਾਂ

ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਹ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕਿੱਡਾ ਵਡਾ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਕਰੇਗੀ।

ਮੰਤਰੀ : ਕਲ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਪਰਾਇਰਟੀ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਸਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਏਜੰਸੀ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ।

ਮੰਤਰੀ : ਫੂਡ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਕਮੀ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਜਿਹੜਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੂਡ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਫੂਡ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਹੋਰ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਹ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਪਲਾਈ ਕਰੇਗਾ ? (ਵਿਘਨ)

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਡਲਟ੍ਰੇਟਿਡ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡਾਈਜ਼ ਕਰਕੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕੀ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੀ ਆਦਿ ਅਡਲਟ੍ਰੇਟਿਡ ਹੋਏਗਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਘੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਗੇ ?

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡਾਈਜ਼ ਰੇਟਸ ਤੇ ਦਿਆਂਗੇ ਅਤੇ ਫੇਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਕਮਾ ਖੁਰਾਕ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਬਸਿਡਾਈਜ਼ ਰੇਟਸ ਤੇ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਆ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਸਬਸਿਡਾਈਜ਼ ਰੇਟਸ ਤੇ ਦੇਣੀਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਜੋ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਬਸਿਡਾਈਜ਼ਡ ਰੇਟਸ ਤੇ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਇਰਟੀ ਦਿਆਂਗੇ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਅਰਡ ਸਪਲਾਈ ਦਿਆਂਗੇ।

[ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ]

ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਫੂਡ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜੁਆਇੰਟ ਰਿਸਪਾਂਸੇਬਿਲਿਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਤਾਪ ਚੰਦ ਭੰਡਾਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਕੋਈ ਅਫ਼ਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸਪਲਾਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਉਹ 15—20 ਤਾਰੀਖ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਤਕਲੀਫ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਕੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ?

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿਚ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਦਸਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਮੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਵੇਗੀ ।

FREE TRANSPORT FACILITIES FOR COLLEGE/SCHOOL GOING STUDENTS IN GOVERNMENT/PRIVATE BUSES IN THE STATE

***2731. Comrade Shamsher Singh Josh :** Will the Minister for Education be pleased to state whether the Government has decided to allow free transport facilities in Government and Private Buses to College and School-going students; if so, the details of the said decision ?

Shri Gurmail Singh : Government have taken no decision to allow free transport facilities in Government and Private Buses to college-going students.

As regards the School-going children in the State they have been provided free travelling concession in the manner indicated below :—

(a) All the pupils (boys and girls) studying upto 10th class provided the distance of the school from the place of their boarding the bus exceeds one mile.

(b) The concession of free travelling will be available within a distance of five miles from their residence only and not more.

(c) The students have to carry identity slips from the Headmasters/Headmistresses to show that they are bonafide students.

(d) The concession is not admissible in the local services in the State.

[ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਲਜ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ :—

(ੳ) ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ (ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ) ਜ 10ਵੀਂ ਜਮਾਂਤ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਬੱਸ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਕੂਲ ਤੱਕ ਦਾ ਫ਼ਾਸਲਾ ਇਕ ਮੀਲ ਤੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ।

(ਅ) ਮੁਫ਼ਤ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਤੱਦ ਹੀ ਉਪਲਭਦ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਫਾਸਲਾ 5 ਮੀਲ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ।

(ੲ) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲ ਹੈਡਮਾਸਟਰਾਂ/ਹੈਡਮਿਸਟਰੈਸਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਸਚ ਮੁੱਚ ਹਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ ।

(ਸ) ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਲੋਕਲ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।]

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਿਰਾਏ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸੌਖ ਕਰੋ, ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 35 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰਜ਼ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ 25 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਰ, (ਵਿਘਨ)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੇਰਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀ ਜੋ ਰਵਾਇਤ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਬੜੀ ਸਖਤ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਕੋਈ ਆਫ਼ੀਸ਼ਲ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਫ਼ੀਸ਼ਲ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ. ਪੀ. ਐਸ. ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਿਖਾ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ ।

Chief Parliamentary Secretary (Sardar Gurcharn Singh Nihalsingh wala) : He is an employee of the Vidhan Sabha.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਆਫ਼ੀਸ਼ਲ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾ ਉਸਦਾ ਐਕਸ-ਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਫ਼ਿਸ ਦਾ ਹੋਵੇ । (ਵਿਘਨ) (In case some official has done so, his explanation may be called for irrespective of the fact that he is from Punjab Vidhan Sabha or from some other office.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਫੈਸਿਲੀਟੀਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹੀ ਫੈਸਿਲੀਟੀਜ਼ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ?

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਜੋ 35 ਤੋਂ 25 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਏਗਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲੋਂ ਘਟ ਹਨ । ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰ-ਟੇਕਿੰਗਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਰੀਆਂ ਨੇਬਰਿੰਗ ਸਟੇਟਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਨ-ਸੈਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕਨਸੈਸ਼ਨ ਅਸੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਕਨਸੈਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਸ ਕੰਡਕਟਰ ਬਿਲਕੁਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਉਹ ਬੱਸਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਦੇ । ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਇਹ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂਕਿ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ, ਕੰਡਕਟਰ ਬੱਸਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਨਸੈਸ਼ਨ ਮਿਲੇ ?

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਐਸੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਐਸੀ ਗੱਲ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਬੱਸਾਂ ਖੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੜਕ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦੇਖੀ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਸੈਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਯੂਟੇਲਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ? ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੰਪਲੇਂਟਸ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਡਰਾਈਵਰ, ਕੰਡਕਟਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸੜਕ ਤੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵੋਗੇ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਬੱਸਾਂ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨਗੇ

ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਸੀਂ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ।(ਵਿਘਨ) ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵੋਗੇ ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਸੀਂ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ। (ਵਿਘਨ) ਪਰ ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ, ਕੰਡਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਔਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਡੀ. ਈ. ਉਜ਼. ਨੂੰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਡੀ. ਈ. ਉਜ਼. ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉ ਔਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਫੌਰਨ ਅਮਲ ਕਰਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਐਕਸ਼ਨ ਵੀ ਲਵਾਂਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਕੇ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਭੀੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰਲ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਨਿਸਟਰ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਕੋਈ ਐਸਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰਲ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕੂਲਰ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾ ਆਵੇ।

चौधरी कांशी राम : मैं यह बताना चाहता हूं कि जब सवारियां पैसे देने को तैयार हैं फिर भी मुसाफरों को बिठाया नही जाता (विघन) दूसरा सवाल यह है कि जो कन्सैशन कार्ड बने हैं कि 35 की बजाए 25 सिंगल फेयर लेना है. पंजाब में वैसे कार्ड होलडरों की गिनती कितनी है ?

ਮੰਤਰੀ : ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਨਵੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਮੁੰਡੇ, ਕੁੜੀਆਂ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਆਂਗੇ। (ਵਿਘਨ)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 35 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰ ਦੀ ਬਜਾਏ 25 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਕਿਰਾਇਆ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਐਨੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਬਹੁਤ ਔਖੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫਰੀ ਲਿਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕੰਸੈਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਰੀ ਲਿਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਕੰਸੈਸ਼ਨ ਦੇਵੇਗੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਜੁਆਬ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਵਰੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰੇਟਸ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 35 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ 25 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੀ ਇਹ ਮੰਗ ਮੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 35 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੱਗੋਂ ਲਈ 25 ਸਿੰਗਲ ਫੇਅਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੰਸਟਰੱਕਸ਼ਨਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾ ਬਿਠਾਣ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਉਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ, ਜੇ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ? ਦੂਸਰਾ ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਕੋਲ ਆਉਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਨਿਸਟਰ ਕੋਲ ਆਉਣਗੀਆਂ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜੁਆਇੰਟ ਰਿਸਪਾਂਸੇਬਿਲਿਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਹੈਡ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਕਸੂਰਵਾਰਾਂ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਲਗਾਈ ਹੈ ਕਿ 5 ਮੀਲ ਦੇ ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੱਕ ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿਆਇਤ 10ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇੰਸਟਾਂਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲ 5-10 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਹਨ ਉਹ ਬੱਚੇ ਤਾਂ ਇਸ ਰਿਆਇਤ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਣਗੇ। ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਤਾਂ 10—15 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਹਨ।

ਮੰਤਰੀ : ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਫ਼ਾਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਾਂਗੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਐਨਾ ਗੈਪ ਨਾ ਰਹੇ। ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਗੈਪ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) ਮੁੰਡੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਬੱਸਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮਿਸਲੀਡ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੁਆਬ ਮਿਲੇਗਾ । (Please resume your seat, you will get the reply.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਰੂਲ ਦੀ ਵਾਇਉਲੇਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਹ ਜਾਣਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਧਨੌਲਾ ਥਾਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਗਲਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਸ਼ਨ ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜੁਆਇੰਟ ਰਿਸਪਾਂਸੇਬਿਲਿਟੀ ਹੈ ।

Mr. Speaker : This supplementary question does not arise out of this question.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਿਨੀ ਬੱਸ ਚਲਾਵਾਂਗੇ । ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਰੂਟਾਂ ਤੇ ਮਿਨੀ ਬੱਸ ਚਲਾਏਗੀ ਜਿਸ ਤੇ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਕੂਲ ਟਾਈਮ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਮਿਨੀ ਬੱਸ ਚਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਗੌਰ ਨਾਲ ਸਟੱਡੀ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਗਰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਪੇਸ਼ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤਕਲੀਫ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਰਾਹ ਤੇ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਛੋਟੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਜੇ ਪੂਰੀ ਮਾਈਲੇਜ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਘਾਟਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਦੂਜੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੁਆਇੰਟ ਰਿਸਪੋਨਸੀਬਿਲਿਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਇਨਸਟ੍ਰੱਕਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹੀ ਗੱਲ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚਾਹੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸ਼ਟਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਨਿਸਟਰ ਹਨ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਰਿਸਪੋਨਸੀਬਿਲਿਟੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿ ਗ਼ੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਲੈਣ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ?

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਬੱਸ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਏ ਤਾਂ ਉਸ ਬੱਸ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਨੰਬਰ ਦੱਸ ਦੇਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪਤਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਕਿ ਫ਼ਲਾਣੀ ਡੇਟ ਨੂੰ ਫਲਾਣੀ ਬੱਸ ਨੇ ਕਿਉਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਾਇਆ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਣ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦੋ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ । ਹੁਣ 10 ਮਿੰਟ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਔਰ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਹੁਣ ਅਸੀਂ 10 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਸਵਾਲ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਇਨਸਿਸਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ । (The hon. Members insist on this thing. What can I do?)

ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ

*2652. **ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ** : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਬਟਾਲਾ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਦਾ ਪੱਧਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉੱਪਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਲਈ ਨਾਲੀਆਂ ਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸ੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ (ਮੰਤਰੀ ਜਨ ਸਿਹਤ) : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਸਟਾਰਮ ਵਾਟਰ ਡਰੇਨਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਤਕਰੀਬਨ 5,23,675 ਰੁ: ਬਣਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਅੱਧਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ, ਬਟਾਲਾ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ 14% ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਲ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਵੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਹੀ ਦੇਣੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ, ਬਟਾਲਾ ਦਾ ਕੁਲ ਖਰਚਾ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਰਕਮ ਵਿਚੋਂ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪਾਸ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਧਨ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ?

ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ (ਸ੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਸੇਖੜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਇਹ ਜੂਨ, 1972 ਵਿਚ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸੜਕ ਰੇਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ 17 ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਗਿਆ

ਪਰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਵਲ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਔਰ ਅਪਰੈਲ, 1974 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ 5 ਲੱਖ 23 ਹਜ਼ਾਰ 675 ਰੁਪਏ ਦਾ ਐਸਟੀਮੇਟ ਬਣਾ ਕੇ ਫਾਈਨਾਂਸ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਜਟ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਆਸ਼ਵਾਸ਼ਨ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਬਰਸਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਾਲੀਆਂ ਕੰਪਲੀਟ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪਾਣੀ ਕੈਮੀਕਲ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਨਾਲੀਆਂ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਨਾਲੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਨਾਲੀਆਂ ਸਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਜੋ ਕੈਮੀਕਲ ਵਾਟਰ ਹੈ ਉਹ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਨਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ?

ਉਪ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਕੁਐਸਚਨ ਹੈ। ਇਹ ਅਗਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਕੁਝ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਮਾਰਕੰਡਾ ਅਤੇ ਟਾਂਗਰੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਉਤੇ ਪੁੱਲਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ

*2667. **ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ** : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁੱਲਾਂ ਲਈ ਮੰਜੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ;

(1) ਪਟਿਆਲਾ-ਪੇਹੋਵਾ ਸੜਕ ਤੇ ਦਰਿਆ ਮਾਰਕੰਡਾ ਉਤੇ ਪੁੱਲ ;

(2) ਝੁਲਕਾਂ-ਓਝਾਂ ਸੜਕ ਉਤੇ ਦਰਿਆ ਟਾਂਗਰੀ ਤੇ ਪੁੱਲ ;

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਕਤ ਹਰੇਕ ਪੁੱਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਮੰਜੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ;

(ੲ) ਕੀ ਉਕਤ ਵਰਣਿਤ ਪੁੱਲਾਂ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਹੈ ; ਜੇਕਰ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ : (ੳ) (1) ਅਤੇ (2) ਹਾਂ ਜੀ।

(ਅ) (1) 27,23,000 ਰੁਪਏ

(2) ਲਗਭਗ 2,00,000 ਰੁਪਏ

(ੲ) (1) ਮਾਰਕੰਡਾ ਦਰਿਆ ਤੇ ਪੁੱਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਖਰਚ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਆਉਣ ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

[ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ]

(2) ਦਰਿਆ ਟਾਂਗਰੀ ਤੇ ਪੁੱਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੈ । ਫਾਂਊਡੇਸ਼ਨ ਭਰਨ ਦਾ ਕੁਝ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬਰਸਾਤ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਇਸ ਕੁਐਸਚਨ ਦੇ ਦੋ ਪਾਰਟ ਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਕਰ ਲਵਾਂ ਜਾਂ ਇਕ ਪਾਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਰਟ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੁੱਛ ਕੇ ਜਵਾਬ ਲੈ ਲਵਾਂਗਾ । (ਵਿਘਨ) ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਪਾਰਟ ਜੋ ਹੈ ਉਹ ਮਾਰਕੰਡੇ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਪੈਸਾ ਆਉਣਾ ਹੈ, ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹ ਅੱਧਾ ਹਿਸਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ? ਜੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਹੜੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਣ । ਜੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਆਪਣਾ ਭੇਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਲ ਲੈਵਲ ਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ (ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਜੀ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੇਟ ਅਤੇ ਟਾਈਮ ਵਗੈਰਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦਿੰਦੇ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਐਕਸੀਪੀਡਾਈਟ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ ਔਰ ਅਸੀਂ ਪਰਸਨਲ ਲੈਵਲ ਤੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਜਿਹੜਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਪੁਲਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਔਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪੁਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਅੱਧਾ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਖਰਚਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਅਰਾਈਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਆਇਆ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਣ ਜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਣ ?

ਟਾਂਗਰੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਟਾਂਗਰੀ ਦਾ ਪੁਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਭਰਨ ਦਾ ਕੁਝ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਹੈ ਇਹ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੇ ਇਹ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਚ ਬੰਦ ਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਨਾਰਮਲ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ? ਜੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲੇ ਮਾਰਕੰਡਾ ਦਰਿਆ ਤੇ ਪੁਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਦੱਸ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖਾ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਦੂਸਰੇ ਪੁਲ, ਦਰਿਆ ਟਾਂਗਰੀ ਤੇ ਪੁਲ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਇਹ ਸਤੰਬਰ, 1973 ਵਿਚ ਕੰਮ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਭਰਨ ਦਾ ਕੁਝ ਕੰਮ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਬਰਸਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪ੍ਰਾਇਰਟੀ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਸੜਕ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣੇ ਹਨ ਉਹ ਰਸਤਾ ਸਰਹੰਦ ਤੋਂ ਵਾਇਆ ਪਟਿਆਲਾ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਇਹ ਨਵਾਂ ਹਾਈਵੇ

ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਸਹੂਲਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਟੇਕ ਅੱਪ ਕਰਕੇ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਰਸਤਾ ਚਾਲੂ ਕਰਵਾ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸੜਕ ਚਲ ਪਏ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ਿਮੇ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ । ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਖਤਮ ਕਰਵਾ ਦੇਈਏ ।

ਟਾਂਗਰੀ ਦਾ ਪੁਲ ਬਣ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਿਸ ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਆਪੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਜੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪੇ ਮਿਲ ਜਾਣਗੀਆਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਾਂਡੇ ਸਾਹਿਬ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪੁਲਾਂ ਦਾ । ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਦੁਆਰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹਰਦੁਆਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਥੋਂ ਕਦੇ ਮੁੜਿਆ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮੁੜ ਆਏ ਹਨ ?

Mr. Speaker : This question does not arise.

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਪੁਲਾਂ ਦੇ ਨਾ ਬਣਨ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਫਲਡੱਜ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਇਹ ਪੁਲ ਬਣ ਜਾਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਫ਼ਾਸਲਾ ਹੈ ਉਹ 25 ਮੀਲ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਇਹ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਾਰ ਫੁਟਿੰਗ ਤੇ ਇਥੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਕਿਹੜੀ ਡੇਟ ਤਕ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਅੱਧਾ ਰੁਪਈਆ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੁਪਈਆ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਤਦ ਹੀ ਦਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਫੀਪੁਰ ਦਾ ਪੁਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਘਨੌਰੀ ਦੀ ਡਰੇਨ ਨਿਕਲੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚੋਂ ਆਈ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਸ਼ਿਓਰੈਂਸ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਜਲਦੀ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ, ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਏਗਾ..(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੋਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਲ ਬਾਰੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਨਹੀਂ ਪੁਛਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। (Supplementary question cannot be put in regard to any other bridge.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਆਪ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਪੁਲ ਅਤੇ ਇਸ ਸੜਕ ਤੇ 99% ਬੈਨੀਫਿਸ਼ਰੀਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੋਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਪਹਿਲੋਂ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ.. (ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਗਲ ਕਹੀ ਹੈ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਔਰ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ, ਇਹ ਦਿਲੋਂ ਤਾਂ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪਿਆਰ ਮੁਹਬਤ ਨਾਲ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਜਦੋਂ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਜਿਹੜੇ ਤਅੱਲੁਕਾਤ ਹੋਣ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਖਰਚਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਰਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਅੱਧਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਰਅਸਲ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਹੈਗਾ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਕੁਐਸਚਨ ਅਰਾਈਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅੰਬਾਲਾ ਤੋਂ ਉਤਲਾ ਪੁਲ ਬਣਨਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਪੈਸਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਾਰਕੰਡਾ ਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਬੁੱਕ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪ੍ਰੇਮ ਜੀ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ ਇੰਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਸੱਲੀ ਰਖਣ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਕਰੇਗੀ ਠੀਕ ਹੀ ਕਰੇਗੀ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਪੁੱਲ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜਲੰਧਰ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਪੁੱਲ..

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਬਾਬਤ ਸੁਆਲ ਪੁਛੋ .... (ਵਿਘਨ) (Please ask supplementary about these bridges only.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਵੀ ਫਲੱਡ ਏਰੀਆ ਦੇ ਪੁੱਲ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) ਉਹ ਕੋਈ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਣਦੇ ਪਏ ਹਨ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਆਲ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਰੂਲ ਆਉਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇ. ਪੀ. ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ.... (ਵਿਘਨ) (This question does not arise, hence it is ruled out. Mr. K.P. please resume your seat.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮਾਰਕੀਟ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ । ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਕੀ ਇਹ ਰਸਤਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬੈਨੀਫਿਟ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੈਨੀਫਿਟ ਹੈ । ਇਹ ਪੁੱਲ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਬਣੇ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਜੇ ਕੋਈ ਵਾਇਆ ਮੀਡੀਆ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕਢੱਣ ਲਈ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ।

PROPOSED CONSTRUCTION OF MINI SECRETARIAT AT PATHANKOT

*2702. **Chaudhri Ram Singh** : Will the Minister of State for Public Works be pleased to state whether there is any proposal under the consideration of the Government to construct a Mini Secretariat at Pathankot, if so, the time by which it is likely to be completed ?

Sardar Umrao Singh (Revenue and Elections Minister): (a) Yes Sir.

(b) Exact time cannot be indicated at present.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਅਜੇ ਨਿਸਚਿਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ।]

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹਾਂ ਜੀ' ਮਿਨੀ ਸੈਕਰੀਟੇਰੀਏਟ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹਾਲੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਠਾਨਕੋਟ ਸਿਟੀ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਥੇ ਮਿਨੀ ਸੈਕਰੀਟੇਰੀਏਟ ਬਣਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਗੈਰਾ ਅਕੁ-ਆਇਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਗੇ ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਆਏ ਕਰਨਾ ?

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ ਮਿਨੀ ਸੈਕਰੀਏਰੀਏਟ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਰਪੋਜ਼ਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪਰਪੋਜ਼ਲ ਵਿਚ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵੀ ਹੈ । ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਫੰਡਜ਼ ਅਬੇਲੇਬਲ ਹੋਣਗੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮਿਨੀ ਸੈਕਰੀਟੇਰੀਏਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੀ ਅੱਨ-ਪ੍ਰੋਡੱਕਟਿਵ ਸਕੀਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਪਹਿਲੋਂ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲ?

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। (These words should be expunged.)

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਵਲ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ । ਜਿਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਠੀਕ ਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਘੱਟ ਤਵੱਜੋ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਦਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਮਿਨੀ ਸੈਕਰੀਟੇਰੀਏਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣੇ ਰੈਵਨਿਊ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਨੀ ਸੈਕਰੀਟੇਰੀਏਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਟਾਈਮ ਨਿਸ਼-ਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੇਵਲ ਤੇ ਮਿਨੀ ਸੈਕਰੀਟੇਰੀਏਟ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਜਾਏ ਸੱਬ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਲੇਵਲ ਤੇ ?

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੋੜ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹਰ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸੱਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਹੈ ਔਰ ਲੋੜ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

Mr. Speaker: Question Hour is over. The remaining questions shall be deemed to have been answered under rule 38 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly.

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID ON THE TABLE UNDER RULE 38

STARRED QUESTION NO. 2700

Mr. Speaker: Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2700.

ਬਲਾਕ ਤਲਵਾੜਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ ਨਹਿਰ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦੀ ਉਸਾਰੀ

***2701. ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ**: ਕੀ ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ:

(ੳ) ਕੀ ਬਲਾਕ ਤਲਵਾੜਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹ ਨਹਿਰ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਮੰਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ;

---

*Expunged as ordered by the Chair.

(ਅ) ਕੀ ਉਕਤ ਬੰਨ੍ਹ ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ;

(ੲ) ਉਕਤ ਕੰਮ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ: (ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅੰਤਰ-ਪ੍ਰਾਂਤਿਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਜੇ ਤੀਕ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਲਾਗਤ 10.32 ਕਰੋੜ ਹੈ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਜ਼ੂਰੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਹੁਣ ਤੀਕ 76.15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ।

(ੲ) ਸਾਲ 1977 ਦੇ ਅਖੀਰ ਤਕ।

ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੇ ਬੇਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਤੋਂ ਪਨਿਆਲੀ ਤਕ ਖੋਦੀ ਗਈ ਡਰੇਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ

***2718. ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ:** ਕੀ ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੇ ਬੇਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਤੋਂ ਪਨਿਆਲੀ ਤਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੋਦੀ ਗਈ ਡਰੇਨ ਨੂੰ ਅਗੇ ਰੈਲ ਮਾਜਰਾ ਤਕ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤਕ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ: ਹਾਂ ਜੀ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਟੌਸਾਂ ਤਕ। ਇਹ ਫੰਡ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ।

ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ

***2749. ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼:** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਬਿਤਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ;

(ਅ) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਉਕਤ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਠਹਿਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੀ.ਏ., ਪਟਰੋਲ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਲੇ ਦੇ ਟੀ.ਏ. ਵਜੋਂ ਕੁਲ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਵਿਵਰਨ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

*ਸਵਾਲ ਨੰ: 2749

1	2	3	4			5
ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ	ਮਾਰਚ, 1974 ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਬਿਤਾਏ	ਜਿੰਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਠਹਿਰਨ ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਹੋਇਆ			ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਥਨ
			ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦਾ ਟੀ.ਏ. ਦਾ ਖਰਚਾ (ੳ)	ਪੈਟਰੋਲ ਦਾ ਖਰਚ (ਅ)	ਅਮਲੇ ਦਾ ਟੀ.ਏ. ਦਾ ਖਰਚ (ੲ)	
1. ਸ੍ਰੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ	11 ਦਿਨ	4	62.50	991.03	413.43	ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ 11 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 7 ਦਿਨ ਦਾ ਟੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਟੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
2. ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਮਾਲ ਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ	7 ਦਿਨ	1	25.00	ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰ ਵਰਤੀ	80.30	ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਜੀ 6 ਦਿਨ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਈ. ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
3. ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ	8 ਦਿਨ	1	37.50	200.80	307.80	—ਉਹੀ—

	1	2	3		4		5
4.	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ	5 ਦਿਨ	3	50.00	280.10	—	ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੀ 3 ਦਿਨ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਮਲੇ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਟੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
5.	ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ, ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਤੇ ਵਣ ਮੰਤਰੀ	8 ਦਿਨ	ਨਿਲ	ਨਿਲ	126.00	129.30	ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਪਟਰੋਲ ਦੇ ਪੈਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿਤੇ ।
6.	ਸ੍ਰੀ ਯੱਸ਼ ਪਾਲ ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ	16 ਦਿਨ	2	37.50	99.00	1,080.00	14 ਦਿਨ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਟੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।
7.	ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਮੰਤਰੀ	8 ਦਿਨ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	922.91	219.95	ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਟੀ. ਏ ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।
8.	ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਕਾਸ	8 ਦਿਨ	ਨਿਲ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	350.85	309·44	ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ।

1	2	3	4			5
ਸਰਵਸ਼੍ਰੀ						
9. ਕੁਮਾਰੀ ਸਰਲਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ	$1\frac{1}{2}$ ਦਿਨ	2	37.50	149.80	158.85	—
10. ਸ੍ਰੀ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਨ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਜਨ ਸਿਹਤ	15 ਦਿਨ	9	287.50	962:96	637.22	ਮੰਤਰੀ ਜੀ 6 ਦਿਨ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
11. ਸ੍ਰੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ	1 ਦਿਨ	1	2545.00	543-15	174.40	—
12. ਸ੍ਰੀ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੰਤ ਾਨ ਸੰਜਮ	$2\frac{1}{2}$ ਦਿਨ	1	12.50	170.50	122.15	ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ 2 ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਦਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਕਲੇਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
13. ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ	7 ਦਿਨ	3	37.50	535.45	237.76	ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 4 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਨਹੀਂ ਲਿਤਾ।
14. ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ	2 ਦਿਨ	1	25.00	134.00	120.90	—

15.	ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਬਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਾੜ, ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ	7½ ਦਿਨ	1	25.00	385.80	237.95	ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ 6 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਨਹੀਂ ਲਿਆ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲੋਕਲ ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰ ਵਰਤਣ ਵਜੋਂ 92.20 ਪੈਸੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾ ਦਿਤੇ ।
16.	ਸ੍ਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਹਿਲ, ਉਪ ਮੰਤਰੀ, ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ	11 ਦਿਨ	3	50.00	431.15	334.95	ਮੰਤਰੀ ਜੀ 9 ਦਿਨ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਨਹੀਂ ਲਿਆ ।
17.	ਸ੍ਰੀ ਬਲਰਾਮ, ਉਪ ਮੰਤਰੀ, ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ	7 ਦਿਨ	2	50.00	286.90	135.50	ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 5 ਦਿਨ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨਿਜੀ ਦੌਰੇ ਤੇ ਰਹੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਟੀ.ਏ. ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰ ਵਰਤੀ ।
18.	ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	—ਉਹੀ—

ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਬਰਦਾ ਫਰੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਐਕਟ, 1956 ਅਧੀਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਛਾਪੇ ।

***2610. ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ:** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਬਰਦਾਫਰੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਐਕਟ, 1956 ਅਧੀਨ ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਕਿੰਨੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਬਰਦਾਫਰੋਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਛਾਪੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗਸ਼ਤ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ, ਸਰਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ 927 ਮਰਦ ਅਤੇ 176 ਔਰਤਾਂ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾ-ਗਰਦੀ ਦੇ ਅਲਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਫੜੇ ।

ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਸ

***2611. ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ:** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਪਾਸ ਦਰਜ਼ ਕਰਾਏ ਗਏ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ;

(ਅ) ਕੀ ਰਾਜ ਵਿਚ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਛੇੜਖਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੇਸ ਸਾਲ 1972-73 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ;

(ੲ) ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਉਪਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ: (ਏ) ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਬੀ) ਹਾਂ ਜੀ ਕੇਵਲ 15 ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਤਫਾਕਨ ਹੈ ।

(ਸੀ) ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਚੌਕਸੀ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜਾਰੀ ਰਖੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਵਧਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ ਲੜਕੀਆਂ ਨਾਲ ਛੇੜਖਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦਾ ਮੂਚੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ		ਸਾਲ 1973-74
ਜਲੰਧਰ	..	17
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	..	11
ਲੁਧਿਆਣਾ	..	16
ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	..	19
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	..	2
ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	..	8
ਕਪੂਰਥਲਾ	..	4
ਪਟਿਆਲਾ	..	6
ਬਠਿੰਡਾ	..	—
ਸੰਗਰੂਰ	..	1
ਰੋਪੜ	..	—
ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ	..	3
ਜੋੜ	..	87

ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ, ਗੜ੍ਹਾ ਰੋਡ, ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਲਾਟ

*2668. ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ, ਗੜ੍ਹਾ ਰੋਡ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਆਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ;

[ਕਾਮਰੇਡ ਸਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

(ਅ) ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਕ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ;

(ੲ) ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਕਦੋਂ ਤਕ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ: (ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ । ਲੇਕਿਨ ਅਕਤੂਬਰ, 1971 ਤੋਂ ਮਾਰਚ, 1973 ਤਕ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 3,754 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਆਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ।

(ਅ) (ੲ) ਅਜੇ ਤਕ ਰਸਮੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਲੇਕਿਨ ਆਮ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿਨੇਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਕੈਟੇਗਰੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟ

***2738. ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ**: ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਹੁਣ ਤਕ ਮੁਹਾਲੀ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ) ਵਿਖੇ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਪਤੇ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ;

(ੲ) ਕਿੰਨੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਟਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਉਦਯੋਗ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ): (ੳ) 239,

(ਅ) ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਪਤੇ ਅਨੁਲੱਗ (ਕ) ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

(ੲ) 20 ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ 60 ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ/ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ANNEXURE 'A

List of allottees of plots of Mohali Industrial Focal Point upto 30th July, 1974

Serial No.	Name and Address of the Party	Plot No. allotted
1.	M/s Pressed Concrete Works (P) Limited, C/o M/s Continental Construction Society, P.O Obra Mirza Pur (U.P.)	B—5 (Preferential)
2.	M/s Plastic Wear Private Limited, 1568/18—D, Chandigarh ..	C—4
3.	M/s Prince Industries, G.T. Road, Jullundur City ..	B—1 (P)
4.	M/s Davinder Singh Gill, 141/9—B, Chandigarh ..	B—2
5.	M/s Mohinder Singh Jobal, 7, 16 Sector 8-B, Chandigarh ..	B—3
6.	Shri H.S. Majih, Prop. Avlon Manufacturing Co., 608/16—D, Chandigarh ..	B—4 (P)
7.	M/s Joginder Singh Mangat and R.S. Sidhu, House No. 15/21—A, Chandigarh ..	C—9
8.	Shri Gurbax Singh, 539/8—B, Chandigarh ..	C—5
9.	Major Arjan Singh Dhillon, 222/16—A, Chandigarh ..	C—6 (P)
10.	M/s Kalsy Engineering Works, Plot No. 18 Timber Market, Chandigarh ..	C—7 (P)
11.	M/s Asian Sales Corporation, 118, Karnani Mansion, Calcutta—16 ..	C—8
12.	M/s Allied Carbon Products India, 3141/21-D, Chandigarh ..	C—10
13.	S. Teja Singh, 704/Sector 11, Chandigarh ..	C—11
14.	Shri Baljit Singh, Prop. Kiran Industries 1504/11-A, Chandigarh	C—12
15.	Shri S.P. Malik, 48/10—A, Chandigarh ..	C—13 (P)
16.	M/s Electo Industries, 18, Connaught Circus, Jullundur—1 ..	A—4
17.	M/s Diamond Industries, C/o M/s Suraj Parkash-Mohan Lal, Ghas Mandi, Ludhiana ..	A—5
18.	M/s Vindi Industrial Engineering Corporation, 12—3—I, Navjeevan Society, Mahim, Bombay—16 ..	B—6
19.	Hasbee Air Gun Factory, Mohali (District Ropar) ..	B—11 & B—12
20.	Punjab State Co-operative Supply and Marketing Federation Limitted, Chandigarh ..	B—7, B—8
21.	Shri Ajit Singh Rahal, 3WR—28, Hindustan Motors Limited., Uttar Para, Hugli, (West Bengal) ..	C—2
22.	M/s Sood Sons Engineering Enterprises, (Dr. Sat Parkash) 8/20—A, Chandigarh ..	D—1 (P)
23.	M/s H.S. Balbir & Brothers, A—14, Rana Partap Bagh, Delhi—7 ..	D—4
24.	Shri Shilwant Parkash Kapil, Civil Engineering Representative for Survey Engineering Instrument Factory, 719/8—B, Chandigarh ..	D—5
25	Shri Balbir Singh, 26/15-A, Chandigarh ..	D—6
26.	Shri Amar Singh, 526/18—B, Chandigarh ..	D—7
27.	Shri Sudesh Pal Sood, Village and Post Office Samrai, Tehsil and District, Jullundur ..	D—8
28.	Shri Balwant Singh, 187/18—C, Chandigarh ..	D—9
29	Shri Balwant Singh Gill, Prop. Gill Sons Food Products, SC.F. No. 1001/22-B, Chandigarh ..	D—10 (P)

[Chief Minister]

1	2	3
30.	Lt. Col. H.N. Singh, H.Q. 25, Border Roads, Task Force, C/o 99 A.P.O. ..	D—11 (P)
31.	M/s Penneliania Hindustan Venricks, 1168/21—B, Chandigarh	D—12
32.	M/s Prithipal Singh Bains and Brothers, 623/16—D, Chandigarh ..	D—14
33.	Shri Uttam Singh, 449, Mohalla Gulgian, Bassi Pathanan, District Patiala ..	D—16
34.	Shri Sumar Singh, 142, Bajwara Market, Chandigarh ..	D—18
35.	Shri Mukhtiar Singh, 171/20—A, Chandigarh ..	D—17
36.	Shri Kewal Kumar Nagrat, C/o M/s Parkash Electric Works, Booth No. 52/27—C, Chandigarh ..	D—19
37.	Shri Krishan Kumar Chopra, S/o Shri Rulia Ram, B—IV—291, Mohalla Uncha Khara, Rupar ..	D20 (P)
38.	Dr. D.R. Grover, 624/18—A, Chandigarh ..	D—21 (P)
39.	M/s A.K. Fruit Products, C/o M/s A.P. Jains Co., 11/19—A, Chandigarh ..	D—23
40.	M/s Dalip Industries, C/o M/s Asian Rubber Industries, 18 Industrial Area, Chandigarh ..	D—24
41.	M/s Matharu Engineering Works, 32/16—D, Chandigarh ..	D—25
42.	Shri Amrit Lal Kataria, Modern Opticians, Booth No.9,22—D Chandigarh ..	D—27
43.	Dr. K.G.S. Chhakkar and Partner, 650/11-B, Chandigarh ..	D—28
44.	Kanshi Ram, Ajit Singh, Kurali (District Rupar) ..	D—30 (P)
45.	Shri Bal Kishan Singh Tuli, 359/9—D, Chandigarh ..	D—31
46.	M/s Dadiots Private Limited. J—3/7, Rajori Gardens, New Delhi—27 ..	D—33
47.	Shri Surinder Singh, B—Phara Valley View, Dhobi Ghat Road, Solan (H.P.) ..	D—34
48.	Shri Gian Singh Rarewala, 48, M.L.A. Flat, Chandigarh ..	C—14 (P)
49.	Shri Ravinder Gupta, 3283/19—D, Chandigarh ..	C—17
50.	Shri Rajinder Singh Parmar, Basti Mithu, Jullundur City ..	C—18
51.	Lt.Col. B.S. Grewal, AA & Q.M.C. Headquarters, 2 M.T.N. Division C/o 56 A.P.O. ..	D—35
52.	M/s Devgon Industries, Mohalla Rajputan, House No. 31, Nakodar (Jullundur) ..	D—36
53.	M/s Taini Maini & Co., 11/27-A, Chandigarh ..	D—37
54.	Shri Sukhdev Singh Kundal, Prop. M/s Punjab Agro-Industries, 1072/27—B, Chandigarh ..	D—38 (P)
55.	M/s Surn Singh Lachhman Singh, Katra Hari Singh, Amritsar ..	B—13 & B—14 (P)
56.	M/s The Punjab State Industrial Development Corporation Limited, Chandigarh ..	A—1 (P)
57.	M/s Travelmatics Limited., 152/9—B, Chandigarh ..	C—11
58.	Capt. Anant Singh, Editor, The Punjab Mail, Chandigarh ..	C—20 (P) (plot resumed).
59.	M/s Garg Industrial Corporation, 359, Industrial Area, Chandigarh ..	D—3
60.	Chairman, Punjab State Electricity Board, Patiala ..	A—2

1	2	3
61.	Shri Kanwar Rajinder Singh Bedi, Tehsil Road, Fazilka (District Ferozepur) ..	B—9
62.	Punjab State Industrial Development Corporation, Chandigarh	A—3
63.	M/s Ajay Electronic Industries, D-358, Defence Colony, New Delhi—3. ..	A—6
64.	M/s Ramji Dass-Hit Ablashi Cotton Ginning Factory, Budhlada. ..	C—28
65.	Mrs. Achla Gupta, Partner, M/s United General Industries, J—46, Lajpat Nagar, New Delhi—3. ..	B—4
66.	M/s Jagjit Industries Corporation, 3142/21—D, Chandigarh ..	B—18
67.	M/s Sunshine Electronics, Booth No. 10, Sector 18—C, Chandigarh ..	C—25
68.	Shri Rajash Khosla, 644/Sector 16—D, Chandigarh ..	B—17
69.	Sarvshri Lt. Col. Atma Singh Pannu, Mohinder Singh Devinder Singh Pannu, owners M/s P. P. Pannu Industries, 2524 Sector 35—C, Chandigarh ..	C—29
70.	M/s National Electronic Corporation, 20—A, Sector 4, Chandigarh ..	E—3
71.	Shri Joginder Singh Sahni, Prop. M/s Sahni Chemical Works, 49, Sector 19—C, Chandigarh. ..	C—26
72.	Shri Jasbir Singh Manoocha, 2133, Sector 15/C, Chandigarh ..	B—15
73.	M/s National Agro-Industrial Corporation 200, Sector 19—A Chandigarh ..	B—20
74.	Shri Inderjit Grewal, 3273, Sector 35—D, Chandigarh ..	C—24
75.	Shri Surinder pal Singh Sethi and Major Iqbal Singh Sethi C/o N.C.C. Directorate, Sector 9—B, Chandigarh ..	C—23
76.	M/s Consort Plastic Private Ltd., 369, Sector 9—D, Chandigarh ..	C—32
77.	Shri Sohan Singh Bedi, 3085, Sector 19—D, Chandigarh ..	C—30
78.	Punjab Nirayat and Ayat Private Ltd 53, New Raja Mandi, Agra-2 ..	C—21
79.	M/s Plastic Industries, Booth No. 4, Grain Market, Chandigarh ..	C—37
80.	Sarvshri Satinder Mohan Singh Avinash Mohindroo C/o M/s Prestige Mall Cables Old Leader Works, Hoshiarpur Road, Jullundur City ..	C—35
81.	Shri Teja Singh Gill, 673, Sector 11—B, Chandigarh ..	C—33
82.	Flt. Sargeant Daya Singh, Radar Mechanic No. 507, S.U. Air Force, C/o 99 A.P.O. ..	C—22
83.	Shri Amar Nath son of Shri Puran Chand, C/o V.K. Engineering Works, B—111/107, Subash Nagar, Ludhiana ..	D—21
84.	M/s Tankque Industries, 72, Sector 18—A, Chandigarh ..	C—34
85.	Shri Trilochan Singh, 1290 Sector-18/C, Chandigarh ..	C—38
86.	M/s Diamond Plastic Works, 52, Sector 28/A, Chandigarh ..	C—36
87.	Shri J. J. P. Singh and Sachdev Singh, 77, Sector 19—A Chandigarh. ..	C—31
88.	Sh. J.S. Sidhu, Promotor M/s. Nestor Steal Plant Corporation, 203, Sector 16—, Chandigarh ..	E—5
89.	M/s Princa Coach Builders, G.T. Road, Jullundur City. ..	E—2

[Chief Minister]

1	2		3
90.	Shri Harinder Pal Singh Dhillon, No. 714, Sector 7—B, Chandigarh.	..	B—16
91.	M/s Alwind Industries, 78, Industrial Area, Chandigarh	..	B—19
92.	M/s Gurunanak Enterprises, Sector 8, Chandigarh	..	C—40
93.	Shri Bhupinder Singh Behal, Suraj Ganj, Jullundur City	..	C—53
94.	Shri Dharampal Gupta, C/o M/s Soda Water Factory, Sujanpur *via* Pathankot.	..	C—49
95.	Shri Manjit Singh Kawatra, 668, Sector 7—C, Chandigarh	..	C—50
96.	M/s Choda Brothers, 1650, Sector 7—C, Chandigarh	..	B—31
97.	M/s National Spun Pipe Company, 16—B, Industrial Estate, Rajpura	..	B—29
98.	Shri Raj Kumar Abrol, 730, Sector 11-B,, Chandigarh	..	C—52
99.	Shri Ram Pal Malhotra, 2130, Sector 22-C, Chandigarh	..	C—47
100.	Shri Pritam Singh, 3033, Sector 19-D, Chandigarh	..	C—42
101.	Lt. Col. H. S. Brar, 105, Air Defence, Regiment c/o 56 A. P. O	..	C—39
102.	Shri M. L. Goel, Karnal Medicine Agencies, Choura Bazar, Karnal	..	C—41
103.	M/s. Kasturi Lal Mool Krishan, 15, Timber Market. Chandigarh	..	C—34
104.	Shri M. R. Gadgila, 349, Sector 15-A, Chandigarh	..	C—46
105.	M/s. Ranbaxy Laboratory Ltd., 15-A, Aurangzeb Road, New Delhi	..	A—11
106.	Shri L. D. Gupta, Show Room No. 19, Sector 7-C Madhya Marg, Chandigarh	..	B—33
107.	Shri Ajay Kumar Sharma, 233/16-A, Chandigarh	..	B—37
108.	Sarvshri S. C. Vaid and Capt. K S. Bajwa, Amrit Dyes and Chemicals, Company, Chauri Sarak, Ludhiana	..	B—38
109.	Shri Amarjit Singh Bhatia, 112-A/L. Model Town, Yamuna Nagar (Haryana)	..	C—54
110.	Shri Bhupinder Singh Grewal, 15, Southern Avenue, Calcutta	..	C—48
111.	Lt. Col. Mohinder Singh, A. D, R. O. S. Hqrs. Western Command, Simla	..	C—44
112.	Shri Sudhir Kashyap, 8, Jor Bagh, New Delhi-3	..	C—45
113.	Shri Kukreja Krishan Lal, Disposal Road, Model Town, Ludhiana	..	C—51
114.	Shri Ajit Singh Kalha, Managing Partner of M/s Paragon Industries, 74-Industrial Area, Chandigarh	..	B—30
115.	Shri Des Raj R. R. Industries, 79-Industrial Area, Chandigarh	..	B—36
116.	M/s. Sapnudyog, Plot No. B-39, Industrial Focal Point, Mohali (District Ropar)	..	B—39

1	2		3
117.	Shri Ajit Singh Arora, M/s. Alliance International Traders, G. A., Chowranghee Place, Room No. 62, Calcutta	..	B—35
118.	M/s. Punjab Anand Batteries Ltd., Chandigarh	..	A—9 & A—10
119.	M/s. Punjab Tractors Ltd., Chandigarh	..	One plot
120.	M/s. Molins of India Ltd., Chandigarh	..	A—7
121.	M/s. Byford Tractors Ltd., New Delhi	..	A—8
122.	Shri Harnam Singh Patwalia, 85, Sector 10, Chandigarh	..	B—23
123.	Shri Kanwaljit Singh Narang, Jagatjit Singh, 114, Sector 9-B, Chandigarh	..	B—41
124.	Shri H. C. Saxena, 1696, Sector 18-B, Chandigarh	..	B—43
125.	Shri Brinder Pal Singh Gill, 51, Sector 8-A, Chandigarh	..	B—47
126.	M/s. Daljit Singh Jagdeepak Singh, 20, Doctors Avenue, Majitha Road, Amritsar	..	B—46
127.	M/s. Amar Polyfabs Private Ltd., B-45, Industrial Estate, Mohali, (District Ropar)	..	B—45
128.	Shri Kartar Singh, c/o M/s. Kartar Chemical Works, Bombay	..	B—44
129.	Shri Harinderjit Singh, 3370, Sector 19-D, Chandigarh	..	C—43
130.	Shri D. P. Goel, M/s. Sunrise Industries, c/o M/s. Rashtriya Engineering Works, G. T. Road, Batala	..	B—24
131.	Shri Ravi Bhushan Sharma, 2805, Sector 22-C, Chandigarh	..	B—25
132.	M/s. Naunihal Singh Manmohan Singh, H-3, Green Park Extension, New Delhi	..	C—1
133.	M/s. Sudha Pharmaceuticals Private Ltd., F-14, Sector 14, Chandigarh	..	B—26
134.	Shri K. L. Kaushal, P. B. No. 80, Limuru, Kenya, East Africa	—	C—16
135.	M/s. Liberators Private Ltd., House No. 643, Sector 16-D, Chandigarh	..	B—27
136.	M/s. Pivot Fabrique, 706, Sector 11-A, Chandigarh	..	B—28
137.	Shri Shiv Dass Kapoor, Harinder Nagar, Faridkot	..	B—22
138.	Shri Gurdial Singh and Major Amarjit Singh, Chandigarh	..	B—10
139.	Smt. Kulwant Kaur and Shri Saudagar Singh, 337, Industrial Area, Chandigarh	..	B—2
140.	M/s. Anant Ram Balwant Singh, Kurali (District Ropar)	..	D—13
141.	Shri Surinder Singh Siali, c/o Shri A. S. Brar, I.A.S. (Rtd.), Gurbux Colony, Patiala	..	D—15
142.	Shri Piara Singh, House No. 2072, Sector 21-C, Chandigarh	..	D—22
143.	Shri Sawarn Singh Trade Link, Near Octroi Post, Sultan Wind Road, Amritsar.	..	D—26

1	2	3
144.	Shri Massa Singh, House No. 39, Sector 21—A, Chandigarh ..	D—29
145.	Sarvshri Ujjar Singh, Puran Singh, village Bhago Majra, Post Office Roorki Pukhta, (Rupar) ..	D—32
146.	Shri Dharamvir Sharma, Birmingham' U.K· ..	C—3
147.	Col. P. S. Dhillon C/o M/s The Paragon Urility Finances, G.T. Road, Jullundur City ..	A—1
148.	Shri Pritam Singh, 89, Industrial Area, Chandigarh ..	B—40
149.	Shri Gopal Singh, 1370/22—B, Chandigarh ..	C—64
150.	M/s Swar Chemical Works, Shop-cum-Flat No. 22, Sector 19—C, Chandigarh ..	C—65
151.	Shri Ved Parkash Ahuja, 'Ahuja Building' Islamia School Road, Ludhiana ..	C—66
152.	Shri Durga Dass Arora, C/o Shri S.L. Monga, Kucha Qalander Bux, AM-11/7, Ferozepur City ..	C—67
153.	M/s Modern Sanitary Fittings, C/o Shri Sant Ram, Coal Depot Holder, Jullundur ..	C—68
154.	M/s Major Singh Gurmej Singh, C/o Shri Mohan Singh' 1457, 23—D, Chandigarh ..	C—69
155.	Major Balbir Singh, 12, J & K Miltia C/o 56 A.P.O. ..	C—70
156.	Shri Satish Kumar Talwar, C/o Shri Hari Krishan Talwar, 221, 19—A' Chandigarh ..	L—71
157.	M/s Ess Tea Cee, 12, Sector 21—A, Chandigarh ..	C—72
158.	Shri Rajnish Kumar of M/s Ahuja Industries, 14, Industrial Area, Chandigarh ..	C—73
159.	M/s Inderjit Engineering Corporation, 400 L, Model Town, Ludhiana ..	C—74
160.	M/s Bahri Brother Metal Products' Corporation, 75—C, Shaheed Udham Singh Nagar, Civl Lines, Ludhiana ..	C—75
161.	M/s Industrial Packers and Laminators, 2136, Sector 15—C, Chandigarh ..	C—59
162.	Shri Charanjit Singh Cheema and Shrimati Devinder Kaur, Shop-cum-Flat No. 126, Sector 20-B Chandigarh ..	C—61
163.	Shri Avinash S. Ludhra Partner M/s K.G. Enterprises' 10, Sector 21—A, Chandigarh ..	C—60
164.	M/s Punjstar Standard Electronics Ltd., Chandigarh ..	A—12
165.	M/s Punjab Steel Pipes and Tubes Co., 75 Sector 5' Chandigarh	A—16
166.	M/s Trioda Electricals Near Nigar Cinema, Ambala Cantt. ..	B—50
167.	Sarvshri S.S. Randhawa and R.S. Randhawa, 58, Sector 2, Chandigarh ..	A—33
168.	Shri S.R. Jandial C/o Shri D.N. Mehajan Anand Varsha, Maqbool Road, Amritsar ..	B—49
169.	M/s Chemvin Industries, 52, Sector 28—A, Chandigarh ..	B—48
170.	Dr. B.S. Brar' 21, Skybrics, Drive, Thills, 10984—U.S.A. ..	B—42
171.	Shri Jasbir Inder Singh, 81, Hathford Road, Reading Berks, England ..	C—58
172.	M/s Prism Plastics Private Ltd·, 716, Sector 8—B, Chandigarh	C—55
173.	Shri R. Bedi for M/s Rocksteel Private Ltd., 194, Sector 16—A, Chandigarh ..	C—56

1	2	3
174.	Shri Man Singh Prop. Manjit Industries Booth No. 28, Sector 23—D, Chandigarh ..	C—57
175.	Shri Sukhjit Singh, son of Shri Udham Singh, Superintendent Police, Ropar ..	C—78
176.	Shri Arun Kumar Gupta, S/o Shri Harbans Lal Advocate, House No. 68, Sector 8, Chandigarh ..	C—76
177.	Shri Ajay Swaroop 696, Sector 8—B, Chandigarh ..	C—81
178.	Mrs. Lakhshmi Chhabra, wife of Shri J. R. Chhabra I.P S., I.G. Police, Punjab, Chandigarh ..	B—56
179.	M/s Mohali Co-operative and Publishing Society Ltd., 1036-37, S.C.O. Sector 22—C, Chandigarh ..	B—52
180.	M/s Khanna Yarn & Textiles (Private) Ltd., 759, Sector 8—B, Chandigarh ..	A—14
181.	Mrs. Brij Mohindra, wife of Major Som Datt, House No. 81, ector 7, Chandigarh	Petrol Pump site (on lease)
182.	M/s Raja Ram Corn Products (Punjab) Private Ltd., Kothi No. 100, Sector 8—A, Chandigarh ..	A—18
183.	Punjab Housing and Development Board, Chandigarh ..	A—19
184.	Shri Mohan Singh, House No. 58, Sector 4, Chandigarh ..	C—77
185.	Construction of sheds for allotment to unemployeed educated entrepreneurs under Government of India Scheme ..	46 plots
186.	Managing Director, Punjab Dairy Development Corporation Ltd., Chandigarh ..	one plot.
187.	Shri Manmohan Singh Atwal, 100, Heaven Avenue Power, New York ..	A—17
188.	Shri Shiv Dayal Singh Sidhu, House No. 1072, Sector 15—B Chandigarh ..	B—22
182.	M/s Judge Associates House No. 254, Sector 11—A, Chandigarh. ..	C—15
190.	Shri Surrinder C/o Shri Babu Ram village Gadjo Majra' Post Office and Tehsil Rajpura, (Patiala) ..	C—27
	Total ..	239 plots

ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟ

*2739. ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਉਹਨਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ) ਵਿਖੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਪਰੰਤੂ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਣਗੇ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ;

(ੲ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ਅ) ਦਾ ਉਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਕਤ ਪਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਪੱਟੇ ਤੇ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) : (ੳ) ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਲਾਟੀ ਪੂਰੀ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਖ਼ਰੀਦ ਕੀਮਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ, ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦਾ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਲਾਟ ਉਸੇ ਉਦਯੋਗ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(ੲ) ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਪਲਾਟ ਨੰ: ਸੀ-20 ਬਾਰੇ ਇਕ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਪਲਾਟ ਹੁਣ ਰਿਜ਼ਿਊਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਲਾਟ ਖ਼ਾਲੀ ਕਰਾਉਣ ਬਾਰੇ "ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੀਮਸਿਜ਼ ਐਂਡ ਲੈਂਡ (ਅਵਿਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰੈਂਟ ਰਿਕਵਰੀ) ਐਕਟ, 1973" ਅਧੀਨ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਰੋਪੜ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ANNEXURE 'A'

The names of Government Officers who have been allotted Industrial Plots in Focal Point Mohali.

S. No.	Plot No.	Name & Address
1.	D-11	Lt. Col. H. N. Singh, Head Quarter 25, Border Roads, Task Force, C/O 56, A.P.O.

S. No.	Plot No.	Name and Address
2.	D-35	Brigadier B. S. Grewal, Commander C/o 56, A.P.O.
3.	G-22	Flt. Ser-geant Dya Singh, Mechanic, 2147/ 21-C, Chandigarh.
4.	C-44	Lt. Col. Mohinder Singh, A.D.R.O.S Head Quarter Western Command, Simla.
5.	C-70	Major Balbir Singh, 12 J&K Militia, C/O 56, A.P.O.
6.	Plot No. has not yet been allot-ted.	Air Vice Marshal S. P. Sahi, PVSM, Headquarter Western Air Command, New Delhi.
7.	G-39	Lt. Col H. S. Brar, 105 Air Defence Regiment, C/o 56, A.P.O.

INCREASED PAY-SCALES FOR COLLEGES/UNIVERSITY TEACHERS IN THE STATE

***2732. Comrade Shamsher Singh Josh** : Will the Minister for Education be pleased to state whether the State Government has given its concurrence to a Central Scheme of meeting 80% of additional expenditure on account of increased pay-scales and salaries of College and University teachers; if not, the reasons therefor ?

Shri Gurmail Singh : Details of the scheme have not so far been sent by Government of India. Decision can be taken only on receipt of the scheme.

[ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਜੇ ਤਕ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਹਨ । ਫੈਸਲਾ ਵੇਰਵਾ ਆਉਣ ਤੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।]

ਬਲਾਚੌਰ—ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਸੜਕ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਰੀਟੇਨਿੰਗ ਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

***2720. ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ** : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਬਲਾਚੌਰ-ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਸੜਕ ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਇਹ ਪਿੰਡ ਗੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਤਲਾਬ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਨੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹੈ ਕਿ ਖਤਰਨਾਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਦੇ ਬਚਾਓ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਰੀਟੇਨਿੰਗ ਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤਕ ?

ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ : ਪਿੰਡ ਗੜ੍ਹੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੰਘਦੀ ਬਲਾਚੌਰ-ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਸੜਕ ਟਰੈਫਿਕ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਠੀਕ ਹੈ । ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਰੀਟੇਨਿੰਗ ਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਢੋਲ ਲਾਕੇ ਸੜਕ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸੜਕ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਦਚਲਣੀ (ਬਦਕਾਰੀ) ਦੇ ਕੇਸ

***2612. ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਦਚਲਣੀ (ਬਦਕਾਰੀ) ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਲ 1972-73 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ;

(ਅ) ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਦਚਲਣੀ (ਬਦਕਾਰੀ) ਦੀ ਸ਼ਕਾਇਤ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਦਚਲਣੀ (ਬਦਕਾਰੀ) ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 927 ਮਰਦ, 176 ਔਰਤਾਂ ਪਕੜੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਾਲ 1972-73 ਵਿਚ 877 ਮਰਦ, 114 ਔਰਤਾਂ ਪਕੜੇ ਗਏ ਸਨ ।

(ਅ) ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ (ਬਦਕਾਰੀ) ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਦਕਾਰੀ ਚੋਰੀ ਛਿਪੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਖੁਲ੍ਹੇ-ਆਮ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੇਸ਼ੇ (ਬਿਜ਼ਨੈਸ) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅੱਡਾ ਨਹੀਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ।

ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸਿਜ਼

*2711. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਮਈ, 1974 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਰਥਾਤ ਰੇਲਵੇ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੇਲਵੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ;

(ਅ) ਕੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ;

(ੲ) ਅਜੇ ਤਕ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਏ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 450 ।

(ਅ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਡਰਾਉਣ-ਧਮਕਾਉਣ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਤੋੜ ਫੋੜ ਜਾਂ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਵਾਪਸ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

(ੲ) ਅਜੇ ਤਕ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਏ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸੂਚੀ

	ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
1. ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 463/74, ਧਾਰਾ 118/119, ਡੀ.ਆਈ. ਆਰ. ਅਤੇ 188 ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਵਲੀ, ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ, ਜਲੰਧਰ ..	6
2. ਮੁ: ਨੰ: 465/74, ਧਾਰਾ 118/119, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ, ਜਲੰਧਰ ..	7
3. ਮੁ: ਨੰ: 442/74. ਧਾਰਾ 118/119, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ, ਜਲੰਧਰ ..	4
4. ਮੁ: ਨੰ: 451/74, ਧਾਰਾ 118/119, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ, ਜਲੰਧਰ ..	2
5. ਮੁ: ਨੰ: 237/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਜਲੰਧਰ ..	13
6. ਮੁ: ਨੰ: 239/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਜਲੰਧਰ ..	1
7. ਮੁ: ਨੰ: 99/74, ਧਾਰਾ 118/119, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਅਤੇ 126 ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਜਲੰਧਰ ..	2
8. ਮੁ: ਨੰ: 83/74, ਧਾਰਾ, 118/169/36, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ; ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਲੁਧਿਆਣਾ 9. ਮੁ: ਨੰ: 85, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਲੁਧਿਆਣਾ ..	11
10. ਮੁ: ਨੰ: 133/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ..	1
11. ਮੁ: ਨੰ: 137, ਧਾਰਾ 118/119, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ..	2
12. ਮੁ: ਨੰ: 143/74, ਧਾਰਾ 36 ਏ (1), 43(5) ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ..	1
13. ਮੁ: ਨੰ: 48/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ..	6

		ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ
14.	ਮੁ: ਨੰ: 99/74, ਧਾਰਾ 118/119, ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ, ਪਠਾਨਕੋਟ	.. 5
15.	ਮੁ: ਨੰ: 232/74, ਧਾਰਾ 188, ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਵਲੀ, ਥਾਣਾ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	
16.	ਮੁ: ਨੰ: 225/74, ,, ,, ,,	.. 20
17.	ਮੁ: ਨੰ: 237/74, ,, ,, ,,	
18.	ਮੁ: ਨੰ: 241/74, ,, ,, ,,	
19.	ਮੁ: ਨੰ: 244/74, ਧਾਰਾ 7, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਲਾਅ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਕਟ, 342, ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਵਲੀ, ਥਾਣਾ ਸਦਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	.. 2
20.	ਮੁ: ਨੰ: 67/74, ਧਾਰਾ 37, ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ. 342 ਭਾਰਤ ਡੰਡਾਵਲੀ, ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	.. 2
21.	ਮੁ: ਨੰ: 143/74, ਧਾਰਾ 2, ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ, ਬਠਿੰਡਾ	.. 10
22.	ਮੁ: ਨੰ: 148/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ, ਬਠਿੰਡਾ	.. 4
23.	ਮੁ: ਨੰ: 90/74, ਧਾਰਾ 2, ਪੰਜਾਬ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਸਟੇਟ ਐਕਟ, ਥਾਣਾ ਫੂਲ	.. 1
24.	ਮੁ: ਨੰ: 59/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਬਠਿੰਡਾ	.. 6
25.	ਮੁ: ਨੰ: 60/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਬਠਿੰਡਾ	.. 55
26.	ਮੁ: ਨੰ: 47/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਪਟਿਆਲਾ	
27.	ਮੁ: ਨੰ: 49/74, ਧਾਰਾ 118, ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ., ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਪਟਿਆਲਾ	.. 9
28.	ਮੁ: ਨੰ: 50/74, ਧਾਰਾ 118/119, ਡੀ.ਆਈ.ਆਰ., ਥਾਣਾ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਿਸ, ਪਟਿਆਲਾ	
	ਕੁਲ ਜੋੜ	.. 170

ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 15 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਧਾਰਾ 107/151 ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ ।

ELECTRIC CONNECTION FOR TUBE-WELLS INSTALLED IN BET AREA OF BALACHAUR ASSEMBLY CONSTITUENCY

*2719. **Master Dalip Chand** : Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to state whether Government is aware of the fact that more than two thousand tube-wells have been installed by the farmers of Bet area in Balachaur Assembly Constituency; if so, the time by which electric connections are likely to be given to them ?

ਸਰਦਾਰ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਨ : ਜੀ ਨਹੀਂ । ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਬਲਾਚੌਰ ਉਪ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬਲਾਚੌਰ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਦੇ ਬੇਟ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਟਿਊਬਵੈਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ 37 ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਅਣ-ਨਿਪਟਾਏ ਪਏ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1974-75 ਵਿਚ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ।

APPLICATIONS MADE FOR TUBE-WELL CONNECTIONS IN BHUNERHERI AND GHANNAUR BLOCKS IN DISTRICT PATIALA

*2756. **Sardar Prem Singh Prem** : Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to state—

(a) whether any applications for tubewell connections in Bhunerheri and Ghannaur Block (Patiala) are lying pending at present with the Government or with the Punjab State Electricity Board; if so, their number alongwith the dates on which these applications were submitted;

(b) the reasons for not giving them connections so far ?

ਸਰਦਾਰ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਨ : (ੳ) ਜੀ ਹਾਂ ; ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਦੋਹਾਂ ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਅਣ-ਨਿਪਟਾਏ ਪਏ ਹਨ ।

ਟਿਊਬਵੈਲ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਦੋਹਾਂ ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ 1-4-68 ਤੋਂ 31-7-74 ਤਕ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਏ ਅਣ-ਨਿਪਟਾਏ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ :—

(1)	ਭੁਨਰਹੇੜੀ ਬਲਾਕ	.. 403
(2)	ਘਨੌਰ ਬਲਾਕ	.. 500

(ਅ) ਹੁਣ ਤਕ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਨਾ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ।

ਭੁਨਰਹੇੜੀ ਬਲਾਕ

ਵਿਕਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੰਬਰ 53726/54126, ਮਿਤੀ 31-10-1973 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 10 ਮੀਲ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 12/70 ਤਕ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਏ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਉਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ।

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ]

ਦਸੰਬਰ, 1970 ਤਕ ਪਹੁੰਚੇ 196 ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਐਸਟੀਮੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ 207 ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ।

ਘਨੌਰ ਬਲਾਕ

ਦਸੰਬਰ, 1970 ਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਐਸਟੀਮੇਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਣ-ਉਚਿਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਅਮਲੋਹ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

*2737. **ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ :** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਮਲੋਹ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵਫਦ ਮਿਤੀ 19-7-74 ਨੂੰ ਇੰਨਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਲਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਮੁੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਅਮਲੋਹ ਨੇ ਜੁਲਾਈ, 1974 ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਪਟਵਾਰੀ ਨੂੰ ਗਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਦਰੱਖਤ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਖਿਆ ;

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਦੀ ਕੋਈ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ;

(ੲ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਨੇ ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀ ਨੂੰ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪ ਤਾਮਰ-ਪੱਤਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁਧ, ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਗੰਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤੀ ਸੀ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ।

(ਅ) ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਦਰਖਾਸਤ, ਜੋ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ., ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੜਤਾਲ ਐਸ. ਪੀ., ਸਥਾਨਕ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮੁੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਰਾਮ ਦੇਵ ਦਾ ਮੂੰਹ ਕਾਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੰਬੇ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਬੰਨ੍ਹਕੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਦੂਸ਼ਣ ਗਲਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਸਨੂੰ ਅ/ਧ 326 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸਾਉਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ

ਦਾਸ, ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਸੱਟਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਕਸਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਆਉਣ ਤੇ ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 99 ਮਿਤੀ 1-7-74 ਅ/ਧ 325 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੇ ਕੁਲਵੰਤ ਰਾਏ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ, ਕੁਲਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹੱਥ ਦੀ ਹੱਡੀ ਕੱਟ ਦਿਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 98, ਮਿਤੀ 30-6-74 ਅ/ਧ 326/34, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਗਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਸਰਕਲ ਇੰਨਸਪੈਕਟਰ, ਨਾਭਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਰਥੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਤਗਾਸ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਸਬਜਿਊਡਿਸ ਹੈ।

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਊ ਮਤਾ ਨੰ: 3 ਦਾ ਉਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਲਮਗੜ੍ਹ ਦੇ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ

*2750. **ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼**: ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਆਲਮਗੜ੍ਹ ਦੇ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਲਮਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਿਹਾਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਕੀ ਨਿਕਲੇ;

(ਅ) ਕੀ ਇਸ ਸਮੁੱਚੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸੇ ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਅਤੇ (ਅ) ਹਾਂ ਜੀ। ਪਰੰਤੂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਦਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਸਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਨਜਾਇਜ਼ ਅਸਲਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਸਬਜਿਊਡਿਸ ਹੈ।

ELECTRIFICATION OF VILLAGES FALLING ON BOTH SIDES OF RIVER TANGRI IN JULKA POLICE STATION

*2757. **Sardar Prem Singh Prem** : Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to state—

(a) whether it is a fact that villages falling on both sides of river Tangri in Julka Police Station which fall within ten miles of the border with Haryana and also in the backward area declared by the Punjab Government have not so far been electrified;

[Sardar Prem Singh Prem]

(b) if so, the reasons for not supplying the electricity on priority basis;

(c) the time by which rural electrification of the said villages will be started and completed ?

ਸਰਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਨ : (ੳ) ਜੀ ਹਾਂ ।

(ਅ) ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ 11 ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਭੁਨਰਹੇੜੀ ਉਪ-ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ । ਇਹ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪਰਮ ਅਗੇਤਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰਾਂ ਤੇ ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਚਿੱਤਤਾ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰਮ-ਅਗੇਤਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਕ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ ।

(ੲ) ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਪਿੰਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਭੁਨਰਹੇੜੀ ਬਲਾਕ ਰਾਹੀਂ ਦਿਹਾਤੀ ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਐਸਟੀਮੇਟ ਅਧੀਨ ਕਵਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਐਸਟੀਮੇਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਹਾਤੀ ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ, ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕਰਜ਼ਾ ਹਾਲੇ ਤਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆਉਣ ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

———

ਐਸ. ਐਚ. ਓ., ਨੰਗਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿੱਪ, ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

*2751. **ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੂਨ, 1974 ਵਿਚ ਐਸ. ਐਚ. ਓ., ਨੰਗਲ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਮਿਊਨਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਨੰਗਲ ਟਾਊਨਸ਼ਿੱਪ, ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੀ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਨਹੀਂ ਜੀ । ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਾਰਥੀ ਦੀਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਮਿਤੀ 4 ਜੂਨ 1974 ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਸਨ, ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਆਈ. ਜੀ. ਪੀ., ਪੰਜਾਬ/ਐਸ. ਪੀ., ਰੋਪੜ, ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਪੁਜੀਆਂ ਸਨ । ਇਹਨਾਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੇ ਪੁਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਐਸ. ਆਈ., ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਊਨਸੀਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਇਸ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 12-4-1974 ਨੂੰ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੁਲਿਸ ਰੂਲ 16.38 (1) ਅਧੀਨ, ਡੀ. ਐਮ. ਰੋਪੜ ਪਾਸ ਲੰਬਤ ਹੈ ।

UNSTARRED QUESTIONS AND ANSWERS

ਪਿੰਡ ਮੱਖੀ ਕਲਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜ ਸੌਂਪਣਾ

887. **ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼** : ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਪਿੰਡ ਮੱਖੀ ਕਲਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਪਿਛੋਂ ਚੋਣ ਕਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ;

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਨੇ 20 ਅਪਰੈਲ 1974 ਤਕ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 7000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਮ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤ ਫ਼ੰਡ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ;

(ੲ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ਅ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਕਸੂਰ ਲਈ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ;

(ਸ) ਉਕਤ ਸਰਪੰਚ ਕੋਲ ਭਾਗ (ਅ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੈ;

(ਹ) ਕੀ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਦਿਤਾ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਮੇਜਰਨਾਮੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮੇਜਰਨਾਮੇ ਤੇ ਕੀ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ;

ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : (ੳ) 21/22 ਜੂਨ, 1972

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ । ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਜਾਣ-ਬੁਝ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ।

(ੲ) ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫ਼ਸਰ (ਸਿਵਲ) ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਚ-ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ।

(ਸ) ਕਾਫ਼ੀ ਚਿਰ ਤੋਂ ।

(ਹ) ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ । ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਾਨੀ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫ਼ਸਰ ਅਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫ਼ਸਰ (ਸਿਵਲ) ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਮਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਰਾਪਤ ਨਹੀਂ । ਪੰਜਾਬ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ, 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 15 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਕਮਾਲ ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਦੁਆਰਾ ਚਾਰਜ ਸੌਂਪਣਾ

888. **ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼** : ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਪਿੰਡ ਕਮਾਲਪੁਰ, ਤਹਿਸੀਲ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਪਿਛੇ ਚੋਣ ਕਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਈ ਸੀ;

(ਅ) ਉਕਤ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਸੌਂਪਿਆ;

(ੲ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ਅ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਕੋਲ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਸੀ;

(ਸ) ਕੀ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੲ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਰਕਮ ਭਾਗ (ਅ) ਵਿਚ ਦਸੀ ਗਈ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ ਸੀ; ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ;

(ਹ) ਉਕਤ ਰਕਮ ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਕਿਸ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ;

(ਕ) ਭਾਗ (ਸ) ਅਤੇ (ਹ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਮਿਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ; ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ;

(ਖ) ਕੀ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਪਾਸ ਰਕਮ ਰਹੀ, ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ; ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ;

(ਗ) ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਰਿਹਾ, ਹਰ ਮਹੀਨੇ 50 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿਸਚਿਤ ਸੀਮਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਸਨ;

(ਘ) ਭਾਗ (ੳ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਿਰਗਾਮੀ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕਿਤਨੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਸਨੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ?

ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : (ੳ) 24-6-72

(ਅ) 2-9-72

(ੲ) 470/35

(ਸ) ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ । ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਟਾਲਮਟੋਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

(ਹ) ਹਾਲਾਂ ਤੀਕ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ।

(ਕ) ਮਾਮਲਾ ਖੇਤਰੀ ਅਮਲੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ । ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਹਾਲਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ।

(ਖ) ਨਹੀਂ ਜੀ । ਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

(ਗ) ਕੈਸ਼-ਬੁਕ ਨਾ-ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੱਥ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਿਆ ।

(ਘ) ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦਾ ਸਾਲਵਾਰ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪਰਕਾਰ ਹੈ—

ਸਾਲ	ਵਿਕਾਸ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	ਖਰਚੀ ਰਕਮ
		ਰੁਪਏ ਪੈਸੇ
1964-65	ਗਲੀਆਂ ਨਾਲੀਆਂ ਤੇ	333.34
1965-66	ਵਿਦਿਆ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਤੇ ਸਿਹਤ ਤੇ	1,023.00
1966-67	ਵਿਦਿਆ ਤੇ	21.50
1967-68	—	—
1968-69	ਸਿਹਤ, ਸਫ਼ਾਈ ਤੇ ਸਿਖਿਆ	1,353.40
1969-70	ਲੋਕ ਭਲਾਈ	30.00
1970-71	—	—
1971-72	—	—

ਪਿੰਡ ਸਾਬਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਦਿਤੀ ਗਈ ਰਕਮ

889. **ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼** : ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਸਾਬਰਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਗਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਰਕਮ ਦਿਤੀ ਗਈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਦੋਂ ;

[ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼]

(ਅ) ਉਕਤ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੀ ਰਕਮ ਦਿਤੀ ਗਈ;

(ੲ) ਕੀ ਉਕਤ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਅੰਤਿਮ ਮਿਤੀ ਮੁਕਰੱਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ;

(ਸ) ਕੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ 30-6-74 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ;

(ਹ) ਕੀ ਉੱਕਤ ਭੱਰਮਸ਼ਾਲਾ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਦਾ 1-7-74 ਤੱਕ ਕੋਈ ਆਡਿਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ, ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇਕ ਕਾਪੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ। ਸਾਲ 1969 ਵਿਚ।

(ਅ) 5,500 ਰੁਪਏ।

(ੲ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨੀ ਸੀ।

(ਸ) ਨਹੀਂ ਜੀ। ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਹ) ਨਹੀਂ ਜੀ।

UNSTARRED QUESTION No. 890

ਵਿਸ਼ਾ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਨਸਟਾਰਡ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 890

ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 890 ਜੋ ਮਿਤੀ 12-8-1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ: ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ ਵਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਹੀ/-
ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ,
ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ

ਸਕੱਤਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।

ਗ;ਸ:ਪ:ਨੰ: 8010-ਸਿ2(1)-74/ ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 12-8-1974

LINK ROAD UPTO VILLAGE BHUNDER TEHSIL MANSA, DISTRICT BHATINDA

891. **Sardar Balwinder Singh Bhunder** : Will the Minister of State for Public Works be pleased to state whether the Government propose to construct a link road upto village Bhunder in Tehsil Mansa, District Bhatinda, if so, the time by which it is likely to be constructed ?

Shri Joginder Paul Pandey : Yes, the Government proposes to construct this road. It will be provided in the 5th Five Year Plan period subject to the availability of funds.

[ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸੜਕ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰਖਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਪਲੈਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਏ।]

UNSTARRED QUESTION No. 892

ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ,
ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ,
ਪੰਜਾਬ।

ਅ:ਸ:ਪ:ਨੰ: 9169-3ਸ-74/35824
ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 11 ਅਗਸਤ, 1974

ਵਿਸ਼ਾ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ : 892 ਦੇ ਬਾਰੇ।

ਪਿਆਰੇ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 892, ਜਿਹੜਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਮਿਤੀ 12-8-74 ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਉਤਰ ਹਾਲੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਿਨ ਲਈ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਹਿਤੂ,

ਸਹੀ/- ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ

ਡਾ: ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਪਿੰਡ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਬੱਸ ਅਡੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਲਿੰਕ ਰੋਡ

893. **ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ** : ਕੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ, ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਬਸ ਅੱਡੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਮਾਨਸਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ;

(ਅ) ਜੇਕਰ ਭਾਗ (ੳ) ਦੇ ਉਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੀ ਉਕਤ ਲਿੰਕ ਰੋਡ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ?

ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਨਾ ਜੀ ।

FLOOD MENACE IN VILLAGE BHUNDER, TEHSIL MANSA, DISTRICT BHATINDA

894. **Sardar Balwinder Singh** : Will the Minister for Revenue and Elections be pleased to state :—

(a) whether it is a fact that village Bhunder, Tehsil Mansa, District Bhatinda is ganerally affected by the flood in Ghaggar;

(b) if the reply to part (a) above be in the affirmative, the steps, if any, taken by the Government for the protection of the said village ?

Sardar Gurbakhsh Singh Sibia : (a) Yer, Sir.

(b) The matter is under investigation and a scheme to prevent erosive action of river Ghaggar is under formulation. It can only be executed after finalisation, sanction and subject to the availability of funds.

[(ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਖੋਜ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਿਆ ਘੱਗਰ ਦੀ ਖਾਰ ਤੋਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਸਕੀਮ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਇਸ ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।]

ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ

895. **ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ** : ਕੀ ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਕਸਬੇ, ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਸੱਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਤਨੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ, ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ।

ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਕਾਟਨ ਜਿਨਿੰਗ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ

896. **ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ :** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਰਦੂਲਗੜ੍ਹ, ਜ਼ਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਸਮਾਲ ਸਕੇਲ ਫਾਰਮਜ਼ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਕਾਟਨ ਜਿਨਿੰਗ ਫੈਕਟਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ?

ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ (ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਵਣ ਮੰਤਰੀ) : ਹਾਂ ਜੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

QUESTIONS OF PRIVILEGE

Mr. Speaker : Doctor Baldev Parkash, M.L.A. has given notice of a privilege motion alleging that the Leader of the House misled the House when he stated that no efforts whatsoever were made to take the students to Delhi by Government machinery of the State.

Following the past practice I have written to the Chief Minister to clarify the position. I will give my ruling after I hear from him.

I received a notice of a Privilege motion from Comrade Satya pal Dang, M.L.A. on 8th August, 1974 alleging that the Chief Parliamentary Secretary, while replying to Starred Question No. 2622 on 5th August, 1974, gave a wrong reply that an I.A.S. Officer referred to in the said question had not been given any posting because he had resigned as Managing Director of the Punjab Breweries where he was on deputation without getting the prior permission of the Government which was necessary, under rules applicable to I.A.S. Officers. I wrote to the Chief Parliamentary Secretary to clarify the position regarding the allegation made by Comrade Satya pal Dang.

I have since received a reply from the Chief Parliamentary Secretary clarifying the position. He states that "A reference to the reply would show that I had stated that the officer concerned was on deputation to the Punjab State Industrial Development Corporation."

A reference to the original reply to Question No. 2622 shows that the Chief Parliamentary Secretary had stated that the officer concerned was on deputation with the Punjab State Industrial Development Corporation for the post of Managing Director, Punjab Breweries Limited. From the statement as well as the reply to the question it is clear that the officer was on deputation with a Corporation which is hundred per cent Government undertaking.

[Mr. Speaker]

Shri Satya pal Dang has himself admitted in the notice of the motion that prior Government permission for resigning from a post held on deputation is necessary in case of I.A.S. Officers only if the post is in a 100% Government undertaking. Perhaps the hon. Member's point is that since the officer resigned as a Managing Director of the Punjab Breweries, which is not a hundred per cent Public undertaking he could do so without the prior permission of the Government. But it will be seen that on resigning from the Directorship of the Punjab Breweries the officer reverted to the State Government service and not to the Punjab Industrial Development Corporation. This makes the point clear that the officer was on deputation with the Punjab State Industrial Development Corporation which is a Government Undertaking and in that case, according to the Member himself, prior permission of the Government was necessary before resigning.

In view of the facts stated above, I do not find that any wrong statement had been made by the Chief Parliamentary Secretary. Therefore, no question of breach of privilege of the House is involved and I do not give my consent to the question of privilege being raised.

ਕਾਮਰੇਡ ਸਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਕਲੈਰੀਫਾਈ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਅਗਰ ਇਹ ਗਲ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਠੀਕ ਵੀ ਮੰਨ ਲਈ ਤਾਂ.. There is a clear fact which emerges out of it that gentleman, I. A. S. Officer, never resigned from the Directorship of the Punjab Industrial Development Corporation. His resignation, which was read out, was resignation from the Managing Directorship of the Punjab Breweries which is not a 100% Government Undertaking and, therefore, no permission was necessary. Therefore, it is not only a question of permission but it is also a question of harassment and victimisation which is contrary to the Rules.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਗਰ ਇਕ ਆਈ. ਏ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਆਨੈਸਟ ਹੋਵੇ ਔਰ ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮੰਗਵਾਇਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਵਿਲੇਜ਼ ਮੋਸ਼ਨ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੀ ਕਲੀਅਰ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰਿਕਾਰਡ ਵੇਖੋ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਾਸ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਲ ਇਸ ਤੇ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਅਗੇ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਹਨ। (Doctor Sahib, I will give my ruling tomorrow. There are precedents in this respect.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਲ ਇਸ ਤੇ ਆਪਣੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇਵਾਂਗਾ । (Doctor Sahib, I have said that I will give my ruling tomorrow.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬੜਾ ਕਲੀਅਰ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੇਟਾਗੋਰੀਕਲੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਮੈਂ ਫੋਟੋਸਟੈਟ ਕਾਪੀਆਂ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ ਇਹ ਗਲ ਕਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ । (You may Please resume your seat. This matter will be taken up tomorrow.)

ADJOURNMENT MOTIONS

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਉਪਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਰੀਜ਼ਨ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ 9 ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਯੂਥ ਰੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਗ਼ਲਤ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੀਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਛੇ ਇਕ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਸੀ ਔਰ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗਲ ਨਹੀਂ ਦਸੀ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰੈਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸੀ ਔਰ ਇਹ ਰੈਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਲਤ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਨੇ ਸਰਕੂਲਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ 100, 100 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੈ ਕੇ ਦਿਲੀ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਰਕੂਲਰ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਛਪੀ ਹੈ । ਉਹਨਾਂ ਉਪਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ ਚੀਜ਼ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿਓ ।

Mr. Speaker : Rule 61(iv) is very clear :

> 'The motion shall relate to a matter which falls within the responsibility of the Government'.

It is also written in sub-rule (vii) :

> 'The motion shall not deal with a matter for the discussion of which leave was refused in the same Session.'

ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਲਿੰਗ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਮੈਟਰ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਐਡਮਿਟ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ । (Since the ruling has already been given, I will not allow discussion on it. Still I am ready to admit a Call Attention Notice but not an Adjournment Motion.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗੀ । (Sandhu Sahib, the Government will certainly give a reply.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ .. .. ..

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ । (You may please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ । ਜਨਾਬ ਦੀ ਬੜੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰੂਲਿੰਗ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਇਨਵਾਲਵ ਨਾ ਹੋਵੇ ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਔਰ ਡਿਊਟੀਜ਼ ਲਗੀਆਂ ਹਨ । .. .. (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਝ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਉ । (You may table a Call Attention Notice.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਕਿਉਂ ਸਰਕਾਰ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਕਾਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ, ਤੁਸੀਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਉ । (Government will give a reply. You may bring in a Call Attention Notice.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਜ ਦੇਵੇ ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਰੱਈਏ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਉਸ ਹੋਟਲ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਰੋਟੀ ਦਿਉ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਉਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

(ਸ਼ੋਰ)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਕਲੀਅਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਲ ਕੋਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੇਅਰ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਰਿਮਾਰਕਸ ਦਿਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ .. .. ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਪਤਾਨ ਸਾਹਿਬ, ਬਹਿਸ ਨਾ ਛੇੜੋ । (Captain Sahib, don't discuss this matter.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ: ਮੈਂ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੂਲ 61 ਦੇ ਪਾਰਟ (vi) ਅਤੇ (vii) ਵਲ ਦਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ :

> "(vi) the motion shall not revive discussion on a matter which has been discussed in the same session;"

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸ ਚੁਕਾ ਹਾਂ। (I have already explained the position.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : Let me complete, Sir. Part (vii) reads—

> "the motion shall not deal with a matter for the discussion of which leave was refused in the same session."

ਸੋ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਚਲਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਜਿਹੜਾ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਲ ਐਟੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੰਨਵਰਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ । ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਰਿਮਾਰਕਸ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਔਰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਰਕੂਲਰ ਇਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਸੁਣੋ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਨਾ ਕਰੋ। (Sandhu Sahib, please don't discuss it.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ)

Mr. Speaker Order please.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ । ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰੂਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਜਨਾਬ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਰੂਲ ਦਾ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦਿਤਾ । ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਗ਼ਲਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਬੁਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਇਹ ਇਥੇ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਸਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਹ ਗਲ ਕਹਿ ਦੇਣੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ, ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ । ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਰਕੂਲਰ ਇਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਪਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਸਾਰਿਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀ ਹੈ । .. .. ..

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਆਉਣ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰ ਲੈਣਾ । (After the Government has given the statement, you may put the question.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ, ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹੁਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਆਏ ।

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ) : ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਬਾਰਾ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਰਕੂਲਰ ਇਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ) : ਕੋਈ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿਦਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ, ਇਹ ਗਲਤ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਦੀ ਸਪੀਚ ਯੂਥ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਜਾ ਕੇ ਉਥੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਲੇਕਿਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਯੂਥ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਔਰ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਯੂਥ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ । ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਯੂਥ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਗਏ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਗਏ ਸਨ । (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਯੂਥ ਹੈ, ਉਹ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਅਤੇ

ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ । (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

Mr. Speaker : Order please.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by Brar Sahib should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪਵਾਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸਰ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by the hon. Member should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਜਿਹੜੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਨੋਟਿਸ ਐਡਮਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਆਮੈਂਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਸਿਵਾਏ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਉਣ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ । (ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) 10-10 ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਹਜੂਮ ਦਿਲੀ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਇਕ ਬਸ ਵਿਚ 150-150 ਬੰਦੇ ਸਨ । ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਉਥੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) ਮੈਨੂੰ 9 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਲਿਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ 5 ਬੱਸਾਂ ਮੈਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਇਕੋ ਹੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਭਰ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਬੱਸਾਂ ਆਪ ਕਰਾਏ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੁਝ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬੜਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ * * *)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever slogans are being raised and whatever is being said by the hon. Members should not be recorded.)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੀਡਿੰਗ ਪੇਪਰ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਵਿਚ ਦੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ) ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਕੂਲਰ ਇਸ਼ੂ ਕੀਤਾ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਬੜਾ ਇੰਪਾਰਟੈਂਟ ਮਸਲਾ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਲਾ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀ ਲੈ ਆਏ ਹੋ ? (Law and order problem is not relevant to the issue under consideration.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਹੋ। ਜਿਹੜੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਕਲ੍ਹ ਦਿਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਵਕਤ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਮਾਸੂਮ ਬੰਦੇ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਜਿਹੜਾ ਦੁਕਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ....

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਉ ਸਿੰਘ) : ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਇਹ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਹਾਡੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। (Your Adjournment Motion did not relate to this matter.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਮਾਸੂਮ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਰੋਟੀ ਖਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਇਕ ਬੋਰੀ ਦਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੀ ਹੈ ....।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਫੈਕਟ ਡਿਨਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੰਟਿਨਜੈਂਟ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਸੀ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਬੁੜ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਕੰਟਿਨਜੈਂਟ ਸੀ ਹੈਡਿਡ ਬਾਈ ਸਰਦਾਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਬ। ਉਹ 71-72 ਸਾਲ ਦੇ ਹਨ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਬੁੱਢੇ ਨਹੀਂ ਯੂਥ ਗਏ ਸਨ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜਲਾਲਉਸਮਾਨ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਵਗੈਰਾ ਇਹ 13-13 ਸਾਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਸਨ।

Mr. Speaker : Order please.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਟੇਕ ਅਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਥੇ ਡਿਸਕਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮਗਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੂਜੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਹ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਨਵਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਡਿਫਰੈਂਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਕੰਨਟੀਨੀਊ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੰਟਰਾਡਿਕਸ਼ਨ ਆਲਰੇਡੀ ਈਸ਼ੂ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ . . . .

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡੀ. ਈ. ਓ. ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਕੋਈ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਿਸ-ਅੰਡਰਸਟੈਂਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦੇਣੀ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ) (ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ) ਹੁਣ ਇਥੇ ਬਰਾੜ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਇਹ ਗਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ 9 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡੀ.ਈ.ਓ. ਨੇ ਇਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਸ਼ੋਰ) ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ . . . . (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਵੇਖੋ ਜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਖਬਰ ਹੈ . . (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਠੀਕ ਹੈ ਇਹ ਖਬਰ ਛਪੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਆਈ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ 9 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਹੀ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡੀ.ਈ.ਓ. ਦੀ ਐਕਸਪਲੇਨੇਸ਼ਨ ਕਾਲ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੂਜਾ ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਰੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰੈਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਕੋਤਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਫ਼ਸਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਸ ਦੇਣ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਵੀ ਐਕਸਪਲੇਨਸ਼ਨ ਕਾਲ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਯੂਥ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਗਏ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਦਿਲੀ ਪ੍ਰਾਇਮ ਮਨਿਸਟਰ ਦੀ ਸਪੀਚ ਸੁਣਨ ਲਈ ਗਏ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਰੈਲੀ ਕਰਵਾਣੀ ਚਾਹੀ ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। (ਸ਼ੋਰ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ)

* * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਸ਼ੋਰ) (Whatever the hon. Members are speaking without permission, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਯੂਥ ਦਿੱਲੀ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬੜੇ ਹੁਮਹੁਮਾ ਨਾਲ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ (ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬੜਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗ੍ਰਸੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਤਾੜੀਆਂ ਵੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ) ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਜਿਸ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਰਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਯੂਥ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਲੈਕੇ ਗਏ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਨਵਰਟ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਉਸ ਤੇ ਚੌਧਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਸ ਮੈਟਰ ਨੂੰ ਡਰਾਪ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਮਹੋਦਯ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਪਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਸਟੇਟ ਕਾਪੀਆਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਲੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਕਿ .. .. ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। (ਸ਼ੋਰ) (Let me examine these first; you cannot lay these on the Table of the House without my permission.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ :

"A youth rally wil be held at Delhi on the 9th August, 1974. The District Education Officer likes the students to participate in it. The Department will bear all the expenses" (ਸ਼ੋਰ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸਰ, ਇਹ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੈਰੀਅਰ ਖਰਾਬ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾਉਣ ਵਿਚ ਇਹ ਭੱਜੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ (ਸ਼ੋਰ) ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੇ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ) ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਗਏ। (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਰਸਤੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅੱਜ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਹਮਦਰਦ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। (ਸ਼ੋਰ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਉਚੀ ਉਚੀ ਬੋਲਣ ਲਗ ਪਏ * * *)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਚੇਅਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever is being said by the Hon. Members without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਰੂਲਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਹ ਮੁਆਮਲਾ ਹਾਊਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੀ.ਈ.ਓ. ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੀ ਰੈਫਰੈਂਸ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਕੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਫ਼ਸਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਰਕੂਲਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਆਫ਼ੀਸਰ ਨੂੰ ਮੇਲਾਈਨ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਇਹ

*Not recorded as ordered by the Chair.

[ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ]

ਸਾਰੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਛਾਲ ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ, ਵਰਗਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾ ਦੀ ਰੈਲੀ ਵੇਖਣ ਗਏ। (ਸ਼ੋਰ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਸਾਂ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਬਸਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਜੇ ਏਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਬਸਾਂ ਮੰਗਣ ਤੇ ਬਸਾਂ ਦੇ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਇਸ਼ੂ ਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਤਾ। (ਸ਼ੋਰ) ਪਰ ਇਹ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵਖਰਾ ਟਾਈਮ ਘੰਟਾ ਦੋ ਘੰਟੇ ਅਲਾਉ ਕਰੋ। (ਸ਼ੋਰ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਮੁਤਾਬਿਕ 35-36 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਥੇ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਆਦਮੀ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਉ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਨਾ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਕਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਦਾ, ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ, ਅਤੇ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਨਵਾਲਵਡ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਇਸ਼ੂ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਟਾਈਮ ਰਖ ਲਉ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹਲ ਹੋ ਸਕੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (This matter has been discussed at length by both the parties. We should now proceed further.)

WALK-OUTS

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਰੀਜ਼ੀਊਮ ਕਰੋ, ਇਸ ਇਸ਼ੂ ਤੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵਾਂਗਾ। (ਸ਼ੋਰ) ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਸ਼ੋਰ) (Please resume your seats. I shall not allow any further discussion on this issue.) (Noise)

Whatever is being said by the hon. Members should not be recorded.) (*Noise*)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਘ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਾਹਰੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਦਨ ਵਿਚੋਂ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਚੋਪੜਾ : * * * (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਚੋਪੜਾ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by Master Chand Singh should not be recorded.)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਵੀ ਕੁਝ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਵਾਕ ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ ।) (ਸ਼ੋਰ)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : * * * (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਚੇਅਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by Dr. Baldev Parkash without the permission of the Chair should not be recorded.)

QUESTIONS OF PRIVILEGE

(*Resumption*)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ, ਸਰ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਅਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਖਬਾਰ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਦੇ ਵਿਚ, ਜੋ ਸਰਕੂਲਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਸਟੇਟ ਕਾਪੀਆਂ ਛਪੀਆਂ ਹਨ । ਪਰ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਲਾਬੀ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ । ਇਹ ਜਾਣ ਬੁਝਕੇ ਚੁਕਾ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਸਾਡਾ ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਅਰਾਈਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਨਹੀਂ । (This involves no questions of privilege.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : (ਸ਼ੋਰ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣੇ ਪਤਾ ਕਰੋ, ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋ ਸਰਕੂਲਰ ਹਨ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਾਪੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਗਲ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਹੀ ਗੁੰਮ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰਾਂਗਾ । (ਸ਼ੋਰ) (I shall examine it.) (Noise)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸਰ । ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ । (ਵਿਘਨ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਖਲੋਤੇ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਪ੍ਰਿਵਿਲਿਜ਼ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿਉ । (Please send it in writing to me.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨੋ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ । ਇਹ ਕੋਈ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹੈ । ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿਉ । (This is no Point of order. No Question of Privilege is involved in it. Please send it in writing to me.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਹੁਣੇ ਚੈਕ ਅਪ ਕਰਾਉ ਕਿ ਇਹ ਲਾਬੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਰਿਮੂਵ ਕਰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੋ ਸਰਕੂਲਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਸਟੇਟ ਕਾਪੀਆਂ .. .. (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਸਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਹਿਣਗੇ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । ਕੈਰੋਂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ । (Whatever the hon'ble Members may say without the permission of the Chair, should not be recorded. Kairon Sahib, what is your point of order ?)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : * * * (ਵਿਘਨ)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no Point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਥੋਂ ਜਿਹੜੇ ਮੁੰਡੇ ਲੈ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸਰ। ਮੇਰੀ ਐਡਜਰਨਮੇਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੋ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੇਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਇਨਸੀਡੈਂਟ ਨੋ ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਨਸੀਡੈਂਟ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਉ। (Incidents are occurring daily. You may give notice of a Call Attention Motion)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਅੱਛਾ ਜੀ, ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਹ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਨਵਰਟ ਕਰ ਦਿਉ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅੱਛਾ ਜੀ। (All right.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਧੂ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no Point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * * * (ਸ਼ੇਮ ਸ਼ੇਮ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨੋ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ। (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਧੂ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no Point of order.

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * *

Mr. Speaker : It should not form part of the proceedings.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਹੜਤਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਈ ਵਰਕਚਾਰਜਡ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦਸ ਦਸ ਵੀਹ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਕੋਈ 1500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੰਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਇੰਟਰਨਲ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਟਰਨਲ ਮਾਮਲਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ 1500 ਦੇ ਲਗ ਭਗ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੜਤਾਲ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਮੁੜ ਕੰਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਰੀਇਨਸਟੇਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

CALL ATTENTION NOTICES UNDER RULE 66

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 40)

1. ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
2. ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ
3. ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
4. ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ

; ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਮਾਨਸਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸੜਕਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ 500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਢਾਹ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਨਾ ਸੀਮਿੰਟ, ਨਾ ਇੱਟ, ਨਾ ਲੋਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਰਖਾ ਦੀ ਰੁਤ ਹੈ, 1000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਨਤਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜਨਤਾ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement in this respect.)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਸਰ। ਮੇਰੀ ਇਕ ਗੱਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਵਾਰੀ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : I am helpless. I cannot admit all the Call Attention Notices.

(Serial No. 45)

Dr. Baldev Parkash : I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance and of recent occurence, namely, demolishing of sheds in the Grain Market, Rajpura, by the S.D.O., forcibly. It has inflicted loss of lacs of rupees on the citizens and has caused great hardship to them. The sheds were constructed many years ago under due permission. Grain Market and Rajpura Township people are on a continued strike to protest against this injustice. Government should undo the injust done and give a statement in the House.

Mr. Speaker : Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever is being said by the hon. Member without the permission, should not be recorded.)

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਤਕਰੀਰ ਸੋਧਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਤਕਰੀਰ ਤੇ ਪਰਚੀ ਲਗਾਕੇ ਥੱਲੇ ਸਿਰਫ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਹੀ ਛਡਕੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੋਧਣ ਵਾਸਤੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦਸੋ ਮੈਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸੋਧਾਂ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਾਪੀ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗੇ । (You will be provided a fresh copy.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਮਖੌਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਦਫਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਦੇਖ ਲਵਾਂਗਾ । (I shall look into it.)

(*Serial No. 46*)

Dr. Baldev Parkash: Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent Public importanee namely, non-payment of salary to the staff of Investigation Circle, Chandigarh of the Irrigation Department and Investigation Circles of Jullundur, Hoshiarpur and Ropar for six months.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

Mr. Speaker : Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

(*Serial No. 53*)

Comrade Satya Pal Dang: Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, there is serious discontentment amongst the retail shopkeepers throughout the State because they are unduly harassed by Government authorities while the big manufacturers and wholesalers who are really responsible for adulteration are hardly touched.

*Not recorded as ordered by the Chair.

In Iullundur, only two days ago the local halwais, tea sellers and retail merchants observed a day's protest strike. The agitation is likely to spread throughout the State.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

Mr. Speaker : Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 47 ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਅਜ ਦੇ ਕੋਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (That Call Attention Motion was over and above today's quota. However I would request the Government that the Call Attention Motions admitted in the current Session should be replied soon.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਐਡਮਿਟ ਕੀਤੀ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਾਰੀਆਂ ਐਡਮਿਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਟੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। (All the Call Attention Motions given notice of cannot be admitted. That Call Attention Motion was over and above your quota for today.)

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 54)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਅਮਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੂੰ 1 ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜ ਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਅੰਦਰ ਬੇਚੈਨੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement).

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 55)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ, 1965 ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆਏ 13 ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਖੇਮਕਰਣ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉਜੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਦ ਅਤੇ ਬੈਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ 1800/- ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾਂ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਲ ਵਜ਼ੀਰ ਤੇ ਕਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਜੁਮੇਂਵਾਰ ਵਿੱਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਖੁਲੇਆਮ ਇਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦਾ ਗਰਾਂਟ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । 1971 ਵਿਚ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਜੰਗ ਕਾਰਨ ਸਰਹੱਦੀ ਲੋਗਾਂ ਦਾ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਉਜਾੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਚਾਨਕ 1965 ਦੇ (13) ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾਂ ਹੈ । ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 57)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਟੀਚਰਾਂ ਤੇ ਵੱਖੋ ਵਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਚ, 1974 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਤੁਰਤ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

Serial No. 58

Sardar Randhir Singh Cheema (Read by Sardar Balwinder Singh Bhunder): Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the large scale arrests in tehsil Rajpura of persons who stand surety to the loanees (loans granted in connection with small scale industries) even when the loanees are available and the properties of the loanees exist. This has caused great anxiety and harassment of the above said sureties.

In view of the urgency of the matter the Government is requested to make a statement in the House.

Mr. Speaker: Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

(*Serial No. 65*)

Comrade Satyapal Dang : Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the small and medium industry of Amritsar is facing total collapse because of big power-cut imposed. This has thrown out of employment thousands of workers, while the earnings of those still in empoloyment have fallen steeply. On the other hand, a new connection to a paricular big Mill which will consume 6 lac units daily has been given while the total requirement of Amritsar industry is 20 lac . units.

The Amritsar town is mainly dependent on its industry. The position of the industry because of big power cut imposed is very precarious. This will affect the very life of Amritsar, the premier city of Punjab.

The matter is, thus, obviously of very definite and urgent public importance. The Government may be asked to make a statement in the House.

Mr. Speaker : Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 64 ਸੀ। ਉਹ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡੀ. ਈ. ਓ. ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਕੇ ਰਿਜੈਕਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਟ ਮੇਕਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਵਿਦਆਊਟ ਐਜ਼ਿਊਮਿੰਗ ਰਿਸਪਾਂਸੇਬਿਲਟੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਹੈ .....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। (It does not constitute the subject of Call Attention Motion.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਚਾਰਜ ਲਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਰਿਸਪਾਂਸੇਬਿਲਿਟੀ ਐਜ਼ਿਊਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : Please resume your seat (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਚੇਂਬਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਉਥੇ ਡਿਸਕਸ ਕਰ ਲੈਣਾ। (Please resume your seat. (*Interruption*). You may please come to my chamber and discuss the matter there.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਡਿਸਐਲਾਊ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਡੀਨਰੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਲਾਅ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਥੇ ਰਾਜਪੁਰੇ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਉਹ ਪਬਲਿਕ ਇਸ਼ੂ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਕਹਿ ਦੇਣਾ। (You may convey this matter to the C. M.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਵੋ। ਉਥੇ ਦੋ ਗਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਬੜੇ ਵਡੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਲਾਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥਕੜੀ ਲਾ ਕੇ ਰਾਜਪੁਰੇ ਤੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਲਿਜਾਕੇ ਉਥੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇਕ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸਦੀ ਬੇਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਲ ਵਾਰੰਟ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੇ ਉਸ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਸੇ ਤੇ ਹੀ ਉਸ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਛਡਿਆ ਕਿਉਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਮੈਟਰ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰ ਇਹ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। (But it does not constitute subject matter of a Call Attention Notice)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਇਆ ਸੀ......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਆਵਰ ਤੇ ਪੁਛ ਲੈਣਾ। (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਕੱਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ (ਵਿਘਨ) (You can raise this matter tomorrow during the Zero Hour. (*Interruption*) You are a wiseman and Leader of the Opposition. You may please raise this matter tomorrow).

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦਸੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ ? (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ ਵਲ ਹਾਊਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਦਿਉ (Please leave it now)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ? ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਉਮੀਦ ਰਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ?

STATEMENTS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE IN REPLY TO CALL ATTENTION NOTICES

Chief Parliamentary Secretary (Sardar Gurcharan Singh Nihal Singh Wala) : Sir I beg to lay replies to Call Attention Notices Nos. 8, 9, 12, 16, 28 and 32 on the Table of the House.

(*Serial No. 8*)

Shri Sardari Lal Kapur: to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, Large number of Class III and Class IV employees of Ludhiana Municipality have not been paid their salaries for the last 1½ to 2 years. This is causing great hardship to them in these times of high cost of living. On the representations of these employees, they are told that the cases relating to the payment of their overdue salaries is under the consideration of the Local Government Directorate of the State Government. Since the Directorate of the Local Government Punjab, does not take any active interest in the cases of such adversely affected employees, this is a fit case on which the Minister concerned should make a statement on the floor of the House, as to what the Government is doing for the large number of employees of Ludhiana Municipality who have not been paid their salaries for the last 1½ to 2 years.

Shri Hans Raj Sharma : (Minister for finance and Local Government) : Municipal Committee, Ludhiana has been creating a number of posts, particularly those belonging to class III and class IV from time to time. In the normal course, a Municipal Committee should fill in a post only after all formalities regarding its creation have been gone through and the competent authority has sanctioned it. However, the Municipal Committee, Ludhiana has been indulging in the practice of creating posts and filling them up without the prior approval of the competent authority as required under the Municipal Account Code, 1930.

2. The matter was taken up with the Municipal Committee, and it was asked to furnish the relevant details justifying the creation/continuation of these posts, as without such information it was not possible to accord sanction to the creation of the posts.

3. As lack of appropriate action by the Municipal Committee, Ludhiana, to furnish complete justification to Government, was causing hardship to the concerned employees, the Municipal Committee has been given the requisite sanction, effective upto 31st August, 1974 or for a short period, where the posts were created and filled up by the Municipal Committee for short periods only, for the creation and filling in of all the posts created by it irregularly. The sanction has been allowed as a special case. Sanction to the continuation of these posts beyond 31st August, 1974 would be considered by Government on the Municipal Committee, furnishing complete justification for the creation/continuation of the posts. The Municipal Committee has since reported that the concerned employees are being disbursed payments on a time bound basis.

(ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੀਜੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਉਤਪੱਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ । ਆਮ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸਾਮੀ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਭਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਆਸਾਮੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮੀਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਬਾਰੇ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਤੇ ਚਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਬਾਰੇ ਕਾਰਵਾਈ ਮਿਊਂਸਪਲ ਅਕਾਊਂਟ ਕੋਡ 1930 ਅਧੀਨ ਉਲੇਖੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਲੋਂ ਪੂਰਵ ਪਰਵਾਨਗੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ।

[ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਮੰਤਰੀ]

2. ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰ ਉਲੇਖੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ/ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਸਬੰਧੀ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇ, ਕਿਉਂਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

3. ਕਿਉਂ ਜੋ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਲੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਉਚਿਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਉਪਲਭਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਔਖਿਆਈ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀਂ ਉਤਪਤੀ ਜੋ ਕਿ ਸਨਿਯਮਤ ਤੌਰ ਤੇ (ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਵਲੋਂ) ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਹ ਆਸਾਸੀਆਂ 31 ਅਗੱਸਤ 1974 ਤਕ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਘਟ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਜਿਥੇ ਕਿ ਆਸਾਮੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭਰਨ ਬਾਰੇ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਵਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ 31 ਅਗਸਤ 1974 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਲੂ ਰਖਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਰਖਣ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਉਚਿਚਤਾ ਸਬੰਧੀ ਵੇਰਵੇ ਉਪਲਭਧ ਕਰੇਗੀ । ਨਗਰਪਾਲਕਾ ਨੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਤੀ ਬੰਧ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਆਦਿ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

(*Serial No. 9*)

Shri Sardari Lal Kapur : to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the meteoric rise in the prices of foodstuffs i.e. atta, Ghee, Sugar, pulses and articles of daily necessities of life, i.e, cloth etc., is very adversly telling upon the plight of Government and non-Government employees in the State

This is, therefore, a fit matter on which the Minister concerned should make a statement on the floor of the House as to what the Government propose doing to help the poor people, the employees as also the poor kissans and cammis in the villages.

Sardar Gurdarshan Singh (State Minister for Food and S pplies): Rise in prices is world problem and an all India problem too. The Government of India has fixed the price of some essential commodities of daily use including certain foodstuffs, for example, wheat, rice, sugar, Vanaspati etc. Although there is no rationing of any of these commodities in the Punjab State and these are available in the open market, yet the Punjab Government has opened large number of Fair price Shops/Co-op. Consumer Stores, and Depots

for the supply of these commodities to supplement the supplies available in the open market. The State Government has also taken the following steps to check the prices from running amuck : —

1. *Wheat/Wheat Atta.* —The Government of India has, on the request of Punjab Government agreed to supply 3 lac tonnes of wheat for public distribution in the State during the year 1974-75, if that becomes necessary. Against this, monthly allocations of wheat will be made to the State by the Central Government. The wholesale distribution of wheat/wheat atta has been entrusted to the Punjab State Civil Supplies Corporation. The scale of issue of wheat/wheat atta to the consumers has been fixed as 10 kg. per head subject to a maximum of 80 Kg. per card per month, which is quite adequate. At present wheat/wheat atta are distributed from Fair Price Shops at a fixed rate of Rs. 1.30 per Kg. and Rs. 1.36 per Kg. respectively. This has had a good effect on the rates in the open market and has checked the prices from rising exorbitantly.

2. *Rice* :—Rice is also being distributed through Fair Price Shops at fixed rate according to a prescribed scale. Sufficient stocks of rice have been purchased for the State reserve and it is being distributed through depots so that the consumers who need the same may obtain supplies. For this purpose the monthly allocation of rice has been doubled from July, 1974. The allocation of ordinary basmati rice for the month of July and August has been made to the extent of 1880 tonnes per month. Habitual rice eaters are supplied course rice at a fixed rate. This has had a good effect on the rates in open market.

3. *Sugar.*—Arrangements have been made for distribution of levy sugar at a reasonable and fixed rate at a scale of 500 grams per head per month in urban and rural areas. This sugar is supplied at the rate of Rs. 2.35 paise per Kg whereas the rate of sugar in open market is about Rs. 4.50 per Kg.

4. Punjab State Civil supplies Corporation has been set up in the State to procure a number of essential commodities of day-to-day use including pulses, Gur, Vanaspati, Wheat and Wheat products and supply the same at reasonable rates.

5. The State Government has also fixed the prices of wheat/wheat atta, levy sugar, levy rice, which are distributed through Fair Price Shops and also that of Vanaspat under the Defence of India Rules so that stringent action can be taken against offenders who indulge in selling at higher than fixed rates.

6. The District Authorities have been directed to take action against hoarders and Black Marketeers under the various Control Orders issued under the Defence of India Rules and Essential Commodities Act,

[State Minister for Food and Supplies]

7. The State Government have promulgated the Punjab Commodities Price Marking and Display Order which requires every dealer to display the prices of various commodities covered in the schedule annexed to the said order, at a prominent place in his business premises and not to charge a price in excess of the price so displayed from any customer nor refuse to sell such commodities to any person at the price so specified.

8. The State Government has introduced a scheme known as subsidy scheme in Amritsar City w. e. f. 15th February, 1974 to supply wheat atta and pulses to Government and Non-Government employees drawing total emoluments upto Rs. 575 per month at a subsidised rate, the amount of the subsidy being Rs. 5 per quintal. However, the Government is evaluating the benefit of this scheme per family and its comparison with the administrative cost of maintaining/servicing this scheme on the basis of the experiment made in Amritsar City, as the State Government feels that the administrative cost is disproportionate to the benefit of this scheme per family. Meanwhile the application of the scheme to other towns/places has been put in abeyance and this matter is being considered further.

Pulses.—Punjab State Civil Supplies Corporation has purchased adequate quantity of pulses for distribution through Co-op. Consumer Stores/Fair Price Shops. The Scale of ration for pulses has been fixed at 1 k. g. per head per month subject to a maximum of 4 kg. per family per month.

Cloth—In order to make available cheaper cloth Govt. of India imposed statutory price control on controlled cloth from November, 1972. The quota of Punjab State was fixed at 547 bales per month. This has now been increased to 1094 bales per month. Following arrangements for distribution of controlled cotton cloth have been made :

(i) The work relating to lifting of controlled cotton cloth from the mills and its wholesale distribution has been entrusted to Punjab State Federation of Consumer Co-op. Whole Sale Stores Ltd.

(ii) In the cities where there are wholesale Co-op. Consumer Stores or their branches retail distribution of controlled cloth is being done through them.

(iii) In other towns where there are no Co-op. Consumer Stores or their branches retail distribution of controlled cotton cloth have been entrusted to Co-op. Marketing Societies or Fair Price Shops selected by the Distt. Food and Supplies Controllers. In rural areas 10-15 village Co-op. Societies have been selected in each block for retail distsibution of controlled cloth.

(iv) Controlled cotton cloth is being distributed against cards at the scale of 10 meters per ration card per month, on rotation.

Kerosene Oil.—After keeping liaison with the Government of India arrangements for supply of adequate quantity of kerosene oil are being made and kerosen oil is being distributed through fair price shops against cards at controlled price.

Soft Coke—Quota of soft coke for the Punjab State has been fixed at 1500 wagons per month. At present average supply of soft coke ranges from 350-400 wagons per month. Efforts are being made to increase the supply of soft coke. The wholesale and retail prices of soft coke are fixed under D. I. R. and it is distributed through licenced coal depot holders.

[ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵਧਣਾਂ ਇਕ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੋੜ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਮਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੀਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਜਿਹਾ ਕਿ ਕਣਕ, ਚਾਵਲ, ਖੰਡ ਵਨਸਪਤੀ ਆਦਿ । ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਖੁਲ੍ਹੀ ਮਾਰਕਿਟਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫੇਅਰ ਪ੍ਰਾਈਸ ਸ਼ਾਪਸ/ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸਟੋਰ ਅਤੇ ਡੀਪੂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਖੁਲ੍ਹੀ ਮਾਰਕਿਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਹਨ ।

ਕਣਕ/ਕਣਕ ਦਾ ਆਟਾ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 3 ਲਖ ਟਨ ਕਣਕ ਸਾਲ 1974-75 ਲਈ ਲੋਕ ਵੰਡ ਵਾਸਤੇ ਦੇਣੀ ਮੰਨ ਲਈ ਹੈ । ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਇਹ ਕਣਕ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ । ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਣਕ/ਕਣਕ ਆਟੇ ਦੀ ਥੋਕ ਵੰਡ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਕੇਲ ਵੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਚੰਗਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 10 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਕਾਰਡ ਤੇ 80 ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਹੈ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਫੇਅਰ ਪਰਾਈਸ ਸ਼ਾਪਸ ਰਾਹੀ ਵੰਡੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਣਕ ਦਾ ਪ੍ਰਚੂਨ ਭਾਅ 1-30 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਕਣਕ ਆਟੇ ਦਾ ਭਾਅ 1-36 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖੁਲ੍ਹੀ ਮਾਰਕੀਟ ਭਾਅ ਤੇ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਰੇਟ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੁਕ ਗਏ ਹਨ ।

2. **ਚਾਵਲ** : ਚਾਵਲ ਦੀ ਮਿਥੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨੀਯਤ ਸਕੇਲ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਰਾਜ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮਾਤਰਾ ਖਰੀਦ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਡੀਪੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰ ਲੋੜਵੰਦ ਚੌਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ । ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਜੁਲਾਈ 1974 ਤੋਂ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਗੁਣਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਜੁਲਾਈ ਅਤੇ ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਸਧਾਰਣ ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ 1880 ਟਨ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਆਦੀ ਚੌਲ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੀਯਤ ਭਾਅ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਖੁਲ੍ਹੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਭਾਵਾਂ ਤੇ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ ।

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ]

3. **ਖੰਡ** : ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ 500 ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲੈਵੀ ਖੰਡ ਯੋਗ ਅਤੇ ਨੀਯਤ ਭਾਅ ਤੇ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਖੰਡ 2-35 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਖੰਡ ਦਾ ਭਾਅ ਲਗ ਭਗ 4.50 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਹੈ।

4. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਜਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਾਲਾਂ. ਗੁੜ, ਵਨਾਸਪਤੀ, ਕਣਕ ਅਤੇ ਕਣਕ ਪਦਾਰਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਦਰਾਂ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰੇਗੀ।

5. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੀਪੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ, ਕਣਕ, ਆਟੇ, ਲੈਵੀ ਸੂਗਰ ਅਤੇ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਨਾਸਪਤੀ ਘੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ (ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰੂਲਜ਼) ਤਹਿਤ ਨੀਯਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਯਤ ਭਾਅ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਭਾਅ ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

6. ਜਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰਡਿੰਗ, ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਵਧ ਕੀਮਤਾਂ ਚਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਭਾਰਤ ਸੁਰਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਆਰਡਰਾਂ ਥਲੇ ਕਰਨ।

7. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਮਾਡਿਟੀਜ਼, ਪ੍ਰਾਈਸ-ਮਾਰਕਿੰਗ ਅਤੇ ਡਿਸਪਲੇ ਆਰਡਰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਹਰ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਉਸ ਪਾਸ ਪਈਆਂ ਉਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਵਿਚ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਵਧ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਾਹਕ ਤੋਂ ਵਧ ਚਾਰਜ ਕਰੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇ।

8. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਤੀ 15 ਫ਼ਰਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ, ਭਾਵ ਸਬਸਿਡੀ ਸਕੀਮ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ 575 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਤਕ ਤਨਖਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਟਾ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ 6 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਉਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਸ ਗਲ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰੀਵਾਰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਖਰਚੇ ਦਾ ਅਨੂਪਾਤ ਕੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ-ਨਿਕ ਖਰਚਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰੀਵਾਰ ਪਹੁੰਚੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਮ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਬਸਿਡੀ ਸਕੀਮ ਬਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ/ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

9. **ਦਾਲਾਂ** : ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਵਡੀ ਮਾਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦਾਲਾਂ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕਨਜ਼ਿਊਮਰ ਸਟੋਰਜ਼/ਫੇਅਰ ਪਰਾਈਸ ਸ਼ਾਪਸ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਖਰੀਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਇਕ ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਪਰੀਵਾਰ ਲਈ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਮਾਤਰਾ ਚਾਰ ਕਿਲੋ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਕਪੜਾ : ਸਸਤੇ ਭਾਵਾਂ ਤੇ ਕਪੜੇ ਨੂੰ ਮਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੰਬਰ, 1972 ਤੋਂ ਕੰਟਰੋਲਡ ਕਪੜੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਕੋਟਾ 547 ਗੱਠਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਿਯਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਵਧਾ ਕੇ 1094 ਗੱਠਾਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਕੰਟਰੋਲਡ ਕਪੜੇ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਹੇਠ ਦਿਤੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

(i) ਮਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਟਰੋਲਡ ਕਾਟਨ ਦਾ ਕਪੜਾ ਚੁਕਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥੋਕ ਵੰਡ ਦਾ ਕੰਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕੰਨਜ਼ਿਊਮਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹੋਲ ਸੇਲ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

(ii) ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਹੋਲਸੇਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕੰਨਜ਼ਿਊਮਰ ਸਟੋਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰਾਂਚਾਂ ਹਨ ਉਤੇ ਕੰਟਰੋਲਡ ਕਪੜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਚੂਨ ਵੰਡ ਦਾ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(iii) ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਕੰਨਜ਼ਿਊਮਰ ਸਟੋਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਾਂਚਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਕੰਟਰੋਲਡ ਕਪੜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਚੂਨ ਵੰਡ ਦਾ ਕੰਮ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਜਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਕੰਟਰੋਲਰਾਂ ਵਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਫ਼ੇਅਰ ਪਰਾਈਸ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 10-15 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਚੂਨ ਕਪੜੇ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈਂ ਚੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

(iv) ਕਪੜੇ ਦੀ ਵੰਡ ਕਾਰਡਾਂ ਰਾਹੀਂ 10 ਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਾਰੀ ਸਿਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ : ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤਾਲ ਮੇਲ ਰੱਖਣ ਉਪਰੰਤ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਫੇਅਰ ਪਰਾਈਸ ਸ਼ਾਪਸ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡਾਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਫ਼ਟ ਕੋਕ : ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਸਾਫਟ ਕੋਕ ਦਾ ਕੋਟਾ 1500 ਵੈਗਨ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਫਿਲਹਾਲ ਸਾਫਟ ਕੋਕ ਦੀ ਸਪਲਾਈ 350—400 ਵੈਗਨ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਦੀ ਔਸਤ ਹੈ; ਸਾਫਟ ਕੋਕ ਦੀ ਥੋਕ/ਪਰਚੂਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਡੀ. ਆਈ. ਆਰ. ਤਹਿਤ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਲਾਈਸੈਂਸਡ ਕੋਲੇ ਦੇ ਡੀਪੂ ਹੋਲਡਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

Serial No. (12)

1. **Comrade Achhra Singh**
2. **Comrade Satya Pal Dang**
3. **Comrade Jangir Singh Joga**
4. **Comrade Dana Ram**

to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance. namely, the Government has not honoured its commitment to the students of the Dayanand Medical College, Ludhiana, to take over the College. New admissions have not taken place to this College. New admissions have not taken place also in case of Guru Gobind Singh Medical College Faridkot. A large number of even very good students aspiring to be doctors haye not been able to get admission in any Medical College because the number of seats in two Government Medical Colleges is limited. This will lead to shortage of doctors in the future while there is serious discontentment amongst sections of students right now.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ (ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ) : ਦਯਾਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 17 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਹਥ ਵਿਚ ਲੈ ਲਵੇ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਊਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਟੈਂਡਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਲੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮੱਰਥ ਸੀ । ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ., ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ । ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਰਮ ਰਵੱਈਆ ਅਪਨਾਉਣ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਮਾਰਤੀ ਸਮਾਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 2 ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਗੌਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ । ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ ਤਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਧੀਵੱਤ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਭੇਜਣ । ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਪਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਜੋ ਉਂਝ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਆਰਯਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ ਅਤੇ ਆਰਯਾ ਸਮਾਜ ਸਾਬਨ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਨਾਮ, ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਕਾਲਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਆਰਯਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਰਯਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧੀ ਸਭਾ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ । ਪਰ ਆਰਯਾ

ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧੀ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :—

(1) ਆਰਯਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਵਿਚ 25% ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ।

(2) ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਭਾ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹੋਣ।

(3) ਆਰਯਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ।

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿਯਾਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਲੈਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਇਕਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਕਦੋਂ ਇਹ ਸੰਸਥਾਂਵਾਂ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਸਮਰਥ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਝਾਉ ਤੇ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਐਮ. ਬੀ. ਬੀ. ਐਸ. ਦਾ ਕੋਰਸ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਪਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਉਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ ਸਟੈਂਡਰਡਜ਼ ਤੋਂ ਢਿਲ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਨਵੇਂ ਦਾਖਲਿਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਫਰੀਦਕੋਟ, ਵਿਚ ਵੀ ਤਦ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਦਾਖਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਇਕ ਇੰਨਸਪੈਕਸ਼ਨ ਟੀਮ ਨਿਯਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਹੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਦਾਖਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਭਵਿਖ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਥੁੜ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਜੋ ਮੌਜੂਦਾ 2 ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਕਰਿਸ਼ਚਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੋਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾਂ ਗਿਣਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ।

(*Serial No. 16*)

Comrade Shamsher Singh Josh: Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, serious set back to agricultural production in the State as a result of acute shortage and exorbitant increase in the prices of fertilizer and other agricultural inputs as well as irregular supply of electricity.

This has adversely affected the agrarian economy of the State.

[Comrade Shamsher Singh Josh]

In view of the obvious importance of the matter the Government may please be asked to make a statement in the House.

Master Gurbanta Singh (Agriculture and Forests Minister) : The Government are already seized of the matter. Adequate arrangements have been made to meet the reqirements of fertilizers for the current Kharif crops. During the last kharif season 1.05 lakh tonnes of fertilizers in the form of nutrients were consumed. Against this quantity the Government received 1.17 lackhs tonnes of fertilizers in the form of nutrients this year for kharif 1974. Adequate arrangements already been made for the supply of seed and other agricultural inputs to meet the requirements for Kharif crops.

2. So far as the increase in the prices of fertilizers is concerned, it is within the competence of the Government of India to fix such prices. As a result of price-hike of fertilizers in the International market, abnormal increase in the prices of raw material and cost of production, the Government of India had to increase the prices of fertilizers with effect from 1st June 1974. The prices of other agricultural inputs have also gone up for the same reasons.

3. So far as the supply of electricity is concerned, it is stated that in order to meet the additional irrigational demand on account of paddy sowing in the State the supply of electricity to the Nangal Fertilizer Factory was stopped altogether with effect from 22nd July 1974. An additional supply of 8.06 lakh units per day was given to Punjab for 10 days to meet the irrigation demand of the paddy crop of the State. As a result of stoppage of power to the Nangal Fertilizer Factory, the State has been suffering in the matter of fertilizer supplies for want of production. With the advent of the monsoons, the supply of electricity to the Nangal Fertilizer Factory has been restored partially which will be increased steadily in the larger interest of the State to step up production of fertilizers.

4. As a result of rise in the prices of the fertilizers and other Agricultural inputs, there should not be any set back to the Agricultural production in the State because the Government are taking necessary steps to get the foodgrain prices fixed at remunerative levels. The question of the agrarian economy of the State, suffering a set back, on this account, therefore, does not arise.

[ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਖਰੀਫ (1974) ਲਈ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚੋਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਖਰੀਫ (1973) ਵਿਚ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੁਲ 1.05 ਲਖ ਟਨ ਖਾਦ (ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ) ਦੀ ਖਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਖਰੀਫ (1974) ਲਈ 1 17 ਲੱਖ ਟਨ ਖਾਦ (ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖਰੀਫ਼ ਫ਼ਸਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬੀਜ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੇ ਇਨਪੁਟਸ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਖੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ।

2. ਜਿਥੋਂ ਤੀਕ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦਾਂ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਦੇਸ਼ੀ ਮਾਰਕੀਟ

ਵਿਚ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਬਹੁਤ ਵੱਧਣ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 1 ਜੂਨ, 1974 ਤੋਂ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਇਨਪੁਟਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

3. ਜਿਥੋਂ ਤੀਕ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਧਾਨਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਸਿੰਚਾਈ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਾਧੂ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਤੀ 22 ਜੁਲਾਈ 1974 ਤੋਂ ਨੰਗਲ ਖਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਨਾ ਦੀ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ 8.06 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ 10 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆਂ ਹਨ। ਨੰਗਲ ਖਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਦ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਪੈਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਨਸੂਨ ਦੀ ਵਰਖਾ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਖਾਦ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਅੰਸ਼ਿਕ ਸਪਲਾਈ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਲਗ ਪਈ, ਜੋ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਦ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

4. ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੇ ਇਨਪੁਟਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਨਾਜ ਦੇ ਭਾਅ ਵੀ ਉਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਕਾਰਣ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਘਾਟ ਹੋਣ ਜਾਂ ਧੱਕਾ ਲਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 28)

ਕਾਮਰੇਡ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ, ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮਹਿਕਮਾਂ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਬਿਸਟ ਦੁਆਬ ਦੇ ਹੈਡ ਕੁਆਰਟਰ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਬਦਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲਗ ਭਗ 1000 ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਕ ਚੋਟ ਲਗੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਚੇ ਆਦਿ ਏਥੇ ਦਾਖਲ ਕਰਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭੀ ਔਕੜਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ।

ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ (ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਵਣ ਮੰਤਰੀ) : ਸਾਊਥ ਸਰਕਲ ਅਤੇ ਬਿਸਤ ਸਰਕਲ ਦੇ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ 2 ਮਈ, 1974, ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਤਲੁਜ ਸਰਕਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਕੁਲ 49 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਟਰਾਂਸਫਰ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਸਟਾਫ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ

[ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਵਣ ਮੰਤਰੀ]

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ 24 ਅਪਰੈਲ, 1974 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 2 ਮਈ 1974 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋਏ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਬਦਲੀਆਂ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 32)

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਇਲਾਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਾਰਡਰ ਏਰੀਆ ਦੇ 10 ਮੀਲ ਦੀ ਪੱਟੀ ਵਿਚ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਕੇ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ 2500/- ਰੁਪਏ (ਪੰਝੀ ਸੋ) ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਰ ਆਦਿ ਲਈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ 2500/- ਰੁਪਏ ਇੰਜਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਲੋਨ 2500/- ਰੁਪਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਦੂਜੀ ਕਿਸ਼ਤ 2500/- ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2500/- ਰੁਪਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੋਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਜ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਨਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਉਣੀ ਫਸਲ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਹੁਣ ਹਾੜੀ ਦਾ ਵੀ ਇੰਜਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਤੁਰਤ ਬਾਕੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨ।

ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਵਣ ਮੰਤਰੀ): ਟੀਚੇ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਏਰੀਏ ਵਿਚ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਟਿਊਬਵੈਲ ਲਗਾਉਣ ਲਈ 2500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਮੀਂ-ਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਕੀਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਰ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਹੀ ਰਕਮ ਡੀਜ਼ਲ ਇੰਜਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਉਪਦਾਨ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ 31 ਮਈ, 1974 ਤਕ ਵੱਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 8015 ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 1,83,14,630 ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਉਤਰੀਆਂ ਉਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਿਹੜਾ ਉਪਦਾਨ ਦੇਣਾਂ ਹੈ ਉਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਦਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕ ਵਿਖੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਦਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਛੇਤੀ ਹੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। No point of order. (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Please resume your seat. This is no point of order.) (*Interruption*) (*Noise*)

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿੰਨੀਆਂ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਔਰ ਇਕ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 395 ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਐਗਰੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 395 ਨਹੀਂ 295 ਹੈ ਅਤੇ 16 ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (Kapur Sahib, I do agree with you but the question No. is 295 and not 395. There are 16 Call Attention Motions. I would request the Government to give replies to these at the earliest.)

PRESENTATION OF THE SECOND REPORT OF THE BUSINESS ADVISORY COMMITTEE

Mr. Speaker : I have to present the Second Report of the Business Advisory Committee of the Punjab Vidhan Sabha. The report reads :—

ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਦਨ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਮੰਗਲਵਾਰ, 13 ਅਗਸਤ, 1974 (ਸਵੇਰ ਦੀ ਬੈਠਕ)	1. ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾਲ—(12 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)
9-00 ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ 1-00 ਵਜੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ।	2. ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ (ਸੋਧਨਾ) ਬਿੱਲ, 1974 ।
	3. ਭਾਰਤੀ ਅਸ਼ਟਾਮ (ਪੰਜਾਬ ਸੋਧਨਾ) ਬਿੱਲ, 1974 ।
	4. ਪੰਜਾਬ ਮੁਸਾਫਰ ਅਤੇ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਕਰ(ਸੋਧਨਾ) ਬਿਲ, 1974 ।
	5. ਪੰਜਾਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ (ਸੋਧਨਾ) ਬਿਲ, 1974 ।

[ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ]

	6. ਪੰਜਾਬ ਮੋਟਰ ਸਪਿਰਟ (ਵਿਕਰੀ ਤੇ ਕਰ) ਦੂਜੀ ਸੋਧਨਾ ਬਿੱਲ 1974 ।
	7. ਪੰਜਾਬ ਮੋਟਰ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਕਰ (ਸੋਧਨਾ) ਬਿੱਲ, 1974 ।
(ii) ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਬੈਠਕ (2-00 ਵਜੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ 6-30 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਤਕ)	1 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾਲ—(13 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)
	2. ਪੰਜਾਬ ਸਬੰਧ ਕਾਲਜ (ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਬਿੱਲ, 1974 ।
	3. ਪੰਜਾਬ ਮਾਲੀਆ ਜ਼ਮੀਨ (ਸੋਧਨਾਂ) ਬਿੱਲ, 1974 ।
	4 ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ (ਸੋਧਨਾ) ਬਿੱਲ, 1474 ।
ਬੁਧਵਾਰ, 14 ਅਗਸਤ, 1974	1. ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ (ਇਕ ਘੰਟਾ) ।
	2. ਸਾਲ 1971-72 ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਬਹਿਸ । (ਬਾਕੀ ਦਾ ਸਮਾਂ)

Revenue and Elections Minister (Sardar Umrao Singh) : Sir I beg to move—

That this House agrees with the recommendations contained in the second Report of the Business Advisory Committee.

Mr. Speaker : Motion Moved—

That this House agrees with the recommendations contained in the Second Report of the Business Advisory Committee.

Chaudhri Darshan Singh : Sir, I have an amendment to move to the Second Report of the Business Advisory Committee.

Sir, I beg to move—

That the House should meet on the 16th August, 1974 at 2.00 P.M. instead of tomorrow, the 14th August, 1974 at 9.00 A.M.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੱਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੇ ਹਾਊਸ 16 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਆਫਟਰ ਨੂਨ ਮੀਟ ਕਰੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ 15 ਅਗਸਤ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਲਸੇ ਵਗੈਰਾ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਜੋ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਐਗਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਐਗਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । (If the House agrees, this amendment can be admitted).

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਾਂ ਮਿੰਟ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਗੌਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਸਕਿੰਟ ਸਕਿੰਟ ਬਾਅਦ ਗੌਰ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਆਪ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 14 ਦੀ ਬਜਾਏ 16 ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਮੀਟ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨੀ । (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Motion moved—

That the House should meet on the 16th August, 1974 at 2.00 P.M. instead of tomorrow, the 14th August, 1974 at 9.00 A,M.

Mr. Speaker : Question is—

That the House should meet on the 16th August, 1974 at 2.00 P.M. instead of tomorrow, the 14th August, 1974 at 9.00 A.M.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Question is—

That this House agrees with the recommendations contained in the Second Report of the Business Advisory Committee, as amended.

The motion was carried.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਾਊਂਜ ਵਿਚ 1.00 ਵਜੇ ਲੰਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲੇ ਲੰਚ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕਸ਼ਟ ਕਰਨ । (A lunch has been arranged in the Vidhan Sabha lounge today at 1.00 P.M. All the hon. Members and the Press Representatives are requested to make it convenient to attend.)

PAPERS LAID ON THE TABLE

Revenue and Elections Minister (Sardar Urmrao Singh) Sir, I beg to lay on the Table :—

(i) The 3rd Annual Report and Accounts of the Punjab State Warehousing Corporation for the year 1969-70, as required under Section 31(II) of the Warehousing Corporation Act, 1962.

(ii) The Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation (General) Rules, 1974, as required under section 35(3) of the Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation Act, 1970.

LEGISLATIVE BUSINESS
BILLS

THE PUNJAB PANCHAYAT SAMITIS AND ZILA PARISHADS (AMENDMENT) BILL, 1974

Minister of State for Development (Sardar Santokh Singh Randhawa) : Sir, I beg to introduce the Punjab Panchayat Samities and Zila Parishads (Amendment) Bill, 1974.

Sir, I beg to move—

> That the Punjab Panchayat Samities and Zila Parishads (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr. Speaker : Motion moved—

> That the Punjab Panchayat Samitis and Zila Parishads (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ (ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ ਦੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਗਾਏ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਡੇਢ ਸਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਪਾਲਿਸੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਢੰਗ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਅਫ਼ਸਰ ਸ਼ਾਹੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਮਤੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੀਜ਼ ਕਰਕੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੀਜ਼ ਕਰਕੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੋਰ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਠੀਕ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਡੀਵੈਲਪ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਮਨਿਸਟਰ

ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਆਪ ਧਿਆਨ ਕਾਫੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਜ਼ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਹੋਮ ਮਨਿਸਟਰ ਅਤੇ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮਨਿਸਟਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ । ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਚਿੱਠਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਕਈ ਐਸੇ ਬੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਅਟਕਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਬਜਾਏ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਜੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੁੰਦੀ । ਜਦੋਂ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਥਰੀ ਟਾਇਰ ਤਰੀਕਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸੰਮਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸੀ । ਲੇਕਿਨ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਆਏ ਮਹੀਨੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸਰਕੂਲਰ, ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਆਰਡਰ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਂਹਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਕਸਦ ਸੀ ਉਹ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਹਨ ਇਹ ਆਪ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੈ ਗਏ । ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਲੈ ਗਏ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰਜ਼ ਦੀ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਵੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਕਰਵਾ ਲੈਣ । ਸਾਲ ਲਗ ਜਾਏ 6 ਮਹੀਨੇ ਲਗ ਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ । ਬਾਕੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਬੜਾ ਸ਼ੁਧ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਪਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਈ ਦਿੱਕਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸੈਕਟਰੀਜ਼ ਰਖੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 3 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ । ਹੋਇਆ ਕੀ ? ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਮਚਿਆਂ ਨੇ 2-2 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲਏ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਸੈਕਟਰੀਆਂ ਨੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ । ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਚੀਜ਼ ਇੰਟਰੋਡਿਊਸ ਕਰਨਗੇ ਉਦੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਚਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

11.10 A.M. ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਗਲ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਇਕ ਲੈਹਿਰਾ ਮੁਹੱਬਤ ਪਿੰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕੋਈ 1 ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ

[ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ]

ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਨਵਾਂ ਢੰਗ ਲਭਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਖ ਲਿਆ । ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜਫੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚਾ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਉਸ 1 ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਐਮਬੈਜ਼ਲਮੇਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਧਰ ਗਈ । ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਾ ਨਾ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ । ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਅਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੰਮ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਕੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਲਗਣ, ਸਾਲ ਲਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਿਉ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾ ਦਿਉਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਆਉਣਗੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜਿਹੜੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਘੜ ਸਿੰਘ (ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਸੰਮਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਕਲੀਫ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ । ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਸਾਡੇ ਪੰਚ, ਸਰਪੰਚ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਅਗੇ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚੁਣ ਕੇ ਭੇਜ ਸਕਣ ।

ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਰਪੰਚ ਗ਼ਬਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ । ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗ਼ਬਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਪਾਸੇ ਜੇ ਕੋਈ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਵੀ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਗ਼ਬਨ ਹੋਏ ਫੰਡਜ਼ ਹਨ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਲਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤਾ, ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ । ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਸੁਆਲ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਮੈਨੂੰ ਇਹ

ਆਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਕ ਨਾ ਕੋਈ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਪਰਚਾ ਦਰਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਚਾਰਜ ਦੇ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫ਼ੌਰੀ ਵਸੂਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਗੇ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਬਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਰੱਅਤ ਨਾ ਪਵੇ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਮਿਆਦ ਕਿਸ ਲਈ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੋਹਰੇ ਅੜਿੱਕਾ ਨਾ ਹੋਵ। ਅੱਜ ਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪਵਾ ਕੇ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਟਕਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ। (ਵਿਘਨ)

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਚਾਂਸ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਫ਼ੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾ ਕਰ ਕੇ ਕੰਮ ਧੰਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰੇ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਤੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਤੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਡੀ.ਸੀ. ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾ ਕੇ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਫੰਡਜ਼ ਵਾਪਸ ਹੋਣ।

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ (ਪਾਇਲ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸੈਟ ਅੱਪ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਹੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੰਟਰੋਡਿਊਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕਰੈਡਿਟ ਹੈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਥੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਅਸਲ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀ ਸਿਸਟਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤਿੰਨ ਪਾਰਟੀ ਸਿਸਟਮ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਸੰਬਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਚੁਣ ਕੇ ਲੈਜਿਸਲੇਟਰ ਬਣ ਕੇ ਅਗੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਸੈਟ ਅੱਪ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ, ਸਾਡੇ ਇਕ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਇਥੇ ਲੋਕਰਾਜ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਸੀ. ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਰੇਕਾਂ ਲਾਈਆਂ ਔਰ ਬਰੇਕਾਂ ਲਗਣ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 5 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਫਿਰ ਗਿੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ

[ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ]

ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ । ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ, ਨਾ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਢਾਂਚਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਪਿਛੇ ਪੈਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕਰੈਡਿਟ ਹੈ ਉਹ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹੁਣ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੇਬਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਟਾਈਮ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਇਥੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਤਾਂ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਕੰਟਰੋਵਰਸੀ ਚਲੀ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਜ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਬੜੀਆਂ ਕਠਨਾਈਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ । ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਅਫ਼ਸਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਨ ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਜਿਹੜੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਨ ਇਹ ਦਰਅਸਲ ਬਿਊਰੋਕਰੈਟਿਕ ਹਨ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਨਾ ਆਵੇ । ਲੇਕਿਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਤਾਂ ਆਉਣਾ ਹੀ ਹੈ ।

"ਪੰਚ ਪਰਵਾਨ, ਪੰਚ ਪਰਧਾਨ, ਪੰਚੇ ਪਾਵੇਂ ਦਰਗਹੇ ਮਾਣ"

ਆਖਿਰ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਥੇ ਹੀ ਮੁੱਕਣੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਦੂਸਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਲਵੋ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੀ ਇਕ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਹੀ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਉਥੋਂ ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਪੰਚ ਮਾੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੰਗੇ ਬੰਦੇ ਨੇ, ਚੰਗੇ ਸਰਪੰਚ ਨੇ, ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ ਹੈ । ਉਹ ਅੱਜ ਮਾੜੇ ਹੋਣਗੇ ਲੇਕਿਨ ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੱਲ ਚੱਲਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਰਪੰਚੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਬੜਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਹੈ । ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਵੀ ਬਹਿਸ ਮੁਬਾਹਿਸਾ, ਰੱਸਾਕਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਸੈਪੇਰੇਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਅਲੱਗ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਔਰ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਗ਼ਬਨ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਹੋਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੇਸਿਜ਼ ਹੋਣ, ਉਹ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੇ ਸੈਪੇਰੇਟ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । (ਘੰਟੀ) ਬੱਸ ਜੀ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੋ ਚਾਰ ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਹੀ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੀ.ਡੀ.ਓਜ਼. ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਤਾਰੀਫ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਲੇਕਿਨ ਅਗਰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਸਪੈਡ ਵਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬੀ.ਡੀ.ਓਜ਼. ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਕਹੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਫਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਬੀ.ਡੀ.ਓਜ਼ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਸੜਕ ਉਪਰ ਮਿੱਟੀ ਪਵਾ ਦਿਓ, ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਪਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਫਿਰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ. ਵਾਲੇ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਹੁਣ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਣਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ

ਹੋਇਆ ਕਰੇਗੀ । ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ । ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਅਕਾਲੀ ਭਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਆਖ਼ਰੀ ਫੈਸਲੇ ਹੋਣੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੀ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ । (ਘੰਟੀ) ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਖ਼ਰੀ ਸ਼ਕਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । (ਘੰਟੀ)

ਮਾਰਟਗੇਜ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲੇਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਅਗਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਨਾ ਜਾਂਦੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੁਬਾਰਕਵਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਔਰ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਓਵਰਹਾਲ ਕਰਕੇ ਇਕ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ. (ਜਮਸ਼ੇਰ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਅੱਜ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਵਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸੰਨ 1962 ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਬਣੇ । ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ । ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਹੈ, ਬੀ. ਡੀ.ਓ. ਹੈ, ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਹੈ, ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਕਲਿਆਣ ਕਣਕ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਲੋਕ ਖਾਦ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਜੋ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੀ ਤਰੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ । ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਂਗ ਗਲਤੀ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਈਏ ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਇਲਮ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਅਲੈਹਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਹੈ ਉਹ ਬੜਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਔਰ ਉਸ ਲਈ ਕੁਝ ਟਾਈਮ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । ਹੁਣ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਅਲੈਹਿਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ । ਹੁਣ ਦੂਸਰੇ ਸੈਕਟਰੀਆਂ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਕਰੇਗਾ । ਮੈਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰਾਏ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਤਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਜੋ ਅਫ਼ਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੋਸਟਾਂ ਲਈ ਬੀ. ਡੀ. ਓਜ਼ ਨੂੰ

[ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ.]

ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਔਰ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤ ਸੈਕਟਰੀਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਤੇ ਕਾਫੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਲਗਾਉਣ। ਇਹ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨ ਵੀ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ। ਉਹ ਇਹ ਨਾ ਕਹਿਣ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਬੀ ਡੀ. ਓਜ਼. ਨੂੰ ਉਪਰਲੇ ਅਫ਼ਸਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਐਸ. ਸੀ.) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਜੋ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਐਂਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਜ਼ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974 ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਬੜਾ ਅੱਛਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦਾ ਰਹੇ। ਨੰਬਰ ਇਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਨੰਬਰ ਦੋ ਇਹ ਕਿ ਕਈ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਗ਼ਬਨ ਹੋਏ ਹਨ, ਹੇਰਾ ਫੇਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹਨ ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਥਾਂ ਥਾਂ ਹੀ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਲੈਂਡ ਮਾਰਟਗੇਜ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਅਦਾਰੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਰ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਕ ਦੋ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਸਦਾ ਹਾਂ। ਝੇਰੀਆਂਵਾਲੀ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਲੇਕਿਨ ਅਜੇ ਤਕ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਆਦਮੀ ਹਰੀਜਨ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਹਰੀਜਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਸ ਨੇ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਹਰੀਜਨ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਨਾਨ-ਹਰੀਜਨ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਅਕਾਲੀ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਗ਼ਬਨ ਨੂੰ ਕਢਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਮੈਂ ਮਿਸਾਲ ਹੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਲਾਲੀਆ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਡੇਢ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇਈ ਜਾਵੋਗੇ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਹੀ ਕਹੋ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਹੈ। (Master Chand Singh Ji, the question is whether 'one and half years' may be substituted in place of 'one year' or not. If

you continue giving examples, the matter will not end. You may please speak on the issue which is now before the House.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਉਹ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬੈਠ ਜਾਉ । (If you have had your say, then please resume your seat.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ । ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਹ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਵਾਂਗਾ । ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੇ ਟ੍ਰੇਡ ਫੈਕਟਰੀਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਉਪਰ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਕ ਕੰਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ । (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ । (Master Chand Singh Ji, you are going beyond the scope of the Act. Therefore, I am requesting you to please resume your seat.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ । (Sardar Harcharan Singh Ji, please start your speech.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, No *interruptions* please. ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ । (Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair, should not be recorded. No *interruptions* please. Master Chand Singh Ji, please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਅਜਨਾਲਾ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਬਿਲ ਇੰਟਰੋਡਿਊਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਰਦਾਰ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬਲਾਕਸ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਪਰਾਜੈਕਟ ਬਣੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦ ਬਣੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਕਤਾਂ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹਿਬੂਦੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਇਹ ਠੀਕ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਣਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਤਕ ਸਾਡੀ ਪੇਂਡੂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਉਨਾਂ ਚਿਰ ਤਕ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ

*Not recorded as ordered by the Chair.

[ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ]

ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤਾਕਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ 80% ਜਨਤਾ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜਾ 1967 ਤੋਂ 1971 ਤਕ ਦਾ ਦੌਰ ਚਲਿਆ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਮੁੜ ਵਾਪਿਸ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰੇਲਾਈਜ਼ ਕਰ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਇਫੈਕਟਿਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 1966 ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਐਮ.ਐਲ.ਸੀ. ਸਨ, ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਟੇਟਸ ਨੂੰ ਵਿਜ਼ਿਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬਮਿਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਅਨਫਾਰਚੂਨੇਟਲੀ ਜਾਂ ਫਾਰਚੂਨੇਟਲੀ, 1966 ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ, ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। 1967 ਦੇ ਜਨਰਲ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਫਰੰਟ ਮਨਿਸਟਰੀ ਬਣੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਫਿਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 1969-70 ਦੇ ਵਿਚ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਚੇਅਰਮੈਨਸ਼ਿਪ ਥਲੇ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਈ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਨੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਰੈਡਿਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜੋ ਤਾਕਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆ ਸਨ, ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਹ ਕਰੈਡਿਟ ਫਿਰ ਸਾਡੀ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਦੋਬਾਰਾ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਵਿਚਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਾਕਤ ਦੇ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇਫੈਕਟਿਵ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਦੀ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਬਮਿਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਆ ਚੁਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਅਲਹਿਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਔਕੜਾਂ ਹੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੇ ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਬਰਾਡ-ਬੇਸਡ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ, ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਭ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਕ ਬੜਾ ਸਿੰਪਲ ਬਿੱਲ ਹੈ ਕਿ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵੱਧਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। 9 ਸਾਲ ਤੱਕ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਕਰੈਡਿਟ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ, 1972 ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਲਦੀ ਕਰਵਾਈਆਂ

ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਵਗੈਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ । ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਸਿਰਫ 6 ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਮੰਗੇ ਗਏ ਹਨ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਐਗਜ਼ਾਇਟੀ ਹੈ, ਕਿੰਨੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ । ਸੋ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਯੂਨੈਨੀਮਸਲੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਕਾਸ (ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿਘ ਰੰਧਾਵਾ) : ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਮੈਂ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 1973 ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਮਿਆਦ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ । ਹੁਣ ਮੈਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਕਿਉਂ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਦਸਦਾ ਹਾਂ । ਅਜ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਜਿਹੜੇ ਬਲਾਕਸ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਉਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਬਮਾਉਨਟੇਨੈਂਸ ਬਲਾਕਸ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੀਡਿਮਾਰਕੇਸ਼ਨ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ 3 ਕਮੇਟੀਜ਼ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਸਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਸ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਵਿਚ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖ ਕੇ ਇਕ ਆਫੀਸਰਜ਼ ਦੀ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਔਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਇਕ ਆਲ ਪਾਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਔਰ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਕਾਫੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਔਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਅਛੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਤ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਕੋਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜਿਹੜਾ ਸੁਝਾਓ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਇਨ ਵਨ ਈਅਰ' ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਅਸੀਂ ਕਰਵਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਗਏ, ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਗਏ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੂਰਲ ਏਰੀਏ ਵਿਚ, ਰੂਰਲ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਲਈ, ਜਿਹੜੀ 85% ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਔਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਾਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਦੇਵੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਜ ਦਿਵਾਵਾਂਗਾ, ਇਹ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੀ । 1912 ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਬਣੀਆਂ ਔਰ ਸਰ ਸਿਕੰਦਰ ਹਿਆਤ ਖਾਂ ਨੇ 1939 ਵਿਚ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਪੰਚਾਇਤ ਬਣਾਇਆ ਔਰ ਸੂਬੇ ਦੇ 36 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਲਗਾਏ । ਫਿਰ ਸਰਦਾਰ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫਖਰ ਹਾਸਿਲ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1961 ਦੇ ਵਿਚ ਇਥੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਬਣਾਇਆ । ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਬਣਿਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਵਿਚ ਕਈ ਊਣਤਾਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕੰਮ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਿਆ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋ ਆਪ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਇੰਟਰੈਸਟਿਡ ਸਨ, ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਔਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਿਆਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ । ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਰ ਰਹੇ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਕਾਸ]

ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਰਹੇ, ਸਿਰਫ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮੀਟਿੰਗਜ਼ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਸਾਡੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਤਾਕਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡੀਸੈਂਟਰੇ-ਲਾਈਜ਼ ਕਰਕੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰੀਸ਼ਦਾਂ, ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਦੇ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਣ ਔਰ ਜੋ ਮਹਾਤਮਾਂ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਸਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਬਿੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That the Punjab Panchayat Samitis and Zila Parishads (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

The motion was carried.

Mr. Deputy Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill Clause by Clause.

CLAUSE 2

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 1

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Title be the Title of the Bill.

The motion was carried.

Minister of State for Development (Sardar Santokh Singh Randhawa) : Sir, I beg to move–

That the Punjab Panchayat Samitis and Zila Parishads (Amendment) Bill, 1974 be passed.

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That the Punjab Panchayat Samitis and Zila Parishads (Amendment) Bill, 1974 be passed.

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ (ਖਰੜ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਦੀ ਟੈਨਿਓਰ ਵਧਾਈ ਗਈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਡਸੀਜ਼ਨ ਸੀ ਹੁਣ ਇਹ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਮੰਗੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਮੈਂ ਸਪੋਰਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਮਨਿਸਟਰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਸਟਮ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਰਾ ਸਿਸਟਮ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਹ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ....

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਚਲੀ ਗਈ, ਮਾਈਕ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅੰਧੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਬੋਲੋ ਤੁਸੀਂ । (Com. Josh, you may please continue)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਹੈ ਪਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਇਸ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਹੋਰ ਇਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਰਵਾ ਦੇਣਗੇ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਪਰਪੋਜ਼ਲ ਵਿਧਾਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੜੇ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਬਣਾਈ ਹੈ ਇਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰਾ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਤੇ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਕਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਇਨ ਬਿਨ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That the Punjab Panchayat Samitis and Zila Parishads (Amendment) Bill, 1974 be passed.

The Motion was carried.

THE INDIAN STAMP (PUNJAB AMENDMENT) BILL, 1974

Minister for Revenue and Election (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to introduce the Indian Stamp (Punjab Amendment) Bill, 1974.

Sir, I beg to move—

That the Indian Stamp (Punjab Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr. Deputy Speaker : Motion moved :

That the Indian Stamp (Punjab Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That the Indian Stamp (Punjab Amendment) Bill, 1974 be taken in to consideration at onee.

The motion was carried.

Mr. Deputy Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill Clause by Clause.

CLAUSE 2

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 1

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Title be the Title of the Bill.

The motion was carried.

Minister for Revenue and Elections (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to move—

That the Indian Stamp (Punjab Amendment) Bill, 1974 be passed.

Mr. Deputy Speaker : Motion moved.

That the Indian Stamp (Punjab Amendment) Bill, 1974 be passed.

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ (ਫੂਲ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਬਿਜਲੀ ਚਲੀ ਜਾਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਥੋੜੇ ਟਾਈਮ ਵਾਸਤੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਐਡਜਰਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ । ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਿਆਹੀ ਸੁਕ ਗਈ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 3 ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ । ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੇਲ ਦੇ ਉਤੇ 6% ਟੈਕਸ ਲਗਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗਹਣੇ ਤੇ 3% ਟੈਕਸ ਲਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦਮ ਵਧਾ ਕੇ 8% ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਉਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਬਿਲ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪਸ ਐਕਟ, 1899 ਵਿਚ ਬਣਿਆ । ਇਹ ਐਕਟ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਯੂਨੀਫਾਰਮਿਟੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਫਰੰਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਮੁੜ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ । ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨੇ ਕਲਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ 12% ਟੈਕਸ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਰਾਜ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਹ 12% ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 2% ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਹੁਣ ਮੁੜ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਇਹ 3 ਰੁਪਏ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ 2 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਸੈਂਕੜੇ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਇਹ ਘਟ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਸੈਂਕੜੇ ਤੇ $4\frac{1}{4}$% ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਇਹ $2\frac{1}{2}$% ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੜੀਸਾ ਵਿਚ ਇਹ 2.82 ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ 2% ਹੀ ਹੈ । ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ 2.25 ਹੈ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ 2.50 ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ 1% ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਇਹ 2-3% ਤੱਕ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਮੁੜ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਇਹ 3 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ

[ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ]

8 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਵੇਚਣੀ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਵਡੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੈ । ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਤੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਮਜਬੂਰ ਹੋਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਫੇਰ ਡਿਊਟੀ ਜਿਹੜਾ ਗਿਫ਼ਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਉਸ ਤੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਫ਼ਟ ਤੇ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ । ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਗਿਫਟ ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਉਹ 1 ਰੁਪਏ ਜਾਂ 2 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ । ਮੱਧ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਗਿਫ਼ਟ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਕ ਅਲਾਊਡ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਮਾਊਂਟ ਕਿਤੇ 10-20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲਗਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਉਤੇ 8 ਰੁਪਏ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਹੈ ।

ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਮਾਰਗੇਜ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਵੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਖਸ ਮਾਰਗੇਜ ਡੀਡ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਚੀਜ਼ ਰਹਿਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ 2/25 ਤੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ । ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ 2/25 ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 8 ਤੱਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 2/25 ਤੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਇਹ 65 ਪੈਸੇ ਅਤੇ 75 ਪੈਸੇ ਤੱਕ ਵੀ ਹੈ । ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਰਹਿਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਭਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਸ ਦਾ 500 ਜਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਘਟ ਦੇ ਕੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ 8 ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਇਕ ਗਲ ਹੋਰ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰਗੇਜਿਜ਼ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਤਾਂ ਥੋੜੇ ਅਰਸੇ ਦੇ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 5-10 ਸਾਲ ਵਾਸਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਾਰਜ ਲਈ ਪੈਸਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੋਵੇ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਾਰਗੇਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੋਈ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਵਗੈਰਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਇਕ ਮਾਰਗੇਜ ਵਿਦਆਊਟ ਪੁਜ਼ੈਸ਼ਨ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਨੂੰ ਬੜਾ ਘਟ ਪੈਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਵਿਦਾਊਟ ਪੁਜ਼ੈਸ਼ਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮਦ ਹੈ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਗ਼ਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦਾ ਬੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਅਸ਼ਟਾਮਾਂ ਦੇ ਵਲ ਦਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਗ਼ਜ਼ਾਂ ਤੇ ਜੋ ਅਸ਼ਟਾਮ ਛਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸ ਤੇ ਭਾਵੇਂ 2-4 ਪੈਸੇ ਖਰਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਨਾਲ 13 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧ ਦਾ ਅਸ਼ਟਾਮ ਜ਼ਾਇਆ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਯੂ. ਟੀ. ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਲੈ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਾਕੇ ਜਨਤਾ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਜੋ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ

ਮੁਤਾਲਿਕ ਪੂਰੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲਣ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਵੀ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗ਼ਰੀਬ ਆਦਮੀ ਤੇ ਬੋਝ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਉਸ ਤੇ ਲਗਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਉਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਹੋਰ ਕਰੀ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ (ਵਿਘਨ)। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸੌਦੇ ਇਕੱਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਬਰਬਨ ਏਰੀਆਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਇਕ ਮੁਹਾਰਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹੀ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਾਈਟ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਆ ਗਈ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਬੜਾ ਮਾੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਚਾਨਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੰਮ ਛਡ ਦੇਣ। (ਵਿਘਨ) (ਹਾਸਾ)

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਥੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਗਲ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਟ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੜਕ ਲਿਆਉਣੀ ਹੈ, ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲੈਣੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਮੀਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਧਨਾਢਾਂ ਦੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਡ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That the Indian Stamp (Punjab Amendment) Bill, 1974 be passed.

The Motion was carried

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ: ਮੈਂ ਇਸ ਬਿਲ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ ਜੀ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਗਲੇ ਬਿਲ ਤੇ ਬੋਲ ਲਈਉ। (You may please speak on the next Bill.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸਰ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਕ੍ਰੇਟੇਰੀਏਟ ਕੋਲ ਜੈਨਰੇਟਰ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਮਕਸਦ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਿਜਲੀ ਚਲੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਹ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਹੁਣ ਬਿਜਲੀ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਪਤਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। (I shall find out.)

PUNJAB PASSENGERS AND GOODS TAXATION (AMENDMENT) BILL, 1974

Excise and Taxation Minister (Shri Yash Pal) : Sir, I beg to introduce the Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Bill.

I also move—

> That the Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Bill be taken into consideration at once.

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

> That the Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Bill be taken into consideration at once.

Mr. Deputy Speaker : Question is—

> That the Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Bill be taken into consideration at once.

The Motion was carried

Mr. Deputy Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill Clause by Clause.

(Interruption by Comrade Satyapal Dang)

CLAUSE 2

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

(Interruption by S. Ajaib Singh Sandhu)

CLAUSE 1

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clauses 1 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That title be the Title of the Bill.

The Motion was carried.

Excise and Taxation Minister (Shri Yash Pal) : Sir, I move—

That the Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Bill, 1974 be passed.

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That the Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Bill, 1974 be passed.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮ) : ਇਹ ਗਲਤ ਗਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਠਹਿਰ ਜਾਉ। ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਨਾਊਸਮੈਂਟ ਕਰੋਗੇ। ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਸੀ ਕਿ ਐਨੇ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜੇ ਕਰਾਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਰ ਪੈਸੰਜਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ 5–10 ਪੈਸੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਦੇ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਬਿਲ ਹੈ, ਐਨਾ ਹੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰੋਸੀਜਰ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਪਰੋਸੀਜਰ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਵਾਲਾ ਟੈਕਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ, ਚੰਗੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਆਰਡਰ ਨਾਲ ਬਸਾਂ ਦੇ ਕਰਾਏ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਹ 25% ਵਧਾਏ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਇਹ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਇਹ ਵਧਾਏ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਏ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕਰਾਏ ਵਧੇ ਤਾਂ ਵਧੇ ਹੋਏ ਕਰਾਇਆਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ। ਜਿਹੜੇ ਬਸਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੰਜਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਕਰਾਏ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਉਤੇ ਜਿਹੜਾ ਟੈਕਸ ਵਧਿਆ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਲੀਫ ਦਰਅਸਲ ਅਥਰੂ ਪੂੰਝਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ। ਬਸਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਪੈਸੰਜਰ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਗ਼ਰੀਬ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਗੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਬਸਾਂ ਦਾ ਕਰਾਇਆ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਖਰਚੇ ਦੀ ਗਲ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਨਗੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦਸ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹੈ, ਉਥੇ ਬਹੁਤ ਕੁਰੱਪਟ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਗਬਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦਾ ਮਾੜਾ ਹਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੱਚਾ ਬੱਚਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜੋ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਆਰਡਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਰਾਇਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਉਤੇ ਟੈਕਸ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਗੈਰ ਵਾਜਿਬ ਗਲ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਜਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਧਾਰਨ ਗਰੀਬ ਲੋਕ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਹਨ ਉਹ ਲੋਕਲ ਬਸਾਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਕਰਾਏ ਵਧੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਟੈਕਸ ਕਢਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹੇ ਬਗੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਕਰਾਇਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਾਇਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਅਸੰਬਲੀ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡਿਸਐਪਰੂਵ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਬਿਲ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਤਾਲੁੱਕ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

> That the Punjab Passengers and Goods Taxation (Amendment) Bill, 1974 be passed.

The motion was carried.

RESOLUTION UNDER ARTICLE 213 (2) (a) OF THE CONSTITUTION OF INDIA, DISAPPROVING THE PUNJAB ENTERTAINMENTS DUTY (AMENDMENT) ORDINANCE, 1974 (PUNJAB ORDINANCE NO. 7 OF 1974) AND

THE PUNJAB ENTERTAINMENTS DUTY (AMENDMENT) BILL, 1974

Mr. Deputy Speaker: If the House agrees, as per past practice, the resolution disapproving the Ordinance and the Bill seeking to replace the Ordinance will be discussed together but voted upon separately.

Voices: Yes, Yes.

Comrade Satya Pal Dang: Sir, I beg to move—

> That this House disapproves the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 7 of 1974).

Excise and Taxation Minister (Shri Yash Pal): Sir, I beg to introduce the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Bill, 1974.

Sir, I also move—

> That the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr. Deputy Speaker: Motions moved—

(i) That this House disapproves the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Ordinancce, 1974 (Punjab Ordinance No. 7 of 1974).

and

(ii) That the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚ ਅੱਧਾ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਇਕ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਆਰਡਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਨੋਂ ਕੰਮ ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਫਿਊਜੀਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਦੇ ਲਏ ਸਿਨਮਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਉਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ 10 ਪੈਸੇ ਦਾ। ਉਹ ਟੈਕਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀਤਾ ਕੀ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਸਿਨਮਾਂ ਵੇਖਣ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਉਤੇ ਪੈਸੇ ਲਗਦੇ ਸਨ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 60% ਤੱਕ ਟੈਕਸ ਲਾ ਲਵੇ, 50% ਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, 40% ਵੀ ਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ 30% ਲਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਲਾ ਲਵੇ ਪਰ ਜੇ ਸਿਨਮਾ ਦੀ ਟਿਕਟ 1 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 60 ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਟੈਕਸ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਰਕੇ ਉਹ 60% ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਦੀ ਹੱਦ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਔਰ ਫਿਰ ਇਕ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਰਕੇ ਇਹ 60% ਵਾਲੀ ਲਿਮਿਟ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਿਨਮਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਉਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਉਹ ਸੌ ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੇ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਦਾ ਟਿਕਟ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਿਨਮਾ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ 1 ਰੁਪਏ ਟੈਕਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੌ ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਟੈਕਸ 200% ਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ 300% ਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 60% ਵਾਲਾ ਲਫ਼ਜ਼ ਤਾਂ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਿੰਨਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਲਾ ਲੈਣ। ਜੇ ਇਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਟਿਕਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਇਹ 4 ਰੁਪਏ ਵੀ ਟੈਕਸ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਸਿਨਮਾ ਦੀ ਨਸੈਸਟੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਨਮਾ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਰੀਕਰੀਏਸ਼ਨ, ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਔਰ ਇਕ ਬੈਸਟ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਗਰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੇ ਪਰ ਜੇ ਫਿਲਮਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਹੋਣ। ਇਹ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਨਮਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਜੂਕੇਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਇਧਰ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਿ ਇਹ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਔਰ ਰੀਕਰੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ, ਡਿਪਟੀ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡਾ ਮੁਲਕ ਹਾਲਾਂ ਐਨਾ ਗਰੀਬ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਲਚਰਲ ਦੇ ਸਾਧਨ ਐਨੇ ਘੱਟ ਹਨ ਕਿ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਔਰ ਰੀਕਰੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ਔਰ ਉਹ ਸਿਨਮਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਿਨਮਾ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਆਮ ਲੋਕੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਲਾਸ 3 ਜਿਹੜੀ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਕਲਾਸ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿਨਮਾ ਦੇ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਇਥੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ ਵੀ ਸਿਨਮੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ ਇਥੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿਨਮੇ ਬਣੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਬੜੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਬਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਸਿਨਮੇ ਬਣੇ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਨਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਬਾਬੇ ਆਦਮ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਮੋਗਾ ਜਿਹੀਆਂ ਸਿਨਮੇ ਦੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਜਿਥੇ ਕਿ ਪਿਛੇ ਇੰਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਨਮਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਨਮਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੰਦੇ, ਕੋਈ ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿੰਦੇ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਿਨਮਾ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਔਰ ਰੀਕਰੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਅਨਲਿਮਿਟਿਡ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਲੈ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 100 ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਬ, ਇਹ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That this House disapproves the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 7 of 1974.)

The Motion was lost.

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

The Motion was carried.

Mr. Deputy Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill, clause by clause.

CLAUSE 2

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 4

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 4 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 5

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 5 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 1

Mr. Depuy Speaker: Question is—

That clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried

TITLE

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That title be the title of the Bill.

The motion wes carried.

Excise & Taxation Minister: Sir, I beg to move—

That the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Bill, 1974 be passed.

Mr. Deputy Speaker: Motion moved—

That the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Bill, 1974 be passed.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ ਉਤਰ): ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਕਲਾਸ ਥਿਰੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਟੈਕਸ ਐਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਿਨਮਾਂ ਦੇ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬਲੈਕ

[ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ]
ਚਲਦੀ ਹੈ । ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹੀ ਟਿਕਟਾਂ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਐਨੀ ਬਲੈਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਬਲੈਕ ਹੈ ਇਸ ਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਜਦ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਗ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਿਕਟ ਵਿਕੇ ਹੁਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਚੈਕ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨ ।

ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ਪਾਲ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ । ਆਪਣੇ ਇਸ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਵੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਲਿਮਿਟਿਡ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੌ ਫੀ ਸਦੀ ਟੈਕਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਬਲਕਿ ਇਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੌ ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਅਖਤਿਆਰ ਲਿਆ ਹੈ ਇਹ ਸੌ ਫ਼ੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿੰਨੀ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਫੀ ਹੈ, ਉਸ ਉਤੇ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 200% ਅਤੇ 300% ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ ਵਧਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਇਥੇ 3-4 ਗੁਣਾਂ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ ਹੈ ਇਤਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਵੀ ਦੋ ਢਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜੇ ਸ਼ੋ ਟੈਕਸ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਅਨਰੀਜ਼ਨੇਬਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ । ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਐਨੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਟੈਕਸ ਹੈ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ । ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That the Punjab Entertainments Duty (Amendment) Bill, 1974 be passed.

The motion was carried.

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਮੈਂ ਬਲੈਕ ਦੇ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਜਆਬ ਦੇ ਦੇਣ ।

RESOLUTION UNDER ARTICLE 213 (2) (a) OF THE CONSTITUTION OF INDIA DISAPPROVING THE PUNJAB MOTOR SPIRIT (TAXATION OF SALES) AMENDMENT ORDINANCE, 1974 (PUNJAB ORDIANCE NO. 8 OF 1974)

AND

THE PUNJAB MOTOR SPIRIT (TAXATION OF SALES) SECOND AMENDMENT BILL, 1974.

Mr. Deputy Speaker: If the House agrees as per past practice, the resolution disapproving the Ordinance and the Bill seeking to replace the Ordinance will be discussed together, but voted upon separately.

Voices: Yes, Yes.

Doctor Baldev Parkash: Sir, I beg to move—

> That this House disapproves the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Amendment Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 8 of 1974)

Excise and Taxation Minister (Shri Yash Pal): Sir, I beg to introduce the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Second Amendment Bill, 1974.

Sir, I also beg to move—

> That the Punjab Mortor Spirit (Taxation of Sales) Second Amendment Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr Deputy Speaker: Motion moved—

(i) That this House disapproves the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Amendment Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 8 of 1974)

(ii) That the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Second Amendment Bill, 1974, be taken into consideration at once.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲ, ਡੀਜ਼ਲ ਔਰ ਬਾਕੀ ਤੇਲ ਜਿਹੜੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਤਨੀ ਅਗੇ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੇ ਸੇਲ ਟੈਕਸ ਵਧਾਉਣਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੈਰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਡੀਜ਼ਲ ਜਾਂ ਪੈਟਰੋਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਕੂਟਰ, ਕਾਰ ਵਾਸਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਮਤ ਵਧਾ ਕੇ ਬੋਝ ਪਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਪੈਸਾ ਕਢਣ ਲਈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾ ਕੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਗੈਰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਟੈਕਸ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, 7 ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 9 ਪੈਸੇ ਅਤੇ 9 ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 15 ਪੈਸੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਵਾਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਬਰਡਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿੰਨਾ ਟੋਟਲ ਪੈਟਰੋਲ ਜਾਂ ਡੀਜ਼ਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤੇਲ ਕਨਜ਼ਿਊਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਤਾਂ 60% ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਔਰ ਬਾਕੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟੈਕਸ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਕੌਸ਼ੀ ਰਾਮ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਸਰ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ?

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 6 ਪੈਸੇ ਰੇਟ ਵਧਾਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1 ਰੁਪਿਆ 6 ਪੈਸੇ ਵਧਾਇਆ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪੈਟਰੋਲ ਘੱਟ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੇਟ 1 ਰੁਪਿਆ 6 ਪੈਸੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਸਰਕਾਰ ਪੈਟਰੋਲ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਹਰ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਸਕੂਟਰ ਰਖਦਾ ਹੈ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਾਰਖਾਨੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਲਿਟਰ ਤੇਲ 20 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਜਾਂ 30 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਦੇ ਦਿਉ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਨਜ਼ਮਪਸ਼ਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇਤਨੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾਈ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਤੇਲ ਵੀ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 7 ਪੈਸੇ ਇਕ ਬੋਤਲ ਦਾ ਵਧਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 27 ਪੈਸੇ ਵਧਾਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਟਰੋਲ ਆਦਿ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਲੰਮੀ ਚੌੜੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਗੇ ਹੀ ਲਾਇਸੈਂਸ਼ੀ ਹਨ ਔਰ ਜਿਤਨੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਕੂਟਰ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸਕੂਟਰ ਜਾਂ ਕਾਰ ਚਲਾ ਨਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਗਲ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਹ ਗੈਰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ ਔਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਰਿਪੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That this House disapproves the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Amendment Ordinance, 1974 (Punjab Ordinance No. 8 of 1974)

The motion was lost.

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Second Amendment Bill, 1974, be taken into consideration at once.

The motion was carried

Mr. Deputy Speaker: Now the House will proceed to consider the Bill clause by clause.

CLAUSE 2

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 1

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Title be the title of the Bill.

The motion was carried.

Excise and Taxation Minister (Shri Yash Pal) : Sir, I beg to move—

That the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Second Amendment Bill, 1974, be passed.

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰਡੀਨੇਂਸ ਨੂੰ ਡਿਸਅਪਰੂਵ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਸੀਂ ਮੂਵ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ 5 ਪੈਸੇ ਲਗੇ ਸੀ ਉਹ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਿਸਅਪਰੂਵ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਟੈਕਸ ਲਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਈ ਦੂਸਰਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ । ਉਥੇ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਸਪਿਰਟ ਤੇ 12% ਹੈ, ਹਾਈ ਸਪੀਡ ਡੀਜ਼ਲ ਤੇ 12%, ਪੈਟਰੋਲ ਤੇ 15% ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਆਇਲ ਤੇ 20% ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Deputy Speaker : Motion moved.

That the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Second Amendment Bill, 1974, be passed.

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That the Punjab Motor Spirit (Taxation of Sales) Second Amendment Bill, 1974, be passed.

The motion was carried.

THE PUNJAB MOTOR VEHICLES TAXATION AMENDMENT BILL 1974

Minister of State for Transport and Civil Aviation (Shri Dilbagh Singh Daleke): Sir, I beg to introduce the Punjab Motor Vehicles Taxation (Amendment) Bill, 1974.

Sir, I also beg to move—

That the Punjab Motor Vehicles Taxation (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr. Deputy Speaker: Motion moved—

That the Punjab Motor Vehicles Taxation (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That the Punjab Motor Vehicles Taxation (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

The motion was carried.

Mr. Deputy Speaker: Now the House will proceed to consider the Bill Clause by Clause.

SUB-CLAUSE (2) OF CLAUSE 1

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That Sub-clause (2) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 2

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

SUB-CLAUSE 1 OF CLAUSE 1

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That Sub-Clause (1) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That title be the title of the Bill.

The motion was carried.

Minister of State for Transport and Civil Aviation (Shri Dilbagh Singh Daleke): Sir, I beg to move—

> **That the Punjab Motor Vehicles Taxation (Amendment) Bill, 1974 be passed.**

Mr. Deputy Speaker: Motion moved—

> **That the Punjab Motor Vehicles Taxation (Amendment) Bill, 1974 be passed.**

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਪੱਕਾ ਕਲਾਂ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਬਿਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਇਸ ਨੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਕਸੂਤੀ ਆਦਤ ਹਰ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਐਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਟੈਕਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਲਵਾਂਗੇ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਫੌਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੋਕਨ ਟੈਕਸ ਸੌ ਟ ਪਰ ਸੈਂਟ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਮਾੜੀ ਗਲ ਹੈ। ਕੁਝ 20—25 ਜਾਂ 50 ਪ੍ਰਸੈਂਟ ਹੀ ਵਧਾ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਸੈਂਟ ਪਰਸੈਂਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਸਾਂਗਾ ਕਿ ਟੈਂਪੂ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਵਕਤ 252 ਰੁਪਏ ਕੁਆਰਟਰਲੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਅਸਰ ਗਰੀਬ ਜੰਤਾ ਤੇ ਪਵੇਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਟੈਂਪੂਆਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਟੈਕਸੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਇਹ ਚਲਾ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਪੋਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਤਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਟੈਕਸੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਟੈਕਸ ਪੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੰਤਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਇਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਟੈਕਸੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਆਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੜੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਟੋਕਨ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਬਸਾਂ ਦੇ ਕਰਾਏ ਵਧਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਬਸਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ, ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚਗੀ ਨਹੀ ਸਾਡੇ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਮਾਨਸਾ ਏਰੀਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸ ਤਾਂ ਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਮਿਲਦੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਡਭਵਾਲੀ ਰੂਟ ਅਤੇ ਮਲੋਟ ਰੂਟ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਸਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਹੈ।

[ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ]

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੌਰਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕਚੈਹਰੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਸਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। 4-4 ਟਾਈਮ ਮਿਸ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬਸਾਂ ਦੇ ਰੂਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ ਗੌਰਮੈਂਟ ਨੈਸ਼ਨਾਲਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਦੋ ਰੂਟਾਂ ਤੇ ਯਾਨੀ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਡਭਵਾਲੀ ਅਤੇ ਮਲੋਟ ਰੂਟ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬਸਾਂ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲੇ। ਮੈਂ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਟੈਕਸ ਲਾਈ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਚੋਰੀਆਂ ਰੋਕਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਟੈਕਸ ਕਿਥੇ ਚੋਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫੜਦੀ। ਰੋਜ਼ ਟਿਕਟਾਂ ਦੇ ਸਕੈਂਡਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਚੋਰੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਵਾਰੀਆਂ ਵੱਧ ਬਿਠਾ ਦਿਤੀਆਂ, ਟਿਕਟਾਂ ਘੱਟ ਕਟੀਆਂ ਇਹ ਵੀ ਚੋਰੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਛਾਪੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ। ਸਭ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੀ ਟਰੈਫ਼ਿਕ ਪੁਲੀਸ ਹੈ ਉਹ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਚੋਰੀ ਵਿਚ ਚੋਰਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। 5-5, 10-10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸ ਸੈਂਟ ਪਰਸੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Mr. Deputy Speaker. Question is—

> That the Punjab Motor Vehicles Taxtion (Amendment) Bill, 1974 be passed.

The motion was carried.

Mr. Deputy Speaker: The House stands adjourned till 2.00 P.M. today dated the 13th August 1974.

(The Sabha then adjourned till 2.00 P.M. the same day)

12.3 P.M.

1257—3-12-74—282—Govt. Press, Patiala.

974

ਨਹੀਂ
ਚਿਰ
ਇਕ
ਚਲਾ
ਇਹ
ਤੀਆਂ
ਕਉਂ
ਹਨ,
ਂਦਾ
ਨੂੰ
ਗ਼ੀਜ ਹੈ
ਹਜ਼ਾਰ
ਲੇ ਨੂੰ
ਵਲ
ਨਹੀਂ

974 be

P.M.

Published under the Authority of the Punjab Vidhan Sabha and Printed by the Controller, Printing & Stationery, Punjab, at the Govt. Press, Patiala.

20

SP.

PUNJAB VIDHAN SABHA

DEBATES

12th August, 1974

Vol. II—No. 4

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Monday, the 12th August, 1974

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

Price Rs. 5/25

PUNJAB VIDHAN SABHA

Monday, the 12th August, 1974

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhavan, Sector—1, Chandigarh, 160001 at 2-00 P.M. of the Clock. Mr. Speaker (Dr. Kewal Krishan) in the Chair.

OBITUARY REFERENCES

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਦੁਖ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਸਰਦਾਰ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਦਸੂਹਾ ਕੰਸਟੀਚੂਐਂਸੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਹ 8 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ-ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ । (With great sorrow, I inform the House that the hon. Member Sardar Satpal Singh Randhawa, who represented Dasuya constituency expired on the 8th August, 1974. The hon Chief Minister will now move the condolence resolution.)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਰੇ ਹੋਏ ਦਿਲ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ, ਸਰਦਾਰ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ, 8 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ., ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਸਨ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਹਾਲੇ ਆਪਣੀ ਭਰ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸਨ । ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਫੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੀਮਾਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵਲਾਇਤ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬੜਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਲੋਂ ਜੋ ਸਵਾਸ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਛੱਡ ਜਾਣਗੇ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 7 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੇ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਲਗ ਭਗ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਮੇਰੀ ਕੋਠੀ ਆਏ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਤਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਲੈਟ ਤੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ । ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਲ ਹੀ ਆ ਰਹੇ ਸੀ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਉਥੇ ਰਹੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਮੈਂ ਨਾ ਸੋਚ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਛੱਡ ਜਾਣਗੇ । ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਰ ਚੜ੍ਹਨ ਲਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਛਡ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਸੀ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੜੇ ਅਣਥੱਕ ਵਰਕਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕੁਲ ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਜਲਾਸ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ । ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਰਹ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 15 ਜਨਵਰੀ, 1936 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬੋਦਲ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ । 1969 ਤੋਂ ਉਹ ਐਸ.ਐਸ. ਖਾਲਸਾ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਦਸੂਹਾ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸਨ । 1965 ਤੋਂ 1969 ਤੀਕ, ਉਹ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਹੇ 1966 ਤੋਂ 1969 ਤੀਕ ਉਹ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲੈਂਡ ਮਾਰਗੇਜ ਬੈਂਕ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਹੇ । 1964 ਤੋਂ 1969 ਤੀਕ ਉਹ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਦਸੂਹਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ । ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਣਥੱਕ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਮੌਕਾ ਮੌਤ ਕਾਰਣ ਰਾਜ ਇਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ, ਸਾਹਿਕਾਰਤਾ ਮਾਹਿਰ, ਉਸਾਰੂ ਕਾਰਜ ਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਸਿਆਣੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਦਨ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਦਨ ਦੋ ਮਿੰਟ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ (ਗਿਦੜਬਾਹਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਜੋ ਅਫਸੋਸ ਦਾ ਮਤਾ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ-ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਬੜਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਮੌਤ ਦੇ ਖੂਨੀ ਪੰਜੇ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕੇ; ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮੌਤ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਅੱਜ ਭਾਵੇਂ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਸਦਾ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਇਤਨਾ ਫਿਕਰ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ । ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ । ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸਤੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਹੈ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ

ਉਹ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਕਰ ਸਨ । ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਤੁਆਲਕ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਨ । ਅਸੀਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੇ ਇਹੋ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੀ । ਭਾਵੇਂ ਏਥੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਨਵੈਂਸ਼ਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਸਦਮਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਸਿਟਿੰਗਜ਼ ਕਰ ਲਓ, ਪਰ ਇਸ ਅਫਸੋਸ ਵਿਚ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਚਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ । ਜੋ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ (ਖਰੜ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਦਨ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸਦਨ ਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰਖਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਪਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਥੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋਏ । ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਸੇਵਾ, ਜਦੋਂ ਦੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਸਾਥੀ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਵਿਚੋਂ ਉਠ ਕੇ ਇਸ ਸਦਨ ਵਿਚ ਆਏ । ਉਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ ਅਣਥੱਕ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਵਰਕਰ ਸਨ । ਉਹ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਡਟ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੜਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਸਦਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬੜਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਉਹ ਇਕ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਦੁਖ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ਉਤਨਾ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬ): ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਸਦਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬੜੀ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਮੈਂ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਏਥੇ ਛਡ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ । ਉਹ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਰਹੇ ਇਸ ਸਟੇਟ ਦੀ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਕੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੈ । ਪਰ ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦਾ ਕੰਮ ਇਕ ਦਿਨ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸਥਗਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਬੈਠ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਵੀ ਸਫਰ ਨਾ ਕਰੇ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਰਿਸਪੈਕਟ ਦੇ ਸਕੀਏ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਔਰ ਚਾਲੂ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਰਖਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹਦੀ ਪਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ । ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਥੀ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਝੱਟਕਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਉਹ ਬੜੇ ਹੋਣਹਾਰ, ਹਸਮੁਖ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਮਿਤਵਰਤਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੜ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ, ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਵਿਛੜੇ ਹੋਏ ਸੱਜਣ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਹਮਦਰਦੀ ਰਖਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ ਪਾਲ (ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਵਿਛੜਨ ਦਾ ਬੜਾ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਵੇ । ਕਲ ਪਰਸੋਂ ਤਕ ਇਹ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਗਲ ਤਾਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਐਡੀ ਜਲਦੀ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ । ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਾਂਸਟੀਚੂਐਂਸੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸੀ । 9 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਚਲੋ ਜਦ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਉਦੋਂ ਮੀਟਿੰਗ ਰੱਖ ਲਵਾਂਗੇ । ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕਾਂਗੇ । ਇਥੇ 7 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ 15–20 ਮਿੰਟ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਬਲਕਿ ਅਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਬਣਨੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪੁਲ ਬਣਨੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਸਾਰੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਆਖੀਰ ਦਮ ਤਕ ਉਹ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੀ ਲੋਕਾ ਦੀ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਤਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ, ਜਨਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹੀ ਲਗੇ ਰਹੇ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੜ ਜਾਣ ਤੇ ਬੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ਪਰ ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਅਜ ਸਾਨੂੰ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਏਸ ਗਮ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੀਏ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਨਕੋਦਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਘਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਏ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਜੀਵਨ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਜਿਥੇ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸਦੇ ਸਨ । ਅਦਾਲਤੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਔਰ ਇਕ ਹਨੇਰੀ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ

ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਐਸੇ ਸਰਮਾਏ ਬਣੇ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਰਡਿਕਟ ਲੈਕੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਏ । ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਮਤ ਭੇਦ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਜਿਸ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਗਹਿਰੀ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ ਉਹਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਬੜੀ ਲਗਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਾਂਸਟੀਚੂਐਂਸੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਜਦ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਲੰਮੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾ ਸਕਦੇ ਪਰ ਫੇਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਦਰ ਪਾਸੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹੇ ਔਰ ਉਸੀ ਲਗਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਜਲਦੀ ਹੋ ਗਈ । ਭਾਵੇਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਾਡਾ ਲੈਜਿਸਲੇਟਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੇ ਹੋਣ, ਨੌਜਵਾਨ ਬੀਵੀ ਹੋਵੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਪਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕੀਏ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹਿਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਹੀ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮੂਹਰੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਯੋਗ ਪੈਨਸ਼ਨ ਮੁਕਰੱਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸਿਆਸੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਨਾਂ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਯੋਗ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਪਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਆਨਰ ਦੇ ਸਕੀਏ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਦਰਦ (ਟਾਂਡਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਵਾਜ਼ ਏ ਸੋਲਜਰ ਹੂ ਡਾਈਡ ਇਨ ਹਾਰਨੈਸ । ਉਹ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਇਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੜਾ ਨੇੜੇ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਬੜਾ ਨੇੜੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸੀ । ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਜ਼ਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਟਰੇਡੀਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਏ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਆਕੇ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਯੰਗੈਸਟ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਇਥੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਸੁਝਾਉ ਆਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਚਾਹੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰੈਸੀਡੈਂਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦਿਨ ਲਈ ਹਾਊਸ ਜ਼ਰੂਰ ਐਡਜਰਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਔਰ ਉਹਦੇ ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨਾ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਰੋ

[ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ]

ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਸੁਝਾਉ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹਦੇ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਐਡਜਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਥੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ..

"ਸੱਦੇ ਆਏ ਨਾਨਕਾ ਘਲੇ ਹੀ ਉਠ ਜਾਹਿ"।
"ਲਾਈ ਹਿਆਤ ਆਏ ਕਜ਼ਾ ਲੇ ਚਲੀ ਚਲੇ"
ਨਾ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੇ ਆਏ ਨਾ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਚਲੇ"

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੰਦ ਤਾਰਿਆਂ ਤੇ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੌਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 37 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਚਮਕਦੇ ਸਤਾਰੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਪ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਕਮ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਬਾਹਰ ਭੇਜਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਤੋੜਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਪਰੋਵੀਜ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਨੌਜਵਾਨ ਲੈਜਿਸਲੇਟਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕੇ ਪਰ ਮੌਤ ਦੇ ਉਸ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਔਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜ਼ਾਲਿਮ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤ ਵਲ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਪਰੋਪੋਜ਼ਲਜ਼ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਖੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਤ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਫਰਰਜ਼ ਦੀ ਵੀ, ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਦਮੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਪਰੀਸੀਡੈਂਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਪਰੇਸੀਡੈਂਟ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਅੱਜ ਦੀ ਸਿਟਿੰਗ ਨੂੰ ਐਡਜਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਾਡੇ ਜੁਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ (ਰਾਏਪੁਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਇਕ ਬੜੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ:

ਜੋ ਉਪਜਿਓ ਸੋ ਬਿਨਸ ਹੈ
ਪਰੋ ਆਜ ਕੈ ਕਾਲਿ।

ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਆਦਮੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਜ਼ਰੂਰ ਨਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਨੇ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਕਿਹਾ ਹੈ :

ਫਾਨੀ ਮੈਂ ਤੂੰ ਭੀ ਫਾਨੀ
ਸਭ ਹੈਂ ਫਾਨੀ ਵੋਹ ਭੀ ਫਾਨੀ....

ਇਸ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਬੜਾ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਹ ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਫੀਲਡ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਉਂਗਲੀ ਨਹੀਂ ਉਠੀ। ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਐਸੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੀ ਰਵਾਇਆਤ ਦੇ ਫਲਾਫ ਜਾਂਦਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਗਲਤ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਬੜੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮੌਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ, ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕੁਦਰਤੀ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦਰਦ ਨਾਲ ਐਸੋਸੀਏਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੋਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਛੇ ਰਹੇ ਸਾਥੀ, ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਚੌਧਰ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਜਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਰੋਪੋਜ਼ਲ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿਟਿੰਗ ਮੈਂਬਰ ਸੀ ਅਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਾਊਸ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੱਲ ਨੂੰ ਡਬਲ ਸਿਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਮਤੇ ਦੀ ਪਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਬਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਾੜ (ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਸੁਣਕੇ ਬੜਾ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ। ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇ ਇਸ ਘੜੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਘੜੀ ਇਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੇ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰਧਾਵਾ ਜੀ ਨਾਲ ਦੇ ਬੈਂਚ ਤੇ ਆ ਕੇ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਹੁਣ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਸੁਣਕੇ ਜੋ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਅੱਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਬਤੌਰ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦੀ ਬਲਕਿ ਮੈਂ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵਰਕਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਦਸੂਹੇ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਦ ਮੈਂ ਦੇਖਣ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਚਾਈਲਡ ਵੈਲਫੇਅਰ ਸਕੀਮ ਦਾ ਕੰਮ ਵੇਖਕੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡਾ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਇਤਨੇ

(ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ)

ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਜੋ ਉਥੇ ਕੈਂਪ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਬੜੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਬਣਨਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਭਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਵਕਤ ਸੀ । ਦੋ ਟਰਮ ਉਹ ਸਰਪੰਚ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਉਥੇ ਜੋ ਲੇਡੀਜ਼ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰਖਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਜਿਸ ਵਕਤ ਸਾਡੀਆਂ ਲੇਡੀਜ਼ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਉਥੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਕੁਝ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਜਿਸ ਵਕਤ ਇਨਸਾਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਫੁੱਟਪ੍ਰਿੰਟਸ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਛੱਡ ਜਾਵੇ । ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਕੁਝ ਹਿਸਟਰੀ, ਕੁਝ ਲਾਈਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੱਡ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਰਹੇ । ਸੋ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਨ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਵੀ ਸੋਚਣਗੇ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮੱਦਦ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਵਕਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਹੈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਮੋਰਿੰਡਾ ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦਾ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਸਾਨੂੰ ਜੁਦਾਈ ਦੇ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਫਰ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵਿਚ ਇਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦਾ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੈਂਬਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਆਪਣ ਦੋ ਬੱਚੇ ਪਿਛੇ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਰਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਓ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬੜੀ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਲੇਕਿਨ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਐਸਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ

ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਲੇਕਿਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਏ । ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵਿੱਛੜ ਜਾਣਾ ਬੜੀ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਹੈ । ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਲੀਮ ਮੁਫਤ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਇਕ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਔਰ ਉਦੋਂ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਸ ਵਿਧਵਾ ਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪਤੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ, ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾ ਵੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੰਪਸਮ ਪੈਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵਿਛੜ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਵੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

चौधरी बलराम (उप मन्त्री सिंचाई तथा बिजली) : स्पीकर साहिब, समझ में नहीं आता कि कैसे बयान करूं जिस तरीके से श्री रंधावा जी की मौत हुई है । वह यहाँ पर मेरी बगल में बैठे हुए थे और मुझे कुछ कह रहे थे । कह रहे थे कि चौधरी साहिब यह मेरे हलके का काम है, यह जनता की बहबूदी का काम है और इस में मेरी मदद करें । मैंने उन्हें कहा कि रंधावा जी आप पहले अपनी सेहत का ख्याल तो करें । अभी आप कुछ ही चलने फिरने लगे हैं इस लिए आप कुछ आराम कीजिये । अभी आप कोई फिक्र मत कीजिए । उन्हों ने मुझे पता है क्या कहा ? उन्होंने मुझे कहा कि भाई साहिब, क्या करते हो पता नहीं कि मनुष्य ने यहां पर कितनी देर रहना है और कैसे रहना है । इस लिए जितना समय यहाँ रहना है उतना समय जितने भलाई के काम हो सकें करने चाहिएं ।

दूसरी बात मुझे याद आती है कि हमारे बजुरग कहा करते थे कि इन्सान जो काम यहाँ करता है, वही उसकी याद रह जाती है । मुझे उनपर मान है । वह मेरा कुलीग था, दोस्त था और साथ ही साथ मेरा रिश्तेदार भी था । हमारा एक निजी सम्बन्ध था । जब उनको यह सदमे की बात सुनी तो मेरा दम निकल गया । मैंने सोचा कि यह अनर्थ कैसे हुआ ? मौत जो होती है यह अनर्थ होता है । इस तरह की दुखदाई मौत कम होती है । मैं हाऊस के बिलकुल साथ हूं । जो कुछ भी हम कर सकते हैं उनकी याद में, उनके बच्चों के लिए, उनकी बीवी के लिए वह हमें करना चाहिए, यह हमारा फर्ज़ है । मैं अपनी तरफ से उन्हें श्रद्धा के फूल भेंट करता हूं ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਅਜਨਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਕ ਜਵਾਨ ਦੋਸਤ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਵਫਾਦਾਰ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ । ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਔਰ ਮੌਤ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਥੋੜਾ

(ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ)

ਫਾਸਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸਾਥੀ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਚਾਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ 7 ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। 5 ਔਰ 6 ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਸਿਟਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਔਰ 7 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਾਥੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੋਲ ਵੀ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦਾ 8 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵਿਛੜ ਜਾਣਾ ਇਹ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਔਰ ਮੌਤ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ..

ਹਮਾਰੀ ਖਾਕ ਸੇ ਦਾਮਨ ਕੋ ਝਾੜਨੇ ਵਾਲੇ ਇਸੀ ਮੁਕਾਮ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰੇਂਗੇ।

ਸਾਥੀ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮਿਲੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸੈਕਟਰੀਏਟ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਹਨ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛਡਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਹੋਰ ਵਫਾਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜ ਲਿਆ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਹ ਯਾਦਾਂ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਅਮਿਟ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਰੀਏਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿਚ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਐਡਜਰਨ ਕਰਕੇ ਔਰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਔਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗੇ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਸੈਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਟਸ ਸੈਟ ਕਰਨ। ਸਰਦਾਰ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਖਲਾਅ ਪਿਆ ਹੈ।

'ਹਮਾਰੇ ਬਾਦ ਅੰਧੇਰੇ ਰਹੇਂਗੇ ਮਹਿਫਲ ਮੇ, ਬਹੁਤ ਚਿਰਾਗ ਜਲਾਓਗੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕੇ ਲੀਏ'

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ (ਕਪੂਰਥਲਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਸਦੀ ਹੈ..

'ਜੋ ਦੀਸੈ ਸੋ ਚਾਲਣਹਾਰ, ਲਪਟ ਰਹਿਓ ਤੋਂ ਅੰਧ ਅੰਧਾਰ'

ਟੈਨੀਸਨ ਨੇ ਵੀ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਇਕ ਕਵੀ ਸੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'The passing of Arthur' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ Change is the law of Universe. ਜੋ ਚੀਜ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਣੀ ਬੜੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਚੇਂਜ ਦਾ ਆਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਆਉਣਾ ਬੜਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ।

ਪਰ ਕਈਆਂ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜਿਵੇ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਪਿਪਲ ਦੇ ਪੱਤਿਆ ਵੇ ਕਿਉਂ ਖੜ ਖੜ ਲਾਈ ਆ ।
ਪਤਝੜੇ ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਦੇ, ਰੁਤ ਨਵਿਆਂ ਦੀ ਆਈ ਆ ।

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਲੈ ਕੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪੁਰਾਣੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਸਦਮਾ ਘੱਟ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅਜੇ ਜਵਾਨੀ ਹੋਵੇ, ਜੋਬਨ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਔਰ ਆਪਣੀ ਡਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਦਮਾ ਬੜਾ ਗਹਿਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਟੈਨੀਸਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਕਰੇ ਨੂੰ ਅਗੇ ਐਲਿਊਸੀਡੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ..

Dearer to God are, who die young.

ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਵਿਛੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਦਮਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਗੁਣ ਵੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਪਿਆਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਜੋ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਇਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਨ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਯੰਗੈਸਟ ਲਗਦੇ ਸਨ । 38 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਚ ਪਾਲਿਟਿਕਸ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵਿਛੜ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਵਡੇ ਸਦਮੇਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਭਾਰੀ ਧੱਕਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨਾਂ ਦੇ ਸਦਮੇ ਵਿਚ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਔਰ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੈਮਿਲੀ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਸਨਮਾਨੀਆ ਨੇਤਾ ਜੀ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅਰਪਨ ਕਰਨ ਤਾਕਿ ਉਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੈਰੀਅਰ ਸਫਰ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪ ਪਾਸੋਂ ਖਿਮਾ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ (ਪਟਿਆਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 7 ਤਾਰੀਖ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਘਰੋ ਘਰੀ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ 8 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨੇ, ਜੋ ਕਿ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਖਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਬੰਦੇ ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਸੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਬੇਮੌਕਾ ਮੌਤ ਦਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ । ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਾਂ ਔਰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਕੇ ਆਏ ਸੀ ਔਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਉਹ ਜੁਦਾ ਹੋਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਕਿਸੀ ਸੋਰਸ ਤੋਂ ਕਨਫਰਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਸੀ

[ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ]

ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚ ਸੀ ਉਹ ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਬੇਮੌਕਾ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਲਉ ਖੁਦਾ ਬੇਮੌਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਦਿਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਔਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਬੇਮੌਕਾ ਮੌਤ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਨੈਂਟ ਦੁੱਖ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਵਿਚ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਣਤਰ ਹੀ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਹਾਕਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲਾਈਨ ਵਿਚ, ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਮਿਲਾਂਦੇ ਰਹੇ ਔਰ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਨੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਚੰਗੀਆ ਗੱਲਾਂ, ਵਾਸਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਾਊਸ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਇਸ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਐਡਜਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਦੀ, ਨੌਜਵਾਨ ਪਤਨੀ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਦਮੇ ਵਿਚ, ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਿਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰੀਵਾਰ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੁਖ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰ) : ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਤੇ ਸਾਡੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਦੁਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਥੇ ਆਏ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਥੋਂ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੇਰਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ, ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬੜਾ ਡਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਘਬਰਾਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਾਂ।

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦਫਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ ਬੜੇ ਹੀ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਆਦਮੀ ਗਰੀਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਕਰਦੇ ਹਨ,

ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਕੇਸ ਟੇਕ ਅਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਡੱਟ ਕੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਬਣਾਇਆ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚਲਦੇ ਸਨ । ਜਦ ਤਕ ਸੂਰਜ ਔਰ ਚੰਦ ਰਹਿਣਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਟ ਸਕਦਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਨ ਢਿਲਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਆ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹਾਲੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਕੜਾ ਨਹੀਂ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੇ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਸਦਮਾ ਪੁਜਿਆ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੀਵੀ ਅਤੇ ਬਚਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ (ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡਾ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਥੀ ਸਾਡੇ ਸਾਥਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਜ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਅੱਜ ਅਡਜਰਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਔਰ ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਦੁਖ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ । ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਹਨ । ਮੈਂ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਖੁਦਦਾਰ ਇਨਸਾਨ ਸਨ । ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵਾਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਛੋੜਾ ਬੜਾ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ । ਕਈ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਹੀ ਮਰੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਦੂਸਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ।

'ਚਿੰਤਾ ਤਾ ਕੀ ਕੀਜੀਐ, ਜੋ ਅਨਹੋਨੀ ਹੋਇ ।
ਇਹ ਮਾਰਗੁ ਸੰਸਾਰ ਕੋ, ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਨਹੀਂ ਕੋਇ ।

ਇਸ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ, ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਹੈ । ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋਲ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਔਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ (ਮਜੀਠਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਵਰਤਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ । ਹੋਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੇਈ ਆਖੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਆਖੇ

[ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ]

ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੈਂਟਰਿਸਟ ਵਰਕਰ ਕੋਈ ਆਖੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਆਖੇ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰਣ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਈ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਹਨਿਆਂ ਵਿਚ ਜੈਂਟਲਮੈਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਤਨੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਵਲਾਇਤ ਤਕ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਇੰਟਰੈਸਟ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਵਲਾਇਤ ਤਕ ਕਰਾਇਆ । ਸਰਦਾਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲਾਇਤ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲੈ ਕੇ ਇਥੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ । ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਨਵੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਹਨ । ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਉਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਜੋ ਕਨਸੈਂਸਸ ਹੈ ਉਸ ਵਲ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਗੋਇਲ (ਰਾਜਪੁਰਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ । ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਦੋਸਤ ਮਿੱਤਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੌਤ ਇਕ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ ਦੋਸਤ ਬਿਨਾ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਇਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਫ਼ਤ, ਮਿਲਣਸਾਰੀ, ਮਿਠਾ ਬੋਲਣਾ ਇਕ ਖਾਸੀਅਤ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੌਤ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਮਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾ ਜਾਵੇ ਉਸਦਾ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਦੁਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਫ਼ਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਿਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਫ਼ਤ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਲਗਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਅਫ਼ਸੋਸਨਾਕ ਹੈ । ਮੈਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਤੇ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜੇ ਨੂੰ ਸਹਿਨ ਕਰਨ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ ।

ਗਿਆਨੀ ਕੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ (ਭਦੌੜ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮ ਮੌਤ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵਿਛੋੜ ਲਿਆ ਹੈ । ਕਿਸੇ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ..

ਮੌਤ ਜਿਹਾ ਨਾ ਵਕਤ ਪਾਬੰਦ ਕੋਈ,

ਮੈਂ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 5 ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਫਲੈਟ ਦੇ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਮਿਲੇ। ਅਸੀਂ ਬੜੀਆਂ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਜ਼ ਇਤਨੀ ਜਲਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਪੈ ਜਾਣਗੇ।

'ਗੇੜ ਖੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿੜਦੀਆਂ ਟਿੰਡਾਂ',
ਇਕ ਦੂਜੇ ਸੰਗ ਰਲੀਆਂ।
ਹੇ ਬੰਦੇ! ਸਮਝਾਣ ਤੈਨੂੰ,
ਮੱਤੀਂ ਦੇਂਦੀਆਂ ਭਲੀਆਂ।
ਆਵਾ ਮੌਤ ਗੇੜ ਹੈ ਖੂਹ ਦਾ,
ਮੂਰਖ ਮਾਣ ਨਾ ਕਰੀਏ।
ਹੁਣੇ ਅਸੀਂ ਸਾਂ ਭਰੀਆਂ ਆਈਆਂ,
ਹੁਣੇ ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਚੱਲੀਆਂ।

ਇਸ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਵਿਛੋੜਾ ਹੈ ਉਹ ਬੜਾ ਅਸਹਿ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਹਾਰ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮਣਕਾ ਘਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਤੁਰ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰੀਵਾਰ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰੀਵਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰੀਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੂੜੀ (ਜੰਡਿਆਲਾ ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ, ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਬੜੀ ਮਾੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਇਨਸਾਨ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਸਫ਼ਰ ਵਿਚ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾੜਾ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਦੀ ਮਾਇਕ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਤਾ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰਵਾਇਤ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣਾ

[ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਤਰੀ]

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਜਲਾਸ 16 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਤਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰੀਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ (ਧੂਰੀ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦਾ ਮੁਕਾਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਫਗੋਈ ਦਾ ਇਥੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਨਾਲ 1972 ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਜੀ ਕੰਟੈਕਟ ਵੀ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਬੜੇ ਸਾਫਗੋ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੀ ਹਰ ਤਕਲੀਫ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਵਧਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕੀਮਤਾਂ, ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਬੜੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸਾਫ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ। ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਲੈਜਿਸਲੇਟਰ ਸਨ। ਇਤਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਇਤਨੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਇਕ ਬੜੀ ਵਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਬੜਾ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਉਘੜਵਾਂ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਤਕੜਾ ਸਟੈਂਡ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅੱਜ ਇਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ, ਹੋਣਹਾਰ ਵਿਧਾਨਕਾਰ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿੱਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਸੰਦੇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬਚਿਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਜਾਇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸਦਮਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਇਥੇ ਵਲਵਲੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਹੋਣਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਨਰੋਟ ਮਹਿਰਾ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਚੌਧਰੀ ਬਲਰਾਮ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਥੋਂ ਪੂਰਾ ਇਲਾਜ ਕਰਾਕੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਇਤਨੀ ਜਲਦੀ ਕਿਉਂ ਨੱਠ ਆਇਆ ਹੈਂ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਲਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰ ਹੋਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਮੁਕੰਮਲ ਇਲਾਜ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਰਿਹਾ ਕਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਿਹਾ ਕਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਖਿਆਲ ਰਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਹ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੜੀ ਹਮਦਰਦੀ ਰਖਦਾ ਸੀ । ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਾਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦੂਰ ਕਰਾਂਗੇ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੜਾ ਪਿਆਰ ਸੀ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਸੀ । ਬਾਕੀ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤਨੇ ਪਾਪੂਲਰ ਸਨ । ਹਰ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਬੜੇ ਹਮਦਰਦ ਹਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਯਾਦ ਆਇਆ । ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਾਸਤੇ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਦਿਤਾ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ (ਨਥਾਣਾ. ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ:

'ਕੂੜ ਰਾਜਾ ਕੂੜ ਪਰਜਾ, ਕੂੜ ਸਭ ਸੰਸਾਰ'

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੂੜ ਹੀ ਕੂੜ ਹੈ । ਫਿਰ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਜੋ ਸਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਚਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । 7 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਲਾਬੀ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆ ਸੀ । ਭਾਵੇਂ ਤਬੀਅਤ ਅੱਜ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਸੀ । ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘੇ ਮੈਨੂੰ ਬੈਠਿਆਂ ਵੇਖਕੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਗੁਲਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੀ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਲ੍ਹ ਬੁਖਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਤਬੀਅਤ ਕਲ ਦੀ ਖ਼ਰਾਬ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਤਬੀਅਤ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੀਮਾਰ ਹੋ । ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਸਰੀਰ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਵੀ ਢਿੱਲਾ ਹੈ । ਪਰ ਮਨ ਤਕੜਾ ਹੈ । ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ।

'ਮਨ ਨਾ ਡਿੱਗੇ ਤਨ ਕਾਹੇ ਕੋ ਡਰਾਵੇ'

ਜੇ ਮਨ ਤਕੜਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਨ ਵੀ ਤਕੜਾ ਹੈ । ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦ ਸਵੇਰੇ ਖਬਰ ਸੁਣੀ ਤਾਂ ਕਿਤਨਾ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਦਨ ਦਾ ਮੋਤੀ, ਨੌਜਵਾਨ; ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ 7 ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ. ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਿਆ

3-00 P.M.

ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ । ਜੋ ਇਸ ਵੇਲੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲੋਂ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅੱਜ ਦਾ

[ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ]
ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁਨਾਸਿਬ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹਿਮਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸੁਨੇਹੀਆਂ ਔਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. (ਜਮਸ਼ੇਰ, ਐਸ. ਸੀ.): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਹਾਊਸ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਤਨੀ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਮਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆਉਂਦੇ। ਉਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਧੜੇਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਮਾਹਨਿਆਂ ਵਿਚ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਔਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨੌਜਵਾਨ, ਜਿਹੜਾ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਣਹਾਰ ਸਾਥੀ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਵਿਛੜ ਜਾਣਾ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਲਈ, ਉਸ ਦੇ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਇਕ ਬੜਾ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ।

"ਨਾਨਕ ਦੁਖੀਆ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰ, ਸੋ ਸੁਖੀਆ ਜਿਸੁ ਨਾਮ ਆਧਾਰੁ"

ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ, ਬੀਵੀ ਨੂੰ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ-ਸ਼ੋਕ-ਮਤੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ (ਬਟਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਨੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਮ ਮੌਤ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਜੁਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪੰਜ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਟ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗਲੋਂ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਚਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਪਰ ਸੋਜਿਸ਼ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਹੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦੀ ਕਿਉਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਚੇਹਰੇ ਉਤੇ ਸੋਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਰੈਸਟ ਕਰੋ, ਇਲਾਜ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦਿਓ। "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਸੇਖੜੀ, ਮੇਰਾ ਕੁਝ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਤਾਈਂ। ਮੈਂ ਉਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ, ਉਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਹੁਣੇ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾਂਵਾਂਗਾ"। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸਤੇ

ਇਕ ਸ਼ੋਕ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਰਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅੌਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ, ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਦੀ ਬੈਠਕ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਥੱਗਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਅੌਰ ਇਹ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਗਰ ਕਦੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਕਰ ਲਵੇ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਬੈਠਕ ਸਥੱਗਤ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰੇ ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ੋਕ ਮਤੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਈਸ਼ਵਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਬਖਸ਼ੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਦੋਸਤਾਂ, ਮਿਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਦਮਾਂ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਖਸ਼ੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਅਮਲੋਹ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਰਤਕ ਸ਼ਰੀਰ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਖਾਸ ਮਹਾਨਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ । ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ । ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ । ਸਰਦਾਰ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਦੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬਾਲ ਜਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਬਾਜ਼ੂਆਂ ਵਿਚ ਆ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਬੜਾ ਦਿਲ ਭਰ ਗਿਆ, ਉਸ ਸੀਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਨ ਭਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਹੋ ਗਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਟੈਂਡ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਸਖਤ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਰਹੇ। ਉਹ ਬੜੇ ਹੀ ਉਚੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਆਦਮੀ ਸਨ । ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਹੱਥ ਸੀ । ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਚਾਈ-ਪਸੰਦ ਇਨਸਾਨ ਸਨ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੁਰਸ਼ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜ਼ੱਦ ਵਿਚ ਆਏ ਤਾਂ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਖਸ ਸਨ ਜ਼ਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ । ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ । ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਜ਼ੀਫ਼ੇ ਘੱਟ ਹਨ, ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਦਮ ਬੋਲੇ, "ਇਹ ਛੇ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਵੀ ਕੋਈ ਅੱਜ ਕਲ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ ।" ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਸਬੰਧੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਹੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਪੀ. ਜੀ. ਆਈ. ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ । ਉਥੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ । ਉਹ ਚੰਗੀਆਂ ਭਲੀਆਂ-ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋਕੇ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ । ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਲਾਜ

[ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ]

ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ ਸੀ। ਕੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਬੀਮਾਰੀ ਬਾਰੇ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੋ। ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਹ ਕੁਝ ਚਿਰ ਉਥੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਵੀ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਸਚਮੁਚ ਜਿਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਇਕ ਪਿਆਰਾ ਭਾਈ ਸਾਡੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੀਵੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖੇ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਰੋਪੜ) : ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ, ਇਕ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਮੈਂਬਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਤੜਪ ਸੀ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ:

ਜੋ ਉਪਜਿਓ ਸੋ ਬਿਨਸਿ ਹੈ ਪਰੋ ਆਜੁ ਕੈ ਕਾਲਿ।
ਨਾਨਕ ਹਰਿਗੁਨ ਗਾਇ ਲੇ ਛਾਡਿ ਸਗਲ ਜੰਜਾਲ।

ਇਥੇ ਇਨਸਾਨ ਕੁਝ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜੋ ਸੁਝਾਓ ਦਿਤੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਐਡਜਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੀਵੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਵੱਧ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਗੇ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ, ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਕੋਲ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਲਈ ਸੁਝਾਓ ਜਾਂ ਕੰਮ ਦਸੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਛੱਡੇ ਹੋਏ, ਦਸੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਵਕਤ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। "ਜੋ ਕਾਮ ਕਲ੍ਹ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਸ ਕੋ ਆਜ ਹੀ ਕਰ ਲੀਆ ਜਾਏ ਔਰ ਜੋ ਕਾਮ ਆਜ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਸ ਕੋ ਅਬ ਹੀ ਕਰ ਲੀਆ ਜਾਏ।" ਇਸ ਲਈ ਇਨਸਾਨ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਤਾਵਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਵੀ ਤੜਪਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ:

ਸਮ੍ਹਾਂ ਤੇਰੀ ਉਮਰ ਤੋ ਹੈ ਏਕ ਰਾਤ।
ਹੰਸ ਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਯਾ ਇਸੇ ਰੋ ਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦੇ।

ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਯਾਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਣੀ ਰਹੇਗੀ। ਜਦੋਂ 8 ਤਰੀਕ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਤੜਪਦੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਜੁਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਖਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਣਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਲ ਬਖਸ਼ੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ) : ਮਾਨ ਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਆਬਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਐਡਜਰਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਸੁਝਾਓ ਦਿਤੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰਖਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦਾ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਅਗੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਖਰਬੰਦਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੜਾ ਆਡਿਟ ਅਬਜੈਕਸ਼ਨ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਆਡਿਟ ਆਬਜੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮੁਤਫੱਕਾ ਰਾਏ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਇਕ ਹਰਦਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜਕੀ 10ਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ, ਇਕ ਛੇਵੀਂ ਅਤੇ ਇਕ ਚੌਥੀ ਸ਼ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਉਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉਹ ਸਹਾਇਤਾ ਕਬੂਲ ਕਰਨ, ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਨਕਾਰ ਹੀ ਕਰਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ "ਐਜ਼ ਏ ਟੋਕਨ ਆਫ ਲਵ" ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ, ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ, ਬੀਵੀ ਅਤੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਬਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕਰੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਹ ਐ ਗੁਲਚੀਂ ਅਜ਼ਲ ਤੁਝਸੇ ਬੜੀ ਨਾਦਾਨੀ ਹੁਈ।
ਫੂਲ ਵਹਿ ਤੋੜਾ ਕਿ ਚਮਨ ਭਰ ਮੇਂ ਵੀਰਾਨੀ ਹੁਈ।

ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ, ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇਤਾ, ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ, ਸਰਦਾਰ

(ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ)

ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਚੋਂ ਵਿਛੜ ਜਾਣ ਤੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਰਦ ਭਰਿਆਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਖਲਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਕਮੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦਸੂਹਾ ਕੰਸਟੀਚਿਊਐਂਸੀਜ਼ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, 8-10 ਮੀਲ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਦਿਲ ਤੋਂ ਕਦੇ ਭੁਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਬੜੇ ਸਾਫ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਸਭ ਨਾਲ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਉਹ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। 1969 ਦੇ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ 1972 ਵਿਚ 11000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਿਲੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ। ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ। ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵੈਲਫੇਅਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦਿਤੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੰਟਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰਹੇਗੀ। ਹਾਊਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਇਸ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਆਬਜ਼ਰਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਲ ਸਵੇਰੇ 9-00 ਵਜੇ ਤਕ ਐਡਜਰਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਔਰ ਜੋ ਹਾਊਸ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਲ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਿਟਿੰਗਜ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਫੌਰਨ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹੁਣ ਹੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸੈਂਟੀਮੈਂਟਸ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸੱਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦੋ ਮਿੰਟ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਕੇ ਸਾਈਲੈਂਸ ਆਬਜ਼ਰਵ ਕਰੇ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੇ ਦੋ ਮਿੰਟ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਕੇ ਮੋਨ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ)

(I fully associate myself with all the sentiments and views expressed and the tributes paid by the Leader of the House, Leader of the Opposition, Sardar Parkash Singh Badal, and other hon. Members of the House on the sad and untimely demise of our friend, Sardar Sat Pal Singh Ji Randhawa. So far as the House is concerned, his passing away has left a wide gulf. It is also a great personal loss to me.

Mukerian and Dasuya constituencies are contiguous, the distance between his and my place being 8-10 miles only. Thus we were very near to each other. He had a calm and frank nature and met every one lovingly. He was a man of his words. In the 1969 elections he was defeated by a margin of 4500 votes, but in 1972, this youngman, thanks to his hard work, won the election by a margin of more than 11000 votes. It was his earnest desire to serve the people of Punjab. Besides serving his constituency, he served the Punjab in other spheres too. As a member of the Harchand Singh Committee, Library Committee and Scheduled Castes Welfare Committee, his contribution will always be remembered. The Leader of the House, has lent voice to the wishes of the House that the House, after observing silence for two minutes, may adjourn till 9-00 a.m. tomorrow. According to the desire of the House, there will be two sittings tomorrow. The matter will also be placed before the Business Advisory Committee. I would, therefore, request the members of the Business Advisory Committee to come to my Chamber immediately after the adjournment of the House today, so that the meeting of the Business Advisory Committee may be held just now instead of at 4-30 P.M. The sentiments of the House will be conveyed to the members of the bereaved family. Now, I would request the hon. members to rise in their seats and observe silence for two minutes as a mark of respect to the memory of Sardar Sat Pal Singh Ji Randhawa.)

(All the Members present in the House stood up in their seats and observed silence for two minutes.)

Mr. Speaker : The House stands adjourned till 9-00 A.M. on Tuesday, the 13th August, 1974.

3-20 P.M. *(The Sabha then adjourned till 9-00 A.M. on Tuesday, the 13th August, 1974.*

1256 PVS—282—3-12-74—ਗੋਰਮਿੰਟ ਪ੍ਰੈਸ, ਪਟਿਆਲਾ ।

Mukerian and Dasuya constituencies are contiguous, the distance between his and my place being 8-10 miles only. Thus we were very near to each other. He had a calm and frank nature and met every one lovingly. He was a man of his words. In the 1969 elections he was defeated by a margin of 450 votes, but in 1972, this young man, thanks to his hard work, won the election by a margin of more than 11000 votes. It was his earnest desire to serve the people of Punjab. Besides serving his constituency, he served the Punjab in other spheres too. As a member of the Harchand Singh Committee, Library Committee and Scheduled Castes Welfare Committee, his contribution will always be remembered. The Leader of the House has lent voice to the wishes of the House that the House, after observing silence for two minutes, may adjourn till 9-00 a.m. tomorrow. According to the desire of the House, there will be two sittings tomorrow. The matter will also be placed before the Business Advisory Committee. I would, therefore, request the members of the Business Advisory Committee to come to my chamber immediately after the adjournment of the House today, so that the meeting of the Business Advisory Committee may be held just now instead of at 4-30 P.M. The sentiments of the House will be conveyed to the members of the bereaved family. Now, I would request the hon. members to rise in their seats and observe silence for two minutes as a mark of respect to the memory of Sardar Sat Pal Singh Ji Randhawa.

(All the Members present in the House stood up in their seats and observed silence for two minutes.)

Mr. Speaker : The House stands adjourned till 9-00 A.M. on Tuesday, the 13th August, 1974.

3-20 P.M. *(The Sabha then adjourned till 9-00 A.M. on Tuesday, the 13th August, 1974.)*

1136 PVS—282—3-12-74—[illegible]

Published under the Authority of the Punjab Vidhan Sabha and Printed by the Controller, Printing & Stationery, Punjab, at the Govt. Press, Patiala.

PUNJAB VIDHAN SABHA
DEBATES

13th August, 1974
(Afternoon Sitting)

Vol. II—No. 6

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Tuesday, the 13th August, 1974
(*Afternoon Sitting*)

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

Price Re. 44.00

PUNJAB VIDHAN SABHA

Tuesday, the 13th August, 1974

(Afternoon Sitting)

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhavan, Sector 1, Chandigarh at 2-00 P.M. of the Clock. Mr. Speaker (Dr. Kewal Krishan) in the Chair.

POST PONED STARRED QUESTION AND ANSWER

ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ

*2676 1. **ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ**
2. **ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸੱਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਸਾਲ 1973 ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 58 ਸਾਲ ਸੇਵਾ ਨਿਵਿਰਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਾਕਾਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ;

(ਅ) ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੇਵਾਕਾਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ/ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ;

(ੲ) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾਕਾਲ ਵਿਚ ਉਕਤ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ/ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ;

(ਸ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ/ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰਖਦੀ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕਤੱਰ) :

(ੳ) ਉਪਲਬਧ ਸੂਚਨਾਂ ਅਨਸਾਰ 10.

(ਅ) 5 ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਤੱਕ, 2 ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ, ਇਕੱ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ,1976 ਤਕ ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ।

(ੲ) ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਯੋਗ ਇਵਜ਼ੀ ਨਾ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣ ਕਾਰਣ, ਦੋ ਕੇਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸੁਬੰਧੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਦੋ ਕੇਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਵਜੋਂ ।

(ਸ) ਨਹੀਂ ਜੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ/ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੇਵਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਚ ਲੋਕ ਹਿਤ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ 58 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਸਨ ਔਰ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਉਹ ਹੀ ਅਫਸਰ ਮੁੜਕੇ ਲੈਣੇ ਪਏ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜਿਹੜੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਰਵਿਸ ਵੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਚੀਫ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ 'ੳ' ਭਾਗ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਰੀਇੰਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੀ ਇਹ ਦਸਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਦਸ ਅਫਸਰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਪੋਸਟ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਇਹ ਹਨ :—

1. ਡਾਕਟਰ ਆਈ.ਐਸ. ਉਪਲ, ਖੋਜ ਅਫਸਰ, ਪੰਜਾਬ ਖੋਜ ਲਬਾਰਟਰੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 22 ਸਤੰਬਰ, 1973 ਤੋਂ 15 ਅਗਸਤ,1974 ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਯੋਗ ਅਫਸਰ ਨਾਂ ਮਿਲਣ ਕਾਰਣ, ਸਬੰਧਤ ਖੋਜ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਅਤੇ ਉਸ ਕਾਰਨ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭੈੜੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਭਾਵ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਮੁੜ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ।

2. ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਡੀ.ਸਹਿਗਲ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 23 ਮਈ, 1973 ਤੋਂ 22 ਮਈ, 1974 ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਯੋਗ ਅਫਸਰ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਡਿਯੂਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਸਕੇ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਮੁੜ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ।

3. ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ.ਮਹਿਤਾ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਮਿੱਸ ਐਸ.ਸੇਠੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿਖਿਆ ਅਫਸਰ, ਦੋਨੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਵਾਧਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ ਲੈਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ:—

ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਲੈਟਰ ਨੰਬਰ 5167/ਐਸ.11-4(1)—69/19273 ਮਿਤੀ 17 ਜੁਲਾਈ, 1969 ਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਚਿੱਠੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:—

Teachers, who are recipient of National/State Award, may be granted extension in service upto the age of sixty years on year to year basis provided the extension is justified on the basis of their good record of service.

ਪੰਜਵੇ ਹਨ ਡਾਕਟਰ ਪੀ.ਐਨ.ਚੁਟਾਨੀ,ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਫਰਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਰੀਲੀਵ ਹੋਣ ਤਕ, ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਗਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਵਾਧਾ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਈ ਵਰਤਮਾਨ ਔਖਿਆਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਯੋਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਛੇਵੇਂ ਹਨ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ.ਸੀ. ਚਕਰਵਰਤੀ, ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ.ਵਾਇਰਲੈਸ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 20 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1973 ਤਕ ਫਿਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਪ੍ਰਬੰਧ 20 ਜਨਵਰੀ, 1972 ਤੋਂ 19 ਜਨਵਰੀ,1973 ਤਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਇਸ ਅਸਾਮੀ ਸਬੰਧੀ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਇਰਲੈਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਉਤਨੀ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਸੀ।

ਦੋ ਅਫਸਰ ਹਨ ਨੰਬਰ ਸੱਤ ਔਰ ਅੱਠ ਤੇ ਇਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ। ਇਹ ਗੈਰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਥੇ ਨਾਉਂ ਡਿਸਕਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਨੌਵੇਂ ਹਨ ਜਸਟਿਸ ਹੰਸ ਰਾਜ,ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਇਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਟ੍ਰੀਬਿਊਨਲ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਨਵਰੀ, 1976 ਤਕ ਇਸ ਅਸਾਮੀ ਸਬੰਧੀ ਮਿਥਤ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੰਡਸ-ਟ੍ਰੀਅਲ ਡਿਸਪਿਊਟ ਐਕਟ, 1947 ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਉਪਬੰਧ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ....

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਦੱਸੋ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਦੱਸ ਤਾਂ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਬਾਕੀ ਜੇਕਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਰਸੀਨਾਮਾ ਲਿਆ ਕੇ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।(ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਸਜਣ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। (ਹਾਸਾ)

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪੰਤਗ : ਕੁਰਸੀਨਾਮਾ ਲੈਣ ਕਿਤੇ ਹਰਦਵਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। (ਹਾਸਾ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇਂ ਬਣਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫੈਸਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸਧੂ : ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜਲੂਸ ਕੱਢਿਆ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੇਕ ਨੀਅਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * *

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਲਫਜ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਬਾਰੇ ਕਹੇ ਹਨ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

---

*Expunged as ordered by the Chair.

Mr. Speaker : Mr. Sandhu, it is not proper. You should not make such remarks.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * *

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਔਰ ਉਹ ਵੀ ਰੀਜੈਕਟ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਜੱਜਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਮਾਰਕਸ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ । (The remarks made against the Judges, should be expunged. Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (What ever Sandhu Sahib is saying, should not be recorded. Order please.)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਦਸਵੇਂ ਅਫਸਰ ਹਨ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ । ਉਹ ਹਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਰੀਬਿਊਨਲ । ਇਹ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਨ । ਪਹਿਲਾਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ, 1972 ਤੋਂ 18 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਤਕ ਅਤੇ ਫਿਰ 19 ਅਕਤੂਬਰ, 1973 ਤੋਂ 30 ਸਤੰਬਰ, 1974 ਤੁਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਵਿਚ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ ਲੋੜੀਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਗਈ, ਫਲਾਣੇ ਨੂੰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਗਈ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਬੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮਿਲਦੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਕੋਈ ਐਡਵਰ-ਟਾਈਜ਼ਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ? ਕੀ ਕੋਈ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਕੋਈ ਇਨਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ? ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਐਵੇਂ ਹੀ ਅਕਸਟੈਨਸ਼ਨਜ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਿਮਿੰਟ ਨੂੰ 58 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਘਟਾ ਕੇ 55 ਸਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਘੱਲਿਆ ਸੀ ਉਹ ਕਿਉਂ ਘਲਿਆ ਸੀ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇਕਰ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਲਗੀ ਕਿ ਉਹ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਕਾਹਨੂੰ ਘੱਲਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ । ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚੋਂ ਬੰਦੇ ਲੈਣ ਦੀ । ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੇ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣੀ ਹੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਇਹ ਗਲ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਹਨ ਔਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਐਕਸੀਲੈਂਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਲੇਕਿਨ

*Expunged/Not recorded as ordered by the Chair.

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 58 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਨਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਚਕਰਵਰਤੀ ਜਿਹੜੇ ਅਫਸਰ ਸਨ, ਉਹ ਵਾਇਰਲੈਸ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਗਈ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ੍ਰੀ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸ੍ਰੀ ਚਕਰਵਰਤੀ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਇਕ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲਏ ਹੋਏ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਇਨ੍ਹਾਂ 10 ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਹਨ, ਸ੍ਰੀ ਐਮ.ਐਮ.ਆਨੰਦ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਰਿਟਾਇਰਡ ਹਨ, ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸਡ ਅਫਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਸਰਵਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਐਕਸੇਲੈਂਟ ਹੈ ਅੌਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਟੈਗਰਿਟੀ ਅਤੇ ਆਨੈਸਟੀ ਅਬਵ ਬੋਰਡ ਹੈ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਰੀ ਸਟੇਟ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਹ ਢੁਕਦੀ ਨਹੀਂ । ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗੀ-ਸਰਵਿਸ ਹੈ, ਆਨੈਸਟ ਹੈ, ਇੰਟੈਗਰਟੀ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਐਸੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇਕ ਅਫਸਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਮੇਜਾਰਿਟੀ ਜਿਹੜੀ ਹੈ, ਉਹ ਐਫੀਸ਼ੈਂਟ ਹਨ, ਆਨੈਸਟ ਹਨ, ਤੇ ਲਾਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਾ ਹੈ ।

Mr. Speaker : Order please. Next question.

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ

*2691 1. **ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ**
2. **ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ** } ਕੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਚਾਲੂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ;

[ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ/ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ]

(ਅ) ਕੀ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਤਰਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਕੀ ਢੰਗ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ;

(ੲ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ਅ) ਦਾ ਉਤਰ ਨਾਂਹ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਵੀ ਖਰੀਦ ਰਹੀ ਹੈ ?

ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਇਕ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੀ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ ।

ਆਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਮਾਰਕਫੈਡ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡੀਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਜੋ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ,ਉਹ ਮਾਰਕਫੈਡ ਅਤੇ ਪਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਾਂ ਰਾਂਹੀਂ ਜੋ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਰਾਹੀਂ 50:50 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਵੰਡ ਦੀ ਇਹ ਵਿਧੀ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅਪਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ੲ) ਇਸ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੀ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸਟਾਕ ਵਿਚ ਹੈ ।

ਸੂਚੀ

ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਸਾਇਣਿਕ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਲੋੜ

ਵੱਖ ਵੱਖ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜੋ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:—

ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਖਾਦਾਂ	1. ਯੂਰੀਆ
	2. ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਅਮੋਨੀਆ ਨਾਈਟਰੇਟ
	3. ਅਮੋਨੀਅਮ ਸਲਫੇਟ
ਫੋਸਫੈਟਿਕ ਖਾਦਾਂ	1. ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ
	2. ਟਰੀਪਲ ਸੁਪਰਫਾਸਫੇਟ
ਪੋਟਾਸ਼ਿਕ ਖਾਦਾਂ	1. ਮਿਯੂਰੇਟ ਆਫ ਪੋਟਾਸ਼
	2. ਸਲਫੇਟ ਆਫ ਪੋਟਾਸ਼
ਕੰਮਪਾਊਂਡ ਖਾਦਾਂ ਤੇ ਮਿਕਸਚਰ	1. ਡਾਈ ਅਮੋਨੀਅਮ ਫਾਸਫੇਟ
	2. ਅਮੋਨੀਅਮ ਨਾਈਟਰੇਟ
	3. ਐਨ. ਪੀ. ਕੇ., ਮਿਕਸਚਰ

ਚਾਲੂ ਵਿਤੀ ਸਾਲ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਲੋੜ ਜੋ ਪਲੈਨਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵਰਕਿੰਗ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਪਰਵਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:—

ਨਾਈਟਰੋਜਨਸ ਖਾਦਾਂ	.. 3.75 ਲੱਖ ਟਨ	ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ
ਫਾਸਫੇਟਿਕ ਖਾਦਾਂ	.. 1.30 ਲੱਖ ਟਨ	
ਪੋਟਾਸ਼ਕ ਖਾਦਾਂ	.. 0.60 ਲੱਖ ਟਨ	

ਵੱਖ ਵੱਖ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ : ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੂਰਾ ਸਟੌਕ ਵਿਚ ਹੈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਟਾਕ ਵਿਚ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਜਿੰਨੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਸਟਾਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ । ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਆ ਕੇ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਰਤ ਸੀ ਕਿ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਜਦ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਲੈਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰ ਫਾਸਫੇਟ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ ਵੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਕੀ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਅਜੇ ਤਕ ਹੈ ਜਾਂ ਹਟਾ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ : ਜੀ ਹਾਂ, ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹਟਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਇਕ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਤਰੀਕਾਕਾਰ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਾਦ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਟਾਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ , ਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਜੰਸੀ ਦੇ ਡੀਲਰਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਕਿਸੇ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਅਜੰਸੀ ਕੋਲ ਰੇਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਅਜੰਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਖਾਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਕ ਮਾਰਕਫੈਡ ਦੀ ਮਾਰਫਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵੰਡ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਕੋਲ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਅਜੰਸੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਖਾਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਸਿਧੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਾਲੇ ਭੇਜਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਵੇਚਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਜੰਸੀ ਵਿਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਓ, ਮੈਂ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਖਾਦ ਦਾ ਭਾ ਵਧਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਬਲੈਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਯਤਨ ਕਰਨਗੇ?

ਮੰਤਰੀ : ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਭਾਅ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਲੈਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਬਲੈਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦਸੋ।

चौधरी कांशी राम : स्पीकर साहिब, मनिस्टर साहिब कहते हैं कि हमारे पास खाद बहुत है, और अब जो एजैंसी मार्कफैड बनाई गई है वह को-आप्रेटिव डिपार्टमैंट के मातहत है। दूसरे जो मार्कफैड से सोसाइटीज़ को खाद मिलती है, उस बारे में किसी सोसाइटी के बाईलाज़ में यह नहीं लिखा हुआ कि सिर्फ खेती करने वाला इस का मैंबर बन सकता है, इस का मज़दूर भी मैंबर है और दूसरे लोग भी मैंबर हैं। लेकिन हकीकत यह है कि यह कोआप्रेटिव सोसाइटीज़ फैक्शन रिडन हैं और किसी एक गरुप का कबजा होता है।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਵਾਲ ਕਰੋ ਜੀ (The hon. Member may please put a specific question)

चौधरी कांशी राम : कोई खेती करता है या नहीं, कम करता है या ज्यादा, खाद उसी को मिलती है, जिस ग्रुप का सोसाइटी पर कबज़ा हो और दूसरे सैक्शन को, जो वाकई खेती करता है वह इस सहूलियत से डिबार हो जाता है। क्या सरकार कोआप्रेटिव ऐक्ट में यह अमैंडमैंट करने को तैयार है कि हर खेती करने वाला आदमी इस सोसायटी का मैंबर होगा और कोआप्रेटिव डिपार्टमैंट की यह रिस्पांसिबिल्टी होगी कि उस को खाद मिले?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਵਾਸਤੇ ਖਾਦ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਾਦ ਰਿਫਿਊਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ, ਜ਼ਰੂਰ ਖਾਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੋ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕਹੋ ਤਾਂ ਇਕਠੇ ਹੀ ਪੁਛ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਅਲਹਿਦਾ ਅਲਹਿਦਾ ਪੁਛ ਲਵਾਂਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਪੁਛ ਲਵੋ। (Please put both the questions simultaneously.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਕਿਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਭੁਲ ਨਾ ਜਾਣ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਖਾਦ 3 ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਇਕ ਨਾਇਟਰੋਜਨ ਅਤੇ ਇਕ ਫਾਸਫੇਟ। ਜਦੋਂ ਬਿਜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਤੇ ਫਾਸਫੇਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰੋ। (Everybody knows it. Please put a specific question.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ। ਜਦੋਂ ਕਣਕ ਜਾਂ ਨਰਮਾ ਬੀਜਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡੀ.ਏ.ਪੀ. ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਫੁੱਲ ਵਗੈਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਯੂਰੀਆ ਤੇ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗਲ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੌਧਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਹ ਰੇਹ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਮਾਰਕਫੈਡ ਦੇ ਸਟੋਰਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵੰਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਾਦ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਕੋਲ ਮਾਰਕਫੈਡ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜਵੰਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਾਜਿਬ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਵੇਲੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਉਹੀ ਖਾਦ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਥੁੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਖਾਦ ਕਾਫੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਜਿਸ ਖਾਦ ਦੀ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।

ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਖਾਦ ਲੈ ਕੇ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਵਿਚ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਗੈਰ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਗੈਰ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦਿਤੀ ਹੋਵੇ ਜਿਸਨੇ ਅਗੋਂ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਜਾਂ ਮਹਿੰਗੀ ਕਰਕੇ ਵੇਚੀ ਹੋਵੇ।(ਸ਼ੋਰ) ਹਾਂ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਦ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉਹ ਖਾਦ ਦੇ ਦਿਤੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਬਲੈਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਥੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਜ਼ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਵ ਤੇ ਵੇਚਿਆ। ਕੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਮਨਿਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਜੈਂਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਨਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰੇਡਰਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਖਾਦ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਤੇ ਵੀ ਵੇਚਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਿਛੇ ਮੈਂ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਜ਼ ਹਨ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖਾਦ ਸਰਕਾਰ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਵੰਡੇ ਅਤੇ ਜੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰੇਡਰਜ਼ ਖਾਦ ਰਖਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਣ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਡਾਇਰੈਕਟ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਖਾਦ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਿਕਮੈਂਡੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਾਸਫੇਟ ਅਤੇ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਖਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ । ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਖਾਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ? ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਗਰੋ-ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਜਿਤਨੀ ਕੁਰਪਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਥੇ 3 ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਸਪੈਂਡ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦੇਣਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ 5 ਜਾਂ 10 ਬੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਾਦ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੇ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ। ਇਤਨੀ ਲੰਬੀ ਸਪੀਚ ਨਾ ਕਰੋ । (Please resume your seat. Do not make a long speech.)

ਮੰਤਰੀ : ਜਿਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ ਉਥੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਬਾਕੀ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟਿਆਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 15 ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਇਹ 5 ਬੋਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਖਾਦ ਦੇ ਭਾਅ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਖਾਦ ਦਾ ਸਟਾਕ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾਦ ਵੀ ਆਮ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਇਕ ਸਪੈਸਫਿਕ ਤਹਿਸੀਲ ਮਾਨਸਾ ਦੀ ਗੱਲ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਉਥੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲਏ ਬਗੈਰ ਖਾਦ ਲੈ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਪਰ ਉਥੇ ਤਾਂ ਖਾਦ ਮਿਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਖਾਦ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਵੀ ਹੈ । ਜਿਥੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਡੀਫਾਲਟਰਜ਼ ਹਨ ਉਥੇ ਇਹ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਗਰੋ-ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖਾਦ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਵੇ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਸ਼ੋ ਰਾਮ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 3 ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਐਗਰੋ-ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼, ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼, ਅਤੇ ਮਾਰਕਫੈਡ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ 5 ਜਾਂ 10 ਬੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਖਾਦ ਨਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਧਨੀ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਉਹ ਖਾਦ ਦਾ ਸਟਾਕ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਟਾਕ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਟਾਕ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਾਦ ਦੇ ਭਾਅ ਪੁਰਾਣੇ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਭਾਅ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਖਾਦ ਦਾ ਸਟਾਕ ਇਕਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਹੁਣ ਜਦ ਕਿ ਖਾਦ ਦੇ ਭਾਅ ਵੈਸੇ ਹੀ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਖਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇਕੇਰੀਆਂ : ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦ ਦੇ ਭਾਅ ਮਹਿੰਗੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਬਲੈਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ । ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ 150 ਰੁਪਏ ਤਕ ਖਾਦ ਵਿਕ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਭਾਅ 103 ਮੁਕਰਰ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ । ਮੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕਰੋ । ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ਹੋ । (Please put your question. You have started the discussion.)

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੇਕੇਰੀਆ : ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਉ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ ਬੈਠ ਜਾਉ। ਡਿਸਅਲਾਉਡ ।(No remarks please. Please resume your seat. Disallowed.)

(ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬਰੀਫ ਅਤੇ ਟੂ ਦੀ ਪੁਆਇੰਟ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਕਰਨ । (I would request the hon. Members to put supplementary questions which are brief and to the point.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਦ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਡੀਫਾਲਟਰ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਬੀਲਾਂਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ? ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਐਸੇ ਬਾਈਲਾਜ਼ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ 66% ਲੋਨ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਦ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ । ਲੋਕਲ ਅਫਸਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਨੋਟਾਂ ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਕਰਾਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ. . . .

(ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਇਆ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪਰਚੇਜ਼ਿੰਗ ਪਾਵਰ ਇਤਨੀ ਗਿਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖਾਦ ਖਰੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ।

ਮੰਤਰੀ : ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਸਾਨ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਅਗੇ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵਿਕਦੀ ਸੀ ਉਹ ਘਟ ਗਈ ਹੈ । ਅਗੇ ਡੀਲਰ ਖਰੀਦ ਕੇ ਬਲੈਕ ਵਿਚ ਵੇਚਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸੈਮੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਅਦਾਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਡੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਜਿਤਨੀ ਖਾਦ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬਚੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ 10% ਵਧ ਐਤਕੀਂ ਖਾਦ ਦੀ ਖ਼ੱਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਚੰਦ ਭੰਡਾਰੀ : ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦ ਆਮ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬਲੈਕ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਥੋਂ ਤਕ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਾਲੇ ਬਲੈਕ ਦੇ ਵਿਚ ਵੇਚਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਹਣ ਅਸੀਂ ਸੈਮੀ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਪਲਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਖਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵਾਲੇ ਹੀ ਖਾਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹੁਣ ਨਾ ਬਲੈਕ ਕਰ ਸਕਦੀਆ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਕੋਈ ਐਸਾ ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਕੇਸ ਸਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਕੈਂਸਲ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜੋ ਵੀ ਐਕਸ਼ਨ ਅਸੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਲਵਾਂਗੇ ।

चौधरी कांशी राम : वज़ीर साहिब ने यह बात कही है कि अगर कोई खाद की बलैक करता हुआ पकड़ा जायेगा तो मैं उसका लाईसैंस कैंसल कर दूंगा । यहां पर यह भी कहा गया कि 20% प्राइवेट एजैंसियाँ और 80% गवर्नमेंट के अदारे हैं जैसे ऐग्रोइंडस्टरीज़ और मार्कफैड वगैरह । मगर यहां पर सरदार लछमन सिंह ने अपने इलाके की एक बात बताई कि मार्कफैड वाले ऐडवांस पैसे ले लेते है खाद नहीं देते । आठ आदमियों के केसिज़ भी कोट किये। यह डिफाल्टर को खाद नहीं देते (शोर) मैं कोई अंगरेज़ी नहीं बोल रहा सवाल ही कर रहा हूं । मास्टर जी ने कहा कि खाद आम मिलती है...... (शोर)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਵਾਲ ਪੁਛੋ । (Please put a specific supplementary question.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦ ਹੁਣ ਬਲੈਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਥੈਲੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਫੜੇ ਗਏ ਸੀ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹੈ? ਮੇਰਾ ਦੂਸਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਗਰੀਬ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਹਨ ਜਾਂ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਕੋਈ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਹੋਏ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ: ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਸਪੈਸਿਫਿਕ ਕੇਸ ਦਸਣ ਤਾਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਈ ਕਰਮਾਚਾਰੀ ਖਾਦ ਦੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਠੀਕ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਸਪੈਂਡ ਵੀ ਹਨ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਦ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਡੀਫਾਲਟਰਜ਼ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਦ ਭੇਜ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਉਹ ਨਕਦ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਸੀ ਕੀ ਪੁਰਾਣੀ ਖਾਦ ਦੇ ਮੁਤਅੱਲਿਕ ਇਹ ਵੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਖਾਦ ਉਸੇ ਕੀਮਤ ਤੇ ਵੇਚੀ ਜਾਵੇਗੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਉਠਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦਸ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਖਾਦ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਸੇ ਜਮਾਂ ਕਰਾ ਦਿਤੇ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਦਰਾਂ ਤੇ ਖਾਦ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਤਕਸੀਮ ਹੁਣ ਐਗਰੋ-ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਰਕਫੈਡ ਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 10 ਏਕੜ ਤਕ ਹੈ ਹਰ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਖਾਦ ਨਵੇਂ ਦਰਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਣੀ ਹੈ । ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਹਿਸਾ ਵੀ ਆਪ ਨਫੇ ਵਿਚੋਂ ਪਾ ਦੇਣਾ ਹੈ । (ਤਾੜੀਆਂ) ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 25 % ਮੁਨਾਫਾ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨਗੇ । ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਉਹ ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਅੱਛਾ ਹੈ । ਹਰ ਇਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹਿਸਾ ਮਿਲੇਗਾ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਮਾਲਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਣਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਈਆਂ ਵਾਲਾ: ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈਕੇ, ਉਹਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਈ । ਉਹਦਾ ਖਾਦ ਦਾ ਕੇਸ ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ । ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਦਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਸ਼ਵਾਲ ਦਾ ਇਸ ਕੁਐਸ਼ਚਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ । (It does not arise from this question.)

ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਈਆਂ ਵਾਲਾ : ਜਿਸ ਨੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕੀਤੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਡੀ.ਸੀ. ਨੇ ਕੀਤਾ । ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ । ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅੰਦਰ ਹੋ ਗਿਆ । ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੇਸ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ ਔਰ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਏ । ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਤੇ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਗੇ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਚੀਜ਼ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਅਰਾਇਜ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਇਹ ਰੂਲ ਆਊਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (It does not arise out of this question. It is ruled out.)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦ ਦੇ ਭਾਅ ਵਧ ਗਏ ਸੀ । ਉਹ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੇ ਹਨ, ਬੈਂਕਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣੇ ਹਨ । ਡੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਮਾਊਂਟ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਟਾਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰਾਈਸ ਤੇ ਵਿਕਿਆ ਹੈ । ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ 50% ਪਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਜ਼ ਨੂੰ, 50% ਮਾਰਕਫੈਡ ਅਤੇ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾ ਦਿਤੇ ਹਨ?

ਮੰਤਰੀ : : ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਡੀਲਰਜ਼ ਦਾ ਤਾਲੁਕ ਹੈ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਣੇ ਹਨ । ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੀ ਸਾਡੇ ਬਰਖਲਾਫ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਐਗਰੋ-ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਮਾਰਕਫੈਡ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਪੈਸੇ ਵਧ ਆਉਣਗੇ ਉਹ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰਫਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਗਰੋ-ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੋਰੀ ਖਾਦ ਡੀਲਰਜ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਦੇ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਲਿਆ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ . ਇਹ ਚੀਜ਼ ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਦਰਿਆਫਤ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਬੀ.ਡੀ.ਓ. ਕੋਲੋਂ ਖਾਦ ਪਕੜੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਖਾਦ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿਚ ਦੋ ਨੁਕਸ ਹਨ । ਇਕ ਤਾਂ ਖਾਦ ਪਿਉਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਘਟ ਖਾਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ 80% ਡਿਸਟਰੀ-ਬੀਊਸ਼ਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ । ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸਕੀਮ ਬਣਾਉਨਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਹ ਖਾਦ ਪਿਉਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਪੂਰਾ ਹੈ ।

ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਖਾਦ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਦ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਘਟ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਚੀਫ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਅਫਸਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਖਾਦ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਆਵੇ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਡਿਪੂਆਂ ਵਿਚ ਆਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਸੂਰਵਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕੀਏ। (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਖਾਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਿਲਾਵਟ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀਂ ਚੈਕਿੰਗ ਵੇਲੇ ਗਲਤੀ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਗੱਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖਾਦ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਾਰਕਫੈਡ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਐਗਰੋ-ਇਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪਰਾਈਵੇਟ ਹੋਣ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕੀਏ ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖਾਦ ਦਾ ਚਰਚਾ ਹੋਇਆ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਿਤਾ ਸੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਖਾਦ ਵੇਚੀ ਹੈ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਰੁਪਿਆ ਵਟਣਗੇ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਏਗਾ । ਕੀ ਜਿਹੜਾ ਹਰੀਜਨ ਕਲਿਆਣ ਫੰਡ ਦਾ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਰੀਜਨ ਕਲਿਆਣ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਰੀਜਨ ਕਲਿਆਣ ਫੰਡ ਦਾ ਜੋ ਰੁਪਿਆ ਹੈ ਇਹ ਕੇਵਲ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਕੁਝ ਲਗਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਤੇ ਲਗੇਗਾ । ਇਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਗੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਬਚਤ ਹੋਣੀ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੈਮੀ ਅਦਾਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ । ਮਾਰਕਫੈਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ

ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਰੁਪਏ ਨਾਲ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਾਰਖਾਨੇ ਲਗਣਗੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਇਹ ਖਾਦ ਖਰੀਦਣਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ 'ਹ' ਪਾਰਟ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ । ਇਹ ਅਧਾ ਜਵਾਬ ਹੀ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਹਦਾ ਜਵਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਟ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅੱਧੇ ਅੱਖਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਅੱਖਰ ਪੜ੍ਹੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ।(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰੋ । (You may please put a supplementary question.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ: ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕੋਈ ਘੋੜਾ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ, ਜੇ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੇ ਘਰ ਤਕ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤਕ ਇਹ ਸੜਕ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਰ ਕੇ ਪਾੜ ਦਿਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜੋ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾੜਿਆ ਹੈ । ਜਵਾਬ ਮੁਕੰਮਲ ਹੈ । ਇਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਂਦਾ ਹਾਂ ।"(ਹ) ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕਵਾਸੀ' ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ, ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਘੋੜਾ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦਿਤਾ ਸੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਕਤ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਪਿੰਡ ਤਕ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਿਤ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?" ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸਾਡਾ ਤਾਲੁਕ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸੜਕ ਨਾਲ ਹੈ । ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਮਹਿਕਮੇਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦੇਣ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਣ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਸਵਾਲ ਹੈ । ਅੱਧਾ ਜਵਾਬ ਪਾੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਦੇਖ ਲਉ । ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਤੋਂ ਪਾੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ 'ਅ' ਭਾਗ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਏ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 63 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਾਇਆ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਰਕਮ ਚੈਕ ਰਾਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਈ ਹੈ । ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿਆਂ ਤਾਂ ਕੀ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਸਿਆ ਸੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਜੁਆਬ ਆਇਆ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਂਗਾ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ]

ਅਤੇ ਜੇ ਮਹਿਕਮੇਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਫਸਰ/ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਛਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸੜਕ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਪਰ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਰਕਮ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਆਈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਆਈਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸੜਕ ਵਾਸਤੇ ਰੁਪਿਆ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਉਹ ਰਾਜਬਾਹੇ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਆਲਮਗੀਰ ਤਕ, ਉਸ ਘਰ ਤਕ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਸੜਕ ਨਹੀਂ ਬਣੀ । ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ? ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਰੀ ਕਰਾਉਣ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਿਥੇ ਲੱਗਾ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾ ਲਵਾਂਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨ ਪਾਏ ਉਸ ਧਰਤੀ ਤੇ ਸੜਕ ਬਣੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੇ ਘੋੜਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨ ਪਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੈਸਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ ਦੇ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸੜਕ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਿਚ ਕੀ ਹਿਚ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ,ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਹੇਠ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਦਿਆਂਗੇ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੀਪਰੀਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨਜ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਕਿ ਕਈ ਇਲਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਆਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਾਇਦ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਹੈ । ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਜ਼ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪਣੀ ਪਰਪੋਜ਼ਲ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਲਿਖ ਦਿਆਂਗਾ। ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਉਹ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ ਹਨ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਪਹਿਲਾ ਅਸੀਂ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਫਿਰ ਕੋਈ ਐਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਰਹਿ ਗਈ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜੋੜੇਗੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਐਸ਼ਚਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਆਪਣੇ ਉਤਰ ਦੇ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਝੰਡਾ ਸਾਹਿਬ ਤਕ ਉਸ ਮਾਰਗ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦੇਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਲਿਖਕੇ ਭੇਜ ਦੇਣ ਉਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਟ ਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਸੰਘਵੀ ਵੀ ਗਏ ਸਨ । ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਥੇ ਗਏ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ । (The hon. Minister of State has said that a committee has been constituted in this respect.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੁਛਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

STARRED QUESTION No. 2850

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ, ਪੰਜਾਬ,
ਅ.ਸ.ਨੰ: 162(ਵਿ.ਸ)ੲ ਸ 2 (1) 74/
ਮਿਤੀ 12 ਅਗਸਤ,1974.

ਵਿਸ਼ਾ:— **ਸਵਾਲ** ਨੰ: 2850 **ਵਲੋਂ** ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ ।
ਪਿਆਰੇ **ਕੰਵਲ** ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2850 ਜੋ 13 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਨਾਉਂ ਵਲੋਂ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 20 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਹਿਤੂ,

ਸਹੀ/—
(ਜ.ਪ. ਪਾਂਡੇ)

ਸ੍ਰੀ ਕਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ,
ਸਪੀਕਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ । ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਥੇ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ । ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ ।

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੀ.ਡੀ.ਓਜ਼.

*2804. **ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ**: ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ:—

(ੳ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿੰਨੇ ਬਲਾਕ ਹਨ ;

(ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਬਲਾਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਨੁ-ਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਬੀ.ਡੀ.ਓਜ਼, ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਨਾਮ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ: (ੳ) ਦੱਸ ।

(ਅ) ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਬੀ.ਡੀ.ਓ. ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਅਣਾ ਦੇ ਮਾਂਗਟ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ । ਉਹ ਮਿਤੀ 26 ਜੂਨ, 1961 ਤੋਂ ਬੀ.ਡੀ.ਓ. ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਹਰੀਜਨ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਕਦੋਂ ਦਾ ਬੀ.ਡੀ.ਓ. ਲੱਗਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਉਹ ਰੈਗੂਲਰ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਕਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਇਨਕਰੀਮੈਂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਟਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੈਪਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਲੁਧਿਅਣਾ ਵਿਚੋਂ, ਔਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਸੁਆਲ ਪੁਛਣਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਤਨੀ ਵੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ? ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਰੈਗੂਲਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਨਕਰੀਮੈਂਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੁਆਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

*2799. **ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ**: ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਕਲਪੁਰਜ਼ੇ (ਸ਼ੋਰ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ) ਐਕਟ 1956 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਰਾਜ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤੋਂ;

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਦੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ/ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ): (ੳ) ਪੰਜਾਬ ਇਨਸਟਰੂਮੈਂਟ (ਸ਼ੋਰ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ) ਐਕਟ, 1956 ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 11 ਜਨਵਰੀ, 1957 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੈ ।

(ਅ) ਨਹੀਂ ਜੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।

(ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਪੜ੍ਹਿਆ ।)

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਆਦਮੀ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਇਹ ਤਾਂ ਭਲਾ ਵਲੈਤੀ ਹੋਣਗੇ । (ਹਾਸਾ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦਿਉ । (Please read out its Punjabi version.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ ਨੇ *2799 ਦਾ ਜੁਆਬ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ)

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਭੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਾਂ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਜਾਂਤਿ ਤਾਂ ਰਤੀ 313 ਤੋਂ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ 4–5 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੱਜਦੇ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਕੀ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਐਸਾ ਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਫੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਤਰਜਮਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਤਲਾਹ ਦਿਓ ਜੇ ਕਿਤੇ ਬਗੈਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਵੱਜਦਾ ਹੋਵੇ । ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਅੰਦਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਦੇ 'ਅ' ਭਾਗ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਅਸ਼ਲੀਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਜਾਈ ਜਾਵੋ ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਗਿਆ ਦਿਓ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਕ ਸੁਣਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ।

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਇਹ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬਣ ਗਏ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤੁਅੱਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਰਿਕਾਰਡ ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਆਫ ਸੈਂਸਰ ਜੋ ਹੈ, ਉਹ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਜਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੀ ਵਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ । ਪਰ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਹੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਨੁਆਇਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪਾਵਰਜ਼ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿਓ ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਾਓ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।

Mr. Speaker : Question hour is over. The remaining questions shall be deemed to have been answered under rule 38 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly.

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID ON THE TABLE UNDER RULE 38

ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਦੋਲਨ ਸਬੰਧੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ

2662* 1. ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ
2. ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾ ਯੂਨੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਖੁਰਾਕ ਜ਼ੋਨ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਦੋਲਨ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਤਕ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : 633 ।

ਬਟਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ

*2636 **ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ** : ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਟਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਰਿਫਉਜੀ ਕੈਂਪ ਬਟਾਲਾ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖਸਤਾ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਨ :

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਉਕਤ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰਖਦੀ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ ਸਿਵਾਏ ਦੋ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ?

(ਅ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਸਬੰਧਤ ਮਾਲਕਾਂ/ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ (ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਿਆ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੁਧ ਯਾਦ ਪੱਤਰ

*2811 1. ਕਾਮਰੇਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ
2. ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ
3. ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ; ਕੀ ਲੋਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 16 ਜੁਲਾਈ,1974 ਨੂੰ ਕੋਈ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ,ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ (ਉਦਯੋਗਿਕ ਸਿਖਿਆ), ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੁਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਂ : ਹਾਂ ਜੀ ।ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੀ ।

ਦਾਖਲਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ

*2805. **ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ** : ਕੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਦਾਖਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੀ ਕੀ ਹਨ;

(ਅ) ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਸ ਕਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ;

(ੲ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ/ ਕੇਂਦਰ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ;

(ਸ) ਕੀ ਉਕਤ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ;

(ਹ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਦਾਖਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਬੀਰਮੀ ਵਿੱਚ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਸਬੰਧੀ ਜ਼ਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਬਾਰੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਤਿੰਨ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਪਿੰਡ (i) ਦਾਖਾ (ii) ਨੂਰਪੁਰ ਬੇਟ (iii) ਬੱਦੋਵਾਲ । ਇਸ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਕੁਮਕਲਾਂ ਸਰਵ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

(ਅ) ਬੱਦੋਵਾਲ ਵਿਖੇ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਸਾਲ 1973 ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਹੈ । ਨੂਰਪੁਰ ਬੇਟ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਸੀ । ਪਰ 1951-55 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ਲਾਈਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਦਾਖਾ ਸਿਵਲ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ । (ਠੀਕ ਮਿਤੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ)

(ੲ) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਸੁਆਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਬਲਾਕ ਵਾਈਜ਼ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹਰ ਇੱਕ ਸੀ.ਡੀ. ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਹੈ । ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੱਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਕੁਮਕਲਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਂਗਟ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਸਰਵ ਕਰਦੇ ਹਨ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨਿਯੋਜਨ]

(ਸ) ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਵੀਂਆਂ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਗੁਣ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

(ਹ) ਹਾਂ ਜੀ, ਇਹ ਸੁਆਲ ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਐਮ. ਐਲ.ਏ. ਨੇ ਜ਼ਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਮੇਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਸੀ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਪਿੰਡ ਬੀਰਮ ਵਿਚ ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰਕਲ, ਡ੍ਰੇਨੇਜ ਵਿੰਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ । ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ

*2802 1. **ਕਾਮਰੇਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ**
2. **ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ**
3. **ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ**
: ਕੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਜੁਲਾਈ, 1974 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰਕਲ, ਡ੍ਰੇਨੇਜ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਡਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਕੁਵਰਤੋਂ/ਗਬਨ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ / ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਂ, ਅਹੁਦੇ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ;

(ਅ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ;

(ੲ) ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁੱਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ;

(ਸ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੲ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਿਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ: (ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ) (ੳ) (ਅ) (ੲ) (ਸ) ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ੳ) ਹੇਠ ਦਰਸਾਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਡਰੇਨੇਜ ਸਰਕਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 1 ਮਈ 1973 ਵਿਚ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਲੜੀ ਨੂੰ:	ਨਾਂ	ਅਹੁਦਾ	ਪੋਸਟਿੰਗ
1.	ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਐਸ. ਸਿੱਧੂ	ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰ	ਭਾਖੜਾ ਮੇਨ ਲਾਈਨ ਸਰਕਲ
2.	ਸ੍ਰੀ ਜੇ. ਐਸ. ਬੱਗਾ	ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ	,, ,,
3.	ਸ੍ਰੀ. ਆਰ. ਕੇ. ਧੀਰ	,,	ਬਠਿੰਡਾ ਮੰਡਲ ਸਰਹਿੰਦ ਕੈਨਾਲ, ਸਰਕਲ ।

ਲੜੀ ਨੰ.	ਨਾਂ	ਅਹੁਦਾ	ਪੋਸਟਿੰਗ
4.	ਸ੍ਰੀ. ਮੁਸਤ ਰਾਮ	ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰ	ਅਬਹੋਰ ਮਡਲ ਸਰਹੰਦ ਕੈਨਾਲ ਸਰਕਲ
5.	ਸ੍ਰੀ ਜੇ. ਐਨ. ਸੂਦ	,,	ਸੰਗਰੂਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਸਿੰਜਾਈ ਪਟਿਆਲਾ
6.	ਸ੍ਰੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ	ਉਪ ਮੰਡਲ ਕਲਰਕ	ਜਲੰਧਰ ਡਰੇਨੇਜ ਮੰਡਲ
7.	ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,	,,
8.	ਸ੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਚੰਦ	,,	,,
9.	ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ	,,	,,
10.	ਸ੍ਰੀ. ਡੀ. ਆਰ, ਟੰਡਨ	ਮੰਡਲ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ	ਏ. ਜੀ. ਪੰਜਾਬ
11.	ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ	ਭਾਗ ਅਫਸਰ	ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ
12.	ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ	,,	,,
13	ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ	,,	,,
14.	ਸ੍ਰੀ ਵਲੈਤੀ ਰਾਮ	,,	,,
15.	ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ	,,	ਹਾਈਡਲ ਯੂ.ਬੀ.ਡੀ.ਸੀ.
16.	ਸ੍ਰੀ ਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,	,,
17.	ਸ੍ਰੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ	,,	,,
18.	ਸ੍ਰੀ ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ	,,	,,
19.	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਾਜ਼ ਸਿੰਘ	,,	ਡੀ. ਆਈ. ਪੀ. ਆਰ.
20.	ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਮਾਰ	,,	,,
21.	ਸ੍ਰੀ ਹੁਕਮ ਚੰਦ	,,	,,
22.	ਸ੍ਰੀ. ਡੀ. ਐਸ. ਬਾਜਵਾ	,,	,,

ਸ੍ਰੀ ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਭਾਗ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 2, ਐਪਰੈਲ, 74 ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਕਰਮਚਾਰੀ 2, ਐਪਰਲ, 74 ਨੂੰ ਡਿਯੂਟੀ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 25, ਜੁਲਾਈ 74 ਨੂੰ ਫੇਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(ਅ) ਚੋਕਸੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚਾਰਜ਼ ਸ਼ੀਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

(ੲ) ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਨਹਿਰਾਂ) ਵਲੋਂ ਕੀਤ ਵਿਭਾਗ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਮਗਰੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲੀ ਵਿਚ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ।

(ਸ) ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਹੁੱਕਮ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਕਸੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਫੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ/ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਥਾਣਾ ਮੋਰਿੰਡਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਰੋਪੜ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚੋਰੀ ਦਾ ਕੇਸ

*2785. **ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਥਾਣਾ ਮੋਰਿੰਡਾ, ਜ਼ਿਲਾ ਰੋਪੜ ਵਿਚ 18 ਐਪਰੈਲ, 74 ਨੂੰ ਸ਼ੂਗਰ ਮਿਲਜ਼, ਮੋਰਿੰਡਾ ਵਿਚੋਂ 20,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਚੋਰੀ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ । ਇਹ ਕੇਸ ਜ਼ੇਰ ਦਫ਼ਾ 406 ਹਿ: ਡੰ: ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਹੋਇਆ । ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਪੁਲਿਸ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਾ ਰਕਮ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਲਈ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ।

ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਕੇਸ

*2788 **ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ 1 ਜਨਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ 31 ਜੁਲਾਈ, 74 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਪਾਸ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ;

(ਅ) ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ/ਸਰਪ੍ਰਸਤਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ;

(ੲ) ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਸੂਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਅਗਵਾ ਦੇ 76 ਅਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ 60 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ ।

(ਅ) 69 ।

(ੲ) ਅਗਵਾ ਦੇ 3 ਅਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ 5 ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ।

STARRED QUESTION No. 2818

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ

D.O. No. 8018-5C 2-74/EM
Education Minister, Punjab
Chandigarh.

ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ, 1974 ।

ਵਿਸ਼ਾ:— ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2818 ਵਲੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ.

ਪਿਆਰੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2818 ਜੋ ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ

ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾਂ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਆਪ ਦਾ ਹਿਤੂ
ਸਹੀ/—
(ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ)

ਡਾ: ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਸਪੀਕਰ
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

60,000 ਸੀਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਲੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕਥਿਤ ਵਿਕਰੀ

*2714. **ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ** : ਕੀ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੂਨ/ਜੁਲਾਈ, 1974 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ 60,000 ਸੀਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਕਾਲੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ;

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਸਕੈਂਡਲ ਵਿਚ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕੁਝ ਡੀਲਰਜ਼/ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਫਸੇ ਹਨ ;

(ੲ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ਅ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਨਹੀਂ ।
(ਅ) ਨਹੀਂ ।
(ੲ) ਨਹੀਂ ।

ਰਾਜ ਵਿਚ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ 50% ਸਰਕਾਰੀ ਕੋਟੇ ਦੀ ਵੰਡ

*2661. 1. **ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ**
2. **ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ** } ਕੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਸੀਮਿੰਟ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ;

(ਅ) ਕੀ ਉਕਤ ਕੋਟੇ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਕਸੌਟੀ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਉਤਰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਅਨੈਕਸਚਰ ੳ) ।

(ਅ) ਹਾਂ । ਉੱਤਰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਐਨਕਸ਼ਚਰ ਅ)

[ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ]

ਐਨਕਸ਼ਚਰ (ੳ)

ੳ. ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਵੰਡ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :

ਨੰ:	ਜ਼ਿਲੇ ਦਾ ਨਾਂ	ਜਿਥੇ ਸੀਮਿੰਟ ਆਇਆ	ਸ਼ਹਿਰੀ	ਰੂਰਲ
1.	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਛਿਹਰਟਾ	70%	30%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
2.	ਬਠਿੰਡਾ	ਬਠਿੰਡਾ ਤੇ ਮਾਨਸਾ	50%	50%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
3.	ਫਰੀਦਕੋਟ	ਮੋਗਾ ਮੁਕਤਸਰ ਤੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ	50%	50%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
4.	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ	ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਕੈਂਟ ਅਤੇ ਅਬੋਹਰ	50%	50%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
5.	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	ਪਠਾਨਕੋਟ ਅਤੇ ਬਟਾਲਾ	50%	50%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
6.	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	50%	50%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
7.	ਜਲੰਧਰ	ਜਲੰਧਰ ਸਿਟੀ ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ	70%	30%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
8.	ਕਪੂਰਥਲਾ	ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੇ ਫਗਵਾੜਾ	50%	50%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
9.	ਲੁਧਿਆਣਾ	ਲੁਧਿਆਣਾ	70%	30%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
10.	ਪਟਿਆਲਾ	ਪਟਿਆਲਾ	70%	30%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%
11.	ਰੋਪੜ	ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲਾ ਸਿਵਾਏ ਮੋਹਾਲੀ	30%	70%
		ਮੋਹਾਲੀ	ਮੋਹਾਲੀ ਫੋਕਲ-ਪੁਆਇਟ ਅਤੇ ਅਰਬਨ ਅਸਟੇਟ	
12.	ਸੰਗਰੂਰ	ਸੰਗਰੂਰ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ	50%	50%
		ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ	30%	70%

ਐਨਕਸ਼ਚਰ (ਅ)

(ਅ) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੋ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਮੁਰੰਮਤਾ ਅਤੇ ਪਰਾਈਵੇਟ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਜੋ ਹੱਦ ਮੁਕਰਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :—

1. ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫਰੀ ਸੇਲ ਕੈਟੇਗਰੀ ਹੇਠ ਆਏ ਸੀਮਿੰਟ ਦਾ 50% ਆਪ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

2. ਬਾਕੀ ਦੇ 50 ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਹੱਦ ਥੱਲੇ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ ।

(ੳ) ਫੌਜੀਆਂ ਲਈ	20%
(ਅ) ਨਵੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ (ਪੰਚਾਇਤਾਂ, ਮਿਊਨਿਸਪਲ ਕਮੇਟੀ, ਹਰੀਜਨ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ, ਹਸਪਤਾਲ, ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਧਾਰਮਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਰਹਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਲਈ)	50%
(ੲ) ਮਰੰਮਤਾਂ	25% (5 ਬੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ)
(ਸ) ਡੀ. ਸੀ. ਦਾ ਡਿਸਕਰੀਸ਼ਨਰੀ ਕੋਟਾ	3%
(ਹ) ਜ਼ਿਲਾ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੰਟਰੋਲਰਾਂ ਦਾ ਡਿਸਕਰੀਸ਼ਨਰੀ ਕੋਟਾ	2%

ਨੋਟ:— ਪਰਮਿਟਾਂ ਤੇ 100 ਬੋਰੀ ਸੀਮਿੰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਆਮਦਨ 500 ਰੁ. ਤੱਕ ਹੋਵੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ 30 ਬੋਰੀ ਤੋਂ ਇਨਸਟਾਲਮੇਂਟ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ।

—

ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰਮਿਟ

*2303 1. ਕਾਮਰੇਡ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ
2. ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ
3. ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨਾਜ/ਘਟੀਆ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ/ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ/ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਨਾਜ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ;

(ਅ) ਕੀ ਅਪ੍ਰੈਲ, 1974 ਤੋਂ ਜੂਨ, 1974 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ/ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ; ਜੇ ਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਨਾਜ-ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਇਕ ਪਰਮਿਟ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਮਾਤਰਾ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ-ਕਰਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤੇ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ;

(ੲ) ਪਰਮਿਟਾਂ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੇਵਲ ਕਣਕ/ਛੋਲੇ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ/ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

(ਅ) ਅਪ੍ਰੈਲ, 1974 ਤੋਂ ਜੂਨ, 1974 ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਣਕ ਹੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ 7,740 ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 3,07,273.9 ਟਨ ਕਣਕ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਹਰ ਇਕ ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕਤਰ ਕਰਨ ਤੇ ਜੋ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਵਕਤ ਦਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।

(ੲ) ਇਹ ਪਰਮਿਟ ਇਨ੍ਹ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ :—

1. ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਘਾਟੇ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ।
2. ਦਾਨ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਕਣਕ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ।
3. ਖਪਤਕਾਰ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਵਿਚੋਂ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਣਕ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ।

ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀਜ਼

*2646. **ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਮੜੀ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਟਾਰਨੀਜ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਲਾਸ II ਅਫਸਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਕੀ ਗਰੇਡ ਹੈ ;

(ਅ) ਕੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਜ਼ਿਲਾ ਅਟਾਰਨੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਹਨ ਜਾਂ ਨਾਨ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਹਨ ;

(ੲ) ਕੀ ਸਹਾਇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂ ਅਟਾਰਨੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਰੁਪਏ 350–25–500/30–830/35–900, ਆਰੰਭਕ ਤਨਖਾਹ 500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ।

(ਅ) ਕਲਾਸ II ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਗਜ਼ਟਿਡ ਹਨ ਅਤੇ ਗਰੇਡ II ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਾਨ ਗਜ਼ਟਿਡ ਹਨ ।

(ੲ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

ਰਾਜ ਵਿਚ ਜਨਵਰੀ, 1974 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਫਾਉਂਡਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਦੇ ਕੋਇਲੇ (ਹਾਰਡ ਕੋਕ) ਦਾ ਕੋਟਾ ਨਾ ਦੇਣਾ

*2640. ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਜੇਖੜੀ : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

ੳ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੁਝ ਫਾਉਂਡਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ, 1974 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਕੋਇਲੇ (ਹਾਰਡ ਕੋਕ) ਦਾ ਕੋਟਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ;

(ਅ) ਕੀ ਉਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤੀਆਂ ਫਾਉਂਡਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਦਸੰਬਰ, 1974 ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੱਥਰ ਦੇ ਕੋਇਲੇ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤਕ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਲ ਕੰਟਰੋਲਰ, ਕਲਕਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਮਿਥੇ ਮਾਸਿਕ ਕੋਟੇ ਅਨੁਸਾਰ 444 ਵੈਗਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਮਿਤੀ 30 ਨਵੰਬਰ, 73 ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ, 1974 ਲਈ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਕੋਲ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੇ ਜਨਵਰੀ, 1974 ਵਾਸਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਲਕ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਭੇਜ ਦਿਤੀ। ਕੋਲ ਕੰਟਰੋਲਰ ਵਲੋਂ ਜਨਵਰੀ, 74 ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਉਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜਨਵਰੀ, 74 ਵਾਸਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ। ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਲ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੁਲਾਈ-ਦਸੰਬਰ, 74 ਦੇ ਕੋਟੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ :—

ਜਨਵਰੀ 1974 ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਟਾ ਵੈਗਨਾਂ ਵਿਚ	ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੈਗਨਾਂ ਵਿਚ
ਇਕ ਵੈਗਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ	ਇਕ ਵੈਗਨ
ਦੋ ਵੈਗਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ	ਇਕ ਵੈਗਨ
ਤਿੰਨ ਵੈਗਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ	ਦੋ ਵੈਗਨਾਂ
ਚਾਰ ਵੈਗਨਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ	ਤਿੰਨ ਵੈਗਨਾਂ
ਪੰਜ ਤੋਂ ਅੱਠ ਵੈਗਨਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ	ਚਾਰ ਵੈਗਨਾਂ

ਭਦੌੜ ਕਸਬੇ ਨੂੰ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾ

*2776 ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਕੀ ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਣਾ ਅਤੇ ਭਦੌੜ, ਜ਼ਿਲਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਜਨਤਾ ਵਲੋਂ ਭਦੌੜ ਕਸਬੇ ਨੂੰ ਸਬ ਤਹਿਸੀਲ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਮਿਤੀ 15, ਮਈ, 72 ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਮਿਲੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਕਸਬੇ ਦੇ ਕਦੋਂ ਕੁ ਤੱਕ ਸਬ-ਤਹਿਸੀਲ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?

ਸ. ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ: (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ, ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੂਰੇ ਵਿਚਾਰ ਉਪਰੰਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ।
(ਅ) ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮ੆ਜਰਨਾਮੇ

*2819 **ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ** : ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ—

(ੳ) ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੇਜਰਨਾਮੇ ਭੇਜੇ ਹਨ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਹਰ ਇਕ ਸੰਗਠਨ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੇਜਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖਣਗੇ ;

(ੲ) ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਉਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਬੈਠਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ?

ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ :(ੳ) ਅਤੇ (ਅ) 23 ਸੰਗਠਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ 62 ਸਫ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਨਾਲ ਲਾਏ ਹੋਏ ਸੂਚਨਾਂ ਅਨੁਲੱਗ ਵਿੱਚ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੂਰੇ 62 ਸਫਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਛਪਾਉਣਾ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ।

(ੲ) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਸ ਬੈਠਕਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ/ਮੰਗਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਲੜੀ ਨੰ:	ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਨਾਂ	ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ/ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇ
1.	ਪੰਜਾਬ ਸਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਢਿਲੋਂ ਗਰੁਪ)	6
2.	ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ, ਜਲੰਧਰ	5
3.	ਪੰਜਾਬ ਸਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਵਾਲੀਆ ਗਰੁਪ)	4
4.	ਦੀ ਕਲਾਸ 4, ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ, ਪੰਜਾਬ (ਮੁਲਖ ਰਾਜ ਗਰੁਪ)	2
5.	ਦੀ ਕਲਾਸ 4 ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ, (ਰੁਲੀਆਂ ਰਾਮ ਗਰੁਪ)	1
6.	ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ ਕਲਾਸ 4, ਸਟਾਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ	2
7.	ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਕੱਤਰੇਤ ਸਟਾਫ (ਅਸਿਸਟੈਂਟਸ ਅਤੇ ਕਲਰਕਾਂ) ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ	2

8.	ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਪੰਜਾਬ	1
9.	ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕਾਲਜ, ਲਾਬੋਰੇਟਰੀ ਸਟਾਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਠਿੰਡਾ	10
10.	ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕਾਂਗਰਸ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	1
11.	ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਭਾਖੜਾ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਤਲਵਾੜਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ	1
12.	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਆਫ਼ਿਸ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ, ਜਲੰਧਰ	1
13.	ਪਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ, ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਆਫਿਸਰਜ਼ ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ, ਬਠਿੰਡਾ	1
14.	ਪੰਜਾਬ ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ਡ ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	1
15.	ਕਲਾਸ 4 ਗੌਰਮਿੰਟ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ, ਪੰਜਾਬ	1
16.	ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਗੌਰਮਿੰਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਫੋਰਮ, ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਲੁਧਿਆਣਾ	2
17.	ਮਨਿਸਟੀਰੀਅਲ ਸਟਾਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਫੂਡ ਐਂਡ ਸਪਲਾਈ, ਪੰਜਾਬ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	2
18.	ਜਲ ਖੋਜ ਵਿਭਾਗ ਕਰਮਚਾਰੀ ਯੂਨੀਅਨ, ਪਠਾਨਕੋਟ	2
19.	ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ, ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ	1
20.	ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਰਾਣਾ ਗਰੁਪ)	8
21.	ਲੇਬਰ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਟਰ ਵਰਕਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਠਿੰਡਾ	2
22.	ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਮਨਿਸਟੀਰੀਅਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।	1
23.	ਪੰਜਾਬ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. ਡੀ. ਰੋਡ ਇਨਸਪੈਕਟਰ ਯੂਨੀਅਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ	5
		62

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ 1 ਫਰਵਰੀ, 1968 ਤੋਂ 21 ਜਨਵਰੀ 1971 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ

*** 2787. ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਸ਼ ਭਾਨ** : ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਸਕੇਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ: 389 ਐਫ.ਆਰ (ਪੀ. ਆਰ ਸੀ.) 71/2955, ਮਿਤੀ 15 ਫਰਵਰੀ, 71 ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੀ ਤਰੀਕ 1 ਫਰਵਰੀ, 68, ਤੋਂ ਦੁਹਰਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 1 ਫਰਵਰੀ, 68 ਤੋਂ 31 ਜਨਵਰੀ ,71 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਕਾਏ ਨਹੀਂ ਸਨ ਦਿਤੇ ਗਏ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ;

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੇ ਬਕਾਇਆਂ ਦੀ ਨਾ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੈਲੇਂਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਵੈਧ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਹੈ ;

[ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਸ਼ ਭਾਨ]

(ੲ) ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਭਾਗ (ਅ) ਦਾ ਉਤਰ 'ਹਾਂ' ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਕਤ ਭਾਗ (ਅ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ;

(ਸ) ਕੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਬਕਾਇਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਆਮ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ?

ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ: (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰ: 389—ਐਫ. ਆਰ. (ਪੀ.ਆਰ.ਸੀ)-71/2955 ਮਿਤੀ 15 ਫਰਵਰੀ, 71 ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ।

(ਅ) ਅਤੇ (ੲ) ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ।

(ਸ) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭਾਗ (ਅ) ਅਤੇ (ੲ) ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਵਾਲੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਤ ਅਸਾਮੀਆਂ

***2820. ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ** : ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸੱਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਪੰਜ ਲੱਖ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸਕੀਮ" ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਗ੍ਰੇਡ ਦੇਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਰਗ ਵਾਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ;

(ਅ) ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ;

(ੲ) ਉਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਆਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਕੇਸ ਕਿਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ।

(ਸ) ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) 1. ਸਾਇੰਸ ਮਾਸਟਰਜ਼/ਮਿਸਟਰੈਸਿਜ਼ .. 1200

2. ਡੀ.ਪੀ.ਈਜ਼ .. 204

3. ਸੋਸ਼ਲ ਸਟੱਡੀ ਮਾਸਟਰਜ਼/ਮਿਸਟਰੈਸਿਜ਼ .. 1517

4. ਜੇ.ਬੀ.ਟੀ. ਟੀਚਰਜ਼ .. 2902

(ਅ) 1. ਸਾਇੰਸ ਮਾਸਟਰਜ਼/ਮਿਸਟਰੈਸਿਜ਼ .. 1200

2. ਡੀ. ਪੀ. ਈਜ਼ .. 204

3. ਸੋਸ਼ਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਮਾਸਟਰਜ਼/ਮਿਸਟਰੈਸਿਜ਼ .. 100

(ੲ) ਇਹ ਕੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਮਵਾਰ ਮਿਤੀ 19 ਮਾਰਚ, 1974, 26 ਜੂਨ, 1974, 5 ਅਗਸਤ, 1974 ਅਤੇ 6 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਭਾਗ I ਅਤੇ II (ੲ) ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਸਬੰਧੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਕੈਟੇਗਰੀ ਨੰ: 3 ਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਕੈਟੇਗਰੀ 4 ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਕੁੱਝ ਕਲੈਰੀਫੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਉਪਰੰਤ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ 16 ਮਈ, 1974 ਅਤੇ 8 ਮਈ, 1974 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਹੈ।

(ਸ) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

STARRED QUESTION No. 2853

D.O No. 7184-C. 5—74/
Chief Minister Punjab,
Chandigarh.
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮਿਤੀ 12 ਅਗਸਤ, 1974।

ਵਿਸ਼ਾ:— ਸਟਾਰਡ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 2853 ਵੱਲੋਂ ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਈਆਂ ਵਾਲਾ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ.

ਪਿਆਰੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲ ਨੰ: 2853 ਜੋ 13 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਈਆਂਵਾਲਾ ਦੇ ਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ਼ ਹੈ, ਦਾ ਜੁਆਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕਤਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸੁਆਲ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 14 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਿਤੀ ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਆਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਪਾਤਰ,
ਸਹੀ/-
ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ

ਡਾਕਟਰ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
ਸਪੀਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।

Starred Question No. 2853 and reply thereto appears in the appendix to this Debate.

UNSTARRED QUESTIONS AND ANSWERS

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਟਨੈਸ ਕਾਰਪਸ ਇਮਪਲਾਈਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮੇਜਰਨਾਮਾ

897 ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਲ ਇੰਡੀਆਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਟਨੈਸ ਕਾਰਪਸ ਐਮਪਲਾਈਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਨਾਰਦਰਨ ਰਿਜਨ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਮਿਲਿਆ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਕਤ ਮੇਜਰਨਾਮਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

ਚੌਧਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ, ਮੰਗਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ—

1. ਐਨ ਡੀ. ਐਸ. ਆਈਜ਼ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਅਧਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।
2. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਰੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੈਂਟਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਲਾਭ ਸਲਾਨਾ ਤਰੱਕੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।
3. ਐਨ. ਡੀ. ਐਸ. ਆਈਜ਼, ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸਰਵਿਸ ਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਗਿਣੀ ਜਾਵੇ।
4. ਸੇਵਾ ਕਾਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਗਰੇਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।
5. ਇਹ ਲਾਭ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਇਸ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗਾਉਣ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਜੀ. ਪੀ. ਫੰਡ ਐਡਵਾਂਸਜ਼, ਮੈਡੀਕਲ ਰੀ-ਇਮਬਰਸਮੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼, ਚਿਲਡਰਨ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਲਾਊਂਸ ਅਤੇ ਟੀਊਸ਼ਨ ਫੀਸ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਨਾਂ ਤਰੱਕੀਆਂ ਜੋ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਰੋਕ ਤੇ ਰੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਭਾਵ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਟਾਂ ਆਦਿ ਆਉਣ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਪਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਮਲੇ ਦੀਆਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਦਲੀ ਭਾਵੇਂ ਵੈਨਸਿੰਗ ਕਾਡਰ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੰਪੈਸ਼ਨੇਟ ਗਰਾਂਊਂਡ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕੇਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡੀ.ਏ. ਜਾਂ ਹੋਰ ਐਡਹਾਕ ਪੇਮੈਂਟ ਇਸ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡੀ.ਏ. ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਐਨ. ਐਫ.ਸੀ. ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਐਨ. ਡੀ. ਐਸ ਆਈਜ਼ ਦੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

———

ਰਾਜ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਟਨੈਸ ਕਾਰਪਸ ਐਮਪਲਾਈਜ਼ ਵਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ

898. **ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ** : ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਟਨੈਸ ਕਾਰਪਸ ਐਮਪਲਾਈਜ਼ ਨੇ ਸਾਲ 1973 ਅਤੇ 1974 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ, ਪੁਰਾਣੇ ਕਲੇਮ ਅਰਥਾਤ ਜੀ. ਪੀ. ਐਫ. ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ, ਸਾਲਾਨਾ ਤਰੱਕੀਆਂ, ਰਿਟਾਇਰਡ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੈਚੂਇਟੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਹਨ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ?

ਚੌਧਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ : ਨੈਸ਼ਨਲ ਫਿਟਨੈਸ ਕਾਰਪਸ ਐਮਪਲਾਈਜ਼ ਦਾ ਅਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਮਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 1 ਫਰਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਮਲਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਬਿਨਾਂ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਭੱਤੇ ਦੇ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਟਰੋਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਮਲੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਬਿੱਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਦਫ਼ਤਰ, ਸੈਂਟਰਲ ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਰੂਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 217 (ਡੀ) ਅਧੀਨ, ਸੈਂਟਰਲ ਟਰੈਜ਼ਰੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 15 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਪਾਸ ਹੋਏ ਬਿਲ 25 ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ । ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਮਨੀ-ਆਰਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਂਕ ਤੇ ਡਾਕਖਾਨੇ ਨੂੰ ਰਿਕੁਜ਼ੀਸ਼ਨਾਂ (Requisitions) ਉਸੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹਾਂ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ । ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਬਿਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣ/ਮਨੀ-ਆਰਡਰ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮਿਤੀ 1 ਫਰਵਰੀ, 1973 ਤੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕੰਟਰੋਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਮਲੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਕਢਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਰੂਲ ਦੀ ਧਾਰਾ 217 (ਡੀ) ਵਾਂਗ ਪੰਜਾਬ ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਰੂਲਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਰੂਲ 5.1(2) ਪਾਰਟ-1 ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਪੰਜਾਬ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਰੂਲਜ਼ 5.1(2) ਪਾਰਟ 1 ਵਿਚ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ । ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਤਨਖਾਹਾਂ 10 ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਜੀ. ਪੀ. ਫੰਡ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ, ਸਲਾਨਾ ਤਰੱਕੀਆਂ, ਰੀਟਾਇਰਡ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਰੈਚੂਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੰਮਲ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਨਾ ਤਰੱਕੀਆਂ ਜੋ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਰੋਕ ਤੇ ਰੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਗੁਪਤ ਰਿਪੋਟਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਨਾ ਪਰਾਪਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਐਸੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਬਦਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਮਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਮਲੇ ਦਾ ਵੈਨਸ਼ਿੰਗ ਕਾਡਰ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਦਲੀ ਭਾਵੇਂ ਵੈਨਸ਼ਿੰਗ ਕਾਡਰ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੰਪੈਸ਼ਨੇਟ ਗਰਾਊਂਡ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕੇਸ ਸਪੈਸ਼ਲ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

UNSTARRED QUESTION NO. 899

ਸਭਾ ਦੇ ਸੁਆਲ ਨੰ: 899, ਜੋ ਮਿਤੀ 13 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾਂ ਇੱਕਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸਹੀ/ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ
ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਪੰਜਾਬ ।

ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ।

ਗ:ਸ:ਪੱ: ਨੰ: 7792-3ਸ (ਸਿ.2)-74, ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, 12 ਅਗਸਤ, 1974 ।

ਝਾਮਪੁਰ ਬਲਾਕ ਖਰੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ

900 **ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼** : ਕੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਝਾਮਪੁਰ, ਬਲਾਕ ਖਰੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ/ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੀ ਸਿਟੇ ਨਿਕਲੇ ;

(ਅ) ਕੀ ਉਕਤ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ। ਪੜਤਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ । ਪੜਤਾਲ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

(ਅ) ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਮਾਜਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ-ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ 1952 ਦੀ ਧਾਰਾ 105 (1) (2) ਅਧੀਨ ਵਜਾ ਬਿਆਨ ਕਰੋ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਾਬਕਾ-ਸਰਪੰਚ ਪਾਸੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਨੂੰ ਪੁਜਾਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ । ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝਾਮਪੁਰ ਪੰਚਾਇਤ ਮਾਜਰੀ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਖਰੜ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ ।

ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

(1) 300 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ 14 ਮਾਰਚ, 1965 ਨੂੰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਖੂਹ ਲਈ ਕੀਤੇ ਖਰਚ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਪਰ ਖੂਹ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ । ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਦਾ ਗਬਨ ਕੀਤਾ ਹੈ

(2) 250 ਰੁਪਏ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਾਰਕ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ । ਇਹ ਖਰਚ ਵੀ ਬੋਗਸ ਹੈ ।

(3) 15 ਮਈ, 1962 ਨੂੰ 158 ਰੁ: 13 ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਪਰਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਬਕਾ-ਸਰਪੰਚ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਹੈ ।

(4) 1962 ਤੋਂ 1966 ਤੀਕ 255 ਰੁਪਏ 24 ਪੈਸੇ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਬੈਟਰੀ ਤੇ ਮੁਰਮੰਤ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ । ਡਾਕਖਾਨੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ ਦੇ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲਈ ਕੋਈ ਫ਼ੀਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ । ਰੇਡੀਓ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(5) 25 ਦਸਬੰਰ, 1965 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੋਟਲ ਵਿਚ 63 ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ ਤੇ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ।

(6) ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੇ ਫ਼ੀਸਾਂ ਵੱਜੋਂ 40 ਰੁਪਏ 25 ਨਵੇਂ ਪੈਸੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਚਾਰਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ।

(7) 14 ਜੂਨ, 1970 ਨੂੰ ਮਿਟੀ ਪੁਆਉਣ ਲਈ 216 ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ ਦਸੇ ਹਨ । ਰਿਕਾਰਡ ਤੋ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਕਿ ਮਿਟੀ ਪੁਆਈ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ।

(8) 1,000 ਰੁਪਿਆ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਦਸਿਆ ਹੈ । ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਇਨਚਾਰਜ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੇ ਕੋਈ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਖਰਚ ਬੋਗਸ ਹੈ ।

(9) 20 ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਨੂੰ 750 ਰੁਪਏ ਪਿੰਡ ਬਦੇੜੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿਤੇ । ਇਹ ਬੋਗਸ ਅਦਾਇਗੀ ਸੀ ।

(10) ਪਿੰਡ ਬਦੇੜੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਪੁਆਉਣ ਦੇ 350 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਖਰਚ ਬੋਗਸ ਹੈ ।

(11) 290 ਰੁਪਏ ਮਾਡਲ ਸਕੂਲ ਝਾਮਪੁਰ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ, ,ਜਿਹੜਾ ਉਪ-ਮੰਤਰੀ ਕੁਆਪ-ਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ।

(12) 29 ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਪੀਰ ਦਇਆ ਨੂੰ 188 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ । ਰਸੀਦ ਤੇ ਪਰਾਪਤ ਕਰਤਾ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਖਰਚ ਬੋਗਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

(13) 2000 ਇਟਾਂ 190 ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਤੇ 6 ਥੈਲੇ ਸੀਮਿੰਟ 66 ਰੁਪਏ ਦੇ ਝਾਮਪੁਰ ਨਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਖਰੀਦੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਨਾ ਇਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਦਾ ਕੰਟਰੈਕਟਰ ਹੈ ਨਾ ਡੀਪੂ-ਹੋਲਡਰ ਹੈ । ਖਰਚ ਬੋਗਸ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ।

(14) "ਮਾੜੀ" ਦੇ ਪਲੇਟ ਫਾਰਮ ਤੇ ਮਾੜੀ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਹੋਈ ਆਮਦਨੀ ਤੋ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਪੰਚਾਇਤ ਫੰਡ ਤੇ ਇਹ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਨਜਾਇਜ਼ ਦਸਿਆ ।

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਕਾਸ]

(15) ਮਿਸਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਲਕੇ ਲਈ 157 ਰੁਪਏ ਦਿਤੇ ਪਰ ਨਲਕਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਵਾਇਆ ਗਿਆ

(16) 411 ਰੁਪਏ 83 ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਦੇ ਪੇਜ 27 ਤੇ ਦਰਜ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਿਨਾਂ ਰਸੀਦਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ—

ਕੇਸ਼ ਬੁਕ ਦਾ ਪੰਨਾ	ਰਕਮ ਰੁ:
2	.. 91.84
18	.. 350.00
4	.. 53.00
21	.. 400.00

(17) 1,000 ਰੁਪਿਆ ਸ੍ਰੀ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਮਲਾਇਆ ਵਿਚ ਹਨ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਿਤੀ ਪਰ ਇਹ ਰਕਮ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ ਨਾ ਕਰਕੇ ਗਬਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ।

(18) 1,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਸਰਵਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

(19) 3200/- ਰੁਪਏ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਦੇ ਇਹ ਰਕਮ ਵੀ ਕੈਸ਼ ਬੁਕ ਵਿਚ ਦਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਬੇ-ਘਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਪਲਾਟ

901 **ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼** : ਕੀ ਗ੍ਰਹਿ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :—

(ੳ) ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਬੇ-ਘਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤਕ ਪਿੰਡ ਵਾਰ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਪਲਾਟ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ?

(ਅ) ਕੀ ਉਕਤ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ?

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਬਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬਰਾੜ: (ੳ) ਇਸ ਸਕੀਮ ਦਾ ਮੰਤਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇ-ਘਰੇ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਮੁਫਤ ਪਲਾਟ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਪਾਸ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਕਾਨ ਹੋਵੇ ਨਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਭੋਂ ਹੋਵੇ। ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਸੂਚੀ 'ੳ' ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਵਾਚਣ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਹਰੀਜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਹਰੀ-ਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਗਏ ਪਲਾਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

(ਅ) ਭਾਗ 'ੳ' ਦੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਸੂਚੀ 'ੳ'

ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਰਤਾਂ

ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕੇਵਲ ਉਹ ਯੋਗ ਪੇਂਡੂ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਲਾਭ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋਣਗੇ, ਜੇਕਰ:—

(1) ਨਾ ਤਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਪਾਸ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੋਂ ਹੋਵੇ (ਭਾਵ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਲਈ ਜਾ ਵੈਸੇ)

(2) ਟੱਬਰ ਵੇਧੇਰੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਅਨਸਿਖਿਅਤ ਕਿਰਤ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇਗਾ (ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਵਾਲੇ ਕਾਮੇ, ਅਤੇ;

(3) ਟੱਬਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ।

ਇਸ ਸਕੀਮ ਲਈ 'ਟੱਬਰ' ਤੋਂ ਇਹ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਤੀ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿਰਭਰ ਮਾਂ ਪਿਉ/ਬਚੇ।

ਅਨਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅੰਤਰਮ ਜਵਾਬ ਲਈ ਫਾਰਮ

UNSTARRED QUESTION NO. 902**

ਸਭਾ ਦੇ ਸੁਆਲ ਨੰ: 902, ਜੋ ਮਿਤੀ 13, ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਅਨਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ, ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਬੰਧਤ ਸੂਚਨਾ ਇੱਕਤਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਜਵਾਬ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਹੀ/ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੀ. ਪੀ.ਐਸ.

ਸਕੱਤਰ,
ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।

ਗ:ਸ::ਪ: ਨੰ: 5ਸਭ-74, ਮਿਤੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਗਸਤ, 1974

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਗਲਾਸ-ਬੋਤਲ ਫੈਕਟਰੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਮੇਜਰਨਾਮਾ

903. **ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਗਲਾਸ-ਬੋਟਲ ਫੈਕਟਰੀ ਲਗਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਬਜੱਟ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਛੇ ਐਮ. ਐਲ.ਏਜ਼. ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

**For Unstarred Question No. 902 and reply thereto please see Appendix to this Debate.

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ । ਇਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਯੋਗ ਉੱਤਰ ਮਾਸਟਰ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਨੂੰ 9 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

1972-73 ਤੋਂ 1974-75 (ਅੱਜ ਤੱਕ) **ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ**

904. **ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ**: ਕੀ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਸਾਲਾਂ 1972-73, 1973-74 ਅਤੇ 1974-75 ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੋਂ ਮਿਡਲ ਅਤੇ ਮਿਡਲ ਤੋਂ ਹਾਈ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਾਰ ਨਾਂ ਕੀ ਕੀ ਹਨ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ: ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਪੱਧਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ । 1972-73, 1973-74 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੋਂ ਮਿਡਲ ਅਤੇ ਮਿਡਲ ਤੋਂ ਹਾਈ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਉਚੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਸਾਲ 1974-75 ਵਿਚ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਪੱਧਰ ਉੱਚਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।

ਸੂਚੀ ਸਾਲ 1972-73 **ਵਿਚ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੱਧਰ ਉਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲ**

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੋਂ ਮਿਡਲ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ।	ਮਿਡਲ ਤੋਂ ਹਾਈ ਪਧਰ ਤੱਕ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ।
1	2
1. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ	
1. ਮੁਰਾਦਪੁਰਾ	1. ਬਲ ਕਲਾਂ
2. ਮੋਹੀਆਂ ਖੁਰਦ	2. ਭੁਚਰ ਸੋਹਲ
3. ਸੋਹਲ	3. ਝਬਾਲ (ਗਰਲਜ)
4. ਸੁੱਗਾ	4. ਬੱਟਰਭਾਰ ਦੇਵੀ
5. ਭੋਜੀਆਂ	5. ਫੇਰੂਮਾਨ
6. ਪੰਡੋਰੀ ਰਣ ਸਿੰਘ	6. ਭੀਲੋਵਾਹ ਪੱਕਾ
7. ਬਡਾਲਾ ਕਲਾਂ ਖੁਰਦ	7. ਜਗਦੇਵ ਕਲਾਂ
8. ਸੋਰੀਆਂ	8. ਵਈ ਪੋਈ
9. ਬਲਸਰਾਂ ਜੋਧੇ	
10. ਚਵਿੰਡਾ ਕਲਾਂ	
11. ਜਗਦੇਵ ਖੁਰਦ	
12. ਅਦਲੀ ਵਾਲਾ	
13. ਖਤਰਾਏ ਕਲਾਂ	
14. ਭਖਤੂ ਚਕ	
15. ਘੁੜਕਾ	
16. ਆਲ ਉਤਾੜ	
17. ਵਲਟੋਹਾ (ਗਰਲਜ)	
18. ਫਤੇਹਪੁਰ	

1	2

2. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ

1	2
1. ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਫਰਬਾਹੀ	1. ਨੰਗਲ ਕਲਾਂ
2. ਬੋੜਾਂਵਾਲਾ	2. ਕੁਲੇਰੀਆਂ
3. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	3. ਜੱਸੀ ਪਾਉਵਾਲੀ
4. ਆਹਲੂਪੁਰ	
5. ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ	
6. ਰਿਉਂਦ ਕਲਾਂ	
7. ਲਹਿਰਾ ਧੂਲਕੋਟ	
8. ਸੇਮਾ	

3. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ

1	2
1. ਬਗੇਕੇ ਪੀਪਲ	1. ਕੜੀਆਂ ਪਹਿਲਵਾਨ
2. ਸ਼ੇਰਖਾਂ	2. ਪੰਜੇਕੇ ਉਤਾੜ
3. ਮੋਹਨਕੇ ਹਿਥਾੜ	3. ਦੀਵਾਨ ਖੇੜਾ
4. ਮੇਹਨਕੇ ਉਤਾੜ	4. ਬਲੂਆਣਾ
5. ਗੁਦੜ ਢੰਡੀ	5. ਤਲਵੰਡੀ ਜ਼ਲੇਖਾਂ
6. ਚੱਕ ਬਲੋਦਾਂਵਾਲਾ	
7. ਸੁਜਰਾਨਾ	
8. ਘੋਲੂ	
9. ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ	
10. ਸੱਪਾਂਵਾਲੀ	
11. ਚੀਮਾਂ	
12. ਮੰਦਰ	
13. ਰਟਲਾ ਰੋਹੀ	

4. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ

1	2
1. ਘੋਲੀਆਂ ਕਲਾਂ	1. ਵਾਂਦਰ
2. ਸਾਰੂਵਾਲਾ	2. ਖੁਖਰਾਣਾ
3. ਬਾਂਡੇ	3. ਆਲੂਖੁਰਾਣਾ
4. ਮੀਨੀਆਂ	4. ਲੰਡੇ
5. ਮੇਹਸ਼ਰੀ	
6. ਖੁਨਣ ਕਲਾਂ	
7. ਭੱਟੀ ਵਾਲਾ (ਬਲਾਕ ਮੁਕਤਸਰ)	
8. ਰੁਸਨਰ	
9. ਮਿਡਾ	
10. ਡੱਬਵਾਲੀ ਢਾਬ	
11. ਚੋਗਾਵਾਂ	
12. ਭਿਟੀਵਾਲਾ (ਬਲਾਕ ਲੰਬੀ)	

[ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ]

1	2
5. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	
1. ਮਲਿਕਪੁਰ	1. ਨਰੋਟ ਮਹਿਰਾ
2. ਰਾਣੀਪੁਰ	2. ਕੋਰੋਲੀ
3. ਮਹਿਖੂਨ	3. ਝਰੋਲੀ
4. ਨੰਗਲ ਭੂਰ	4. ਭਾਗੋਵਾਲੀ
5. ਧਮਰਾਈ	5. ਭੁਲਰ
6. ਚੌਂਤਾ	6. ਘੁਮਾਣ
7. ਕਾਲਾ ਨੰਗਲ	7. ਤਲਵੰਡੀ ਰਾਮਾ
8. ਗਿਲ ਮੰਝ	8. ਛਾਲਾ
9. ਲਖਣ ਕਲਾਂ	
10. ਕਲੇਰ ਕਲਾਂ	
11. ਜੋਗੋਵਾਲ ਬੇਦੀਆਂ (ਗਰਲਜ਼)	
12. ਰੀਫੀਊਜੀ ਕੈਂਪ, ਬਟਾਲਾ	
13. ਸੰਕਰਪੁਰਾ ਬਖੇਵਾਲ	
14. ਕਾਹਲਵਾਂ	
15. ਜੈਤੋ ਸਰਜਾ	
16. ਚੀਮਾ-ਖੁੱਡੀ	
17. ਠੱਠੇ ਚਕੇ	
18. ਦਲਮ ਨੰਗਲ	
19. ਮੰਜੀਆਂ ਵਾਲੀ	
6. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	
1. ਨਾਰਾ	1. ਪਟਿਆਲ
2. ਬਸੀ ਗੁਲਾਮ ਹੁਸੈਨ	2. ਸਕਗੁਲੀ
3. ਚੰਗੋਰਾਂ	3. ਰਾਮਗੜ੍ਹ ਸੀਕਰੀ
4. ਪੱਟੀ	4. ਰਾਮਪਰਾ ਝਜੋਵਾ
5. ਨੰਗਲ ਈਸ਼ਰ	5. ਭੱਦੀ
6. ਚਾਂਦਪੁਰ	6. ਕੋਹੀ
7. ਨਡਾਲੋ	7. ਸੱਗਰਾਂ
8. ਫੱਕਰ ਵਾਲ	
9. ਲੰਗੇਰੀ	
10. ਮਨਸੂਰ ਪੁਰ	

1	2
11. ਧਾਰ	
12. ਮੋਗੋਵਾਲ (ਤਹਿਸੀਲ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ)	
13. ਕਾਲੇਵਾਲ ਭਗਤਾ	
14. ਇਬਰਾਹੀਮ ਪੁਰ	
15. ਮਹਿਤਪੁਰ	
16. ਚੰਦਿਆਣੀ ਖੁਰਦ	
17. ਰਾਜਪੁਰ ਗਰੋਤ	
18. ਪੰਡੋਰੀ ਸੁੰਬਲਾਂ	
19. ਖੁਣ ਖੁਣ ਕਲਾਂ (ਗਰਲਜ਼)	
20. ਬੇਰਛਾ	
21. ਬਾੜੀ	

7. **ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ**

1	2
1. ਨੌਗਜਾ	1. ਪਤੜ ਕਲਾਂ
2. ਨੂਸੀ	2. ਤੱਲਣ
3. ਤਰਾੜੀ	3. ਮੰਡਿਹਾਲੀ
4. ਜ਼ਲੀਨਾ	4. ਗਰਚਾ
5. ਸੁੰਡ ਮਕਸੂਦਪੁਰ	5. ਹਰੀਪੁਰ (ਤਹਿਸੀਲ ਨਕੋਦਰ)
6. ਕਲੇਰਾਂ	6. ਲੱਲੀਆਂ ਕਲਾਂ
7. ਜਸੋਮਾਜਰਾ	7. ਲਦਾਣਾ ਚਿਕਾ
8. ਬੱਲਾਂ	8. ਓਸਮਾਨਪੁਰ
9. ਗੜ੍ਹਪਦਾਨਾ	9. ਮਨਸੀਆਂ
10. ਭਰਤਾ ਕਲਾਂ	10. ਈਸ਼ਰਵਾਲ
11. ਬੋਪਾ ਰਾਏ ਕਲਾਂ	11. ਸਮਰਾਏ
12. ਦੌਲਤਪੁਰਾ ਢੱਡਾ	12. ਢੇਸੀਆਂ ਕਾਹਨਾਂ
13. ਮੂਲ੍ਹੇਵਾਲ ਖੇਰਾ	
14. ਚੱਕ ਕਲਾਂ	
15. ਸਮੀਪੁਰ	
16. ਹਰਦੋ ਪਰੋਹਲਾ	
17. ਖਿਆਲਾ	
18. ਮਲਪੁਰ ਅਰਬਣ	
19. ਸਹਾਬਪੁਰ	
20. ਪੰਡਾਲ ਹਿਮਤ	
21. ਸੁਨੜ ਕਲਾਂ	
22. ਨਵਾਂ ਪਿੰਡ ਕਾਲੀਆਂ	
23. ਬੋਲਕੀ	
24. ਬਿਨਪਾਲ ਕੇ ਨੰਗਲ	

[ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ]

1	2
25. ਲੋਹਾਰਾ (ਭੋਗਪੁਰ ਬਲਾਕ)	
26. ਧਨੀ ਪਿੰਡ	
27. ਧੁਨੈਟੇ	
28. ਗੋਹਾਵਾਰ	
29. ਦਾਦੂਵਾਲ	
30. ਸਰਹਾਲੀ	
31. ਮਾਓ ਮੀਆਂ ਵਾਲ	

8. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ

1. ਕੋਲੀਆਂ ਵਾਲੀ ਖਾਲੂ	1. ਅਹਿਮਦਪੁਰ
2. ਵਟਾਂ ਵਾਲੀ	2. ਪੰਡਾਲ
3. ਸਰਾਏ ਜੱਟਾਂ	3. ਜਗਤਪੁਰ ਜੱਟਾਂ
4. ਕਾਂਜਲੀ	
5. ਮਾਨਾ ਤਲਵੰਡੀ	
6. ਨੰਗਲ ਲੁਭਾਨਾ (ਗਰਲਜ਼)	
7. ਚਤਰਾਈਜ਼	

9. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

1. ਭੈਣੀ ਮਾਲੂ	1. ਮਾਂਗਟ
2. ਉਪਲ	2. ਫਿਲੌਰ
3. ਲੋਹਾਰ ਮਾਜਰਾ ਖੁਰਦ	3. ਪੋਹੀੜ
4. ਰਾਜੇਵਾਲ	4. ਰਕਬਾ
5. ਸੋਹੀਆਂ	5. ਚੱਕ ਮੁਆਫੀ
6. ਸੰਗੋਵਾਲ	6. ਈਸੇਵਾਲ
7. ਜਸਪਾਲ ਬਾਂਗਰ	
8. ਅੱਡਾ ਦਾਖਾ	
9. ਨੂਰਪੁਰਾ	
10. ਕੱਦੋਂ	
11. ਕੋਹਲੀ ਖੁਰਦ	
12. ਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ	
13. ਰਸ਼ੀਨ	

1	2
10. ਜ਼ਿਲਾ ਪਟਿਆਲਾ	
1. ਪੱਬਰੀ	1. ਗੱਡ ਪੁਰ
2. ਹਲਕਾ	2. ਲਾਲੜੂ (ਗਰਲਜ਼)
3. ਨੰਗਲ ਛਰਬੜ	3. ਮੋਹੀ ਖੁਰਦ
4. ਖੇਲਾਂ	4. ਪਾਤੜਾਂ
5. ਝਰਮਰੀ	5. ਰਾਜੇ ਵਾਸ
6. ਰਾਮਗੜ੍ਹ (ਡੇਰਾ ਬਸੀ)	6. ਸੇਹਰਾ
7. ਜੌਲੀ ਕਲਾਂ	7. ਮੰਡੌਰ
8. ਊਣਤਾਲਾਂ	8. ਨਿਊ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ (ਕਲੋਨੀ ਪਟਿਆਲਾ)
9. ਗੰਗਰੌਲਾ	
10. ਲਕਬਰਨੀ	
11. ਬੀਬੀਪੁਰ	
12. ਬਨਵਾਲਾ	
13. ਕੌਲਾਢਾਂ	
14. ਕੁਲਬਵਾਰਛਾ	
15. ਭੱਦਲ ਬੂਹਾ	
16. ਭੈਣੀ ਪਲੌਦਾਂ	
17. ਅਜਨੌਦਾ ਕਲਾਂ	
18. ਰਾਜਗੜ੍ਹ	
19. ਧੰਗੇੜਾ	
20. ਬੀਨਾ ਰੇੜੀ	
21. ਚਪੜ	
22. ਅਲਮਿਦੀ ਪੁਰ	
23. ਬਿਜਲ	
24. ਭਗਵਾਨ ਪੁਰਾ	
25. ਕਬੂਲ ਪੁਰ	
26. ਬਠੂਣੀਆਂ ਕਲਾਂ	
27. ਬਲਪੁਰ	
28. ਸਵੀਆਂ	

[ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ]

1	2
11. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ	
1. ਨੂਰਪੁਰ ਬੇਦੀ (ਗਰਲਜ਼)	1. ਤਖਤਗੜ੍ਹ (ਗਰਲਜ਼)
2. ਧਮਾਣਾ	2. ਭੰਬੋਰ ਸਾਹਿਬ
3. ਟਿਬਾ ਟਪਰੀਆਂ	3. ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ
4. ਬੜੇਵਾ	4. ਮੀਆਂਪੁਰ
5. ਦਸ ਗਰਾਂਹੀ	5. ਦੌਲਤ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਭਬਾਤ)
6. ਗੰਭੀਰਪੁਰ (ਗਰਲਜ਼)	6. ਝੰਜੇੜੀ
7. ਕਲਿੰਛਰਾ	7. ਰਾਣੀ ਮਾਜਰਾ
8. ਕੌਲੀ	
9. ਦੁਭੇਟਾ	
10. ਪਲਾਸੀ	
11. ਬਹਿਰਾਮਪੁਰ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰੀ	
12. ਫੁਲਪੁਰ ਗਰੇਵਾਲ	
13. ਭੇਖਰਪੁਰ	
14. ਨਾਡਾ	
15. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	
16. ਢੰਗਰਾਲੀ	
17. ਟਾਟਵਾਂ	
18. ਚਤਾਮਲੀ	
12. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ	
1. ਕੁਲਾਰਾਂ	1. ਘਾਬਦਾ
2. ਭਟੀਕਲਾਂ ਕਲਾਂ	2. ਭੋਗੀਵਾਲ
3. ਨਥੂ ਮਾਜਰਾ	3. ਡਸਕਾ
4. ਹਥੋਆ	4. ਡਸਕਾ
5. ਹੈਦਰ ਨਗਰ	5. ਬਜੀਦ ਕੇ ਖੁਰਦ
6. ਮਤੋਈ	
7. ਭਟੀਆਂ	
8. ਨਗੇਲ	
9. ਹਮੀਰਗੜ੍ਹ	
10. ਖੰਡੇਵਾਦ	
11. ਸਹਿਬਾਜਪੁਰ	
12. ਕੱਟੂ	
ਮੁਖ ਜੋੜ 200	76

ਸਾਲ 1973-74 ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਉਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੋਂ ਮਿਡਲ ਪੱਧਰ ਤਕ ਅਪ-ਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ।	ਮਿਡਲ ਤੋਂ ਹਾਈ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਅਪਗਰੇਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ।
1	2
	(1) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ
1. ਮੱਖੀ ਕਲਾਂ	1. ਪੰਡੋਰੀ ਸਿਧਵਾਂ
2. ਬਾਬਗੜ੍ਹ	2. ਵੇਰਕਾ (ਗਰਲਜ਼)
3. ਨਾਰਲੀ	3. ਚੋਗਾਵਾਂ
4. ਫਤੇਹਗੜ੍ਹ ਸੁਕਰਚਕ	4. ਭਲਾਈਪੁਰ ਡੋਗਰਾਂ
5. ਕਰਿਆਲ	5. ਮਹਿਲ ਜੰਡਿਆਲਾ
6. ਘਸੀਟਪੁਰ	6. ਖਾਲੜਾ (ਗਰਲਜ਼)
7. ਜੱਟਾਂ ਪਾਸੀਆਂ	7. ਨੌਸ਼ਿਹਰਾਂ ਪਨੂਵਾਂ (ਗਰਲਜ਼)
8. ਕਠਾਨੀਆਂ	8. ਡੇਹਰੀਵਾਲਾ
9. ਬੱਗਾ	9. ਖੁੰਡਾਲਾ
10. ਸ਼ਹਾਬਪੁਰ	10. ਊਦੋ ਨੰਗਲ (ਗਰਲਜ਼)
	11. ਜਲਾਲ ਉਸਮਾਂ
	(2) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ
1. ਧਰਮਪੁਰਾ	1. ਦਾਤੇਵਾਸ
2. ਦਿਆਲਪੁਰ ਭਾਈਕਾ	2. ਬਲ੍ਹਆਣਾ
3. ਧਾਲੀਵਾਲ	3. ਕਰਾਡਵਾਲਾ
4. ਹਜਗੜ ਕੁਬੇ	4. ਨੰਦਗੜ੍ਹ
	5. ਸਿਰੀਏਵਾਲਾ (ਸ਼ਹੀਦ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਸਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ)
	(3) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ
1. ਚੁਗਾਤੇਵਾਲਾ	1. ਵਲੂਰ
2. ਚਾਨਣ ਖੇੜਾ	2. ਮਹਿਮਾ
3. ਕਬ੍ਰਨਸਾਹ ਖੁਬਨ	3. ਡਗਵਾਲਾ ਕਲਾਂ
4. ਭੁਰੇ ਖੁਰਦ	4. ਉਗੋਕੇ
5. ਖੋਹਕ ਬੋਦਲਾ	5. ਕੁੰਡਲ
6. ਵਾੜਾ ਭਾਈ	6. ਕਰਨੀ ਖੇੜਾ
7. ਸਹਿਜਾਦਾ ਸਤਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ	

[ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ]

1	2
(4) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ	
1. ਖੁੱਡੀਆਂ ਗੁਲਾਬ ਸਿਘ	1. ਤਰਖਾਣਵਾਲਾ
2. ਕਟਿਆਵਾਲੀ	2. ਚੰਡਿਆਣਾ ਵਸਟ
3. ਮਾਛੀ ਕੇ	3. ਬਾਦੀਆਂ
4. ਭੀਮ ਨਗਰ ਰੀਫੀਊਜੀ ਕੈਂਪ	4. ਬਾਂਡੇਵਾਲਾ
5. ਥੋਟੀਆਂ	
6. ਮੋਹਰੇ	
7. ਨੰਗਲ	
8. ਊਦੇ ਕਰਨ	
8. ਮੇਹਨਾ	
(5) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ	
1. ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਖਿਦੜਪੁਰਾ	1. ਗਾਹਲੜੀ
2. ਹੇਆਤ ਨਗਰ	2. ਸੋਹਲ
3. ਸਾਰਚੀ	3. ਸਾਰਚੂਰ (ਬਲਾਕ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ)
4. ਜਨਿਆਲਾ	4. ਮਾਥੋਪੁਰ
5. ਗੁਜਰ ਪੁਰਾ	5. ਨੌਸ਼ਿਹਰਾ ਨਾਲ ਬੰਦੀ
6. ਭਟੀਵਾਲਾ	
(6) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ	
1. ਜੌੜਾ ਭਗਿਆਰੀ	1. ਮੂਲਕ ਕਲਾਂ
2. ਬੇਲ ਮਾਜਰਾ	2. ਸੀਕਰੀ
3. ਡੋਨੇਵਾਲ ਕਲਾਂ	3. ਮਹਿਤਬਪੁਰਾ
4. ਲਲਵਾਨ	4. ਮਹਿਲਾਂਵਾਲੀ
5. ਸਰਹਾਲਾ ਕਲਾਂ	5. ਮਿਆਨੀ
6. ਘਾਮੀਆਂ	6. ਘਮਣੀ
7. ਬਸੀ ਵਜੀਦ	7. ਸਾਹਰੀ
8. ਕਮਾਲਪੁਰ	
9. ਜਖੂਹੀ	
(7) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ	
1. ਦਕੋਹਾ	1. ਮਲੀਆਂ ਕਲਾਂ
2. ਵਾਡੀਆਨਾ	2. ਸੰਗੋਵਾਲ
3. ਤਲਵੰਡੀ ਭਰੋਂ	3. ਚਿੱਟੀ

1

4. ਉਪਲ ਖਾਲਸਾ ਉਪਲ ਜਾਗੀਰ
5. ਲਿਦਰਾਂ
6. ਰਾਏਪੁਰ
7. ਮੁਜਫਰ ਪੁਰ
8. ਮਾਂਗੋਵਾਲ
9. ਧੋਗੜੀ
10. ਗਾਂਧੀ ਨਗਰ ਕੈਂਪ, ਜਲੰਧਰ
11. ਰਾਜਪੁਰ
12. ਬਹਿਰਾਮ
13. ਖੜਕੂਵਾਲ
14. ਰੁੜਕਾ ਖੁਰਦ
15. ਪੱਕੀ ਜਾਗੀਰ

1. ਧਾਮ
2. ਭਗਾਨਾ
3. ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈਵਾਲ
4. ਖਾਨੋਵਾਲ

1. ਭੈਣੀ ਦਰੇੜਾ
2. ਗੁਡਾਨੀ ਖੁਰਦ
3. ਆਂਡਲੂ
4. ਸੇਹ
5. ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਸਿਖਾਂ
6. ਭਾਗਪੁਰ
7. ਜੋਨੇਵਾਲਾ
8. ਅਮਰਗੜ੍ਹ ਕਲੇਰ
9. ਲੀਲਾ

1. ਮੁਰਾਦਪੁਰ
2. ਖੇੜੀ ਗੰਢੀਆਂ
3. ਰਾਮਗੜ੍ਹ
4. ਕਰਕੋਰ
5. ਮੁਕੰਦਪੁਰ
6. ਰਾਜੂਲਾ ਪੁਰ
7. ਰਾਮਗੜ੍ਹ
8. ਅਸਰਪੁਰ
9. ਕੁਲਵਾਨੂ
10. ਚਿਤਵਾਂ
11. ਸਦੋ ਮਾਜਰਾ

2

4. ਰਾਏਪੁਰ ਰਸੂਲਪੁਰ
5. ਬਿਰਕ
6. ਦਿਆਲਪੁਰ
7. ਪਾਸਲਾ
8. ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ
9. ਜਾਡਲਾ
10. ਸਹਾਏ ਖਾਸ
11. ਜਾਜਾਂ ਕਲਾਂ
12. ਸਰੀਹ (ਗਰਲਜ਼)
13. ਮਸਾਣੀਆਂ

(8) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ

1. ਰੇਹਾਨਾ ਜੱਟਾਂ
2. ਢਿਲਵਾਂ (ਗਰਲਜ਼)
3. ਪਰਮਜੀਤ ਪੁਰ

(9) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ

1. ਘੰਗਰਾਣਾ
2 ਈਸੜੂ
3. ਆਲਮਗੀਰ
4. ਕਾਸਾਬਾਦ
5. ਸੇਹਾਲਾ
6. ਰਾਊਨੀ

(10) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ

1. ਸੌਜਾ
2. ਆਰਨੋ
3. ਡੱਡਪੁਰ
4. ਟਾਂਡਾ ਬੱਦਾਂ
5. ਮਾੜੂ
6. ਅਲੂਣਾ
7. ਰਾਮਪੁਰ ਸੈਣੀਆਂ
8. ਸਮਗੌਲੀ

[ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ]

1	2
(11) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ	
1. ਮੀਆਂ ਪੁਰ ਚੰਗਰ	1. ਸਹੌੜਾਂ
2. ਮਕੌੜਨਾਂ ਕਲਾਂ	2. ਮਨੌਲੀ ਧਨੌਲਾ
3. ਬਰਾਹਮਣਾ ਦੀ ਬਸੀਆਂ	3. ਦੇਸੂ ਮਾਜਰਾ
4. ਡਗਰੀ	4. ਸੁਕਸਾਲ
5. ਹਿਯਾਤਪੁਰ	
(12) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ	
1. ਨਿਆਮਤਪੁਰ (ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਤੀਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ)	1. ਮਾਡਵੀ
2. ਗਗਾ	2. ਇਲਵਾਲ ਗਗਰ ਪੁਰ
3. ਸੂਲਰ ਘਾਗਟ	3. ਚਕ (ਸ਼ੇਖਪੁਰ ਕਲਾਂ)
4. ਮਾਜਰੀ	4. ਗਵਾਰਾ
5. ਹਿਮਤਾਨਾ	5. ਬਦਰੂਖਾਂ
6. ਭੇਡਣ	6. ਖੁਡੀ ਕਲਾਂ
7. ਨਮੋਲ	
8. ਚਕ ਸੇਖੋਂ	
9. ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ	

—·—

QUESTION OF PRIVILEGE

Mr. Speaker: I have received notice of a privilege motion from several Members, namely.

1. **Sardar Pirthipal Singh, M.L.A.**
2. **Sardar Prem Singh Prem, M.L.A.**
3. **Shri Kesho Ram Goel M.L.A.**
4. **Shri Partap Chand Bhandari, M.L.A.**
5. **Chaudhri Darshan Singh, M.L.A.**
6. **Master Kundan Singh, M.L.A.**
7. **Bhagat Guran Das Hans M.L.A.**
8. **Sardar Sadhu Singh ,M.L.A.**
9. **Doctor Amir Singh Kalkat, M.L.A.**
10. **Sardar Gurdit Singh, M.L.A.**
11. **Sardar Gurbachan Singh, Ropar, M.L.A.**
12. **Doctor Harbhajan Singh, M.L.A.**
13. **Shri Vishwa Mittar Sekhri, M.L.A.**
14. **Sardar Darshan Singh K.P., M.L.A.**

wherein it has been alleged that Sardar Surjit Singh Barnala, M.L.A. while speaking in the House, the other day, made a statement that while in Canada he along with some other Sikh Leaders was present in a Gurdwara where

Dr. Jagjit Singh was also present but he did not meet Dr. Jagjit Singh and whereas it has been widely reported in the press that he along with Sardar Hukam Singh and Sardar Gurcharan Singh Tauhra met Dr. Jagjit Singh who even received them at the Toronto Airport. In support of their contention the hon. Members have referred to the photo-stat copy of a report of a foreign National Intelligence Service published in the 'Daily Partap' of Jullundur on the 11th August, 1974, according to which the touring Sikh Leaders met Dr. Jagjit Singh, and plans for Sikh State are alleged to have been finalised. The hon. Members have also contended that the activities of the Sikh Leaders mentioned in the alleged report are anti-national and against the interests of Punjab in particular and the country as a whole.

I have consulted the proceedings of the House of the 5th August, 1974, I find therefrom that Sardar Surjit Singh Barnala has neither stated therein that he along with others had a meeting with Dr. Jagjit Singh in Canada nor has he denied the same. What actually he said is "we all were present in a Gurdwara and Dr. Jagjit Singh was also there. All of us spoke, but Dr. Jagjit Singh was not permitted to speak".

I have also gone through the press report on which the notice of the motion is based. It is stated therein that the three Sikh Leaders, Sardar Hukam Singh, Sardar Gurcharan Singh Tauhra and Sardar Surjit Singh met Dr. Jagjit Singh in Canada and finalised certain plans.

In my opinion no breach of privilege is involved. However, in view of importance of the matter, Sardar Surjit Singh may like to clarify the position.

(ਇਸ ਵਕਤ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । (ਵਿਘਨ)

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ: ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ (ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਛਪਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਦੇਖੋ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਐਕਸ-ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੈਠੇ ਹਨ ਔਰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਮੀਨੈਂਟ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰ ਹਨ ਜੋ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਫੋਟੋ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਟੋਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਸ-ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਟੋਹਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਸਲਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਐਗਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ । (ਵਿਘਨ) ਉਹ ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਤਰਦੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ...(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਬੜਾ ਫੇਮਸ ਪੇਪਰ ਹੈ ਔਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਦੀ ਤਰਦੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

Sardar Jaswinder Singh Brar : Mr. Speaker, is it a point of order.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੈਠੋ । (ਵਿਘਨ) (Dr. Sahib, please resume your seat) (*Interruptions*)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਹ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) ਨੇ ਗ਼ਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਦੁਖ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜੋ ਇਤਬਾਰ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਜੋ ਇਤਬਾਰ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖੰਡਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ) (ਅਕਾਲੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ: ਸ਼ੇਮ ਸ਼ੇਮ, ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਦਸਾਂਗਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਪੰਥ ਹੈ । ਅਸਲ ਪੰਥ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪੰਥ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਪੰਥ ਦੇ ਜੋ ਲੀਡਰ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ । (ਸ਼ੋਰ) (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : Dr. Sahib, please resume your seat. ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਤਨਾ ਲੰਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । (ਬਹੁਤ ਸ਼ੋਰ) (Dr. Sahib, please resume your seat. Point of order should not be so lengthy) (*Interruptions*)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਤੁਸੀਂ, ਰੀਕਾਰਡ ਕਢਵਾ ਕੇ ਦੇਖੋ । ਤੁਸੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸੇ ਦਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਦਾ । (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Speaker: Dr. Sahib, please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬੜਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲਾਤ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਵਾਲ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਜੋ ਉਠਿਆ ਉਹ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਇਸ ਰਪੋਟ ਦੇ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਉਠਿਆ। ਇਹ 8 ਅਗਸਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਖ਼ਬਾਰ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਕਿਆ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਇਸ ਕਾ ਜਵਾਬ ਦੇਂਗੇ' । ਇਹ ਫਰੰਟ ਪੇਜ ਤੇ ਇਕ ਡਬੀ ਜਿਹੀ ਬਣਾ ਦਿਤੀ ਹੈ । 'ਕਿਆ ਜਨਸੰਘ ਕੇ ਨੇਤਾ ਅਕਾਲੀਓਂ ਸੇ ਜਵਾਬ ਮਾਂਗੇਂਗੇ' । ਇਸ ਤੋਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਇਨਟੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਖ਼ਬਰ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਾਰ ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿਠੀ ਹੈ । ਜੇ ਸਾਰੀ ਖ਼ਬਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਖ਼ਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਕੋਈ ਉਸ ਦੀ ਚਿਠੀ ਵੀ ਨਾਲ ਛਾਪੀ ਹੈ । ਖ਼ਬਰ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ —

> 'ਪੰਜਾਬ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਕਈ ਵਾਰ ਯੇ ਕਹਿ ਚੁਕੇ ਹੈਂ ਕਿ ਇਨ ਕੋ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਕੀ ਤਹਿਰੀਕ ਸੇ ਕੋਈ ਤੱਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕਾ ਭਾਂਡਾ ਸਿੱਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਤਹਿਰੀਕ ਕੇ ਅਲਮਬਰਦਾਰ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫੋੜ ਦੀਆ ਹੈ ।'

ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੋਈ ਭਾਂਡਾ ਫੋੜਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ—

'ਉਨ ਕੀ ਤਰਫ਼ ਸੇ ਜਲੰਧਰ ਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਤ ਕੋ ਕਈ ਬਿਆਨਾਤ ਔਰ ਕਈ ਕਿਸਮ ਕੀ ਤਹਿਰੀਰੇਂ ਸ਼ਾਇਆ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਭੇਜੀ ਜਾਤੀ ਹੈਂ। ਏਕ ਨਈ ਖ਼ਬਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹੋਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਆ ਕਰਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਭੇਜੀ ਹੈ ਵੋ ਹਮ ਲਫ਼ਜ਼ ਬਲਫਜ਼ ਨੀਚੇ ਨਕਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।'

ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਨਕਲ ਛਾਪ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਉਹ ਚਿਠੀ ਕੀ ਹੈ? (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚਿਠੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਰਿਪੀਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਗੇਗਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਪੜ੍ਹ ਦਿਓ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੰਟਰਾਡਿਕਸ਼ਨ ਇਸ਼ੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਅਜੀਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ।। ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਕੰਟਰਾਡਿਕਸ਼ਨ ਸ਼ਾਇਆ ਕਰ ਦਿਤੀ ਪਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਛਾਪ ਦਿਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਹ ਮੋਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ। 8 ਤਾਰੀਖ਼ ਦੀ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਸੀ ਅਤੇ 10 ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਅਰਲੀਐਸਟ ਇਹ ਛਪ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ 9 ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਸੀ ਅਤੇ 10 ਤਾਰੀਖ਼ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਤਰਦੀਦ ਛਾਪੀ ਹੈ; ਉਹ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ :

"ਟੋਰੰਟੋ ਮੇਂ ਮੇਰੀ, ਟੌਹੜਾ ਔਰ ਹੁਕਮ ਸਿੰਘ ਕੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇ ਕੋਈ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੂਈ। ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) ਕਾ ਵਜ਼ਾਰਤੀ ਬਿਆਨ'। 'ਟੋਰੰਟੋ ਕੀ ਤਕਰੀਬ ਮੇਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਥਾ ਮਗਰ ਉਸੇ ਬੋਲਨੇ ਨਹੀਂ ਦੀਆ ਗਿਆ'।"

ਇਹ ਇਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ :

"ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) ਮੈਂਬਰ ਅਸੰਬਲੀ ਵਾ ਸਾਬਕ ਵਜ਼ੀਰੇ ਤਾਲੀਮ ਨੇ ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ ਕੇ ਨਾਮ ਅਪਨੇ ਖ਼ਤ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਯੇਹ ਖ਼ਬਰ ਸ਼ਾਇਆ ਹੂਈ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿਖ ਸਟੇਟ ਕੇ ਹਕ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਔਰ ਯੇਹ ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਕੇ ਹਸੂਲ ਕੇ ਲੀਏ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਕੀ ਜਾਏ ਔਰ ਇਨ ਲੀਡਰੋਂ ਨੇ ਫੰਡਜ਼ ਕੀ ਫ਼ਰਾਹਮੀ ਕੇ ਲੀਏ ਅਪੀਲ ਕੀ।"

ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

"ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਯੇਹ ਖ਼ਬਰ ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ ਹੈ ਔਰ ਮੈਂ ਇਸ ਕੀ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਤਰਦੀਦ ਕਰਤਾ ਹੂੰ। ਐਸਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਤਾ ਹੈ ਕਿ ...."

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : (ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ) ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਾਰਲੀ-ਮੈਨਟੇਰੀਅੱਨ ਹੋ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸੀਟ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋ ....(ਵਿਘਨ) (*Addressing Dr. Baldev Prakash*) Doctor Sahib, you are a seasoned parliamentarian, but the style in which you are sitting.. (*Interruptions*)

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਲਾ ਲਈ ਹੈ ।(ਹਾਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਆਏ ਹਨ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨਾਂ ਵੱਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਹਾਊਸ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (It is my duty to look after all the hon. Members of the House.) (*Interruptions*)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜ਼ਾਤ ਤੇ ਸ਼ਕ ਕਰੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧੱਕਾ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸ਼ਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ । (He has not suspected anything.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ:

> "ਯੇਹ ਖ਼ਬਰ ਸਿਆਸੀ ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ੋਂ ਔਰ ਮੁਫ਼ਾਦ ਪ੍ਰਸਤੋਂ ਨੇ ਦੀ ਹੈ । ਹਮ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸਾਥ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀ। ਟੋਰੰਟ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੇਂ ਵਹਾਂ ਕੇ ਸਿਖੋਂ ਨੇ ਏਕ ਸਵਾਗਤੀ ਤਕਰੀਬ ਕਾ ਇਹਤਰਾਮ ਕੀਆ। ਇਸ ਤਕਰੀਬ ਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭੀ ਮੌਜੂਦ ਥੇ ਮਗਰ ਉਨ੍ਹੇਂ ਭਾਸ਼ਨ ਦੇਨੇ ਕਾ ਵਕਤ ਨਾ ਦੀਆ ਗਿਆ । ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਕਾ ਸਟੈਂਡ ਜੈਸਾ ਕਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਕੁਛ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲੇ ਵਰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰੇਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕੀਆ ਥਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵਾਜ਼ੇਹ ਹੈ ਔਰ ਆਜ਼ਾਦ ਸਿਖ ਸਟੇਟ ਇਸ ਕਾ ਨਸਬਉਲਐਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਸੀ ਭੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਨੇ ਕਭੀ ਸਿਖ ਸਟੇਟ ਯਾ ਸਿਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਕੇ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਕੇ ਬਾਹਰ ਮੁਤਾਲਬਾ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ।"

ਇਹ ਬੜੀ ਕਲੀਅਰ ਤਰਦੀਦ ਦਿਤੀ ਹੈ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ । ਚਿੱਠੀਆਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ । ਠੀਕ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਾ ਆਉਂਦੀ ਪਰ 11 ਤਾਰੀਖ਼ ਦੇ ਉਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਵਿਚ ਫਿਰ ਇਕ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵਿਚ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ ਛਪ ਗਈ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਸਰਵਿਸ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਆਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਸਰਵਿਸ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ, ਨਾ ਕੋਈ ਗੌਰਮੈਂਟ ਦੀ ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦੀ । ਇਹ ਕੋਈ ਵੀ

ਚਿਠੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਵੀ ਕੋਈ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਰੇਡਿਓ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਥੋਂ ਆਈ ਹੈ। We do not know how it has come ? ਇਥੇ ਮਹਿਜ਼ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਸਰਵਿਸ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇਥੇ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਹੈ। ਲਫ਼ਜ਼ ਉਹੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ 8 ਤਾਰੀਖ਼ ਦੀ ਉਰਦੂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਸਟੈਂਡ ਉਹੀ ਹੈ; ਮੈਂ ਉਹ ਲਫ਼ਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਉਥੇ 5—4 ਹਜ਼ਾਰ ਸਿਖ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਤਾ ਜਾਏ ਪਰ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਤਕਰੀਰ ਜਿਹੜੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਗਤ ਲਈ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਬਾਹਰੋਂ ਗਏ ਸਨ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਬਾਹਰਲਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਫ਼ਾਰਨ ਪੇਪਰ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਬੜੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿਚੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਕੁਇਕ ਫ਼ੋਟੋਗਰਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਵੀ ਉਥੇ ਜਦੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਫ਼ੋਟੋਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਫ਼ੋਟੋਆਂ ਲਈਆਂ। ਉਥੇ ਉਹ ਏਅਰ ਪੋਰਟ ਤੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਲਈ ਆਏ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਈਆਂ। ਜੇ ਬਹੁਤੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂ ਜਿਆਦਾ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬਹੁਤ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਬਾਕੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਭਜਦੇ ਉਹ ਬੜਾ ਕਲੀਅਰ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ 'ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ' ਦਾ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸਨ, 1971 ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ.........

ਅਵਾਜ਼ਾਂ : ਗ਼ਲਤ ਹੈ, ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ : ਔਰ ਉਹ ਆਦਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਐਸਾ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਦੋਸਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਇਹ 18,19 ਔਰ 20 ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਔਰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ (ਸ਼ੇਮ ਸ਼ੇਮ) ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਆ ਗਏ (ਵਿਘਨ) ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਇਕਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਦਿਓਗੇ ਅਸੀਂ ਸਿਖ ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਖ਼ਰਚ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਰੀਫ਼ ਆਦਮੀ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬੜੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗਲ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ(ਬਰਨਾਲਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਡਾਕਟਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੰਟਰੋਵਰਸੀ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ,

(ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ)

ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਇਕਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਸੇਕਰਡ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸੇਕਰਡ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਇਕਠੇ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਇਸ ਮਤਲਬ ਲਈ ਜਾਂ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਜਾਂ ਸਿਖ ਸਟੇਟ ਤੇ ਲਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਐਸੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਜੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਕਹਿਣਗੇ ਤਾਂ that will be all false.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਹ ਮੁਨਾਸਬ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਲਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । (I am of the view that next business on the agenda be taken up.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਰੋਪੜ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਲੂੰਮੜੀ ਅੰਗੂਰ ਖਾਣ ਗਈ । ਅੰਗੂਰਾਂ ਤਕ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਨਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਉਥੋਂ ਮੁੜ ਪਈ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗੀ grapes are sour. (Laughter) ਇਹ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਬਣਾ ਲੈਣ ਲੇਕਿਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੰਤਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ । ਇਹ ਗਲ ਜੰਤਾ ਨੇ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪ੍ਰੀਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ......

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਆਪ ਹੀ ਬਨਾਉਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ । (No body is going to do so, you may rest assured.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਪ੍ਰੀਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਲਫਜ਼ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਇਸ ਗਲ ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਇਤਨੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਰਦੇ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹੋ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੋਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੀ । Now the Minister for Education will introduce the Bill. (I am checking them. Now the Minister for Education will introduce the Bill.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ । ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿਨਾ ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 'ਟਰੀਬਿਊਨ' ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਭਾਅ ਕਿਥੋਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਆਟਾ 1.95 ਰੁਪਏ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਿਥੋਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ । ਇਹ ਤਾਂ ਅਜ ਖ਼ਬਰ ਆਈ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਰੋਜ਼ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਅਲਾਓ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਮਹਿੰਗਾਈ ਇਤਨੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੋਸ਼ਨ ਰੀਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨੋ-ਕਾਨਫੀਡੈਂਸ ਮੋਸ਼ਨ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ । ਉਸ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ । (The problem of inflation was also covered during the discussion on the No-Confidence Motion.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ । ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਇਕ ਲਖ 32 ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਰੀਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 92 ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਰੀਆਂ ਤਲਬ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, 40 ਹਜ਼ਾਰ ਬੋਰੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਖਾ ਲਈਆਂ । ਉਥੇ ਲਾਠੀ ਚਾਰਜ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ...

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ । (Please resume your seat.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਫਰਾਡ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਐਡ-ਮਿੱਟ ਕਰੋ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ 22 ਹਜ਼ਾਰ ਟੀਚਰਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਵਿਹਲੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 101 ਦਾ ਜੱਥਾ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਮੋਸ਼ਨ ਲੈ ਆਓ ਫਿਰ ਬੋਲ ਲੈਣਾ, ਹੁਣ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (You may move a motion to discuss this matter. Please resume your seat now.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਇਕ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਉਥੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ, 11 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ । ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਦੋਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਨੋਟਿਸਜ਼ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ। (You may ask the supplementary question when the Call Attention Notices are taken up.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੁਣ ਬੈਠੋ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ। (Please resume your seat now. You may ask the supplementary question at some other time.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ। ਰੱਈਏ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਨਾਬ ਨੇ ਡਿਸਅਲਾਓ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਗਲ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। (That matter was disposed of in the morning.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਉਹ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਨਾਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਹੀ ਕਨਵਰਟ ਕਰ ਲਓ।

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਗਿਆਂ ਇਕ ਨਾਲ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਲਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਲਗਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮੋਸ਼ਨ ਇਨਕਮਪਲੀਟ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਨਵਰਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। (Brar Sahib, that motion cannot be converted into a Call Attention Motion.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜਾਰਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਦਾਰੂ ਦੀ ਬੋਰੀ ਲੱਭੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਮੋਸ਼ਨ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਨਵਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਇਨਕੰਪਲੀਟ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਐਕਸਪਲੈਨੇਟਰੀ ਨੋਟ ਲਗਾਉਣਾ ਸੀ। (The notice of Adjournment Motion given by Doctor Baldev Prakash has been converted into a Call Attention Motion. Your motion is incomplete. It should have been accompanied by an explanatory note.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਵੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਨਵਰਟ ਕਰ ਦਿਓ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਹੀਂ ਜੀ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। (No please. Not more than one Adjournment Motion pertaining to the same subject matter can be converted into a Call Attention Motion.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਰੱਈਏ ਦੇ ਇਨਸੀਡੈਂਟ ਬਾਰੇ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਟੈਕਨੀਕਲਿਟੀ ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ

ਚਾਹੀਦੀ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਥੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਬੰਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਮਾਮਲਾ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਐਡਮਿਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

(ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੇ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਹੀ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀਆਂ ਤੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਪੈਂਡਿੰਗ ਸਨ, ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹੋ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਵੀ ਆਉਣਗੀਆਂ । 24 ਘੰਟੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (Those will also be taken up, but twenty four hours' notice is required.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਾਲੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਜੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ ਉਹ ਵੀ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ । (Dang Sahib, please resume your seat. Those will also be taken up. Now the Minister will introduce the Bill.)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਰੱਈਏ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ । ਇਹ ਤਾਂ ਯੂਥ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਅਜੇ ਕੰਮ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਅਜੇ ਇਹ ਅਗੇ ਚਲ ਕੇ ਦੇਖਣ । (ਹਾਸਾ)

THE PUNJAB AFFILIATED COLLEGES (SECURITY OF SERVICE OF TEACHERS) BILL, 1974

Education Minister (Shri Gurmail Singh) : Sir, I beg to introduce the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974.

Sir, I also beg to move—

> That the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr. Speaker : Motion moved—

> That the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਡਕਾਲਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਇਹ ਪੰਜਾਬ, ਐਫੀਲੀਏਟਿਡ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਟੀਚਰਜ਼ ਬਿੱਲ, 1974 ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਬਿੱਲ ਹੈ । ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮੌਕੇ

[ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ]

ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਹੈ, ਫੰਡਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਸਟਾਫ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਗਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਿਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਪੜ੍ਹਾਈ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਬਿੱਲ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਜਿਹੜਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਤੇ ਨਾ ਪਵੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲ ਵੇਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਔਰ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਾਇਦਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ 90 ਫੀ ਸਦੀ ਘਾਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਗਰੇਡਜ਼ ਫਿਕਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟਸ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਬੱਚਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਰੀਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੇ ਕਈ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਹੜਤਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਲ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਸਟਾਫ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਨ-ਫਾਰਚੂਨੇਟਲੀ ਕਈ ਥਾਂ ਤੇ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਸਰ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਔਰ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਉਥੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਜ਼ੀਰੋ ਫੀ ਸਦੀ ਆਇਆ ਹੈ। 40—50 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਮੈਟਿਰਕ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਈ ਥਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਕਈ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਮੈਨੇਜ-ਮੈਂਟਸ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਟਰੀਮਲਾਈਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਦੌੜ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਹੈਪਹੈਜ਼ਰਡ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਗਰੋਥ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਨਾ ਹੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਫੰਡਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਸਟਾਫ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਿਲਡਿੰਗਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਘਟ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਕੇ ਵੱਧ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਰਸੀਦ ਲਿਖਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਲਕਿ ਕਈ ਦਫਾ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਲੈਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਪਵਾਇੰਟਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ

ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਥੇ ਕਾਲਜ ਵਾਸਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫੰਡਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਕਾਲਜ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਸਟਾਫ ਨਹੀਂ, ਚੰਗੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਇਕਿਉਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਕੀ ਪੜ੍ਹਨਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਮੈਰਿਟ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਕ ਚੰਗੇ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਹੀ ਮੈਰਿਟ ਬਣਨਾ ਹੈ।ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਮੈਰਿਟ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੰਡੇ ਮਾੜੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੀ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ, ਉਥੇ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਅੱਧੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਡੀਲ ਡੌਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣਗੇ।

(ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਗਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਥਲੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੀ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ, ਉਹ ਬੜਾ ਓਵਰ ਬਿਜ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਿਕਮਾ ਇੰਨਾ ਵਡਾ ਹੈ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 50% ਕਰਮਚਾਰੀ ਇਸੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 50% ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਹੈਡ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੰਮ ਸੌਂਪ ਦੇਣਾ ਠੀਕ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਡਿਲੇ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਫਰ ਕਰੇਗੀ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਅਫੈਕਟਿਡ ਟੀਚਰ ਹੈ ਉਹ ਸਫਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਹੈ ਇਹ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਸਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਅਫਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਤੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਮੂਵਲ ਅਤੇ ਡਿਸਮਿਸਲ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਨਿਪਟਾ ਲੈਣ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਗੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰੂਲਿੰਗਜ਼ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿਥੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਜੁਆਇੰਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਪੰਚਿਜ਼ ਜਾਂ ਪੰਚਿਜ਼ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਿਸ ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਅਖਤਿਆਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਥੇ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਾਵਰਜ਼ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬੜਾ ਓਵਰ ਬਿਜ਼ੀ ਆਦਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਇਹ ਪਾਵਰਜ਼ ਨੀਚੇ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਕ ਤਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਕੰਮ ਘਟ ਹੋਵੇਗਾ ਦੂਜੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਹਰ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਆਉਣਾ ਪਵੇ।

ਸ੍ਰੀ. ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਸਰਸਾਈਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਟੇਟ ਗਵਰਮੈਂਟ ਚਾਹੇ ਤਾਂ । (The definition of the Director is given in the Bill. These powers can also be excercised by any one else if the State Government so desires.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ ਜੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਹੀ ਕਨਸੈਂਟਰੇਟ ਕਿਉਂ ਕਰੋ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੈਡ-ਕਵਾਟਰਜ਼ ਵਿਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਜਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਪਾਵਰਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤਾ ਇਨਸਾਫ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖਰਚਾ ਕਰਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਨਾ ਆਉਣਾ ਪਵੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਬਰਾਡ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਜ਼ ਦਾ ਤਾਅਲੁਕ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਪਾਵਰਜ਼ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਹੀ ਰਖਣੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਇਸ਼ੂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਵਿਚ 3 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਬੜੇ ਲੰਮੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤਕ ਪਏ ਰਹਿਣ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟਸ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਵੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਉਹ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਕਾਲਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕਰ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ (ਧੂਰੀ): ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲ, ਐਫਿਲੀਏਟਿਡ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਬਾਰੇ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਅਸੂਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਬੜੀਆਂ ਘਾਟਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਹੀਂ ਦਸਾਂਗਾ । ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲ ਬੜਾ ਡਿਲੇਡ ਹੈ । ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਦਾ ਬਿਲ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਦਾ ਬਿਲ ਵੀ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਪੈਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਪਈ । ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਗਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਟੀਚਰਾਂ ਦਾ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਰੋਜ਼ ਝਗੜਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦਾ । ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਪਈ । ਸੋ ਬੇਸ਼ਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਡਿਲੇਡ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ।

ਅੱਜ ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਜ਼ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲਗੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਪਿਛੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਕੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਹ ਬਿਲ ਤਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੁਣ ਤਕ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਵਿਚ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਡੀ.ਪੀ. ਆਈ. ਦੀ ਅਪਰੂਵਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਧੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਅਪਰੂਵਲ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵੀ ਦਸਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ 600, ਜਾਂ 700 ਰੁਪਏ ਤੇ ਦਸਖਤ ਕਰਵਾ ਕੇ 300 ਜਾਂ 400 ਰੁਪਏ ਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਸਖਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋਕੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਦੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਤਨਖਾਹ ਵਿਖਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦਿਤੀ ਥੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋਕੇ 700 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਸੀਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਤਨਖਾਹ 300 ਜਾਂ 400 ਰੁਪਏ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਅਪਰੂਵਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਚਰ ਤੇ ਬੇਗੁਨਾਹ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕਢੇ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਿਡਕਸ਼ਨ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਕਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਬਿਲ ਦਾ ਸਕੋਪ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ ਟੀਚਰਾਂ ਤਕ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਇਸ ਵਿਚ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਇੰਨਸਟ੍ਰਕਟਰ ਅਤੇ ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਕਲਰਕ ਜਾਂ ਫੋਰਥ ਕਲਾਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਫੋਰਥ ਕਲਾਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਧੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਉਥੇ ਦਿਲ ਲਗਾਕੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਤਰਮੀਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਵਿਚ ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਫੋਰਥ ਕਲਾਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲ ਟੀਚਿੰਗ ਅਤੇ ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇਹ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉੱਚਾ ਉਠ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ)

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਹਨ ਇਹ ਫਿਰਕਾਪਰਸਤੀ ਦੀ ਬਰੀਡਿੰਗ ਪਲੇਸਜ਼ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਹ ਫਿਰਕਾਪਰੱਸਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਦਾ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਜਾਰਿਟੀ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਕਮੱਰਸ਼ੀਅਲ ਇੰਨਸਟੀਚਿਊਟ ਬਣ ਗਏ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਵਿਚ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਤਨਖਾਹ ਦੇਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਰਸੀਦ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਥੋੜੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚ ਉਹ ਟੀਚਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਫਿਰਕਾਪਰੱਸਤ ਕਾਲਜਜ਼ ਬਣ ਗਏ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ । ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਜ਼ ਨੂੰ, ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰਿਆਂ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਨਾਲ ਫਿਰਕਾਪਰੱਸਤੀ ਨਹੀਂ ਫੈਲੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਮਿਆਰ ਵੀ ਉਚਾ ਉਠੇਗਾ ।

ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਦੀ ਮੈਨਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਇਹ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 700 ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ 500 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਇਤਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਹ ਬਹਾਨਾ ਲਾਕੇ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਕਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਰਿਡ-ਕਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਗਰਾਂਟ ਬਿਲਕੁਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੋਰਮਿੰਟ ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਕੂਲ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸਟੇਪ ਮਦਰਲੀ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਇਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਪਖੋਵਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਸ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਟੇਕ ਓਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਵੀ ਟੇਕ ਓਵਰ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਖ਼ਤਮ ਹੀ ਕਰਨ ਲਗਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੀ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਦਰਲੀ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ । (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ (ਕਪੂਰਥਲਾ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਮਨਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮਨੋਰਥ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਅੱਜ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਰੋਥ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਸਰੂਮ ਗਰੋਥ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਿਸਟਰੀ ਦਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 1970 ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਟੀਚਰ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਸਿਕਿਉਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਰ ਵਾਜਬ ਸੀ । ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਮੋਰ ਇਫੈਕਟਿਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਆਫ ਦੀ ਸਟਾਫ ਦਾ ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਹੈ ਇਹ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਇਆ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ "ਬੈਟਰ ਲੇਟ ਦੈਨ ਨੈਵਰ" ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ । ਇਹ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਸਿਗਨੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨਕਾਰਨੇਟ ਕਰ ਗਈ ਹੈ । ਟੀਚਰ ਦੀ ਸਿਗਨੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਟੀਚਰ ਇਕ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੋਲ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਆਥਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।

It depends on education and sole education which opens the gate, which leads to vice or virtue, which leads to glory or infame, which leads to happiness or misery.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਚੰਗੀ ਹੋਵੇ ਭਾਵੇਂ ਮਾੜੀ, ਉਸ ਦਾ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਟਕਰਾਓ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਤਾਲੀਮ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦਾ ਬੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੇਟੈਂਟ ਫੈਕਲਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਪੋਟੈਂਸ਼ੀਐਲੇਟੀਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਤਾਲੀਮ ਟੀਚਰ ਸਟੂਡੈਂਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਖੜਾ ਡੈਮ ਏਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਾਵਰ ਟਰਾਂਸਮੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਕੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰ ਵੀ ਇਕ ਲਾਈਟ ਦੀ ਬਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਸਟੂਡੈਂਟ ਦੇ ਮਾਈਂਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਉਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਰਾਹੀਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਤਾਕਤ ਉਸ ਨੇ ਛਿਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਟੀਚਰ ਸਟੂਡੈਂਟ ਲਈ ਇਕ ਲਾਈਟ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲੀਮੈਂਟ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਬੜੇ ਹੀ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ । ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੜੇ ਤਾਲੀਮ ਯਾਫਤਾ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਲਜ਼ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਜ਼ ਨੂੰ 100 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਤੱਕ ਪੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਰਸੀਦਾਂ ਵਧ ਅਮਾਊਂਟ ਦੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ । ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਰੈਡੀਸ਼ਨ, ਪਰੰਪਰਾ ਹੁਣ ਵੀ ਕਈ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਹੋਵੇ । ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਇਸ ਬਿਲ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਟੀਚਰ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਿਲ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਤਨ-ਖਾਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਟ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਰੇਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬੜਾ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਐਫਿਲੀਏਟਿਡ ਹਨ । ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਜਿਤਨੀ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਸੁਪਰਫਲੂਅਸ ਆਦਮੀ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਸੁਪਰਫਲੂਅਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੇਕਦਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

(ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ)

ਉਸ ਦਾ ਉਤਨਾ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜਿਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਐਜੂ-ਕੇਸ਼ਨਲ ਇਨਸਟੀਚੀਊਸ਼ਨਜ਼ ਨੂੰ ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੁਪਰਫਲੂਅਸ ਆਦਮੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ। ਟੀਚਰ ਜਿਹੜੇ ਲਏ ਜਾਣ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਰਖ ਕੇ ਅਪੁਆਇੰਟ ਹੋਣ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ (ਮਜੀਠਾ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੇ ਤਹਫਜ਼ ਦਾ ਬਿਲ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 4—5 ਸਾਲ ਤੋਂ ਤਾਲੀਮ ਦਾ ਬੜਾ ਫੈਲਾਅ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵੇਖ ਹੀ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਅੱਜ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਿਛਲੇ 4—5 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤਹਫਜ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਕ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਕੰਮ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਲਈ ਟੀਚਰ ਤਬਕਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫਿਊਚਰ ਡਾਰਕ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਛੋਟੇ ਸਕੂਲ ਵਡੇ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਪਰ ਟੀਚਰ ਉਹੀ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਨਾ ਸੈਕਿਊਰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਰਜ਼ੀ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਜੀ ਆਇਆ ਛੁਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇ[illegible] ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੀ ਡਿਸਕਰੀਸ਼ਨ ਤੇ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਲੋਕ ਮਿਹਨਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਦੇ [illegible] ਨੂੰ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਾ ਇਹ ਬਿ[illegible] ਆਇਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਇਹ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਹਨ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਏ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਖੇਲ੍ਹਣ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਫਜ਼ ਦਾ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਨਿਹਾਇਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੀਚਰ ਵਰਗ ਦੇ ਤਹਫਜ਼ ਦਾ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਐਫਿਲੀਏਟਿਡ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਦੇ ਸਟਾਫ ਦੀ ਸੁਰਖਸ਼ਾ ਦੇ ਵਾਸਤੇ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਲ ਲਿਆ ਕੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇਸ ਬਿਲ ਤੇ ਕੋਈ ਵਡੀ ਤਕਰੀਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸੁਝਾਓ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਇਥੇ ਦੇਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਲੈਰੀਕਲ ਸਟਾਫ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਐਸਿਸਟੈਂਟ ਨਹੀਂ ਉਥੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਲਾਜ਼ਾਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 3—4 ਦੇ ਵਿਚ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਜਿਤਨਾ ਅਰਸਾ ਚਾਹੇ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਟੈਮਪਰੇਰੀ ਰਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਾ ਕਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਹੀ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ,

ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਈ ਸਾਲ ਤੱਕ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਹੀ ਕੰਮ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ।

ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਪੀਰੀਅਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਵੀ ਉਹਦੇ ਤੇ ਇਹ ਬਿਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ । ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੀਚਰ ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ । ਇਹ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਸਮਝੇਗੀ ਕਿ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਠੀਕ ਹੈ । ਇਹ ਵੇਗ ਹੈ । ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਪੀਰੀਅਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਤੀਸਰੀ ਰਿਟ੍ਰੈਂਚਮੈਂਟ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ । ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਧਾਰਾ 7 ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਹੋਏਗੀ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਕਾਲਜ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ ਨਾ ਕਰੇ ਪਰ ਪੰਜ ਸਤ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਵਿਚ ਲਿਆਕੇ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਦੇਵੇ । ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਾਲੇ ਕਹਿ ਦੇਣ ਕਿ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਪਰ ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਅਪਰੂਵਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦੋ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ ਐਸ. ਸੀ.) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਬਿਲ ਹੈ । ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਤਰੁਟੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਦੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕਈ ਘਾਟਾਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਅਤ ਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਨੰ:1 ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ (ਵਿਘਨ) ਦੀ ਵੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ । ਜਿਹੜਾ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਉਹ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੜਤਾਲ ਹੋਵੇ। ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧਾ ਨੌਕਰੀਉਂ ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਗਲਤੀ ਹੋਏਗੀ। ਵਾਰਨਿੰਗ ਵਗੈਰਾ ਤਾਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਿੱਧਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ । ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਮਨੇਜਮੈਂਟ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਗੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਣ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਾਵਰਜ਼ ਮਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਗਲਤ ਗੱਲ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਰਨਾਲੇ ਦੇ ਐਸ.ਡੀ. ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਬਕਾਇਦਾ ਤੌਰ ਤੇ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ ਉਹਦਾ ਪੱਤਾ ਕੱਟ ਦਿਤਾ ਜਾਏਗਾ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਰਡਰਜ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ । ਜੇਕਰ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰ

[ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ]

ਦਾ ਕੰਟ੍ਰੋਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਨ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਹਨ, ਡੀ. ਏ. ਵੀ. ਕਾਲਜ ਹਨ ਜਾਂ ਫੇਰ ਐਸ.ਡੀ. ਕਾਲਜ ਹਨ, ਇਹ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮੁਚੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ 90% ਗਰਾਂਟ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਹੀ ਹੈ ਫੇਰ ਪਿਛੇ ਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਿਹੜੇ ਟੀਚਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤਨਖਾਹ ਛੇ ਛੇ ਜਾਂ ਸੱਤ ਸੱਤ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਿਖਾਈ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਐਕਚੁਅਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਦਸਖਤ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਕਰਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਖਾਹ ਦਵਾਈ ਜਾਏਗੀ । ਇਸ ਗਲ ਲਈ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਬਾਕੀ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਫਰਜ਼ ਕਰੋ ਕਾਲਜ ਦੇ ਟੀਚਰ ਆਪਣੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਘੋਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਹੈ । ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ । ਕੋਈ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਕਮੀਆਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੈਂ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾ ਕਿ ਬਿਲ ਬੜਾ ਸੁਚੱਜਾ ਅਤੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਮੋਰਿੰਡਾ, ਐਸ.ਸੀ) : ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲ ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਦਮ ਹੈ (ਥੰਪਿੰਗ) ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਇਹ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਬੁਨਿ-ਆਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਖਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਹਦਾ ਨਾਂ ਸੀ "ਏਡਿਡ ਕਾਲਜ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਬਿਲ"। ਹੁਣ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ (ਥੰਪਿੰਗ) ਬਜਾਏ ਏਡਿਡ ਕਾਲਜ ਦੇ ਇਹਦਾ ਨਾਂ "ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਅਫਿਲੀਏਟਿਡ ਕਾਲਜਿਜ਼" ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਏਡ ਲੈਂਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਏਡ ਲੈਂਦੇ ਹੋਣ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਇਹਦੇ ਤਹਿਤ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜੋ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਡੈਫੀਨੀਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਅਗੇ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਇੰਪਰੂਵਡ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਇਹਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੋ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ (4) ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

> The penalty of dismissal or removal from service shall not be imposed unless the same is approved by the Director.

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੈਨਲਟੀ ਤਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ; ਡਿਸਮਿਸਲ, ਰਿਮੂਵਲ ਐਂਡ ਰਿਡਕਸ਼ਨ ਇਨ ਰੈਂਕ । ਇਹ ਤੀਜੀ ਪੈਨਲਟੀ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ ਜਾਂ ਰਿਮੂਵ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪਰਾਇਰ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ

ਹੈ । ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਰਿਡਕਸ਼ਨ ਇਨ ਰੈਂਕ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪਰਾਇਰ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹਦੀ ਪਰੋਵੀਜ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੰ: 5 ਇਹ ਰਿਮੂਵ ਕਰਕੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੰ: 4 ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਰਿਡਕਸ਼ਨ ਇਨ ਰੈਂਕ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਪਰਾਇਰ ਸੈਂਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਦੂਜਾ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਿਲ ਵਿਚ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਔਰ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਤੇ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਛੇ ਸਬ-ਕਲਾਜ਼ (2) ਹੈ, ਉਸਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ 3, 4 ਅਤੇ 5 ਸੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਅਪਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ।

> The provisions of sections 3, 4 and 5 shall not apply to the termination of service of any teacher appointed on probation, during or at the period of probation......

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੰਡਕਟ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਟਰਮੀਨੇਟ ਕਰ ਦਿਉ । ਪਰ ਜੇ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਪੀਰੀਅਡ ਟਪ ਜਾਵੇ ਔਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਅਕਸ਼ਨ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਔਰ ਐਟ ਦੀ ਐਂਡ ਆਫ ਪੀਰੀਅਡ ਆਫ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਫੇਰ ਵੀ ਉਸ ਤੇ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਨਹੀਂ ਦੇਣ ਲਗੇ । ਇਥੋਂ ਤਕ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ to the termination of service of any teacher appointed on probation, during the period of probation.. ...

ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਲਫਜ਼ ਐਟ ਦੀ ਐਂਡ ਆਫ ਦੀ ਪੀਰੀਅਡ ਆਫ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਹਨ ਇਹ ਸੁਪਰ-ਫਲੂਅਸ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ । ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿਚ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜਾ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਜਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦਾ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਪੀਰੀਅਡ ਹੋਵੇ ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਹਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਇਕ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਪੋਸਟਾਂ ਦਾ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੜਾ ਝੰਜਟ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰਮਾਨੈਂਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਐਨੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਰੱਖਾਂਗੇ ਔਰ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਪੋਸਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਪੋਸਟ ਤਾਂ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਐਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਪੋਸਟ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਹੋਵੇ ਔਰ ਅਗਰ ਉਥੇ ਐਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਆੜ ਲੈਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਪੀਰੀਅਡ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਸਬਸਟਾਂਟਿਵ ਪੋਸਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ, ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਬੱਸ ਜੀ ਮੈਂ ਇਕ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਾਂਗਾ । ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪਰੋਵੀਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਨੇਲਿਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਲਾਜ਼ ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਏਡਿਡ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਏਡਿਡ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਕ 4 ਨੰਬਰ ਕਲਾਜ਼ ਸੀ । ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ :

> It shall be lawful for the Director to stop, reduce or suspend the grant to aided colleges for violation of any of the provisions of this Act, or any rules made thereunder, or any order passed under this Act by the Managing Committees.

[ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ]

ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪਨੈਲਟੀ ਦੀ ਕਲਾਜ਼ ਜਿਹੜੀ ਪਿਛਲੇ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਪਨੈਲਟੀ ਦੀ ਕਲਾਜ਼ ਵੀ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲਾਸਟ ਬੇਨਤੀ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਜਦ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਰਾਣਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ । 1969 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਐਕਟ ਬਣਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਨਿਸਟਰ ਤੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਉਹ ਰੂਲਜ਼ ਹੁਣ 1974 ਵਿਚ ਬਣਵਾਏ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਰੂਲਜ਼ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਨੇ ਹਨ ਉਹ 2—3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਲਜ਼ ਨੂੰ ਐਪਲੀਕੇਬਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਥਾਰਿਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ । ਇਹ ਬਿੱਲ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਬਿੱਲ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਉਹ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਜ਼ ਵੀ ਹੋਲੀ ਸੈਟਿਸਫਾਈਡ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਣਗੇ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ, ਉੱਤਰ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਸਰਵਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਕ ਦੋ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ । ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਖ਼ਾਮੀ ਹੈ ਅਗਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿੱਲ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਪਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਜਿਹੜਾ ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਫਟੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪਰੀਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਧਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਸਿਕਿਉ-ਰਿਟੀ ਹੋਵੇ ।

ਇਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਕ ਕਾਲਜ ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ਰਾਬੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਸੰਭਾਲੇ । ਕਈ ਕਾਲਜਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਪਾਈਆਂ ਹਨ, ਕਈ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੌਰ-ਮਿੰਟ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਲਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਲਜ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸੱਤੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸੱਤੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲੇਗੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹੋ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਿਮਾਨਸਟਰੇਟਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਟਾਫ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਜਿਹੜੇ ਕਾਲਜ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਲਵੇ ।

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ 5—7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੀਚਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬੜੀ ਡਿਮਾਂਡ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਐਫਿਲੀਏਟਿਡ ਕਾਲਜ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਦਾ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੇ ਕਾਫੀ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਇਹ 1972 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਮਨਿਸਟਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਕ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਔਰ ਇਹ ਸਮਝਕੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਟੀਚਰ ਹਨ ਇਹ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਬੜਾ ਮਾਨਯੋਗ ਅੰਗ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਰਿਸਪੈਕਟ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਰਹਿਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ । ਟੀਚਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਈ ਦਫਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਵਾਲੇ ਧੱਕਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਕੇ ਹੁਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਕ ਬਿੱਲ ਲਿਆਏ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਬਿੱਲ ਸਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਲਿਆਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਮਿਟਡ ਸੀ ਟੀਚਰਾਂ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਕੁਮਿਟਡ ਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਬਿੱਲ ਛੇਤੀ ਲਿਆਉਣਾ ਪਿਆ । ਲੇਕਿਨ ਅਸੀਂ ਬਿੱਲ ਲਿਆਕੇ ਜਦ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਡਿਫੈਕਟਸ ਹਨ, ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਊਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ ਐਸਾ ਚੰਗਾ ਬਿੱਲ ਲਿਆ ਸਕੀਏ । ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਿਦਡਰਾ ਕੀਤਾ ਔਰ ਇਕ ਚੰਗਾ ਸੋਧਕੇ ਨਵਾਂ ਬਿੱਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੰਟਰੋਡਿਊਸ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬੜਾ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਕਈ ਦਫਾ ਸਾਡੇ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਵੀ ਆਇਆ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਸੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਸੀਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ 700—1100 ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੇਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰੀਰਕ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲੈਕਚਰਰਜ਼ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕਾਡਰ ਵਿਚ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 18 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਐਡਹਾਕ ਗਰਾਂਟ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਇਹ ਵੀ ਟੀਚਰਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਔਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣਾ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਬੜੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਔਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ । ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਐਸੀਆਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਸਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਈ ਐਸੇ ਝਗੜੇ ਵੀ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਹੋਏ ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀਆਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਗਈਆਂ ਔਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁਝ ਰੂਲਿੰਗਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਜਦ ਬਿੱਲ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰੂਲਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤਾਕਿ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਬਿੱਲ ਦਾ ਜੋ ਮੰਤਵ ਹੈ ਉਹ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਕੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ।

[ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ]

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਰਿਮੂਵਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਾਂ ਡਿਸਮਿਸਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜ ਰਿਡਕਸ਼ਨ ਇਨ ਰੈਂਕ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਜੋ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ ਲੇਕਿਨ ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਬੜੀ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਕੁ-ਆਇਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । (ਵਿਘਨ)

Comrade Satya Pal Dang : On a point of order, Sir. My point of order is that rules of the House do not permit a Minister to read a written speech. (*Interruption*)

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਰਿਟਨ ਸਪੀਚ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਦੇਖ ਲਵੋ ਇਹ ਸਪੀਚ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਰੂਲ 94 ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ । (I draw the attention of the House towards Rule No. 94.)

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪੜ੍ਹ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ । ਪੁਆਇੰਟਸ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ।

Mr. Deputy Speaker : Rule 94 reads as follows.

"A member other than a Minister may not read his speech but may refresh his memory by reference to notes."

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਨੋਟਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ । ਦੂਸਰੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੋਟ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਨੋਟਸ ਵੀ ਨਹੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ।

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਗਲ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਪੁਆਇੰਟਸ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ।

ਅਗੇ ਜਦੋਂ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਡਿਸਿਪਲਨਰੀ ਐਕਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂ ਸ਼ੋ ਕਾਜ਼ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਕੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਹ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਗੀਆਂ, ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਸਰਵਿਸ ਤੋਂ ਰਿਮੂਵ ਕਰਨਗੀਆਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਡਿਸਮਿਸਲ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਸ਼ੋ ਕਾਜ਼ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੀ ਇਨ-ਕੁਆਇਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਕੋਲ ਜਾਵੇਗੀ..(ਵਿਘਨ)

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਰਿਡਕਸ਼ਨ ਇਨ ਰੈਂਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ?

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਰੂਲਜ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਇਕ ਲਿਮਿਟਡ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿਚ ਉਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੀ । ਅਸੀਂ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਜੋ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਵੇ । ਜੇ ਉਹ ਕਹੇ ਕਿ ਇਹ ਡਿਸਮਿਸਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਡਿਸ-ਮਿਸਲ ਹੋਵੇਗੀ । ਜੇ ਕਾਲਜ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਕਿ ਇਸ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰ ਦਿਉ ਲੇਕਿਨ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਡਿਸਮਿਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ । ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਗਰ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗੱਲ ਰਹਿ ਜਾਵੇਂ ਤਾਂ ਉਹ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਲਵੇਗਾ? ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਇੱਕਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਮਹਿਕਮੇਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵੀ ਸੁਣਨੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਡੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਅਲਹਿਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਕਾਲਜ ਦਾ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਡੀ.ਪੀ. ਆਈ. ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜੋ ਹੈ ਮਿਸਟਰ ਬਜਾਜ ਉਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਗਰ ਕੋਈ ਡੀ. ਪੀ. ਆਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸ ਦਿਉ? (ਵਿਘਨ)

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਾਲਜ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੱਖਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ । ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਵਖਰਾ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਣਾ-ਇਆ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਵੱਖਰਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੰਨ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। ਸੈਂਕੰਡਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਕੀ ਪੌਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ? ਤਿੰਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਾਉਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੋ ਲਾਉਣੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਕੀ ਪੌਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ ?

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਪੁਛ ਲੈਣ ਉਹ ਵੀ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਆਗਾਂ ।

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕਰਨਗੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀ ਐਕਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇਕ ਰੂਲਿੰਗ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਦੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੇ ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਸਿਵਲ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਐਕਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੋਈ ਕਮੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ

[ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ]

ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰੂਲਜ਼ ਬਣਾਉਂਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨ ਕੁਝ ਐਸੇ ਕਰ ਸਕੀਏ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਦਦ ਹੋ ਸਕੇ । ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਧੱਕਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ । ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡਾ ਇਹ ਬਿੱਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਪੰਡਿਤ ਮੋਹਨ ਲਾਲ, ਸਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਟਿਸ ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਵਰਗ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਸੁਝਾਵ ਦਿੱਤੇ ਹਨ । ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਕ ਸਾਈਡ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ । ਦੋਨਾਂ ਸਾਈਡਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜੇ ਐਫਿਲੀਏਟਿਡ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਦੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਹੈ ਇਹ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਨਾਨੀਮਸਲੀ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਥੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ । ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਪਖੋਵਾਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਾ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਵੜੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਕੋਈ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਾਂ ਸਟਾਫ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦਸੋ । ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਣ । ਇਸ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਯੂਨਾਨੀਮਸਲੀ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill be taken into consideration at once.

The motion was carried

Mr. Deputy Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill clause by clause.

SUB—CLAUSE (2) OF CLAUSE 1

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Sub—Clause (2) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried

CLAUSE 2

Mr. Deputy Speaker : Now Clause 2 is before the House. Comrade Satya Pal Dang has given some notices of amendments to this Clause.

Comrade Satya Pal Dang (Amritsar West) : Sir, I beg to move—

That in sub-clause (a), line 5, after "University" add the following :—

"It also means any professional institute for admission to which the basic qualification is a pass in Matriculation or Higher Secondary Examination, and which is recognised and aided by the State Government but which is not a Government Institute."

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 2 ਏ ਵਿਚ ਕਲੀਅਰਲੀ ਕਲਾਜ਼ ਦੀ ਡੇਫੀਨੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਜ਼ ਜੋ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਸਰਵਿਸ ਮਿਲੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੋਲੀਟੈਕਨਿਕ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ, ਆਈ. ਟੀ. ਆਈਜ਼. ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਏਡਿਡ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਹਰ ਚੰਦ ਪੋਲੀਟੈਕਨਿਕ ਇਨਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਂਟ ਪਰ ਸੈਂਟ ਗਰਾਂਟ ਸਰਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪੈਸਾ ਵੀ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਨਹੀਂ ਖਰਚਦੇ, ਸਾਰੀ ਗਰਾਂਟ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਦੀ ਵੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਸਰਵਿਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ,ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਸੈਂਟ-ਪਰ-ਸੈਂਟ ਗਰਾਂਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਡਿਸਮਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਪ੍ਰਪੋਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਪੋਲੀਟੈਕਨਿਕ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਆਲੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਮੈਟਰਿਕੁਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਟੀਚਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਿਸ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਮਿਲੇ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਨੂੰ ਮੰਨਾ ਲਵੇਗੀ।

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That in sub-clause (a), line 5, after "University" add the following :—

> "It also means any Professional institute for admission to which the basic qualification is a pass in Matriculation or Higher Secondary Examination, and which is recognised and aided by the State Government but which is not a Government Institute".

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That in sub-clause (a), line 5, after "University" add the following :—

> "It also means any professional institute for admission to which the basic qualification is a pass in Matriculation or Higher Secondary Examination and which is recognised and aided by the State Government but which is not a Government Institute".

The Motion was lost.

Comrade Satya Pal Dang (Amritsar West) : Sir, I beg to move—

That in sub-clause (b), line 2, between "Officer" and "authorised" insert 'or officers".

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸਿੰਪਲ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਪਾਵਰ ਲੈਣੀ ਹੈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਪਾਵਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। At one and the same time there can be more than one officer. ਇਹ ਹੈਲਪ ਕਰੇਗੀ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਹਾਰਮਲੈਸ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That in sub-clause (b), line 2, *between* "officer" and "authorised" *insert* "or officers"

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That in sub-clause (b), line 2, *between* "officer" and "authorised" *insert* "or officers"

The motion was lost.

Comrade Satya Pal Dang (Amritsar West) : Sir, I beg to move—

That after sub-clause (e), add the following :—

"(f) 'non-teaching staff' means employees other than those covered by the definition of 'teacher'."

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰ ਪਾਸਿਉਂ, ਇਸ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਕਾਮਰੇਡ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਉਧਰੋਂ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਅੌਰ ਇਸ ਪਾਸਿਉਂ ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਨੇ, ਹਰ ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ ਟੀਚਰਜ਼ ਸਰਵਿਸ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਇਕ ਅੱਛੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਵੀ ਦਿਤੀ ਜਾਏ । ਇੰਨੀ ਗਲ ਠੀਕ ਹੈ । ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਗਿਆਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ । ਮੈਂ ਮਿਸਾਲ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿਆ ਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦਰੁਸਤ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਲਜ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਅਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਟੇਕ ਓਵਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਸੂਰ ਕਿਸ ਦਾ ਹੈ । ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਬਿਲ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ਼ ਤਾਂ ਕਵਰ ਹੋ ਜਾਏਗਾ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੰਮਥੀ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਠੀਕ ਹਨ ਉਹ ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ਼ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਧੇਲਾ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਸਰਵਿਸ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏ । ਕੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਐਜੀਟੇਸ਼ਨਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮੰਨਣ ? ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ਼ ਬਾਰੇ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਮਪਲਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਸਰਵਿਸ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਵੀ ਮੰਨ ਲੈਣ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਰਜ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਠੀਕ ਹੈ ਜੇ ਨਾਨ-ਟੀਚਿੰਗ ਸਟਾਫ਼ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਏ ।

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That after sub-clause (e), *add* the following :—

"(f) 'non-teaching staff' means employees other than those covered by the definition of 'teacher'."

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That after sub-clause (e), add the following :—

"(f) 'non-teaching staff' means employees other than those covered by the definition of 'teacher' ""

(After taking the sense of the House by voices, Mr. Deputy Speaker said I think the Noes have it. This opinion was challenged. The bells were sounded. The question was put again and Mr. Deputy Speaker said 'I think the Noes have it'. Again it was challenged. The Members were asked to rise in their places. Twenty-one Members rose in support of the Motion and Forty-six against the Motion.)

Ayes	..	21
Noes	..	46

The motion was declared lost.

Mr. Deputy Speaker: Question is—

That clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Deputy Speaker : Now clause 3 is before the House. There are some notices of amendments to this Clause.

Comrade Satya Pal Dang (Amritsar west): Sir, I beg to move—

That in line 1, *between* "teacher" and "shall" *insert* "or any non-teaching employee."

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That in line 1 *between* "teacher" and "shall" *insert* "or any non-teaching employee"

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That in line 1, between "teacher" and "shall" *insert* "or any non-teaching employee"

The motion was lost.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਹੈ (Doctor Sahib, do you want to say any thing in this respect.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪਕਾਸ਼ : ਨਹੀਂ ਜੀ, ਇਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੀ ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 4

Mr. Deputy Speaker : Now Clause 4 is before the House. There are certain amendments to this Clause. These stand in the names of Comrade Satya Pal Dang and Comrade Shamsher Singh Josh.

Comrade Satya Pal Dang (Amritsar West) : Sir, I beg to move—

> That in sub-clause (3), line 8, *after* "case" *add* "or in the opinion of the Director is excessive."

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੇਸ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਐਪਰੂਵਲ ਵਾਸਤੇ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਰੀਜੈਕਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

He may give his approval to the imposition of the proposed penalty of dismissal or removal from service, as the case may be, or refuse to give approval if the proposal is found to be *mala fide* or by way of victimisation or not warranted by the facts and circumstances of the case.

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਲਾਸਟ ਵਰਡਜ਼ ਹਨ 'or not warranted by the facts and circumstances of the case'. ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬੜਾ ਝਗੜਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜੇ ਕਿ ਕਸੂਰ ਤਾਂ ਹੈ ਟੀਚਰ ਦਾ ਲੇਕਿਨ ਰੀਮੂਵਲ ਜਾਂ ਡਿਸਮਿਸਲ ਦੀ ਪਨਿਸ਼ਮੈਂਟ ਐਕਸੈਸਿਵ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਰੀਫਿਊਜ਼ ਕਰ ਸਕੇ ਇਤਨੀ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ।

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

> That in sub-clause (3), line 8, *after* "case" *add* "or in the opinion of the Director is excessive."

Mr. Deputy Speaker : Question is—

> That in sub-clause (3), line 8, *after* "case" *add* "or in the opinion of the Director is excessive."

The motion was lost.

Comrade Shamsher Singh Josh (Kharar) : Sir, I beg to move—

> That in sub-clause (3), *add* the following at the end :—
> "or non-compliance of section (3)."

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੁਆਇੰਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਜ਼ 2 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'where after the enquiry referred to under section 3.' ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਦੀ ਬਿਨਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੀਮੂਵ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੱਸਪੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਡਿਸਮਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੈਰੀਫਾਈ ਕਰਕੇ ਸਬਸਟਾਂਸ਼ੀਏਟ ਕਰੇ ਕਿ ਮੇਲਾਫਾਈਡੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ । ਅਗਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਬਲੇ ਕੰਮਪਲਾਇੰਸ ਨਾ ਕਰੇ ਵੈਸੇ ਹੀ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ

ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵਰ ਹੋਵੇਗਾ ? ਉਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਕੀ ਕਰੇ ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਲਾਈਨ ਪਾ ਦਿਓ 'or non-compliance of section (3)' ਤਾਂ ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅੰਡਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਪ੍ਰਾਸੈਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਗਰੀਵੇਂਸ ਰੀਮੂਵ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ।

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That in sub-clause (3), *add* the following at the end :—
"or non-compliance of section (3)."

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That in sub-clause (3), *add* the following at the end :—

"or non-compliance of section (3)."

The motion was lost.

Comrade Shamsher Singh Josh (Kharar) : Sir, I beg to move—

That in sub-clause (4), lines 1-2, between "sub-section (2)" and "may" *insert* "or against the order of the Managing Committee in case or cases where the matter is not referred to the Director under this section".

ਸਬ-ਕਲਾਜ਼ 4 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ 'Any party aggrieved by an order of Director under sub-section (2)' ਵਿਚ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੀਮੂਵ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ any party aggrieved by an order ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅਗੇ ਰੈਫਰ ਹੀ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਵੇਗਾ । ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That in sub-clause (4), lines 1-2, *between* "sub-section (2)" and "may" *insert* "or against the order of the Managing Committee in case or cases where the matter is not referred to the Director under the section".

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That in sub-clause (4), lines 1-2, *between* "sub-section (2)" and "may" *insert* "or against the order of the Managing Committee in case or cases where the matter is not referred to the Director under this section".

The motion was lost. (Interruptions)

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 4 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 5

Mr. Deputy Speaker : Now Clause 5 is before the House There are certain amendments to this Clause in the name of Comrade Satya Pal Dang.

Comrade Satya Pal Dang : Sir, I don't want to move my amendments to this Clause, ਇਹ ਅੱਗੇ ਹੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੀ ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 5 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 6

Mr. Deputy Speaker : Now Clause 6 is before the House. There are certain amendments to this Clause in the name of Comrade Satya Pal Dang and Comrade Shamsher Singh Josh.

Comrade Satya Pal Dang (Amritsar West) : Sir, I beg to move—

That in sub-clause (i), line 1, *between* "appointed" and "for" *insert* "in leave vacancy".

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਵਰਡਜ਼ ਹਨ ਇਸ ਕਲਾਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ । ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਣੀ ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਕਲ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕੋਈ ਵੀ ਕਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਵੇ । ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀ ਆਫ਼ ਸਰਵਿਸ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਣ, ਕਿ ਅਗਰ ਇਹ ਕਲਾਜ਼ ਇਸੇ ਹੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

The provisions of sections 3, 4 and 5 shall not apply :—

(i) to the termination of service of any teacher who is appointed for a temporary period only;

ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਅਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਹਰ ਇਕ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਹੋਣਗੀਆਂ । ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਕਲਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਨਸਿਡਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । ਕੋਈ ਟੈਂਪਰੇਰੀ ਐਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਦੀ ਜਸਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਲੀਵ ਵੇਕੈਨਸੀ ਦੇ । ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਐਡ ਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ

that in sub-clause (i), line between "appointed" and "for" *insert* "in leave vacancy".

ਜਿਸ ਵਕਤ ਛੁਟੀ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਰੂਲ ਉਸ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਅਗਰ ਇਹ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੀ ਕਲਾਜ਼ ਰਹਿ ਗਈ ਤਾਂ ਬਿੱਲ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੀ ਫੌਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ । ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਐਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟਾਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਟੈਮਪਰੇਰੀ ਹੀ ਕਰਨਗੀਆਂ । ਇਸ ਲਈ ਮਹਿਕਮੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਅਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੰਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

Mr. Deputy Speaker Motion moved—

That in sub-clause (i), line 1, *between* "appointed" and "for" *insert* "in leave vacancy",

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That in sub-clause (i), line 1, *between* "appointed" and "for" *insert* "in leave vacancy".

The motion was lost.

Comrade Shamsher Singh Josh (Kharar) : Sir, I beg to move—

Delete sub-clause (ii)

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

Delete sub-clause (ii)

Mr. Deputy Speaker : Question is—

Delete sub-clause (ii)

The motion was lost.

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That clause 6 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 7

Mr. Deputy Speaker: Now Clause 7 is before the House. There are certain amendments to this Clause.

Comrade Satya Pal Dang ; (Amritsar West) : Sir, I beg to move—

For the clause *substitute* the following :—

"7. No teacher or non-teaching employee will be relieved from an affiliated college as a result of retrenchment without the prior permission of the Director who will give or withhold permission after examining the facts and after hearing the parties concerned.

A teacher or a non-teaching employee who is relieved from an affiliated college as a result of retrenchment shall have preference for appointment to future vacancies in the affiliated college in which he was serving immediately before rentrenchment or in another affiliated college under the same Managing Committee."

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੁਝ ਸਪੀਕਰਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਡਿਸਮਿਸਲ ਜਾਂ ਰਿਮੂਵਲ ਲਈ ਪਰਾਇਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਟਰਮੀਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਬਾਈ ਵੇ ਆਫ ਸੋਕਾਲਡ ਰਿਟ-ਰੈਂਚਮੈਂਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ

[ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ]

ਟੀਚਰਜ਼ ਫਾਲਤੂ ਹੋ ਗਏ , ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੱਢਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਗਰਾਊਂਡ ਜੈਨੂਇਨ ਨਹੀ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਿਸਕੰਡਕਟ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਫਸ ਨਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਲਰਟ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੱਢਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਦੀ ਪਰਾਇਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੋਲ ਹੋਵੇ। ਜੋ ਮੈਂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰੈਂਚਮੈਂਟ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪਰਾਇਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਹੋਵੇ।

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

For the clause *substitute* the following :—

"7. No teacher or non-teaching employee will be relieved from an affiliated college as a result of retrenchment without the prior permission of the Director who will give or withhold permission after examining the facts and after hearing the parties concerned.

A teacher or a non-teaching employee who is relieved from an affiliated college as a result of retrenchment shall have preference for appointment to future vacancies in the affiliated college in which he was serving immediately before retrenchment or in another affiliated college under the same Managing Committee."

Mr. Deputy Speaker : Question is—

For the clause *substitute* the following :—

"7. No teacher or non-teaching employee will be relieved from an affiliated college as a result of retrenchment without the prior permission of the Director who will give or withhold permission after examining the facts and after hearing the parties concerned.

A teacher or a non-teaching employee who is relieved from an affiliated college as a result of retrenchment shall have preference for appointment to future vacancies in the affiliated college in which he was serving immediately before retrenchment or in another affiliated college under the same Managing Committee."

The motion was lost.

Comrade Shamsher Singh Josh (Kharar) : Sir, I beg to move—

That in line 2, for "have preference" *substitute* "be offered".

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਰਿਟਰੈਂਚਡ ਟੀਚਰ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਉਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਫਿਰ ਦੋਬਾਰਾ ਜਗ੍ਹਾ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਡਿੰਗ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮਨਸ਼ਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਪਰੈਫਰੈਂਸ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੈਂਗੂਏਜ ਵਿਚ ਪਰੈਫਰੈਂਸ ਦਾ ਇਕ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਵ੍ਹਟੇਜ਼ ਦੇਣਾ। ਜੇ ਮਨੇਜਮੈਂਟ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਖਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਖ ਸਕੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਵਾਕਈ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰੈਂਚਡ ਟੀਚਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨੈਚੁਰਲ ਜਸਟਿਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰੈਫਰੈਂਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਰਿਟਰੈਂਚਡ ਟੀਚਰ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That in line 2, *for* "have preference" *substitute* "be offered."

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That in line 2, *for* "have preference" *substitute* "be offered."

The motion was lost.

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 7 stand part of the Bill.

The motion was carried.

NEW CLAUSE

Comrade Satya Pal Dang : (Amritsar West) : Sir, I beg to ask for leave to move the following new clause:—

"That after clause 7 *add* the following new clause and the existing clauses be re-numbered accordingly :—

8. (a) Any one who dismisses or removes or reduces in rank or retrenches a teacher or a non-teaching employee without the prior approval of the Director will be liable to be fined up to Rs. 10,000 subject to a minimum of Rs. 1,000.

(b) Any teacher or non-teaching employee who is dismissed or is removed from service or is retrenched or is reduced in rank will have the right to appeal to the Director who shall order his re-instatement and may also direct payment of the salary and other amounts due to such a teacher or non-teaching employee directly to him out of the grant due to affiliated college."

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣੀਆਂ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤਾਂ ਲੈ ਲਵੋ । (Dang Sahib, get the leave of the House first.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਲੀਵ ਤਾਂ ਮਿਲਣੀ ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਲੀਵ ਲਵੋ । ਜਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਬਦਲੋ । ਅਗੇ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰਨ ਲਗਿਆਂ ਜੋ ਕਹਿਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿ ਲਈਦਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਵੀ ਮੈਨੂੰ **ਦੋ ਲਫਜ਼** ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿ ਲੈਣ ਦਿਉ । ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹਨ । ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ਿਜ਼ ਵਿਚ ਪਰੋਵੀਜ਼ਨ ਹੈ, ਉਸ ਜਨਰਲ ਕਲਾਜ਼ਿਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ......

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਲੀਵ ਲੈ ਲਵੋ । (Dang Sahib, get leave of the House first.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: * * *

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲਓ। (Dang Sahib, please withdraw these words.)

ਕੁਝ ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ)

Mr. Deputy Speaker : Order please.

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਸਾਹਿਬ, ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ ਜੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਡੈਰੋਗੇਟਰੀ ਲਫ਼ਜ਼ ਕਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਇਨਵਾਲਵਡ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ, ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਫ਼ਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ਼ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲਵੋ। (Dang Sahib, please withdraw these words.)

Comrade Satya Pal Dang: I have said nothing derogatory, nothing unparliamentary I have moved an amendment and I have sought your permission to explain so that the members of the House understand it fully and properly. ਮੈਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਰੂਲ ਹੇਠਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੈਂ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਸ ਲਵਾਂ। I have not said anything, unparliamentary. What I have said is perfectly in order and is absolutely correct.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ * * * (You had stated that * * * * *

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ * * ਮੈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ ਲਗੇ ਹਨ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਗਏ ਹਨ, ਫਿਰ ਹੁਣ ਹੀ ਮੁਕਰ ਗਏ ਹਨ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲੇ ਤ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਪਰੋਸੀਜਰ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਲਾਜ਼ ਹੈ। ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਇਸ ਦੀ ਲੀਵ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਇਹ ਮੂਵ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਹੀ ਹਾਊਸ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (ਸ਼ੋਰ)।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। (ਸ਼ੋਰ) (If he said so earlier, then he has now stated that he did not do so.)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਬੜੀ ਵਡੀ ਤੌਹੀਨ ਹੈ। ਅਗਰ ਇਹ ਪਰੀਵਿਲੇਜ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਰੀਵਿਲੇਜ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤੌਹੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਰੋਸੀਜਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਰੀਕਾਰਡ ਕੱਢਵਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵੋ ਇਹ ਪਰੀਵਿਲੇਜ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਦਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਂਜੀ ਘੋਲਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। (ਸ਼ੋਰ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਮਿਟੀ ਅਤੇ ਸੁਆਹ ਘੋਲਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਾਂਜੀ ਹੀ ਘੋਲਦਾ ਹਾਂ ।(ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਂਜੀ ਘੋਲਣਾ ਤਾਂ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ ਪਰ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਸੁਆਹ ਘੋਲਣਾ ਵੀ ਕੀ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਮੈਂ ਦਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਮਨਿਸਟਰ ਲਾਇਆ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰੋ। (Please state your point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੇ ਰੂਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਕਾਲਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ? (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੋ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬ੍ਹਾਲੇ ਰੱਖ ਛਡਦੇ ਹਾਂ। (Under which rule are you advocating his case ? This is not a point of order. Please resume your seat. We may take up this issue later on.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ .... (ਸ਼ੋਰ)

ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਗੇ ਵੀ ਇਕ ਮੋਸ਼ਨ ਪਰੀਵਿਲੇਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਡੈਕੋਰਮ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਹਾਊਸ ਦਾ ਡੈਕੋਰਮ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ * * ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਹਾਊਸ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤੌਹੀਨ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

(**ਕਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ** : ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ)

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਈ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਬੋਲਣ-ਲਗ ਪਏ * *।)

---

*Expunged not recorded as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Members are saying without permission should not be recorded.)

ਆਬਕਾਰੀ ਤੇ ਕਰ ਮੰਤਰੀ : ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹੀ। ਜੋ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸਰ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਇਹ ਫਿਕਰਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ * * * * (ਵਿਘਨ)

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : House means all members sitting in the House. ਚਾਹੇ ਉਹ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਆਗਸਟ ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹ ਪਰੀਵਿਲੇਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਮੂਵ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡੀਨਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ, this is a mis-statement before the House and it also amounts to breach of privilege. Mis-statement in the House is also breach of privilege. Thirdly, one Privilege Motion on this point is already pending before the Committee of Privileges, and if this sentence is quoted there, then the whole case would be spoiled. So either these words should be expunged or he should withdraw them.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਬਿਲਕੁਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ......

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (It should not be recorded.)

Chaudhri Darshan Singh : Mr. Deputy Speaker, before proceeding further the Chair should give ruling whether this sentence should go to the Press or not?

Mr Deputy Speaker : It should not go to the Press.

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਇਹ ਵਿਦਡਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

---

*Expunged not recordered as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਾਦ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਫੈਕਟਸ ਆ ਗਏ ਹਨ ਰੀਕਾਰਡ ਵੀ ਵੇਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (Decision on this issue will be taken later on. All the facts have come and the record will also be consulted.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ** **

Mr. Deputy Speaker ; This is no point of order.

Comrade Satya Pal Dang ; ** **

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਚੇਅਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ, ਉਹ ਰੀਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਸ਼ੋਰ) । Please sit down. (Whatever is being said by the hon. Member without the permission of the Chair, should not be recorded (*noise*) Please sit down.)

Mr. Deputy Speaker ; Motion moved—

That leave be granted to move the following new Clause :—

"That after Clauses 7, add the following new Clause and the existing clauses be re-numbered accordingly :—

"8. (a) Any one who dismisses or removes or reduces in rank or retrenches a teacher or a non-teaching employee without prior approval of the Director will be liable to be fined up to Rs. 10,000 subject to a minimum of Rs. 1,000.

(b) Any teacher or non-teaching employee who is dismissed or is removed from service or is retrenched or is reduced in rank will have the right to appeal to the Director who shall order his re-instatement and may also direct payment of the salary and other amounts due to such a teacher or non-teaching employee directly to him out of the grant due to affiliated College."

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That leave be granted to move the following new Clause : —

"That after Clause 7, *add* the following new clause and the existing clauses be re-numbered accordingly :—

"8. (a) Any one who dismisses or removes or reduces in rank or retrenches a teacher or a non-teaching employee without the prior approval of the Director will be liable to be fined up to Rs. 10,000 subject to a minimum of Rs. 1,000.

(b) Any teacher or non-teaching employee who is dismissed or is removed from service or is retrenched or is reduced in rank will have the right to appeal to the Director who shall order his re-instatement and may also direct payment of the salary and other amounts due to such a teacher or non-teaching employee directly to him out of the grant due to affiliated college."

The Motion was lost.

---

*Expunged/Not recorded as ordered by the Chair.

CLAUSE 8

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 8 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 9

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 9 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

CLAUSE 10

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 10 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

CLAUSE 11

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 11 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

CLAUSE 12

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Clause 12 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

SUB-CLAUSE (1) OF CLAUSE 1

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Sub-clause (1) of Clause 1 stand part of the Bill.

The Motion was carried.

TITLE

Mr. Deputy Speaker : Question is—

That Title be the Title of the Bill.

The Motion was carried.

Minister for Education (Shri Gurmail Singh) : Sir, I beg to move—

That the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974 be passed.

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

That the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974 be passed.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਮੁਰਿੰਡਾ ਐਸ. ਸੀ.) : ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਛੇਤੀ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਰੁਟੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਛੇਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਇਸ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸੱਲੀ ਕਰਕੇ ਫੇਰ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ।

ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਕਿ ਆਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਵੀ ਗਈ ਹੈ ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬੁਲਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੇਰ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੱਛਮ) ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਯੁਨਾਨੀਮਸਲੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰਜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਮਿਸਲੀਡਿੰਗ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰੁਸਤੀ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਈ ਪੈਨਲਟੀ ਕਲਾਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ । ਇਕ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਕਤ ਤੱਕ ਡਿਸਮਿਸ ਜਾਂ ਪੀਨੇਲਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਤੋਂ ਅਪਰੂਵਲ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਅਪਰੂਵਲ ਦਾ ਇਕ ਲੰਬਾ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਤੇ ਪਰੋਵਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਇਲੀਗਲ ਗਲ ਕਰੇ ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਕਟੇਮਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਰੂਲ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪਲੀਡ ਕਰ ਸਕੇ । ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾ ਸਕੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਬਿੱਲ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਹੀ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ , ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਬੜੇ ਸੀਰੀਅਸ ਲੈਕੂਨਾਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਲਦੀ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਲਾਜ਼ 10 ਕਲੀਅਰ ਹੈ । (Clause 10 of the Bill is already clear there.)

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ (ਪਟਿਆਲਾ) : ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਅਰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਇਤਨੀ ਦੇਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਦਾ ਸਟਾਫ ਮਨੇਜਮੈਂਟ ਦੇ ਰਹਿਮ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਵਖੋ ਵਖ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਰਸਤਾ ਲਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੱਜ ਇਹ ਬਿੱਲ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ । ਅਜ ਤੱਕ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਐਫਿਲੀ—ਏਟਿਡ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਪਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਰੂਲਜ਼ ਐਂਡ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂਲਜ਼ ਰਾਹੀਂ

[ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ]

ਸਟਾਫ ਦੀ ਕੋਈ ਸੇਫਟੀ ਨਹੀਂ । ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣਾ ਪਿਆ । ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1969 ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਰਾਹੀਂ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸਰਟਨ ਐਡਮਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਰੂਲਜ਼ ਬਣਾਏ ਸਨ, ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਜੋ ਫਸਿਲਟੀਜ਼ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ । ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਗਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਕਲੈਰਟੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਅਰਲੀ ਸਟੈਪਸ ਉਠਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਅਦਬੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਬੋਲਡ ਕਦਮ ਚੁਕਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਰੂਲਜ਼ ਇਫੈਕਟਿਵ ਬਨਣਗੇ । ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਜੋ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟਸ ਤੋਂ ਇਲ-ਲੀਗਲ ਟਰਮੀਨੇਸ਼ਨਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਸਮੈਂਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਮੂਵ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਪਰੋਵਾਈਡ ਕਰ ਸਕੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੋਲਡ ਕਦਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

Mr. Deputy Speaker : Question is—

> That the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974 be passed.

The Motion was carried.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਕਹੋ ਕਿ ਬਿੱਲ ਇਜ਼ ਯੂਨੈਨੇਮਸਲੀ ਪਾਸਡ ।(ਵਿਘਨ)

Mr. Deputy Speaker : The Bill is passed unanimously without any objection.

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਇਸ ਬਿੱਲ ਉਤੇ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਪੇਸ਼ ਹੋਈਆਂ ਸਨ । ਉਸ ਉਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਹੋਈ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹ ਯੂਨੈਨੇਮਸਲੀ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ)

Mr. Deputy Speaker : Ultimately it has been passed.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * *

Mr. Deputy Speaker : This is no point of order

THE PUNJAB LAND REVENUE (AMENDMENT) BILL, 1974

Revenue and Elections Minister (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to introduce the Punjab Land Revenue (Amendment) Bill, 1974. Sir, I also beg to move—

> That the Punjab Land Revenue (Amendment) Bill, be taken into consideration at once.

Mr. Deputy Speaker : Motion moved—

> That the Punjab Land Revenue (Amendment) Bill, be taken into consideration at once.

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ (ਸਮਰਾਲਾ) : ਮੈਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨੀਊ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ, 1974 ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਾਂਗਾ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ (ਵਿਘਨ) ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਜੇ ਇਹ ਇੰਟ੍ਰਪਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਰਿਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੈ ਇਹ ਧੱਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਜਦੋਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਪਿਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੈਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਅਗੇ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ, ਖਾਦ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਭੱਜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਬਿਆਨਾ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਟੈਕਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੁਗਣੇ ਰੇਟਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਆਬਿਆਨਾ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਮਾਲੀਆ ਲਗਾ ਕੇ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਹੋਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਰਕਿਟ ਫੀਸ, ਕਰਾਪ ਸੈਸ ਆਦਿ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਔਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੁਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਦ ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਕੁਹਾੜਾ ਚਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਕੇ ਹੁਣ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ, ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁਹਾੜੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (The hon. Members should not speak while seated.)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਇਹ ਵੀ ਮਜ਼ਬੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨੀਊ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਟੈਕਸ ਤੁਹਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਾਉਣੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕ ਜ਼ਰੂਰ ਹਟਾਉਣਗੇ। ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਦੇ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਵੀ ਹੁਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏਗੀ ਉਹ ਹਟਾਏਗੀ। (ਵਿਘਨ) ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਹ ਟੈਕਸਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਕੇ ਰਹਾਂਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਖਾਦ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੋ ਖਾਦ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਿੱਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (You should speak on the Bill before the House.)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 30—40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰੇਟਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਧਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਇਕ ਵਿੰਗੇ ਟੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਜਿਹੜਾ ਐਕਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤਰਮੀਮਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਕਿ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। (ਘੰਟੀ) ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ। (ਵਿਘਨ) ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕਣਕ ਦੇ ਭਾਅ ਦੇਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀ ਹੈ। ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਣਕ ਦੇ ਭਾਅ ਮੁਕੱਰਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਥੱਲੇ ਦਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਰਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਘੰਟੀ) ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਣਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ (ਖਰੜ): ਮਾਨਯੋਗ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੁਆਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਤ ਹੈ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਧਨਾਢ ਹਨ, ਜਿਤਨੇ ਮਾਲਦਾਰ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਅਤੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਵਧਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੰਜਾਈ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਵਧ ਗਏ ਹਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਟਿਊਬਵੈਲਜ਼ ਦਾ ਰੇਟ ਵੀ ਵੱਧ ਚੁਕਿਆ ਹੈ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਟੈਕਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੱਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਲਈ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਦ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੁੱਗਣੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਦਵਾਈਆਂ ਜੋ ਕੀੜੇ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੁੱਗਣੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇਨ-ਪੁੱਟਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੁੱਗਣੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਠੀਕ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਦਿਵਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ, ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਰ ਵੀ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਉਤੇ ਮਾਲੀਆਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਧਾਉਣਾ, ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬੜੇ ਧੱਕੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਸਰਾ ਸਰ ਧੱਕਾ ਹੈ।

ਮਾਨਯੋਗ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮਾਲੀਆ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸਾਡੇ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦਿਆਂ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 'ਡੇਵਿਲ ਕੋਟਿੰਗ ਸਕਰਿਪਚਰਜ਼' ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ੈਤਾਨ ਆਦਮੀ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ

ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ? ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਰੇਡਿਡ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾਓ। ਜਿਹੜੇ ਧਨਾਢ ਆਦਮੀ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਨਾ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਚੈਲੰਜ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਚਾਰ ਹੈਡ ਬਣਾਏ ਹਨ। 10 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਮੁਆਫ ਹੈ। 10 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 50 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਇਕ ਹੈਡ ਹੈ। 50 ਤੋਂ ਸੌ ਤੱਕ ਇਕ ਹੈਡ ਹੈ। ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 200 ਤੱਕ ਇਕ ਹੈਡ ਹੈ ਅਤੇ 200 ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਫਿਰ ਇਕ ਹੈਡ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਚਾਰ ਹੈਡ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੇ 50 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਮਾਲੀਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ 60 ਫੀ ਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਿਹੜੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 110 ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ 50 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਤੇ ਤੱਕ ਮਾਲੀਆ ਦਿੰਦੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਕੋਈ 40 ਫੀ ਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਤਾਂ 40 ਫੀ ਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਦਰਮਿਆਨਾ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ 60 ਫੀ ਸਦੀ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਓ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਨਾ ਲਗਾਓ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜੋ ਬਿੱਲ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਦੀ ਡਟਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੀਕੰਸਿਡਰ ਕਰਕੇ ਬਿੱਲ ਰੀਡਰਾਫਟ ਕਰਕੇ ਲਿਆਵੇ। 30 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲੀਆ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਛੋਟਾ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਸਾਰਾ ਮਾਲੀਆ ਮੁਆਫ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 10 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 30 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਮਾਲੀਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਵੇਂ 120 ਤੱਕ ਕਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਸੌ ਤੋਂ ਦੋ ਸੌ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਵੇਂ 4 ਗੁਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਪੈਸਾ ਆਵੇਗਾ ਉਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਡਿਵੈਲਪ—ਮੈਂਟ ਲਈ ਪੈਸਾ ਵੀ ਆਵੇਗਾ। ** **

Mr. Deputy Speaker ; It should not be recorded.

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਲਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਡਰਾਫਟ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਜੋ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੁਝਾਓ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਕੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਾਂਗੇ ਪਰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਔਰ ਬਾਹਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਛੋਟੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋਣ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸਾਨ ਸਭਾ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਚਲਾਏਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਈਅਰਜ਼ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਾਊਸ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ।

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ (**ਟਾਂਡਾ**) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਬਿੱਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਇਕ ਬੜਾ ਸੋਹਣਾ ਰਾਹ ਲੱਭਿਆ ਹੈ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਜੋਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਐਵੇਂ ਹੀ ਗਰਮ ਸਪੀਚ ਦੇ ਕੇ ਬਗੈਰ ਰੀਜ਼ਨਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪੜੇ ਲਿੱਖੇ ਬੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੇ ਇਹ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਡਬਲ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਡਬਲ ਕੀਮਤਾਂ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ? ਇਹ ਕੀਮਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈਆਂ ਇਹ ਜਿਥੇ ਨਾਈਟਰੋਜ਼ਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਤੇਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਚੀਜਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਇਹ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਡਬਲ ਕਰਨੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਧਰੋਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਕੁਇੰਟਲ ਯੂਰੀਏ ਵਿੱਚ 40 ਰੁਪਏ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਸਬਸੇਡਾਈਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹਾਂ। (ਘੰਟੀ) ਅੱਜ ਮਾੜੇ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਕਿਸਾਨ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੈਕਟਸ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੋਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਕਰੀਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਕਰੀਰ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫੈਕਟਸ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਫੈਕਟਸ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਕੋਲ ਤੇਲ ਲੱਭਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੀਜ਼ ਪਰੈਸ ਵਿਚ ਵੀ ਆਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਡਿਗਨੇਟ੍ਰੀਜ਼ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਤੇਲ ਵਿਚ, 5—10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਲਫ ਸਫੀਸ਼ੈਂਟ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸੱਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਸੈਲਫ਼-ਸਫ਼ੀਸ਼ੈਂਟ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਕੀਮਤਾਂ ਥੱਲੇ ਆਉਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਰੇਗੀ। (ਘੰਟੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਉਚੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। (ਘੰਟੀ) ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਬਿੱਲ ਸਾਨੂੰ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਝੂਠੇ ਇਲਫਾਜ਼ ਦੇ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਨੂਰ ਮਹਿਲ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਬਿਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਪਰੋਪੋਜ਼ਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 10 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉਪਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨ ਮਾਲੀਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਰੈਵਨਿਊ ਨੂੰ ਹੋਰ ਐਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਸਟੇਟ ਹੈ ਔਰ 70—80 ਫੀ ਸਦੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਵਸਨੀਕ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣੇ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਸੀਲਿੰਗ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਸੀਲਿੰਗ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡੀ। ਜੋ ਟੈਕਸ ਲਗੇ ਉਹ ਵੀ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਕਤ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕਿਤਨੇ ਟੈਕਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ - ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਮਲਾ, ਫਿਰ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਸੈਸ, ਫਿਰ ਕੂਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕਰਾਪਸ ਸੈਸ, ਫਿਰ ਸਰਚਾਰਜ, ਫਿਰ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਰਚਾਰਜ ਫਿਰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਰਚਾਰਜ, ਫਿਰ ਬੇਟਰਮੈਂਟ ਲੈਵੀ, ਫਿਰ ਆਬਿ— ਆਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੋਕਲ ਰੇਟ। ਇਤਨੇ ਟੈਕਸ ਲਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਜੇ ਉਹ ਰੌਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਛੋਟੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀਟ ਦੀ ਪਾਲੀਸੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਦੇ ਕਰੀਬ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ। ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀਟ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਸਟ ਆਫ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਇਤਨੀਆਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ 76 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਰੇਟ 105 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੰਬਈ ਵੱਲ ਜ਼ਰਾ ਧਿਆਨ ਕਰੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਉਥੇ ਕਣਕ 200 ਰੁਪਏ ਕੁਇੰਟਲ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)ਲਓ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੁਣ 200 ਰੁਪਏ ਹੋਣ ਨੂੰ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਸਟ ਆਫ਼ ਪਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹੀ ਇਤਨੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਜੇ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖਰੀਦ ਦਾਰ ਉਠਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਂਸਿਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਪੈਨ ਖਰੀਦਣ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰੇਟ ਉਹ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ ਨਹੀਂ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਲੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਵੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਮਾਰਜਨ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਇਤਨਾ ਰੁਪਿਆ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਤਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪੱਲੇ ਵਿਚਾਰੇ ਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਮੁਨਾਫਾ ਕੌਣ ਖਾਂਦਾ ਹੈ? ਗਰੀਬ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨਹੀਂ-ਖਰੀਦਦਾਰ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਤਾਂ ਇਤਨਾ ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਲਾ ਲਓ। ਉਸ ਵਿਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਪਤਾ ਹੀ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਿੜਿਆ ਫੁਲ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਦਾ। ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਰੋਟੀ ਬੰਨ੍ਹੀ ਮੋਢੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਲ ਪਿਆ। ਨਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਫੁਲ ਖਿੜਿਆ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਇਤਨਾ ਸਾਧਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਵੀ ਰਾਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਮਲਾ ਵਧਾਉਣਾ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ 10 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਨਾ ਲਵੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਤੇ ਲਾਵੋ। ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੌਂਗ ਡੈਮ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ 1800 ਏਕੜ ਦਾ ਫਾਰਮ ਹੈ ਅਤੇ 8—8, 10—10 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਜਿਹੜੇ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜੇ ਪੈਸੇ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਲਵੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕਢਵਾਓ।

ਇਕ ਅਵਾਜ਼ : ਪੌਂਗ ਡੈਮ ਦੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਧਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪਰੇਮ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਤਕਰੀਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ। (ਵਿਘਨ)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ 10 ਏਕੜ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਤੇ ਲਾ ਲਓ। 6 ਕਰੋੜ ਦਾ ਖਾਦ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ। ਓਵਰ ਨਾਈਟ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਸ ਵੱਧ ਗਈ।

[ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ]

ਪ੍ਰਾਫਿਟ ਜਿਹੜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਡੀਲਰਜ਼ ਮਾਰਕ ਫੈਡ ਜਾਂ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਢਵਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਟਾਕ ਹੈ ਉਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਸਟਾਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਾਈਸ ਤੇ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ ਫਹਿਮੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਦਿਅਰ ਇਜ਼ ਇ ਪਰੈਸ ਕੁਮੈਂਟਸ—(ਵਿਘਨ) ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੁਆਓ। (ਵਿਘਨ) (ਘੰਟੀ) ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟਸ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਇਹ ਕਦਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਮੈਂਟਸ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੇਖ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੁਮੈਂਟਸ ਕਿਸ ਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਕੁਮੈਂਟਸ ਦਿਹਾਤੀ ਜਨਤਾ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਹ ਅਰਬਨ ਲਾਬੀ ਦੇ ਕੁਮੈਂਟਸ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। (ਘੰਟੀ) ਇਸ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਹੈ ਕਿ 10 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਤੱਕ ਇਹ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 10 ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬੇਸ਼ਕ ਲਾ ਦਿਓ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜੋ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿੱਲ ਹੈ ਔਰ ਸਾਡੇ ਇਧਰ ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬੜੇ ਤਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਤਿਖੇ ਰਿਮਾਰਕਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੱਜ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਦਤ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਅੱਜ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਕਹਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨਾਲ ਲਾਭ ਹੋਇਆ, ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਬੀਜ ਆਏ, ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਰੋਵਾਈਡ ਕਰਨ ਲਈ ਔਰ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਉਨਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਜੋ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਆਈਆਂ ਉਸ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸੋਰਸਿਜ਼ ਫਿਫਥ ਪਲੈਨ ਵਾਸਤੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕੀਤਾ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਗਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾ ਦਿਤਾ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਦੋ ਕੰਟਰਾਡਿਕਟਰੀ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਜੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਮਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਵੱਧਣਗੀਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੂਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਦੇ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਹੋਰ ਵੱਧ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਔਰ ਪਰੋਗਰੈਸਿਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਂਡ ਹੋਲਡਿੰਗ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ

ਮੌਜੂਦਾ ਜੋ ਸਿਸਟਮ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਦਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਜਿਹੜੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰਿਸਟਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ 15 ਫੀ ਸਦੀ, 12 ਫੀ ਸਦੀ, 10 ਫੀ ਸਦੀ ਅਤੇ ਕਿਧਰੇ 9 ਫੀ ਸਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 2.83 ਫੀ ਸਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਹੈ ਯਾਨੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ 100 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚੋਂ 3 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਗਰੀਕਲਚਰਿਸਟਸ 15—15 ਫੀ ਸਦੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ .... 24—24 ਅਤੇ 13—13 ਫੀ ਸਦੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਕਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਪਬਲਿਕ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਡਿਸਕਸ ਹੋਈਆਂ। ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਤੱਦ ਜਸਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਵਾਧਾ ਕਰੀਏ। ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਹੋਲਡਿੰਗ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਮਾਲੀਆ ਇਕਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਕਮੈਂਡੇਸ਼ਨ ਤੇ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟਸ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ .... (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ............

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਥੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਆਂਕੜੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰੁਸਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ? (ਹਾਸਾ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਂਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਲਾਨ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਵਧਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਹਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਵਧਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਸਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ। ਇਥੇ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੜਾ ਲੀਡਿੰਗ ਅਖਬਾਰ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ 1 ਅਗਸਤ, 1974 ਦਾ ਇਕ ਐਡੀਟੋਰੀਅਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਲੀਡਿੰਗ ਆਰਟੀਕਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਗੂਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਕਮੈਂਡ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਲਕੱਤੇ ਦਾ ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਅਖਬਾਰ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਮੇਰਾ ਉਥੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹੈ ਉਥੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਅਖਬਾਰ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਦਫਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਟੈਕਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨ—ਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ ਸਰ। ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ

(ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ)

ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤੇ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਰਾਹੀਂ ਆਈ ਖਬਰ ਦੱਸ ਦਿਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੱਸਣ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਟੈਕਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ . ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ .... (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਕਫੀਅਤ ਲਈ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਹਨ .... (ਵਿਘਨ)

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh) : There is an editorial entitled "In the Right Direction" in the Hindustan Times dated the 6th July, 1974, which reads as under:—

"The Punjab Agriculture is the least taxed in India, with the prevailing rates of land revenue not being enough even to meet collection charges."

ਇਹ ਲਿਖ ਕੇ ਆਖ਼ਿਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਸਟੈਪ ਲਿਆ ਹੈ ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'a good beginning' ਬਾਕੀ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਤੇਜ' ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ......... (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਕੀ ਲਿੱਖਦਾ ਹੈ... (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦਾ ਐਡੀਟਰ ਇਕ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਪਰੋਗਰੈਸਿਵ ਫਾਰਮਰ ਹੈ, ਮੈਂ ਅਗੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ...... (ਵਿਘਨ)

ਹੁਣ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੁਝਦੀ 'ਪ੍ਰਤਾਪ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਕਾਮਰੇਡ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਦਾ ਇਕ ਬਿਆਨ ਆਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ :

"ਪੰਜਾਬ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਕੇ ਸੈਕਟਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਜ਼ਰਾਇ ਸ਼ੁਬਾਅ ਸੇ ਮਜ਼ੀਦ ਟੈਕਸ ਹਾਸਲ ਕਰਨੇ ਕੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੇ ਕਦਮ ਕੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀ ਹੈ।"

ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਬਿੱਲ ਦੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੈ ਇਹ ਬੜੀ ਮਹਿਦੂਦ ਅਤੇ ਰੈਲੇਵੇਂਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਔਰ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਰੈਵਿਨਿਊ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਰਗੂਮੈਂਟਸ ਦੇਣ।

Finance Minister : He is justifying the Bill.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਮਲਹੋਤਰਾ ਜੀ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਟੈਕਸ ਲਾਏ ਜਾਣ ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਬਿਗ ਲੈਂਡਲਾਰਡਜ਼ ਅਤੇ ਰਿਚ ਪੈਜ਼ੈਂਟਸ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਟੀਸਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਕਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ?

ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ,ਮੈਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਮੈਂ "ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ" ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ :

> "ਸਾਥੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਨਿਗੂਣੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਸ਼ਿਪ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਲੈਂਡਲਾਰਡਾਂ ਤੇ ਧਨਾਢਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਤੇ ਜੋ ਦਰਜਾਵਾਰ ਲੈਵੀ ਲਾਈ ਹੈ ਖੇਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਹੈ।"

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਧ ਪਚੱਧਾ ਆਰਟੀਕਲ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੀ ਹੱਕ ਹੈ। Why does not he read the whole of it ? ਸਾਰਾ ਪੜ੍ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੁਆਲ ਇਥੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ............(ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ; ਇਹ ਡੇਟ ਦੱਸ ਦੇਣ ...

I am going to raise a Privilege Motion. Can he read the paper without giving full text ? I will produce full text and then I will move a Privilege Motion against him. He should give date of the paper.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਜੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਡੇਟ ਵੀ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ... (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਡੇਟ ਦੱਸਣ ......(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਡੇਟ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿਓ ...(ਵਿਘਨ) (Please give the date if you have it) (*Interruption*)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਹੀ ਗਏ ਵੱਡੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ......(ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡੇਟ ਦੱਸਣ ......(ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਡੇਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ (ਵਿਘਨ) (He may not have the date.) (*Interruption*)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਗਰ ਕੋਈ ਰਿਸਪੌਂਸੀਬਲ ਮਨਿਸਟਰ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਦੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਕਿਸੇ ਡੇਟ ਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਜੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ। ਕੀ ਹੈ ਤੁਹਾਡਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ? (Bajwa Sahib, what is your point of order?)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਤਦ ਦੱਸਾਂਗਾ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਕਲਪਣ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰੀਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਲਾਓ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। (ਹਾਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ। (Bajwa Sahib, please resume your seat.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ (ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਇਸ ਟੈਕਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ)

Comrade Satya Pal Dang : Mr. Speaker, you are allowing a most irresponsible act on the part of this Minister (Sardar Umrao Singh). He does not tell us the date. He distorts the statement of the Secretary of our Party. He does not read the whole text of the statement.

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh) : Sir, I have quoted their own Paper.

Comrade Satya Pal Dang : Please give us the date of the Newspaper.

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh) : If the hon. Speaker asks for it, I will give the same.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕਿਹੜੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਡੇਟ ਦੱਸਣ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਡੇਟ ਤਾਂ ਦੱਸਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਤਨਾ ਹੀ ਦੱਸ ਦੇਣ ਕਿ ਇਹ ਅਖ਼ਬਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ

ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ ਜਾਂ (ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ । (ਹਾਸਾ)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸ ਪੰਜ ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ ਜੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever Comrade Dana Ram Ji is saying, should not be recorded.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਇਹ ਮਾਲੀਆ ਸਲੈਬ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਅਗੇ ਸਲੈਬ ਸਿਸਟਮ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਔਰ ਬੜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਗਰੈਸਿਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਤੁੱਛ ਜਿਹੀ ਭੇਟਾ ਜਾਂ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪਾਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਅੱਜ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । (ਥੰਪਿੰਗ)

ਇਸ ਕਰਕੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਅਸੀਂ ਮਾਲੀਆ ਵਧਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਕੁਲੈਕਸ਼ਨ ਚਾਰਜਿਜ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ । ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਜੋ ਕੁੱਝ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸੋ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕੇ ।

Mr. Speaker: Question is—

That the Punjab Land Revenue (Amendment) Bill be taken into consideration at once.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill Clause by Clause.

SUB-CLAUSE (2) OF CLAUSE 1.

Mr. Speaker : Question is—

That Sub-clause (2) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

CLAUSE 2

Mr. Speaker : Now Clause 2 is before the House. There are notices of amendments to this Clause. The first amendment stands in the name of Sardar Harbans Singh Jalal.

Sardar Harbans Singh Jalal (Phul) : Sir, I beg to move—

That in the proposed Chapter V—A, section 60 E line 4, for 'ten' *substitute* 'fifty'

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਰੈਵੇਨਿਊ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਬਿੱਲ, 1974 ਉਹਦੇ ਤਹਿਤ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਹਾਲੇ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਹਿਲੇ 10 ਰੁਪਈਏ ਤੋਂ 50 ਰੁਪਈਏ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਹੁਣ 200 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵੱਧ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜਿਹੜਾ 50 ਤੋਂ 100 ਰੁਪਈਏ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਢਾਈ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 25 ਰੁਪਈਏ ਐਕਸਟਰਾ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜਿਹੜਾ 100 ਰੁਪਈਏ ਤੋਂ 200 ਰੁਪਈਏ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਮਾਮਲਾ ਤੇ 205 ਰੁਪਈਏ ਫਾਲਤੂ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਕਿਸਾਨ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਤੇ ਨਾਲ 305 ਰੁਪਈਏ ਫਾਲਤੂ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ।

(ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ ਜੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ)

ਅਵਾਜ਼ਾਂ : ਜੈ ਭੀਮ, ਜੈ ਭੀਮ।

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਲਾਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ? ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਐਕਟ ਤੇ ਹੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਆਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਤੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਵੇਂ ਰੇਟ ਫਿਕਸ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੀ ਰੈਲੇਵੈਂਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡਿਸਅਲਾਓ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਬਿੱਲ ਉਤੇ ਰੋਣਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਾਸਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਣ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿੱਲ ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰੇਗਾ ਜਿਸ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਹਰਾ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਮਾਤਾ, ਦੇਸ਼ਮਾਤਾ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ ਹੈ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਖੂਨ ਪਸੀਨਾ ਇਕ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਸ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ, ਬੇਤਰਸੀ ਨਾਲ, ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਉਤੇ ਰੋਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਣਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰੋ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬਿੱਲ ਵੱਲ ਖਿਆਲ ਰੱਖੋ। (You may please be relevant to the Bill. Please be brief.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ (ਫੂਲ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਮਾਲ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਐਫੀਸ਼ੈਨਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਆਕਤ ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਜ਼ਡਮ ਤੇ। ਅੱਗੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੋਕਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਸਟੈਮਪ ਡਿਊਟੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਹਾਲਾ ਜਾਂ ਮਾਮਲਾ ਕਿਤਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿੱਲ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਬਣਦਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਦਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 30 ਸਟੈਂਡਰਡ ਏਕੜ ਦੀ ਸੀਲਿੰਗ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਤਨੇ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਵੇਖੋ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਹੁਣ ਵੀ ਹੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇਣ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। (Please continue your speech. Do not pay attention to others).

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲੇ ਦੱਸ ਰੁਪਈਏ ਤੱਕ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ 5 ਏਕੜਾਂ ਵਾਲਾ ਛੋਟਾ ਕਿਸਾਨ ਤਕਰੀਬਨ ਇਸ ਟੈਕਸ ਤੋਂ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਉਹੋ ਹੀ ਬਿੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੰਜ ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਰਸਰੇ ਇਕਤਦਾਰ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ 10 ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈ, ਤਕਰੀਬਨ 4 ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਸਲ ਮਾਲੀਆ ਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਖੋਜ ਸ਼ਾਖਾ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਗ ਵਿਚੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਿਆ, ਓਰੀਜਨਲ ਮਾਲੀਆ ਕੀ ਸੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਿਆ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪੁਛ ਲਵੋ, ਦੱਸ ਦੇਣਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਅਵੇਲੇਬਲ ਨਹੀਂ, ਹੈਡ ਆਫ ਦੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੋਲ ਅਵੇਲੇਵਲ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਪਵਾਇੰਟ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੋਲੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬੈਠੋ। (You may please speak on a specific point otherwise, resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ : ਮੈਂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ 10 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 50 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਹੜਾ 50 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 100 ਰੁਪਏ ਜਾਂ 200 ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

Mr. Speaker : Motion moved:

That in the proposed Chapter V—A, section 60E, line 4. for' 'ten' substitute 'fifty'.

Sardar Surjit Singh Atwal : Sir, I beg to move—

That in the proposed sections 60E, 60F and in the Schedule to the proposed Chapter V—A, for the words 'ten rupees' wherever occuring, *substitute* the words' twenty rupees.'

I also move—

That in the proposed Schedule to the proposed Chapter V—A, against the entries at serial Nos. 2, 3 and 4, for the words 'Eighty rupees' Two hundred and five rupees' and Five hundred and five rupees', *substitute* the words 'Sixty rupees',One hundred and eighty-five rupees' and 'Four hundred and eighty-five rupees' respectively.

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਜਿਹੜਾ ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਬਿੱਲ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ...

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਟਰੈਜ਼ਿਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋਕੇ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

(I would request the hon. Members of the Treasury Benches to be serious and attentive and stop talking because the hon. Member is not properly audible to all the Members of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਲੈਂਡ ਰੈਵੇਨਿਊ (ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ) ਬਿੱਲ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਮੇਰੇ ਕਈ ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਬਿੱਲ ਤੇ ਅਗਲਾ ਬਿੱਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਪਲੈਯਿਜ਼ਰ ਹੈ ? (I would request the hon. Members of the House to agree to the proposal that the time of the sitting be extended till this Bill and the next are disposed of. Is it the pleasure of the House?)

Voices : Yes, Yes.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਜ ਹਾਊਸ ਦੀ ਸਿਟਿੰਗ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਦੋਨੋਂ ਬਿੱਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। (The time of the sitting is extended till both the Bills are disposed of.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਟੈਕਸ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਲਗਾਏ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਔਰ ਕਈ ਇਕ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ

ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਮੁਤਲਿਕ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ......(ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਮੇਰੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣ ਲਓ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬਾਜਵਾ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ ? (Bajwa Sahib, what is your point of order?)

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਇਸ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਗੌਰ ਨਾਲ ਵੇਖੋ, ਹਰ ਜੱਟ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜਾ ਬਹਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਬੋਲ ਹੀ ਨਾ ਸਕੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ ਜੀ । (ਵਿਘਨ) (Please resume your seat.) (*Interruption*)

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਦੋ ਸੱਜਣ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਹਨ , ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ।

ਸਰਦਾਰ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ : ਮੈਂ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ opposition ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅੱਜ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵੇਲਾ ਭੁਲ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਵੈਲਥ ਟੈਕਸ ਲਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸਾਨ ਉਤੇ ਇਹ ਵੈਲਥ ਟੈਕਸ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਪਰ ਉਹ ਕੁਝ ਨ ਕਰ ਸਕੀ ਤੇ ਵੈਲਥ ਟੈਕਸ ਲਗ ਕੇ ਰਿਹਾ । ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਫੇਲ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅੱਜ ਉਸੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੂ ਹੈ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਟੈਕਸਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬੜੇ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਤੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਾਜ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਹੇਠ ਲਗਣੇ ਸਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਹੈ । (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) (ਸ਼ੋਰ) (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : No running commentary. Order please.

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ । (This is no point of order.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਮੈਂ ਕਾਮਰੇਡ ਜੀ ਇਸ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਮੈਂ ਭਲੀ ਪਰਕਾਰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ (ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਇਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਮਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਇੰਟਰਪਟ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

*Expunged as ordered by the Chair

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਦੇਖੋ ਜੀ, ਹਾਊਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਨਾਗਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਟਵਾਲ ਸਾਹਿਬ, ਸਪੀਚ ਜ਼ਰਾ ਛੋਟੀ ਕਰੋ। (Atwal Sahib, please be brief.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਟੈਕਸ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੰਮ ਸਰਦਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੜੇ ਅੱਛੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਟੈਕਸ ਲਗਾਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਰਖਦੀ, ਸਰਾਸਰ ਗਲਤੀ ਤੇ ਹਨ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਸਭ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਾਡੀ ਮਿਡਲ ਕਲਾਸ ਬਲਕਿ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

Mr. Speaker : Motion moved—

(i) That in the proposed Section 60 E, 60F and in the Schedule to the proposed Chapter V—A, for the words 'ten rupees" wherever occurring substitute the words 'twenty rupees".

(ii) That in the proposed Schedule to the proposed Chapter V—A, against the entries at serial Nos. 2, 3 and 4 for the words 'Eighty rupees' 'Two hundred and five rupees' and 'Five hundred and five rupees', *substitute* the words 'Sixty rupees', 'One hundred and eighty-five rupees and Four hundred and eightyfive rupees' respectively.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹੜੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਰਿਲੀਫ ਮਿਲੇਗਾ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਕੰਮ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਮੰਨੀ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਦਰਮਿਆਨੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਰ ਇਹ 20 ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 50 ਮੰਨ ਲੈਣ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਛੋਟਾ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ : ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 5 ਏਕੜ ਦਾ ਜੋ ਮਾਲਿਕ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਐਗਜ਼ੰਪਟਿਡ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕੀ ਉਹ 5 ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਐਕਸਕਲੂਡ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ?

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : 5 ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਮਲਾ ਅੱਗੇ ਵੀ ਮੁਆਫ ਹੈ 5 ਏਕੜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਲਗੇਗਾ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * *

Mr. Speaker : It is no point of order.

Mr. Speaker : Question is—

That in the proposed Chapter V—A, Section 60E, line 4, *for* 'ten' *substitute* 'fifty'.

The Motion was lost

WALK-OUT

ਸਰਦਾਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜੇ ਸਾਡੀ ਇਹ ਇਸ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਰੋਟੈਸਟ ਵਜੋਂ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।

(ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਦਨ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਾਰੇ ਅਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਅਤੇ ਜਨ ਸੰਘ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ)

THE PUNJAB LAND REVENUE (AMENDMENT) BILL, 1974

(*Resumption of Consideration*)

Mr. Speaker : Question is—

That in the proposed Sections 60E, 60F, and in the Schedule to the proposed Chapter V—A, *for* the words 'ten rupees' wherever occurring, *substitute* the words 'twenty rupees".

The motion was carried.

Mr. Speaker : Question is—

That in the proposed Schedule to the proposed Chapter V—A, against the entries at serial Nos. 2, 3 and 4, *for* the words 'Eighty rupees", "Two hundred and five rupees" and "Five hundred and five rupees", *substitute* the words "Sixty rupees", "One hundred and eighty-five rupees" and "Four hundred and eighty-five rupees", respectively.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 2, as amended, stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

---

*Expunged as ordered by the Chair.

SUB-CLAUSE (1) OF CLAUSE 1

Mr. Speaker : Question is—

That Sub-Clause (1) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Speaker : Question is—

That Title be the Title of the Bill.

The motion was carried.

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to move—

That the Punjab Land Revenue (Amendment) Bill, 1974 as amended be passed.

Mr. Speaker Motion moved—

That the Punjab Land Revenue (Amendment) Bill, 1974, as amended, be passed.

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Land Revenue (Amendment) Bill, 1974, as amended, be passed.

The motion was carried

THE PUNJAB GRAM PANCHAYAT (AMENDMENT) BILL, 1974

Minister of State for Development (Sardar Santokh Singh Randhawa) : Sir, I beg to introduce the Punjab Gram Panchayat (Amendment) Bill, 1974.

Sir, I also move—

That the Punjab Gram Panchayat (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the Punjab Gram Panchayat (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਡਕਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇੱਥੇ ਲੈ ਆਏ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਬਿੱਲ ਲਿਆਉਣੇ ਸਨ ਜੇ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਲੈਕੇ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਇਹ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਬਿੱਲ ਲੈ ਆਉਣਾ ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋ ਈ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ......

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ 100 ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਸ ਬਿੱਲ ਰਾਹੀਂ ਪਲੈਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ 100 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 10 ਫੈਮਿਲੀਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਜੇ ਇਕ ਟੱਬਰ ਵਿੱਚ 10 ਜੀਅ ਹੋਣ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੱਮਝਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਅਗੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤ ਉਥੇ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਕਿ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 200 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਕੁੱਝ ਗੱਲ ਢੁਕਵੀਂ ਵੀ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਛੋਟਾ ਯੂਨਿਟ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਯੂਨਿਟਸ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਰਹੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਚੰਗੇ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਹੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਉਹ ਨਾ ਕੋਈ ਇਤਨੇ ਛੋਟੇ ਯੂਨਿਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਪਰਤੀਤ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਪਿੰਡ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਏਰੀਆ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਵੀ ਚੰਗੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਯੂਨਿਟਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦੇ ਕੰਮ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਮਾਲ-ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ, ਗ਼ਬਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਸੀਂ ਰੋਜ਼ ਅਖ਼ਬਾਰਾਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਲਿਕ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੜਤਾਲ ਬਾਰੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਕੇ ਆਪਣੀ ਮਜਬੂਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੜਾ ਸਕੈਲਟਨ ਸਟਾਫ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਇਤਨੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਫੇਰ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਘਾਲੇ ਮਾਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਬਲਿਕ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦਾ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਗ਼ਬਨ ਦੇ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਹਨ। * * *

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਡ ਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਤਲਿਕ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿਘ ਮਝੈਲ ਦੇ ਮੁੱਤਾਲਿਕ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Speaker : I think the allegations levelled by Sardar Jasdev Singh Sandhu are irrelevant and the man is not here in the House to defend himself. I think those words should be expunged. (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ * * * (ਸ਼ੋਰ)

* Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * *

Mr. Speaker : This is no point of order.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਰੂਲਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਰੂਲਜ਼ ਉਹੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਆਮਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਮੁੱਤਲਿਕ ਇਕ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਮੁਆਮਲਾ ਸੀ, ਇਸ ਤੇ 40 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਉਹ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਡੀਫੈਂਡ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਤੇ ਬੜੀ ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ ਹੋਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਟਰੀਬਿਊਨ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲਮਜ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

"New Delhi July 24:— A furore was created in the Lok Sabha today over what Congress Members called "wild" unsubstantiated and fabricated' charge by a BKD member, Mr. Janeshwar Mishra, that there was a conspiracy to do away with the Sarvodaya leader, Mr. Jayaprakash Narayan. Congress Members protested vigorously as Mr. Mishra, newly elected Member from Allahabad, speaking on the No-Confidence Motion debate claimed that he had received a letter linking the name of the Haryana Chief Minister, Mr. Bansi Lal; with the 'conspiracy'.

There was a strong demand from the ruling party Members for expunction of the remarks.

The Deputy Speaker, Mr. G. G. Swell, at the end of a 40-minute wrangle ruled out expunction" observing that a 'wild, unsubstantiated allegation" had been made, and it had been refuted very strongly.

As a sensitive barometer of what was happening in the country, the House should take note of everything that was said he said.

'Everything is on record', he added"

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਸਪੰਕਸ਼ਨ ਜਿਹੜੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਾਫ਼ੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ I think it is not incorrect.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਟੀਕੁਲਰਲੀ ਕੋਈ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (No allegations should be levelled against any particular person).

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰੇ (ਵਿਘਨ)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਅਸੀਂ ਵੈਲਕਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਿਹੜੀ ਪਰੇਮ ਸਿਘ ਪਰੇਮ ਜੀ ਨੇ ਗੱਲ ਪੁਆਇੰਟ ਆਊਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਐਕਸਪੰਜ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਪੀਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਐਕਸਪੰਜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

Mr. Speaker ; That will not come on record.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜਿਹੜਾ ਜਨਾਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। (I have said that whatever has been said about Sardar Ishar Singh Majhail should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿਘ ਸੰਧੂ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਇਹ ਮੈਂਬਰ ਬਗੈਰ ਪਰਮੀਸ਼ਨ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। (Whatever the hon. Member has said without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿਘ ਜੋਗਾ : ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੇ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਰੂਲਿੰਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਮਸਲਾ ਹੈ ਜੋ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਪੁਆਇੰਟ ਐਕਸਪੰਜ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਅਕਸਪੰਜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵੇਰ ਰੂਲਿੰਗਜ਼ ਆਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟਸ ਰੇਜ਼ ਕੀਤੇ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਪਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਜਨਾਬ ਨੇ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੀ ਪਾਰਟੀ ਇਥੇ ਬੈਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੇ ਉਹਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜਨਰਲੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਨਾ ਲਗਾਏ ਜਾਣ। (Generally it is pointed out that no allegations should be levelled against any person not present in the House.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਧੂ : ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਉਹਦੀ ਪਾਰਟੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਉਹ ਉਹਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲ ਪਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਇਥੇ ਬੈਠੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲੀਅਰ ਰੂਲਿੰਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਆਪ ਦੀ ਰੂਲਿੰਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਹੋਣ, ਉਹਦੀ ਪਾਰਟੀ ਇਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਨਾਸਿਬ ਸਮੇਂ ਤੇ ਉਤਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

*Expunged/Not recorded as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਾਰਟੀ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਔਰ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਡ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ । ਜੋ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਰੂਲਿੰਗ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਵਾਂਗਾ। (The party cannot defend all its members. We should not refer to a person who is not present in the House and cannot defend himself. You may please now resume your seat. I shall examine the matter with regard to whatever Mr. Dang has stated, after obtaining the ruling delivered in the Lok Sabha.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਬੇਸ਼ਕ ਅੱਜ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੋਚ ਕੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰੂਲਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਫੇਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਈਓ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸ਼ੋਅਰ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਮੈਟਰ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। (I assure you that I will examine the matter.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਲਉ ਤਾਂ ਕਿ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ ਜੋ ਕੁੱਝ ਸਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੈ (ਵਿਘਨ)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਝ ਰੂਲਿੰਗਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾ। ਮੇਰੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿਉਗੇ ਕਿ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਜਿਹੜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ 104 ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਤਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡਿਫੈਂਡ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਉਸ ਤੇ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਲਗਾਉਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। (There is no objection in mentioning the name of any person. But it is not proper to level allegations against a person not present in the House to defend himself.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਇਕ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਟ੍ਰੈਡੀਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਰਿਸਪਾਂਸਬਿਲਿਟੀ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਰਿਸਪਾਂਸੀਬਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਨਿਸਟਰਜ਼ ਉਸਨੂੰ ਡੀਫੈਂਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾ ਲਏ ਜਾਣ, ਇਹ ਅੱਛੀ ਟਰੈਡੀਸ਼ਨ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਵਿਲ ਬੇਅਰ ਵਿਦ ਮੀ ਕਿ ਅਫਸਰ ਜਿਹੜੇ ਹਾਈ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਕ ਬਲੈਂਕਿਟ ਡਿਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਦਿਉਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਜਿਹੜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ I will humbly submit that it will be denial of democracy, and request you not to please give such a decision. ਮੈਂ ਇਸ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਰੂਲਿੰਗ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਸੀਰੀਅਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਹ ਡਿਫੈਂਡ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ । ਉਹ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ । (Captain Sahib, serious allegations should not be levelled against any man who is not present in the House and cannot defend himself here.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਰਲੇ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਚੋਰੀ ਕੀਤਾ । ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਡਿਸੀਜ਼ਨ ਹੋ ਜਾਏ ਕਿ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਫੇਰ ਮੈਂ ਬਿਰਲੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹੋ ਕਿ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਲੀਡਰ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇ ਉਹਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੇਸਲੈਸ ਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਆਥੈਨਟੀਕੇਟਿਡ ਚਾਰਜ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੰਡਰਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ । ਅਸੀਂ ਚੋਰਾਂ ਦਾ, ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ, ਠਗਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਸਪੋਜ਼ ਕਰਾਂਗੇ । ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਹੰਬਲ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਰੂਲਿੰਗ ਕਰ ਦਿਉ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ । (I will examine it.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਜੋ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਪਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰੀ-ਕਨਸਿਡਰ ਕਰੋ । ਇਸਦੀਆਂ ਇੰਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਬੜੀਆਂ ਅਹਿਮ ਹਨ । ਬਾਹਰਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ । ਜੇ 104 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਵੀ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ * * * (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਇਰਰੈਲੇਵੇਂਟ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਅਨਫਾਊਂਡਿਡ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ । । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰਵਾਇਤ ਕਾਇਮ ਕਰੋ । । ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਸੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਪਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਆਨਰ ਵਧਾਉ, ਇਸਦੀ ਰਿਸਪੈਕਟ ਵਧਾਉ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਬਿੱਲ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਰਕਿੰਗ ਅੰਡਰ ਕੰਸਿਡਰੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਦੇ ਗ਼ਬਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸਲੈਸ ਐਲੀਗੇਸ਼ਨ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਲੇਕਿਨ 8 ਜੂਨ ਦੀ 'ਹਿੰਦ ਸਮਾਚਾਰ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਤਰਫੋਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :

* * * * *

ਜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਹੀਏ ? (ਵਿਘਨ)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

Mr. Speaker: Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ: ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਖਬਰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸੂਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਕਵਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸਿਆਸੀ ਚਿੱਕੜ ਸੁਟਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿਆਂਗਾ। (I will examine the whole matter and give my ruling later on).

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ (ਮਾਨਸਾ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਸਟੱਡੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਸ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਦਮੀ ਵੀ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਕੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿਤੀ ਕਿ ਇਥੇ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਐਕਟ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਹ ਲਿਆਕੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸੋਧ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਪੰਚਾਇਤ ਹੈ, ਉਹ ਜਿਥੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੌ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਪੰਚਾਇਤ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵੋਟਾਂ ਤਾਂ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੌ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੰਚਾਇਤ ਬਣੇਗੀ ਇਹ ਬੜੀ ਅੱਛੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਵੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਲੀ ਔਕੜਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ ਹਨ ਉਸ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੱਦ ਰੱਖਣ ਤਾਂਕਿ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਆਪਣਾ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕੋਰਮ 3 ਦਾ ਸੀ ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤ 11 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੀ, ਚਾਹੇ 9 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਹੇ 5 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਸਰਪੰਚ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਦਫਾ ਤਾਂ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਔਰਤ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਇਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝੀ ਜਾਂ ਸੀਰੀ ਆਦਿ ਮਿਲਕੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਰ ਦਾ ਹੀ ਕੋੜਮਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਰਮ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। (ਵਿਘਨ) (ਹਾਸਾ) ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਰਮ ਦੀ ਹੱਦ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਥੇ ਕੰਟਰੋਵਰਸੀ ਜਿਹੜੀ ਚੱਲੀ ਹੈ ਉਹ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗ਼ਬਨ ਦੀ ਅਤੇ ਫੰਡ ਦੇ ਗ਼ਬਨ ਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਡੀ. ਸੀ. ਨੇ ਸਾਡੀ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇ ਨਾਲ 14-15 ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ਼ਬਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀ. ਸੀ. ਨੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।। ਸਾਡੇ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੇਸ ਕਢਾਉਣ ਵਿਚ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਮੈਂਬਰ

ਜਾ ਕੇ ਚੋਰਾਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਥੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ ? ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਤਜ਼ਰਬਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਰ ਦੂਜਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਬੀ. ਡੀ. ਓ. ਆਦਿ ਨੂੰ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਚੈਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵੀ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਆ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਚੰਗਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਫੰਡ ਗ਼ਬਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ 10–15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰੱਖ ਕੇ ਵਰਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। (ਘੰਟੀ) ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਧ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਪੰਚ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੁਪਿਆ ਨਾ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਉਹ ਰੁਪਿਆ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੀ ਇਸ ਦੀ ਖਿਲਾਫਵਰਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ। (Please resume your seat.)

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ (ਰਾਏਪੁਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਬਿੱਲ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜੋਗਾ ਜੀ ਨੇ ਕਹੀਆਂ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੀਟ ਕਰਕੇ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਾਇਆ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਚਾਰ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ਕੂਕ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਨੇ ਬੜੀ broad-based ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲੇ ਰੋਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੌ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ, ਪੰਚਾਇਤ ਬਣ ਸਕੇਗੀ ਇਹ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਖਦਸ਼ਾ ਹੋਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸੈਕਟਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਣਗੇ। ਪਰ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਜੋਗਾ ਜੀ ਨੇ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗਬਨ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਧੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਈ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਡਿਸੀਜ਼ਨ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਉਥੇ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਿਥੇ ਛੋਟੀ ਪੰਚਾਇਤ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦੱਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਰਾਹ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਟਰੀ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਦਸਖਤ ਕਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀ. ਡੀ. ਓ. ਅਤੇ ਉਹ ਸੈਕਟਰੀ ਰਲਕੇ ਪੈਸੇ ਖਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੜਿਆ ਸਰਪੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰੇ ਖਦਸ਼ੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਬਿੱਲ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰੇ ਖਦਸ਼ੇ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਕੋਰਮ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। (ਤਾੜੀਆਂ)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਨੂਰ ਮਹਿਲ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਬਿੱਲ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਕੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਿੱਲ ਹੈ ਉਹ ਵਜ਼ੀਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅੱਛਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (ਹਾਸਾ) ਦੋ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਬਹੁਤ ਸਿੰਪਲ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ.........

ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਕੀ ਦੂਜੇ ਮਾੜੇ ਹਨ ?

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਵੀ ਚੰਗੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਅੱਛੇ ਹਨ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਯੂਨਿਟ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਛੋਟੇ ਯੂਨਿਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। (ਵਿਘਨ) ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡ ਕੇ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਜੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵੀ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਯੂਨਿਟ ਬਣ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਆਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਿਛਲੇ 5–7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਮੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਜੁਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਜੁਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਖਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਯੂਨਿਟ ਵਾਸਤੇ ਵਖਰੀ ਪੰਚਾਇਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬੜੀ ਅੱਛੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਕੋਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ 12–13 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਾਂ 10–11 ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ 3 ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਇਹ ਅਨਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟ ਵੀ ਬੜੀ ਅੱਛੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਇਕ ਗਲ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲਾਊਡ ਥਿੰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਔਰ ਮੈਂ ਉਸ ਲਾਊਡ-ਥਿੰਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਗੁਡ ਟੇਸਟ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮੈਂਡ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਰੰਧਾਵਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਮੈਂਡਿੰਗ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪਰੇਮ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਕਮੇਟੀ ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਉਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਥੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਓਪਨ ਮਾਈਂਡ ਨਾਲ ਆਏ ਸੀ ਔਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸੀ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਕਾਸ (ਸਰਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀਆਂ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਆਈਆਂ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਕਾਫੀ ਸਜਣਾਂ ਨੇ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਮਿਹਰਬਾਨੀ। ਕੁਝ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਖ਼ਦਸ਼ਾਤ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਦਸ਼ਾਤ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਖ਼ਦਸ਼ਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਉਹ 7 ਲੱਖ 36 ਹਜ਼ਾਰ 609 ਏਕੜ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ 1 ਲੱਖ 80 ਹਜ਼ਾਰ 791 ਏਕੜ ਅੰਡਰ ਪਲਾਓ ਹੈ। ਕਲਟੀਵੇਬਲ ਵੇਸਟ ਲੈਂਡ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ 51 ਹਜ਼ਾਰ 133 ਏਕੜ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫਿਗਰਜ਼ ਅਨਆਥੋਰਾਈਜ਼ਡ ਆਕੂਪੇਸ਼ਨ ਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ 29,866 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤਸੱਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਔਰ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜੋ ਹਾਲਤ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸੀ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਹੈ। ਡਵੀਜ਼ਨ ਲੈਵਲ ਤੇ ਡੀ. ਓ., ਟੀ. ਓ. ਲਗੇ ਹੋਏ ਸੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਹਨ, ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਕੋਲ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਹਨ। ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪਟਵਾਰੀ ਵੀ ਹਨ, ਨਾਇਬ-ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਵੀ ਰਖੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ। ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਸਨਹਿਰੀ ਕਦਮ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਡੀ.ਓ.,ਟੀ.ਓ. ਹਟਾ ਕੇ ਹਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਲੇਵਲ ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਰਖਿਆ ਹੈ ਔਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਡੀ., ਪੀ. ਓ. ਦੇ ਬੀ. ਡੀ. ਓ. ਤੋਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਵਾਏ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੋਂ ਡੀ. ਸੀਜ਼. ਨੂੰ ਲਿਖਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਇਕ ਦਿਨ ਡੇਟ ਉਹ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸਰਪੰਚ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਵਾਜ਼ ਪਈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਸਰਪੰਚ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੰਮ ਕੋਈ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਾਰਵਾਈ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਖ਼ਦਸ਼ਾਤ ਦਰੁਸਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹਨ ਉਹ ਬੜੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। (ਥੰਪਿੰਗ) ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਿਹੜੀ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੜੇ ਯੂਨਿਟਸ ਹਨ ਉਹ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਯੂਨਿਟਸ ਨਾਲ ਰੱਖਣੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਯੂਨਿਟਸ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਹਿ ਗਈ ਗੱਲ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀ ਕਿ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਲਦਾ। ਜੋਗਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਹੈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲੇਡੀ ਪੰਚ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਔਰ ਇਕ ਔਰ ਪੰਚ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲੈਣਾ ਔਰ ਤਿੰਨਾ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਣਾ। ਜਿਥੇ 11 ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ 9 ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ 12 ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਵੀ ਤਿੰਨਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਨਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸੀ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੈਜਾਰਿਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਈਮ ਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਮੁਤਫਿਕਾ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ।

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Gram Panchayat (Amendment) Bill, 1974 be taken into consideration at once.

The motion was carried.

Mr. Speaker : Now the House will proceed to consider the Bill clause by clause.

SUB-CLAUSE (2) OF CLAUSE 1

Mr. Speaker : Question is—

That Sub-clause (2) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 2

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 2 stand part of the Bill.

The motion was carried.

CLAUSE 3

Mr. Speaker : Question is—

That Clause 3 stand part of the Bill.

The motion was carried.

SUB-CLAUSE (1) OF CLAUSE 1

Mr. Speaker : Question is—

That Sub-clause (1) of Clause 1 stand part of the Bill.

The motion was carried.

TITLE

Mr. Speaker : Question is—

That Title be the Title of the Bill.

The motion was carried.

Minister of State for Development (Sardar Santokh Singh Randhawa): Sir, I beg to move—

That the Punjab Gram Panchayat (Amendment) Bill, 1974 be passed.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the Punjab Gram Panchayat (Amendment) Bill, 1974 be passed.

Mr. Speaker : Question is—

That the Punjab Gram Panchayat (Amendment) Bill, 1974 be passed.

The motion was carried.

MOTION UNDER RULE 16

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to move—

That the Assembly at its rising on 16th August, 1974 shall stand adjourned *sine-die*.

Mr. Speaker : Motion moved—

That the Assembly at its rising on the 16th August, 1974 shall stand adjourned *sine die.*

Mr. Speaker : Question is—

That the Assembly at its rising on the 16th August, 1974 shall stand adjourned *sine-die.*

The motion was carried.

Mr. Speaker : The House is adjourned till 2.00 p.m. on Firday, the 16th August, 1974.

7.10 P.M.

(*The House then adjourned till* 2.00 p.m. *on Friday, the* 16*th August,* 1974.)

1378 PVS - *282* —ਪੰ: ਗੌ. ਪ੍ਰੈਸ ਪਟਿਆਲਾ ।

APPENDIX

TO

PUNJAB VIDHAN SABHA

DEBATES

13*th August*, 1974 (*A.S.*)

VOL. II—No 6.

ਚੁਗਿਰਦਾ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪਿੰਡ

902. **ਕਾਮਰੇਡ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਨੇਡੀਅਨ** : ਕੀ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1972–73, 1973–74 ਅਤੇ 1974–75 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਚੁਗਿਰਦਾ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇਵਾਰ ਕਿੰਨੇ ਪਿੰਡ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਕੀ ਹਨ ?

ਕੁਮਾਰੀ ਸਰਲਾ ਪਰਾਸ਼ਰ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ) : ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 1972–73 ਅਤੇ ਸਾਲ 1973–74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹਰੀਜਨ ਬਸਤੀ ਸੁਧਾਰ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ 86 ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ 217 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇਵਾਰ ਤੇ ਸਾਲ ਵਾਰ ਲਿਸਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ-ਵਾਰ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ।

ਸਾਲ 1974–75 ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਕਮ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ENVIRONMENTAL IMPROVEMENT OF HARIJAN BASTIS FOR THE YEAR 1972-73

Sr. No.	Name of District		Amount Sanctioned	No. of Villages sanctioned.
1.	Amritsar	..	6,56,314/-	4
2.	Bhatinda	..	3,34,790/-	4
3.	Faridkot	..	2,19,212/-	3
4.	Ferozepur	..	55,085/-	2
5.	Gurdaspur	..	4,53,843/-	8
6.	Hoshiarpur	..	4,76,150/-	19
7.	Jullundur	..	9,47,378/-	18
8.	Kapurthala	..	10.999/-	1
9.	Ludhiana	..	3,38,324/-	9
10.	Patiala	..	6,04,619/-	8
11.	Ropar	..	32,896/-	2
12.	Sangrur	..	5,60,290/-	8
		Total:-	46.90,000/-	86

ENVIRONMENTAL SCHEME 1972-73.

Sr. No.	Name of District	Village		Amount paid
			..	Rs.
1.	Amritsar	Gumanpura	..	99,962/-
2.	Do	Mustafabad	..	1,42,823/-
3.	Do	Sultanwind	..	2,82,790/-
4.	Do	Nagoke	..	1,30,739/-
			Total:	6,56,314/-
5.	Bhatinda	Ablu	..	91,760/-
6.	Do	Basti Paras Ram	..	98,710/-
7.	Do	Harnam Singh Wala	..	75,620/-
8.	Do	Bakshi Wala	..	68,700/-
			Total;	3,34,790/-
9.	Faridkot	Sandhwan	..	1,21,238/-
10.	Do	Landoko	..	48,055/-
11.	Do	Darapur	...	49,919/-
			Total ..	2,19.212/-
12.	Ferozepur	Panni Wala	..	25,920/-
13.	Do	Gumejal	..	29,165/-
			Total ..	55,085/-
14.	Gurdaspur	Behrampur	..	89,720/-
15.	Do	Gasitpur	..	10,410/-
16.	Do	Dalia	..	95,281/-
17.	Do	Kalichpur	..	21,540/-
18.	Do	Sarupwali	..	68,584/-
19.	Do	Bal	..	51,880/-
20.	Do	Hassanpur Khurd	..	55,135/-
21.	Do	Daburji	...	61,293/-
			Total ..	4,53,843/-

1	2	3		4
				Rs.
22.	Hoshiarpur	Purana Bhangala	..	12,300/-
23.	Do	Nangal Thandal	..	48,816/-
24.	Do	Badon	..	48,732/-
25.	Do	Barian Khurd	..	54,807/-
26.	Do	Kotla	..	33,891/-
27.	Do	Rahali	...	53,819/-
28.	Do	Chabowal	..	55.637/-
29.	Do	Arhana Kalan	..	48,250/-
30.	Do	Jhingar Khurd	..	33,018/-
31.	Do	Malewal Kali	..	11,280/-
32.	Do	Sherpur Khas	...	3,000/-
33.	Do	Bullowal	..	6,000/-
34.	Do	Patti	...	7,000/-
35.	Do	Ghasipur	...	14,000/-
36.	Do	Chack Raju Singh	..	7,500/-
37.	Do	Bhikhowal	..	10,000/-
38.	Do	Kabirpur	..	3.000/-
39.	Do	Pahlowal	..	10,000/-
40.	Do	Mahilpur	..	15,000/-
		Total	..	4,76,150/-
41.	Jullundur	Malpur Arkan	..	32,636/-
42.	Do	Shampur	..	23,000/-
43.	Do	Khurla Kingra	..	82,420/-
44.	Do	Bhaura	..	87,000/-
45.	Do	Bhanjal Kalan	..	34,500/-
46.	Do	Raipur Araian	..	80,400/-
47.	Do	Chahil Kalan	..	80,400/-
48.	Do	Alachaur	..	35,000/-
49.	Do	Kalam	..	72,000/-
50.	Do	Kahma	..	67,000/-
51.	Do	Bhootan	..	61,900/-
52.	Do	Noura	..	69,400/-
53.	Do	Nurpur	..	45,130/-
54.	Do	Sindhran	..	34,460/-
55.	Do	Haveli	..	47,885/-
56.	Do	Nihaluwal	..	17,640/-
57.	Do	Lidder	..	39,017/-
58.	Do	Garha	..	37,990/-
		Total	..	9,47,378/-

1	2	3		4
				Rs.
59.	Kapurthala	Dhariwal	..	10,999/-
60.	Ludhiana	Jhakarwal	..	65,039/-
61.	Do	Buani	..	31,350/-
62.	Do	Dhamot	..	49,181/-
63.	Do	Janewal	..	27,475/-
64.	Do	Kadon	..	22,687/-
65.	Do	Bheron Muna	..	22,431/-
66.	Do	Nanakpur Jagera	..	34,125/-
67.	Do	Sangatpura	..	40,936/-
68,	Do	Bopa Rai	..	45,100/-
		Total	...	3,38,324/-
69.	Patiala	Chanarthal Kalan	..	65,039/-
70.	Do	Jalal Khera	..	65,250/-
71,	Do	Sarai Mughal	..	95,942/-
72.	Do	Sado Heri	..	70,958/-
73.	Do	Lalru	..	1,08,792/-
74.	Do	Baswan	..	66,731/-
75.	Do	Mananli Surat	..	55,568/-
76.	Do	Machhli Kalan	...	76,439/-
		Total	..	6,04,719/-
77.	Ropar	Bhajoli	..	7,796/-
78.	Do	Rampur	..	25,100/-
		Total	..	32.896/-
79.	Sangrur	Majhi	..	58,350/-
80.	Do	Majha	..	42,100/-
81.	Do	Kunran	...	78,000/-
82.	Do	Gharachan	..	87,600/-
83.	Do	Bad Rukhan	..	99,740/-
84.	Do	Balad Khurd	..	48,800/-
85.	Do	Buraj	..	68,400/-
86.	Do	Sadhopur	..	77,300/-
		Total	...	5,60,290/-

ENVIRONMENTAL IMPROVEMENT OF HARIJAN BASTIS FOR THE YEAR 1973-74

Sr. No.	Name of District		Amount Sanctioned	No. of Villages sanctioned
			Rs.	
1.	Amritsar	..	14,68,307/-	21
2.	Gurdaspur	..	5,65,207/-	12
3.	Ropar	..	8,17,837/-	13
4.	Jullundur	..	17'99,681/-	44
5.	Patiala	..	1,77,888/-	4
6.	Bhatinda	..	84,251/-	2
7.	Ferozepur	..	5,80,356/-	24
8.	Ludhiana	..	13,45,383/-	24
9.	Sangrur	..	1,66,290/-	4
10.	Faridkot	..	8,95,977/-	16
11.	Kapurthala	..	3,15,224/-	9
12.	Hoshiarpur	..	16,05,914/-	44
		..	98,22,315/-	217

Sr. No.	Name of Village		Amount
	District Amritsar		
			Rs.
1.	Vallah	..	80,000/-
2.	Panjwar Kalan	..	64,553/-
3.	Panjwar Khurd	..	79,349/-
4.	Daleke	..	97,898/-
5.	Naraunga Bad	..	93,995/-
6.	Murad Pura	..	86,635/-
7.	Udeka	..	55,000/-
8.	Jalal Usma	..	82,300/-
9.	Bhindi Saidan	..	75,500/-
10.	Nur deen Pur	..	95,801/-
11.	Harike	..	93.096/-
12.	Guman Pura	..	21,463/-
13.	Sohian Khurd	..	44,017/-
14.	Rai Pur Kalan	..	82,000/-
15.	Makhan Windi	..	53,000/-
16.	Chola Sahib	..	97,000/-
17.	Khadoor Sahib	..	70,500/-
18.	Balagan	..	32,000/-
19.	Chain Pur	..	33,100/-
20.	Harse Chhina	..	53,000/-
21.	Fateh Pur	..	78,100/-
	Grand Total	..	14,68,307/-

Serial No.	Name of Village		Amount
	District Gurdaspur		Rs
1.	Paniar	..	21,257/-
2.	Dadoma	..	56,822/-
3.	Kotli Surat Mali	..	19,976/-
4.	Panjota	..	38,196/-
5.	Bhagowal	..	12,304/-
6.	Bani Lodhi	..	20,316/-
7.	Panote	..	68,270/-
8.	Awankha	..	1,64,102/-
9.	Sujanpur Ward No. 1	..	54,237/-
10.	„ Ward No. 2	..	53,433/-
11.	„ Ward No. 9	..	45,310/-
12.	Moh. Mandi Sahib Dera Baba Nanak	..	10,984/-
	Total	..	5,65,207/-
	District Ropar		
1.	Chandesar	..	25,715/-
2.	Goslan	..	18,760/-
3.	Ratton	..	46,049/-
4.	Takhatgarh	..	49,680/-
5.	Paprali	..	44,920/-
6.	Purkhali	..	43,410/-
7.	Gharuan	..	73,715/-
8.	Bharatgarh	..	14,560/-
9.	Bakarpur	..	72,157/-
10.	Khisrabad	..	48,720/-
11.	Jagatpur	..	33,860/-
12.	Chatamla	..	34,267/-
13.	Anandpur Sahib	..	3,12,024/-
	Grand Total	..	8,17,837/-

Serial No.	Name of village	Amount
	District Jullundur	
		Rs.
1.	Bhargo Camp	.. 50,000/-
2.	Bandala	.. 75,214/-
3.	Dharam-kot	.. 22,210/-
4.	Muzafarpur	.. 40,760/-
5.	Sona	.. 23,290/-
6.	Mubarakpur	.. 20,480 /-
7.	Chuharpur	.. 22,420/-
8.	Bhin	.. 61,470/-
9.	Ucha Ladhana	.. 56,210/-
10.	Dupalpura	.. 18,565/-
11.	Sheikhpura	.. 7,095/-
12.	Uchi Pali	.. 17,516/-
13.	Thandhian	.. 28,325/-
14.	Paidi Matwali	.. 47,620/-
15.	Gobindpura	.. 51,540/-
16.	Hiun	.. 63,550/-
17.	Karnana	.. 48,155/-
18.	Kohala	.. 39,509/-
19.	Nusi	.. 43,858/-
20.	Nagara	.. 34,570/-
21.	Huler	.. 28,005/-
22.	Faridpur	.. 31,260/-
23.	Sansarpur	.. 46,650/-
24.	Bias Pind	.. 78,880/-
25.	Pholaru Wal	.. 85,290/-
26.	Talwandi Fatu	.. 35,460/-
27.	Balol	.. 14,130/-
28.	Nanak Pindi	.. 35,145/-
29.	Naugaja	.. 24,930/-
30.	Nangal Fateh Khan	.. 20,333/-
31.	Sanghe Jagir	.. 1,09,719/-
32.	Sarwali	.. 43,000/-
33.	Goraya	.. 99,414/-
34.	Parasram Pur	.. 32,894/-
35.	Kotli Than Singh	.. 49,873/-
36.	Mahil Gahilan	.. 23,906/-

Serial No.	Name of Village		Amount
	District Jullundur—concld.		Rs.
37.	Haripur	..	15,000+41,250 (56,250)
38.	Kangraian	..	34,000/-
39.	Rasul Pur	..	31,301/-
40.	Nagra	..	27,000/-
41.	Kukar Pind	..	16,440/-
42.	Suphi Pind	..	20,674/-
43.	Bhangal Khurd	..	46,770/-
44.	Kharal Khurd	..	8,000/-
	G. Total	..	17,99,681 -
	District Patiala		
			Rs.
1.	Nohra	..	38,450/-
2.	Todarwal	..	66,065/-
3.	Dandrala Dhindsa	..	19,163/-
4.	Julli	..	54,210/-
	G. Total	..	1,77,888/-
	District Bhatinda		
1.	Kot Dharmu	..	69,801/-
2.	Basti Awa Bhatinda	..	14,450/-
	G. Total	..	84,251/-
	District Ferozepur		
1.	Panjoke Uttar	..	13,300/-
2.	Lakhoke-Bohram	..	10,000/-
3.	Ghodowala	..	19,937/-
4,	Malla Wala Khas	..	35,476/-
5.	Isa-Nagri	..	28,873/-
6.	Banjoke	..	32,916/-
7,	Basti Shamshinpur	..	8,063/-
8.	Pind Zira	..	13,590/-
9.	Rataul Bat	..	12,469/-
10.	Girhdiwala	..	11,142/-

1	2		3
	District Ferozepur—contd.		
11.	Guru-har-sahai	..	53,784/-
12.	Harijan Basti Tankan Wali, Ferozepur	..	18,210/-
13.	Basti Shaikhan	..	1,747/-
14.	Basti Derian	..	34,459/-
15.	Basti Burian	..	24,377/-
16.	Hazura Singh Wala	...	20,928/-
17.	Wariam Khera	..	52,857/-
18.	Tahli Wala	..	9,258/-
19,	Jhottian Wali	..	27,068/-
20.	Nurpur Machhian	..	18,631/-
21.	Booh Gujjran	..	41,050/-
22.	Changali Kadian	..	50,814/-
23.	Kathian Wali	..	19,151/-
24.	Kera Khera	..	22,554/-
	Grand Total	..	5,80,356/-

District Ludhiana

1.	Mangowal	..	20,173/-
2.	Thrike	..	51,248/-
3.	Boran	..	67,364/-
4,	Mall Majra	..	44,704 -
5.	Kheri Nand Singh	..	26 978/-
6.	Burj Littan	..	96,331/-
7.	Kheri Pandhir	..	63,036/-
8.	Salaundhi	...	91,499/-
9.	Khumano Kalan	..	54 172/-
10.	Cheema	..	23,592/-
11.	Khannan Khurd	..	23,005/-
12.	Chak Lohat	..	14,302/-
13.	Hodan Bet	..	22,846/-
14.	Dhandran	..	53,563/-
15.	Hasanpur	..	44,357/-
16.	Jallan	..	96,357/-
17.	Jargari	...	55,346/-
18.	Dhandori Khurd	..	73,627/-
19.	Bhnndari	..	90,201/-
20.	Mandiani	..	95,653/-
21,	Godharpindi	..	70,916/-
22.	Seikhupura	..	36,015/-
23.	Rasulpur Jandi	...	89,428/-
24.	Mulanpur	...	40,670/-
	Grand Total	..	13,45,383/-

1	2	3
	District Sangrur	
		Rs.
1.	Jhandiali	.. 49,640/-
2.	Bopa Rai Kalan	.. 40,400/-
3.	Dulwan	.. 37,880/-
4.	Sultanpur	.. 38,370/-
	G. Total	.. 1,66,290/-
	District Faridkot	
1.	Kotli Saghar	.. 49,004/-
2.	Hariko Kalan	.. 32,851/-
3.	Khanianwali	.. 42,550/-
4.	Jandhewal	.. 49,658/-
5.	Ghal Kalan	.. 65,704/-
6.	Khukhrala	.. 31,895/-
7.	Rajina	.. 95,618/-
8.	Sapluwala	.. 45,872/-
9.	Jaimal Singh Wala	.. 55,806/-
10.	Chalik	.. 54,408/-
11.	Sheitkh	.. 53,201/-
12.	Dhur Kot Ransih	.. 98,801/-
13.	Ganji Gulab Singh	.. 39,778/-
14.	Ghahian	.. 60,389/-
15.	Buraj Sindhwan	.. 53,749/-
16.	Daulatpur Ucha	.. 46,684/-
	G. Total	.. 8,95,977/-
	District Kapurthala	
		Rs.
1.	Lakhanke Pande	.. 37,950/-
2.	Duggan	.. 21,000/-
3.	Dhada	.. 25,699/-
4.	Rampur Soran	.. 25,124/-
5.	Chak Preman	.. 35,525/-
6.	Sangatpura	.. 74,634/-
7.	Mauli	.. 27,192/-
8.	Darwesh Pind	.. 39,100/-
9.	Khalwara	.. 29,000/-
	G. Total	.. 3,15,224/-

1	2		3
	District Hoshiarpur		
			Rs.
1.	Sakruli	..	25,870/-
2.	Begowal	..	20,754/-
3.	Tonsa	..	16,122/-
4.	Paniali Kalan	..	19,105/-
5.	Mehtabpur	..	11,953/-
6.	Buggan	..	22,200/-
7.	Hazipur	..	15,390/-
8.	Panwar	..	24,968/-
9.	Lohlan	..	650/-
10.	Sajan	..	35,317/-
11.	Dadiana Khurd	..	19,721/-
12.	Nila Naloa	..	28,730/-
13.	Sikri	..	41,910/-
14.	Gobindpur	..	33,242/-
15.	Dolowal	..	13,736/-
16.	Adamwal	..	29,110/-
17.	Kaleran	..	11,250/-
18.	Hukran	..	38,566/-
19.	Purhiran	..	34,793/-
20.	Shergarh	..	48,690/-
21.	Alwalpur	..	9,972/-
22.	Majo Majra	..	32,023/-
23.	Kalewal Bhagtan	..	25,904/-
24.	Meli	..	18,903/-
25.	Kala	..	51,519/-
26.	Kharal Khurd	..	49,962/-
27.	Bhugharni	..	53,607/-
28.	Nenwan	..	6,000/-
29.	Tbruwal	..	26,770/-
30.	Champur Rurki	..	9,937/-
31.	Basti Daulat Khan	..	79,710/-
32.	Pandori Bibi	..	96,256/-
33.	Nadalon	..	39,691/-
34.	Basi Bazid	..	29,835/-

1	2	3
	District Hoshiarpur—concld.	
35.	Bohan ..	83,413/-
36.	Nanda Chaur ..	85,953/-
37.	Duggan ..	56,319/-
38.	Bajwara Kalan ..	80,718/-
39.	Mehlanwali ..	53,531/-
40.	Saseli ..	33,202/-
41.	Hardokhanpur ..	1,33,063/-
42.	Chak Mehlan ..	9,925/-
43.	Marali Bahamanan ..	26,984/-
44.	Haler ..	20,440/-
	G. Total ..	16,05,914/-

ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ

*. 2853 **ਸਰਦਾਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਈਆਂਵਾਲਾ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ —

(ੳ) ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਡੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਅਤੇ 406 ਅਧੀਨ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ।

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ : (ੳ) ਜੀ ਹਾਂ । ਭਾਰਤੀ ਡੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 408 ਅਤੇ ਅਸੈਂਸ਼ਲ ਕਮਾਡੀਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਡੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409 ਹੇਠ ।

(ਅ) ਸ੍ਰੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਪਾਲ, ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ 3 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਅੱਤਲ ਸੀ ।

Published under the Authority of the Punjab Vidhan Sabha and Printed by the Controller, Printing & Stationery, Punjab, at the Govt. Press, Patiala.

23 SP.

PUNJAB VIDHAN SABHA
DEBATES

16th August, 1974

Vol. II—No. 7

OFFICIAL REPORT

CONTENTS

Friday, the 16th August, 1974

Punjab Vidhan Sabha Secretariat, Chandigarh.

Price Rs. 44.10

PUNJAB VIDHAN SABHA

Friday, the 16th August, 1974

The Vidhan Sabha met in the Punjab Vidhan Sabha Hall, Vidhan Bhavan, Sector—1, Chandigarh, at 2.00 P.M. of the Clock. Mr. Speaker (Dr. Kewal Krishan) in the Chair.

STARRED QUESTIONS AND ANSWERS

STARRED QUESTION NO. 2705

Mr. Speaker : Extension has been asked for in respect of Starred Question No. 2705.

ਸਭਾ ਦੇ ਸਟਾਰਡ ਸੁਆਲ ਨੰ: 2705, ਜੋ ਮਿਤੀ 14 ਅਗਸਤ, 1974 ਲਈ ਸੁਆਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ, ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਰਤ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭੇਜਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸੰਚਾਲਨ ਨਿਯਮ 41 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ii) ਅਧੀਨ ਇਸ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸਹੀ/-

ਮੰਤਰੀ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ, ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ।

ਸੇਵਾ ਵਿਚ,

ਸਪੀਕਰ ਸਚਿਵ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ।

ਗ.ਸ.ਨੰ. 3-ਏ ਪਿਊ-ਦਸ 1 (3)-74, ਮਿਤੀ 13-8 1974।

ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਮਹਿਤਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕੈਨਾਲ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ

*2721. **ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ** : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰ-ਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ, ਕੇਵਲ ਇਕ ਮੀਲ ਦੇ ਲਗਭਗ ਲੰਬੀ ਪਹੁੰਚ ਸੜਕ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਕੇ ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਮਹਿਤਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕੈਨਾਲ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ : ਹਾਂ ਜੀ, ਅਗਲੇ ਫੇਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਨ ਸੜਕ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਮੀਲ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੀ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਸੜਕ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਮੁਤਅੱਲਕ ਜੋ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੀ ਕੋਈ ਸੜਕ ਇਕ ਕਿਲੋ ਮੀਟਰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸ ਨਾਲ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਫੇਜ਼ ਵਿਚ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਸਾਲ ਲਿੰਕ ਰੋਡਜ਼ ਲੈਣੀਆਂ ਸੀ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਹ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਵਿਚ ਅਟਵਾਲ ਜੀ ਦਾ ਸੁਆਲ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਉਸ ਵਿਚ ਕਵਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲਿੰਕ ਰੋਡਜ਼ ਇਕ ਮੀਲ ਜਾਂ ਇਕ ਮੀਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਦ ਤੱਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਹ ਵੀ ਅਟਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਕੁਐਸਚਨ ਵਿਚ ਕਵਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੀ।

ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 15 ਮੀਲ ਲੰਬੀ ਸੜਕ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਨਾ

***2723. ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ** : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ 15 ਮੀਲ ਲੰਬੀ ਸੜਕ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਪਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜੰਗਲਾਤ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ : ਇਹ ਸੜਕ ਜੰਗਲਾਤ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਤੇ ਹੀ ਇਸ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਬਲਾਚੌਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਭੱਦੀ ਤੋਂ ਰੇਲ ਮਾਜਰਾ ਤੱਕ 15 ਮੀਲ ਦੇ ਟੋਟੇ ਤੇ ਮਿਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਕੰਪਲੀਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ

ਮਿਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਰੁੜ੍ਹ ਨਾ ਜਾਏ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਾਲੇ ਇਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਉਹ ਸੜਕ ਜਲਦੀ ਬਣਵਾ ਦੇਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇਕਰ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਰਾਏ ਲਈ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਮਿਟੀ ਪਾਉ। (ਹਾਸਾ) ਇਸ ਸੜਕ ਦਾ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨਾਲ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਰਥ ਵਰਕ ਕਰਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ ਅਸੀਂ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨੈਕਸਟ ਕੁਐਸਚਨ, ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼। (ਵਿਘਨ) ਕੀ ਗੱਲ ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬੀਮਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ? (Next question stands in the name of Dr. Baldev Prakash. (*Interruption*) Is the Minister concerned not feeling well or is she coming?)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਲੋਕ ਕਾਰਜ : ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜੀ।

(ਇਸ ਵਕਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੇ ਆ ਗਏ।)

EMPLOYEES WORKING IN NARI NIKETAN, AMRITSAR

***2781. Dr. Baldev Parkash** : Will the Minister of State for Social Welfare be pleased to state—

(a) the names of Class III and IV employees working in the Nari Niketan, Amritsar, at present ;

(b) whether there is a lady employee who is a widow and has not been paid her salary for the period from 1st June, 1973 to 30th July, 1974 by the Director, Social Welfare, together with the reasons therefor ;

(c) the details of the temporary as well as permanent employees working in the said Nari Niketan ?

Miss Sarla Prasher : (a) List showing the names of Class III and IV employees at present working in the Nari Niketan, Amritsar is laid on the Table of the House.

(b) Yes, one lady employee Smt. Parkash Wati, formerly employed as cook in Nari Niketan, Amritsar and since transferred to Government Institute for the Blind Girls, Ludhiana, has not been paid her salary on account of her wilful absence from duty with effect from 1st June, 1973. She is no longer on the strength of Nari Niketan, Amritsar.

[Minister of State for Social Welfare]

(c) List showing the details of temporary and permanent employees of the Nari Niketan, Amritsar is laid on the Table of the House.

[(ੳ) ਨਾਰੀ ਨਿਕੇਤਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ । ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਤੀ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੇਡੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਰੀ ਨਿਕੇਤਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਕੁੱਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਨੇਤਰ-ਹੀਣਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਤੀ 1 ਜੂਨ, 1973 ਤੋਂ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਗਈ । ਉਹ ਹੁਣ ਨਾਰੀ ਨਿਕੇਤਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸਟਰੈਂਥ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

(ੲ) ਨਾਰੀ ਨਿਕੇਤਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਪੱਕੇ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।]

List showing the names of Class III and IV Employees of Nari Niketan Amritsar, as on 31st July, 1974

CLASS III

Sr. No.	Name and Designation
1.	Smt. Kailash Kumari Arora, Superintendent.
2.	Smt. Bachan Kaur, Accountant.
3.	Miss Nirmal Mehta, B.A.B.T. Teacher.
4.	Sh. Dhian Singh, Store-keeper.
5.	Smt. Phulan Rani, House Keeper-cum-Store Keeper.
6.	Smt. Bachan Kaur, Craft Teacher.
7.	Smt. Krishana Sood, Music Teacher.
8.	Smt. Pushpa Sameol, Nurse-cum-Dispenser.
9.	Sh. Surjit Singh, Accounts Clerk-cum-Store-keeper.
10.	Smt. Krishna Malhotra, Tailoring Technician.

CLASS IV

1.	Sh. Kartar Singh, Peon.
2.	Sh. Joginder Singh, Peon.
3.	Sh. Sadiq Masih, Peon.
4.	Smt. Bharawan Bai, Chowkidar.
5.	Smt. Mohinder Kaur, Attendant.
6.	Sh. Jaimal Singh, Chowkidar.
7.	Smt. Puro, Attendant.
8.	Smt. Chanda Rani, Cook.
9.	Smt. Mohinder Kaur, Cook.
10.	Sh. Pancham Ram, Mali.
11.	Sh. Atma Singh, Gateman.
12.	Smt. Savitri Devi, Sweepress.
13.	Smt. Harnam Kaur, Sweepress.

List showing the Permanent/Temporary Employees Working in Nari Niketan, Amritsar, as on 31st July, 1974

PERMANENT

1. Smt. Krishna Malhotra, Tailoring Technician.
2. Sh. Kartar Singh, Peon.
3. Smt. Bharawan Bai, Attendant.
4. Smt. Savitri Devi, Sweepress.
5. Smt. Harnam Kaur, Sweepress.
6. Smt. Phulan Rani, House Keeper-cum-Store-Keeper.

TEMPORARY

1. Smt. Kailash Kumari Arora, Superintendent.
2. Smt. Bachan Kaur, Accountant.
3. Miss Nirmal Mehta, B.A.B.T., Teacher.
4. Sh. Dhian Singh, Store-keeper.
5. Smt. Bachan Kaur, Craft Teacher.
6. Smt. Krishna Sood, Music Teacher.
7. Smt. Pushpa Sameol, Nurse-cum-Dispenser.
8. Sh. Surjit Singh, Accounts Clerk-cum-Store-keeper.
9. Sh. Joginder Singh, Peon.
10. Sh. Sadiq Masih, Peon.
11. Sh. Jaimal Singh, Chowkidar.
12. Smt. Mohinder Kaur, Attendant.
13. Smt. Puro, Attendant.
14. Smt. Chanda Rani, Cook.
15. Smt. Mohinder Kaur, Cook.
16. Sh. Pancham Ram, Mali.
17. Sh. Atma Singh, Gateman.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਕੀ ਮੰਤਰੀ ਮਹੋਦਯ ਇਹ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਤੀ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਉਂ ਐਬਸੈਂਟ ਰਹੀ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, : ਉਸ ਦੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੇਸ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤੀ ਔਰ ਉਹ ਵਿਦਆਊਟ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਐਬਸੈਂਟ ਰਹੀ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮੰਤਰੀ ਮਹੋਦਯ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਕੇਸ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਗਿਆ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਉਹ ਜਿਸ ਪੀਰੀਅਡ ਵਿਚ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਰਹੀ ਉਸ ਦੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਨਫ਼ਰਮੇਸ਼ਨ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਕੀ ਉਹ ਕੇਸ ਸਬਜੁਡਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੋਰਟ ਕੇਸ ਦੀ ਬਾਬਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ .. ..(ਵਿਘਨ) (No information has been given about the case which is in the Court .. .. (*Interruption*)

ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਰੱਤੇਵਾਲ ਤੱਕ ਬਸ ਸਰਵਿਸ ਚਲਾਉਣਾ

*2722. **ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ** : ਕੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਰੱਤੇਵਾਲ ਬਰਾਸਤਾ ਬਲਾਚੌਰ, ਥੋਪੀਆਂ, ਉਡਾਵਾਲ, ਬਸ ਸਰਵਿਸ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਬਲਾਚੌਰ-ਰੱਤੇਵਾਲ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਤੇ ਪੈਂਦੇ 15-20 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਦੋਂ ?

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ : ਇਸ ਵਕਤ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਰੱਤੇਵਾਲ ਵਾਟਿਆ ਕਾਠਗੜ੍ਹ ਤਿੰਨ ਬੱਸਾਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਉਧਨਵਾਲ ਤੋਂ ਰੱਤੇਵਾਲ ਦੀ ਸੜਕ ਪੱਕੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੀ ।

ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਬਲਾਚੌਰ ਤੋਂ ਰੱਤੇਵਾਲ ਅਤੇ ਥੋਪੀਆਂ ਕੋਈ 10 ਮੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਰਸਤੇ ਤੇ ਕੋਈ 10-15 ਪਿੰਡ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲਣੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸੜਕ ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੱਚੀ ਸੜਕ ਸੀ ਤਾਂ 2-3 ਬਸਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸੜਕ ਪੱਕੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਰੱਤੇਵਾਲ ਬਰਾਸਤਾ ਬਲਾਚੌਰ ਥੋਪੀਆਂ, ਉਡਾਵਾਲ ਬੱਸ ਸਰਵਿਸ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਜੇ ਸੜਕ ਪੱਕੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ ਜੀ ਨੇ ਗਰੀਵੈਂਸਿਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਉਠਾਇਆ .. .. ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮੰਨ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸੜਕ ਪੱਕੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਚਲਾ ਦਿਆਂਗੇ । (The hon. Minister has given the assurance that the bus service shall be introduced if the road is pucca.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕੱਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੜਕ ਕੱਚੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਬਸਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ । ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨੇ ਬੜਾ ਸ਼ੋਰੋਗੁਲ ਮਚਾਇਆ ਸੀ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਸਾਂ ਜਲਦੀ ਚਲਵਾ ਦਿਓ ।

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ)

ਚੌਧਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੰਤਰੀ ਮਹੋਦਯ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਚੀ ਸੜਕ ਤੇ ਬਸਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀਆਂ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਸਾਂ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਤੇ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਕਦੋਂ ਤਕ ਹਟਾ ਦੇਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਅਸੀਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਛੱਤ ਤੇ ਨਾ ਬਠਾਏ । ਪਰ ਬੱਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਕੰਡਕਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਇਵਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਹਟਦੇ ਨਹੀਂ । ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਗਰ ਕੋਈ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਚਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨੋਟ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਅਗੇ ਬਸਾਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀਆਂ ਚਲਦੀਆਂ ਸਨ । ਮੈਂ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬਸਾਂ ਚਲਾ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਜਦ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲੇ ਕੋਈ ਬਸਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲੀਆਂ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਐਕਸੀਪੀਡਾਈਟ ਕਰਨਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਸਾਂ ਜਲਦੀ ਚਲਾ ਦਿਆਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਟਨਾਲਾ) : ਚੌਧਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਬਸਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਬੈਠਣੋਂ ਹਟਾ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹਟਾ ਦਿਆਗੇ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਬਸਾਂ ਚਲਾਉਣੀਆਂ ਹਟਾ ਦੇਣਗੇ ? (ਹਾਸਾ)

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ)

ਚੌਧਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਰਾਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਲਦੀ ਹੀ ਛੱਤਾਂ ਤੋਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਬਿਠਾਉਣਾ ਹਟਾ ਦਿਆਂਗੇ । ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਐਕਸਟਰਾ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਬਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲ ਸਕਣ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਚੇਸੀਜ਼ ਦਾ ਬੜਾ ਘਾਟਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੇਅਰ-ਪਾਰਟਸ ਵਗੈਰਾ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ । ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਾਹਰਲਿਆਂ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ]

ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਸਪੇਅਰ-ਪਾਰਟਸ ਵਗੈਰਾ ਲੈ ਆਇਆ ਹਾਂ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਸਾਂ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਲੇਕਿਨ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਘਾਟ ਹੈ । ਕਈ ਵਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਗੈਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਜਗ੍ਹਾ ਟਾਈਮ ਸਿਰ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਡਰਾਈਵਰ ਜਾਂ ਕੰਡਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਤਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ । ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਉਤਾਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿੰਨਤ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਲਈ ਜਬਰਨ ਉਤਾਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਬਾਕੀ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਟਾਈਮ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਟਰੈਫਿਕ ਦੇ ਏ. ਆਈ. ਜੀ. ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿੰਨਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਨਾ ਬੈਠੋ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਉਹ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਗੈਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਰਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਐਸੀ ਸਕੀਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਸ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਡਬਲ ਡੈਕਰ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਣ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਘੱਟ ਚੌੜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਰੱਖਤ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਡਬਲ ਡੈਕਰ ਬੱਸਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੀਆਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਜੇ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਡਬਲ ਡੈਕਰ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਣ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਸਾਂ ਨਵੀਆਂ ਲਿਆ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੇ । ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਜਦੋਂ ਤਕ ਨਵੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ ਜੇ ਲੋਕ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਫਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਡਕਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੋਂ ਉਤਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ । ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਨਾ ਉਤਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਜੇ ਉਹ ਥਾਣੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਬੈਠਣ ਨਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬੱਸ ਉਲਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ

ਭਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਨਾਲ ਸਵਾਰੀਆਂ ਮਰ ਜਾਣ ਤਾਂ ਬੀਮੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਥਾਣੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਵਗੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆ ਬੱਸਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਪੇਅਰ ਟਾਇਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਕੋਈ ਬੱਸ ਪੈਂਚਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਦੀ ਦੂਜੀ ਬੱਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਬਸ ਨੂੰ ਸਪੇਅਰ ਟਾਇਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੱਸ ਨਾ ਖੜੀ ਹੋਵੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਘਾਟ ਸੀ । ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ 500 ਟਾਇਰ ਹੋਰ ਮਿਲ ਗਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਰ ਇਕ ਬੱਸ ਨੂੰ ਸਪੇਅਰ ਟਾਇਰ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਤਾਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਸ ਨਾ ਖੜੀ ਹੋਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਇਹੋ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ । ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 24 ਲੱਖ ਰੁਪਿਆ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਪਿਆ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਰੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਬੈਠਦੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਤਨੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਿਉਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਸੀ । ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਡਿਪੂ ਮੁਨਾਫੇ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਕਈ ਲੱਖ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਬੱਸਾਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੇ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਰਸ਼ ਬੜਾ ਹੈ । ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਉਹ ਟਾਈਮ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਮਿਨੀ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਵੇਗੀ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲੇਗਾ ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ । ਜਿਹੜੀ ਕਮੇਟੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਅਜੇ ਮੈਂ ਦੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮੁਤਲਿਕ ਸਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ । ਇਹ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੱਸ ਸਕਾਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦੋ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀਜ਼ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕਹੋ ਤਾਂ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਹੀ ਕਰ ਲਵਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਰ ਲਵੋ ਜੀ। (Yes please, you may do so.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਕ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਮਾਈਨਰ ਜਿਹਾ ਵੀ ਡਿਫੈਕਟ ਹੋਵੇ, ਟਾਇਰ ਦਾ ਪੰਕਚਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਛੋਟਾ ਮੋਟਾ ਡਿਫੈਕਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੱਸ ਰਾਹ ਵਿਚ ਖੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਲੇ ਮਕਸੂਦ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਚੇਚਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਗੇ ਤਾਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਈਨਰ ਡਿਫੈਕਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਡਰਾਈਵਰ, ਕੰਡਕਟਰ ਆਪ ਹੀ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ਲੇ ਮਕਸੂਦ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਣ ?

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੂਸਰਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਮੇਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ, ਇਹ ਬੜਾ ਬੈਕਵਰਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਸਾਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨਹੀਂ ਜਾ ਕੇ ਠਹਿਰਦੀਆਂ। ਇਹ ਮੋਗੇ ਜਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਮੋਗੇ ਜਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਵਕਤ ਨੂੰ ਜਾਚਾਂਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਠੀਕ ਟਾਈਮ ਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਖੜੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਮਾਈਨਰ ਡਿਫੈਕਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਈਵਰ ਕੰਡਕਟਰ ਵਗੈਰਾ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜਣ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਇਤਨੀਆਂ ਅੱਛੀਆਂ ਹੋਣ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਠੀਕ ਚਲਣ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਰੇਕ-ਡਾਊਨ ਹੋਵੇ ਹੀ ਨਾ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਲਮ ਹੈ ਕਿ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਫਸਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰੂਟਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟਰਿਪ ਮਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਉਹ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕਰਾ ਲਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਵਾਇਆ ਮੁਰੰਡਾ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਬੇਲੇ ਜਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬੇਹਰਾਮਪੁਰੇ ਤਕ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਹਦਾਇਤਾਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਬੱਸਾਂ ਬੇਹਰਾਮਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬੈਕਵਰਡ ਏਰੀਏ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਨਵਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵਾਲ ਅੱਜ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਨੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਬਣਿਆ ਹੈ । ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਆਪ ਇਸਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ । ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਦਿਕਤ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਚਲਣਗੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਵੀ ਲਵਾ ਦੇਵਾਂਗਾ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਟੈਲਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਉਹ ਬੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਬਰੇਕਾਂ ਹੀ ਲਾ ਦੇਣ ।

Mr. Speaker: This supplementary question does not arise out of this question.

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਟਾਲੇ ਤਕ ਅੱਠ ਬੱਸਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਟਾਇਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਇਕ ਸਿੱਧਾ ਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੈਤੋ ਤੋਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਓਪਰੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਹਏ ਹਨ ਲੇਕਨ ਇਕ ਬਸ ਵੀ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ । ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਾਉਣਗੇ ਅੌਰ ਜਿਹੜੇ ਓਪਰੇਟਰ ਟਾਈਮ ਸਿਰ ਬੱਸਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਕੈਂਸਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਚਲਾਉਣਗੇ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਗਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਐਸੀ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਫਲਾਣੀ ਬੱਸ ਟਾਈਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ ਅੌਰ ਮਾਈਲੇਜ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਰੂਟ ਪਰਮਿਟ ਵੀ ਕੈਂਸਲ ਕਰਾਂਗੇ ਅੌਰ ਐਕਸ਼ਨ ਵੀ ਲਵਾਂਗੇ ।

ਪਟਿਆਲਾ—ਬਿਜਲ ਬਸ ਸਰਵਿਸ

***2311. ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ** : ਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ —

(ੳ) ਕੀ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਤਹਿਸੀਲ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਪਟਿਆਲੇ ਤੋਂ ਬਿਜਲ ਤਕ ਇਕ ਪੈਸੰਜਰ ਬਸ ਸਰਵਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ;

[ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ]

(ਅ) ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਦ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ : (ੳ) ਹਾਂ ਜੀ।

(ਅ) ਹਾਂ ਜੀ। ਇਹ ਬਸ ਸੇਵਾ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਮਿਟ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਪਰਮਿਟ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਸ ਸੇਵਾ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਆਰ. ਟੀ. ਏ., ਪਟਿਆਲਾ, ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰਮਿਟ ਮਿਲਣ ਤੇ ਬਸ ਸੇਵਾ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਰ. ਟੀ. ਏ. ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿਤੀ ਸੀ ਔਰ ਉਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਕਿਤਨੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪ੍ਰੇਮ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਗਲ ਪੁੱਛਣੀ ਦਰੁੱਸਤ ਹੈ ਪਰ ਮਹਿਕਮੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕਦ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬੱਸ ਕਦ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੀਟੇਲ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਿੰਜਲ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਪਿੰਡ ਹੈ ਇਹ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਤੇ ਅਖੀਰਲਾ ਪਿੰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਕਵਰਡ ਏਰੀਏ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬਿੰਜਲ ਵਿਖੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਬੱਸ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਤਨੀ ਕੁਤਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤਕ ਉਥੇ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਉਥੇ ਬੱਸ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਫੌਰੀ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਇਹ ਬੱਸ ਸੇਵਾ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2852

(ਸਟਾਰਡ ਸਵਾਲ ਨੰ: 2852, ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਧੂ ਜੀ ਦੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

SCHEMES TO MEET THE SHORTAGE OF ELECTRICITY IN THE STATE

*2703 **Chaudhri Ram Singh :** Will the Minister of State for Irrigation and Power be pleased to state—

(a) whether the Government is considering any proposal to launch any schemes or set up new Projects to meet shortage of electricity in Punjab ; if so, the details of such Projects, Schemes or Proposals sanctioned so far ;

(b) the present stage of execution of Projects, Schemes or proposals mentioned in part (a) above ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ : (ੳ) ਤੇ (ਅ) ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਵਿਵਰਣ ਪੱਤਰ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

*2703. ਦੇ ਉਤਰ ਵਿਚ ਵਰਣਤ ਵਿਵਰਣ-ਪੱਤਰ

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਥੁੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਮਨ ਬਿਜਲੀ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਸਕੀਮਾਂ/ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਭੇਜੇ ਹੋਏ ਹਨ :—

ਕ੍ਰਮ ਨੰ:	ਸਕੀਮ ਦਾ ਨਾਂ	ਸੰਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਸਮਰਥਾ	ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਮੂਲ/ਸੋਧੀ ਹੋਈ
1	2	3	4
ੳ.	ਥਰਮਲ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਸਕੀਮ		
(i)	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ (ਯੂਨਿਟ I ਅਤੇ II)	2 × 110 = 220 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਮਈ, 1968 / ਜੁਲਾਈ, 1971
(ii)	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਥਰਮਲ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ (ਯੂਨਿਟ III ਅਤੇ IV) (ਸਟੇਜ I)	2 × 110 = 220 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਮਈ, 1970 / ਮਾਰਚ, 1971
(iii)	ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਥਰਮਲ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ (ਯੂਨਿਟ V) (ਸਟੇਜ II)	1 × 210 = 210 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਜੁਲਾਈ, 1973
(iv)	ਰੋਪੜ ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਯੂਨਿਟ (I ਤੋਂ V)	5 × 200 = 1,000 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਮਈ, 1971
ਅ.	—ਹਾਈਡਲ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਸਕੀਮਾਂ		
(i)	ਸ਼ਾਨਨ ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ	ਘਟਾਈ ਹੋਈ (ਡੀਰੇਟਿਡ) 4 × 9 = 36 ਮੈਗਾਵਾਟ ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ (I ਸਟੇਜ) 4 × 12 = 48 ਮੈਗਾਵਾਟ ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ (II ਸਟੇਜ) 4 × 15 = 60 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਜੂਨ, 1970

1	2	3	4
(ii)	ਸ਼ਾਨਨ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ	1×50= 50 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਮਾਰਚ, 1970
(iii)	ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ	4×27.5 = 110 ਮੈਗਾਵਾਟ ਹੁਣ ਤਜਵੀਜ਼ਤ 4×33.5 = 134 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਜੁਲਾਈ, 1970
(iv)	ਬੀਨ ਡੈਮ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ	6×70= 420 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਫਰਵਰੀ, 1964
(v)	ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ	(3×15+1×17) =62 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਅਪ੍ਰੈਲ 1967 / ਫਰਵਰੀ, 1974
(vi)	ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਕੰਡੀ ਬੈਰਜ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਘਰ	2×47= 94 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਦਸੰਬਰ, 1970 / ਜਨਵਰੀ, 1971
(vii)	ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ. (ਸਟੇਜ II) ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ	3×15= 45 ਮੈਗਾਵਾਟ	ਫਰਵਰੀ, 1974

(ਅ) ਉਕਤ (ੳ) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ/ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਤਾਮੀਲ ਸਥਿਤੀ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

(ੳ) ਥਰਮਲ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਸਕੀਮਾਂ

(1) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ

110,110 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦੇ ਦੋ ਯੂਨਟ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਸਟੇਜ I ਅਤੇ II) । ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਲੀਅਰ/ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ । ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਚੇਰੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ । 110 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਯੂਨਿਟ ਸਤੰਬਰ, 1974 ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ 110 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦਾ ਯੂਨਿਟ ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਚਾਲੂ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ ।

(ii) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਥਰਮਲ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਜੈਕਟ (ਸਟੇਜ-I)

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ 110, 110 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਯੂਨਿਟ III ਅਤੇ I ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਡੀਜ਼ਾਇਨ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਯੂਨਿਟ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 30—11-77 ਅਤੇ 30-11-78 ਤੱਕ ਚਾਲੂ ਕਰਨੇ ਮਿਥੇ ਗਏ ਹਨ।

(iii) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਥਰਮਲ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ (ਸਟੇਜ II)

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ 210 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦਾ 5ਵਾਂ ਵਾਧੂ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਲੀਅਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

(iv) ਰੋਪੜ ਥਰਮਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ 200,200 ਮੈਗਾਵਾਟ ਸਮਰਥਾ ਦੇ 5 ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਲੀਅਰ/ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

(ਅ) ਹਾਈਡਲ ਜੰਨਰੇਸ਼ਨ ਸਕੀਮਾਂ

(i) ਸ਼ਾਨਨ ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਨਨ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਦੀ ਘਟੀ ਹੋਈ ਸਮਰਥਾ ਭਾਵ 4×9=36 ਮੈਗਾਵਾਟ 4 × 15=60 ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ ਕਾਰਜ 2 ਸਟੇਜਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਮਿਥੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ ਸਟੇਜ ਅਧੀਨ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਸਮਰਥਾ 4×12=48 ਮੈਗਾਵਾਟ ਤੱਕ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ ਸਟੇਜ ਅਧੀਨ 4×15=60 ਮੈਗਾਵਾਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨਿਟ I ਅਤੇ II ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਟੇਜ ਦੀ ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

(ii) ਸ਼ਾਨਨ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਨਨ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਵਿਖੇ 50 ਮੈਗਾਵਾਟ ਸਮਰਥਾ ਦਾ ਇਕ ਵਾਧੂ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1971 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਅੰਤਮ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਹਾਲੇ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡੀਜ਼ਾਈਨ ਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੂਨਿਟ ਦਸੰਬਰ, 1977 ਵਿਚ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

[Minister of State for Irrigation and Power]

(iii) ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ (ਸਟੇਜ I ਅਤੇ II)

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 4 ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਦੀ ਸਮਰਥਾ 33.5 ਮੈਗਾਵਾਟ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੀ ਤੱਕ ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਲੀਅਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮੈਸਰਜ਼ ਬਹਿਲ ਹਰਦੁਆਰ ਨੂੰ ਮਈ, 1973 ਵਿਚ ਟਰਬਾਈਨ ਜੈਨਰੇਟਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਵਜੋਂ 10% ਰਕਮ ਜਿਹੜੀ ਕਿ 1 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਗਸਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਬਹਿਲ ਨਾਲ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤਕਨੀਕੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(I) ਥੀਨ ਡੈਮ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ

70, 70 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦੇ 6 ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿਰੁਧ ਮੈਸਰਜ਼ ਬਹਿਲ ਵਲੋਂ 120, 120 ਮੈਗਾਵਾਟ ਸਮਰਥਾ ਦੇ 4 ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਸਰਜ਼ ਬਹਿਲ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਅਮਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਹਾਲੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

(II) ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ 15, 15 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਯੂਨਿਟ ਅਤੇ 17 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦਾ ਚੌਥਾ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ, 1974 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਸ਼ਾਖਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਉਨਤੀ ਰਿਪੋਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਕੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

(III) ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ. (ਸਟੇਜ II)

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ 15, 15 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਾਧੂ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਫਰਵਰੀ, 1974 ਵਿਚ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਟ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ. (ਸਟੇਜ II) ਲਈ ਕੋਈ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਰਖੇ ਗਏ।

(IV) ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਕੰਡੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ

ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਅਧੀਨ 47, 47 ਮੈਗਾਵਾਟ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਦੇ 2 ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਲੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸ਼ਾਨਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ ਔਰ ਇਹ 1977 ਤੱਕ ਕੰਮਪਲੀਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਐਸ਼ੋਅਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਿ ਕੱਲ ਕਲੌਤਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕਿ ਰੁਪਿਆ ਜ਼ਾਇਆ ਨਾ ਹੋਵੇ ?

ਨੰਬਰ ਦੋ ਮੇਰਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ. ਦਾ ਸੈਕੰਡ ਫੇਜ਼ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਬੱਜਟ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਰੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਬੱਜਟ ਵਿਚ ਰੁਪਿਆ ਰੱਖੇਗੀ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਤਾਂ ਸ਼ਾਨਨ ਦਾ ਕੁਐਸਚਨ ਹੈ, ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਹਿਮਾਚਲ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਗਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗਲ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਜਿਹੜਾ ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ. ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 45 ਮੈਗਾਵਾਟਸ ਬਿਜਲੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫਰਵਰੀ, 1974 ਵਿਚ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਬੱਜਟ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ। ਕੀ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਬੱਜਟ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਪੈਸਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕੇ ?

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਔਰ ਉਹ ਵੀ ਲੁਕਣਮੀਟੀ ਖੇਡਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਦਰ ਹੁਣ ਵਧਾ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ ?

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਤਾਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਦਰਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This question relates to the schemes of power generation and not to the rates of electricity supply.)

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਰਫਤ ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਫਰਵਰੀ, ਸੰਨ 1974 ਦੇ ਵਿਚ ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ. ਦੀ ਸਕੀਮ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਆਇਆ ਫਰਵਰੀ 1974 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਿਪਲਾਈ ਆਇਆ ਹੈ ? ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਤਨਾ ਚਿਰ ਇਸ ਕਮ ਲਈ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ. ਦੀ ਸੈਕੰਡ ਸਟੇਜ ਤੇ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ ਬਣਨਾ ਹੈ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਸੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਕਿਊਰੀਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਔਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ : ਕੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦਸੱਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਆਈ ਹੈ ਔਰ ਕਦ ਕਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ? ਕਿਸ ਸਟੇਜ ਤੇ ਕੇਸ ਹੈ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ :ਠੀਕ ਹੈ। ਕੈਰੋਂ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਆ ਗਈ ਹੈ ਔਰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਅੰਡਰ ਕਨਸੀਡਰੇਸ਼ਨ ਹਨ ? ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਓ । (Sardar Surinder Singh Kairon wants to know the names of the Projects regarding which the clearance has been received and of those which are still under consideration. Please let the hon'ble Member know this.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਂ ਫਲਾਂ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਨਹੀਂ ਆਈ ਹੈ । ਸੈਂਟਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਕੋਈ ਕਿਊਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਵੈਸੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਟੋਟਲ ਲਿਸਟ ਤਾਂ ਟੇਬਲ ਤੇ ਲੈ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਨਾਮ ਦੱਸ ਦਿਓ। (Any how you may please tell the names of the Projects.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਠੀਕ ਹੈ ਜੀ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਸ਼ਾਨਨ ਐਕਸਟੇਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ,

(2) ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ,

(3) ਥੀਨ ਡੈਮ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ,

(4) ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ,

(5) ਯੂ. ਬੀ. ਡੀ. ਸੀ.,

(6) ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਕੰਡੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਾਰੋ ਮਦਾਰ ਥੀਨ ਡੈਮ ਤੇ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਕਦ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ? ਟੈਕਨੀਕਲ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਪੈਸਾ ਇਸ ਸਾਲ ਲਈ ਬੱਜਟ ਵਿਚ ਰਖਿਆਂ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਸਾਲ ਹੀ ਯੂਟੀਲਾਈਜ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਰਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦੇਣ, ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਰਾਈਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੀ । ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਅਰਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਵਾਲ ਇਕ ਖਾਸ ਡੈਮ ਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੇਨ ਸਵਾਲ ਵਿਚੋਂ ਅਰਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (The hon. Minister is saying that this question relates generally to the schemes of power generation. Therefore, this supplementary question which concerns a particular dam does not arise out of the main question. Dang Sahib, Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ; ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਰਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ?

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੇ ਦੁਧ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ. ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਹੈ ।

Mr. Speaker : No interruption please.

ਚੋਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਯੂ.ਪੀ.ਡੀ.ਸੀ, ਦੇ ਜਿਹੜੇ 3 ਪਲਾਂਟ ਬਣਨੇ ਹਨ, ਉਹ ਮੇਰਾ ਹਲਕਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 3 ਪਲਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ, ਖਰਚਾ ਵੀ ਘੱਟ ਆਵੇਗਾ, ਥੀਨੇ ਡੈਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਆਵੇਗਾ । ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 3 ਪਲਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਐਕਸਪੀਡਾਈਟ ਕਰਨਗੇ ਜੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਮਨਿਸਟਰ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਉਹ ਚੰਗਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ ।

(ਕੋਈ ਉਤੱਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । (Chaudhri Sahib, you should not say like that.)

Chief Parliamentary Secretary : He should withdraw these words.

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟਾਈਮ ਕਢ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਕੇ ਐਕਸਕਲੂਸੀਵਲੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਪਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ 2 ਦਿਨ ਲਾ ਕੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ । ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ?

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਹਿਲਾਂ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ । (It has already been stated by the hon. Minister that arrangements will be made as soon as possible).

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਇਹ ਤਿੰਨ ਪਰਾਜੈਕਟਸ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 45 ਮੈਗਾਵਾਟ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਐਕਸਕਲੂਸੀਵਲੀ ਇਸ ਕੰਮ ਤੇ 2 ਦਿਨ ਲਗਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਇਹ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਹੈ. ਸੇਖੜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਸ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰੇਗੀ । (This is a suggestion. The suggestion of the hon. member Sekhri Sahib must be considered by the Government).

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾਂ ਹਾਂ, ਅਗੇ ਵੀ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕਵੈਸਚਨ ਆਵਰ ਹੈ. ਸੁਜੈਸ਼ਨਜ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਾਂ । ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਹੈ । (This is the question Hour. Suggestions cannot be given at this time.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦੇ ਲੈਣ ਦੇਵੋ ।

Mr. Speaker : No please.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਕੀ ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਪੌਂਗ ਡੇਮ ਵਿਚ, ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਪਾਣੀ ਭਰ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਤਾਂ ਫਿਰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਉਥੇ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਉਠਦਾ ਨਹੀਂ । (This supplementary question does not arise out of this question.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਪੌਂਗ ਡੇਮ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਜਵਾਬ ਦੇਣ, ਬਿਜਲੀ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਉਥੇ ਪਾਣੀ ਭਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ।

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ ।)

Mr. Speaker : Order please.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ~~ਸਿੰਘ~~ ਸੈਣੀ : ਜਨਾਬ ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਮੇਰੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਈ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੁਛ ਲੈਣ ਦੇਵੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੁਛ ਲੈਣਾ । (You may also put a supplementary question.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਮੈਂ ਜਨਾਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਹੋ......

Mr. Speaker : No reflection on the Chair. No remarks. Please put your supplementary question.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਮੈਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਦੇਣ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਪੁਛੋ । (Please ask the question. The hon. Minister will certainly give reply to it.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਪਰਾਜੈਕਟਸ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਹੈ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂਵਾਰ ਹਾਈਡਲ ਪਰਾਜੈਕਟਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਪਾਣੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । (ਟਰੇਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਮੈਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪਰਾਜੈਕਟਾਂ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਸਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਪੈਸ਼ਲੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਨਵਾਂ ਪਰਾਜੈਕਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਝੁੰਭਾ ਪਰਜੈਕਟ ਹੈ, ਸਾਲ ਡੇਢ ਸਾਲ ਹੋਇਆ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ । ਪਰ ਉਥੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਇਸ ਪਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਦੇ 60-70 ਪਿੰਡ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਪਰੋਗਰਾਮ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ । (ਵਿਘਨ) (This question relates to the electric power and not irrigation.) (*Interruptions*)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪਰਕਾਸ਼, ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਵਾਲ ਪੁਛਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

Mr. Speaker : Order please, Next question.

ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕੌਂਸਲ, ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਯਾਦ-ਪੱਤਰ ।

*2801. **ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 30-6-74 ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਫੂਲ ਵਿਖੇ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਕੌਂਸਲ, ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ (ਬਠਿੰਡਾ) ਦਾ ਇਕ ਵਫ਼ਦ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਮੰਡੀ ਫੂਲ ਦੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਅੰਦਰ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ ਭੱਤੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਯਾਦ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ । ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ?

ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ : (ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ) ਹਾਂ ਜੀ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੰਗ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਦਾਖਲ ਦਫ਼ਤਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਰੈਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਫਾਈਲ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਰਾਈਟੀਰੀਆ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ?

ਮੰਤਰੀ : ਉਸ ਟਾਊਨ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਥੋੜੀ ਹੈ । 25 ਹਜ਼ਾਰ ਅਬਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 23 ਹਜ਼ਾਰ ਕੁਲ ਸੀ । ਅਸੀਂ ਫਿਗਰਜ਼ ਪਿਛਲੇ ਸੈਂਸਿਜ਼ ਦੀਆਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ । ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਬਾਦੀ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ 1971 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੁਣ 3,000 ਅਬਾਦੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ । ਪਰ ਅਸੀਂ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਿਛਲੇ ਸੈਂਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਅਲਾਊਂਸ ਦੇਣਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ 1971 ਵਿਚ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਅਬਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਰੈਂਟ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਨਨਸੈਸਰੀ ਡਿਸਕਰੀਮੀਨੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਥੇ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ. ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰਟ-ਬਰਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ? ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਜਿਥੇ ਆਬਾਦੀ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਵੀ ਹਾਊਸ ਰੈਂਟ ਅਲਾਊਂਸ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੁਬਾਰਾ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ. ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਇਹ ਗਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਪਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮਿਉਂਸਪੈਲਟੀਜ਼ ਦੇ ਏਰੀਆਜ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਾਊਨਜ਼ ਵਿਚ ਹਾਊਸ ਰੇਂਟ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਕੋਈ ਐਸੀ ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਅਰਾਈਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਗਲੀ ਮੁਹਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰੰਡੀ ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇਸ ।

*2613. **ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ :** ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਲ 1973-74 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਗਲੀ ਮੁਹਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰੰਡੀਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਂ ਵਾਰ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਲ 1972-73 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ) : ਐਸਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂ ਕਿ ਐਸਾ ਬਦਚਲਣੀ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ । ਗਲੀਆ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਦਮਾਸ਼ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ ਬੰਦਿਆ ਨੂੰ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਦੇ ਸਦੇ ਦੇਣ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਲ ਦੀ ਆਪ ਤਰਦੀਦ ਕੀਤੀ ਹੈ । 1-1-73 ਨੂੰ, 8-7-73 ਨੂੰ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਏ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਕੇਸ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ।

"Will the Chief Minister be pleased to state the number of cases of street prostitution through solicitation detected by the Police authorities, district-wise, in the State during 1973-74, along with the number there of during the year 1972-73"

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਐਸੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਦਮਾਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ । ਵੈਸੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੁਕ ਛਿਪ ਕੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਾਕਾਇਦਾ ਰਜਿਸਟਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਲਿਸਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹੋਟਲ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀ ਹੋਇਆ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਏ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਜਦੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਜੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਕੂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਉਹ ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਸਦੇ ।

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਸਾਰ ਹੀ ਤੁਰੰਤ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਇਕ ਅਨ-ਮੈਰਿਡ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਸਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ । (ਹਾਸਾ)

Mr. Speaker : It is ruled out.

ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਸ

*704. **ਚੋਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ, 1973 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ, 1974 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਐਕਟ, 1953 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾ ਅਧੀਨ ਕੁੱਲ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸ ਫੜੇ ਗਏ :

(ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੁਰਮਾਨੇ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ;

(ੲ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ ਕਿੰਨੇ ਕੇਸ ਪੈਂਡਿੰਗ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ : (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ)

(ੳ) 808/-

(ਅ) 81/-

(ੲ) 313 ਮੁਕੱਦਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜ਼ੇਰ ਸਮਾਇਤ ਹਨ ਅਤੇ 305 ਮੁਕੱਦਮੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਜ਼ੇਰ ਤਫਤੀਸ਼ ਹਨ । ਇਹਨਾਂ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਸਬ ਜ਼ਾਬਤਾ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਚੌਧਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ : ਸੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 808 ਕੇਸਿਜ਼ ਦਾ ਚਲਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ 80 ਕੇਸਿਜ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, 313 ਕੇਸਿਜ਼ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹਨ ਅਤੇ 414 ਕੇਸਿਜ਼ ਐਸੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਛਡੇ ਗਏ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹੋ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਛੱਡੇ ਗਏ ਹਨ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ? ਕੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਛਡੇ ਗਏ ਹਨ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਦੋਂ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਾਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਰਟ ਤੇ ਡਿਪੈਂਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਛਡੇ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ, ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਆਮਲੇ ਵਿਚਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਹਾ ਕਿ 81 ਕੇਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕੀ ਉਹ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੈਕਸੀਮਮ ਕਿਤਨੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਇਆ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਮੈਂ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਫਰੈਸ਼ ਨੋਟਿਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਣ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਤਾਂ ਅਰਾਈਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । (The supplementary question does arise. He can give a reply if he wants to.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਕੀ ਚੀਫ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੱਤਰ ਜੀ ਇਹ ਦਸੱਣਗੇ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਕਿਤਨੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਦਡਰਾ ਕੀਤੇ ?

Chief Parliamentary Secretary : A fresh notice is required in this respect.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਏਥੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਫ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ Punishment in the form of fines etc.

ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਐਸੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਰੋਟੀ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਿਤਨੀਆਂ ਵੱਧ ਗਈਆਂ ਹਨ ਔਰ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਨਿਤ ਜੁਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ । ਸਰਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵੇਖਦੀ ਹੋਈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਂਟੀ-ਸੋਸ਼ਲ ਐਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਡੇਟਰੈਂਟ ਸਜ਼ਾ ਦਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮੱਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਜੇ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਮਪਰੂਵ ਕੀਤਾ ਜਾਏ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਅੱਜ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਆਖੀਰਲਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਬਿੱਲ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ? ਜਾਂ ਅਗੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਗੇ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਤ ਚੀਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਢਿਲ ਹੈ । ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਸਖਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਅਜੇ ਇਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਕਾਫੀ ਲੰਬਾ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਹੈ । ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਢਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ 81 ਕੇਸਿਜ਼ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ, ਸਵਾਲ ਸੀ——

'The number of cases out of those mentioned in part (a) above in which punishment in the form of fines etc. has been imposed so far.

ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੱਲ ਕੇਸਿਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਕਿਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਇਹੋ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਬਦਲੀ

*2778. ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਕੀ ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ? ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਕੀ ਹਨ ?

ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ : ਹਾਂ ਜੀ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਤਬਦੀਲੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ "ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ" ਦੇ ਫਲ ਸਰੂਪ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ "ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ" ਹੋਏ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

*ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 2773 ਸਬੰਧੀ ਸਟੇਟਮੇਂਟ ਜੁਲਾਈ 1973 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੁਲਾਈ 1974 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ।

(ੳ) ਤਹਿਸੀਲ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਿਆਣੀ ਮਲਾਹ (ਹਦਬਸਤ ਨੰਬਰ 403) ਨੂੰ ਮੁੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਦਸੂਹਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਮਿਤੀ 1-9-1973 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ਅ) ਤਹਿਸੀਲ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ) ਦੇ 4 ਪਿੰਡ ਮਾਛੀਪੁਰ (ਹਦਬਸਤ ਨੰਬਰ 200) ਫਤਿਹਪੁਰ ਖੇੜੀ (ਹੱਦਬਸਤ ਨੰ: 201) ਸਿਲ ਕਪੜਾ (ਹੱਦਬਸਤ ਨੰ: 311) ਅਤੇ ਸਿੰਘ (ਹੱਦਬਸਤ ਨੰ: 313) ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਖਰੜ, (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ) ਵਿਚ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ੲ) ਤਹਿਸੀਲ ਖਰੜ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ) ਦੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ 9 ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਰਾਜਪੁਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ :—

ਪਿੰਡ		ਹੱਦਬਸਤ ਨੰ:	ਪਿੰਡ		ਹੱਦਬਸਤ ਨੰ:
ਹੈਬਤਪੁਰ	;	358	ਦਾਫਰਪੁਰ	:	360
ਖੇੜੀ	:	362	ਮੋਰ ਠੀਕਰੀ	:	361

ਪਿੰਡ		ਹਦਬਸਤ ਨੰ	ਪਿੰਡ		ਹਦਬਸਤ ਨੰ
ਸੁੰਦਰਾਂ	:	363	ਭੰਖਰਪੁਰ	:	236
ਮੁਬਾਰਕਪੁਰ	:	357	ਮੀਰਪੁਰ	:	356
ਪੰਡਵਾਲਾ	:	359			

ਉਪਰੋਕਤ ਮੱਦ (ਅ) ਤੇ (ੲ) ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 17-6-74 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਸ-ਮੀਲ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਮੈਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨਰਜ਼ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਹਦਾਂ ਸਾਇੰਟੇਫਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਮਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ?

ਮੰਤਰੀ : ਰਿਪੋਰਟ ਅਜੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਟਰਾਂਸਫਰ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਹ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਹਨ । ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਾਂ ਨਵੀਆਂ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ ਉਹ ਬੈਕਵਰਡ ਏਰੀਆਜ਼ ਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ । ਅਜੇ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ਲ ਸਟ੍ਰਿਜੈਂਸੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਜੇ ਜਲਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਜਦੋਂ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਮਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ? ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਕੀ ਹਨ ?

ਮੰਤਰੀ : ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਨਹੀਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡ ਬਦਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਇਹੋ ਅੰਦਰੋਗਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ।

ਮੰਤਰੀ : ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਿਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਆਪ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਮੈਂ ਸਪੈਸੇਫਿਕ ਕੁਐਸਚਨ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਹੱਦ ਬੰਦੀ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੰਮੀ ਬਲਾਕ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਰਿਪਰੇਜ਼ੇਟੇਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਸਿਰਫ 18 ਮੀਲ ਤੇ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਨਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਲਗਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਕੀ ਇਸ ਤੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ? ਜੇ ਹਾਲੇ ਤਕ ਇਸ ਤੇ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਹਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਚੇਂਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਕੀ ਉਥੇ ਫਗਵਾੜੇ ਨੂੰ (ਵਿਘਨ) ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਮੰਤਰੀ : ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਰੋਪੜ) : ਬਲਾਚੌਰ ਰੋਪੜ ਤੋਂ ਇਕ ਮੀਲ ਤੇ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਇਹ 60 ਮੀਲ ਤੇ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਉਥੇ ਬਲਾਚੌਰ ਦੀ ਜਨਤਾ ਵਾਵੇਲਾ ਮਚਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰਜ਼ ਬਜਾਏ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਰੋਪੜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ. ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕੀ ਇਹ ਬਲਾਚੌਰ ਦੇ ਹਲਕੇ ਨੂੰ ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

(ਕੋਈ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ)

ਚੋਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ ਨਾਲ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ । ਇਹ ਫਾਰ ਆਲ ਪਰਪਜ਼ਿਜ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ? ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ।

ਮੰਤਰੀ : ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਸ ਕੁਐਸਚਨ ਵਿਚੋਂ ਉਠਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਬਚਿਆਂ ਲਈ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਕੁਲਰ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ. ਜੋਸ਼ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਤੇ ਅਮਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਉ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਟ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਉਹ ਮੰਨ ਲਈਆਂ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖਰੜ ਕਾਂਸਟੀਚੁਐਂਸੀ ਦੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਬਨੂੜ ਕਾਂਸਟੀਚੂ-ਐਂਸੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਣਾ । ਜਦ ਇਹ ਰਿਕੁਮੈਂਡੇਸ਼ਨਜ਼ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਤਾਂ ਫੇਰ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ?

ਮੰਤਰੀ : ਬਾਕੀ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆ ਦੇਣ ਅਸੀਂ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਗੌਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । (He has stated that the matter is under consideration.)

ਮੁਹਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ ਵਿਖੇ ਫੇਜ਼ 6 ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ।

*2741. ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਕੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ :

(ੳ) ਕੀ ਮੁਹਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ ਵਿਖੇ ਫੇਜ਼ 6 ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ :

(ਅ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉਤਰ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਏਕੜ ਦੇ ਪਲਾਟ, ਪੰਜ ਏਕੜ ਅਤੇ ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇ ਪਲਾਟ ਲਈ ਪ੍ਰਤਿ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਕੀ ਕੀ ਦਰ ਹਨ.

(ੲ) ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਦਾ ਉੱਤਰ ਨਾ ਵਿਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦਰ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਨਿਸਚਿਤ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ?

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ) : (ੳ) ਨਹੀਂ ਜੀ ।

(ਅ) ਸੰਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

(ੲ) ਭੂਮੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਪਾਸੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗ ਨਿਗਮ ਹੁਣ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਐਸਟੀਮੇਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦੇ ਦਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ/ਘਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ ।

ਸੰਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੈਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਇਹ ਬਾਈ ਆਕਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੀਮਤ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? ਜੇ ਕੀਮਤ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਰ ਏਕੜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਮਤ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਹਾਲੇ ਕੀਮਤ ਮੁਕੱਰਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਮਹਿਕਮੇ ਕੋਲ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਐਸਟੀਮੇਟਸ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫੇਰ ਇਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿੰਨਾ ਟਾਇਮ ਲਏਗੀ ?

ਮੁੱਖ ਸੰਸਦੀ ਸਕੱਤਰ : ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਵਿਹਲੀ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਹਾਸਾ)

PROPOSED INCREASE IN RESERVE PRICE OF PLOTS OF 6TH PHASE AT MOHALI URBAN ESTATE

*2742. **Sardar Ajaib Singh Sandhu** : Will the Minister for Finance be pleased to state whether it is a fact that the reserve price of residential plots of VI phase in Mohali Urban Estate (Ropar Distt.) is being increased, as compared to prices of such plots of phase I, II, III, IV and V if so, the reasons therefore ?

Shri Hans Raj Sharma : Yes Sir. The price per square yard of developed land is likely to increase for the main reason that the cost of acquisition and development of land has increased considerably since the initial phases of development of the Urban Estate Mohali.

[ਹਾਂ ਜੀ, ਵਿਕਸਿਤ ਭੋਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਵੱਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਭੋਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਮੁਹਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ ਦੇ ਆਰੰਭਿਕ ਵਿਕਸਿਤ ਫੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ।]

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਕੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਅਤੇ ਡਿਪਾਜ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ 1969 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਸਟ ਡੇਟ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਉਤੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ ? ਕੀ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣਗੇ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਹਰ ਫੇਜ਼ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਕ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੀਮਤ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਜੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 1969 ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਲਾਟ ਦਿਤੇ ਜਾਣ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਐਂਟਰਟੇਨ ਕਰ ਲਈਏ। ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣਗੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਲੰਪ-ਸਮ ਇਕੱਠਾ ਰੁਪਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋ ਪੇਡ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਹਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1969 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕੀ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ ? ਭਾਵੇਂ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਲੰਪਸਮ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਵੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿ 1969 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਮੰਤਰੀ : ਦੋ ਫੇਸਿਜ਼ ਪਾਲਿਸੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਫਿਫਟੀ ਪਰਸੈਂਟ ਆਫ ਦੀ ਟੋਟਲ ਪਲਾਟ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਲੰਪਸਮ ਪੈਸੇ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਫਟੀ ਪਰਸੈਂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਐਂਪਲਾਈਜ਼ ਹਰੀਜਨਜ਼ ਅਤੇ ਵੀਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੇਣਗੇ। ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਕਸਡ ਪਰਾਈਸ ਤੇ ਪਲਾਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਜਿਹੜੇ ਪਲਾਟਸ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਉਹਦੀ ਡਿਟੇਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜ ਫੇਜ਼ ਤਕ ਜੋ ਕੀਮਤਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਉਹੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਪਲਾਟਸ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿछਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਫਾਰਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਭਾਈ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਪਲਾਟਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਰਖੀ ਜਾਏਗੀ, ਕੀ ਮੈਂ ਪੁਛ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਿੰਨੀ ਪਰਸੈਂਟੇਜ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ ?

ਮੰਤਰੀ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 5% ਰਿਜ਼ਰ ਵੇਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਪੈਸੇ ਭੇਜ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਇਹ ਚੰਗੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਪਿੰਡ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਹਨ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦਿਲਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ?

ਮੰਤਰੀ : ਹਰ ਫੇਜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਕਾਇਦਾ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਉਸ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਵੀ ਦੇਣੇ ਪਏ ਹਨ । ਅੱਗੋਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂਕਿ ਲੈਂਡ ਦੀ ਕੀਮਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਰਾਈਸਿਜ਼ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੋਂ ਕਿਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਰ ਦੈਨ ਰੀਜ਼ਨੇਬਲ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਇਹੋ ਸਵਾਲ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਲੋਕ ਪਲਾਟ ਲੈ ਕੇ ਫੇਰ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਛੱਡ ਕੇ ਲੀਜ਼ ਦੇ ਉਤੇ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਅਪਣਾਏਗੀ? ਮੈਂ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਕੀ ਫਾਈਨਲ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ?

ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਲੀਜ਼ ਹੋਲਡ ਬੇਸਿਜ਼ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਕੀਮਤਾਂ ਆਕਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਵੱਧੀਆਂ ਹਨ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਬੇਸਿਜ਼ ਸੀ । ਫਿਰ ਵੀ ਕੀਮਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ । ਅਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੈਲਕੂਲੇਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਟਾਊਨਜ਼ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

Mr. Speaker : Question hour is over. The remaining questions shall be deemed to have been answered under rule 38 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Punjab Legislative Assembly.

WRITTEN ANSWERS TO STARRED QUESTIONS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

REPRESENTATION FROM A RESIDENT OF LUDHIANA

*2753 **Dr. Baldev Prakash** : Will the Minister for Finance be pleased to state whether the Chief Minister received a representation from a resident of Ludhiana in the month of May, 1974, against the Municipal Committee for illegally changing his record to debar him from getting shop allotted on Gill Road, Ludhiana, if so, the action taken there on ?

Shri Hans Raj Sharma : No. Sir.

[ਨਹੀਂ ਜੀ]

REINSTATEMENT OF SUSPENDED/DISMISSED AGRICULTURAL INSPECTORS IN THE STATE

*2786. **Comrade Shamsher Singh Josh** : Will the Minister for Agriculture and Forests be pleased to state whether all the Agricultural Inspectors who were suspended or dismissed during the course of their agitation have since been re-instated, if not, a list showing the names of those who have not been re-instated be placed on the Table of the House ?

Master Gurbanta Singh : No. List is laid on the Table of the House.

[ਨਹੀਂ ਜੀ, ਲਿਸਟ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।]

List of suspended Agricultural Inspectors (District wise)

Jullundur

Sarvshri

1. Tara Singh, Agricultural Inspector, Nurmahal.
2. Harwant Singh ,, Jullundur.
3. Daljit Singh ,, Phillaur.
4. Brahm Singh ,, Jullundur
5. Kuldip Singh ,, Jullundur

Faridkot

6. Devinder Singh, Agricultural Inspector, Lambi

Patiala

7.	Avtar Singh Cheema.	Agricultural Inspector,	Ghanaur
8.	Sohan Lal Bansal	,,	Bhunerheri
9.	Ujjagar Singh	,,	Nabha
10.	Balwant Singh	,,	Nabha
11.	Balinder Singh	,,	Nabha
12.	Harbant Singh	,,	Nabha
13.	Amarjit Singh	,,	Patiala
14.	Harcharan Singh	,,	Nabha
15.	Ram Chand	,,	Patiala
16.	Harinder Singh	,,	Bassi Pathanan
17.	Jasdev Singh	,,	Patiala
18.	Bhagwan Singh	,,	Bassi Pathanan
19.	Balwinder Singh	,,	Bara Farm
20.	Ashok Chand	,,	Patiala
21.	Sat Pal	,,	do
22.	Inder Kumar Sethi	,,	do
23.	Raghbir Singh Virk	,,	Samana
24.	Jarnail Singh Mahal	,,	Patiala
25.	Gulshan Singh	,,	Rajpura
26.	Vijay Kumar Kaushal	,,	Samana
27.	Mohinder Singh Brar	,,	Amloh
28.	Labh Singh	,,	Rajpura
29.	Prem Singh	,,	Bhunerheri
30.	Mohinder Singh	,,	Nabha

Gurdaspur

31.	Bawa Singh Gill	Agricultural Inspector	Gurdaspur
32.	Swinder Pal Singh	,,	Pathankot
33.	Kulwant Singh	,,	do
34.	Kuldip Singh	,,	do
35.	Ram Singh	,,	Gurdaspur
36.	Kanwal jit Singh	,,	do
37.	Surmail Singh	,,	do

[Minister for Agriculture and Forests]

38.	Ajmer Singh	,,	Dhariwal
39.	Jagir Singh	,,	do
40.	Mohinder Singh	,,	do
41.	Ravinder Kumar Rampal	,,	Batala
42.	Satnam Singh	,,	Fatehgarh Churian
43.	Palwinder Singh	,,	Hargobind Pur
44.	Hardev Singh	,,	Kahnuwan
45.	Joginder Singh	,,	Dorangla
46.	Swinder Singh	,,	Gurdaspur
47.	Gurnam Singh	,,	Kahnuwan
48.	Jagir Singh	,,	Siri Hargobind Pur
49.	Tarlochan Singh	,,	Kalanaur
50.	Amrik Singh	,,	Dera Baba Nanak
51.	Devinder Singh	,,	Ditto
52.	Balbir Singh	,,	Fatehgarh Churian
53.	Kartar Singh	,,	Narot Jaimal Singh
54.	Jagdish Kumar	,,	Pathankot
55.	Gurdev Raj Bedi	,,	Kahnuwan
56.	Gurbachan Singh Dhaliwal	,,	Gurdaspur
57.	Amarjit Singh	,,	Dhaliwal
58.	Umrao Singh	,,	Gurdaspur
59.	Mohinder Kumar Soni	,,	do
60.	Ragbhir Singh	,,	do
61.	Satnam Singh	,,	do
62.	Narinder Singh	,,	Pathankot
63.	Hakim Singh	,,	Kahnuwan

[ਮੁਅੱਤਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਈਜ਼)

ਜਲੰਧਰ

ਸਰਵਸ਼੍ਰੀ

1.	ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ,	ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ,	ਨੂਰਮਹਿਲ
2.	ਹਰਵੰਤ ਸਿੰਘ	,,	ਜਲੰਧਰ
3.	ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,	ਫਿਲੌਰ
4.	ਬ੍ਰਹਮ ਦਾਸ	,,	ਜਲੰਧਰ
5.	ਕੁਲਦੀਪ ਕੁਮਾਰ	,,	ਜਲੰਧਰ

ਫਰੀਦਕੋਟ

6. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਲਾਂਬੀ ।

ਪਟਿਆਲਾ

7.	ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਘਨੌਰ		
8.	ਸੋਹਨ ਲਾਲ ਬਾਂਸਲ	,,	ਭੁਨਰਹੇੜੀ
9.	ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ	,,	ਨਾਭਾ
10.	ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
11.	ਬਲਇੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
12.	ਹਰਬੰਤ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
13.	ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,	ਪਟਿਆਲਾ
14.	ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ	,,	ਨਾਭਾ
15.	ਰਾਮ ਚੰਦ	,,	ਪਟਿਆਲਾ
16.	ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਬੱਸੀ ਪਠਾਨਾਂ
17.	ਜਸਦੇਵ ਸਿੰਘ	,,	ਪਟਿਆਲਾ
18.	ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ	,,	ਬੱਸੀ ਪਠਾਨਾਂ
19.	ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਬਾੜਾ ਫਾਰਮ
20.	ਅਸ਼ੋਕ ਚੰਦ	,,	ਪਟਿਆਲਾ
21.	ਸਤਪਾਲ	,,	ਉਹੀ
22.	ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੇਠੀ	,,	ਉਹੀ
23.	ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ	,,	ਸਮਾਣਾ
24.	ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਾਹਲ	,,	ਪਟਿਆਲਾ
25.	ਗੁਲਸ਼ਨ ਸਿੰਘ	,,	ਰਾਜਪੁਰਾ
26.	ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਕੌਸ਼ਲ	,,	ਸਮਾਣਾ
27.	ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ	,,	ਅਮਲੋਹ
28.	ਲਾਭ ਸਿੰਘ	,,	ਰਾਜਪੁਰਾ
29.	ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ	,,	ਭੁਨਰਹੇੜੀ
30.	ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਨਾਭਾ

[Minister for Agriculture and Forests]

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ

ਸਰਵਸ਼੍ਰੀ

31.	ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ		
32.	ਸਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ	,,	ਪਠਾਨਕੋਟ
33.	ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ	,,	ਪਠਾਨਕੋਟ
34.	ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
35.	ਰਾਮ ਸਿੰਘ	,,	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
36.	ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
37.	ਸੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ	,,	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
38.	ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ	,,	ਧਾਰੀਵਾਲ
39.	ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
40.	ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
41.	ਰਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਰਾਮਪਾਲ	,,	ਬਟਾਲਾ
42.	ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ	,,	ਫਤ੍ਹੇਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ
43.	ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰ
44.	ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ	,,	ਕਾਹਨੂੰਵਾਲ
45.	ਜੁਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਦੋਰੰਗਲਾ
46.	ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
47.	ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ	,,	ਕਾਹਨੂਵਾਲ
48.	ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ	,,	ਸ੍ਰੀ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰ
49.	ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ	,,	ਕਲਾਨੌਰ
50.	ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ	,,	ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ
51.	ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
52.	ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ	,,	ਫਤ੍ਹੇਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ
53.	ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ	,,	ਨਰੋਟ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ
54.	ਜਗਦੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ	,,	ਪਠਾਨਕੋਟ

55.	ਗੁਰਦੇਵ ਰਾਜ ਬੇਦੀ .	,,	ਕਾਹਨੂਵਾਲ
56.	ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ	,,	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
57.	ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ	,,	ਧਾਲੀਵਾਲ
58.	ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ	,,	ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
59.	ਮੁਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੋਨੀ	,,	ਉਹੀ
60.	ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
61.	ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ	,,	ਉਹੀ
62.	ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	,,	ਪਠਾਨਕੋਟ
63.	ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ	,,	ਕਾਹਨੂਵਾਲ]

ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ ਮੁਹਾਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪੂੰਜੀ ।

*2740. **ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ** : ਕੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਮੁਹਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ (ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ) ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਤੇ ਕੁਲ ਕਿੰਨੀ ਪੂੰਜੀ ਲਗਾਈ ਗਈ : —

1. ਅਨੰਦ ਬੈਟਰੀਜ਼ ;
2. ਪੰਜ ਸਟਾਰ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ;
3. ਪੰਜਾਬ ਟਰੈਕਟਰਜ਼ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂੰਜੀ ਕਿਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ;

(ੲ) ਉਪਰੋਕਤ ਹਰ ਇਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤੇ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ?

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ :

(ੳ) ਪੰਜਾਬ ਅਨੰਦ ਬੈਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ

ਕੁੱਲ ਲਗੀ ਪੂੰਜੀ .. 165.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ।

2. ਪੰਜ ਸਟਾਰ ਸਟੈਂਡਰਡ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕਸ ਲਿਮਿਟਿਡ

ਕੁੱਲ ਲੱਗੀ ਪੂੰਜੀ .. 28.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ।

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

3. ਪੰਜਾਬ ਟਰੈਕਟਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ :

ਕੁਲ ਲਗੀ ਪੂੰਜੀ .. 370.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ

(ਅ) 1. ਪੰਜਾਬ ਅਨੰਦ ਬੈਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ

ਸੁਨੀਤੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ ਪੀ. ਐਸ. ਆਈ. ਡੀ.ਸੀ. ਦੀ ਲੱਗੀ ਪੂੰਜੀ .. 15.60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (26%)

ਸ੍ਰੀ ਸੀ. ਐਲ. ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੁਨੀਤੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਪੂੰਜੀ .. 15.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ. (25%)

ਸੁਨੀਤੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਜਨਤਕ ਪੂੰਜੀ .. 29.40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (49%)

2. ਪੰਜ ਸਟਾਰ ਸਟੈਂਡਰਡ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕਸ ਲਿਮਿਟਿਡ

ਸੁਨੀਤੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ ਪੀ.ਐਸ.ਆਈ. ਡੀ. ਸੀ. ਦੀ ਲੱਗੀ ਪੂੰਜੀ .. 6.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (50%)

ਪੋਲਸਟਾਰ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕਸ (ਪ੍ਰ.) ਲਿਮਿਟਿਡ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸੁਨੀਤੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਪੂੰਜੀ .. 6.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (50%)

3. ਪੰਜਾਬ ਟਰੈਕਟਰਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ :

ਸੁਨੀਤੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ ਪੀ.ਐਸ.ਆਈ. ਡੀ.ਸੀ. ਦੀ ਲੱਗੀ ਪੂੰਜੀ .. 45.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (40.9%)

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਫਾਈਨੈਂਸ਼ੀਅਲ ਇੰਸਟੀਚੂ-ਸ਼ਨਜ਼, ਐਚ.ਐਮ.ਟੀ. ਅਤੇ ਜਨਤਾ .. 65.00 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (59.1%)

(ੲ) ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਤਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਜੋ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਲਗਣੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।

MEMORANDUM AGAINST THE ADMINISTRATOR, PUNJAB STATE LAND MORTGAGE BANK

*2774. Comrade Shamsher Singh Josh : Will the Chief Minister be pleased to state whether he received a memorandum signed by 13 M.L.As in the month of April, 1974 demanding inquiry into severe

allegations against the present Administrator, Punjab State Co-operative Land Mortgage Bank ; if so, the action taken thereon ?

Giani Zail Singh : Yes. It is being looked into.

(ਹਾਂ ਜੀ । ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ।)

ਪਟਿਆਲਾ/ਰਾਜਪੁਰਾ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਪੁਲੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ

*2758. **ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪਰੇਮ** : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਪੁਲੀਆਂ ਬਣ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਅੱਜੇ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹਨ :

(i) ਰਿਹਾੜ ਜਗੀਰ-ਇਜਲ ਤੋਂ ਉਜਨ ਸੜਕ ;

(ii) ਬਿੰਜਲ ਤੋਂ ਸੋਲਗੜ੍ਹ ;

(iii) ਪਟਿਆਲਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਅਬਦਲ ਪੁਰ; ਅਤੇ

(iv) ਰਾਜਪੁਰਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿਚ ਓਨਤਗਰ ਤੋਂ ਨਨਹੇੜੀ ਤੋਂ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡਸ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤਕ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਲੀਆਂ ਅਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਲੀਆਂ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ;

(ਅ) ਉਕਤ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਹਾਲਾਂ ਤਕ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਲੀਆਂ ਕਦੋਂ ਤਕ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ : (ੳ) (1) 6 ਪੁਲੀਆਂ ਇਸ ਸੜਕ ਤੇ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪੁਲੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ ।

(2) ਪੂਰੀ ਸੜਕ ਵਿਚ 6 ਪੁਲੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਹਨ । ਹਾਲੇ ਇਸ ਸੜਕ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੈ । ਜਿਸ ਤੇ ਇਕ ਪੁਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ।

(3) ਤਿੰਨ ਪੁਲੀਆਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪੁਲੀਆਂ ਬਰਸਾਤਾਂ ਪਿਛੋਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ।

(4) 5 ਪੁਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 4 ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ।

(ਅ) ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਪੁਲੀਆਂ 31 ਮਾਰਚ, 1975 ਤੱਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੰਡ ਮਿਲ ਗਏ ।

1974-75 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਾਖਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਸੜਕਾਂ

*2807. ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ—

(ੳ) ਸਾਲ 1974-75 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਾਖਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੁਲ ਕਿੰਨੇ ਮੀਲ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ; ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੀ ਕੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਕਤ ਸੜਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜੇ ਜਾਣੇ ਹਨ;

(ਅ) ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਗ (ੳ) ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਸੜਕਾਂ ਕਦੋਂ ਤਕ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ : (ੳ) 1974-75 ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਬੋਰਡ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਲਿਸਟ ਨਹੀਂ ਆਈ । ਲਿਸਟ ਆਉਣ ਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭੀ ਦੱਸੇ ਜਾਣਗੇ ।

(ਅ) ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ।

ਫਿਲੌਰ ਵਿਖੇ ਬਸ ਅੱਡੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ

*2856. ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ : ਕੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਿਲੌਰ ਵਿਖੇ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ?

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ : ਨਹੀਂ ਜੀ ।

POSSESSION ON BUILDING OF B. R. MODERN SCHOOL TO BE TAKEN OVER BY IMPROVEMENT TRUST, AMRITSAR

*2784. **Dr. Baldev Parkash** : Will the Minister for Finance be pleased to state—

(a) whether it is a fact that the Improvement Trust, Amritsar, was to take possession of the building of B. R. Modern School, by May, 1974;

(b) whether it is a fact that the said action has been stayed; if so, the reasons therefor ?

Shri Hans Raj Sharma : (a) Yes, Sir.

(b) Yes, sir. Action was stayed in the public interest.

[(ਏ) ਹਾਂ ਜੀ ।

(ਬੀ) ਹਾਂ ਜੀ । ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ।]

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਉਪਾਰਾ-ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਸੜਕ

*2854. **ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ** : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਉਪਾਰਾ-ਮੁਕੰਦਪੁਰ ਸੜਕ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ; ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਕੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ : ਹਾਂ ਜੀ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

ਕੁਲ ਲੰਬਾਈ	..	9.60 ਕਿ. ਮੀ.
ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਕੰਮ	..	9.60 ਕਿ. ਮੀ.
ਸੋਲਿੰਗ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ	..	7.60 ਕਿ. ਮੀ.
ਸੋਲਿੰਗ ਲਾਇਆ ਗਿਆ	..	5.00 ਕਿ. ਮੀ.
ਸਟੋਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ	..	5.00 ਕਿ. ਮੀ.
ਸਟੋਨ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ	..	4.40 ਕਿ. ਮੀ.
ਸਰਫੇਸਿੰਗ	..	4.00 ਕਿ. ਮੀ.

ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੜਕ ਇਸ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸਕੀਮ

*2855. **ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ** : ਕੀ ਲੋਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਕੀਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਕੁਲ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ : ਹਾਂ ਜੀ । ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਲਿੰਕ ਸੜਕ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ । ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਵਾਸਤੇ 68.42 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ 55.99 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੰਜ ਫੇਜ਼ ਕਰੈਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ 12.43 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀਆਂ/ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਚਾਲੂ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਲਈ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਲੱਗ ਭੱਗ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸੜਕ ਤੋਂ 1/2 ਮੀਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸੜਕ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਕਰਨ ਲਈ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ । ਇਹ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਜ਼ ਅਤੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਲਗੇਗਾ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਇਕ ਸਵਾਲ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਬਟਾਲਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ...... (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Please resume your seat. ਕੁਐਸਚਨ ਆਵਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (Please resume your seat. The question hour is over.) (*Interruption.*)

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਟਾਲੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ । (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ।

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸੇਖੜੀ ਜੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਬਟਾਲਾ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ 25 ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੇਣ ਲਈ ਡੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ । (ਤਾੜੀਆਂ) ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕੀਤੀ ਜਦ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਹੋਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ । (ਤਾੜੀਆਂ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਕ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ (ਵਿਘਨ) ਇਕ ਕਲੰਡਰ ਛਪਿਆ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਜ਼ੀਰੋ ਆਵਰ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦੇਣਾ । (You can have your say during the Zero Hour.)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਕੀ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਟਾਈਮ ਮਿਲੇਗਾ ?

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਟਾਈਮ ਦਿਓ । (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ, ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ) ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ ।

(Please resume your seat. I am on my legs (*Interruption*) While I am standing, you should resume your seat. You will get time to speak.)

QUESTIONS OF PRIVILEGE

Mr. Speaker : A notice of a privilege motion was received from Dr. Baldev Prakash M. L. A. on 12th August, 1974 alleging that the Leader of the House misled the House when he stated that no efforts what-so-ever were made to take the students to Delhi by the Government machinery of the State. I had informed the House that following the past practice I had written to the Chief Minister to clarify the position. I have now received a reply from the Chief Minister and examined the matter in detail.

The position is that the Chief Minister had on 7th August, 1974 at one stage stated that no Government officer was persuading any one or helping any one "ਲੇਕਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ।"

Dr. Baldev Prakash bases his privilege issue on this sentence of the statement of the Chief Minister and says in his notice :

> "This statement is contrary to the facts and amounts to misleading the House. Government machinery in general and education department in particular took active part in taking the students to Delhi."

In support thereof he enclosed a photo-stet copy of a letter of Deputy District Education Officer, Patiala, as published in the Daily Vir Partap of 9th August, 1974.

The Chief Minister, in his reply has clarified the position. The Chief Minister on 7th August, 1974 had stated in the House that no Government machinery was being used in connection with the rally at Delhi. He had also stated that if anybody wanted to go on his own, to that, there could be no objection. Regarding the letter of the Deputy District Education Officer, the Chief Minister has stated that it was issued by the Deputy District Education Officer, Patiala, on his own. Neither the District Education Officer, the D.P.I. nor the Government had issued any instructions to issue such a letter. This letter came to the notice of the Government on 9th of August, 1974 and the officer concerned was asked to explain why he had issued such a letter and as soon as this letter came to notice of the District Education Officer he cancelled the same. The District Education Officer through his letter of 7th August, 1974 clarified that the Deputy District Education Officer had issued the letter in his absence and that there were no instructions from the Government regarding sending of students to take part in the rally. It was also stated in the letter that the meeting which had been called, had been called to make it clear that no student should go to Delhi without the permission of their parents and further the teachers should take care and look after the students who went to Delhi of their own.

From the above it is clear that the letter was issued by a very junior officer. If the Government had any intention to issue any direction to the authorities for taking the students to Delhi the instructions would have been issued from the officer of the Director of Public Instruction or at Government level. The Deputy District Education Officer, Patiala, had no authority to issue instructions to the heads of the Schools in the State. The Chief Minister has also stated that when he was speaking in the House on the 7th August, 1974, it was not in the notice of the Department or the Chief Minister about any letter having been issued by the Deputy District Education Officer, Patiala.

[Mr. Speaker]

According to 'Kaul and Shakdher', page 252 :

"If any statement is made on the floor of the House by a member or Minister which another member believes to be untrue, incomplete or incorrect, it does not constitute a breach of privilege. If an incorrect statement is made, there are other remedies by which the issue can be decided. A breach of privilege can arise only when the member or the Minister makes a false statement or an incorrect statement wilfully, deliberately and knowingly.'

In the present case, in view of the position explained by the Chief Minister I am satisfied that no breach of privilege is involved and I do not give my consent to the issue being raised.

Mr. Speaker : I have received today another notice of a privilege motion from Sarvshri Harbans Singh Jalal, Surjit Singh Barnala, Ajaib Singh Sandhu and Dhanna Singh Gulshan alleging that the Chief Minister made a wrong statement in the House on 7th August, 1974 with the intention to mislead the House when he stated that there was no official influence in organising the youth rally at Delhi. In support of their contention they have enclosed a letter in original, from the Deputy Education Officer, Bhatinda addressed to the Principal/Headmaster, M. S. S. D. Higher Secondary School, Bhatinda, requesting him to attend the meeting on 5th August, 1974, on the subject of youth rally.

Following past practice, I am referring the matter to the Education Minister for clarification.

Mr. Speaker : There is another notice of a privilege motion from Comrade Shamsher Singh Josh, M.L.A. received at 1.25 p.m. alleging that Sardar Umrao Singh, Revenue Minister, has given wrong information to the House regarding a press statement by C.P.I. Leader, Shri Avtar Singh Malhotra, protesting against the indiscriminate increase in the land revenue.

Following the past practice, I am referring the matter to Sardar Umrao Singh, Revenue Minister, for clarification.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਉਸ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਕਟਿੰਗਜ਼ ਸਨ, ਅੱਜ ਮੈਂ ਅਸਲੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ) 7 ਜੁਲਾਈ ਦੇ 'ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਖ਼ਬਾਰ' ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਲਫ਼ਜ਼ ਸਨ, ਉਹ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ :

'ਪੰਜਾਬ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਸ੍ਰੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਜ਼ਰੱਈ ਸੂਬਾ ਸੇ ਮਜ਼ੀਦ ਟੈਕਸ ਹਾਸਲ ਕਰਨੇ ਕੇ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੇ ਕਦਮ ਕੀ ਹਿਮਾਇਤ ਕੀ ਹੈ ।'

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 7 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਦੀ 'ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

'ਸਾਥੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਧੰਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਨਿਗੁਣੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਪਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਾਂ ਤੇ ਧਨਾਢ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਤੇ ਜੋ ਦਰਜੇਵਾਰ ਲੇਵੀ ਲਾਈ ਹੈ ਖੇਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਧੰਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਹੈ ।'

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਲੀਡਰ ਦੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਅਸਲ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਤੌਰ ਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

'ਸਾਥੀ ਮਲਹੋਤਰਾ ਵਲੋਂ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈਵੀ ਤੇ ਸੈਸ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ।'

'ਧਨਾਢ ਕਿਸਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ੂ ਵਤੀਰੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ—ਨਿਗੂਣੇ ਯਤਨ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ'

'ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਧਨਾਢਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਦੀ ਨਖੇਧੀ'

'ਸਾਥੀ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਸਕੱਤਰ, ਪੰਜਾਬ ਕੌਂਸਲ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਕ ਪਰੈਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪਰਾਪਤੀ ਲਈ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੋ ਚੰਗੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਧਨਾਢ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ।'

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤ ਬਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ। (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ : ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਅੱਧਾ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) ਇਹ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮਿਸਲੀਡ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹਿਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਦਸਿਆ ਹੈ...... (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਓ।

Mr Speaker : No discussion on my ruling.

Dr. Baldev Prakash : Kindly hear me.

Mr. Speaker : You cannot discuss my ruling.

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਸੁਣ ਤਾਂ ਲਓ। ਤੁਸੀਂ ਬੇਸ਼ਕ ਰੂਲ ਆਊਟ ਕਰ ਦੇਣਾ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। (If you want to say something about the ruling, then you cannot be allowed.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ; ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। (ਵਿਘਨ) (No, you cannot discuss the ruling.) (*Interruption*)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ** ** ** ।

Mr. Speaker : Doctor Sahib, please resume your seat. ਜੋ ਕੁਝ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

(Doctor Sahib, please resume your seat. Whatever the hon. Member Doctor Baldev Prakash is saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

(*Interruption and Noise*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ....

Mr. Speaker : No discussion please.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਤੁਸੀਂ ਰੂਲਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਹਾਂ ਜੀ, ਠੀਕ ਹੈ। ਕੋਈ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। (That is right. There should be no discussion on the ruling.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮੈਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : I am satisfied with the answeras. (*Interruption*

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : * * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Member Dr. Baldev Prakash is saying that should not be recorded.)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮਿਸਟਰ ਸਪੀਕਰ, ਜਿਹੜੀ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ (ਵਿਘਨ) This is a very serious matter. Kindly listen to me.

Mr. Speaker : I would not allow any discussion on my ruling.

Sardar Ajaib Singh Sandhu : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Member Sardar Ajaib Singh Sandhu is saying, should not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਜਿਹੜੀ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰੱਖ ਲਈ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਅੱਜ ਹੀ ਉਸ ਤੇ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇਵਾਂਗਾ । (ਵਿਘਨ) (I will give my ruling on that Privilege Motion today.)

(*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਗੇਗ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ? (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਰੂਲਿੰਗ ਰਿਜ਼ਰਵ ਰੱਖ ਲਈ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਰੂਲਿੰਗ ਰਿਜ਼ਰਵ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ । (I can reserve my ruling, it is my Privilege.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਅੱਜ ਅਖ਼ੀਰਲਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰੋ ।

Mr. Speaker : I assure you that I will give my ruling today. ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ । (ਵਿਘਨ) (I assure you that I will give my ruling today. I will give my ruling on your motion after obtaining the hon. Minister's version on it.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : This is no point of order. ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (This is no point of order. Whatever the hon. Member Shri Sandhu is saying, should not be recorded.)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ** ** **

(ਇਸ ਵਕਤ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਈ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ** **)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.) (*Noise*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ । I will tell you. (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । (ਸ਼ੋਰ) (No discussion can be raised after my ruling.) (*Noise*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਅਗੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਰੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਵੀ ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ।

Mr. Speaker : I will not allow it.

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever Sardar Surjit Singh is saying, should not be recorded.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਲੋਕ ਕਾਰਜ (ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਪਾਲ ਪਾਂਡੇ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਟਾਈਮ ਵੇਸਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਬੜਾ ਸ਼ੋਰ ਸੀ ** **)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Members are saying without the permission of the Chair, should not be recorded.)

ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲਜ ਮੋਸ਼ਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਚਲਣ ਦਿਆਂਗੇ, ਇਹ ਥਰੈਟਨਿੰਗ ਹੈ, ਇਹ ਧਮਕੀ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਆਖ਼ਰੀ ਦਿਨ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਥਰੈਟਸ ਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ, it is not good. ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰੋ । ਜੋ ਰੂਲਿੰਗ ਮੈਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਉਣ ਤੇ ਅੱਜ ਹੀ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ) (I would request the hon. Members not to give such threats to each other on this last day of the Session. It is not good. Do not discuss my ruling. The ruling which has been reserved shall be given today after receiving the reply of the hon. Minister.) (*Interruption*)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕੌਲ ਐਂਡ ਸ਼ਕਦਰ ਦੇ ਸਫ਼ਾ 100 ਵੱਲ ਦਿਲਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਸ ਵਿਚ ਕਲੀਅਰ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ :

> 'The Speaker's rulings, as already stated, cannot be questioned, except on a substantive motion. A member who protests against the ruling of the Speaker commits contempt of the House and the Speaker.'

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਗਰ ਕੋਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਰ ਕੋਈ ਥਰੈਟਨਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਰਿਫਲੈਕਸ਼ਨ ਹੈ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੀ ਡਿਗਨਿਟੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਨਾਨ-ਆਫ਼ੀਸ਼ੀਅਲ ਡੇ ਰਖਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਿਨ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗੇ ਲਈ ਨਾਨ-ਆਫ਼ੀਸ਼ੀਅਲ ਡੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ .... (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਲਰੇਡੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਬਿਲਕੁਲ ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (Sardar Umrao Singh is already on a point of order and his point of order is quite relevant to the issue.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦਾ ਡੇ ਨਾਨ-ਆਫ਼ੀਸ਼ੀਅਲ ਡੇ ਫ਼ਿਕਸ ਕਰਾਇਆ ਸੀ । ਅੱਜ Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਹੈ ਔਰ ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਤੇ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਅਤੇ ਰੂਲਜ਼ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੋ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਗੇ ਚਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਤੇ ਖੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ।)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * ** ** (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ । Please resume your seat. (ਵਿਘਨ) (This is no point of order. Please resume your seat.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: * ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । Sandhu Sahib, please resume your seat. (ਵਿਘਨ) (Whatever Mr. Sandhu is saying, should not be recorded. Sandhu Sahib please resume your seat.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਦੀ ਚੇਅਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ) (Whatever Mr. Sandhu is saying without the permission of the Chair, should not be recorded.) (*Interruption*)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ** ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਅਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) (This is no point of order.) (*Interruption*)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਗਰ ਸਾਡੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਲਭਣੇ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੋ । (Doctor Sahib, please resume your seat.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸਾਡੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਬੜੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਵਕਤ ਤਿਆਰ ਹਨ । (ਵਿਘਨ) (ਥੰਪਿੰਗ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ * * * *)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਬਗੈਰ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (ਵਿਘਨ) (Whatever is being said by the hon. Members without the Permission of the Chair, should not be recorded.) (*Interruption*)

**Not recorded/Expunged as ordered by the Chair.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਫੋਟੋ ਸਟੇਟ ਕਾਪੀ ਰਖੀ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਦਿਤੀ (ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰੋ। (ਵਿਘਨ) (Chaudhri Sahib, please do not discuss the ruling) (*Interruption*)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ....(ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਲਿੰਗ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (Chaudhri Sahib, ruling cannot be discussed. Please resume your seat.)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਕ ਕਲੰਡਰ ਹੈ ਮੋਹਨ ਮੇਕਨ ਬ੍ਰਿਊਰੀਜ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ.... ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਯਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ....(ਵਿਘਨ) (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ** ** (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। (ਵਿਘਨ) (Whatever Sardar Jaswinder Singh Brar has said, that should be expunged) (*Interruption*)

(ਇਸ ਵਕਤ ਉਹ ਕਲੰਡਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ ਨੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿਤਾ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever Sardar Ajaib Singh Sindhu is saying, may not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ** **

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। (This is no point of order.)

*Expunged /Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever Brar Sahib is saying without the permission of the Chair, may not be recorded.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਪ੍ਰਿਵਲਿਜ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਿਵਲਿਜ ਇਸ਼ੂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਅਰਾਇਜ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਜਵਾਬ ਪੜ੍ਹਿਆ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸੈਕੰਡ ਬ੍ਰੀਚ ਆਫ਼ ਪ੍ਰਿਵਲਿਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਪ੍ਰਿਵਲਿਜ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। (This is no point of privilege. Please give a notice in writing. I will examine it.)

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। (ਇਸ ਵਕਤ ਚਿੱਠੀ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਤੀ ਗਈ)। (This may not be recorded. Please send it to me in writing. I will examine it.)

ADJOURNMENT MOTIONS

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਿੰਨ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਰਿਜੈਕਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਵਲੋਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ 22,000 ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਟੀਚਰਾਂ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ 19 ਨੰਬਰ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗਰਾਊਂਡ ਤੇ ਰਿਜੈਕਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਟੀਚਰ ਬੇਕਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਕਈ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਐਡਹਾਕ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਰਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਗੂਲਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। 22,000 ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਟੀਚਰਾਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਜ਼ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇਕ ਪੋਰਸ਼ਨ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਵਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਐਡਮਿਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ 22,000 ਟੀਚਰਾਂ ਨੇ ਧਰਨੇ

**Not recorded as ordered by the Chair.

ਮਾਰੇ । ਕਈ ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਅੱਜ ਸੈਸ਼ਨ ਮੁਕ ਜਾਣਾ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਐਡਮਿਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਜੋਸ਼ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਹੜਤਾਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਰਿਜੈਕਟ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਹੜਤਾਲ ਇਕ ਕਾਂਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਲ ਰਾਈਟ ਹੈ । 15,000 ਵਰਕਚਾਰਜਡ ਇੰਪਲਾਈਜ਼, 10 ਸਾਲ, 20 ਸਾਲ ਸਰਵਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਵਿਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੀਇਨਸਟੇਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ । ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਅਗੇ ਵੀ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਡਿਸਕੰਟੈਂਟਮੈਂਟ ਵਧੇਗੀ । ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ । ਅੱਜ ਡਬਲ ਸੈਸ਼ਨ ਕਰਾ ਲਓ । ਦੋ ਘੰਟੇ ਮੁਕਰਰ ਕਰ ਲਓ ਜਾਂ ਇਕ ਘੰਟਾ ਕਰ ਲਓ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਅੱਜ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਬੜੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਸਲੇ ਹਨ । (Both these are old problems.)

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਅਨਇੰਪਲਾਇਡ ਟੀਚਰਜ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, 1972 ਵਿਚ 5,000 ਪੋਸਟਾਂ ਅਸੀਂ ਐਡਵਰਟਾਈਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਲੈਕਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਐਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਲੈਟਰ (Appointment letter) ਭੇਜੋ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਹੋਰ ਅਨਇੰਪਲਾਇਡ ਟੀਚਰਜ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਅਤੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਬਾਕੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ 13,000 ਹੋਰ ਪੋਸਟਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਹਨ । ਸਾਡਾ ਇਹ ਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਭਰ ਲਈਏ । ਇਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਕਿ ਉਹ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਨਇੰਪਲਾਇਡ ਟੀਚਰਜ਼ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਇਹ ਪੋਸਟਾਂ ਕਢੀਆਂ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਟੀਚਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਵੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 5,000 ਪੋਸਟਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਵਾਈਜ਼ ਇੰਟਰਵਿਊਜ਼ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੰਟੀਮੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਆਰਡਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ 13,000 ਪੋਸਟਾਂ ਕਢੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਰ ਇੰਟਰਵਿਊਜ਼ ਹੋਣ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਰਿਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਫੁਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਐਡਮਿਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ।

[ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ]

ਅਜੇ ਤਕ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਦਾ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਟੀਚਰ ਧਰਨਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿਚ ਪੰਜ ਟੀਚਰ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 43 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ ਇਹ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਕਰਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟੀਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (Please resume your seat now.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਹਰ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 1970 ਵਿਚ ਪੋਸਟਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਸਿਲੈਕਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ ਉਹ ਹੁਣ ਓਵਰਏਜ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਹੁਣ ਦਬਾਰਾ ਪੋਸਟਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਕਸ ਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂੰਹ ਵਿਖਾਉਣ ਦੇ 25 ਨੰਬਰ ਰਖੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਨੇ ਧਰਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਾਊਸ ਅੱਜ ਐਡਜਰਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਬਰਨਾਲੇ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹੈ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਹੁਣ ਬੈਠ ਜਾਓ। (Please resume your seat now.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਸੀ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਧੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ 1496 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜੇ ਤਕ ਬਹਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 300 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਸੀ ਔਰ 307 ਵਗੈਰਾ ਦੇ ਕੇਸ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਬ੍ਰੇਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਔਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਬ੍ਰੇਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਔਰ ਸਾਰੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਤਨਾ ਕੁਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਔਰ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਟੀਚਰਜ਼ ਐਪੁਆਇੰਟ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਟੀਚਰਾਂ ਦੀ ਇਨਟਰਵਿਊ ਵੀ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਉਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਈ ਓਵਰ ਏਜ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪਲਾਈ ਕਰੋ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੈ।

3.42 p.m. (ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਨਾਬ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰੋਂ ਆਏ ਹਾਂ।....

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

Mr. Deputy Speaker : I will not allow such interruptions. Please resume your seats.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨਜ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਨਾਬ ਵਲੋਂ ਜਾਂ ਵਡੇ ਜਨਾਬ ਵਲੋਂ ਉਹ ਡਿਸਅਲਾਊ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਬਲਾਕ ਬਿਲਕੁਲ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਬਲਾਕ ਹੈ। ਉਥੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਬਲਾਕ ਵਿਚੋਂ 60 ਪਿੰਡਾਂ ਵਲੋਂ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਤੇ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼. ਨੂੰ ਵੀ ਰੀਪਰੈਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨਜ਼ ਆਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰੀਕਵਰੀ ਮੁਆਫ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਉਹ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਰੀਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੈਕਵਰਡ ਏਰੀਏ ਦੀ ਰੀਪਰੈਜ਼ੈਂਟੇਸ਼ਨ ਸੀ। ਉਹ ਜਨਾਬ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ ਹੈ, ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਆਈ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਆਈ ਹੈ।....(ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ। ਤੁਸੀਂ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ, ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (Dang Sahib is on a point of order. Brar Sahib, please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੁਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੀ। ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਸੁਣ ਲਓ ਜੀ ਪਹਿਲਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ ਹੁਣ । (Brar Sahib, please resume your seat now.)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ: ** **

Mr. Deputy Speaker: This is no Point of Order.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ** **

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ that should not form part of the proceedings. (Whatever the hon. Member Comrade Satya Pal Dang is saying without the permission of the Chair, that should not form part of the proceedings.)

WALK-OUTS

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੁਸੀਂ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਜ਼ਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ ਔਰ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ** **

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜੋ ਅਨਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ those should not form part of the proceedings. (Whatever unparliamentary sort of slogans are being raised, those should not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: [** **]

Mr. Deputy Speaker: This is no point of order.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋਵੇ ਔਰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਵੋ ਕਿ "This is no point of order."

Mr. Deputy Speaker: I do not allow such discussion.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇਥੇ ਬੈਠੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਬਿਜਲੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਟੀਰਰਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਲਡ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਐਜ਼ ਏ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਅਸੀਂ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ ਪਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ, ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਬੈਠੇ ਰਹੇ।)

(ਇਸ ਵਕਤ ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ।)

(ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਾਹਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ** **)

Mr. Deputy Speaker: The slogans which are being raised by the hon. Members, should not be recorded.

ADJOURNMENT MOTIONS (*Resumption*)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਰੀਜੈਕਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਨਕੁਆਇਰੀ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਉਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਰੀਜ਼ਨ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਿ :

> "The Motion does not relate to a matter which falls within the responsibility of the Government and is, therefore, inadmissible under rule 61(iv)"

Mr. Deputy Speaker: Another reason has also been given which reads :—

> "The Motion deals with a matter on which a resolution cannot be moved and, therefore, inadmissible under rule 61(ix)"

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ): ਠੀਕ ਹੈ ਅਗਲਾ ਰੀਜ਼ਨ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹੋ। ਦੂਜਾ ਰੀਜ਼ਨ ਵੀ ਪੜ੍ਹੋ। ਸੈਕੰਡ ਰੀਜ਼ਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ (You are an advocate, you should also read the second reason. According to the second reason resolution cannot be moved.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਲਜ਼ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਕਿਹੜਾ ਰੂਲ ਹੈ ? (Under which rule?)

---

*Not recorded as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ): ਰੂਲ ਨੰਬਰ 150 ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਣਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

"*Rule 150* :—In order that a resolution may be admissible, it shall satisfy the following conditions, namely :—

(a) it shall be clearly and precisely expressed, and shall raise substantially one definite issue ;

(b) it shall not contain arguments, inferences, ironical expressions or defamatory statements, nor shall it refer to the conduct or character of persons except in their official or public capacity ;

(c) it shall not relate to any matter which is not primarily the concern of the State Government; and

(d) it shall not relate to any matter which is under adjudication by a Court of Law having jurisdiction in any part of India.

In view of the above, resolution can be passed in this matter. I do not know how my Adjournment Motion has been dis-allowed. My submission is that my Adjournment Motion should have been allowed and ruling to that effect should have been given.

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਸਰਕਾਰ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। (ਹਾਸਾ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਐਡਜਰਨਮੈਂਟ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਸੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਉਹ ਡਿਸਅਲਾਓ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੀ। (That has been disallowed.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਰੀਦਕੋਟ ਬਲਾਕ ਦੇ 60 ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਰੀਪਰੇਜ਼ੇਂਟੇਸ਼ਨ ਆਈ ਹੈ। ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।....

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ: ** ** (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ that should not form part of the proceedings. (Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair that should not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ: * * * *

Mr. Deputy Speaker: Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair that should not form part of the proceedings.)

**Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਰੀਕਵਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਫਰਟੇਲਾਈਜ਼ਰ ਤੇ ਸੀਡ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਕਵਰਡ ਏਰੀਆ ਡਿਕਲੇਅਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ?

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨੋਟ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ । (The hon. Minister has taken note of your arguments. Please resume your seat now.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: [** **]

Mr. Deputy Speaker: Not allowed. ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਹਿਸਾ ਨਾ ਬਣੇ । (Not allowed. Whatever the hon. Member is saying, should not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: [** **]

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਬਣੇ । (Whatever the hon. Member has said without the permission of the Chair that should not form part of the proceedings.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਬੈਠੋ । (I have listened to what you have said. Please resume your seat now.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ....

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੁਰੱਪਟ ਆਦਮੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ । (The hon. Chief Minister has already assured that the corrupt person will not be spared.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: 60 ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ?....

Mr. Deputy Speaker: Order please. Resume your seat.

*Expunged as ordered by the Chair.

CALL-ATTENTION NOTICES UNDER RULE 66

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ 3 ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ-ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਰਿਜੈਕਟ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਇਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੰਗਰੂਰ ਡਿਪੋ ਵਿਚ 14 ਬੱਸਾਂ ਖੜੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਟਾਇਰ ਅਤੇ ਟਿਊਬਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬੜੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੈ। ਇਕ ਮੇਰੀ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 78 ਸੀ ਅਤੇ ਇਕ 77 ਨੰਬਰ ਦੀ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਬੱਸ ਅੱਡਾ ਕੰਡਕਟਰਜ਼ ਹੁਣ ਪਰੋਮੋਟ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਹ ਹਟਾ ਦਿਤੇ ਹਨ ਅਤੇ 25 ਰੁਪਏ ਅਲਾਊਂਸ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ....

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਇਹ ਡਿਸਅਲਾਉ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । (Master Ji, the same has been disallowed.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਇਕ ਹੋਰ ਹੈ !

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ. ਦੋਨੋਂ ਡਿਸਅਲਾਉ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ । (Both the Call Attention Notices have been disallowed.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਤਤੇੜੀ ਮਾਲਕੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ 96 ਕੇਸ ਸਨ....

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਡਿਸਅਲਾਉ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ । (This has been disallowed.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ: ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ, ਇਹ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਰਿਜੈਕਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਮਰੇਤ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਐਡਮਿਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪੜ੍ਹਾ ਲਵੋ, ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਵਾਲ ਪੁਛਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਪੁਛ ਲੈਣਗੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਕਾਲ-ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 47, ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਪੜ੍ਹੋ । (Dr. Baldev Prakash Ji, read out your Call-Attention Notice No. 47.)

(Serial No. 47)

Dr. Baldev Prakash: Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, non-inclusion of representatives of Opposition parties in the District Level Consultative Committees of State Citizens Council for the equitable distribution of essential commodities and procurement of foodgrains. This is an important matter and the Government may be asked to make a statement in the House.

Mr. Deputy Speaker : Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਹੈ ਜੀ ।

Mr. Deputy Speaker : No point of order please.

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜੀ : ** **

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਮਰੜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਹਿਸਾ ਨਾ ਬਣੇ। (Whatever Marhari Sahib has said that should not form part of the proceedings.)

(Serial No. 66)

Comrade Satya Pal Dang : Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely the term of the Senate of the Guru Nanak University Amritsar ended on 30th June, 1974 as also of the Syndicate. The new Senate has not come into existence as more than half of the members are to be nominated by the Government and the Government have not done this.

The University is thus without a Senate and without an Syndicate. This can result in many complication and there is much discontentment amongst students and teachers of the University as also of the affiliated Colleges.

In view of the abvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

Mr. Deputy Speaker : Admitted. The Minister concerned may please make a statement.

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ): ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ, ਉਹ ਟੇਕ ਅੱਪ ਕਰ ਲਵੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰ ਲੈਣਾ ਜੀ । (You may raise this matter after the Call Attention Notices are disposed of.)

---

*Expunged as ordered by the chair.

(Serial No. 71)

Comrade Jangir Singh Joga: Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, those members of primary Cooperative Societies who are landless tenants and Bataidars (who are not owners of the land) are not being provided fertilizers etc. (on credit). This has created great resentment amongst thousands of growers also. This will go to decrease production of kharif crops.

In the light of importance of the matter, the Government may be asked to make a statement in this House.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The Minister may please make a statement.)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 72 ਕਾਮਰੇਡ ਅੱਛਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹਨ । (Call Attention Motion No. 72 stands in the name of Comrade Achhra Singh, but he is not present in the House?)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਡਮਿਟ ਕਰ ਲਵੋ । This Call Attention Notice can be admitted in the absence of Comrade Achhra Singh.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਠੀਕ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਉ । (All right, you may please read out.)

(Serial No. 72)

Comrade Achhra Singh (Read by Comrade Satya Pal Dang): Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, that there is a Social Boycott (i.e. Naka Bandi) of members of families of Scheduled Castes of villages Bhotian Kalan and Bhotian Khurd (Tehsil Malerkotla, District Sangrur) for the last two weeks. Landlords of these villages are not prepared even to pay reasonable minimum wages. This action of Landlords has created great resentment amongst the members of families of Scheduled Castes of Tehsil Malerkotla.

In view of obvious importance of the matter the Government may be asked to make a statement in the House.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ । (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

ਨਿਯਮ 66 ਅਧੀਨ ਦਿਵਾਊ ਨੋਟਿਸ

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 79)

ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼: ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਉਸਰ ਰਹੇ ਸੱਨਅਤੀ ਕੇਂਦਰ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਬੇਚੈਨੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਬਦਲਵਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਿਤਿਆਂ ਉਜਾੜਨ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਬਚਨ ਦਿਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਆਬਾਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਜੇ ਤਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਨੂੰ ਨਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਸਤੀ ਨੂੰ ਮਾਡਲ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰਖਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(Serial No. 85)

Sardar Jaswinder Singh Brar: Sir, I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely that the Degree of Agriculture Engineering has been recognised by the Institute of Engineers (India) equal to A.M.I.E. Section A & B and the college of Agriculture Engineering has been declared as a Centre of Excellance by UNESCO. But the Punjab Government is reluctant to recognise the Degree of Agricultural Engineering for recruitment as Assistant Engineers in Tube-well Corporation, Minor Irrigations, Soil Conservation and other departments related to agriculture.

This has resulted in a great resentment amongst the students as well as those who have already qualified as Agriculture Engineers.

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ: ਸਾਡੇ ਸੈਕਟਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ. ਤੁਹਾਡੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੋ। (Brar Sahib, your party member is saying that you should read it out in Punjabi.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਉਲੱਥਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਲਵੋ ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ। (Please ask your party member either to withdraw his words or not to insist on Punjabi language.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ: ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਬੋਲੋ। (Brar Sahib, ask your party member either to withdraw his words or please speak in Punjabi.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਇਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਮਰੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ, ਆਪਣੇ ਲਫਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ। (I would request that either Brar Sahib should read out the Call Attention Notice in Punjabi or Marhari Sahib should withdraw his words.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ: ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਂਗੂਏਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੰਪੈਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ....(ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫਦਾਰੀ ਰਖੀ ਹੈ, ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵੀ ਰਖਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ। (I have taken their side because sometimes the Opposition has to be accommodated. This matter related to their own Party. I made these remarks keeping in mind their professed views.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ** **

Mr. Deputy Speaker: It should not form part of the record.

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਕ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ ਇਨਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਇੰਜੀਨਿਅਰਜ਼ (ਇੰਡੀਅਨ) ਨੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਇੰਜੀਨਿਰਿੰਗ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਏ. ਐਮ. ਆਈ ਸੈਕਸ਼ਨ ਏ ਅਤੇ ਬੀ ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਯੂਨੈਸਕੋ ਵਲੋਂ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਐਕਸੀਲੈਂਸ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇੰਜੀਨਿਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨੂੰ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਮਾਇਨਰ ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ, ਸੁਆਇਲ ਕਨਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੂਜੇ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇੰਜੀਨਿਅਰਜ਼ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਵਿਚ ਬੜੀ ਅਰਾਜਕਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(ਨੂੰ: ਨੰ: 89)

ਸਰਦਾਰ ਲਛਮਨ ਸਿੰਘ: ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਪਿੰਡ ਕਲੌੜ, ਥਾਣਾ ਬਸੀ-ਪਠਾਣਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸ੍ਰੀ ਛੱਜਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁਧ ਇਕ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਦੀ ਝੁੱਗੀ ਨੂੰ ਦਿਨ-ਦਿਹਾੜੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਬਾਰੇ 15 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਬਸੀ-ਪਠਾਣਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਸਰਹਿੰਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਜੇ ਤਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੜਾ ਰੋਸ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਉਕਤ ਸਰਪੰਚ ਵਿਰੁਧ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਬੋਲੇ) ** ** (ਸ਼ੋਰ) **

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ** ** (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Deputy Speaker: Call Attention Notice No. 90. (*Noise*)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ** ** (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Deputy Speaker: It should not form part of the record.

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ** ** ** (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Deputy Speaker: It should not form part of the record.

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ: ** ** ** (ਸ਼ੋਰ)

Mr. Deputy Speaker: It should not form part of the record.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਾਊਸ 2-00 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ 4-00 ਵਜ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਾਈਮ ਵੇਸਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰ ਬਾਰ ਟਾਈਮ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵਕਤ ਜ਼ਾਇਆ ਨਾ ਕਰੋ। (ਸ਼ੋਰ) (Please do not waste the time of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ......

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ। (ਸ਼ੋਰ) (Please resume your seat) (*Noise*)

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 90)

ਮਾਸਟਰ ਦਲੀਪ ਚੰਦ : ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ, ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ, ਜਿਹੜੇ ਲੜਕੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦਸਵੀਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗੌਰਮਿੰਟ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਨੌਵੀਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਤੇ ਘਬਰਾਹਟ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਵੀ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹਨ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਸਦਨ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰੇ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 94)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਮੇਰੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਦਿਲੀ ਯੂਥ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰੇ।

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

(Serial No. 95)

Dr. Baldev Prakash : I beg to draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, the situation created by the murder of a shopkeeper at Rayya (Amritsar) by the people who were going to Delhi in buses to participate in the Rally at Delhi.

The matter being of public importance, the Minister concerned may be asked to make a statement in the House.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

Sardar Darbara Singh: This matter is already sub judice. It cannot be admitted.

Mr. Deputy Speaker : Call Attention Notice No. 100.

(ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 100)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਲ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਮੇਰੇ ਹਲਕਾ ਦਾਖਾ ਵਿਚ ਬੁੱਢੇ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਵੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੇਮ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਡੀ. ਸੀ. ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬੇਚੈਨੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕਰੇ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਰਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। (Admitted. The Minister concerned may please make a statement.)

QUESTIONS OF PRIVILEGE

(Resumption)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਕ ਪ੍ਰੀਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੈਂ ਰੂਲ 252 ਦੇ ਥਲੇ ਦਿਤਾ ਸੀ।

I beg your leave to raise the point of privilege. On 13th August, 1974, Comrade Satya Pal Dang (I am sorry he is not present in the House) wanted to move a new clause to 'The Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of

[Chaudhri Darshan Singh]

Teachers) Bill, 1974. The hon'ble Deputy Speaker (probably you) remarked that he should first get leave of the House. At this stage, Comrade Satya Pal Dang said '** ** ** **' When it was pointed out by some members of this House that these words are derogatory and these words amount to breach of privilege of the House, Comrade Satya Pal Dang denied having said these remarks. This is a mis-statement and also amounts to breach of privilege of the House. We had pointed out in the House too. We, therefore, request that the matter may be referred to the Committee on Privileges.

ਇਹ ਬੜਾ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਰੂਲਜ਼ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਰੀਫ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਪਰ ਬੋਲੋ ਨਾ । ਜੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਰੂਲ ਕੋਟ ਕਰੋ । (You have moved your motion but you may not make a statement. If you insist on doing so, then quote the rule under which you can do so.)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਰੂਲ 255 ਵੇਖੋ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਮੈਂ ਸ਼ਾਰਟ ਸਪੀਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ।

Mr. Deputy Speaker : Rule 255 (1) reads—

"The Speaker, if he gives consent under rule 252 and holds that the matter proposed to be discussed is in order, shall, after the questions and before the list of business is entered upon, call the member concerned who shall rise in his place and, while asking for leave to raise the question of privilege, make a short statement relevant thereto ;

ਰੂਲਜ਼ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਡੀਸ਼ਨਜ਼ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਜੇ ਕਰ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਕੰਸੈਂਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਰੂਲ 252 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹੋ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜੇ ਚੇਅਰ ਦੀ ਕੰਸੈਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ । ਤੁਹਾਡਾ ਜਿਹੜਾ ਨੋਟਿਸ ਇਨ ਰਾਈਟਿੰਗ ਆਇਆ ਹੈ ਅਜੇ ਅੰਡਰ ਕੰਸਿਡਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ।

(Rules provide that conditions must be fulfilled. First of all their is a provision that under rule 252, you can speak provided the Speaker's consent is there. No consent has been given to you as yet. Your notice of motion received in writing, is still under consideration.)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਜਨਾਬ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਉਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੰਸੈਂਟ ਚੇਅਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਸ਼ਾਰਟ ਸਪੀਚ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬਰੀਫ ਸਪੀਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੁਐਸਚਨ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਜੇ ਅੰਡਰ ਕੰਸਿਡਰੇਸ਼ਨ ਹੈ । (The question raised by you to make a brief speech is still under consideration.)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਪਰ ਜਨਾਬ 256 ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੂਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਰੂਲ 252 ਥਾਹੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜੇ ਇਹ ਕਨਸੈਂਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? (It may be so, but under rule 252 no concent has yet been given to you ?)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਲਫਜ਼ ਤਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਐਕਸਪੰਜ ਕੀਤੇ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਦਡਰਾ ਹੀ ਕੀਤੇ ।

Mr. Deputy Speaker : The conditions of admissibility of question of privilege are given in rule 254. It reads—

The right to raise a question of privilege shall be governed by the following conditions :—

(i) not more than one question shall be raised at the same sitting;

(ii) the question shall be restricted to a specific matter of recent occurrence;

(iii) the matter requires the intervention of the Assembly."

The other day you had also raised the matter orally under Rule 256.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਜ਼ਬਾਨੀ ਵੀ ਇਹੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰੀਮਾਰਕਸ ਬੜੇ ਡੇਰੋਗੇਟਰੀ ਹਨ । ਫੇਰ ਮੈਂ 256 ਹੇਠ ਇਕ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰ ਦਿਤੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ; ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਹਊਸ ਵਿਚ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਕਲੀਅਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਇਹ ਮੈਟਰ ਵੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਡਰਾਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ । ਅੱਜ ਫੇਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਇਹ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਮੁਰਦੇ ਕਢਕੇ ਲੈ ਆਏ ਹਨ । (ਹਾਸਾ)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਕਦੇ ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਕਦੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਬੋਲਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਠ ਕੇ ਇਹ ਮੈਟਰ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਜਨਾਬ ਨੇ ਇਹ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿਉ । ਅਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਦਫਤਰ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਨਾਬ ਦੀ ਅਪਰੂਵਲ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਐਕਸੈਪਟ ਜਾਂ ਰੀਜੈਕਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ

[ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ]

ਦਿਤਾ ਸੀ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਉ, ਲਿਖ ਕੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਾਸੈਸ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਕੰਸੈਂਟ ਦਿਉਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ । ਜਦੋਂ ਜਨਾਬ ਦੇ ਹਾਲੇ ਪ੍ਰਾਸੈਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਨਾ ਕੋਈ ਕਨਸੈਂਟ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹਾਲੇ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਪਰ ਇਹ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤ ਸਟੇਪ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣ । ਮੈਂ ਜਨਾਬ ਦੀ ਤਵੱਜੋ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦਿਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਨ ਰਾਈਟਿੰਗ ਮੂਵ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਜੇ ਅੰਡਰ ਪ੍ਰਾਸੈਸ ਹੈ । (Privilege motion moved by Chaudhri Darshan Singh in writing is still under process.)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਪ੍ਰਾਸੈਸ ਦੇ ਕੀ ਮਾਅਨੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । 252 ਅੰਦਰ ਮੈਨੂੰ ਬਰੀਫ਼ ਸਪੀਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

(ਇਸ ਵਕਤ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਵੀ ਆ ਗਏ)

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਹ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੂਲ 255 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹ ਕੁਝ ਬਰੀਫ ਸਪੀਚ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਜੋ ਲਫ਼ਜ਼ ਤੁਸੀਂ ਕਹੇ ਸੀ ਕਿ XX XX XX ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਅਜੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਮੈਂ ਬੈਕਗਰਾਊਂਡ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ......

> "On 13th August, 1974, Comrade Satya Pal Dang wanted to move a new clause to the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974. The hon. Deputy Speaker remarked that he should first get leave of the House. At this stage, Comrade Satya Pal Dang said '** ** **' When it was pointed out by some Members of this House that these words are derogatory and these words amount to breach of privilege of the House, Comrade Satya Pal Dang denied having said these remarks........"

(Dang Sahib Chaudhri Darshan Singh has given notice of a Privilege Motion. He is of the view that he can make a brief speech under rule 255. He has moved his Privilege Motion about your remarks 'xx xx xx' and has requested that he should be allowed to make a brief statement in the House. I have not allowed so far. I wanted to explain to you the background. He has stated in his Privilege Motion that......

> "On 13th August, 1974, Comrade Satya Pal Dang wanted to move a new clause to the Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974. The hon. Deputy Speaker remarked that he should first get leave of the House. At this stage, Comrade Satya Pal Dang said 'xx xx xx.' When it was pointed out by some Members of this House that these words are derogatory and these words amount to breach of privilege of the House, Comrade Satya Pal denied having said these remarks........"

** Expunged as ordered by the Chair.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਰੂਲਜ਼ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੋ ਜੇਹਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਜਿਸ ਦਿਨ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦਿਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ, ਉਥੇ ਇਹ ਕੁਝ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਆਏ......

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਕਰੀਰ ਨਾ ਕਰੋ । ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਦਸੋ ਕਿ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ? (You should not make a speech. You should explain whether any statement can be given at this stage or not ?)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਇਹੋ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਕ ਮੋਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਅਲਾਓ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ । ਮੈਂ ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਐਕਸਪਲੇਨ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਓ । ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰਾ ਦਿਤਾ । ਕਪਤਾਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਸੀ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਵਾਜ਼ਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ । (ਸ਼ੋਰ) (ਵਿਘਨ) ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਾਸੈਸ ਕਰ ਲਓ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਕੁਮੈਂਟਸ ਮੰਗ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਦੇਣਾ ।

Chaudhri Darshan Singh : Mr. Deputy Speaker, now two stands have been taken here. One stand has been taken by Sardar Dabara Singh who has said that Comrade Satya Pal Dang had clarified his position the other day and that the matter had been dropped. He has misled the House. The second stand is that of Comrade Satya Pal Dang. His stand is that whatever has been reported in the press is correct.

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪੇਪਰ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ? (What has been reported in the newspaper ?)

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ—

"ਬਹਿਸ ਕੇ ਦੌਰਾਨ ਏਕ ਮੌਕਾ ਪਰ ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਕੇ ਇਨ ਮਬੀਨਾ ਰੀਮਾਰਕਸ ਪਰ ਹੰਗਾਮਾ ਔਰ ਝੜਪੇਂ ਹੋ ਗਈਂ ਕਿ 'XX XX XX XX' ਯੇਹ ਵਜ਼ੀਰੇ ਮਾਲ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਤਾਲਬਾ ਕੀਆ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਅਪਨੇ ਇਲਫਾਜ਼ ਕੋ ਵਾਪਸ ਲੇਂ ।"

Either these remarks should be expunged or it should not form part of the proceedings. We cannot debar the Press form publishing it. Once it is part of the recored, it shall be published.

Mr. Deputy Speaker : It was denied by Comrade Satya Pal Dang.

*Expunged as ordered by the Chair.

Chaudhri Darshan Singh : He has not denied it.

Comrade Satya Pal Dang : I made it clear on that day and I make it clear to-day even that I did not say this thing in relation to the House. I said it in relation to some friends sitting on this side (pointing to wards treasury benches) and Chaudhri Sunder Singh supported me.

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਯਹ ਹਾਉਸ ਕੀ ਤੌਹੀਨ ਹੈ । ਐਕਸਾਈਜ਼ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸ੍ਰੀ ਯਸ਼ ਨੇ ਭੀ ਕਹਾ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਕੇ ਇਲਫਾਜ਼ ਹਾਉਸ ਕੀ ਤੌਹੀਨ ਹੈਂ । ਇਸ ਪਰ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਔਰ ਅਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੈਂਬਰੋਂ ਕੀ ਤਰਫ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਕੇ ਮਜ਼ਕੂਰਾ ਅਲਫਾਜ਼ ਕਹੇ ਥੇ । ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਏਕ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ਼ ਤਹਿਰੀਕ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਮੁਅਜ਼ ਇਲਤਵਾ ਮੇਂ ਪੜੀ ਹੈ । ਯਾ ਤੋ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਅਾਪਣੇ ਅਲਫਾਜ਼ ਵਾਪਿਸ ਲੇਂ ਯਾ ਅਲਫਾਜ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਸੇ ਹਜ਼ਫ ਕਰਾਏ ਜਾਏਂ । ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋ ਉਨ ਕੇ ਬਾਈਂ ਤਰਫ ਵਾਲੀ ਸੀਟ ਪਰ ਬੈਠੇ ਥੇ ਨੇ ਭੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀ ਹੈ । ਚੁਨਾਂਚੇ ਜਬ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਆਪਣੇ ਅਲਫਾਜ਼ ਵਾਪਸ ਲੇਨੇ ਪਰ ਰਜ਼ਾਮੰਦ ਨਾ ਹੂਏ ਤੋ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸ੍ਰੀ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਿਲ ਜੋ ਉਸ ਵਕਤ ਸਪੀਕਰ ਕੀ ਕੁਰਸੀ ਪਰ ਬੈਠੇ ਥੇ ਸੇ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ । ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਕੇ ਕਈ ਅਲਫਾਜ਼ ਕਰਵਾਈ ਸੇ ਹਜ਼ਫ (ਵਿਘਨ) ਕਰਾ ਦੀਏ ਗਏ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੂਛਾ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਕੇ ਅਲਫਾਜ਼ ਅਖਬਾਰੋਂ ਮੇਂ ਜਾਏਂਗੇ ਯਾ ਨਹੀਂ ਤੋ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਕਹਾ ਕੇ ਅਖਬਾਰੋਂ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਜਾਏਂਗੇ । ਮਗਰ ਸ੍ਰੀ ਗਿਲ ਨੇ ਕਾਮਰੇਡ ਡਾਂਗ ਕੇ ਅਲਫਾਜ਼ ਨਾ ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸੇ ਹਜ਼ਫ ਕਰਾਏ ਔਰ ਨਾ ਹੀ ਵਾਪਿਸ ਲੀਏ ਗਏ ।

Another point has arisen if these remarks were not made by Comrade Satya Pal Dang, then there is mis-reporting by the Press people. One thing is positively clear that Contempt of the House is definitely there-either by Comrade Satya Pal Dang or by the Press.

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਮਰਦੇ ਉਖਾੜਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਲਿਖਣ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾ ਹੋਣ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹਾਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਪਾਰਟ ਨਾ ਬਣੇ । ਪਰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਨੇ ਰੂਲਿੰਗ ਦਿਤੀ ਸੀ ਉਹ ਪ੍ਰੈਸ ਨਾ ਲੈ ਸਕੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਟਰ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ । ਦਹਾਰੀ ਵਾਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਇਹ ਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵਾਪਰ ਚੁਕੀ ਹੈ ਔਰ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਚੁਕੇ ਹੋ । ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਹਰਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਰੂਲਿੰਗ ਜਿਹੜੀ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਸੱਜਣ ਅੱਜ ਕੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਅੰਤਾਇਰ ਪਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ (ਪ੍ਰੈਸ) ਨੈਗਲੀਜੈਂਟ ਸਨ ? They were very much cautious.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਜਤੋਂ ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਪ ਆਪਣੇ ਮਾਈਂਡ ਵਿਚ ਕਲੀਅਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਹਾਊਸ ਦੀ ਪ੍ਰਿਵਲੇਜ ਟੁੱਟੀ ਇਹ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) ਯੂ ਕੈਨ ਨਾਟ ਐਡਮਿਟ ਈਵਨ ਫਾਰ ਵੇਗ ਐਸਪਰਸ਼ਨ। ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ)

ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ : * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਰੀਕਾਰਡ ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (It should not come on the record.)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾ ਵਾਪਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਤੁਸੀਂ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰਾਇਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਹਾਊਸ ਉਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਐਕਸਪੰਜ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਮੈਂਬਰ ਵਿਦਡਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਦਡਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਐਕਸਪੰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਵਿਦਡਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਉ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਲੇਕਿਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਹੈ।

We have to depend on the record. Mr. Dang should feel sorry for this. He cannot deny having said so because the record of the House supports me.

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਜਿਸ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਉਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰਿਲਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲਫਜ਼ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਟਨਾਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ 'ਮਜ਼ਫ'। ਮੇਰੀ ਇਹ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਫੇਰ ਮੁੜ ਕੇ ਇਹ 'ਮਜ਼ਫ' ਕਿਉਂ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ)

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ** ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਲਫਜ਼ ** ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਦਾ ਭਾਗ ਨਾ ਬਣੇ। (The word ** should not form part of the proceedings of the House.)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਇਹੀ ਹੀ ਪੁਆਇੰਟ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਹਜਫ਼ ਕਰਾਏ ਜਾਣ । ਮਤਲਬ ਇਹ ਪੁਆਇੰਟਸ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰਾਏ ਜਾਣ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ : ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਬੜੇ ਵਡੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ ਹਨ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਐਕਸਪਲੇਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ । ਅੱਗੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਕਾਂਗਰਸੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ) ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਰੂਲਿੰਗ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪਾਰਟ ਆਫ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨਾਲ ਕੀ ਹਾਊਸ ਕਾਂਸਟੀਚਿਊਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ?

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ : ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਜਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੂੰ ਹਾਊਸ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰੂਲਿੰਗ ਤੁਸੀਂ ਦੇਣੀ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ । ਜੇ ਤਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕੈਂਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਠੀਕ ਹੈ ਚਲੀ ਚਲੋ । ਪਰ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕਹਿ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਉਥੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੇ ਕੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕਰੈਕਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੈਟਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 5-10 ਗਲਤੀਆਂ ਕਢ ਕੇ ਭਿਜਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਲੈਬੋਰੇਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਇਹ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਪਰੇਟੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਂਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ । ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਿਵਿਲਜ਼ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਮੂਵਰ ਹਨ, ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਹਰ ਮਿੰਟ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬਦਲਦੇ ਹਨ । ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਪਰ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਂਗ ਨੇ ਕੰਟੈਂਪਟ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਣਾ ਹੈ ਉਹ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਣ ।

ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਲਿਖਕੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਉਹ ਲਿਖਕੇ ਦੇ ਦੇਣ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਰੀਅਸਲੀ ਕੰਸਿਡਰ ਕਰ ਲਵੋ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚੱਲਣ ਦਿਉ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਫੀ ਕੰਪਲੀਕੇਸ਼ੰਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਐਗਜ਼ਾਮਿਨ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰੂਲਿੰਗ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ । (So many complications are involved; so I will give my ruling after examining the whole matter.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਉਤੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਾ ਕਰੋ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੇ ਜੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰੋ । (Don't raise any Point of order on this topic; you may do so on some other subject.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਤੁਸੀਂ ਸੁਣੋ ਤਾਂ ਸਹੀ । ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਲੈਣਾ ਹੈ । ਕੁਝ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਾਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੁਆਬ ਲੈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ । (You will get the reply.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਨਹੀਂ ਜੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੱਲ ਨੂੰ ਸੁਆਲ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੁਣ ਸੁਆਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਜੁਆਬ ਲੈ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ । (First let the statements in reply to Call Attention Notices be laid on the Table of the House.)

STATEMENTS LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE IN REPLY TO CALL ATTENTION NOTICES

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to lay on the Table of the House replies to Call Attention Notices Nos. 24, 29, 38, 40, 45, 46, 47, 53 and 95.

(Serial No. 24)

Comrade Satya Pal Dang : To draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, there is serious discontentment amongst the employees of the Punjab Roadways for various reasons. Agreement made on 16th October, 1973; 6th December, 1973; 24th January, 1974 and 2[illegible]th May, 1974 by the Government with Union of the employees have not been implemented. One fourth of the total fleet is standing idle in the workshops particularly at Moga, Ferozepur, Batala and Ludhiana. Mileage to the extent of nearly 12 lacs is being missed every month. On the other hand, long important and productive/monopoly routes are being given to the private operators.

There is serious discontentment in the public too, as public interests are vitally affected.

In view of the obvious and urgent importance of the matter the Government may please be asked to make a statement in the House.

ਸਰਦਾਰ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਡਾਲੇਕੇ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ) : ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਬੇਚੈਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਮੰਗ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ]

ਵਿਚਕਾਰ 16 ਅਕਤੂਬਰ, 1973; 6 ਦਸੰਬਰ, 1973; 24 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਅਤੇ 29 ਮਈ, 1974 ਦੀ ਗਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਲਿਖਤ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੰਗਾਂ, ਜੋ ਯੋਗ ਅਤੇ ਠੀਕ ਸਨ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਨ ਲਈਆਂ ਹਨ :—

1. ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ :

ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਵਲ 20% ਆਸਾਮੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਿੱਧੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ 80% ਆਸਾਮੀਆਂ ਉਨਤੀ ਰਾਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

2. ਸੇਵਾ ਨਿਯਮ

ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

3. ਵਰਦੀ

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਠੰਡੀ ਵਰਦੀ ਦਾ ਭੱਤਾ 65 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 90 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਗਰਮ ਵਰਦੀ ਦਾ ਭੱਤਾ 125 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 150 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰਮ ਜਰਸੀਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਵੀ 20 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 30 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਓਵਰ ਟਾਈਮ

ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਓਵਰ ਟਾਈਮ ਮੋਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਰਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਧੂ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਮੇ ਤੋਂ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਓਵਰ ਟਾਈਮ ਸਮੇਤ 54 ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

5. ਡਿਊਟੀ ਕਾਰਡ

ਸਾਰਿਆਂ ਡੀਪੂਆਂ ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਕਾਰਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

6. ਕਵਾਟਰ

ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਹਰ ਡੀਪੂ ਵਾਸਤੇ 50 ਕਵਾਰਟਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ।

7. ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਕਨਫਰਮੇਸ਼ਨ

ਪੱਕੀਆਂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਾਧੂ ਆਸਾਮੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਦੂਜੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੱਕਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

8. ਨਾਰਮ

ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਨਾਰਮ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਹਿੱਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

9. ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਵੇਤਨ

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਰਮਚਾਰੀ 9 ਜਨਵਰੀ, 1974 ਅਤੇ 6 ਮਾਰਚ, 1974 ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ :—

(1) ਸਾਲ 1973-74 ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਰ ਤੇ ਐਕਸ ਗਰੇਸ਼ੀਆ ਗਰਾਂਟ ।

(2) ਰੀਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੇ ਗਰੈਚੁਟੀ ।

(3) ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਇਨਸਪੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਗਰੇਡਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ।

(4) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਨਟਰੀਬਿਊਟਰੀ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਉਤੇ ਸੂਦ ਦੀ ਦਰ ਵਧਾਉਣ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 1 ਨਵੰਬਰ, 1954 ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਨਟਰੀਬਿਊਟਰੀ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਬਾਰੇ ।

(5) ਵਾਸ਼ਿੰਗ ਅਲਾਊਂਸ ਨੂੰ ਦੋ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 5 ਰੁਪਏ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

2. ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਸ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸਵਾਏ ਨਿਸਚਿਤ 15% ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰੰਮਤ, ਸਰਵਿਸ, ਦੁਰਘਟਨਾ, ਟੁਟ ਭੱਜ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰੋਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਬੱਸਾਂ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੁਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈਆਂ ਡੀਪੂਆਂ ਵਿਚ ਖੜੀਆਂ ਸਨ । ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਤੇ ਜਰੂਰੀ ਪੁਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਕਟ ਹੈ । ਮੈਂ ਜ਼ਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਜਿਠਿਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਮਦਰਾਸ ਰਬੜ ਫੈਕਟਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਨੂੰ 1000 ਟਾਇਰ ਛੇਤੀ ਦੇਣ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਟੈਲਕੋ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਚੇਸੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਮਨਾਇਆ । ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਬੜਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ । ਐਸ ਵੇਲੇ ਬਸ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਕਾਰਜ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤਕਰੀਬਨ 15% ਬੱਸਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰੋਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਬਸਾਂ ਚਾਲੂ ਹਨ ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ 25% ਬੱਸਾਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿਚ ਐਵੇਂ ਖੜੀਆਂ ਹਨ । ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਕਈਆਂ ਡੀਪੂਆਂ ਵਿਚ ਟਾਇਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਦੇ ਨਾ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਮਾਈਲੇਜ਼ ਮਿਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਹੁਣ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਡੀਪੂ ਵਿਚ ਮਾਈਲੇਜ਼ ਮਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ।

3. ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਕੁਝ ਸਵਾਰਥੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੁਰਾਹੇ ਪਏ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰੋੜੇ ਅਟਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੇ ਵਰਕਰ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਾਉਣ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਹੋਰ ਵੀ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਰਾਮ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

4. ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਮਦਨੀ ਵਾਲੇ ਰੂਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ 60 : 40 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਰੂਟ ਮੰਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜੁਲਾਈ, 1969 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 60% ਰੂਟ ਮੀਲਾਂ ਉਤੇ 1976 ਤੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਚਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਪਸੂ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 1977 ਤੱਕ 60% ਰੂਟ ਮੀਲਾਂ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਚਲਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਦੇ 40% ਰੂਟਾਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਚਲਣਗੀਆਂ ।

5. ਨਵੰਬਰ, 1976 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹਰ ਸਾਲ 33⅓% ਰੂਟ ਮੀਲਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ, 1979 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੌਮੀਕਰਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਪਸੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਫਰਵਰੀ, 1977 ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ 33⅓% ਰੂਟ ਮੀਲਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ 1980 ਤੱਕ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਟਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀਕਰਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪਲੀ ਰੂਟ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਰੂਟ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਦੂਜੇ ਰੂਟਾਂ ਦੀ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 60 : 40 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

6. ਰੂਟਾਂ ਦੀ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਇਕ ਨੀਮ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁਧ ਅਪੀਲ, ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲਜ਼ ਐਕਟ 1939 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 60 ਅਧੀਨ, ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਪੇਲਿਟ ਟਰੀਬਿਊਨਲ, ਲੁਧਿਆਣਾ (State Transport Appellate Tribunal, Ludhiana) ਵੱਲੋਂ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼/ਪੀ. ਆਰ. ਟੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸ ਮਾਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰੂਟ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਬੇਚੈਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੂਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ 60 : 40 ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ।

(Serial No. 29)

Shri Sardari Lal Kapur : To draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely due to short supply of electricity the industry and crops of the State are suffering a lot. Because of imperfect planning by the Punjab State Electricity Board, the industrialists of Ludhiana are very hard hit. They are given electricity for a short while and they do not get it for eight to ten hours daily, with the result that huge loss is caused to the industrialists of Ludhiana and the labourers employed in those industries in Ludhiana proper become out of employment. Moreover, if an industrialist of Ludhiana, by chance, uses even two units more than prescribed, limit then his electricity connection is cut off, which results in further corruption at the time of re-connection. If an industrialist bribes the staff of the Electricity Board, then he is favoured by his electric meter being made to run backward, thus showing less consumption of electricity by the person who gives the bribe. Thus there is a regular racket of corruption which needs immediate attention by the Government. This is, therefore, a fit case on which the Minister for Power should make a statement on the floor of the House. Hence this Call Attention Motion.

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਜਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ) : ਇਹ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

2. ਬੋਰਡ ਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੈਟਾਗਰੀਆਂ ਤੇ 60% ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਲਗਾ ਰਖੀ ਹੈ । ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ 6 ਘੰਟੇ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਜਾਂ ਬਦਲਵੇਂ ਦਿਨਾਂ ਲਈ 10 ਘੰਟੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਫੀਡਰ ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ ਤੋਂ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 3 ਵਜੇ ਤੋਂ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਰਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਟਿਊਬਵੈਲ ਨਹੀਂ ਚਲਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਫੀਡਰ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚਲਦੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

3. ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲੋੜ 87.50 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਲ ਬਿਜਲੀ 53.15 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ :—

ਭਾਖੜਾ	..	35.65 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ
ਸ਼ਾਨਨ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ (ਜੋਗਿੰਦਰ ਨਗਰ)	..	8.20 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ
ਯੂ.ਬੀ.ਡੀ.ਸੀ. ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ	..	2.60 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ
ਨੰਗਲ ਥਰਮਲ	..	0.50 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ
ਡੀਜ਼ਲਜ਼	..	1.00 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ
ਬੱਸੀ (ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼)	..	5.20 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ
		53.15 ਲੱਖ ਯੂਨਿਟ

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਜਾਈ ਤੇ ਬਿਜਲੀ]

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਰਾਜ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਗ ਭਗ 40 ਫੀ ਸਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਟੌਤੀ ਲਾਉਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀਂ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਬਿਜਲੀ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ਉਸੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

4. ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਸਥਿਤ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਯੋਗ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਸਗੋਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਿਲਣ-ਯੋਗ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਿਥੇ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਉਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਧੀਨ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖਪਤਕਾਰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੋਟੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ 10% ਵੱਧ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਵੱਧ ਖਪਤ ਕੀਤੀ ਬਿਜਲੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਸ਼ੁਦਾ ਕੋਟੇ ਤੋਂ ਦੋ ਯੂਨਿਟ ਵੀ ਵੱਧ ਬਿਜਲੀ ਖਪਤ ਕਰਨ ਤੇ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੋਰਡ/ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਰੈਕਟ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਫਸਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰ/ਬੋਰਡ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਵੱਸ਼ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(Serial No. 38)

1. Comrade Satya Pal Dang
2. Comrade Jangir Singh Joga
3. Comrade Dana Ram
4. Comrade Saghar Singh

: To draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, inaccuracies in reports sent by B. D. O.'s and S. D. O.'s that free house sites have been distributed and actual possession given to 1.84 lac rural wage workers. Allotments on paper have been reported to have been actually distributed with possession but house sites have been distributed in rare cases.

The lands made available by Panchayats remained by and large undistributed so far.

Steps should be taken to ensure actual distribution of house sites to the beneficiaries.

The State Government had provided Rs. 2 crores for acquisition of land for house sites during the current financial year. The work of acquisition of land for the purpose is slow and halting. There is possibility of cut in the budgetary allocation for the purpose.

The Minister should make a statement on the subject to elucidate the actual position and steps being taken to improve matter.

Shrimati Gurbrinder Kaur Brar, Minister of State for Housing and Site Clearance :—

Subject :— Scheme for the provision of house sites to landless rural workers.

The scheme for the provision of house sites to the landless rural workers commenced as a Central Sector Scheme in 1972-73. With effect from 1st April, 1974, this scheme has been transferred to the State Sector. The broad features of the scheme are well known and do not require any further elucidation.

2. It has been alleged in the notice of motion that the reports sent to Government by B. D. Os. and S. D Os. (Civil) in regard to the progress of work relating to the allotment of sites to the homeless are inaccurate and that actual handing over as possession of the sites has taken place only "in rare cases". It has accordingly been urged that steps should be taken to ensure "actual distribution of house sites". In this connection, it is to be stated that Government attach the highest importance to the implementation of the scheme and the Minister of State for Housing and the Chief Minister review the progress most regularly. Fortnightly progress reports are procured from all Deputy Commissioners in the State. As per the latest reports received from the districts allotment of house sites has been made to 1,86,951 eligible persons. The Deputy Commissioners have reported further that out of the aforesaid number physical possession has been actually delivered to 1,73,215 persons. Vigorous action is afoot to deliver possession to the remaining persons. The Hon'ble Members of the House are requested to tour the villages in their constituencies, inspect the work done and favour the Government with their first-hand reactions.

3. It is correct that Government have made a provision of Rs. 2 crores, during 1974-75, for the implementation of the scheme. It is incorrect that there is any proposal for imposing a cut on this provision. It is also not correct that the work of acquisition of land is "slow and halting". This work is, in fact, being done on a time-bound basis. The latest position, reported by the Deputy Commissioners, is as follows :—

Area of land already notified under section 4 of the Land Acquisition Act			Area of land already notified under section 6 of the Land Acquisition Act			Area of land already acquired		
A	K	M	A	K	M	A	K	M
1757	2	03	395	5	16	97	0	10

ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭੂਮੀ ਰਹਿਤ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸਕੀਮ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 1972-73 ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ । 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1974 ਤੋਂ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਕੀਮ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਭ ਜਾਣੂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ।

[ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸਲਮ ਕਲੀਰੈਂਸ]

2. ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਊ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਲਾਕ ਵਿਕਾਸ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫਸਰਾਂ (ਸਿਵਲ) ਵਲੋਂ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਬੰਧੀ ਜੋ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਘਟ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਵੰਡ ਸਬੰਧੀ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਵੰਡ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੂਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਦਰਵਾੜਾ ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਪੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਰਪੋਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 1,86,951 ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿਚੋਂ 1,73,215 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਲਾਟਾਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਦਨ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ।

3. ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 1974-75 ਵਿਚ ਇਸ ਸਕੀਮ ਸਬੰਧੀ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਮਿੱਤੀ-ਬੱਧ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਪੋਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :—

ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੋਂ ਦਾ ਰਕਬਾ			ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੋਂ ਦਾ ਰਕਬਾ			ਭੋਂ ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਦਾ ਰਕਬਾ		
ਏਕੜ	ਕਨਾਲ	ਮਰਲੇ	ਏਕੜ	ਕਨਾਲ	ਮਰਲੇ	ਏਕੜ	ਕਨਾਲ	ਮਰਲੇ
1757	2	03	395	5	16	97	0	10

ਕ੍ਰਮ ਨੰ: 40

1. ਸਰਦਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ
2. ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ
3. ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
4. ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ

} : ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਲੋਕ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵੱਲ ਦਿਵਾਉਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਮਾਨਸਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਚੌੜੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ 500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਨਾ ਸੀਮਿੰਟ, ਨਾ ਇੱਟ, ਨਾ ਲੋਹਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਬਰਖਾ ਦੀ ਰੁੱਤ ਹੈ, ਜਨਤਾ 1000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬ ਜਨਤਾ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣ।

ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ (ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ) : ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਠਿੰਡਾ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 19 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਕਰੋਚਮੈਂਟ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਨਸਾ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਭੜੱਕੇ ਵਾਲਾ ਟਾਊਨ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਕਰੋਚਮੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਮਾਨਸਾ ਨੇ ਮੇਨ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਇਨਕਰੋਚਮੈਂਟਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਇਹ ਹੋਇਆ, ਕਿ ਲਗਭਗ 90% ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨਕਰੋਚਮੈਂਟਾਂ ਆਪਣੀ ਲੇਬਰ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿੰਟ, ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਮਿੰਟ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਨਕਰੋਚਮੈਂਟਾਂ ਜਦੋਂ ਹਟਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਵਕਤ ਮਾਨਸਾ ਨੂੰ 40 000 ਬੋਰੀਆਂ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸੀਮਿੰਟ ਬਿਲਕੁਲ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਸੀਮਿੰਟ ਦੂਸਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਵਸੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਟੀਲ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਸਟੀਲ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਜਾੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ. ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਿਆ ਪਰੰਤੂ ਇਹ 1,000 ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਘਟ ਸਨ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਕਰੋਚਮੈਂਟਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਲਾਹਿਆ ਹੈ।

(Serial No. 45)

Dr. Baldev Prakash : To draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance and of recent occurrence, namely, demolishing of sheds in the grain Market, Rajpura by the S. D. O. forcibly. It has inflicted loss of lacs of rupees on the citizens and great hardship. The sheds were constructed many years ago under due permission. Grain Market and Rajpura Township people are on a continued strike to protest against this injustice. Government should undo the injustice done and give a statement in the House.

ਸ਼੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ (ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਮੰਤਰੀ) : ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫ਼ਸਰ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪੁਰਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਆਰਜ਼ੀ ਸ਼ੈੱਡ ਧੱਕੇ ਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਢਾਹੇ ਗਏ ਸਨ । ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਪਬਲਿਕ ਮੁਨਿਆਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਇਨਕਰੋਚਮੈਂਟ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਸੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 3 ਜੂਨ, 1974 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸ਼ੈੱਡ ਹਟਾਏ ਸਨ । ਬੇਸ਼ਕ ਰਾਜਪੁਰਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਦੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਲੋਰਿੰਦਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ ਸਪੁਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀ ਰਾਮ ਦਾ ਇਕ ਕੇਸ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ੈੱਡਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਏਰੀਆ ਕਮੇਟੀ, ਰਾਜਪੁਰਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ (ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਹੈ) ਦੇ ਅਮਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । 1 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਰੋਕ 31 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਹਟਾ ਲਈ ਸੀ । ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਉ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ੈੱਡ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ । ਇਹ ਗਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪੁਰਾ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ ਵਿਚ 1 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੋਂ 8 ਅਗਸਤ, 1974 ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੇ ਅੰਸ਼ਕ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ੈੱਡ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹਟਾਏ ਸਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ੈੱਡਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ।

(Serial No. 46)

Dr. Baldev Prakash : To draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, non-payment of salary to the staff of investigation circle Chandigarh of the irrigation department and investigation circles of Jullundur, Hoshiarpur and Ropar for six months.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਿੰਜਾਈ ਤੇ ਬਿਜਲੀ) : ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ । 1974-75 ਲਈ ਇਹ ਮਦਦ ਮਿਲਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਲਾਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਸਰਕਲ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਪਹਿਲੇ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸ਼ੁਦਾ ਪੋਸਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਪੋਸਟਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਇਹ ਸਰਕਲ ਜਾਰੀ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਲੇਕਿਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਲ ਲਈ ਵਖਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈਣੀ ਜਨ ਹਿਤ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ

ਇਹ ਕੰਮ ਵਰਕਸ ਨਾਲੋਂ ਅਲਿਹਦਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁੱਢਲੀ ਇਨਵੈਸਟੀ-ਗੇਸ਼ਨ ਹੈ ਔਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਰਕ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖਰਚਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਸ ਵਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ । ਹੁਣ ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਤੇ ਗੌਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਜਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਕੇ ਸਰਕਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲੈ ਲਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਜੋ ਅਮਲਾ ਇਸ ਕੰਮ ਤੇ ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਜਲਦੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ਲੇਕਿਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਬਜਟ ਵਿਚ ਉਪਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੀ ਪਰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਔਕੜ ਹੁਣ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ।

(Serial No. 47)

Dr. Baldev Prakash : To draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely, non-inclusion of representatives of opposition parties in the district level consultative committees of State Citizens Council for the equitable distribution of essential commodities and procurement of foodgrains. This is an important matter and the Government may be asked to make a statement in the House.

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ) : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਬੰਧੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਣ । ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੋਸ਼ਲ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਜੋ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਏ ਦੇਣ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ । ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਗਿਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਿਆਲ ਤਾਂ ਇਹ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਚੰਗੇ ਸੋਸ਼ਲ ਵਰਕਰ ਹੋਣ ਪਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ । ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ।

(Punjab Government for quite some time back had been considering the formation of District level Committees of the Citizen Council which could advise and help the Government District Administration in the matter of distribution of Essential Commodities. Government was of the view that only social workers should be brought on these committees who could attend its meetings and give impartial advice. These District level committees have, therefore, been formed after thorough consideration. It is wrong to say that opposition parties have not been given due representation on these committees. While nominating members on these committees no weight has been given on party consideration and it is wrong to say that only congress workers have been nominated for the purpose. Members of these committees have been selected from all walks of life and opposition parties are duly represented on these committees.

(Serial No. 53)

Comrade Satya Pal Dang : To draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance namely there is serious discontentment amongst the retail shopkeepers throughout the State because they are unduly harassed by Government authorities while the big manufacturers and wholesalers who are really responsible for adulteration are hardly touched.

In Jullundur, only two days ago the local halwais, tea sellers and retail merchants observed a day's protest strike. The agitation is likely to spread throughout the State.

In view of the obvious and urgent importance of the matter, the Government may please be asked to make a statement in the House.

ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੰਤਾਨ ਸੰਜਮ) : ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਚੂਨ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੰਗੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਪਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਫੂਡ ਅਡੱਲਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਅਧੀਨ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਖ਼ੁਰਾਕ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਵੱਡੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ, ਹੋਲਸੇਲਰਾਂ, ਤੇ ਪਰਚੂਨ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਖਾਲਸ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ੁੰਮੇਂਵਾਰੀ ਉਤਪਾਦਕਾਂ, ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਹੋਲ ਸੇਲਰਾਂ ਤੇ ਰਿਟੇਲ ਡੀਲਰਾਂ ਤੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਪਰੀਵੈਨਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਫੂਡ ਅਡੱਲਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1954 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਰਾਹੀਂ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦੀਆਂ ਮਿਲਾਵਟੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ, ਸਟੋਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵੰਡਣ ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਹੈ । ਮੈਡੀਕਲ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਬਤੌਰ ਫੂਡ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸੈਂਪਲ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਕ, ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰ, ਹੋਲ ਸੇਲਰ ਤੇ ਰਿਟੇਲ ਡੀਲਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ।

ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਜੁਲਾਈ, 1974 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ 451 ਸੈਂਪਲ ਲਏ ਗਏ ਜਿਨਦੇ ਵਿਚੋਂ 116 ਸੈਂਪਲ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਨਾਸਪਤੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ 7 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ । ਮਿਲਕ ਪਲਾਂਟ ਵੇਰਕਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ ਰੋਕਣ ਹਿੱਤ ਸੈਂਪਲਜ਼ ਕੇਵਲ ਛੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਅਤੇ ਥੋਕ ਵਿਉਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਫੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

(Serial No. 95)

Dr. Baldev Parkash : To draw the attention of the Government towards a matter of urgent public importance, namely, the situation created by the murder of a shopkeeper at Rayya (Amritsar) by the people who were going to Delhi in buses to participate in the Rally at Delhi.

The matter being of public importance, the Minister concerned may be asked to make a statement in the House.

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) : ਇਸ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਊ ਨੋਟਿਸ ਨੰ: 95 ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਮੁਕਦਮਾ ਨੰ: 161 ਮਿਤੀ 9 ਅਗਸਤ, 1974 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 302/452/34 ਭ. ਦ. ਥਾਣਾ ਬਿਆਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਹੈ । ਇਤਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੋਟਲ ਸੜਕ ਤੇ ਰਈਆ ਵਿਖੇ ਸੀ । ਮਿਤੀ 8 ਅਗਸਤ, 1974

ਨੂੰ 10.30 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਹੋਟਲ ਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਸਵਾਰੀ ਬੱਸ ਨੰ: 3985 ਪੀ. ਯੂ. ਏ. ਜੋ ਦਿਲੀ ਵਲ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਥੇ ਆ ਕੇ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਬੱਸ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਖਿਲਾ ਪੁਤਰ ਜਾਗੀਰ ਸਿੰਘ, ਮੇਹਿਰਾ ਚੌਕ, ਕਰੋੜੀ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਪੁਤਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੌਮ ਅਰੋੜਾ, ਚੌਕ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ, ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਦੀਪਾ ਪੁਤਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ, ਵਾਸੀ ਚੌਕ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ, ਮਕਤੂਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਸਬਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰੋਟੀ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਰੋਟੀ ਖਿਲਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਨਾਂਹ ਨੁਕਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਕੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਕੂ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 13 ਅਗਸਤ, 1974 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

QUESTIONS ON STATEMENTS MADE IN REPLY TO CALL ATTENTION NOTICES

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਆ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੁਆਬ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 95 ਦਾ ਜੁਆਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। (The reply to your Call Attention Motion No. 95 has come.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨਜ਼ ਨੰ: 8 ਅਤੇ 9 ਦਾ ਜੁਆਬ ਆ ਚੁਕਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਗਿਆ ਦਿਉ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਰ ਲਵੋ। (Yes please.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ 9 ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਫੂਡ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਆਟੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਆਟੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਬਨਾਸਪਤੀ ਆਦਿ ਹੈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਆਟੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 1 ਰੁਪਿਆ 90 ਪੈਸੇ ਪਰ ਕਿਲੋ ਹੈ ?

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : (ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ) 2 ਰੁਪਏ ਪਰ ਕਿਲੋ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਦੂਸਰਾ ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਭਾਅ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਭਾਅ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਨਾਸਪਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਬਨਾਸਪਤੀ ਤਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਉਡ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਭਾਅ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈਜ਼) : ਆਟੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਅਗਸਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਰਾਸ਼ਨ ਡਿਪੋ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਈਸ ਦੇ ਭਾਅ ਬਾਰੇ ਪੁਆਇੰਟ ਹੈ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ (ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ) : ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਓਪਨ ਮਾਰਕਿਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੀ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ : ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਆਟਾ ਅਤੇ ਖਾਸ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿਹਾਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਮੇਂਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਨ ਡਿਪੋ ਤੋਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਇਹ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਓਪਨ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਨਾ ਦੇਣੀ ਪਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਬਾਹਰੋਂ ਓਪਨ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚੋਂ ਨਾ ਲੈਣ। ਕਈ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਚੱਕੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਔਰ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਸਰਕਾਰ ਡਿਪੋ ਤੋਂ 1 ਰੁਪਿਆ 30 ਪੈਸੇ ਪਰ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਣਕ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 1 ਰੁਪਿਆ 36 ਪੈਸੇ ਪਰ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਆਟਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਰਾਈਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਜ਼ਿਊਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਕੰਡੀ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਆਦਿ, ਉਥੇ ਫਿਕਸਡ ਪਰਾਈਸ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਈਸ ਡਿਪੋ ਤੋਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 8 ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਸ 3 ਅਤੇ ਕਲਾਸ 4 ਦੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਮਿਊਂਸਪਲਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰੁਸਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਡੇਢ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਗੇ ?

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਈ।

ਸ੍ਰੀ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਸਵਾਲ ਫਿਰ ਕਹਿ ਦਿਉ। (Please repeat your question.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਡੇਢ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਹੁਣ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਤੌਰ ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੇਢ ਦੋ ਸਾਲ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਐਡਮਨਿਸਟ੍ਰੇਟਰ ਦਾ ਜਾਂ ਜਿਸ ਕਿਸੇ ਇੰਪਲਾਇਰ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ, ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਗੇ ?

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮਿਊਂਸਪੈਲਿਟੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਆਟੋਨੋਮਸ ਬਾਡੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸੁਝਾਓ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਐਸਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।

4.37 ਸ਼ਾਮ	(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੇਰੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 29 ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ? (Did you get no reply ?)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਨਹੀਂ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੁਆਬ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਫਿਰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੁਆਲ ਕਰ ਲਵੋ ਨਹੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। (You can put a supplementary question, if You have received reply from the Government.)

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਤਾਂ ਦਿਓ।

Mr. Speaker : Please resume your seat.

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ : * * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਐਕਸ਼ਨ ਲਵੇ। (Kapur Sahib, it is not a point of order, but I would request the Government to take necessary action in the matter, if it injures any body's sentiments.)

*Expunged as ordered by the Chair.

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 12 ਤੇ ਸੁਆਲ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਇਆ ਨੰਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਲੈ ਲਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਮੰਗ ਮੰਨੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ਉਹ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਈਆਂ ਹਨ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਔਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖਕੇ ਔਰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਕਿ ਉਥੇ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5-7 ਜਾਂ 10 ਸਾਲ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੈਜਿਸਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਟੇਕ ਓਵਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ ?

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਬਾਰੇ ਅਗੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਚਰਚਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਔਰ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ (sympathetically) ਗੌਰ ਕਰੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋ ਜਨਰਲ ਬਾਡੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੱਲ ਪੁਗ ਨਹੀਂ ਸਕੀ।

ਔਰ ਦੂਜਾ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ 5-7 ਸਾਲ ਲਈ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ? ਇਹ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਾਸੀਬਲ (possible) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਣ। ਜੇ ਉਹ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਪੈਲ (compel) ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ? (ਵਿਘਨ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ। ਮੈਂ ਔਨਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 5-7 ਸਾਲ ਲਈ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ? ਕੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਵਰ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਉਸ ਪਾਵਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ?

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੀ ਦਿਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਸਨਾਤਮ ਧਰਮ ਦਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਪਾਸ ਨਾ ਕਰ ਲੈਣ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰੂਲਿੰਗ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਬੇਸ਼ਕ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਡਿਸਕਸ ਕਰ ਲੈਣ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * * *
(ਵਿਘਨ)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

Voices : This is wrong, Sir. This is wrong, Sir.

Mr. Speaker : This is no point of order. (*Interruption*)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਲੀ ਇਹ ਗਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਈਨਾਰਿਟੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਇਨਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਟੇਕ ਓਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਗਲ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ । ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿਤਾ ਸੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰੀਆ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਭਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਮਲਾ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਸੀ । (Captain Sahib, I know the position changed for the worse due to Arya Pratinidhi Sabha's refusal.)

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਵਰਜ਼ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : Captain Sahib, please resume your seat.

ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਪਰਸੂਏਡ (persuade) ਕਰ ਲੈਣ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂੰਦੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 40 ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਪੁਆਇੰਟਸ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਜੋ ਮੈਂ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਲਿਖਕੇ ਦਿਤੀ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਕਰੋਚਮੈਂਟ ਹਟਾਈ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਗਰੀਬ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ ਕੁਝ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੇ ਡੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਕ ਤਾਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਲਗ ਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ ?

ਅਗੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 40,000 ਬੋਰੀ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸੀਮਿੰਟ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੋਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ 95 ਰੁਪਏ ਬੋਰੀ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਵਿਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੇ ਕੋਈ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ? ਇਕ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ।

ਤੀਸਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਗਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਔਰ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਮੌਸਮ ਹੈ ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਏ ਲੈ ਕੇ ਵਸਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ । ਜਿਹੜੇ ਲੋਕੀ ਛੱਤ ਦੇ ਬਗੈਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਏ ਕਿ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਵਸਾਏ ਜਾਣਗੇ ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਹੰਸ ਰਾਜ ਸ਼ਰਮਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਵਾਬ ਜੋ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਬੜਾ ਕਲੀਅਰ ਹੈ । ਐਨਕਰੋਚਮੈਂਟ ਹਟਾਈ ਹੈ ਔਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਹਟਾਈ ਹੈ । ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਮੀਜੀਏਟਲੀ ਆਲਟਰਨੇਟਿਵ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਇਆ ਜਾਵੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 53 ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਵਾਲ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬੜੇ ਵਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਅਡੱਲਟਰੇਸ਼ਨ ਵਡੇ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰ ਤੇ ਥੋਕ ਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਹੈਰਾਸਮੈਂਟ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਪਲ ਭਰ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਤ ਵਡਿਆਂ ਤੇ ਛੋਟਿਆਂ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਬੜੀ ਵਡੀ ਈਵਲ ਹੈ ਇਹ ਕਰਬ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਜੇ ਇਹ ਗਲ ਠੀਕ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਛੋਟੇ ਪਰਚੂਨ ਵਾਲੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ 2 ਦਿਨ ਦੀ ਹੜਤਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨਗੇ ਜਿਹੜੇ ਰੀਅਲ ਸੈਂਸ ਵਿਚ ਅਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੰਤਾਨ ਸੰਜਮ (ਸਰਦਾਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਹੀ ਜਵਾਬ ਲੈ ਲੀਤਾ ਹੈ, ਕੀ ਅੱਜ ਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? (ਵਿਘਨ)

ਜਿਹੜਾ ਡਾਂਗ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲੀਅਰ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੁਲਾਈ, 1974 ਵਿਚ 451 ਸੈਂਪਲ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ 116 ਸੈਂਪਲ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਅਤੇ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟਰਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਨਸਪਤੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ 7 ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ । ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਛੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਦਾ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੈਂਪਲ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇ । (ਥੰਪਿੰਗ)

ਕਾਮਰੇਡ ਸੱਤ ਪਾਲ ਡਾਂਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਆਇਆ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਛੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵਡਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨਗੇ ਜਿਹੜੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਡੱਲਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ? (ਵਿਘਨ) ਕੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਔਰ ਜਵਾਬ ਇਹ ਕੁਝ ਦੇਣ ?

ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 24 ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਗਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਬੜੇ ਵਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਉਤੇ ਇਕ ਪੱਪਟ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ? ਆਪਣੀ ਪੱਪਟ ਯੂਨੀਅਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਜੈਨੂਇਨ ਯੂਨੀਅਨ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਟਰਾਂਸਫਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ?

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ (ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ) : ਨਹੀਂ ਜੀ, ਇਹ ਗਲ ਗਲਤ ਹੈ । ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਟਰਾਂਸਫਰਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਨੁਕਤਾ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਕਾਲ ਅਟੈਨਸ਼ਨ ਮੋਸ਼ਨ ਨੰ: 46 ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ । 1974-75 ਲਈ ਇਹ ਗਰਾਂਟ ਮਿਲਣੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਲਾਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਸਰਕਲ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਤਾਂ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗਰਾਂਟ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ । 6 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਅਰਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ । ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿੰਨਾ ਵਕਤ ਹੋਰ ਲਗੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣ ਵਿਚ ?

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ (ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਿਵੀਆ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਇਨਾਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਕੇ ਜਲਦੀ ਪੇਮੈਂਟ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ ।

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸਭਾ ਹੈ ਇਹ ਵਡੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਘੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਭਾ ਹੈ । ਇਥੇ ਸਿਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਵਰਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ।" ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ "ਵਰਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਿੰਗ ਹੈ, ਪੁਲਿੰਗ ਨਹੀਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ "ਵਰਤਾ ਹੋਈ ਹੈ ।"

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਜੀ ।

PRESENTATION OF FIRST REPORT OF THE COMMITTEE ON WELFARE OF SCHEDULED CASTES AND SCHEDULED TRIBES

Chairman, Committee on Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Sardar Harchand Singh) : Sir, I beg to present the *First Report of the Committee on Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes on the Educational Development amongst Scheduled Castes and Scheduled Tribes and disbursement system and rates of stipends to the students belonging to these communities.

Sir, It has not been possible to get copies of the Report printed for want of time. I have presented a typed copy of the Report and printed copies thereof will be distributed amongst the hon. Members as soon as it is printed.

*Placed in the Library.

APPOINTMENT OF A MEMBER IN THE VACANCY CAUSED IN THE COMMITTEE ON WELFARE OF SCHEDULED CASTES AND SCHEDULED TRIBES BY THE DEATH OF SARDAR SATPAL SINGH RANDHAWA

Revenue and Election Minister (Sardar Umrao Singh) : Sir, I beg to move—

> That in the vacancy caused in the Committee on Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes by the death of Sardar Satpal Singh Randhawa, this House appoints Sardar Beant Singh, M.L.A. to serve on the said Committee in his place.

Mr. Speaker : Motion moved—

> That in the vacancy caused in the Committee on Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes by the death of Sardar Satpal Singh Randhawa, this House appoints Sardar Beant Singh, M. L. A. to serve on the said Committee in his place.

Mr. Speaker : Question is—

> That in the vacancy caused in the Committee on Welfare of Scheduled Castes and Scheduled Tribes by the death of Sardar Satpal Singh Randhawa, this House appoints Sardar Beant Singh, M.L.A. to serve on the said Committee in his place.

The motion was carried.

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਮੋਸ਼ਨ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਊਸ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵੀ ਹੈ ਕੋਈ ਐਸੀ ਗਲ ਨਹੀਂ, ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਜੋ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਜ਼ ਅਤੇ ਰੂਲਜ਼ ਵਗੈਰਾ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਜ਼ ਫਾਰ ਐਜ਼ ਆਈ ਫੀਲ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਲੈਕਟਿਡ ਕਮੇਟੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਹੈ ਉਹ ਡਿਫਰੈਂਟ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਇਲੈਕਟਿਡ ਨਹੀਂ, ਨਾਮੀਨੇਟਿਡ ਹੈ। (This is not an elected Committee but a nominated one.)

Sardar Prem Singh Prem : Sir, it was elected by the House.

Mr. Speaker : The hon. Member has got wrong impression. It was appointed by the House.

HOMAGE TO SHAHEED SARDAR UDHAM SINGH

Sardar Darbara Singh (Nakodar) : Sir, I beg to move—

> That this House expresses its sense of profound pride on the martyrdom of Shaheed Udham Singh......

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮਰੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ, ਇਹ ਬੜਾ ਸੀਰੀਅਸ ਮੈਟਰ ਹੈ । ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਮੂਵ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ .. (ਵਿਘਨ) (Mr. Marhari, please resume your seat. There is a serious matter before the House. The resolution is being moved.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਬੜਾ ਸਬੰਧਤ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਇਕ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਜੋ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਜਨਤਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਅਨਿਆ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮਰੜ੍ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਗਲ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਦੇਣ ।

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਉਲਥਾ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ।

Sardar Darbara Singh (Nakodar) : Sir, I beg to move—

"That this House expresses its sense of profound pride on the martyrdom of Shaheed Udham Singh, who laid down his life on the altar of Motherland, to whom we owe a debt of gratitude for his outstanding role in the liberation of the country. The flame of liberty lit within him by the ghastly event of the bloody massacre at Jallianwalla Bagh was nourished by him for over a quarter of a century, which vindicated the self-respect and honour of the nation. His martyrdom greatly inspired our people and shall be source of inspiration for the coming generations.

The House expresses its deep gratitude to the Government of India, and the Punjab Government, who managed to secure the remains of Shaheed Udham Singh from England.

Hence, the House pays a befitting Tribute to the great martyr and symbol of liberty, Shaheed Udham Singh on this occasion."

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਇਹ ਹਾਊਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ । ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਔਰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ-ਜਾਵੇਦ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਮਹਾਨ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣੂ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਾਇਆ ਉਠ ਗਿਆ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇਕ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ 10 ਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਲਵੇ । (One hour has been fixed for this issue. Therefore, no hon. Member may take more than 10 minutes while speaking on the issue.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬੜੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਾਇਆ ਉਠ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਵਿਚ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਔਰ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਉਹ ਜ਼ੁਲਮ, ਉਹ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਅਮਨ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੜੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੜੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਅਡਵਾਇਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁੰਨਿਆ । ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਭੁੰਨਿਆ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾ ਚੁਕਣ, ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ । ਇਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਇਕ ਇਕ ਥਾਂ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ । ਬੜੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ । ਮੁੜ ਕੇ ਇਥੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਿ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤਗਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ।

5.00 ਸ਼ਾਮ

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੈਨਲ ਆਫ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਸਾਡਾ ਸਿਰ ਉਚਾ ਹੋ ਸਕੇ । ਇਸ ਪ੍ਰਤਗਿਆ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ 21 ਸਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਅਣਖ ਦੀ ਜੋਤ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜਵਾਲਾ ਦੇ ਸ਼ੋਲੇ ਵਿਚ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਕੀਤੀ । ਉਹ ਮੌਕਾ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ 13 ਮਾਰਚ, 1940 ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਬਾਦ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਸੈਂਟਰਲ ਏਸ਼ੀਆ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਅਡਵਾਇਰ ਨੇ ਇਕ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੂਵਮੈਂਟ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਖਿਚ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਖਿਆਲਾਤ ਮਚਲਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਪਰੋ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ । ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਹ ਤਕਰੀਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਲੀ ਦਾ

ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਾਲਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਉਥੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੀ ਪਿਸਤੌਲ ਵਿਚ ਅਜੇ ਹੋਰ ਗੋਲੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਹਫੜਾ ਦਫੜੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭੱਜ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕ ਮਿਸ਼ਨ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਕ ਮਿਸ਼ਨ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਲ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਨਿਹੱਥਿਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਰ ਵਕਤ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜੋ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹਤਿਆਰੇ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇਕ ਜ਼ਾਲਮ ਹਤਿਆਰੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਔਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੀ ਅਣਖ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਮਾਣ ਲਈ, ਉਸਦੇ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਹਸਦੇ ਹੋਏ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਰਸੇ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਇਜ਼ਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਅਸੀਂ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਮਾਣ ਕਰੀਏ ਥੋੜਾ ਹੈ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਜਿਤਨੀ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰੀਏ ਉਤਨੀ ਥੋੜੀ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸੰਨ 1940 ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਾਲਮ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ ਕਾਤਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਕ ਗਲਤ ਸਜ਼ਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜੋ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੁੱਛੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸੰਸਕਾਰ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਮੇਰਾ ਮਰਣੋਪਰਾਂਤ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। (ਘੰਟੀ) ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਚੇਰੇ ਉਦਮ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਆਖਰੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਰੀਮੇਨਜ਼ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਰਦਾਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਬੜਾ ਉਚੇਚਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਬੜਾ ਪੇਚੀਦਾ ਮਸਲਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਕ ਕਾਤਿਲ ਦੀਆਂ ਐਸ਼ਿਜ਼ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ, ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਰੀਮੇਨਜ਼ ਲਿਆ ਕੇ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਪਰਾਲੇ ਜਾਰੀ ਰਖੇ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਰੀਮੇਨਜ਼ ਨੂੰ ਫਿਟਿੰਗ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਬੜਾ ਜੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰ ਪੂਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਲਈ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਿਤਨੀ ਵਧਾਈ ਦੇਵਾਂ ਉਤਨੀ ਥੋੜੀ ਹੈ।

[ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ]

ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬੜੇ ਅੱਛੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਰਗ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਇਹ ਉਸ ਮਹਾਨ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ । ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜਮਾਤਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦਿੱਤਾ । ਉਹ ਮਾਣ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਾਊਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਉਚੇਚਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ । ਮੈਂ ਸੈਂਟਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਰੇਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਸਰਵ-ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰੇਗਾ ।

Mr. Speaker : Motion moved—

That this House expresses its sense of profound pride on the martyrdom of Shaheed Udham Singh, who laid down his life on the altar of Motherland, to whom we owe a debt of gratitude for his outstanding role in the liberation of the country The flame of liberty lit within him by the ghastly event of the bloody massacre at Jallianwalla Bagh was nourished by him for over a quarter of a century, which vindicated the self respect and honour of the nation. His martyrdom greatly inspired our people and shall be source of inspiration for the coming generations.

The House expresses its deep gratitude to the Government of India, and the Punjab Government, who managed to secure the remains of Shaheed Udham Singh from England.

Hence, the House pays a befitting tribute to the great martyr and symbol of liberty, Shaheed Udham Singh on this occasion."

ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ (ਰਾਏਪੁਰ) : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਮੋਸ਼ਨ ਇਸ ਵਕਤ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਮਹਾਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਫਾਰਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਰਦਾਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਮੁੜ ਕੇ ਉਜਾਗਰ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਇਹ ਵੀ ਬੜੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਜਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਇਕ ਘਿਨਾਉਣਾ ਵਾਕਿਆ ਸੀ ਔਰ ਇਹ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਸ ਵਕਤ ਯਤੀਮ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਸਨ । ਉਦੋਂ ਇਕ ਬੀਬੀ ਰਤਨ ਦੇਵੀ ਜਿਸ ਦਾ ਖਾਵਿੰਦ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲੱਭ ਰਹੀ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਕੇ ਲਾਸ਼ ਲਭਾਈ । ਜੋ ਉਸ ਦੇਵੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵਾਂਗਾ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਜਿਸ ਵਕਤ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲੀ ਔਰ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਵਰਕਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ 1,600 ਰਾਊਂਡਜ਼ ਚਲਾਏ ਸਨ ਔਰ 1,600 ਰਾਊਂਡਜ਼ ਚਲਾਉਣ

ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਸ ਵਕਤ ਹਰ ਪਾਸੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਖੂਹ ਵਿਚ ਗਿਰ ਗਏ ਔਰ ਉਥੇ ਮਰ ਗਏ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਕ ਤੰਗ ਗਲੀ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ । ਜਿਸ ਵਕਤ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਤਾਂ ਦਰਖਤ ਉਪਰ ਇਕ 12 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ । ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਗੋਲੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹਾਂ ਜੀ, ਹੈ ।' ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਰ । ਇਸ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਾਰਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਖਤਰਾ ਹੈ ? ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੌਜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰਗੂਮੈਂਟਸ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਉਹ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਔਰ ਬਚਾ ਤੜਫਦਾ ਹੋਇਆ ਮਰ ਗਿਆ । ਮਹਾਤਮਾਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਵੀ ਉਦੋਂ ਦਿਲ ਦਹਿਲ ਗਿਆ ਔਰ ਉਸ ਵਕਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਸਤੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਪਲਵਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਗਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਵਕਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਕਿਤਨਾ ਰੌਲਾ ਪਿਆ, ਉਥੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵੀ ਗਲ ਉਠੀ, ਔਰ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਮਨਜ਼ ਦੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੇ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਇਆ । ਆਖਿਰ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣੀ ਪਈ । ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹੰਟਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ । ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ । ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹੰਟਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਵੀ ਬਿਆਨ ਦੇਹ ਤਾਂ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ । ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਤੂੰ 1,600 ਰਾਊਂਡਜ਼ ਚਲਾ ਦਿਤੇ ਕੀ ਤੂੰ ਲਾਠੀ ਚਾਰਜ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਖੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ ? ਕੀ ਗੋਲੀਆਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਚਲਾ ਕੇ, ਹਵਾ ਵਿਚ ਫਾਇਰ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਖੇਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ ? ਫਿਰ ਤੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਔਰ ਇਤਨੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਕਿ 1,600 ਰਾਊਂਡਜ਼ ਚਲਾ ਦਿਤੇ । ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਗਰ ਸਵੇਰੇ ਲਾਠੀ ਚਾਰਜ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ । ਹਵਾ ਵਿਚ ਫਾਇਰ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਫਿਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਚਾ ਮੁੜ ਕੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਂਗਲੀ ਨਾ ਚੁਕੇ । ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ :—

> "Shoot, shoot and shoot,
> so that I may not shoot again."

ਤੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਤਾਨਾ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਉਸ ਵਕਤ ਸਾਰੇ ਫੈਕਟ ਰੀਐਕਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਓ ਜਦੋਂ ਡਾਇਰ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ—

> "Die, die and die,
> so that we may not die again."

ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ ।

[ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪਰੇਮ]

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਤਨੀ ਹੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਇਸ ਵਾਕੇ ਦਾ ਜੋ ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਈ, ਇਸ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਐਸਾ ਅਸਰ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਗਏ । ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਰੀਕਾ ਗਏ ਕਿ ਉਥੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਫਿਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ ਜਿਥੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਉਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਵਾਵੇਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਪਾਰਟੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ । ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੇਵੋਲਿਊਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਬਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਖਾਹਸ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆ ਗਏ ਔਰ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਆਏ । ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਹਥਿਆਰ ਪਕੜੇ ਗਏ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ । ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਰਖ ਲਿਆ । ਇਹ 19‥3 ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਨਾਮ ਤੇ ਇਹ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲੈ ਕੇ ਪੈਰਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੜਾ ਸੰਖੇਪ ਹੀ ਰਖਾਂਗਾ । ਉਸ ਵਕਤ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ East India Association ਨੇ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਰਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਜਨਰਲ ਐਡਵਾਇਰ ਨੇ ਤਕਰੀਰ ਕੀਤੀ । ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁਕਾ ਸੀ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਉਥੇ ਗਏ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਜਨਰਲ ਐਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਸ਼ੂਟ ਕੀਤਾ ।....

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਤੁਸੀਂ ਰੈਪੀਟੀਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰੋ । You are capable of putting forth new facts. (Do not make repetition. You are capable of putting forth new facts)

ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪਰੇਮ : ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ । ਤੇ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡੀਫੈਂਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕੋਈ ਵੀ ਡੀਫੈਂਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੈਟਰ ਛਪੇ ਹਨ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਛਾਪੀ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਜੋਹਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜੋ ਚਿੱਠੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਮੰਗਦੇ ਸਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪਿਸਤੌਲ ਔਰ ਕੋਈ ਰਿਵਾਲਵਰ ਮੰਗਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਲਾ ਲੈ ਸਕਣ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਖੂਨ ਉਬਾਲੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਸੋ ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ ਔਰ ਉਹ ਇਕ ਮਹਾਨ

ਸ਼ਹੀਦ ਹੈ । ਅੱਜ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਔਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ, ਸਰਦਾਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਔਰ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹੋਇਆ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਨਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ । ਇਹ ਗਲ 13 ਮਾਰਚ, 1940 ਦੀ ਹੈ ਔਰ 1940 ਵਿਚ ਮਹਾਤਮਾਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਿਵਲ ਡਿਸਔਬੀਡੀਐਂਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਿਵਲ ਨਾਫੁਰਮਾਨੀ ਖਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੁਇਟ ਇੰਡੀਆ ਮੂਵਮੈਂਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ । ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਇਹ ਦੋ ਤਹਿਰੀਕਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਵਾਕਿਆ ਤੋਂ ਪਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਫੌਰੀ ਵਾਕਿਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਬੜਾ ਅਸਰ ਪਾਇਆ ਹੈ । (ਘੰਟੀ) ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਉਭਾਰਿਆ ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬੇਕਰਾਰੀ ਦਾ ਤੇ ਬੇਸਬਰੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਇਲਮ ਹੈ ।

Mr. Chairman: Kindly withdraw your words. I am bound by the time of the House. Ten minutes have been allotted to you.

ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪਰੇਮ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਕੋਈ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਔਰ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ।

Mr. Chairman: The word "Besabri" is not in good taste. I do not expect this from you.

ਸਰਦਾਰ ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪਰੇਮ : ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਅਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ (ਵਲਟੋਹਾ) : ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਫੁਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਔਰ ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੰਮ ਬੜਾ ਲੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ । ਹੁਣ ਵੀ ਜੋ ਕੰਮ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਅੱਛਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ । ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਦਰੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਇਨਾਂ ਦਾ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ, ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਗੱਦਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਗੱਦਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਧਨ

[ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ]

ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾਣ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਇਥੇ ਮੈਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਗਲ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰੈਸ ਹੈ, ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਮੀਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸੇਫਗਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਬੜੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਆਨਰ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਇੰਨੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ।

(You should feel happy that the Punjab Government has honoured Shaheed Udham Singh more than anyone else.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ, ਬੜੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਬਹਾਦਰਾਨਾ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਕ ਗਲ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਹਿਸਟਰੀ ਸਾਡੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸਲਾਂ ਪੜ੍ਹਨਗੀਆਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਹਨ, ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਅਜਿਹੇ ਬਹਾਦਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਹਿਸਟਰੀ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਸਟਰੀ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ 4 ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜੇ ਬਹਾਦਰ, ਸ਼ਹੀਦ ਅਤੇ ਲਿਖਾਰੀ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਅਤੇ ਜੇ ਆਏ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਤੁਹਾਡੀ ਬੜੀ ਅੱਛੀ ਸਜੈਸ਼ਨ ਹੈ। ਪਰ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਗਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਵੈਸੇ ਗਲ ਤੁਹਾਡੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਤੁਹਾਡੀ ਠੀਕ ਹੈ।

(Your suggestion is very good. But I would like to say that the Government is not concerned with such publications as are issued by Shiromani Gurdwara Prabandhak Committee or the Arya Samaj)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਹੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਵਲ

ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾਂ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਨ। ਹਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਤਰੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੋਰ ਵੀ ਬੜੇ ਲੋਕ ਬਹਾਦਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਗੇ। ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਿਸਟਰੀ ਡਾਕਟਰ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਹੈ। 1942 ਦੀ ਮੂਵਮੈਂਟ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਰੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਤਰੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀ ਹਿਸਟਰੀ ਲਿਖ ਦਿਤੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਵੋਗੇ। ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਗੱਦਰੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਏ, ਜਿਹੜੇ ਬੜੇ ਬਹਾਦਰ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡੱਟ ਕੇ ਟੱਕਰ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਰਾਰੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਤੁਹਾਡਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (Your time is over please.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਬਹਾਦਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਹਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਛਪਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਲੇਰਕੋਟਲੇ ਵਿਚ 65 ਆਦਮੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਭੁੰਨ ਦਿਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡੇਮਲੀ ਚੋ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਭੁੰਨੇ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਮਸਤਾਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵਾਈਂਡ ਅਪ ਕਰੋ ਜੀ। (Mastana Sahib, please wind up now.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਰਾਏ ਬਹਾਦਰ ਮੇਹਰਾ ਅਤੇ ਮਜੀਠੀਏ ਸਨ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰੋਪਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਲਿਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਆਦਮੀ ਮਜੀਠੀਏ ਅਤੇ ਮੇਹਰਾ ਵਗੈਰਾ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਵੀ ਅਗੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੇਦੀਆਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਮਸਤਾਨਾਂ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਬੰਦ ਕਰੋ ਜੀ। ਕਾਫੀ ਟਾਈਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (Mastana ji, please wind up now. You have already taken much time.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਇਕ ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਦੇਵੋ ਜੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਕ ਮਿੰਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (All right you should wind up within a minute.)

ਕਾਮਰੇਡ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ : ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਰੁਲਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਖਿਆਲ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ । ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁਲ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ (ਫਰੀਦਕੋਟ, ਐਸ ਸੀ) : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪੋ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਰ ਲੈਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕਰਨ । ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਗਲ੍ਹਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਸ਼ੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਜਾਂ ਇਹ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਗਲ ਕਰ ਲੈਣ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰ ਲੈਣ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਚੌਧਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹੋਮੇਜ ਪੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ (The hon. Member is right. If the hon. Ministers have something important to discuss among themselves they may please do so in their offices. What Sardar Gurdev Singh Badal says, Chaudhri Sahib, is applicable to you. The House is, at present, paying homage to the martyr.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਪਿਆਰ, ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਤੜਪ, ਗੁਲਾਮੀ ਲਈ ਗੁੱਸਾ, ਉਚੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਪਿਆਰ ਕੁਟ ਕੁਟ ਕੇ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਤਿਆਕਾਂਡ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਆਪ ਵੀ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ । ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮਰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਕੋਈ ਹੀ ਮਰਦਾ ਹੈ—

ਮਰਤਾ ਮਰਤਾ ਜਗ ਮੋਇਆ ਮਰ ਭੀ ਜਾਨੇ ਕੋਇ,
ਐਸੀ ਮਰਨੀ ਸੋ ਮਰੇ ਬਹੁਰ ਨਾ ਮਰਨਾ ਹੋਇ ।

ਸੋ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਮਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਗਡੀ ਟਰੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੀ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਅੱਜ ਵੀ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਮਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਰਹੇਗੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਰੋਸ਼ਨ ਰਹੇਗਾ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਾਤਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸੁਹਾਗ ਲੁਟ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਖਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੁਖੜੇ ਵਿਚ ਕੂਕਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੂਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤੜਪ ਉਠੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸੁਹਾਗਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕੂਕਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸੁਹਾਗ ਲੁਟੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਭੈਣ ਦੀ ਗਲ ਦਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕਿ ਸੁਹਾਗ ਲੁਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਭੈਣ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦਾ ਮੇਲਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਮਾਘੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ ਲਗਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਮੇਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੁਖਣਾ ਲੈਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਕਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਉਨਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫਿਰ ਇਸ ਵੈਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਨ ਇਥੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੁਖਣਾ ਲਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹ ਭੈਣ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਸੁਹਾਗ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਆਈ ਸੀ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪੁਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਬਖਸ਼ ਅਸੀਂ ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਫਿਰ ਆ ਕੇ ਇਥੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੁਖਣਾ ਲਾਹਵਾਂਗੇ। ਉਹ ਭੈਣ ਇਹ ਸੁਖਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪੁਤਰ ਦੀ ਦਾਤ ਲੈਣ ਲਈ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਸੁਹਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋ ਬੈਠੀ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਕੂਕਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਭੈਣ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਇਤਨੀਆਂ ਕੂਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਭੈਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਕ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੁਛਣ ਤੇ ਉਸ ਭੈਣ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਨਹੀ ਹੈ ਮੈਂ ਇਥੇ ਪੁਤਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੁਹਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋ ਬੈਠੀ ਹਾਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤੜਪ ਉਠੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅਥਰੂ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ

[ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ]

ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸੁਹਾਗ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵਾਂਗਾ । ਉਸ ਭੈਣ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸੁਹਾਗ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ ਉਹ ਲਾਸ਼ ਮੇਰੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇ। ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਹਾਂ । ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭੈਣ ਤੂੰ ਇਥੇ ਬੈਠ ਮੈਂ ਉਥੋਂ ਲਾਸ਼ ਲੈ ਆਵਾਂਗਾ, ਤੇਰਾ ਉਥੇ ਜਾਣਾ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਉਹ ਭੈਣ ਕਹਿਣ ਲਗੀ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਪੜਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸੁਹਾਗ ਦੀ ਪਹਿਚਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਚਲਾਂਗੀ । ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੜਾ ਰੋਕਿਆ ਕਿ ਤੇਰਾ ਜਾਣਾ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਭੈਣ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਉਸ ਭੈਣ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਤੁਰ ਪਿਆ ਉਥੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਉਥੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਉਸ ਭੈਣ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਰਿੜਦਾ ਰਿੜਦਾ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਪੁਜਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਭੈਣ ਦੇ ਸੁਹਾਗ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਮੋਢੇ ਤੇ ਸੁਟ ਕੇ ਜਦ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਿਪਾਈ ਨੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਤੇ ਫਾਇਰ ਕੀਤਾ ਉਹ ਗੋਲੀ ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਡੌਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਅਤੇ ਭੈਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲ ਤੱਖਤ ਪੁਜ ਗਿਆ । ਉਥੇ ਜਾਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੈਨੂੰ ਇਤਨੀ ਤਾਕਤ ਦਿਉ ਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿ ਸੁਹਾਗ, ਪੁਤਰ ਲੁਟ ਗਏ ਹਨ, ਲੈ ਸਕਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਾਂ ।

ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਤੜਪ ਲਗੀ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਅੱਗ ਭੜਕ ਰਹੀ ਸੀ । ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਪੁਜ ਗਿਆ ਪਰ ਉਥੋਂ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰਖੇ । ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਨ ਜਿਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹਤਿਆਕਾਂਡ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਥੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤੜਪ ਸੀ । ਇਕ ਦਿਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੁਜ ਗਿਆ । ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਉਥੇ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਭੁਲਿਆ ਨਹੀਂ । ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਉਸ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਖੜੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਕਿਸੀ ਇਕੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਖੁਲੇ ਜਲਸੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ ਮੈਂ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਾਂ । ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਕਦੋਂ ਜਨਰਲ ਓਡਵਾਇਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਜਲਸੇ ਮੀਟਿੰਗ ਆਦਿ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ । ਉਸ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ 21 ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੇ ਆਖਿਰ ਇਕ ਦਿਨ ਆਇਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਿ ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੈਸਟਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਖੜਾ ਸਪੀਚ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਦ ਉਹ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼

ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਨਾ ਰਿਹਾ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਮੌਕਾ ਸਮਝਿਆ । ਉਸ ਦੀ ਸਪੀਚ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਖੂਨ ਖੌਲ੍ਹ ਉਠਿਆ, ਮਥੇ ਤੇ ਤਰੇੜੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ । ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾਕੇ 6 ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਰੀਵਾਲਵਰ ਕਢੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੇ ਫਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਫਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਥੇ ਖੜਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸੁਹਾਗਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗਾ—

'ਬਿਰਥੀ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋਵਈ ਜਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸ'

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਆਖਰੀ ਖਾਹਸ਼ ਪੁਛੀ ਗਈ । ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਖਾਹਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸੰਸਕਾਰ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਵੇ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਫਾਂਸੀ ਲਗਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਾਜ਼ਰ ਸਮਝ ਕੇ ਅੰਤਮ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਲਗਾ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਹੋਵੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਹੋਵੇ, ਦਿਲ ਮੇਰਾ ਕਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਰੰਗ ਮੇਰਾ ਗੋਰਾ ਹੋਵੇ ਅੱਖਾਂ ਬਿਲੀਆ ਹੋਣ ਅਤੇ ਜਦ ਵੀ ਮਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਹੀ ਮਰਾਂ ।

ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਫਾਂਸੀ ਲਟਕਣ ਨੂੰ 2 ਮਿੰਟ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਆਖਰੀ ਖਾਹਸ਼ ਪੁਛੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਕਰੋ ਮੈਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿਉ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਪਿਛਾ ਕਰ ਸਕਾਂ ਕਿਤੇ ਉਹ ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸੁਹਾਗ ਨਾ ਲੁਟਣਾ ਹੋਵੇ । ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸੀ । ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਮਰ ਰਹੇਗਾ ।

* * * * (ਸ਼ੋਰ) * * * * (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਲਫਜ਼ ਕਹੇ ਹਨ ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ । (These words should be expunged.)

ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ (ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ) : ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 18 ਦਸੰਬਰ, 1899 ਨੂੰ, ਪਿੰਡ ਸੁਨਾਮ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ।

"ਜਨਨੀ ਜਣੇ ਤਾਂ ਭਗਤ ਜਨ ਕਹਿ ਦਾਤਾ ਕਹਿ ਸੂਰ,
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਨਨੀ ਬਾਂਝ ਭਲੀ ਕਾਹੇ ਗਵਾਵੇ ਨੂਰ ।

ਅਜੇ ਇਹ ਦੋ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸੁਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਈ । ਜਦੋਂ ਆਪ 7 ਸਾਲ ਦੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਚਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਜ਼ਰਾ ਵਡੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੁਢਲੀ ਤਾਲੀਮ ਦਵਾਈ ।

*Expunged as ordered by the Chair.

[ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ]

13 ਅਪਰੈਲ, 1919 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਦਾ ਖੂਨੀ ਵਾਕਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਹਿਸਟਰੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਯਤੀਮ ਵੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਡਾਇਰ ਨੇ 1600 ਰਾਉਂਡ ਨਿਹੱਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਤੇ ਚਲਾਏ । ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਖਸ਼ ਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਹੱਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਖੂਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲਵਾਂਗਾ ।

ਇਹ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ 21 ਸਾਲ ਤੱਕ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ । ਇਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵਕਤ ਆਵੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਬਦਲਾ ਲਵੇ । ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਫੇਰ ਉਥੋਂ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਥੋਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾ ਲਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਗਲਾਂ ਹੀ ਐਸੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਰਨੀਆਂ ਸਨ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਸਿਲਸਲੇ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਇਕ ਪਿਸਟਲ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਮੁਲਤਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਭੁਗਤੀ ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਅੱਗ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਭੜਕ ਰਹੀ ਸੀ । ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਸਿਰੀਨਗਰ ਵਿਚ ਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਕਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੰਟਰੀਜ਼ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਮਤਲਬ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾ ਪਹੁੰਚਾ। ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਵਕਤ ਆਵੇ ਜਦੋਂ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ, ਓਡਵਾਇਰ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਜ਼ੈਟਲੈਂਡ ਤਿੰਨੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁਕਾ ਸੀ, ਜ਼ੈਟਲੈਂਡ ਅਤੇ ਓਡਵਾਇਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ । ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਦਿਨ ਕੈਸਟਨ ਨਾਮੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ । ਏਥੇ ਓਡਵਾਇਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਿਸਤੌਲ ਵਿਚੋਂ ਗੋਲੀ ਨਿਕਲੀ ਕਿ ਓਡਵਾਇਰ ਉਥੇ ਹੀ ਚਿਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਦੂਸਰੀ ਗੋਲੀ ਲਾਰਡ ਜ਼ੈਟ-ਲੈਂਡ ਦੀ ਬਾਹ ਵਿਚ ਲਗੀ, ਉਹਦੀ ਬਾਂਹ ਟੁਟ ਗਈ ਪਰ ਉਹ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਧਰੇ ਦੌੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਆਪਣਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ, ਨਠਿਆ ਨਹੀਂ । 13 ਮਾਰਚ, 1940 ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਹੋਈ । ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਡਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਉਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁਲੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਸਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਤੇ ਗਈਆਂ । ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਤਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਉਂ ਪਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਮਾਤਾ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਲਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਦੋਵੇਂ ਬਚੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਤਾ ਦੀ

ਗੋਦ ਵਿਚ ਆ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਅਰਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਫੁਲ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੂਰਬ) : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਉਤੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਪਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਜ ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ, ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜਬਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਾ ਲੈ ਸਕੇ ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਿਟ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਨੇਸਤੋ ਨਾਬੂਦ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਾਸਿਉਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਅਪਮਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਕਫਨ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਬਦਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਸੀ। ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ 50 ਕਰੋੜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕੀਂ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆ ਕਮਾ ਰਹੇ ਸੀ ਇਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਖ ਚੈਨ ਦੇ ਵਿਚ ਪਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਸੋਹਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬੈਠ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਉਂ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਇਹ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਫਿਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖਿਆਲਾਤ ਸਦਾ ਇਸ ਦੇ ਉਛਾਲੀਆਂ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ 50 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫਟੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਪੜਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਮੰਤਵ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੋਹਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਦਲਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਡਾਇਰ, ਓਡਵਾਇਰ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਜ਼ੇਟਲੈਂਡ ਕਿਤੇ ਤਿੰਨੇ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਣ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਵਾਰ ਕਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਡਾਇਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਮਰ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਓਡਵਾਇਰ ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਜ਼ੇਟਲੈਂਡ ਇਕ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਢੰਗ ਰਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰਖਿਆ ਫੇਰ ਦੂਸਰਾ ਫਾਇਰ ਲਾਰਡ ਜ਼ੇਟਲੈਂਡ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਬਾਜ਼ੂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਤਨਾ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਵਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਧਾਈ ਤੋਂ ਵੰਚਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੰਮ

[ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼]

ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਹ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਦਾ ਬਰ ਵਕਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਰਨਾ, ਸਰਕਾਰ ਵਾਕਿਅਈ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ ਜੋ ਸਨਮਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਲਿਆਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ । ਕੌਮਾਂ ਖੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀਆਂ । ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰੇਰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਆਪ ਨੌਛਾਵਰ ਕਰਨ ਲਈ । ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕ ਮਹਾਨ ਸੰਕਟ ਕਾਲ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰਤ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਲਾਲਚ, ਆਪਣੇ ਵਾਸਤੇ ਸਵੈ ਮਨੋਰਥ ਕੌਮ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਗ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਲੈ ਜਾਈਏ । ਅਸੀਂ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਦਾ ਕੇਵਲ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਲਾਭ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇ । ਮੈਂ ਇਕ ਗਲ ਹੋਰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨਮਾਨ ਦਿਲਾਏ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਪੁਰ (ਐਸ. ਸੀ.) : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਮ ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੇ ਨੂੰ 27 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਭੁਲ ਗਏ ਸੀ । 27 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ, ਉਹ ਵੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਲੀਡਰ ਸਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ, ਜ਼ਾਲਮ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ, ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕੀਏ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਸਭ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ । ਬਾਕੀ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਮਸਤਾਨਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਬਣੀ ਉਸ ਵਿਚ ਡਾਇਰ ਵੇਲੇ ਦਾ ਉਹਦਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਵੀ ਸੀ । ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਿਆ ਗਿਆ । ਉਹ ਬੰਦਾ ਉਸ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸੀ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਚੋਪੜਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਨ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ ਹੋ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਕੰਟ੍ਰਾਵਰਸ਼ਿਅਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾ ਲਿਆਉ । ਤੁਹਾਡੇ ਫੈਕਟਸ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ । (Chopra Ji, you are on your legs to pay homage Therefore, you should not introduce any controversial matter. Your statement is not based on facts.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਡਾਇਰ ਦੇ ਹਾਮੀ ਵੀ ਬਤੌਰ ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਗਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦਿਤੇ ਸਨ । ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਵਿਚ ਕੂਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਰਜਾ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿੱਤਾ ਗਿਆ । (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਕਿਹੜੇ ਗਏ ? ਜਿਹੜੇ ਨਵਾਬਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੁਟ-ਖਸੁਟ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਇਥੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਉਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟ੍ਰਾਵਰਸ਼ਿਅਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾ ਕਹੋ, ਜੇ ਕਹੋਗੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਉਣ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗਾ (ਵਿਘਨ) (Please do not introduce any controversial matter today. I will not permit it.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁਟ-ਖਸੁਟ ਜਾਰੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਸਰਮਾਇਦਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਨਾਮ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਕਾਮਰੇਡ ਚਮਕ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡਾਂਗਾ ਮਾਰੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਮਾੜੀ ਗਲ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਮਿਥੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਲੁਟ ਖਸੁਟ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਤਾਂ ਹੀ ਦੇ ਸਕਾਂਗੇ ਜੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਪੂਰੇ ਕਰੀਏ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ, ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਬੈਠਦਾ ਹਾਂ ।

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING OF THE HOUSE

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਸ ਮੋਸ਼ਨ ਤੇ ਕਈ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ । (Many Members have to speak on this motion. In case the House agrees, the time of the sitting may be extended.)

ਅਵਾਜ਼ਾਂ : ਹਾਂ ਜੀ, ਹਾਂ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 7-00 ਵਜੇ ਤਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ । (The time of the sitting is extended upto 7-00 p.m. Shri Prem Gupta.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ.. .. ..

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਪਾਨ ਕਰ ਬੈਠਾ ਹਾਂ । (I have already called upon Shri Prem Gupta.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. : ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ ਸੀ । ਮੈਂ ਜਨਾਬ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣ ਾਰੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਈ ਹੈ, ਕੀ ਇਸ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਾਉਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁਛਕੇ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਇਸ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਅੇਰ ਇਹ ਇਕ ਐਸੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹਾਊਸ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਸ ਤੇ ਟਾਈਮ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਹਾਊਸ ਦੀ ਰਾਏ ਹੋਵੇ ਕਿ ਦੂਸਰੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਹੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬੈਠੇ ਰਹੋ । ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਕਹੋਗੇ ਉਹੀ ਕਰਾਂਗੇ । (I am conducting the House according to its wishes. I act on its commands. Since, more Members wanted to speak on this issue and also because the matter enhances the respect of the Nation, more time has been allowed for this discussion with the prior permission of the House. Later on, if the House wishes to take up the other issue, then I will have no objection if it dicusses it even for the whole night. I will abide by its commands.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਾ ਉਠਾਣ । ਇਸ ਨਾਲ ਟਾਇਮ ਬਚ ਜਾਵੇਗਾ । ਜੇ ਮੇਰੀ ਪਰਸਨਲ ਰਾਏ ਲਵੋ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । (I will request the hon. Members that they should not raise such points of order and thus save the time of the House. My personal opinion is that the Report must also be discussed.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਮਰ੍ਹੜੀ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਉਠਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਜੁਆਇੰਟ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਉਠਦਾ । (Marhari Sahib, according to rules you cannot raise this point of order since the Motion before the House was moved jointly.)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ (ਵਿਘਨ)

Mr. Chairman : Do not take it so lightly please.

ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ : ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ।

HOMAGE TO SHAHEED SARDAR UDHAM SINGH
(*RESUMPTION*)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ (ਪਟਿਆਲਾ) : ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਤਾ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਹੈ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਬਹੁਤਾ ਡਿਟੇਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ । ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਦੁਨਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੀਰਾਂ ਵਿਚ ਪਲਿਆ ਲਾਲ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸੁਨਾਮ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ । ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ, ਬਾਪ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਯਤੀਮ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪਲਿਆ । ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਬੈਕਵਰਡ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਪੈਦਾ ਹੋ ਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਘਰ ਵਿਚ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਾਸਤੇ ਸਰੋਂ ਦਾ ਤੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਦੀ, ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ ਜਗਾਏਗਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਕਰੇਗਾ । (ਵਿਘਨ) ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸੰਨ 1919 ਦੇ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਉਸ ਜ਼ੁਲਮੋ ਸਿੱਤਮ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ । ਇਸ ਜ਼ੁਲਮੋ-ਸਿਤਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਕੇ ਉਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਨੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਹ ਕਰਵਟ ਆਈ । ਇਥੇ 'ਅੰਗਰੇਜ਼ੋ ਮੁਲਕ ਛੱਡੋ' ਦੇ ਨਾਹਰ ਲੱਗੇ । ਰਾਜਿਆਂ, ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਠੋਕੇ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਉਠੀ । ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਠੀਆਂ । (ਘੰਟੀ) ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਏ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਦ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ।

(ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ)

ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਲੂਸ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੱਠ ਅੱਠ, ਦਸ ਦੱਸ ਵਜੇ ਤੱਕ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਜਲੂਸ ਲੰਘਿਆ ਸੀ ਉਥੇ ਲੋਕੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਆਗਤ ਵਾਸਤੇ ਖੜੇ ਸਨ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸੁਨਾਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਇਕੱਠ ਸੀ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਲੋਕੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੱਸਾਂ ਤੇ, ਟਰੱਕਾਂ ਤੇ, ਟਰਾਲੀਆਂ ਤੇ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲਾਂ ਤੇ ਆਏ ਸਨ।

Mr. Chairman: Why are you repeating these things. Say something new.

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: 27 ਜੁਲਾਈ, ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਥੇ ਜਾਨਾਂ ਗਈਆਂ। ਇਤਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਥੇ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਜਿਥੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਥੇ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਲੈਸਨ ਵੀ ਦਿਤੇ। ਇਕ ਲੈਸਨ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਯਤੀਮ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਲੈਸਨ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਘਰਾਨੇ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੌਮ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਲਈ ਇਤਨੀ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ। ਦੂਜਾ ਲੈਸਨ ਇਹ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੁਰਾਈਆਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਜੋ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿਤਾ ਸੀ, ਰਾਜਿਆਂ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਿਲਿਟੀਜ਼ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ (ਘੰਟੀ) ਕਈ ਬੁਰਾਈਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਾ ਹੋਇਆ, ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਦਿੱਤੀ। (ਘੰਟੀ)

Mr. Chairman: Sit down please; take your seat.

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ: ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2 ਮਿੰਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (I had remarked that Shri Brij Lal Goyal could not catch my eye. Now he may speak for two minutes.)

ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਜ ਲਾਲ ਗੋਇਲ (ਰਾਜਪੁਰਾ): ਮੈਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਤੁਅੱਲਕ ਹੈ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਦੂਰ, ਸਮੁੰਦਰ ਪਾਰ ਜਾ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮੋ ਸਿਤਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਰਾਨ ਦਾ ਜਿਸ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ। । ਸ਼ਹੀਦ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਇਕ ਗਰੀਬ ਘਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਕੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਦਾ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਲੋਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਨੇ ਘੋੜੀ ਦੀ ਵਾਗ ਨਹੀਂ ਫੜੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਯਤੀਮ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 21 ਸਾਲਾਂ ਬਾਦ ਬਦਲਾ ਲੈਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ, ਅਣਖ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਿਆ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾਕੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ, ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਲੋਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਿਓ ਕਤਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਭਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁਣ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਇਹ ਬਦਲਾ ਲੈ ਕੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਲੜੀ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 34 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। (ਘੰਟੀ) ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ 34 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਾਖ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਉਸ ਮਹਾਨ ਨੇ ਖਾਤਿਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ, ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲਿਆਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਏ ਹਨ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ, ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮੜ੍ਹੀਆਂ, ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ (ਘੰਟੀ) ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

Mr Chairman : Giani Kundan Singh Patang.

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਫਰੀਡਮ-ਫਾਈਟਰ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (There is only one freedom fighter in your party, so he should get time.)

ਸਰਦਾਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਲਿਸਟ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ। (If you wanted to speak then you should have sent in your list.)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਨਹੀਂ ਜੀ; ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਕ ਫਰੀਡਮ-ਫਾਈਟਰ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਗਲਤ ਆਬਜ਼ਰਵ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਦਿਤੀ ਕਿ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋਵੋ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ, ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗਏ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਹ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਏ। (ਹਾਸਾ) (They were not born at that time.)

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ (ਭਦੌੜ-ਐਸ.ਸੀ.) : ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :

ਇੱਟਾਂ ਉਸੇ ਬੇਰੀ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਜਿਸ ਬੇਰੀ ਦੇ ਮਿੱਠੇ ਨੇ ਬੇਰ ਹੁੰਦੇ।
ਕੌਣ ਪੁੱਛਦਾ ਕਾਵਾਂ ਤੇ ਗਿਰਝਾਂ ਨੂੰ, ਕੈਦ ਪਿੰਜਰੇ ਬਾਜ਼ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਹੁੰਦੇ।

ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਮ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਸੁਨਾਮ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਤੇ ਨੀਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਸੁਨਾਮ ਅਰਬੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਚੀ ਥਾਂ। ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕੀਤੀ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ, ਬਾਪ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਤੀਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪਲਿਆ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਤਨੀ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਜਿਥੇ ਅੱਜ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਹੈ ਉਥੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਯਤੀਮਾਂ ਵਿਚ ਪਲਕੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਯਤੀਮਾਂ ਵਿਚ ਪਲ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੌਮ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ....

ਗਿਰ ਸੇ ਗਿਰਕੇ ਮਰਜਾਨ ਭਲਾ,
ਮਰਨ ਕਟ ਅੰਗ ਤਮਾਮ ਭਲਾ,
ਪੜ ਆਤਿਸ਼ ਮੇਂ ਜਲ ਜਾਨ ਭਲਾ,
ਪਰ ਜੀਵਣ ਨਾਹਿ ਗੁਲਾਮ ਭਲਾ।

ਇਹ ਸੀ ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਔਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਸੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਪਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ..

'ਜਿਸ ਮਰਨ ਤੇ ਜਗ ਡਰੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਨੰਦ,
ਮਰਨੇ ਤੇ ਹੀ ਪਾਈਏ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ।

ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਾਂਸੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਗਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਖੁਸ਼ੀ ਰੱਸੇ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਚੁੰਮਿਆਂ ਅਤੇ ਗੱਲ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਮੈਂ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਟਾਈਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਸਮਾਣਾ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿਤਾ ਹੈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ, ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦ ਔਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦ ਜੋ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ, ਚੇਅਰ ਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਉਚਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਹੈ ਹੀ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਹਰਜ਼ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਤਾਂਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਡਿਗਰੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਯਾਦ ਰਹੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਕੇ ਉਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਮਿਲੇਗਾ, ਕੋਈ ਲੈਟਰ ਮਿਲੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ, ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਲਈ ਤਰੱਨਮ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਇਥੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਪਾਸੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪਾਸੋਂ ਇਹ ਸੌ ਪਰ ਸੈਂਟ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਮਤਾ ਵੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (On the agenda there is another resolution. Therefore, we should dispose of the present issue within the time allotted for it.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਫ ਦੀ ਮੂਵਰਜ਼ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਟਾਈਮ ਦੇ ਦਿਉ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਇਕ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਹੋਰ ਮੂਵ ਕਰਨਾ ਹੈ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਾ ਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ। (ਵਿਘਨ) ਬੇਸ਼ਕ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲ ਲਉ। (Another resolution is to be moved. Please do not raise points of order. You may speak on the resolution before the House.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਮੁਰਿੰਡਾ, ਐਸ. ਸੀ) : ਮਾਨਯੋਗ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੋ ਸੰਨ 1919 ਵਿਚ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਜੋ ਸਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਔਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਹੜਾ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ, ਕਸੂਰ ਔਰ ਲਾਹੌਰ ਔਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਤਰਬ ਫੁਠਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਤਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਜਿਹੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਫਾਂਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਗਈ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1,600 ਰਾਊਂਡ ਚਲਾ ਕੇ ਨਿਹੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ, ਬਹਾਦਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਜੰਗੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਸੱਤਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਰੋਸ ਵਿਚ ਪੁਰ ਅਮਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ‌‌.00 ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਹ 20 ਸਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਲੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ । ਉਹ ਇਤਨਾ ਅਸਾ ਜੇਨਰਲ ਡਾਇਰ ਅਤੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਓਡਵਾਇਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਇਕ ਥਾਂ ਤੇ ਦੇਖ ਕੇ ਭੁੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਫਿਰ 13 ਮਾਰਚ, 1940 ਦਾ ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ ਜਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ ਸੀ । ਉਹ ਰਿਵਾਲਵਰ ਲੈਕੇ ਉਸ ਜਲਸੇ ਵਿਚ ਗਏ ਜਿਥੇ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਿਵਾਲਵਰ ਨਾਲ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕੀਤਾ ਔਰ ਮਾਰਕੇ ਉਹ ਉਥੇ ਹਸਦੇ ਰਹੇ । ਉਥੋਂ ਉਹ ਮਾਰ ਕੇ ਭਜੇ ਨਹੀਂ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਿਤੀ ਉਹ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ—

> ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੈਨੂੰ ਰੋਸ ਸੀ । ਇਸਨੇ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿਤਾ ਹੈ । 21 ਸਾਲ ਮੈਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਬਦਲਾ ਲੇ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਹੇਠਾਂ ਭੁਖਿਆਂ ਮਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੇਰਾ ਰੋਸ ਸੀ । ਇਹ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਵਾਂ । ਇਸ ਤੋਂ ਵਡੇਰੀ ਇੱਜ਼ਤ [illegible] ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤੋੜ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਔਰ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਖਿਤੇ ਮੱਥੇ 31 ਜੁਲਾਈ, 1940 ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸਤਿਆਨਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਚਾਹੇ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਬਾ ਹੈ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ ਔਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨੰਗ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਾਇਰ ਸਰਦਾਰ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ੇਅਰ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ--

ਅਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਪਰੀਆਂ,
ਟਾਟਿਆਂ ਤੇ ਬਿਰਲੀਆਂ ਨੇ ਦਬੋਚ ਲਈਆਂ।

ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਸ਼ ਆਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿਤੀ ਔਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ.... (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਜਦੋਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ 1/3 ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਸਨ ਉਹ ਪਾਵਰਟੀ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਸੀ। ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ 2/3 ਲੋਕ ਪਾਵਰਟੀ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ.... (ਵਿਘਨ)

ਇਕ ਆਵਾਜ਼ : ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਔਰ ਹੋਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਬਰਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਏ ਸੀ। (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * *

Mr. Chairman : Not in good taste.

Sardar Ajaib Singh Sandhu : * * *

Mr Chairman : This should not form part of the proceedings. I will not allow this thing to come on record on this occasion.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਝੂਠ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ।

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਸਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਔਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੰਟਰੋਵਰਸੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (Sandhu Sahib,

---

*Expunged as ordered by the Chair.

(ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ)

there are so many true facts. You feel annoyed when true facts are brought forward. Today we are paying homage to Shaheed Udham Singh and we should not refer to any controversial matter.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਇਸ ਲਈ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਸਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿਖੀਏ । (ਵਿਘਨ)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਏ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਜਿਹਾ ਕਲਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਰੱਖੀ ਸੀ ਉਹ ਹਰੀਜਨ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਲੜਦੇ ਲੜਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਸੀ । ਹੁਣ ਜਦੋਂ 3 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਬੱਜਟ ਇਹ ਛੱਡ ਗਏ (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਭਾਪਤੀ : ਮੈਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰਜ਼ ਰੇਜ਼ ਨਾ ਕਰੋ । ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਵਰਸ਼ੀਅਲ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰਨ । ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਏ ਫਿਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਬੜੇ ਮੌਕੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ । (I would request the hon. Members not to raise points of orders. I have already requested Sardar Ajaib Singh Sandhu not to raise any controversial matter. Once this resolution is passed you will have many occasions to refer to such matters.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਕ ਮੰਗ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉਧੱਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਖਤੋਕਿਤਾਬਤ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਠੀਕ ਲਿਖਿਆ ਜਾਏਗਾ ।

ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਨੂਰਮਹਿਲ) : ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਾਹਿਬ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਨਮਕ ਹਰਾਮ ਨਿਕਲਿਆ। ਜਨਰਲ ਡਾਇਰ ਮੇਕਨ ਡਾਇਰ ਦਾ ਲੜਕਾ ਸੀ ਇੰਡੀਆ ਦਾ ਉਸ ਨੇ ਨਮਕ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਪਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੰਭਾਲੀ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਕਪੜੇ ਦੇ ਉਤੇ ਲਗਾ ਦਾਗ ਪਾਉਡਰ ਨਾਲ ਧੋਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਕੜੀ ਤੇ ਲਗਾ ਦਾਗ ਰੰਦੇ ਨਾਲ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਲਗਾ ਕਲੰਕ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਫਾਟਕ ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਬੱਚਾ 45 ਕਰੋੜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਵੇਗਾ। ਮੌਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਪਰੀਵਾਰ ਦੇ ਪਿਛੇ ਰਹੀ। ਪਿਤਾ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਗਈ ਔਰ ਉਹ ਵੀ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ, ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਿਆਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੱਚ ਬਚਾ ਕੇ ਦੋ ਭਰਾ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਯਤੀਮ ਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਏ। ਯਤੀਮ ਖਾਨੇ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਇਕਲਾ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧੱਮ ਸਿੰਘ। ਉਹ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1919 ਨੂੰ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲੀ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਭਰਾ ਜਾਂ ਭੈਣ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਠੇਸ ਲਗੀ ਤਾਂ 45 ਕਰੜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਅਣਖ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਈ ਚੱਕਰ ਕਟੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਰੀਕਾ ਗਏ, ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਰਿਵਾਲਵਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 1933 ਵਿਚ ਪਾਸ ਪੋਰਟ ਬਣਵਾਕੇ ਵਲਾਇਤ ਗਏ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, 7 ਸਾਲ ਭੜਕਦੀ ਜਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਲੈਕੇ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਵਾ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਪੂਰੇ 7 ਸਾਲ ਉਸ ਭੜਕਦੀ ਜਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦਬਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਮੌਕੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੌਕਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, 13 ਮਾਰਚ, 1940 ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਡਵਾਇਰ, ਲੂਈਸ ਜ਼ੈਟਲੈਂਡ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਗਵਰਨਰ ਇਕੱਠੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਤਾਂ ਦੋ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ 5 ਆਦਮੀ ਇੰਜਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਫਾਈਵ ਪਰਸਨਜ਼ ਵਰ ਇੰਜਰਡ ਐਟ ਵਨ ਪਲੇਸ ਐਂਡ ਇੰਨ ਵਨ ਅਕਰੋਸ। ਬਾਕੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਅਤੇ ਐਡਵਾਇਰ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ। ਇਹ ਸੀ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਮਹਾਨ ਕਾਰਨਾਮਾ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਬੰਬ ਸੁਟੇ ਗਏ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਣਖ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਵਾਕਿਆ ਇਹ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ 1910 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗੜਾ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤਸ਼ੱਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਘਟ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਲਗੇ। ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ ਵਾਕੇ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਣਖ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ 14 ਮਾਰਚ, 1940 ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਨੇ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇੰਨੇ ਬੰਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ, ਐਡਵਾਇਰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। After arrest he was just a normal man, least disturbed by the occurrence.

[ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ]

ਇਥੇ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਇਹ ਵੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਕਹਿ ਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈ। ਉਸਨੇ ਜੁਵਾਬ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ 1919 ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੈਂ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਦਸਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਅਤੇ ਪੈਗੰਬਰ ਰੀਜਨ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ, ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਸੀ ਉਹ 45 ਕਰੋੜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਸੀ, ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ, ਹਰ ਜ਼ਰੇ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਵੰਡੀਏ ਤਾਂ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਹਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਸਬਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਸਤਲੁਜ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਫਰੋਲੋ, ਇਹੋ ਆਵਾਜ਼ ਆਵੇਗੀ, ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੀ ਉਹ ਪੱਗ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਰੋਡਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਪਗੜੀ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰੋਡਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਇਥੇ ਕਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਈਆਂ। ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਇਥੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ। ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਮਰਦੇ ਹਨ, ਰਜਵਾੜੇ ਮਰਦੇ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੇ ਕੌਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਖੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਤਾ। ਅਗਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਅਸੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸ਼ਹੀਦੇ ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮਾਤਾ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਇਕ ਰਿਸਰਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਬਣਾਉ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਤਹਿਰੀਕ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕਠੀ ਕਰਕੇ ਬਣਾਉਣ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਬਣਾਓ। ਉਸ ਗਰੰਥ ਦਾ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਠ ਹੋਵੇ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕ ਹਨ, ਇਹ ਚੀਜ਼ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਸੀ ਜਾਵੇ! ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਲਾਈਆ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਇਕੋ ਵਾਲਿਊਮ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਈ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ ਉੱਤਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਾ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਮੁਤੱਲਕ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਥੇ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ। 1940 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਨਾਨ ਵਾਇਲੈਂਟ ਤਰਕੀਬ ਨਾਲ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸੀ। 1940 ਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਰ ਰਿਹਾ। ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਇਥੇ ਬਦਲੇ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਾਤੀ ਤਕਲੀਫ ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਦਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਇਕ ਕੌਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਤੇ ਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਦਲੇ ਦਾ ਲਫਜ਼ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਇਕ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਮੰਗ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਬਕ ਸਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਜੋ ਕੁਰਬਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਮਨ ਤੇ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ। ਇਕ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਉਹ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੀ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਗਾ ਦਿਤੇ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਤਿੰਨ ਬੰਦੇ ਪਕੜੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਤਾਂ ਫਾਂਸੀ ਹੋ ਗਈ ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਓ। ਮੈਨੂੰ ਸੋਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਲੈ ਚਲੋ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਸੋਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਬੂਟੀ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੋਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੜੀਆਂ ਪੁਟ ਦਿਤੀਆਂ, ਗਾਰਡਰ ਲੈ ਆਂਦੇ, ਚਾਬੀਆਂ ਤੱਕ ਲੈ ਆਂਦੀਆਂ। ਸਾਰਾ ਲੋਹਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਦੇ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਆਓ, ਉਹ ਜੇ ਇਸ ਬੂਟੀ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਏਗਾ ਤਾਂ ਲੋਹਾ ਸੋਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਬੂਟੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੱਜ ਨੂੰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰੋ, ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਵਕੀਲ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹਰਵਕਤ ਝੂਠ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਝੂਠ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਤੇ ਦਯਾ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਇਕ ਵਪਾਰੀ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਡਲਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਘੱਟ ਤੋਲਦਾ ਹਾਂ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਇਕ ਸੰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਆਏ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਲੋਕ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਡਰ ਰਖੋ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਰੂਹ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉ, ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਚੰਗੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਉਸੀ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਕਰੀਏ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਲ ਮਿਲਕੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੀਏ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਉਲਟਾ ਪੁਲਟਾ

(ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਕਪੂਰ)

ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਫਿਰਕਾ ਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹੀਏ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੀਏ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਲੋਕ ਸਿਹਤ (ਜਥੇਦਾਰ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਉਸਮਾਨ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਇਸ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਇਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਦਿਲ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਮਾਰ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਜ਼ਾਲਮ ਨੇ ਨਿਹੱਥਿਆਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ। ਲੇਕਿਨ ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਘਰ ਦਾ ਆਖਿਆ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਯਤੀਮ ਖਾਨੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਦਸਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸ਼ਰੀਰ ਦਾਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਦਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਸਿਰ ਦੇ ਦਾਨੀ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਆਖਣਾ ਅਨਾਥ ਆਖਣਾ, ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਦਾਨ ਆਦਮੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰਬੰਸਦਾਨੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਦਸਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ ਉਹ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਧਨਾਢ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਧਨਾਢਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਲੇਕਚਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਯਤੀਮਖਾਨੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਆਸ਼ਰਮ ਰਖ ਦਿਓ। ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਵੀ 1919 ਵਿਚ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚਲੋ ਪਰਸੋਂ ਜਾ ਕੇ ਇਕ ਰਸਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰੀਏ। ਲੇਕਿਨ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵਜਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਦੇ ਇਕ ਸੱਜਣ ਹਵਾਲਦਾਰ ਮੇਜਰ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਕੱਟ ਵਿਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ। ਫੌਜ ਦੇ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਕਮਾਂਡਰ ਨੇ ਅਲਾਰਮ ਵਜਾ ਦਿਤਾ ਸਾਰੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਚਲੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਦੇਈਏ। ਜਦ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਤਫਤੀਸ਼ਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਹੋਏ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ 53 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗਏ, ਮਾਰਾਂ ਖਾਧੀਆਂ, ਜੈਤੋਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਵੇਖਿਆ ਲੇਕਿਨ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਤ ਜਿਹੇ ਚੰਗੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਹਾਦੁਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਮਰ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਜਿਸ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹਿਆ ਹੈ ਹਰ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਵਿਆਹ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਕਪੂਰਥਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੜੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਾਟਕਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਨੇ ਬੜਾ ਖੂਬ ਲਿਖਿਆ ਹੈ—

'All the world is a stage and all the men and women are actors and actresses. They enter in their own turn and perform their performances, fume and fret and finally pass away. Some of them leave indelible impression and some of them do not touch the fringe of the people's heart even.'

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਲੋਰੀਅਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਬਹੁਤ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਔਰ ਦੂਸਰੇ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੀਕ ਵਾਂਗ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੈਕਸਪੀਅਰ ਨੇ ਅਗਲੇ ਸੈਨਟੈਂਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:—

'A coward dies many a time before his death but a valiant dies but once.'

ਜੋ ਆਦਮੀ ਦਲੇਰ ਹੈ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਔਰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਡਰਪੋਕ ਨਿੱਤ ਕਈ ਵਾਰ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਜੋ ਹਿਸਟਰੀ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਨੇ ਦੱਸੀ ਹੈ ਉਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਿਰਫ ਇਤਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਜੋ ਸਿਗਨੀਫੀਕੈਂਸ ਹੈ, ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੀ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਿਗਨੀਫੀਕੈਂਸ ਪਹਿਲੀ ਜੋ ਹੈ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਰੈਡਿਟ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਥੰਪਿੰਗ) ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਗੱਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਣੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਵਾਪਰੀ ਹੋਵੇ। ਉਹੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਰੀਮੇਨਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਆਦਰ ਨਾਲ ਇਥੇ ਲਿਆਉਣਾ, ਇਸ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦਾ ਕਰੈਡਿਟ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੂਜਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੱਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਹੀ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਗਰੀਬ ਔਰ ਇਕ ਅਮੀਰ। ਬਾਕੀ ਜੋ ਗੱਲ ਹੈ ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਮੰਨ ਲਵੋ। ਧਰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਾਲਮ ਲੋਕ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਔਰ ਜੋ ਗਰੀਬ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੀਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲੜਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਸਿਗਨੀਫੀਕੈਂਸ ਜੋ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ

'Men born insignificant can achieve great name and fame.'

ਨੀਵਾਂ ਨਾਮ ਲੈਣ ਨਾਲ ਹੀ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਣ ਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ।

(ਸਰਦਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ)

ਤੀਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸਨੇ ਨਾਮ ਹੀ ਰਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਰਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਰਕਾਪਰਸਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਕੌਮ ਪ੍ਰਸਤ ਹੀ, ਕੋਈ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਪ੍ਰਸਤ ਹੀ, ਕੋਈ ਗ਼ਰੀਬ ਪ੍ਰਸਤ ਹੀ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੀ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। (ਥੰਪਿੰਗ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।

(ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋਏ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਬੋਲੋ ਹੁਣ (Giani Arjan Singh Ji, you may please start your speech now.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਲਰਜੀ ਹੈ (ਹਾਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਾਂਗਰਸ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਪੰਜ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਬੋਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। I have no allergy against any hon. Member. (Four or five Members from the Congress Benches have already spoken. I have no allergy against any hon. Member.)

ਗਿਆਨੀ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਿੱਟ (ਕਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ਼ਲੋਕ ਹੈ :—

"ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ, ਜੋ ਲਰੇ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤੁ,
ਪੁਰਜ਼ਾ ਪੁਰਜ਼ਾ ਕੱਟ ਮਰੇ, ਕਬਹੂੰ ਨਾ ਛਾਡੇ ਖੇਤੁ।

ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਈ। ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਰ ਕਈ ਮੇਰੇ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਾਦੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

"ਦਾਦੂ ਦੁਨੀਆਂ ਮਾਮਰੀ, ਮੜ੍ਹੀਆਂ ਪੂਜਣ ਊਤ,
ਆਪ ਜਹਾਨੋ ਚਲ ਗਏ, ਖਲਕਤ ਮੰਗੇ ਪੂਤ।

ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਅਗੇ ਚਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਗਰੀਬ ਜਨਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਭਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾਈ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਹੀ ਆਦਮੀ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਆਦਮੀ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨਰੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰਖੀਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :—

"ਗੁਲਾਮੀ ਕਾ ਜੀਨਾ ਹੈ ਕਿਆ ਖਾਕ ਜੀਨਾਂ,
ਜਾਂ ਸਿਰਦਾਰ ਹੋ ਜਾ ਜਾਂ ਸਰਦਾਰ ਹੋ ਜਾ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹੋਰ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਣਖ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਇਹ ਕੰਮ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਹੈ :—

"ਸਾਹਿਬ ਹੱਥ ਵੱਡਿਆਈਆਂ, ਜੋ ਭਾਵੈ ਤਾਂ ਦੇਹ"

ਸੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ (ਟਾਂਡਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬੜਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦਿਤਾ ਹੈ। 1940 ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਐਫ. ਸੀ. ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੰਨ 1944 ਤੱਕ ਉਥੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਉਥੇ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਔਰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕੁਝ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕਾਲਜਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰੀਏ। 1946 ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਰਗੇਡ ਬਣਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਅਕਾਲੀ ਭਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਐਸੀ ਚੀਜ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੋਣਾ। (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker : We are paying homage to Sardar Udham Singh. We should be serious.

Dr. Amir Singh Kalkat : I am very serious, Sir.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀਰੀਅਸ ਰਹੋ। (Doctor Sahib, while paying homage you should remain serious.)

ਡਾਕਟਰ ਅਮੀਰ ਸਿੰਘ ਕਲਕਟ : ਸੰਨ 1940 ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰ ਥੱਲੇ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਮਾਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਜਿਹੜਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੇ ਕਲੰਕ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਹ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ। (ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਈਕ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ) ਮੈਂ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਜ਼ਰੂਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਬੜੀ ਗਲੋਕਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਬੜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ। ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਲਈ (ਵਿਘਨ) ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕੀ ਉਧਰੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ. ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਕ ਗੈਲਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ, ਅੱਛੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਹੋਵੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਲੋ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਲੇਵਲ ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਇਕ ਆਰਟ ਗੈਲਰੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕਿੰਨੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੱਖਣ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬੜਾ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

EXTENSION OF THE TIME OF THE SITTING OF THE HOUSE

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਲਵੋ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 7-00 ਵਜੇ ਤਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, 8—00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਪਲੇਜ਼ਰ ਹੈ ? (The time of the sitting was extended upto 7—00 p.m. It may be extended upto 8—00 p.m. Is it the pleasure of the House?)

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਬਹੁਤ ਹੈ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ। (The hon. Chief Minister has to speak.)

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਜੀ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਾਫੀ ਹੈ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ । ਕੀ ਇਹ ਹਾਊਸ ਦੀ ਪਲੇਜ਼ਰ ਹੈ ? (The time of the sitting may be extended by half an hour. Is it the pleasure of the House ?)

Voices : yes, yes.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 7-30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਹਾਊਸ ਐਡਜਰਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ । (The time of the sitting is extended upto 7-30 p.m. The House will adjourn at 7-30 p.m.)

ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ : ਇਕ ਵਾਰੀ ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈ ਲਈ ਔਰ 8 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੁਣ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਗਰ ਹਾਊਸ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ 9-00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕਰ ਲਵੋ । (If the House desires, the time of the sitting can be extended upto 9-00 p.m.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਠੀਕ ਹੈ ਜੀ, ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤੱਕ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੇ ਹਾਊਸ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ । (In case more time is left at the disposal of the House the said Report shall be discussed.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

ਕਾਮਰੇਡ ਜੰਗੀਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ : ਮੈਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਅਜੰਡੇ ਵਿਚ ਦੋ ਮੱਦਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਬੜੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ । ਦੂਜੀ ਆਈਟਮ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਗਰੀਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸਵੇਰ ਦੇ ਚਾਰ ਵਜ ਜਾਣ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਹਾਊਸ ਕਹੇਗਾ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਂਗੇ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (I will go according to the wishes of the House. Please resume your seat.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦੇ ਅਜੰਡੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਊਸ ਚਾਹੇਗਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿਸਕਸ ਹੋਵੇਗੀ। (That item is included in the Agenda and if the House wishes the said Report must be discussed.)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਜਦੋਂ 8-00 ਵਜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਅਗਰ 7-30 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੈਠਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮ੍ਹਾਂ ਵੱਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (If need arose, the time of the House will be extended beyond 7-30 p.m. also.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ, ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਾਮਰੇਡ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੋਮੇਜ ਛੱਡ ਕੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। (The hon. Members have started raising points of order instead of paying homage to the Shaheed.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਜਿਵੇਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਐਡਵਾਇਜ਼ਰੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਘੰਟਾ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੋਮੇਜ ਪੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਆਈਟਮ ਵਾਸਤੇ ਸਿਰਫ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਆਈਟਮ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦੂਜੀ ਆਈਟਮ ਵਾਸਤੇ ਟਾਈਮ ਬੜਾ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਈਟਮ ਵੀ ਬਹੁਤ ਇਮਪਾਰਟੈਂਟ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਈਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟਾਈਮ ਚਾਹੀਦਾਂ ਹੈ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ : ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸੈਣੀ : ਕੱਲ ਦੋ ਘੰਟੇ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖ ਲਵੋ ਜੀ, ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਠੀਕ ਹੈ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਲਵੋ ਜੀ।

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : 7-30 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਆਈਟਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੋ ਜੀ। ਹੁਣ ਪਹਿਲੀ ਆਈਟਮ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਬੋਲ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ ਆਈਟਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੋ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਘੰਟਾ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖ ਲਵੋ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਦੋ ਘੰਟੇ ਵਾਸਤੇ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦੇਵੋ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਫਾਇਨੈਂਸ ਕਾਰ-ਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਹੋਮੇਜ ਪੇ ਕਰਨ ਤੇ ਵਕਤ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਘੰਟਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਰੱਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (The hon. Members of the House are keen to discuss the Report of Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation. So after paying homage to the Shaheed one hour will be allotted for discussing that Report.)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਦੋ ਘੰਟੇ ਰੱਖੋ ਜੀ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਟਾਈਮ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦੇਵੋ। ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਲਵੋ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਇਥੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣੀਆਂ ਹਨ, ਕੱਲ੍ਹ 4 ਘੰਟੇ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਰੱਖ ਲਵੋ ਜਾਂ ਅੱਜ ਟਾਈਮ ਵਧਾ ਲਵੋ। ਭਾਵੇਂ 11-12 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੈਸ਼ਨ ਚਲਦਾ ਰਹੇ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ : ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬੈਠ ਜਾਵੋ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਕਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ 4 ਘੰਟੇ ਵਾਸਤੇ ਰਖ ਲਵੋ ਜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਾਈਨੇ ਡਾਈ ਦੀ ਮੋਸ਼ਨ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਤਾਂ ਹਾਊਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। (The Motion for adjourning the House sine-die has already been passed. So the House cannot be extended till tomorrow)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ......

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਹੋਮਜ ਪੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਸੀਰੀਅਸ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। (It seems that the hon. Members are not serious in paying homage to the Shaheed because instead of doing so they are raising points of order.)

ਸਰਦਾਰ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਗੁਲਸ਼ਨ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵਾਲੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜ਼ਰੂਰ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਅੱਜ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਭੁੱਖ ਨੰਗ ਨਾਲ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਸ ਰਹੇ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਇਥੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਲ੍ਹ ਤੱਕ ਹਾਊਸ ਤਾਂ ਐਕਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਈਨੇ ਡਾਈ ਦੀ ਮੋਸ਼ਨ ਪਾਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । (The House cannot meet tomorrow because the motion for the adjournment of the House sine-die has already been passed.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ: * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਚੇਅਰ ਤੇ ਐਸਪਰਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (Whatever has been said by Comrade Dana Ram is an as person on the Chair and it is expunged)

HOMAGE TO SHAHEED SARDAR UDHAM SINGH

(Resumption)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੇਮ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹਨ, 15-20 ਵਾਰੀ ਬੋਲਣ ਲਈ ਉਠੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਆਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੈਚ ਕਰ ਸਕੇ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਚਲੋ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ । (Well, your recommendation is accepted.)

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਜਿਹੜੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਨਹੀਂ । ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੇ ਸਾਰੇ ਹੱਸਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦਿਉ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਬਹਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹਵੇ ।

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਇਹ ਸਾਰਾ ਹਾਊਸ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਫੇਰੂਮਾਨ ਵਾਲੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸੀ । ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ

***Expunged as ordered by the Chair.

ਮਨ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬਾ ਸੀ। ਉਹ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ 21 ਸਾਲ ਤੜਪਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 21 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਨ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ! ਉਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਤੇ ਰਾਜਗੁਰੂ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਨਾਹਰਾ ਸੀ ਯਾਦ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ—

ਸਰ ਫਿਰੋਸ਼ੀ ਕੀ ਤਮੰਨਾ ਅਬ ਹਮਾਰੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਹੈ
ਦੇਖਨਾ ਹੈ ਜ਼ੋਰ ਕਿਤਨਾ ਬਾਜ਼ੂਏ ਕਾਤਿਲ ਮੇਂ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਜਨਰਲ ਐਡਵਾਇਰ ਕੈਪਟਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 3 ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਏ ਲੰਦਨ ਵਾਲਿਓ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਅੱਜ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਆਖਰੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੁੱਛੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਆਖ਼ਰੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਫਾਂਸੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰਾ ਸੰਸਕਾਰ ਮੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਆਖਰੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਥੇ ਕਿਤਨੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਈਆਂ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ (ਕੋਟਕਪੂਰਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਅੱਜ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਮਾਹਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ 300 ਸਾਲ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਫਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਕੰਡਾਂ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇ, ਕੋਈ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਧਰਮ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਹ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਕਰੀਏ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਅਮੀਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਉਨਾ ਚਿਰ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਲਾਤ........

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਟਿਕਲ ਸਪੀਚ ਨਾ ਬਣਾਓ। (Don't make it a political speech.)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਈਏ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਨੋਪਲਿਸਟਾਂ ਨੂੰ, ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰਡਰਜ਼ ਹਨ, ਬਲੈਕ ਮਾਰਕੀਟੀਅਰਜ਼ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

[ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ]

ਖ਼ਤਮ ਕਰੀਏ । ਕੱਲ ਮੇਰੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਇੱਥੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਹਾਲ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ । ਇਹ ਮੰਦਰ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਸਜਿਦ ਹੈ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਆਕੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਕ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਹੈ (ਘੰਟੀ) ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਇਹੋ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ—

ਸਰ ਫਿਰੋਸ਼ੀ ਕੀ ਤਮੰਨਾ, ਅਬ ਹਮਾਰੇ ਦਿਲ ਮੇਂ ਹੈ
ਦੇਖਨਾ ਹੈ ਜ਼ੋਰ ਕਿਤਨਾ ਬਾਜ਼ੂਏ ਕਾਤਿਲ ਮੇਂ ਹੈ ।

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਰੋਪੜ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੇ ਕਈ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਥੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਧਰ ਉਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ । ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਨੇ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਤੇ ਫਲਾਣੇ ਨੇ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਪਰ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਆਪ ਬਣਾਈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਗਿਆਨੀ ਚੰਚਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ । ਜੇ ਅੱਜ ਉਹ ਜੀਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਉਹ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦੇ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਇਕ ਸਵਾਲ ਵਿਚ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਆਖਰੀ ਖ਼ਾਹਿਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ । ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਇਕ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਉਠਾ ਸਕੀਏ ।

ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਯਾਦ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸੁਨਾਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਆਦਿ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵੀ ਬਣੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਕਿ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਚਲ ਸਕੀਏ ।

ਭਗਤ ਗੁਰਾਂਦਾਸ ਹੰਸ (ਸ਼ਾਮ ਚੌਰਾਸੀ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ । ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਿਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ

ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦੁਆਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਯਤੀਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਗ਼ਰੀਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਗ਼ਰੀਬ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨ ਗ਼ਰੀਬ ਹੋਵੇ । ਮਾਇਆ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਮੀਰ ਜਾਂ ਗ਼ਰੀਬ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ । ਗ਼ਰੀਬ ਤਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ "ਨਾਨਕ ਨੀਚ ਕਹੇ ਵਿਚਾਰ" ਗ਼ਰੀਬੀ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਾਣ ਹੁੰਦੇ ਮਾਣ ਨਾ ਕਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸਮਝੇ, ਗ਼ਰੀਬ ਦੀ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ ਸਮਝੇ, ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ । ਗ਼ਰੀਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੇਖੀ ਹੋਵੇ । ਏਥੇ ਬਰਾੜ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਕਦਮ ਤੇ ਚਲੀਏ ਤਦ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੱਥੀਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਅਸਥਾਨ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਲ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਸੇ ਵਕਤ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਇਕ ਗਲਾਸ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪਾਸ ਲਿਆਇਆ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਕੋਮਲ ਹੱਥਾਂ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਬੋਲੇ ਕਾਕਾ ਇਹ ਜਲ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਇਆਂ ਹੈਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਲੈਂਡ ਲਾਰਡ ਦਾ ਪੁਤਰ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਤਕ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤਕ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਮੈਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪ ਗਲਾਸ ਮਾਂਜ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ ਛਕਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਖੂਹ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹਾਂ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਹ ਪਾਣੀ ਗਿਰਵਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਿਹੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਖਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਚਦਾ ਸਮਾਂ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ । ਮੇਰਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਕਮਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਜ ਗ਼ਰੀਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਦਾ । ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਕਾਰਾਂ ਭਜਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗ਼ਰੀਬ ਖਾਣ ਅਤੇ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਤੰਗ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮੀਆਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਣ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਫੇਰ ਗ਼ਰੀਬ ਦਾ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ । ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਘਿਰ ਗਏ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਗ਼ਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਅਜੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਮੈਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ । ਤੁਸੀਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ । ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਲਗੀ ਲਗਾਈ ਅਤੇ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਸਤਰ ਅਸਤਰ ਵੀ ਲਾ ਲਏ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਹ ਗਏ । ਇਕ ਨੀਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਅਤੇ "ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ" ਦਾ ਵਰ ਦਿੱਤਾ । ਮੈਂ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਗਾ ਕਿ ਜੇ ਅੱਜ ਉਹ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਗ਼ਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਣ । ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਉਹ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ । ਅੱਜ ਬੜੇ

[ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ]

ਬੜੇ ਲੋਕ 20-20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਦਾਖਲ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਦਸੋ ਗ਼ਰੀਬ ਕਿਵੇਂ ਅਪਣੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਪਛੜਿਆਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਅਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਵੀ ਹੋਵੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ। ਨਿਰੇ ਪੂਰੇ ਨਾਹਰਿਆਂ ਅਤੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਇਕ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸਾ ਅਤੇ ਇਤਨੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਖੂਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਖੂਨ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਰਿਸ਼ੀਆਂ, ਮੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਯੋਧੇ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਏ। ਪਰ ਅੱਜ ਕੀ ਹੈ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਬਿਆਨ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਵਣ ਇਕ ਲੜਕੀ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਚੁਕ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਵਣ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਲੜਕੇ ਸੀਤਾ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਈ ਸੀ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਵੀ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਅੱਜ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਨਾਲ ਖੇਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬੜੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਘੱਟ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੇ ਲਈ ਤੜਪ ਹੈ, ਉਹ ਗਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਉਂ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਸਕੂਲਜ਼ ਖੋਲ੍ਹਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ) : ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਉਹ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਹੈ, ਜਨਾਬ, ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦੋ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਹਨ। ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਇਕ ਪਟਿਆਲੇ....(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ : * ** ** (ਸ਼ੋਰ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਲਫ਼ਜ਼ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ। (These words should be expunged.)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਲਈ 25% ਸੀਟਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 5% ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨੋਮੀਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਪਿਉਰਲੀ ਮੈਰਿਟ ਤੇ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਕੇਸਿਜ਼ ਪਕੜੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਥੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਜਾਲ੍ਹੀ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਦੇ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਪਕੜੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕੋਈ ਦਾਖ਼ਲੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ: ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਿਸਟਰ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ ਜੇ ਉਹ ਕੋਈ ਸ਼ਹੀਦ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂਉਂ ਤੇ ਕਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਖੋਲ੍ਹਣ। ਕੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਨਗੇ ? (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਬਰਨਾਲਾ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਾਂਗਾ ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਪੋਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਫੀ ਬਾਹਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ) : ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪਰਸੰਸ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲੀ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਪਰਗਟਾ ਵਾਸਤੇ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਸ਼ਹੀਦ ਵਾਸਤੇ ਬੜੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਂ ਜਲੀਆਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਵਕਤ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਟੀਕਾ ਟਿਪਣੀ ਤੇ ਲਾਇਆ ਹੈ ਉਥੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਬੜਾ ਥੋੜਾ ਹੈ ਜੋ ਬਚਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਤੇ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਘੰਟਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਡਿਸਕਸ ਕਰਨ ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ 11-45 ਤੱਕ ਖੁਲ੍ਹਾ ਸਮਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ 12-00 ਵਜੇ ਬਦਲਣੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਟਾਈਮ ਦਿਉ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੋਈ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਰਿਪਰਟ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ।

ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਸੱਚੇ ਕਾਜ਼ ਪਿਛੇ ਮਰ ਮਿਟਣ ਤੇ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਜਾਂ ਦਰਜਾ ਕਿਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਇਕ ਸ਼ਹੀਦ ਤੇ ਡਿਪੈਂਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ

[ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ]

ਬੜੇ ਉਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਨ । ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ 34 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀਆਂ ਅਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਕੇ ਪਰਨਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜਦ ਮੈਂ ਇਾ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਖ਼ਿਆਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ 1972 ਵਿਚ ਖ਼ਤ ਲਿਖਿਆ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਉਸ ਵਕਤ ਆਇਆ ਜਦ ਮੈਂ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਸੰਨ 1815 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਕਿ ਯੂਰਪ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਐਸੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਸੀ । ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਜਰਨੈਲ ਬੋਨਾਪਾਰਟ ਵਾਟਰਲੂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਲੜਦੇ ਹਾਰ ਗਏ । ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਕੇ ਸੈਂਟ ਹਲੀਨਾ ਟਾਪੂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸੰਨ 1821 ਵਿਚ ਮਰ ਗਏ ਸੀ । ਪਰ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਔਰ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆ ਵਿਚ ਸੁਲਾਹ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕੌਮ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੁਤਾਲਬਾ ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਜਰਨੈਲ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਬੋਨਾ ਪਾਰਟ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ । ਉਹਦਾ ਸਰੀਰ ਉਥੇ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਉਥੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਨੇ ਬੜੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਦਫਨਾਇਆ ਸੀ । ਮੈਂ ਵਿਚਾਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦਫਾ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ । ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਸੀ । ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਐਸਾ ਕੋਈ ਵਾਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ । ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮਾਨ ਹੈ, ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ, ਉਹਦਾ ਪਿੰਜਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਥੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ । ਜਦੋਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਕੇਰਲਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਦੋਸਤ ਮਿਲਿਆ । ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ । ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਗਲਵਕੜੀ ਪਾਕੇ ਕਹਿਣ ਲਗਿਆ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਅੱਜ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਕਿਵੇਂ ਹਨ, ਮਰਦੇ ਕਿਵੇਂ ਹਨ, ਸ਼ਹੀਦ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ? ਇਹ ਪਿਆਰ, ਇਹ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। 34 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਹਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨੂੰ ਨਮਸ਼ਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਔਰ ਹਿਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਔਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੰਗਾ ਪਰਤੱਖ ਨਜ਼ਾਰਾ ਰੱਖ ਸਕਾਂਗੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਮਾ ਬੜਾ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ । ਅੱਜ 27 ਸਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਜਿਹੜੇ ਦੋਸਤ 42 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਉਹ ਉਸ ਵਕਤ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁਲਕ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੇ ਗਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੜਾਈ ਪਈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲੋਕ ਮਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੇ । ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪਈ ਔਰ

ਪੰਜੇ ਵਾਰੀ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਕੌਮ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਹਾਂ। ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ, ਸਾਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੂਰਾ ਮਿਲਵਰਤਨ ਦੇਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਅਣਖ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਫਿਰਕਾਦਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜੇ, ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜੇ ਔਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮਝ ਗਏ ਕਿ ਬਗੈਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਸਤਰ ਵੀ ਉਠਾਏ। ਹੋਰ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕਢਿਆ ਜਾਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਗੱਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਆਈ. ਐਨ. ਏ. ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਰ ਕੇ ਬਾਗ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ, ਫੌਜੀ ਬਗਾਵਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਮਹਾਂਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿਤੀ। ਉਸੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਉਭਰਿਆ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਲਵਰਤਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸੂਰਮੇ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਕੇ ਰਖੀਏ। ਇਥੇ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਜਦ ਕਿ ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਦਾ ਸੀ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਆਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਗਲਤੀ ਤੇ ਹਨ। ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰੀਆਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਆਪਣੀ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਡੁਲ੍ਹਿਆ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ, ਬਚਿਆਂ ਦੀਆਂ, ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਕਾਰਾਂ ਉਹਨੇ ਸੁਣੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਇਖਤਲਾਫ ਰਾਏ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋਣ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਉਸ ਜ਼ਾਲਮ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਕੇ ਹੀ ਹਟਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਸਰਦਾਰ ਉੱਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵਤਨ ਲਈ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਸੀ ਔਰ ਉਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਉਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਜਾਕੇ ਉਹ ਬਹਾਦਰਾਨਾ ਮੌਤ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੂਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਖੂਨ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਉਥੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਕੁਚਲੀ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਕ ਸਲੋਕ ਹੈ—

"ਹਮੂੰ ਮਰਦ, ਬਾਸ਼ਦ ਸੁਖਨ ਵਰ
ਨ ਸ਼ਿਕਮੇ ਦਿਗਰ ਦਰ ਦਹਾਨੇ ਦਿਗਰ"

(ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ)

ਇਸ ਉਤੇ ਪੂਰਾ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ—

"ਚੂੰ ਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਾ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜ਼ਸ਼ਤ
ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ-ਸ਼ਮਸ਼ੀਰੇਂ ਦਸਤ"

ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਕ ਸੁਝਾਉ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਖਤੋ ਕਿਤਾਬਤ ਆਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸ ਛਪੇ ਇਹ ਵੀ ਖਤੋ ਖ਼ਿਤਾਬਤ ਵੀ ਛਪਵਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਝਾਉ ਪਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਮੂਵ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੂਵ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਹ ਸ਼ਲਾਘਾ ਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਪਾਸਿਉ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਲਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਮਸ਼ਕੂਰ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਦਾਰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬੜਾ ਕਾਤਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਡਾਇਰ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਅਸੀਂ ਗੁਲਾਮ ਸੀ, ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ। ਅੱਜ ਬਰਤਾਨਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇਰੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਦਕੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਬੀ ਹੋਈ ਲਾਸ਼ ਜਿਹੜੀ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਰਸਮ ਦੇ ਇਕ ਮੁਜਰਮ ਸਮਝ ਕੇ ਫਾਂਸੀ ਤੋਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਦਬ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕੌਮ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੁਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਵਧੇ। ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੇਲੇ ਲਗਿਆ ਕਰਨਗੇ, ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਣਿਆ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਲੋਕ ਆਪ ਵੀ ਬਣਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਬਣਾਏਗੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜੋ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 15-20 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ ਸੁਣਿਆ ਕਰਾਂਗੇ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਚਲੇ ਜਾਣ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ। ਕੁਝ ਉਸੇ ਵਕਤ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਕੋਤਾਹੀ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਭੁੱਲੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਿਸਰੇ ਹੋਏ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਣਾਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਥੇ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮੇਨ ਰੋਡ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਦੋਨੀ ਪਾਸੀਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਲਾਏ ਜਾਣਗੇ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ [illegible] ਤੇ [illegible], ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ [illegible] ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ

ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਤੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਤਾੜੀਆਂ) ਔਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ ਉਸ ਦਿਨ ਮੇਲਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਿਆ ਕਰਨ । ਚਮਨ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ :

ਯਹਾਂ ਹਮ ਹੀ ਹਮ ਹੈਂ ਕਿਆ ਹਮ ਹੈਂ,
ਯਹਾਂ ਤੁਮ ਹੀ ਤੁਮ ਹੋ ਕਿਆ ਤੁਮ ਹੋ ।

ਇਹ ਕੋਈ ਜ਼ਾਤੀ ਲੜਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ । ਇਹ ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਵੈਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ । ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਈਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਈਏ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਚੌੜਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ ।

ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਇਥੇ ਮੇਰਾ ਇਕ ਦੋਸਤ ਬੜੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਕੇ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਠੰਡਾ ਕਰਾਂ । ਗੁੱਸੇ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਜ਼ਮੂਨ, ਸਬਜੈਕਟ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਸੇਅਰ ;

ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਤੇ ਕਿਉਂ ਕਸਨ ਤਿਖੀਆਂ ਸੰਗੀਨਾਂ ।
ਤੇਰੇ ਹੀ ਵਤਨ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਸਾਜਣ ਮੇਰਾ ਸੀਨਾ ।
ਡਰ ਹੈ ਤੇਰੀਆਂ ਚੋਟਾਂ ਪਿਆਰੇ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਲਗਣ ।
ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਸਹਾਰੇ ਨਿਹਚਰ ਤੇਰਾ ਮੇਰਾ ਜੀਣਾ ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਿਉਂਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਤੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੂਰੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਦਾ ਅਤੇ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । (ਤਾੜੀਆਂ) ਧੰਨਵਾਦ

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਦਨ ਦੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਔਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜਜ਼ਬਾ ਹਲੋਰੇ ਲੈਂਦਾ ਸੀ :

"ਐ ਮਾਤਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕਰ ਤੋਹਫਾ ਕਬੂਲ,
ਆਪਣੇ ਹੀ ਲਹੂ ਸੇ ਲਥਪਥ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਿਰ ਲਾਇਆ ਹੂੰ ।"

ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1919 ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ । ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ 379 ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ

(ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ)

ਸਨ । 1650 ਗੋਲੀਆਂ ਚਲੀਆਂ ਅਤੇ 1500 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ । ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਖੂਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਡੁਲ੍ਹਿਆ ਸੀ । ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਉਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬਾ ਸੀ । ਉਡੀਕ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਪਵਿਤਰ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਨਾਲ, ਭਰਪੂਰ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ 1919 ਤੋਂ 21 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸੰਨ 1940 ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੈਕਸਟਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਰ ਮਾਈਕਲ ਓਡਵਾਇਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੰਘ ਰਖਿਆ ਸੀ । ਉਸ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹੈ । ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇ । ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਸੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਸਾਰਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਜ਼ਬਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਬਲਕਿ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਹੈ । (ਤਾੜੀਆਂ) ਜਿਸ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਨਾਲ, ਜਿਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਸ਼ਹੀਦ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਜਜ਼ਬਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੈਕੂਲਰਇਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਵਾਸਤੇ ਉਸੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (I fully associate myself with the sentiments expressed by the hon. Members of this august House in paying glowing tributes to the great martyr Udham Singh. I feel that the Shaheed was one of those young martyrs of India whose hearts were full of patriotic sentiments expressed in the couplet :

"ਐ ਮਾਦਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕਰ ਤੋਹਫਾ ਕਬੂਲ,
ਆਪਣੇ ਹੀ ਲਹੂ ਸੇ ਲਥਪਥ ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਿਰ ਲਾਇਆ ਹੂੰ ।"

Shaheed Udham Singh had witnessed the Jallianwala Bagh massacre on the 13th April, 1919 (Baisakhi Day) when the British Government let loose repression by ordering firing on a crowd of unarmed innocent

people. In this firing, 1650 bullets were fired as a result of which 379 Punjabis were killed and 1500 injured. This Shaheed saw this great tragedy of Jallianwala Bagh where the blood of the Hindus, Sikhs and Muslims had mingled together. This gave birth to great resentment in the mind of this patriotic youngman who patiently waited for an occasion to avenge this cruel act of the British Government. He nursed forlong his noble and patriotic resolve and after a lapse of 21 years, shot Sir Michale Odwyre in Cayton Hall, London in 1940. At that time he gave his name as Ram Mohammed Singh and stated that he was a Hindu as well as a Sikh of India. He expressed his desire that his body be brought to a free India and that his country should be set free. But India was not set free by the British. Thus his wish could not be fulfilled at that time. Whole of India is grateful to Giani Zail Singh, Chief Minister, Punjab for his thoughtful action in bringing back the remains of this great martyr to India and thus fulfilling his own desire to respect the last wish of this martyr. Whole of Punjab, rather whole of India has paid its loving tribute to the martyr. (Cheers) The patriotic fervour and the spirit of sacrifice with which this martyr served our country, is needed today to remove the country's ills and to safeguard its democratic and secular character. I fully endorse the resolution, which is before the House and hope it will be passed unanimously.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ : ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਮਤਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਦਨ ਸਰਵਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕਰੇ ।

Mr. Speaker : Question is—

That this House expresses its sense of profound pride on the martyrdom of Shaheed Udham Singh who laid down his life on the altar of Motherland, to whom we owe a debt of gratitude for his outstanding role in the liberation of the country. The flame of liberty lit within him by the ghastly event of the bloody massacre at Jallianwala Bagh was nourished by him for over a quarter of a century, which vindicated the self respect and honour of the nation. His martyrdom greatly inspired our people and shall be source of inspiration for the coming generations.

The House expresses its deep gratitude to the Government of India, and the Punjab Government, who managed to secure the remains of Shaheed Udham Singh from England.

Hence, the House pays a befitting Tribute to the great martyr and symbol of liberty, Shaheed Udham Singh on this occasion."

The motion was carried unanimously.

RESOLUTION UNDER ARTICLE 252 OF THE CONSTITUTION OF INDIA.

Agriculture and Forest Minister (Master Gurbanta Singh): Sir, I beg to move—

"Whereas the Haryana and Punjab Agricultural Universities Act, 1970 (hereinafter referred to as the said Act), was passed by Parliament under clause (1) of article 252 of the Constitution of India;

AND whereas in the day to day working of the said Act, the State Government is experiencing certain difficulties which necesssitate the amendment of the said act;

AND whereas for amending the said Act the procedure laid down in clause (1) of article 252 has to be followed and that procedure is time consuming;

AND whereas it is intended to repeal the said Act and to have a State enactment on the subject;

AND whereas it appears to the House of this Legislature to be desirable that legislation to repeal the said Act should be undertaken by Parliament;

Now, therefore, in pursuance of clause (2) of article 252 of the Constitution of India, the House of this Legislature hereby resolves that the Haryana and Punjab Agricultural Universities Act, 1970 (Act, No. 16 of 1970), should be repealed by Parliament by law."

ਇਹ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰੈਜ਼ੋਲਿਊਸ਼ਨ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਯੂਨੇਨੀਮਸਲੀ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Mr. Speaker: Motion moved—

"Whereas the Haryana and Punjab Agricultural Universities Act, 1970 (hereinafter referred to as the said Act), was passed by Parliament under clause (1) of Article 252 of the Constitution of India;

AND whereas in the day to day working of the said Act, the State Government is experiencing certain difficulties which necessitate the amendment of the said Act;

AND whereas for amending the said Act the procedure laid down in clause (1) of article 252 has to be followed and that procedure is time consuming;

AND whereas it is intended to repeal the said Act and to have a State Government on the subject;

And whereas it appears to the House of this Legislature to be desirable that legislation to repeal the said Act should be undertaken by Parliament;

Now, therefore, in pursuance of clause (2) of article 252 of the Constitution of India, the House of this Legislature hereby resolves that the Haryana and Punjab Agricultural Universities Act, 1970 (Act No 16 of 1970), should be repealed by Parliament by law."

Mr. Speaker: Question is—

"Where as the Haryana and Punjab Agricultural Universities Act, 1970 (hereinafter referred to as the said Act), was passed by Parliament under clause (1) of Article 252 of the Constitution of India;

AND whereas in the day to day working of the said Act, the State Government is experiencing certain difficulties which necessitate the amendment of the said Act;

AND whereas for amending the said Act the procedure laid down in clause (1) of article 252 has to be followed and that procedure is time consuming;

AND whereas it is intended to repeal the said Act and to have a State enactment on the subject;

AND whereas it appears to the House of this Legislature to be desirable that legislation to repeal the said Act should be undertaken by Parliament;

Now, therefore, in pursuance af clause (2) of article 252 of the Constitution of India, the House of this Legislature hereby resolves that the Haryana and Punjab Agricultural Universities Act, 1970 (Act No. 16 of 1970), should be repealed by Parliament by law."

The motion was carried.

QUESTIONS OF PRIVILEGE (*Resumption*)

Mr. Speaker: I received today notice of a question of privilege from Ch. Darshan Singh and Sardar Harcharan Singh, M.L.As, which reads as under : —

> 'On 13th August, 1974, Comrade Satya Pal Dang wanted to move a new clause to 'The Punjab Affiliated Colleges (Security of Service of Teachers) Bill, 1974'. The hon. Deputy Speaker remarked that he should first get leave of the House.

When it was pointed out by some members of the House that some words had been used about members of the House which were derogatory and amounted to a breach of privilege of the House, Comrade Satya Pal Dang denied having used any words, which could be considered derogatory.

I have gone through the relevant record of the proceedings of the House. I find that the hon. Deputy Speaker asked the hon. Member a number of times first to get leave of the House but Comrade Dang remarked that he was not moving the new clause because he was sure that he would not get leave of the House. The hon. Deputy Speaker re-iterated that the hon. Member should first get leave of the House in accordance with the rules. At this Comrade Satya Pal Dang stated as under :—

"* * * *"

According to Parliamentary Practice—

> 'Speeches and writings reflecting on the House or its Committees or Members are punished by the House as a contempt on the principle that such acts tend to obstruct the House in the performance of their functions by diminishing the respect due to them.'

---

*Expunged as ordered by the Chair.

[Mr. Speaker]

I discussed this matter with Shri Dang in my Chamber. Shri Dang said that on 13th August, 1974 he only wanted to say a few words in Punjabi about the new clause as the notice which was circulated was in the English language. He assured me that he holds the House and all sections of it in high esteem and he had no intention to cast any reflection on any Member or Members. He further said that the few words that he used, to which, objection has been taken by some Members were said only in a lighter *vein* and he had, in no way, any intention to cast aspersions or reflections on any section of the House.

I now feel that the matter be considered as closed, after the clarification of Shri Satya Pal Dang as stated above.

However, I have decided to expunge the words to which objection has been taken by some Members.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਮੇਰੀ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਫ਼ੁਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਹੀ ਦੇਵੋਗੇ । ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਪਾਵਰ ਨੂੰ ਮਿਸਯੂਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਚੀਫ਼ ਮਨਿਸਟਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਲੈਰੀਫਾਈ ਕਰਾਂਗਾ । (If the hon. Chief Minister wants to say something about it, he can do so because he had said that he would clarify the Position.)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜੋ ਉਸ ਦਿਨ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਫਿਰ ਦੁਹਰਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ । ਅਗਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜੋ ਹੁਣ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਡੀ.ਈ.ਓ. ਦੀ ਕਿਸੇ ਚਿਠੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਮਿਸਲੀਡ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਔਰ ਨਾ ਮੈਂ ਮਿਸਲੀਡ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਫੈਕਟਸ ਸਨ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੁਐਸਚਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ ਸੀ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਿਵਿਲੇਜ ਮੋਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਲਿਖ ਚੁਕਿਆ ਹਾਂ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਬਾਤ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ । ਇਹ ਜੋ ਚਿੱਠੀ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਕਿ ਆਇਆ ਇਹ ਮੀਟਿੰਗ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬੁਲਾਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਦਖਲ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਔਰ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਵੇ । ਇਹ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਾ ਚਲੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਬਚੇ ਜਿਹੜੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੁਕਾਵਟ

ਨਾ ਪਵੇ । ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਡੀ. ਸੀ. ਐਂਰ ਐਸ. ਪੀ. ਵਗੈਰਾ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਬਲਦੇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੀ ਬੜੇ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਐਂਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਣਗੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਜਲਸਾ, ਰੈਲੀ ਜਾਂ ਜਲੂਸ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇ ਡੀ. ਸੀ. ਐਂਰ ਐਸ. ਪੀ. ਕਨਸੰਰਡ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ । ਇਹ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨਾਲ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਬੁਲਾਈ ਗਈ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕੈਟੇਗੋਰੀਕਲੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ । ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਉ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਜਾਉ । ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਲ ਮੋਲ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ । ਉਸ ਚਿਠੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਾਫ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 5 ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਰੈਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਔਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚਾਰ ਚਾਰ ਟੀਚਰ ਔਰ ਸੌ ਸੌ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣਗੇ. . . .(ਵਿਘਨ) (ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ) ਇਹ ਕੋਈ ਰਈਏ ਦਾ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਹੁਣ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ. .(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ: ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੜਾ ਕਲੀਅਰ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ) (Sandhu Sahib, the hon. Chief Minister has cleared the position.) (*interruption*)

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜੇ ਸਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਉ । (ਵਿਘਨ) ਆਈ ਐਮ ਆਲਰੇਡੀ ਆਨ ਮਾਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ । ਤੁਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਠਾਓ (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸਪੀਚ ਨਾ ਕਰੋ, ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਦਸੋ । (ਵਿਘਨ) (You should not make a speech, please confine yourself to the point of order)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਠਾਉ ਤਾਂ ਸਹੀ ।

ਮਾਲ ਅਤੇ ਚੋਣ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸਕਿੰਟ ਦੇ ਦਿਉ।
(ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ** ** (ਵਿਘਨ)

Mr. Speaker: This is no point of order. Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ** **

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਜੋ ਕੁਝ ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ ਬਗੈਰ ਪ੍ਰਮਿਸ਼ਨ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Member Sardar Ajaib Singh Sandhu is saying without the permission of the Chair, should not be recorded)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ** **

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING OF THE HOUSE

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ, ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਲੈਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਪ੍ਰਿਵਿਲਜ ਇਨਵਾਲਵਡ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਮੋਸ਼ਨ ਹੈ ਇਹ ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਵਲੋਂ ਵੀ ਆਈ ਹੈ, ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਆਈ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਜਣ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਠ ਕੇ ਮੂਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਊਸ ਆਪਣੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਪੋਜ਼ਲ ਦੇ ਦੇਵੇ। (Mr. Sandhu, please resume your seat. This is no point of order. After the clarification given by the Chief Minister I am of the view that there is no question of privilege involved in it. I, therefore, do not give my consent to the Question of Privilege being raised.

The motion, regarding discussion on the Annual Report on the Working of the Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation has been received from Shri Prem Gupta, Members of the Akali Party and from some other hon. Members. Any one of them can move the same. The Chief Minister has stated that the hon. Members may be allowed to take part in the debate for as much time as they like. I would request all the hon. Members to let the House a take decision in the matter.)

**Expunged/Not recorded as ordered by the Chair.

ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕੁਰੈਕਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਲੀਡਰ ਆਫ਼ ਦੀ ਹਾਊਸ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਸਨ ਕਿ 12-00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਤਕ ਮਰਜ਼ੀ ਆਏ ਬੋਲ ਲੈਣ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਈਨੇਂਡਾਈ ਦੀ ਮੋਸ਼ਨ ਪਾਸ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ।

Mr. Speaker: I will not extend the time of the House beyond 12 P. M.

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੌਣੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ ਇਹ ਮੇਰੀ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਪੁਛ ਲਵੋ।

ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕਮੈਂਟਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕੋ। ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ 11-45 ਵਜੇ ਤਕ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਓਗੇ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇੰਨੀ ਗਲ ਆਖੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ 11-45 ਵਜੇ ਤਕ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਟਾਈਮ ਫ਼ਿਕਸ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਊਸ ਫ਼ਿਲਹਾਲ 9-00 ਵਜੇ ਤਕ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੇ ਫਿਰ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਐਕਸਟੈਂਡ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। Is it the pleasure of the House. (It is the wish of the hon. Members of the House that the time of the sitting be fixed. The consensus appeard to be that to begin with the time of the sitting may be extended till 9-00 P. M. If needed, the sitting may be extended further. Is it the pleasure of the House ?)

Voices: Yes, Yes.

Mr. Speaker: The time of the sitting is extended till 9-00. p.m.

DISCUSSION ON THE ANNUAL REPORT ON THE WORKING OF THE PUNJAB SCHEDULED CASTES LAND DEVELOPMENT AND FINANCE CORPORATION, FOR THE YEAR 1971-72

Shri Prem Gupta (Patiala): Sir, I beg to move that—

> The Annual Report on the working of the Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation, for the year 1971-72, which was laid on the Table of the House on the 5th August, 1974, be discussed.

(Shri Prem Gupta)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਪਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ । ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਉਂ ਪਈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੀ ਬੈਕ ਗਰਾਉਂਡ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਬਣਤਰ ਤੰਤਰ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ । ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਹੜਾ ਤਾਕਤਵਰ ਅਨਸਰ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਤਬਕਾ ਕਰੀਏਟ ਕਰ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਮੂਵਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਹਰੀਜਨ ਕਿਹਾ । ਇਹ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟੀਆ ਦਰਜੇ ਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦਬਿਆ ਦਬਿਆ ਰਿਹਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਹੋਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੈਠੇ ਹਨ । (The other hon. Ministers are sitting in the House)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: * * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਐਕਸਪੰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । (ਵਿਘਨ) (These words should be expunged. It shows that the hon. Members are not serious about the debate.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਡਿਸਪੇਰਿਟੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਚ ਨੀਚ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਨੇ ਤਸਲੀਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਚ ਨੀਚ ਸਮਝਣ । 27 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਵਰਗ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਾਰਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜੋ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਮੰਨੀ ਹੋਈ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਧਰੀ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁਕੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ । ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਤੇ ਮੈਂ 2–4 ਮਿੰਟ ਹੀ ਲਵਾਂਗਾ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 33 ਲੱਖ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਹੈ । 33 ਲੱਖ ਦੀ ਐਵਰੇਜ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਈ 7-8 ਲੱਖ ਫੈਮਲੀਜ਼ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ । ਅੱਜ ਵੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਜਦੋਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਨੂੰ

* Expunged as ordered by the Chair.

ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਵਿਘਨ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : Order, Order ਜੇ ਕਰ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗਲਾਂ ਨਾ ਕਰੋ । (Order please, order. If the hon. Members realy want to discuss the issue before the House, then they should be serious about it.)

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਗਰਜ਼ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਾਓ, ਟਰੇਨਿੰਗ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀਆਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਕਸ਼ਾ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿੰਨੇ ਹਰੀਜਨ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਉਨੇ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਉਤਨੇ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਇਲੀਜੀਬਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਜਿੰਨੇ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਲੈ ਸਕਣ । ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੇ ਅਮੈਂਡਮੈਂਟਸ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿ ਜਿਥੇ ਆਮ ਸਟੂਡੈਂਟ ਦੀ ਇਲਿਜੀਬਿਲਿਟੀ 60% ਸੀ ਤਾਂ ਹਰੀਜਨ ਵਾਸਤੇ 50% ਰਖੀ ਗਈ । ਪਰ ਹਰੀਜਨ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਤਨੇ ਦਬੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ 50% ਨੰਬਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਮ. ਬੀ. ਬੀ. ਐਸ. ਵਿਚ ਡਾਕਟਰੀ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨਾਲ ਕੇਸ ਟੇਕ ਅੱਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਲਿਜੀਬਿਲਟੀ 45% ਕਰ ਦਿਤੀ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੈਨੇਟ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਿਦਾਇਤ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਲਿਜੀਬਲ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਘਟਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਿਆ । ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਇਹੋ ਜਹੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੀ. ਐਡ, ਫਿਜ਼ੀਕਲ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਲਾਅ ਕਾਲਜ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰੇਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ । ਮੈਂ ਲਾਅ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਉਥੇ ਇਕ ਐਸਾ ਕਰਾਈਟੇਰੀਆ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੂੰ ਰੇਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ । ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 10% ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਟੇ ਵਿਚੋਂ ਐਡਮਿਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਜਨਰਲ ਮੈਰਿਟ ਵਿਚ ਕੰਪੀਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਧਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਨਕਸ਼ਾ ਅੱਜ ਹੈ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ । ਅਜੇ ਤਕ ਕਈ ਵੇਕੈਂਸੀਆਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਉਥੇ ਹਰੀਜਨ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । ਕੋਈ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਰਿਸੋਰਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ । ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪਸ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਹੁਣ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪਸ ਦੀਆਂ ਜੋ ਰੇਸ਼ੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਿਕਸ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰੀਜਨ ਬੱਚੇ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

[ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ]

ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ । ਜਨਰਲ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੰਪੀਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪੋਸਟਾਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹਨ ਪਰ ਹਰੀਜਨ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੇ । ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਇੱਕ ਐਸਾ ਨਮੂਨਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ: ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਮਨਿਸਟਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣੀ ਹੈ । (Gupta ji is not a Minister. What information do you want to seek from him ?)

ਸ਼੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ: ਅੱਛਾ ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਓ । ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ 1971-72 ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨੂੰ ਟੱਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਗੁਪਤਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੋਸ਼ਨ ਤਕ ਕਨਫਾਈਨ ਕਰੋ । ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਬਾਰੇ ਜਨਰਲ ਗਲ ਨਾ ਕਰੋ । (Please confine yourself to the motion before the House. Don't talk about Scheduled Castes in general.)

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: ਮੈਂ ਤਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗਲ ਕਰ ਰਿਹਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਉਂ ਪਈ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਧੰਨੋਵਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ । ਜਨਾਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਬਹਿਸ ਰਖਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਆਫ ਦੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵੀ ਡਿਸਕਸ ਹੋਣਗੇ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ । (You may be in the know of it. Others don't know about it.)

ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ: 1971-72 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ । ਅਗਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੜ੍ਹੀਏ ਅਤੇ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਜੋ ਕਰਜ਼ੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬਹਿਬੂਦੀ ਵਾਸਤੇ, ਬਿਹਤਰੀ ਵਾਸਤੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜੋ ਸਕੋਪ ਹੈ, ਜੋ ਸਟਰਕਚਰ ਹੈ, ਬੜਾ ਲਿਮਟਿਡ ਹੈ । ਇਸ ਨਾਲ ਜੋ ਮੰਤਵ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਅਤੇ ਆਲ ਰਾਊਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਦਾ ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਧੰਨੋਵਾਲੀਆ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਟਰਪੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਮੈਂ ਸੁਜੈਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ । ਸਾਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਐਸੇ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ਼ਲ ਸਕੂਲਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਲਜਿਜ਼ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਹਰੀਜਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਸਰਕਾਰ

ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇਵੇ ਤਾਕਿ ਉਹ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਪੀਟ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਸੋਸ਼ਲ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਲਕਾਂ ਨਾਲ ਕੰਪੀਟ ਕਰ ਸਕਣ । ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਈ ਦਫਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ । ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਕਿ ਲੋਨ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਬੜਾ ਲੰਬੀ ਹੈ । ਜੋ ਏਜੰਸੀਆਂ 1971-72 ਵਿਚ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀਆਂ ਉਹ ਜ਼ਿਲੇ ਵਾਈਜ਼ 9 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀਆਂ । ਤਿੰਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਰੀਜਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ, ਇਸ ਲਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ । ਏਜੰਸੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਹਿਸੀਲ ਲੈਵਲ ਤੇ ਵੀ ਅਤੇ ਬਲਾਕ ਲੈਵਲ ਤੇ ਵੀ ਤਾਂਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਨ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਹੂਲਤ ਹੋਵੇ । ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣੀ ਤਾਂ 7% ਅਤੇ 9% ਲੋਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸੁਝਾਉ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਰੂਲਜ਼ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਉਹ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕਰੋ । ਤੁਸੀਂ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਤੇ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕੋਈ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ । (You should read the Punjabi version of the Rules of Procedure and Conduct of Business. You can speak on a point of order and not give suggestion).

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (This is no point of order. It should not be recorded).

ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ : ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਸਪੋਜ਼ਲ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਰਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਰੇਟ ਆਫ ਇੰਟਰਸਟ ਘੱਟ ਸੀ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਥੇ ਇੰਟਰਸਟ ਫਰੀ ਲੋਨ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਕੁਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਜ਼ ਬਣਾਂ ਕੇ ਇੰਡੀਵੀਜੂਅਲ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟਸ ਵਗੈਰਾ ਲਈ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਸਬਸਿਡੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਸੁਧਾਰ ਸਕਣ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਕਾਂਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਵਾਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਗਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਜੇ ਕਾਂਸਟਚਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਨੂੰ ਇਕੂਅਲ ਲੈਵਲ ਤੇ ਰਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਜਿਹੜੇ

*Not recorded as ordered by the Chair.

[ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਪਤਾ]

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸੀਲਿਟੀਜ਼ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟਰੈਂਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

Mr. Speaker: Motion moved—

> That the Annual Report on the working of the Punjab Scheduled Castes Land Development and Finance Corporation, for the year 1971-72, which was laid on the Table of the House on the 5th August, 1974, be discussed.

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਦਾਖਾ ਐਸ.ਸੀ.): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਜਿਹੜੀ 1971-72 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਬਾਬਤ ਅੱਜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਾਂ । ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਗਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਜੋ ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜਿਹੜੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਇਸ ਸਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਲੋਕ ਇਥੇ ਵਸਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਗੁਪਤਾ ਜੀ ਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਦੀਆਂ ਜ਼ਾਤਾਂ ਗਿਣੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਹ ਬੜੀ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸਿਵ ਸਟੇਟ ਹੈ । ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਈਗਰੇਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਇਹ 18 ਜੂਨ, 1971 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਈ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਸੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਗਲ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਇਹ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (Executive Director) ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੈ । ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਕੁਝ ਖਾਮੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਸੁਜੈਸ਼ਨਜ਼ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਣੇ ਸੀ । ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਲੋਨ ਰਾਹੀਂ ਲੈਣੇ ਸਨ । 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸੀ । ਜਿਹੜੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਣੇ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਲੰਪ-ਸੰਮ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ । ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਣੇ ਹਨ ਇਹ ਗਰਾਂਟ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਨ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਪੈਸਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ । ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲੋਨ ਤੇ ਪੈਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੇਟ ਆਫ ਇੰਟਰਸਟ ਤੇ ਦੇਵੇਗੀ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕੁਝ ਮੁਢਲੀਆਂ ਗਲਾਂ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਮੁਢਲੀਆਂ ਗਲਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇਣਾ, ਕਪੜਾ ਦੇਣਾ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਕਾਨ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨਾ

ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਸਕੀਮ ਸੀ ਤੇ ਸਾਡੀ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰੋਪੜ ਦੇ ਨੇੜੇ 500 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ ਤਾਕਿ ਉਥੇ ਹਰੀਜਨ ਫੈਮਿਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । ਉਥੇ ਪਿੱਗਰੀ, ਡੇਰੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਧੰਦਿਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲੀ, ਗੁੱਲੀ ਤੇ ਜੁੱਲੀ ਮਿਲੇ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਆਬਾਦੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ । ਸਾਡੀਆਂ 80 ਦੇ ਕਰੀਬ ਫੈਮਿਲੀਆਂ ਉਥੇ ਵੱਸਣ ਲਗ ਪਈਆਂ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਉਥੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੋਈ ਪਲੇ ਗਰਾਉਂਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਸਕੂਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਫਾਰਮ ਲਈ ਬਾਹਰੋਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਵੀ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ । ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਸਰਕਾਰ ਬੱਛੜੇ ਬਛੜੀਆਂ ਆਦਿ ਪਾਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨਸਲ ਦੀਆਂ ਭੇਡਾਂ, ਬੱਕਰੀਆਂ ਤੇ ਮੱਝਾਂ ਲਿਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਾਲੋਨੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਹਰ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ, ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਧਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਗਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਸਾਡੀ ਬੇਨਤੀ ਸੁਣ ਲਓ ।

ਗਿਆਨੀ ਕੁੰਦਨ ਸਿੰਘ ਪਤੰਗ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਪੰਜ ਜਣੇ ਘਰ ਬੈਠ ਕੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਰੋਣਾਂ ਤਾਂ ਰੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ? (ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਜੀ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਕੈਪਟਨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੀਟ ਤੇ ਗਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ, ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਇਨਟ੍ਰਪਟ ਕਰਦੇ ਹੋ ? (Sidhu Sahib, why are you interrupting Khalsa Ji ?)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : * * *

Mr. Speaker : This is no point of order.

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਧੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ।

ਸੋ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਰਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰੋਪੜ ਆ ਕੇ ਉਥੇ ਵੱਸਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ।

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿਉ । (ਵਿਘਨ) (You may also give in writing.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਹੈ । (ਹਾਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਹਾਡੀ ਸਪੀਚ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । (Your speech is being recorded.)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਗਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਜਿਹੀ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰੇ ਤੋਰੋ ਜੀ ਤੇ ਸਾਡੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ । ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਐਸੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਬਨਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ 4,000 ਏਕੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀਡ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪਈ ਸੀ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਾਡੀ ਹਾਈ-ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸੀਡ ਫਾਰਮਜ਼ ਹਨ ਇਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਬਣਾ ਕੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੈਸੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ । ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਮਿੰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੱਜ ਕਲ ਵੇਚ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਚਣ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਹਰੀਜਨ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲੀ ਗੁੱਲੀ ਅਤੇ ਜੁੱਲੀ ਮਿਲੇ ਉਹ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਏਕੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੇ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲਈ ਸੀ । ਸਰਦਾਰ ਪਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟ ਕੀਤੀ, ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਰੀਜਨ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਝੰਡੇ ਲਾਲ ਵਾਲੇ ਅਗੇ ਹੋ ਗਏ । ਔਰ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੇਸ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਿਆ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਭਰਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤੇ ਐਂਟੀ-ਹਰੀਜਨ ਹਨ । ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਡਰਦੀ ਹੈ । ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਭੀ ਡਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛਡਵਾਈ ਜਾਵੇ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਹੈ ਜੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣ ਲਵੋ ਜੀ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਕੇਰੀਆਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਲੇ ਆਮ ਆਕਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਸੀ । ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿਧਰੋਂ ਦਾ ਵੀ ਸੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹਰੀਜਨ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਠੀਕ ਹੈ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਹੁਕਮ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਆਦਮੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਤੇ ਰਾਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਜਿਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਇਹ ਅੱਜ ਕਲ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗਲਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ । ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਸਾਡੇ ਕਾਫੀ ਹਮਦਰਦ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵੀ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਔਰ ਉਸ ਲਾਗਤ ਤੇ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਈ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਭਲਾਈ ਉਪਰ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਕਲਿਆਣ ਫੰਡ ਪਿਆ ਹੈ । (ਘੰਟੀ) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬੈਠਣਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਥੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ।

ਸੋ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹਰੀਜਨ ਕਲਿਆਣ ਫੰਡ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਗਰਾਂਟ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪੈਸੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰ ਉਹ ਹਰੀਜਨ ਕਲਿਆਣ ਫੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਹਰੀਜਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣੀ ਹੈ ਇਹ ਲੋਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਗਲ ਹੈ । ਪਰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਐਸੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਨ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਤਾਂ ਰਿਕਸ਼ੇ ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਜਿਹੜਾ ਰਿਕਸ਼ਾ ਖਿਚਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਟੋ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਤੇ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੇਰੀ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਟੋ-ਰਿਕਸ਼ਾ ਦਾ ਕੋਟਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਉਹ ਸੱਸਤੇ ਇਨਟ੍ਰੈਸਟ ਤੇ ਅੱਗੇ ਦੇ ਸਕੇ ਔਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਕਲਿਆਣ ਹੋ ਸਕੇ ।

[ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ]

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਹ ਗਲ ਕਹਿਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਸਮਾਲ-ਸਕੇਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਉਸ ਵਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜ਼ਮੀਨ ਇਤਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਔਰ ਉਹ 35 ਲੱਖ ਦੀ ਸਾਡੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਮਗਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਮਾਲ-ਸਕੇਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਗਾਉਣੀ ਹੈ, ਛੇਤੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ।

ਵਿਦਿਆ ਮੰਤਰੀ : ਪਰਾਇਰਟੀ ਤੇ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਪਰਾਇਰਟੀ ਤਾਂ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਦਫਤਰ ਹੈ ਉਥੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਲੂਲੇ ਲੰਗੜੇ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਫਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਾਇਰਟੀ ਸਾਡੇ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਥੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਨੂੰ 3,000 ਰੁਪਿਆ ਫਰੀ ਆਫ਼ ਇੰਟਰੈਸਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਰਕਮ 5,000 ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਪਹਿਲਾ 15,00 ਰੁਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 4-5 ਮਹੀਨੇ ਜਾਂ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਹ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਕ ਭਾਅ ਬਹੁਤ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ 5,000 ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਲਗਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮਸਾਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ (It seems you have exhausted your points.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਨਰਲ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ . . . .

ਕੁਝ ਆਵਾਜ਼ਾਂ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕੁਰਸੀ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ । (ਹਾਸਾ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਮਸਾਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (That is why he has run short of points.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਜਿਹੜੀ ਗਲ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਸੀ ਉਹ ਬੜੀ ਦੁੱਖ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿ ਹੋ ਗਿਆ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਦੁਖ ਮੇਰੇ ਤੇ ਨਾ ਕਢੋ । (ਹਾਸਾ) (Please don't express pain at my cost)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲਈ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਿਚ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਿਜ਼ਰ-ਵੇਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹਾਲਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਕਲਾਸ 1 ਅਤੇ ਕਲਾਸ 2 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੀਜਨ ਅਫਸਰ ਬੜੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਹਨ, ਇਹ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾੜਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਅਨਾਊਂਸਮੈਂਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਏ ਵਨ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਅਨਾਊਂਸ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਹੰਬਲ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਸਾਡਾ ਅਫਸਰ 12 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਡੀ.ਈ.ਓ. ਲਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਏ-ਵਨ ਸੀ। ਉਹ 1917 ਵਿਚ ਕਲਾਸ 2 ਵਿਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਤਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਕਿ ਉਹ ਹਰੀਜਨ ਹੈ, ਤਦ ਤਕ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਠੀਕ ਰਿਹਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹਰੀਜਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਸ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ . . . .

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਹੋ ਜੀ। (Please confine yourself to the Corporation's Report.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਇਹ ਜੋ ਮੈਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਤਕ ਹੀ ਕੰਨ-ਫਾਈਨ ਕਰੋ। ਰੈਲੇਵੈਂਟ ਰਹੋ। (Please confine your speech to the Corporation's Report and be relevant.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਜੋ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਹਰ ਗਲ ਡਿਸਕਸ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਹੀ ਕੰਨਫਾਈਨ ਕਰੋ ਜੀ। ਖਤਮ ਵੀ ਜਲਦੀ ਕਰੋ। (Please confine yourself to the scope of the report of the Corporation and try to wind up now.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਲੋਨ ਮਿਲਣ. ਉਹ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਤੇ ਹੋਣ, ਸਾਡੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵਾਸਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਰਿਕਾਰਡ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰੋ ਜੀ । (Please wind up now)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਮੈਂ ਹੁਣ ਵਾਈਂਡ ਅੱਪ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੀ। ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅੱਜ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਵਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰੁਪਿਆ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਰਖਿਆ ਹੈ. ਇਹ ਲੋਨ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਨਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਬਲਕਿ ਗਰਾਂਟ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਨਰੋਟ ਮਹਿਰਾ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਜ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ 1971-72 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਡਿਸਕਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਗਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1971-72 ਵਿਚ 16 ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਮਿਲੇ ਹਨ । ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਗਵਰਮੈਂਟ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ । ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਪੈਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਤਾਲੁਕ ਹੈ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਸਵਾਏ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹਰੀਜਨ ਜ਼ਮੀਨ ਵਗੈਰਾ ਖਰੀਦ ਸਕਣ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਬਲਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਲੈਂਡ ਰੀਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚਾਚਿਆਂ, ਤਾਇਆਂ ਅਤੇ ਕੁਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲਾ ਦਿਤੀਆਂ, ਅਜੇ ਵੀ ਲਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਸਰਪਲਸ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੀ ਨਹੀਂ ਅਗਰ ਕਿਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਰਿਫਾਰਮ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਮਿਸਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਨਾ ਸਾਡੇ ਹਰੀਜਨ ਨਾ ਸਿੱਖ ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਸਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਤਾਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪਿਛੇ ਸਕੇ ਸਕੇ ਨੂੰ ਵੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਲੈਂਡ ਰਿਫਾਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣੀ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਦਿਹਾਤਾਂ ਵਿਚ ਬਾਇਜ਼ਤ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹਿ ਸਕਣ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬਣੀ ਸੀ । ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ 5 ਕਰੋੜ, ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚਲਣਾ, ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਵੋ । 3,000 ਤੋਂ 5,000 ਕਰ ਦੇਵੋ, ਬਹੁਤ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਕਰਜ਼ੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਇੰਟਰੈਸਟ ਤੇ ਦੇਵੋ । ਇਕ ਕਰੋੜ 40 ਲੱਖ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੇ ਹੀ ਲੈ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਵੀ ਤਕਸੀਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਉਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬੜੀ ਮਹਿੰਗੀ ਹੈ

ਅਤੇ ਇਹ ਪੈਸੇ ਵਧਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿੰਨਾਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਧਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਜਿਹੜਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਹੈ ਉਹ ਬੜਾ ਢਿਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਖੁਲ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਗੈਰਾ ਜਾਂ ਵਡਿਆਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣਾ ਹੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਥੀਆਂ ਲੈਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ (ਹਾਸਾ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਸਿਰ ਤੇ ਭਾਰ ਚੁੱਕੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਹਾਲਤ ਹੈ ਸਾਡੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੀ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੰਸਾਫ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਗਲ ਦਸਦਾ ਹਾਂ। ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਆਦਮੀ ਹੀ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕੋਈ ਹਰੀਜਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਹੋਇਆ। ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਰੀਜਨ ਅਫਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਧੱਕਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੋਗੇ ਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਸਟੀਫੀਕੇਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੈ. ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਸਾਨੂੰ ਐਕਸਪਲਾਇਟ ਨਾ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੀ।

ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ 5, 5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਛੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 5 ਏਕੜ ਨਾਲ ਕੀ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਹਰੀਜਨ ਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਥੋੜੀ ਹੈ ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 10 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਵੀ ਮਿਲਾ ਦਿਉ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਡੀ ਤਦਾਦ ਵੱਧ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਾ ਇਹ ਅਕਾਲੀ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਜਨਸੰਘੀ ਰਹਿਣਗੇ। (ਹਾਸਾ)

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖੋਲਾ ਪਿੰਡ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ 269 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਾਂ।

[ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ]

ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 8 ਲੱਖ 64 ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਵੈਕੂਈ ਲੈਂਡ ਹੈ। ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਉਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਗਲ ਮੈਂ ਹੋਰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਬਣੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਜ਼ੀਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। (ਸ਼ੋਰ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : * * * *

Mr. Speaker : No point of order.

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਲ ਕਰਨ ਲਗਾ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਚੰਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮਾੜੇ ਹਨ ਇਹ ਇਥੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਫੀ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਫੀ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਐਫ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਟੈਂਪ ਫੀ ਮੁਆਫ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਫੀ ਮੁਆਫ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗਲ ਇਹ ਕਹਿਣ ਉਸੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਹਰੀਜਨ ਜ਼ਮੀਨ ਲਵੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਰਜ਼ੇ ਤੇ ਲਵੇ ਚਾਹੇ ਉਹ ਆਪ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਲਵੇ ਉਸ ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਫੀ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਫੀ ਮੁਆਫ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਇਥੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਦਮ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਵੈਸੇ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਹੁਆਂਦਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ 5,5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਇਸ ਨਾਲ ਹਰੀਜਨ ਦਾ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿਉ, 17 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਹੱਥੀਂ ਵਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਹਨ। ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹਰੀਜਨ ਆਪ ਹੱਥੀਂ ਵਾਹੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾਂ ਖੂਨ ਪਸੀਨਾ ਵਹਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੱਥੀਂ ਵਾਹੀ ਕਰਕੇ ਫਸਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

'ਸਫੀਨਾ ਬਰਗੇ ਗੁਲੋਂ ਕਾ ਬਨਾ ਦੇਤਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਕਾਰਵਾਂ ਕੋ'

**Expunged as ordered by the Chair.

ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਂਟੀਆਂ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਪਤੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਭਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ।

'ਹੌਲੇ ਹੌਲੇ ਤਰ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਡੁਬ ਜਾਣਗੇ ਭਾਰੇ ਸਿਰ ਵਾਲੇ'

ਜਿਹੜੇ ਥੋੜੇ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਪਣੀ ਹੱਥੀਂ ਵਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਵਡੇ ਵਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੀ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਜਸਟੀਫ਼ੀਕੇਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ।

ਮੈਂ ਇਕ ਹੋਰ ਗਲ ਵੀ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੇਲੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਟੈਂਪੂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ । ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇ । ਉਹ ਟੈਂਪੂ ਹੋਰ ਹੀ ਲੈ ਗਏ ਹਨ । (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Please resume your seat now.)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡਾ ਟਾਈਮ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਉ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਟਾਈਮ ਦਿਉ ।

ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ : ਫਿਰ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਹਿਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਸਾ ਦਿਵਾਉ । (ਘੰਟੀ)

ਫਿਰ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ । ਜਿਹੜੇ ਵਡੇ ਵਡੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟਰਜ਼ ਹਨ ਉਹ ਕਮਾਈ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਰੂਟ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਰੂਟ ਨਹੀਂ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਰੀਜਨ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਉਠ ਸਕਦੇ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਟ ਦੇਵੋ ।

ਪੁਲਿਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨ ਹਨ ਵੀ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਸਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰੀਜਨ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਜਦ ਨਵੀਂ ਭਰਤੀ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਇਗਨੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਹੈ, ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਚਾਹੋ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ, ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਵੀ ਭਲਾ ਕਰੋ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰੋ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਹੋ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹੋ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਡਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ, ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਦੇਵੋ । ਤੁਹਾਡੀ ਬੜੀ ਮੇਹਰਬਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ।

[ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ]

ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ਗਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜਜਾਂ ਦੇ ਲਾਉਣ ਦੀ, ਵੇਖੋ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਤੇ ਹੀ ਜਾਕੇ ਮਿਲਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਵੇਖੋ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਫਟ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਡੀ ਗਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ? ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕੜੇ ਹੋਕੇ ਇਸ ਮੁਆਮਲੇ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਨੇਕ ਨੀਅਤੀ ਰਖਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਵਿਚੋਂ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ ? ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕੋਈ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੇ ਜਿਤਨਾ ਚਿਰ ਕੋਈ ਅਮਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। (ਸ਼ੋਰ) ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਇਧਰਲੀ ਉਧਰਲੀ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ? (ਹਾਸਾ) ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਝਾੜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਫੇਰ ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਾ ਲਿਆ ਕਰੋ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 20 ਕਰੋੜ ਦਿਆਂਗੇ, ਕਦੇ ਕੁਝ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਜੋ ਕੰਮ ਵੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕਰਨੇ ਹਨ ਉਹ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ।

ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ (ਲੰਬੀ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਦੇ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਡੇ ਵਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੇ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਹਨ ਉਥੇ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਸੁਝਾਉ ਹੈ ਕਿ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਪਾਸੇ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ ਉਤਨਾ ਹੀ ਥੋੜਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਇਹ ਪੈਸਾ ਵੰਡਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਇਤਨੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੋਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਇਮਦਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਕ ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਉ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਵਿਚ ਇਹ ਪੈਸਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਹੜੇ ਬੇ ਜ਼ਮੀਨੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਹ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਾਸਤੇ ਪੈਸਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਲਈ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਰਖਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਹ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 10 ਕਰੋੜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵਜ਼ੀਰ ਸਨ ਉਦੋਂ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਵਾਸਤੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਹੁਣ ਇਹ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਰਾਂ ਕਿ ਪਿੰਡ

ਸੇਰੇਵਾਲ, ਗਾਧੜਾਂ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ 6.50 ਰੁਪਏ ਦਿਉ ਪਰ ਉਹ 7.00 ਰੁਪਏ ਮੰਗਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪੈ ਕੇ ਇਹ ਝਗੜਾ ਖਤਮ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਅਠਾਨੀ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਇਹ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਤੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਖਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਬੀ. ਡੀ. ਓ. ਜਾਂ ਐਸ. ਡੀ. ਓ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਝਗੜਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਬੇੜ ਨਹੀਂ ਸਕੇ । ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਸਿਲਸਲਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਝਗੜਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਚਾ ਕਿਉਂਕਿ ਚੁਗਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦਾ ਉਹ ਖੇਤ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਵੇਂ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ । ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ (ਬੰਗਾ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਹੜੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ 1971-72 ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੈ, ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਹੜੀ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਕਤ ਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਮਾਜਕ ਢਾਂਚਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅੰਗ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਤਾੜਿਆ ਹੈ । ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਇਸ ਕੌਮ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਐਜੂਕੇਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕੌਮ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਡੇ ਵਡੇ ਅਵਤਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨੀਚ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ । ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਮ ਜੀ, ਅਵਤਾਰ ਨੇ, ਭੀਲਣੀ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਏ ਉਸ ਦੇ ਜੂਠੇ ਬੇਰ ਖਾਦੇ ਪਰ ਉਸ ਮਾਤਾ ਦਾ ਦੁਧ ਚੁੰਘਣ ਵਾਲਾ ਬਾਲਕ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬਾਲਮੀਕ ਹੀ ਰਿਹਾ । ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਸਾਰ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਜ਼ਾਤਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੰਗਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ ਕਹਿਕੇ ਇਕ ਸੂਦਰ ਜਾਤੀ ਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਸੀ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਇਆ ।

ਸੋ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹ ਜਿਹੜਾ ਰੁਪਿਆ ਕਾਰ-ਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਬੜਾ ਘੱਟ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਰੁਪਿਆ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਲਮ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਅਮਲ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ (ਵਿਘਨ) ਜੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਹੈ । ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਲੋਨ ਲੈਣਾ ਹੈ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਐਕਸਪੀਰੀਐਂਸ ਹੈ । ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੰਦੇ, ਜੇ ਸਾਡੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਗਰੀਬ ਹਨ ਵਿਚਾਰੇ । ਇਕ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆਈ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਾਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬੂ

[ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ]

ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਜੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਲੜਾਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਲੜੀ ਜਾਏਗੀ। ਲੜਾਈ ਜਦੋਂ ਖਤਮ ਹੋਈ ਉਹ ਫਿਰ ਉਥੇ ਆਏ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ (ਘੰਟੀ) ਵਿਚ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਧਰਮ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪਤਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬੂ ਜਗਜੀਵਨ ਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿਣਾ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ**ਕਹਿਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਨੂੰ ਹਾਰ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੋਈ ਹੋਰ ਡਿਫੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀਆਂ। (ਵਿਘਨ)

ਸ਼੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਬੋਲਦਿਆਂ * * * ਆਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਡਿਫੈਂਸ ਮਨਿਸਟਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ * * * ਦੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚੋਂ ਐਕਸਪੰਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (It is not proper to use words * * for the Defence Minister of India. Therefore, these words should be expunged from the proceedings of the House.)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਉਹਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਗਰ ਤਜਰਬਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੁਰਮਟ ਨਾਲ ਰੋੜੀ ਕੁਟਦੇ ਪਏ ਹਾਂ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿਉ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕਲਾਸ-1 ਅਤੇ ਕਲਾਸ-2 ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਅਫਸਰ ਸਾਡੇ ਲਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਉਹ ਮੇਜਾਰਿਟੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹਨ (ਘੰਟੀ) ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਪੰਜ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਪਰ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਲੈਣ ਦਿਉ। 75 % ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪਰ 25% ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਰੌਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਬਣੀ ਹੈ ਉਦੋਂ ਦੀ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। (ਵਿਘਨ)

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING OF THE HOUSE.

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : 9.00 ਵਜਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਜੇ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਸਮਾਂ ਹਾਊਸ ਦਾ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। (It is nearly 9.00 p. m. If the House agrees the time of the sitting may be extended by half an hour.)

ਅਵਾਜ਼ਾਂ : ਹਾਂ ਜੀ, ਹਾਂ ਜੀ।

**Expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ 9.30 ਵਜੇ ਤਕ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਫੇਰ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (The time of the sitting is extended till 9·30 p.m. and in case necessity arises it will be extended further).

DISCUSSION ON THE ANNUAL REPORT ON THE WORKING OF THE PUNJAB SCHEDULED CASTES LAND DEVELOPMENT AND FINANCE CORPORATION FOR THE YEAR 1971-72 (*Resumption*)

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਸਾਡੀ ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਹੋਰ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਦੇ ਹਰੀਜਨ ਮੈਂਬਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਇਆ ਕਿ 3,000/- ਰੁਪਿਆ ਬਗੈਰ ਸੂਦ ਦੇ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਈਕਲਾਂ ਦੇ ਪੁਰਜ਼ੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਦਾ ਰੁਪਿਆ 3% ਸੂਦ ਤੇ 4% ਸਦ ਤੇ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਮਰੇਡ ਦਾਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲਾ-ਵਾਈਜ਼ ਵੰਡ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ, ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵੰਡ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਨੂੰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿਉ। ਮੇਰੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੇਤਾ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਟੈਂਪੂਜ਼ ਲੈ ਦਿਉ। ਪਰ ਤੇਲ ਤਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਸਾਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿਉ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਇਹ ਬਸਾਂ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿਉ। ਸਾਨੂੰ ਰੂਟਸ ਦਿਉ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ, ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਪਰਸੈਂਟੇਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਜੋ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਹਾਈ ਪਾਵਰਡ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਅਫਸਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰਾਬ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਜਿਹਿਆਂ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਬੈਠੋ ਹੁਣ। ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਚੋਪੜਾ। (Please resume your seat now. Master Chand Singh Chopra may speak now.)

ਸਰਦਾਰ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ। ਇਹ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜੱਟ ਵੀ ਇਸ ਤੇ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਵੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੈ। (*Interruption*)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ੇਰਪੁਰ, ਐਸ. ਸੀ.): ਅੱਜ ਜੋ 1971-72 ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਵੈਸੇ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸੀ। ਪਰ ਇਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਰ ਕਰਜ਼ਾ ਵਡੇ ਲੋਕ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਬਸ ਵਾਸਤੇ ਮੰਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਟਰੈਕਟਰ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖਿਆਲ ਰਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ]

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 40% ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 25 - ਰੁਪਏ ਮਾਸਿਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਪੈਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੈਸੇ ਘੱਟ ਹਨ। ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵਾਸਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜਿਹੜੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਤਬਕੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲਡ ਟਰਾਈਬਜ਼ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਆਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਫੀਸ ਵੱਧੀ ਹੈ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਫੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਦੇ ਵੀ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ ਰੈਡ ਕਰਾਸ ਦਾ ਚੰਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਬਾਂਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਚੰਦੇ ਅਤੇ ਬਾਂਡ ਹਨ ਇਹ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਤੇ ਭਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਮਕਾਨ ਪੱਕੇ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਦੀ। ਕਰਜ਼ਾ ਪੱਕੇ ਮਕਾਨ ਲਈ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਕੁੱਲੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਗਰੀਬ ਕੱਚੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕੱਚੇ ਪੱਕੇ ਮਕਾਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਉਹ ਗਰੀਬ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਬਣਾ ਸਕਣ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪਾਸੋਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰੀਜਨ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਤਰਲੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਗਹਿਣੇ ਰਖਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜਾ ਹਰੀਜਨ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਰਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਤਨਾ ਕਰਜ਼ਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਪੱਕੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਸਾਈਡ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਚਲਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕੇ। ਬਾਕੀ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਾਲੋਨੀਜ਼ ਬਣਨ ਉਥੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ

ਡਿਊਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਫਲੱਸ਼ ਸਿਸਟਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਲੱਤ ਕੱਟੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਕੱਟੀ ਗਈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਦੇ ਹੀ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਂ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਉਹ ਰੋਟੀ ਖਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਠੀਕ ਰਹਿ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਪਲਦੇ ਰਹਿਣ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਜਨਰਲ ਵਜ਼ੀਫਿਆਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰ ਘੱਟ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਵਜ਼ੀਫਾ 30/- ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪਰਮੋਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ।

Mr. Speaker: Please resume your seat.

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਬੱਸ ਜੀ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਕਹਿਕੇ ਖਤਮ ਕਰਾਂਗਾ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ । ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬੋਰਡ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਰੀਜਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਦਮੀ ਰਖਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਰਿਜ਼ਰਵ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਖਦੇ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸ਼ੰਟ ਆਊਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ । ਛੂਤ ਛਾਤ ਬਹੁਤ ਹੈ । (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ । (Please resume your seat.)

ਮਾਸਟਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ : ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਚ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ । (Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : (ਜੰਡਿਆਲਾ, ਐਸ. ਸੀ.) ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਐਨੂਅਲ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇਕ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਵਾਸਤੇ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਦ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ

[ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ]

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ, ਕਰਜ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਚਲਾ ਸਕਣ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਆਜ ਸੀ ਉਹ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਇਸ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਫਾਰਮ ਲੈ ਕੇ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਕੋਲ ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਸਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਉਸ ਕਾਗਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਰਕ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਕੋਲ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਕਾਗਜ਼ ਪਟਵਾਰੀ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਟਵਾਰੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ 5-10 ਰੁਪਏ ਨਾ ਲੈ ਲਵੇ ਉਤਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਨਕਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਜਦ ਉਹ ਗਰੀਬ ਨਕਸ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਹ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਕੱਢ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਕਸ਼ਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਫਿਰ ਪਟਵਾਰੀ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪਟਵਾਰੀ ਨਕਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਫਲਾਣੇ ਆਦਮੀ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਭਰਵਾਕੇ ਲਿਆ। (ਵਿਘਨ) ਮੈਂ ਇਹ ਆਪ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਬੜੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਹ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਪੰਚਾਇਤ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਕਾਗਜ਼ ਤਸਦੀਕ ਕਰਵਾ ਲਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇ। ਜਿਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਵੇ ਤਾਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਦੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਨਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਟਾਈਪ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣ। ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਤਸਦੀਕ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫਾਂ ਹਨ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚੋਂ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ 10ਵੀਂ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਮਗਰ ਮਗਰ ਫਿਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟਵਾਰੀ ਵੀ ਪੈਸੇ ਲਏ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਕੋਲ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁੜਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਕੋਲ ਅਤੇ ਐਸ. ਡੀ. ਐਮ. ਕੋਲ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 15 ਦਿਨ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਘੰਟੀ) ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਰਟੀਫੀਕੇਟ ਵੀ

ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਾਂ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਨਾਜ਼ਕ ਹੈ । ਇਥੇ ਬੜੀਆਂ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਹਾਮੀ ਹਾਂ । 26-27 ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਸਾਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਿਆਂ ਨੂੰ । ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ 5-5 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਆਂਗੇ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਾਰਮ ਵੀ ਚੰਗੇ ਬਣਾਉ । ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤਾਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵੀ ਬਣ ਗਈਆਂ, ਸਿਨਮੇ ਵੀ ਬਣਾ ਲਏ, ਕੋਲਡ ਸਟੋਰੇਜ ਵੀ ਬਣਾ ਲਏ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੁਝ ਬਣਾਓ । (ਘੰਟੀ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਬੈਠ ਜਾਓ । (Please resume your seat.)

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਕਸ਼ੇ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਬੱਸਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨੇਲਾਈਜ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦਿਓ ਤਾਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਿਲਣ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਬੱਸਾਂ ਬਹੁਤ ਵਾਹ ਲਈਆਂ ਹਨ ਹੁਣ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹੁਣ ਦਿਉ ਤਾਂ ਹੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਬਣੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਜੇ ਨਿਰੇ ਫੋਕੇ ਨਾਹਰੇ ਮਾਰੋਗੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ।

Mr. Speaker: Please resume your seat.

ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ : ਜੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਆਦਮੀ ਇਧਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਆ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਧਰ ਆ ਜਾਵੋਗੇ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰੋ। (ਘੰਟੀ) ਐਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ।

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ (ਫਗਵਾੜਾ, ਐਸ. ਸੀ.): ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫਾਈਨਾਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 1971-72 ਦੀ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ....

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : 4-5 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਪੀਚ ਖਤਮ ਕਰ ਲੈਣਾ। (ਵਿਘਨ) (You should wind up your speech within four to five minutes please.) (*Interruption*).

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ 2-3 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਜੀ । ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਮੁਤਲੱਕ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਬਾਰੇ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । 18 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਵਿਚ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇਸ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਐਕਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਬਣੀ ਅੌਰ ਇਸ ਦਾ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਏਮ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕਨਾਮੀਕਲੀ ਅੱਪ ਲਿਫਟ ਦੇਣੀ ਹੈ । ਇਹੀ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡਾ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ । ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ

[ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ]

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਪ ਲਿਫਟ ਦੇਣੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਡੀਟੇਲ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਹ ਹੈ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਆਫ ਸਿਊਇੰਗ ਮਸ਼ੀਨਜ਼ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ, ਮਾਤਾਵਾਂ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਕੁਝ ਫੌਜੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਰੀ ਇਨਟਰੱਸਟ ਲੋਨ ਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿਊਇੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਹਨ ਉਹ ਲੈ ਕੇ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਗੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਹਨ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੇਸਹਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਫਰੀ ਇਨਟਰੱਸਟ ਲੋਨ ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀ-ਦੀਆਂ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

ਅਗੇ ਚਲ ਕੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ ਹਰੀਜਨ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਪੜ ਵਿਚ ਫਾਰਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਔਰ ਉਥੇ 100 ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ 10-10 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ ਲਈ ਜਾਂ ਡੇਅਰੀ ਫਾਰਮਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ ਉਥੇ ਇਹ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਥੇ ਤਲਵੰਡੀ ਚੌਧਰੀਆਂ ਵਿਚ 5-6 ਸੌ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਕਬਾ ਹੈ ਔਰ ਹੋਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਗਲੀ ਗੱਲ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨਸਟਾਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਟਿਊਬਵੈਲਜ਼ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਟਿਊਬਵੈਲਜ਼ ਲਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਛੋਟੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਰਟੀ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਸਿਟੀ ਬੋਰਡ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਦੇਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਉਹ 6-6 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਾਕਈ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਾਇਰਟੀ ਬੇਸਿਜ਼ ਤੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਆ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਭਲਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਅਗੇ ਚਲ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਫੀਸ ਦੀ ਐਗਜ਼ਮਪਸ਼ਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਕ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਰੇਟ ਆਫ ਇਨੱਟਰਸਟ ਸੀ ਉਹ 7% ਅਤੇ 9% ਪਰਸੈਂਟ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 3,000/- ਰੁਪਏ ਤਕ ਫਰੀ ਇਨਟੱਰਸਟ ਲੋਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਨਜ਼ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੇਟ ਆਫ ਇਨੱਟਰਸਟ ਘਟਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮੇਰੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਸੂਦ ਦਾ ਰੇਟ ਘਟਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ

ਸਾਲ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਜੋ ਰੇਟ ਆਫ਼ ਇਨਟਰੱਸਟ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਵ ਹੈ ਕਿ ਯੂਨੀਫਾਰਮਿਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੈ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ (ਘੰਟੀ) ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੋਟਾ ਮੁਕੱਰਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਘੰਟੀ) ਆਖਿਰ ਵਿਚ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਹੜਾ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਰਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਧਾ ਕੇ 10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਨ ਤੇ ਰੁਪਿਆ ਜਿਹੜਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਹ ਬਤੌਰ ਗਰਾਂਟ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਹੈ ਉਹ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚਲ ਸਕੇ। (ਘੰਟੀ)

ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਲ ਬਿਲਕੁਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਔਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਨਰਲ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਨਰਲ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ (ਘੰਟੀ) ਮੇਰੇ, ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹੀ ਸੁਝਾਵ ਹਨ, ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੇਗੀ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਆ ਗਏ ਹਨ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਰਿਪਲਾਈ ਦੇ ਦੇਣ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। (ਵਿਘਨ) (I think the views of all the parties in the House have come and it will be better now if the Minister Incharge gives reply to the debate.)

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਬੋਲਣ ਵਾਸਤੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ)

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ: ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ 11.45 ਤਕ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਮ-ਅਜ਼-ਕਮ 10.00 ਤਾਂ ਵਜਾਓ। (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ: 20-25 ਮਿੰਟ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਲੈਣਗੇ। ਮੇਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ ਕਿ 11.45 ਤਾਂ ਵਜ ਹੀ ਜਾਣਗੇ। (ਵਿਘਨ) (ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. ਵਲੋਂ ਵਿਘਨ) ਮਨਿਸਟਰ ਇਨਚਾਰਜ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸਰਲਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ (The Minister Incharge will take twenty to twenty five minutes. The time by then will be about 11.45 p. m. (*Interruption by Sardar Darshan Singh K.P.*) Minister Incharge Shrimati Sarla Prasher.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ (ਕੁਮਾਰੀ ਸਰਲਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੱਜ ਦੀ ਡਿਸਕਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਹੈ । ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਰਕਿੰਗ ....(ਵਿਘਨ)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੇ ਹਾਊਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । (ਥੰਪਿੰਗ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਕਈ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਬੋਲਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ ਵੀ ਸਨ)

(ਇਸ ਵਕਤ ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਪੋਨ ਕੀਤਾ) ।

ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ : ਆਨ ਏ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੇਰੀ ਹੰਬਲ ਰਿਕੁਐਸਟ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਿਸਪੈਕਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਮਗਰ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਐਸਾ ਰਵੱਈਆ ਹੈ ਜੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ । ਮੈਂ 20 ਵਾਰੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ । (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਮੈਨੂੰ ਬੜਾ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਬੋਲੇ ਸੀ ਔਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਹੋਰ ਵੀ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਵਿਘਨ) (I am sorry to say that you had already been given some time to speak. The other hon. Members also want to participate in the debate.) (*Interruption*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. (ਜਮਸ਼ੇਰ ਐਸ. ਸੀ.) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫ਼ਾਈਨੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ 1971-72 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਹੈ ਮੈਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ । ਹਰ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਅੰਗ ਹੈ ਸਮਾਜ ਦਾ ਉਸ ਬਾਰੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਵ ਦਿਤੇ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਵ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਇਹ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਕੜਾ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੈ । ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਬਣੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਘੱਟ ਹੈ । ਇਹ ਰਕਮ 10 ਕਰੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, 20 ਕਰੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ । ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਓ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਵਸਥਾ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵੀ ਕਵਰ ਹੋ

ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਗਰ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਬਣਾ ਦੇਵੇ । ਫਿਰ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਔਖੇ ਸਾਧਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਗਰੀਬ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਉਥੇ ਵੀ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਗ੍ਰਾਂਟਸ ਦੇਵੇ ।

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING OF THE HOUSE

Mr. Speaker : If the House agrees the time of the sitting may be extended till 10-00 P.M. Is it the pleasure of the House ?

Voices : Yes, Yes.

Mr. Speaker : The time of the sitting is extended till 10.00 P.M.

DISCUSSION ON THE ANNUAL REPORT ON THE WORKING OF THE PUNJAB SCHEDULED CASTES LAND DEVELOPMENT AND FINANCE CORPORATION FOR THE YEAR 1971-72 (*Resumption*)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤੁਸੀਂ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਇਹ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਕਿਥੋਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਰਦ ਬੁਰਦ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ । ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਔਰ ਬੜੀ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਬਣਾਈ । ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਖੁਰਦਬੁਰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਔਰ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ । ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਮੈਂ ਇਥੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਅਟੈਂਡ ਕਰਕੇ ਜਲੰਧਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਸਜਣ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ 1,600 ਏਕੜ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, 800 ਏਕੜ ਹੋਰ ਅਤੇ 600 ਏਕੜ ਹੋਰ । ਮੈਂ ਬੜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਕਿ ਯੂ. ਪੀ. ਦੀ । ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੀ । ਉਸ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ 1,600 ਏਕੜ ਹਰੀਕੇ ਪੱਤਣ, 100 ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ, 800 ਏਕੜ ਮੰਡਤਿਹਾੜਾ ਅਤੇ ਤੀਸਰੀ 600 ਏਕੜ ਖੇੜਾਮਾਜਰਾ । ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਸੌ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਬੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਲਵੇ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਨੀਲਾਮ ਕਰੇ ਚਾਹੇ ਲਾਟਰੀ ਸਿਸਟਮ ਨਾਲ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜੋ ਰੁਪਿਆ ਹੋਵੇ ਉਹ ਉਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਰਕਮ ਨਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫੰਡਜ਼ 50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹੋ ਜਾਣ ਭਾਵੇਂ 80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ । ਇਸ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਉਹ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਟਰੱਕ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅੱਛੀਆਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਮੇਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਲੋਂ ਘਬਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ । ਉਹ ਲੈਂਡ ਸੀਲਿੰਗ ਬਿਲ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋ ਡੇਢ ਦੋ ਲੱਖ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਠੱਗਾਂ ਕੋਲ ਰਖੀ ਹੋਈ ਹੈ

[ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ.]

ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਢਾਉਣ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣ । (ਵਿਘਨ) ਜੋ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾਉਣ । ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ x x x । ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਨਿਲਾਮ ਕੀਤੀਆਂ ? ਜਿਹੜੇ ਛੱਪੜ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਰੇ ਬੂਜੇ ਸੀ । (ਵਿਘਨ)

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਮਾੜੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਹਨ ਇਹ ਕਢਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਹਨ ਕਿ * * ਇਹ ਐਕਸਪੰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ । (The words * * * should be expunged.)

ਸਰਦਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ. ਪੀ. : ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਮਾਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਲਈ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀਆਂ ਵਿਚ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ । ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਵਡਿਆਂ ਵਡਿਆਂ ਠੱਗਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਲੈ ਲਵੋ । ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਰਖੋ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਕਢਾਓ । ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜਗਰਾਓ ਵਾਲਾ ਹੈ ਉਸ ਕੋਲ 400 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਕਰ ਕੱਟ ਕੇ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕੀਂ ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੱਬੀ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਪੈਸਾ ਆਵੇ ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿਊ । ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਕਮੇਟੀ ਬਾਬਤ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਉਮਰਾਓ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕੈਂਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ । ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੈਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਸੀਆਂ ਹਨ ਕਿ 1,600 ਏਕੜ ਇਕ, 800 ਇਕ ਅਤੇ 600 ਏਕੜ ਹੋਰ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ ਉਹ ਕੱਢਵਾ ਕੇ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਦਿਓ । (ਘੰਟੀ)

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂਗਾ ਕੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਫ਼ਰੀ ਇੰਟਰੱਸਟ ਲੋਨ 5-6 ਹਜ਼ਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਗਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨਯਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੀਟ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ : * * * (ਵਿਘਨ)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ । (This is no point of order.)

---

*Expunged as ordered by the Chair.

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਮੋਰਿੰਡਾ, ਐਸ. ਸੀ.) : ਮਾਨਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫ਼ਾਇਨਾਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 1971-72 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੈ,ਜਦੋਂ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ 18 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜੂਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਫ਼ਖਰ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸੈਟ ਅੱਪ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 27 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਐਸੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸੈਟ ਅੱਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੰਮ ਠੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਫ਼ਾਈਨਾਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ. ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਮਦਦ ਕਰੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੈਟ ਅੱਪ ਵਿਚ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਮਦਦ ਕਰੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੈ ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਵੇਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਰੇਗੀ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਢਾਈ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਸਾਡੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਔਰ ਆਖ਼ਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਔਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਕਦਮ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਭਲਾਈ ਵਾਸਤੇ ਚੁਕੋਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਾਂਗੇ ਚਾਹੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦੇ ਹੋਈਏ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਮਿਸ ਸਰਲਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ ਹੋਰੀਂ ਵਜ਼ੀਰ ਬਣੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਏ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ 23 ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ। ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਨ ਉਹ ਵੀ ਅਜੇ ਤਕ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹੇ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ ਉਦੋਂ ਸਾਰੇ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਨਿਕਾਸੀ, ਜੰਗਲਾਤ, ਨਜ਼ੂਲ ਅਤੇ ਸਰਪੱਲਸ ਜ਼ਮੀਨ ਪਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਕਿ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਹੀਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਵਾਹੀ ਕਰਨ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇ ਤਕ ਇੱਕ ਇੰਚ ਵੀ ਨਿਕਾਸੀ, ਨਜ਼ੂਲ, ਜੰਗਲਾਤ ਜਾਂ

[ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ]

ਸਰਪੱਲਸ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਐਲਾਨ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਇਧਰੋਂ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਧਰੋਂ ਵੀ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ 5 ਕਰੋੜ, 10 ਕਰੋੜ ਜਾਂ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਹਨ, ਇਹ ਗਰੀਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਏ ਹਨ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੁਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਾਂ ਨੂੰ ਘੂਰ ਕੇ ਟਾਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਦੂਜਾ ਹੱਸ ਕੇ ਟਾਲਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤੀਸਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚਲੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਕਦੋਂ ਤਕ ਸਾਨੂੰ ਵੁਦੂ ਬਣਾਉਗੇ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1,87,000 ਪਲਾਟ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਲਓ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹਰੀਜਨ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਮਿਲਿਆ ਹੈ? ਮੈਂ ਰੋਪੜ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹਰੀਜਨ ਨੂੰ ਪਲਾਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਪੇਟ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਅਰਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕਿਉਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ? ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਇਕਨਾਮਿਕ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੁਝਾਓ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਥੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 3,000 ਦੀ ਬਜਾਏ 5,000 ਰੁਪਏ ਤਕ ਕਰਜ਼ਾ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਬਗੈਰ ਸੂਦ ਦੇ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਆਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 15, 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੋਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿਹੜੇ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਈ ਲੋਨ ਦੇਣੇ ਹਨ ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਫੰਡਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਇੰਡਸਟਰੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋਨ ਦਾ ਅਮਾਊਂਟ ਫਿਕਸ ਕਰ ਦਿਉ ਕਿ ਇੱਕ ਲੱਖ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋ ਲੱਖ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਤਨੇ ਪਰਸੈਂਟ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਲੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਥੋੜੇ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ 10, ਪੰਦਰਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਿਆ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਇਹ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 25% ਆਬਾਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਹੈ (ਘੰਟੀ) ਜੇ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਕਰ ਦੇਣ ਕਿ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਲੋਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ 25% ਲੋਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕ ਇਕਨਾਮੀਕਲੀ ਬੜੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇਕੱਲੀ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਹਿੱਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 25% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਡਾਇਰੈਕਟ ਰਿਕਰੂਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਅਤੇ 16% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ

ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਲੇਕਿਨ ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਾਜਿਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਤਾਰਪੀਡੋ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਅਫਸਰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਸਰਦਾਰ ਨਰਿੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤਾਲਿਬ ਨਾਲ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ, ਸ੍ਰੀ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਉਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਆਉਣ । ਅਸੀਂ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਤਵਕੋ ਰੱਖਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਰਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਉਹ ਭਲਾ ਕਰਨਗੇ । ਮੈਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਟਾਲੋ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਓ ।

WALK-OUTS

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ; ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : 10-00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਊਸ ਐਕਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ । ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ । ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰੱਖੋ । (The time of the sitting will not be extended beyond 10.00 p.m. It is already too late. Please resume your seat now.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਜੋ ਕੁਝ ਇਹ ਚੇਅਰ ਦੀ ਪਰਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । (Whatever the hon. Member is saying without the permission of the Chair, may not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (This is no point of order. Please resume your seat now.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸੁਣ ਲਓ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤਸ਼ਰੀਫ ਰਖੋ । (Please resume your seat now)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ; * * * * ।

---

*Not recorded/expunged as ordered by the Chair.

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕੋਈ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (This is no Point of order. Whatever the hon. Member is saying may not be recorded.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : * * * *।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Member is saying, may not be recorded)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : * * * *

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੋ। ਤੁਸੀਂ ਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਸੀਡਿੰਗਜ਼ ਨੂੰ ਆਬਸਟਰੱਕਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। (Please resume your seat. You are obstructing the proceedings of the House.)

ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ : * * * *।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰ ਗਏ।)

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (Whatever the hon. Member is saying may not be recorded.)*

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ (ਕੁਮਾਰੀ ਸਰਲਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਰ) : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਤਕਰੀਬਨ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਖਿਆਲਾਤ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਸੁਜੈਸ਼ਨਜ਼ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੀਆਂ ਹਨ। (ਵਿਘਨ)

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ ਸਰਦਾਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਰੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ 'ਤੁਸੀਂ ਮਜ਼ਹਬੀਆਂ ਨੂੰ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਵਾਕ-ਆਊਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ', ਸਦਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ।)

DISCUSSION ON THE ANNUAL REPORT ON THE WORKING OF THE PUNJAB SCHEDULED CASTES LAND DEVELOPMENT AND FINANCE CORPORATION FOR THE YEAR 1971-72 (*Resumption*)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਹਰੀਜਨ ਵਰਗ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਬੇਹਤਰੀ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਨਿਸਟਰੀ ਨੇ ਬੜੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੰਗਾ ਬਣਾਇਆ

---

*Expunged/Not recorded as ordered by the Chair.

ਹੈ । ਜਿਹੜੇ ਨਿਚਲੇ ਤਬਕੇ, ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੱਵਜੋ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਿ 1,500 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧਾ ਕੇ ਇੰਟਰਸਟ ਫਰੀ ਲੋਨ ਦੀ ਰਕਮ 3,000 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ । (ਵਿਘਨ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਵਲੋਂ ਸੁਜੇਸ਼ਨਜ਼ ਆਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਗੌਰ ਕਰੇਗੀ । ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਕਿੰਗ ਬਾਰੇ ਕਹਿ ਲੈਣ ਦਿਉ । ਇਕ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 1,500 ਤੋਂ ਡਬਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਔਰ ਜਿਤਨਾ ਵੀ ਇਨਟਰੱਸਟ ਫਰੀ ਲੋਨ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਾਚ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਫੀਲਡ ਅਫਸਰ ਰਖੇ ਗਏ ਹਨ । ਕਿਧਰੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ । ਇਨਟਰੱਸਟ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਨ ਹਨ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ ਤਿੰਨ ਪਰਸੈਂਟ ਇੰਟਰੈਸਟ ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਜਿਹੜੇ ਲੋਨ ਮਿਲਦੇ ਹਨ 9% ਔਰ 12% ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਰਕ ਹੈ । ਉਹ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਤਕ 4% ਇਨਟਰੱਸਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਔਰ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਦਾ ਹੈ । ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਇਨਟਰੱਸਟ ਫਰੀ ਲੋਨਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੇਸ਼ੋ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 5% ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ । ਹੁਣ ਇਹ 10% ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਔਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਟੋਟਲ ਜਿਤਨਾ ਲੋਨ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਲਈ ਲੋਨ ਹਨ ਵਿਦਾਉਟ ਇਨਟਰੱਸਟ ਜਿਹੜੇ ਲੋਨ ਹਨ ਔਰ ਜਿਹੜੇ 3% ਔਰ 4 ਇਨਟਰੱਸਟ ਵਾਲੇ ਲੋਨ ਹਨ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਿਸਟਰੀਬਿਊਟ ਕੀਤੇ ਜਾਇਆ ਕਰਨ । ਇਨਟਰੱਸਟ ਫਰੀ ਲੋਨ 20 ਤੋਂ 30% ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ । ਇਸੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਔਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਤੇ ਕਾਫੀ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ ਲੇਕਿਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਇਸ ਬੋਝ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਸੀ । ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਿਮਿਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । 35 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤਕ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ । ਔਰ ਹੁਣ ਇਹ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਔਰ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਅੰਡਰ ਕਨਸਿਡਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਈਕੁਇਟੀ ਕੇਪੀਟਲ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ ਕਨਵੇਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਹ ਚੀਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਡਰ ਕਨਸਿਡਰੇਸ਼ਨ ਹੈ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤਕ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਈਕਲ ਰਕਸ਼ਾ ਔਰ ਸਿਊਇੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਗਲ ਹੈ । ਇਹ 1,200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੁਣ ਤਕ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ । 130 ਰਿਕਸ਼ੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ ਔਰ ਹਰ ਇਕ ਫੀਲਡ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲਈਆਂ ਜਾਣ । ਮੈਂ ਮੈਂਬਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਦਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਉਤਨੀਆਂ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਆ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਜਿਤਨੀਆਂ ਕਿ ਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਐਮ. ਐਲ. ਏਜ਼. ਦੀ ਮੰਗ ਗਲਤ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ ਇਹ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਕਲਿਆਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਕਾਮਰੇਡ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ਨੌਸ਼ੇਰੀਆਂ : * * *

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ । (This is not a point of order.)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਵੈਸੇ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬਜੈਕਟ ਤੇ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਵੈਸੇ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰਜ਼ ਖੋਲ੍ਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਔਰ ਹੋਰ ਕੰਮ ਸਿਖਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੜਕੀਆਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈ ਲੈਣ ਔਰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲੈਣ । ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਠਾਉਣ । ਇਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ । ਪੰਜ ਏਕੜ ਤਕ, ਪਰ ਏਕੜ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਲੇਕਿਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਪਰ ਏਕੜ ਜਿਤਨੀ ਐਕਚੂਅਲ ਪ੍ਰਾਈਸ ਹੋਵੇ ਉਤਨੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿਤੇ ਜਾਣ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਾਸ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ । ਜਿਤਨੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੋਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਕਈ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸੁਜੈਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਪੜ ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਵਿਚ ਫਾਰਮ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਫਾਰਮ ਬਣਾ ਦਿਤੇ ਜਾਣ । ਇਸ ਫਾਰਮ ਦੀ 838 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਵਿਚੋਂ 600 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅੰਡਰ ਕਲਟੀਵੇਸ਼ਨ ਹੈ ਔਰ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅੰਡਰ ਕਲਟੀਵੇਸ਼ਨ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । 25 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਉਹ ਸਕੂਲ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਲਈ ਪਲੇ ਗਰਾਊਂਡਜ਼ ਲਈ ਡੀਵੈਲਪ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । 200 ਗਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਔਰ ਹੋਰ ਵੀ ਗਾਈਆਂ ਦੇਣ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਵੀ ਮੈਂ ਦਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਡਿਸਟਰਿਕਟ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਿਲੇਗੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਉਥੇ ਉਥੇ ਫਾਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ।

(ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨਯੋਗ ਮੈਂਬਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ) ।

ਚੌਧਰੀ ਜਗਤ ਰਾਮ : ਤੂੰ ਅਜੇ ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ਼ ਆਰਡਰ ਨਾਲ ਰਜਿਆ ਨਹੀਂ ? (ਹਾਸਾ)

---

*Expunged as ordered by the Chair,

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਿਲੇਗੀ ਉਥੇ ਉਥੇ ਸਰਕਾਰ ਫਾਰਮ ਬਣਾਵੇਗੀ । ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਛੇ ਸੌ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਐਸੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸਰਲਾ ਜੀ ਕਿਤਨਾਂ ਕੁ ਟਾਈਮ ਲਵੋਗੇ ਤੁਸੀਂ ? (This is not relevant to the report of the Corporation. Sarla Jee, how much time will you take ?)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ (ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ): ਬਸ ਜੀ ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਬਾਕੀ ਹਨ । ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਬੋਲਣਾ ਹੈ । (Five minutes are left. The hon. Chief Minister has also to speak)

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ (ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ): ਅਜੇ ਵੈਸੇ ਦੱਸ ਮਿੰਟ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੀ । ਠੀਕ ਹੈ ਸੀ.ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੀ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਕ ਚੀਜ਼ ਹੋਰ ਮੈਂ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਰਮਾਇਆ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਸਰਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੋਚ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਮਹਿਕਮੇਂ ਦੇ ਪਾਸ ਜਿਹੜਾ ਲੋਨਜ਼ ਦਾ ਪੈਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਜ਼ੱਟ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡਿਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਰਸੈਂਟ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਹੈ । ਉਸ ਦੀ ਜਿਤਨੀ ਵੀ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਸ਼ੇਅਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਗਰ ਕਾਊਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਰਮਾਇਆ 10 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਡੈਫੀਨੇਟਲੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਅੰਡਰ ਕਨਸਿਡਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਕਫੈਡ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਉਤੇ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਰਕ ਆਊਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇਕਨਾਮਿਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਗਾਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਮੁਨਾਫਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਵੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਡੀਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵਾਸਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ । ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਵਿਚੋਂ 2.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਹੋਏ ਹਨ । ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦੋ ਕਰੋੜ ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਉਪਰ ਇਨਵੈਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਮੁਨਾਫਾ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਔਰ ਉਹ ਵੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਈ ਇਕਨਾਮਿਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ ਔਰ ਹੋਰ ਜਿਹੜੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਸ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸ਼ੇਅਰ ਲਏ ਜਾਣ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਰਮਾਏ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ।

(ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ)

ਅਸੀਂ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਦੇ ਨਜ਼ਰ ਰਖ ਕੇ ਜੋ ਰੀਵਾਈਜ਼ਡ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਟਰੈਸਟ ਫਰੀ ਲੋਨ ਔਰ ਘੱਟ ਇਨਟਰੈਸਟ ਤੇ ਲੋਨ ਦੇਣ ਦਾ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਐਮ.ਐਲ.ਏਜ਼. ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਾਂਗੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਪਾਸ ਜਿਤਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ ਉਤਨੇ ਲੋਕ ਅਗੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਗੌਰਮਿੰਟ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਇਹ ਪੈਸੇ ਜਿਹੜੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੈਸੇ ਇਹ ਮੈਂ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿਤਨਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕੰਮ ਆਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫੀ ਪੈਸੇ ਹਨ।

EXTENSION OF TIME OF THE SITTING OF THE HOUSE

ਸ਼੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਹੁਣ ਸੀ. ਐਮ. ਸਾਹਿਬ ਬੋਲਣਗੇ ਔਰ ਹਾਊਸ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪੀਚ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। (Now the Chief Minister will speak and the time of the House is extended till he finishes his speech).

DISCUSSION ON THE ANNUAL REPORT ON THE WORKING OF THE PUNJAB SCHEDULED CASTES LAND DEVELOPMENT AND FINANCE CORPORATION FOR THE YEAR 1971-72.

(Resumption)

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ) : ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਹਰ ਖਿਆਲ ਦੇ ਆਨਰੇਬਲ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰਖੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਕੀਮਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਉਤੇ ਸਰਕਾਰ ਹਮਦਰਦਾਨਾਂ ਗੌਰ ਕਰੇਗੀ। ਕੇਵਲ ਹਰੀਜਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਵੀ ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਉਹ ਚਾਹੁਣਗੇ, ਉਨਾਂ ਚਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਾਂਗੇ। (ਟਰੈਯਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਚੌਧਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ 10 ਏਕੜ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬੈਕਵਰਡ ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੈਜੋਰੇਟੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਉਤੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਕਵਰਡ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਇਹ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ 3 ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਹੋਵੇਗਾ ਲੇਕਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਸੀਂ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। (ਟਰੈਯਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ) ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੁਝ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੇਰਾ ਫੇਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਯਤਨ ਆਰੰਭੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੀ ਛਡਵਾਈਆਂ ਜਾਣ। (ਥੰਪਿੰਗ) ਜਿਹੜੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤਕਸੀਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ

ਪਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਖਤਲਿਫ ਰਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਖਤਲਿਫ ਰਾਏ ਤੇ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਆਖਿਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਗੱਲ ਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਲੇਕਿਨ ਐਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤ ਕੇ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੈ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਨਿਲਾਮੀ ਬੰਦ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿਲਾਮੀ ਨੂੰ ਲਿਮਿਟਿਡ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਪਈ ਹੈ, ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨੀਲਾਮ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਲੈਂਡਲੈਸ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਵਰਕਰ ਹੈ, ਹਰੀਜਨ ਹੈ, ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸ ਹੈ ਜਾਂ ਰਾਏ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰੀ ਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਗਰ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲੈਂਡਲੈਸ ਹਰੀਜਨ ਵਰਕਰ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਦੇ ਪਟਵਾਰ ਸਰਕਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਟੇਗਰੀਆਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਕਣ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਕੋਈ ਬੋਲੀ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ। ਜੇਕਰ ਪਟਵਾਰ ਸਰਕਲ ਵਿਚ ਭੀ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕਾਨੂੰਨਗੋ ਸਰਕਲ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਕਣਗੇ। ਇਹ ਭੀ ਯਤਨ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੋਲੀ ਬਹੁਤ ਉਚੀ ਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਥੇ ਜੋ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਹੋਣ, ਹਰੀਜਨ ਹੋਣ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਣ ਅਤੇ ਬੇਨਾਮੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾ ਲੈ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਅਮੀਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਿਜ਼ਨੈਸ ਨਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਬੋਲੀ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ ਤੇ ਬੋਲੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਉਹੀ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਔਰ ਕੰਮ ਹੀ ਇਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਉਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਕਿ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਨਿਪਟਾ ਦੇਵੇ। (ਟਰੈਜ਼ਰੀ ਬੈਂਚਿਜ਼ ਵਲੋਂ ਥੰਪਿੰਗ)

ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ : ਮੈਂ ਰਿਕੁਐਸਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜੰਗਲਾਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਭਗਤ ਗੁਰਾਂਦਾਸ ਹੰਸ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਰਿਹੈਬਲੀਟੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੰਗਲਾਤ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਇਹ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੋਰੈਸਟ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਜੰਗਲਾਤ ਹੋਣੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਖੁਰ ਖੁਰ ਕੇ ਦੂਜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਤਾਂ ਹੀ ਰੁਕ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਦਰਖਤ ਹੋਣ। ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਵੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲਕੜੀ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜੰਗਲਾਤ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਤੌਰ ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਦੇ ਲੋਕੀਂ ਜਿਹੜੇ ਉਥੇ ਵਸਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸੀਬਤ ਹੋ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਊਆਂ, ਮੱਝਾਂ, ਭੇਡਾਂ ਤੇ ਬਕਰੀਆਂ ਵੀ ਉਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ

(ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ)

ਸਨ । ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੌਰੈਸਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੈਕੇ ਫੌਰੈਸਟ ਨੂੰ ਵੀ ਉਜਾੜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨਵੀਂ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ, ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿਤਾ—ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਚੀਜ਼ ਮੁਕੰਮਲ ਵੀ ਕਰ ਲਈ ਹੋਵੇ ।

ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ ਮੰਤਰੀ : ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜੀ ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਹੈ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫੌਰੈਸਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਚਲਦਾ ਰਹੇ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਫੌਰੈਸਟ ਵਾਸਤੇ ਜਿੰਨੇ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਾਲੇ ਕਹਿਣ ਕਿ ਇਕ ਏਕੜ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਦਰਖਤ ਲਗਣਗੇ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਥੇ ਦਾ ਹਰੀਜਨ ਵਰਤੇ, ਉਥੋਂ ਦਾ ਘਾ ਪੱਠਾ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀ ਵਗੈਰਾ ਵੀ ਵਰਤੇਗਾ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਉਹ ਵੇਚੇਗਾ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਦਰਖਤ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਲਗਣਗੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਨੋਂ ਮਕਸਦ ਪੂਰੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਵੀ ਨਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਣ । ਛੋਟੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ ਕਿ ਉਥੇ ਫਾਰੈਸਟ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ।

ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ : ਇਹ ਜੋ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਜੰਗਲਾਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਰੀਬ ਲੋਕ, ਹਰੀਜਨ, ਬਚ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ ਚਾਲਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹਰੀਜਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉ, ਇਹ ਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਮਾਲਿਕ ਸਰਕਾਰ ਹੋਵੇ ।

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਮਿੱਤਰ ਸੇਖੜੀ : ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿੰਨੀ ਕੁਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਿੰਨਿਆਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਨਾਨ-ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਹੜੀ ਲਿਮਿਟਿਡ ਨਿਲਾਮੀ ਨਾਲ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਇਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ, ਫੌਰੈਸਟ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਜੋ ਖੇਤੀ ਬਾੜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਸਾ ਮਿਲੇਗਾ ।

ਸਰਦਾਰ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ : ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵਧ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਚੀਫ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਦੀ ਲਿਸਟ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਬਾਕੀ ਦੇ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇਹ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕੇ । ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜੋ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਦੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਔਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣ ਵਾਸਤੇ ਜਿਥੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਉਥੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਬਿਟਰਨੈਸ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਦਬਾ ਕੇ ਥਲੇ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਚੁਕਣ ਵਾਸਤੇ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਦਰੁਸਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ।

ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ, ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਕ ਦਬਾ ਕੇ ਰਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝਣ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਦਾ ਹੀ ਕਸੂਰ ਸੀ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਕਸੂਰ ਸੀ, ਇਥੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਈਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੌਕਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕੋਈ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ।

ਸਰਦਾਰ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਨਿਕਾਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੈਕੇਜ ਡੀਲ ਵਾਸਤੇ ਖਰੀਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣੀ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਅਤੇ ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤੀ ਜਾਣੀ । ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸੈਂਟਰ ਨਾਲ ਹੋਏ ਵਾਇਦੇ ਦੀ ਕਿਉਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਗਵਰਨਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵੇਲੇ ਰਾਏ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਔਰ ਇਹ ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਵੀ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਉਂਗਲੀ ਹਨ । ਇਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਿਸਚੀਅਨ ਦਾ ਮਜ਼ਹਬ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਵਾਲੀ ਰਿਆਇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਦਾਦ ਬਹੁਤ ਘਟ ਹੈ । ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਰੀਜਨ ਹੀ ਹਨ ।

(ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ)

ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਉਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੈਕਵਰਡ ਕਲਾਸਿਜ਼ ਹਨ, ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਚਾ ਚੁਕਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕਦਮ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜੋ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਸਾਹਿਬ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ੰਕਾ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਭਾਸ਼ਨ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਮਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਡਾ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਭਾਸ਼ਨਾਂ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜੋ ਗਲ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰਖਦੇ ਹਾਂ ਉਹੀ ਮੂੰਹ ਤੇ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਹੜੀ ਗਲ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਉਸ ਦਾ ਅਸੀਂ ਵਾਇਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਗਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਅਸੀਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਲੇਕਿਨ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਆਫ ਦੀ ਆਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਨੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਸੀ।

ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਕਈ ਗਲਾਂ ਕਹਿ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ, ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 2 ਪੂਰੇ ਮਨਿਸਟਰ ਹਰੀਜਨ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਕੋਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਅਹਿਮ ਮਹਿਕਮੇ ਹਨ। ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਬੜਾ ਅਹਿਮ ਮਹਿਕਮਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਫੋਰੈਸਟ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਮਹਿਕਮੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਿਰਫ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਅਲਕ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਬਲਕਿ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਨਾਲ ਤੁਅਲਕ ਰਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਹਰੀਜਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਉਚਾ ਨਾ ਚੁਕਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਲੇਬਰ ਦਾ ਹੀ ਮਹਿਕਮਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਵੈਲਫੇਅਰ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰ ਕਲਾਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ।

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਕਿਸੇ ਲਾਲੇ ਕੋਲ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਕਿਸੇ ਲਾਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ। ਬਲਕਿ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਇਕ ਚੰਗੇ ਰਜੇ ਪੁਜੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ

ਕੋਲ ਹੈ । ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਦਾ ਮਹਿਕਮਾ ਇਕ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਮੰਨੇ ਪਰਮੰਨੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੰਮ ਦੇਣ ਨਾਲ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ।

ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਮਪਲੀਮੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਮਾਸਟਰ ਗੁਰਬੰਤਾ ਸਿਘ, ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਮਨਿਸਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਤ ਗੁਰਾਂ ਦਾਸ ਹੰਸ ਲਏ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ । ਫਿਰ ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੰਦੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦਸੋ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਨਿਪਟਾਂਗਾ। (ਤਾੜੀਆਂ) ਅਸੀਂ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਣ, ਨਿਆਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਅਤੇ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਣ ਦੇਣਾ ਹੈ । (ਤਾੜੀਆਂ)

ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਇਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਮਿਆਰ ਕਮਿਉਨਿਟੀ ਦੇ ਹਰੀਜਨ ਆਏ ਹਨ । ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੈਕ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ । ਉਥੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਚਮਿਆਰ ਕਮਿਉਨਿਟੀ ਦੇ ਵੀ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ । ਅਸੀਂ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ । ਇਥੇ ਸਵਾਲ ਸਿਰਫ ਇਕ ਚਮਿਆਰ ਕਮਿਉਨਿਟੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਥੇ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ .. .. ।

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਪੁਆਇੰਟ ਆਫ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ, ਸਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਸਪੀਕਰ : ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ? (What information do you want ?)

ਸ੍ਰੀ ਪਿਆਰਾ ਰਾਮ ਧੰਨੋਵਾਲੀ : ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਸਾਡੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ ਉਹ ਚਮਿਆਰ ਕਮਿਉਨਿਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਅੱਲਕ ਰਖਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਕਮਿਉਨਿਟੀ ਦਾ ਹੈ ?

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ : ਇਕ ਇਹ ਗਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਆਇੰਟ ਅਊਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਸ਼ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਉਂ ਬਦਲ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜ਼ਾਤ ਛੁਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਜਪੂਤ ਜ਼ਾਤ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕ ਹੈ । ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ

(ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ)

ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਬਾਲਮੀਕ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ 25% ਵਿਚੋਂ 12% ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਬਾਲਮੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਲਮੀਕੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਚ ਬਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਲਮੀਕ ਰਿਸ਼ੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਮਜ਼ਹਬੀਆਂ ਦੀ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਨੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਇਕ ਬਾਲਮੀਕੀ ਐਡਵੋਕੇਟ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਬਾਲਮੀਕ ਹੈ । ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਸੀਆਂ । ਕੇਵਲ ਕਮੀਆਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਗਲ ਦਸਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ । ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਹੋਣ, ਭਾਵੇਂ ਪਾਰਟੀ ~~ਪਾਰਲੀਮੈਂਟੇਰੀਅਨ~~ ਦੇ ਹੋਣ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੰਪਲੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਵਾਂਗੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸੈਟ-ਅੱਪ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਵੇਂ 4-5 ਮਹੀਨੇ ਹੋਰ ਲਗ ਜਾਣ ਅਸੀਂ ਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ । ਜੇ ਬੰਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪਾਉਣੇ ਪਏ ਪਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ ਇਕ ਸਹੀ ਸੈਟ-ਅੱਪ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗੇ । ਸਪੀਕਰ ਸਾਹਿਬ, ਮੈਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਇਹ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਸੁਜੈਸ਼ਨਜ਼ ਆਉਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਕਬੂਲ ਕਰਾਂ । ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੀ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਆਪ ਹੀ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪ ਹੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸਮਝਦੇ ਹਨ । ਬਸ ਇਤਨਾ ਕਹਿਕੇ ਮੈਂ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ।

Mr. Speaker : The House stands adjourned *sine die*.

(*The Sabha then adjourned sine die*)

10.16 P.M.

1 51—3-3-75—28—ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਪ੍ਰੈਸ ਪਟਿਆਲਾ

Published under the Authority of the Punjab Vidhan Sabha and Printed by the Controller, Printing & Stationery, Punjab, at the Govt. Press, Patiala.